Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Hansen, Victor.; af Victor Hansen ; Illustrationer af R. Christiansen.
Titel | Title:	Vore Søhelte : Historiske Fortællinger
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn ; Kristiania : A. Christiansens Kunstforlag, 1898
Fysiske størrelse | Physical extent:	638 s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

VORE SØHELTE

HISTORISKE FORTÆLLINGER

AF

KOMMANDØR VICTOR HANSEN

MED CA 300 ILLUSTRATIONER AF R CHRISTIANSEN

A. CHRISTIANSENS KUNSTFORLAG

KJØBENHAVN KRISTIANIA

MDCCCIIC

OPLAG 6500 EXPL.

TRYKT I DET HOFFENSBERGSKE ETABL.

PAPIR FRA DE FORENEDE PAPIRFABRIKER.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

VORE SØHELTE.

STAMPED COPY

INDLEDNING.

Hensigten med disse Skildringer har, som Læseren vil bemærke, ikke været at give en sammenhængende Søkrigshistorie. En saadan have vi allerede i J. C. Tuxens fortræffelige „Den danske og norske Sømagt“. Bestræbelsen er derimod gaaet ud paa at bringe en Række personalhistoriske Skildringer, gjennem hvilke man skulde faae et saa levende Billede som muligt af de Mænd, der have vundet Hæder under vort gamle Flag og samtidig bragt Hæder over dette, hvorhos jeg har søgt at fremdrage enkelte af vore Helte paa Søen i tidligere Dage fra en ufortjent Glemsel. Som Regel har jeg særlig dvælet ved den eller de Episoder, der have været mest fremtrædende i den Paagjældendes Levnet, og indskrænket mig til i faa Træk at omtale hans øvrige Liv, ligesom Skildringen ikke er holdt i en tør historisk Form, men mere levende og dog stedse hvilende paa et fuldt historisk Grundlag.

Noget anderledes har det dog stillet sig ved Skildringen af Kanonbaadskrigen 1807—1814. De søkrigshistoriske Beretninger om denne Krig have hidtil været temmelig kortfattede, af den naturlige Grund, at Begivenhederne under denne Krig ikke i synderlig Grad have havt nogen Indflydelse paa Historiens Gang, og de mere fyldige Skildringer, som ere givne af enkelte Kampe, ere spredte om paa forskjellige Steder. Der er imidlertid under denne langvarige Krig ved mange Lejligheder udviist saa megen Tapperhed, saa stor en Dygtighed, en saadan Ihærdighed baade af Officerer og Menige, at en mere indgaaende Skildring heraf vel nok turde være paa sin Plads. Jeg har

herved ikke alene kunnet benytte tidligere Skrifter herom, f. Ex. J. P. With „Danske og norske Søheltes Bedrifter fra 1797 til 1813“, N. A. Larsen „Fra Krigens Tid“, A. Thorsøe „Danmarks Hædersdage i det nittende Aarhundrede“ m. fl., men ogsaa officielle Rapporter og, hvad der ikke er af mindst Interesse, private Dagbogsoptegnelser fra hin Tid, hvilke ofte have bidraget til at kaste et nyt Lys over Begivenheder og Forhold. Jeg skal villig indrømme, at der er medtaget adskillige i sig selv ret ubetydelige Tildragelser, som maaske uden Skade kunde have været udeladte; men paa den anden Side har det været min Bestræbelse at gjøre Skildringen saa fyldig som muligt og derved maaske bidrage lidt til at udfylde et Hul i vor historiske Litteratur. Det vil sikkert heller ikke være uden Interesse, at der er fremdraget en betydelig Samling Portraiter (c. 70) af Mænd fra hin Tid, selvfølgelig ikke alle lige betydningsfulde, men dog af Mænd, som i større eller mindre Grad have gjort sig bemærkede. Ialt gjengives henved 150 historiske Portraiter.

Om vore to sidste Krige om Sønderjylland foreligger der jo saa mange Beretninger, baade videnskabelige og folkelige, at jeg af disse Krige kun har fremdraget ganske enkelte Træk.

Kjøbenhavn, April 1898.

VICTOR HANSEN.

Indholdsfortegnelse.

	Side
Jens Holgersen Ulfstand	9
Claus Knyphof	15
Søren Norby	21
Peder Skram	29
Herluf Trolle	37
Otto Rud	47
Mogens Hejnesen	52
Jørgen Daa	58
Ove Gjedde	65
Jørgen Ulfeldt	72
Christian den Fjerde	77
Pros Mund	104
Henrik Bjelke	112
Peder Jensen Bredal	120
Jakob Nielsen Dannefer	132
Curt Sivertsen Adelaer	139
Niels Juel	152
Henrik Span	185
Niels Laursen Barfod	195
Iver Huitfeldt Teunissen	201
Hans Knoff	211
Christian Carl von Gabel	217
Søheltene fra Kampene om Rygen	228
Ulrik Kaas	255
Peder Janssen Wessel Tordenskjold	260
Mathias Bille	315
Steen Andersen Bille	325
Joost van Dockum	333
Peter Greis Krabbe	339
De Dansk-Norske i Vestindien	344
Søheltene fra 2den April 1801	364
Peter Willemoes	406
Carl Wilhelm Jessen	410
Hans Peter Holm	420
Kanonbaadskrigen 1807—14	437
1807	439
1808	456
1809	497
1810	525
1811	544
1812	572
1813—1814	591
Iniada	607
Eckernførde	611
Episoder fra den første Krig i Sønderjylland	618
Kampene paa Søen i 1864	625
Fortegnelse over historiske Portræter	639

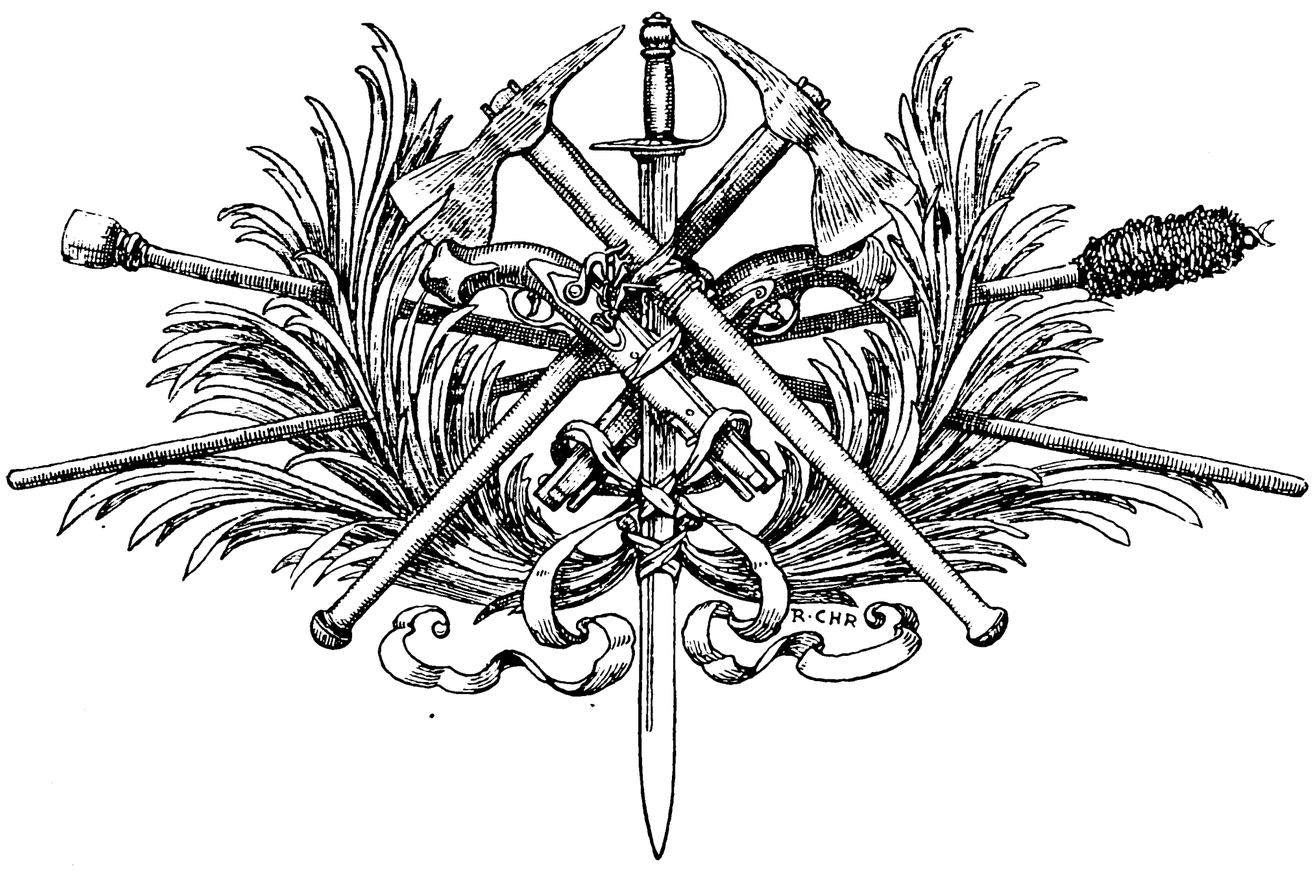
R·CHR

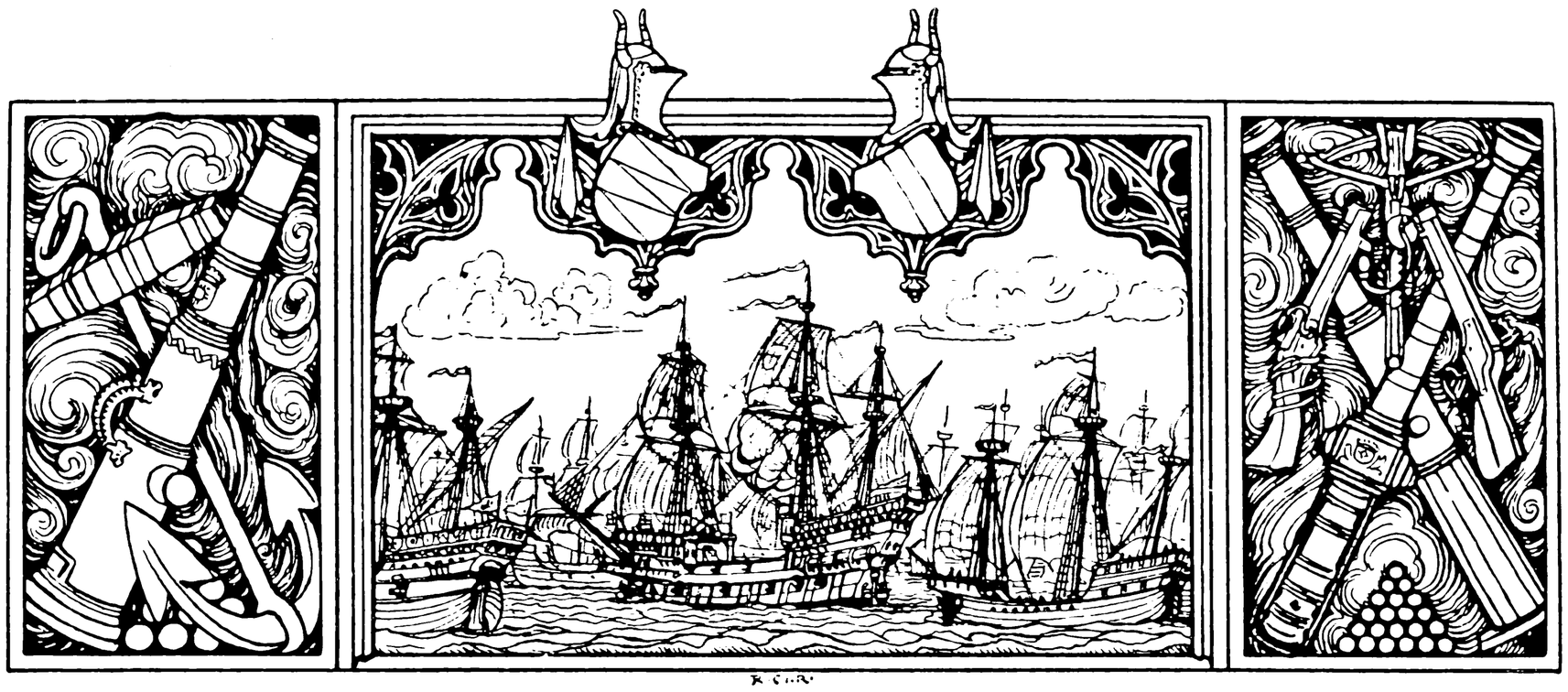

Jens Holgersen Ulfstand.

I Forsommeren 1511 havde Kong Hans sendt sin nye Flaade ud for at sætte Alt ind paa at fravriste Lybekkerne Herredømmet i Østersøen. Til at føre Flaaden havde Kongen valgt Jens Holgersen Ulfstand. Denne havde Sommeren igjennem hærget nede paa de tydske Kyster; noget egentligt Sammenstød med den tydske Flaade havde dog ikke fundet Sted, thi denne havde endnu ikke vovet sig ud. Først da Jens Holgersen var vendt tilbage til Kjøbenhavn, løb Lybekkerne ud, forenede sig med Svenskerne og spillede atter Herrer i Østersøen.

Nu mente Kong Hans, at Øjeblikket kunde være kommet til at tugte dem, og han sendte derfor Flaaden ud de første Dage af August. Den talte 20 danske og hollandske Skibe; Jens Holgersens Flag vajede paa det store Skib „Engelen“, som lige var blevet færdigt. Derimod talte de forenede fjendtlige Flaader 35 Skibe, blandt hvilke flere vare næsten ligesaa store som „Engelen“. Men dette afskrækkede ikke den tappre Helt. Han vidste, at han kunde stole paa sine Folk og paa sine Underbefalingsmænd; mellem disse var Søren Norby.

Fra Falsterbo holdt Jens Holgersen Øster paa, da den fjendtlige Flaade sidst havde været meldt fra Bornholm, hvor den havde gjort Strandhugst. Vinden var imidlertid ugunstig, idet den holdt sig i det østlige Hjørne; tilmed blæste den ikke synderlig frisk, saa de danske Skibe kom kun langsomt fremad. Endelig, den 9de August 1511, naaede Flaaden over under Hammeren og fik her Fjenden i Sigte. Det var nu blæst lidt mere op, derfor varede det heller ikke længe, førend Skibene vare paa Skudvidde af hverandre, og en heftig Kamp begyndte.

Jens Holgersen havde inddelt sin Flaade saaledes, at dens forreste Del førtes af Søren Norby, den midterste Del eller Hovedstyrken kommanderede han selv ombord paa „Engelen“. Over den bageste Del af Flaaden havde Tileman Gisler Kommandoen.

Kampen begyndte Kl. 8 om Morgenen, idet Flaaderne løb langs hinanden og vexlede Skud. Det varede dog ikke længe, førend den overlegne Fjende delte sin Styrke for at bringe de Danske i dobbelt Ild, idet en Afdeling af den lybske Flaade vendte og lagde sig paa den anden Side af de danske Skibe. Navnlig stræbte Fjenderne ivrig efter at ødelægge Jens Holgersens prægtige Admiralskib; fire fjendtlige Skibe, deriblandt Lybekkernes Admiralskib „Maria“, der ikke var meget mindre end „Engelen“ og ligesom dette Skib havde to Batterier, lagde sig rundt om det. Det var en voldsom Nærkamp, der nu paafulgte.

Vel skød man dengang, da Artilleriet endnu var i sin første Barndom, ikke saa sikkert eller hurtigt som nutildags; men man var jo paa ganske nært Hold, og Ilden, der nu var almindelig over hele Linien fra de Skibe, der havde Kanoner, hvilket endnu langtfra var Tilfældet med alle Skibene, gjorde ogsaa sin Virkning. De Fartøjer, som ikke vare i Besiddelse af det nye Vaaben, søgte ind paa Modstanderne for at overdænge dem med Sten og Pile.

Modig og uforfærdet stod Jens Holgersen oppe paa Agterdækket og ledede Kampen. En af hans fire Modstandere lagde sig tværs for Bougen af „Engelen“ for at standse den og entre. Jens Holgersen sendte derfor en Del af sine Folk foreſter; idet Skibene tørnede sammen, og Lybekkerne vilde trænge op, styrtede de danske Søfolk sig saa voldsomt imod dem, at de skyndsomst maatte flygte over paa deres eget Skib, der ved Sammenstødet havde mistet Stormasten.

Jens Holgersen var selv ilet forud paa sit Skib for at drive Fjenden bort. Han lod de to Kanoner, der stode i Forportene, lade med Skraa og sendte en dødbringende Regn af Jernstumper ind over Lybekkernes Dæk. Havde han ikke været omringet af Modstandere paa alle Sider, vilde han visselig have entret, nu maatte han være rede til at imødegaa Fjenden paa en anden Kant og derfor saa hurtig som muligt ryste den første Angriber af sig.

Endnu var han imidlertid bunden fast til denne ved de Entredræg, der havde faaet fat i hans Sprydrejsning.

„Hvem vil entre ud og kappe Dræggene fra vor Blinderaa?“ raabte han.

Ingen svarede. Det var en farlig Sag; Blinderaaen ude paa Bougsprydet ragede helt ind over Lybekkerens Dæk. De Folk, der vovede sig herud, kunde næsten være sikkre paa at blive ramte af Lybekkernes Bøssekugler eller Pile.

„I ere nogle Krystere til Hobe,“ raabte han harmfuldt. „Tør I ikke, saa maa jeg selv!“

Det hjalp, en halv Snes Mand sprang frem.

„I Guds Navn, lad os, Herr Admiral,“ sagde en af dem. „Eders Liv er altfor kosteligt, os ligger der ingen Magt paa.“

„Ret saa, Børn, nu kjender jeg Jer igjen! Kun hurtig, saa skal det vel lykkes!“

Et Par Stykker entrede ud paa Sprydet og huggede med Øxer løs paa de Touge, der holdt Entredræggene. Lybekkerne, der nu havde sundet sig noget, skød efter dem med deres Hagebøsser, og to Mand faldt dødelig saarede ned paa Fjendens Dæk. Strax entrede to Andre ud, medens Kammeraterne inde paa Bakken vedligeholdt en levende Ild mod Lybekkerne.

Endelig lykkedes det dem at faa Drægtougene kappede, saa „Engelen“ kom klar

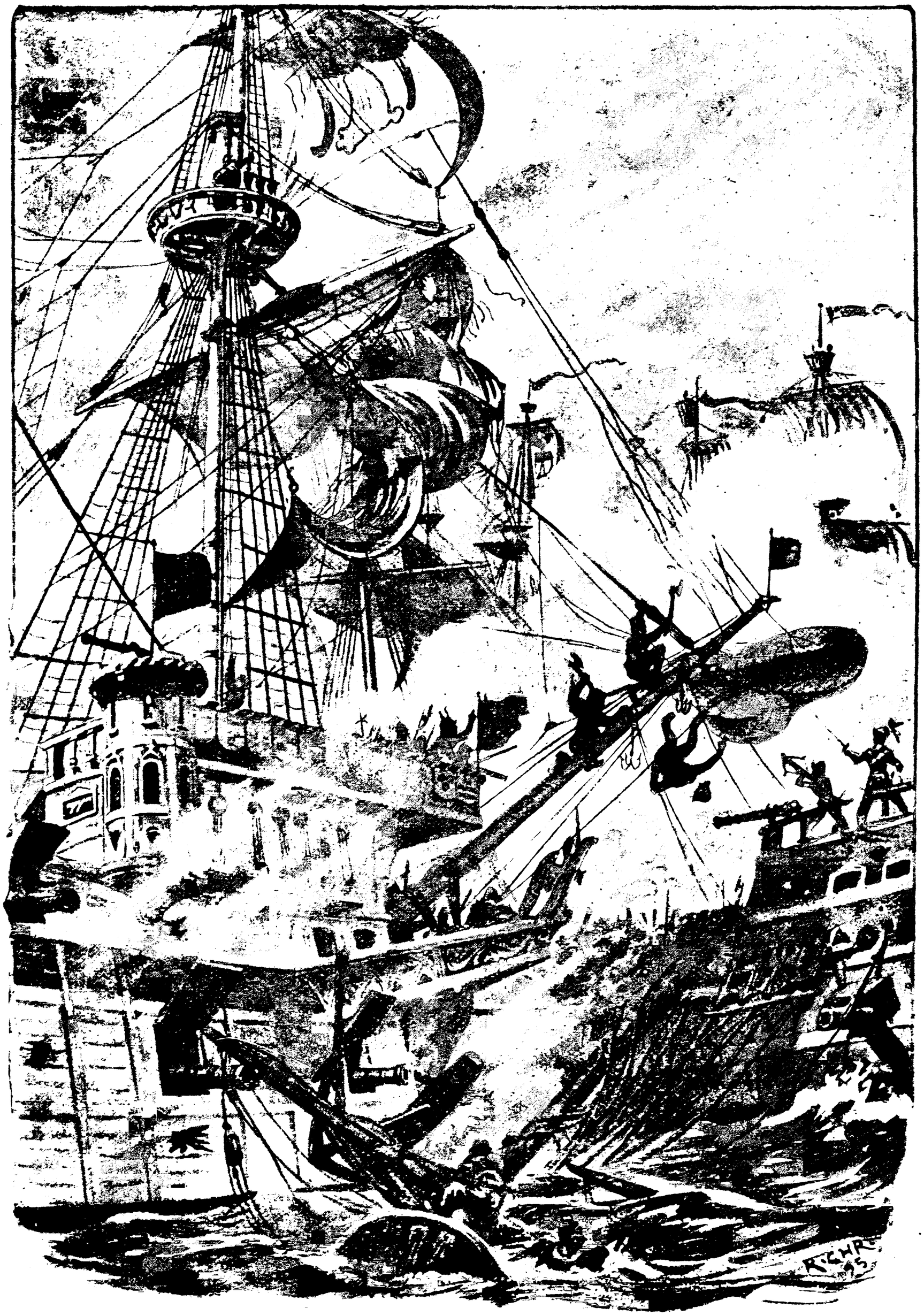

ADMIRALSKIBET ENGELEN I KAMP MED LYBEKKERNE.

af sin Modstander, som ilde tilredt drev ned ad Læ til, hvorefter den trak sig ud af Kampen.

Der var imidlertid under alt dette indtraadt en Standsning i „Engelen"s Fart, og heraf benyttede Lybekkernes Admiral sig. Han klappede med „Maria" ind paa Siden af „Engelen", hagede sig fast og stormede med sine Folk over paa det danske Skib. Herovre var jo Størstedelen af Besætningen endnu forude, og Lybekkerne bleve derfor snart Herre over Skandsen.

Hurtig som Lynet stormede nu Jens Holgersen med sine Folk over Kobryggen. En Lybekker vilde spærre Vejen, Jens Holgersen huggede ham ned.

Saa raabte han gjennem den aabne Kule ned til Folkene paa Batteriet:

„Hurtig op ad Lugerne agter, Folk, og falder de lybske Hunde i Ryggen oppe paa Dækket!"

Selv angreb han Lybekkerne forfra. Allerede troede disse at være Herre over Dækket. Nu var Kampen staaende et Øjeblik, saa kom de Danske nede fra styrtende op gjennem Lugerne.

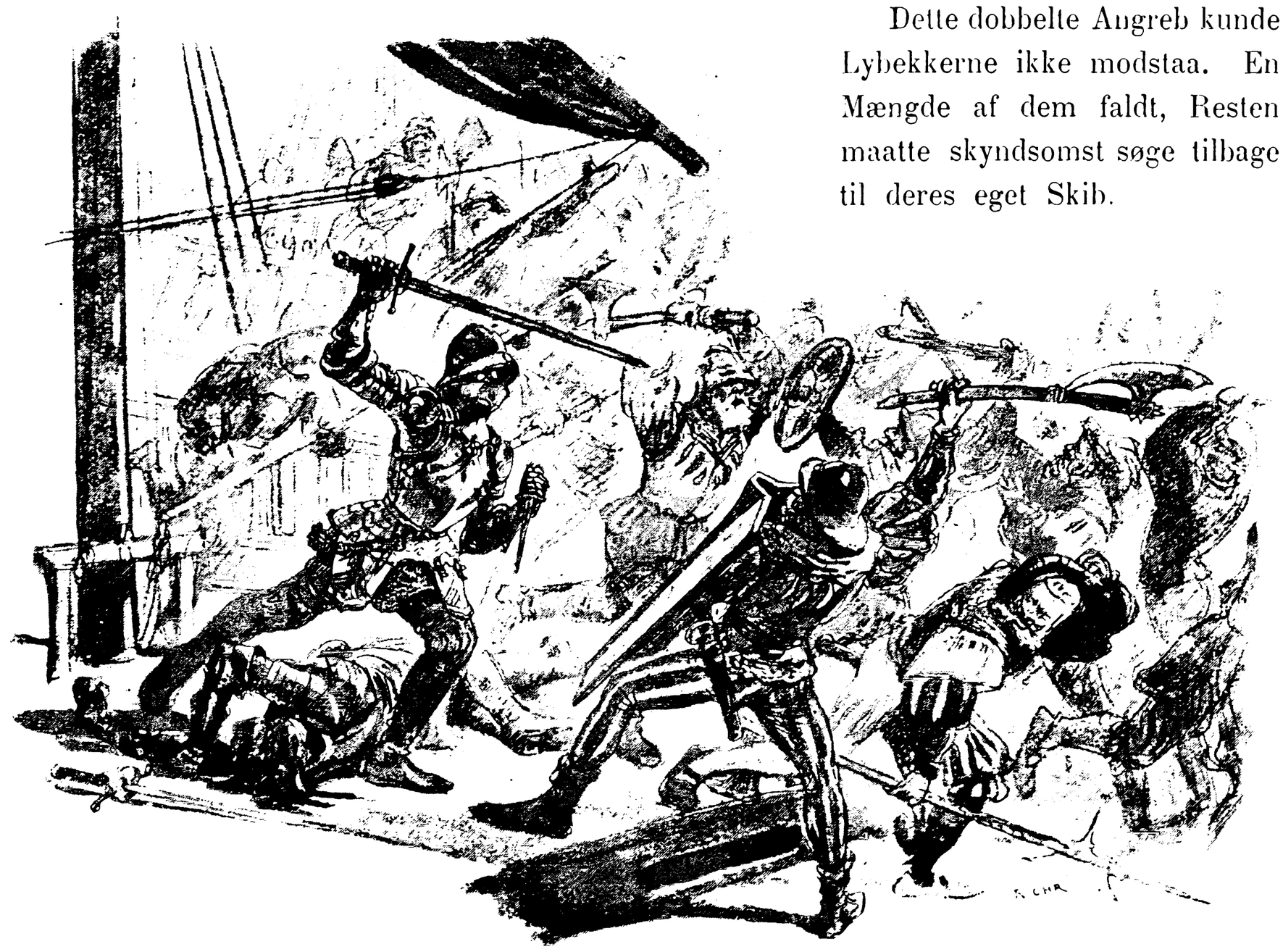

Dette dobbelte Angreb kunde Lybekkerne ikke modstaa. En Mængde af dem faldt, Resten maatte skyndsomst søge tilbage til deres eget Skib.

„Kom an igjen, I Pebersvende," raabte Jens Holgersen haanende over til Lybekkerne, „eller vent lidt, saa skal vi gjøre et lille Besøg hos Jer."

Med disse Ord sprang han ledsaget af sine Folk over paa Fjendens Dæk.

Rasende over de spottende Ord trængte Lybekkernes Admiral sig frem mod Jens Holgersen, og de to Admiraler kom saaledes til at krydse Klinger, dog kun for et Øjeblik, saa kløvede Jens Holgersen med et vældigt Hug sin Modstanders Hoved. Over

Lybekkeradmiralens Lig trængte Jens Holgersen og hans Folk frem, modløse vege Lybekkerne forefter paa „Maria“, idet Agterdækket saaledes var i de Danskes Besiddelse.

Nu truede der imidlertid en ny Fare, idet et svensk Skib lagde sig paa den anden Side af „Engelen“ i den Hensigt at entre.

Jens Holgersen havde imidlertid Øjnene med sig og lod sig ikke overrumple.

„Ombord igjen, Folk, og Alle over om Bagbord!“

Med disse Ord sprang han tilbage paa „Engelen“, fulgt af sine Folk. Den ringe Styrke, der var bleven efterladt her, var lige ved at bukke under for Svenskerne. Selv ilede han nu hen til en af de smaa Falkoner paa øverste Dæk, svingede den ind over Dækket, fik Lunten fat og affyrede Kanonen mod Svenskerne, saa disse for et Øjeblik vege tilbage. Imidlertid var Situationen ret kritisk, thi ikke faa af „Engelen“s Folk vare under Kampen med de to Lybekkere faldne eller saarede, og en kort Stund saae det ud, som om Svenskerne skulde faae Overhaand.

Medens dette gik for sig ombord paa Admiralskibet, havde Kampen raset over hele Linien. Efter flere Timers hidsig Fægtning vare adskillige af de svenske og lybske Skibe saa medtagne, at de maatte trække sig bort for at istandsætte den lidte Skade. Heraf benyttede nogle af de danske Skibe sig til at komme deres haardt betrængte Admiralskib til Hjælp; det var paa høje Tid, thi uagtet Jens Holgersens tappre Modstand vare Svenskerne lige ved at overmande Besætningen paa „Engelen“.

Heldigvis kom der nu Undsætning. Da de danske Skibe kom op, flygtede Svenskerne ombord paa deres eget Skib, kappede selv deres Entredræg fra sig, satte flere Sejl til og faldt af for Vinden for at komme bort, hvilket ogsaa lykkedes. Da det svenske Skib saaledes var undsluppet, lagde de danske Skibe paa Siden af „Engelen“s fjerde Modstander, et mindre lybsk Skib, der havde lagt sig lige agtenfor Admiralskibet. I en Haandevending blev det entret og taget.

Nu fik Jens Holgersen saaledes lidt Pusterum til at istandsætte den værste Skade, men det gjordes ogsaa nødigt. Rejsningen var meget beskadiget, flere Kanoner sprungne, henved en Trediedel af Besætningen ukampdygtig. De Saarede bleve bragte ned i Lasten, hvor Bartskjæren tog dem under Behandling, de Døde bleve kastede overbord, thi man gjorde dengang ikke mange Omstændigheder, Rejsningen blev istandsat saa meget, at Skibet atter kunde manøvrere, der blev bragt Kugler og Ammunition op til Kanonerne. Overalt var Jens Holgersen selv paa Færde og tilsaae, at alle hans Befalinger bleve udførte.

Efter en halv Times Forløb stævnede den ufortrødne Admiral atter løs paa Fjenden og fornyede Kampen. Ogsaa „Maria“ var igjen kommen op, idet Lybekkerne vilde hævne deres Admirals Død. I dette Øjeblik bleve to af de lybske Skibe entrede og tagne, Lybekkerne tabte Modet, og da Jens Holgersen nu med „Engelen“ vilde lægge paa Siden af „Maria“, holdt dette Skib bort fra Linien og flygtede ad Læ til.

Snart var al Orden ophørt paa begge Sider, idet Slaget opløste sig i en Række Tvekampe mellem de enkelte Skibe. Under den derved opstaaede Uorden kunde Svenskerne og Lybekkerne ikke mere udnytte deres store Overmagt, saaledes at flere af deres Skibe bleve erobrede i Løbet af Eftermiddagen.

Under Kampen, der nu havde varet hele Dagen, vare begge Flaader med ringe Fart staaede Nord over og befandt sig henad Aften et Stykke Norden for Hammeren.

Det var efterhaanden blæst mere og mere op, og inden Mørkets Frembrud var Vinden frisket i til en stiv Kuling af SO., der satte ikke ringe Sø. Som Følge deraf maatte de store Skibe lukke deres underste Kanonporte. Dertil kom, at man paa begge Sider var udmattet efter den lange og hidsige Kamp. Da Mørket nu faldt paa, benyttede Svenskerne og Lybekkerne sig heraf til at forlade Valpladsen, idet de fik Lejlighed til at medtage et dansk Skib, som var blevet entret. De satte alle Sejl til og stode SV. hen ned mod Rygen; Jens Holgersen satte strax efter dem, idet han raabte til de hurtigste Skibe om at følge sig.

Fjenderne havde imidlertid faaet for langt et Forspring, og det lykkedes ikke at indhente dem. Saa indtraf midt paa Natten det Uheld, at „Engelen“ kom paa Grund, idet Lodserne ikke vare vante til at sejle med saa stort et Skib. Det har rimeligvis været paa en af Rønne Banker eller paa Adlers Grund, at Skibet kom til at staa.

Jens Holgersen skød nogle Skud til Signal for sine andre Skibe, der kom ham til Hjælp. Efter at Kanoner og andet Gods vare lossede over i disse, kom „Engelen“ atter flot paa Morgenstunden uden at have taget nogen Skade; men Fjenden var ikke mere til at øjne.

Da Flaaden atter var bleven samlet, viste det sig, at der var erobret 11 fjendtlige Fartøjer, deriblandt 5 større Skibe.

Med stolte Træk havde Jens Holgersen Ulfstand den 9de August 1511 indskrevet sit Navn i Danmarks Søkrigshistorie som Sejerherre i et af de blodigste og langvarigste Søslag paa de nordiske Have, maaske det første større Slag heroppe, hvor der kæmpedes med Kugler og Krudt.

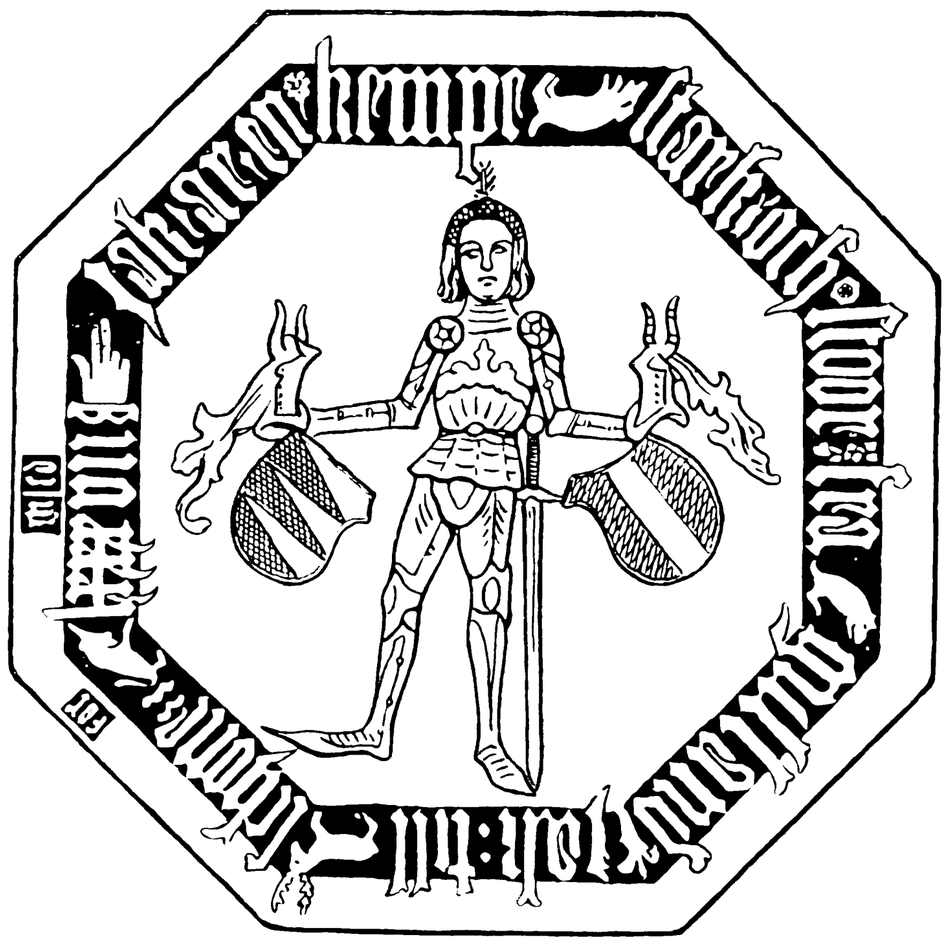

MINDESTEN PAA GLIMMINGEHUS I SKAANE OVER JENS HOLGERSEN ULFSTAND
født 1460, død 1523.

Claus Knyphof.

Det var en mørk og graatung Eftermiddag den 7de Oktober 1525. I den lille By Gretsiel paa Nordvestsiden af Ostfriesland ved Dollartbugtens Østside herskede travl Virksomhed. Lige udenfor Byens Havn ved Løbet ind over Pilsumer Sand laa nogle Skibe under Udrustning, og Smaajoller fore idelig frem og tilbage mellem disse og Havnebryggen.

De to største Skibe vare Holke og havde Navnene „Flygende Gejst“ og „Bartunen“; tæt indenfor dem laa 2 Kraveeler og indenfor disse igjen 4 Smaaskibe, Bøjerter. Det var med denne Flaade, at Kong Christjern II tænkte paa at tilbagevinde Norge. Selv opholdt han sig dengang nede i Lier.

Ombord paa „Flygende Gejst“ gik to Mænd i ivrig Samtale frem og tilbage agterude oppe paa det høje Agterkastel.

„Nu har I jo ligget her i over et Par Maaneder, og ingen Vej ere I endnu komne. Bliver det længe ved paa den Maade, saa ryger den hele Plan i Lyset. Jeg

siger Eder, Mogens, det gaar ikke, det gaar ikke! Da jeg kom hertil iforgaars, mente jeg, at vi lige skulde løbe ud."

„Det unge Blod vil altid buse paa, Junker Ebbe; men hvad skal vi gjøre uden Penge til at betale Knegtene med. I, min unge Herre, og jeg gamle Skipper, vi tjener Kongens Sag af Hengivenhed baade for ham og for vor gode Anfører Herr Claus Knyphof. Men disse Fyre derovre, som nu roer iland fra „Bartunen", har kun Hengivenhed for Penge og for det stærke tydske Øl!"

„Det lumpne Pak!"

„Nu maa I heller ikke være uretfærdig, Junker Ebbe. Husk paa, det er nu deres Haandtering. Den, der byder højest, følger de; den, som ikke kan betale, forlader de. Men hvem kan fortænke dem deri? De skal jo dog ogsaa holde Livet oppe."

I det Samme lagde en lille Jolle til ved Holken. En sømandsklædt Skikkelse med stor Kofte og Pludderhoser sprang op paa Dækket og gik hen til Skipperen.

„Jeg vil blot lade Eder vide, Skipper Mogens, at nu gik de sidste af de lejede Knegte iland. De bandede paa, at de ikke vilde sætte deres Fødder ombord igjen, før de har faaet deres Sold. Kan I høre, hvor de støje og larme inde paa Bryggen?"

„Der er ikke Andet for, Laurs, end at Du roer ind til Byen og beretter Herr Claus, hvad der gaar for sig. Kan Nogen skaffe Orden, saa er det ham. Men næppe vil det lykkes ham, hvis han ej har faaet Penge!"

„Ja, Gud bedre, hvor skulde han have faaet dem fra. Men saa er der endnu en Ting. Lige nyssens talte jeg med en Fisker, der er kommen ind fra Borkum, og han fortalte, at han ude paa Søen, ret Nord for Juist, havde set femten store Skuder, som krydsede Vester paa. Han mente, det maatte være Hamburgere!"

„Hvis det er sandt, og de faar i Sinde at snuse her ind, saa er der sandelig ikke stort Haab for os. Hvor mange Mand har Du ombord hos Dig?"

„Der er otte Baadsmænd paa „Bartunen" og ligesaa mange paa hver af Kraveelerne. Her er der vel det Samme, og ombord paa Bøjerterne er der sagtens kun et Par Stykker. Skulde Fjenden komme ind, har vi altsaa knap 40 Mand at stille imod ham, og hvad kan det vel forslaa!"

„Ja, ja, se nu blot at komme ind til Admiralen, han skal vel nok kunne finde paa Raad, om Nogen kan det."

Baadsmanden gik i sin Jolle og roede ind mod Land, medens Skipper Mogens og den unge Junker Ebbe fortsatte deres Samtale. —

Skibene havde nu ganske rigtig ligget her i et Par Maaneder for at klargjøres til det paatænkte Tog mod Norge. Claus Knyphof havde faaet hvervet mellem 300 og 400 Karle, de fleste rene Landstrygere; men han havde, som vi jo ovenfor hørte, ikke kunnet faa Penge til at lønne dem med, og Følgen var da, at de nu gjorde Mytteri.

Gjentagne Gange havde han skrevet til Kongen, der atter havde henvendt sig til sin Svoger, Kejser Carl den Femte. Men uagtet denne stod i Kong Christjerns Gjæld fra tidligere Dage, saa havde han dog stadig holdt Svogeren hen med Udflugter.

I Juli Maaned havde Claus Knyphof været i Skotland for der at vinde Tilslutning til sin Konges Sag. Her var han dog bleven uens med de skotske Raader, som endog havde truet ham paa Livet, saa han maatte tage bort fra Edinburgh med uforrettet Sag. Den 15de August havde han saa atter skrevet til Kongens Kammertjener

Thomas Holte om Subsidier, men havde som Svar kun faaet en den 28de August af Kongen udfærdiget Fuldmagt til at fejde mod alle Kongens Fjender, hvad han dog ogsaa tidligere havde faaet Brev paa.

Den gamle Mogens satte nu Junker Ebbe ind i disse Forhold. „I kjender jo næppe synderlig endnu til vor gode Admiral Claus Knyphof, men han har altid været en af Kongens bedste Mænd og fulgte med Kongelig Majestæt, da han ombord paa „Løven“ forlod Kjøbenhavn, det er vel snart halvtredie Aar siden. Nu har han i disse to Aar holdt Kongens Fjender i Aande her paa Vesterhavet, saa Hamburgerne knapt tør vise sig paa Søen. Jeg husker saaledes, at vi ifjor med 3 Skibe mødte en Hamburgerflaade paa 8. I en Haandevending lagde vi hver paa Siden af sin Hamburger, og inden de ret havde sundet sig, vare de overmandede. Saa smurte Resten Haser i al Skyndsomhed, men inden Mørket faldt paa, havde vi dog naaet endnu to af de andre, og de gav sig strax. Ja, Herr Claus er en stolt Herre at tjene under!“

„Jeg har nok hørt om hans mange Bedrifter her, derfor var det jo, at jeg fik Lyst til at tjene ham,“ sagde Ebbe.

„Desværre lader det til at være en uheldig Tid, I er kommen paa, unge Herre. Faar Hamburgerne fat i ham, vil det sikkerlig gaa ham ilde, og vi andre bliver heller ikke sparede.“

„Har Herr Claus ikke tjent allerede under Kong Hans?“ spurgte Ebbe efter et Øjebliks Taushed.

„Jo visselig. Salig Kongen satte stor Pris paa ham og spurgte ham ofte til Raads, da han var vel forfaren paa Søen. Det var for en stor Del hans Skyld, at vi fik en saadan Flaade, som vi dengang havde. Nu skulde vi blot her have nogle af de gode Skibe!“

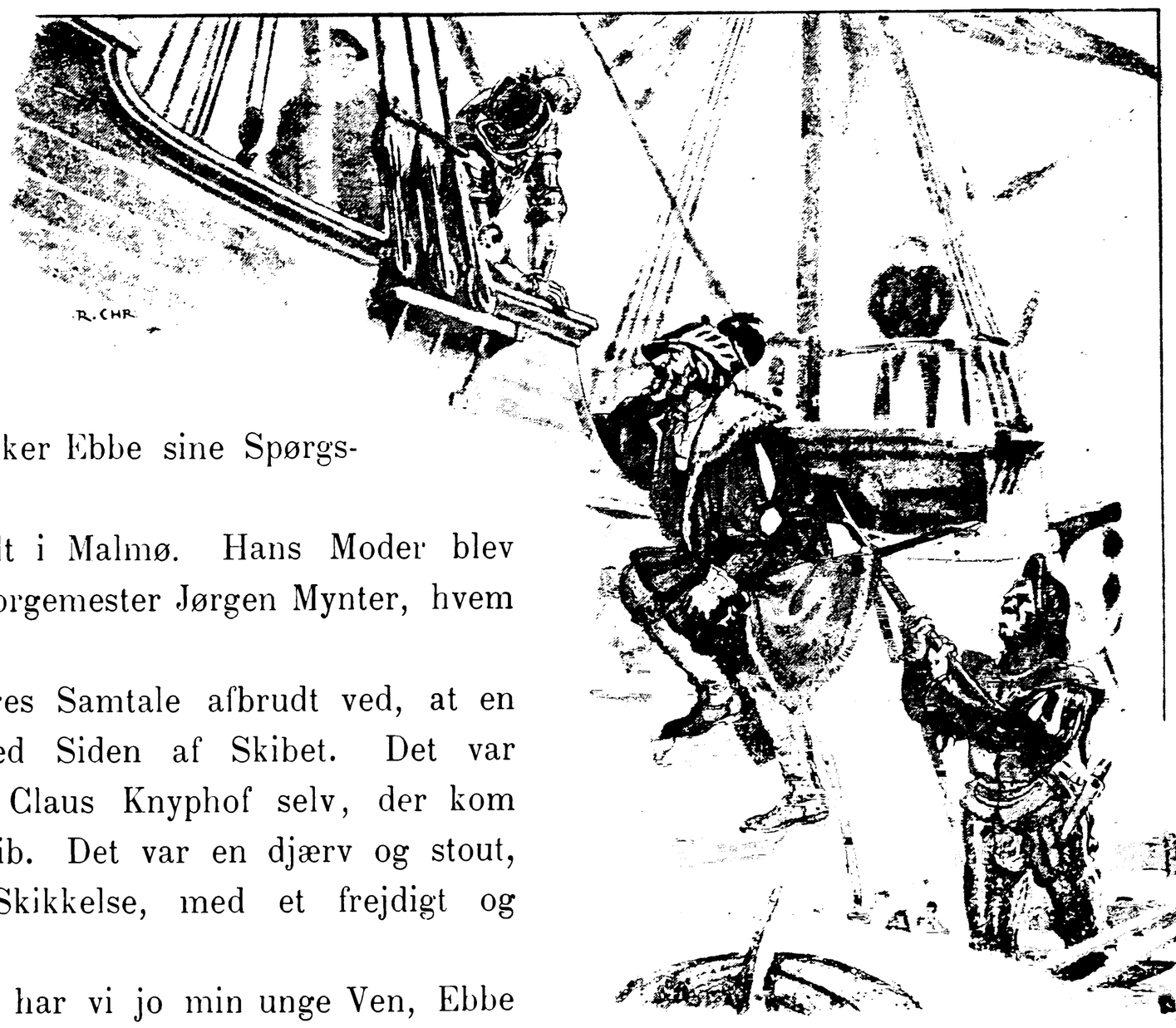

„Hvor stammer Herr Claus Knyphof egentlig fra?“ fortsatte Junker Ebbe sine Spørgsmaal.

„Han er født i Malmø. Hans Moder blev senere gift med Borgemester Jørgen Mynter, hvem I nok kjender!“

Her blev deres Samtale afbrudt ved, at en Baad lagde til ved Siden af Skibet. Det var Admiralen, Herr Claus Knyphof selv, der kom ombord paa sit Skib. Det var en djærv og stout, lidt undersætsig Skikkelse, med et frejdigt og kjækt Blik.

„Se, se, der har vi jo min unge Ven, Ebbe Axelsøn. Jeg har jo knap faaet Tid endnu til

ret at hilse paa Eder. Hvis I er kommen herover for at høre Sværdene hvine, er I vist naaet hid i rette Tid, thi undre skulde det mig, om vi ikke fik Besøg af de Hamburger Kræmmere herinde imorgen!“

„Intet skulde sandelig glæde mig mere, Herr Claus Knyphof, end at kæmpe under Eders Befaling!“ svarede Junker Ebbe.

„Men veed I ogsaa, min unge Herre, at Hamburgerne har svoret mig og alle mine Død og Undergang, hvis de faar Fingre i mig. Betænk Jer vel, inden I sætter Eders Liv paa Spil!“

„Ikke er jeg kommen herover for at svigte Eder ligesom de fejge tydske Knegte derinde, og I har vel Brug imorgen for hver en Arm, som vil svinge Sværdet for Eder!“

„Ja, visselig har jeg det, min unge Kamphane. Heldigvis har jeg dog faaet en fyrgetyve Stykker af Lejeknegtene til at love at komme ombord igjen. Resten vil ikke vove sig med paa den Dyst, de har ladet sig besnakke af deres tre listige Slyngler af Høvedsmænd Claus Hermelinck, Cort Pfennig og Kleyne. Jeg kom nu netop ombord paa „Gejsten“ her for at lægge en Plan med min gamle tro Ven Mogens Rask. Du har jo hørt, at femten Skuder laverer her udenfor, og det er sikkert Hamburgerne, der har Færten af os!“

„Ja, Gud bedre det, Herr Claus, her ligger vi med kun 8 Baadsmænd paa hvert af Skibene, hvad skal det blive til?“

„Det staar i Guds Haand, vi maa blot ikke tabe Modet. Er Fjenderne mange, maa hver af os kæmpe med baade Arme!“ —

Det blev nu bestemt, at alle de Folk, man kunde raade over, skulde fordeles paa „Flygende Gejst“ og „Bartunen“, medens de andre Skibe skulde varpes længere ind i det smalle Løb, saaledes at Fjenden ikke kunde komme til dem, førend de to store Skibe vare tagne. Gamle Mogens raadede til at bore alle Skibene i Sænk, men derom vilde Claus Knyphof Intet høre. Vare Skibene først ødelagte, saa vilde det for lange Tider være forbi med Kong Christjerns Foretagender mod Norge; allerede en Gang havde Kongen maattet opgive sin Plan om at gaa til Bergen, nu vilde Claus Knyphof ikke, at det paatænkte Tog til Oslo uden Sværdslag skulde ryge i Lyset.

I Løbet af Natten bleve de to Kraveeler og de fire Bøjerter halede ind i Løbet, medens de to Holke lagdes tværs over dettes Indløb, og Alt gjordes rede til at give Fjenden en varm Modtagelse.

Morgenen den 8de Oktober 1525 oprandt. Da det blev lyst, saae man en Mængde større Skibe holde ind i Vester Ems, Løbet mellem Borkum og Rottum, og styre ned imod Gretsiel. Et af Skibene kom dog paa Grund paa Randziel Sand Sønden for Borkum. Men de øvrige Skibe slap velbeholdent ind til Kanten af Pilsumer Sand, fandt snart Renden her og stævnede løs paa Claus Knyphofs Skibe. Her var Løbet imidlertid saa smalt, at kun et Skib kunde komme ind ad Gangen, og herpaa stolede Claus Knyphof.

Kl. 8 om Morgenen lagde det første af Hamburgernes Skibe sig paa Siden af „Bartunen“, idet det var løbet tæt forbi „Flygende Gejst“, der laa yderst. Den næste Hamburger bordede saa selve Admiralskibet, og Kampen begyndte.

Med Hadets Raseri stormede Hanseaterne løs paa de danske Skibe. De havde jo saa meget at hævne; i et Par Aar havde de nu maattet lide den Tort, at deres

Skibe næsten ikke turde vise sig paa Søen. I Kampene mod Claus Knyphof havde de lidt det ene forsmædelige Nederlag efter det andet, skjøndt de ofte vare overlegne i Antal. Til Slutning havde de grebet til det i hine Tider saa almindelige Middel, nemlig at sætte en Pris paa deres Fjendes Hoved. Hvad Under da, at de nu, da de kunde møde op med en saadan Overmagt, benyttede Lejligheden. De havde jo længe vidst, at Claus Knyphof laa med sine otte Skibe ved Gretsiel. Dog var det først, da de havde faaet Nys om, at hans lejede Folk negtede at tjene ham længere, at de vovede et Angreb paa ham. De vare da i Løbet af Natten krydsede Vester efter for med gunstig Vind at løbe ind gjennem Vester Ems, haabende at overrumple de Danske.

Disse vare dog rede til at tage imod deres Fjender. Herr Claus med sine Folk kæmpede med Fortvivlelsens Mod, de vidste jo, at de ingen Pardon kunde vente. Over en Time varede det, førend det endelig lykkedes Hamburgerne at komme over paa det mindste af de danske Skibe „Bartunen“, og en Time til gik hen, førend de entrende Hamburgere havde faaet Bugt med den lille tiloversblevne Rest af dette Skibs Besætning. Enkelte lykkedes det dog at redde sig, idetmindste foreløbig, idet de svømmede hen til „Flygende Gejst“ og kom her ombord. Nogle svømmede ogsaa i Land.

Imidlertid havde de udenfor Renden liggende hamburgske Skibe ikke været ledige Tilskuere. Med deres Baade havde de sat Folk ind paa de smaa danske Bøjerter for at tage disse i Besiddelse; de havde tillige jævnlig sendt friske Folk til Hjælp for de Skibe, der vare i Kamp med de to danske Holke, ligesom de havde bragt deres Saarede fra Borde. Det var paa denne Maade lykkedes dem at erobre „Bartunen“, og de kunde nu med deres samlede Styrke gaa løs paa „Flygende Gejst“, hvor Claus Knyphof endnu ikke havde tilladt Fjenden at faae Fodfæste. Atter og atter vare Hamburgerne stormede op over Skibssiden, ligesaa ofte vare de af Claus Knyphof drevne tilbage med braadne Pander, saa hele Skibssiden var overstrømmet af Blod. Ogsaa mange af Claus Knyphofs Folk laa døde eller saarede paa Dækket, blandt dem den gamle brave Mogens.

Der blev nu et lille Pusterum, idet Hamburgerne trak sig tilbage, dog kun for en kort Tid, som de aabenbart havde benyttet til at lægge en ny Plan. En Mængde Folk blev fra de andre Skibe samlet paa den Kraveel, der hidtil havde kæmpet med „Flygende Gejst“, men som nu havde kappet de Surringer, hvormed den havde været gjort fast til sin Modstander. Denne Kraveel var da dreven lidt indefter, saaledes at der udenfor den blev Plads til endnu et Skib. Paa et givet Signal satte der nu Baade af fra tre af Hamburgernes Skibe, nemlig det, der havde erobret „Bartunen“, endvidere „Flygende Gejst“s hidtilværende Modstander og endelig Skibet udenfor. Fra Baadene blev der trods Stenkast og Pileskud, thi Claus Knyphof havde ingen Kanoner ombord, gjort Touge fast til „Flygende Gejst“, og paa en Gang halede der nu tre fjendtlige Skibe ind imod den. Klokken var da bleven 11. Saaledes angrebne fra tre forskjellige Sider var det umuligt for Claus Knyphofs Folk at holde Fjenden fra Livet. De maatte vige og samlede sig nu paa Skibets høje Agterkastel, hvor de endnu i en Time holdt Stand. Men henad Kl. 12 var deres Modstand brudt, kun tredive Mand var der tilbage, hvoraf de fleste endda var saarede. Den unge Junker Ebbe var dræbt i en Kamp med fem hamburgske Baadsmænd. Claus Knyphof stod endnu helt agterude, gjørende ryddeligt om sig med sit lange Slagsværd. Med Ryggen mod Skandse-

klædningen værgede han sig, og adskillige dræbte Fjender laa for hans Fod, da de hamburgske Sømænd pludselig gjorde et voldsomt Anfald forfra, idet tillige et Par Stykker trængte ind paa ham fra Siden og klyngede sig fast til hans Arme. Saa blev han overmandet og bunden, men Fjenden havde maattet betale Sejeren dyrt.

Claus Knyphof og hans Folk bleve i Lænker bragte til Hamburg, hvor de som Sørøvere og Fribyttere bleve kastede i et haardt Fængsel, stillede for en Standret og pinte paa forskjellige Maader. Et Par Uger efter blev Claus Knyphof henrettet, og Hamburgerne aandede lettere, da deres hidtil uovervundne og frygtede Modstander paa Søen havde ophørt at leve. Næsten alle de af hans Folk, der vare slupne helskindede fra Kampen ved Gretsiel, maatte dele hans Skjæbne. Kun ganske enkelte slap derfra med Livet, men de havde været underkastede saadanne Pinsler, at de, som en Brevskriver til Kong Christjern meddeler denne, vilde have Mindelser deraf for hele deres Levetid.

Lad være, at Hamburgerne maaske kunde betragte Claus Knyphof som Sørøver, vi Danske maa se paa ham med andre Øjne. Han var fulgt med sin Konge, hvem han stadig ansaae for Danmarks retmæssige Hersker, og af ham havde han faaet Fuldmagt til at fejde mod Kongens Fjender, saaledes at han maatte anse sig som værende i sin fulde Ret til at gjøre Hamburgerne al den Skade, han kunde. I Danmark levede længe Mindet om den tappre Søhelt Claus Knyphof, og hans Bedrifter forherligedes i Viser, der i lange Tider vedbleve at være paa Folkets Læber.

Men den ulykkelige Kong Christjern mistede med Claus Knyphof en af sine mest trofaste Tilhængere, en af sine tappreste Krigsmænd og dygtigste Sømænd, der, som vi nys have hørt, allerede under Kong Hans havde indlagt sig store Fortjenester af Flaadens Skabelse.

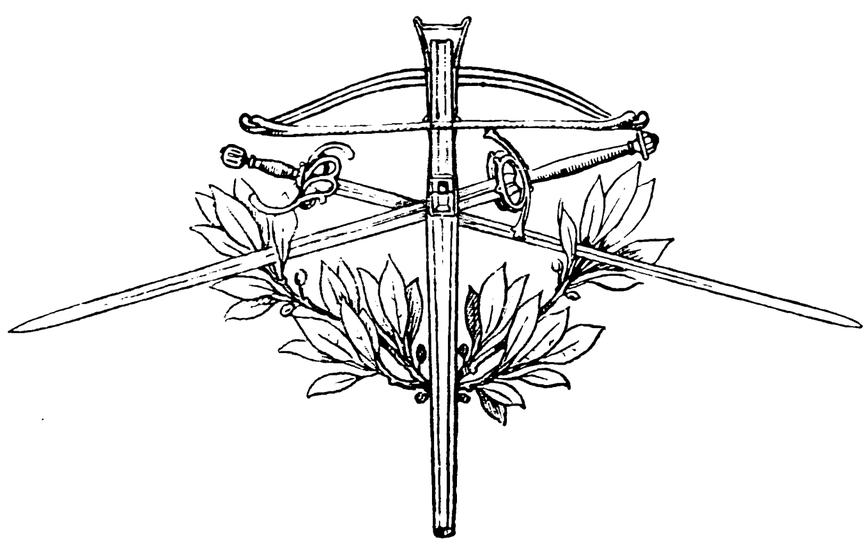

Søren Norby.

Medens Claus Knyphof holdt Vesterhavet ryddeligt for Hamburgere, rensede Søren Norby Østersøen for Lybekkere. Ogsaa han bevarede sin Troskab og Hengivenhed for Kong Christjern den Anden, ogsaa han kæmpede for dennes Sag, saa længe der var Haab, og endda lidt til.

Da Kong Christjern havde forladt Kjøbenhavn i April 1523 ombord paa det prægtige Skib „Løven“ eskorteret af fire store Skibe, gik Søren Norby med nogle af Kongens andre Fartøjer ned i Østersøen, hvor han i Kongens Navn tog Øen Gulland i Besiddelse og opslog sit Hovedkvarter i Visby; her havde han i det af Erik af Pommern opførte Slot Visborg en efter Datidens Forhold udmærket Fæstning, der med sine tykke Mure næsten var uindtagelig.

I et helt Aar havde det baade for Svenskerne og Lybekkerne været umuligt at drive ham bort herfra. Tværtimod opsnappede han idelig deres Skibe, især adskillige rigtladede Lybekkerskibe. Hans Sundhed, sagde han selv, krævede, at han saa tidt som muligt maatte lugte til deres Krydderier.

Kjed heraf samlede endelig Kong Gustav Vasa en Flaade paa ti Skibe under Admiral Berent von Melen i Kalmar, hvor ogsaa nogle Lybekkerskibe indfandt sig, saa at han ialt raadede over 8,000 Mand. Midt i Maj 1524 gik han til Gulland, fik sine Folk landsatte og erobrede i en Haandevending hele Øen med Undtagelse af selve Visby.

For Søren Norby syntes Stillingen temmelig fortvivlet, men han var ikke den Mand, der saa let opgav Modet. Han havde ladet Kanonerne fra sine langsomste og daarligste Skibe bringe op paa Borgen, hvorfra han kunde holde Belejrerne i Ave. Thi, visse paa, at det vilde være dem en let Sag at faae Bugt med ham, havde disse ikke anset det for Umagen værdt at medføre Belejringsskyts. Sine kraftigste Skibe havde han lagt ved Mundingen af den lille Havn, og i det smalle Indløb vovede Admiral von Melen ikke at angribe ham.

Der var nu gaaet et Par Maaneder, og Svenskerne vare ikke komne videre. Sidst i Juli sendte derfor Kong Gustav nogle Skibe under Befaling af Underadmiral Ivar Joakimsson Fleming over til Gulland, ladede med Kanoner, Krudt og Kugler. Søren Norby havde imidlertid faaet Nys herom og lagde sin Plan derefter.

Det var som sagt sidst i Juli, og Nætterne vare derfor lyse; heldigvis var det ikke Maaneskin. Kl. 11 om Aftenen blev der fra Borgen gjort et Udfald, og enkelte af Søren Norbys Folk, som havde sneget sig ud, tændte paa samme Tid et Par Bauner inde i Landet Nord paa. Herved blev Fjendernes Opmærksomhed draget bort fra Havnen, og heraf benyttede Søren Norby sig til at løbe ud med tre af sine mindre Skibe. De holdt først et Stykke Vester efter klar af den svenske Flaade, der havde Lanterner oppe, medens Alt var mørkt paa de danske Skibe. Søren Norby havde beregnet, at Ivar Fleming netop nu maatte være under Opsejling, og denne Beregning

holdt ogsaa Stik. Thi efter at Søren Norby havde ændret Kursen til NV., traf han henad Kl. 1 om Natten en Samling Skibe staaende SØ. hen.

Søren Norby styrede lige løs paa de forreste svenske Skibe. Svenskerne, der jo ikke vidste Andet, end at de danske Skibe laa vel indespærrede i Visby Havn, anede ikke Uraad, idet de mente, at de ankommende Skibe vare nogle, som Admiral von Melen havde sendt dem i Møde. De lode altsaa uhindret Søren Norby nærme sig; da han var kommen paa klos Hold, gav han Fjenden det glatte Lag. Svenskerne bleve aldeles forbløffede over denne uventede Velkomsthilsen, og i Mørket kunde de ikke ret blive klare over, hvormange fjendtlige Skibe, de havde imod sig. De forreste Skibe satte derfor alle Sejl til og flygtede ind mod Gulland, medens Søren Norby gik løs paa de efterfølgende. Selv lagde han paa Siden af det tredie Skib i den svenske Transportflaade, medens hans to andre Skibe styrede midt ind i Flaaden, hvor Alt var Skræk og Forvirring.

Hurtig havde Søren Norby overmandet Besætningen paa sin Modstander, bundet den og lukket den nede i Lasten. Det lykkedes dernæst ham og hans Hjælpere at entre og tage endnu fem Skibe, medens Resten af den svenske Flaade undkom.

Alt syntes ogsaa at staa ham bi. Vinden, der hidtil havde været SØ., havde efterhaanden trukket sig om til SV., saaledes at den nu var gunstig for ham til at naa tilbage til Visby. Den svenske Hovedflaade, som ved det forstilte Udfald fra Visby og ved de antændte Bauner var bleven narret imod Nord, var saaledes falden i Læ og kunde ikke krydse sig hurtig nok op.

Da det blev lyst, var Søren Norby med sine Skibe og sine Priser en Mils Vej udenfor Visby, medens den svenske Krigsflaade var over en Mil i Læ for ham. En Times Tid efter havde Svenskerne den Ærgrelse at se ham løbe velbeholden ind i Visby Havn.

Stor var Glæden her, da man saae Søren Norby vende hjem, større blev Glæden, da man opdagede, at det ene af de tagne svenske Skibe netop var det, som var ladet med Krudt og Kugler, medens de andre fem Skibe skulde bringe Proviant til Belejringshæren.

Nu var Admiral von Melen lige nær. Vel havde han faaet sine Kanoner, men Ammunitionen havde Søren Norby taget sig af. Den svenske Admiral sendte derfor et Skib ned til Tydskland for at faa Ammunition derfra.

Efter at der nu atter var gaaet nogen Tid hen med uvirksom Skydning fra begge Sider, vilde Svenskerne forsøge paa at storme Slottet. Havde Mørket forrige Gang hjulpet Søren Norby, saa vilde nu Svenskerne tage det til Hjælp.

Det var en mild og lun Augustaften. Søren Norby havde været nede ved Havnen og set, at Alt her var i Orden og Vagterne aarvaagne. Nu var han paa sin sædvanlige Aftenrunde sammen med en af sine Høvedsmænd gaaet op paa Borgens Ydermure, hvorfra han kunde se ud over Land og Sø.

Mørket var lige faldet paa, Alt var tyst og fredeligt. Vagtbaalene ude i den svenske Lejr vare dog ikke tændte, derimod saae man ude paa Søen Lanternerne paa de svenske Skibe vugge op og ned.

„Nu har Herr Melen tordnet løs paa os hele Dagen, men kun til Morskab for sig selv," sagde Høvidsmanden. „Dog synes han nu at være bleven kjed deraf."

„Maaske af Skydningen," tog Søren Norby til Orde, „men sagtens pønser han paa noget Andet!"

„Da er Alt dog roligt nu. Ikke en Baad er at øjne, og der er Stilhed ude i Lejren. Vi faa sikkerlig en fredelig Nat!"

„Sligt skjønner jeg nu ikke, min brave Iver Ovesøn. Vil man overraske Bjørnen i sin Hi, lader man ej Hundene glamme op forinden. Tro mig denne Stilhed betyder intet Godt!"

„Vil I da ej lade Murene lyse op, Herr Søren?" spurgte Iver Ovesøn.

„For at Herr Melen kan se, at vi ere rede? Nej, Iver, lad ham kun komme, mig lyster netop at faa ham til at gjæste os. Hellere ville vi nu gjøre Gjæstebudet rede."

Søren Norby fordoblede Posterne rundt omkring paa Murene. Fakler bleve holdte i Beredskab til lige at tændes, Borgens Besætning blev fordelt rundt om lige bag Murene, og Folkene fik vel Lov til at sove, men med deres Vaaben ved Siden. Kanonerne bleve ladede med Skraa, Alt var klart til at tage mod Fjenden.

Saaledes forløb en Time, men Alt vedblev at være roligt. Stjernerne tindrede ned fra den dybe blaa Himmel, ikke en Vind rørte sig, engang imellem hørte man en Ugle skrige oppe fra et af Taarnene eller en Hund gjø, men fra Fjendens Lejr fornam man ikke den mindste Støj.

Inde i Borggaarden gik nu Søren Norby frem og tilbage sammen med Iver Ovesøn. Herfra kunde han lige hurtig komme ud til Murene paa alle Sider.

De havde drøftet, hvilke Udsigter de havde, og det lod ikke til, at Iver Ovesøn delte Søren Norbys lyse Forhaabninger.

„Længe kunne vi dog ej holde Slottet overfor den store Overmagt," sagde Iver, „den Time maa dog visselig komme, da vore Folk tabe Modet. Og hvad kunne vi saa opnaa? Intet høre vi fra Kong Christjern, der nu længe har siddet nede i Flanderland. Kan det da baade ham, at vi fare fort med at kæmpe, naar han selv har givet sin Sag op?"

„Han er vor retmæssige Herre og kaarne Drot," svarede Søren Norby. „og Eders Tale imod ham sømmer sig ej for en ærlig Dannismand."

„Da har I dog ej selv frygtet for at tale mod ham," sagde Iver Ovesøn. „Mindes I, da I traadte op mod Kongen selv og lastede ham haardelig, dengang de svenske Hoveder maatte falde paa Torvet i Stockholm, og hvorledes I tog de flygtende Svenskere ombord paa Eders Skibe?"

„Vel sandt," udbrød Søren Norby, „men da handlede Kongen uret og i Forblindelse, ledet af sine falske Raadgivere. Ofte har jeg ønsket, at hint Blod ej var flydt, thi det var en skjændig Gjerning, og ingenlunde vil jeg undskylde den. Dog er det Herrens Sag at dømme og ikke vor. Men nu er Kongen ene og i Ulykke. Vil I nu forlade hans Sag, Iver Ovesøn, da er I ej den, jeg har anset Eder for."

„Nej, ved den levende Gud, Herr Søren Norby, ikke skal I faae Grund til at have andre Tanker om mig, før skulde jeg blues for mig selv. Hvad end der vil ske, jeg skal visselig staa hos Eder og Kongen i Farens Stund. Men vil I ej nu unde Eder lidt Hvile, jeg skal vaage imens."

„Tak, gode Iver," sagde Søren Norby og trykkede hans Haand, „nu kjender jeg Eder igjen. Dog bliver jeg selv oppe en liden Stund endnu."

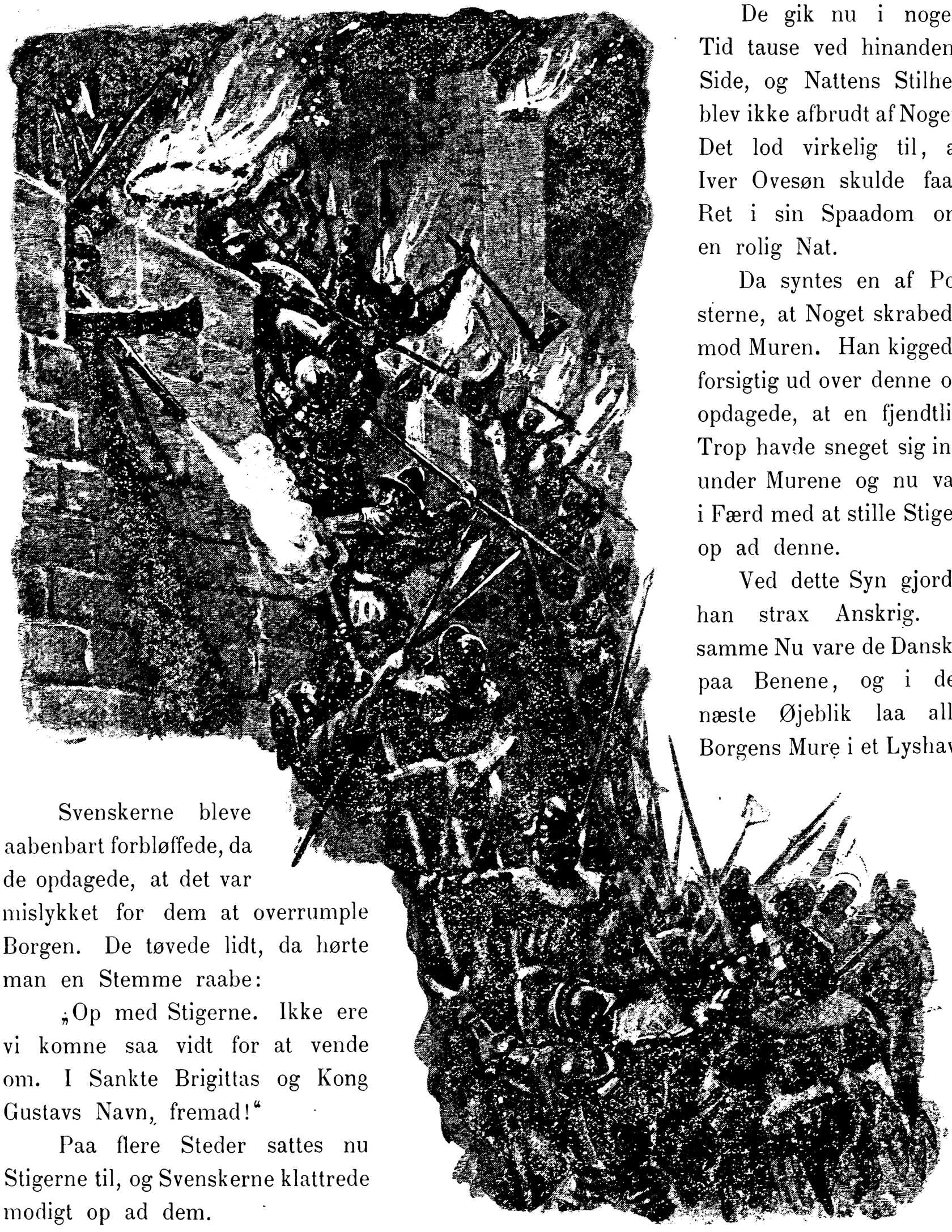

De gik nu i nogen Tid tause ved hinandens Side, og Nattens Stilhed blev ikke afbrudt af Noget. Det lod virkelig til, at Iver Ovesøn skulde faae Ret i sin Spaadom om en rolig Nat.

Da syntes en af Posterne, at Noget skrabede mod Muren. Han kiggede forsigtig ud over denne og opdagede, at en fjendtlig Trop havde sneget sig ind under Murene og nu var i Færd med at stille Stiger op ad denne.

Ved dette Syn gjorde han strax Anskrig. I samme Nu vare de Danske paa Benene, og i det næste Øjeblik laa alle Borgens Mure i et Lyshav.

Svenskerne bleve aabenbart forbløffede, da de opdagede, at det var mislykket for dem at overrumple Borgen. De tøvede lidt, da hørte man en Stemme raabe:

„Op med Stigerne. Ikke ere vi komne saa vidt for at vende om. I Sankte Brigittas og Kong Gustavs Navn, fremad!“

Paa flere Steder sattes nu Stigerne til, og Svenskerne klattrede modigt op ad dem.

Nu knaldede dog Bøsserne oppe fra Murene, medens Stene og Pile susede ned over Angriberne. Flere af disse faldt ned fra Stigerne. Et enkelt Sted havde de Danske faaet et Toug slaaet rundt om det øverste Trin af en Stige og halede nu denne under lystig Opsang op paa Muren.

Allerede mente Søren Norby, at Angrebet var slaaet tilbage. Da hørte han Raabet:

„Svenskerne ere oppe paa Muren ved det østre Taarn!“

„Bliv ved denne Side, Iver Ovesøn,“ raabte han, „og hold Svenskerne fra Livet her!“

Selv ilede han over Borggaarden til den anden Side. En lille Styrke, han havde ladet blive staaende som Reserve midt i Borgen, tog han med sig.

Han naaede netop tidsnok over til Østertaarnet, hvor Kampen rasede ovenpaa selve Muren. Virkelig havde Svenskerne faaet Fodfæste her. Som en Stormvind styrtede Søren Norby med sine friske Folk sig midt ind imellem dem og gjorde lyst blandt Angriberne.

Saa vare Svenskerne ogsaa slaaede tilbage her. Fra alle Sider flygtede de væk fra Borgen.

„Lad nu Kanonerne spille op, mens vi endnu kunne se Sveerne!“ raabte Søren Norby.

En Salve paafulgte, og Murene laa for et Øjeblik indhyllede i Røg, medens man kunde høre de Døendes og Saaredes Skrigen og Jamren. Da Røgen var trukken bort, vare Svenskerne forsvundne i Mørket.

„Se saa,“ sagde Søren Norby, „nu have vi visseligen Fred for i Nat!“

Og det fik han. Svenskerne vare for medtagne til at prøve paa en ny Storm, De havde faaet nok af denne ene Gang.

Saa forsøgte de da nogen Tid efter et nyt Middel. Tre af deres store Skibe bleve omdannede til Brandere, idet de fyldtes med Tjæretønder og andet brændbart Stof. Det var Hensigten med dem at stikke Søren Norbys Skibe i Brand. Da Vinden saa en Dag blev vestlig, gik disse tre Skibe ind imod Havnen; noget udenfor denne bleve de stukne i Brand, Kursen sattes lige mod Søren Norbys Skibe, og Besætningerne gik derefter i Baadene, overladende Skibene til sig selv. Men man havde ikke taget i Beregning, at der tæt inde under Land løb en haard Strøm fra Sønden. Denne drev Skibene ud af deres Kurs og satte dem Nord efter lige mod den til Ankers liggende svenske Flaade. Da man ombord paa denne opdagede den truende Fare, kappede man skyndsomst Ankertougene og søgte at slippe bort; men paa enkelte af Skibene var man for langsom i Vendingen, saaledes at de tre Brandere kom ind imellem dem, og det næste Øjeblik stode et Par af de svenske Skibe i Luer.

Sammen med nogle af sine Befalingsmænd havde Søren Norby nede ved Havnen givet Agt paa, hvad der gik for sig, og gjort Alt rede til at borde Branderne, hvis de skulde komme ind. Nu gned han sig i Hænderne, vel fornøjet over det Udfald, som Sagen havde faaet.

„Den gode Mester Berent var ellers intet Dummerhoved, den Gang jeg bragte ham med mig fra Tydskland over til Sverrig. Men det er sagtens af ren Taknemmelighed imod mig, at han nu ej nænner at tilføje mig ondt.“

En af Admiralens Ledsagere gjorde ham nu opmærksom paa, at nogle svenske Skibe stode fra Hovedflaaden ned mod deres brændende Kammerater, rimeligvis for at redde Besætningerne.

„Holder de den Kurs længe, Herr Admiral, saa vil de komme tæt forbi Visborg.“

„Det kan I have Ret i,“ svarede Søren Norby. „Hurtig op paa Slottet, saa vi kan give dem lidt graa Ærter til Tak for, at de vilde brase os med deres Ild!“

Ganske rigtig! De udsendte svenske Skibe, tre i Tallet, vare kort efter inde under Borgens Kanoner, der nu spillede lystig løs. I Løbet af en halv Times Tid vare de tre Skibe skudte i Sænk.

Saaledes mislykkedes ogsaa dette Anslag mod Søren Norby. Han havde jo nu baade Proviant og Ammunition i Overflødighed, og de otte Tusinde Svenskere og Lybekkere formaaede ikke at udrette Noget imod det ene Tusind, han havde at raade over.

Imidlertid indsaae han jo nok, at i Længden vilde han ikke kunne holde Pladsen. Hen paa Efteraaret indledede han derfor Underhandlinger med Kong Frederik den Første, hvilket førte til, at han overgav Fæstningen til denne, hvorved han bevarede Gulland for Danmark. Til Gjengjæld fik han Lov til at beholde Øen i Forlening, imod at han anerkjendte Kong Frederik.

Den svenske, men tydskfødte Admiral von Melen havde ikke indlagt sig synderlig Hæder ved sit Tog mod Søren Norby. Han vovede ikke at komme for sin Konges Øjne, men drog over til Kalmar, hvor han indesluttede sig paa Slottet og holdt sig der til næste Aars Juni Maaned, da han gik til Tydskland for at hverve Forstærkning. Under hans Fraværelse indtog Kong Gustav Slottet, og von Melen vendte aldrig mere tilbage til Sverrig.

Søren Norby havde imidlertid endnu ikke opgivet Kong Christjerns Sag. I Løbet af Vinteren traf han Forberedelser til en ny Fejde, udrustede Skibe og hvervede Folk. I Foraaret 1525 gjorde han saa et Indfald i Skaane, hvor Almuen sluttede sig til ham, og han havde ikke liden Fremgang. Men Kong Frederik sendte Johan Rantzau imod ham. Søren Norby blev slaaet og indesluttede sig i Brunktoftelund, hvor han i Juli maatte kapitulere, dog paa ganske gode Betingelser, thi Kong Frederik maatte denne Gang give ham Rønneby og Sølvitsborg i Forlening.

Her kunde han nu have levet Resten af sine Dage i Ro, men et stille Liv som Lensmand laa ikke for Søren Norbys urolige Karakter. Kun i Krig og Fejde følte han sig tilfreds. Paany udrustede han derfor Skibe og gik paa Kaperi mod Svenskerne og Lybekkerne. Selv havde han 4 Skibe i Søen, og han fik en anden af Kong Christjerns Tilhængere, den bekjendte Skipper Clement, til at forene sin Styrke, nemlig 6 Skibe, med hans, saa han raadede paany over en ret anseelig Flaade, hvormed han krydsede rundt i Østersøen.

Lybekkerne henvendte sig derfor gjentagne Gange til Kong Gustav om Hjælp. Denne samlede da sin Flaade og sendte de store Skibe „Bjørnen“ og „Uglen“ tilligemed 6 mindre Skibe under Befaling af Jøns Olsson Liljesparre ned til Kalmar Sund i Sommeren 1526 for at opsøge Søren Norby. Han blev her forstærket med en Eskadre, som Lybekkerne sendte derop.

Ogsaa Kong Frederik var imidlertid bleven kjed af sin urolige Lensmand, der havde skaffet ham saa mange Bryderier. Han skikkede derfor ligeledes nogle Skibe til Kalmar Sund.

Endnu tabte dog Søren Norby ikke Modet. Snart krydsede han i Søen og opbragte sine Fjenders Handelsskibe, snart gjorde han Landgang paa deres Kyster, som han hærgede og plyndrede. Naar hans Modstandere troede at have fat paa ham, var han allerede et ganske andet Sted henne.

Endelig den 24de August 1526 ved Kysten af Bleking lykkedes det den forenede dansk-svensk-lybske Flaade at overrumple ham.

Denne Gang var Overmagten for stor. Efter en fortvivlet Kamp blev Søren Norbys og Skipper Clements Flaade adspredt og slagen; selv undslap dog de to Anførere med et Par Skibe og flygtede til Narva. Her blev Søren Norby greben af Russerne, der i tre Aar holdt ham i et haardt Fangenskab, indtil det endelig lykkedes Kejser Karl den Femte at udfri ham. Saa gik han i Kejserens Tjeneste og endte sit bevægede Liv ved Belejringen af Florents 1530.

Skipper Clement slap derimod hurtig bort fra Narva og drog med nogle af sine Skibe tilbage til Danmark. Her rejste han som bekjendt Almuen i Vendsyssel til Kamp for Kong Christjern, underlagde sig endog det halve Jylland. Lykken var ham dog ikke gunstig i Længden, Oprøret blev dæmpet, selv blev han i December 1534 fanget, og et Aars Tid derefter maatte han lade Livet paa Skafottet.

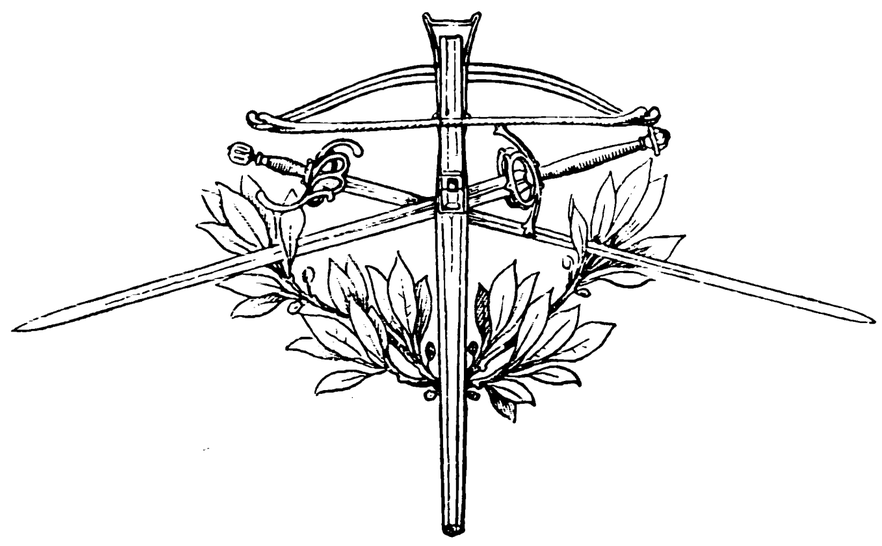

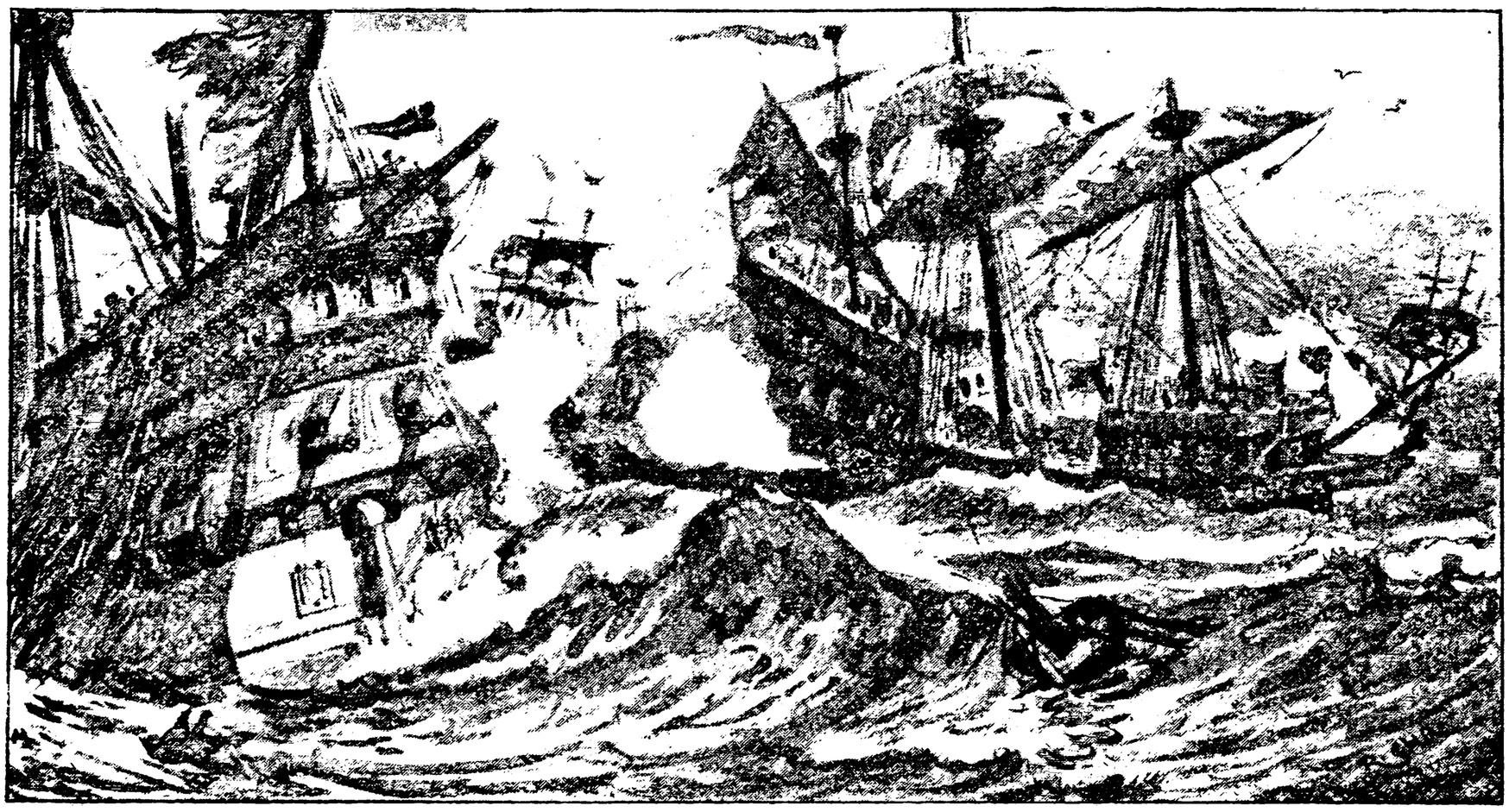

Peder Skram.

Under Grevens Fejde optraadte Christian den Tredie og Svenskerne i Forening mod Lybekkerne, der nu støttede den fangne Christjern den Andens Sag.

I Maj 1535 var en stolt Flaade samlet ved Gulland. Der var 18 danske Skibe under Peder Skram, 11 svenske, hvoraf dog kun 2 store Skibe, under Måns Svensson Some, og 6 preussiske Skibe under Johan Prehn. Peder Skram, der førte Overbefalingen, var ombord paa det største af Skibene, det i 1533 byggede svenske „Stora Krafveln".

I de første Dage af Juni fik Peder Skram gjennem sine udsendte Krydsere Underretning om, at Lybekkernes Flaade under Michel Samsing var set ved Bornholm. Han lettede strax, men blev opholdt noget af Modvind. Den 8de om Aftenen var han nede ved Østsiden af Bornholm, men saae Intet til Fjenden her og stod derfor i Løbet af Natten om forbi Hammeren.

Om Morgenen den 9de saaes Lybekkerne udfor Rønne, og Peder Skram gjorde da strax Jagt paa dem. Under denne naaede kun de hurtigste Skibe frem, medens de langsommere bleve tilbage og saaledes ikke kom til at deltage i Kampen. Henad Middagstid havde de forreste Skibe naaet den lybske Flaade, der talte 12 store og flere mindre Skibe. En heftig Kamp paafulgte, men da det efterhaanden var blæst op til en Storm, var det umuligt at foretage nogen Entring. Imidlertid blev det lybske Admiralskib „Michael", egentlig et dansk Krigsskib, som Lybekkerne havde faaet i Kjøbenhavn, og tre andre Skibe saa ilde tilredte, at de maatte overgive sig. Resten af Skibene

flygtede til Kjøbenhavn, som jo endnu holdt med Christjern den Anden; da Peder Skrams Flaade var bleven spredt ad under Stormen, var det umuligt at forfølge dem.

En anden lybsk Flaade havde imidlerlid opkastet sig til Herre i Lillebælt, og Peder Skram gik derfor strax videre Vester paa. De svenske Skibe, paa hvilke Disciplinen gjennemgaaende var saa slet, at han endog maatte vælge sig et andet Admiralskib, lod han blive i Femer Bælt for at spærre denne Vej for Lybekkerne, medens han sendte de preussiske Skibe op i Store Bælt for at bevogte den østlige Udgang fra Svendborg Sund.

Selv gik han med de danske Skibe op i Lille Bælt forbi Ærø. Her opdagede han om Eftermiddagen den 18de Juni, at de lybske Skibe vare søgte om bag Lyø; han sendte da nogle Skibe ind Vest om denne Ø, medens han selv holdt ind i Løbet mellem Lyø og Ærø, saaledes at det var umuligt for Lybekkerne at slippe bort, hvorfor de lettede og holdt Øster efter. Peder Skram gik selv med sin Flaade til Ankers for Natten mellem Avernakø og Bjørnø udenfor Faaborg. Nu var han vis paa, at Lybekkerne ikke kunde undslippe.

Disse vare i Løbet af Natten staaede ind i det Smalle af Svendborg Sund; de havde sendt et lille hurtigsejlende Fartøj ud forbi Taasinge, hvorfra det var kommet tilbage med Melding om, at Udløbet her var spærret for dem, saa at de altsaa vare indestængte fra begge Sider.

Ved Daggry næste Morgen lettede Peder Skram og holdt ind efter Fjenden, som dog endnu ikke kunde ses, da han var gjemt bag den skovbevoxede Lehnskovspynt, der ligger en Mils Vej Vesten for Svendborg.

Da det forreste af de danske Skibe drejede om denne Pynt, opdagede det Lybekkernes Flaade inde ved det Sted, hvor nu St. Jørgens Kirke ligger tæt ved Vandet. Skibet vendte strax og løb tilbage til Admiralskibet med Melding herom, idet Skipperen prajede over til Admiralen:

„Lybekkerne er i Færd med at sætte deres Skibe paa Grund. Jeg har talt 11 Skibe!“

„Saa maa vi nok skynde os,“ sagde Peder Skram. „Løb rundt til de andre Skibe og sig dem, at de skal holde Baadene klare og følge mig.“

Peder Skram stod nu ind i Sundet. Snart efter beskød Lybekkerne ham, og han svarede lystigt, idet han ankrede op lidt udenfor dem.

Da begyndte det at ryge stærkt fra nogle af de lybske Skibe.

„Guds Død!“ raabte Peder Skram. „Tror jeg ikke, at de vil give deres egne Skibe udi Ildens Vold. Da maa vi sandelig hjælpe dem at slukke slig Brand. Alle Baadene ud.“

Selv sprang han ned i Admiralskibets Storbaad, satte af og roede ind mod Lybekkerne; en Snes velbemandede Baade fulgte efter. De lagde til ved den yderste Lybekker og entrede op.

Skibet var forladt af Besætningen, en kvælende Røg steg op fra Lastrummet.

„Skipper Bent, I bliver her med tre af Baadene og kvæler Ilden. Saa gaar I over paa det næste Skib og gjør ligesaa.“

Derpaa roede Admiralen indefter med de øvrige Fartøjer; heller ikke paa de næste Skibe var der Folk at opdage, dem roede Admiralen forbi, idet han sagde:

LYBEKKERNES FLAADE EROBRES.

„Vi maa først stoppe dem i at tænde mere Ild an, ellers narrer de os for vore gode og ærlige Priser. Nu gaar vi alle løs paa den store Lybekker der," raabte han over til de andre Baade, „det er saa sikkert Admiralskibet."

Her fik han imidlertid en varm Hilsen. Ganske vist vare Lybekkerne begyndte paa at gaa i Land fra Skibet, men da de nu saae Fjenden tæt ved, løb de til Kanonerne og sendte en Salve ud mod Baadene. Et Par af disse bleve ramte og sank, idet Baadfolkene dog reddede sig over paa de nærmeste Baade. Peder Skram lod sig dog ikke opholde, og inden Lybekkerne havde faaet Tid til at lade Kanonerne igjen, entrede hans Folk op paa det fjendtlige Skib.

Lybekkerne vare uden Ledelse, thi deres Admiral og Høvedsmanden paa Skibet vare allerede flygtede i Land. De værgede sig derfor kun et Øjeblik, saa kastede de Vaabnene og overgave sig.

„Nu gaar I flux ombord paa Skibene hist ude og slukker Ilden," raabte Peder Skram til dem. „Gjør I ej Eders Skyldighed paa ærlig Vis, er I Dødsens. Afsted!"

Nogle faa Danske bleve efterladte ombord, medens Peder Skram roede videre til de næste lybske Skibe. Dog før han naaede disse, blev der fra Land skudt ud paa hans Baade. Lybekkerne havde samlet sig derinde bag Buske og Træer, nu aabnede de en levende Ild med deres Bøsser.

„Vi maa ret nu tage Tyren ved Hornene," sagde Peder Skram. „Ror nu alle ind mod Land og lader os stoppe Munden paa de Brumbasser hist inde i Krattet."

Flere af hans Folk bleve saarede, heldigvis kunde dog Bøssekuglerne ikke gjøre stor Skade paa selve Fartøjerne, der stadig roede fremad. Peder Skram stod selv oprejst i den forreste Baad. Da den stødte mod Grunden, sprang han i Vandet, hans Folk fulgte, og i Løb gik det nu op mod Krattet paa flere forskjellige Steder.

Et blodigt Haandgemæng udspandt sig. Paa den Side, hvor Peder Skram selv førte Kommandoen, gik de Danske frem med uimodstaaelig Kraft og trængte Lybekkerne tilbage.

Derimod gik det ikke saa heldigt paa Vestersiden af Krattet. Her havde Lybekkerne samlet deres største Styrke, som fuldstændig overvældede de fremstormende Danske, saa disse veg tilbage ned mod deres Baade. Et Par Stykker vare dog løbne om til Peder Skram for at lade ham vide, hvorledes Sagerne stode.

„I maa fly, Herr Admiral, mens det end er Tid. Fjenden er os for mandstærk, ikke kunne vi faae Bugt med ham."

„Hvem taler her om at fly," raabte Peder Skram heftigt. „Nu bliver I her, Claus Kolle, og fører Befalingen, mens jeg griber an tilvenstre."

Peder Skram ilede saa med en Snes Mand langs Krattets Yderside. Her saae han, at hans Folk vare drevne ned mod Baadene, medens Kampen rasede ivrigt lige nede ved Strandkanten.

„Nu gjælder det Folk! Efter dem og lad os skraale dygtig op!"

Under vældig Raaben faldt Peder Skram i Ryggen paa Lybekkerne, som maatte tro, at det var en mægtig Styrke, der faldt over dem. De flygtede til alle Sider, de Danske, som havde søgt Tilflugt i Baadene, sprang atter i Land, og snart vare Lybekkerne slaaede paa alle Kanter. En stor Del af dem vare faldne eller fangne, Resten flygtede ind i Landet.

Claus Kolle forfulgte dem et Stykke for at drive dem bort fra Stranden, saaledes at de ikke kunde forstyrre Bjergningen af Skibene. Da han vendte tilbage, sagde Peder Skram til ham:

„Det var bravt, min gode Claus. I har kæmpet tappert idag for Danmarks Rige og for Kong Christian.“

„Takker skyldigst, Herr Admiral,“ svarede den flinke Skipper. „Men havde I ikke selv slaaet saa godt løs paa dem, vilde det være gaaet os ilde. I burde i Sandhed kaldes Danmarks Vovehals.“

„Leve Danmarks Vovehals,“ raabte Folkene rundt om.

„Lad det nu være godt, Børn,“ sagde Admiralen. „Nu maa vi fluxen i Gang med at bjerge Skibene.“

Dette var dog lettere sagt end gjort. I et Par af de lybske Skibe havde Ilden fænget saa godt, at det var umuligt at slukke den. Dog havde Peder Skram den Glæde, at inden Aften vare 9 af Fjendens største Skibe, deriblandt deres Admiralskib „Løven“, halede af Grunden og laa nu velbeholdne ved den danske Flaade.

Efter denne Sejer var Peder Skram Herre i Farvandene. Han gjorde Landgang paa flere af Øerne, som han tog i Besiddelse for Kong Christian, tapper og dristig var han altid i Spidsen, og Navnet Danmarks Vovehals var snart paa hele Folkets Læber. —

Tiden gik, en lang Fredsperiode paafulgte, men endnu engang skulde Danmark kalde paa Peder Skram.

Det var i Efteraaret 1563. Den nordiske Syvaarskrig var udbrudt, og nu laa den danske Flaade under den gamle Peder Skram til Ankers ved Ølands Nordpynt. Flaaden talte 27 danske Skibe, med hvilke 6 lybske Skibe under Frederik Knebel havde forenet sig. Denne Gang vare Lybekkerne forbundne med Danmark mod Sverrig.

Underadmiralen Frants Bilde til Søholm var netop gaaet ned i den gamle Admirals Kahyt for at meddele Peder Skram, at han havde faaet sikker Underretning om, at den svenske Flaade under Jacob Bagge havde faaet strenge og gjentagne Ordrer fra Kong Erik den Fjortende til at løbe ud. Tillige havde Bilde faaet at vide, at den svenske Flaade talte 38 Skibe, deriblandt det store Admiralskib „Elefanten“. Svenskerne havde været paa Gulland og brandskattet Øen. Sidst vare de sete ved Ølands Sydpynt.

Frederik Knebel og flere af Skibscheferne bleve nu tilkaldte, for at der kunde holdes Krigsraad, og Planerne for den forestaaende Kamp lægges. Thi uagtet Fjenden

saaledes var noget overlegen, faldt det ikke Peder Skram et Øjeblik ind at ville undgaa Kamp.

Medens dette gik for sig i Admiralens Kahyt, var der en livlig Samtale i Gang mellem Folkene i de Baade, der laa ved Admiralskibets Faldereb.

„Nu vil det snart gaa varmt til igjen," sagde en gammel graahaaret Sømand. „Saa haaber jeg, at vi faar Lejlighed til at hævne den Tort, som Svenskekongen i Stockholm har tilføjet vore Kammerater!"

„Hvad har han da gjort dem?" spurgte en ung Rorkarl.

„Ved Du ikke det, Din Grønskolling?" svarede den Gamle. „Da svenske Admiral Bagge havde taget Jacob Brockenhuus til Fange under Bornholm, lavede Kong Erik et helt Triumftog, hvor Brockenhuus og hans Officerer maatte spadsere med ganske uden Noget paa Hovedet og hver med en hvid Stav i Haanden. Jeg tænker, de vilde hellere havt en hvid Pind i Munden. Og ikke nok dermed, thi Kongens Hofnar gik foran dem og spillede Fiol. Kunde vi blot faae fat i Herr Bagge, saa skulde han ikke dø i Synden!"

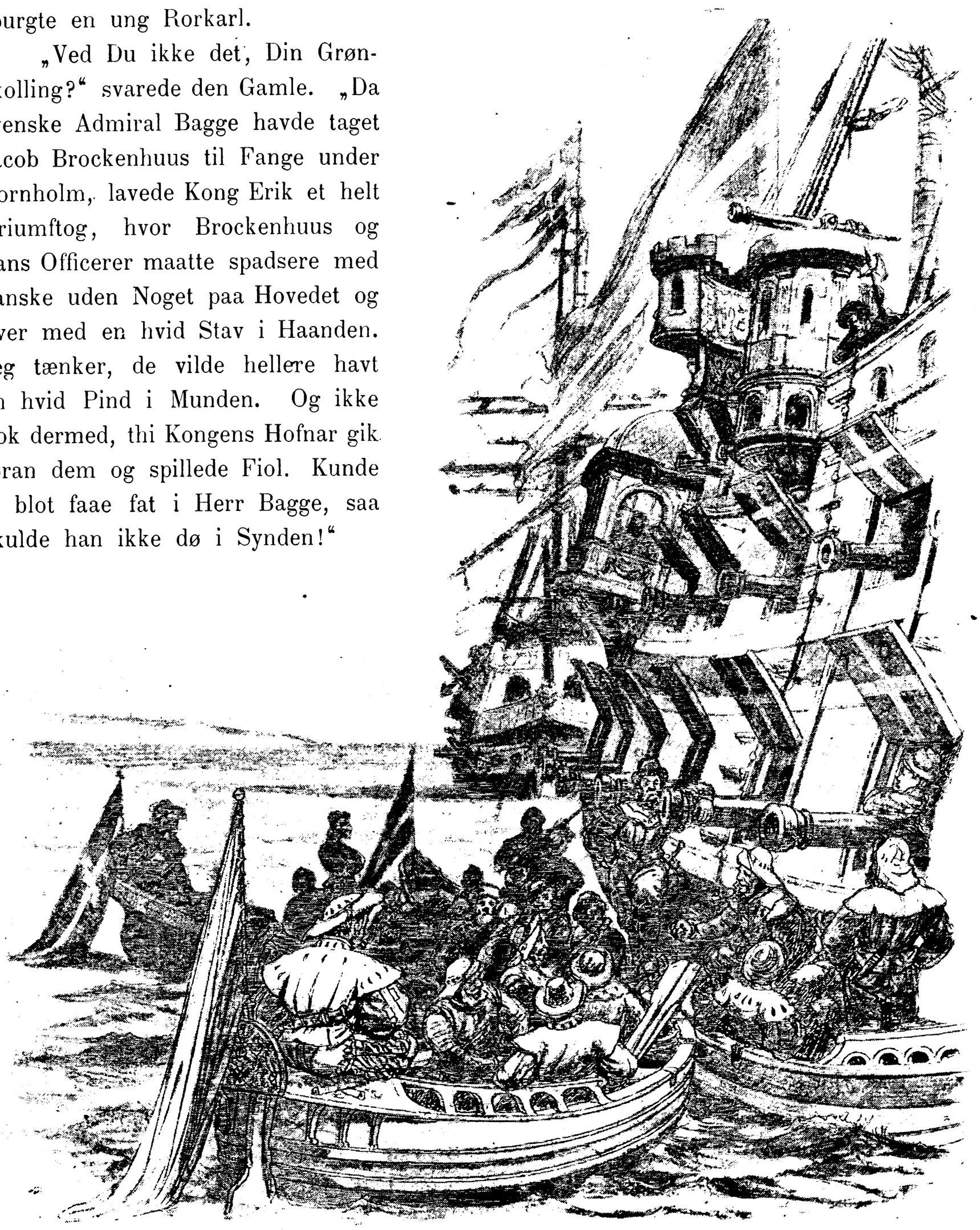

„Var Du ikke med ved Bornholm, gamle Ole? Hvordan gik det egentlig til? Der var jo endnu ikke Krig den Gang!“

„Ja, ser Du. Herr Jacob Brockenhuus havde jo Ordre til at forlange Honnør af de Skibe, han mødte. Og da saa den svenske Flaade kom, det var netop paa den hellige Pintsedag den 30te Maj, saa gik han med to andre af vore Skibe Svenskerne i Møde og skød det danske Løsen. Men uheldigvis var det ene Skud med Kugle, og den gik lige lukt gjennem Sejlet paa en af Svenskerne. Saa sagde de, at de var overfaldet af os. Men jeg har dog hørt Svenskere sige, at deres Konge hemmelig havde givet Admiral Bagge Ordre til at angribe de Danske, og eftersom han havde 19 Skibe mod 8, da han mødte os ved Rønne, saa var det jo ikke underligt, at han benyttede Lejligheden. Og saa kom vi endda ikke allesammen med.“

„Hvad vil det sige, hjalp I ikke Eders Admiral?“

„Nej, I lod ham nok i Stikken,“ sagde nu en af Lybekkerne i Knebels Baad.

„Hvis Din Krydderdreng vover at sige os Sligt paa endnu engang, saa skal jeg hugge Dig til Plukfisk. Vind og Vejr kan vi ikke raade for. Vi andre laa i Stille, medens Herr Brockenhuus paa „Herkules“ sloges med begge de svenske Admiraler, Bagge paa „Elefanten“ og Per Baner paa „Store Finske Svane“. Da de saa havde faaet Stormasten skudt ned paa „Herkules“, saa den laa som et hjælpeløst Vrag, entrede de den fra begge Sider; bagefter tog de ogsaa „Hjorten“ og „Hektor“. Og alt det maatte vi andre i fire Timer ligge og se paa en Mils Vej borte. Hvad skulde vi gjøre, heldigt var det jo, at vi slap bort med Mørket, ellers var vi vel ogsaa bleven tagne.“ —

Officererne kom nu paa Dækket, gik ned i deres Baade og roede ombord paa deres Skibe; i Løbet af Natten indskibedes de landsatte Folk.

Næste Morgen tidlig saaes fra Mastetoppene en Mængde Sejl i østlig Retning. Det maatte være den længe ventede svenske Flaade. Peder Skram lettede strax og styrede NØ. ud for at træffe Fjenden, der styrede i nordlig Retning. Det varede dog noget, førend Flaaderne traf sammen, da Svenskerne vedbleve deres Kurs. Først oppe mellem Gulland og Medelsten, et lille Skær mellem den nævnte Ø og Stockholms sydlige Skærgaard, fandt Sammenstødet Sted den 11te September 1563.

En hidsig Kamp fulgte nu paa. Peder Skram lagde paa Siden af „Elefanten“ og angreb den med Heftighed, medens Jacob Bagge ikke undlod at give Svar paa Tiltale.

Ombord paa Admiralskibet stod den gamle Peder Skram sammen med Frants Bilde.

„Herr Bagge bider godt fra sig, det maa man lade ham,“ sagde Admiralen.

„Jeg haaber dog, at vi skulle faae Lejlighed til at give ham en forsvarlig Mundkurv paa,“ bemærkede Frants Bilde. „Vore Folk ere begjerlige efter at entre „Elefanten“ og hævne den Tort, som Bagge har tilføjet os. Endnu er „Elefanten“ vel for stærk for os, dog ser jeg hist, at min gode Ven Jens Juel kommer op med „Fortuna“ for at hjælpe os.“

Ganske rigtig lagde nu Orlogsskibet „Fortuna“ sig paa den anden Side af „Elefanten“, og det saae en kort Tid galt nok ud for Herr Bagge.

Kampen gik sin Gang. Efter Forløbet af et Kvarters Tid sakkede „Fortuna“ agter ud og drev agten om „Elefanten“. Der blev prajet fra den over til Peder Skram:

„Vort Ror er skudt sønder, saa vi kan ej styre. Tilmed er Herr Jens Juel bleven haardelig kvæstet, saa vi har maattet bringe ham under Dæk!“

„Lad os da nu holde klos ind paa „Elefanten“, at vi kunne entre ham,“ sagde Peder Skram til Frants Bilde. „Tag I Befalingen over Folkene, mine gamle Ben ere for stive til at springe rundt paa Fjendens Dæk!“

„Da skal jeg min Sandten med Glæde dandse for Eder,“ udbrød Bilde, „og det lige paa . . . .“

Mere fik han ikke sagt. En Kanonkugle havde knust hans Hoved, og han styrtede livløs om ved Admiralens Side.

„Det skal blive hævnet,“ raabte Peder Skram, idet han trak sit Sværd. „Nu klar til at entre, alle Mand, følg mig. Læg Roret haardt ned, at vi kunne luve op paa „Elefanten“.

Med ungdommelig Fyrighed sprang den gamle Admiral frem. Da gik Mesansmasten overbord, Skibet faldt et Øjeblik af for Vinden. Heraf benyttede „Elefanten“ sig, idet den satte flere Sejl til og derved slap fri for den truende Fare.

Den svenske Underadmiral Arved Trolle paa „Sankt Erik“ havde ligeledes været i en hidsig Kamp med et dansk og et lybsk Skib. Nu kom Hans Kyle paa „Engeln“ og Nils Ryning paa det i Foraaret fra de Danske erobrede „Herkules“ ham til Hjælp. Slaget udartede efterhaanden til en fuldstændig Forvirring, under hvilken de enkelte Skibe kæmpede planløst mod hinanden. Ved denne Lejlighed faldt den danske Høvedsmand Eske Brok. Efter et Par Timers Kamp holdt de Svenske mod Nordvest op til Stockholms Skærgaard, medens Peder Skram samlede sin Flaade og gik til Karlsøerne ved Gulland, hvor Jens Juel døde den 20de.

Dette Aar kom de Svenske ikke mere ud, medens Peder Skram som Herre i Østersøen holdt krydsende i dennes østlige Del. Først i Begyndelsen af November vendte han hjem til Kjøbenhavn fra dette hans sidste Søtogt.

Herluf Trolle.

Først i Maj 1564 var en dansk Flaade paa 25 Skibe løbet ud fra Kjøbenhavn for at holde Østersøen ryddelig. Den blev ført af Herluf Trolle paa Admiralskibet „Fortuna“. Ved Gulland forenede Flaaden sig med 6 lybske Skibe under Frederik Knebel.

Det var ret dristigt at begive sig ud paa denne Expedition, thi Svenskerne havde samlet deres Flaade ved Elgsnabben i Stockholms Skærgaard, og den var efterhaanden bragt op til 35 større og 15 mindre Skibe, altsaa den danske Flaade ikke saa lidt overlegen; den blev tilmed ført af en saa tapper og erfaren Mand som Jacob Bagge. Hertil kom endvidere den Omstændighed, at Herluf Trolle kun i ringe Grad kunde stole paa Lybekkerne, som vare meget lunkne i deres Optræden. Snart havde deres Skibe ikke Mandskab nok, snart havde Mandskabet ikke Proviant nok. Saa gjorde de Ophævelser over, at Kong Frederik den Anden gav andre Nationers Skibe Tilladelse til at sejle paa Reval, hvad Lybekkerne mente at have Eneret paa, og den gode Herr Herluf havde nok at gjøre med at stille dem tilfreds. For en Sikkerheds Skyld gav han Lybekkerne Plads midt inde i sin Flaade, imellem „Jægeren“ og „Morianen“, saaledes at der var danske Skibe paa begge Sider af dem til at holde et vaagent Øje med dem.

Vesten for Gulland ligge Karlsøerne, en større og en mindre Klippeø, og her var Herluf Trolle gaaet til Ankers med sin Flaade, efter at han havde været nede ved Bornholm for at faae Proviant til Lybekkerne. Medens han nu laa her ved Karlsøerne, fik han Underretning om, at Jacob Bagge var løbet ud og var set under Sejl ned mod Øland.

Herluf Trolle gav da strax Ordre til, at Flaaden skulde gjøre sig sejlklar. Det var netop Pintsedags Morgen den 29de Maj, og alle Cheferne bleve kaldte ombord til Gudstjeneste i „Fortuna“. Da Gudstjenesten var til Ende, traadte Admiralen frem og talede saaledes:

„I gode danske Mænd, og I vore kjære Bundsforvandte! Vi have nu paakaldet Gud i Himmelen, at han skal forlene os med Sejer, thi, som I vide, er Svensken løben ud, og snart stunder Kampen til. Lader os dog ikke være rædde for Fjendens Overmagt, thi Gud alene raader for vor Skjæbne. Lover mig alle at vise et uforsagt og tappert Mod for Konge og Fædreneland. Og gaar saa til Eders Skibe, thi nu ville vi lette vort Anker i Guds Navn!“

Flaaden gik altsaa under Sejl og stod Vester paa, men naaede ikke ret langt den Dag, thi der var næsten ingen Vind. Den næste Dag om Morgenen fik man Svenskerne i Sigte og holdt efter dem, dog naaede man først om Eftermiddagen op mod den svenske Flaade. Vejret var imidlertid ikke gunstigt for en Kamp, thi nu var det blæst op til en halv Storm af Østen, og ingen af Flaaderne var i samlet Orden. Dog synes det, som om den svenske Flaade var mere spredt end den danske.

Jacob Bagge, der med sin Underadmiral Arved Turesson Trolle, en Fætter til Herluf Trolle, var ombord paa det store og prægtige Skib „Makalös“, ogsaa kaldet

„Mars Jutehater“, angreb tilligemed 7 andre Skibe Herluf Trolles Admiralskib „Fortuna“, der svarede efter bedste Evne. „Fortuna“ blev hurtig ilde stedt, thi ved et af de første Lag fra „Makalös“ fik det sit Ror beskadiget, saa det ikke kunde styre. Dets Stilling var saaledes ret mislig, men heldigvis kom der Hjælp i Tide, idet Otto Rud med „Byens Løve“ og Jørgen Brahe med „Arken“ tilligemed nogle lybske Skibe gik løs paa Svenskerne, der allerede havde beredt sig til at entre „Fortuna“, men som nu maatte afstaa derfra for at vende sig mod de nye Modstandere. Først gav Svenskerne et af de lybske Skibe det glatte Lag, saaledes at det gik tilbunds, og kun faa af Besætningen fik Tid til at bjerge sig i Baadene. Et andet lybsk Skib blev ved sin egen heftige Skydning saa lækt, at det kort efter sank, dog blev næsten hele dets Mandskab reddet.

Ogsaa Svenskerne fik imidlertid en ilde Medfart, og Jørgen Brahe vilde entre et af deres Skibe. Men paa de svenske Skibe havde man truffet den Foranstaltning at lægge Bomme ud fra Skibssiden, saaledes at de danske Skibe ikke kunde komme nær nok.

Under alt dette havde Herluf Trolle benyttet Lejligheden til med sine Sejl at manøvrere bort fra Fjenden; det lykkedes ham derved at undgaa den overhængende Fare, og omsider nødte Natten begge Flaader til at skilles ad.

Herluf Trolle var imidlertid ikke ledig. Han fik Roret paa „Fortuna“ sat i Stand, holdt Krigsraad med de øverste af Flaadens Befalingsmænd, og først hen paa Morgenstunden undte han sig lidt Hvile.

Den 31te Maj oprandt med bedre Vejr, idet Stormen næsten havde lagt sig. Vinden var endnu østlig. Begge Flaader vare nu samlede, den danske Flaade var da tæt inde under Østkysten af Ølånd. Jacob Bagge angreb strax paa Morgenen med fuld Kraft, idet det var hans Formaal at klemme Danskerne inde mellem den overlegne svenske Flaade og Kysten og saaledes tvinge dem ind paa Stranden. Men heldigvis for Herluf Trolle sprang Vinden om til Nordvest, hvorved han fik Luven, og Jacob Bagge, som med „Makalös“ og tre andre Skibe var lidt forud for sin øvrige Styrke, kom derved i en højst uheldig Stilling, hvilket Herluf Trolle strax benyttede sig af, idet han med „Fortuna“ gik ind paa „Makalös“. En heftig Kamp udbrød mellem disse to Skibe, et for „Fortuna“ meget ulige Parti. Det varede da heller ikke længe, førend „Fortuna“ var meget forskudt, men atter kom Otto Rud og Jørgen Brahe deres Admiral til Undsætning, og herved forandredes Forholdet fuldstændigt, thi Jacob Bagges tvende Sekundanter „Elefanten“ og „Finska Svan“ flygtede og overlod deres Admiral til sin egen Skjæbne.

Otto Rud med „Løven“, som Svenskerne kaldte Bøse Lejonet, beskød „Makalös“ agterud, saa at dette Skib derved mistede Roret, hvorefter Otto Rud manøvrerede sit Skib tæt ind under „Makalös“ og kastede sine Entredræg over paa dets Agtergalleri. Jacob Bagge havde mistet mange Folk, og han mente nu, at han med al Ære kunde unddrage sig Kampen. Han satte derfor alle Sejl til for at søge at slippe bort til sine andre Skibe, idet han haabede tillige at slæbe „Løven“ bort med sig. Men dette mislykkedes, idet det lybske Skib „Engelen“ satte tværs ind paa „Makalös“ og derved stoppede det i Farten.

Ved denne Standsning klappede „Løven“ tæt sammen med Agterenden af „Makalös“, og dette Øjeblik benyttede Otto Rud paa en dristig Maade.

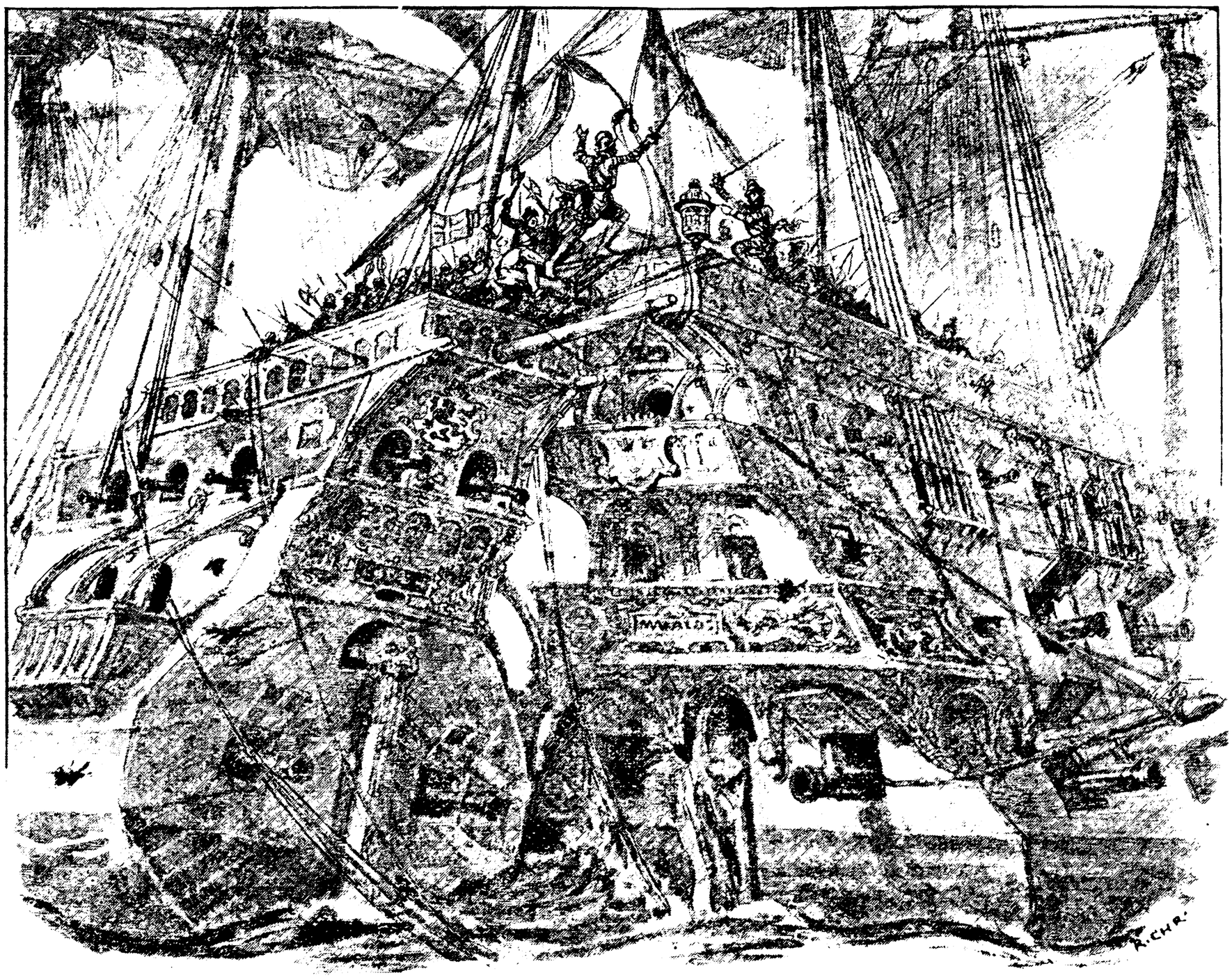

„Følg mig nu, alle Mand“, raabte han; „og lad os give Jydehaderen, hvad han har godt af! Rap Jer!“

Med disse Ord sprang han op over Hytten paa „Makalös“ tilligemed en stor Del af sine Folk.

Trods Tabene var imidlertid Besætningen paa „Makalös“ endnu saa stor, at den lille Hob, som fulgte Otto Rud, mødte en heftig Modstand, thi Arved Trolle kastede sig med en stor Styrke imod de Danske. Det havde vistnok set galt ud for disse, hvis ikke den lybske Admiral Knebel var entret over fra „Engelen“ og havde angrebet Svenskerne fra den anden Side.

Admiral Bagge selv kastede sig mod Lybekkerne, men en af disse, Henrik Vendel, slog Sværdet ud af Jacob Bagges Haand og tog ham til Fange.

„Undskyld, min højadelige Herre, at jeg er saa dristig og fræk at lægge Haand paa Eder, men den gyldne Kjæde, I bærer om Eders Hals, vilde komme mig svært vel tilpas!“

Med disse Ord rev Henrik Vendel Guldkjæden over.

„Ej, ej, der sidder jo en Nøgle ved den. Den Nøgle maa bestemt passe til Noget, det skulle vi dog se efter, naar her er blevet lidt roligere.“ —

Trængte fra begge Sider og med deres Admiral fangen, kunde Svenskerne ikke

ret længe gjøre Modstand. Otto Rud og hans Mænd gjorde ryddeligt oppe paa Hytten, Svenskerne kastede deres Huggerter og Piker.

„Giv Eder fangen, Herr Arved," raabte nu Otto Rud. „Det nytter ej at stampe mod Braadden."

Arved Trolle kastede sit Sværd ned paa Dækket.

„Hellere giver jeg mig til Eder, som dog er en god Adelsmand, end til de lumske Lybekkere. Det vil sagtens glæde min kjære Herr Fætter at faae Besøg af mig."

Det stolte Skib var taget; og de fornemste af Fangerne bleve strax bragte ombord paa „Engelen", der laa paa Siden af „Makalös". Da kom det lybske Skib „Fuchs"

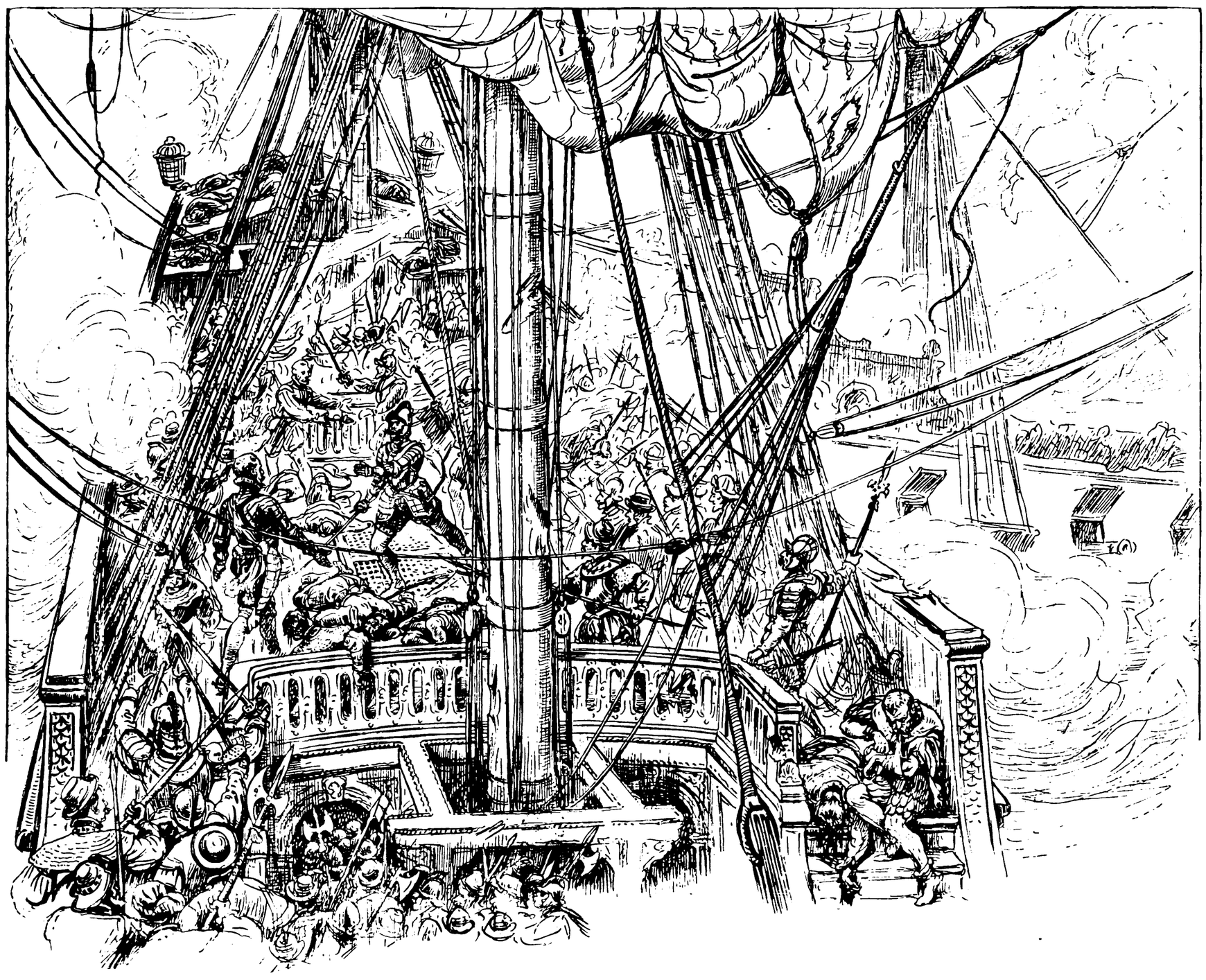

til paa den anden Side, og dets Folk, som endnu ikke vidste, at Skibet var erobret, stormede ombord, førte af deres Admiral, Wedel; da først opdagede de, at de vare komne for silde til Kampen, men tidsnok til at plyndre.

Samtidig kastede imidlertid fra „Fuchs" en lybsk Landseknegt, som ikke kjendte Sagernes Stilling, en Brand ind igjennem en af de agterste Kanonporte paa det underste Batteri af „Makalös". Ilden tog fat nede i Skibet i Arkeliet, uden at man paa Dækket endnu anede Noget derom. Henrik Vendel var imidlertid løbet ned i Kahytten for at søge efter Jacob Bagges Pengeskrin, hvortil han jo mente at have fundet Nøglen. Han blev da ogsaa dernede med det Samme.

Pludselig saae man Flammerne slaa op gjennem Lugerne agter. Alt blev nu Forvirring, og man søgte hurtigst muligt at komme bort fra det brændende Skib, thi de svenske Fanger havde strax raabt, at Ilden var lige over Krudtkammeret.

Det lykkedes vel for Adskillige at slippe over paa „Engelen“ og „Fuchsen“; men da „Makalös“ kort efter sprang i Luften med et voldsomt Brag, omkom der omtrent 800 Svenske og 200 Danske og Lybekkere. Den lybske Admiral Wedel var deriblandt.

Otto Rud havde strax kappet sine Entredræg fra sig og var derved drevet noget bort fra „Makalös“; ogsaa „Engelen“ og „Fuchsen“ vare i sidste Øjeblik slupne bort fra det brændende Skib.

Saaledes blev dette stolte Skib, det største, som dengang flød paa Østersøen, tilintetgjort, efter at de Danske havde erobret det.

De svenske Befalingsmænd, der vare tagne til Fange, vare som sagt bragte ombord paa „Engelen“ hos Admiral Knebel. Iblandt dem var Admiral Jacob Bagge, Viceadmiral Arved Trolle og Borgmesteren i Stockholm, Mads Person, der gjorde Tjeneste som Overstyrmand paa „Makalös“. Det varede iøvrigt et Par Maaneder, førend Admiral Knebel vilde udlevere disse Fanger til Herluf Trolle, idet han paastod, at denne skulde betale Løsepenge for dem.

Da Svenskerne saae deres stolte „Makalös“ springe i Luften, tabte de Modet og flygtede bort imod Nordost. Claes Fleming samlede dog efterhaanden den svenske Flaade igjen og sejlede med den tilbage til Stockholms Skærgaard, hvorfra den først vovede sig ud igjen i Juli Maaned, da den danske Flaade, dels paa Grund af stor Sygdom blandt Besætningerne, dels fordi den manglede Proviant, var gaaet Vester paa.

Vi ville iøvrigt ikke opholde os nærmere ved de senere Begivenheder paa Søen i dette Aar, da der ikke forefaldt Noget af synderlig Interesse. Svenskerne overfaldt en lybsk Handelsflaade under Bornholm og mishandlede Besætningerne paa den mest afskyelige og barbariske Maade, hvilket havde til Følge, at Lybekkerne nu bleve mere villige til at gaa imod de Svenske. Selv den fangne Admiral Jacob Bagge fordømte Svenskernes Optræden ved denne Lejlighed. Efter denne lidet ærefulde Bedrift gik Claes Fleming tilbage til Stockholms Skærgaard. Kong Erik den Fjortende var imidlertid misfornøjet med hans Uvirksomhed, afsatte ham fra Overkommandoen og betroede denne til Claes Kristerson Horn, en dygtig og energisk Herre, som tidligere havde været „Fältøfverste“, men som nu pludselig blev gjort til Admiral. Han løb strax ud med Flaaden og angreb de Danske, som laa til Ankers under Øland og ikke kunde lette, da Vinden var paalands. Men da Vinden den næste Dag, den 14de August, var bleven gunstigere, lettede Herluf Trolle og angreb Horns Flaade. Det blev dog denne Gang kun til en Artillerikamp paa langt Hold, Svenskerne stode ind i Kalmar Sund, og her grundstødte deres Admiralskib „Elefanten“ paa et blindt Skær og sank. Herluf Trolle stod til Søes, da det begyndte at friske stærkt op, og begge Flaader bleve nu efterhaanden splittede ad af en voldsom Storm, der varede flere Dage. Efter denne søgte tre danske Skibe „Løven“, „Morianen“ og „David“ ind paa den danske Flaades tidligere Ankerplads. Men her laa netop nu den svenske Flaade. Denne skød det danske Løsen; ved denne List lokkedes de tre danske Skibe nærmere, hvorefter de bleve et let Bytte for Fjenden.

Den svenske Flaade søgte atter tilbage til Skærgaarden, medens Herluf Trolle holdt Søen til ind i September Maaned og vendte da tilbage til Kjøbenhavn. —

Et nyt Skib skulde løbe af Stabelen, og der var Travlhed paa Bremerholm. Sammen med sin lærde Ven, Dr. Niels Hemmingsen, stod Herluf Trolle og saae til:

„Et stolt og herligt Skue er det at se disse mægtige Skibe, hvormed I haver indlagt Eder saa stor en Hæder," sagde den lærde Theolog.

„Jeg giver Gud Æren og giver mig i hans Varetægt, naar jeg nu atter snart løber ud," svarede Herr Trolle. „Og der maa hastes dermed, thi Svenskerne ere komne os i Forkjøbet og spiller nu Herrer i Østersøen. I veed jo, at Peder Hvitfeldt nede

ved Pommern blev nødt til at løbe sine fire Skibe, „Arken", „Nattergalen", „Bjørnen" og „Hamborg Jægeren" ind paa Land og sætte Ild paa dem, for at de ej skulde blive Bytte for Svensken, og nu ligger Claes Horn her nede ved Dragør og kræver Told og sætter stor Skræk her i Staden. Thi det er jo rygtedes, hvorledes han nys har plyndret og brændt paa Møen. Derfor iler jeg med at komme ud!"

„Min kjære Herre og gode Ven," tog nu Niels Hemmingsen til Orde, „I gaar nu atter flux til Skibs. I haver nu udi to Aar yderlig vovet Eders Liv, baade til Lands og til Vands. Gud spare Eder! Thi sandelig, yderlig giver I Eder i Livsfare."

„Mister jeg mit Liv," sagde Trolle, „jeg faar vel Liv igjen. Vide I, hvorfor

vi hedde Herremænd, hvi vi bære Guldkjæder og have Jordegods, og ville være yppermere og højere agtet end Andre? Derfor have vi denne Ære for Andre, at naar vor Konning og Herre, Land og Rige have det behov, da skulle vi Rigens Fjender afværge, beskytte og beskjærme med Magt og al Formue vort Fædrene-Rige, at vore Undersaatter maa bo og være udi Fred og Rolighed. Ja ville vi have det Søde, saa maa vi og have det Sure med!"

„I talte om Jordegods, Herr Herluf. Men hvem har vel gjort en bedre Brug deraf end I og Eders ædle Frue, Fru Bergitte. Thi lige nys har jeg erfaret og læst Eders Fundats for den Skole, I har oprettet paa Skovkloster eller, som I nu haver kaldet det, Herlufsholm. Skjønnere Mindesten kan I ej sætte Eder!" —

Allerede nogle faa Dage efter denne Samtale løb Herluf Trolle ud med Flaaden, 13 Skibe stærk, og forenede sig med 12 lybske Skibe under Frederik Knebel. Den svenske Flaade, der oprindelig var paa 50 Skibe, under Claes Horn, men som i Øjeblikket næppe talte mere end 30 Skibe, var strax, da Vinden var falden nordlig, gaaet ned i Farvandet mellem Lolland og Mecklenburg, og herhen fulgte Herluf Trolle Fjenden.

Mandag den 4de Juni 1565 fik man den svenske Flaade i Sigte udfor Buch paa den mecklenburgske Kyst. Der var ikke megen Vind, og begge Flaader vare i Uorden og meget spredte.

Det store og prægtige Orlogsskib „Jægermesteren", der førte 84 Kanoner, og hvorpaa Herluf Trolle havde hejst sit Flag, laa omtrent midt i den forenede Flaade, medens Lybekkerne vare længst tilbage.

„Ikke venter jeg mig synderlig Bistand af Lybekkerne," sagde Herluf Trolle til en af sine fornemste Officerer, Henrik Gyldenstjerne, der stod hos ham paa „Jægermesteren"s Dæk, „dog vil jeg først høre Herr Knebels Mening om Kampen, førend vi lade gaa løs."

„Jægermesteren" mindskede nu Sejl, saaledes at de lybske Skibe efterhaanden kom op til den. Da man i den svenske Flaade saae, at det danske Admiralskib sakkede agterud, begyndte man at hovere, idet man troede, at Herluf Trolle ikke turde indlade sig i Kamp. Man skulde snart faae Bevis paa det Modsatte.

Da Frederik Knebel endelig var naaet op paa Siden af „Jægermesteren", raabte Herluf Trolle over til ham:

„Er I til Sinds som jeg, Herr Frederik Knebel, saa gange vi nu ind paa Livet af Svenskerne! Vi haver jo Lejlighed dertil."

„Herr Admiral," raabte Frederik Knebel til Svar, „mig tykkes nu Lejligheden ikke brav. Svensken har flere gode Skibe og flere Stykker end vi, mine Skibe ere kun i maadelig Forfatning, og mit bedste Skib „Engelen" er jo brændt ved Falsterbro. Jeg holder for, at vi venter lidt endnu!"

„Til Fjenden har faaet Forstærkning fra Stralsund, ikke sandt?" raabte nu Herluf Trolle harmfuld. „I haver for mange Betænkeligheder, Herr Knebel, men vide skal I, at nu er det min Agt at gribe an i Guds Navn. Saa skal det skjønnes, om I har Mod og Mands Hjerte til at følge med."

Dermed gav han Ordre til at sætte alle Sejl, og snart skød det stolte Skib atter frem i den Retning, hvor Fjenden laa. Det sejlede bedre end de andre Skibe i den danske Flaade, og under Forbifarten raabte Trolle over til dem om at gjøre deres Yderste for at følge ham. Der var Hans Lauritzen paa „Lybske Christopher", Erik

Rud paa „Svenske Jomfru“, Peder Munk paa „Achilles“, Otto Rud paa „Krabaten“. Sidst sejlede Herluf Trolle forbi „Mercurius“, hvor hans Viceadmiral, Jørgen Brahe, var ombord, og med hvilket Skib „Jægermesteren“ en kort Stund sejlede jævnsides.

„Klem paa, hvad I kan, Herr Jørgen, og følg mig snarest. Kjender I nogle af de Skibe, vi have næst for os?“

„Javel, Herr Admiral, ret for os ligger „Finska Svanen“, hvor Underadmiral Per Axelson Banér er ombord tilligemed Sten Svantesson Sture og Gustav Arvedsson Stenbock. Kjender jeg de tre Herrer ret, saa ville de give os Svar paa Tiltale. Hist henne lidt længere i Læ ligger Herr Claes Horn selv med „St. Erik“; hans 90 Basser skulle ogsaa nok lade høre fra sig, og hans Underadmiral Mats Törne skal visselig hjælpe til. Længere forud ser jeg Underadmiral Per Bagge med „Svenske Hektor“, Hans Kyle med „Engeln“, og dernæst „Herkules“ og „Pelikanen“. Vi faar en varm Dag for os!“

„Det venter jeg med,“ svarede Herluf Trolle, „men jeg haaber, at ogsaa Svensken skal faa Varmen at føle!“

„Jægermesteren“ gled imidlertid længere forud, og Jørgen Brahe fik endnu netop raabt over:

„Guds Lykke følge Eder, Herr Trolle. Sejlede mit Skib saa sandt lidt bedre, visselig skulde jeg være ved Eders Side. Vil I dog ej bie lidt efter mig?“

„Nej, Herr Jørgen, nu er Lejligheden der. Falder det i med Stille, kan vi ikke lange Fjenden, som nu er under vor Læ!“

Stadig løb Herluf Trolles Skib fremefter, idet Afstanden til de øvrige danske Skibe efterhaanden blev større og større, uagtet de klemte paa af bedste Evne. Hvad Lybekkerne angaar, holdt de sig forsigtig tilbage og gjorde ikke ringeste Mine til at ville tage Del i Kampen. Og i Virkeligheden fik de da heller ikke løsnet et Skud hele Dagen.

Nu var „Jægermesteren“ oppe paa Siden af „Finska Svan“, og Herluf Trolle lod sine Kanoner spille. Svenskerne besvarede strax Ilden og kæmpede med glimrende Tapperhed, uagtet „Jægermesteren“ var „Svanen“ overlegen. Længe varede det dog ikke, førend de vare saa medtagne, at de maatte vige. Ved et enkelt Lag fra Herluf Trolles Skib faldt der over tresindstyve Mand; saa holdt „Finska Svan“ væk og søgte ned ad Læ til bag de andre svenske Skibe.

Herluf Trolle fulgte efter og stod ind midt i den svenske Flaade, hvor han lagde sig imellem „Herkules“ og „Engeln“. Efter en kort Kamp søgte han at entre „Herkules“, men de Bomme, som vare lagte ud fra Skibssiderne, forhindrede ham i at komme nær nok til at kaste sine Entredræg. „Herkules“ opgav imidlertid snart Kampen, hvorimod den kjække Hans Kyle paa „Engeln“ gjorde en kraftig Modstand, understøttet af „Pelikanen“, og Herluf Trolle var nær bleven saaret, idet en Kugle fløj gjennem hans Hat.

Imidlertid var Jørgen Brahe kommen ned til „St. Erik“ og kæmpede med dette Skib, hvor jo selve Admiral Horn var ombord tilligemed Mats Törne og Høvidsmanden Sverkil Simonsson. Brahes Skib „Mercurius“ led endel, ligesaa „St. Erik“, men nu faldt det i med Stille, og de to Skibe, der ikke kunde styre, dreve efterhaanden bort fra hinanden.

Kampen blev mere og mere haard for Herluf Trolle, der laa alene med „Jægermesteren“ midt inde i den svenske Flaade, og han kunde ikke faae Hjælp, da de danske Skibe ikke kunde naa op til ham. Disse havde nu dog sat Baade ud for at bugsere Skibene frem, men det gik kun langsomt.

„Pelikanen“ havde imidlertid faaet nok af det, kort efter ligeledes „Engeln“, og de benyttede et lille Vindpust til at komme bort fra „Jægermesteren“. Lige foran dette Skib laa nu et lille svensk Skib „Troilus“, ført af den tappre Kaptajn Nils Schenk. Herluf Trolle styrede tæt agten om dette Skib, og her lykkedes det ham at faae Entredræggene kastede over, saa de fik fat i Mesanen paa „Troilus“.

En heftig Kamp opstod, og fra begge Sider fyredes der løs med Hagebøsser og med Pile.

Herluf Trolle var sprungen op paa Hytten, lod sin Trompeter blæse og raabte over til Svenskerne:

„Til ingen Nytte for Eder at gjøre Modstand længere. Stryger derfor Eders Flag!“

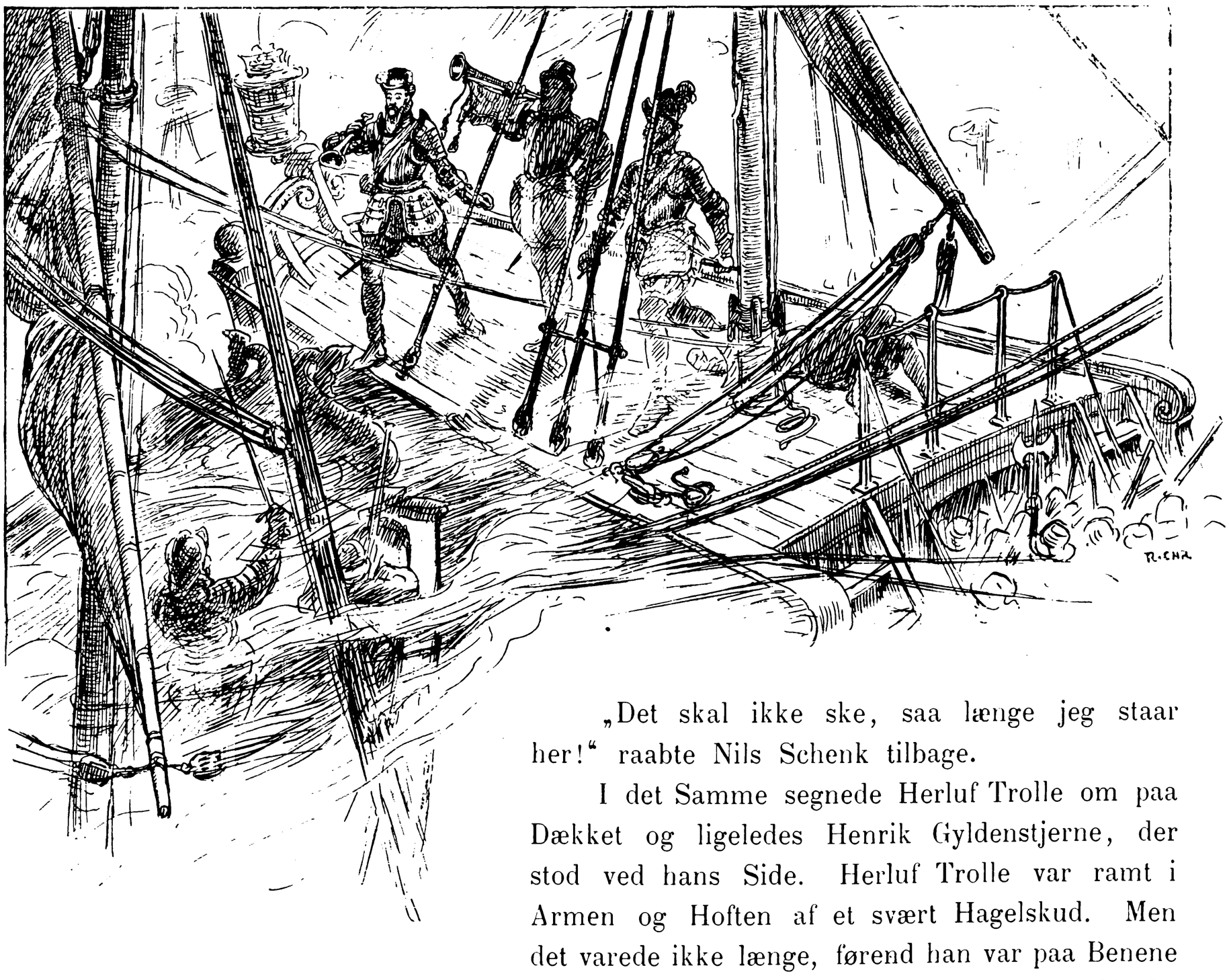

„Det skal ikke ske, saa længe jeg staar her!“ raabte Nils Schenk tilbage.

I det Samme segnede Herluf Trolle om paa Dækket og ligeledes Henrik Gyldenstjerne, der stod ved hans Side. Herluf Trolle var ramt i Armen og Hoften af et svært Hagelskud. Men det varede ikke længe, førend han var paa Benene igjen. Derimod maatte Henrik Gyldenstjerne bæres ned, da han havde faaet et Skud i begge sine Hæle, saa han ikke kunde støtte paa Fødderne.

Der indtraadte herved en kort Standsning i Kampen. Nils Schenk greb da Lejligheden til med nogle af sine Folk at kappe Mesanen bort, saaledes at Entredræggene slap, og Skibene kom derved løs fra hinanden.

Nu var Otto og Erik Rud, Hans Lauritzen og Peder Munk komne til med deres Skibe og greb ind i Kampen. Denne varede endnu en Stund, men Kl. 8 om Aftenen blev det atter saa stille, at Skibene ikke kunde røre sig; de dreve da fra hinanden i forskjellige Retninger, og Kampen hørte op.

Ombord paa „Jægermesteren“ var Feltskjæreren kommen op paa Dækket og vilde forbinde Herluf Trolles Saar. Men han lod først alle de Andre, der havde faaet sværere Kvæstelser, forbinde, førend han selv vilde tage mod Hjælp, og han blev paa Dækket lige til Kampens Slutning.

Natten var temmelig mørk, og heraf benyttede Svenskerne sig, idet de med deres Baade lode sig bugsere bort fra den danske Flaade. Hen paa Morgenstunden rejste sig lidt Vind, de satte da alle Sejl til og søgte Øster efter.

Da det blev lyst, bemærkede Svenskerne, at „Mercurius“ var kommen temmelig langt bort fra de andre danske Skibe. Admiral Horn holdt derfor med „St. Erik“ ned mod „Mercurius“, men Jørgen Brahe gav ham en saadan Hilsen med Krudt og Kugler, at han afstod fra videre Kamp, ja Jørgen Brahe forfulgte ham endog et kort Stykke Vej, indtil han var naaet tilbage til sin Flaade.

Herluf Trolle holdt ligeledes Øster efter og lagde sig ved Hiddense ved Rygen for at søge at forhindre, at Claes Horn forenede sig med nogle svenske Skibe, der laa i Stralsund. Men da dette mislykkedes, og da derved den svenske Flaade var bleven ham betydelig overlegen, søgte han tilbage til Kjøbenhavn, medens Svenskerne gik ad Bornholm til. Hertil kom, at hans Saar smertede ham saa meget, at han ikke længere kunde føre Kommandoen. Han kunde jo ogsaa vende tilbage med Ære, thi han havde længst holdt Stand paa Valpladsen.

Ankommen udfor Dragør gik han den 8de Juni i Land og drog til Kjøbenhavn, hvor han bad Kongen om, at en anden Anfører maatte blive sat over Flaaden, indtil hans Saar vare lægte. Selv troede han ikke, at disse vare videre farlige. Men hans Tilstand forværredes mere og mere, flere Gange mistede han saa meget Blod, at han besvimede derved, og efterhaanden gik det op for ham, at Døden var uundgaaelig. Smerterne toge stedse til; Mandag den 25de Juni lod han sig tage op af Sengen og sætte i en Stol, hvor han tilbragte hele Dagen og om Aftenen hengav sit sidste Suk, 3 Uger efter Kampen. Tre Dage senere døde ogsaa Viceadmiral Jørgen Brahe, der kort efter Slaget var bleven angreben af en ondartet Feber.

Herluf Trolle staar som en af de ædleste Skikkelser i vor Søkrigshistorie og som en af vort Fædrelands bedste Sønner.

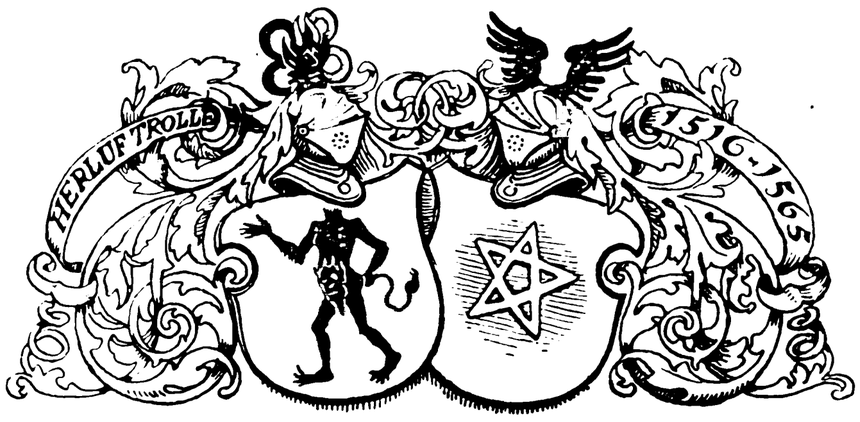

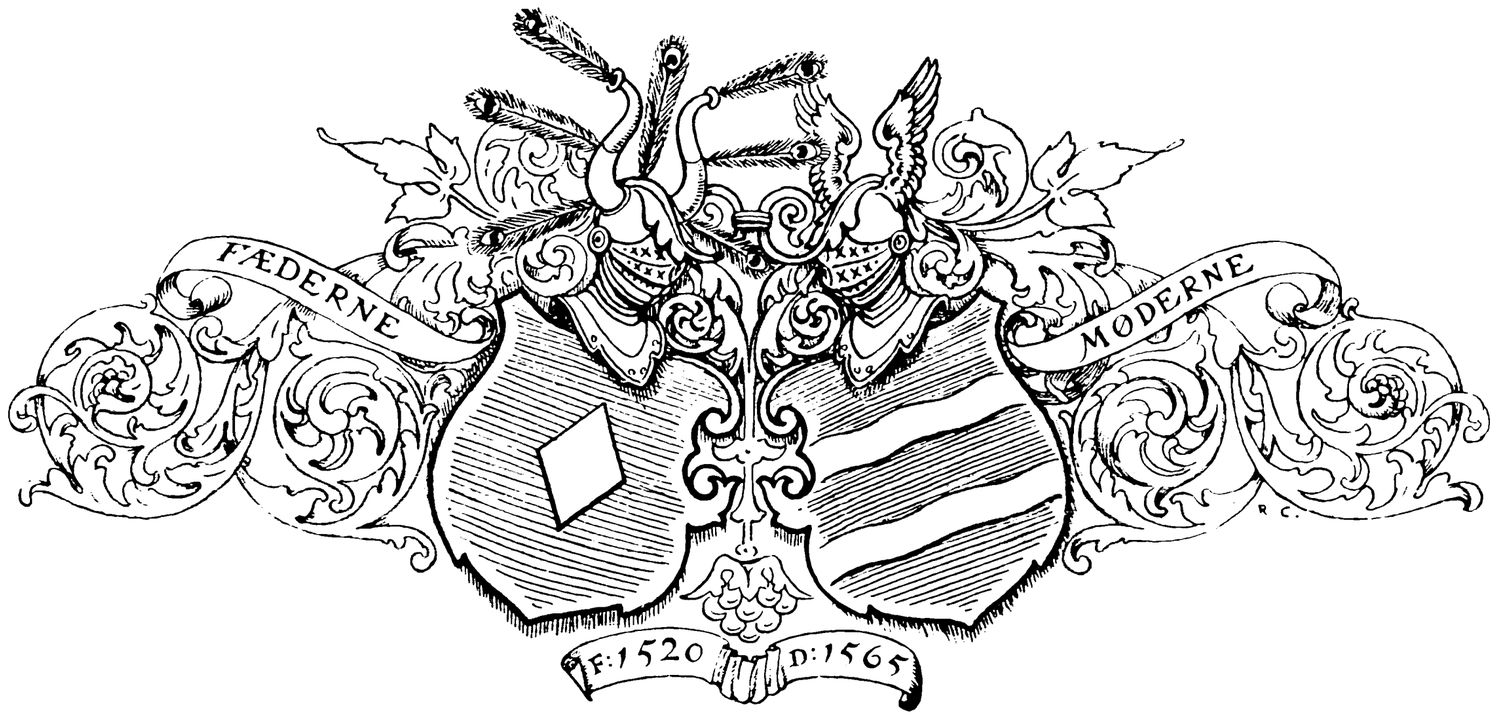

Otto Rud.

Da Herluf Trolle paa sit Sygeleje hørte, at Otto Rud efter ham skulde overtage Befalingen over Flaaden, udbrød han:

„Jeg kjender Ingen udi Danmarks Rige bedre til en Admiral, end Otto Rud er. Jeg vil sige Eder god for, at han ej skal sky for sin Fjende!“

Og en Maaned efter skulde Otto Rud vise, at Herluf Trolle havde talt sandt, om end Lykken ikke skulde staa den Kjække bi.

Allerede først i Juli 1565 var Otto Rud løben ud med Flaaden for atter at opsøge Svenskerne, der havde krydset nede ved Rygen. Flaaden talte sammen med de 14 lybske Skibe ialt 36 Skibe. Rud selv havde hejst sit Flag paa Herluf Trolles gamle Skib „Jægermesteren“. Saa var der Erik Rud paa „Svenske Jomfru“, Jørgen Skeel paa „Kindt Gaades“, Peder Hvitfeldt paa „Mercurius“, Niels Trolle, en yngre Broder af Herluf Trolle, paa „Lybske Christopher“, gode og brave Navne, som man ser.

Hvad den svenske Flaade angaar, var det omtrent den samme, der havde kæmpet den 4de Juni, idetmindste gjenfinde vi de samme Admiraler og Skibschefer. Flaaden talte ialt 46 Skibe.

Det var tidlig paa Morgenen den 7de Juli, at Flaaderne fik hinanden i Sigte Sydvest for Bornholm. Den svenske Flaade var jo betydelig overlegen, men Otto Rud ændsede det ikke. Han gik strax løs paa Fjenden.

Det gik imidlertid her som en Maaned tidligere nede ved Buch Pynt. „Jægermesteren“ var de andre Skibe saa overlegen i Sejlads, at Otto Rud var langt forud for den øvrige Flaade, da han ved Middagstid naaede Svenskerne og angreb Horns Admiralskib „St. Erik“, der strax i Begyndelsen af Kampen fik en ilde Medfart; det havde set galt ud for Horn, hvis ikke flere af hans Skibe vare komne ham til Undsætning.

„Finska Svan“, Flygande Draken“, „Svenska Hektor“, „Troilus“, „St. Göran“ og endnu et Par Skibe lagde sig i en Kreds omkring „Jægermesteren“ og overøste dette

Skib med en Regn af Kugler. Men Otto Rud svarede uforsagt, ilede rundt paa Dækket, opmuntrede Folkene ved Kanonerne og gav Bøsseskytterne Ordre til at sigte efter de svenske Officerer.

Over er Time havde Rud saaledes kæmpet alene med 8 Modstandere. Hans Storraa var knækket, en Gang var der kommet Ild i Skibet, men den blev strax slukket, paa Batterierne laa der fuldt med Døde og Saarede.

„Her ligger man som en Grævling mellem Hundene," sagde han til sin Styrmand, „og lystelig gaar det. Dog tykkes det mig, at vore andre Skibe snart kunde være her! Men her i denne Damp kan man jo ej se en Haand for sig. — Gaa op i Mærset og se ud efter de Andre!"

Styrmanden entrede tilvejrs og raabte lidt efter ned:

„Jeg skjønner nu et af vore Skibe tæt herved. Det maa være „Svenske Jomfru" med Eders Herre Broder!"

„Ja, han er da ogsaa nærmest til at yde mig en Haandsrækning," svarede Otto Rud.

„I kan nu høre hans Kartover spille op, han falder an paa „Finska Svanen"!"

Ganske rigtig. Man saae nu fra „Jægermesteren"s Dæk, at der blev stor Forvirring paa „Finska Svan", hvor man fik travlt med at tage mod den nye Modstander. Samtidig kom nu ogsaa „Mercurius" og „Kindt Gaades" op tilligemed endnu et Par danske og lybske Skibe.

Var Kampen heftig før, saa blev den nu aldeles voldsom. Navnlig slog Erik Rud tappert løs paa „Finska Svan", der blev svært forskudt. Viceadmiral Per Banér og Høvidsmanden Sten Sture faldt, og efter nogen Tids Forløb søgte „Svanen" at undkomme; den satte alle Sejl til, og det lykkedes den at slippe bort ad Læ til.

De nævnte danske Skibe gjorde lyst omkring „Jægermesteren", og nu kom ogsaa Admiral Knebel til med det lybske Admiralskib „Josva". „St. Erik" var paa den Tid dreven ad Læ til.

Otto Rud var sprungen op paa Hytten agter og svingede med sin Hat:

„Det var ret, mine gode Venner," raabte han nu over til „Svenske Jomfru". „Klem bravt paa, kjære Broder, og gaa løs paa „Hector", saa skal jeg tage „Dragen" under Behandling!"

I det Samme saae han et Skib komme frem i Røgen.

„Pas paa, dernede ved Stykkerne, sigter godt, og lad ham der faae Laget!" raabte han ned til Folkene ved Kanonerne.

Folkene rettede Stykkerne mod den nye Modstander, Lunterne bleve blæste af og holdte til Fængkrudtet.

Da raabte Otto Rud: „Stands, stands, jeg ser det danske Flag, det er en af vore egne — Guds Død!"

Det var for sent. Kanonerne gik af, og det glatte Lag susede ned over den formodede Fjende, der havde trængt sig ind imellem „Jægermesteren" og det svenske Skib „St. Göran".

Det var „Lybske Christopher", som under Niels Trolle var kommen hid for at hjælpe Otto Rud, og som nu fra sin egen Kammerat fik et Lag, der gjorde en frygtelig Virkning. En Mængde af Folkene faldt, Niels Trolle mistede begge Ben, og Skibet fik saa mange Grundskud, at det begyndte at synke.

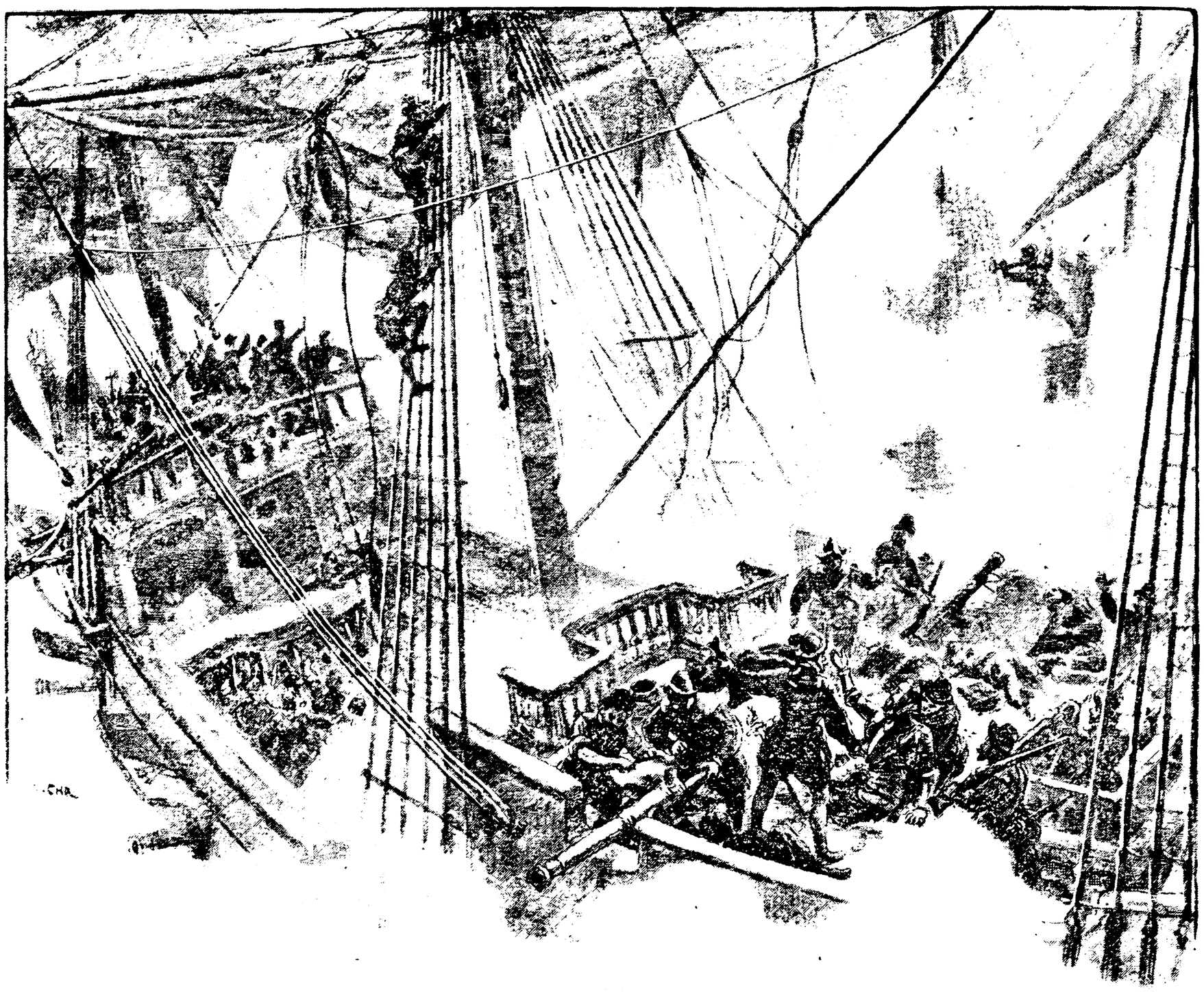

Niels Trolle havde som sagt mistet Benene, men han havde ikke tabt Hovedet. „Læg Roret op," raabte han, „og border Svenskeren i Læ. Tag ham, og lad mig blive liggende!"

Hans Ordre blev fulgt. I næste Øjeblik laa „Lybske Christopher" paa Siden af „St. Göran", Trolles Folk entrede over paa den og erobrede den i en Haandevending; de fik netop endnu deres saarede Chef bragt over paa „St. Göran" tilligemed de fleste af deres saarede Kammerater, inden „Lybske Christopher" sank, og de sejlede saa med deres Prise bort midt igjennem den svenske Flaade.

Imidlertid fortsattes Kampen, stadig vildere og heftigere. Det begyndte at se galt ud for de Svenske, der led meget baade paa Skibe og Besætninger; ikke mindre end fire af deres Skibschefer vare faldne. Da indtraadte der hen paa Eftermiddagen, omtrent Kl. 6, en Begivenhed, der skulde blive afgjørende for Dagen.

Lidt oppe til Luvart havde et dansk og et lybsk Skib i kort Tid ligget i Kamp med det svenske Skib „Förgylda Lejonet". Nu kom dette Skib pludselig i Brand og drev ned mod de i Nærheden af „Jægermesteren" kæmpende danske Skibe.

Disse bleve derved nødte til at holde af for ikke selv at blive antændte. De maatte søge ad Læ til, og da deres Rejsninger vare saa forskudte, at de ikke kunde krydse sig op igjen, kom „Jægermesteren". herved til at ligge ene tilbage.

Paany samlede Svenskerne sig omkring Otto Ruds Skib, men denne tabte ikke Modet.

„Endnu kunne vi vel lade Svensken dandse," raabte han til sine Folk, „naar vi blot give ham Musik dertil. Spil op dernede!"

Og Folkene spillede op efter bedste Evne, men deres Rækker tyndedes svært under den ulige Kamp, ligesom flere af Kanonerne vare blevne utjenstdygtige, et Par af dem endog sprungne ved den voldsomme Skydning.

Dog lige uforfærdet stod Otto Rud oppe paa Hytten.

Og Timerne løb — men intet af de danske Skibe kunde komme deres Admiral til Hjælp. En Del af den svenske Flaade var gaaet imod dem, og Kampen rasede paa flere Steder, lige tappert fra svensk som fra dansk Side. De Danske skød „Stora Gripen" og endnu et lille svensk Skib i Sænk og et tredie i Brand, men det hjalp ikke Otto Rud, der stedse laa alene mellem sine Fjender.

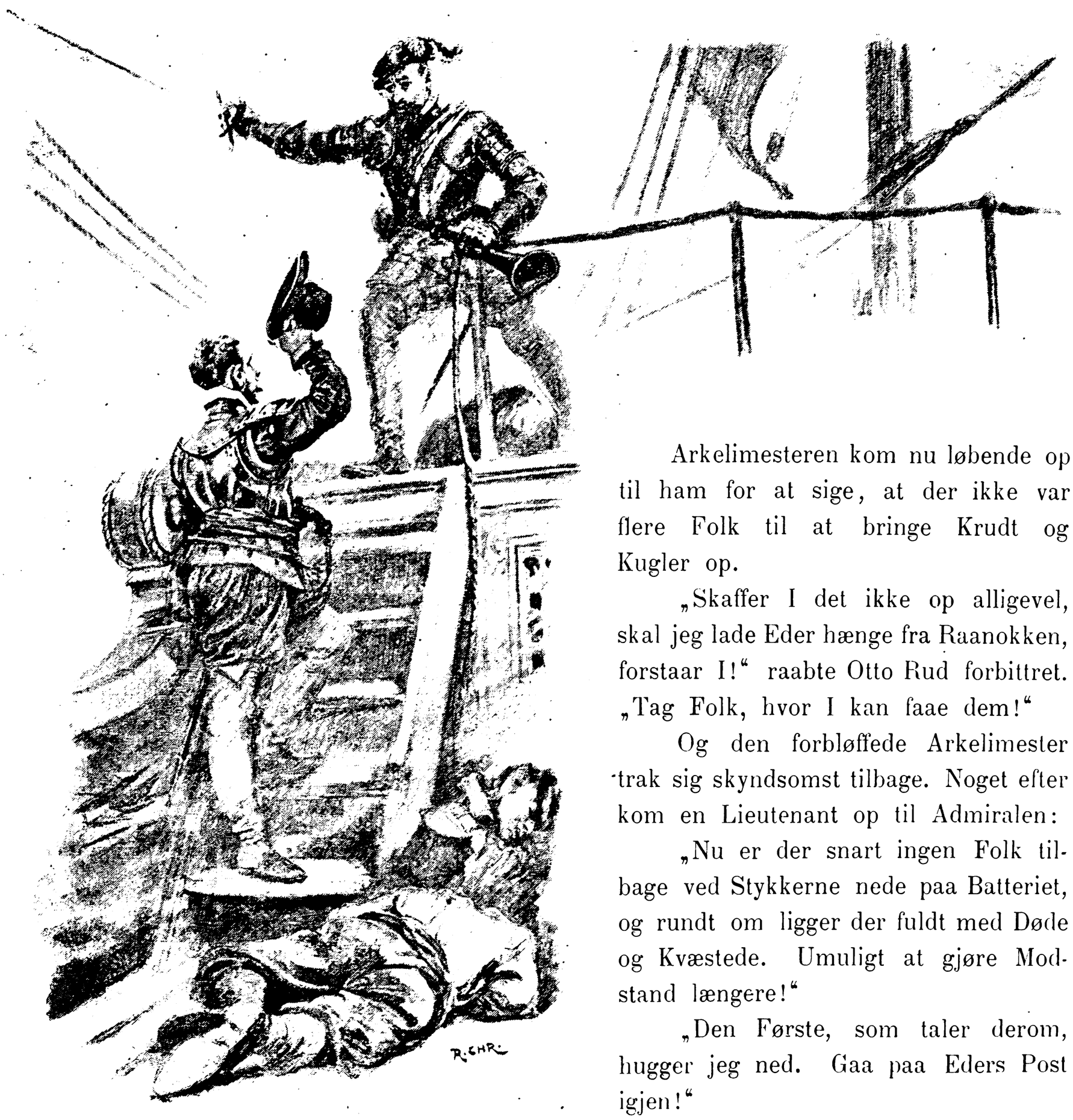

Arkelimesteren kom nu løbende op til ham for at sige, at der ikke var flere Folk til at bringe Krudt og Kugler op.

„Skaffer I det ikke op alligevel, skal jeg lade Eder hænge fra Raanokken, forstaar I!" raabte Otto Rud forbittret. „Tag Folk, hvor I kan faae dem!"

Og den forbløffede Arkelimester trak sig skyndsomst tilbage. Noget efter kom en Lieutenant op til Admiralen:

„Nu er der snart ingen Folk tilbage ved Stykkerne nede paa Batteriet, og rundt om ligger der fuldt med Døde og Kvæstede. Umuligt at gjøre Modstand længere!"

„Den Første, som taler derom, hugger jeg ned. Gaa paa Eders Post igjen!"

Og Kampen fortsattes.

Skydningen fra „Jægermesteren“ blev imidlertid svagere og svagere, medens Svenskerne fik friske Skibe i Ilden.

Der var nu gaaet over to Timer, da kom atter en Mand op nede fra og meldte Admiralen, at Vandet steg højere og højere i Lasten. Samtidig meldte Arkelimesteren, at der snart ikke var mere Krudt tilbage.

„Havde der saa sandt været Krudt nok dertil,“ sagde Otto Rud, „jeg havde sprængt „Jægermesteren“ i Luften. Nu er intet Valg os levnet. I Guds Navn, stryger Flaget!“

Klokken var da 8 om Aftenen. Lige fra Middag havde Otto Rud kæmpet som en Løve.

Da Svenskerne tog Skibet i Besiddelse, viste det sig, at der af den oprindelig henved 1000 Mand stærke Besætning kun var omtrent en Ottendedel tilbage.

Kampen hørte nu op, og begge Flaader trak sig bort fra hinanden. Erik Rud havde overtaget Kommandoen over den danske Flaade.

Paa hver Side var der et Tab af omtrent 2000 Mand. Svenskerne havde mistet 5 Skibe, de Danske 2 Skibe, nemlig „Jægermesteren“ og „Lybske Christopher“, som Otto Rud ved sin Fejltagelse selv havde skudt i Sænk. Lybekkerne mistede 1 Skib, der var sunket.

Den svenske Flaade gik strax tilbage til Dalarø, hvor den ankom allerede den 14de Juli. Endnu i henved et Par Uger blev Erik Rud uantastet paa sin Station ved Bornholm og kom først til Kjøbenhavn den 23de Juli.

Kong Erik den Fjortende var ingenlunde tilfreds med Claes Horns hurtige Tilbagetog. Heller ikke var han synderlig glad over de mange Fanger, der var gjort, thi han skrev til Admiral Horn, at det „havde været bedre strax at gjøre det af med de Gemene, da man havde nok af dem iforvejen.“

Ligesaa uværdigt optraadte han ligeoverfor Otto Rud, og da denne paa en haanlig Tiltale af den forbittrede Konge gav ham et djervt Svar, vilde Kongen have hugget Otto Rud ned, hvis ikke Claes Horn havde standset Kongens Arm.

Otto Rud blev som Fange bragt til Vadstena. Her blev han angreben af den i Sverrig hærgende Pest og døde 3 Maaneder efter Kampen, den 11te Oktober 1565.

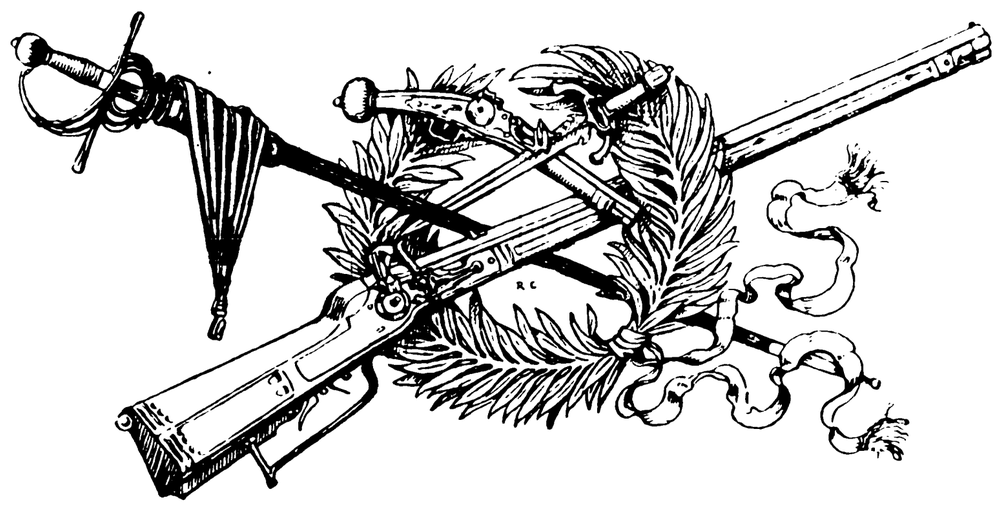

Mogens Hejnesen.

Med lange og dybe Søer kom Nordhavet rullende ind mod de yderste Skær, hvor Bølgerne efterhaanden rejste de hvide Kamme højere og højere op, indtil de pludselig styrtede sammen med et Drøn, der kunde høres helt ind over Fjorden, medens Søskummet stænkede højt op paa Stenene for derpaa i smaa rislende Bække gjennem Kløfter og Spalter at søge tilbage til Havet.

Paa et af de yderste Skær udenfor den lille Espenøre Fjord paa Vestkysten af Norge stod en Dag i August Maaned 1580 to Mænd uden at ændse Søskummet, der stænkede op om dem, og spejdede ud over Havet, hvor man et Stykke ude kunde se en Sejler, der langsomt stod op langs Kysten.

„Du har Ret, Bjørn," sagde den ene af Mændene, „det maa være ham. Jeg kan nu skjønne hans Kanoner, og hans Rejsning er ej at tage fejl af. Denne Gang skal han visselig ikke undslippe os, nu vi endelig har fundet ham."

„Undslippe os, Mogens Hejnesen, kan vi blot undslippe ham, Gud bedre det," sagde den Anden, idet han rystede paa Hovedet. „Han har jo tyve Kanoner mod vore fire, og tre Gange saa meget Mandskab! I vil dog vel ej tænke paa den Galskab at angribe ham?"

„Aa jo saamænd, bitte Bjørn," svarede Mogens Hejnesen, idet han leende slog sin Ledsager paa Skulderen. „Det vilde være Synd og Skam at lade slig en Lejlighed

gaa til Spilde. Nu er det Aar og Dag siden, at Kongelig Majestæt gav mig Brev paa at fejde mod Sørøverne, mod at han skulde have Halvparten, og siden den Tid haver vi kun taget den lille usselige Englænder ovre ved Færøerne forleden."

„Mens den store narrede os og slap bort!"

„Netop derfor gik jeg jo herover til Norge. Min Fader, Præsten, fik Brev fra sine Frænder i Bergen, at en stor Sørøver var set her under Kysten, og saa stævnede vi hid. Og nu have vi ham her, det tør jeg gladelig give mit Hoved paa!"

„Og I vil altsaa binde an med ham derude. Sligt vilde være gal Mands Værk!"

„Nej, min gode Bjørn, man kan vel være dristig, men man skal ej være dum. Han vilde jo skyde os sønder og sammen flux. Men imorgen kunde det maaske gaa an, jeg har nu saa mine Tanker. Lad os nu først gaa ind og røgte Garnene."

Bjørn saae noget forbauset paa sin Anfører, men sagde Intet. Han var vant til dennes eventyrlige Foretagender og havde nok Lyst til at vide, hvad han nu pønsede paa. Da Mogens Hejnesen dog Intet sagde derom, vilde Bjørn ikke udfritte ham. Tause gik de ned til deres Baad, som var bunden fast til en Sten paa Indersiden af Skæret, hvor der var smult Vande. De gjorde Fangelinen los og roede et Stykke ind over Fjorden; idet de drejede om en lille Pynt, vare de tæt ved deres Skib, som laa her skjult bag Fjeldene, saa det ikke kunde ses udefra.

Saasnart Mogens Hejnesen kom ombord, gav han Ordre til, at en Baad skulde gaa ind paa Stranden og røgte Fiskegarnet. Selv gik han med sin Styrmand Bjørn Laugesøn ned i Kahytten.

Styrmanden fik nu Ordre til at lade Mogens Hejnesens egen Nordlandsbaad klargjøre og at lade en Hammer, nogle Trækiler og uldne Lapper bringe ned i den. Endvidere fik han Paalæg om efter Mørkets Frembrud at sende en Baad ud i Fjordens Munding, hvor den af og til skulde vise en Lanterne. Endelig skulde Alt ombord gjøres klart til Kamp.

Baaden, der havde været inde ved Garnene, kom snart efter ombord med en rig Fangst. Saa kom Mogens Hejnesen paa Dækket, men var ikke til at kjende igjen. Han var iført en lurvet og lappet Fiskerdragt, Hænder og Ansigt vare oversmurte med Smuds.

„Lang et Par Snese af de bedste Flyndere over i Nordlandsbaaden og lad mig faae et af Garnene med over i den. Hvem vil følge mig til Søes?" spurgte han videre.

„Jeg, jeg!" raabte alle hans Folk og trængte sig frem om ham.

„Godt, men jeg kan ikke tage Jer alle med. Kom Du, Ole Suderø, Du ser mig saa dejlig svinsk ud."

Han og Ole gik i Baaden, hejsede Sejlet og stod ud af Fjorden. Udenfor Skærene tog de jo nok lidt Vand over, men den lille, lette Nordlandsbaad vagede som en Maage over Søerne. En halv Mil ude saae de den store Englænder og satte Kurs efter ham. Det var dog henad Aften, før de naaede ham.

„Vil I kjøbe Fisk?" raabte Mogens Hejnesen og viste et Par Flyndere op til Englænderne.

„Kom ombord, "svarede den engelske Skipper og hev en Ende til Mogens Hejnesen, der gjorde Baaden fast paa Siden og entrede op paa Dækket, idet han lod Ole lange Fisken op.

Efter endel Prutten og Tingen fik Mogens Hejnesen sin Fisk solgt. Han raabte da ned til Ole:

„Hør, Ole, tror Du, vi kan finde Vej ind mellem Skærene i Aften?“

„Saa vilde jeg hellere klyve til Maanen. Inden vi naaer derind, vil det jo blive saa mørkt som i en Begtønde.“

Mogens forklarede nu Englænderne dette, og han fik da Lov til at faae en Ende Toug, hvori han med Nordlandsbaaden kunde slæbe agter. Dog, idet han vilde gaa ned

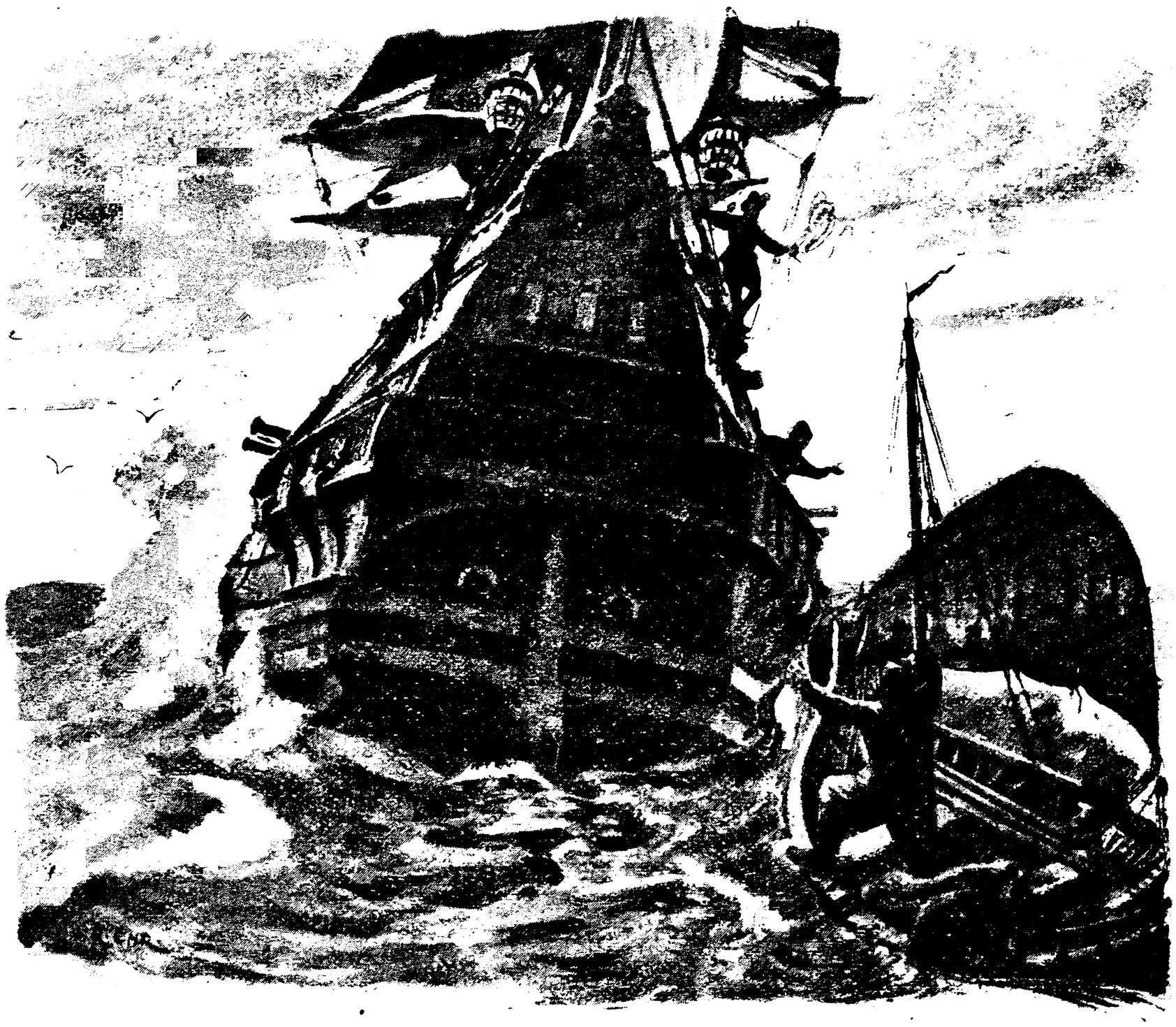

i Fartøjet, standsede Skipperen ham med det Spørgsmaal, om han ikke vidste, hvorvidt den danske Skipper Mogens Hejnesen var i Nærheden.

„Jo, han er min Sandten ganske nær herved,“ svarede vor Helt. „Hans Skib ligger gjemt hist inde i Fjorden. Er det ham, I er paa Jagt efter?“

„Vi har nok faaet Nys om, at han skulde være her med en liden Skude! Nu kunne vi vel faae hævnet al den Tort, han har gjort os. Naar vi blot kunde lokke ham ud!“

„Er der ej Andet i Vejen, skal jeg nok sørge derfor. Jeg har ogsaa en liden Regning at gjøre op med ham, thi han har taget megen Fisk hos mig og endnu ikke betalt mig en Hvid derfor. Naar jeg raader ham dertil, saa skal han nok komme ud imorgen.“

Med disse Ord entrede Mogens Hejnesen ned i sin Baad, hvor Ole sad højrød i Ansigtet for ikke at briste i Latter.

De sakkede nu agterud og lod Baaden slæbe tæt inde under Skibets Agterspejl.

Ombord i Skibet var der Liv og Lystighed, uagtet det nu var blevet helt mørkt. Skipperen havde ladet en Tønde Øl bringe paa Dækket i sin Glæde over, at han endelig skulde faae fat i den forhadte Mogens Hejnesen, der havde gjort de engelske Sørøvere i Nordsøen saa stort Afbræk, ja næsten helt standset dem i deres hæderlige Haandtering. Der blev drukket tæt, og Skipperen raabte ned til dem i Baaden:

„Kunde jeg blot give Mogens Hejnesen et Bæger med, saa skulde han være velkommen!“

„Aa, ræk mig en lille Draabe herned, jeg lider ogsaa af Tørst, saa kan jeg jo drikke for Herr Mogens.“

Saa drak han og Skipperen et Bæger sammen. Kort Tid efter blev der roligt ombord, de fleste Folk vare gaaede tilkøjs.

„Saa, Ole, nu skulle vi til at arbejde. Har Du Alting rede?“

„Her er Hammer og Kiler og det uldne Tøj, I tog med!“

„Vil Du saa hale tæt op under Agterspejlet, men ganske stille, og sørg for, at Baaden ikke hugger mod Skibet.“

Dette var nu vanskeligt nok, thi der gik stadig ikke saa ringe Sø. Men Ole passede godt paa og holdt fri med Hænderne, hver Gang en Sø vilde sætte den lette Baad ind mod Skibets Spejl.

Imidlertid havde Mogens Hejnesen viklet en Kile ind i Uldtøj og satte den derefter ind imellem Roret og Agterstævnen, hvor han rammede den godt fast med Hammeren. Takket være Uldtøjet kunde Hammerslagene næsten ikke høres.

Paa hver Side af Roret fik han saaledes tre Kiler anbragte, saa hviskede han til Ole:

„Nu klar ved Sejlet og klar til at lade Slæberen gaa, mens jeg tager Roret . . . Saa, er Du klar? . . . Lad gaa.“

Sejlet blev hejst, og et Øjeblik efter var det lille Fartøj forsvundet i Mørket. Med Stjernerne som Rettesnor styrede Mogens Hejnesen ind mod Kysten; snart saae han Lanternen inde i Fjordens Munding, og en Times Tid senere var han velbeholden ombord paa sit Skib. —

Saasnart den første Lysstribe viste sig paa den østlige Himmel inde over Fjeldene, lod Mogens Hejnesen purre ud overalt, lettede Ankeret, satte Sejl og stod ud af Fjorden, hvor der netop var lyst nok til, at han kunde finde Vej mellem Skærene. Lidt efter opdagede de Englænderen, der laa og drev om uden Styr.

„Ser Du, Bjørn,“ sagde Mogens Hejnesen, „nu er vore fire Svingbasser mere værd end hans tyve.“

„Det skal I have Ret i, Herr Mogens. Nu er det ingen Sag at binde an med ham!“

„Ja, det var jo netop, hvad jeg sagde Dig igaar. Nu klar overalt med Lunterne!“

De vare snart komne saa tæt hen til den engelske Fribytter, at de kunde se, hvorledes Folkene forvirrede fore frem og tilbage. Et Par Mand var firet ned i Ender agter for at klare Roret, hvilket ikke var noget ganske let Arbejde, Andre vare ilede til Kanonerne, atter Andre vare i Gang med at lægge Aarer ud for at prøve paa at dreje

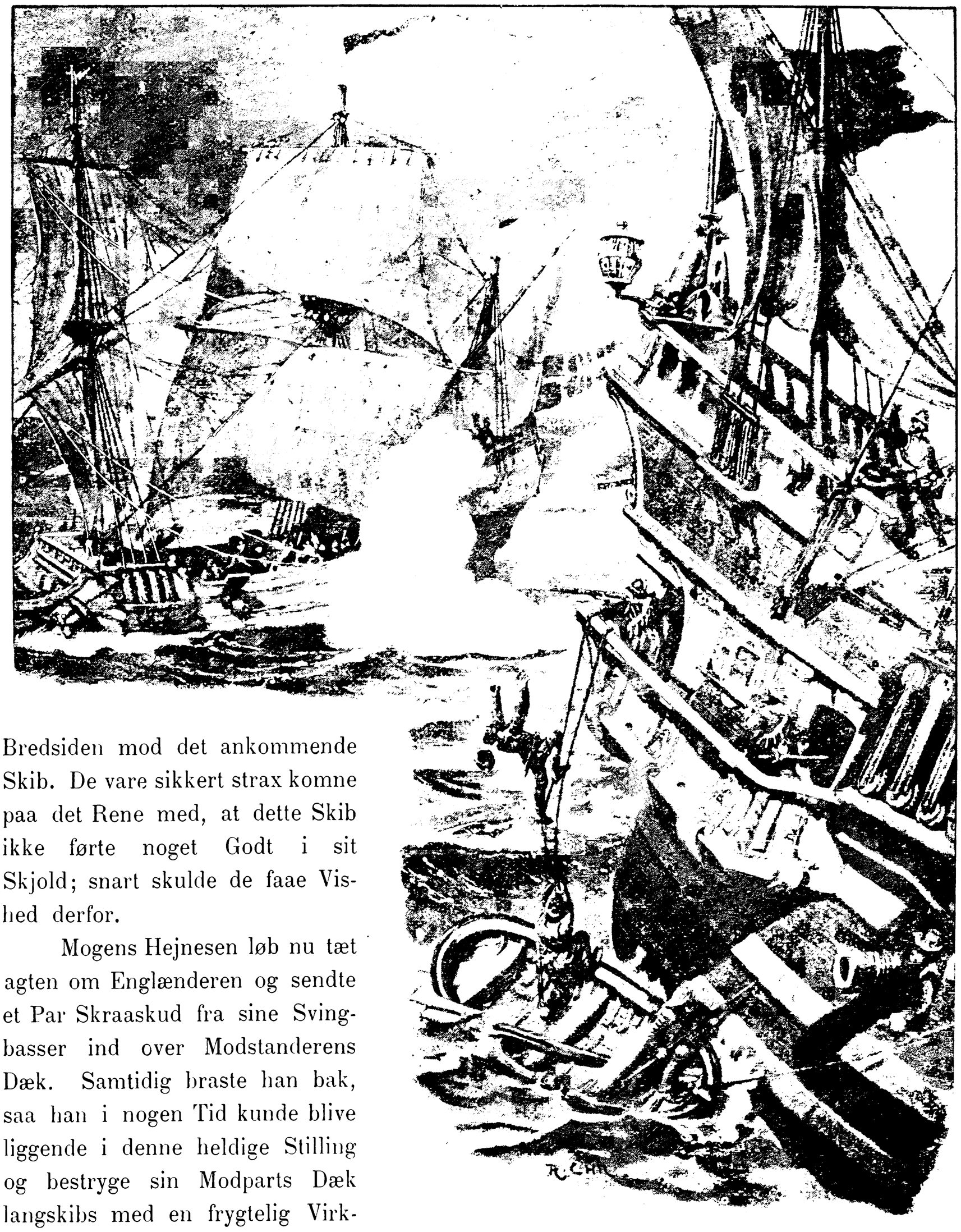

Bredsiden mod det ankommende Skib. De vare sikkert strax komne paa det Rene med, at dette Skib ikke førte noget Godt i sit Skjold; snart skulde de faae Vished derfor.

Mogens Hejnesen løb nu tæt agten om Englænderen og sendte et Par Skraaskud fra sine Svingbasser ind over Modstanderens Dæk. Samtidig braste han bak, saa han i nogen Tid kunde blive liggende i denne heldige Stilling og bestryge sin Modparts Dæk langskibs med en frygtelig Virkning. Englænderen kunde ikke bringe Kanoner hen agter, han kunde kun besvare Ilden med sine Haandbøsser, men det forslog Intet.

Sørøveren havde bjerget sine Agtersejl og løb nu væk for Vejret, hvorved han fjernede sig fra Mogens Hejnesens lille Skib. Han haabede allerede at kunne slippe bort fra sin dumdristige Modstander; men Mogens Hejnesen var ikke den Mand, der lod sit Bytte slippe sig ud af Hænderne. Han braste fuldt, lagde Roret op, sejlede ned mod

Englænderen, drejede atter til og gav ham Laget. Denne Manøvre gjentog han flere Gange, og hver Gang mistede Englænderen nogle af sine Folk.

Den engelske Skipper skummede af Raseri, fordi han ikke kunde faa Ram paa sin Fjende.

Nu var Mogens Hejnesen kommen paa Prajehold.

„Hvis I ej stryger Eders Flag strax, bliver jeg ved med at pille Eders Folk væk!“

„Aldrig!“ svarede Engelskmanden.

„Saa sagte, saa sagte,“ raabte Mogens Hejnesen til ham. „Nu skulle vi ret strax tales ved derom!“

Han vendte sig om til sine Folk og tilraabte dem:

„Nu rede til at følge mig. Klar til at skyde forefter med de forreste af vore Basser, men ikke før jeg varskoer. Helt op med Roret!“

Skuden svingede med Forenden ind mod Englænderens Laaring. Nu raabte Mogens Hejnesen:

„Brænd paa, og følg mig!“

Et Par Skud drønede, og lige efter sprang Færingerne over paa Fribytteren. Længe varede dog ikke Kampen, thi Englænderne havde tabt Modet, deres Anfører laa haardt saaret paa Dækket, efterhaanden kastede de deres Vaaben fra sig og bade om Naade.

De afvæbnede Sørøvere bleve sendte ned i Lasten, Lugen blev lagt over og surret forsvarligt. Thi trods deres Tab vare de endnu Færingerne overlegne i Antal. De Saarede bleve lagte ind i Kahytten, de Døde kastede overbord.

Mogens Hejnesen gik derpaa med sin Jolle hen til Agterspejlet, fandt snart de Kiler, han den foregaaende Aften havde drevet ind ved Roret, og fik dem banket los, saa Skibet atter kunde lystre Roret.

Kursen blev sat indefter, og inden Middag laa begge Fartøjer til Ankers inde i Fjorden. Englænderne bleve strax satte i Land og overleverede til Lensmanden, der sagtens har ladet dem hænge.

Mogens Hejnesen beholdt dog den saarede Skipper ombord hos sig og lod ham pleje paa bedste Maade.

„Jeg har været hans Gjæst og drukket af hans Bæger,“ sagde han til sin Styrmand, „ikke skal det kunne siges, at Mogens Hejnesen ej har gjort Gjengjæld, selv imod sin Fjende. Naa, Bjørn, hvad siger Du nu, har jeg ikke denne Gang været smukt fornuftig og forsigtig?“

„Jo sandelig, Herr Mogens, især da I gik ene ombord i Englænderen. Var I bleven gjenkjendt, da kunde I ligesaa godt selv have lagt Strikken om Eders Hals. Vi svævede i en Dødsens Angst for Eder. Bliver I ved at være saa fornuftig, vil det nok engang tage en Ende med Forskrækkelse.“

Det gjorde det ganske vist ogsaa, skjøndt paa en anden Maade end Styrmand Bjørn Laugesøn havde tænkt sig. Mogens Hejnesens Fjender, deriblandt enkelte af hans egne Frænder, fik ham anklaget for Sørøveri og andre Forbrydelser.

Han blev dømt til Døden og henrettet den 18de Januar 1589, kun 44 Aar gammel. Efter Nutidens Moral har han vel næppe været ganske brødefri, men bedømmes han efter Forholdene paa hin Tid, har Dommen over ham sikkert været uretfærdig og

fremkaldt ved personlig Hævn. Den blev da ogsaa senere kuldkastet, hans Lig opgravet af Galgebakken og højtidelig bisat.

Og endnu toner paa hans Fødeøer Sangene om den tappre Mogens Hejnesen.

Jørgen Daa.

Kalmarkrigen var udbrudt, atter skulde de nordiske Folk prøve Kræfter.

Oppe ved Gøta Elvens Udløb havde Kong Karl den Niende 1607 anlagt en ny Stad Gøteborg paa Øen Hisingen. Det var Meningen, at Sverrigs Søhandel skulde trækkes hertil, man vilde jo derved undgaa den kjedelige Sundtold, der var af saa stor Betydning for Danmark. For at beskytte den nye Handelsstad var der anlagt nogle Smaafæstninger, nemlig Elfsborg ligeoverfor den og Guldborg udenfor.

At denne Bys Anlæggelse var en Brand i Næsen paa den unge danske Konge, kan man jo nok tænke sig, og da Krigen saa kom, var ogsaa Gøteborg blandt de Steder, der skulde angribes, saameget mere som Svenskerne havde samlet en ret anseelig Søstyrke her.

Admiral Jørgen Daa blev da sendt ud med en Eskadre paa 7 Skibe for at hindre al Tilførsel til Gøteborg søværts fra. Daa lagde sig i Marts Maaned 1611 udenfor Gøta Elvens Munding, idet han fuldstændig spærrede denne.

Flere Handelsskibe, der vilde søge ind til Gøteborg, bleve tagne lige for Øjnene af Svenskerne, ogsaa nogle Skibe, der prøvede paa at liste sig ud, gik det ikke bedre.

Efterhaanden ærgrede dette Svenskerne saameget, at de bestemte sig til at gjøre et Forsøg paa at faae den danske Eskadre jaget bort.

En Dag først i April laa de danske Skibe rolig til Ankers ude i Fjorden, da der pludselig kom endel svenske Krigsskibe til Syne, holdende ud fra Elfsborg, bag hvilken Fæstning de hidtil havde ligget i Skjul. Med dem fulgte en Mængde saakaldte Skærbaade, meget store armerede Rofartøjer. De roede af alle Kræfter ud mod den danske Flaade, og det gik rask fremad, thi det var næsten Stille. Enkelte af Skærbaadene havde taget de større svenske Skibe paa Slæb.

Jørgen Daa, der med sit Skib „Heringnæs“ laa midt i sin Eskadre, blev ganske oprømt ved Synet af de fjendtlige Fartøjer.

„Nu kunne vi da engang faae lidt Tidkort,“ udbrød han. „Dog maa vi jo berede os lidt til Festen. Hejda, Ib og Mons, kom hid,“ raabte han forefter.

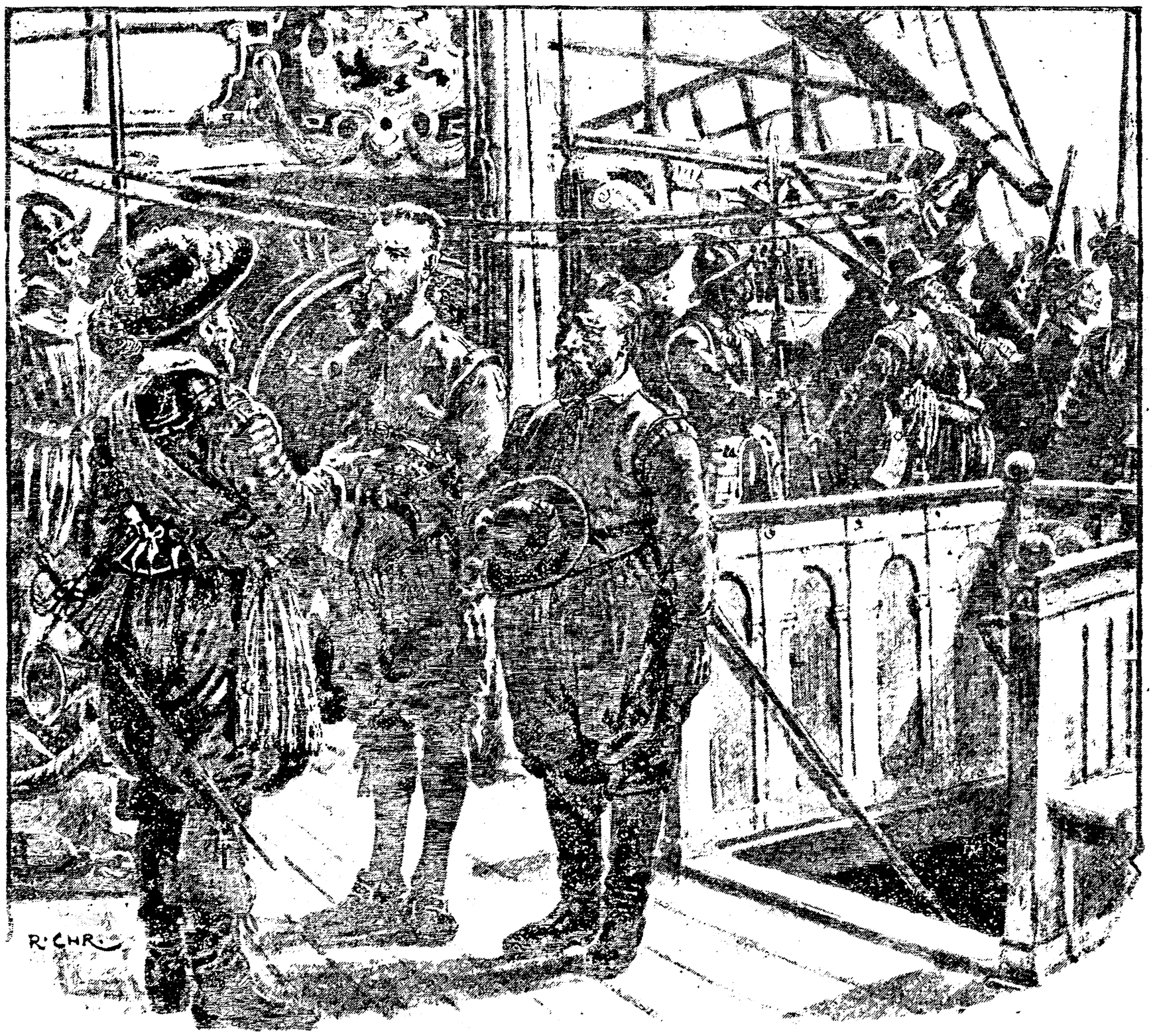

Det var to af hans bedste Folk. Da de vare sprungne hen til ham, sagde han:

„Hør nu godt efter, I to Hallunker. Du Ib ror først over til Kaptajn Peder Holst paa „Sorte Hund“, saa til Steffen Søfrensen paa „Makrelen“ og slutteligen til Anders Nolk paa „Røde Løve“. Du, Mons, ror den anden Vej og gaar først til Kaptajn Jens Munk paa „Turtelduen“, som ligger længst Sønder over, saa gaar Du til Johan Pedersen paa „Forlorne Søn“ og endelig hos Jørgen Holst paa „Katten“. I siger saa til alle Cheferne, at de skulle gjøre deres Sejl los og være rede til at kappe deres Ankertoug; den blaa Stribe ude paa Søen tyder paa, at vi faae vestlig Vind om lidt. Forresten skulle de være rede til bravt at bruge deres Stykker. Saasnart de se, at jeg kapper, skulle de gjøre ligesaa og holde paa Fjenden. Afsted med Jer!“

Svenskerne vare nu tæt ved de danske Skibe, og fra begge Sider begyndte Ilden. Flere Gange roede de svenske Fartøjer frem for at entre, ligesaa ofte bleve de drevne tilbage af de Danskes velrettede Ild.

Jørgen Daa havde imidlertid spaaet rigtig. Først kom der nogle Smaapust ind fra Søen, saa viste der sig nogle fine Krusninger paa det blanke Vand, og snart efter smeldede Vimpler og Flage lystig ud for en vestlig Brise.

Nu var Øjeblikket kommet.

„Kap Touget!“ kommanderede Jørgen Daa, „og bras Fore Mærssejl ind!“

Hurtig var Skibet let og svingede rundt. I samme Nu vare ogsaa de andre danske Skibe i Gang.

„Bras fuldt for!“ prajede atter Admiralen, „Styr lige ned paa den Baad der!“

Da Svenskerne saae den danske Eskadre komme ansættende, vendte Skærbaadene og roede af alle Kræfter indefter. Men de Danske vare snart inde imellem dem.

Den første Skærbaad blev sejlet over af Jørgen Daas Skib. Den kæntrede og sank.

„Her er ikke Tid at bjerge,“ sagde Admiralen. „De maa se at klare sig ind til Klipperne, om de kunne. Styr paa den næste Baad!“

De andre danske Kaptajner fulgte deres Chefs Exempel. Tillige bleve Kanonerne flittig brugte. Nogle af de svenske Fartøjer bleve sejlede ned, andre skudte i Sænk, et Par af dem overgav sig, Resten undslap ind til Elfsborg. De større svenske Krigsskibe havde sat Sejl og vare ligeledes flygtede tilbage. Angrebet var afslaaet. —

I Løbet af Sommeren fortsatte Jørgen Daa Blokaden. Nogle Gange maatte han dog paa Grund af Storm forlade sin Station, hvorved det lykkedes enkelte Handelsskibe at slippe ind eller ud.

Kong Christian blev meget fortørnet herover, og da han troede, at Jørgen Daa havde været forsømmelig og efterladende i Udførelsen af sit Hverv, sendte Kongen i den første opbrusende Harme Holmens Chef, Admiral Godske Lindenov, derop for at tage Kommandoen. Lindenov ankom sidst i Juli og var nogle Maaneder deroppe.

Da han havde undersøgt Forholdene, indberettede han til Kongen, at Daa havde ført sig som en brav Krigsmand, og da dertil kom, at Kongen havde Brug for Lindenov nede paa Holmen, fik Daa atter om Efteraaret sin Kommando tilbage. I de første Dage af November fik han tillige Skibet „Victor“ under Mads Bagge til Forstærkning, og han fik da Ordre fra Kongen til at gjøre et Forsøg paa at ødelægge den svenske Eskadre ved Elfsborg.

November Maaned var imidlertid meget stormende, og uagtet Jørgen Daa higede efter at afvadske den Plet, der var sat paa ham, da hans Kommando var bleven ham fratagen, saa frembød der sig dog ingen Lejlighed for ham til at angribe.

Den 12te December var Vejret roligt og gunstigt, og Jørgen Daa benyttede sig strax heraf, thi om faa Dage skulde han forlade Stationen.

De to største Baade fra hvert Skib i Eskadren lod han bevæbne og bemande med udsøgte Folk. Selv gik han i den ene af Baadene fra „Heringnæs“ i Spidsen og roede ind mod Svenskerne med sine 16 Fartøjer.

Fra Elfsborg blev der skudt heftig efter Baadene, men han slap lykkelig forbi, var snart midt inde mellem de svenske Skibe, og Fæstningen kunde da ikke mere skyde. Et efter et bleve de svenske Skibe angrebne, Jørgen Daa entrede selv det første i Spidsen for sine Folk, drev Svenskerne tilbage, overmandede dem og sendte dem ned i Lasten.

Paa samme Maade bleve ogsaa flere af de andre fjendtlige Skibe tagne; et Par Stykker bleve forladte af Besætningen, som satte Ild paa dem. Hurtig vare de Danske dog ombord og fik Ilden slukket.

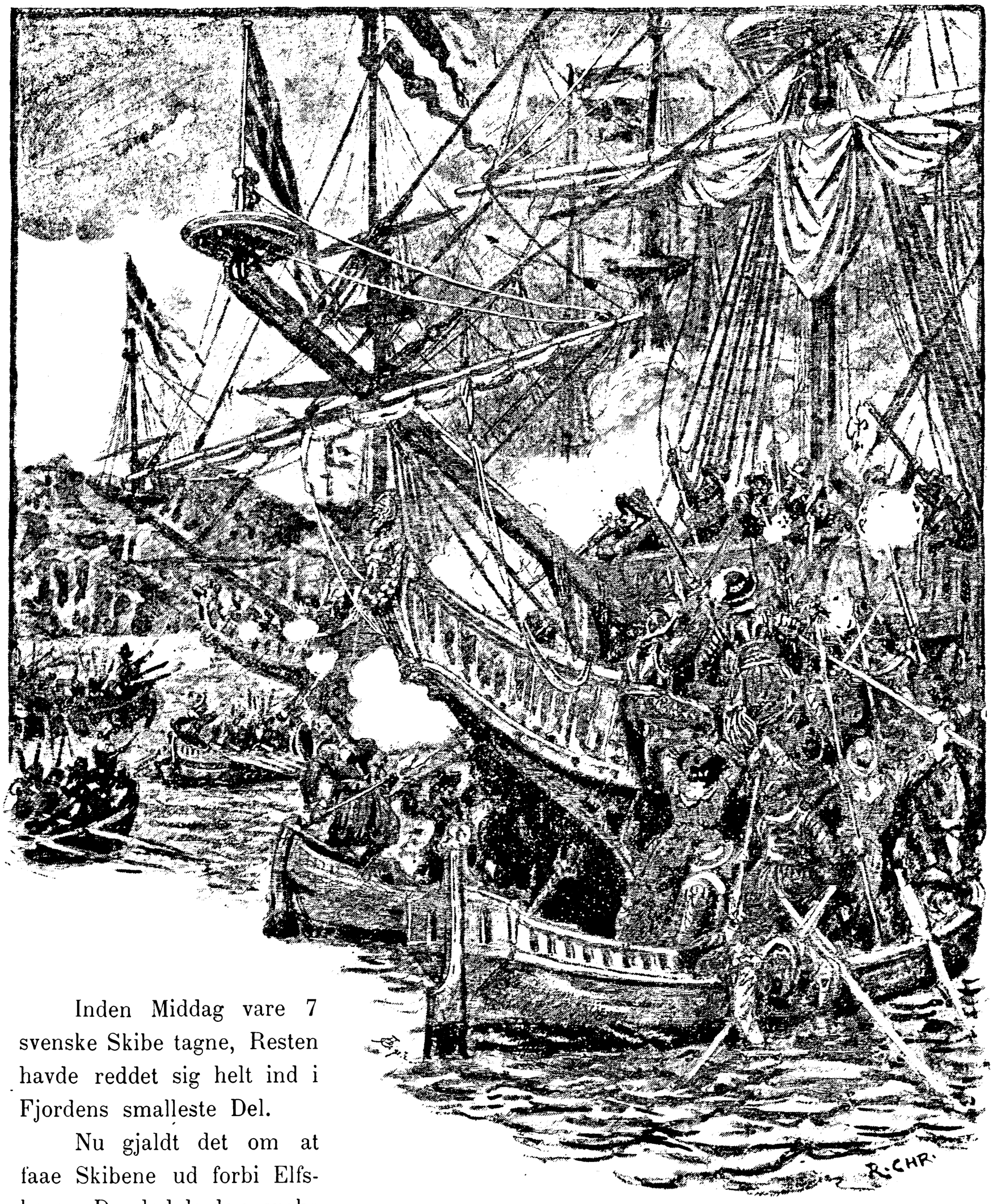

Inden Middag vare 7 svenske Skibe tagne, Resten havde reddet sig helt ind i Fjordens smalleste Del.

Nu gjaldt det om at faae Skibene ud forbi Elfsborg. Daa lod da de svenske Skibes Baade gjøre klare, bemandede dem med sine svenske Fanger, og disse maatte nu hjælpe til sammen med de danske Fartøjer at bugsere Skibene ud, idet man hele Tiden var klar til at skyde paa Svenskerne, hvis de viste sig modvillige.

Trods Fæstningens Ild naaede Daa uskadt ud med sine 7 Priser.

Da dette var besørget, lod Daa sin Eskadre lette og stod derefter ind mod Fæstningen. Denne skulde dog have lidt til Gjengjæld, fordi den havde generet Daa.

I et Par Timer vedligeholdtes der nu en livlig Ild baade mod Fæstningen og mod Byen. Det lykkedes imidlertid ikke at gjøre Fæstningen synderlig Skade. Derimod blev Gøteborg for en stor Del ødelagt.

Den 18de December kom Jørgen Daa til Kjøbenhavn, og Kong Christian gav ham da fuld Oprejsning for den Tort, han havde lidt om Efteraaret.

Det næste Aar hejste Daa sit Flag paa Orlogsskibet „Raphael“, som med 6 andre Skibe skulde søge at tilintetgjøre Resterne af den svenske Flaade ved Elfsborg. De svenske Skibe bleve imidlertid liggende inde bag Fæstningens Kanoner, og Daa maatte foreløbig indskrænke sig til at blokere dem.

Hen paa Foraaret rykkede imidlertid Kong Christian Nord paa med en ret betydelig Hær og indesluttede den 5te Maj Elfsborg ogsaa fra Landsiden.

Kongen mente nu med Lethed at kunne faae Fæstningen i sin Magt, thi dens Besætning talte kun 500 Mand. Men dens Kommandant var en tapper og uforfærdet Mand, der ikke vilde høre Tale om Overgivelse.

Der maatte da aabnes en regelmæssig Belejring og et heftigt Bombardement, hvori ogsaa Skibene deltog, idet de stadig rykkede nærmere og nærmere ind.

Fra den lille Fæstning Guldborg paa Nordsiden af Fjorden blev der jævnlig sendt friske Folk over til Elfsborg. Det maatte forhindres.

Saa kaldte Daa Chefen for „Heringnæs“, Jens Munk, ombord til sig.

„Min kjære Herr Jens, vil I tage det Skib, som er Eder nærmest, med Eder og lægge Eder inde mellem de to Fæstninger. Sørger da for, at ingen Baad slipper over. Tilsættes Eders Skib derved, da har I mig at holde Eder til.“

„Jeg skal sandelig gjøre mit Bedste, derom være I forsikkret. Nødig vil jeg se mit gode Skib ødelagt. Men kræves Sligt af Kongens Tarv, lad da „Heringnæs“ blive skudt sønder og sammen.“

„Jeg kjender Eder vel,“ sagde Admiralen, „og veed, at der staar en Mand bag Eders Ord. Derfor har jeg og valgt Eder til dette Farens Hverv.“

Kort efter lettede Jens Munk og stod med sine Skibe ind i Fjorden, hvor han ankrede midt imellem de to Fæstninger, der hilste ham med en varm Ild. Dog ændsede han ikke denne, men henvendte al sin Opmærksomhed og al sin Ild paa de Baade, der gik frem og tilbage mellem de to Fæstninger. Snart var Forbindelsen mellem disse fuldstændig afbrudt, og uagtet Svenskerne lode Kuglerne regne ned over de to danske Skibe, holdt Jens Munk uforfærdet sin Post lige til Kampens Slutning.

Om Morgenen den 24de Maj stod Jørgen Daa oppe paa Skandsen af „Raphael“. Flere af hans Skibschefer vare ombord hos ham.

„Sandelig, jeg tager min Hat af for den Karl derinde,“ sagde Admiralen, idet han pegede ind paa Elfsborg. „Det er en Lyst at have slig Fjende for sig!“

„Længe vil han dog ej kunne holde ud,“ yttrede en af Cheferne. „Taarne og Volde ere fast skudte helt i Grus, og ingen Hjælp kan han vente sig.“

„Hans Naade Kongen er heftig fortørnet over Kommandantens Halsstarrighed,“ sagde en Anden. „Ilde vil det gaa ham, naar han snart maa give sig.“

„Der fejler I højligen,“ udbrød Jørgen Daa. „Hans Naade ærer en tapper Fjende. Men hvad er det derinde?“

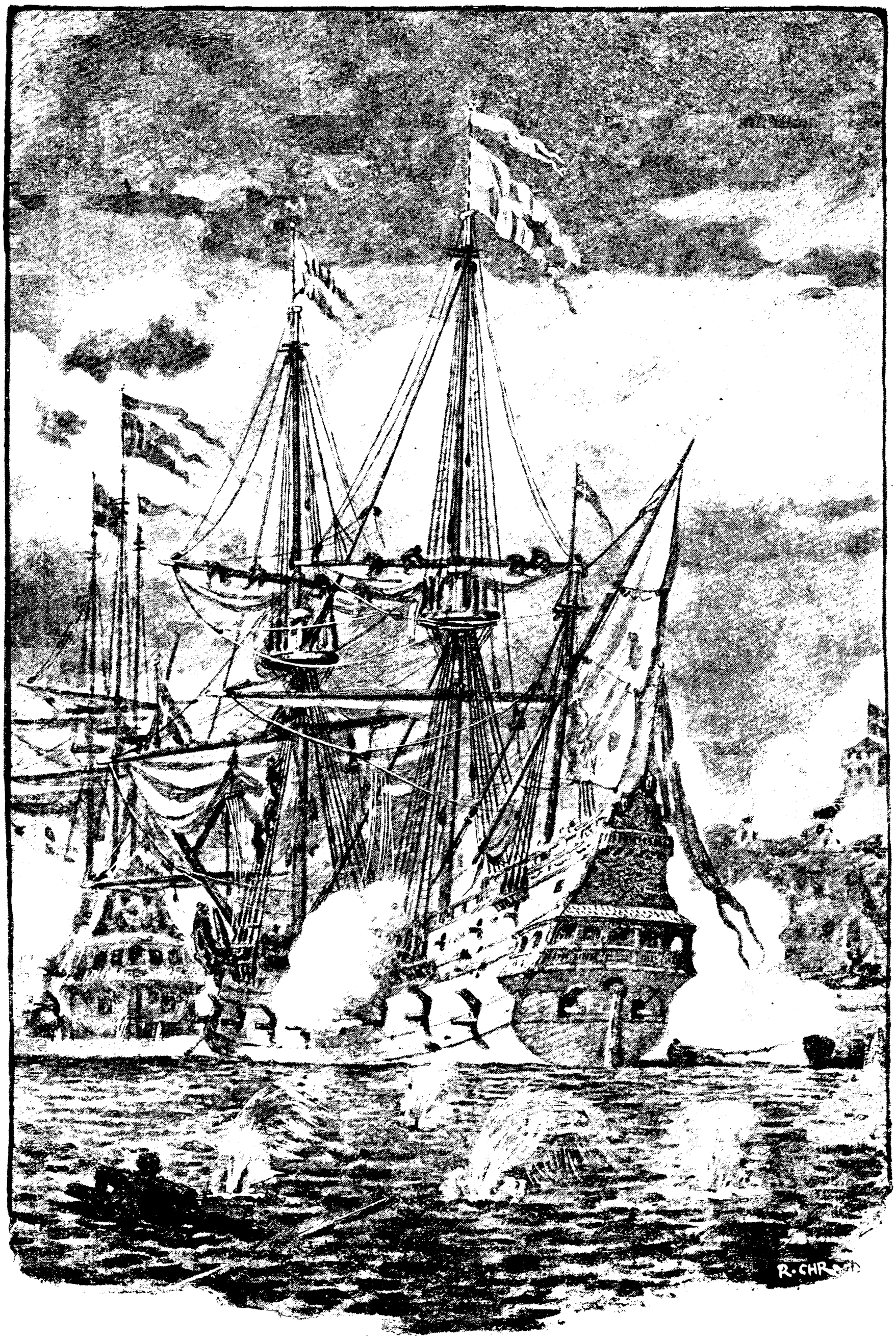
R. CHR

En tæt Røg steg i Vejret inde fra Elfsborg, et Øjeblik efter blussede Flammerne i Vejret.

„Nu er Øjeblikket kommet til at give Fæstningen sin Rest. Skyder løs saa hurtig som muligt med Alt, hvad der kan bære.“

En voldsom Kanontorden dundrede løs, Flaaden laa snart indhyllet i Røg, gjennem hvilken man idelig saae Glimtene fra Kanonerne. Ogsaa inde fra Belejringshæren paa Landsiden fordobledes Skydningens Hurtighed, medens Branden i Fæstningen rasede heftigere og heftigere.

„Nu gaar hans Flag ned, Herr Admiral. Og der gaar det hvide Flag op!“

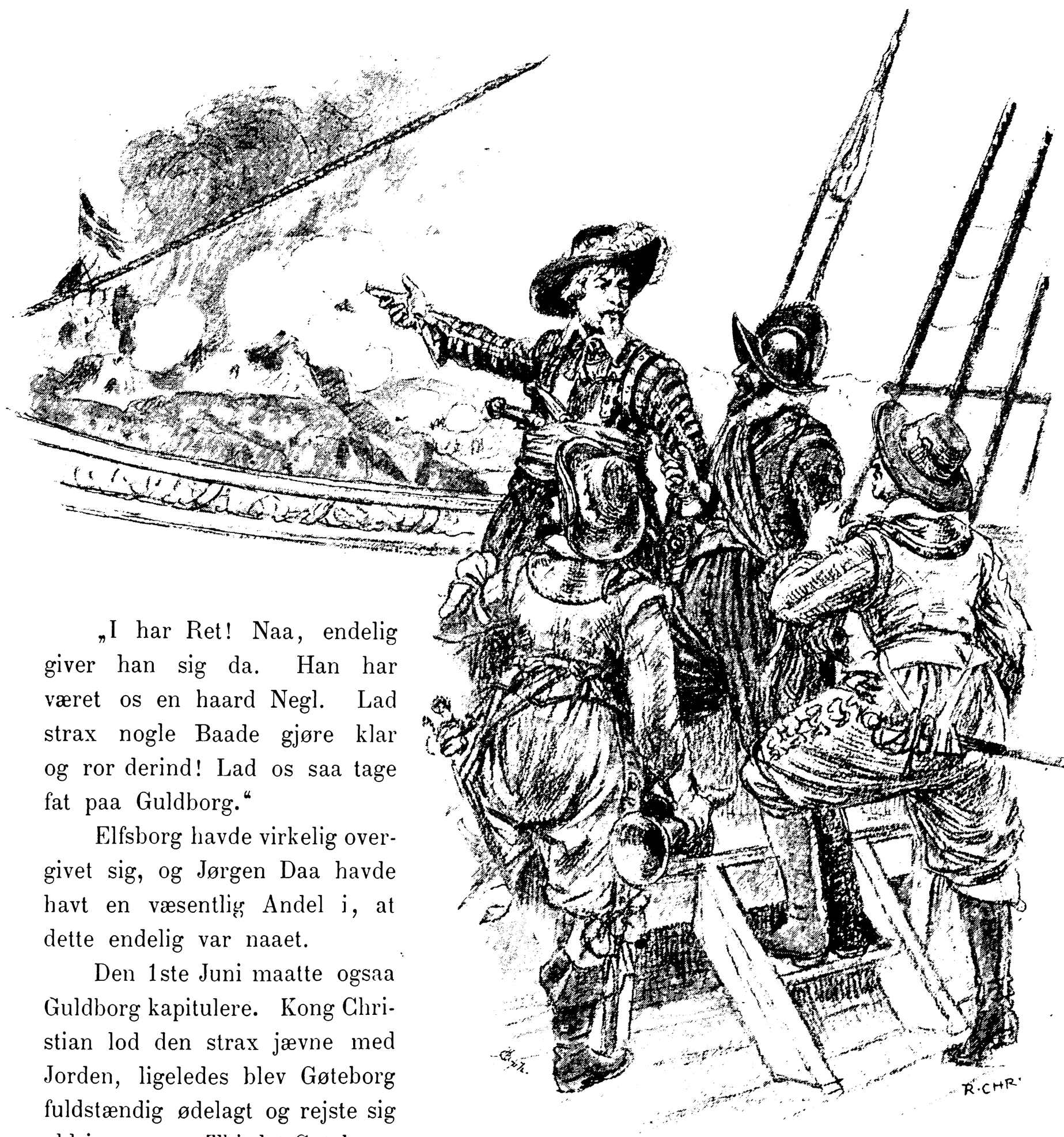

„I har Ret! Naa, endelig giver han sig da. Han har været os en haard Negl. Lad strax nogle Baade gjøre klar og ror derind! Lad os saa tage fat paa Guldborg.“

Elfsborg havde virkelig overgivet sig, og Jørgen Daa havde havt en væsentlig Andel i, at dette endelig var naaet.

Den 1ste Juni maatte ogsaa Guldborg kapitulere. Kong Christian lod den strax jævne med Jorden, ligeledes blev Gøteborg fuldstændig ødelagt og rejste sig aldrig mere. Thi det Gøteborg,

som nu existerer, blev først et Par Aar efter anlagt af Gustav Adolf paa et helt andet Sted, nemlig paa selve Fastlandet ved Fjordens Sydside.

Senere krydsede Jørgen Daa gjentagne Gange i Nordhavet for at holde dette ryddeligt for Sørøvere. Engang, i 1615, erobrede han 3 Sørøverskibe, og der blev efter Datidens Skik gjort kort Proces, idet Anføreren, hans Næstkommanderende og 6 Mand strax bleve hængte, medens 55 Mand, der havde overlevet Kampen, uden Barmhjertighed bleve kastede overbord.

Jørgen Daa gjorde derved sit Navn frygtet blandt Piraterne, æret blandt sine Landsmænd. Han var ligesaa tapper en Kriger, som han var dygtig Sømand, og vel fortjener hans Navn at mindes.

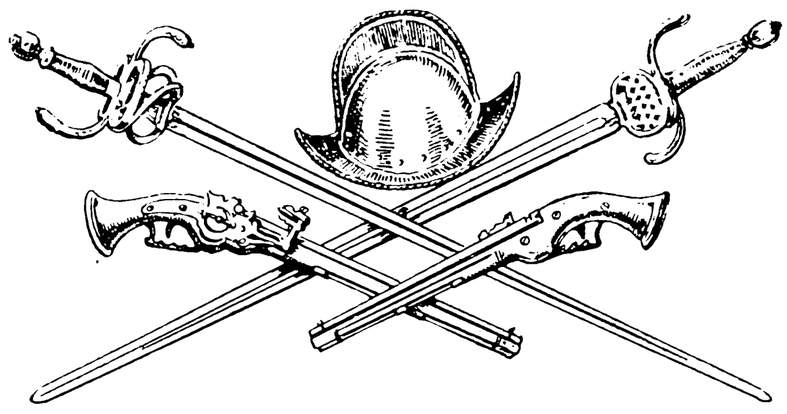

Ove Gjedde.

„Tror Du, Anders, at det kan blive hedere, her er jo som i en Bagerovn, og Begen smelter ud af Naadderne?“

„Længere nede bliver det meget værre endnu, Søren, det hørte jeg igaar den hollandske Visitatør sige.“

„Du skal se, vi kommer aldrig levende til Kjøbenhavn igjen, vi bliver nok stegte forinden.“

„Eller sorte ligesom Negrene. Kunde man blot slippe bort fra dette Helvede. Smalt er det med Kosten, og vi bliver jo behandlede som Hunde.“

„Tal ikke for højt derom, Anders. Husker Du ikke, hvordan det iforgaars gik Hollænderen Jan Pieter. Han maatte smukt springe fra Raaen, da Admiralen havde hørt hans Tale om at rømme.“

„Naa ja, der skal skarp Lud til skurvede Hoveder, og hvis Admiralen ikke holdt de vigtige Hollændere i Ørerne, saa vilde de snart tage Magten fra ham.“

„Stille Du, der har vi Herr Gjedde selv.“ —

De, som førte denne Samtale, vare to Matroser, der stode sammen til Rors ombord i Ove Gjeddes Skib „Elefanten“. Det syntes af deres Ord at fremgaa, at Humøret just ikke var af de lyseste. Admiralen var nu kommen paa Dækket og traadte hen til de to Mand ved Roret.

„Hvad styre vi?“ spurgte han.

„Fremdeles Sydsydvest, Herr Admiral, efter Ordre.“

„Det er godt. Vinden lader til at blive staaende Nordost. Søren, kald paa Skipperen.“

Søren forlod Roret og kom lidt efter tilbage med den lille, tykke Skipper, der stønnede af Varme, hvilket ikke var saa underligt, thi Solen stod næsten lodret over Hovedet.

„Herr Admiral har ladet mig kalde,“ sagde han, idet han lettede paa Hatten.

„Javel, Skipper. Hvad er det for Land, vi have i Sigte?“

„Det maa være Caboverde Øerne, Herr Admiral, om mit Bestik ellers er rigtigt. Det er nu syv Dage siden, vi passerede Ferro Ejland.“

„I burde have skikket Bud til mig tidligere, at vi saae Land. Vogt Jer vel for at blive efterladende i Eders Tjeneste. Sæt Kursen ind efter Landet, at vi nøje kunne se, hvad det er.“

Skipperen forføjede sig brummende bort for at udføre den givne Ordre, medens Admiralen gik op paa Hytten for at se efter, om de andre Skibe fulgte.

Det var Orlogsskibet „Elefanten“, hvorpaa Ove Gjeddes Admiralsflag vajede. Lidt agterude kom de to armerede Handelsskibe „Christian“, hvor Eskadrens Næstkommanderende Tyge Stygge var ombord, og „Kjøbenhavn“, hvilke Skibe det ostindiske Kompagni havde sendt med paa den eventyrlige Rejse til Ceylon. Noget længere borte saaes det lille Krigsskib „David“, paa hvilket Kejser Adassin af Candias selvlavede Afsending, Hollænderen Marchelis Boschouwer, befandt sig tilligemed et Par hollandske Kjøbmænd. Tæt i Læ af „Elefanten“ sejlede den lille hollandske Proviantskude, der fulgte med Eskadren.

Idet den unge Admiral, han var kun lidt over 24 Aar gammel, kastede Blikket ud over sin lille Eskadre, der efter Kong Christian den Fjerdes Underhandlinger med Boshouwer var stævnet ud paa det farefulde Togt til Ostindien for at skaffe Danmark Kolonier og Handelsforbindelser herude, sagde han for sig selv:

„Ulyst og Modvillie allevegne, og dertil Sygdom og Elendighed. Nu have vi alt været tre Maaneder ude og ere ikke naaede længere. Kunde man blot stole paa denne opblæste Hollænder, der kalder sig Prinds, og som nu flere Gange har ladet sig forlyde med, at det egentlig er ham og ikke mig, som er den Øverste her. Men lad ham vogte sig, at ikke Bægeret flyder over.“

Ove Gjedde gik lidt op og ned ad Dækket. Saa prajede han over til Proviantskuden:

„Sæt alle Sejl til og løb ind under Land for at se efter, om der ligger Skibe derinde. Her skal jo sværme med Sørøvere.“

Det lille Fartøj, der sejlede godt, gik forud for Eskadren, som nu var en god Mils Vej fra Øerne. Noget efter forsvandt det bag en fremspringende Pynt, medens de øvrige Skibe, følgende „Elefanten“s Exempel, havde brast bak.

Et Kvarters Tid Forløb, saa kom Skuden paany til Syne udenom Pynten og satte Kurs mod Eskadren. Det lille Fartøj løb tæt agten om „Elefanten“, og Skipperen prajede:

„Inde i Havnen ligger sex Skibe, og nogle af dem ser nok ud til at være Fribyttere.“

„Vel!“ sagde Ove Gjedde. „Nu kunne vi maaske faa lidt Afvexling. Det vil ikke være til nogen Skade for Mandskabet, som kjeder sig. Hejs Silkeflaget!“

Dette var Signal til, at de øverste Befalingsmænd fra alle Skibene skulde samles til et fælles Skibsraad, det saakaldte brede Raad.

De andre Skibe nærmede sig, og fra hvert Skib roede en Baad over til „Elefanten“.

Da Raadet var samlet her ombord, tog Ove Gjedde til Orde:

„Jeg har kaldet Eder hid for at sige Eder, at det er nødvendigt at gjøre Alt for at fortne Rejsen og naae vort næste Samlingssted, som er Kap Bonne Espérance. Hidtil er det gaaet altfor langsomt. Dog mener jeg, at vi maa unde os selv og Mandskabet en liden Fornøjelse. Inde i Havnen ligger der vistnok nogle Fribyttere. Det er min Mening at lokke dem ud og tage dem som god Prise!“

„Min Mening er, at vi Intet have dermed at skaffe,“ sagde nu en sværlemmet Herre i en overdreven pyntelig og pralende Dragt og med en svær Guldkjæde om Halsen. „Formaalet for vor Rejse . . .“

„Jeg har ikke spurgt om Eders Mening, Herr Marchelis Boshouwer,“ afbrød Ove Gjedde ham.

„Undskyld, Prinds af Migomme, om jeg maa bede," rettede den Tiltalte ham.

„Lad gaa, Herr Prinds af Gud veed hvad," sagde Ove Gjedde haanligt. „Jeg vilde blot bemærke, at I ikke har Noget her at sige."

„Kong Christian har dog givet Eder Befaling til at lytte efter mine Raad. Desuden skal jeg tage vare paa mine Landsmænds Tarv her i Flaaden."

„De ere forhyrede af mig i Kongens Navn og ikke af Eder, og naar jeg vil have Eders Raad, skal jeg nok selv bede Eder derom. Hvad siger I, Tyge Stygge!"

„Ikke vilde jeg skjønne det rigtigt, at danske Skibe undlod at tugte Sørøvere, hvor de traf dem. Jeg stemmer for Herr Gjeddes Mening, det vil og være en Smule Adspredelse i Ensformigheden."

De øvrige Danske sluttede sig hertil, hvorimod de to hollandske Kjøbmænd Pieter van Zanten og Ameling van Osten erklærede, at de ikke vare med for at gaa i Leding, hvortil Ove Gjedde bemærkede, at han nok skulde drage Omsorg for deres dyrebare Liv og ligeledes sørge for, at Prindsen af Migomme og hans Frue bleve i Sikkerhed. „David", hvorpaa Hollænderne vare ombord, fik derfor Ordre til at holde sig borte fra Kampen tilligemed Handelsskibene „Christian" og „Kjøbenhavn", idet Tyge Stygge skulde holde Skibene samlede. Derimod tog Ove Gjedde endel af Soldaterne under Erik Grubbe og Niels Rosenkrantz ombord paa „Elefanten". Han mente, at naar han kun gik ind med et enkelt Skib, vilde han snarest lokke Fribytterne ud.

Om Aftenen lod han Proviantskuden lægge sig til Ankers et Stykke udenfor Havnen paa Øen San Antonio. Selv ankrede han med de øvrige Skibe længere borte i Skjul af det høje Land.

Den næste Morgen, den 19de Februar 1619, saaes Proviantskuden komme ud under Pres af Sejl, skarpt forfulgt af tre andre Skibe, det forreste temmelig svært.

„Kap Touget og gjør Sejlene los," lød nu Ove Gjeddes Kommando. Snart efter stævnede „Elefanten" med maskerede Kanonporte ned mod Sørøverne, der hejste fransk Flag og aabnede Ilden mod den lille Jagt.

Denne sejlede dem dog for hurtig, snart var den i Læ bag „Elefanten". Da Sørøveren kom op, viste Ove Gjedde det danske Flag og raabte over til den forreste af dem, at han skulde overgive sig.

Fra Franskmanden svarede man kun med en skingrende Latter, de troede aabenbart, at det var et almindeligt Koffardiskib, de havde for sig. Da aabnede pludselig Ove Gjedde sine Kanonporte og gav Franskmanden et Lag. Latteren hørte op, der blev en vældig Skrigen og Skraalen, Mesanmasten og Storstangen vare skudte ned, en Mængde af Besætningen faldne. Et nyt Lag fra „Elefanten" bragte Franskmanden til at stryge Flaget.

„Elefanten" gled nu tæt forbi sin havarerede Modstander. Ove Gjedde prajede over til den:

„Hvis I prøver paa at undvige, vil hver eneste af Jer blive skudt. Hvad hedder Kaptajnen?"

„Samuel Fischer!" lød Svaret.

„Vel, min gode Herr Samuel, hvis I ikke ønsker at føle en Strikke om Eders Hals, saa prøver I ikke paa flere Gavtyvestreger end dem, I alt har bedrevet."

„Elefanten" var imidlertid løben forbi sin Prise og holdt nu ned mod den

næste af Sørøverne. Denne, der havde set sin Kammerats Nederlag, laa netop i Vending for at søge ind mod Land; „Elefanten“ brasede lige paa den, i samme Nu kastedes Entredræggene ombord.

I Spidsen for sine Folk sprang Ove Gjedde over paa Fjendens Dæk, tæt bag ham fulgte vore to gamle Bekjendte, Anders og Søren.

„Nu er det Pinedød varmere end igaar,“ sagde Anders, idet han tog Sigte med

sin Entrebile paa en af Piraterne, „men naar Du kommer i Helvede, Du Slyngel, saa faar Du det med værre Hede.“

Med flækket Pandeskal styrtede Franskmanden om paa Dækket, medens Anders foer over ham og ind paa den næste; Søren fulgte efter. Ogsaa Ove Gjedde kæmpede i første Række, og adskillige af Piraterne fik hans Klinge at føle.

Da hørtes der agterude et Raab om Hjælp fra en ung Adelborst. Han var løben hen til Flagspillet for at hale Sørøvernes Flag ned, men blev her omringet af fem Pirater. Den ene af dem havde slaaet Sværdet ud af Drengens spinkle Haand, kastet ham om paa Dækket og laa nu med sit Knæ paa Drengens Bryst. Allerede havde han hævet sin Kniv for at støde til, da kom Ove Gjedde selv i yderste Øjeblik til Undsætning.

Brølende af Smerte faldt Sørøveren om paa Dækket med overhugget Arm. I samme Nu var Adelborsten paa Benene, greb sit Sværd igjen og stillede sig ved Ove Gjeddes Side for at tage Kampen op med de fire andre Fribyttere.

Det kneb nu et Øjeblik, Gjedde og Knøsen bleve haardt trængte; med Ryggen op mod Agterlønningen værgede de sig dog af al Kraft. Da foer pludselig en af Piraterne med et vældigt Sæt op igjennem Luften ud over Lønningen og forsvandt med et Skrig i Søen.

„Det var Mad til Hajerne,“ hørtes i det Samme Sørens Stemme. Han var kommen bag paa Piraten, havde grebet ham om Livet med sine stærke Arme og kastet ham overbord.

Ved dette uventede Angreb bleve de andre Røvere slagne af Rædsel. I en Haandevending vare de afvæbnede og bundne. Endnu et kort Øjeblik rasede Kampen forude paa Dækket; dog snart fik Erik Grubbe med sine Soldater Bugt med Røverne, — Skibet var taget.

„Nu tager Du Kommandoen her, min lille, brave Gunnar," sagde Ove Gjedde til Adelborsten. „Saa gaar vi løs paa den Tredie."

Han saae ud over Rælingen.

„I Djævelens Skind og Ben, han er væk!"

„Derinde er han, Herr Admiral," sagde Gunnar. „Tæt under Kysten. Han vil liste sig ind i Havnen."

„Synd og Skam vilde det være, om han skulde slippe fra os."

„Det kan han ikke, Herr Admiral, for der kommer Herr Stygge op."

Ganske rigtig. Det havde været umuligt for den brave Tyge Stygge at ligge længere ledig og se paa Kampen. Naturen var gaaet over Optugtelsen; nu stævnede han med „Christian" ind mod Kysten saaledes, at han kunde spærre Vejen for Sørøveren, idet han sendte denne nogle Kugler.

Da denne opdagede, at Flugt var umulig, satte han lige ind mod Land, løb Skibet fast imellem nogle Klipper, stak Ild paa det og flygtede i Land med Besætningen.

De to erobrede Skibe bleve nu istandsatte saa godt som muligt og indlemmede i Ove Gjeddes Eskadre. I Land fik man hugget Træ til en ny Mesanmast og Storstang til det største af dem, der viste sig at være en Fregat paa 32 Kanoner. Fribytterne bleve fordelte paa alle Skibene.

Nogle Dage efter Kampen fortsattes Rejsen til Ostindien, hvor Ove Gjedde som bekjendt grundlagde Trankebar eller Dansborg, og hvorfra han efter mange Farer og Gjenvordigheder kom tilbage til Danmark efter $3^1/_3$ Aars Fraværelse.

Vi skulle kun tilføje, at det ved Ankomsten til Ostindien viste sig, at Marchelis Boshouwer var en Charlatan, hvorhos Ove Gjedde et Par Maaneder efter den ovennævnte Kamp saae sig nødt til at lade den brave Samuel Fischer hænge, da det blev opdaget, at han søgte at opægge Franskmændene til Mytteri.

Men Ove Gjedde tjente endnu i mange Aar sit Fædreland som Rigens Admiral.

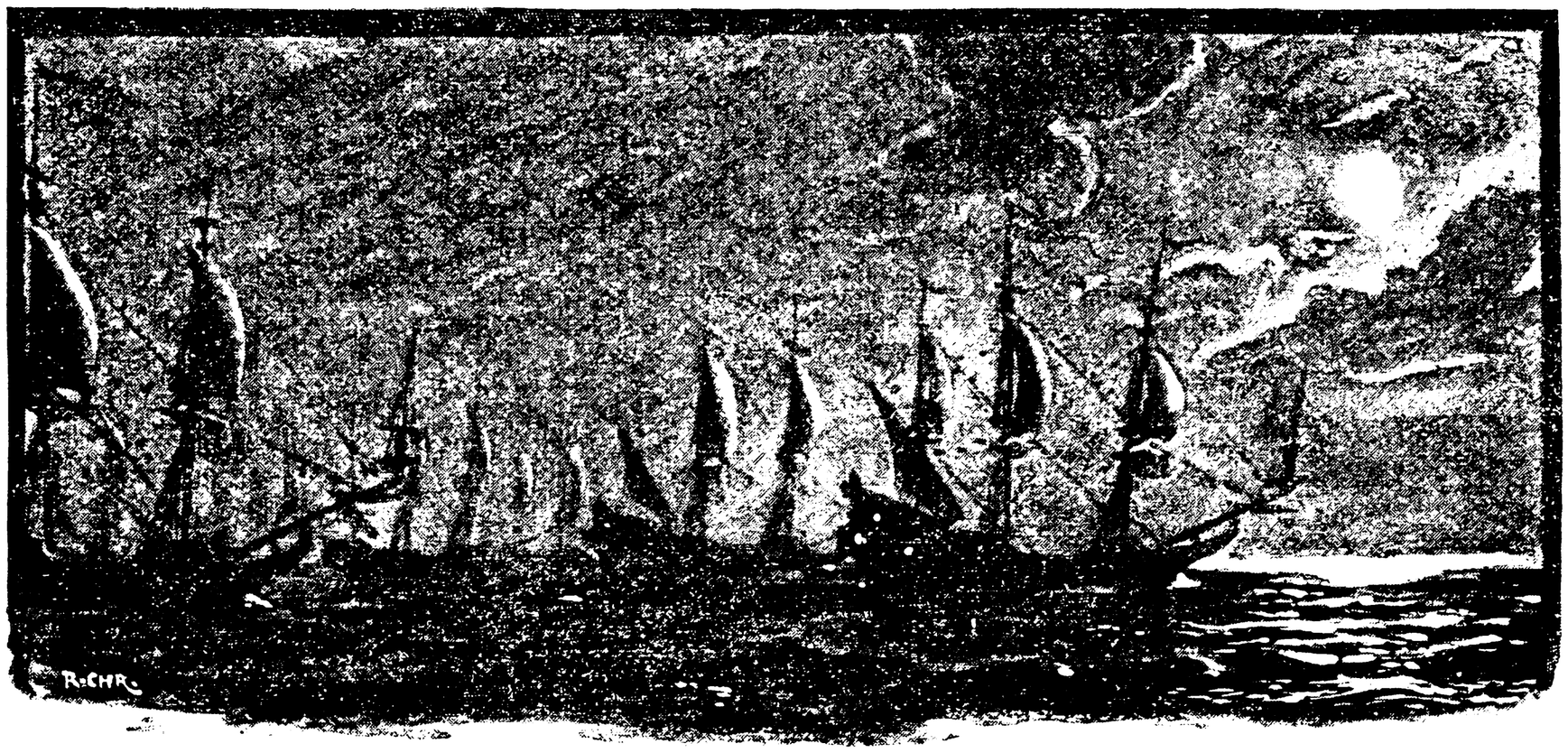

Jørgen Ulfeldt.

Det skal gjøre godt at lufte sig engang igjen, naar man hele Vinteren har ligget inde paa Elben og lugtet til dens gule Muddervande."

„Et sandt Ord siger I der, Herr Admiral. Fast Intet havde vi der at tage Vare, Andet end at ærgre os over de storpralende Hamburger Kræmmere, ja og saa naturligvis glæde os ved at se paa de smaa kjønne Virlænder Piger."

„Ja, jeg kjender Eder nok, min kjære Børge Winkel. Gantes med Pigerne, det forstaar I, nu skulle vi faae at se, om I ogsaa kan bruge Eders Sværd!"

„Det skulde sandelig glæde mig, om dertil skulde blive Lejlighed. Dog vilde jeg ønske, at vi nu havde alle vore gode Konstabler, de bedste har Kongen jo faaet i Vinter!"

„Hans Naade havde og bedre Brug for dem ved Hæren nede i Tydskland," bemærkede Admiral Jørgen Ulfeldt, „og vi have jo nu faaet nye Folk, dem vi snart skulle faae oplært."

„Dristigt er det maaske af mig at spørge," sagde Børge Winkel efter et lille Ophold, „men hvi have vi tøvet saa længe, inden vi ere løbne ud?"

„I er nyfigen, min unge Ven," svarede Admiralen, „dog har jeg Intet imod at sige Eder Grunden. I veed jo, at de skarnagtige Kapere nede fra Dynkirk længe have plyndret i Vesterhavet, og Kong Christian har længtes saare efter at tugte dem. Dog maatte han først komme overens derom med Hollænderne for ikke at gjøre sig Uven med disse. Nu have imidlertid Kaperne plyndret et Par hollandske Skibe, og saa have de gode Mynherer tænkt sig, at de havde nemmest ved at lade os gjøre den Sag i Orden. Derfor have de nu indgaaet Overenskomst med Kongen om, at han frit kan lade fejde paa Dynkirkerne, naar det lyster ham."

„Veed I Noget om, hvor I kan søge de Røvere?"

„Sidst ere de sete oppe under Norske Kysten udfor Skagerrakket. Derfor sætte vi nu Kursen didhen."

„Og hvor mange monne de vel være?"

„Der siges, at det skal være et Admiralskab paa tolv store og velbevæbnede Skibe."

„Og vi ere kun otte, deraf de tre kun Smaaskuder."

„Synes I maaske, det er for mange Fjender at binde an med?"

„Ingenlunde," svarede Børge Winkel. „Med Eder til Fører kunde vi vel nok tage end flere paa vor Samvittighed."

„Takker for den gode Mening. Nu agter jeg dog at søge Hvile. I blive oppe en Stund endnu, thi det gjælder om at holde et skarpt Øje, at Intet slipper os forbi. Jeg har ladet Skipperen styre Nordvester ud."

Dermed gik Jørgen Ulfeldt ned, medens Børge Winkel gav sig til at spadsere frem og tilbage oppe paa Hytten, jævnlig spejdende til alle Sider.

Det var om Aftenen den 31te Maj 1626. For 4 Dage siden havde Jørgen Ulfeldts lille Eskadre forladt Elben, hvor den havde været oplagt om Vinteren med kun faa Folk ombord, da de fleste, som vi have hørt, efter Kongens Befaling vare blevne sendte ned til hans Hær i Nordtydskland. Børge Winkel var en ung Kjøbmandssøn fra Fyen, der havde faaet Tilladelse til at tjene under Kaptajn Ulfeldt; denne blev dog efter Datidens Skik som Eskadrechef kaldt for Admiral.

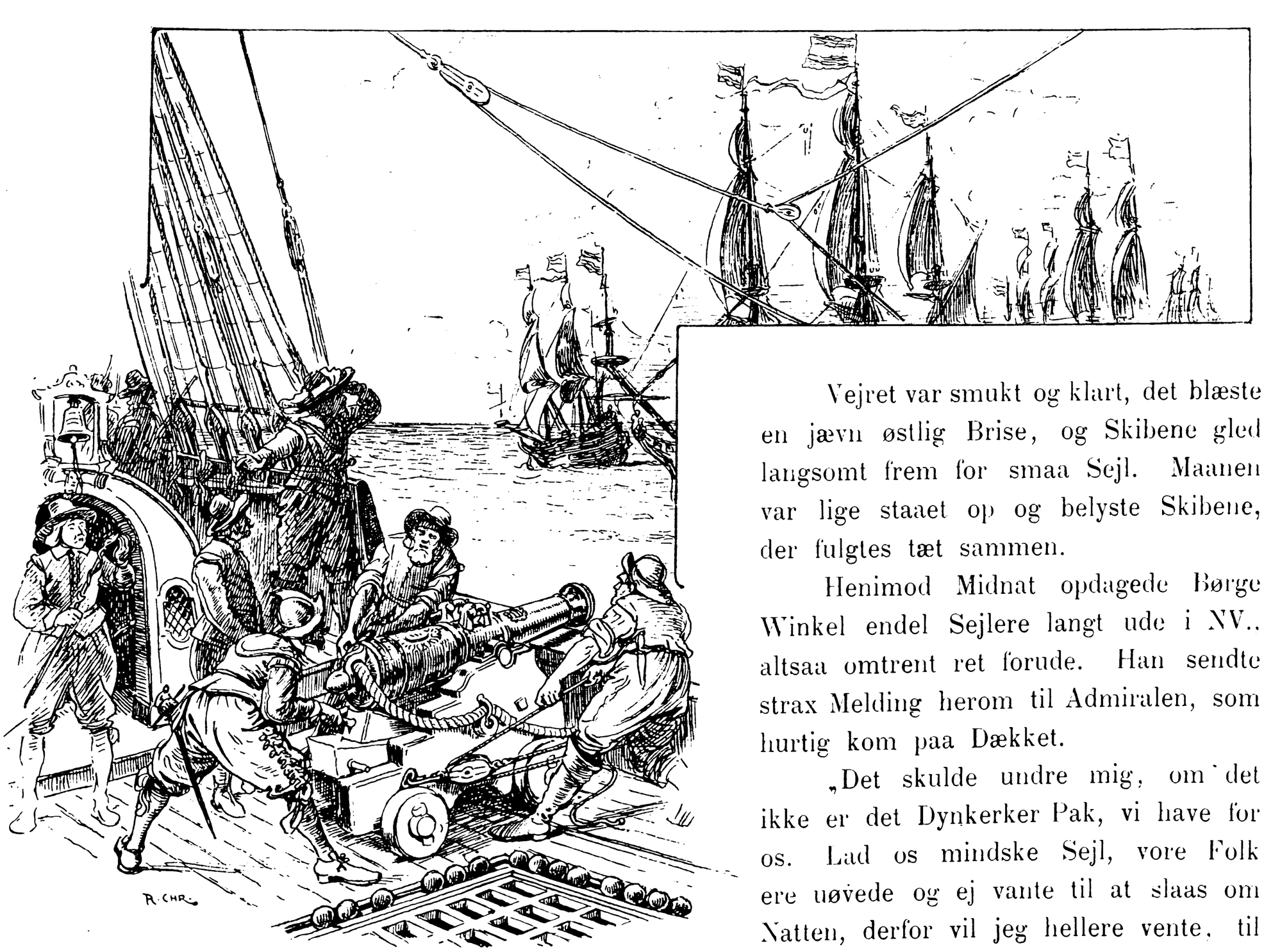

Vejret var smukt og klart, det blæste en jævn østlig Brise, og Skibene gled langsomt frem for smaa Sejl. Maanen var lige staaet op og belyste Skibene, der fulgtes tæt sammen.

Henimod Midnat opdagede Børge Winkel endel Sejlere langt ude i NV., altsaa omtrent ret forude. Han sendte strax Melding herom til Admiralen, som hurtig kom paa Dækket.

„Det skulde undre mig, om det ikke er det Dynkerker Pak, vi have for os. Lad os mindske Sejl, vore Folk ere uøvede og ej vante til at slaas om Natten, derfor vil jeg hellere vente, til

det er blevet Dag. Gaa I nu kun ned, jeg bliver oppe for at passe, at Skibene hist ude ej slipper af Syne for os.“ —

Hen paa Morgenstunden kunde man tælle 12 store Skibe under hollandsk Flag. Der var ingen Tvivl om, at det var Dynkerker Kaperne. Disse satte nu flere Sejl og styrede bidevind SØ over for at nærme sig de danske Skibe, som de først antoge for Kjøbmandsskuder og derfor vilde krydse sig op til.

Det behøvedes imidlertid ikke, thi Jørgen Ulfeldt holdt lige ned paa dem, idet han viste det danske Flag. Paa alle hans Skibe stode Folkene klare ved Kanonerne.

Da hans Skib, som var i Spidsen for hans Eskadre, var tæt ved det forreste af de hollandske Skibe, halte dette sit Flag ned og hejste et sort Flag i Stedet, idet det i samme Nu gav Ild med sine forreste Kanoner. Ulfeldt drejede lidt og gav derefter Kaperen sit hele Lag, der aabenbart kom den noget uventet. Begge dens Master faldt, og der opstod den største Forvirring der ombord.

Ulfeldt ændsede den imidlertid ikke, men stod videre under livlig Kanonade paa Fjenden, idet hans andre Skibe fulgte ham.

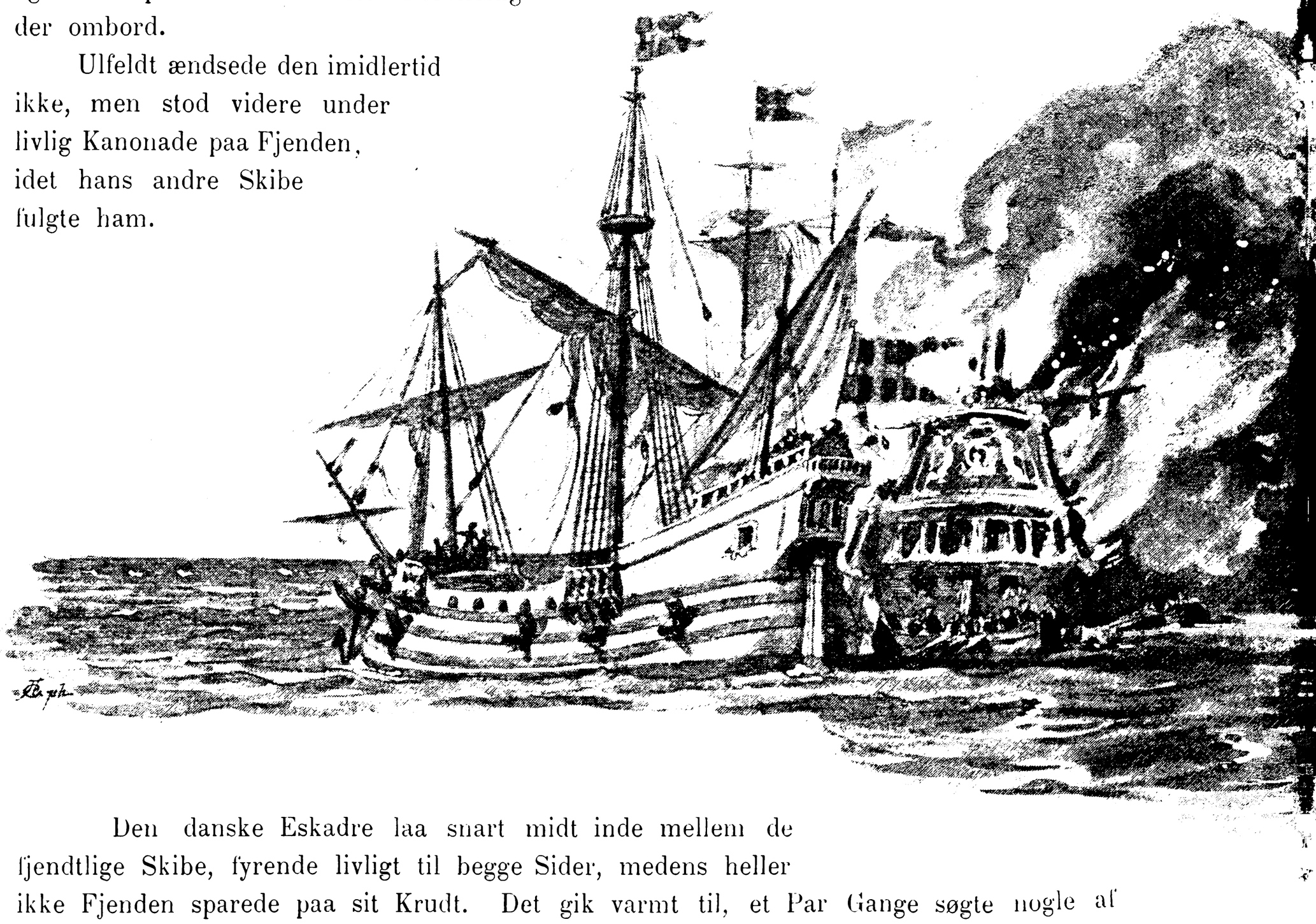

Den danske Eskadre laa snart midt inde mellem de fjendtlige Skibe, fyrende livligt til begge Sider, medens heller ikke Fjenden sparede paa sit Krudt. Det gik varmt til, et Par Gange søgte nogle af Kaperne at entre, den ene Gang angreb endog to fjendtlige Skibe Jørgen Ulfeldts Skib, hagende sig fast i det. Dog drev han de entrende Fjender tilbage. Derefter lod han skyde ned paa Skibene med sine svære Kanoner, og snart vare begge de fjendtlige Fartøjer saa tilredte, at de maatte trække sig ud af Kampen. Noget efter sank de begge, kun en ringe Del af deres Besætninger blev reddet.

Et af Ulfeldts Skibe var omringet af fire Fjender og svært ilde stedt. I Tide

opdagede Ulfeldt det og holdt ned paa dem, idet han gav dem en saadan Hilsen, at de et efter et flygtede for ham.

Da han saaledes havde skaffet sin Kammerat Luft, gik han løs paa den næste Kaper. Medens han holdt ned paa denne, passerede han sine tre Smaaskibe, der efter bedste Evne havde taget Del i Kampen.

„Gaa hen til ham, som ligger der uden Master," prajede han over til dem, „og falder ham an fra baade Sider."

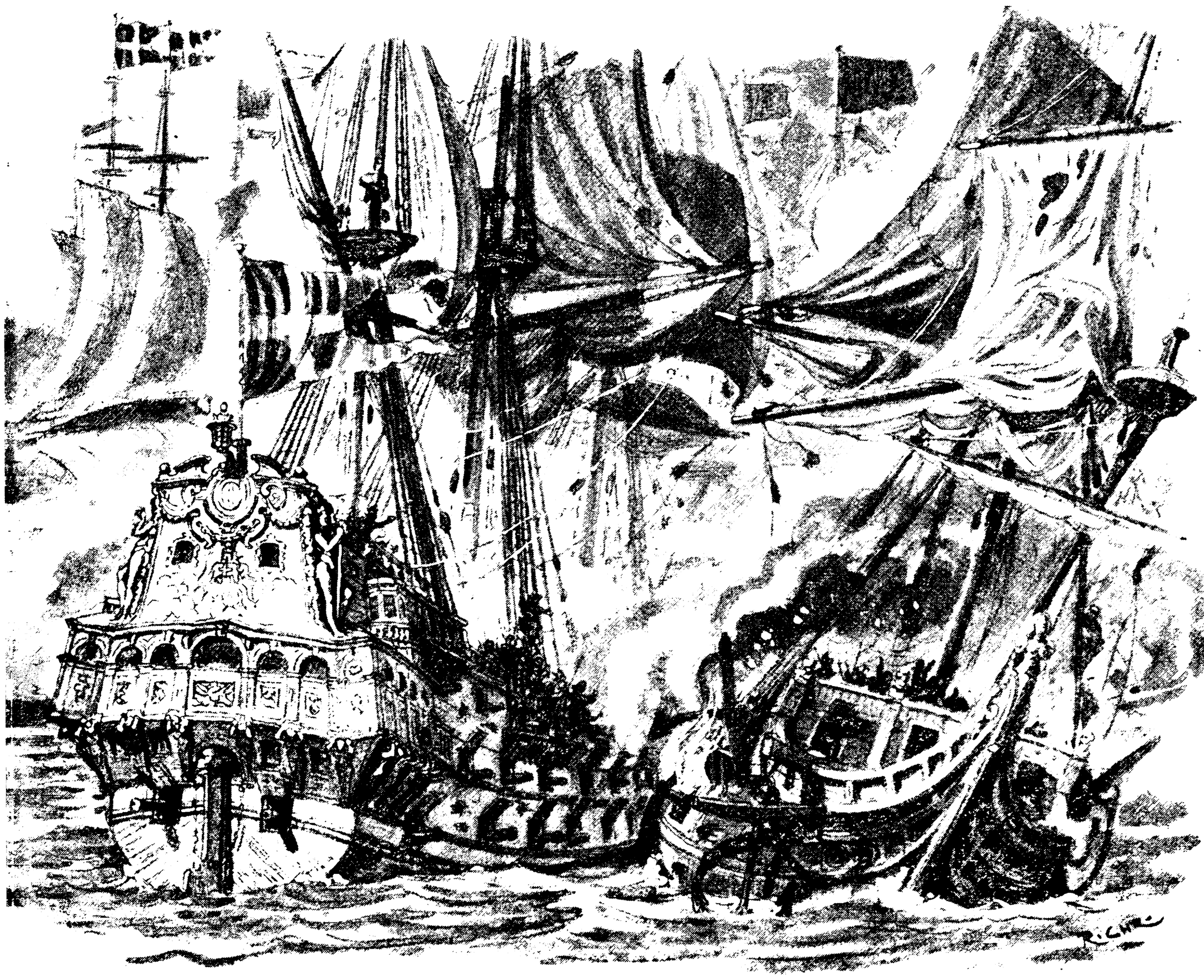

De fulgte hans Ordre. Den ene af Skuderne lagde sig tæt ind under Fjendens Agterspejl for at entre ham, medens de to andre lagde sig, en paa hver Side. Da prajede Kaperen, at han overgav sig; i det Samme væltede en tyk Røg op gjennem Lugerne, Dynkerkerne havde paa tre Steder stukket Ild i Skibet. Besætningen sprang i Søen, og de danske Skibe fik travlt med at fiske Fjenderne op.

Imidlertid var Jørgen Ulfeldt løbet klos til Luvart af et stort fjendtligt Skib.

Han gav det sit Lag, braste sit Mærssejl bak og drev saaledes ned paa Fjenden. Næsten med Kanonmundingerne inde paa Fjendens Skibsside gav han endnu engang Ild og raabte saa:

„Børge Winkel, viis nu, hvad I duer til. Over paa Dynkerkeren med Eders Folk!“

Med en Haandfuld Folk sprang Børge over paa Rælingen af Kaperen. Allerede vilde han springe ned paa dennes Dæk, da Jørgen Ulfeldt kaldte ham tilbage.

„Ilden fra vore Kanoner har stukket ham i Brand. Hurtig tilbage, alle Mand!“

Det var i yderste Øjeblik, at Børge Winkel sprang over paa sit Skib igjen, thi Luerne begyndte allerede at slikke op ad Fjendens Skibsside. Hurtig fik Jørgen Ulfeldt brast fuldt, og hans Skib fik saamegen Fart, at det slirede hen langs Modstanderen. Nær havde Ilden fænget ogsaa i Ulfeldts Skib, dog undgik han Faren.

Samtidig sank endnu to af Dynkerkernes Skibe. Nu havde de Danske Overtaget, og deres Kanoner spillede løs af alle Kræfter. Snart maatte Kaperne helt opgive Kampen, de satte Alt, hvad trække kunde, og flygtede Sønder efter.

Jørgen Ulfeldt samlede da sine Skibe og satte efter dem. Det var ham dog umuligt at indhente de velsejlende Sørøvere, ved Mørkets Frembrud tabtes de af Syne. Den danske Eskadre, hvis Tab kun var forholdsvis ringe, drejede da til Vinden.

Det var en smuk Sejer, Jørgen Ulfeldt havde vundet. Af Dynkerkernes Skibe vare 4 sunkne, 2 brændte, og de 6, som slap bort, vare saa forskudte, at de hurtigst muligt maatte søge Havn. For de første Par Aar var Vesterhavet renset.

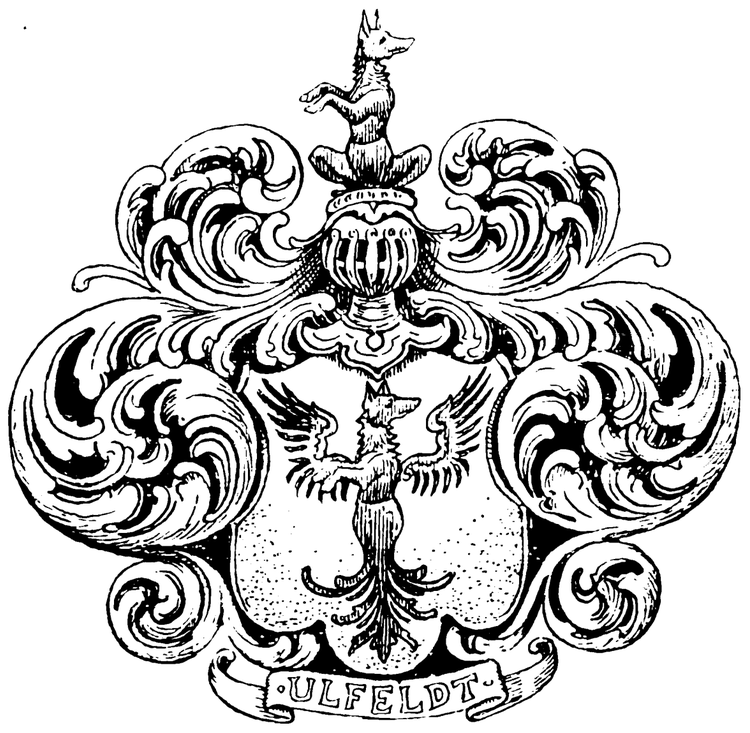

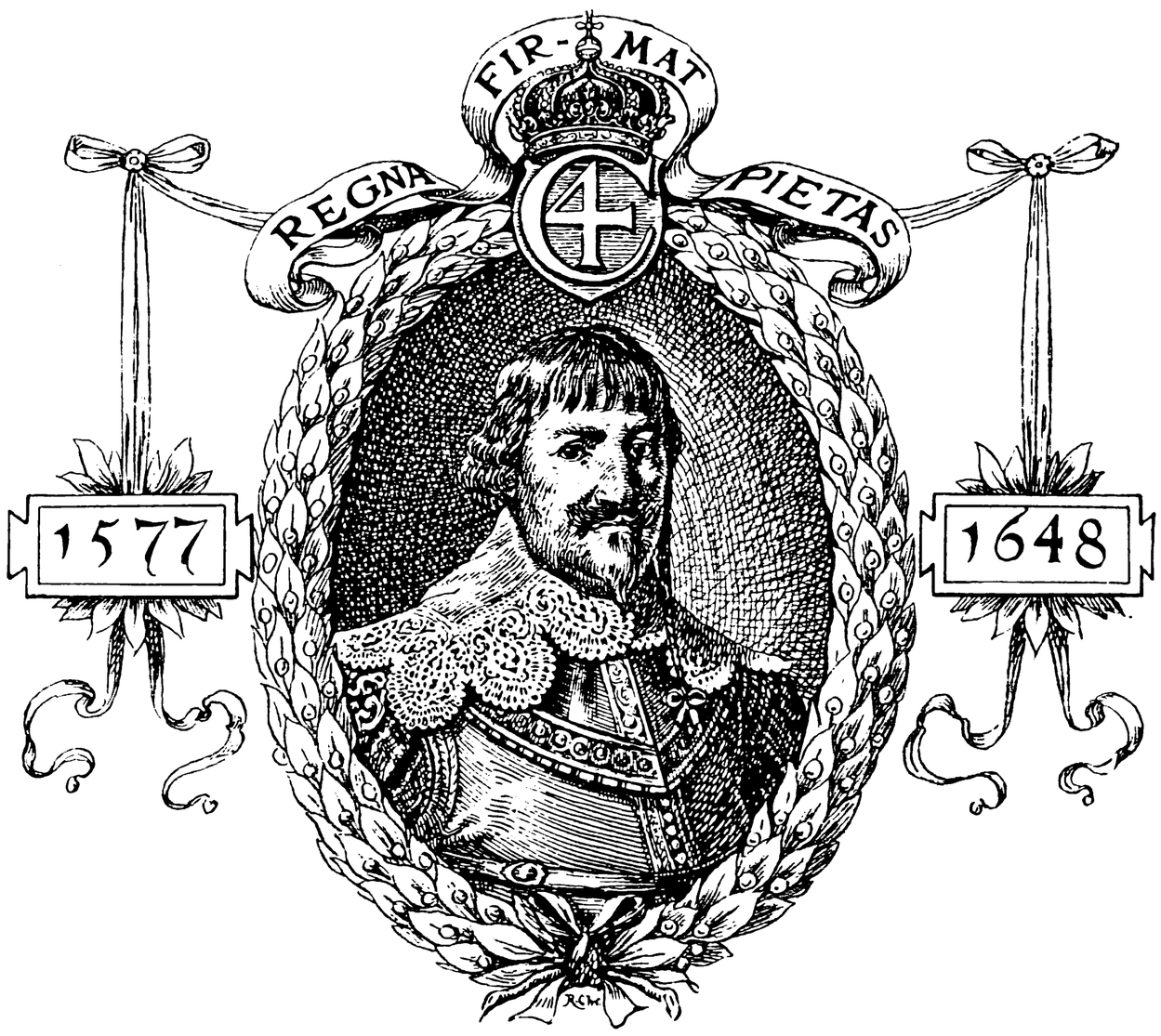

Christian den Fjerde.

Uadskillelig knyttet sammen med vort gamle Flags Hæder staaer Christian den Fjerdes Navn for Efterverdenen. Uddannet paa Søen baade fra sin Ungdom og ved talrige senere Sørejser vandt han sine smukkeste Laurbær paa Havet, og det var ved Flaaden, at han frelste Riget, da dettes Tilværelse stod paa Spil.

Første Gang, Kongen førte en større Flaade i Kamp, var i Aaret 1630. Anledningen hertil var følgende:

Kongen havde nede ved Elben anlagt Fæstningen Glückstadt, og herfra lod han opkræve Told af ethvert forbisejlende Handelsskib. Dette, mente Hamburgerne, var et Indgreb i deres Rettigheder. De havde derfor ladet en stor Flaade udruste, hvormed de angreb Glückstadt den 9de April. Vel var Angrebet blevet slaaet tilbage, men Hamburgerne havde erobret tre smaa danske Orlogsfartøjer, holdt endvidere Glückstadt indesluttet fra Søsiden, og det gjaldt nu om at drive dem bort derfra.

I Begyndelsen af Maj sendtes derfor en Flaadedeling ned paa Elben. Den førtes af Viceadmiral-General Gabriel Kruse paa „Oldenborg“ med Viceadmiral Børge Juel paa „Rafael“ som Næstkommanderende. Flaaden havde Ordre til at tage alle forbisejlende Hamburgere eller skyde dem i Sænk. Dog viste det sig snart, at Kruses Eskadre var for lille. I en Kamp med Hamburgerne var han uheldig, mistede Prammen „Skild-

padden“ og en Galej. Han maatte derfor trække sig tilbage til Listerbyb for at afvente Forstærkning.

Snart stødte en lille Eskadre til ham under Anførsel af Kvartalsadmiral Holger Rosenkrands, der med Kaptajn Pros Mund som Flagkaptajn var ombord paa Orlogsskibet „Justitia“. Viceadmiral Stalder Kaas ombord paa „Victor“ befalede under ham.

Hamburgerne havde imidlertid heller ikke været ledige. En Mængde af deres store Handelsskibe vare blevne omdannede til Krigsskibe, og deres Flaade var derved bleven saa mægtig, at Gabriel Kruse ikke vovede at binde an med den.

Da lod Kong Christian Hovedflaaden udruste for at tugte de overmodige Hamburgere. Rigsraadet var ganske vist imod at sende Flaaden saa langt bort, men Kongen var fast bestemt paa en Gang for alle at stække Hamburgerne, og han satte sin Villie igjennem.

Med Iver havde Kongen paaskyndet Flaadens Udrustning, selv havde han jævnlig været ude paa Holmen for at tilse Arbejderne. Der var dog gaaet en rum Tid hermed, først den 6te August kunde Kongen afsejle. Selv var han tilligemed Rigsadmiral Klaus Daa ombord paa det prægtige Skib „Store Sophia“.

Flaaden mødte dog strax baade Modvind og Storm. Allerede Dagen efter Afrejsen, udfor Kullen, fik „Store Sophia“ Havari paa begge sine Master. Der var ikke Andet for at gjøre end at sende Skibet tilbage, og Kongen gik derfor ombord paa det lille velsejlende Skib „Hummeren“.

Flaaden var imidlertid bleven spredt under Stormen. Kongen løb da ind til Flekkerø, der var udpeget som Samlingssted, og her mødte efterhaanden de forskjellige Skibe.

Nogle Dage maatte anvendes her for atter at faae alle Skibe i sejldygtig Stand. Da „Hummeren“ var temmelig lille, flyttede Kongen sit Flag over paa Orlogsskibet „Spes“, der førtes af Peder Galt som Underadmiral. Rigsadmiralen fulgte med Kongen, der selv førte den ene Eskadre, medens den anden stod under Kommando af Kvartalsadmiral Henrik Vind paa „Lindormen“.

Den 18de August stod Flaaden Sønder efter, forenede sig ved Listerdyb med Gabriel Kruses og Holger Rosenkrandses Eskadrer, og den 28de kastede den samlede Flaade Anker i Elbmundingen, 26 Skibe stærk.

Med et af de lettere Skibe gik Kongen selv et Stykke ind i Floden for nøje at udforske Hamburgerflaadens Størrelse og Stilling, idet han paa lang Afstand vexlede nogle Skud med Fjenden.

En lille dansk Handelsskude havde benyttet den danske Flaades Nærmelse til langs Grundene paa Nordsiden af Floden at snige sig ud forbi Hamburgerne. Skipperen blev kaldt ombord paa Kongeskibet og stod nu med blottet Hoved foran Kongen paa Agterdækket.

„I var altsaa inde ved Glückstadt, dengang Hamburgerne gjorde Angreb?“ spurgte Kongen.

„Ja, Eders Naade!“ svarede Skipperen. „Jeg var lige kommen did med en Ladning Salt fra Portugal!“

„Kan I berette os noget om Kampen?“

„Meget er ikke at fortælle derom. Fæstningen kunde Hamburgerne ikke gjøre Noget imod. De opsnappede nogle Smaaskibe, og da de saa sejlede længere ud paa

Floden, saae jeg, at de havde bundet vort Flag agter ved et af deres Skibe og slæbte det igjennem Vandet for ret at haane os."

„Guds Død!" udbrød Kongen harmfuld, idet han slog med sin Stok i Dækket. „Det skal det hovmodige Kræmmerpak faae dyrt betalt. Hvor stor er vel deres Flaade?"

„Vel henad de halvthundrede Skibe, deriblandt dog adskillige bevæbnede Kjøbmandsskuder."

„Dem skulle vi vel sagtens kunne magte," sagde Kongen, „fast de ere dobbelt saa mange som vi. Nu kan I rolig fortsætte Eders Rejse op til Norge, thi Søen er fri." —

Medens Kongen nu traf alle Forberedelser til at gaa løs paa Fjenden, blev Flaaden imidlertid ramt af et nyt Uheld. En mægtig Storm rejste sig den 31te om Aftenen, flere af Skibene drev bort fra deres Ankerplads, deriblandt „Nældebladet", der kom

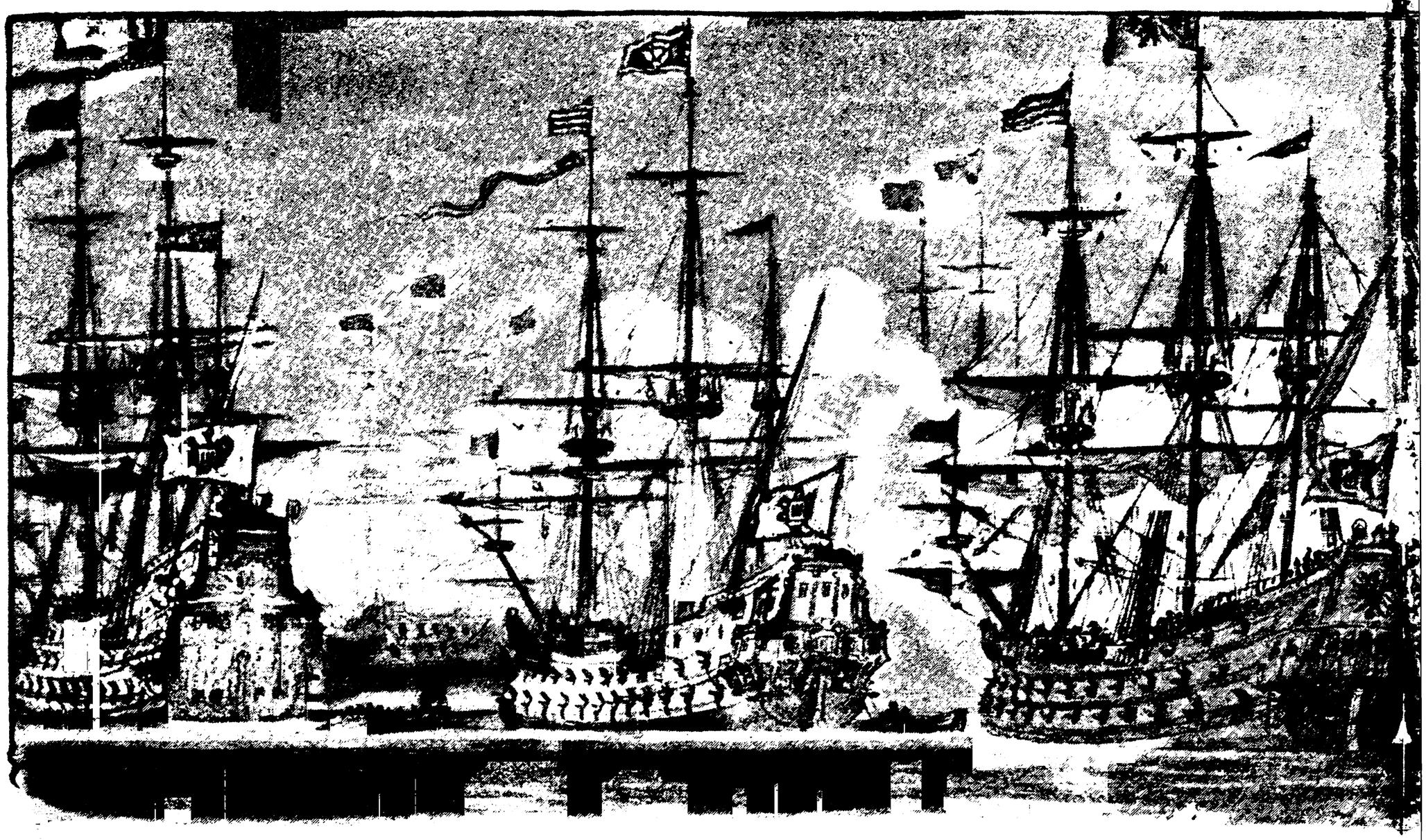

drivende lige ned mod „Spes“. Peder Galt undgik dog Faren ved at kappe sit Ankertoug og staae til Søes. Flaaden samledes da igjen under Helgoland.

Endelig den 4de September kunde Kongen lette og stod ind mod Elben.

Da de hamburgske Skibe, der førtes af Borgmester Albert von Eitzen, opdagede den kongelige Flaade, lettede de strax og ordnede sig til Kamp, idet de trak sig lidt længere op ad Floden, hvor de mente sig dækkede bag de mange Banker i denne.

For en gunstig Vind stod Kong Christians Flaade indefter. Udfor Brunsbüttel standsede den, og Hamburgerne troede allerede, at Kongen ikke vovede at angribe dem, da de vare overlegne i Antal.

Heri tog de dog fejl. Det var nemlig Kongens Mening at faae nogle bekjendte Mænd ombord inde fra Brunsbüttel, og da dette var sket, sejlede han videre. Selv gik han med „Spes“ forrest, i Spidsen for Flaaden.

Saasnart Hamburgerne kunde række de forreste Skibe i den dansk-norske Flaade, aabnede de en voldsom Ild. Uden at ændse denne stod Kongen videre, løb forbi de yderste hamburgske Skibe, idet han besvarede deres Ild, og standsede først tværs for det Skib, hvorpaa Borgmester Eitzen førte Kommandoen.

Snart var Kampen i fuld Gang. En tæt Krudtrøg indhyllede de stridende Parter og drev langsomt op ad Floden. Hamburgerne bed imidlertid godt fra sig og holdt sig saa tæt samlede, at det ikke var muligt for Kongen at bryde igjennem deres Linie.

Det begyndte at skumre; dertil kom, at Krudtrøgen gjorde det vanskeligt for Lodserne at se deres Mærker inde paa Land; Kongen vilde ikke udsætte sig for, at hans Skibe kom paa Grund, hvorved de om Natten vilde komme i en farlig Stilling i

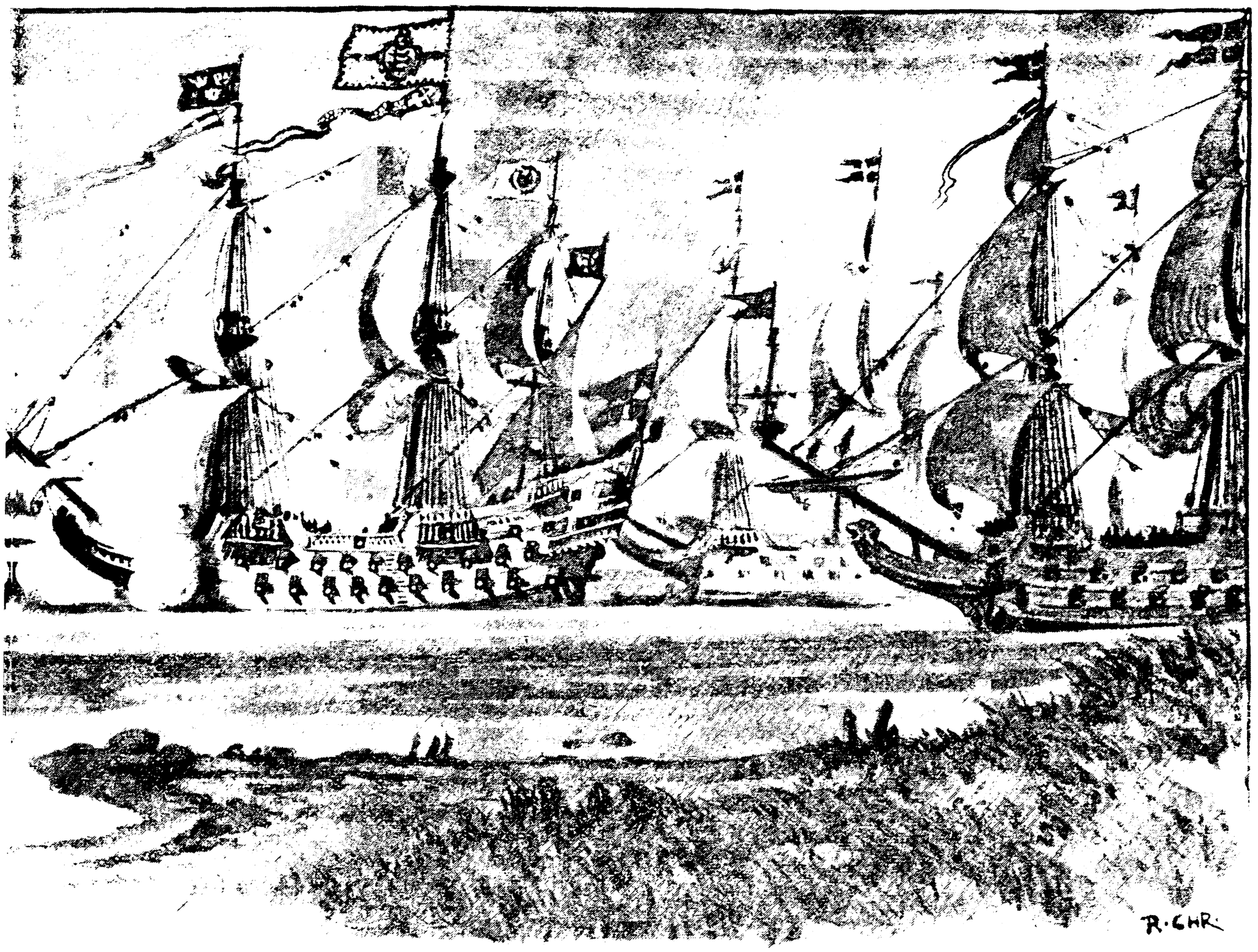

Fjendens Nærhed. Han afbrød derfor Kampen, stod lidt udefter og ankrede med Flaaden i et Kanonskuds Afstand udenfor Fjendens Skibe.

Harmfuld gik Kongen op og ned ad Dækket paa „Spes“ sammen med Klaus Daa.

„Vore Kaptajner have fægtet som daarlige Kumpaner,“ udbrød Kongen. „Havde de alle gjort deres Pligt og brugt deres Stykker med mere Klem, da skulde vi vel have faaet Bugt med Fjenden.“

„Mig tykkes dog, at de fleste sloges bravt,“ bemærkede Rigsadmiralen. „Men Hamburgerne laa jo som en Mur, den, vi ej mægtede at bryde igjennem.“

„Da skal den visselig falde, om jeg saa skal blive ved i samfulde otte Dage.“

„Det er et farligt Spil, Eders Naade,“ sagde Admiralen. „Flaaden udsættes for svær Fare, og vorder den ødelagt, da ligger Riget blot og aabent.“

„Det lader til, at I er udi stor Alteration, Herr Klaus Daa,“ udbrød Kongen heftigt. „Gjerne lytter jeg til Eders gode Raad. Men om I mener, at vi nu skulle lade af med Kampen, da agter jeg det for et slet Raad, og ej er jeg tilsinds at gjøre Sligt.“

„Men Eders Naade erindrer vel, at Rigets Raad . . .“

„Her har Rigets Raad Intet at sige,“ afbrød Kongen ham vredt. „Skulle vi lade

Hamburgernes Formastelighed være uhævnet, da vil det ej blive derved. Rigets og Kronens Vel fordrer, at vi fare fort med Kampen, og det vil jeg gjøre den Dag imorgen. Lad vide i hele Flaaden, at saadan er min Agt."

Saasnart det dagedes den 5te September, lettede den danske Flaade, og Kong Christian gik atter løs paa Fjenden, der ligeledes gik under Sejl og aabnede en heftig Ild paa de Danske.

Denne Dag var Kampen meget haard. Hamburgerne holdt godt sammen og havde lagt sig i to Linier, saa de kongelige Skibe kom i dobbelt Ild og led ikke saa lidt. Ved Middagstid afbrød Kong Christian Kampen og stod lidt bort fra Fjenden. Hamburgerne begyndte allerede at hovere.

Atter forregnede de sig dog, Kongen vilde kun give sine Folk lidt Ro i Middagsstunden; da et Par Timer vare gaaede, fornyede han Angrebet.

Med „Spes" stod han midt ind i den hamburgske Flaade. Dog, de andre Skibe kom ham hurtig til Hjælp, saaledes at Hamburgerne efter en heftig Skærmydsel maatte vige indefter. Hen paa Eftermiddagen ophørte Kampen, da begge Parter vare udmattede af det anstrengende Dagværk. Hamburgerne gik tilbage indenfor Krickshafen overfor Brunsbüttel.

Den 6te gjentog det Samme sig, atter maatte Hamburgerne efter en hel Dags Kamp vige; denne Gang flygtede de ind forbi Krautsand overfor Glückstadt og ankrede ved Bilenburg.

Kongen havde nu naaet sit første Maal nemlig at befrie Glückstadt. Han lod strax de Saarede bringe iland og fik friske Folk ombord i deres Sted.

Dog heller ikke Hamburgerne vare ledige, idet de fik Forstærkning sendt ned fra Byen. Flere af deres Skibe vare dog saa forskudte, at Borgmester von Eitzen maatte sende dem ind.

Den 7de lod Kongen sine Folk hvile ud paa Morgenstunden og lettede først henad Middag til ny Kamp.

Kun en Time holdt Hamburgerne Stand, saa flygtede de indefter, denne Gang helt op forbi Stade.

Kongen vilde forfølge dem, men en uoverstigelig Hindring mødte ham nu.

„Vi kunne ikke gaa længere, Eders Naade, vi maa vende her," sagde Lodsen, der stod ved Kongens Side oppe paa Hytten.

„Hvi saa, min Søn?" spurgte Kongen. „Nu skulle vi først ret have Krammet paa Kræmmerne."

„Her er snart ej Vand nok under Kjølen af vore store Skibe. Vende vi ikke nu, saa ville vi staa fast paa Grunden om fem Minutter. Det er paa høje Tid."

„Roret i Læ," kommanderede Kongen. „Praj over til de andre Skibe om at vende!" vedblev han, henvendt til Lieutenant Johan Kornelisen.

Skibene gik nu alle igjennem Vinden og holdt et Stykke udefter, hvorpaa de, følgende Kongens Exempel, gik til Ankers, medens Hamburgerne fortsatte deres Flugt længere op ad Floden.

Et enkelt af Kongens Skibe var dog kommet for langt. Under Vendingen rørte det ved Grunden og blev staaende. Kongen sendte da strax et Par mindre Skibe til Hjælp, de fik Ankere førte ud, Skibet blev halet af Grunden, og inden Aften laa hele

Kongens Flaade til Ankers tværs over Floden, saa det var umuligt for noget Skib at komme ud eller ind.

Hamburgerne havde lidt saameget, at Kongen allerede den 8de September sendte flere af de større Skibe hjem, da han ikke nu havde Brug for dem, deriblandt „Oldenborg“, „Justitia“ og „Rafael“. Derimod søgte han i de følgende Dage at faae saamange mindre Skibe samlede, at han med dem kunde gaa helt op til Hamburg og tugte den overmodige Stad.

Det skulde han dog ikke behøve. En Formiddag saae man et Skib komme ned fra Hamburg med et hvidt Flag paa Toppen. Det braste bak i Nærheden af „Hummeren“, hvor Kongen atter var gaaet ombord, og efter at en Trompeter havde blæst til Lyd, blev der raabt fra det:

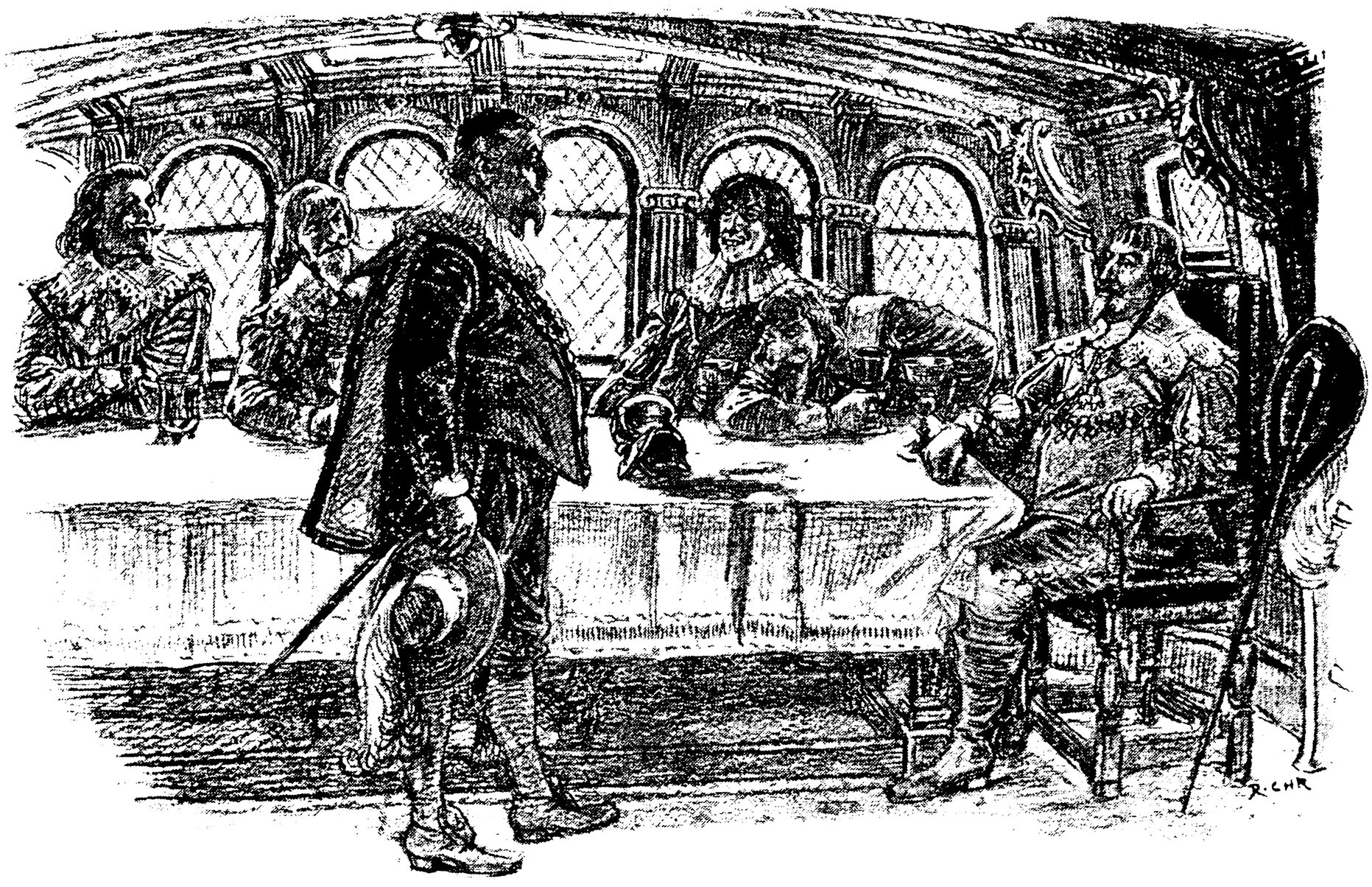

„Borgmester Albert von Eitzen lader forespørge, om Hans Naade Kongen af Danmark vil tillade ham at komme ombord.“

„Han kan komme og fare igjen med frit Lejde ved mit kongelige Ord,“ raabte Kong Christian.

Lidt efter kom et Fartøj roende fra Hamburgerskuden, lagde til ved „Hummeren“, og Borgmesteren gik op igjennem Faldrebet, hvor han blev modtagen af en Officer med den Bemærkning, at han maatte vente, indtil Kongen kunde modtage ham.

Kong Christian havde imidlertid sat sig til Middagsbordet sammen med Admiralerne og nogle andre Adelsmænd, og der blev pokuleret flittigt, saa Maaltidet varede temmelig længe.

Endelig udbrød Kongen: „Vi tro nu, at Herr Borgmester har ventet tilstrækkelig. Næppe antage vi, at han igjen skal slæbe vort Flag igjennem Vandet. Før ham ind for mig!“

Rød af Arrigskab kom Borgmesteren et Øjeblik efter ind i Kahytten.

„Hvad fører Eder til os?“ spurgte Kongen.

„Vi beklager højligen den Ufred, der er kommen mellem Eders Naade og vor frie Stad, og som har ført til Blodsudgydelse og Fordærvelse for os begge,“ sagde Borgmesteren, idet han bekæmpede sin Vrede.

„Da skulde I sandelig have tænkt derpaa, inden I angreb Glückstadt for voldeligen at bortføre flere af vore Handelsskuder og dertil haanede vort Flag. Er det Eders Mening nu at falde til Føje?“

„Om Eders Naade vil stille raisonable Betingelser, da ønske vi, at der atter maatte komme Fred og god Forstaaelse.“

„Lyt nu nøje efter, saa skal I fornemme min kongelige Villie, den jeg intet fraviger. I udleverer os flux de Skibe, I haver taget fra Glückstadt. Det Flag, I skammeligen haver forhaanet, bringer I os tilbage prydet med Grønt og Blomster. Og endelig erkjender I højtidelig min Ret til at kræve Told ved Glückstadt af alle forbisejlende Skibe. Hvad har I dertil at svare?“

„At min Fuldmagt ikke gaar saa vidt, at jeg kan akkordere paa det sidste Punkt,“ svarede Borgmesteren i en heftig Tone.

„Saameget desto bedre for mig og værre for Eder. Jeg er rede til om trende Dage at gaa op ad Floden med en Styrke, som vel kan maale sig med Eders. I haver allerede fornummet, at mine Kartover kunne spy Jern, og inden otte Dage skal Hamburg ligge i Grus.“

„Da haaber jeg dog . . . .“, begyndte Borgmesteren.

„I haver Intet at haabe. Mit Ord staar fast. Hvis jeg ej inden Middagsstunder imorgen faar Budskab fra Eder om, at I uden Omsvøb og Fuchserier gaar ind paa alle mine Betingelser, da sværger jeg Eder til, at I skal høre fra mig inden trende Solemærker, saa I skal komme til at græde Blod derved. Hermed ere vi færdige.“

Kongen slog ud med Haanden til Tegn paa, at Borgmesteren kunde gaa, og at Underhandlingerne vare til Ende.

Den næste Dag henad Middag kom en Baad ned fra Hamburg og bordede „Hummeren“. En Udsending fra Raadet bragte Brevskaber til Kongen og havde tillige medbragt det danske Flag, der nu, som Kongen havde forlangt, blev overleveret ham paa Skandsen, omvundet med Blomster og grønne Grene. Raadet erklærede i sit Brev, at det vilde indgaa paa de af Kongen stillede Betingelser, saaledes at Freden dermed var sluttet.

Nogen Tid efter drog Kongen tilbage til Kjøbenhavn med Flaaden, idet han kun efterlod Kaptajn Pros Mund med 3 mindre Skibe ved Glückstadt. Man maa imidlertid ikke tro, at Hamburgerne godvillig holdt deres Ord. De Skibe, de havde taget, bleve ikke tilbagegivne, og deres egne Skuder søgte stadig at slippe forbi Glückstadt uden at betale Told og uden at ville stryge Flaget for Fæstningen. I samfulde 12 Aar vedblev disse idelige Tvistigheder, thi Kong Christian havde alvorligere Sager at tage vare paa. Endelig 1642 sendte Kongen en Flaade over til Elben under Kommando af den nysud-

nævnte Rigsadmiral Jørgen Vind. Da faldt Hamburgerne til Føje, de ønskede aabenbart ikke paany at faa Besøg af Kong Christian selv, de havde faaet nok deraf den første Gang.

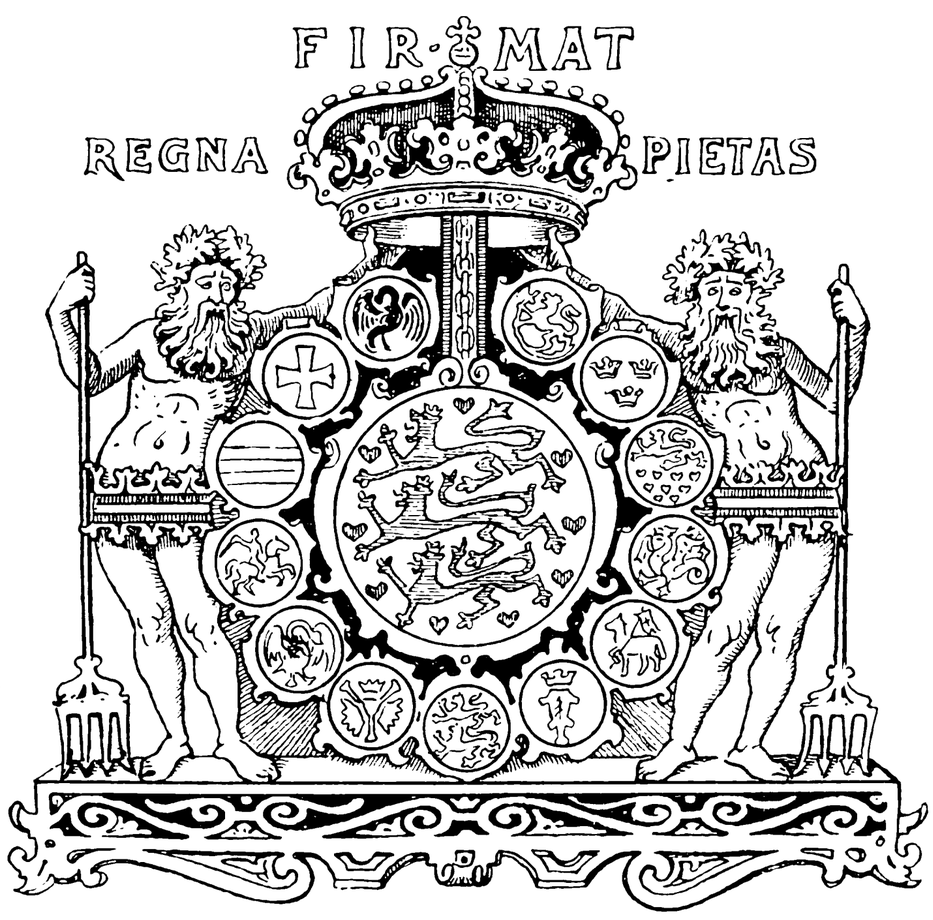

Stille overalt paa Dækket, nu kommer Kongen!“

Matrosernes og Soldaternes Passiaren forstummede, medens Alle saae hen agter. Skildvagterne udenfor Hytten rettede sig og skuldrede deres Partisaner, hvis blanke Staal funklede i Solens Straaler.

Kong Christian kom nu til Syne i Døren, der fra Agterhytten førte ud paa Dækket, og gik med langsomme Skridt hen ad Skandsedækket, hvor han standsede ved Stormasten. Han gjorde i Sandhed et imponerende Indtryk, som han stod der i sin blaa Fløjels Vams med Kniplingskrave, den sorte guldbaldyrede Kalot paa Hovedet og med de høje, kniplingsbesatte Støvler.

Han var ledsaget af flere højtstaaende Officerer og Adelsmænd, der stillede sig i en Rundkreds om Kongen, som havde kaldt dem ombord til Krigsraad paa sit Admiralskib, det lille Linieskib „Trefoldighed“.

Ved Kongens Side stod Rigsadmiral Jørgen Vind og i dennes Nærhed Køn Joachim Grabov og Pros Mund, der hver førte sin Eskadre. Lidt bag ved disse saaes Underadmiralerne Korfitz Ulfeldt tilligemed Brødrene Klaus og Stalder Kaas.

„Nu er jo Alt paa det Rene,“ sagde Kong Christian, „og I haver alle tilfulde fornemmet mine Tanker og Planer, gjører da Eders Pligt som ærlige danske Mænd, saa skulle vi visselig fange Sejer. Og drager Eder vel i Hu, at af Kampens Udfald vil Danmarks Riges Skjæbne afhænge. Faar Svensken Søen fri, saa han kan komme over paa Sjælland, mens vor Flaade er ødelagt, da er sikkerligen vore Dage talte.“

„Vil ej Eders Naade skikke os skriftlige Ordrer?“ spurgte Rigsadmiral Jørgen Vind.

„Sligt ville vi ej faae Stunder til, og nogen skreven Ordinans behøver jeg ej at udfærdige til Eder. Alle vide I jo dog nu, hvad I have at holde Eder til. I, min brave Jørgen Vind, gaar med Eders „Patientia“ i Spidsen for den første Eskadron løs paa Fjenden, saa saare han kommer os i Sigte. Med anden Eskadron gaar I, Køn Grabov, med „Lindormen“ løs paa Fjendens venstre Fløj, medens Pros Mund paa „Sophia“ med fjerde Eskadron falder an paa Fjendens højre Fløj. Selv ville vi med tredie Eskadron holde os rede til at slaa, hvor Hjælp haardest tiltrænges. Nu ville vi holde Chor i alle Skibene og derefter fortsætte Kaasen Vester ud for Natten rundt om Gjedsøre. Imorgen maa vi sikkerlig mødes med de svenske Skjelmer, da ville vi stole paa vor

gode Sag og anraabe Herren om hans Bistand. Og hermed Gud befalet, I Rigens gode Mænd!“

Idet Kongen slog ud med den højre Haand, som det var hans Vane, vendte han sig om og steg op paa Hytten agter, hvorfra han kastede Blikket ud over sin stolte Flaade, der nu — det var hen paa Eftermiddagen den 30te Juli 1644 — laa til Ankers et Stykke Sønden for Møen.

Lad os imidlertid kaste et lille Tilbageblik paa de Begivenheder, som dette Aar havde bragt med sig.

Da Christian den Fjerde havde faaet Underretning om Torstensons uventede Indfald i Jylland, havde han strax truffet alle Forberedelser for at afværge den truende Fare. Flaaden blev hurtig udrustet, og, da Kongen fik at vide, at en i Gøteborg bosat hollandsk Kjøbmand, Louis de Geer, havde hyret en Mængde armerede Skibe i Holland, hvorfra de under Kaptajnerne Martin Thijssens og Govertsens Kommando skulde støde til den svenske Flaade, maatte det først og fremmest være Opgaven at forhindre, at denne Forstærkning naaede Sverrig. Der var ingen Tid at spilde, thi Martin Thijssen var med sin Flaade allerede naaet op til Vesterhavsøerne, hvor han nu kun ventede paa gunstig Lejlighed til at gaa videre.

Kong Christian kom ham imidlertid i Forkjøbet og viste sig i Maj med sin Flaade udenfor Listerdyb. I flere heftige Kampe bleve Hollænderne slaaede saa grundigt, at de, da den danske Flaade paa Grund af Paalandsstorm havde maattet søge længere til Søes, benyttede Lejligheden til at liste sig tilbage til Holland. Vi skulle siden høre lidt nærmere om disse Kampe. Faren var altsaa afværget fra denne Kant, hvorfor Kongen gik tilbage til Kjøbenhavn med Flaaden.

Nu truede imidlertid en anden Fare. Svenskerne havde benyttet Kong Christians Fraværelse til at lade deres Hovedflaade løbe ud. Fik den Lov til at spille Herre i Østersøen, saa kunde Torstenson komme over til de danske Øer, og da vilde Alt være tabt. Dog, Landet kunde stole paa sin Konge.

I største Hast fik han Flaaden udbedret og forøget med de Skibe, der fandtes klare i Kjøbenhavn. Saa var han atter gaaet ombord, kun fire Dage efter sin Hjemkomst fra Vesterhavet, da han havde faaet at vide, at Svenskerne havde hærget og brandskattet Femern og nu vare et eller andet Sted i den vestlige Del af Østersøen.

Dagen efter Afgangen fra Kjøbenhavn havde den danske Flaade maattet gaa til Ankers Sønden for Møen paa Grund af Vindstille, og her er det da, at vi nu finde den.

Kong Christian havde imidlertid søgt at skaffe sig Underretning om, hvor han skulde træffe den svenske Flaade. Allerede for flere Dage siden havde han sendt Kaptajn Adser Ris med det lille hurtigsejlende Skib „Jomfrusvenden“ Øster paa for at se efter, om der var svenske Skibe i Kalmarsund, medens Lieutenant Mikkel Skov blev sendt med „Hollandske Fregat“, der førtes af Kaptajn Søren Hansen, over ad Kieler Fjord til for her at skaffe sikker Underretning om Fjenden. Begge disse Skibe vare nu ved Middagstid stødte til Flaaden, og Mikkel Skov bragte Meddelelse om, at den svenske Flaade under Admiralerne Claes Fleming, Ulfsparre og Bjelkenstjerna, var set under Femern. Kongen beholdt da Mikkel Skov ombord hos sig.

Derefter havde Kongen strax kaldt alle Admiralerne ombord til sig for at til-

kjendegive dem sine Planer. Vinden var imidlertid atter frisket op af NV., og Kongen havde derfor, som vi have hørt, givet Admiralerne Ordre til efter endt Bøn at lette for at komme rundt om Gjedser i Løbet af Natten.

„Trefoldighed“, som Kongen var ombord paa, lettede først sit Anker og satte Sejl. Efterhaanden, som Skibene kom let, samlede de sig om deres Eskadrechef, og med rask Fart gik det nu Sønder efter for den opfriskende gunstige Brise, thi Kongen higede efter at komme i Kast med Fjenden, uagtet det stod ham klart, at Danmarks Skjæbne vilde afhænge af det forestaaende Søslags Udfald. Der stod saaledes meget paa Spil, men Kampen var uundgaaelig nødvendig.

Disse alvorlige Tanker gik nu gjennem Kongens Hoved, medens han stod oppe paa Hytten og iagttog Flaadens Fart. Lidt fra ham stod hans nærmeste Ledsagere ombord nemlig Oversekretæren i hans Kancelli, Iver Vind, en Broder til Rigsadmiralen, samt Ejler og Knud Ulfeldt, der vare Brødre til Korfitz Ulfeldt, og af hvilke den første havde været Gesandt i Spanien, medens den sidste var Kongens Hofmarskal. De vare i alvorlig Samtale om den forestaaende Kamp, der jo maatte opfylde Alles Tanker.

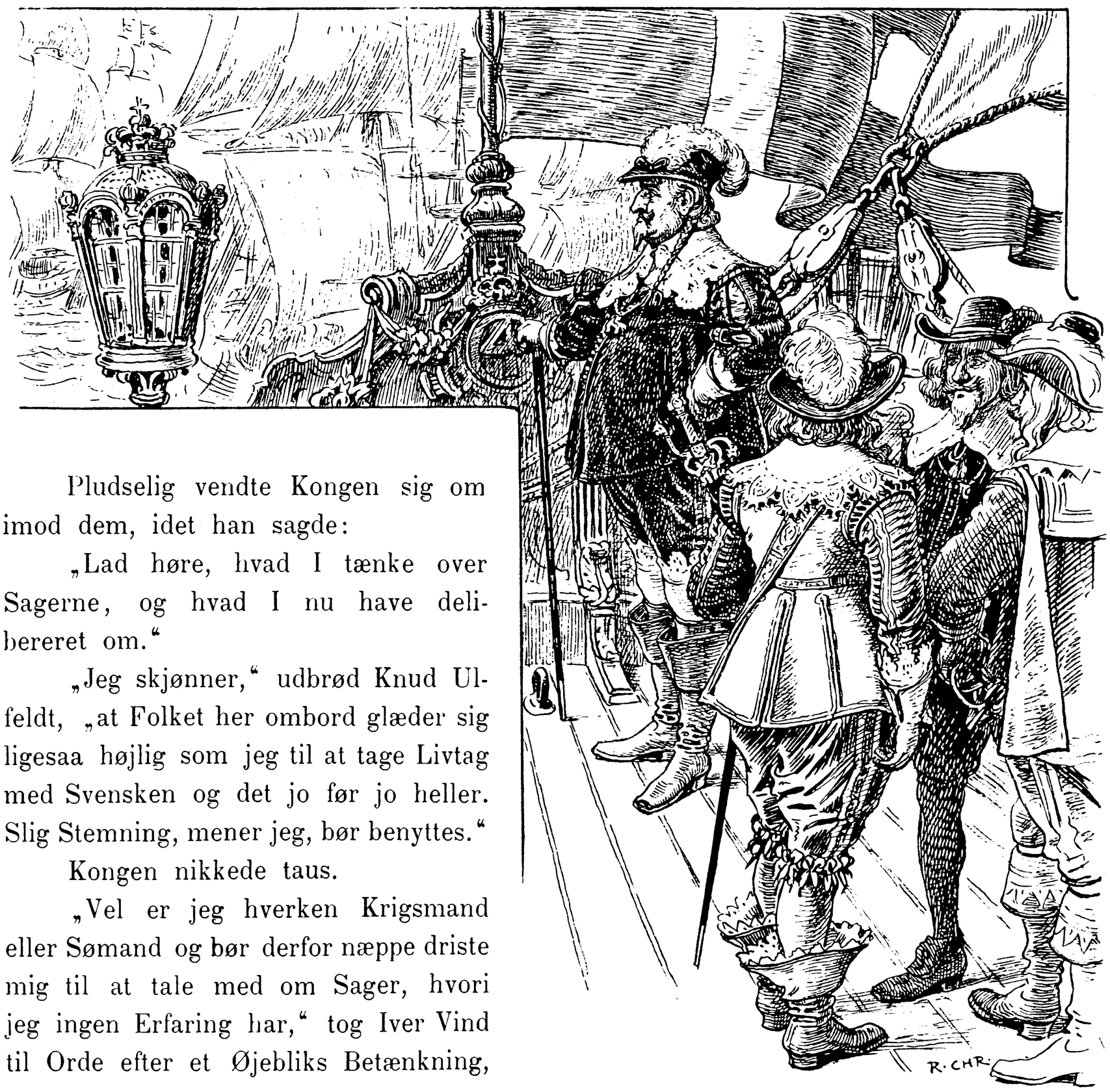

Pludselig vendte Kongen sig om imod dem, idet han sagde:

„Lad høre, hvad I tænke over Sagerne, og hvad I nu have delibereret om.“

„Jeg skjønner,“ udbrød Knud Ulfeldt, „at Folket her ombord glæder sig ligesaa højlig som jeg til at tage Livtag med Svensken og det jo før jo heller. Slig Stemning, mener jeg, bør benyttes.“

Kongen nikkede taus.

„Vel er jeg hverken Krigsmand eller Sømand og bør derfor næppe driste mig til at tale med om Sager, hvori jeg ingen Erfaring har,“ tog Iver Vind til Orde efter et Øjebliks Betænkning,

„men det tykkes mig noget hovedkulds og hasarderet, om Eders Naade nu strax vil kaste Eder og Flaaden udi Slag. Burde man ikke vente og undersøge nøjere, hvad Tilstand Svenske Flaaden maatte være i?“

„Nej, min brave Iver!“ udbrød Kongen rask. „Vore Folk have friske Kræfter og ere endnu ikke overanstrengte af Søens Møje og Besværligheder.“

„Men vore Skibe ere ringere af Størrelse og føre færre Stykker,“ bemærkede Ejler Ulfeldt. „Kampen vil visselig blive haard og hvas, og Udfaldet kunde maaske blive tvivlsomt.“

„At Kampen vil blive streng, det vide vi fuldtud,“ afbrød Kongen ham. „Ikke vil jeg tro om Dig, min flinke Ejler, at Du est ræd for Kampen.“

„Nej, Eders Naade, Sligt skal intet siges paa mig,“ svarede Ejler. „Men hvad vil Skjæbnen blive, om vi, hvad Gud forbyde, maa ligge under? Dog, kan Danmarks Rige gavnes derved, da giver jeg gladelig Liv og Blod hen!“

„Det har jeg heller ej tvivlet paa. Gid mange af Dine Lige tænkte som Du, men blandt Danmarks Adel har jeg mestendels kun mødt Vrangvillighed og Lunkenhed, især naar det gjaldt om at give Midlerne til at frelse Riget. Dog lader os ej nu tænke derpaa. Alt staar i Guds Haand, og han raader for Lykken. Ogsaa vil jeg haabe, at Dit Liv maa blive bevaret, nu da Du nys er bleven trolovet med den ædle Jomfru Anne Sehested.“

„Og veed Eders Naade, hvad hun sagde til mig ved Afskeden?“ sagde Ejler. „Saa højt jeg end elsker Eder, saa nødig vilde jeg dog se Eder igjen som en slagen Mand, saaledes lød hendes Ord.“

„Ret som en ædelbaaren Jomfru,“ sagde Kongen smilende. „Men nu har jeg hørt Eders Mening, nu skulle I og høre min. Min Tanke er da den, at for hver Dag, der gaar, kunne vi vente at se Torstenson paa Fyen. Derfor agter jeg det nødvendigt strax at slaa. Men søger nu Ro, mine Venner, at I kunne have friske Kræfter til imorgen. Kom dog ind med mig i mit

Kammer, Iver Vind, jeg har endnu iaften nogle Brevskaber at udfærdige. Ingen veed, hvad menneskeligt der kan times En, og man maa være forberedt paa Alt!“

Med disse Ord gik Kongen ned paa Skandsen og derfra ind i Hytten agter. Midt i denne laa Kongens store Kahyt med Døre paa begge Sider, idet der om Styrbord var indrettet et Kammer til Vibeke Kruse, der ofte fulgte sin kongelige Elsker paa hans Farter, men som dog ikke denne Gang var med ombord. Om Bagbord laa et lille Lukaf til Kongens Kammertjener.

I henved et Par Timer gik nu Kongen op og ned, idet han dikterede Iver Vind flere Breve til Rigsraadet, til Rigshofmesteren og Andre.

Flaaden sejlede imidlertid SV. paa, Vinden havde føjet sig, idet den nu var gaaet østlig med Regntykning, men rigtignok med flovere Brise. Skibsmandskabet havde faaet nys om, at Kampen forestod; de, der havde Vagt paa Dækket, sadde rundt om i Smaagrupper, idet Samtalen, som naturligt var, drejede sig om, hvad der vilde gaa for sig den næste Dag.

Ved en af Kanonerne forude paa Bakken sad saaledes to Matroser. Den ene af dem, lad os kalde ham Jep Schrøder, var fra Ballum; den anden, der hørte hjemme i Ribe, ville vi benævne Verner Boysen.

„Saae Du, Jep Friser, hvor Kongens Øjne gnistrede,“ hviskede Verner, „da han efter Søndagsbønnen idag formanede os til at gjøre vor Pligt som gode danske Mænd? Imorgen bliver han ikke god at komme nær.“

„Nødig vilde jeg være i Svenskens Sted,“ bemærkede Jep. „Hans Naade vil ikke lægge Fingrene imellem. Gjerne skulde jeg æde en raa Klipfisk og drikke en Pot Tran dertil, om Svensken kunde faae nogle Rygvarmere til Tak for den lumske Maade, hvorpaa de faldt ind i Sønderjylland og nu plyndre der som Tyrker eller Papister og ikke, som var det Kristenmennesker.“

„Men Svensken vil ogsaa bide fra sig, kjender jeg Claes Fleming ret.“

„Aa hvad,“ sagde Jep haanligt. „Han har jo tidligere kun fægtet paa Landjorden som Rytter.“

„Men alligevel skal han være en dygtig Admiral,“ yttrede Verner. „I forrige Vinter laa jeg med en Skude i Stockholm, og da fortalte en svensk Matros mig, at Herr Fleming ikke var nogen Sinke paa Søen heller.“

„Tror Du da, han er saa dygtig som vor Konge, der nyssens har ført Flaaden ovre under vore Øer? Der jagede han de brøsige Hollændere ind i Listerdyb, hvor de maatte forstikke sig som andre Krumholtsgaster.“

„Det var nok en lystig Dands den, Jep! Fortæl mig lidt om, hvorledes det egentlig gik til den Gang. Du var jo med her ombord hos Kongen.“

Flere af Vagtmandskabet vare imidlertid komne til, de sluttede nu Kreds omkring Jep, der brystede sig stolt, idet han fortalte:

„Ja, en varm Dag var det, hin 16de Maj. Vi var kun 9 Skibe, mens Hollænderne talte vel henved de 30, saa de har vel nok ment at kunne magte os. Kong Christian var dog ikke ræd, han var fast besluttet paa at gribe an. Tidlig om Morgenen havde han sine Skibskaptajner ombord for at give dem Raad og Ordinantsier. Jeg stod paa Post udenfor Hans Naades Kahytsdør, og jeg hørte, hvorledes han fortalte. at han var fuldt belavet paa at dø, thi han havde om Natten drømt, at han faldt i

Træfningen og foer op til Himmelen, hvor han blev modtagen af lovsyngende Engle, medens Jehovas Herlighed straalede ham i Møde; og var det heller ikke saa underligt, om slig en Drøm kunde indfinde sig, thi Kongen, hørte jeg, gav Kaptajnerne Ordre til at falde an paa saa nært Hold, at de skulde doble om, hvem der skulde være Mester. Det var Kongens egne Ord."

„Naa, men lad os nu høre lidt om Kampen selv," sagde en af Tilhørerne.

„Bare ikke utaalmodig, lille Ven, der skal være Orden i Alt. Naa, altsaa om Morgenen den 16de var det ganske blikstille, ikke et Sus, og Hollænderne kom varpende og bugserende ud for at klemme paa os. De havde hejst svensk Flag, de Gavtyve, og saa havde de faaet en hel Mængde svenske Musketerer ombord. Naa, først holdt vi lidt udefter, ret som om vi blev rædde for dem, thi Kongen vilde prøve, om han ikke kunde lokke dem ud paa dybt Vande, det vilde være bedre for os, da vore Skibe, der var meget større, stak svært dybt i Vandet. Men det havde Mynher ikke Lyst til, Ræven vilde ikke væk fra sin Hule. Saa lod Kaptajn Christian Frederiksen os . . ."

„Hvad er det for en Kaptajn?" spurgte en af Matroserne.

„Kongen begribeligvis. Saadan kommer jeg undertiden til at kalde ham, fra den Gang jeg som Dreng var med ham paa „Victor" oppe ved Vardø. Da havde det kostet os vor Hals, om vi havde kaldt ham anderledes ombord. Naa, Kongen lod os da varpe „Trefoldighed" med samt vore andre Skibe indefter, og da gik det ordentlig løs, kan I tro."

„Prøvede Hollænderne da ikke paa at entre Eder, naar de vare saa mange?" afbrød Verner ham.

„Det gjorde de. Tre, fire Stykker af dem lagde sig om hvert af vore Skibe, men vi vare jo for stærke for deres Smaaskuder. Thijsen selv lagde sig med sit Skib „den gyldne Svane" klos op ad „Trefoldighed", og hans Musketerer brugte deres Bøsser, saa det dundrede efter. Et Par Gange var de tæt paa Livet af os for at entre, men fik en saadan Velkomst, at de maatte vige igjen, og Kongen var selv paa Færde, hvor det kneb. Han trakterede Herr Thijsen slig med Ærter og Bønner langskibs ind, at Hollænderne maatte nyse derved og slutteligen pænt tage Benene paa Nakken."

„Løb de da ikke strax deres Vej, Hollænderne?" spurgte en ung Matros.

„Nej, det vilde være Synd og Skam at sige. De sloges bravt lige fra 10 om Formiddagen til 4 paa Kvelden; da var de saa balberede, at de maatte give sig ind over Grundene, der vi ikke kunde følge dem, formedelst det var Lavvande. Men de havde da ogsaa faaet nok, Blodet sivede ud gjennem Spygatterne, mens Vandet flød med Master og Sejl og Døde, saa det var en Gru at se paa. „Den gyldne Svane" havde nok været lige ved at synke, da den maatte svømme bort som en plukket Gaas."

„Men I sejlede jo bort nogle Dage derefter," bemærkede Verner Boysen.

„Ja, ser Du, Kongen sendte en Trompeter ind for at fordre dem op til en Kamp paany, hvad de dog ingenlunde havde Lyst til. Der kom jo nok nogle Hollændere ud den 17de om Morgenen, men de blev skaaret af fra Havnen, saa de maatte flygte ad Søen til og vende Næsen hjem efter. Saa stødte imidlertid Admiral Ove Gjedde med den norske Flaade og saa Pros Mund med sine Skibe til os. Vi vare jo komne afsted fra Norge i en slig Hast, at vi ej havde faaet Mad nok ombord paa alle Skibene,

og nu maatte Kongen op at proviantere i Flekkerø, medens Herr Gjedde og Pros Mund blev liggende for at passe paa Fjenden. Ni Dage efter prøvede Thijsen da igjen paa at slippe ud, men Herr Gjedde bad ham da saa høfligt, saadan med en Knytnæve, forstaar I nok, at gaa pænt ind igjen, og det maatte han da for anden Gang. Hollænderne

vare ikke synderlig glade derved, og der var nok ogsaa svært med Mytteri og Skjændsmaal ombord hos dem. Da det saa faldt i med en svær Paalandsstorm, maatte vore Skibe trække sig ud ad Søen til, og saa benyttede Thijsen sig af Lejligheden til at liste bort; den 12te Juni kom vi derned igjen med „Trefoldighed", men da var Fuglen fløjen, og saa gik vi strax hjem ad Kjøbenhavn til, hvor vi jo kom den 22de. Og her fik vi strax travlt med at gjøre os i Stand til vort nye Tog, som vi begynder paa."

„Hør, Jep, var der ellers ikke et Par af vore Kaptajner, som nok ikke var saadan rigtig villige til at gaa paa dernede ved List?" spurgte Verner Boysen.

„Ja, det kan jo nok have sin Rigtighed. Da de sloges den 25de, saa sakkede Jan Jansen paa „Graa Ulv" og han Skotten Robert Williams paa „Nældebladet" svært agterud. De kom da ogsaa i Forhør derover, men sagtens har de kunnet klare for sig, eftersom de begge har beholdt deres Skibe. „Graa Ulv" er jo her i Kongens egen Eskadre og „Nældebladet" i Pros Munds. Jeg vil haabe for dem, at de klemmer bedre paa, nu da Kongens egne Øjne hviler paa dem. Imorgen tænker jeg, at det vil gaa løs, for Svensken kan ikke være langt borte. Blot han nu ikke lister bort ligesom Thijsen, naar Kongen falder over ham."

„Jeg synes dog, at Kongen hellere skulde vente lidt," mente Verner. „Vi gik først fra Kjøbenhavn igaar, den 29de, og mange af vore Folk kjender ikke Forskjel paa en Musket og et Kosteskaft eller har nogensinde baxet med en Kartove."

„Saa er der andre af os, som forstaar det saa meget des bedre, og de Nye kan da i alt Fald lange Krudt og Kugler, og det . . ."

„Bramsejlene los!" lød det i det Samme fra den vagthavende Skipper oppe paa Hytten, saa Samtalen var forbi for den Gang.

Da det begyndte at dages den 1ste Juli, var Flaaden, som kun var løben med ringe Fart, endnu ikke passeret Gjedser, først Kl. 5 om Morgenen kunde den dreje Vester paa med mere Fart. Dog var der hele Morgenstunden i den regntunge Luft Intet at se til Fjenden. Først op paa Formiddagen, da det klarede noget, øjnedes den svenske Flaade til Ankers udfor Puttgarden paa Femerns NØ. Pynt, 46 Skibe stærk. Den lettede strax og holdt af for Vinden Vester hen, bort fra de Danske, der strax satte alle Sejl til, idet de troede, at Svenskerne vilde flygte.

Dette var dog ingenlunde den tappre Claes Flemings Hensigt. Da han var passeret Femern og var kommen vel klar af Flygge paa Øens NV. Hjørne, drejede han med sin Flaade Nord over tæt til Vinden, oppebiende de Danskes Angreb. Her var der nemlig renere Farvand med større Plads til at manøvrere. Efterhaanden var det blevet smukt og klart Solskinsvejr med lidt friskere østlig Vind.

Inden vi begynde at beskrive selve Kampen, maa vi dog meddele, at den danske Flaade talte ialt 39 Skibe, som vare inddelte i fire Eskadrer. Kun de 24 Skibe vare dog Orlogsskibe med fra 22 til 54 Kanoner, som det største Skib „Store Sophia" førte. Resten af Skibene vare Fregatter og mindre Skibe, Galejer, Bøjerter o. L. De svenske Skibe vare gjennemgaaende langt større og stærkere. Den danske Flaade havde ialt 1000, den svenske omtrent 1500 Kanoner.

Den danske første Eskadre var paa dette Tidspunkt noget foran den øvrige Flaade, og længst fremme, et godt Stykke fra de andre Skibe, sejlede Jørgen Vinds Admiralskib „Patientia". Da, henad Kl. 1, sprang Vinden pludselig til Uheld for de

Danske om til Vest, og heraf benyttede Claes Fleming sig strax paa bedste Maade, idet han med flere af sine Skibe kastede sig over „Patientia“, der blev omringet paa alle Sider og saaledes maatte udholde en voldsom Kamp. Dog var Admiralen ikke alene, thi Pros Mund var lige naaet op med „Store Sophia“, der endog gjorde det første Skud i Slaget. Overmagten var dog stor mod de to danske Skibe. Under en Vending kom tilmed „Patientia“ til at ligge saa uheldigt, at det vendte Agterenden mod Bougen af det svenske Admiralskib „Scepter“, hvorved begge Skibe i nogen Tid beskød hinanden langskibs. „Scepter“ var for saa vidt heldigere stillet, som Bougen jo er stærkere paa et Skib end Agterspejlet, saaledes at de mindre Kugler fra „Patientia“ bleve stikkende i det svenske Skibs Tømmer, hvorimod alle de svenske Kugler gik glat igjennem Agterspejlet paa „Patientia“ og anrettede megen Skade indenbords. Paa begge Sider faldt der mange Folk, værst var det dog for de Danske, thi Jørgen Vind, der stod oppe paa Skandsen, fik det ene Ben knust af en Kanonkugle og maatte bringes ned under Dæk. Samtidig blev ogsaa hans Flagkaptajn, Erik Ottesen Orning, saaret, idet nogle svære Træsplinter ramte ham bag over Lænderne, saaledes at ogsaa han maatte forlade Dækket.

Det saae et Øjeblik ret alvorligt ud for „Patientia“, thi Pros Mund var ligeledes bleven omringet af de Svenske; dog lykkedes det ham endelig at manøvrere ud mellem disse og komme Rigsadmiralen til Undsætning. Samtidig vare nogle andre danske Skibe krydsede op, deriblandt „Stormarn“, der førtes af Henrik Mund, som uforsagt kastede sig ind mellem Svenskerne, hvis Admiralskib havde lidt saa meget, at det nu trak sig ud af Kampen. De andre svenske Skibe fulgte efter, og Kampen ophørte saaledes for en kort Stund.

„Patientia“, der endnu havde givet Svenskerne et Par Lag, benyttede nu Lejligheden til at holde et Stykke bort. Det havde flere Skud i Vandgangen, havde trukket 3 Fod Vand, Rejsningerne vare saa sønderskudte, at Skibet en kort Tid ikke kunde styre, men laa og rullede saaledes, at det endog maatte lukke sine Porte. Det havde 10 Døde og 32 Saarede.

Da Jørgen Vind var kommen til sig selv, var hans første Tanke den at faae Skibet i Orden

igjen. Medens Bartskjæren forbandt hans Saar, gav han rolig sine Ordrer til, hvad der skulde gjøres, og formanede sine Undergivne at arbejde flinkt, for at de atter kunde deltage i Kampen.

Efter et lille Pusterum holdt Svenskerne, som stadig havde Luven, ned mod den danske Flaade, og atter blev der kæmpet en Stund. De Danske havde jo maattet krydse op for at komme Rigsadmiralen til Undsætning, og der var derfor ikke videre Orden i Flaaden. Ogsaa den svenske Admiral var ikke blandt sine Skibe, thi „Scepter“ laa lidt til Luvart for at istandsætte Skaden og tætne sine Grundskud. Kampen var derfor ganske uden Ledelse fra nogen af Siderne, indtil endelig Kong Christian selv naaede op med sin Eskadre, med hvilken han skjærmydserede saa mægtig paa de Svenske, at disse drejede til Vinden og krydsede bort fra de Danske. For anden Gang trak Svenskerne sig tilbage.

Paany døde Kampen hen for en Tid, paany blev den gjenoptagen, da Claes Fleming atter havde faaet sit Admiralskib i kampdygtig Stand. Han vilde nu have en Ende paa det, samlede alle sine Skibe og brød midt ind i den danske Flaade. Denne Gang blev Striden endnu voldsommere, dog heller ikke nu var der nogen videre Orden. Skibene sejlede rundt mellem hverandre og skød lystig løs. Det var et fuldstændigt Haandgemæng.

Det lille danske Skib „Nældebladet“, der kun førte 24 Kanoner, blev angrebet af et stort svensk Skib „Kattan“, som førtes af Kaptajn Speck. Han styrede lige løs paa „Nældebladet“ og forsøgte at entre det, inden det kunde faae Hjælp. Allerede havde flere svenske Matroser og Soldater faaet fat i Rælingen for at svinge sig op over Skibssiden. Men Kaptajn Williams ilede til med sine Folk, der huggede Hænderne af de entrende Svenskere, ja erobrede endog et Flag fra „Kattan“. Angrebet blev saaledes afslaaet, og kun med stort Besvær slap „Kattan“ fri igjen. Den havde mistet sit Bougspryd, Gallionen var bleven knust, mange Folk vare dræbte, og den maatte skyndsomst trække sig ud af Kampen, uagtet Folkene paa „Nældebladet“ sendte haanende Tilraab efter den.

Selv havde Claes Fleming med flere Skibe lagt sig omkring „Trefoldighed“, der maatte udholde en morderisk Ild. Den svenske Admiral vilde tage Tyren ved Hornene, han haabede, at fik han først Bugt med Kongen, saa vilde Sejren være hans.

Kong Christian stod midt paa Skandsen, hvorfra han ledede Kampen og opmuntrede Folkene. Da Flemings Admiralskib „Scepter“ strøg tæt forbi „Trefoldighed“, sprang Kongen hen til en af de smaa Metalkanoner paa Skandsen, idet Ejler og Knud Ulfeldt fulgte ham. Han vilde netop bøje sig ned for selv at tage Sigte med Kanonen, da i det Samme en fjendtlig Kugle fløj ind gjennem Kanonporten og ramte den ene af de paa Kanonens Overkant anbragte Delfiner eller Hanke. Delfinen blev sønderslaaet, og Stumperne af den røg rundt til alle Sider, medens Kuglen foer videre og gik lige gjennem Brystet paa Ejler Ulfeldt, der faldt til Siden hen over Kongen, som derved blev kastet omkuld. Kongen slap ikke hermed, thi han fik selv adskillige Saar. En Metalsplint borede sig ind i hans højre Øje, flere Stumper satte sig fast i Panden, andre flængede hans Kalot og Vams; dertil kom, at Kanonen røg tilbage ved Kuglens Anslag og gav Kongen et saa voldsomt Slag paa Skulderen, at han tabte Bevidstheden.

Det var et uhyggeligt Syn. Paa Dækket laa Kongen tilsyneladende livløs med Blodet strømmende ned over Ansigtet. Tværs over ham laa den døde Ejler Ulfeldt,

hvis Blod sivede ned over Kongens Bryst, ved hans Side var Knud Ulfeldt styrtet om med knust Arm. Ogsaa et Par af Folkene ved Kanonen laa kvæstede paa Dækket.

Folkene i Nærheden bleve som lamslaaede af Rædsel. Kun et Par Stykker af dem ilede hen for at løfte Kongen, de Andre løb bort fra deres Kanoner og fore forvildede om paa Dækket under Raabet:

„Kongen er falden! Kongen er falden!“

Selv enkelte af Officererne tabte fuldstændig Hovedet.

„Hvor er der en Flagmand?“ raabte en Officer.

„Halloj!“ svarede Verner Boysen.

„Gaa op i Rigningen og tag Kongeflaget ned, at de Andre kan se, at Kongen ej længere fører Kommandoen, og at de maa ile med at komme os til Hjælp!“

„Men saa vil Fjenden jo ogsaa se det,“ indvendte Verner.

„Har Du hørt min Ordre,“ raabte Officeren heftig.

„Jeg synes dog, at . . .“

„Hvis Du ikke lystrer og entrer op strax, da skyder jeg Dig ned paa Stedet som en Hund. Har Du forstaaet?“

„Javel!“

Verner entrede op, idet han mumlede mellem Tænderne: „Du skal faae Lov til at vente lidt, go'e Karl, før det Flag skal komme ned.“

Saa greb han fat i Flaglinerne oppe i Vantet, tog en halv Snes Tørn om et af Hovedtougene og entrede saa videre op i Mærset, hvor han gjemte sig bag Masten, da han holdt det for raadeligst ikke at vise sig for det Første.

„Kongen er skudt, Kongen er falden!“ lød det rundt om paa Dækket, og selv nede paa Batteriet havde de hørt det. „Alt er tabt, vi maa stryge vort Flag! Vi maa fly!“

Da raabte Jep Schrøder, der var blandt dem, som vare ilede Kongen til Hjælp:

„Skam faae I fejge Karle. Kongen er kun een Mand, og vi er nok endnu til at slaa Fjenden og hævne Kongens Død. Kom hid og lad os først bære de Faldne bort!“

Begge Ulfeldterne bleve bragte ned. Da man vilde løfte Kongen op, kom han atter til sig selv, tørrede Blodet bort fra Ansigtet med sit Lommetørklæde og rejste sig op.

Saa hørte han, hvorledes der paany blev raabt: „Kongen er skudt, Kongen er falden!“

„Nej, Børn!“ raabte nu Kong Christian med høj Røst, saa det kunde høres over hele Skandsen. „Se, jeg lever, og er der end hændet mig noget menneskeligt, da tænker ej paa mig, men paa Fædrelandets Fare og kæmper tappert for Hus og Arne!“

Og som et Lyn foer det over hele Skibet, at Kongen end var i Live.

„Hejs Kongens Flag igjen!“ kommanderede den Officer, der havde givet Ordre til at stryge det. Først nu, idet han saae op, bemærkede han, at det endnu vajede paa Toppen.

Oppe fra Mærset havde imidlertid Verner Boysen lagt Mærke til, hvad der gik for sig nede paa Dækket. Da han saae Kongen rejse sig op, entrede han ned ad Vantet.

„Har Flaget været nede? Hvo har givet Ordre til at stryge det?“ raabte Kongen med harmfuld Stemme.

„Nej, Eders Naade!“ prajede nu Verner oppe i Vantet. „Det blev ikke strøget, og jeg har gjort det saa godt fast heroppe, at det ej saa let skal komme ned for det Første.“

„Du est en brav Karl! Det skal Du ingenlunde have gjort omsonst. Dog, hvor er Ejler og Knud Ulfeldt henne, jeg ser dem ej!“

„Ak, Eders Naade!“ svarede en af de Hosstaaende. „De ere haardelig kvæstede. Vi have bragt dem begge ned under Dæk.“

Medens dette gik for sig paa Skandsen, og det havde jo ikke taget mere end et Par Minutter, havde Skibets Chef, Kaptajn Lauritz Nielsen, sammen med Lieutenant Mikkel Skov været agterude oppe paa Hytten for at varetage Skibets Manøvrer inde mellem Fjenderne. Da kom en Dreng løbende op til ham og meldte med Taarer i Øjnene, at Kongen var bleven dræbt. Bestyrtet ilede Kaptajn Nielsen ned paa Skandsen, idet han raabte:

„Hvor er Kongen bragt hen?“

„Her staar jeg karsk og frisk. End evner jeg vel at stride en Stund for Danmarks Rige.“

„Gud være højlovet og priset!“ udbrød Lauritz Nielsen, idet han ilede tilbage til sin Post.

Ogsaa Iver Vind var ilet til. Da han saae, at Blodet stadig strømmede ned over Kongens Ansigt, sagde han:

„Eders Naade maa gaa ned og have Eders Saar forbundet. I kan ej forsvare . . .“

„Rigtig, Iver, jeg kan ej forsvare at vige fra min Plads heroppe. Ingen skal sige, at Danmarks Konge forlader sin Post for de Par Skrammers Skyld. Som Landets Fader bliver jeg her hos mine Børn og deler deres Fare!“

Og Kongen blev paa Dækket. Bartskjæren, der imidlertid var bleven kaldt op, vadskede Kongens Ansigt, trak Splinterne ud af Øjet og Panden og lagde et Bind om Kongens Hoved. En Stol blev bragt op, for at Kongen kunde sætte sig.

„Tak, min gode Søren Hofmand, nu er det godt, mere behøves ej for det Første,“ sagde Kongen. „Gaa flux ned og hjælp de stakkels Ulfeldter.“

Dermed greb Kongen paany sit Sværd, som Jep havde taget op fra Dækket, støttede sig til det og raabte:

„Klemmer bravt paa Svensken igjen, Børn, ser I ej, jeg er ganske uskadt!“

Folkenes Rædsel var som blæst bort. „Kongen leve!“ raabte de og ilede paany til deres Kanoner; et Øjeblik efter dundrede Stykkerne atter løs.

Den kortvarige Standsning af Ilden fra „Trefoldighed“ havde bevirket, at Svenskerne troede, at Skibet gav tabt. Flere svenske Skibe lagde sig derfor tæt op til „Trefoldighed“ for at tage det. Hurtig bleve de dog revne ud af deres Vildfarelse, thi Skydningen fra Kongeskibet tog fat igjen med fornyet Hurtighed.

Tillige havde flere danske Skibe opdaget den farlige Stilling, hvori Kongen befandt sig. De ilede til for at bringe Hjælp, saaledes at „Trefoldighed“ fik lidt Luft.

Pros Mund med „Store Sophia“ og Stenzel von Jasmund med „Norske Løve“ angreb „Scepter“ fra hver sin Side. Claes Fleming havde nok at gjøre med disse to Modstandere og maatte opgive at beskyde „Trefoldighed“, som dog endnu var omringet af flere Svenskere.

Da kom ogsaa Orlogsskibet „Pelikanen“ under Bernt Orning til Kongens Bistand, og lidt efter lagde Peder Galt sig med „Oldenborg“ midt ind imellem Svenskerne. Disse gjorde da et Forsøg paa at entre „Oldenborg“, men den gamle Kaptajn Galt tvang dem tilbage igjen, saa de med stort Tab maatte flygte.

Et af de danske Skibe kom ligeledes til for at understøtte Kongen, men ydede rigtignok sin Bistand paa en lidt besynderlig Maade. I Skumringen kjendte det nemlig ikke strax Kongens Skib, som det antog for en Svensker. Det lagde sig derfor lige tværs for Bougen af „Trefoldighed“ og sendte det et Par Kugler, som dog heldigvis vare sigtede for højt, saa de kun gik igjennem Fokken uden ellers at anrette nogen Skade.

„De Skalke!“ raabte Kongen vredt. „Lauritz Nielsen, lad dem faae et Praj om ikke at skyde paa deres egne Landsmænd, men gjemme deres Krudt og Lod til Fjenden, som har mere Behov dertil.“

Lieutenant Mikkel Skov ilede da forefter og raabte over til det andet Skib for at oplyse det om Fejltagelsen.

Efterhaanden havde nu det svenske Admiralskib faaet en saadan Medfart, at Claes Fleming igjen maatte trække sig ud af Ilden for at istandsætte den værste Skade, og hans øvrige Skibe fulgte ham.

Begge Parter vare temmelig udmattede, thi nu havde Kampen varet i henved ni Timer. Endnu var dog intet Resultat opnaaet, og da begge Admiralskibene, baade „Patientia“ og „Scepter“, paany kom til, blev Kampen for fjerde Gang fornyet. Trods den store Pine, hans Saar forvoldte ham, havde Jørgen Vind nede fra sin Kahyt givet sin Lieutenant Ordre til paany at slaa løs, efter at Grundskuddene vare stoppede og Rejsningen nogenlunde udbedret.

Kampen blev imidlertid vanskeligere og vanskeligere, thi Mørket faldt paa, Klokken var 10 om Aftenen. Snart var det ikke mere muligt at skjelne Ven fra Fjende, og al Skydning maatte derfor lidt efter lidt ophøre.

Da Claes Fleming havde faaet sine Skibe samlede, holdt den svenske Flaade Vester efter, hvorimod de Danske holdt lidt Øster ud for at reparere, idet de gik til Ankers under Femern. Slaget paa Kolberger Hejde var endt. —

Kongen undte sig dog ikke nogen Hvile før langt ud paa Natten. Først sendte han Baade rundt for at forhøre i de andre Skibe, hvorledes det var gaaet dem, og for at give Skibscheferne Ordre til at møde den næste Dag for Rigsadmiralen og berette ham om Skibenes Tilstand. Jørgen Vind havde vel sendt Bud til Kongen om, at baade han og Kaptajn Erik Ottesen vare „noget lidet kvæstede,“ men Kongen havde endnu ikke nogen Anelse om, hvor haardt Jørgen Vind var saaret.

Derefter lod Kongen sig undersøge og ordentlig forbinde. Han havde faaet ikke mindre end 13 Saar og et Par Tænder slaaede ind; vel havde han ikke mistet det højre Øje, men det viste sig senere, at dets Sekraft var tabt. De øvrige Saar vare ikke farlige og smertede ikke videre, kun var han endnu dygtig øm i Skulderen, der var ganske sort af det voldsomme Slag, som Kanonen havde givet ham.

Da Forbindingen var færdig, lod han de to Matroser, Jep og Verner, kalde ind til sig.

„I ere brave Karle begge to, og vi ere synderlig tilfreds med Eders udviste Bravour. Har I noget Ønske til mig, saa sig frit frem!“

Efter at de havde staaet lidt og krammet paa deres Huer, kom det endelig frem, at de nok kunde ønske at faae en Kro ovre i deres Hjemstavn.

Kongen lovede dem det og lod dem gaa, hvorefter han vendte sig til Iver Vind med de Ord:

„Nedskriv strax vort kongelige Løfte, at det ej skal gaa os af Minde. Og sæt saa Brevskab op til Rigens Hofmester, at Gud har været med os og vore Vaaben.“

Medens Vind satte sig til at skrive, gik Kongen et Par Gange op og ned i Kahytten.

„Veed Du, at din Broder er kvæstet?“ spurgte han pludselig. „Nødig vilde jeg miste ham, han har stedse været os og Riget en tro og nidkjær Tjener baade til Lands og til Vands.“

„Om Eders Naade forunder mig det, da ønsker jeg siden at fare over til ham.“

„Sig ham fra mig, at han har fægtet som en ærlig dansk Mand, men hvorledes hans Skadron stod hos ham, det maa de forsvare, som den kommanderede. Mig brugte de som Skærmbræt for Fjenden. Men skal vi igjen deran, da skal jeg gjøre dem stor Fortrøstning paa Stejle og Hjul, om de ej fægte bedre. Skriv ogsaa dette ned, Iver, at jeg kan sige dem det, naar jeg kalder dem alle her ombord imorgen.“

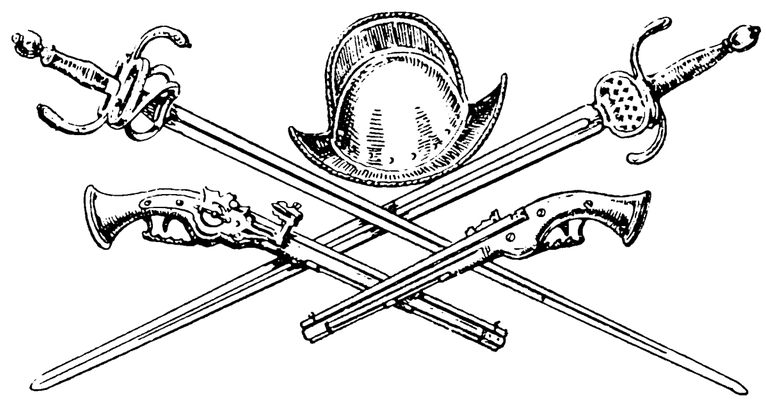

Dagen efter Kampen gik den dansk-norske Flaade i Værk med at istandsætte den lidte Skade, for at man atter hurtigst muligt kunde binde an med Fjenden. Efter Kongens Befaling, som Jørgen Vind ikke vilde fritages for, samledes alle Underadmiralerne hos ham for at afgive Beretning, efter at de først havde besigtiget alle Skibene i deres Eskadrer og holdt Mønstring over Besætningerne. Det viste sig, at „Patientia“ var det Skib, som havde lidt mest. Ikke alene havde det 42 Døde og Saarede, men Skibet selv var saa medtaget efter Kampen, at det ikke kunde repareres i Søen. Efter Kongens Ordre bleve derfor alle de Haardtsaarede bragte der ombord, hvorefter det strax samme Dag afsejlede til Kjøbenhavn under Kommando af Erik Ottesen, der var kommen paa Benene igjen. Jørgen Vind blev bragt til sit Hjem, hvor han henlaa nogen Tid under haarde Lidelser; anden Sygdom slog sig til, og den 17de Juli drog den brave Rigsadmiral sit sidste Suk.

Det var, som sagt, Kong Christians Hensigt atter at gaa løs paa Svenskerne og forfølge den halve Sejer, han allerede havde vundet. Den svenske Flaade var imidlertid ikke til at øjne; de udsendte Spejderskibe opdagede snart, at den var flygtet ind i Kieler Fjord. Sejeren var saaledes fuldstændig, Danmarks Rige frelst.

Det var dog ikke Meningen at lade den svenske Flaade ligge uantastet herinde, Kongen traf alle Forberedelser til først at spærre den inde og derefter angribe den,

Kommandoen over Jørgen Vinds Eskadre blev overgiven til Peder Galt, der som Avantgarde skulde lægge sig ind i Fjordens Munding og efterhaanden nærme sig Fjenden. Længere ude skulde Pros Mund ligge for at gribe ind i Fægtningen, naar Peder Galt fandt Øjeblikket kommet til at angribe. Køn Grabovs Eskadre skulde danne tredie Træfning, og længst til Søes vilde Kongen selv lægge sig for at passe paa, at der ikke kom Hjælp til Svenskerne ude fra, og for at kunne gribe ind selv til rette Tid.

Allerede den 4de Juli var den største Del af Flaaden atter i kampdygtig Stand, og Dagen efter sendtes Peder Galt ind. De Svenske stode strax ind bag Fæstningen Christianspris, det nuværende Frederiksort, hvor de foreløbig vare i Sikkerhed.

Imidlertid var Claes Flemings Stilling alt Andet end behagelig, snart var han heller ikke sikker fra Landsiden. De kejserlige Tropper vare nemlig rykkede op i Holsten for at gaa imod Torstenson, og da de vare naaede op ad Kiel til, benyttede Kongen Lejligheden til at sende Soldater iland, der opkastede en Skandse ved Neumühlen. Kanoner bleve bragte ind fra Flaaden, og den svenske Flaade blev nu idelig beskudt paa sin Ankerplads. Dertil kom, at det kneb for Svenskerne baade med Proviant og Vand.

En Dag stod Claes Fleming inde i sin Kahyt paa „Scepter“ for at vadske sig; da kom en dansk Kugle slaaende ind gjennem Skibssiden og rev det ene Ben af ham, saaledes at den tapre Svensker kort efter døde, 26de Juli. Torstenson overdrog derefter Kommandoen over Flaaden til Generalmajor Carl Gustav Wrangel.

For at hævne Flemings Død lod Torstenson den danske Skandse storme, og hele Besætningen blev nedsablet.

Wrangel saae dog snart, at det var aldeles nødvendigt for ham at prøve paa at slippe ud, thi Stillingen var efterhaanden bleven aldeles fortvivlet for Svenskerne.

Kun et dristigt Forsøg paa Flugt kunde redde dem, og Wrangel traf alle Forberedelser hertil, idet han i Slutningen af Maaneden lod sine Skibe varpe et lille Stykke udefter.

Den lange Blokade havde ogsaa gjort Kong Christian utaalmodig. Da han nu opdagede Svenskernes Forberedelser, gav han Admiral Peder Galt den 29de Juli Ordre til ufortøvet at angribe, saaledes at han skulde løbe ind med Avantgarden saa langt, at han kunde faae Skud paa Svenskerne, som endnu laa inde bag Pynten ved Christianspris, og derefter skulde Galt holde gaaende mellem begge Kyster og beskyde Fjenden. At udføre denne Ordre var meget vanskeligt, Peder Galt ansaae det endog for umuligt og undlod at angribe, hvorover Kongen blev saa heftig fortørnet, at han overdrog Kommandoen over Avantgarden til Erik Ottesen, som den 20de var vendt tilbage fra Kjøbenhavn med „Patientia“. Peder Galt selv blev dog ved Eskadren som Viceadmiral.

Den 1ste August om Aftenen var den svenske Flaade klar til at afsejle. Saasnart Mørket faldt paa, lettede den og stod udefter med en frisk sydlig Vind. Alt begunstigede Wrangel, thi Natten var saa mørk, at man næppe kunde se en Haand for sig. Det var en ligesaa farlig som dristig Sejlads, Svenskerne foretog sig langs med den holstenske Kyst uden Lanterner og tæt inde under Land for ikke at blive opdagede.

Stor maa de Danskes og navnlig Kongens Ærgrelse have været, da de ved Daggry den 2den opdagede, at Fjorden var tom og Fuglen fløjen, den, Kongen saa sikkert havde haabet at fange.

Nu vare Svenskerne allerede ude af Sigte. Havde Peder Galt, saa mente Kongen, adlydt Ordren om at angribe den 29de, saa vilde Svenskerne ikke være undslupne.

I sin Harme herover lod Kongen Peder Galt arrestere og sendte ham strax den samme Dag til Kjøbenhavn med Ordre til, at han skulle stilles for en Krigsret. Med sit Hoved maatte den ulykkelige 70aarige Admiral bøde for sin Forsømmelse, idet han den 31te August blev halshugget paa Slotspladsen.

Strax den 2den August blev Erik Ottesen som Generaladmiral sendt Øster paa med den største Del af Flaaden for at prøve paa at indhente Svenskerne. Det lykkedes ham dog ikke, disse havde faaet for langt et Forspring og uantastet naaede de tilbage til Kalmar.

Endnu nogle Dage blev Kongen dernede for at passe paa, om Svenskerne mulig skulde komme tilbage. De havde dog faaet nok af det for den Gang og søgte tilbage til Sverrig. Kong Christian stod da med 9 Skibe hjem til Kjøbenhavn, eftersom det nu var hans Hensigt at angribe Svenskerne i Skaane.

Da han nu sejlede op over Kjøge Bugt, opdagedes en Mængde Sejlere kommende ned igjennem Flinterenden Østen om Saltholmen. De førte svensk Flag, skulde det være den svenske Hovedflaade, som var gaaet ind i Sundet? Kongen betænkte sig ikke, men holdt lige ned paa dem. Det viste sig da, at det var Martin Thijssen, der med de hollandske Hjælpeskibe havde listet sig gjennem Sundet. Kongen angreb ham strax og søgte at afskære ham, for at han ikke skulde slippe om Falsterbo. Hollænderne sejlede dog bedre, det lykkedes dem at komme forbi, om end med ikke ringe Tab. De holdt da Øster paa, Kongen forfulgte dem, men halvvejs ad Bornholm til faldt Mørket paa, og Thijssen undslap. Erik Ottesen, der med Hovedflaaden var i de nærmeste Farvande og havde faaet Underretning om, at Hollænderne kunde ventes,

undlod at søge dem eller at bringe Kongen Hjælp. Han blev da ogsaa strax afsat fra Kommandoen.

Vi skulle senere faae at se, hvor stor Grund Kongen havde til at beklage, at baade Wrangel og Thijssen slap fra ham.

Den 13de August vendte Kongen tilbage til Kjøbenhavn. Ved Ankomsten hertil blev han modtagen med stor og velfortjent Begejstring af Folket; Høje og Lave, Store og Smaa jublede den kongelige Helt i Møde. Aldrig, saalænge Bølgerne rulle om de danske Kyster, aldrig saalænge vort gamle Orlogsflag hejses, vil det gaa af Minde, hvorledes

Kong Christian stod ved højen Mast
I Røg og Damp.
Hans Værge hamrede saa fast,
At Gothens Hjelm og Hjerne brast;
Da sank hvert fjendtligt Spejl og Mast
I Røg og Damp.
Fly, skreg de, fly, hvad flygte kan,
Hvo staar mod Danmarks Christian
I Kamp?

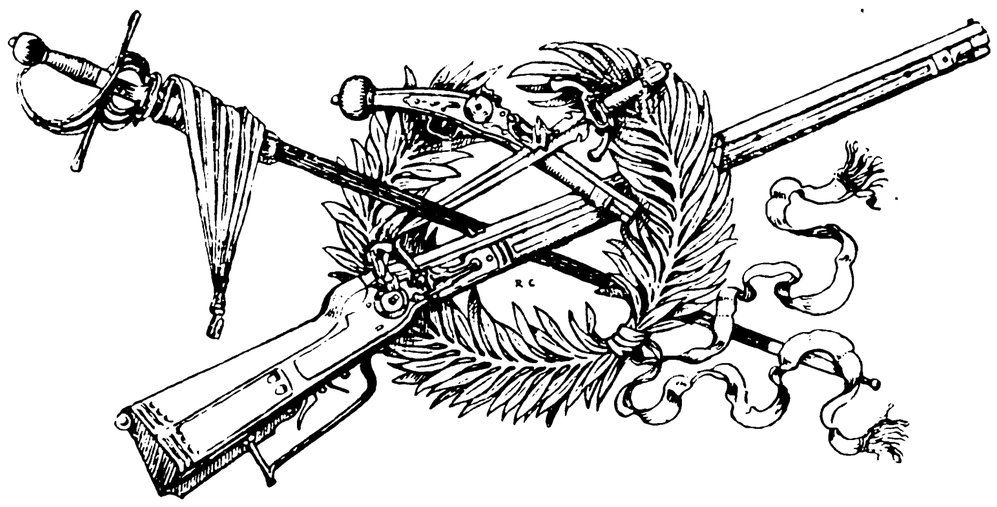

Pros Mund.

Det var en trist og graatung Eftermiddag i Oktober Maaned 1644. Regnen styrtede ned i Strømme, rislede ned langs Vantene og Stagene, medens Sejlene tungt og døsigt daskede frem og tilbage, da der ikke var Vind nok til at fylde dem. Endel Skibe laa spredt omkring uden nogen bestemt Orden. Man kunde tælle 3 smaa Orlogsskibe og 11 Fregatter. En Mils Vej imod Nordost, tæt inde under Lollands lave Kyster, saaes endvidere to mindre Fartøjer, det var et Par Galejer. Langt borte imod Sydost kunde man netop skimte Rejsningerne af endnu en Fregat, der laa paa Forpost mod denne Kant.

Ombord paa Orlogsskibet „Patientia“ syntes der dog at være ganske livligt. Inde fra Hytten agter, hvor Admiral Pros Mund boede, lød der højrøstet og munter Tale, og efter Klangen af Bægrene at dømme blev der ikke sparet paa Vinen.

For Bordenden sad en djerv og kraftig Adelsmand i sine bedste Aar med et frejdigt og vejrbidt Ansigt, i hvilket der dog undertiden kunde komme et vist trodsigt Udtryk. Det var Admiralen selv. Paa hans højre Side sad Eskadrens Næstkommanderende, Admiral Køn Grabov, der førte Orlogsskibet „Oldenborg“, og paa Pros Munds venstre Side sad Viceadmiral Stenzel von Jasmund, der kommanderede Eskadrens største Skib „De tre Løver“ paa 46 Kanoner.

Ogsaa flere af Skibscheferne vare med i Drikkelaget, deriblandt Schoutbynacht Corfitz Ulfeldt fra „Stormarn“, Admiralens Fætter Henrik Mund fra „Lindormen“, Claus Kaas fra „Fides“ og endelig Admiralens Flagkaptajn, Chefen for selve „Patientia“, Kaptajn David Daniel.

„Har I faaet Efterretninger fra Kjøbenhavn om Svenske Flaaden?“ spurgte Køn Grabov. „Vi have jo Intet hørt om Martin Thijssen, siden han slap ned gjennem Sundet med sin Hjælpeflaade og arriverede over til Kalmar, hvad Erik Ottesen burde have forhindret.“

„Godt er det, at Bernt Orning fra „Pelikanen“ ej er her til Stede og hører, at der tales ilde om hans Fader“, sagde Pros Mund. „Anbelangendes Thijssen, da havde jeg forleden Brevskaber fra Kjøbenhavn, deriblandt fra min kjære Hustru Fru Edele, som meddeler mig, at Dronning Christina har gjort den forløbne Hollænder til svensk Adelsmand og døbt ham om til Ankarhjelm. Ellers har jeg intet Nyt erfaret.“

„Aa, der sker vel heller ikke Noget nu," bemærkede Viceadmiral Jasmund, „Aarstiden er jo alt saa langt fremme, at Svenskerne næppe skjøtte om at stikke i Søen."

„Det vil jeg, ærlig talt, ej heller haabe," sagde Pros Mund. „Faldt de over os, som vi ligge her, da vilde vi være ilde farne, saaledes som vi ere hjemsøgte af Sygdom. Vi have nu over 400 Mand paa Sygelisten, og der kommer daglig flere."

Efter at de tilstedeværende Officerer saa i nogen Tid havde drøftet Forholdene, rejste Pros Mund sig og sagde:

„Ja, jeg havde bedet Eder tøve lidt her ombord for at vente noget skikkeligere Vejr til at ro tilbage til Eders Skibe. Men Himmelen lader ikke til at ville give nogen Klaring, og derfor vil jeg nu ej opholde Eder længere, da Aftenen skrider frem. Inden vi skilles, ville vi dog tømme vore Bægere paa Kong Christians gode Vel og Helsen."

Alle rejste sig. Efter at Kongens Skaal var drukken, toge Admiralerne og Skibscheferne Afsked med deres Eskadrechef og roede tilbage til deres Skibe.

Det var nu ikke saa underligt, at Pros Mund var noget betænkelig, thi det var jo kun en ringe Styrke, han havde at raade over. Efter at de Svenske vare flygtede fra Kieler Fjord tilbage til Kalmar Sund, havde Kong Christian dog ment, at der kun behøvedes en lille Eskadre for at holde Farvandene ryddelige i Østersøens vestlige Del. Han havde imidlertid paalagt Pros Mund at sende sine Fregatter over ad Kalmar til og holde krydsende her, saaledes at han i Tide kunde blive varet. Denne Ordre havde Pros Mund dog ikke fulgt. Vel havde han havt et Skib Øster paa; men da dette bragte ham Meddelelse om, at Svenskerne laa velforvarede i deres Havn, ansaae han det for bedre at holde sine Skibe samlede.

Nu havde han holdt krydsende paa sin Station, lige siden han den 12te September havde forladt Kjøbenhavn, opfyldt af bange Anelser, hvad han dog ikke lod sig mærke med. Som vi have hørt, var Eskadren snart bleven hjemsøgt af Sygdom, og af dens omtrent 2600 Mand stærke Besætning var nu næsten en Sjettedel ude af Stand til at kæmpe. Imidlertid antog han det nu for givet, at Svensken ikke vilde løbe ud, og den samme Tro delte man hjemme i Kjøbenhavn.

Man havde imidlertid slemt forregnet sig. Den energiske Carl Gustav Wrangel havde med

Kraft taget fat paa at faae den svenske Flaade udbedret efter Nederlaget paa Kolberger Hejde og bringe den i sejlklar Stand. Saa var Thijssen stødt til ham med de hollandske Hjælpeskibe, og Wrangel var derfor i Stand til at løbe ud de første Dage af Oktober med en Styrke af 40 Skibe, deriblandt flere store Orlogsskibe, uden at man i Danmark havde nogen Anelse derom. For denne Sorgløshed skulde man undgjælde dyrt.

Efter at Officererne vare gaaede fra Borde, spadserede nu Admiral Pros Mund lidt frem og tilbage paa Skandsen; idet han kom hen til Skildvagten, som stod udenfor hans Dør ind til Hytten, standsede han og sagde:

„Naa, er det Dig, lille Søren. Du staar nok her og morer Dig i Regnvejret!“

„Morskaben kunde nok være lidt større, Herr Admiral,“ svarede Skildvagten. „Jeg stod ellers og tænkte paa, hvordan det vil gaa, naar Svensken kommer, for det gjør han sikkert.“

„Naa, Du drømmer nok, Søren!“

„Ja netop, Herr Admiral, netop, det er det, jeg gjør. Det vil sige just ikke nu, da jeg staar paa Post for Herr Admirals Dør, men ellers har jeg ligget de sidste Nætter og drømt noget fælt Tøjeri om, at Svensken var grimmigt over os.“

„Ha, ha,“ lo Pros Mund. „Nej, Svensken han ligger lunt og godt inde ved Kalmar, og han skal næppe have Noget af at bytte sine bløde Dyner med Østersøen.“

„Undskyld, Herr Admiral, at jeg taler saa dristelig, men det var jeg vant til fra den Gang, jeg tjente for Dreng i Eders Herre Faders Gaard. Dog vilde jeg gjerne sige Et, om jeg turde.“

„Sig kun frem, hvad der ligger Dig paa Sinde, lille Søren, Du har jo alle Stunder havt Lov at tale frit med mig.“

„Da vil jeg sige. at det staar mig for, at der vil times os noget galt. Jeg har ogsaa drømt, at I laa Lig her paa Dækket. Vil I ej hellere lægge Eder med Flaaden oppe ved Nyborg, der er I bedre salveret!“

„Eller hvad mener Du, om jeg krøb under Dynerne hjemme i Kjøbenhavn? Jeg vilde jo være en Poltron og uærlig Skjælm, om jeg forlod den Post, som Kongelig Majestæt har sat mig paa, og lod Søen her ligge aaben. Lad intet Sligt forlyde blandt Dine Kammerater, Søren, ellers maatte jeg glemme, at Du hidtil har tjent mig for en tro Svend og brav Karl. Og prøv saa paa at drømme lidt bedre og lysteligere næste Gang. Vi have jo Intet at ræddes for, her ligge vi som i Abrahams Skjød.“

Med disse Ord gik Admiralen ind i sin Kahyt, medens Søren mumlede:

„Mig synes dog, at Skjødet er lidt fugtigt. Der staar mig intet Godt for, men nu har jeg varet min Herre, blev han end vred derover.“

Inde i sin Kahyt gik Pros Mund et Par Gange op og ned. Det lystige Ansigt, han havde viist Søren, var nu forsvundet, han saae alvorlig og bekymret ud.

„Søren har Ret, vi laa bedre oppe under Nyborgs Kanoner . . . . Dog, min Post her kan og vil jeg ikke forlade . . . Der er jo dog ogsaa Skandsen inde her paa Lolland, som kan staa os bi . . . Mine Anelser ere heller ikke lyse, men det maa Folkene ikke mærke . . . Aa hvad, dum Snak til Hobe,“ tilføjede han, idet han rettede sig. „Ikke kommer Svensken ud nu. Vel er jo Thijssen set under Bornholm, dog vil han vise sig, da skal han være velkommen!“

Med disse Ord gik han ind i sit Sovelukaf og lagde sig til Ro. Snart efter var

der stille over hele Eskadren, idet man kun af og til hørte Skibsklokkerne, medens Lanternerne næppe kunde lyse ud gjennem den nedstrømmende Regn. —

Den næste Morgen, den 13de Oktober, laa den lille danske Eskadre til Ankers paa det samme Sted. Der havde rejst sig en let Brise fra Østen, men det var stadig Regntykning, saaledes at man ikke kunde se synderlig langt bort. Af og til kom der dog nogle Pust, som for et Øjeblik krusede Vandet, det tydede paa, at det vilde friske op. Uden Ophør øsede Regnen ned, der var slet ikke hyggeligt paa Dækket, og Admiralen havde derfor ladet de fleste af Folkene blive nede.

Selv sad han tidlig paa Formiddagen inde i sin Kahyt, da Kaptajn Daniel traadte ind til ham.

„Jeg melder Herr Admiral, at det klarer i Sydost, og vi ser nu „To Løver" komme op under en mægtig Skydning. Der er en stor Hoben svære Skibe i Sigte, det maa sikkerlig være baade Svenskerne og Hollænderne, der komme."

„Guds Død," foer Pros Mund op. „Lad alle Sejl gjøre los og giv Signal til de andre Skibe om at slutte sammen."

Flagkaptajnen ilede ud, og i en Fart var Admiralen ogsaa paa Dækket.

Her var man allerede i travl Virksomhed med at sætte Sejl, idet Folkene strax vare pebne op. Andre vare i Færd med at kappe Ankertouget. Admiralen løb op paa Hytten for at se ud. Det var lige begyndt at klare, kun en Fjerdingvej borte saae man Fregatten „To Løver", der havde været paa Forpost, komme op under Force af Sejl, og knap en halv Fjerdingvej længere væk saaes den mægtige svensk-hollandske Flaade.

Paa alle de danske Skibe havde man fulgt Admiralens Exempel, kappet og sat Sejl. Hele Eskadren styrede Nordvest hen for at faae Tid til at samle sig. Svenskerne havde imidlertid en frisk Brise, der endnu ikke var naaet de danske Skibe; Fjenden nærmede sig saaledes med rask Fart, idet de hollandske Skibe søgte nærmere mod Land.

Længe varede det da heller ikke, før Fregatten „To Løver" var indhentet. Fire fjendtlige Skibe omringede den. Efter en kort og heftig Kamp maatte dens Chef, Kaptajn Mouritz Bruun, overgive sig.

Pros Mund stampede i Dækket af Raseri.

„Husk vel Folk!" raabte han. „Her ombord give vi os ikke. Ingen vove at røre ved Flaget! Nu klar overalt ved Stykkerne og sigter godt!"

Fjenden var nu tæt paa Livet. Wrangel lod da sin Flaade dele sig, saaledes at de nærmeste danske Skibe bleve angrebne hvert af tre eller fire Fjender.

Selv gik Wrangel med sit store Admiralskib „Smålandska Lejonet" løs paa „Patientia", hvor Svenskerne troede, at Kong Christian selv var ombord. To hollandske Skibe under Kaptajn Cornelissen og en Franskmand ved Navn du Quesne understøttede Wrangel, saaledes at „Patientia" blev overdænget med en Regn af Kugler. Dog Pros Mund tabte ikke Modet og svarede af al Magt. Overalt var han paa Færde, snart forude, snart agterude, opmuntrende sine Folk, medens Kaptajn David Daniel stod oppe paa Hytten og ledede Skibets Sejlads og Manøvrer. Vel faldt der mange af Folkene paa „Patientia", men Resten kæmpede lige vedholdende og uforsagt.

„Smålandska Lejonet" led imidlertid ogsaa svært. Da der var gaaet en Time, vilde Wrangel have en Ende paa det og forsøgte at entre, idet han klappede paa Siden

af „Patientia“. Pros Mund var dog klar til at tage imod ham; idet Svenskerne stormede frem, fik de saa varm en Modtagelse, at en stor Del af dem blev paa Pletten, medens Resten i stor Skynding flygtede tilbage til deres Skib.

Forbittret drev Wrangel sine Folk frem til et nyt Angreb, ogsaa denne Gang drev dog Pros Mund dem tilbage. Med stort Tab maatte Wrangel trække sig ud af Kampen, hans Skib var saa forskudt, at det var helt ude af Stand til at manøvrere. De to Hollændere vedbleve endnu Kampen paa nært Hold. Den heftige Ild fra „Patientia“ kunde de dog ikke staa imod, og efter nogen Tids Forløb maatte ogsaa de fortrække. Uden Hjælp havde saaledes Pros Mund med sit lille Skib slaaet tre Fjender paa Flugt, deriblandt Wrangel selv.

„Saa, nu kunne vi trække Vejret lidt!“ sagde Pros Mund til sin Flagkaptajn. „Lad nu hastig de Kvæstede bringe ned under Dæk, og gjør Alt klart paany, thi Fjenden kommer sikkerlig snart an igjen.“

Medens Folkene nu ombord i „Patientia“ gjorde sig rede til en fornyet Dyst med Fjenden, gik Pros Mund op paa Hytten for at kaste et Blik ud over Valpladsen og se, hvorledes det var gaaet hans andre Skibe. Det var et sørgeligt Syn, som mødte ham her.

Efter en tapper Kamp og en fortvivlet Modstand havde baade Køn Grabov paa „Oldenborg“ og Stenzel von Jasmund paa „Tre Løver“ maattet overgive sig. „Oldenborg“ var bleven entret af 3 fjendtlige Skibe paa en Gang. Længe havde de Danske kæmpet paa Dækket. Da Køn Grabov saae, at al Modstand var umulig, greb han et Rundholt og sprang overbord, dog blev han strax efter fisket op fra en svensk Baad. Ogsaa Admiral Jasmund havde bidt godt fra sig. En af hans Modstandere Hollænderen „Schwartze Adler“ kom i Brand og gik senere tilbunds, men i næste Øjeblik blev „Tre Løver“ entret fra begge Sider. Vel drev Jasmund Angrebet tilbage paa den ene Side, men blev overmandet, da den anden Svensker faldt ham i Ryggen, og han maatte overgive sig.

Af Fregatterne vare „Neptunus“, Kaptajn Mikkel Mortensen, og „Kronede Fisk“, Kaptajn Peter Holst, søgte ind mod Kysten af Lolland. Inden Fjenden kunde forhindre det, var det lykkedes for dem begge at sætte sig fast paa Grunden. Nogle svenske Skibe lagde sig imidlertid tæt udenfor dem og overdængede dem saaledes med Kugler, at de efter nogen Tids Kamp maatte stryge.

Strax i Begyndelsen af Kampen havde „Lindormen“ faaet et Par Lag med en saadan Virkning, at dens Master vare gaaede overbord. En svensk Brander „Meerman“ havde da haget sig fast i den og tændt Ild. Snart stod „Lindormen“ i Flammer, og efter kort Tids Forløb sprang den i Luften.

Længst imod Nordvest, en halv Mils Vej fra de andre Skibe, havde om Morgenen Fregatterne „Pelikanen“, Kaptajn Bernt Orning, og „Lammet“, Kaptajn Frants Nielsen, havt Post. Da Brisen endelig naaede dem, vare de jo i Læ af den øvrige Flaade, og det havde derfor ikke været muligt for dem at slutte sig til deres Kammerater. Strax vare de vel drejede til Vinden for at krydse sig op, dog varede det ikke længe, før det blev øjensynligt, at Eskadrens Nederlag var uundgaaeligt. Cheferne havde derfor ikke noget Valg, der var kun Et for dem at gjøre, nemlig at forsøge paa at redde deres Skibe. De havde derfor sat Alt til, hvad trække kunde, og da de vare de bedste Sejlere i Flaaden, syntes det næsten, som om de kunde naae at slippe bort.

De øvrige Skibe laa endnu stadig i heftig Kamp, indhyllede i Krudtrøg, saa det var umuligt for Admiralen at se, hvorledes Sagerne stode. Dog var det tydeligt, at Partiet var for ulige.

Harmfuld knyttede Pros Mund Haanden mod Fjenden, idet han stampede i Dækket.

„Ikke vil det være mig muligt at overleve denne Forsmædelse," udbrød han, „men sælge mit Liv saa dyrt som muligt, det kan jeg!"

Det korte Pusterum, som Fjenden havde givet Pros Mund, var dog nu forbi, idet de fjendtlige Skibe paany lagde sig omkring „Patientia", tæt ind paa Livet af den, sendende den Lag paa Lag. Kuglerne hvinede hen over Dækket, splintrende Skibssiderne og spredende Død og Ødelæggelse paa deres Vej. Snart laa Dækket og Batteriet fuldt af Døde og Saarede. Endnu svarede „Patientia" dog lystig med sine Kanoner, og ved en rask Manøvre lykkedes det Pros Mund at slippe ud gjennem en Aabning mellem to af de fjendtlige Skibe, hvad disse i den tætte Krudtrøg ikke strax kunde bemærke, saaledes at de en kort Tid beskød hinanden indbyrdes paa det Livligste. Nu kom imidlertid det svenske Orlogsskib „Regina" til, strøg tæt forbi „Patientia" og sendte det et glat Lag, saa baade Fokkemast og Stormast gik overbord. Hermed var „Patientia"s Skjæbne afgjort, nu kunde Skibet jo ikke mere manøvrere. „Regina" braste

bak og lod sig drive ind paa „Patientia", samtidig hagede Orlogsskibet „Gøteborg" sig fast paa den anden Side af det hjælpeløse Vrag. Fra begge Sider entrede Fjenderne ind over Rælingen, og det var umuligt at drive dem tilbage.

Dog tænkte Pros Mund ikke paa Overgivelse.

„Alle Mand hen for Hytten og op omkring Flaget!" raabte han med høj Røst.

De faa Danske, som endnu vare usaarede, banede sig Vej gjennem Fjenderne og stormede hen agter, hvor de sloge Kreds om Pros Mund- Kaptajn Daniel gled imidlertid i en Blodpøl paa Dækket, saa han faldt; i det næste Øjeblik var han overmandet og bunden.

Svenskerne stormede nu efter de Danske hen mod Hytten, og et vildt Myrderi begyndte.

„Ingen af os tager imod Pardon, mærk Jer det, I Djævle, men ej heller give vi Pardon!“ raabte Pros Mund til Svenskerne.

En for En segnede de Danske omkring deres tappre Admiral, medens en Dynge af faldne Svenske laa rundt om ham i en Halvkreds, der dog efterhaanden blev mindre og mindre.

Et Par svenske Matroser stormede nu løs paa Pros Mund, men den tro Søren sprang frem foran Admiralen og opfangede Huggene, saa han styrtede livløs om for Admiralens Fødder. Pros Mund hævnede ham, idet han gjennemborede den ene Svensker med sit Sværd, men ligesom han fik det trukket tilbage fra Modstanderens Bryst, fik han et saa vældigt Øxehug over Armen, at han tabte Sværdet og tumlede tilbage. Som et Lyn snappede han dog atter sit Sværd med den venstre Haand og fældede endnu en Svensker. Men dette var hans sidste Bedrift. Tre, fire Fjender faldt i samme Øjeblik over ham, hans Hoved blev kløvet, han fik dertil to Musketkugler gjennem Brystet, og han segnede død tilbage. Først over hans Lig naaede Svenskerne hen til det Flag, som han ikke havde strøget. Modstanden var brudt, Skibet erobret.

Forbittrede over deres Tab plyndrede Svenskerne den faldne Admiral, rev hans Klæder af Kroppen og kastede det nøgne Lig ud gjennem en Kanonport.

Medens dette var gaaet for sig ombord paa „Patientia“, havde Kampen ogsaa raset vildt paa de tiloversblevne danske Skibe. Først efter et stort Mandefald var det lykkedes Fjenderne at entre Fregatten „Fides“, Kaptajn Claus Kaas, ved hvilken Lejlighed Lieutenant Henrik Hagedorn faldt. Ogsaa „Havhesten“, Kaptajn Lauritz Bertelsen, blev overmandet.

Chefen for „Delmenhorst“, Hans Knudsen, havde under Kampen sat sit Skib paa Grund, hvorefter han havde stukket det i Brand. Svenskerne tog det vel, men det var umuligt for dem at faae Ilden slukket.

Ombord paa „Stormarn“, hvor Schoutbynacht Corfitz Ulfeldt førte Kommandoen, havde man strax ved det første Angreb drevet to fjendtlige Skibe tilbage. Under denne Kamp var Ulfeldt selv bleven haardt saaret, idet begge hans Ben bleve knuste. Han forlod dog ikke Dækket, blev sat paa en Ballie, og støttet af to af sine Folk vedblev han at lede Manøvrerne. Han lod alle Sejl sætte, drejede til Vinden Nordost over, sejlede under fortsat Kamp ud mellem de fjendtlige Skibe og fik et lille Forspring, saa han fik Skibet sat fast paa Grunden. Efter at han havde ladet Skibet tænde i Brand, fik han sine Folk reddet i Land. De medtoge deres haardtsaarede Chef, som dog kort efter udaandede. Svenskerne bemægtigede sig Skibet og fik Ilden slukket.

Tæt i Nærheden af „Stormarn“ havde ogsaa „Nældebladet“, Kaptajn Robert Williams, sat sig fast, haardt forfulgt af et Par svenske Skibe, som

strax efter entrede det. Kaptajn Williams gik imod dem med sine Folk, men efter en kort Kamp blev han hugget ned og Skibet erobret.

„Markatten“, Kaptajn Johan Køppen, var heldigere. Det lykkedes den sammen med de to Galejer at naae ind paa Grunden, tæt under en Skandse paa Land, hvor Fjenderne ikke dristede sig til at angribe Skibene.

De to velsejlende Fregatter, som vi ovenfor have omtalt, slap op gjennem Bæltet, skjøndt du Quesne forfulgte dem skarpt.

Sex Timer havde Kampen varet, førend de Danske bukkede under for den knusende Overmagt.

Dog var det udgydte Blod ikke flydt forgjæves, thi Fjenderne havde lidt saa store Tab, at de ikke kunde holde Søen Vinteren over. Wrangel var forbittret over, at han havde mistet saa mange Folk; i sin første Harme udbrød han, at man hellere skulde have kastet alle de Danske overbord fremfor at gjøre dem til Fanger.

Strax efter Slaget søgte Thijssen med de hollandske Skibe ind paa Kieler Fjord, medens Wrangel efter at have faaet de erobrede Skibe af Grund gik ind til Wismar. Da han saa her havde faaet den værste Skade udbedret, gik han tilbage til Dalarø med sine Priser.

Kampens Følger vare dog skjæbnesvangre. Kong Christian maatte gaa tilbage fra Skaane, da han ikke længere var Herre paa Søen. Længe varede det, førend den gamle Konge forvandt Sorgen over sin Flaades sørgelige Nederlag.

Vel er det ikke som Sejerherre, at Pros Mund har indskrevet sit Navn i Historien. Næppe er dog nogensinde en slagen Helt falden med større Hæder.

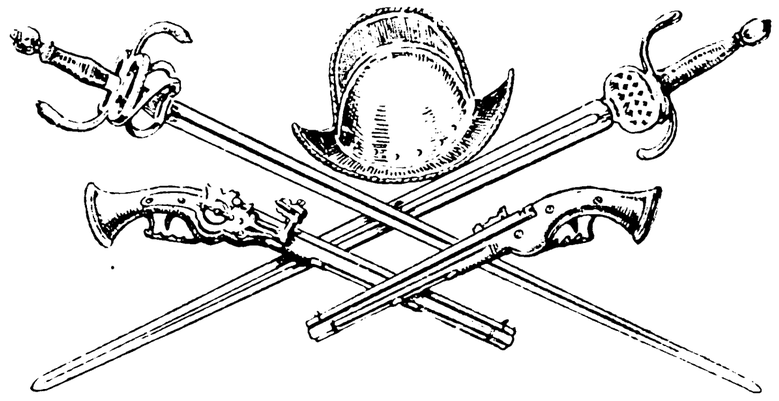

Henrik Bjelke.

Den 12te September 1657 stode to gamle Fiskere oppe paa Møens Klint ivrig spejdende Sønder efter ud over Søen, der krusedes af en frisk vestlig Brise. Der var ogsaa nok at se paa. Nede i Retning af Gjedser vare en Mængde Sejl dukkede op over Horisonten, det var den danske Flaade paa 19 Skibe under Kommando af Rigs-Viceadmiral Henrik Bjelke, som nu stod Nord paa under Force af Sejl. Øster ude saaes en endnu mægtigere Flaade, der af al Magt krydsede sig op. Man kunde tælle 38 Skibe og et Par Brandere, det maatte være den svenske Flaade under Admiral Claes Bjelkenstjerna.

„Tror Du, Herr Bjelke agter at slaas, siden han staar denne Vej op?“ spurgte den ene af Fiskerne sin Kammerat.

„Da maatte han være galen, om han gjorde slig Daarskab,“ svarede den Anden. „Han vil naturligvis prøve at naae op til Sundet. Kan han blot lægge Møen foroven, inden Svenske Flaaden skjærer ham af, da maa han prise sin Lykke.“

„Du skal se, Jens, han slipper vel igjennem og kan klare sig udenom Klinten, før Svensken naaer ham, bliver Vinden blot staaende som nu.“

„Vorherre mage det saa! Thi kom det til Kamp, maatte Vore sikkerlig ligge under, og ikke skjøtter jeg om at faae min Dreng som Fange til Stockholm.“

„Aa hvad, Jens, Din Dreng kommer næppe til at tage Skade, Fanden hytter nok sine.“

„Nej, stop lidt, min gode Søren Rytzebæk. Ingen skal kunne sige min Børge

Noget paa. Han er saa brav en Gut, som nogensinde har trukket et Vaad og ligedan flink til Skibs. Da han i Vaaren blev tagen til Tjenesten, kom han ombord paa „Trefoldighed“, og der var han den Gang Kong Frederik selv i Juni Maaned gik med Herr Bjelke til Danzig. Og da saa Admiralen siden hejste sit Flag paa „Elefanten“, var min Børge en af de Folk, som Admiralen tog med sig over paa sit nye Skib.“

„Naa, godt Ord igjen, gamle Jens Magleby, jeg mente det jo ikke saa slemt. Men hvor kan det ellers være, at Rigens Admiral ej i egen Person kommanderer Flaaden, nu da det gjælder?“

„Fordi Herr Ove Gjedde er bedaget og svært skrøbelig. Han evner knap at gaa. Den Gang „Store Sophia“ for tolv Aar siden sank i en forfløjen Storm oppe i Fjorden ved Vinge, brækkede Herr Gjedde Benet, da han sprang i Baaden, og siden den Tid har han ej været ret rørig.“

Efter en lille Pause, vedblev Jens:

„Ser Du, vore Skibe vinder godt ind fra Fjendens Flaade.“

„Men nu vender Svensken og kan lægge Møen op. Jeg tror næppe, Vore undgaar Kampen.“

„Ja, ja, Herr Henrik er vel endda Mand for at kunne klare sig, fast Overmagten er saa svær. Han har jo ogsaa dygtige Folk hos sig. Til Underadmiraler har han jo Køn Joachim Grabov og Lauritz Galtung, og blandt hans Kaptajner er der ogsaa mange tappre Karle.“

Virkelig vare efterhaanden de to Flaader komne paa Skudvidde, og snart var Skydningen almindelig paa begge Sider, dog uden noget Resultat, thi Afstanden var temmelig stor. Henrik Bjelke havde stadig Luven, hvad der hjalp ham ikke alene ved Sejladsen. Følgen deraf var nemlig, at Krudtrøgen fra de danske Skibe drev ned over den svenske Linie, hvilket generede dennes Skydning meget, thi ofte var det ikke muligt for Folkene ved Kanonerne at faae ordentligt Sigte. Dertil kom, at de agterste Skibe i den langstrakte svenske Linie ikke var i Stand til at skyde paa de tæt sluttede danske Skibe.

I sin Iver efter at naae Bjelkes Flaade havde Bjelkenstjerna begaaet den Fejl at vende altfor tidlig. Det var ham derfor ikke muligt at komme foran om de danske Skibe. Han kunde ikke oprette Fejlen ved paany at vende et Par Gange, thi da vilde der ikke være Tale om at kunne indhente de Danske. Derfor maatte han nu holde samme Kurs som disse, og Fægtningen blev saaledes løbende.

Henrik Bjelke havde ligget nede i Østersøen, dels for at inddrive Kontributioner paa Rygen, hvor han havde gjort Landgang, dels for at værne de danske Kyster mod Garl Gustav, der higede efter at komme over Bælterne for at føre et Stød mod Sjælland. Hidtil havde Bjelke dog spærret Vejen for Svenskerne. Carl Gustav havde derfor sendt den ene utaalmodige Ordre efter den anden til Sverrig om at faae Hovedflaaden ud, for at denne kunde jage Bjelke bort fra Søen og derved bortrydde den eneste Hindring, som de Danske kunde stille op mod den ærgjerrige svenske Konges Planer. Det havde imidlertid kostet Tid at faae de svenske Skibe sejlklare, først i Begyndelsen af September naaede Bjelkenstjerna at komme afsted.

Bjelke havde paa den Tid havt Station mellem Lolland og Femern; han havde imidlertid, advaret ved Pros Munds sørgelige Exempel, havt sine Forpostskibe godt ude. Da disse nu bragte ham Efterretning om, at den overlegne og mægtige svenske Flaade var stukken i Søen, søgte han hurtigst muligt op ad Sundet til, thi han vidste, at Holmens unge og virksomme Chef, Admiral Niels Juel, af al Magt skyndede paa flere Skibes Udrustning.

Det var dog, som vi have set, i yderste Øjeblik, at Bjelke var kommen afsted. Hvis Vinden ikke havde været de Danske gunstig, saa havde sikkerlig Claes Bjelkenstjerna overrumplet dem med sin store Overmagt.

Nu gled begge Flaader under heftig Skydning Nord efter, den svenske Styrke stadig i Læ. Snart efter holdt den danske Flaade klos udenom Møens Klint, saa tæt, at Drønet fra Kanonerne formelig gav Ekko fra Klinten.

Da Møen var passeret, gik Vinden imidlertid mere til Nordvest, hvilket for saa vidt ikke var heldigt for Bjelke, da han nu ikke kunde holde ret Kurs op ad Sundet

til, men maatte styre bidevind over efter Falsterbo, som han næppe kunde klare fra sig. Lige heftigt vedblev Skydningen.

Dagen heldede nu mere og mere, medens begge Flaader nærmede sig op mod Falsterbo Rev. Da fik man i Nord endel Sejlere i Sigte, det var Niels Juel, som med 11 Skibe samme Dag var gaaet fra Kjøbenhavn. Saasnart han hørte Skydningen Sønder ude, havde han gjort Signal til sine Skibe om at sætte alle Sejl og jage, og i rette Tid naaede han nu Hovedflaaden.

Det var en slem Streg i Regningen for Bjelkenstjerna. Denne holdt da af med sin Flaade, stod til Søes, og Kampen var forbi for den Dag.

Bjelke ankrede med sin Flaade i Nærheden af Falsterbo Rev, hvorefter han strax sendte Brandvagter Sønder ud. Lidt før Mørket faldt paa, gik ogsaa Niels Juel til Ankers med sine Skibe; han roede da strax over til Bjelke.

„I er saare velkommen, Herr Niels," sagde Bjelke, da Niels Juel var kommen ind i hans Kahyt. „Var I blot kommen sex Timer tidligere, da skulde vi saa vist have faaet den gode Bjelkenstjerna alvorlig i Tale. Som det var, mente jeg ej at kunne forsvare at udsætte Flaaden for et Nederlag, havde jeg end mægtig Lyst til at kæmpe med Svensken."

„Da kan dette vel ske endnu. Sønder ude se vi de svenske Kampagnelanterner, og det lader til, at Svensken har drejet bi for Natten, saa han holder sig vel her i Nærheden. Næppe antager han, at vi ville falde ham an."

„Da sværger jeg ved Jesu dyre Vunder, at han skal tage mægtigen fejl," udbrød Henrik Bjelke, idet han slog i Bordet. „Nu have vi jo 30 gode Skibe samlede, og er det da min Agt at byde ham paa Kamp imorgen den Dag."

„Intet skal være mig kjærere, Herr Bjelke, thi jeg har ilet efter yderste Formue for at komme tidsnok. Først imorges kunde de sidste af mine Skibe tage deres Krudt ind, og da Svenskerne vare i Nærheden, vilde jeg ikke sende dem enkeltvis afsted."

„Det gjorde I Ret i," sagde Henrik Bjelke. „Men sig mig nu, hvor staar det til med Skibsfolket hos Eder?"

„Vi have faaet mange flinke norske Baadsmænd ned, og de ere vel øvede. Og veed jeg for vist, at de Intet ønske hellere end at se det Hvide i Øjnene paa Svensken."

„Da lad dem vide, at de imorgen skulle faae deres Ønske opfyldt. Hav Alt rede til Kamp fra Morgenstunden, saa vi strax kunne lette, naar det er tjenligt. Lad os saa bede til Herren, at han vil give vore Vaaben Sejer. Blive vi jagne af Søen, saa Svenskekongen kan komme over paa Sjælland, da vil der times Fædrelandet en Ulykke."

I nogen Tid samtalede nu de to Admiraler om Planerne for den næste Dag. Det blev sent ud paa Aftenen, før Niels Juel atter gik ombord i sit eget Skib og lod Eskadren gjøre sig klar til den forestaaende Kamp. Om Natten hændte det, at et Par svenske Skibe uforvarende kom ind imellem de danske Skibe, hvorfra de bleve opdagede og fik en temmelig haard Medfart, inden de atter slap bort, saaledes at de ikke kunde tage Del i den næste Dags Kamp.

Endnu var dog Claes Bjelkenstjerna de Danske overlegen, og da disse den næste Morgen lettede og løb ned imod ham, betænkte han sig derfor ikke paa at tage imod Slag. Kl. 8 om Morgenen begyndte da Kampen.

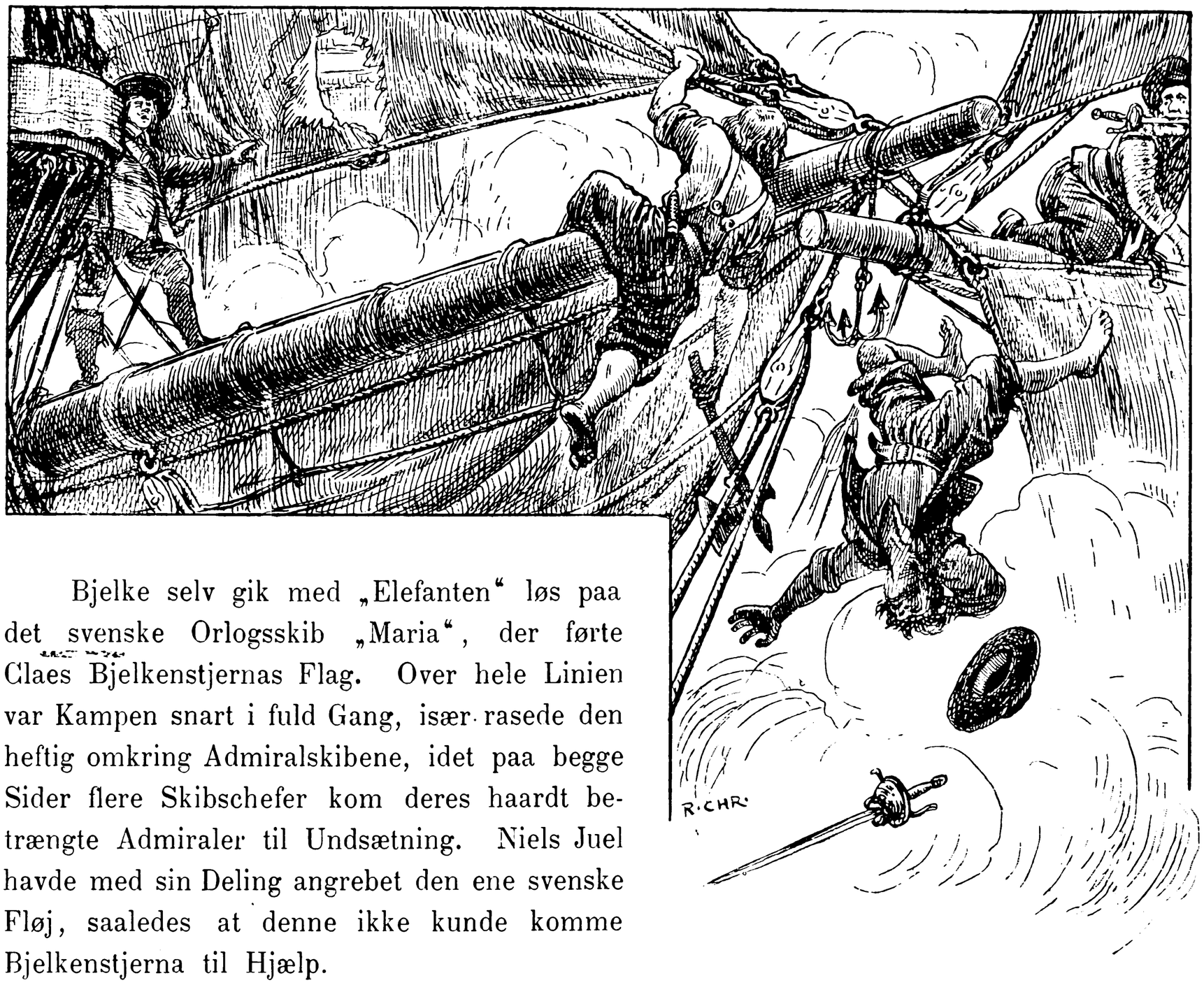

Bjelke selv gik med „Elefanten“ løs paa det svenske Orlogsskib „Maria“, der førte Claes Bjelkenstjernas Flag. Over hele Linien var Kampen snart i fuld Gang, især rasede den heftig omkring Admiralskibene, idet paa begge Sider flere Skibschefer kom deres haardt betrængte Admiraler til Undsætning. Niels Juel havde med sin Deling angrebet den ene svenske Fløj, saaledes at denne ikke kunde komme Bjelkenstjerna til Hjælp.

Gjentagne Gange maatte man holde op at skyde, fordi Krudtrøgen var saa tæt, at det ikke var muligt at skjønne, om det var Ven eller Fjende, man dundrede løs paa.

En kort Tid havde „Elefanten“ ligget med bak Store Mærssejl for ikke i den tætte Krudtrøg at komme bort fra de andre danske Skibe. Da Røgen et Øjeblik trak væk, viste det sig, at der laa et svensk Skib paa hver Side af „Elefanten“, medens et tredie laa agterude. Det var saaledes en temmelig farlig Stilling, og Svenskerne fyrede lystig løs. Bjelke vilde da brase fuldt for at faae Fart til at komme klar af sine Modstandere. Folkene sled i Braserne, men det var umuligt at faae Storraaen brast om. Fra det ene svenske Skib havde de nemlig kastet et Entredræg over; det havde fisket Nokken af Raaen, saaledes at det holdt fast paa denne.

Under disse farlige Omstændigheder entrede en Lieutenant strax op i Mærset for at klare Sagerne. En Matros var dog allerede gaaet ud paa Storraaen med en Øxe for at kappe Entredrægget bort. Dette var imidlertid ikke saa ganske let. Et Par svenske Matroser sadde ude paa Raanokken af det svenske Skib. Den yderste af dem langede med sin Huggert ud efter den danske Matros, som dog undgik Hugget ved behændig at dukke sig ned under Raaen. Svenskeren tabte derved sin Huggert; idet Danskeren strax løftede sig op igjen, gav han sin Modstander et saadant Hug med Øxen i Skallen, at Svenskeren slap sit Tag og styrtede ned.

Da den anden Svensker saae dette, blev han ræd og flygtede ind langs Raaen.

Med stort Besvær fik nu den danske Matros Entredrægget gjort los fra Raaen, uagtet Svenskerne skød efter ham med deres Musketter nede fra det fjendtlige Skibs Dæk.

Endelig kunde han praje ned, at Alt var klart, og at de kunde hale i Braserne.

Da Matrosen atter var kommen ind i Mærset, og Sejlet var brast fuldt, spurgte Lieutenanten: „Hvad hedder Du?“

„Børge Jensen fra Magleby paa Møen“, svarede Matrosen.

„Vel. Du est en brav Knøs. Jeg skal drage Omsorg for, at det kommer til Admiralens Kundskab, hvad Du her har udrettet.“

„Elefanten“ kom saaledes klar af sin farlige Stilling, og atter fortsattes Kampen med lige Ufortrødenhed og Tapperhed paa begge Sider. Baade Henrik Bjelke og Niels Juel foregik deres Skibschefer med et glimrende Exempel, thi stedse vare de der, hvor Kampen rasede haardest. „Elefanten“ blev da ogsaa svært medtaget; den fik flere Grundskud, og det Opstaaende blev skudt fuldstændig bort. Iøvrigt havde ogsaa det svenske Admiralskib „Maria“ lidt saa megen Skade, at det maatte trække sig ud af Kampen.

Christian den Fjerdes gamle „Trefoldighed“, der var med i Bjelkes Flaade, blev angreben af to svenske Skibe. Den jagede dem vel paa Flugt, men blev saa tilredt af de svenske Kugler, at den strax efter Slaget i synkefærdig Tilstand maatte sendes til Kjøbenhavn.

Kampen varede saaledes hele Dagen igjennem, uden at nogen af Parterne vilde give sig. Da Mørket endelig faldt paa, standsede Skydningen. Flaaderne vare i fuldstændig Uorden, men samlede sig nu ved deres Admiralskibe og holdt gaaende under smaa Sejl i Løbet af Natten, en halv Mils Vej fra hinanden.

Endnu var der saaledes ikke kommet nogen Afgjørelse, begge Admiraler kunde jo hævde at have holdt Valpladsen. Naar undtages det ovennævnte Tilfælde, blev der ellers ikke forsøgt nogen Entring, thi hen paa Eftermiddagen kulede det svært op, og Søen rejste sig saa højt, at Skibene maatte holde sig noget fra hverandre. Ganske tidlig næste Morgen, den 14de, gik det løs paany. Den dansk-norske Flaade holdt lige ind paa den fjendtlige Flaade, drejende til Vinden i et Bøsseskuds Afstand fra denne. Svenskerne vendte; de dansk-norske Skibe gjorde ligesaa. Flere Gange gjentoges denne Manøvre, saaledes at Flaaderne hele Tiden løb jævnsides. De Danske skød dog bedre, saa Bjelkenstjernas Skibe led meget, især „Maria“, der nu blev end mere tilredt. Inden Middag havde Svenskerne da ogsaa endelig faaet nok. Admiral Bjelkensterna samlede sine Skibe og stod Sønder paa under Force af Sejl. Et Par Timer holdt Bjelke efter dem, men da Svenskerne fjernede sig mere og mere, drejede han til Vinden og krydsede Nord paa, ind paa Kjøge Bugt for at faae sine Skibe istandsatte, thi flere af dem havde lidt ikke ringe Skade. Der var dog ikke meget over 100 Døde og Saarede; blandt de første var Kaptajn Henrik Ernst de Berti.

Takket være Niels Juels ivrige Arbejde, var Flaaden allerede sejlklar igjen den 19de, yderligere forstærket med 6 Skibe. Paa Grund af Modvind kunde man dog først lette den 28de.

Paa Falster fik man at vide, at Svenskerne vare flygtede mod Syd. Bjelke lod da Viceadmiral Nikolaj Heldt udspejde Kysterne af Meklenburg, og det opdagedes, at den svenske Flaade var tyet ind til Wismar. Bjelkenstjerna havde her faaet For-

stærkning af en frisk Eskadre; men hans øvrige Skibe vare saa medtagne, at han ikke mere vovede sig ud. Uagtet Henrik Bjelkes Styrke fremdeles var Svenskerne underlegen, holdt han dog Fjenden indespærret lige til Vinterens Komme.

Denne Blokade var ellers en ret drøj Tjeneste. Flere Gange bleve Skibene spredte af Storm, saa de svenske Skibe nok havde kunnet løbe ud, hvis de havde vovet. Man tænkte derfor ogsaa paa at spærre Indløbet ved at sænke nogle stenladede Skuder; dog blev dette ikke til Noget. Den eneste Adspredelse, man havde, var at forstyrre et Festmaaltid, som Carl Gustav gav ombord paa Admiralskibet for den engelske Gesandt. Det var jo tilsyneladende ikke meget at rose sig af, og dog havde Flaadens Optræden hernede været af den største Betydning. Det havde nemlig været Carl Gustavs Plan at lade den svenske Flaade gjøre Landgang paa de danske Kyster. Nn var denne Plan bleven forstyrret ved den blotte Tilstedeværelse af den danske Flaade.

I Begyndelsen af November havde det dog viist sig nødvendigt at sende nogle Skibe op til Farvandene omkring Fyen for at skjærme Kysterne her. Bjelke overlod dette Hverv til Kaptajn Bredal, der fik Kommandoen over en lille Eskadre paa 5 Skibe, hvormed han krydsede rundt her.

Da Isen endelig sidst i November Maaned indfandt sig i Farvandene, var det ikke længere raadeligt for Hovedflaaden at blive nede ved Wismar. Efter en meget haard Rejse op gjennem Store Bælt ankrede Flaaden paa Kjøbenhavns Rhed den 3die December.

Kort efter fik man Underretning om, at Svenskerne havde forladt Wismar og vare gaaede hjem til Sverrig. Der var altsaa ingen Grnnd til at holde Flaaden længere ude.

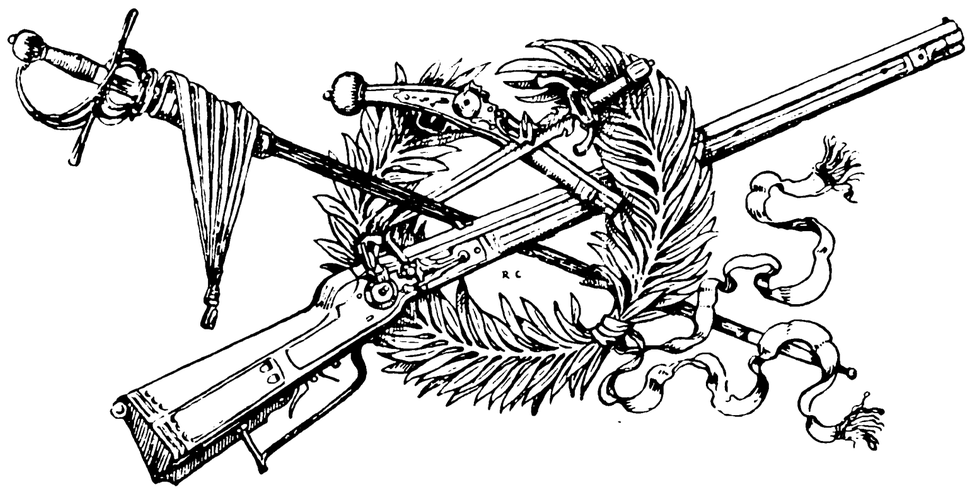

Halvandet Aar var gaaet. Den ulykkelige Krig havde en kort Tid været standset ved den ydmygende og sørgelige Fred i Roeskilde. Freden var dog paa uædel og uridderlig Vis brudt af Carl Gustav, Kjøbenhavn havde været belejret, men Stormen var bleven afslaaet paa den mest glimrende Maade, medens Niels Juel med aldrig svigtende Tapperhed og Omsigt havde forsvaret Staden mod Søsiden.

I Marts 1659 havde man derefter sendt en Flaade paa 16 Skibe under Kommando af den tappre Viceadmiral Nikolaj Heldt om i Store Bælt for at holde Farvandet ryddeligt. Heldt havde her mødt en lille svensk Eskadre paa 6 Skibe, af hvilke Orlogsskibet „Svanen“ blev erobret, medens de øvrige joges paa Flugt.

Paa Efterretningen herom var Claes Bjelkenstjerna med en Styrke af 30 Skibe løben ud fra Landskrona. Det havde ikke ligget i vore gode Allierede Hollændernes Kram at forhindre dette, hvad de sagtens havde været i Stand til. Da Bjelkenstjerna nu var kommen om i Store Bælt, maatte Heldt fortrække og var bleven nødt til at løbe ind i Flensborg Fjord, hvor han blev holdt indesluttet.

Det gjaldt da først om at redde ham ud af denne Fælde, og atter blev Henrik Bjelke sendt ud med Flaaden. Han havde denne Gang hejst sit Flag paa „Trefoldighed“, medens Niels Juels Flag vajede paa det nys erobrede „Svanen“, som hurtig var bleven istandsat. Desuden var med Flaaden forenet en hollandsk Styrke under Admiral Opdam.

Denne havde jo Aaret iforvejen med glimrende Tapperhed slaaet sig igjennem den svenske Flaade ved Helsingør, da det gjaldt om at komme det betrængte Kjøbenhavn til Undsætning. Altfor meget vilde Hollænderne dog ikke hjælpe Danmark, og i flere Kampe var deres Bistand derfor af en temmelig tvivlsom Natur.

Den 26de April lettede Flaaden fra Kjøbenhavn og stod med en gunstig Vind Sønder efter. Næste Dag lettede ogsaa Opdam med 18 Skibe. Under Møen forenede de to Flaader sig; de holdt nu ned Sønden om Falster og videre ad Femern til. Thi her mente man at maatte søge den svenske Flaade.

Den 30te om Morgenen fik man da ogsaa Svenskerne i Sigte. Kl. 9 havde man endelig naaet dem, og Kampen kunde begynde. Atter skulde danske og svenske Kanoner tordne over det minderige Kolberger Hejde. Længe holdt Svenskerne dog ikke Stand, de søgte da Øster efter for at undslippe. Bjelke gav strax Signal om at presse Sejl, hvilket Signal en stor Del af de hollandske Skibe dog ikke efterkom, medens de dansk-norske Skibe halede godt ind paa Svenskerne. Det lykkedes endelig at indhente disse ved Sydkysten af Lolland, udfor Rødsand.

Da Bjelkenstjerna saae, at han ikke kunde undkomme Øster ud, drejede han med sin Flaade ned mod Meklenburg; der var han jo vant til at søge Skjul.

Snart vare Svenskerne indhentede. „Svanen“ viste sig som en udmærket Sejler, og Niels Juel kastede sig midt ind imellem de svenske Skibe, idet han optog Kampen med flere af dem paa en Gang. Andre danske Skibe kom efterhaanden til, ogsaa Henrik Bjelke selv med „Trefoldighed“ naaede op, idet han lod sine Kanoner lystig spille. Svenskerne holdt dog ikke Stand, men pressede Sejl af yderste Evne, samtidig med, at de rettede deres Ild særlig mod de dansk-norske Skibes Rejsninger, hvorved disse Skibe af og til sinkedes noget. Det var ikke nogen ordnet Kamp, — paa den ene Side en vild Flugt, paa den anden Side en skrap Forfølgelse.

Endelig lykkedes det Bjelkenstjerna at slippe ind Vesten om Øen Pøhl. Nogle faa danske Skibe og tillige Opdams eget Flagskib vare da endnu lige efter Svenskerne, Resten noget længere borte og længst tilbage Hollænderne. Havde Bjelkenstjerna været dristig nok, saa kunde han endnu have overmandet de forreste af sine Fjender. Men han tænkte kun paa at redde sig og fortsatte derfor Sejladsen op til Wismar, medens Bjelke og Niels Juel maatte opgive den unyttige Forfølgelse.

Følgen af denne Sejer var, at Heldts Eskadre i Flensborg Fjord kunde løbe ud og forene sig med Hovedflaaden, som derved blev Svenskerne saa overlegen, at disse Intet kunde udrette paa Søen.

Senere hen paa Aaret førte Bjelke tilligemed Hollænderne tydske Hjælpetropper

over til Fyen, saa Carl Gustav fik at vide, hvad det vilde sige, at hans Flaade var jaget af Søen. Nyborg blev erobret, og snart maatte Svenskerne drage bort fra de danske Øer.

Mægtigt havde Henrik Bjelke bidraget hertil, og Fædrelandets Taknemmelighedsgjæld til ham bør ikke gaa af Minde.

Lige til sin Død den 16de Marts 1683 vedblev Henrik Bjelke at staa i Spidsen for den danske Flaades Bestyrelse som Præsident for det i 1655 oprettede Admiralitets-Collegium.

Peder Jensen Bredal.

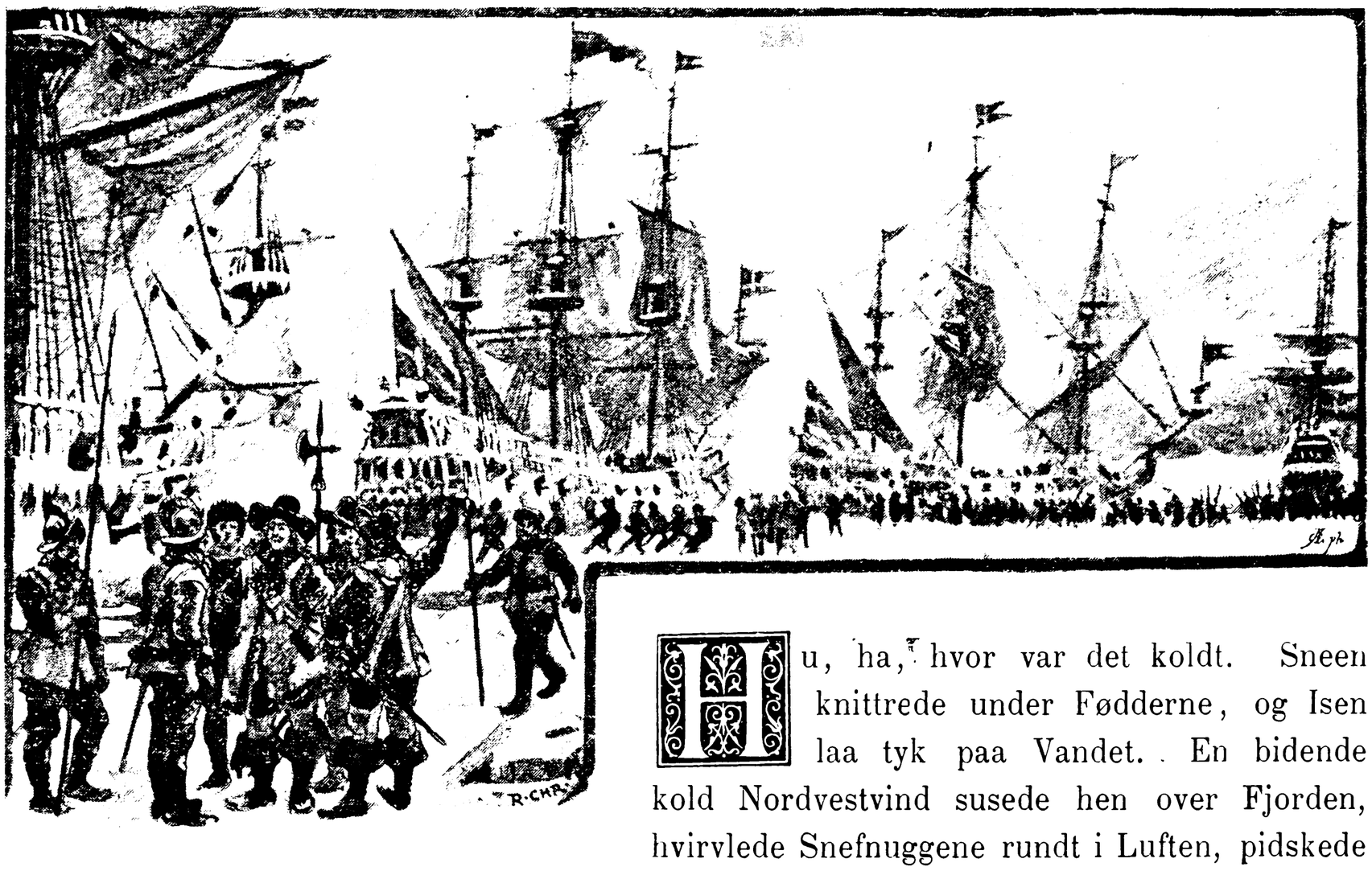

Hu, ha, hvor var det koldt. Sneen knittrede under Fødderne, og Isen laa tyk paa Vandet. En bidende kold Nordvestvind susede hen over Fjorden, hvirvlede Snefnuggene rundt i Luften, pidskede dem ind i Øjnene paa En og sved i Øren og Næse. Det var næsten ikke til at holde ud. Fire Skibe laa indefrosne paa Nyborg Fjord, og rundt om dem vare Folkene i travl Virksomhed med at hugge Isen op under lystig Sang.

Lidt fra det Sted, hvor Isningen gik for sig, var en Gruppe Mænd forsamlet, og det var aabenbart, at de drøftede en alvorlig Sag. Midt i Kredsen stod Kommandør Bredal, en tætbygget og kraftig Sømand med lange Støvler, Skindvams og med Sværd ved Siden.

„Arbejdet er vel i Gang fra alle Skibene?“ spurgte han. „Har I set efter overalt, Lieutenant Urne?“

„Javel, Herr Kommandør“, svarede den Tiltalte, en frejdig ung Mand, der ogsaa var i Sømandsdragt. „Fra alle Skibene er Halvdelen af Folkene sendt ned paa Isen, og de Øvrige er klare til at springe til Kanonerne, om det behøves.“

„Det lader dog ikke til, at vi idag vil blive forstyrrede af Svenskerne“, sagde en af de Andre.

„Pokker tro dem“, svarede Kommandør Bredal. „Baade igaar og idag bed de godt fra sig. Heldigvis kan vi snart komme længere bort fra Fjendens Kanoner, og imorgen skulle vi vel, om Gud vil, kunne naae at komme i Sikkerhed.“

„Ret udenfor Slipshavn holder den faste Is op, Herr Kommandør. Det er ogsaa en forbistret Kulde!“

„Aa ja, saamænd. Forbistret var det ganske vist, at Isen skulde stænge os inde her og lænkebinde os. Men saa var til Gjengjæld Kulden just ikke forbistret, da den frøs Vandet til Is paa vore Skibssider. Ellers havde vi næppe kunnet bjerge os, da Svenskerne vilde entre.“

En høj og bredskuldret Mand nærmede sig nu Kommandøren med Hatten i Haanden.

„Nu mangler vi kun et Par Hundrede Alen for at naae den Rende, vi isede igaar Aftes her udenfor efter Kommandørens Ordre. Hvis Kommandøren vil, saa kan vi inden Aften være en fem Hundrede Alen Sydoster ud.“

„Nej, min brave Morten Ask, det er netop det, jeg ikke vil, i alt Fald ikke inden Aften. Igaar Nat generede Svenskerne os lidt for meget, men i Nat skulle vi vel narre dem. Bliv kun ved at hugge videre, Morten, og bryd Jer ikke om Fjenden, ham skal vi Andre nok sørge for.“

Morten Ask, der var Styrmand paa „Svenske Løve“, hvor Bredals Stander vajede, gik tilbage til Isningen.

„Lad os nu faae en ny Sang, lille Halvor Fynbo“, sagde Morten. „Du er Mand for at sætte en saadan sammen.“

„Javel, Styrmand, nu skal den strax komme, jeg har netop lavet en om Kong Gustav. Men saa maa I Andre synge Omkvædet med og klemme løs paa Isen med det Samme.“

Han svingede sin Øxe og sang:

Da Svenske Kongen kom herhid,
Hug engang, hug engang,
Han skød paa os af al sin Flid,
Hør min Sang, hør min Sang.
Han vilde gjøre os Fortræd,
Herr Bredal var dog ikke ræd.
Hug, saa Øxen klinger!

Da Svensken vilde entre os,
Hug engang, hug engang,
Han gled langs Siden som en Klods,
Hør min Sang, hør min Sang.
De halve af dem donede,
Og Resten af dem dronede.
Hug, saa Øxen klinger!

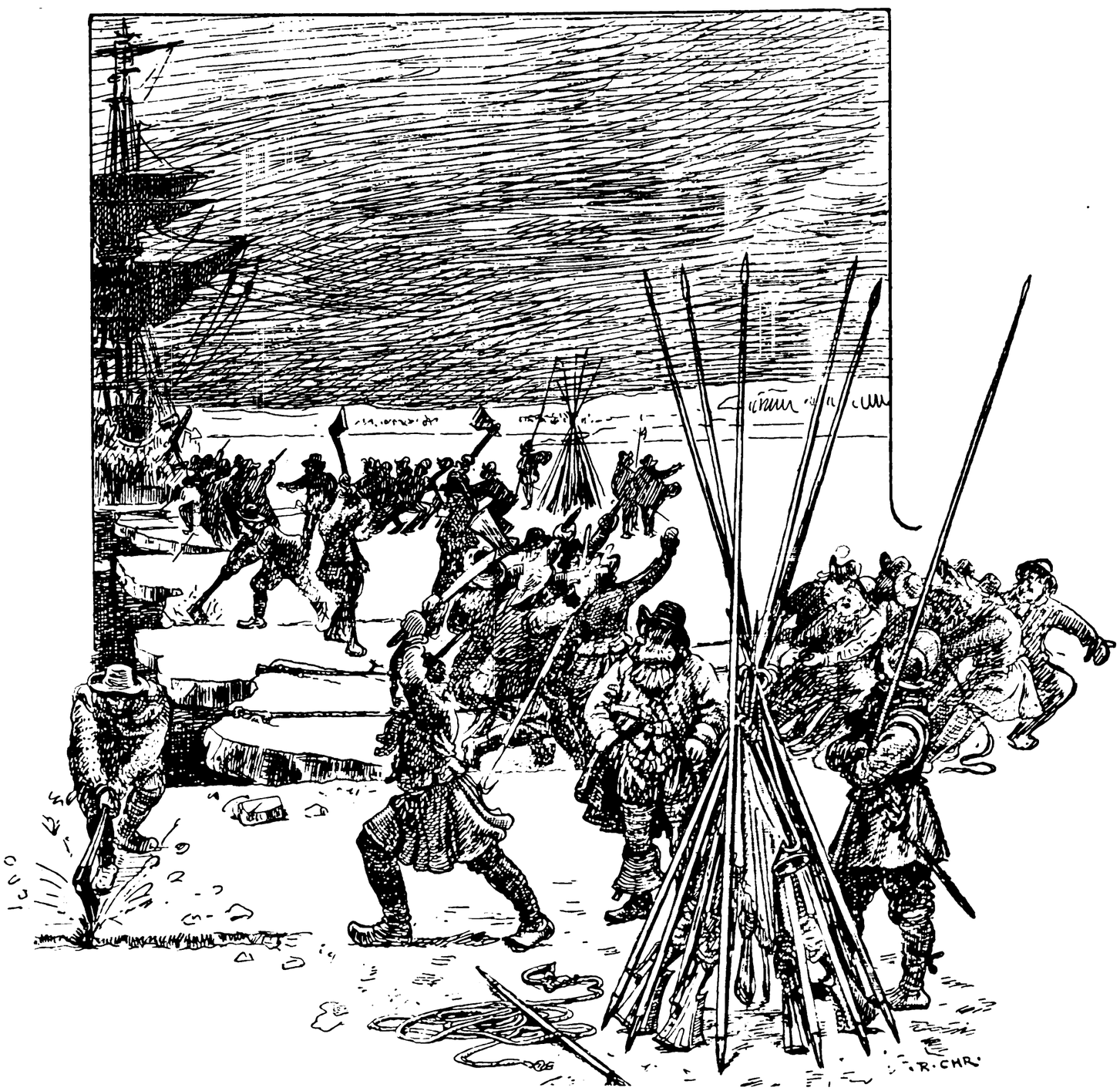

Saaledes fortsattes nu Isningen under Lystighed og Sang. Saasnart Folkene havde faaet en stor Isflage hugget los, sprang de over paa Kanten af den, saa de tvang den ind under den faste Is og skubbede Flagen ind under denne. Da gjaldt det om at være rap paa Benene og hurtig springe op, ellers udsatte man sig ikke alene for et iskoldt Bad, men ogsaa for at blive udlet af Kammeraterne, og det Sidste var næsten det Værste.

De fleste af Befalingsmændene vare efter Kommandør Bredals Ordre atter gaaede ombord paa deres Skibe for at efterse, at Alt var klart ved Kanonerne; thi hans øvede Blik havde bemærket, at der maatte være Noget i Gjære inde i Land, hvor endel Ryttere kunde ses i hurtig Galop inde paa Landevejen, der førte ned mod Vindinge Nor, Vesten for Byen.

Kun Chefen for „Emmanuel“, Mads Madsen, var bleven tilbage hos ham.

„I skal se, min gode Kaptajn, at vi faar Besøg inden Aften. Hidtil har vi dog kunnet tage vel imod vore Gjæster.“

„Vist har vi det, dog har jeg været med til lystigere Gjæstebud end dette. I Sandhed, vor Stilling kunde nok være behageligere.“

„Aa hvad, lad os blot ikke tabe Modet. Med Guds Hjælp bjerger vi os vel nok ud herfra, ser det end lidt broget ud.“

Kaptajn Madsen havde forresten Ret i, at Stillingen just ikke var videre tiltalende. Bredal havde med sine fire Skibe, nemlig de smaa Orlogsskibe „Svenske Løve“, „Samson“, „Emmanuel“ og „Svenske Lammet“, holdt krydsende i Bæltet for at hindre Svenskerne i at søge herned, og det var ogsaa lykkedes ham, saa længe der var aabent Vande. I Januar Maaned, det var i 1658, var han saa gaaet ind til Nyborg. Her paa Fjorden var han da bleven overrasket af Isen, der med en Storm fra Sydost var pakket sammen paa en enkelt Nat, saa hans Eskadre var bleven indefrossen med det Samme. Her laa han imidlertid i god Sikkerhed under Nyborg Fæstnings Kanoner; endnu, da der kom Efterretning om, at Svenskerne den 30te Januar vare gaaede over Isen ved Brandsø, mente han at kunne være fuldkommen tryg. Han ligesaa lidt som nogen Anden anede, at Carl Gustav kun to Dage efter skulde staa udenfor Nyborgs Porte. Her blev man aldeles overrasket og forvirret, Fæstningen faldt uden Sværdslag, og Carl Gustav gned sig allerede fornøjet i Hænderne ved Tanken om at faae fat i de fire gode Skibe, der laa værgeløse, saa mente han, ude paa Fjorden.

Men her gjorde han Regning uden Peder Bredal. Uagtet Kanonerne paa den Fæstning, der skulde have beskjærmet Skibene, nu bleve vendte mod disse, og uagtet Skibene ikke kunde røre sig, tænkte den modige Bredal dog ikke et Øjeblik paa at overgive sig.

General Wrangel havde strax sendt en Parlamentær ud til ham med den Besked, at Fæstningen havde overgivet sig, og at han som Følge deraf strax havde at stryge sit Flag. Bredal svarede da:

„Hvad Nyborgs Kommandant har gjort, det maa blive hans Sag. Jeg har Intet med ham at skaffe, herude er jeg alene Kommandant, og ingenlunde agter jeg at stryge Flaget.“

„Det vil komme Eder dyrt at staa“, svarede Parlamentæren. „Ret længe kan I dog ej gjøre Modstand, derfor maa I helst strax falde vor Konge til Fode og lyde hans Bud.“

„Jeg kjender ingen anden Konge end Kong Frederik. Hils derfor Eders Konge og Herr Wrangel og sig dem, at jeg har nok af Krudt og Kugler. Vil de besøge mig, saa er jeg rede til at tage imod dem. Det er mit sidste Ord!“

Med denne Besked maatte saa Parlamentæren vende tilbage, just ikke synderlig glad ved det Bud, han skulde bringe sin heftige Konge og den strenge General Wrangel.

Bredal havde strax hugget en Vaage rundt om sine Skibe og fra Falderebene ladet lægge Brædder ud over Vaagen til den faste Is, saaledes at hans Folk i Tilfælde af Angreb hurtig kunde samle sig ombord og trække Brædderne ind efter sig, aldeles som ved en Fæstningsgrav. Tillige havde han ladet helde Vand ned over Skibssiderne, saaledes at disse bleve bedækkede med et spejlglat Lag af Is. Derefter var han, som vi allerede ovenfor have set, gaaet i Værk med at ise Skibene ud af Fjorden.

Carl Gustav blev rasende, da man overbragte ham Bredals kjække Svar. Han beordrede strax et Par Regimenter ud mod Skibene for at storme disse. Bredal var imidlertid paa sin Post. Svenskerne fik en saadan Modtagelse med Skraa og Kardætsker, at de i vild Forvirring flygtede ind mod Land igjen. Et nyt Regiment blev sendt ud, og det lykkedes denne Gang Svenskerne at naae hen til et af Skibene. Ved Hjælp af Brædder, som de havde slæbt med, lykkedes det dem endog at komme over Vaagen lige ind til Skibssiden, men det var dem umuligt at komme op ad denne, da den jo var ganske glat. De danske Søfolk skøde med deres Bøsser ud gjennem Kanonportene og stak Svenskerne ned med Entrepiggene, saaledes at mange Svenske druknede i Vaagen. Paany bleve Svenskerne slaaede tilbage, ja denne Gang var Bredal endog saa dristig at forfølge dem med sine Folk et Stykke ind over Isen.

Saa opgav Carl Gustav Kampen for den Dag. Til Gjengjæld lod han om Natten Fæstningens Kanoner spille mod Skibene, dog Afstanden var temmelig stor, saa Skibene lede ikke nogen synderlig Skade derved.

Den næste Dag skete der intet Angreb, man vedblev kun at skyde heftig løs paa Skibene inde fra Fæstningen. Skibene vare nu allerede naaede halvvejs ud til Slipshavn.

Saa kom den tredie Dag, den, hvormed vor Skildring begynder, og da tog den svenske Konge fat for Alvor. Det var hans Mening at bryde ud fra Land paa flere forskjellige Steder for saaledes at omringe de Danske. Der blev sendt Ryttere med Ordrer ud til de Afdelinger, som laa i Lejr udenfor Fæstningen, i Vindinge og Kogsbølle. Bredal havde dog lagt Mærke hertil, som vi ovenfor have set, og lod sig ikke overraske.

Tidlig paa Eftermiddagen begyndte en voldsom Skydning inde fra Nyborg, hvor man nu havde bragt nogle Kanoner ned til Stranden bag opkastede Snevolde. Fra Skibene svarede man efter bedste Evne. Saa rykkede et Par Regimenter ud paa Isen, hvor de spredte sig saameget som muligt under deres Løb ud mod Skibene. Samtidig brød en Styrke frem fra Slipshavn.

Bredal gav det yderste af sine Skibe, „Svenske Lammet“, Ordre til at afslaa Angrebet fra denne Side, medens de øvrige tre Skibe rettede en kraftig Ild mod de fra selve Byen fremstormende Regimenter, hvis Fremrykning efterhaanden blev langsommere.

For Kampen opgav Bredal dog ingenlunde Isningen, der stadig gik sin Gang

saa uforstyrret som i den dybeste Fred. Selv var Bredal nede paa Isen blandt sine Folk der og opmuntrede dem til at holde ud. Alting afhang jo af, at de saa hurtig som muligt kunde komme ud af Fjorden.

Da kom Lieutenant Urne ilende ned til ham paa Isen med Melding om, at der nu ogsaa rykkede Svenskere ud fra Avernakke Pynten og fra Stranden nedenfor Ellensborg — det nuværende Holckenhavn.

„Hold inde med Isningen! Alle Mand ombord!“ kommanderede Bredal. „Tag Øxerne med, at vi ikke mister dem!“

Lieutenanten var strax entret op igjen paa Skibet, hvorfra der nu lød en lang Trommehvirvel som Signal for, at hele Mandskabet skulde gaa til Kanonerne.

„Nu op med Jer, Folk!“ raabte Morten Ask, „det kan være Morskab til en Afvexling at bruge Stykkerne i Stedet for Øxerne.“

Kort efter vare alle Mand paa deres Poster. Skydningen mod de Svenskere, der kom inde fra, vedblev, medens Kanonerne paa den Side, der vendte mod Ellensborg, endnu vare tause. Kommandør Bredal havde givet Ordre til, at intet Skud fra noget af Skibene maatte løsnes mod denne Side, førend han selv begyndte.

„Vi er klare overalt, Herr Kommandør,“ sagde Næstkommanderende. „Skal vi skyde?“

„Ikke endnu, ikke endnu, blot ikke utaalmodig! Jo længere vi vente, jo bedre Skud faae vi.“

Svenskerne kom stadig nærmere, forbausede over, at de ikke bleve beskudte. De troede allerede, at man over Kampen paa den anden, mod Byen vendende Side ikke

havde lagt Mærke til dem. Hurtigere og hurtigere gik de frem i Løb, nu vare de knap fire Hundrede Alen fra Skibene, da kommanderede Bredal:

„Brænd paa overalt!“

Et Lag drønede løs fra „Svenske Løve“s Styrbords Side, og strax derefter kom ogsaa Laget fra de andre Skibe. Krudtrøgen vältede hen over Isen og skjulte fuldstændig Svenskerne for et Øjeblik. Da Røgen var trukken bort, kunde de Danske se, at Angriberne vare bragte fuldstændig i Forvirring. Isen var bedækket af Døde og Saarede, thi Bredal havde givet Ordre til at lade Kanonerne med Skraasække. Endnu stormede Nogle frem, men Størstedelen var allerede i vild Flugt indefter, medens Skydningen fra Skibene fortsattes.

„Nu løs paa dem!“ raabte Bredal, idet han entrede ned ad Falderebslejderen, fulgt af en Del af sine Folk. Ogsaa fra de andre Skibe sendtes Folk ned paa Isen, og inden den lille fremstormende Rest af Svenskerne havde besindet sig, var den omringet fra alle Sider.

Svingende sin Øxe sprang Morten Ask ind paa Svenskerne, der vege tilbage ved Synet af hans kæmpemæssige Skikkelse, som mindede om de gamle Vikinger. Da gled han paa Isen, faldt, en Svensker hævede allerede sit Sværd, dog i det Samme kom Kommandør Bredal til og stødte Svenskeren ned.

Den lille Halvor Fynbo var som en Raket styrtet ind midt imellem Svenskerne, blandt hvilke han gjorde lyst med sin Øxe. Da blev han ramt af en Musketkugle og segnede om paa Isen.

Tappert værgede Svenskerne sig, men de vare for faa. De fleste af dem vare faldne eller saarede, saa Isen var farvet rød af Blod, Resten blev overmandet og bragt ombord paa Kommandoskibet.

Ogsaa de Danske havde dog mistet endel Folk. Bredal lod de Saarede bringe ombord. Morten Ask tog Halvor paa sine stærke Arme. Denne havde faaet en Kugle i Siden, men heldigvis var hans Saar ikke livsfarligt, efter hvad Bartskjæren sagde, da han var kommen ombord.

Da der saaledes var ryddet op paa denne Side, satte Bredal al Kraft ind paa at drive Fjenden tilbage paa de andre Kanter, og snart vare Svenskerne i fuldt Tilbagetog overalt. Efterhaanden standsede Skydningen, Kampen var forbi for denne Gang.

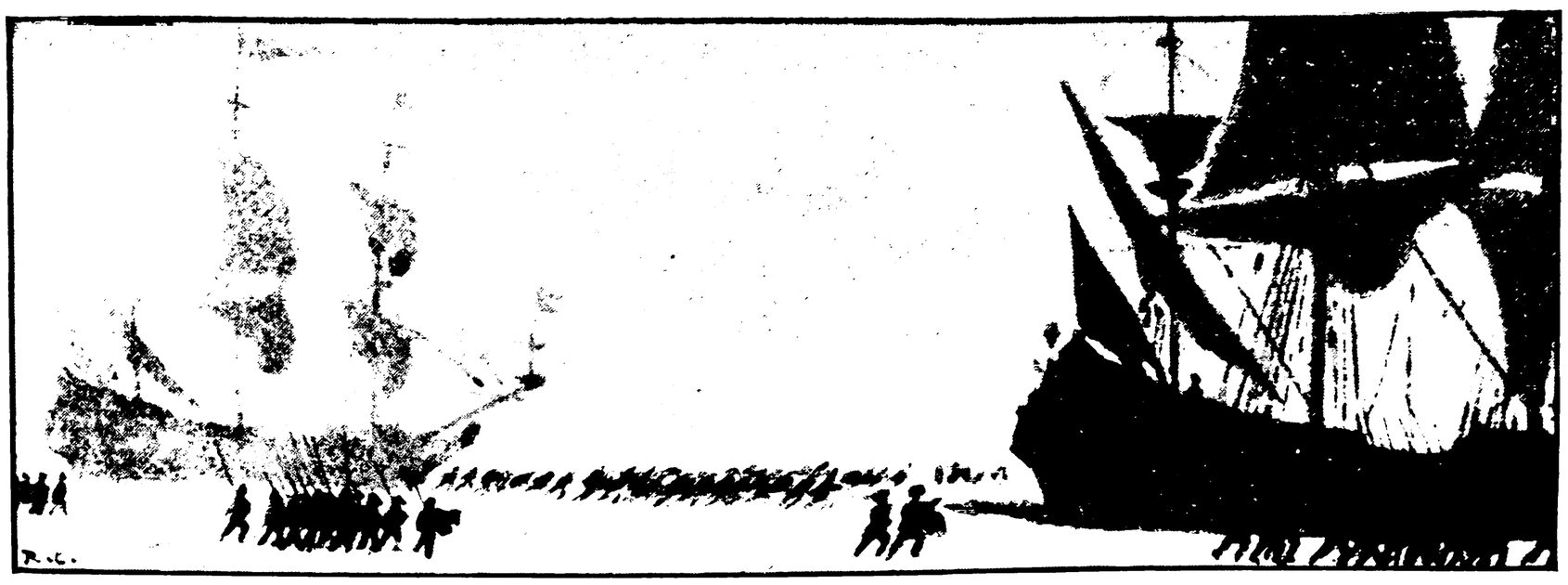

„Og nu fat paa Øxerne igjen, Folk!“ lød Bredals Stemme fra Skandsen. „Vi faae travlt i Nat!“

„Vi har et halvthundrede Fanger her ombord, Herr Kommandør,“ meldte Næstkommanderende. „Hvad skal vi gjøre med dem? Det vil gaa ud over Provianten, hvis vi skal beholde dem i længere Tid.“

„Send dem i Land og lad dem undervejs samle deres Saarede op. Sig dem, at hvis nogen af dem nøler herude i Nærheden af os, saa bliver han uden Naade skudt. Og lad dem saa hilse Kong Gustav og General Wrangel og sige dem, at de skal være velkomne igjen imorgen, hvis det tykkes dem.“

Med den Besked bleve Svenskerne sendte ind. Den ved Kampen afbrudte Isning blev nu fortsat med fornyet Iver, og inden Aften kunde Morten Ask melde, at de havde naaet den Rende, der var iset Dagen iforvejen, saa der var aabent et godt Stykke udefter.

Saasnart Mørket var faldet paa, blev der udstillet Poster paa Isen rundt om Skibene. Fra disse bragtes der Touge ud paa Isen, Besætningerne spændtes før, og Skibene bleve trukne ud gjennem Renden. Alt gik for sig i den dybeste Stilhed, alle Lys ombord vare slukkede. Paa denne Maade vare Skibene henimod Midnat naaede næsten ud til Slipshavn, netop som en voldsom Skydning begyndte inde fra Byen.

Her havde Svenskerne benyttet Aftenen til at faae endnu flere Stykker Skyts bragte i Stilling og havde endog ført enkelte Kanoner ud paa Isen, idet de, før det var blevet helt mørkt, havde rettet deres Kanoner ind paa Skibene. Foran Kanonerne havde de til Dækning anbragt Volde af Gjødning og Halm, der blev heldt over med Vand, saaledes at det Hele strax frøs sammen til en fast Mur. Nu susede Kuglerne ned paa Isen der, hvor Skibene havde ligget om Dagen, medens Bredal og hans Folk morede sig kostelig over det Puds, de havde spillet Svenskerne.

Den næste Dag vare Skibene ude af Skudvidde fra selve Fæstningen. Vel forsøgte Carl Gustav at bringe nogle Kanoner ud paa „Øen“, som den lille Halvø kaldes, der ender med Slipshavn. Men Sneen laa for højt, Kanonerne bleve stikkende i den, Forsøget maatte opgives.

Denne Dag bleve de Danske ikke forstyrrede i deres Arbejde, der nu gik end lystigere fra Haanden, man var jo snart ude ved Kanten af den faste Is; inden Aften laa Skibene i Grødisen, hvor det var umuligt for Svenskerne at komme ud. For første Gang i henved en Uge kunde Besætningerne tilbringe en rolig Nat.

Bæltet var dog endnu ufremkommeligt, og i næsten $1^1/_2$ Maaned maatte Skibene blive her i Sigte af Nyborg, idet dog hver gunstig Lejlighed blev benyttet til at komme længere ud. Lehnsmanden i Nyborg havde da efter Vaabenstilstanden faaet Ordre til at hjælpe Bredal med Proviant og andre Fornødenheder, men det var ikke lykkedes at bringe ham denne Hjælp. Folkene lede saa stor Nød, at de endog engang gjorde Mytteri.

Først midt i April kom Bredal til Kjøbenhavn, hvor han blev modtagen med Jubel. Kong Frederik udnævnte ham til Viceadmiral, dog syntes der nu ikke saa snart at blive Lejlighed for ham til flere Bedrifter, thi allerede den 26de Februar var der jo blevet sluttet Fred i Roskilde.

Saa kom som et Lyn Efterretningen om Carl Gustavs Landgang ved Korsør den 7de August. Det er jo bekjendt, hvorledes i Kjøbenhavn Forfærdelsen over dette skammelige Fredsbrud blev afløst af den stolteste Begejstring. Her ville vi kun nævne, at

Niels Juel fik Ledelsen af Stadens Forsvar mod Søen, og blandt de Foranstaltninger, som bleve trufne, var da ogsaa Udlæggelsen af endel Stykpramme og større armerede Rofartøjer i Kallebodstrand under Befaling af Nikolaj Heldt og Peder Bredal.

Den 11te begyndte Belejringen. Snart saae Carl Gustav, at det vilde være af den største Vigtighed, om han kunde besætte Amager for at kunne angribe Byen ogsaa fra denne Kant, og han lod derfor med nogle Galioter, Smaaskibe og Pramme anstille et Landgangsforsøg inde i Kallebodstrand, idet han troede, at Forsvarerne ikke havde henvendt nogen videre Opmærksomhed paa dette Sted.

En Dag i Slutningen af August, den 23de, opdagede den aarvaagne Bredal, at en fjendtlig Transport var under Opsejling Sønder fra. Han skikkede strax Bud til Niels Juel, der hurtig mødte ude paa Volden for at sætte sig ind i Sagernes Stilling og for at træffe de nødvendige Forholdsregler til at imødegaa den truende Fare.

Medens han nu sammen med Nikolaj Heldt og Peder Bredal overlagde, hvad der var at gjøre, kom Kong Frederik ridende derud, ledsaget af sin Halvbroder, den tappre Ulrik Christian Gyldenløve, som særlig havde Kommandoen over den Del af Volden, der var nærmest Kallebodstrand.

„Min kjære Fætter derude vil vel nok falde os an paa Amager," sagde Kongen, „efter hvad man lige nys har meldt mig."

„Saaledes forholder det sig," svarede Niels Juel, „jeg er lige kommen hid for at overlægge med Viceadmiralerne Heldt og Bredal, hvad der bedst er at gjøre."

„Trende saa tappre Sømænd skulle vel nok finde paa Raad," bemærkede Kongen. „Hvad agte I saa at gjøre?"

„Det er min Mening," sagde Niels Juel, „at saasnart Mørket falder paa, gaar Heldt og Bredal ud med de to Stykpramme og med alle de bevæbnede Baade, som vi kunne samle. Jeg har alt ladet gaa Ordre til Bremerholm om at sende Baadene op gjennem Havnen hertil. Resten lægge vi saa i Guds Haand!"

„I tror nu, at Gud kan hjælpe allevegne," faldt Gyldenløve ham i Talen. „Jeg stoler nu mere paa min egen Haand og det Sværd, den fører."

„Stille Ulrik," sagde Kong Frederik alvorlig. „I Tider som disse maa vi først og fremmest stole paa Himlens Bistand."

„Den venter Kong Carl Gustav sagtens ogsaa paa, trods det, at han har brudt den Ed, han højlig svor paa Freden."

Uden at svare Halvbroderen, vendte Kongen sig til Niels Juel.

„Saasnart Alt er ordnet her, møder I med Eders Baadfolk ved Vesterport saa hurtig som muligt. Inden Middagstid maa I være der for at tage Del i det store Udfald mod de svenske Løbegrave. Du har vel gjort Alt rede dertil?" tilføjede Kongen, henvendt til Gyldenløve.

„Mine Dragoner holde alt ved Porten. Frederik Ahlefeldt er der med Livregimentet og Hans Schack ligesaa. Borgerne have taget Posterne paa Voldene."

„Godt, godt!" sagde Kongen. „Saa vil jeg ønske Eder en god Lykke til Eders natlige Færd, min brave Heldt og Bredal. Det gjælder jo om at bevare Stadens bedste Fadebur."

Med disse Ord sprængte Kongen afsted, ledsaget af Gyldenløve, der skulde lede Udfaldet. Ogsaa Niels Juel fulgte kort efter.

Medens de Danske nu kæmpede udenfor Vestervold og ødelagde de Værker, som Fjenden havde opkastet her, ordnede Heldt og Bredal Alt til at angribe den svenske Transportflaade ude i Kallebodstrand. Fjenden var gaaet et lille Stykke ind i det snevre Løb, havde lagt sig til Ankers her og traf nu Forberedelser til at kaste Landgangstropperne ind paa Amager strax den næste Morgen. Inderst havde Svenskerne lagt en Fregat, der skulde beskytte Transportskibene. Dog faldt det dem ikke ind, at de Danske vilde driste sig ud.

I Holmens Kanal var der i Løbet af Dagen samlet 180 Mand paa en Mængde Smaafartøjer, disse roede ved Mørkets Frembrud ud gjennem Havnen og ordnede sig i to Afdelinger under Nikolaj Heldt og Peder Bredal. Hver af dem bugserede en Stykpram udefter. Lidt efter Midnat vare de naaede ud i Nærheden af den svenske Fregat, der laa paa Forpost. Netop som det begyndte at lysne, aabnede Stykprammene Ilden paa den. Svenskerne bleve aldeles overraskede ved dette pludselige og ganske uventede Angreb. De svarede vel paa Ilden fra de danske Skibe, men kun med ringe Kraft.

Da raabte Bredal over til Heldt:

„Mig tykkes bedst at tage Tyren ved Hornene strax. Det lader næppe til, at han vil stange.“

„Det kan I have Ret i, Bredal,“ svarede Heldt. „Vil I entre Fregatten her, saa ror jeg med mine Baade ud til Transportfartøjerne, at de ikke skulle slippe fra os!“

Dette lod Bredal sig ikke sige to Gange. Han sprang ned i et Fartøj, der laa paa Siden af hans Stykpram, hvorfra han hidtil havde ledet Skydningen.

„Alle Baadene følger mig!“

Selv roede han afsted, saa Skummet sprøjtede op over Stævnen af Baaden. De andre Fartøjer kom snart med, uagtet de Svenske skød med deres Musketter paa Baadene, da disse vare nær nok. Heldt roede et Stykke udenom Fregatten, medens Bredal gik lige løs paa denne, der hed „Wrangels Jagt“ og førte 10 Stykker.

Fra alle Sider lagde nu Fartøjerne til ved Fregatten og kastede Haandgranater ombord i den. Bredal sprang derefter op over Rælingen, ledsaget af sine Folk. Svenskerne havde samlet sig agter paa Skandsen, men trængtes fra alle Sider. Da de ikke længere kunde holde Stand her, sprang de ned i Lasten, huggede Trappen væk og fyrede derefter gjennem Lugen op paa de Danske. Nede i Lasten var der helt mørkt, saa de Danske maatte skyde derned paa Lykke og Fromme. Derimod kunde Svenskerne skimte Omridsene af deres Fjender imod den klare Nathimmel.

„Det varer lidt for længe,“ sagde Bredal endelig. „Skaf hid nogle Fakler eller brændende Fyrrepinde!“

Da denne Ordre var udført, befalede Bredal, at Faklerne alle paa en Gang skulde kastes ned i Lasten.

Dette skete, og idet nu Rummet blev helt oplyst, sprang en Mængde af de danske Matroser ned i Lasten. Et Par af dem bleve saarede, men Resten kastede sig over Svenskerne. Efter en hidsig Kamp bleve disse overmandede og bundne.

De brændende Fakler havde imidlertid stukket Ild nede i Lasten. Bredal lod da hurtigst muligt Fangerne bringe ned i Baadene, bjergede i al Hast, hvad man kunde overkomme, fra Fregatten og roede væk fra den. Snart stod denne i fuld Brand og kastede et lysende Skær ud over Omgivelserne.

„Herligt!“ raabte Bredal. „Nu lyser Svensken selv op for os, saa vi kunne finde Vej. Ind i Transportflaaden, alle Mand!“

Nikolaj Heldt havde imidlertid ikke været ledig. Han delte sine Fartøjer saaledes, at hvert fjendtligt Transportskib blev angrebet af to danske Baade, og det varede ikke længe, førend der var en almindelig Entring og en almindelig Forvirring. Saasnart en Skude var tagen, blev Besætningen lukket inde i Lasten, et Par Mand sattes til Vagt, og saa gik det løs paa det næste fjendtlige Skib.

Imidlertid var Bredal ogsaa kommen til. Han roede løs paa to Galioter, der skulde beskytte Landgangen. Inden han

Ulrik Gyldenløve. Niels Rosenkrantz. 17
Niels Juel. Henrik Bielke. Frederik Thuresen.
Fr. Ahlefeldt. Frederik d. III. Hans Schack. Peter Halkjær.
Hans Nansen. Nikolaj Heldt. Peder Bredal.

naaede dem, slog dog Flammerne op fra dem, Svenskerne havde selv stukket Ild paa dem og vare flygtede i deres Baade. Bredal gjorde Jagt paa dem og fangede dem. Yderst laa en svensk Fregat paa 30 Kanoner, der havde aabnet en livlig Ild paa de danske Baade. Da nu Bredals Baade nærmede sig den, kappede den sine Ankertouge, satte Sejl, og det lykkedes den at undslippe ud i Kjøge Bugt. Men det var ogsaa det eneste af de svenske Skibe, som det lykkedes at redde sig.

Bredal og Heldt fik saa deres Priser samlede, og det viste sig, at der var taget 19 Skuder og 4 store Pramme, som vare lastede dels med Kanoner (ialt 12) og Ammunition, der skulde have været brugt til inde fra Amager at beskyde Kristianshavn, dels med Proviant og andre Fornødenheder, som nu vilde være særdeles kjærkomne for den belejrede By.

Da Solen stod op, var Heldt og Bredal med hele den erobrede Transport paa Vej ind gjennem Kallebodstrand; 40 Fanger førte de med sig, af deres egne Folk vare kun 8 saarede i Kampen.

En stor Menneskemængde havde imidlertid samlet sig inde ved Havnen, hvorfra den paa Afstand havde været Vidne til Slutningen af Kampen. Den hilste nu de hjemvendende Søfolk med begejstrede Jubelraab. Ogsaa Kongen var kommen til Stede for at erfare Resultatet af dette Udfald, og da Nikolaj Heldt og Peder Bredal steg i Land ved Børsen, modtoges de af Kong Frederik med dennes Tak for den udførte Vaabendaad.

Følgen af Udfaldet var ogsaa den, at Kallebodstrand blev fri for Svenskerne, saaledes at flere Smaafartøjer ad denne Vej kunde slippe ind til Staden med Forsyninger.

I Kallebodstrand var henlagt en Stykpram, der var Svenskerne en slem Torn i Øjet. Der førtes jævnlig en livlig Artillerikamp mod den, og den blev ikke Svar skyldig, uagtet den led store Tab; blandt Andre faldt Chefen, Lieutenant Engelbrecht Hansen den 3die September. Svenskerne søgte da at forsænke Indløbet til Havnen Nord fra for at hindre Tilførsel til Staden ad denne Vej. Det lykkedes dog de Danske at faae de stenfyldte Skibe ind paa grundt Vande, hvor de bleve staaende. Her laa „Arche Noæ“ under Kaptajn Søren Orning, senere understøttet af Fregatten „Højenhald“ under Kaptajnlieutenant Peter Jensen Morsing. De Svenske forsøgte at overrumple disse Skibe ved et Baadeangreb, som dog blev afslaaet.

Søfolkene vare saaledes idelig paa Færde og værnede om Havnen paa samme Tid, som Soldaterne og Borgerskabet afsloge alle Angreb paa Stadens Volde. —

Samme Efteraar fik Bredal Kommandoen over en lille Eskadre, hvormed han skulde overføre 6000 brandenburgske Tropper enten til Kjøbenhavn eller til Lolland. Hans Flag vajede paa „Tre Løver“. Denne Expedition gik dog i Lyset, da Kurfyrsten af Brandenburg i Mellemtiden var kommen paa andre Tanker.

Als var stadig besat af svenske Tropper under Kommando af Oberst Ruthger von Ascheberg, der tillige havde 4 Skibe til sin Raadighed for at dække Øen. Den brandenburgske Hær, der stod i Sundeved, mente imidlertid, at Øjeblikket kunde være kommet til at jage Svenskerne bort fra Øen, og Bredal blev da med sin Eskadre sendt ned til Farvandene her for at yde sin Bistand til Opnaaelsen heraf.

Tidlig om Morgenen den 4de December 1658 fandt Angrebet Sted, idet det brandenburgske Artilleri aabnede Ilden paa de svenske Poster ved Alssund. Disse maatte trække sig tilbage, og Brandenburgerne tilligemed kejserlige og polske Tropper

gik nu i Baade over Sundet, eftersom de ikke behøvede at frygte for de svenske Skibe, der laa ved Sønderborg, thi disse vare blevne angrebne af Bredal og nu indviklede i fuld Kamp, saa de havde nok med at tænke paa at forsvare sig.

Bredal havde med sine Skibe lagt sig tæt op ad Modstanderne, og der fyredes bravt fra begge Sider. En saadan langsom Kampmaade var imidlertid ikke efter Bredals Hu, og da der var gaaet en halv Times Tid, gav han Ordre til at sætte Sejl og kappe Tougene, medens Folkene skulde holde sig klare til Entring.

Han var ankret et Stykke til Luvart af sine Modstandere og havde desuden Strømmen med. Da Alt var klart, kommanderede han:

„Lad falde Sejlene, kap Touget!“

I samme Øjeblik svajede hans Skib ned mod Fjenden, og i det næste Nu vare Entredræggene kastede over i Rejsningen paa det fjendtlige Kommandoskib.

I Spidsen for sine Folk stormede Viceadmiralen over det fjendtlige Skibs Ræling. Ved det voldsomme Angreb kastedes Svenskerne tilbage, Bredal trængte efter dem. Da segnede han pludselig om, en fjendtlig Musketkugle var gaaet igjennem hans Bryst. Døende bragtes han ombord paa sit Skib, idet hans Folk maatte trække sig tilbage fra Svenskernes Dæk.

Imidlertid samlede Officererne Folkene til en ny Entring. Men Svenskerne havde benyttet det lille Ophold til at klare Entredræggene fra sig og kappe Ankertougene, deres Skib slirede hen langs Siden af det danske Admiralskib og kom klar af dette. De andre svenske Skibe fulgte Exemplet, satte Sejl og flygtede bort.

Takket være Peder Bredals Angreb paa de fjendtlige Skibe, lykkedes det de tydske Hjælpetropper at komme over til Als og fordrive Svenskerne fra denne Ø, men Bredal havde offret sit Liv derfor.

Svenskerne havde imidlertid udsendt en Eskadre paa 13 Skibe for at holde Øje med Bredal. Denne svenske Styrke kom kort Tid efter over under Als. De danske Skibe, der nu førtes af Kaptajn Peter Jansen de Koningk, maatte søge ind i Flensborg Fjord, hvor de i flere Maaneder holdtes indespærrede. Efter Bjelkes Sejer ved Rødsand slap han dog ud sammen med Heldt, hvorefter han hele Sommeren var paa Færde rundt om Fyen. Der skulde nu gjøres et nyt Landgangsforsøg mod denne Ø, og der blev da i den Anledning samlet endel smaa Transportskibe paa Østkysten af Jylland, hvorfra de Koningk skulde eskortere dem over med sine Krigsskibe, nemlig Fregatterne „Graa Ulv“ og „St. Johannes“ tilligemed de tre hollandske Skibe: „Jomfruen af Enkhuysen“, „Hollandske Prinds“ og „Møjnikedam“.

Imidlertid var en svensk Eskadre paa 9 Skibe og 1 Brander under Kommando af Owen Cox løben ud fra Landskrona. Ved Æbeløen fik han Underretning om, at den danske Transportflaade laa oppe i Ebeltoft Vig. Strax gik Owen Cox derop, naaede Transportflaaden om Morgenen den 23de Juli og faldt strax over den. Baade de Danske og Hollænderne kæmpede tappert mod Overmagten, som dog var dem for stor. Cox sendte sin Brander ind mod „Jomfruen af Enkhuysen“, som blev antændt og sprang i Luften. Branderen drev videre ind imellem de danske Transportskibe, ogsaa disse bleve stukne i Brand. Besætningørne maatte redde sig ved at svømme i Land. De andre 4 Skibe bleve tagne af Fjenden. Selv fandt de Koningk Heltedøden. —

Endnu et Par Ord om Bredal. At denne i Ditmarsken fødte Mand maa have

været en ualmindelig Personlighed, er sikkert. Vel møder man ham i Historien for første Gang, da han ved Nyborg fremkaldte det eneste Lyspunkt paa en Tid, da det syntes, som om alle Andre i Landet vare slagne af Frygt og Rædsel. Men da han, der var begyndt som simpel Matros, allerede den Gang havde drevet det til at blive Kommandør og Eskadrechef, saa har hans kjække Modstand her næppe været hans første Bedrift, om det end blev den, der sikkrede hans Navn mod Glemsel.

Jakob Nielsen Dannefer.

I et Værelse paa Kronborg Slot sad den svenske Konges højtbetroede Mand Carl Gustav Wrangel, Rigsadmiral og Feltmarskal. Nogle svenske Officerer sad ved Siden af ham, og foran ham stod hans Livknægt.

„Du har hidtil været flink, Jakob Nielsen, og er det mit Haab, at Du vedbliver dermed," sagde Wrangel. „Det er stor Tillid, jeg viser Dig, og jeg haaber, Du skjønner derpaa."

„Jeg skal gjøre mit Bedste, Herr Admiral," svarede Livknægten.

„Det vil ogsaa baade Dig selv bedst. Navnlig passer Du vel paa de Sager, jeg sender min Frue ned med „St. Johannes". Med Fangerne ombord har Du Intet at skaffe, det lader Du Fureren om, Du sørger blot for, at mit Gods kommer sikkert og vel i Land."

„Jeg skal, om det skulde være nødigt, vove Livet for at bringe det i sikker Havn!"

„Det er godt. Imorgen tidlig er Du klar til at gaa ombord. Afsted!"

Livknægten gik, medens Wrangel vendte sig om til de svenske Officerer.

„Han er en flink og dygtig Karl," sagde han.

„Det synes mig dog," sagde en af Officererne, „at Herr Amiral viser Jakob for stor Tillid. Han har en Ræv bag Øret!"

„Ej, ej! Der tager I sandelig storligen fejl! Han har tjent mig tro og ivrig, siden han kom i vor Tjeneste.“

„Men han er dog stadig Dansk“, indvendte Officeren, „og de ere alle tilhobe ej Andet end Lumskepak og Tyvepojker.“

„Dummerhoveder er de,“ faldt Admiralen ham i Talen. „Tror I desuden, at Folk af hans Slags tænker paa noget Fødeland. De tjener lige godt den ene eller den anden Herre, tidligere var Jakob i Polen, nu i Sverrig, det kommer ham ud paa Et. Og lad os saa fortsætte, hvor vi slap, da Jakob kom herind, nemlig hvorledes vi skulle tage imod Herr Opdam, hvis han skulde komme med Ufred i sit Skjold.“

Medens Wrangel og hans Officerer, der havde faaet at vide, at Hollændernes Flaade nærmede sig og efter al Sandsynlighed agtede at undsætte Kjøbenhavn, nu raadsloge om, hvorledes de bedst skulde forhindre Opdam fra at løbe ind i Sundet, ville vi følge Wrangels Livknægt ned paa Helsingørs Skibsbro, idet vi dog forinden med et Par Ord ville omtale hans tidligere Liv.

Jakob Nielsen var født nede paa Møen. Hans Hu havde tidlig staaet til Eventyr i fremmede Lande; han var da kommen til Polen, lod sig hverve der og var efterhaanden rykket op til at blive Korporal og Kvartermester i det Regiment Livryttere, som var Kjernen i den polske Konges, Johan Kasimirs, Hær. Jakob Nielsen, der i Polen havde antaget eller faaet Navnet Dannefareren eller Dannefer, var dog ikke saa blottet for Fædrelandskjærlighed, som Admiral Wrangel antog. Saasnart Danmark i 1657 var kommen i Krig med Sverrig, havde han strax forladt Polen, var ilet hjem og havde ladet sig hverve som menig Rytter. Under det korte, ulykkelige Felttog havde han viist sig saa flink, at han blev forfremmet til Underofficer. Saa blev der som bekjendt ved den sørgelige Roskildefred 1658 afstaaet 2000 Ryttere til Sverrig, og blandt disse var Jakob Dannefer. Wrangel havde lagt Mærke til den kvikke og raske Mand, havde valgt ham til sin Livknægt, og Jakob Dannefer havde forstaaet at vinde sin nye Herres Tillid; men han havde derfor ingenlunde opgivet Tanken om at gavne sit rette Fødeland, tværtimod, det var netop Haabet herom, som bevirkede, at han søgte at gjøre sig saa nyttig og uundværlig for Wrangel som muligt.

Nu var Krigen brudt ud paany, og Jakob Dannefer var med sin Herre fulgt over til Sjælland. Kjøbenhavns Belejring var begyndt, Kronborg var taget ved List, og nu skulde endel danske Fanger, 120 i Tallet, sendes over til Pommern. Til denne Transport vilde Wrangel benytte et med 16 Kanoner armeret Handelsskib „St. Johannes,“ der tilhørte ham selv, og ved samme Lejlighed vilde han sende endel røvet Gods over til sin Frue, der opholdt sig i Pommern. Det var dette Hverv, som han havde overdraget Jakob Dannefer.

Det var om Aftenen den 1ste Oktober 1658, at Jakob Dannefer gik frem og tilbage nede paa Helsingørs Skibsbro. Her laa „St. Johannes“, efter at Godset var indladet i den, og de danske Fanger skulde derefter bringes ombord. I mindre Hold bleve de førte ned til Havnen og maatte staa opstillede her, indtil Touren kom til dem at gaa ombord i det Skib, som skulde føre dem over til Tydskland, hvor de skulde anvendes i Fjendens Tjeneste.

Jakob Nielsen slentrede forbi sine Landsmænd, hvem han betragtede med umiskjendelig Foragt. Samtidig mønstrede han dem skarpt, og pludselig kom der et Glimt

i hans Øje, da han blandt Fangerne opdagede En, der tidligere havde tjent ved hans Regiment, og hvem han kjendte som en dristig og uforfærdet Karl.

„Der har vi Manden, ham maa jeg have fat paa," mumlede han ved sig selv, medens han ligegyldig vedblev at drive om paa Skibsbroen.

Lidt efter bemærkede han den svenske Furer, der havde Opsigt med Fangerne.

„Naa, Jøns, det er nogle rare Karle, I der har faaet fat paa, de bliver nok søsyge, naar vi kommer ned i Østersøen."

„Godt nok til dem, det Pak. Men det er sandt, Jakob Nielsen, I veed jo, at vi skulle sejle imorgen tidlig, før Fanden faaer Sko paa."

„Da var det Skam godt, I sagde mig det, Jøns Olsson. Saa gaar jeg hellere ombord endnu i Aften og henter nu med det Samme min Mantelsæk. Jeg tager en af de Fyre derhenne til at slæbe den ned for mig."

„Hvor vil I hen, en af Fangerne, dem jeg indestaar for?"

„Jeg giver Eder mit Ord paa at bringe ham sikkert tilbage. Skibsfolkene have for meget at tage vare. Hej, Du Grødhoved," tilføjede Jakob Dannefer, idet han pegede paa den Mand, han før havde bidt Mærke i, „kom hid med mig."

Den Tiltalte saae trodsig paa Jakob Nielsen.

„Skal jeg nu lystre Eder her, I som . . . ."

„Stille, ikke et Muk! Følg mig, og det flux, hvis Du ikke vil have min Klinge at føle eller det, som værre er," raabte Jakob Nielsen forbitret. Med det Samme traadte han hen til Fangen og ruskede ham eftertrykkeligt i Kraven, saa den svenske Furer smilede derved; men Jakob Nielsen hvidskede da til sin Landsmand:

„Ikke et Ord, men følg med mig, Anders, om vi skulle faae Hævn over Svensken."

Forbauset saae Anders paa ham. Jakob Nielsen gik op fra Skibsbroen, den Anden fulgte efter ham.

Da de vare drejede om det første Hjørne, vendte Jakob Dannefer sig om til sin Ledsager.

„Nær havde Du fordærvet det Hele for mig, bitte Anders, ved Din Trodsighed, og en slig Lejlighed vender næppe tilbage saa snart!"

„Det er mig umuligt at begribe Eders Mening, Jakob Nielsen. I falder over mig med grove Skjældsord om Eders egne Landsmænd, og saa taler I om Hævn over Svenskerne, dem I nu tjener efter bedste Evne. Er det Eders Mening at svige Eders nye Herre, Admiral Wrangel?"

„Du er sandelig langsom til at fatte. Svenskerne maa jo ikke mærke, at vi lægge Planer op sammen. Og hvad det anbelanger at svige Herr Wrangel, da længes jeg svarlig efter at lette mit Hjerte. Jeg blev jo sammen med de Andre foragtelig solgt til Svenskerne i Roskilde. Ingen spurgte mig om min Villie, og ikke en Stund har jeg ladet af med at pønse paa at komme bort fra dem igjen. Naar jeg har gjort mig villig hos Herr Wrangel, da var det kun for at putte ham og de andre Svenske Blaar i Øjnene. Du mener, at jeg nu vil svige ham. Men er dette da mere svigefuldt, end da han overlistede Kommandanten her paa Kronborg ved at indbilde ham, at Kjøbenhavn var falden. Jeg har færdedes meget om, men overalt kun set, at i Krigen gjælder alle Kneb, og det skal nu med Guds Hjælp Svensken faae at føle."

„Højlig forbauset er jeg ved at høre Sligt af Eder," sagde Anders. „Vi have alle troet, at I ganske helt havde svigtet Eders Fødeland. Men lad mig nu høre Eders Plan, Jakob Nielsen, kan jeg hjælpe til, da skal Villien sandelig ikke mangle."

„Det vidste jeg, saaledes som jeg kjender Dig fra forrige Tider. Dog ser jeg hist Herr Wrangel komme. Gaa lidt bag efter og undres ikke over, at jeg atter skjælder Dig paa Livet løs, om det gjøres nødigt."

Virkelig kom Admiral Wrangel med nogle svenske Officerer gaaende ud fra Kronborg. Da han saae sin Livknægt, standsede han og sagde til ham:

„Naa, Jakob Nielsen, er Du saa klar til Rejsen?"

„Javel, Herr Admiral. „St. Johannes" gaar tidlig imorgen, og derfor begiver jeg mig ombord endnu i Aften, om I tillader."

„Sikkerlig," svarede Admiralen. „Hvad er det for en Karl der?"

„En af de danske Fanger, som skal slæbe min Mantelsæk ned. De Karle have godt af at slide lidt, og Skibsfolket har Besvær nok ombord. Huen af, Din Tølper, naar den naadige Herr Admiral taler til Dig."

„Du synes mig ikke blid mod Dine tidligere Landsmænd, men saameget des bedre. Jeg haaber nu, Rejsen skal gaa godt for Dig."

„Det haaber jeg og, jeg venter mig megen Plaseer af den."

Wrangel og hans Følge gik videre, medens Jakob Dannefer, fulgt af Anders, gik op til sit Kammer i Kronborg. Her gav han sig strax i Færd med at pakke sit Tøj ned i sin Mantelsæk, og under dette Arbejde gav han Anders nærmere Oplysninger om sine Planer, efter at han først havde forvisset sig om, at der ingen Svenskere var i Nærheden udenfor paa Gangen.

„Naa, Anders, hør nu godt efter. Imorgen tidlig gaar vi altsaa fra Helsingør. Naar vi ere komne Sønden for Hveen, ned ad Kjøbenhavn til, maa Du sørge for at være paa Dækket sammen med en Snes Stykker af dine Kammerater. Jeg skal sørge for at faae saamange af Svenskerne som muligt ned under Dækket. Saasnart jeg raaber, at der er Ildebrand i Kjøbenhavn, saa er det Tegnet til, at I skulle fordele Eder rundt om paa Dækket, og naar jeg derpaa raaber „Kong Frederik!", da griber I hver sin Svensker og holder ham fast. Agter skal jeg selv sørge for Lystigheden. Hvad der saa ydermere skal gjøres, det maa Tiden vise. Glem nu Intet heraf og indprent nøje Enhver især, hvad han har at gjøre. Vi have jo Natten for os!"

„Det skal blive en lystig Dands, vi føre imorgen. I kan stole paa mig!"

„Lad os saa komme ombord. Solen er allerede ved at gaa ned, og altfor længe tør vi ikke blive borte."

De to Mænd gik nu tilbage til Skibsbroen, hvor „St. Johannes" laa fortøjet. Jakob Nielsen sendte sin Ledsager ombord med Mantelsækken, idet han gav ham et Dunk i Nakken. Saa henvendte han sig til den svenske Furer og bemærkede:

„Her har I Eders Fange velbeholden tilbage. Det Fæhoved skulde saamænd ikke finde paa at løbe sin Vej. Nu vil jeg forføje mig tilkøjs, imorgen skulle vi jo tidlig paa Benene."

Ombord paa „St. Johannes" var man imidlertid bleven færdig med at stuve Ladningen. Der fandtes bl. A. flere Fade Vin derimellem, som Wrangel havde fundet i Kjælderne paa Kronborg. Ogsaa de 120 danske Fanger vare blevne anbragte ombord; flere af dem maatte ligge oppe paa Dækket. —

Den næste Morgen, den 2den Oktober, var Vejret klart og smukt med en pæn Brise fra NØ.; Sejlene bleve satte, Fortøjningerne kastede los, og hen paa Formiddagen stod „St. Johannes“ med en jævn Fart Sønder efter.

En svensk Galiot havde ligeledes sat Sejl og fulgte med, holdende sig noget til Luvart af „St. Johannes“.

Paa Skandsen her ombord stod Jakob Dannefer, da den svenske Furer kom op paa Dækket.

„Naa, er I endelig der,“ sagde Jakob Dannefer til ham. „Har I set, at vi nok faae Følgeskab et Stykke Vej.“

„I mener Galioten der. Ja, det er ikke et Stykke af Vejen, den følger, thi den skal eskortere os over Østersøen.“

„Er det nødigt? De Danske ligge jo vel indestængte ved Kjøbenhavn og ville sandelig ikke vove at løbe ud.“

„Under Krig kan man aldrig være forsigtig nok,“ bemærkede Fureren.

„Det kan I have Ret i, Jøns Olsson,“ sagde Jakob Dannefer. „Og derfor vil jeg give Eder et godt Raad. I skal ikke lade alle vore Fanger komme paa Dækket paa en Gang, men hellere inddele dem i Hold. Jeg skal gjerne være Eder behjælpelig dermed.“

Fureren fandt Raadet godt. Sammen med Jakob Dannefer gik han forud, hvor Fangerne vare samlede. Disse bleve stillede op og efterhaanden sendte ned i Lasten forude.

„Se, se, der har vi nok min Karl fra igaar Aftes, hvad er det, Du hedder?“

„Anders,“ svarede den Tiltalte mut.

„Du kunde maaske have Lyst til at se Kjøbenhavn endnu engang paa Afstand. Nu kan Du gaa ned, men komme op med Dit Hold, naar vi nærme os ned ad Gyldenlund til, forstaar Du. Saa maa Du have Dit Hold samlet.“

„Mit Hold skal være ganske klart, saasnart vi faae Lov at komme op.“

„Har I Noget herimod, Jøns Olsson? Jeg skylder den Hundsvot en liden Belønning, fordi han igaar slæbte paa min tunge Mantelsæk.“

„For tusind Djævle!“ svarede Fureren. „Mig kan det være lige bra', hvem der kommer op.“

Brisen var imidlertid flovet noget, først henad Middagstid passerede man Hveen.

Noget senere gik Jakob Dannefer ned i Lasten agterude for at se til Admiralens Sager. Ved Hjælp af et Par svenske

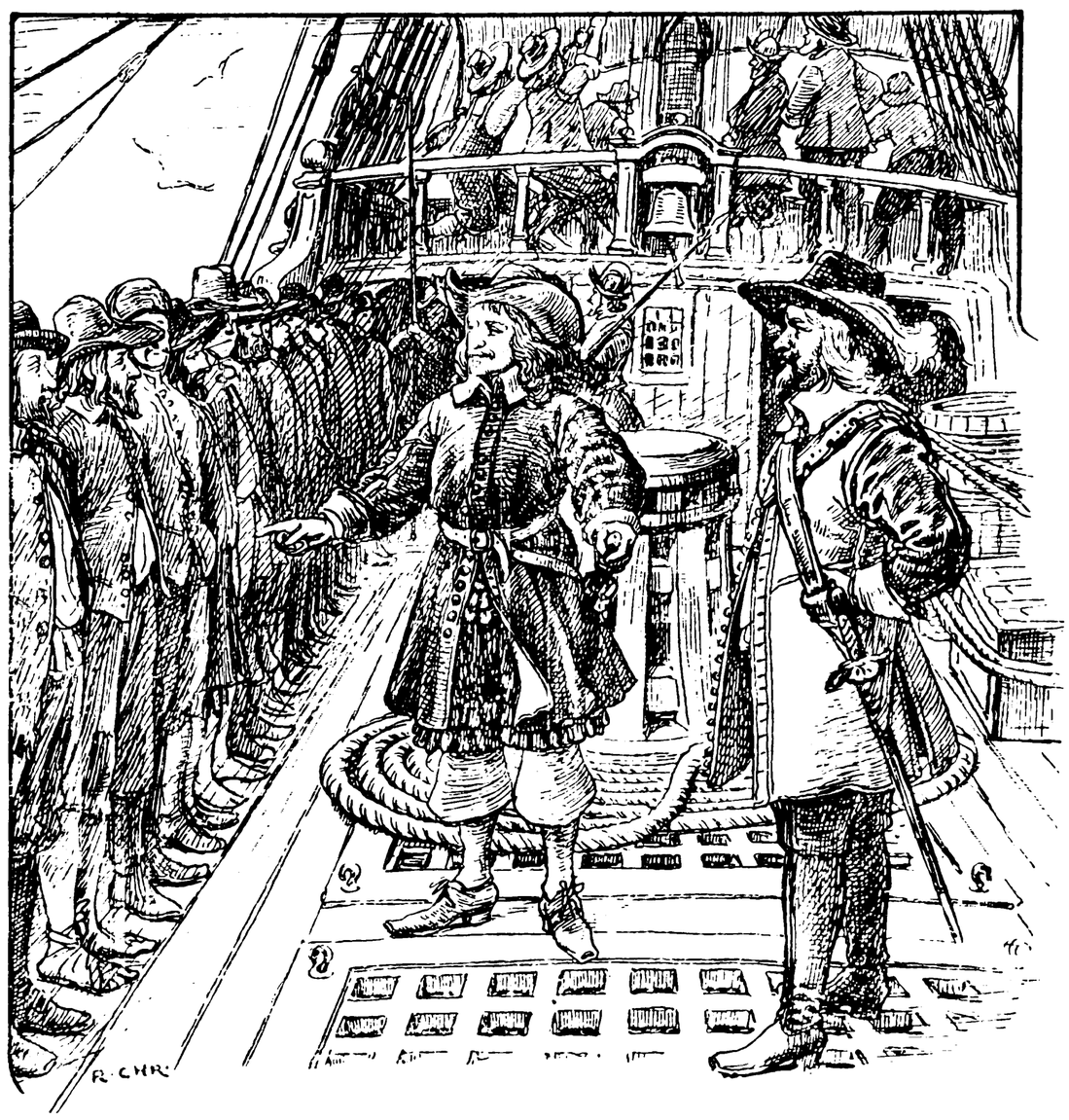

Matroser fik han et Vinfad rullet frem. Han havde dog nok Lyst til at smage paa Vinen. Da han havde faaet en god Slurk suget op og havde ladet sig den smage vel, gik han atter op paa Dækket.

Her havde Forholdene imidlertid forandret sig. Efter Middag var Brisen atter frisket i, „St. Johannes“ løb en rask Fart gjennem Vandet, og det syntes at knibe for Galioten at følge med.

Jakob Dannefer indlod sig nu i Snak med nogle af Matroserne, hvem han fortalte, at et Par af deres Kammerater vare nede for at smage paa Admiralens Vin. Den ene efter den anden af de svenske Søfolk forsvandt fra Dækket ganske stilfærdig, snart var der kun en halv Snes Stykker tilbage.

Anders med endel af de danske Fanger havde lejret sig forude, hvorfra de stirrede ind mod Taarnene i Kjøbenhavn. Jakob Dannefer spadserede frem og tilbage, vexlende et betydningsfuldt Blik med Anders. Idet han kom forbi denne, hvidskede han sagte:

„Klar?“

„Klar!“ svarede Anders ligesaa sagte.

Da Jakob Dannefer kom hen agter, hvor den svenske Furer stod, raabte han højt til denne:

„Min Sandten, tror jeg ikke, der er Ildebrand udi Staden. Kan I se Røgen hist? Kjøbenhavn brænder!“

De svenske Matroser fik travlt med at se ind mod Byen, medens de Danske slentrede rundt om paa Dækket, tilsyneladende ganske dvaske og uden at lægge Mærke til Noget. Jakob Dannefer iagttog dog med Tilfredshed, at der snart bag hver Svensker befandt sig en eller to Danske.

Han knappede nu sin Frakke op, hvorved et Par Rytterpistoler kom til Syne, gik saa lige løs paa Fureren, trak sin Sabel og raabte i det Samme med høj Røst:

„Kong Frederik!“

„Hvad skal det betyde, for tusind Djævle?“ raabte Fureren, idet ogsaa han trak blank.

„Giv Eder, Jøns!“

„Aldrig,“ svarede denne, idet han førte et Hug mod Jakob Dannefer, som dog afpareredе det og huggede Fureren over den højre Skulder, saa han, brølende af Smerte, styrtede om paa Dækket.

I samme Øjeblik Jakob Dannefer havde givet Signalet, vare alle de paa Dækket værende Svenskere overmandede.

„Ned i Forlasten med dem. Lad alle vore Kammerater komme op, og læg saa Lugerne paa overalt.“

Derpaa trak han en af sine Pistoler og ilede hen imod Skipperen, der stod agterude ved Siden af Rorgængeren og havde stirret ud efter Galioten.

„Nu er Skibet mit, og Du holder flux Kursen paa Kjøbenhavn. Viger Du blot en Tomme til Siden, skyder jeg Dig ned!“

Skjælvende af Frygt gav Skipperen Rorgængeren Ordre til at lægge Roret op og sætte Kurs mod Byen.

Ombord i Galioten blev man meget forbauset ved at se „St. Johannes“ forandre Kurs. Snart stod det dog klart for den svenske Kaptajn der ombord, at der maatte være noget galt paa Færde. Han sendte Skud paa Skud efter „St. Johannes“. Kuglerne vandede flere Gange paa Siden af Skibet, men dette fortsatte rolig sin Kurs og nærmede sig snart ind mod Rheden. Ogsaa nogle andre Skibe, som vare i Nærheden, gjorde Jagt paa det, men det var for sent, og en Times Tid efter lod Jakob Dannefer Ankeret falde helt inde ved Bommen, idet han hejste hvidt Flag. Skibet blev strax bordet af endel danske Søfolk.

Hurtig forklarede Jakob Dannefer Sammenhængen. Derpaa bleve Lugerne tagne af, og de Svenske beordrede op paa Dækket. Flere af disse havde rolig ligget nede og sovet, og deres Forbauselse ved at se Skibet ligge til Ankers inde ved Kjøbenhavn var saa stor, at de Danske brast i Latter ved at se dem.

Den saarede Furer blev strax bragt iland, derefter ogsaa de svenske Fanger, af hvilke enkelte vare døddrukne. Jakob Dannefer maatte selv strax ind for at aflægge Beretning om det Forefaldne.

At han naturligvis blev hilset med Jubel, er en Selvfølge, og endnu større Glæde vakte det, da han fortalte, hvad han havde hørt paa Kronborg, at Hollænderne under Opdam snart kunde ventes til Sundet for at jage den svenske Flaade bort, der fra Søen holdt Byen indesluttet.

Kong Frederik udnævnte Jakob Dannefer til Ritmester, saaledes at han som Officer var med i den senere Del af Krigen. Efter denne blev han Tolder i Stege, hvor han døde den 5te Marts 1682.

Kan man nu kalde Jakob Dannefer en „Søhelt“. Maaske ikke! Men hans og hans Hjælperes raske Daad fandt dog Sted paa Søen og viser, hvor let den menige danske Mand har ved at finde sig til Rette ombord. Og der er derfor al Grund til ikke at forbigaa ham i disse Skildringer.

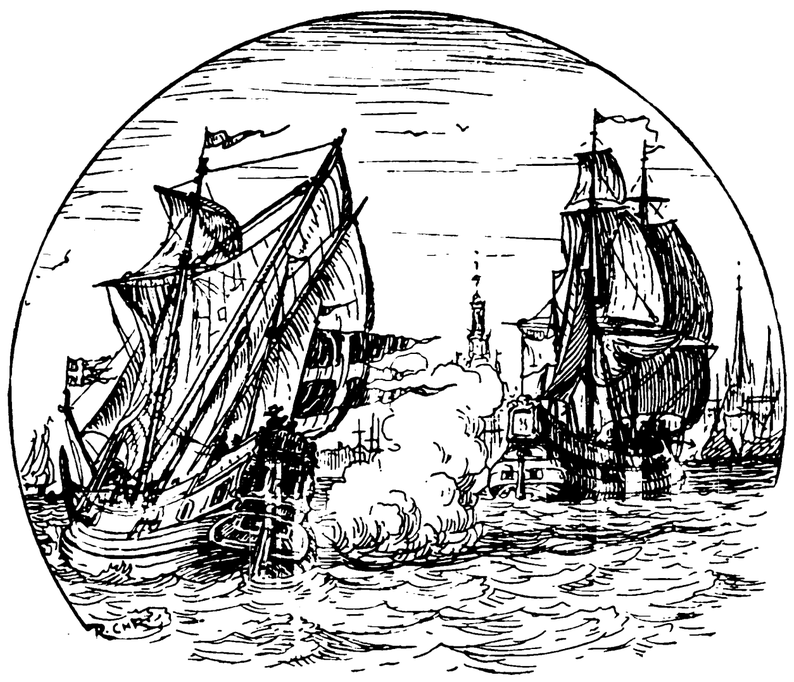

Curt Sivertsen Adelaer.

En Aften i Maj Maaned 1654 laa en veneziansk Flaade paa 26 Skibe til Ankers i Mundingen af Dardanellerne, tæt ved den sydøstlige Kyst af Strædet udfor Kum Kalessi. Nogle Mile længere inde i dette, hvor det gjør en Bøjning ved den lille By Sultanieh, kunde man udefra skimte en hel Skov af Master. Det var en mægtig tyrkisk Flaade, der talte 34 store Skibe, 46 Galejer og Galeaser samt nogle Smaafartøjer. Denne Flaade var efterhaanden bleven samlet her i den Hensigt at bringe Forstærkning over til Tyrkerne paa Candia, hvor de laa i Kamp med Venezianerne og belejrede disses Fæstninger.

En let nordlig Brise krusede Vandet inde i det smalle Stræde. Aftenen var klar og smuk, Solen var lige gaaet ned, og inde fra Land kunde man netop høre Muezzinens Sang fra Minareten paa en ved Stranden liggende lille Moske. Maanen stod højt paa Himlen og belyste de hvide Sandklitter paa Europa Siden og den der liggende lille tyrkiske Fæstning ved Sedil Bahr tæt ved Pynten, medens dens Straaler blinkede hen over Smaabølgerne.

Midt i den venezianske Flaade laa Admiralskibet „Store St. Jørgen“ eller „San Giorgio Grande“, som Venezianerne kaldte det. Egentlig var det et lejet hollandsk Skib, af hvilke Venezianerne havde mange i deres Tjeneste. For hollandske Kjøbmænd var det den Gang ligefrem en Forretning at leje Krigsskibe ud til fremmede Magter.

Venezianerne havde taget Post her for at forhindre Tyrkerne fra at løbe ud, og i flere Dage havde de ventet, at den mægtige tyrkiske Flaade skulde angribe dem. Nu havde Admiralen, Iseppo Dolfino, netop fra en Baad, der havde været inde for at spejde, faaet Underretning om, at der herskede et usædvanligt Røre paa de tyrkiske Skibe, som toge en Mængde Soldater ombord. Derfor havde han samlet alle Skibscheferne og Underadmiralerne hos sig for at give dem sine Ordrer for den forestaaende Kamp. De stode nu i en Kreds om ham.

„I vide jo Alle, mine kjære Landsmænd,“ sagde Admiralen, „hvad der forestaar. Bryde Tyrkerne ud, og komme de igjennem, er det sikkert ude med Candia, og Republikkens Magt er da til Ende i Archipelagus. Derfor maa vi holde vor Post

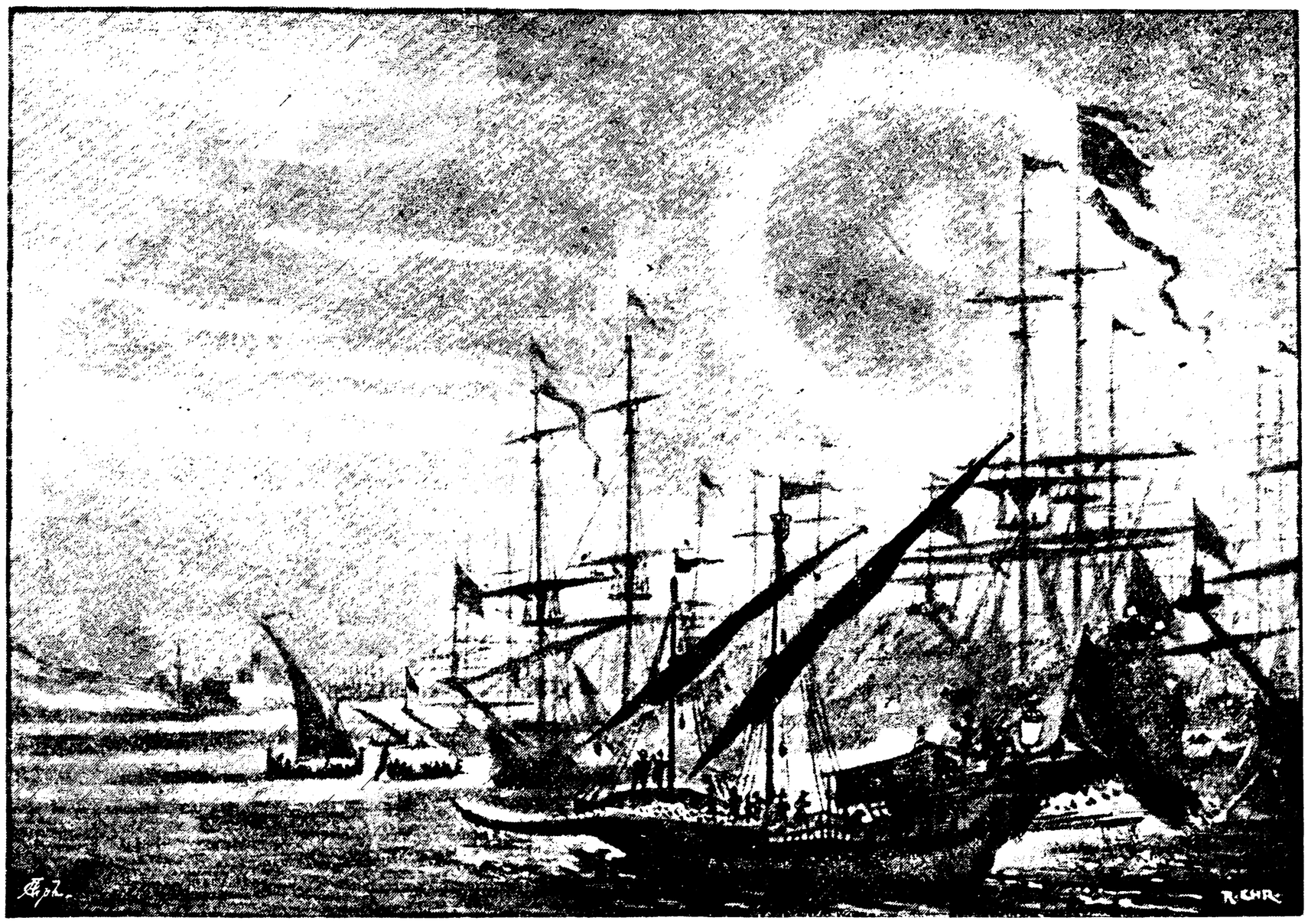

her til det Yderste. Bliver Vinden staaende, da vil den være gunstig for Muselmændene, og de kunne da løbe ud. Men Vejen fører dem tvært igjennem vor Flaade, og de vil næppe driste sig til at søge ud i Archipelagus, saa længe vi blive paa Pladsen her. Derfor er det min Villie, at vi blive liggende til Ankers og tage mod Kampen her i tæt sluttet Orden, hvorved Tyrkerne ej kunne udfolde deres store Overmagt. Men sejle de os forbi, da maa vi strax lette og holde efter dem."

„Om nu dog Vinden vender sig, ædle Herre, hvad da?" spurgte Underadmiral Morosini.

„Hvad mener I derom, Signor Curtio?" sagde Admiral Dolfino. „I er vel forfaren i at tyde Vind og Vejr."

En tæt bygget, kraftig Mand med et djervt, vejrbidt Ansigt traadte frem. Han var iført en pelsbræmmet Sømandskofte med en Guldkjæde om Halsen.

„Naar I spørger om min Mening, Eders høje Excellence, da er den saa, at Vinden sikkerlig bliver staaende, saa Tyrken kan faae vore Tænder at føle og vore Kartover at høre, om han løber ud."

„Det gjør han sikkerlig," bemærkede Admiral Dolfino, „thi den Forræder Giorgio di Bianchi, som forleden paa lumpen Vis løb over til de Vantro, og som med Guds Hjælp endnu kan komme i Blykamrene, har jo nok givet den tyrkiske Admiral, Kapudan Pascha Amurath, god Underretning om vor ringe Styrke."

„Vel har jeg Intet imod at lade de tyrkiske Hunde føle min Klinge, høje Herre, men mig synes dog, at vor Flaade er for ringe mod deres mægtige Styrke," bemærkede Giovanni Sessa, der var Fører for et af de venezianske Kompagnier ombord paa Admi-

ralskibet. „Vor stormægtige Republik vil være ilde stedt, om Flaaden ligger under, og hist oppe lyser Halvmaanen som et godt Varsel for Tyrkerne!“

„Skinner den ikke ligesaa vel for os?“ udbrød Admiralen heftig. „Jeg stoler paa Gud, paa den hellige Jomfru og San Markus, vor Skytspatron. Venezia kræver af os, at vi ikke nu vige fra vor Post her.“

Under den sidste Del af denne Samtale var den Mand, som Admiral Dolfino havde tiltalt med Navnet Signor Curtio, gaaet forud i Skibet for sammen med sin Broder, som gjorde Tjeneste der ombord, at se efter, at Alt ved Ankertouget var klart. Han havde næppe forladt Gruppen af de Samtalende, førend en ung veneziansk Adelsmand udbrød halvhøjt til sin Sidemand:

„Er det dog ikke besynderligt, at denne hollandske Skipper skal tilkaldes og adspørges, naar vi Adelsmænd og Riddere holde Raad?“

„Se, se, min unge Don Angelo, saa I er fornærmet,“ faldt Admiralen ham i Talen. „Det er mig iøvrigt ret velkomment, at jeg faaer Lejlighed til at tale lidt om den Sag. Jeg veed fuldt vel, at der blandt enkelte af vore unge Standsfæller raader Nag og Misundelse, fordi jeg begunstiger denne Udlænding, der iøvrigt ikke er Hollænder, da han er født i det Land, som kaldes Norge, og hvis Sønner ere dygtige paa Søen. Lad mig derfor minde lidt om, hvad han har været for Republikken. Den Gang de andre hollandske Skippere vare misfornøjede og vilde forlade vor Tjeneste, da blev Curtio Servisen os tro, og hans Exempel bar den Frugt, at flere af Hollænderne blev her. Har I glemt, hvorledes han i 1648 under Leonardo Mocenigo tappert holdt sin Post i Dardanellerne, skjøndt hans Skib blev haardt medtaget af Tyrkernes Kanoner, saa han mistede en Mængde af sine Folk? Eller hvor modig og uforfærdet han var, da Giacomo Riva i 1650 her ombord paa dette Skib løb ind i Volo Havn, hvor vi forstyrrede de tyrkiske Magasiner og erobrede deres Førselsskibe? Er det gaaet Eder af Minde, at han i 1651 viste sig som en tapper og værdig Kaptajn, da vi sloge Tyrkerne ved Paros, og hvorledes han det næste Aar, da „Gallo d'Oro“ i en svær Storm sank ved Argentina, uforfærdet kastede sig i en Baad og reddede vor General-Proveditore Geronimo Bragadino? Og nu endelig ifjor, da vi kæmpede med Tyrkerne under Rhodus og tvang dem til at søge ind under deres Fæstningers Kanoner, hvorfra de ikke dristede sig ud igjen, var da ikke Curtio Servisen stedse blandt de forreste i Kampen? Hvor meget hans Skib end har lidt, har han dog aldrig beklaget sig herover, medens de andre Hollændere altid skraale op, saasnart deres Skibe blot have mistet en lille Splint ved Fjendens Kugler. Vi kunne ikke undvære dem, ellers havde jeg sendt dem bort for lang Tid siden. Husk, at af vore 26 Skibe her ere de 16 lejede, og at vi have dem til Hjælp, derfor kunne vi takke Signor Curtio. Netop fordi han er en Mand efter mit Hoved, tapper og uforfærdet som Krigsmand, erfaren og dygtig som Sømand, har jeg valgt „San Giorgio Grande“ til mit Admiralskib. Ingensinde har jeg havt Aarsag til at fortryde mit Valg, og ikke haaber jeg nu oftere at behøve at minde Eder om hans Fortjenester. Med den Myndighed, som vor høje Fyrste og Doge har lagt i min Haand, kræver jeg, at I vise Signor Curtio alt Hensyn. Det er dog den mindste Tak, som Republikken skylder ham.“

Admiral Dolfino havde længe ønsket at tage sin flinke Skipper i Forsvar overfor de unge venezianske Adelsmænd. Nu havde han da engang faaet Lejlighed til at tage

Bladet fra Munden, og da Curt Sivertsen et Øjeblik efter vendte tilbage, blev han helt forundret over den uvante Ærbødighed, hvormed Officererne gjorde Plads for ham og hilste ham, da de kort efter forlode Skibet.

Curt Sivertsen havde Ret, Vinden holdt sig nordlig, og om Morgenen den 16de Maj saae man den vældige tyrkiske Flaade komme ud fra Sultanieh og styre Strædet ud. Under Skraalen og Larmen nærmede de sig Venezianerne.

Om det nu var af Forfærdelse herover, eller om det netop var af Kampiver for at komme i Kast med Fjenden, skulle vi lade være usagt, nok er det, at 7 af de største Skibe i den venezianske Flaade kappede deres Ankertouge, saaledes at de dreve ud ad Strædet. En stor Del af de andre Skibe fulgte efterhaanden dette uheldige Exempel, og snart laa „Store St. Jørgen“ med tre andre Skibe ligeoverfor den mægtige Fjende.

Det vilde blive en alvorlig Kamp, og Curt Sivertsen blev derfor temmelig overrasket, da Admiralen sagde til ham:

„Hav Alt rede til at brænde løs, medens jeg forlader Dækket!“

„Jeg skal sandelig ikke forlade min Post.“

Admiralen saae smilende paa ham og gik ned. Et lille Øjeblik efter kom han atter paa Dækket. Han havde taget sin Rustning af og viste sig nu i en ganske let Silkedragt og med sit Sværd i Haanden.

„Nu ville vi stride for Guds Ære og bede den hellige Jomfru staa os bi mod de Vantro. Ere I sande Kristne og tro mod vor Fyrste, da gjører som jeg: Enten vil jeg sejre eller dø med Ære!“

Da traadte en af Folkene frem og svarede:

„Herr Admiral, før ville vi lade vort Liv, end vi ville glemme vor Pligt og svigte Eder.“

„Sandelig, Republikken skal rigt belønne Eder alle!“ svarede Admiralen. „Lader os da nu tage mod Tyrkerne.“

Der var heller ingen Tid at spilde, thi Tyrkerne vare lige i Nærheden og delte nu deres Skibe, saaledes at hvert enkelt veneziansk Fartøj blev omringet af en hel Mængde Modstandere. Admiralen havde truffet den Foranstaltning at surre en Galej, der blev kommanderet af Francesco Morosini, til Agterenden af „Store St. Jørgen,“ saaledes at han var dækket fra den Side.

Amurath Paschas eget Fartøj og hans Viceadmirals Skib lagde sig tæt op ad den ene Side af „Store St. Jørgen“, som fra den anden Side samtidig blev angreben af to store Sultanaer eller tyrkiske Galejer. Fjenderne entrede fra flere Sider over paa Curt Sivertsens Skib under rædsom Hylen og Brølen. Admiral Dolfino lod sig dog ikke anfægte deraf, men gik i Spidsen for sine Folk løs paa de fremstormende Muselmænd. Ved Dolfinos Side kæmpede Curt Sivertsen som en Løve, huggende Modstanderne ned for Fode.

Under dette Haandgemæng vovede Dolfino sig for langt frem, saa han blev helt omringet af Fjender. Kun med Nød og næppe evnede han at holde Fjenderne fra Livet. Allerede blødte han af flere Saar, da endelig Curt Sivertsen opdagede Admiralens farlige Stilling. Som et Lyn kastede han sig ind mellem Fjenderne, idet nogle af hans Folk, deriblandt hans egen Broder, fulgte ham. I yderste Øjeblik blev Admiralen

reddet, idet Curt naaede hen til ham, netop som et Par tyrkiske Soldater vare trængte helt ind paa Livet af Dolfino. Med et Par velrettede Hug strakte Curt dem om paa Dækket.

„Det var en haard Dyst, min tappre Kaptajn, det skal jeg aldrig glemme Eder."

„Gud være lovet, at jeg naaede Eder tidsnok. Dog ser jeg, I er saaret."

„Det er kun ringe og har Intet at betyde," svarede Admiralen.

„Hvi tog I dog ogsaa før Eders Rustning af? Den vilde I sandelig have nødig nu."

„I denne Kamp, hvor det maa gaa paa Livet løs, vil jeg ikke være bedre stillet end den ringeste af mine Folk."

Man maa nu ikke tro, at denne Samtale førtes i Ro og Mag. Tværtimod! Mellem hver Sætning faldt der et Sværdhug, Tyrkerne dreves mere og mere tilbage.

Da lød der et Raab om Hjælp inde mellem Fjenderne. Curt kjendte sin Broders Stemme. Atter stormede han frem, jagende Fjenderne foran sig.

Denne Gang kom han dog for sent. Da han naaede sin Broder, faldt denne om paa Dækket, dødelig saaret af et Hug i Hovedet. Curt kunde kun hævne hans Død ved at sende sit Sværd gjennem Brystet paa den Tyrk, der havde ført det dødbringende Hug.

Opildnede ved Admiralens Exempel stormede nu de venezianske Soldater frem med uimodstaaelig Kraft. Tyrkerne flygtede tilbage til deres eget Skib, men Venezianerne fulgte dem, anførte af den tapre Major Giovanni Sessa. Denne stormede løs paa det Sted, hvor Kapudan Pascha selv stod. Tyrkerne veg overalt, og det lykkedes Sessa at erobre alle de Standarter og Hestehaler, der vare anbragte rundt om Paschaens Kommandoplads. Da indtraf der imidlertid en Begivenhed, som tvang Sessa til at gaa tilbage til „St. Jørgen".

Den Galej, som havde været surret fast til Admiralskibets Agterstavn, blev nemlig angreben af to store tyrkiske Skibe, som entrede den fra begge Sider. Den venezianske Besætning under Francesco Morosini gjorde en fortvivlet Modstand, men Overmagten var for stor. Morosini faldt, Skridt for Skridt maatte Venezianerne vige. Da de saae, at det var umuligt at redde Skibet, stak de Ild paa det og flygtede over paa „St. Jørgen." Det var dog kun henved 100 Mand, som slap herover. Resten var enten falden eller sprang overbord og druknede.

For „St. Jørgen" saae det nu meget betænkeligt ud. Ilden fra den brændende Galej kunde hvert Øjeblik tage fat i Admiralskibet, og desuden maatte man befrygte, at Galejen vilde springe i Luften.

Admiral Dolfino lod da Kaptajn Sivertsen kalde.

„Hvad er der nu at gjøre? Om ikke ret lang Tid vil vort Agterskib staa i Flammer. Kan I nu redde os ud af denne Knibe?"

„Vi maa kappe vort Anker fra os og sætte Sejl, medens det endnu er Tid."

„Da maa vi først kalde vore Folk tilbage fra Tyrkerens Dæk. Giovanni, Giovanni!" raabte Admiral Dolfino.

Af denne Grund var det, at Major Sessa maatte gaa tilbage til „St. Jørgen". En stor Del af hans Soldater vare desuden faldne, men et Par Hundrede Tyrkere havde maattet lade Livet.

Saasnart Sessa med de erobrede Standarter var kommen over paa „St. Jørgen“ igjen, lod Curt Sivertsen sætte Sejl og Ankertouget kappe. Mest kneb det med at faae de Surringer huggede over, som endnu holdt den brændende Galej, thi Røgen rullede allerede ind over „St. Jørgen“s Agterdæk, medens Flammerne begyndte at slikke op ad Hækken. Endelig lykkedes det dog et Par af Curt Sivertsens Folk med et Par kraftige Øxehug at faae denne Hindring ryddet af Vejen. Det var ogsaa paa høje Tid, thi „St. Jørgen“ havde kun fjernet sig et ganske kort Stykke, da Galejen fløj i Luften.

Samme Skjæbne havde ogsaa et Par andre Skibe af den venezianske Flaade.

„St. Jørgen“ stod nu ud af Strædet for at forene sig med den øvrige Flaade. Skibet sejlede tværs igjennem den tyrkiske Flaade, der aabnede en morderisk Ild paa det. Curt Sivertsen svarede efter bedste Evne, et Par tyrkiske Galejer bleve skudte i Sænk, Resten vendte om og stod indefter, saa den ufortrødne Curt Sivertsen fik lidt Tid til at faae Skibet nogenlunde i Orden igjen.

Til alt Uheld begyndte Vinden nu at løje helt af. Snart kunde Skibet ikke styre mere, Strømmen fik Magten over det og førte det Sønder efter forbi Tauschan Øen ind imellem Øen Tenedos og Fastlandet, hvorfor man blev nødt til atter at lade Ankeret falde for ikke at drive paa Land.

Endel tyrkiske Galejer, der havde ligget inde under Landet her, i Besika Bugten, kom nu til. Ogsaa flere af de andre tyrkiske Skibe, deriblandt Admiralskibet, forfulgte „St. Jørgen“, Tyrkerne mente aabenbart, at det nu maatte blive en let Sag for dem at gjøre sig til Herrer over den enkelte Modstander. „St. Jørgen“ blev helt omringet af Fjender, som fra alle Sider beskøde det. Admiralen gav imidlertid ikke tabt, det blev en hedere Kamp, end Muselmændene havde ventet. Mere og mere voldsom blev Kanonaden, den ene efter den anden af Venezianerne segnede, Skibet fik en Mængde Grundskud, Rejsningen blev sønderskudt, tilsidst faldt Masterne overbord.

Den tyrkiske Pascha mente, at nu maatte det være Øjeblikket til at entre. Tilmed kom der en lille Standsning i Skydningen fra „St. Jørgen“, da et Par Kanoner sprang, hvilket ikke hændte saa sjeldent i de Tider. Paschaen lod derfor sit Skib hage sig fast i „St. Jørgen“, og en Skare Tyrkere sprang under voldsom Hylen over paa Curt Sivertsens Skib. Det var anden Gang i Løbet af Dagen, at Fjenderne vare paa

„St. Jørgen"s Dæk, men de fik samme Medfart som den første Gang. Trods det Raseri, hvormed de kæmpede, maatte de atter vige.

„Efter dem!" raabte Admiral Dolfino. „Vi have Intet at tabe, men Alt at vinde. Enten vi slaas her eller paa Tyrkens Dæk, kommer ud paa Et."

Selv sprang han foran og viste sine Tappre Vejen. Curt Sivertsen med sine Folk og de venezianske Soldater fulgte ham, kastende Alt, hvad der stillede sig imod dem.

Paa hele det tyrkiske Skibs Agterdæk udviklede der sig nu en voldsom Kamp, et forfærdeligt Myrderi.

„Madonna og St. Markus!" lød det fra Venezianerne, idet disse trængte ind paa Fjenderne, som svarede med deres: „Allah, Allah!"

Hundreder af Døde og Saarede laa rundt omkring, i Strømme løb Blodet hen ad Dækket.

Curt Sivertsen var stadig i Spidsen. Pludselig opdager han foran sig en statelig Tyrk, hvis med Ædelstene oversaaede Dragt viste, at det maatte være en Pascha. I hans Turban var fæstet en høj Fjer, fæstet i en Agraffe af Rubiner, og i Haanden holdt han en Krumsabel, hvis Fæste var besat med Safirer. Foran sig bar han et Skjold, i hvis Midte var anbragt en gylden Sol og tre Sølvmaaner.

„Hund af en Vantro", raabte Paschaen, idet han svang sin Krumsabel. „Ved Profetens Skjæg, Din sidste Time har slaaet!"

„Saa sagte, Du Hedning," svarede Curt Sivertsen, idet han afbødede Hugget. „En Normand lader sig ikke skræmme saa let."

Med disse Ord langede han et Hug ud mod Paschaen, der kun undgik det ved en hurtig Bøjning og atter huggede ud efter Curt Sivertsen med en saa lynsnar Bevægelse, at Curt ikke fik Tid til at parere, saaledes at hans højre Arm blev saaret, og han tabte sit Sværd. I den Tro, at hans Modstander ikke var i Stand til at forsvare sig, gav Paschaen sig en Blottelse, hvoraf Curt benyttede sig. Hastig greb han med venstre Haand sit tabte Sværd og bibragte dermed sin Fjende et saa voldsomt Hug over Skulderen, at han gik bag over, medens hans Krumsabel faldt i Dækket. Curt greb den og huggede fra højre til venstre efter Paschaens Hals lige over hans Ringbrynje, saa Hovedet næsten skiltes fra Kroppen.

Da de nærmeste Tyrkere saae dette, kastede de rædselsslagne deres Vaaben og overgave sig.

Dog nu lød lidt derfra Admiral Dolfinos Raab:

„Hug Fangerne ned og saa tilbage til „San Giorgio“, at ikke Fjenderne tage den!“

Curt Sivertsen fik dog Tid til at lade et Par af sine Folk i en Fart samle Paschaens Vaaben op for at bringe dem med som Bytte.

Under den ovenfor beskrevne Kamp havde en Mængde tyrkiske Galejer bordet „St. Jørgen“ fra den anden Side. Det var lige tidsnok, at Dolfino kom tilbage paa Skibet. Flere Gange trængte Tyrkerne over Rælingen, ja vare ofte endog helt inde paa Dækket. Dog bleve de ligesaa ofte drevne tilbage.

Tilsidst var Dolfino lige ved at tabe Modet. For at slippe klar af de fjendtlige Galejer besluttede han da at kappe Touget for at drive bort. Han lod derfor Curt Sivertsen kalde.

Denne havde i al Skynding faaet sin saarede Arm forbunden; Saaret var kun af ringe Betydning, saa han atter kunde bruge Armen.

„Her er det umuligt at holde Pladsen længere,“ sagde Admiralen til Curt Sivertsen. „Jeg ser da ingen anden Udvej end at kappe Ankeret fra os!“

„Det er umuligt, Herr Admiral,“ svarede Curt Sivertsen. „Vi ligge her klos under Land, og Strømmen sætter lige ind mod Klipperne. Vind er der intet af, og vi have jo heller ingen Sejl at sætte. Derfor vil det være vor visse Undergang.“

„Vel,“ sagde Admiralen, „saa gaa vi paa Land, vi kunne ej udrette mere; men jeg haaber, at Gud vil føre os, og at der endnu er noget Haab om Frelse, hvis vi komme bort herfra. Er det Forsynets Villie, at vi skulle gaa under, saa forstaar jeg at falde med Ære; Du og jeg ville sprænge os i Luften, og Fjenden skal blive berøvet den Fordel, han tror at have.“

„Om Eders Beslutning staar fast, da skal jeg sandelig ikke være den, som svigter Eder. Det skal ske, som I byder!“

Med disse Ord ilede Curt Sivertsen forefter med nogle Folk for at udføre Admiralens Ordre. Dette var dog ikke saa ganske let. Den nedstyrtede Forrejsning havde belemret Bakken saaledes, at det næsten ikke var muligt at komme frem, Curt og hans Folk maatte bane sig frem ved at kappe Vant og Tougværk, dertil kom, at Tyrkerne paa den nærmeste Galej snart opdagede, hvad Hensigten var, og derfor rettede en levende Ild paa Curts Folk.

„Se, se, Herr Kaptajn!“ raabte pludselig en af disse. „Der kommer et Blaf ud fra Land!“

„Ja, min Sandten, kommer der ikke Kuling af Østlig. Nu maa ingen Tid spildes, at vi ej skulle gaa tabt af Vinden. Hurtig, hurtig, Folk!“

Kun et Øjeblik endnu, saa havde de faaet fat paa Ankertouget. Curt Sivertsen greb selv en Øxe, huggede det over, og det raslede ud gjennem Klydset. Saa ilede han atter agterud.

„Nu maa vi gjøre en sidste Anstrengelse for at ryste Muselmændene af os, Herr Admiral, at vi kunne komme fort!“

Med de faa Stykker Skyts, som endnu kunde bruges, fyredes der nu løs paa Tyrkerne. Disses Galejer trak sig da ogsaa lidt tilbage, medens „St. Jørgen“ sagtelig drev udefter.

Langsomt gik det imidlertid, og der var jo ingen Sejl at tilsætte. Saa fandt Curt Sivertsen paa at lade alle Folkene ombord sprede Kapper, Lagener og hvad de ellers kunde faae fat paa ud for at fange Vinden. Det hjalp lidt, Skibet faldt af og stævnede udefter mod den øvrige Del af den venezianske Flaade.

Tyrkerne bleve rasende over at se deres Bytte undslippe. Paany angreb de „St. Jørgen“ med 14 Skibe. Dog lykkedes det Admiral Dolfino og Curt Sivertsen at slaa sig igjennem og forene sig med de andre Skibe. Tyrkerne vovede ikke at forfølge, de vendte tilbage til Dardanellerne, medens Venezianernes Flaade stod ud i Archipelagus, thi den trængte stærkt til at komme ind i en eller anden Havn for at reparere.

Ihvorvel Curt Sivertsen jo ved denne Lejlighed indtog en forholdsvis underordnet Stilling, saa havde han dog ved sin Tapperhed og Snildhed mægtig bidraget til, at Admiralskibet var blevet reddet, om det end ikke lykkedes at forhindre Tyrkerne fra at bringe Forstærkninger ned til Candia ved Belejringen af Canea. —

I de nærmest paafølgende Aar forefaldt der vel adskillige Kampe, dog havde ingen af dem større Betydning. De hyppigt vexlende venezianske Admiraler valgte næsten altid Curt Sivertsens Skib til Admiralskib, han var den, vidste de, der kunde vise de andre Skibskaptajner Vej, naar det gjaldt at angribe.

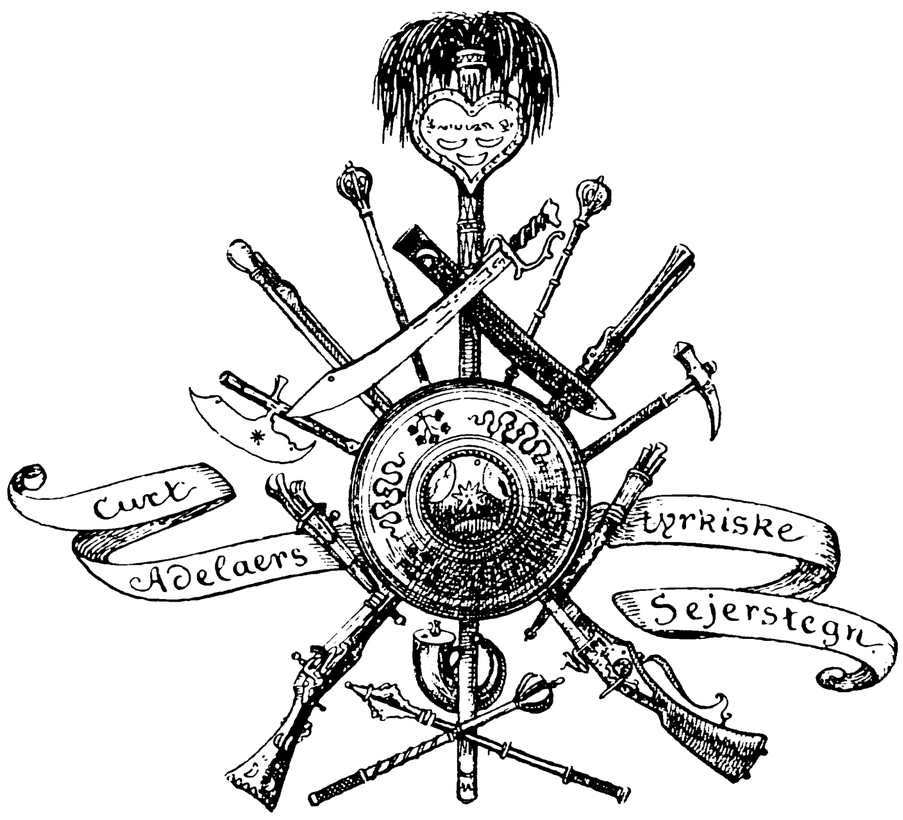

I Juli 1657, da han havde Senatoren Francesco Qvirini ombord paa sit Skib, sejlede den venezianske Flaade helt op i Dardanellerne for at jage Tyrkerne bort. Curt Sivertsen gik da i Spidsen med „St. Jørgen“, løb midt ind mellem de tyrkiske Galejer, og ved sine ypperlige Manøvrer tvang han dem til Flugt.

Venezianerne vare opfyldte af Beundring for den tappre norske Søhelt, og Belønningen skulde ikke udeblive. Guldkjæder og Pensioner bleve ham tilstaaede. Dog var dette jo snarere en Erstatning for, hvad hans Skib havde lidt i de mange Slag.

Derimod nød han en for en Udlænding ret sjelden Hædersbevisning, som vi skulle omtale lidt nærmere.

Tidlig i Foraaret 1659 laa Flaaden til Ankers ved en af Smaaøerne i Archipelagus. En lille Felukke var om Morgenen ankommen fra Venedig, medbringende Brevskaber til Admiralen, Herr Contarini. Denne havde strax skikket Bud ombord i de andre Skibe, og ved Middagstid samledes Cheferne og Adelsmændene ombord paa „St. Jørgen“, alle iførte deres stadseligste Dragt.

Curt Sivertsen blev nu af Admiralen anmodet om at træde ind i Kredsen, hvorefter Contarini, der i sin Haand holdt et stort Dokument, med en vis Højtidelighed tiltalte ham saaledes:

„Signor Curtio Cervisen! Med en sjelden Troskab, Tapperhed og Dygtighed har I viist vor høje Republik saa store Tjenester, at de aldrig ville gaa af Minde, saa længe San Markus Banner vajer paa Middelhavet. Vor naadige Doge og Fyrste har derfor paalagt mig at overrække Eder det Dokument, som jeg her skal oplæse for de forsamlede Nobili!“

Med disse Ord udfoldede han Dokumentet og læste:

„Johannes Pisauro af Guds Naade Fyrste af Venedig, til stedsevarende Ihukommelse: Eftersom Vor Republik plejer med Gavmildheds Virkning at erkjende deres Fortjeneste, som staa i sammes Tjeneste, derfor have vi ogsaa ved Nærværende taget i Betragtning Kaptajn Curt Scieversens, som næsten hele Tiden i den nærværende Krig har tjent paa Flaaden mod Tyrken og vedblivende gjørende sin Pligt med Skibet kaldet „S. Zorzi Grande“ har ved forskjellige Lejligheder givet sande Tegn paa Nidkjærhed og Tapperhed i mange Rencontrer, havende viist ikke alene Mod, men sin Sjæls Iver efter at tilsætte Livet for vor Signorias Hæder; hvortil føjende hans Persons og Byrds Beskaffenhed, ere vi komne til den Beslutning at dekorere ham med Graden som Ridder af S. Marco, tilstaaende ham med vor Autoritets Myndighed Tilladelse til at bære Kjortelen, Livbæltet, Sværdet, Guldsporerne og alle andre militære Prydelser og at nyde alle de Hædersprærogativer, Jurisdiktioner, Frihed og Privilegier, som ere Ret for andre Riddere og virkelige Militære, og den dertil hørende Ridderværdighed, og ville Vi, at han paa alle Steder skal erkjendes som saadan. Til Tegn herpaa have vi ladet nærværende Diplom forsyne med Vort eget Segl, til Erindring for Eftertiden. Givet paa vort Hertugelige Palads den 28de Januar 1659.*) — Og da nu vor naadige Doge ej selv kan slaa Eder til Ridder, har han overdraget mig som Eders Anfører, at udføre dette hæderfulde Hverv. Bøj Eders Knæ, Signor Curtio.“

Med stor Bevægelse havde Curt Sivertsen lyttet til Admiralens Oplæsning. Idet han nu knælede ned, drog Contarini sit Sværd, berørte Curts Skulder tre Gange med det under Ordene: „For Gud, for San Marcus og for Venezia“, hvorefter han hængte Ridderkorset om Curts Hals.

„Rejs Eder nu op, Ridder Curt Cervisen og lad mig omfavne Eder!“

Den Hæder, der saaledes var overgaaet Curt Sivertsen, var mere, end han havde ventet sig. Ingen af de andre hollandske Kaptajner havde nogensinde faaet San

---

*) Paa Original-Dokumentet staar vel 1658, men det skal efter vor Tidsregning være 1659, da Aarstallet hos Venezianerne skiftede den 1ste Marts.

Marcus Ordenen. Hvad Under da, at Curt Sivertsen med forøget Iver søgte at tjene Republikken; der skulde snart blive Lejlighed dertil.

Hen paa Sommeren samme Aar kom nemlig den venezianske Flaade, der laa udenfor Kysten af Lilleasien, i en meget vanskelig Stilling, idet dens Beholdning af Ferskvand slap op. Overalt paa Kysterne var der posteret tyrkiske Tropper for at forhindre Venezianerne fra at forsyne sig med denne uundværlige Gjenstand, og det saae næsten ud til, at Flaaden vilde blive nødt til at forlade sin Station af denne Grund. Da tilbød Ridder Curt at ville gjøre Landgang for at tilkæmpe sig det manglende Vand. Med Glæde modtog Admiral Contarini sin tappre Kaptajns Tilbud.

Med „St. Jørgen" sejlede han ind i Bugten ved Tschesme, lagde sig tæt udenfor et Par af Tyrkerne opkastede Batterier, og efter en kort Tids heftig Beskydning bragte han dem til Taushed.

Nu var Øjeblikket kommet. Med sine Folk kastede han sig i Baadene og roede ind mod Land. Ogsaa fra de udenfor liggende venezianske Skibe strømmede Baadene ind. Curt Sivertsen stormede løs paa Strandvagterne, som skyndsomt maatte flygte. Medens han derefter selv med sin Hovedstyrke holdt en nærliggende Højde besat, sendte han Folk ud i forskjellige Retninger for at lede efter Vand. En righoldig Bæk blev funden, og nu blev der stor Travlhed med at rulle Tønder ind fra Baadene, fylde dem og trille dem ned igjen, medens samtidig Curt Sivertsen fik Kanonerne i de tyrkiske Skandser fornaglede. Inden Aften vare alle Skibene forsynede med Vand for lang Tid. Den næste Dag kunde tilmed den venezianske Flaade staa helt ind til Tschesme, eftersom Batterierne vare uskadeliggjorte. Byen blev overrumplet, Garnisonen jaget paa Flugt, og der blev gjort et stort Bytte af Kanoner, Proviant og en Mængde Rigdomme, hvoraf Curt Sivertsen jo nok har faaet sin Part.

Ogsaa det næste Aar, 1660, kæmpede vor Helt mod Tyrkerne. Dette Aar var han dog fratraadt Kommandoen af „St. Jørgen", men var dog frivillig med ved de Landgange, som fandt Sted i Havnen Suda paa Candia. Han førte nu Titel af General-Lieutenant, en Titel, som i hine Tider ikke sjeldent fandtes i flere af de sydlandske Mariner, f. Ex. i den franske. Det var ikke nogen Overkommando, han førte, saadant betroedes kun til indfødte venezianske Adelsmænd, men han indtog dog sikkert en høj Stilling.

I Marts Maaned 1661 forlod Curt Sivertsen endelig Republikkens Tjeneste, hvorefter han rejste til Holland, hvor han holdt Bryllup for derefter at hvile paa sine Laurbær. Dog søgte baade Venedig, Spanien og Frankrig at formaa ham til at tage Tjeneste i deres Flaade, thi Rygtet om de Bedrifter, Curt Sivertsen Adelaer — dette Navn havde han

nemlig antaget ved sin Tilbagekomst til Holland — havde udført, vare fløjede viden om. Længe vaklede han i sit Valg; da medførte endelig Forholdene, at han kom tilbage til Norden.

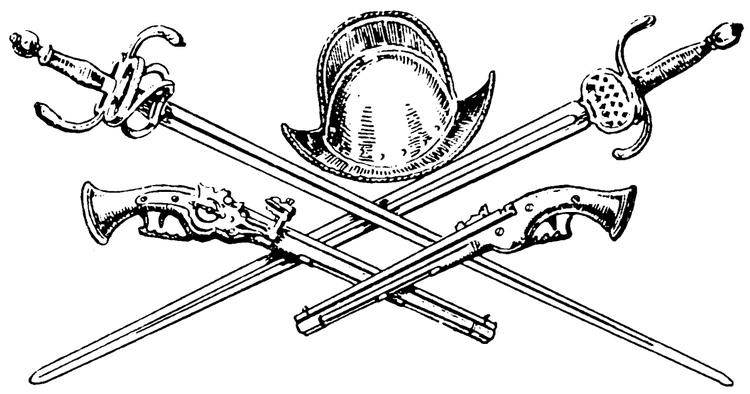

Medens de ovenfor beskrevne Kampe fandt Sted nede paa det blaa Middelhav, havde ogsaa Østersøen gjenlydt af Kampens Tummel. Vel var der nu atter Fred, men Kong Frederik den Tredie sørgede dog for at ophjælpe sin Krigsmagt, thi Ingen kunde vide, naar Kampens Fakkel atter vilde blive tændt. For nu at faae Flaaden i saa god Stand som muligt var han betænkt paa at stille en dygtig og erfaren Mand i Spidsen for den, og da Rygtet om Curt Adelaer naaede herop, mente Kongen, at denne maatte være Manden. Han gjorde da den berømte Helt de mest smigrende Tilbud, hvilket førte til, at Curt Adelaer i 1663 kom til Danmark som Admiral, blev stillet umiddelbart under Rigsadmiralen Henrik Bjelke, snart efter udnævnt til General-Admiral og i 1666 ophøjet i Adelsstanden.

Af al Magt arbejdede han nu paa at udvikle den dansk-norske Flaade, ivrig bistaaet af Niels Juel, og han bragte efterhaanden Flaaden paa et højt Standpunkt. Dog kan det jo ikke nægtes, at han her navnlig støttede sig paa hollandsk Hjælp, idet en Mængde Hollændere bleve indkaldte og ansatte paa Flaaden. Hvad Hollænderne kunde udrette paa Søen, det vidste han af Erfaring, til sine Landsmænds Dygtighed kjendte han derimod Intet.

Da saa den skaanske Krig udbrød i 1675, skulde Curt Adelaer endelig vise, hvad han duede til som Leder af en større Flaade.

Den 13de August løb han ud med en Flaade paa 16 dansk-norske Skibe, hvortil sluttede sig en hollandsk Hjælpestyrke paa 7 Skibe under Kommandør Bincks. Selv havde Curt Adelaer hejst sit Flag paa Orlogsskibet „Prinds Georg“ med Kaptajn Hans Hartvig som Flagkaptajn. Flaadens Næstkommanderende var Niels Juel ombord paa „Charlotte Amalie“, hvis Chef var Kaptajn Akkersloot.

Curt Adelaer havde hele Efteraaret Station mellem Rygen, Møen og Bornholm, dels for at hindre Svenskerne i at sende Tropper over til Pommern, dels for at møde den svenske Flaade, der førtes af Rigsadmiralen Gustav Stenbock, under hvem Admiralerne Stjernskøld, Uggla og Nils Brahe kommanderede.

Den svenske Flaade var allerede i Juli Maaned stukken i Søen med en betydelig Overmagt, men blev slet ledet og var senere atter søgt ind i Skjærgaarden. Efter Ordre løb den atter ud den 9de Oktober, men naaede ikke længere end til Gulland,

hvor den blev saa medtagen af Storm og Uvejr, at den tre Uger efter i en ynkelig Forfatning vendte tilbage til Dalarø. Flere Skibe vare strandede, og der var saa megen Sygdom ombord, at Stenbock erklærede det for en Umulighed at binde an med Fjenden.

Curt Adelaer havde imidlertid ligget til Ankers i Østersøens vestlige Del, mellem Møen og Rygen, altsaa paa en temmelig udsat Maade midt i den aabne Sø. Her fik han den Storm, der anrettede saa stor Ødelæggelse paa de svenske Skibe. Den danske Flaade klarede sig bedre, takket være den gode Tilstand, hvori Skibene vare ved Curt Adelaers og Niels Juels Omsigt. Dog ragede de fleste Skibe i Drift, hvortil kom, at Hollænderne nu forlangte at gaa deres Vej; Adelaer ønskede derfor at forlade den udsatte Plads og søge om til Bæltet, hvor han kunde ligge sikkrere. Kongen og Admiralitetet ønskede dog at have Flaaden nærmere ved Sundet for at dække dette. Heller ikke fik han Lov til at søge til Kjøbenhavn, hvad han senere begjærede Tilladelse til for at faae sine Besætninger kompletterede. Der var nemlig udbrudt en heftig og smitsom Pest paa Flaaden, hvorved en Mængde af Folkene vare døde eller syge.

Sluttelig blev General-Admiralen selv ramt af den snigende Pest. Længe stod han imod for at kunne blive paa sin Post, han haabede vel sagtens, et han endnu skulde faae Lejlighed til at prøve Styrke med Svenskerne. Dette skulde dog ikke forundes ham. Sygdommen tog stadig til, Dag for Dag toge hans Kræfter af. Med Flaaden gik han da op til Stevns, overleverede den 2den November Kommandoen til Niels Juel og lod sig føre til Kjøbenhavn, hvor han udaandede den 5te, knap 53 Aar gammel, idet han var født den 22de December 1622 i Brevig.

Mange Lovsange ere sungne til hans Pris, mange Lovtaler holdte om hans Bedrifter. Maaske have de været overdrevne, Et er dog sikkert, at Curt Adelaer har været en dygtig og tapper Søhelt, der bedækkede sig selv og sit Fødeland med Hæder.

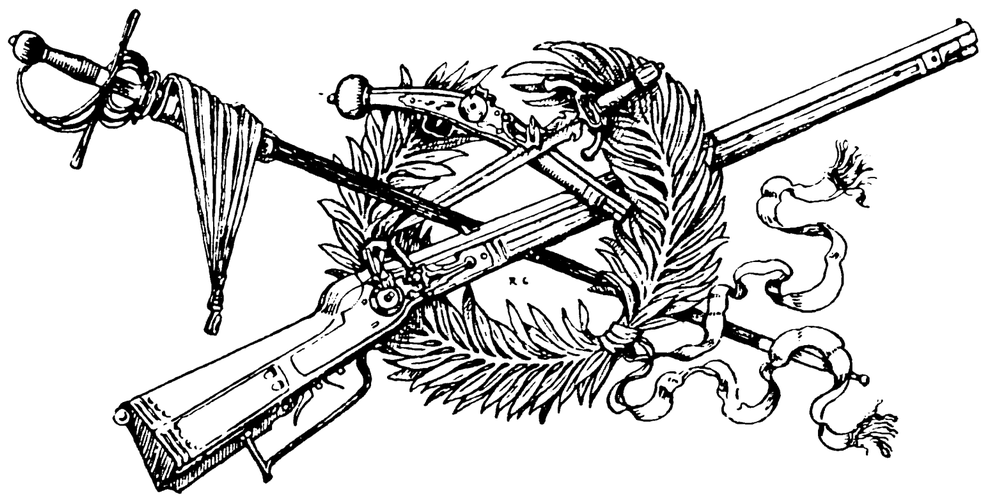

Niels Juel.

I hele det Tidsrum, der omfatter vore stolteste Kampe paa Søen, var Norge jo forenet med Danmark. Norske Søkrigere kæmpede Side om Side med danske under det samme Flag, Flaaden var begge Rigers fælles Eje og fælles Værn, og begge Brødrefolkene kunne med samme Ret og samme Stolthed hævde de store og uforglemmelige Minder fra hin Tid som deres egne.

Vor største Søhelt kan paa en Maade siges at være en Repræsentant for dette Fællesskab, thi Niels Juel, der nedstammede fra en gammel dansk Adelsslægt, og hvis Forældre begge vare danske, saae Lyset i Norge, idet hans Moder var tyet herop, da Jylland blev oversvømmet af de vilde kejserlige Soldater, der som en Græshoppesværm lagde Landet øde. Under Moderens Ophold i Kristiania blev Niels Juel født den 8de Maj 1629. Hans Fader, Erik Juel til Hundsbæk og Torp, var Befalingsmand paa Aalborghus, Moderen Sofie Sehested var en Søster til den bekjendte Hannibal Sehested.

Som de fleste unge Adelsmænd paa hin Tid studerede han i sin Ungdom en kort Tid i Sorø; men hans Hu stod til Søen, hvorfor han i sit 20de Aar rejste til Holland, og under dette Lands berømte Admiraler tilegnede han sig Søvidenskaberne og

gjorde Tjeneste paa Flaaden, idet han ivrigt arbejdede paa at udvikle sine medfødte Anlæg. I 1656 kom han tilbage til Danmark, og det syntes strax, som om hans Løbebane skulde gaa i en ganske anden Retning end den, han havde tænkt sig, thi han blev ved sin Hjemkomst udnævnt til Hofjunker. At denne Stilling ikke tiltalte ham synderligt, er jo let forstaaeligt. Det lykkedes ham da ogsaa snart ved sine formaaende Slægtninges Hjælp at faae Ansættelse paa den danske Flaade, og allerede samme Aar se vi ham som Chef for Skibet „Den sorte Rytter", der var med i den Eskadre, som havde Station udenfor Danzig. Hans hele Optræden ved denne Lejlighed bar allerede Spor af hans Djærvhed, hans Dygtighed og hans glimrende Sømandskab,

Følgen heraf var, at han i 1657, kun 28 Aar gammel, blev udnævnt til den vigtige Post som Holmens Chef, og snart viste han, at Valget var faldet paa den rette Mand.

Niels Juel satte sig strax den Opgave at skabe en virkelig national Flaade, og han fandt heri en kraftig Støtte i sin nærmeste Foresatte Rigsadmiralen Henrik Bjelke. Ikke alene søgte han at bringe Skibene i den bedst mulige Stand, men han virkede af al Magt hen til at faae Danske og Norske ansatte som Officerer paa Flaaden for saaledes gjennem et hjemligt Officerskorps at danne en Modvægt mod den hollandske Indflydelse.

Hans Stilling blev imidlertid ikke ganske let eller behagelig, da Curt Adelaer i 1663 blev Admiral og stillet over Niels Juel. Curt Adelaers Forkjærlighed for alt Hollandsk gjorde sig snart gjældende, og Niels Juel havde haarde Kampe at bestaa. Støt og ufortrøden arbejdede han dog stadig frem mod det Maal, han havde sat sig.

En Anden vilde maaske i Fortrydelse over at blive stillet under en herhjemme egentlig ganske ukjendt Mand have trukket sig tilbage fra Statstjenesten; men Sligt laa ikke for en saa fædrelandssindet Mand som Niels Juel. Han følte med sig selv, at han kunde gavne sin Konge og sit Land, derfor lod han ikke sine Stridigheder med Curt Adelaer gaa ud over Tjenesten.

Man maa derhos ikke tro, at han i den Tid, han udfoldede sin betydningsfulde Virksomhed som Holmens Chef, derfor kun virkede paa Landjorden. Tværtimod! Vi have jo allerede set, at han tog en fremragende Del i Slagene ved Falsterbo og ved Rødsand under Henrik Bjelke og allerede da lagde sine Evner som dygtig Admiral for Dagen. Det var dog først, da den skaanske Krig udbrød, at han ret skulde faae Lejlighed til at vise sin ualmindelige Dygtighed som Søkriger og Flaadefører paa den glimrende Maade, der skaffede ham Navnet som Danmarks største Admiral.

I Eftersommeren 1675 fik, som vi alt have set, Curt Adelaer Kommandoen over Flaaden, indtil han, da han blev angreben af den hærgende Pest, maatte afgive Overkommandoen til Niels Juel den 2den November. Der blev dog paa Grund af den fremskredne Aarstid Intet foretaget til Søs, Flaaden blev lagt i Vinterkvarter, og Niels Juel fortsatte da sine Bestræbelser for at faae Skibene og Besætningerne saa krigsberedte som muligt.

Det næste Aar skulde blive betydningsfuldere. Allerede den 23de Marts forlod Niels Juel Kjøbenhavn med en Eskadre paa 13 Skibe og 7 Smaafartøjer. Selv var han ombord paa Linieskibet „Churprindsen" paa 76 Kanoner. Efter et kort Kryds i Østersøen, hvor han Natten mellem den 23de og 24de April indenfor Utklipporna ved Karls-

krona erobrede to svenske Fregatter, som havde ment sig i Sikkerhed herinde mellem Skærene, og af hvilke den ene, „Constantia“, blev brændt, medens den anden, „Caritas“, blev indlemmet i Flaaden, aabnede han i sine Skibschefers Overværelse den ham medgivne hemmelige Ordre. Denne lød paa, at han skulde sætte den Troppestyrke, som var ombord paa Flaaden, i Land paa Gulland og erobre denne Ø, som kun i 30 Aar, siden Freden i Brømsebro, havde været under svensk Herredømme, og hvis Befolkning med Længsel ventede paa at blive befriet fra Svenskerne, som paa alle Maader udpinte Øen og underkuede dens Beboere.

Det var et voveligt Foretagende, der her var blevet lagt i Niels Juels Haand. Den svenske Hovedflaade laa med en betydelig Overmagt sejlklar ved Dalarø i den sydlige Indgang til Stockholms Skærgaard, kun 15 Mile fra Gulland, hvortil den altsaa hurtig kunde komme ned og gribe ind i Begivenhedernes Gang, hvad de Danske maatte være forberedte paa.

Niels Juel lod sig dog ikke afholde ved nogen Betænkelighed. Han havde sin Ordre, og den adlød han. Flaaden satte Kurs Øster efter, og om Aftenen den 28de April ankrede han ved Vestkysten af Gulland. Vejret var imidlertid saa stormende, at det var ganske umuligt at gjøre Landgang. Dog spildte Niels Juel ikke Tiden, men sendte strax nogle Fregatter ind under Land med Ordre til at udsøge den bedste Landgangsplads. Efter nøje Undersøgelse valgte man Klintehamn, et Par Mile Sønden for Visby. I Løbet af Natten samledes Landgangstropperne paa et Par Fregatter og paa de mindre Skibe, og allerede næste Morgen ved Daggry, da Vejret var blevet roligere, gik de ind mod Land.

For Svenskerne kom Angrebet ganske overraskende; dog havde de ikke været ledige. Øens Guvernør, Grev Oxenstjerna, og Visborgs Kommandant, Oberst Schultze, vare strax, da de danske Fregatter havde viist sig udenfor Klintehamn, paa det Rene med, at Landstigningen vilde finde Sted her, og de havde i største Hast samlet 600 Mand, hvormed de havde besat Landgangsstedet. De manglede imidlertid Artilleri og maatte derfor fortrække fra selve Stranden, da de danske Fregatter aabnede en heftig Ild paa dem. Snart efter var Landstigningen iværksat med 2000 Mand under Oberst Martin Bertelsen, og for den underlegne svenske Styrke var der ikke Andet at gjøre end at flygte tilbage til Visby.

Fra hele Omegnen strømmede imidlertid Indvaanerne til i store Skarer. De hilste de Danske som Befriere, ytrede deres levende Glæde over at være blevne Svenskerne kvit og stillede strax Heste og Vogne til Raadighed for de Danske, saaledes at disse allerede samme Aften kunde lejre sig udenfor Visby. Flaaden var samtidig lettet og havde lagt sig tæt udenfor Havnen; Byen var saaledes indesluttet baade fra Landsiden og fra Søsiden. Vel blev den danske Flaade beskudt fra Visborg, men uden synderlig Virkning.

Svenskerne vare imidlertid temmelig sikkre paa, at de nok skulde holde de danske Skibe tre Skridt fra Livet. Stor var derfor deres Overraskelse, da de ved Daggry den 1ste Maj saae fjendtlige Skibe tæt inde under Fæstningen. Niels Juel havde nemlig i Løbet af Natten ladet nogle af sine Skibe varpe ind i selve Havnen; det var Orlogsskibene „Gyldenløve“ og „Delmenhorst“ samt Fregatten „Hummeren“ under Kommando af Viceadmiral Christian Bjelke og Schoutbynacht Peder Morsing.

Disse Skibe aabnede nu strax en heftig Ild paa Fæstningen, der svarede efter bedste Evne. En tæt Krudtrøg lagde sig over den lille Havn, hvor Vandet pidskedes til Skum af de svenske Kugler. Skibene led ikke saa lidt, „Gyldenløve“ fik endog flere Grundskud, uden at den dog derfor forlod sin Post.

Da der var gaaet et Par Timer, standsede imidlertid pludselig Skydningen fra Visborg, hvor der blev hejst et hvidt Flag. Sagen var den, at Oberst Bertelsen ikke havde ligget paa den lade Side. Strax om Morgenen havde han ladet sine Folk ordne sig til Angreb. Da han antog, at Skydningen fra Skibene havde gjort Svenskerne tilstrækkelig møre, sendte han en Tambour ind til Kommandanten med Opfordring om Overgivelse. Hvis Kommandanten ikke vilde give sig, vilde de Danske øjeblikkelig storme.

Truet saaledes fra begge Sider, ansaae Oberst Schultze det for umuligt at gjøre længere Modstand, og han erklærede sig derfor villig til at kapitulere.

Det var ingen Søren Norby, som denne Gang kommanderede paa Visborg.

Staden Visby med Fæstningen og dermed hele Øen var saaledes erobret. Niels Juel indsatte strax indfødte Embedsmænd, lagde en stærk Besætning paa Øen, og denne vedblev derefter under hele Krigen at være i Danmarks Besiddelse. Selv blev han af Kongen udnævnt til Landshøvding over Gulland, som han senere nogle Gange besøgte i denne sin Egenskab.

I Kjøbenhavn var man imidlertid bleven meget urolig for Flaaden. Man havde faaet Nys om, at den store svenske Flaade var paa Springet til at løbe ud, og man

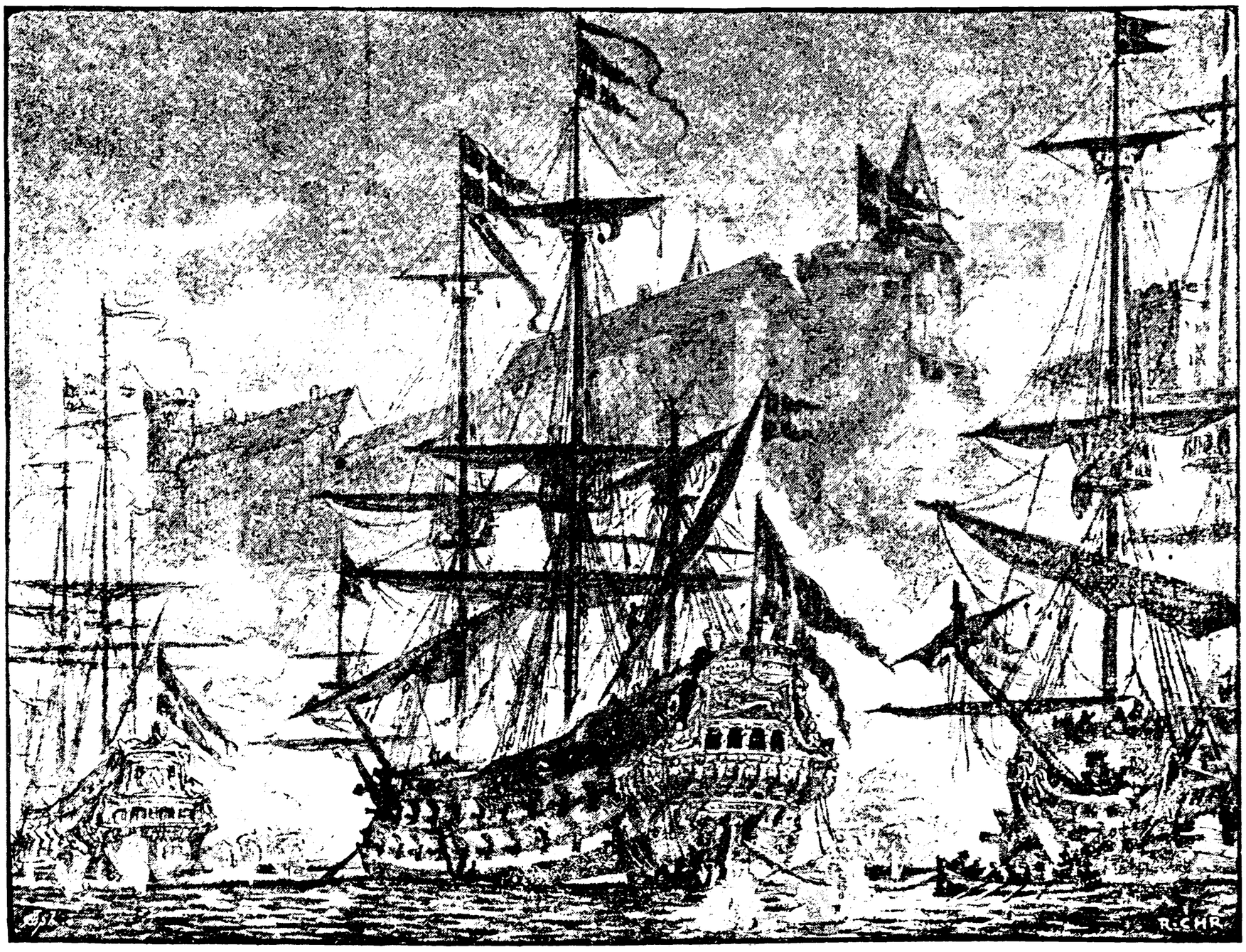

turde ikke udsætte sig for, at Niels Juels Søstyrke skulde blive ødelagt. Man kunde jo heller ikke ane, at Svenskerne vilde være saa mærkværdig uvirksomme.

Der blev derfor med en hurtigsejlende Fregat sendt Ordre til Niels Juel om at forlade Gulland, enten Øen var erobret eller ej. Det blev paalagt ham at holde krydsende mellem Bornholm og Rygen, hvor han var nærmere ved Sundet og samtidig kunde vaage over de danske Kysters Sikkerhed.

Denne Ordre traf Niels Juel nogle faa Dage efter Visbys Erobring. Glad var han, at Ordren ikke var kommen tidligere og saaledes havde lagt ham Hindringer i Vejen for den Vaabendaad, han nu havde faaet Lejlighed til at udføre. Nu kunde han jo sagtens forlade Øen.

Vejret var imidlertid faldet ind i et meget stormende Hjørne, hvorfor han maatte blive liggende ved Øen til henimod Midten af Maaneden, da han endelig kunde lette og efter sin Ordre gik ad Bornholm til. Her blev han den 14de Maj forstærket med 7 Orlogsskibe, 1 Fregat og nogle Smaaskibe under den hollandske Schoutbynacht Allemonde, og den 19de stødte Admiral Jens Rodstehn til ham med 4 danske Orlogsskibe. Hans Flaade var nu voxet til 26 Orlogsskibe, foruden nogle faa Fregatter og mindre Skibe. Han gik til Ankers under Bornholm og tænkte allerede paa Muligheden af at komme til at maale sig med den svenske Flaade.

Da fik han fra Kjøbenhavn en Efterretning, der maatte saare og krænke ham i den højeste Grad.

Efter den heldige Erobring af Gulland kunde Niels Juel nok vente at blive anerkjendt som en Mand, hvem Flaadens Ledelse kunde betroes. I Stedet herfor fik han nu at vide, at han var bleven afsat fra Overkommandoen. I de ledende Kredse i Kjøbenhavn havde man endnu ikke kunnet frigjøre sig for den Mistillid til egne Kræfter, som havde været raadende under Curt Adelaers Styrelse; endnu var man hildet i den Tro, at man maatte ty til Holland for at faae en dygtig Overadmiral. Man havde da ved glimrende Tilbud formaaet den berømte Admiral Cornelius Tromp til at tage Overkommandoen over den dansk-hollandske Flaade. Vel skulde Niels Juel fremdeles kommandere, men under Tromp. Det var Hollænderen, som skulde have Overledelsen, beklæde den øverste Post og tage Løvens Part af den ventede Hæder. Haardt maatte Niels Juel føle denne Tilsidesættelse.

Næppe har det været i nogen lystelig Stemning, at Niels Juel modtog denne Efterretning. I et Brev til Rigsadmiralen Henrik Bjelke beklager han sig ogsaa bittert derover. Ogsaa ved denne Lejlighed viste han dog sit ædle Sindelag, idet han ikke tænkte paa at unddrage Fædrelandet sin Tjeneste, da det havde Brug for ham, selv om det ikke lønnede ham, som han fortjente det.

Inden han imidlertid kom til at underlægge sig Tromp, skulde han dog paany faae Lejlighed til at lægge for Dagen, at han saa godt som Nogen forstod at føre Flaaden i Kamp selv mod Overmagt, og at han baade som Sømand og Anfører vidste at hævde sin Plads.

Forinden maa vi dog først kaste et Blik paa den svenske Flaade, der endnu laa ved Elgsnabben i Skærgaarden udenfor Stockholm. Den bestod af 27 Orlogsskibe, 13 Fregatter, 15 mindre Krigsskibe og 6 Brandere, og den førte ialt 2500 Kanoner. Overkommandoen var betroet til General-Admiral Lorentz Creutz. Fra Stillingen som

Præsident i Bjerg-Kollegiet var han samme Aar bleven udnævnt til Admiral; han havde aldrig tidligere været til Søs, og denne hans Ukjendskab med Søen skulde senere komme den svenske Flaade dyrt at staa. Hans Flag var hejst paa det prægtige Skib „Store Cronan“ paa 130 Kanoner med en Besætning af 842 Mand foruden 250 adelige Lærlinge. Under ham kommanderede imidlertid flere af den svenske Flaades dygtigste og mest erfarne Admiraler. Der var Claes Uggla paa „Sværdet“ (86 Kan.), Johan Bergh paa „Nyckeln“ (88 Kan.), Johan Bergenstjerna paa „Victoria“ (80 Kan.). Disse Admiraler førte hver deres Eskadre, idet Flaaden var delt i 4 saadanne. Endvidere kunne vi af Underadmiraler nævne Hans Clerck paa „Store Solen“ (72 Kan.), Wachtmeister paa „Venus“ (66 Kan.), Boye paa „Äpplet“ (86 Kan.). Lutter gode og ansete Navne! Gjennemgaaende vare de svenske Skibe langt større og kraftigere end de danske. Som vi have set, var Niels Juels Flagskib „Churprindsen“ paa 76 Kanoner, af hans øvrige Linieskibe havde intet over 60, og i det Hele førte Flaaden kun omtrent 1600 Kanoner, altsaa ikke saa lidt færre end den svenske.

Svenskerne vare opbragte over Tabet af Gulland, den svenske Flaade fik derfor Ordre til at opsøge den danske Flaade nede ved Rygen, og den 19de Maj forlod den sin Ankerplads, hvor den hidtil havde ligget uvirksom; nu skulde den hævne den lidte Forsmædelse.

Den 25de om Morgenen var Niels Juels Flaade et Par Mile Norden for Jasmund, da de Svenske kom i Sigte i NØ. Det blæste en laber Kuling af NNØ. Svenskerne havde altsaa Fordelen af Luven, men benyttede sig ikke heraf; thi kort efter drejede de til Vinden uden at søge Kamp, saa Niels Juel maatte krydse op imod dem, hvilket gik temmelig smaat med den svage Brise.

Snart viste der sig en væsentlig Forskjel mellem de to Flaader. Niels Juel holdt sin Styrke i god Orden og i tæt sluttet Linie; man saae, at han havde Haand i Hanke med alle sine Underhavende. Lorentz Creutz derimod havde undladt at indføre adskillige vigtige Signaler i Flaadens Signalbøger; Følgen deraf var, at flere af hans Ordrer ikke bleve forstaaede, hvorved der efterhaanden kom en betydelig Uorden i den svenske Linie. Det saae ud, som om hver af Underadmiralerne handlede, som han bedst havde Lyst til.

Først henad Aften, Kl. 9, var den danske Flaade naaet saa nær op paa Svenskerne, at Slaget kunde begynde. Svenskerne vare stadig temmelig spredte, og ved en dygtig Manøvre lykkedes det Niels Juel, idet han drejede klos til Vinden, at bryde gjennem den fjendtlige Arrieregarde og afskære de 5 agterste Skibe, hvorved disse bleve bragte i dobbelt Ild og led en meget ilde Medfart. Dog indtraadte snart Mørket, saa Kampen maatte ophøre. Det lykkedes de afskaarne Skibe at undslippe til Hovedstyrken, hvorefter de Svenske vendte og stod Nord over; ogsaa de Danske vendte og holdt samme Vej, men vare noget i Læ for Fjenden.

Denne Aftens Kamp havde altsaa ikke ført til Noget. De Danske havde ikke mistet noget Skib, derimod havde de erobret en lille svensk Galiot „Konung David."

Næste Morgen fandt atter Flaaderne i Slagorden, Svenskerne stadig til Luvart. Begge Flaaderne krydsede paa, og paa denne Maade kom de flere Gange til at løbe forbi hinanden under livlig Skydning, dog paa temmelig langt Hold. Nogle af de svenske Skibe led dog saamegen Skade paa Rejsningen, at de ikke kunde holde deres Plads i Linien, men faldt ud af denne; de dreve ad Læ til, nærmere ned mod de Danske, som under Forbifarten overdængede dem med Kugler, indtil endelig deres Kammerater kom dem til Hjælp, saaledes at de kunde finde Lejlighed til atter at faae deres Rejsninger satte i brugbar Stand og naae op til Hovedstyrken igjen.

Kampen fortsattes stadig, naar Flaaderne kom forbi hinanden. Det var imidlertid lykkedes en dansk Brander at naae op til den svenske Linie, og det saae et Øjeblik ud, som om den vilde rage ombord i det svenske Skib „Mercurius", der blev ført af Major Johan Creutz, en Søn af General-Admiralen. Vel slap „Mercurius" fri, men i Krudtrøgen syntes dog dets Situation ret kritisk, og General-Admiralen, som opdagede den overhængende Fare, hvori hans Søn svævede, vilde ikke løbe ham forbi. Han braste derfor bak med „Store Cronan", og hans Eskadre maatte følge hans Exempel, hvorved den mellem Svenskerne herskende Uorden blev yderligere forøget.

Klokken var da bleven henad 3. Niels Juel stræbte stadig efter at krydse sig op til Fjenden, men den svage Vind hindrede ham i at arbejde sig op til Luvart. Svenskerne viste ikke nogen Lyst til at fornye Kampen eller til at benytte sig af deres Overmagt. Da Niels Juel nu havde set, at det var umuligt for ham at komme paa Livet af dem, holdt han NV. hen udenom Falsterbo Rev og ankrede tæt indenfor Revet, saaledes at han kunde dække Opgangen til Sundet, hvis Svenskerne skulde forsøge paa at løbe herind.

Lorentz Creutz blev liggende nogle Timer, holdt derpaa Nord i og ankrede hen paa Eftermiddagen lidt Østen for Trelleborg.

Kampen var endt. Den havde været uafgjørende, dog havde Niels Juel i to Dage holdt sin overlegne Modstander Stangen. —

Inde paa Kysten af Skaane havde man kunnet iagttage Slutningen af Slaget. Folk vare i Mængde strømmede ned til Stranden for at betragte det storartede Syn af de to mægtige Flaader, hvis Skydning man kunde høre som en fjern og voldsom Torden. Blandt Tilskuerne var selve Kong Carl den Ellevte. Han var steget op i Trelleborgs Kirketaarn, og herfra saae han med Harme, at hans Flaade ikke holdt efter de Danske, efter at disse, saa troede han, havde begivet sig paa Flugt.

Det har næppe været nogen synderlig venlig Modtagelse, som han Dagen efter

har givet Lorentz Creutz, da denne med de fleste af Admiralerne gik i Land for at møde hos Kongen.

General-Admiralen maatte nu aflægge en mundtlig Beretning om Slagets Gang. Han sluttede saaledes:

„Visselig skulde det være gaaet Eders Kongelige Majestæts Flaade bedre, om Alle havde efterkommet deres Pligt tilfulde. Men baade Admiral Boye og Admiral Bergh have ikke holdt deres Poster paa ret Vis!“

„Ej er det glædeligt for Eders Konge at skulle høre Sligt om Eder!“ sagde Kongen vredt. „Bergh har dog stedse hidtil viist sig som en tapper svensk Mand, og han skal derfor være pardonneret for denne Gang, mens Boye ville vi degradere, saa han strax haler sit Flag ned. Og er det mit Haab, at I alle næste Gang ville gjøre Eders Devoir og fægte bedre mod det danske Pak, om ikke Stejler og Hjul skulle vorde Eder visse. Nu er min Villie, at I iovermorgen, Mandag den 29de, letter med Flaaden og angriber Admiral Juel der, som han ligger lige udi Eders Øjne!“

Da traadte Admiral Claes Uggla frem, den dygtigste af dem alle, og sagde med Frejdighed:

„Eders Majestæt, Fjenden ligger der udi sin største Fordel indenfor de Sandbanker og venter uden Tvivl en hastig Sekurs fra Kjøbenhavn, der ved de alle Kaaser som deres a b c; men vi vide ganske Intet om dennem.“

„Hvad er da Din Mening, Claes?“ spurgte Kong Carl.

„Mit Raad er,“ sagde Uggla, „at vi gaar op under Sveriges Side og fortøver der Fjenden, og om saa var, at vi udi Slaget blive ulykkelige, da kan vi strax retirere os indenfor Skærene!“

Dette Raad fandt Kongen fornuftigt, og Admiralerne sluttede sig ligeledes til det. Creutz fik derfor Ordre til at holde Øster paa med Flaaden, og han maatte ikke indlade sig i nogen Kamp, førend han var kommen forbi Ølands nordre Odde. —

Niels Juel var iøvrigt heller ikke tilfreds med enkelte af sine Chefer, og der var mellem Hollænderne og de Danske ingen Mangel paa gjensidige Beskyldninger. Allemonde rejste saaledes en Klage mod Jens Rodstehn, fordi denne under Kampen skulde have søgt langt ad Læ til. Rodstehn beviste dog, at dette var usandt, og at han hele Tiden havde holdt sin Plads. Allemonde maatte give ham en Æreserklæring, og de under Sagens Gang fremkomne Skrivelser bleve højtidelig brændte som Tegn paa, at Klagen var uberettiget og Sagen bilagt.

Dagen efter, at Kong Carl havde holdt Raad med sine Admiraler, skete der imidlertid en væsentlig Forandring i Forholdene. General-Admiral Tromp ankom nemlig til den danske Flaade med 5 danske og 4 hollandske Orlogsskibe foruden nogle Smaafartøjer. Ialt raadede han nu over 35 Linieskibe og Fregatter, saa Antallet af Skibe i hans Flaade var omtrent ligesaa stort som i Fjendens Flaade, men denne havde dog 452 Kanoner mere.

Allerede den 29de lettede Tromp for at holde efter Svenskerne, der samme Morgen vare gaaede under Sejl. Vinden var østlig, saa begge Flaader maatte krydse paa, men Vinden trak sig efterhaanden sydlig, senere vestlig, og det friskede tilmed mere og mere i, saa begge Flaader kunde styre Kurs med god Fart hen forbi Bornholm. Et Par Gange tabtes Svenskerne af Sigte, men de fandtes atter igjen, man var jo temmelig sikker paa, hvilket Maal de styrede efter.

Om Morgenen den 1ste Juni 1676 kom Øland i Sigte, og samtidig saae man ogsaa den svenske Flaade, der under Pres af Sejl drejede op om Øens Sydpynt, dog i temmelig stor Afstand fra Kysten, thi de Svenske havde havt det Uheld under den foregaaende Kamp at faae deres bedste Styrmænd kvæstede. Man maa jo erindre, at Søofficererne dengang ikke altid vare kjendte med Farvandene, saa de maatte stole paa deres Lodser eller Styrmænd. De Danske maa have kjendt Grundene bedre, thi de holdt meget tættere ved Land, og da Vinden, som ovenfor nævnt, var vestlig, opnaaede de derved at vinde Luven.

Svenskerne holdt derefter NNØ. i op langs Østkysten af Øen, de Danske og Hollænderne efter dem. Af og til kom der nogle voldsomme Byger, hvorved et svensk Skib knækkede sin Mærseraa, et Par andre sejlede deres Bramstænger overbord. Flere af de danske Skibe, der jo vare lettere end de svenske, sejlede endel bedre end disse, de naaede derved stadig nærmere og nærmere, men kom paa samme Tid forud for deres Kammerater, af hvilkè adskillige vare langt tilbage. Det var en fuldstændig Kapsejlads, Indsatsen var Ære og Liv.

Snart vare de agterste svenske Skibe indhentede, blandt disse Admiralskibet „Store Cronan“. Lorentz Creutz troede, at et af de nærmeste fjendtlige Skibe var en Brander; for at ødelægge denne aabnede han Ilden paa den, ja lod endog flere af Kanonportene paa underste Batteri lukke op for med al Kraft at beskyde den farlige Modstander. Under Sejladsen maatte man nemlig som Regel holde disse Porte lukkede, da de kun vare meget lidt over Vandet.

Ikke langt fra „Store Cronan“ sejlede Admiral Claes Uggla paa „Sværdet“. Nu, mente han, maatte der være en gunstig Lejlighed til at afskære de forreste danske Skibe. Ved et Kanonskud gjorde han Signal, om han maatte vende. Lorentz Creutz gav strax Tilladelse dertil, og samtidig luvede han selv op med „Store Cronan“ for ligeledes at gaa over den anden Boug. Men da det store og ranke Skib kom tæt til Vinden, hev det voldsomt over for det svære Pres af Sejl, det førte, og som det kun havde kunnet bære ved fordevind Sejlads. Lorentz Creutz havde slet ikke tænkt paa, at han inden en saadan Manøvre maatte mindske Sejl. Vandet begyndte at trænge ind gjennem de aabnede Porte paa underste Batteri. Folkene sprang til for at lukke Portene — for sent! Tilmed kom der i det Samme en heftig Byge. Skibet krængede yderligere over, Kanonerne, der ikke vare surrede, trillede ned i den læ Side, mere og mere hev Skibet over, indtil det pludselig kæntrede helt og begyndte at synke.

For enkelte af Folkene lykkedes det dog at komme op paa Skibets Bagbords Side, der endnu var oven Vande, og hvorfra de nu raabte om Hjælp. Da indtraadte i det næste Sekund en ny Katastrofe.

Til at antænde Kanonerne med brugte man dengang en Lunte, der var viklet om en Stok. En saadan Luntestok med en brændende Lunte var ved Skibets Kæntring trillet rundt og var kommen til et Sted, hvor der laa endel Krudt. Mulig er den ligefrem gjennem en Luge trillet ned i en aaben Krudttønde, inden Vandet har naaet denne. Nok sagt, Krudtet blev antændt, med et voldsomt Brag sprang den Del af det mægtige Skib, som endnu kunde ses over Vandet, i Luften med de Folk, som havde klynget sig til det.

Lorentz Creutz og hans Søn vare sprungne i Vandet, de druknede begge. Det

lykkedes de Baade, som de nærmeste danske Skibe strax sendte til Hjælp, at bjerge henved 50 Mennesker. Resten af Besætningen, altsaa omtr. 1050 Mennesker, omkom.

Denne Ulykke, der fandt Sted en Mils Vej fra Land, tværs for Hultersta Kirke paa Øland, knækkede fuldstændig Modet hos Svenskerne. Paa nogle faa Undtagelser nær vare de snart alle paa vild Flugt.

Uggla vilde dog ikke give sig. Han var jo, som vi erindre, vendt og stod SV. over for at kæmpe med de forreste danske Skibe, der ligeledes vare vendte. Hans Exempel blev fulgt af Kommandør Dynkerek paa „Hieronymus“, Kaptajn Grønwall paa „Neptunus“ og endelig af Skibet „Jernvågan“.

Tromp lagde sig nu paa den ene Side af „Sværdet“, Niels Juel paa den anden, medens flere danske Skibe kom til for at tage det op med Ugglas tre Hjælpere. Disse vare atter vendte Nord i, og Kampen fortsattes under Sejladsen langs Kysten. I halvanden Time kæmpede Claes Uggla med den største Tapperhed. Hans Folk faldt rundt om ham, Ræer og Takkelads blev mere og mere forskudt, Udfaldet syntes utvivlsomt, dog vilde han ikke give sig. Fra et af de danske Skibe blev der raabt over til ham: „Nu kan Uglen ligesaa godt give sig med det Samme, ellers skulle vi snart stække dens Vinger!“

Den kjække Uggla sprang da op paa Rælingen og svarede:

„Med Trudsler skræmmes jeg lidet. Naar saae man nogen Sinde, at en Ugle blev fangen ved højlys Dag!“

Endnu i nogen Tid vedblev den rasende Kamp. Da faldt endelig begge „Sværdet“s Master, saa det store Skib laa fuldstændig hjælpeløst. At fortsætte Kampen vilde være unyttig Blodsudgydelse, Uggla strøg derfor Flaget og raabte om Kvarter for sine Folk.

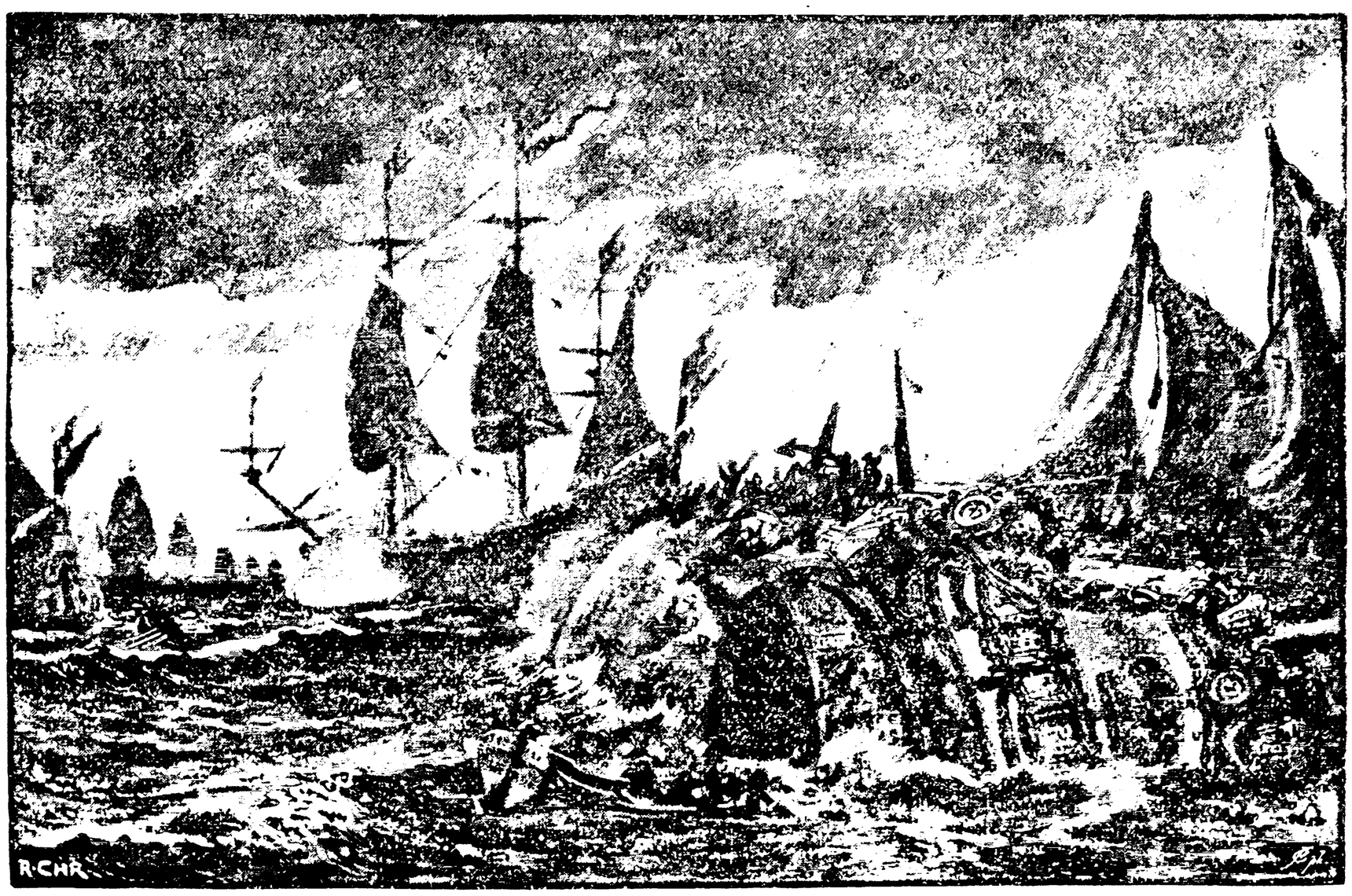

Tromp sendte strax sin egen Chaloup afsted for at hente sin tappre Fjende ombord til sig.

Imidlertid var en hollandsk Brander „T'Hoen", ført af Willem Willemsen, kommen til, og den holdt lige ned paa „Sværdet". Branderskipperen maa fuldstændig have tabt Sands og Samling. Uagtet han maatte kunne se, at det svenske Skib havde strøget sit Flag, uagtet Tromp selv raabte over til ham om ikke at borde og gjorde Signal til ham, saa vedblev han ligefuldt sin Kurs, tændte Ilden, gik fraborde med Baaden, og et Øjeblik efter laa Branderen paa Siden af „Sværdet". Det blæste jo frisk, Ilden slikkede op langs den luv Side af det stolte Skib, og inden det var muligt at faae Branderen slæbt bort, stod „Sværdet" i Flammer.

Atter fik de Danske travlt med at bjerge deres Fjender, thi en stor Del af Folkene fra „Sværdet" sprang strax i Søen. Baade Tromp og Admiral Rodstehn sendte Fartøjer hen til den brændende Modstander. En af disse Baade reddede Ugglas Tjener, som strax bød 100 Dukater til den, der vilde redde hans ulykkelige Herre, idet han tillige viste Stedet, hvor han havde set denne springe i Vandet. De Danske forsøgte ogsaa derpaa. Men uheldigvis var Ilden naaet hen til de ladte Kanoner, som affyredes ved Varmen og sendte en Regn af Kugler netop over det Sted, hvor de Danske skulde søge. De maatte opgive det, og den tappre Uggla blev i Bølgerne. Kl. 6 sprang Skibet i Luften, kun 50 Mand af dets Besætning vare blevne bjergede, de øvrige 600 Mand vare enten skudte eller druknede.

Imidlertid vare ogsaa „Neptunus", „Jernvågan" og „Enhjørningen" blevne erobrede. Derimod lykkedes det „Hieronymus" at undslippe i Mørket, uagtet det blev heftig trængt af det hollandske Skib „Nord-Holland."

Medens dette var gaaet for sig, havde den øvrige svenske Flaade faaet et stort Forspring, saaledes at det lykkedes den at slippe ind til Dalarø. Under Flugten bleve endnu enkelte svenske Skibe indhentede, deriblandt „Nyckeln". Den tappre Admiral Johan Bergh vilde dog ikke give sig, uden Betænkning optog han Kampen med sine to Modstandere, hvis Rejsninger bleve saa forskudte, at de ikke kunde fortsætte Forfølgelsen. „Nyckeln" undslap saaledes paany, men under denne Kamp var Admiral Bergh bleven dræbt. Endelig havde Svenskerne det Uheld, at et af deres største Skibe, Admiral Boyes Flagskib „Äpplet", løb paa en Klippe lige indenfor Dalarø og sank. Nogle andre Skibe strandede inde paa Kysten, og et af dem, der ikke kunde reddes, blev brændt af de Svenske selv.

En Ærgrelse for Tromp var det, at „Sværdet" blev brændt. Branderskipperen Willemsen maatte ogsaa bøde haardt for sin Dumhed; han blev sat i Bøjen og døde et Par Dage efter, rimeligvis paa Grund af en mindre blid Behandling.

I det Hele kunde man dog være vel tilfreds med Kampens Udfald. Det var en afgjørende Sejer, som den dansk-hollandske Flaade under Tromp havde tilkæmpet sig. Dog havde Niels Juel visselig sin store Part af Æren, og særlig var han ivrig under Forfølgelsen af de flygtende Svenske. Disse havde, som Niels Juel skrev i en Beretning til Kongen, tabt baade Krone, Sværd og Æble; men de havde mistet, hvad der var vigtigere, nemlig Herredømmet i Østersøen for det Aar. Tromp kunde derfor nogle Dage efter Slaget vende tilbage til Kjøbenhavn for at faae den Skade istandsat, som

Flaaden havde lidt. Han kunde jo nu være sikker paa, at det i den første Tid vilde være umuligt for Svenskerne at vise sig igjen paa Søen.

Det mærkedes ogsaa snart, af hvilken Betydning Herredømmet paa Søen er. Allerede i Juni Maaned besatte Flaaden Ystad, og i September gjorde Niels Juel Landgang ved Christianopel, som han hurtig indtog, idet han viste, at han ogsaa forstod at kæmpe til Lands. Begge Steder bleve de Danske modtagne af Befolkningen som Befriere.

Svenskerne derimod vare stadig tvungne til Uvirksomhed paa Søen. Dette var ganske heldigt, thi der herskede et alt andet end godt Forhold paa vor Flaade, idet der stadig var Splid og Uenighed mellem de Danske og Hollænderne. Tromp beskyldte saaledes flere af de danske Skibschefer for daarlig Opførsel under Slaget ved Øland, dog var han ikke i Stand til at bevise Sandheden af sine Paastande. Paa den anden Side bebrejdede de Danske Hollænderne, at disse havde været meget lunkne under Forfølgelsen efter selve Slaget. Stort Venskab var der saaledes ikke mellem de to venskabelige Nationer. Stadig var man dog i Hofkredsene af den Anskuelse, at vi ikke kunde undvære Hollændernes Bistand, og som Følge heraf blev Tromp strax i Begyndelsen af 1677 sendt til Holland for at hverve Skibe og Folk og for at bevæge Generalstaterne til fremdeles at staa Danmark bi. Tromps Sendelse, der trak meget længe ud, bevirkede imidlertid, at ikke han, men Niels Juel fik Kommandoen over Flaaden i dette Aar, ganske vist kun foreløbig, saa længe indtil Tromp var vendt tilbage. Men forinden skulde Niels Juel faae Lejlighed til at vise, at han ikke behøvede nogen udenlandsk Goldamme.

Vinteren benyttede han nu paa bedste Maade til at faae Skibene istandsatte, saaledes at Flaaden om Foraaret var i udmærket god Stand og vel skikket til at bide fra sig. Det skulde den ogsaa komme til.

De første Dage af Maj fik man i Kjøbenhavn Efterretning om, at en svensk Flaade paa 7 Linieskibe, 2 Fregatter og 9 mindre Skibe under Kommando af Admiral Erik Sjøblad laa klar til at forlade Gøteborg i den Hensigt at forstyrre Forbindelsen mellem Danmark og Tydskland og tillige være rede til at slutte sig til den svenske Hovedstyrke, hvorved denne vilde faae en betydelig Overlegenhed.

Dette maatte forhindres. I al Hast tog man fat paa at gjøre en Del af Flaaden sejlklar, og i Slutningen af Maaneden kunde Niels Juel forlade Kjøbenhavn med en Styrke paa 9 Linieskibe, 2 Fregatter og nogle Smaaskibe. Sit Flag havde han hejst paa det stolte Skib „Christianus Qvintus“ paa 86 Kanoner. Senere stødte endnu 1 Linieskib og 1 Fregat til ham, og han var saaledes Sjøblad overlegen, baade hvad Skibe og Kanoner angaar.

Nu gjaldt det blot om at finde Fjenden. Niels Juel var først nede under Møen, derefter ovre ved Bornholm, saa nede ved den pommerske Kyst og var nu ankret ved Gjedser Rev for at indhente nærmere Efterretninger. Ingen Steder havde man set noget til Sjøblads Flaade, og det var næppe rimeligt, at den var sluppen ubemærket forbi. Vilde den nu rundt om Gjedser, kunde den ikke undgaa Niels Juel.

Sjøblad havde imidlertid krydset i Kattegattet og var derefter staaet ned i Store Bælt. Her havde han gjort Landgang ved Knudshoved, havde afbrændt nogle Huse, plyndret flere Steder og opsnappet nogle Proviantbaade. Ombord i en af disse var

Jægermester Hans Arenfeldt. Han betalte en høj Løsesum for at slippe fri, lod sig i en Baad sætte over til Korsør og rejste over Hals og Hoved til Kjøbenhavn, hvor han meldte Svenskernes Ankomst. Øjeblikkelig blev Kommissær Nissen sendt afsted med Galioten „St. Peder"; Admiralitetets Bud traf Admiralen nede ved Gjedser om Aftenen den 28de Maj.

Strax bestemte Niels Juel sig til at møde Fjenden for at forhindre denne i at spille Mester i Bæltet. Dog, dette var lettere sagt end gjort, thi det var netop i de Dage faldet i med Stille, kun af og til afbrudt af lidt nordvestlig Brise. Forholdene vare saaledes saa ugunstige som vel muligt for Niels Juel; dog krydsede han paa af al Magt, hver Gang der kom lidt Luft, men synderlig frem avancerede han rigtignok ikke.

Sjøblad, hvis sidste Ordre lød paa at forene sig med den svenske Hovedstyrke, var imidlertid atter lettet og staaet Sønder i gjennem Bæltet. Den 30te Maj naaede han ned i Femer Bælt, hvor han opdagede den danske Flaade. Han gik da til Ankers omtrent midt imellem Femern og Gjedser Rev, haabende paa en Lejlighed til at slippe rundt om Revet og forbi de Danske.

Disse vedbleve stadig at krydse paa, Niels Juel kunde ikke ligge uvirksom, uagtet han havde baade Vind og Strøm imod.

Om Morgenen den 31te Maj var Vinden NV. I Løbet af Natten havde den danske Flaade gjort et Par Slag Sønder over og havde nu om Morgenen Fjenden lige i Vindøjet. Ved Middagstid havde Niels Juel imidlertid det Held, at Vinden sprang om til SV.; strax benyttede han sig heraf, vendte Nord over, saaledes at han kunde stævne lige ned paa Fjenden, satte alle Sejl til og gjorde Signal til sin Eskadre om at jage Fjenden.

Da Sjøblad saae den truende Fare, kappede han strax Ankrene fra sig, satte Sejl og stod NØ. i for at slippe bort; de Danske forcerede efter, og de havde jo Fordelen af Vinden.

For begge Flaader gik det dog kun smaat med at komme frem, thi Vinden var kun ganske svag. De danske Skibe sejlede bedre, saaledes at Afstanden lidt efter lidt blev mindre. Saa blev det imidlertid helt Stille. Søen laa som et Spejl, ikke et Vindpust krusede dens Flade, Sejlene hang slapt og døde ned. Begge Parter vare dog altfor ivrige efter at komme frem, til at de kunde holde sig uvirksomme. Svenskerne søgte ved alle Midler at undgaa Kampen, de Danske higede efter at naae Fjenden.

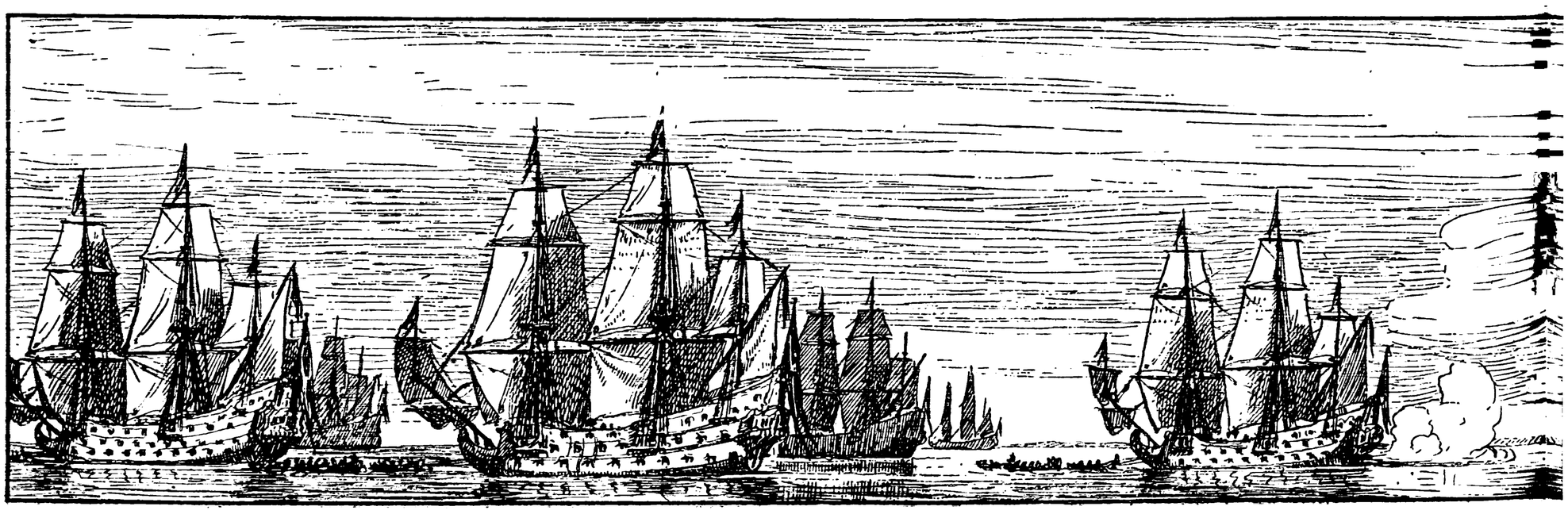

Niels Juel lod nu alle sine Skibe sætte deres Fartøjer i Vandet, disse spændtes for og bugserede Skibene frem. Sjøblad var ikke sen til at følge Exemplet. Det var, som man nok kan tænke sig, en ligesaa langsom og trættende som spændende Fart.

De Danske lagde aabenbart flere Kræfter i, thi Kl. 5 om Eftermiddagen vare deres forreste Skibe endelig naaede saa langt frem, at de kunde række Modstanderne med Bougkanonerne paa deres underste Batteri, paa hvilket jo de største og mest langtrækkende Kanoner fandtes. De begyndte derfor Skydningen, som Svenskerne besvarede, men paa den lange Afstand var Skydningen uden nogen Virkning.

Den flinke Kaptajn Andreas Dreyer paa „Enigheden“ var efterhaanden kommen forrest. Han ansporede Folkene i sine Baade efter bedste Evne til at trække paa Aarerne af alle Kræfter, og stadig sørgede han for Afløsning, naar de bleve trætte. Endelig om Aftenen naaede han op paa Siden af det mindre svenske Liniekib „Wrangels Palats“, der kun havde 44 Kanoner at stille op mod „Enigheden“s 62, men til Gjengjæld gav dens Chef, Kaptajn Bankert, ikke Dreyer noget efter i Tapperhed.

„Giv Eder, eller jeg skyder Eder i Sænk!“ raabte Dreyer over til sin Modstander.

„Aldrig, for tusind Djævle“, svarede denne. „Skyd væk paa Jyderne, Gossar“, raabte han til sine Folk.

I samme Nu rungede Lagene fra begge Skibene, som snart vare indhyllede i en tæt Krudtrøg, gjennem hvilken man i Tusmørket netop kunde se Glimtene fra Kanonerne.

Kaptajn Bankert havde haabet paa at faae Undsætning fra sine Kammerater, men ingen af disse kom ham til Hjælp, de tænkte kun paa at slippe bort. Hans Rejsninger bleve mere og mere sønderskudte, en stor Del af hans Folk vare faldne, ingen Hjælp mulig, Kl. 10 om Aftenen maatte han efter den hæderligste Modstand stryge sit Flag.

Det var nu blevet helt mørkt, og Skydningen maatte derfor ophøre paa begge Sider, derimod vedbleve baade de Danske og de Svenske hele Natten igjennem at bugsere deres Skibe fremefter.

Da det Kl. $2^1/_2$ om Morgenen den 1ste Juni, altsaa Aarsdagen efter Slaget ved Øland, begyndte at lysne, sprang der en lille Brise op fra SØ., Sejlene begyndte at fylde, Brisen tog mere og mere til, og endelig kunde man standse med den trættende Bugsering.

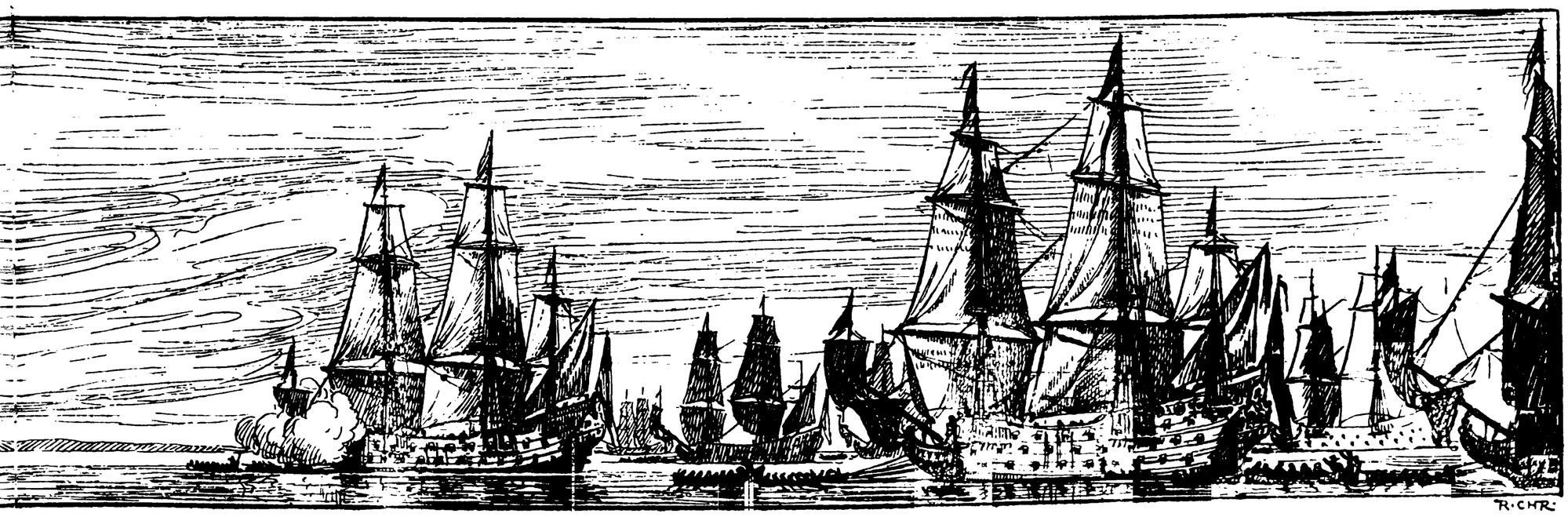

Begge Eskadrer stode nu under Sejl NØ. i udenom Gjedser Rev; de vare naturligvis meget spredte, der var ikke Tale om at holde nogen Slagorden, det gjaldt kun om at komme frem, det var en blodig Tagfat, der skulde leges.

Foruden Niels Juel selv vare Kaptajn Cornelius de Wit paa „Lindormen“ og Jan Pype paa „Neldebladet“ forrest. Af de svenske Skibe vare „Haffruen“ (Kaptajn Purath), „Engelen Gabriel“ (Kaptajn Brandt), „Rosen“ (Major Rothkirk) og Fregatten „Gustavus“ agterligst. Lidt længere forude sejlede „Amaranthe“ (Admiral Sjøblad), „Calmar Castel“ (Kaptajn Thiessen), „Andromeda“ og den lille Fregat „Griffen“.

Udsigterne for de Svenske vare just ikke lyse, thi de danske Skibe tog mere og mere paa dem. Snart kunde Kampen begynde for Alvor. Niels Juel holdt ind midt imellem „Engelen Gabriel“, „Rosen“ og „Gustavus“, idet han aabnede Ilden paa dem. En Tid lang kæmpede han ene med disse tre Skibe. Cornelius de Wit løb paa Siden af „Haffruen“ og angreb den. Derefter kom Jan Pype op med „Neldebladet“, men optraadte paa en temmelig mærkværdig Maade. Han naaede vel hen i Nærheden af Niels Juel, men i Stedet for at hjælpe sin Admiral, braste han sit Store Mærssejl bak og blev liggende saaledes i længere Tid uden at tage den ringeste Del i Kampen. At Niels Juel blev yderst forbittret over Jan Pypes fejge Opførsel, er let forstaaeligt; denne Officer, en indkaldt Hollænder, blev ogsaa senere sat under Tiltale, og han blev dømt til at degraderes og afskediges.

Efterhaanden kom nu flere af de danske Skibe til og greb ind i Kampen med de agterste svenske Skibe, som dog gjorde en tapper Modstand, saa Kampen var haard nok. Niels Juel lod sine Folk sigte efter Rejsningerne paa de svenske Skibe, flere af deres Sejl bleve skudte ned, hvorved deres Fart mindskedes. For hvert af de danske Skibe, som naaede op, blev Partiet endnu mere ulige for Svenskerne.

Da lagde Niels Juel Mærke til, at de forreste svenske Skibe, deriblandt Admiralskibet, satte alle Sejl til for at søge at undslippe. Det var ikke umuligt, at dette kunde lykkes, thi Luften var tyknet mere og mere til, og det saae ud til at blive tæt Taage. Niels Juel havde dog ikke Lyst til saaledes at lade sit Bytte slippe sig ud af Hænderne. Han overlod derfor til de Andre at gjøre det af med de agterste Svenskere, som allerede nu vare i en temmelig medtagen Tilstand. Selv forcerede han fremefter under Pres af Sejl, og paany begyndte der en spændende Jagt. Endelig næsten helt oppe ved Møen lykkedes det Niels Juel at indhente Admiral Sjøblad. Denne paa „Amaranthe“ blev kraftig understøttet af „Andromeda“, „Engelen Gabriel“ og „Griffen“. Niels Juel var derimod ene, da alle hans Skibe endnu vare i Kamp næsten en Mil agterude. I et Par Timer kæmpede han nu alene mod de fire svenske Skibe, der førte 172 Kanoner mod Juels 86. Niels Juel rettede sin Ild hovedsagelig mod „Amaranthe“, det gjaldt jo for ham om at faae Bugt med selve den svenske Admiral. Endelig faldt Forstangen paa „Amaranthe“, Erik Sjøblad indsaae, at nu var alt Haab om at undkomme bristet, og han strøg sit Flag. Niels Juel lagde sig derefter tæt paa Siden af „Engelen Gabriel“, gav den nogle velrettede Lag, ogsaa den maatte stryge. Derimod lykkedes det „Andromeda“ og „Griffen“, der begge vare gode Sejlere, at undslippe.

Medens Niels Juel nu besatte sine to Priser, ville vi se, hvorledes Sagerne havde udviklet sig for den agterste Del af den svenske Flaade. Baade „Haffruen“ og

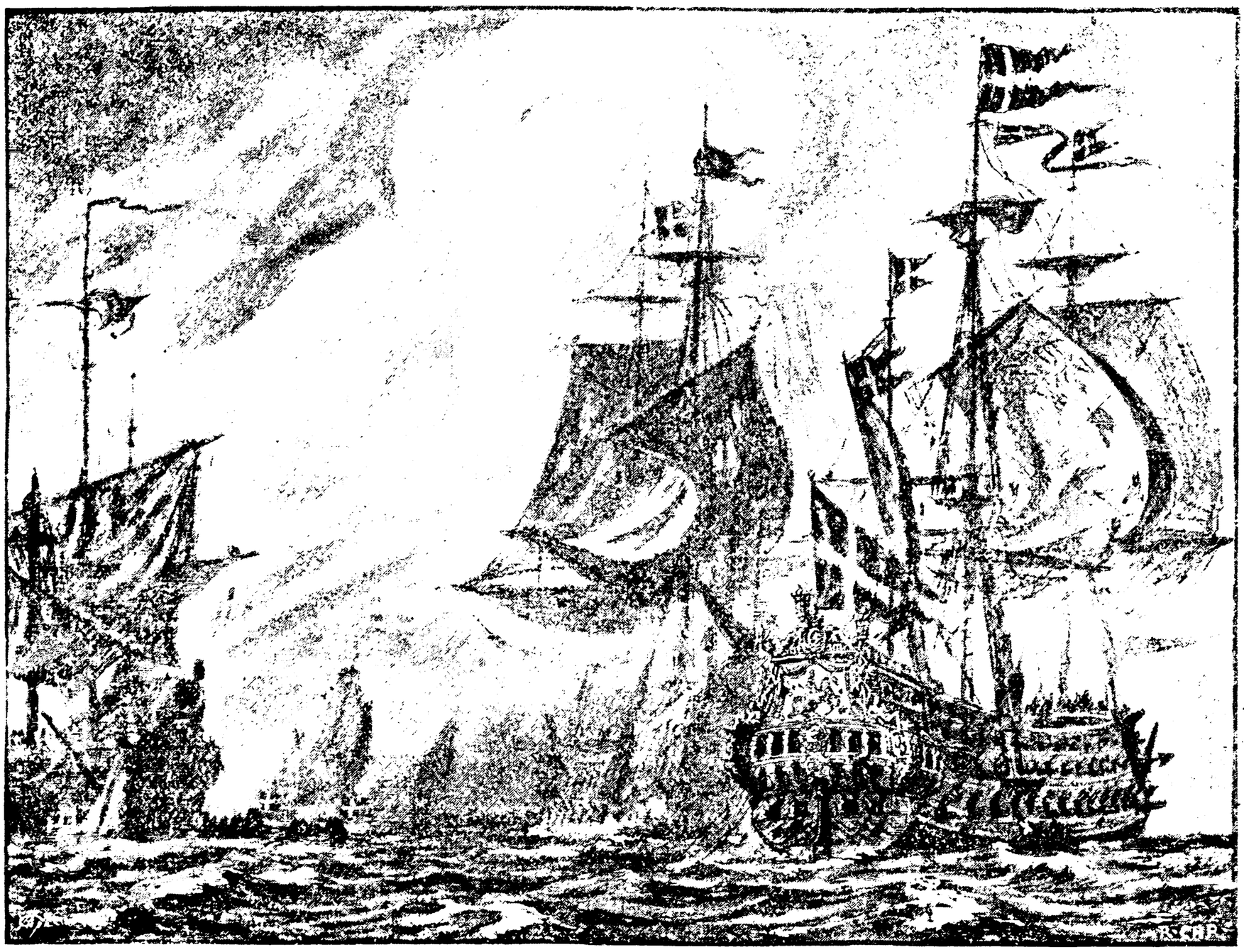

„Calmar Castel" havde efter tapper Modstand maattet overgive sig. Efter at Chefen for det sidstnævnte Skib, Kaptajn Thiessen, havde strøget, stillede han to af sine Kanoner hen ved Storlugen og skød ned gjennem Skibets Bund. Da den danske Prisebesætning kom ombord, fandt den Skibet synkefærdigt, saaledes at det maatte landsættes paa Falster. For dette mod al ærlig Krigsbrug stridende Forhold blev Kaptajn Thiessen da ogsaa senere stillet for en Krigsret.

Klokken var nu bleven 11 om Formiddagen. Da indtraf et Tilfælde, der maatte gjøre Ende paa Forfølgelsen. Den længe ventede Taage kom nemlig rullende frem som en tæt Banke, saa man knap kunde se et Par Skibslængder bort. Dertil kom, at det friskede saameget i, at Mærssejlene maatte rebes, og de læ Porte paa underste Batteri lukkes. Niels Juel maatte være betænkt paa at faae sin Eskadre samlet og paa at besætte de erobrede svenske Skibe.

Som vi have set, havde Niels Juel under hele Kampen selv været i Spidsen for at foregaa sine Skibschefer med et godt Exempel. Men enkelte af disse havde kun daarligt fulgt det. Kun med stor Langsomhed havde de fulgt hans Signaler, kun daarlig havde de understøttet ham. Engang sendte han en Galiot til enkelte af Skibene for at give dem Ordre til at skynde sig lidt mere, en anden Gang sendte han endog nogle skarpe Skud efter et Par af dem for at tvinge dem til at gaa paa. Havde de fulgt deres Admirals Exempel, vilde næppe et eneste svensk Skib være undsluppet. Den hollandske Kaptajn Jan de Vogel, Chef for „Neptunus", havde ført sig saa slet, at Niels Juel under Flaadens senere Ophold paa Kjøge Bugt beordrede ham stillet for en

Krigsret; i Stedet for at give Møde for denne gik han imidlertid om Natten bort med Skibets Chaloup, sejlede til Wismar, efterlod Chaloupen der og flygtede. Han blev da ogsaa dømt fra Ære og Liv, men havde den Dristighed senere at vende tilbage, fik sin Sag optaget paany og forstod i den Grad at imponere Rettens Medlemmer, at han blev frikjendt. Et Par andre af Niels Juels Skibschefer, deriblandt Viceadmiral Peder Morsing, bleve idømte Bøder, en enkelt, Jan Pype, blev som ovenfor omtalt afskediget.

Men om end Niels Juel altsaa havde skjellig Grund til at være misfornøjet med enkelte af sine Skibschefer, saa kunde han dog være godt tilfreds med Resultatet, idet 5 fjendtlige Skibe vare erobrede, Admiralen, 24 Officerer og henved 1500 Mand fangne.

Endnu ville vi følge et Par af de flygtende svenske Skibe paa Vej. Det lille Orlogsskib „Rosen“ løb op gjennem Sundet, hvor det hejste engelsk Flag og saaledes slap forbi Kronborg og det derliggende Vagtskib „Norske Løve“. De to Smaajagter „Diana“ og „Venus“ kom ligeledes ind i Sundet. Men de bleve opsnappede af Kaptajn Schinkel, der med Fregatten „Svenske Falk“ laa til Ankers udenfor Landskrona. Branderen „St. Peder“ søgte gjennem Flinterenden at naae ind paa Malmø Rhed, men det lykkedes den ikke, den blev opdaget fra Dragør, et Par Baade herfra sendtes ud, afskar den Vejen og tog den.

Kort Tid efter Slaget gik Niels Juel med sin Eskadre op i Kjøge Bugt, hvorfra de svenske Priser og Fanger sendtes til Kjøbenhavn. Skibene bleve udbedrede, inde paa selve Holmen herskede en travl Virksomhed, det ene Skib efter det andet blev sendt afsted for at forstærke Flaaden, thi man kunde snart vente den svenske Hovedstyrke.

At man dog tøvede med at sende Flaaden imod Svenskerne, havde sin Grund i, at man hvert Øjeblik kunde vente Tromp med Hjælpeskibe fra Holland. Denne Forstærkning vilde man nok have med; den lod dog stadig vente paa sig, eftersom man i Holland ikke var særlig ivrig efter at bistaa Danmark, hvis Sømagt man ikke ønskede altfor stærk. Iøvrigt havde de Danske ikke altid havt synderlig Gavn af Hollænderne under selve Kampen. Ikke sjeldent holdt de sig tilbage, da de nødig vilde have mere Skade end højst nødvendigt paa deres Skibe. Men naar de saa sloges, saa maa man lade dem, at de gjorde det godt.

Admiralitetet mente, at Niels Juels Flaade ikke var stærk nok til at gaa mod Svenskerne, Admiralen mente det Modsatte. Hele Maaneden gik hen med Brevvexling mellem Kongen, Admiralitetet og Niels Juel, der nu var mere begjerlig end nogensinde efter at komme i Kast med Svenskerne. Han havde jo set, at han kunde magte dem. Gjentagne Gange fik han Ordre, snart til Et, snart til et Andet. Snart skulde han krydse i Østersøen, snart skulde han holde sig tilbage. Men i Hovedsagen gik alle Ordrer ud paa, at han ikke maatte benytte nogen Lejlighed til at angribe, men derimod vel forsvare sig, hvis de Svenske skulde angribe ham. Det var just ikke heldigt for en Kommanderende at være stillet saaledes, at han paa Forhaand skulde overlade Fjenden enhver god Chance, medens hans egne Hænder vare bundne.

Niels Juel havde en lidt ældre Broder, Jens, en klog og besindig Mand med en ikke ringe Indflydelse og med noget Kjendskab til Søen; han endte da iøvrigt ogsaa som General-Admiral. Han kunde vel tænke sig, at hans Broder dernede paa Kjøge

Bugt kunde trænge til et godt Raad under sin vanskelige Stilling, og der havde altid hersket er kjærligt Forhold mellem de to Brødre. Jens Juel fik da et lille Fartøj overladt af Admiralitetet og sejlede ned til sin Broder Niels. Han havde saaledes ikke ligefrem nogen officiel Sendelse, men han har vel sagtens nok bragt Bud med, at Niels Juel helst skulde trække Tiden ud saa længe som muligt. Vi skulle dog strax faae at se, at Jens Juel, uagtet han vel kjendte de Ånskuelser, der vare de raadende i Admiralitetet, dog ikke lagde nogen Dæmper paa sin Broders Iver og Kamplyst.

Uagtet Niels Juel saaledes maatte mærke, at man i Kjøbenhavn helst vilde vente paa Tromp for atter at lade denne tage Kommandoen, saa tabte han dog intet af sin Virkelyst. Rimeligt er det jo ogsaa, at han har haabet og ønsket, at det vilde blive til Alvor, inden Tromp kom og høstede Sejerspalmerne. Af al Magt arbejdede han paa at gjøre Flaaden saa kraftig og dygtig som muligt, at indblæse Lyst og Mod i sine Skibschefer, at gjøre dem fortrolig med sine Planer, at udstede Signalbreve og Forholdsordrer, at inddele Flaaden paa bedste Maade osv. Ogsaa for Folkene sørgede han, fik de Syge erstattede med frisk Mandskab og gjorde Alt for den menige Mands Velvære, hvorfor ogsaa Folkene elskede ham som en Fader. Tiden i Kjøge Bugt var derfor ingenlunde spildt, Flaaden kom i en fortræffelig Stand, og Lønnen skulde ikke udeblive.

De sidste Dage af Maaneden holdt Niels Juel Øvelser med Flaaden under Sejl for at vænne Skibscheferne til at holde deres Post i Linien. Thi under sin Tjeneste i Holland, i de Søslag, han her havde bivaanet, havde han faaet Øjet op for, at en Flaade i fætsluttet Slagorden kan have Overvægten selv over for en betydelig overlegen Fjende, der ikke forstaar at holde sin Skibe samlede og under Kommando.

Medens Flaaden saaledes krydsede mellem Falsterbo og Stevns den 30te Juni, opdagede man Kl. 5 om Eftermiddagen den svenske Flaade oppe til Luvart i SSV. Den havde om Formiddagen ligget til Ankers under Møen, men var senere lettet og stod nu bidevind Øster over.

Det Søslag, som stod den næste Dag, er det største og mindeværdigste, der har fundet Sted paa Østersøen. Det turde derfor være paa sin Plads at give en Oversigt over begge de kæmpende Flaader, og vi henvise da til den Plan, som findes paa Side 172 og 173.

Af Oversigten fremgaar, at den dansk-norske Flaade altsaa talte 25 Krigsskibe, 3 Brandere og 8 Smaaskibe. Den var armeret med 1268 Kanoner og havde en Bemanding af 6600 Mand.

Den svenske Flaade talte derimod 36 Krigsskibe, 6 Brandere og 12 Smaaskibe; den førte 1804 Kanoner, og der var ialt henved 12000 Mand ombord, deriblandt 3000 Mand Landtropper, som skulde landsættes et eller andet Sted paa Sjællands Kyst, saasnart den danske Flaade var fejet bort. Det var derefter Hensigten at blokere Kjøbenhavn fra Søsiden, saaledes at den danske Hær i Skaane blev afskaaren. Store Planer, som man ser! Det havde set galt ud for Danmark, om de vare lykkedes. Her, som saa ofte baade før og senere, vilde Afgjørelsen af Rigets Skjæbne ligge paa Havet.

Kommandoen over den svenske Flaade førte General-Admiral Evert Henrik Horn. Han havde været Feltmarskal og var en tapper Soldat, havde derimod aldrig tidligere havt Noget med Søen at gjøre. Uagtet det jo ved Øland havde viist sig, hvor uheldigt

det er, at en Flaadefører ikke er Sømand, saa havde Kongen dog, meget mod Horns eget Ønske, givet ham Kommandoen over Flaaden. Paany maatte Sverrig betale dyre Lærepenge for et saa mærkeligt Fejlsyn.

I Sverrig nærede man dog en sikker Forhaabning om, at Flaaden med Lethed vilde sejre over den langt svagere danske Flaade. Heller ikke er det besynderligt, at man i Kjøbenhavn nærede Ængstelse for, at Niels Juel skulde vove for meget ved at binde an med Overmagten. Der stod jo meget paa Spil.

Vi vende nu tilbage til de to Flaader, der i Sigte af hinanden krydsede paa om Eftermiddagen den 30te Juni. Svenskerne gjorde ikke Mine til at ville bære af, ned paa de Danske. Derimod sendte Horn to Skibe mod den danske Flaade som en Slags haanende Udfordring. Dette lod Niels Juel sig dog ikke byde; han gav to af sine Skibe Ordre til at krydse op under Pres af Sejl for at tilbyde de to Svenskere Kamp. Men dette var ingenlunde deres Mening, de krydsede strax tilbage til deres Flaade, saa disse Demonstrationer førte ikke til Noget.

Lad os nu et Øjeblik gaa ombord paa „Christianus Qvintus“. Niels Juel havde været rundt i Skibet og selv efterset, at Alt var i Orden til den forestaaende Kamp; han havde talt med Folkene og havde mærket, at de brændte af Lyst efter at binde an med Fjenden, og at der var den prægtigste Stemning imellem dem. Nu gik han paa Skandsen i ivrig Samtale med sin Broder.

„Harmeligt er det, Jens,“ sagde han, „at jeg har Ordre til at vente paa Tromp og atter overlade ham Æren. Saaledes lyde mine sidste Instruktioner. Hellere gik jeg løs strax den Dag imorgen.“

„Men Du skal og maa jo dog forsvare Dig, om Du bliver angreben,“ sagde Jens Juel. „Meningen er dog vel ikke, at Du skal svare med løst Krudt, naar Svensken skyder med Skarpt.“

„Vist ej,“ svarede Niels Juel, „men er det sikkert, at Svensken vil gaa paa? Han lader ej at have synderlig Lyst dertil. Se hist“, tilføjede han, idet han pegede ud over den luv Ræling, „de to Skibe, som Horn sendte ud, fly jo tilbage som Skjelmer, nu da jeg har ladet vore byde dem Kamp, og dog er der Viceadmirals Flag paa det ene af dem.“

„Vær Du kun rolig, Herr Horn kommer nok,“ bemærkede Broderen. „Sendte ikke forleden de svenske Admiraler Bud til Dig med Skipperen paa Østersøskuden, at de vel skulde vide at finde Dig, og at de skulde søge Dig, om det saa var ved Dragør, hvis Du ej blev ræd for dem og flyede fra Bugten.“

„Hvorfor holder de da ikke ned paa mig nu, da de har mig?“ spurgte Admiralen.

„Nu skal jeg sige Dig Noget, Niels,“ sagde Broderen efter en lille Pause. „Imorgen tidlig ved Daggry sender Du et Par Skjærbaade ned mod Fjenden. Saa skyder han paa dem og har dermed begyndt Angrebet. Da handler Du ej mod Kongelig Majestæts Ordre ved at forsvare Dig. Jeg er jo her for at give Dig mit Raad, her har Du det.“

„Og det et godt Raad,“ sagde Admiralen, „det jeg ogsaa agter at følge, saasnart det gryer ad Dag.“

„Hvad er da nu Din Hensigt for Natten, Niels?“

„At holde krydsende for smaa Sejl, dog ikke for langt Øster over. Efter alle Solemærker at dømme falder Vinden NV. imorgen. Vel er den endnu SV., men der staar en Klaring inde over Bugten; faae vi Vinden fra den Kant imorgen, saa have vi Luven, og da skal Horn tage sig i Agt. Lejligheden vil da være saa gunstig, at jeg ikke vil betænke mig paa at handle tvært imod Kongens Ordre, om saa skulde gjøres nødigt!“

„Det er et højt Spil, Niels. Hvad om det skulde gaa galt?“

„Men det skal det ikke, thi aldrig have vi havt en Flaade som denne. Mit Valgsprog er „ikke forvoven, ikke frygtsom.“ Den sidste Halvdel maa gjælde for imorgen.“

„Vorherre staa Dig bi! Nu skal jeg sige Dig, hvad min Agt er imorgen. Jeg gaar ombord paa en af de smaa Jagter. Med den kan jeg da fare rundt og holde Skibene til at gjøre deres Pligt. Ogsaa kan jeg da sende Hjælp did, hvor jeg skjønner Sligt fornødent. Da vil jeg være til bedre Nytte, end om jeg blev uvirksom her ombord hos Dig som Tilskuer.“

„Du est en brav Broder, Jens“, sagde Admiralen, idet han trykkede Broderens Haand. „Imorgen skulle vi have en lystig Dag. Der er os intet Valg levnet, vi maa sejre, ellers vil Hæren i Skaane være afskaaren. Det bliver ej til Kamp i Aften, ser jeg, derfor vil jeg lade saa mange af Folket som muligt hvile ud i Nat, at de kunne være ved friske Kræfter imorgen. Ogsaa ville vi selv søge Hvile, derfor nu Godnat!“

Der blev mindsket Sejl, og Flaaden holdt gaaende med smaa Slag for Natten. I Løbet af denne friskede det i, og Kl. 4 om Morgenen den 1ste Juli blæste det en Mærssejls Kuling af SSV., saa det syntes ikke, at Niels Juels Spaadom om den nordvestlige Vind skulde slaa til. Flere af de danske Skibe, navnlig af Marquard Rodstehns Eskadre, vare drevne ad Læ til, enkelte næsten en halv Mil, og de stræbte nu af yderste Magt at komme op til Luvart igjen. Strax om Morgenen vare et Par danske Smaafartøjer efter

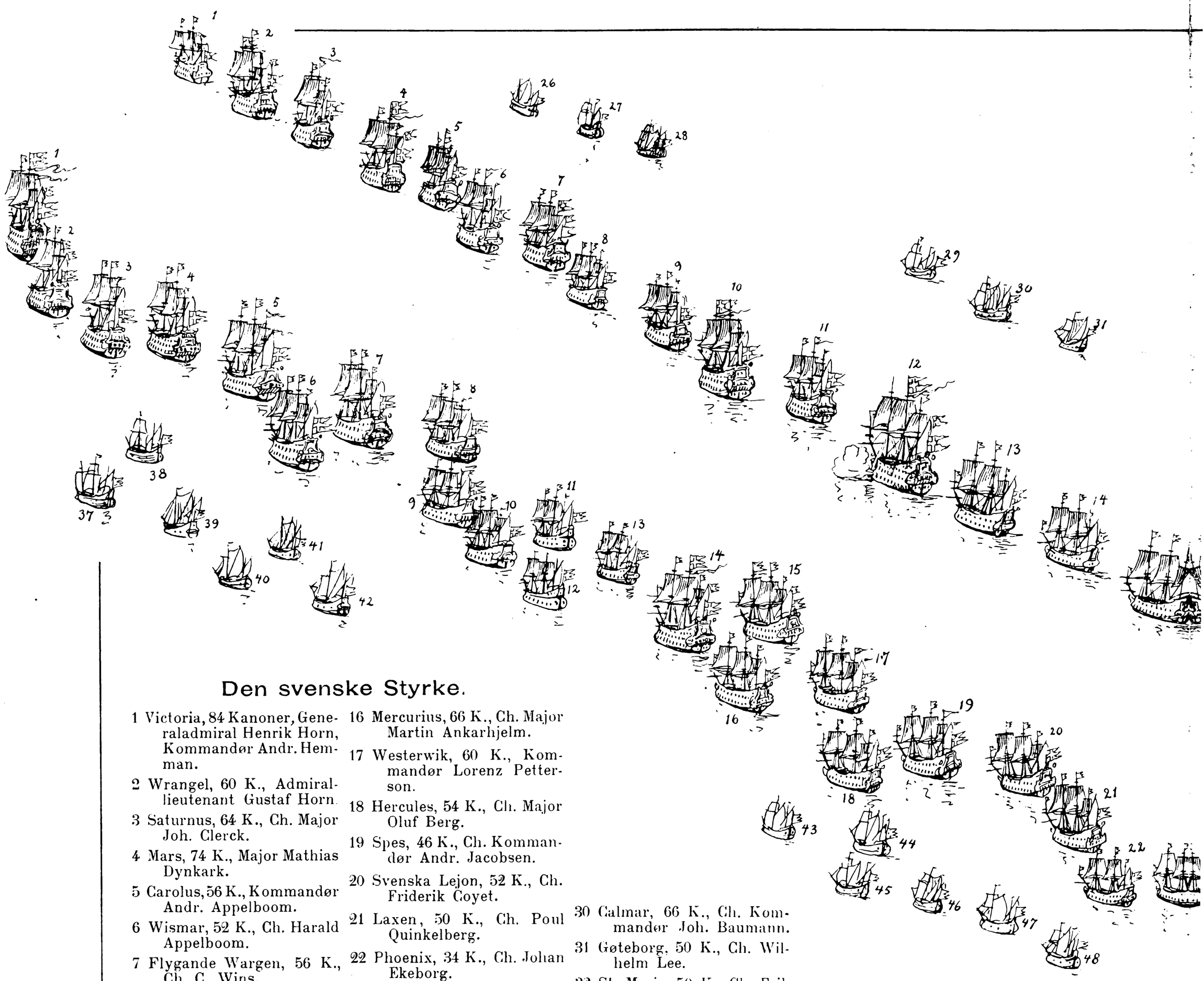

Den svenske Styrke.

1 Victoria, 84 Kanoner, Generaladmiral Henrik Horn, Kommandør Andr. Hemman.

2 Wrangel, 60 K., Admirallieutenant Gustaf Horn.

3 Saturnus, 64 K., Ch. Major Joh. Clerck.

4 Mars, 74 K., Major Mathias Dynkark.

5 Carolus, 56 K., Kommandør Andr. Appelboom.

6 Wismar, 52 K., Ch. Harald Appelboom.

7 Flygande Wargen, 56 K., Ch. C. Wins.

8 Riga, 46 K., Ch. Diderik Gronwald.

9 Hjorten, 34 K., Ch. Claus Skotta.

10 Friderika Amalia, 32 K., Ch. Christopher Waring.

11 Uttern, 24 K., Ch. Christen Bay.

12 Elisabeth, 18 K., Ch. Jost v. Gerten.

13 Trumslageren, 18 K., Ch. Erik Brandt.

14 Solen, 72 K., Admiral Hans Clerck.

15 Venus, 64 K., Admirallieutenant Gustaf Sparre.

16 Mercurius, 66 K., Ch. Major Martin Ankarhjelm.

17 Westerwik, 60 K., Kommandør Lorenz Pettersson.

18 Hercules, 54 K., Ch. Major Oluf Berg.

19 Spes, 46 K., Ch. Kommandør Andr. Jacobsen.

20 Svenska Lejon, 52 K., Ch. Friderik Coyet.

21 Laxen, 50 K., Ch. Poul Quinkelberg.

22 Phoenix, 34 K., Ch. Johan Ekeborg.

23 Konung David, 32 K., Ch. Hendrik Printz.

24 Perlen, 18 K., Ch. Hendrik Pfeiffer.

25 Nyckelen, 88 K., Admiral Hans Wachtmeister.

26 Jupiter, 68 K., Adm. Lieutnant Werner v. Rosenfeldt.

27 Draken, 64 K., Ch. Schoutbynacht Fridr. Taube.

28 Hieronymus, 72 K., Ch. Kommandør Evert Taube.

29 Cæsar, 60 K., Ch. Kommandør Erik Petterson.

30 Calmar, 66 K., Ch. Kommandør Joh. Baumann.

31 Gøteborg, 50 K., Ch. Wilhelm Lee.

32 St. Maria, 50 K., Ch. Erik Bey.

33 Abraham, 34 K., Ch. Gustaf Spinreph.

34 Nordstjernen, 32 K., Ch. Carl Melander.

35 Solen, 22 K., Ch. Andr. Hyssing.

36 Salvator, 22 K., Ch. Martin Olson.

37 Brander St. Jacobus.

38 Brander Drufvan.

39 Bøjert Hafhunden.

40 Bøjert Ekornet.

41 Bøjert Raabocken.

42 Bøjert St. Johannes.

43 Brander St. Johannes.

44 Brander Bjørnen.

45 Bøjert Laurentius.

46 Bøjert Fortuna.

47 Bøjert Griffen.

48 Bøjert Lund.

49 Brander Fortuna.

50 Brander Falken.

51 Bøjert Lampretten.

52 Bøjert Grønne Drage.

53 Bøjert Danske Svane.

54 Bøjert Hafmanden.

DEN DANSK-NORSKE OG SVENSKE FLAADES ST'T

Den danske Styrke.

1 Lindormen, 50 Kanoner, 212 Mand, Chef Corn. de Wit.

2 Norske Løve, 85 K. 568 Md., Ch. Viceadmiral H. Span.

3 Fredericus Tertius, 52 K. 260 Md., Ch. Iver Hoppe.

4 Anna Sophia, 58 K. 360 Md., Ch. Admiral M. Rodstehn.

5 Christianus Quartus, 54 K. 272 Md. Ch. Cornelius Boomfeldt.

6 Hummeren, 40 K. 152 Md., Ch. Johan Lund.

7 Delmenhorst, 50 K. 200 Md., Ch. Schoutbynacht Johan Elers.

8 Hafmanden, 30 K. 154 Md., Ch. Zacharias H. Bang.

9 Christianssand, 40 K. 174 Md., Ch. Johan Falck.

10 Churprindsen, 74 K. 454 Md., Ch. Viceadmiral Chr. Bjelke.

11 Enigheden, 62 K. 360 Md., Ch. Andreas Dreyer.

12 Christianus Quintus, 84 K. 567 Md., Admiral Niels Juel.

13 Neptunus, 40 K. 180 Md., Ch. Fr. Giedde.

14 Maria, 30 K. 120 Md., Ch. H. Lazary.

15 Tre Løver, 58 K. 286 Md., Ch. Schoutbynacht Floris Carstensen.

16 Postillonen, 18 K. 50 Md., Ch. Arent v. Flieringen.

17 Svanen, 58 K. 340 Md., Ch. Isach Teunis v. Anten.

18 Gyldenløve, 56 K. 268 Md., Ch. Viceadmiral P. Morsing.

19 Lossen, 30 K. 84 Md., Ch. Peter Th. Linneberg.

20 Christiania, 54 K. 230 Md., Ch. Jacob Hoeck.

21 Tre Kroner, 68 K. 420 Md., Ch. Admiral Jens Rodstehn.

22 Neldebladet, 52 K. 267 Md., Ch. Gisbert Jansen.

23 Charlotte Amalia, 54 K. 322 Md., Ch. Schoutbynacht Mathias Piil.

24 Hvide Falk, 30 K. 102 Md., Ch. Johan Behn.

25 Svenske Falk, 40 K. 203 Md., Ch. Joh. Schinkel.

26 Brander Grønne Jæger, Skipper Antony Frantzen.

27 Galiot Bonaventura, 4 K., Ch. Lieutenant Chr. J. Malsted.

28 Galiot Norske Løve, 4 K.

29 Brander Forgyldte Fisk, Skipper Hendrik Heldorn.

30 Galiot Kong David, 10 K., Ch. Lieutenant N. Laholm.

31 Jagt Venus, 4 K., Lieutenant Jan P. Moor.

32 Brander Svenske St. Peder, Skipper Cornelius Adriansen.

33 Galiot Unge Prinds, 4 K.

34 Galiot Lille Jæger, 8 K.

35 Galiot St. Johannes, 4 K., Ch. Lieutenant Rosenboom.

36 Jagt Dania, 4 K. Skipper Chr. Andrisen.

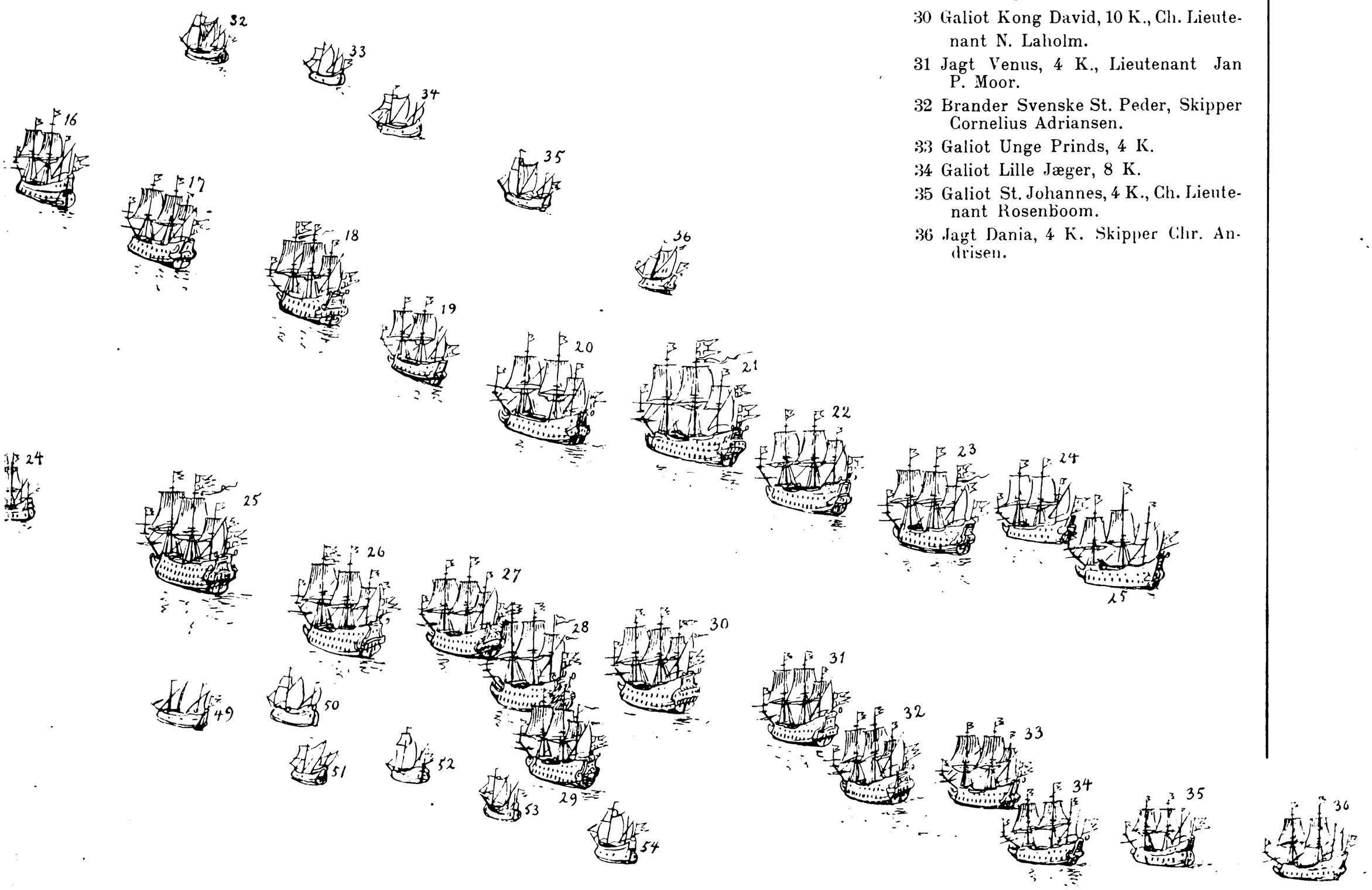

UNDER SLAGET I KJØGE BUGT D. 1. JULI 1677.

Niels Juels Ordre krydsede nærmere til den svenske Flaade, og et Par svenske Skibe havde givet sig til at jage dem, dog syntes Svenskerne stadig at være utilbøjelige til at angribe, uagtet de havde Fordelen af Vinden. Niels Juel skød da tre skarpe Skud, det danske Løsen, Svenskerne ændsede det ikke, trods det broutende Budskab, de nogle Dage iforvejen, saaledes som vi have hørt, havde sendt Niels Juel.

Endelig mellem Kl. 5 og Kl. 6 havde de luvarteste danske Skibe arbejdet sig saa nær op til Svenskerne, at de kunde naae disse med deres Kanoner. Nu begyndte Kampen, idet Niels Juel altsaa ikke afventede Svenskernes Angreb. Krudtrøgen drev ned over de danske Skibe, saa de af og til ikke kunde se ret langt bort. Horn benyttede sig heraf til at sende tre Brandere ned mod det danske Admiralskib. Dog lykkedes hans Plan ikke, thi et Par danske Fartøjer bleve opmærksomme paa de rygende Brandere, hvis Besætninger allerede havde forladt dem. De danske Fartøjer fik gjort Slæbere fast paa dem og bugserede dem til Siden, saa de drev virkningsløst forbi; de brændte op til ingen Nytte alle tre.

Begge Flaader stode nu bidevind Vester over. Deres Kurs førte dem lige ind mod den nordøstlige Del af Stevns. Der er her ganske dybt tæt ind til Land undtagen paa et enkelt Sted lidt Norden for Mandehoved Huk, thi her skyder Kalkgrunden et Stykke Vej ud fra Kysten. Da Niels Juel nærmede sig Landet, holdt han lidt af og styrede noget nordligere, idet han derved kom hen imod de af hans Skibe, der vare faldne i Læ. Svenskerne troede, at han vilde flygte, de faldt derfor ogsaa noget af; da de jo vare sydligst, kom de derved mellem den danske Flaade og Kysten af Stevns, altsaa nærmere Landet og for nær til dette. Pludselig stod Orlogsskibet „Draken“ fast, det var løbet op paa Kalkgrunden. Niels Juel havde benyttet sit Kjendskab til Farvandet til at holde tæt Nord om Kalkgrunden; han gik ud fra, at Svenskerne ikke vilde give for meget af Luven bort, og at de vilde komme Grunden for nær. Det viste sig altsaa, at hans Beregning slog til. Selvfølgelig bragte dette Forstyrrelse i den svenske Linie. Øjeblikkelig vendte Horn med sin Flaade og stod udefter, idet han samtidig gav Ordre til „Mercurius“, „Hieronymus“, „Calmar“, „Mars“, „Cæsar“ og „Flygande Wargen“ at lægge sig udenfor „Draken“ og hjælpe denne, om den blev angreben.

Det havde været en let Sag for Niels Juel med hele sin Styrke at anfalde de efterladte 7 svenske Skibe. Men derved vilde han jo ikke komme i Kamp med Hovedstyrken, og det var netop dette, som var hans Maal. Han gav derfor Ordre til Admiral Marquard Rodstehn, at denne med sin Eskadre, der talte 8 Skibe, skulde angribe „Draken“ og dens Hjælpere, ødelægge dem og derefter atter støde til ham. Foruden Rodstehn kæmpede her fire andre Admiraler, nemlig Admiral Jens Rodstehn, Viceadmiralerne Christian Bjelke og Henrik Span samt Schoutbynacht Floris Carstensen.

Saasnart Niels Juel havde givet denne Ordre, vendte han selv med Resten af Flaaden udefter imod Horn. Vel spredte han derved sin Styrke, idet han nu kun havde 17 Skibe at stille op mod de 29, som Horn havde hos sig. Dette tog Niels Juel dog intet Hensyn til, han fulgte efter Fjenden, og man havde saaledes det Særsyn at se en langt underlegen Styrke forfølge Overmagten.

Horn havde faaet Bevis paa, at det ikke vilde være ganske raadeligt for ham at slaas i Nærheden af den ham ukjendte Kyst, han vedblev derfor at staa udefter for

at lokke Niels Juel udenfor Falsterbo; i rum Sø, saa mente han, vilde han bedre kunne benytte sin store Overmagt.

Medens begge Flaadernes Hoveddelinger nu staa Øster paa, ville vi blive inde ved Stevns for at se, hvad der her gik for sig.

Admiral Rodstehn kom med sine Skibe hurtig ned mod „Draken“. Snart var Kampen her i fuld Gang, men Partiet var for ulige. Det havde været fornuftigere, om end maaske ikke saa ridderligt, om Horn havde overladt „Draken“ til sin Skjæbne. Vilde han sende den Undsætning, burde han have efterladt en større Styrke, thi han havde jo Raad dertil. Nu gjorde han Kampen altfor let for de Danske. De Svenske vare i deres Manøvrer bundne til at holde sig i Nærheden af den hjælpeløse „Draken“, der stadig stod fast paa Grunden. Et Par af de danske Skibe trængte ind mellem „Draken“ og dennes Hjælpere og sendte flere langskibs Lag ind over „Draken“. Dennes Chef, Schoutbynacht Fridrich Taube, svarede efter bedste Evne og gjorde tapper Modstand. Men snart indsaae han Umuligheden af en fortsat Modstand. Han strøg sit Flag, og Skibet blev kort efter besat fra Land af den tilstedeværende Kystvagt. Der var altsaa Intet mere at udrette for de øvrige svenske Skibe, de flygtede udefter, de danske Skibe forfulgte dem og sprængte dem efterhaanden fuldstændig fra hverandre. Efter en kort Kamp erobrede Viceadmiral Bjelke paa „Churprindsen“ Linieskibet „Cæsar“, Schoutbynacht Floris Carstensen paa „Tre Løver“ bemestrede sig Linieskibet „Mars“; „Flygande Wargen“ blev afskaaren fra Hovedstyrken og satte sig paa Land Norden for Falsterbo, hvor den senere blev erobret af Fregatten „Caritas“, der netop kom ned fra Kjøbenhavn. Ogsaa „Hieronymus“, „Mercurius“ og „Calmar“ bleve afskaarne, de stod da op gjennem Flinterenden og søgte Ly paa Malmø Rhed under Fæstningens Beskyttelse. Vi skulle senere faae at se, hvilken Skjæbne der ventede dem her.

Marquard Rodstehn havde saaledes løst sin Opgave og søgte nu under Pres af Sejl tilbage til Hovedstyrken, der alt nu i nogen Tid havde været indviklet i en løbende Fægtning med den svenske Flaade. Han blev nu hjulpen af den Omstændighed, som Niels Juel havde forudset, Vinden var nemlig gaaet vestligere, og den var altsaa saa gunstig for ham som vel muligt. Netop som han naaede ud til Flaaden, sprang Vinden yderligere om til NV. Dette Vindspring benyttede Niels Juel strax paa en mesterlig Maade. Ved en dristig Manøvre brød han tværs igjennem den fjendtlige Linie, hvorved han afskar dennes agterste 16 Skibe, der vare under Kommando af Admiral-Lieutenant Gustav Sparre paa „Venus“. Niels Juel kastede sig over disse og overdængede dem med en voldsom Ild. Efter en kort Kamp, og inden Horn, der nu var i Læ, kunde komme dem til Hjælp, flygtede de, svært medtagne, Øster paa, idet de saaledes lod deres Admiral i Stikken.

Hermed var egentlig Slaget afgjort. Den tappre Horn vilde dog ikke uden Modstand vige med sin øvrige Styrke, og de svenske Skibe, der vare blevne hos ham, kæmpede med al Fortvivlelsens Heftighed. Horn lagde sig med 6 Skibe omkring Niels Juels Flagskib „Christianus Qvintus“ og beskød det paa det Voldsomste. Flere af Ræerne bleve skudte ned, adskilligt af Tougværket overskudt, Sejlene ganske gjennemhullede af de svenske Kugler. Skibet fik flere Grundskud, snart var der 5 Fod Vand i Lasten. Niels Juel lod dog ikke denne varme Hilsen ubesvaret, et Par af de svenske Skibe drev af, og snart kom de nærmeste danske Skibe ham til Undsætning; det var

Dreyer med „Enigheden“ og Frederik Giedde paa „Neptunus“, begge tappre Mænd, som Niels Juel satte stor Pris paa, og som nu ikke gjorde hans gode Mening om dem til Skamme. Da de gav deres Besyv med i Legen, fik Niels Juel lidt Pusterum, som han benyttede til at forlade „Christianus Qvintus“; thi dette Skib var ikke mere i Stand til at manøvrere, og han kunde derfor ikke længere ombord paa dette dirigere sin Flaades Evolutioner.

Niels Juel lod sig da sætte over paa „Fredericus Tertius“ hos Kaptajn Iver Hoppe, der netop var i Nærheden, og herfra ledede nu Niels Juel Fortsættelsen af Kampen. „Christianus Qvintus“ blev strax sendt til Kjøbenhavn, da det næppe kunde holdes paa Pumperne og knapt nok kunde styre. Næppe har Chefen, Kaptajn Peter Beesemacher, været synderlig glad ved at blive forladt af sin Admiral og selv maatte forlade Kampladsen.

Saasnart Svenskerne saae Kommandoflaget vaje paa „Fredericus Tertius“, angreb de af al Magt dette Skib. De havde Følelsen af, at kunde de blot faae Bugt med Niels Juel selv, saa kunde Nederlaget maaske endnu oprettes. Ét Par af de fjendtlige Admiraler lagde sig tæt paa Siden af ham, og paany blev hans Admiralskib meget ilde tilredt; men atter hjalp hans Sekundanter ham bravt, snart var ogsaa dette Angreb afslaaet. Dog havde „Fredericus Tertius“ under denne voldsomme Kamp lidt saa meget, at Niels Juel nu ogsaa maatte forlade dette Skib. Han lod sig sætte over til Schoutbynacht Mathias Piil paa „Charlotte Amalia“, hvor Folkene modtoge ham med jublende Begejstring, de følte, at det var en Ære for dem at skulle kæmpe videre under selve Admiralens Øjne.

Svenskerne havde dog nu saa godt som opgivet Ævret. Vel kæmpede de endnu med den største Tapperhed, dog var der ingen ledende Haand, som paa kyndig Maade kunde bringe Plan og Orden i deres Modstand, thi ogsaa Horns Admiralskib var næsten ukampdygtigt, og han manglede jo desuden alle Forudsætningerne til at kunne være den vanskelige Situation voxen.

Som vi erindre, havde Jens Juel Aftenen forud lovet sin Broder at hjælpe ham under Kampen ved at være Budbringer mellem Skibene. Strax om Morgenen var han derfor gaaet ombord paa den lille Jagt „Diana“ og havde fra denne fulgt Slagets Gang. Da han saae Broderens Skib omringet af Fjender, var han med Jagten sejlet ind mellem de danske Skibe og havde raabt til Cheferne om at klemme paa af yderste Evne. Saa ivrig var han, at han flere Gange med sit lille Fartøj kom midt imellem de kæmpende Linier, saa Kuglerne fra begge Sider susede om det. Han ændsede det dog ikke og slap som ved et Vidunder godt derfra. Hans Formaninger og hans Exempel bar da ogsaa den bedste Frugt. Alle Skibschefer havde gjort deres Yderste for at tage Del i Kampen, som var i fuld Gang over hele Linien.

Uheldet vedblev imidlertid stadig at følge Svenskerne. Et af deres Linieskibe, „Saturnus“, kom pludselig i Brand. Det var under Kampen umuligt at faae Ilden slukket. Med rivende Fart greb den om sig, naaede efter kort Tids Forløb Krudtkammeret, og Skibet sprang i Luften. Et andet Skib, „Jupiter“, blev saa ynkelig forskudt, at det maatte trække sig ud af Linien bort fra Kampen, og for ikke at synke satte det sig paa Grund inde paa Kysten ved Falsterbo.

Endelig indsaae Horn, at en længere Fortsættelse af Kampen vilde være ganske

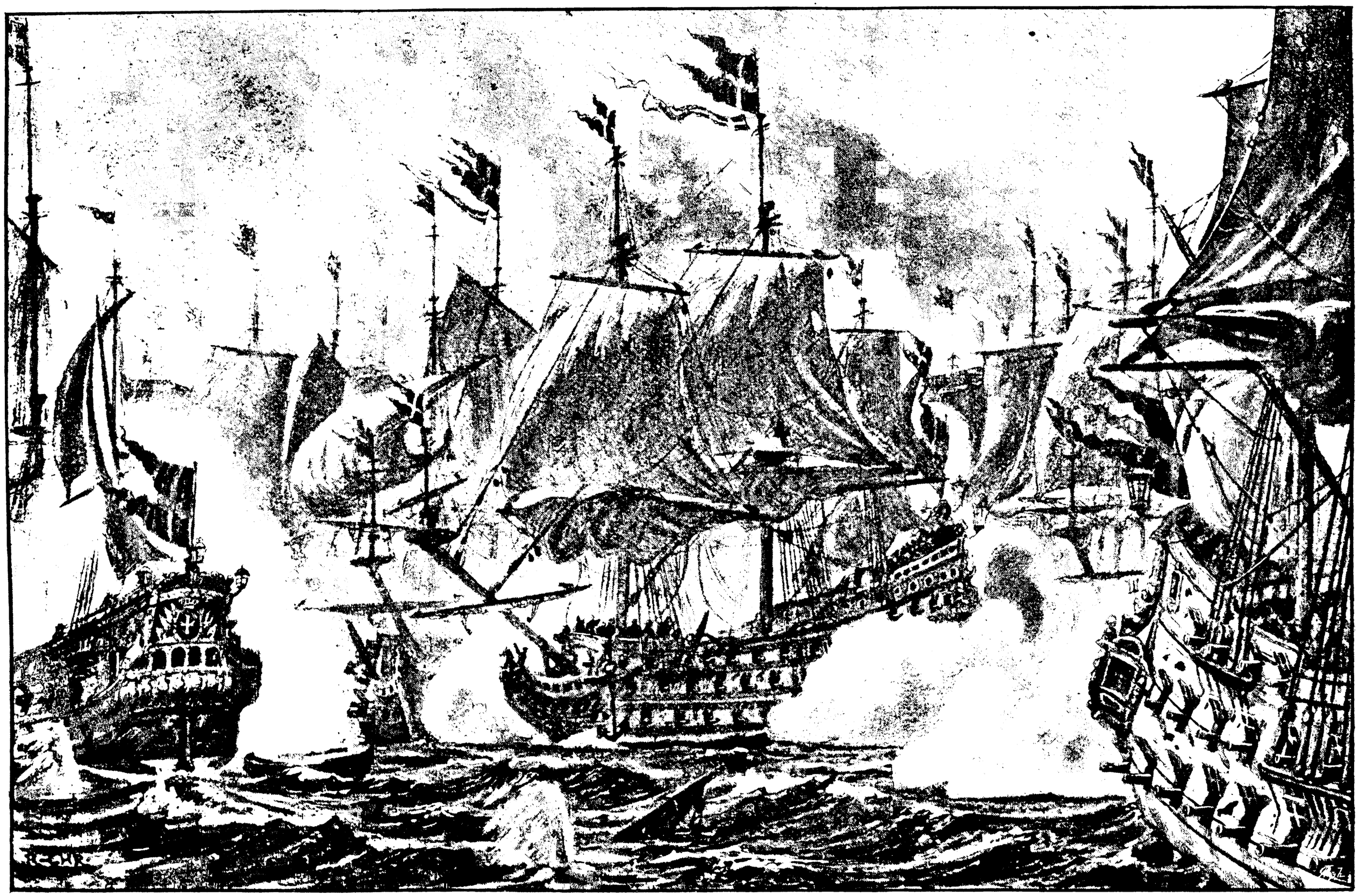

SLAGET I KJØGE BUGT.

Niels Juel bryder igjennem den svenske Flaade.

unyttig. Slaget var uigjenkaldelig tabt. Lidt efter Middag holdt han af, satte Alt, hvad trække kunde, og de øvrige svenske Skibe fulgte ham paa Flugten Øster efter.

Hurtigst muligt fik Niels Juel sine Skibe kaldt sammen og forfulgte den flygtende Fjende.

Vi skulle her gjøre opmærksom paa et Forhold, som ved denne Lejlighed fik en stor Betydning til Held for Svenskerne. Ombord i de danske Skibe var der forholdsvis faa Døde og Saarede, det Skib, som havde havt det største Tab, nemlig Flagskibet „Christianus Qvintus", havde kun 8 Døde og 36 Saarede; derimod havde paa de danske Skibe Rejsningerne lidt overmaade meget. Paa de erobrede svenske Skibe viste det sig, at Mandefaldet havde været langt større, paa „Mars" f. Ex. var der 214, paa „Cæsar" over 100 Døde og Saarede. Svenskerne havde derfor gjennemgaaende skudt højt for at ødelægge Rejsningerne, de Danske paa selve Skroget for at ramme Besætningerne og saaledes bryde Modstanden.

Denne morderiske Ild havde Svenskerne ikke kunnet staa for. Nu paa Flugten kom det dem imidlertid til Gode, at deres Rejsninger vare i forholdsvis bedre Forfatning end hos deres Forfølgere. Svenskerne kom stedse længere og længere bort, og da Niels Juels Skibe om Aftenen vare udfor Ystad, viste videre Forfølgelse sig unyttig, saameget mere som Svenskerne snart efter bleve borte i Mørket.

Et enkelt svensk Linieskib „Svenska Lejonet" var, uvist af hvilken Grund, staaet Sønder i; sandsynligvis var det blevet afskaaret fra Hovedflaaden. Kaptajn Dreyer med „Enigheden" satte efter det og indhentede det en Mil NØ. for Møen. Kun en kort Kamp behøvedes for at faae Svenskerne til at stryge Kl. 4. Prisen blev besat og sendt Nord paa, medens „Enigheden" satte Kursen op til Hovedflaaden, hvor den kom samme Aften.

De paafølgende Dage krydsede den danske Flaade tilbage til Kjøge Bugt og ankrede den 4de Juli et Stykke udenfor Dragør.

Kong Christian den Femte havde ligget udenfor Malmø, som han belejrede, da han om Morgenen den 1ste hørte Drønene af den voldsomme Kanontorden Sønder ude. Hvad der gik for sig, kunde han vel vide, men hvad vilde Udfaldet blive af det Søslag, hvoraf Rigets Skjæbne kunde afhænge? Kamppladsen var 5 Mile borte, saa der kunde Intet ses til Kampen. Snart blev Spændingen og Uvisheden ham for stærk. Han kastede sig paa en Hest og med et lille Følge satte han i Galop ned til Skanør. Herfra kunde han tydelig se de kæmpende Flaader, fra hvilke en mægtig Røgsky trak Øster paa. Men hvorledes Kampen stod, var det umuligt at faae rede paa; det Hele viste sig kun som et Kaos af mægtige Skibe, der bevægede sig mellem hverandre, udslyngende Død og Fordærvelse. Paa hvilken Side heldede Sejeren? Nede paa Stranden udfor Falsterbo saae han to Skibe staa paa Grund. Var det danske eller svenske? Endelig kom en skaansk Bonde og meddelte, at de to Skibe hørte til deres Fjenders, Svenskernes, Flaade. Dette var dog allerede Noget.

Saa, lidt efter Middag, syntes det, som om Flaaderne skiltes ad. Rigtig! Nu stod en Mængde Skibe Øster efter, det maatte være Svenskerne. Og nu ordnede de øvrige Skibe sig og satte efter de Flygtende. Sejeren maatte være vor, det kunde der ingen Tvivl være om. Et Par Timer efter vare begge Flaaderne tabte af Sigte Øster ude. Med en Sten lettet fra sit Hjerte red Kongen tilbage til sin Lejr ved Malmø.

Her ankom kort efter Jens Juel, der med „Diana“ strax var sejlet herop, saasnart han havde set Kampens Udfald, for at bringe Kongen Efterretning om Sejeren.

Da Niels Juel den 4de var ankret udenfor Dragør, kom en Baad ud med Ordre til ham om strax at indfinde sig hos Kongen. Med et af sine mindre Fartøjer sejlede Niels Juel over til Malmø, hvor Kongen modtog ham paa den naadigste Maade og takkede ham for den glimrende Sejer, idet han tillige udtrykte sin levende Glæde over, at det var de Danske og Norske alene, der havde vundet denne uden Hollændernes Hjælp. Han udnævnte Niels Juel til General-Admiral-Lieutenant, gjorde ham kort efter til Elefantridder, lod præge Sejers-Medailler til ham og hans Skibschefer og viste paa alle Maader sin Erkjendtlighed baade mod ham og Besætningerne.

Ogsaa i Kjøbenhavn havde man svævet i en pinlig Uvished. Den første Efterretning om Slaget blev bragt af det synkefærdige „Christianus Qvintus“, men dettes Chef Kaptajn Peter Beesemacher kunde ikke meddele Andet, end at han sidst havde set Flaaderne i fuld Kamp, dog havde det forekommet ham, at Flaaderne trak sig Øster paa, hvad der maatte være et godt Tegn. Men strax efter kom et mindre Fartøj med Budskab om Sejeren, der vakte almindelig Jubel og Begejstring. Der blev skudt Æressalver fra Voldene og sunget højtideligt Tedeum i alle Kirker.

Der var sandelig ogsaa Grund til Glæden. Havde Niels Juel bukket under, var ikke alene vor egen Hær i Skaane bleven afskaaren, men Sjælland vilde sandsynlig være blevet Gjenstand for en fjendtlig Landgang. Følgerne vilde saaledes have været uberegnelige. Nu var derimod Sjælland sikkret for Resten af Krigen, thi det vilde næppe være muligt for den svenske Flaade saa snart at rejse sig efter dette Nederlag sammen med Nederlaget ved Møen en Maaned tidligere. Efter 33 Aars Forløb var Pros Mund hævnet.

En enkelt Mand havde dog Grund til at modtage Beretningerne om Sejeren med blandede Følelser, — det var Tromp. Netop paa selve Slagdagen var han ankommen til Kjøbenhavn, lige for sent til, at Sejeren kunde være bleven hans. Lidt Fornøjelse skulde dog Hollænderne have.

Det vil jo erindres, at af de svenske Skibe, der maatte flygte fra „Draken“, vare tre søgte gjennem Flinterenden op til Malmø, hvor de havde lagt sig ind under Fæstningen. Dem fik Hollænderne Ordre til at angribe.

Kaptajn Tieloos lagde sig med Skibet „Campen“ midt imellem „Mercurius“ og „Hieronymus“, medens Kaptajn Jonge lagde sig lige udenfor dem med „Oosterwyk“, hvorpaa Tromp selv var ombord. I to Timer forsvarede de Svenske sig tappert, understøttede fra Fæstningen. Da kom imidlertid en hollandsk Brander sejlende lige ned paa „Mercurius“. Svenskerne tabte Modet, sprang overbord, Chefen og en stor Del af Besætningen druknede, og Skibet blev erobret. Efter en kort Kamp blev ogsaa „Hieronymus“ taget, efter at Chefen var falden. Ombord paa „Calmar“ havde Chefen for at undgaa sine Kammeraters Skjæbne sat Skibet ind paa Land; her stak han selv Ild paa det og reddede sig og sin Besætning med Baadene. Det lille Skib „Griffen“, der havde hørt til Erik Sjøblads Eskadre, satte sig fast tæt inde under Fæstningens Kanoner, hvor det var umuligt for Hollænderne at komme det nær.

At det Nederlag, som Sverrig havde lidt i Slaget paa Kjøge Bugt og som en Følge af det, maatte knække dets Sømagt for lang Tid, vil man kunne forstaa, naar man be-

tragter det samlede Tab lidt nærmere. De Danske havde ialt erobret 7 Linieskibe, 2 mindre Krigsskibe og 3 Proviantskuder; 1 Linieskib var sprunget i Luften, 1 brændt og 1 sat paa Grund. Det hedder sig iøvrigt, at endnu 2 Linieskibe, „Wrangel“ og „Solen“, under Flugten vare sunkne ved Kysten af Øland. Af Smaaskibe var 1 Jagt skudt i Sænk, 1 landsat ved Malmø og 3 Brandere brændte. Svenskerne havde omtr. 1200 Døde og Saarede, og henved 2400 Svenske vare blevne tagne til Fange, deriblandt 37 Officerer.

Til Gjengjæld havde Niels Juel kun mistet 2 Smaabaade. Den danske Flaade havde et Tab af omtr. 80 Døde og 250 Saarede. —

Om Slutningen af Krigen er ikke meget at berette. Saa mærkeligt det end lyder, maatte Niels Juel atter vige Pladsen for Tromp, der stadig rangerede lige efter selve Rigsadmiralen Henrik Bjelke og endog var højere lønnet end denne. I Efteraaret 1677 krydsede Flaaden under Tromps Kommando udenfor Kalmar Sund, hvor den svenske Flaade havde søgt Tilflugt, og hvorfra den kun dristede sig ud, naar den dansk-hollandske Flaade var borte.

Hollænderne begyndte imidlertid at blive meget lunkne i deres Bistand, og Tromps Virksomhed eller rettere Mangel paa Virksomhed bar mere og mere Præg deraf, samtidig med, at hans Fordringsfuldhed og anmassende Herskesyge tog til. Det kom derfor idelig til Rivninger mellem ham og Niels Juel, der med god Grund klagede til Admiralitetet over, hvor lidt der blev udrettet. Dette bevirkede endelig, at Tromp i Begyndelsen af 1678 blev afskediget, og derefter blev da Niels Juel Flaadens Øverstkommanderende. Atter krydsede han i Østersøen; der forefaldt vel af og til nogle Smaaskærmydsler med Svenskerne, men disse holdt sig inde, naar Niels Juel var i Nærheden.

Der havde længe været Planer om at iværksætte en Landgang paa Rygen, som var besat af et svensk Troppekorps under General Kønigsmark. Da det nu viste sig, at den svenske Flaade ikke dristede sig til at løbe ud, mente Niels Juel og Jens Juel, at man nok kunde vove et Forsøg.

Den 2den September gik den dansk-norske Flaade til Ankers i Trompervig paa

Nordsiden af Jasmund. Fra Kjøbenhavn blev der hentet 4 norske Regimenter under Generalmajor Løvenhjelm, og alle Anstalter bleve trufne til Forberedelse af Landgangen. Alle Flaadens Fartøjer samledes og inddeltes i 3 Divisioner, den 1ste under Anførsel af Admiral Marquard Rodstehn, den 2den under Niels Juel selv, den 3die under Admiral Jens Rodstehn.

Endelig var Alt klart, og om Aftenen den 11te September gav Niels Juel Ordre til, at Landgangskorpset tilligemed endel Kanoner og Skandsemateriel skulde indskibes ved Daggry den næste Dag.

Om Morgenen den 12te September havde Vejrforholdene imidlertid forandret sig, thi det var blæst op med en ret frisk sydøstlig Kuling, der satte ikke saa lidt Sø ind paa den aabne Kyst. Dog lod Niels Juel sig ikke afskrække herved. Indskibningen gik sin Gang, og tidlig paa Formiddagen satte den anseelige Baadflotille sig i Bevægelse ind mod Kysten.

Det havde været Hensigten at gjøre Landgang midt inde i Bunden af Bugten. Vind og Strøm satte imidlertid Baadene Nord efter, og Landgangen fandt derfor Sted i Bugtens nordlige Del, noget indenfor Arkona, omtrent paa det Sted, hvor Absalon for 5 Aarhundreder længere tilbage var gaaet i Land og havde ødelagt Svantevits Afgudsbillede. Et svensk Detachement, bestaaende af 400 Dragoner og 150 Fodfolk tilligemed 12 Kanoner havde i Ilmarsch begivet sig mod Landingsstedet og var her rede til at tage mod Fjenden.

Baadene satte nu lige ind mod Stranden, hver Division samlet, Niels Juels i Midten. Saasnart Baadene rørte Grunden, sprang først endel bevæbnede Matroser ud og løb ind paa Stranden, trods Fjendens levende Ild. Niels Juel og hans Broder vare blandt de Første, som kom ind og strax optoge Kampen med Fjenden. Kort efter vare ogsaa de norske Regimenter i Land.

Svenskerne forsvarede sig med stor Tapperhed og holdt i tre Timer Stand mod den overlegne Fjende, men da maatte de flygte.

Niels Juel lod strax opkaste en Skandse for at kunne dække Landgangsstedet, hvis det skulde vise sig nødvendigt at gaa ombord igjen.

Medens dette Arbejde stod paa, kom der en Deputation fra Indvaanerne med Bøn om at blive skaanede for Plyndring. Niels Juel lovede dem dette under Forudsætning af, at de ikke vilde lægge de Danske Hindringer i Vejen eller spille under Dække med Svenskerne.

Den dristige Landgang var saaledes lykkedes med et meget ringe Tab.

Da den brandenburgske Hær ved Jens Juel selv fik Meddelelse om Landgangen, gik den Dagen efter i Land paa Rygens Sydkyst. hvorfor General Kønigsmark nødtes til at trække sig tilbage til Stralsund, som efter en Maaneds Forløb maatte overgive sig.

De Danske toge nu Rygen i Besiddelse, og Jens Juel udnævntes til Øens Guvernør.

Atter i 1679 var Niels Juel med Flaaden udenfor Kalmar Sund, og her forefaldt sidst i Juni en lille Episode, som vi skulle dvæle lidt ved.

Blandt Niels Juels Skibschefer var ogsaa denne Gang „Enigheden"s kjække Chef, Andreas Dreyer, hvem Niels Juel stadig havde den største Tillid til. En Dag, da Dreyer var ombord hos General-Admiralen, faldt Samtalen hen paa det Ærgerlige i, at man ikke kunde komme Svenskerne tillivs inde ved Kalmar, da det var vanskeligt om ikke umuligt at trænge ind igjennem det snevre Indløb, der blev bestrøget af Fæstningens Kanoner.

„Kan vi ikke løbe ind," sagde Kaptajn Dreyer, „saa kunde man vel til Gjengjæld formene Svenskerne at løbe ud. Harmeligt er det at se, at naar vi blot fjerne os lidt, kommer Svensken strax ud for at bravardere, men flygter ind igjen i sit Skjul, saa saare vi blot løsne et Skud!"

„Lad høre da, hvad Eders Hensigt er, min brave Dreyer," sagde General-Admiralen.

„Mit gamle Skib er ganske mørt og trækker idelig Vand, siden jeg forleden havde det Uheld, at det ragede paa en af disse skjulte Klipper her omkring. Det er nu fast ganske ubrugeligt, og naar jeg løsner mine Stykker, er det næsten at vente, at Dækkene falde ned. Hvis jeg maa offre det, skal jeg vel stoppe den ene af Gangene til Rævens Hule."

Niels Juel fandt dette Forslag fortræffeligt og gav strax sit Samtykke dertil. Dreyer gik øjeblikkelig i Værk med at tømme „Enigheden" for alt løst Gods. Dets Kanoner bleve tagne ud, og af Rejsningerne blev kun saameget staaende som netop nødvendigt til at have Skibet under Kommando. I Lasten anbragtes en Mængde Sten, som bleve hentede inde fra Kysten af Øland. Den øverste Del af Skibssiden, Hytten og Bakken bleve vel indsmurte med Tjære.

Den 2den Juli var Alt klart. Det blæste en laber sydlig Brise. Lejligheden var altsaa gunstig, det gjaldt om at benytte den. Dreyer lettede da med „Enigheden"; han havde kun et ganske ringe Antal Folk ombord og saamange Baade paa Slæb, at han kunde bjerge alle Folkene. Kaptajn Jørgen Samkoe, der gjorde Tjeneste paa Admiralskibet, var kjendt med Farvandet og havde paataget sig at lodse „Enigheden" ind. Desuden havde Kaptajn Cornelius Boomfeldt paa „Christianus Qvartus" sendt en Baad iforvejen, fra hvilken Lieutenant Peter Bruun skulde lodde i Løbet. Ogsaa Niels Juel selv havde fra „Christianus Qvintus" sendt Lieutenant Antony Claesen med en Baad i samme Hensigt.

Dreyer holdt ind mod det sydlige Indløb, der mellem Grimskær og Prestør fører ind til Kalmars Rhed. Svenskerne vare snart paa det Rene med, hvad det gjaldt. De maatte sætte Alt ind paa at forhindre, at Løbet blev spærret. Den svenske Flaade lettede strax og lagde sig lige Norden for Indløbet, ligesom ogsaa Kalmar Fæstning aabnede en heftig Ild paa „Enigheden". Kuglerne fløj omkring Skibet, flere Gange ramtes dette, men det gjorde jo ikke noget, Dreyer holdt støt sin Kurs.

Endel danske Orlogsskibe og Fregatter vare imidlertid lettede og holdt ligeledes indefter. De beskød paa det Voldsomste de svenske Skibe, der vilde stoppe „Enig-

heden". Efter en kort og morderisk Kamp maatte Svenskerne trække sig tilbage fra Løbet, saaledes at selve Farvandet var frit, og snart var Dreyer inde i det snevre Løb, hvor dog baade de svenske Skibe og Fæstningen vedligeholdt en uafbrudt Ild paa ham. Herved indtraf ogsaa strax det Uheld, at en Kugle dræbte Kaptajn Samkoe, medens han under Lodsningen af Skibet stod ved Dreyers Side.

Dreyer kunde nu ikke staa længere ind, men det var heller ikke nødvendigt. Han lod Ankeret falde og gav Ordre til, at de Folk, der nede i Lasten stode parate med deres Øxer, skulde hugge løs. Paa Dækket stode Folkene rede til at stikke Ild paa Skibet.

Et Øjeblik efter kom Lieutenant Hans Garde med de Folk, der havde hugget Hul i Bunden, springendė op paa Dækket. Vandet løb rask ind i Lasten, Skibet begyndte allerede at synke. Dreyer tog da selv sit Flag ned, satte Ild paa Skibet flere Steder oven om og gik saa med sine Folk i Baadene, der laa klare paa Siden af Skibet, hvorefter han satte af og roede udefter mod de nærmeste danske Skibe.

Kort efter var „Enigheden" sunken saameget, at den stod fast paa Grunden, medens den brændte lystig over Vandet. I Løbet af en Time var Skroget brændt lige ned til Vandskorpen, hvorved det blev endnu vanskeligere for Svenskerne at faae Skibets stenfyldte Bund bragt bort fra Løbet. Det dybeste af de søndre Indløb til Kalmars Havn var saaledes stænget for den svenske Flaade.

Under Tilbageroningen sendte Svenskerne en Hagel af Kugler ud over Baadene. Flere Folk bleve dræbte deriblandt Lieutenant Claesen. Lieutenant Peter Bruun havde i sin Iver for at lodde op og lede „Enigheden" paa Vej vovet sig for langt ind med sit Fartøj. Han blev afskaaren af nogle svenske Baade, der havde ligget i Skjul bag Grimskær, og blev tagen til Fange.

Da Dreyer meldte sig ombord til General-Admiralen, var denne henrykt over Udfaldet af Expeditionen og lovede strax at indstille Dreyer til Schoutbynacht, hvortil han ogsaa kort efter blev udnævnt.

Saa blev Freden sluttet i September 1679, og dermed var Niels Juels krigerske Løbebane endt. Nogle Gange endnu, da det saae truende ud, kom han dog til at føre store Flaader, hvortil engang sluttede sig en fransk Hjælpeflaade under Marquis de Preville, der udtalte, at han ansaae det for den største Ære at staa under Kommando af Danmarks berømte Admiral. Det kom dog ikke til Fjendtligheder med Sverrig den Gang.

Men trak Niels Juel saaledes ikke oftere Sværdet for sit Fædreland, saa var hans fortsatte Virksomhed i Fredens Dage dog af stor Betydning for Flaadens hele Udvikling, og hans store Dygtighed satte ogsaa her et varigt Spor. Ved Udarbejdelsen af de Søkrigsartikler, som danne Grundlaget for dem, der endnu gjælde for Flaaden, havde han en væsentlig Andel. Da Gammelholm efterhaanden var bleven for lille til Flaadens Nybygning, blev Anlægget af Nyholm paabegyndt. Tidlig og silde vaagede han over, at Skibene holdtes i god Stand, at tilstrækkelige Forsyninger holdtes rede i Magasinerne, at Skibschefer, Officerer og Mandskab holdtes i Øvelse, saaledes at Flaaden kunde være klar paa kort Varsel, saasnart det maatte behøves.

Kort sagt, staar hans Navn glimrende som Kriger, staar det ikke mindre straalende som Flaadens højeste Embedsmand og Styrer, og lige til kort før sin Død, den 8de April 1697, udførte han sin betydningsfulde Gjerning med usvækket Kraft og Iver.

For Folket staar han som en af dets bedste og ædleste Sønner, for Flaaden som dens største Admiral. Ikke skal det glemmes, at naar han vandt sine Sejre, da var det maaske først og fremmest hans Sømandskab, det skyldtes. Det var som Sømand, han forstod at give Agt paa Vind og Vejr, at lægge sine Planer derefter, at drage Fordel deraf paa rette Maade. Derfor har Digteren Ret, naar han synger:

Niels Juel gav Agt paa Stormens Brag,
Nu er det Tid!
Han hejsede det røde Flag
Og slog paa Fjenden Slag i Slag.
Da skreg de højt bag Stormens Brag:
Nu er det Tid!
Fly, skreg de, hver, som veed et Skjul.
Hvo kan bestaa for Danmarks Juel
I Strid!

Henrik Span.

De Hollændere, der gik i dansk Tjeneste, vedbleve næsten altid at føle sig først og fremmest som Hollændere. Naar de høje Generalstaters Interesser kom i Modstrid med Danmarks, hvilket jo ikke saa sjeldent hændtes, saa stillede de hollandske Officerer sig næsten altid mod det Land, i hvis Tjeneste de stod, saaledes at den Nytte, de gjorde, ofte kunde være af en tvivlsom Natur. Hermed være ingenlunde sagt, at der ikke var dygtige og brave Folk imellem dem. Men man kunde ikke altid fuldt ud stole paa dem.

En hæderlig Undtagelse herfra dannede Henrik Span, der var født den 17de April 1634 i den lille By Oldendorp i Grevskabet Schaumburg. Allerede som Yngling havde han været i veneziansk Tjeneste, hvor han havde udmærket sig ved Kampene i Dardanellerne under Admiralerne Lorenzo Marcello og Lazaro Mocenigo. Senere havde han tjent paa den hollandske Flaade og havde her erhvervet sig et saa smukt Navn, at Cornelius Tromp tog ham med sig til Danmark, hvor han blev Chef for Orlogsskibet „Norske Løve".

Vi have allerede set, at han under Slaget i Kjøge Bugt tog virksom Del i Kampen om det grundstødte svenske Skib „Draken". Han blev derfor ogsaa den 12te Juli som Belønning for sit tappre Forhold udnævnt til Viceadmiral i den danske Flaade. Fra dette Øjeblik følte han sig udelukkende som dansk, levede og døde som saadan. Baade som Admiral og senere som Holmens Chef gjorde han sit nye Fædreland stor Nytte i Krig som i Fred. Skjøndt han var født Udlænding, vilde det være ubilligt at forbigaa hans Navn i disse Skildringer.

Allerede Maaneden efter Slaget i Kjøge Bugt blev den dansk-hollandske Flaade sendt om til Østkysten af Bleking for her at hærge og plyndre. Under dette Tog gjorde Niels Juel Landgang paa Øland og stormede her Fæstningen Borgholm. Henrik Span ledsagede ham, og da der kom en svensk Styrke over paa Øen for at undsætte Borgholm, blev Span sendt imod det fjendtlige Landgangskorps. Han faldt over dette med en saadan Kraft, at det maatte flygte tilbage til sine Fartøjer og søge bort igjen. Span havde med den største Tapperhed kæmpet i Spidsen for sine Folk; han blev saaret og mistede sit ene Øje. Desuagtet vedblev han at føre Kommandoen under hele Kampen, først da Sejeren var vunden, lod han sig forbinde. Niels Juel maatte næsten tvinge ham til at vende hjem til Kjøbenhavn for at faae Saaret lægt.

Allerede samme Aar mødte Henrik Span atter ved Flaaden. Det laa ikke for ham at tilbringe Tiden i Lediggang fjernt fra Kampladsen. Dog skulde der nu hengaa nogen Tid, førend han atter fandt krigerisk Virksomhed.

I Juni Maaned 1679 var Niels Juel med Hovedflaaden gaaet ned i Østersøen. Man havde ventet saa langt hen paa Sommeren med at sende Flaaden bort fra Kjøbenhavn, thi der gik Rygter om, at en fransk Flaade, der laa under Udrustning, var bestemt til Østersøen for at hjælpe Svenskerne imod os. Franskmændene havde imidlertid betænkt sig, deres Flaade udeblev, og saa mente man, at det kunde være paa Tide at se lidt efter Svenskerne, for at disse ikke skulde finde paa at spille Mester i Østersøen.

Den svenske Flaade laa under General-Admiral-Lieutenant Wachtmeisters Kommando stadig inde ved Kalmar under Beskyttelse af Fæstningen her, og der var yderligere anlagt Skandser ved Kysten for at holde de Danske borte. Den svenske Flaade viste dog ikke synderlig Lyst til at forlade sit sikkre Tilflugtssted, hvorimod Niels Juel ikke havde det Ringeste imod at faae den i Tale engang endnu.

Han benyttede sig af alle Midler for at lokke Svenskerne ud, hvilket dog ikke lykkedes for ham. Han lagde sig udenfor det søndre Indløb til Kalmars Havn, gik undertiden helt ind til Skærene, indenfor hvilke Svenskerne laa, gik snart efter længere bort, — Intet hjalp.

Saa tog han sin Tilflugt til en List for at lokke Fjenden ud. Med Hovedflaaden stod han Sønder paa ned i Østersøen, helt over under Kysten af Pommern, SØ. for Bornholm, altsaa langt ude af Sigte for Svenskerne. Derefter sendte han en lille Eskadre paa 7 Fregatter og smaa Linieskibe op mod Kalmar med Ordre til at søge tilbage mod Flaaden, hvis Svenskerne gik i Fælden og løb ud.

Da Wachtmeister opdagede denne lille Eskadre, syntes han, at han nu for en Gangs Skyld kunde benytte Lejligheden til at unde sin Flaade en lille Luftning og maaske samtidig opsnappe nogle af de drilagtige danske Skibe. Han løb da ud med 30 af sine Skibe. De Danske satte strax Kursen Sønder efter, medens Wachtmeister gjorde Jagt paa dem. De danske Skibe vare imidlertid valgte blandt Flaadens hurtigste Sejlere; de kunde derfor med Lethed undgaa deres Forfølgere, ja drev endog den Spas undertiden at mindske Sejl for at lade Svenskerne komme lidt nærmere og saaledes lokke dem længere ned imod den danske Hovedstyrke.

Sent om Eftermiddagen den 25de Juni saae man mod Syd den danske Flaade. Saasnart Wachtmeister fik denne i Sigte og opdagede, at han var gaaet i en Fælde, vendte han strax om og søgte under Force af Sejl tilbage til Kalmar, da han ikke følte nogen Lyst til at indlade sig i Kamp eller vel snarere havde Ordre til at undgaa den.

Niels Juel satte øjeblikkelig efter ham, idet han gav sin Flaade Signal om at jage Svenskerne. Skibene satte Alt, hvad trække kunde; snart blev der en almindelig Kappestrid om at komme først.

Et af de mest velsejlende Skibe i den danske Flaade var det prægtige Linieskib „Norske Løve“ paa 76 Kanoner, ført af Kaptajn Gerhard van Tess, ombord paa hvilket Viceadmiral Henrik Span havde sit Flag hejst. Med strygende Fart gik Løven efter den flygtende Fjende, men Dagen led stærkt, og Solen nærmede sig den vestlige Horisont.

For den friske Kuling krængede Skibet lystig over. Henrik Span gik op og ned ad Skandsen sammen med den vagthavende Officer, Lieutenant Marten Petersøn.

„Heller ikke denne Gang bliver det næppe til Noget med at faae Tag i de svenske Mikkeler“, bemærkede Lieutenant Petersøn.

„Da har jeg saa sandt ikke opgivet at faae Fingre i dem,“ sagde Admiralen.

„Men vi ere dog et godt Stykke fra dem endnu, og naar Mørket falder paa, gaa de os sikkerlig af Syne.“

„Det tror jeg med,“ yttrede Admiralen. „Det er jo dog givet, at de søge op mod Kalmar, saa vi holde Kursen den Vej. Imorgen tidlig skulle vi nok faae Kig paa dem igjen.“

„Der er vist Ingen her ombord, som ikke ønsker det Samme," svarede Lieutenanten.

I det Samme kom Chefen til, og Admiralen henvendte sig da til ham:

„Nu holder vi saa meget Sejl paa som muligt hele Natten igjennem. Alle Mand bliver paa deres Post, de kunne sove ved Kanonerne, saa de ere paa Pletten, om vi uformodet skulde komme over en Svensker i Mørket. Hvis Et eller Andet sker, da ønsker jeg strax at blive varskoet."

„Skal ske, Herr Admiral," svarede Kaptajn van Tess.

Snart efter brød Natten frem. Svenskerne holdt alle Lys slukkede, saa Mørket dækkede dem fuldstændig. Men de Danske holdt støt deres Kurs.

Hvis Svenskerne nu havde været saa kloge at holde Øster i om Natten og derefter staa op langs Østsiden af Øland for at søge Kalmar Nord fra, vilde de maaske have undgaaet deres Forfølgere. Men i deres Iver efter at søge Havn tænkte de ikke herpaa, de søgte blot den nærmeste Vej til Frelsen.

Spans Beregning holdt derfor Stik. Da det lysnede den 26de, var „Norske Løve" allerede oppe i Nærheden af Øland og langt forud for de øvrige danske Skibe. Et godt Stykke mod Nord saaes den svenske Flaade, et enkelt svensk Skib var dog sakket langt tilbage for sine Kammerater. Det viste sig at være Linieskibet „Laxen" paa 54 Kanoner, ført af Kaptajn Ribbing. „Norske Løve" halede mere og mere ind paa „Laxen", uagtet denne pressede paa det Bedste, den kunde.

Folkene stode klare ved Kanonerne med tændte Lunter for at begynde Skydningen, saasnart Span gav Ordre. Adskillige af dem havde stukket Hovederne ud gjennem Kanonportene for at spejde efter den flygtende Fjende.

„Vi tager svært paa ham," sagde en af Konstablerne. „Længe vil det ikke vare, førend vi kan spille Boldt efter ham."

„Bare vi snart kunde faae Lov til at pille lidt ved den svenske Tamp," sagde en af Folkene ved Bougkanonerne. „Det vilde dog være høfligt at give ham en lille Morgenhilsen."

„Hvad er han for en Kammerat?"

„Jeg hørte vores Lieutenant sige, at det vist er „Laxen"!"

„Saa synes det mig, at det var paa Tiden at faae Laxen til Røg."

I det Samme kom Lieutenant Jakob Heldt ned fra Dækket med Ordre fra Admiralen.

„Klar ved Bougkanonerne. Dump dem ned paa Stødholtet og ret dem paa hans Rejsning. Klar overalt!"

Ordren blev udført, Kanonerne bleve rettede, Fængkrudtet hældt paa, et Øjeblik hengik, da lød Admiralens Røst ned gjennem Forlugen:

„Vel klar! Brænd paa!"

Lunterne bleve satte til, og i samme Nu vældede den hvide Røg ud fra Skibets Boug. „Laxen" svarede med sine Spejlkanoner, men endnu var Afstanden for stor, paa ingen af Siderne naaede Kuglerne.

Skydningen blev saaledes ved en halv Times Tid. Da kom Span selv ned paa Batteriet.

„Tre Potter af mit bedste Øl til den af Jer, som først piller en af hans Ræer ned!"

Folkene sigtede saa omhyggeligt som muligt. Skydningen blev vel lidt langsommere derved, men Afstanden var bleven noget mindre, og Kuglerne kunde nu række.

Da foer pludselig en svensk Kugle ind gjennem Bougen, slyngende en Mængde Splinter ind paa Batteriet rundt om Admiralen. Denne blev dog ikke saaret, men sex Mand af Kanonbesætningerne laa kvæstede paa Dækket.

Friske Folk sprang imidlertid til, Skydningen fortsattes uafbrudt.

„Nu dumper den!“ raabte en af Matroserne, der lige efter, at et Skud var gaaet, kiggede ud gjennem Bougporten.

„Hvilket?“ spurgte Admiralen.

„Hans Storstang! Og hans Foremærse Raa dratter med!“

„Det var bravt, Folk! Nu har vi ham!“

Ganske rigtig. Et Kvarters Tid efter var „Norske Løve“ oppe paa Siden af „Laxen“, og begge Skibe klemmede nu løs paa hinanden.

For Span var Situationen imidlertid bleven ret alvorlig. Fire andre svenske Skibe havde nemlig vendt og ilede deres betrængte Kammerat til Hjælp.

Span havde dog ikke i Sinde saa let at opgive sit Bytte. Omringet af Svenskere paa alle Sider holdt han Kampen gaaende og sendte sine Modstandere Lag paa Lag. Det gjaldt jo blot om at trække Tiden ud saa længe, at han kunde faae Undsætning, og de forreste danske Skibe nærmede sig rask, dog vare de endnu et godt Stykke borte.

I over en halv Time udholdt han den ulige Kamp, en Mængde af hans Folk bleve dræbte eller saarede.

Admiralen og Kaptajn van Tess stode oppe paa Skandsen. Da greb Kaptajnen pludselig Admiralen i Armen, idet han udbrød:

„Se der, Herr Admiral, vi ere fortabte, om vi ej vende!“

I den tætte Krudtrøg saae man et lille Fartøj nærme sig mod „Norske Løve“. En tæt sort Røg vældede op fra Fartøjets Luger.

„En Brander!“ raabte Admiral Span. „Klar ved Braserne! Bras bak overalt!“

Hurtig fik „Norske Løve“ Farten standset.

Admiralen lod derefter Forsejlene brase fulde, Agtersejlene levende og bjergede Mesanen. Som en Top snurrede „Norske Løve“ rundt, medens Branderen passerede klar af den i en halv Skibslængdes Afstand, saaledes at Span undgik den truende Fare.

Ved denne Manøvre havde Span imidlertid fjernet sig fra Svenskerne. Disse benyttede da Lejligheden til at bringe Slæbere ombord i „Laxen“ for at bugsere den Nord efter.

Span satte efter dem, og nu fik han endelig Hjælp, idet først „Anna Sophie“, Kaptajn Johan Schinckel, og snart efter Kaptajn Hinrich Nieman med „Svenske Falk“ og Peter Carlsen Wleugel med „Lindormen“ greb ind i Kampen. Vel vare Svenskerne endnu fem mod fire. Men dette syntes dem ikke lige nok, og da saa tilmed „Delmenhorst“ under Kaptajn Barfod kom til, flygtede de, idet de kappede „Laxen“s Slæbere og overlod dette Skib til sin Skjæbne. Endnu en kort Tid slog den tappre Ribbing fra sig. Men da „Norske Løve“ nu lagde sig tæt paa den ene Side af „Laxen“, medens „Anna Sophia“ tog Post klos paa den anden Side, maatte Ribbing stryge sit Flag.

Span gik strax i Værk med at tage sin Prise paa Slæb. Imidlertid var den øvrige danske Flaade naaet op. Niels Juel vedblev Jagten paa Wachtmeister, dog naaede denne ind til Kalmar, længe førend de Danske kunde række ham med deres Kanoner. —

Niels Juel fortsatte saa den kjedelige og dræbende ensformige Blokade, uden at der var nogen Udsigt til den Afvexling, som en lille Kamp vilde være.

Blokaden tog imidlertid stærkt paa Provianten og det ferske Vand. Af denne Grund gik Niels Juel den 8de Juli med Flaaden over til Gulland for her at skaffe sine Skibe friske Forsyninger. Dette tog en halv Snes Dage, og da Niels Juel atter skulde ned til sin Station, var Vinden bleven Sydvest, saaledes at Flaaden maatte krydse paa.

Den stod først et Slag Vester over, hvorved den kom Norden om Øland og fik da den nordlige Del af Kalmar Sund aabent. Inde i Sundet opdagede man den 20de Juli 5 fjendtlige svære Linieskibe. Disse

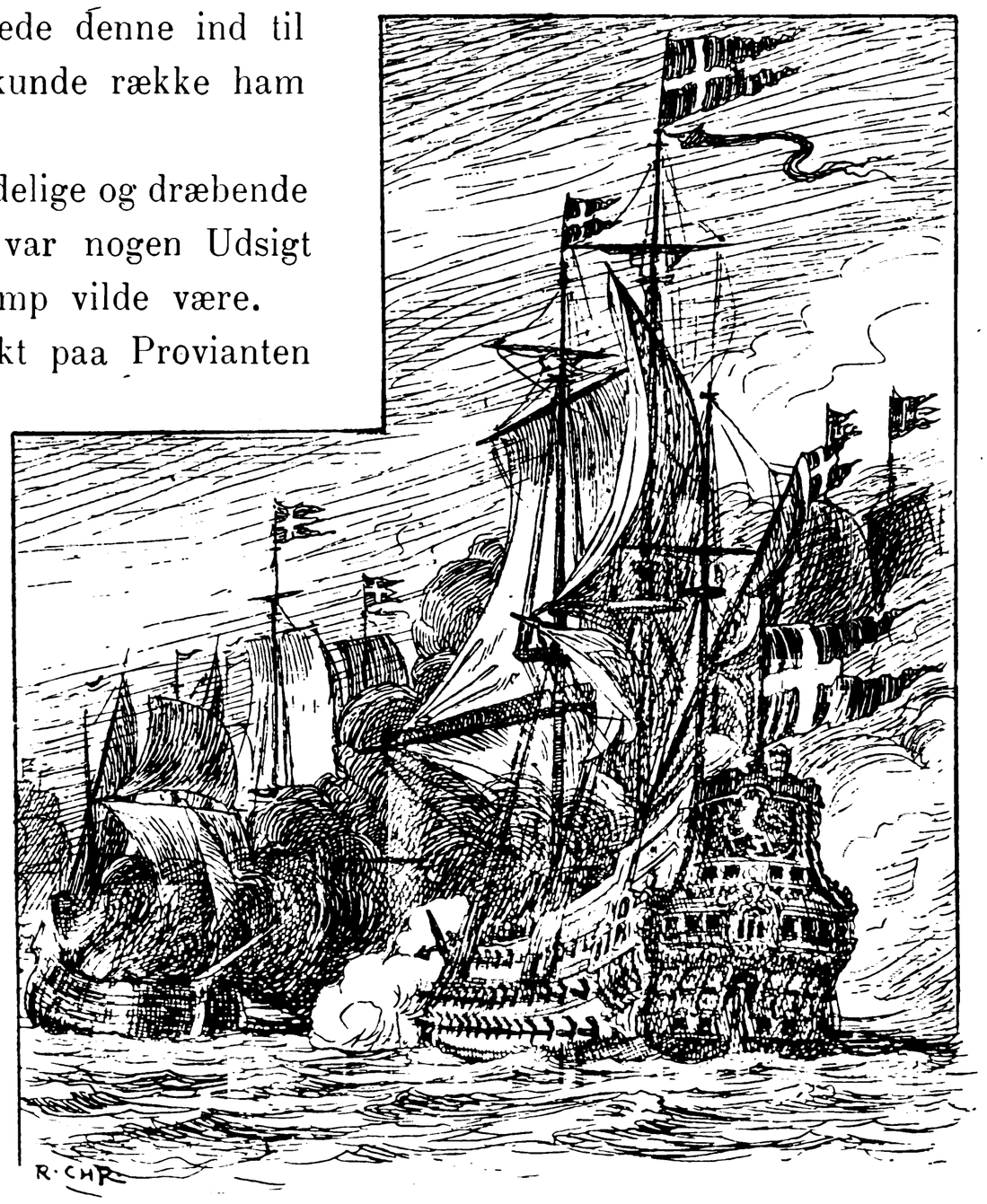

havde nemlig forladt Kalmar og vare staaede Nord i inde under Skærgaarden. Det sydlige Indløb var jo, som vi erindre, i Mellemtiden efter det ovennævnte Udfald blevet spærret af Andreas Dreyer. Sandsynligvis har det været Meningen, at disse svenske Skibe skulde forsøge paa at naa op til Dalarø, medens de Danske vare borte, hvad de dog nu maatte opgive.

For at angribe dem sendte Niels Juel en Deling ind, bestaaende af 10 af Flaadens letteste og hurtigste Skibe tilligemed 3 Brandere. Kommandoen over denne Styrke blev overdragen Viceadmiral Span, der nu var ombord paa det lille Orlogsskib „Victoria“ paa 38 Kanoner, ført af Kaptajn Mathias Paulssen. „Norske Løve“ havde nemlig lidt saameget i Kampen med de fem svenske Skibe, at den var bleven sendt til Kjøbenhavn for at reparere. Senere paa Aaret forliste den iøvrigt paa Bornholm.

Da de 5 svenske Linieskibe saae den danske Eskadre nærme sig, satte de strax Kursen tilbage til Kalmar. Span forfulgte dem ivrigt, og da Vinden efterhaanden var gaaet vestligere, kunde begge Eskadrer holde støt Kurs.

Om Formiddagen Kl. 11 vare de danske Skibe halede saa langt ind paa Fjenden, at dennes agterste Skib begyndte at skyde med sine Spejlkanoner. Span tog dog ikke den ringeste Notits heraf, han mente at ville faae bedre Brug for sit Krudt. Først da han var kommen paa Flinteskuds Afstand, aabnede han Ilden paa den flygtende Fjende med sine Bougkanoner.

Han havde imidlertid nu det Uheld, at hans største Skib „Delmenhorst“, Kaptajn Barfod, og ligeledes „Gyldenløve“, Kaptajn Beesemacher, ragede paa Grund. Ufortrøden fortsatte han dog Jagten med sine øvrige Skibe. „Gyldenløve“ kom snart flot igjen, hvorimod „Delmenhorst“ blev staaende under hele Kampen til Kaptajn Barfods store Ærgrelse.

Fra begge Sider kæmpedes der nu med stor Tapperhed, alt imedens Svenskerne holdt deres Kurs indefter. Man nærmede sig saaledes mere og mere ind ad Kalmar til; snart vilde de forreste svenske Skibe være ved de yderste Skær i Indløbet, og Span ærgrede sig allerede over, at han ikke vilde kunne faae Fjenden alvorlig i Tale.

Pludselig, lige ved Middagstid, standsede et af de svenske Skibe, medens de andre fire fortsatte deres Sejlads.

„Han maa være paa Grund, Herr Admiral,“ sagde Lieutenant Marten Petersøn, der var fulgt med Span fra „Norske Løve“ over paa „Victoria“.

„Bras bak Store Mærssejl!“ kommanderede Span.

Medens „Victoria“ saaledes mindskede Farten, kom de andre danske Skibe hurtig nærmere.

„Giv et Praj til Kaptajn Boomfeldt paa „Christianus Qvartus“, sagde Span til Kaptajn Paulssen, „at han bliver her hos mig med samt „Fredericus Tertius“ og „Nældebladet“, og giv saa Signal til Resten, at de skulle hart forfølge de andre Svenskere saa langt som gjørligt!“

Ordren blev hurtig udført. Admiral Span braste nu atter fuldt og stod tæt ind mod det grundstødte svenske Skib. Da hans eget Skib var adskilligt mindre, kunde han uden Frygt for Grunden nærme sig indefter.

Han aabnede nu en heftig Ild paa Svenskerne, kraftig understøttet saavel af Boomfeldt som af Otto Arenfeldt paa „Fredericus Tertius“ og Mathias Bagge paa „Nældebladet“.

„Det er, saa vidt jeg skjønner ret, „Nyckeln“, et stolt Skib paa 78 Stykker,“ sagde Kaptajn Paulssen til Admiralen. „Chefen der ombord er Major Frantz Lou, og han er en tapper Karl, som ikke giver sig for Intet!“

„Bedre at kæmpe med tappre Mænd end med Modstandere, der strax krybe i et Musehul,“ svarede Span. „Og have vi tilforn lagt øde baade svenske Rigens Krone, Sværd og Æble, da skulle vi vel og kunne vriste Nøglen fra dem.“

„Ene kommer han dog ej til at kæmpe mod os,“ yttrede Lieutenant Petersøn. „Om Admiralen kaster Blikket did, da vil I vel skjønne det.“

Ganske rigtig! Et af de svenske Skibe var ifærd med at vende for at komme „Nyckeln“ til Hjælp. Det var Linieskibet „Jupiter“, ført af Kaptajn Ankerfeldt, som nu angreb de Danske.

„Nyckeln“ var kommen til at staa fast paa Grunden med Forenden, og dets Stilling var meget uheldig, da det vendte Agterspejlet lige ud mod Fjenden. De Danske havde sendt det et Par ulykkebringende langskibs Lag agter ind, men saa var det, at „Jupiter kom til, idet den lagde sig mellem „Nyckeln“ og Fjenderne.

Kaptajn Ankerfeldt prajede nu over til „Nyckeln“:

„Hej, kjære Bror Frantz. Dette her ser just inte bra' ud.“

„Det skal Du have Ret i, Ankerfeldt. Kan Du ikke sende mig et Par Baade, saa jeg kan faae et Spring ført ud. Som jeg ligger her, kan mine Kanoner ikke bære paa det danske Pak!“

„Javel, nu skal Du strax faae Hjælp!“

Et Øjeblik efter roede to Baade fra „Jupiter“ over til „Nyckeln“, der havde gjort et svært Varp klart agter. Dette blev ført ind paa det nærmeste Skær og surret fast om et forsvarligt Klippestykke.

Alle Mand blev saa sat til Varpet ombord i „Nyckeln“, og under en livlig Opsang halede de ind paa det, medens „Jupiter“ stadig paa den mest glimrende Maade dækkede sin lænkebundne Kammerat. Langsomt svajede „Nyckeln“ rundt med Bredsiden udefter, nu kunde den netop bære med sine Kanoner; da standsede den, idet dens Agterende tog mod et Skær. Det var ikke muligt at svaje mere, Varpet maatte sættes fast, dog kunde nu ogsaa „Nyckeln“ lade sine Kanoner høre.

Uagtet „Jupiter“ og „Nyckeln“ havde fire Modstandere overfor sig, var Partiet dog ikke saa ulige endda. Dels vare de svenske Skibe betydelig større end de danske, saa der var ikke stor Forskjel paa Kanonantallet, dels bleve de danske Skibe heftig beskudte fra et Par nærliggende Landbatterier, og endelig vare de nordligste svenske Skibe inde i Havnen ikke længere borte, end at de kunde række de Danske med deres Kanoner, ligesom de jævnlig sendte Fartøjer ud med frisk Mandskab.

Kampen var haard, thi Svenskerne kæmpede med Fortvivlelsens Mod. For at faae en Ende paa Kampen besluttede Span da at anvende sine Brandere. Han gav Ordre til at stikke dem i Brand, og da Flammerne slog lystig i Vejret, lod han dem en for en drive ned mod Fjenden.

Svenskerne havde imidlertid havt Øjnene med sig. En Mængde Baade inde fra Havnen laa i Skjul inde bag Skærene. De fik nu Ordre til at ro ud og tage sig af de drivende Brandere. Det lykkedes et Par af Fartøjerne at faae deres Slæbere fast paa den første af Branderne, „Forgyldte Fisk“, og bugsere den klar agtenom „Nyckeln“

ind paa et af Skærene indenfor, hvor dens Flammer ikke kunde antænde Noget. Den næste af Branderne, „Grønne Jæger“, gik det ikke bedre. Vinden førte den ned imod „Jupiter“, der imidlertid hurtig fik sit Store Mærssejl brast fuldt, saa Skibet skød over Stævn og gik klar af Branderen. Saa fik nogle Baade fat og bugserede ogsaa den ind paa Skærene.

Værst saae det ud med den tredie Brander, „Pelikanen“. Den syntes at drive lige ned paa „Nyckeln“, og dette Skib, der jo stod fast, kunde ikke som „Jupiter“ manøvrere sig klar. Først i det yderste Øjeblik lykkedes det at faae „Pelikanen“ bragt af Vejen. Alle tre Brandere gik saaledes uden Nytte op i Luer.

Ganske rigtigt er dette dog ikke, thi det flammende Baal fra „Pelikanen“ satte en saadan Skræk i „Nyckeln“s Besætning, at et Par Hundrede Mand rædselsslagne sprang overbord. Endel af dem reddede sig ved at svømme ind til Skærene, men Størsteparten druknede.

Den derved opstaaede Standsning i Skydningen fra „Nyckeln“ var dog ikke af lang Varighed. Hurtig kom der nyt Mandskab ombord, i en Fart bleve Kanonerne atter besatte, og paany dundrede disse løs paa de Danske.

Paa den ganske ringe Afstand gjorde Skydningen en voldsom Virkning, og Mandefaldet var stort paa begge Sider. Ogsaa her havde Svenskerne den Fordel, at Størstedelen af deres Saarede strax kunde bringes i Land med de tilstedeværende Baade, hvorimod de Danske jo maatte beholde deres ombord.

„Victoria“ især blev svært medtaget, Rejsningen havareret, Skroget forskudt. Span indsaae, at det var umuligt for ham at lede Kampen længere fra dette Skib og gav derfor Ordre til at gjøre en Baad klar til at sætte ham over paa „Christianus Qvartus“. Netop som Kaptajnlieutenant Peder Hendriksen Ørck kom hen for at melde Admiralen, at Baaden var klar, sendte en svensk Kugle en Masse Splinter ind over Skandsen. Ørck faldt om, ban havde faaet den ene Hofte næsten knust. Admiralen selv var ikke bleven ramt.

Efter at Span derpaa havde hejst sit Flag paa „Christianus Qvartus“, lagde han sig med dette Skib tæt op til „Nyckeln“, medens „Victoria“ blev beordret ud af Ilden. Kaptajn Gabriel Bille paa „Neptunus“ var nu kommen til og havde taget „Jupiter“ under Behandling. Kort efter fik Bille Hjælp af Kaptajn Jan Focken van Embden, som med „Engelen“ ligeledes lagde sig tæt op til „Jupiter“. Ogsaa „Den flyvende Hjort“ greb ind i Kampen.

Fra ingen af Siderne lagde man Fingrene imellem. Kuglerne fore ustandselig mellem de kæmpende Skibe udbredende Død og Fordærvelse. Ombord paa „Engelen“ faldt Kaptajn van Embden, paa „Neptunus“ fik Lieutenant Hans Garde sin højre Haand revet bort af en Kugle.

„De Svenske slaas bravt, det maa man lade dem“, sagde Admiralen til Chefen paa „Christianus Qvartus“, Kaptajn Cornelius Boomfeldt, der stod ved Siden af ham paa dette Skibs Skandse.

„Nu komme vore andre Skibe udefter, dem Admiralen sendte ind efter de flyende Svenskere“, sagde Kaptajnen.

Span saae ud over Rælingen.

„Rigtig! Nu vende de derinde. Den gode Lou maa da hid med sin Nøgle, enten han vil eller ej.“

„Da vil jeg da haabe, at vi skulle faae det gjort af med ham, inden de andre . . . .“

Boomfeldt fik ikke talt ud. Haardt saaret styrtede han om paa Dækket.

Idet Span vilde bøje sig ned over ham, lød der et øredøvende Brag, og en Ildsøjle skød op mod Himlen. „Nyckeln“ var sprungen i Luften. Hvorledes der er kommet Ild i Krudtmagasinet, er aldrig blevet opklaret.

Span sendte strax sine Fartøjer hen for at bjerge. Det lykkedes dem at redde Major Lou og omtrent 40 Svenskere, der alle havde faaet svære Brandsaar. Den eneste, som var sluppen ganske uskadt derfra, var en Matroskone, der under den hidsige Kamp havde siddet ganske rolig paa „Nyckeln“s øverste Batteri, lige under den aabne Kule midtskibs, med sit diende Barn ved Brystet.

Den sørgelige Skjæbne, der havde ramt „Nyckeln“ og dens tappre Chef, bragte Modet til at synke blandt Folkene ombord i „Jupiter“. Ihvorvel det paa ingen Maade var Ankerfeldts Mening endnu at ville opgive Kampen, blev han dog snart nødt dertil, thi en Mængde Gnister og brændende Træstykker vare fra „Nyckeln“ faldne over paa Dækket af „Jupiter“, og inden man vidste af det, var der Ild baade i Skibet og i Rejsningen.

En Mængde svenske Fartøjer vare imidlertid komne til. Ankerfeldt fik dem spændt for „Jupiter“, og trods de Danskes kraftige Ild lykkedes det ham at faae sit Skib slæbt ind mellem Skærene, hvor de Danske ikke vare saa kjendte, at de kunde

følge efter. „Jupiter“ brændte halvt ned, før det var naaet ind i selve Havnen. Ved store Anstrengelser fik Svenskerne endelig Ilden slukket.

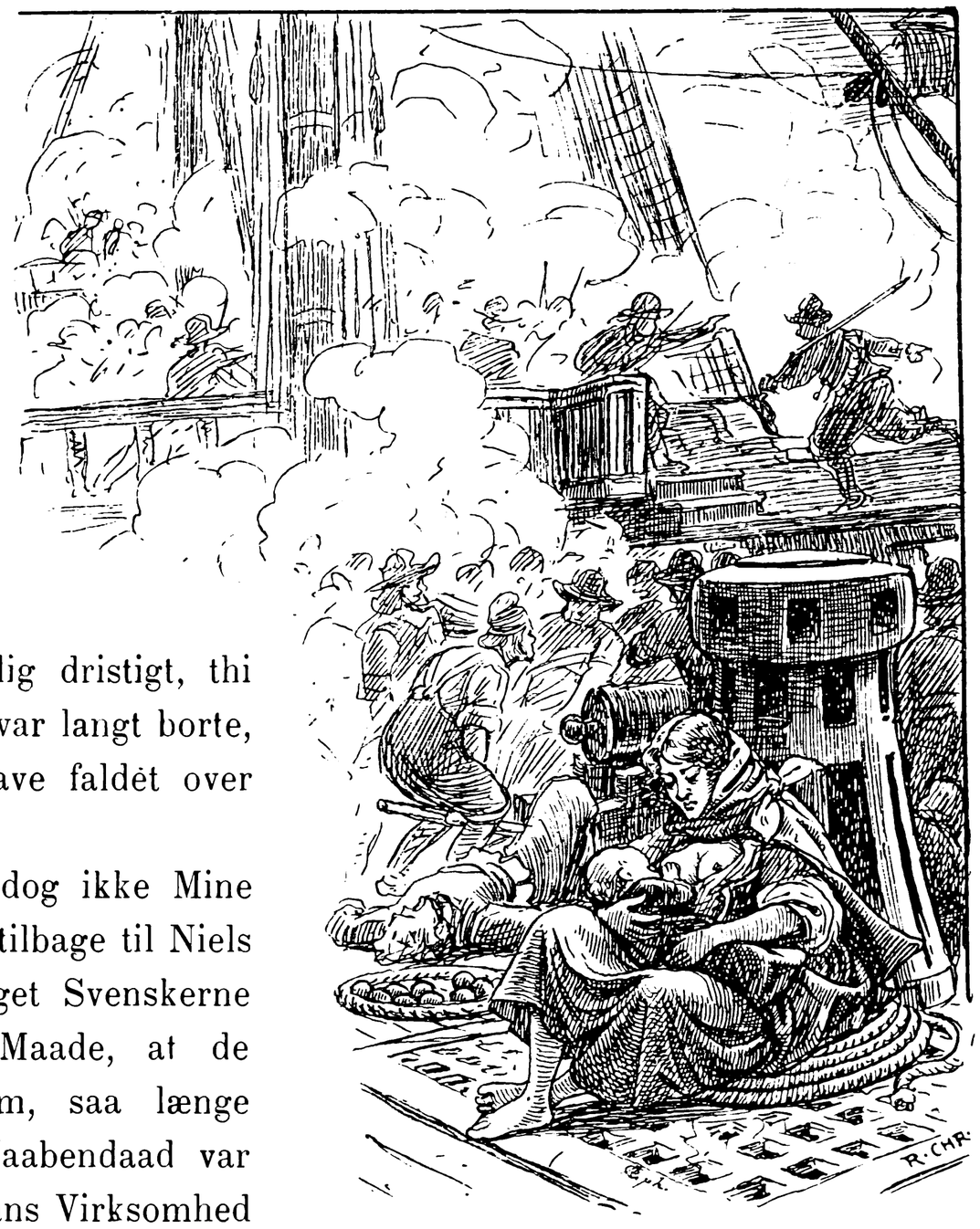

Ialt havde Svenskerne mistet henved 800 Mand, medens de Danskes Tab var 30 Døde og 84 Saarede.

Endnu et Par Timer blev Span liggende udenfor Havnen for at vise, at han var Herre over Valpladsen. Det var temmelig dristigt, thi den danske Flaades Hovedstyrke var langt borte, saaledes at Svenskerne kunde have faldet over Span med en svær Overmagt.

Den svenske Flaade gjorde dog ikke Mine til at løbe ud. Saa sejlede Span tilbage til Niels Juel, efter saaledes at have jaget Svenskerne ind paa saa eftertrykkelig en Maade, at de aldrig oftere gjorde Forsøget om, saa længe Krigen stod paa. Med denne Vaabendaad var den krigeriske Del af Henrik Spans Virksomhed til Ende, thi kort efter blev Freden sluttet i Lund den 6te September.

Niels Juel havde fattet stort Venskab for sin tappre og dygtige Viceadmiral, der nu i længere Tid ledede Arbejderne paa Bremerholm, indtil endelig den berømte General-Admiral fratraadte sin Stilling som Holmens Chef. Denne vigtige Post blev da paa Niels Juels Anbefaling overdraget Henrik Span den 11te Marts 1690.

Ogsaa her udfoldede han en betydningsfuld og fortjenstfuld Virksomhed, og han har sin store Andel i, at Flaaden efterhaanden bragtes til et højt Standpunkt, hvorved han blev bistaaet af den dygtige Fabrikmester Olaus Judichær. Under Henrik Spans Styrelse byggedes det første Orlogsskib paa Nyholm. Det var „Dannebroge“, som 18 Aar efter, at det var løbet af Stabelen, skulde bedække sig med Hæder i Kjøge Bugt.

Kun i faa Aar blev det dog Landet og Flaaden forundt at høste Frugterne af Spans Virksomhed, thi allerede den 28de December 1694 afbrød Døden hans fortjenstfulde Liv.

Niels Laursen Barfod.

Under et større Slag er det jo rimeligt, at Interessen særlig knytter sig til den Højstbefalende. De enkelte Episoder i Kampen gaa op i det store Hele, og de underordnede Chefers Bedrifter lægges der ikke særlig Mærke til.

Der kunde saaledes under Beretningen om Niels Juels Kampe vel have været Anledning til at fremhæve adskillige af hans Chefer. Enkelte af dem have vi jo nævnet, men det er dog Niels Juel selv, der staar over det Hele, det er ham fremfor Nogen, som maa fremhæves.

Anderledes, naar en eller anden Særkamp finder Sted, navnlig i den dybeste Fred. Den lægges der Mærke til, naar der kæmpes med Tapperhed og Dødsforagt.

Man vil spørge, hvorledes kan det komme til Kamp i den dybeste Fred?

Under hine urolige Tider var Havet imidlertid langtfra saa sikkert som nu. Det vrimlede med Kapere, som ikke altid tog det saa nøje med Lov og Ret. Derfor maatte ofte Handelsskibene samles i Konvojer, der da bleve beskyttede af Krigsskibe. Hertil kom endvidere, at Englænderne, der dengang som nu optraadte som Herrer paa Havene, opstillede den anmassende Fordring, at fremmede Krigsskibe skulde i engelske Farvande hale deres Vimpel ned, naar der var engelske Krigsskibe i Nærheden, en Fordring, som de navnlig hævdede ligeoverfor en Svagere. Der var saaledes Anledninger nok til, at et Krigsskib selv i Fred kunde komme til at løsne sine Kanoner.

I Midsommeren 1694 samledes en Konvoj oppe i Flekkerø paa den norske Kyst, bestaaende af endel Skibe, der skulde til Frankrig eller videre gjennem Kanalen. Den blev eskorteret af Linieskibet „Gyldenløve“ paa 56 Kanoner under Kommando af Kommandørkaptajn Niels Laursen Barfod. I dennes Instruxer fandtes bl. A. følgende Passus: „For Resten skal han altiid oc overalt som Orlogs Mand Voris Vimpel fra Stor Stangen føre, som hannem ey af nogen Kongen af Engelands eller andre Skibe formenes, eftersom sligt dennem ingenlunde, ja end ikke paa Voris Eegene Strømme og under Voris Eegene Casteller hindres eller forbydes.“

Barfod afsejlede den 9de Juni med sin Konvoj fra Norge. Under sig havde han Fregatten „Packan“, Kaptajn Magnus Sehestedt, og ligeledes den svenske Fregat „Wachtmeister“, Kaptajn Wathrangh, da nemlig flere svenske Koffardiskibe havde sluttet sig til Konvojen.

Den 23de Juni sendte han Kaptajn Sehestedt ind til Dynkirken med de dertil bestemte Skibe, og Dagen efter gik den svenske Fregat til Portsmouth med de svenske Handelsskibe, ledsagede derind af en engelsk Fregat.

Barfod laa saaledes alene med sin Konvoj i Kanalen, og det var hans Hensigt at løbe ind til Havre. Inden han naaede dertil, blev imidlertid hans Konvoj omringet af 12 engelske og hollandske Orlogsskibe, der gave sig til at visitere de danske Handelsskibe, uden at det var Barfod muligt at forhindre det, og sluttelig gave Englænderne Ordre til Koffardiskibene, at de skulde ankre op paa Downs Rhed. Barfod fulgte naturligvis med, og saasnart han var kommen til Ankers, protesterede han mod Eng-

lændernes Overgreb mod Konvojen. Disse toge dog intet Hensyn hertil, og foreløbig maatte Konvojen blive liggende.

En halv Snes Dage efter, den 10de August, kom en engelsk Eskadre under Viceadmiral Shovel ind paa Rheden. Da han saae det danske Orlogsskib ligge herinde, sendte han strax Bud til Barfod og lod ham vide, at naar han laa paa en engelsk Rhed, saa havde han at tage sin Vimpel ned.

Kommandørkaptajn Barfod svarede, at nu havde han ligget i 10 Dage under tre engelske Batterier, uden at de havde stillet nogen Fordring som denne, der stred imod al Orlogsbrug, hvorfor han haabede, at Admiral Shovel ville frafalde sit Forlangende.

Dette var imidlertid ingenlunde efter Admiralens Hoved. Han havde ventet, at den danske Chef strax vilde give efter; at denne vilde gjøre Modstand, kunde ikke et Øjeblik falde Admiralen ind.

Atter sendte nu Englænderen en Officer ombord til Barfod med den Besked, at naar han laa sammen med et Admiralsflag, havde han strax at stryge sin Vimpel. Vilde han ikke dette, saa vilde Admiralen anvende Magt, og Barfod maatte da tage Følgerne.

Barfod svarede, at den danske Vimpel vajede med samme Ret paa „Gyldenløve“ som Admiralsflaget paa det engelske Skib. Vilde Admiralen anvende Vold, saa blev Ansvaret hans og ikke Barfods.

Flere Gange i Løbet af Dagen gjentog Admiralen sin uforskammede Fordring, men Barfod var fast og gav ikke efter. Han havde jo ogsaa sin tydelige Instrux at holde sig til.

Da Solen gik ned, strøg Barfod som sædvanlig Vimpelen til Glæde for Englænderne, der troede. at Barfod nu var falden til Føje.

De havde imidlertid slemt forregnet sig. Ombord paa „Gyldenløve“ samlede Barfod sine Officerer til et Krigsraad, og det blev enstemmig besluttet at forsvare Vimpelen og dermed Flagets Ære til det Yderste.

Som naturligt er, blev Sagen ogsaa ivrig drøftet blandt Mandskabet forude.

„Det er da Synd og Skam, at vi skal ligge her og slaas for saadan noget Pjalteri!“ sagde en af Matroserne.

„Vilde Du maaske, at vi skulde være til Spot og Spe for dem Alle derhjemme, naar vi stak Halen imellem Benene for saadan en Englænder?“ spurgte en af hans Kammerater.

„Det just ikke,“ svarede den Første, idet han kløede sig i Hovedet. „Men der er saa Pokkers mange af dem!“

„Ja, vi slipper naturligvis ikke godt fra det. Men Kommandøren er vant til at slaas med Overmagten. Jeg kjender ham, for jeg er jo Fynbo ligesom han. Jeg var med ham for 15 Aar siden paa „Delmenhorst“ under Bornholm, og det glemmer jeg ikke.“

„Hvorledes gik det da der? Fortæl os lidt derom!“

Kammeraterne sloge Kreds om den Talende, der efter at have tænkt sig lidt om tog til Orde saaledes:

„Ser I, det var altsaa i Foraaret 1679. Som I vel husker, var der om Vinteren strandet en hel Del Skibe nede paa Bornholm, der skulde føre svenske Krigsfolk fra

Tydskland over til Sverrig, men nu naaede de ikke længere end til Bornholm, hvor de blev holdte som Fanger, og nu skulde vi da hente dem over til Kjøbenhavn. Der var vores Kommandør paa Orlogsskibet „Delmenhorst“ og desuden Kaptajn Bagge Knudsen Busch paa Fregatten „Flyvende Hjort“. Naa, vi havde da faaet Fangerne ombord og laa til Ankers mellem Hasle og Hammershus, saa faar vi en skjønne Morgen, 3die Maj var det nok, en Eskadre paa 6 Skibe i Sigte. Det var Svenskere, og de kom lige ned paa os. Men mener I, at Herr Barfod vilde løbe for dem, saa tror I fejl. Han lod alle de svenske Fanger lukke nede i Lasten, gik til Sejls og ventede ganske rolig paa Fjenden, som krydsede sig op til os, og om Eftermiddagen begyndte han at kanonere løs paa os. I hele 2 Timer sloges vi med Svenskerne, som dog ikke gjorde os nogen videre Skade. Værst var det, at en af vore egne Skandsekanoner sprang, heldigvis blev Ingen kvæstet derved. Men saa havde Svenskerne faaet nok og stak af. I et Par Timer løb vi efter dem, saa holdt vi hjem til Kjøbenhavn. Ja, saadan gik det!“

Folkene bleve imidlertid nu afbrudte. Det kortvarige Krigsraad var netop sluttet, og i Overensstemmelse med de Udtalelser, der vare faldne i dette, gav Barfod nu Ordre til, at Alt saa tyst som muligt skulde gjøres klart til Kamp, for at han ikke skulde blive overrasket.

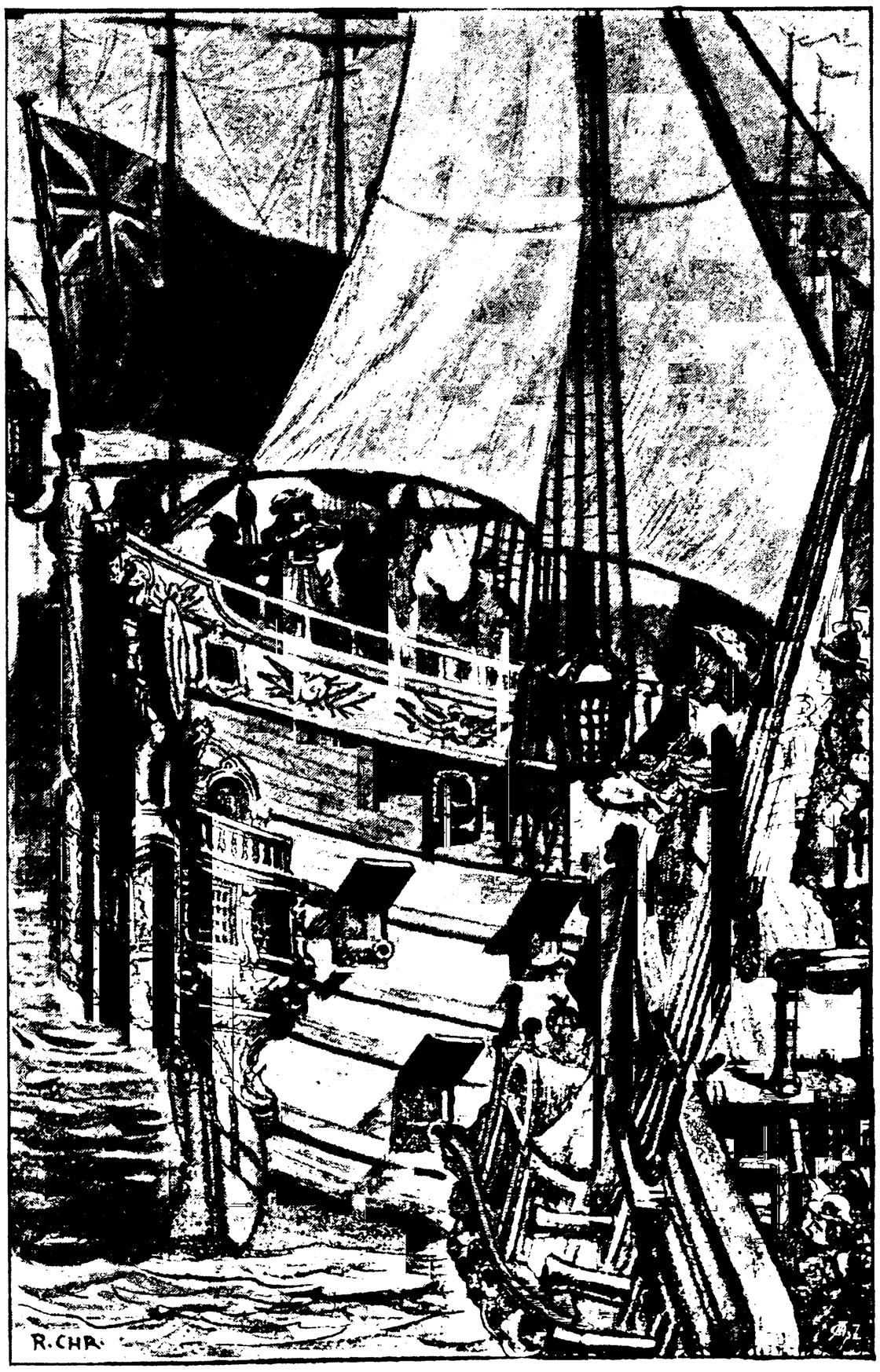

Kanonerne bleve surrede los, Kuglekrandse lagte paa Dækket og fyldte med Kugler, Svaleballierne bleve fyldte med Vand, Kølekostene lagdes til Rette osv., og først da Alt var i Orden, blev Mandskabet pebet til Køjs.

Den næste Morgen, den 11te August, kom Barfod tidlig paa Dækket, inspicerede paa Batterierne, efter at han havde ladet Folkene gaa til Kanonerne, og stod nu lidt før Kl. 8 agter ude tillige med den vagthavende Officer, Lieutenant Christian Ludvig Fuchs.

„Vil I holde godt Øje med Englænderne her tæt ved os!“ sagde Barfod.

„Javel, Herr Kommandør!“

Et Øjeblik efter meldte Lieutenanten: „Glasset er løbet ud!“

„Vel!“ svarede Barfod, „saa tager jeg selv Kommandoen. — Otte Glas, hejs Flag og Vimpel!“

Under dyb Taushed forløb en halv Snes Minutter.

„Herr Kommandør!“ meldte saa Lieutenant Fuchs, „de to engelske Linieskibe er under Letning og lader nu Sejlene falde. Deres Batteriporte er aabne.“

„Vel! Lad saa Trommen røre til Klartskib!“

Det af de engelske Linieskibe, der først kom let, strøg tæt agtenom „Gyldenløve“. Den engelske Chef prajede da over:

„Tag strax Eders Vimpel ind, hvis I ikke vil skydes i Sænk!“

„Det staar til Eder at handle, saaledes som I mene at kunne forsvare det som ærlige Sømænd,“ gav Barfod til Svar. „Min Vimpel stryger jeg ikke for Nogen, saa længe jeg mener at kunne værge den!“

Øjeblikkelig gav det engelske Skib sit hele Lag ind over „Gyldenløve“. Lige efter kom det andet engelske Linieskib sejlende, ogsaa det begyndte Ilden.

Barfod svarede strax, og snart laa „Gyldenløve“ indhyllet i en tæt Krudtdamp. De to Englændere, der jo vare under Sejl, havde den Fordel, at de stadig kunde manøvrere rundt om „Gyldenløve“ og jævnlig give det et langskibs Lag, snart agterind, snart forind, medens Barfods Skib laa til Ankers og derfor ikke kunde vælge nogen fordelagtig Stilling. Det var imidlertid ganske umuligt for ham at lette, thi han laa midt inde imellem en Flaade paa 20 engelske Linieskibe.

I henved en Time gjorde Barfod den tappreste Modstand trods den morderiske Ild fra hans to Modstandere. Selv var han bleven saaret i højre Haand og venstre Knæ, Lieutenant Fuchs havde faaet en Flintekugle gjennem Brystet, 4 Mand vare dræbte og 15 saarede. Skroget var saa stærkt beskadiget, at det begyndte at trække Vand, og dertil kom, at Skibets Pumper alle vare skudte i Stykker.

Englænderne saae imidlertid, at 2 Skibe ikke vare nok til at tvinge det ene danske; den engelske Admiral gjorde derfor Signal til 4 andre Linieskibe om at lette. Da Barfod saae dette, stod det klart for ham, at det vilde være utilstedeligt at offre flere Folk. Han havde jo nu værnet Flagets Ære, og en Fortsættelse af Kampen vilde være meningsløs. Derfor lod han Skydningen standse, idet han samtidig nedhalte Flag, Gjøs og Vimpel.

Nu blev der fra Englænderne sendt Fartøjer ombord til „Gyldenløve“ for at tage Skibet i Besiddelse. En engelsk Officer tog Kommandoen, satte engelske Soldater til Vagt overalt ved Faldereb, Luger og Kahytter, og lod den danske Besætning udlevere alle Vaaben.

Kommandør Barfod var gaaet ind i sin Kahyt for at lade sine Saar forbinde. Her kom nu den engelske Officer ind og forlangte Barfods Sabel.

„Den ligger hist henne paa Bordet,“ svarede Barfod, „har I Lyst til den, kan I tage den selv. Jeg rører mig ikke af Stedet, vil jeg lade Eder vide.“

„I skal ellers tage Eder i Agt, min gode Herr Dansker. Denne Historie vil blive Eder en dyr Spøg, naar I bliver stillet for en Krigsret, som skal dømme Eders skammelige Brud paa Folkeretten.“

Barfod saae forundret paa ham.

„I er faldet over mig som Stratenrøvere, og saa taler I om Folkeret. Jeg troede ellers, at Englændere ikke vidste, at der overhovedet fandtes Noget, som hed Folkeret.“

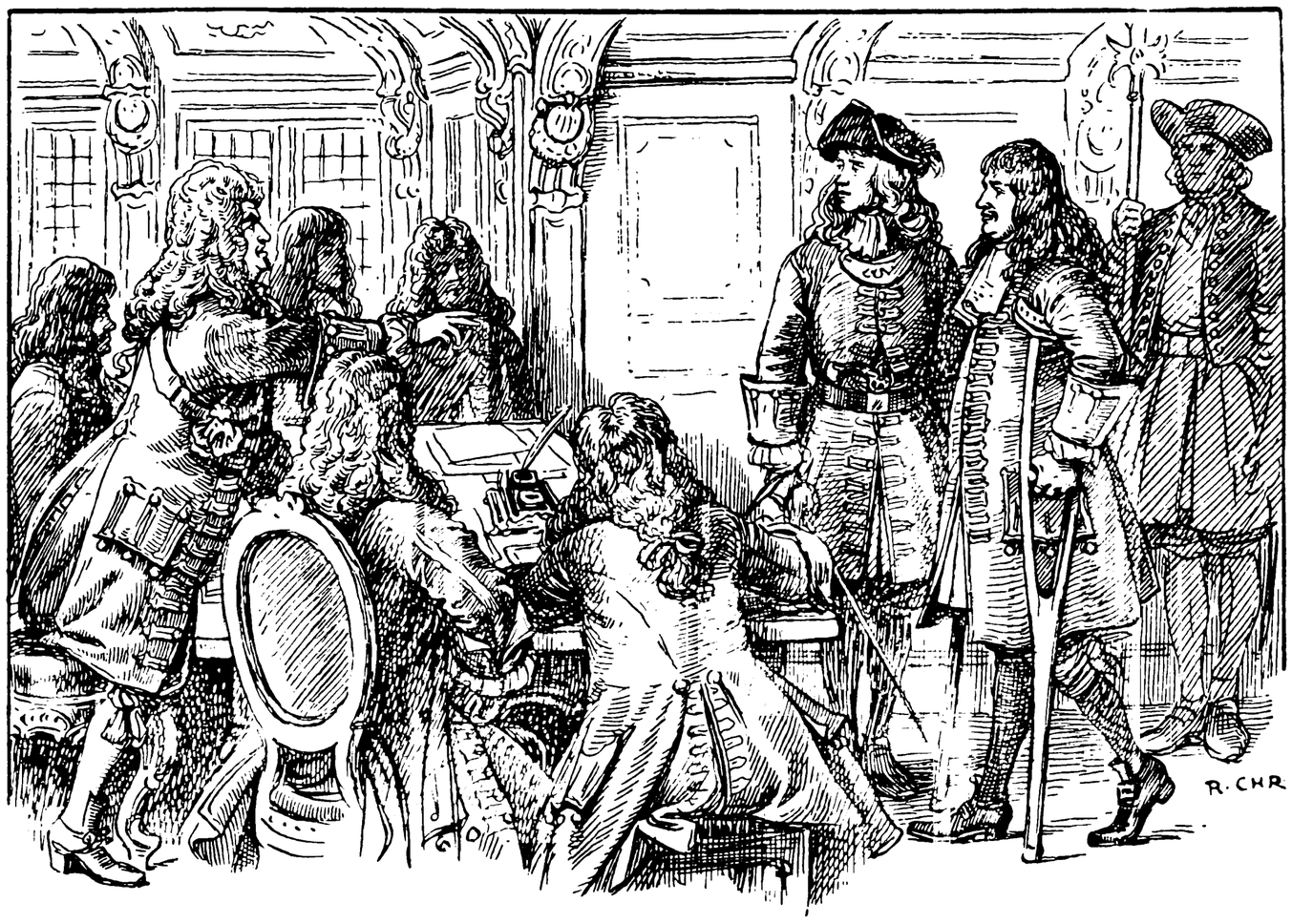

Gul af Arrigskab foer Englænderen ind mod Barfod med hævet Haand.

„Ret saa,“ sagde Barfod roligt, idet han saae den Anden stivt i Øjnene. „Læg kun Haand paa en saaret og værgeløs Fjende. Det hører maaske med til Eders Folkeret. Er I en Gentleman?“

Englænderen blev blussende rød. Uden at svare snappede han Barfods Sabel, foer ud ad Kahytsdøren og smækkede denne i efter sig.

Kort efter blev „Gyldenløve“ bugseret op paa Themsen og lagt til Ankers imellem to engelske Linieskibe. Endvidere bleve Sejlene slaaede fra, Ratlinen skaaret ud og Roret forkilet. Englænderne havde aabenbart tænkt sig Muligheden af, at de Danske vilde forsøge at undslippe tværs igjennem den engelske Flaade.

Først en Maaned efter blev der af Englænderne optaget Forhør i Sagen. Uagtet Barfod endnu paa Grund af sine Saar maatte gaa paa Krykker, blev han beordret til at møde for den engelske Øverstkommanderende, Admiral Barclay.

„Eders Navn?“ spurgte Admiralen kort.

„Jeg bærer et godt dansk Navn,“ svarede Barfod. „Tillad mig dog, Herr Admiral, inden I gaar videre, at sige Eder, at jeg kun er mødt her, fordi jeg er tvungen dertil ved Vold. Jeg anerkjender ikke denne Domstols Ret eller Myndighed over mig, jeg staar kun min Konge til Ansvar!“

„I staar til Ansvar for de Engelskmænd, som I have dræbt og saaret ved Eders taabelige Stivsind!“

„Og I staar til Ansvar for de faldne Danske!“ afbrød Barfod ham.

„Det kan ikke sammenlignes, vi regne en Englænder mere værd end ti Danske!“

„Undskyld Herr Admiral. Dengang Viceadmiral Shovel lod mig overfalde, regnede han paa en anden Maade. Da mente han, at der maatte to engelske Skibe om et dansk!“

„Uforskammede Karl!“ raabte Admiral Barclay. „Jeg vil ikke høre et Ord mere af Eder!“

Og idet han vendte sig om til Chefen for det Skib, hvorpaa Krigsretten var sat, tilføjede han:

„Lad strax den Slyngel blive ført i Arrest!“

Saa lidt Agtelse havde Englænderne for en saaret og tapper Modstander. Det var først efter gjentagne Henvendelser fra de danske Officerer, at det blev tilladt Skibets Læge at tilse sin Chefs Saar.

Efterretningen om det skammelige Overfald var imidlertid naaet til Danmark. Der blev af Regjeringen nedlagt en kraftig Protest, og efter Forhandlinger med den engelske Regjering blev Barfod endelig i November Maaned frigivet og fik Tilladelse til uhindret at afsejle med „Gyldenløve“.

Den haardtsaarede Lieutenant Fuchs var allerede tidligere sendt hjem og blev iøvrigt helbredet fuldstændig.

Det var dog for Barfod lettere sagt end gjort at sejle med „Gyldenløve“ efter den Skade, Skibet havde lidt. Barfod gjorde opmærksom herpaa og fordrede, at Skibet skulde istandsættes, hvad Englænderne strax gik ind paa, saaledes at han endnu maatte blive paa Themsen i et helt Fjerdingaar, under hvilket han dog havde den Fornøjelse hver Dag at hejse sit Flag og sin Vimpel ligefor Øjnene af Englænderne.

Disse havde aabenbart angret deres Optræden imod Barfod. Paa enhver Maade søgte de nu at hædre ham og hans Officerer, og han og Englænderne skiltes som de bedste Venner, da han endelig sidst i Februar 1695 kom afsted.

Efter at have anløbet Norge, ankom han til Kjøbenhavn den 28de Marts.

Admiralitetet lod strax nedsætte en Krigsret, der skulde undersøge Barfods Forhold. Da Retten havde indsendt sin Udtalelse, erklærede Admiralitetet, at Barfod som en retskaffen og brav Officer havde forsvaret sin Post ved at haandhæve sin Konges Vimpel til det Yderste.

Barfod døde som Admiral den 23de Februar 1730 i en Alder af 80 Aar.

Iver Huitfeldt Teunissen.

„Er Admiralen ombord?“

„Ja, gode Ven, hvor skulde han vel ellers være? Vil I tale med ham, da husk ellers at sige General-Admiral-Lieutenant. Han holder ikke af, at man glemmer Noget. Hvad er ellers Eders Ærinde?“

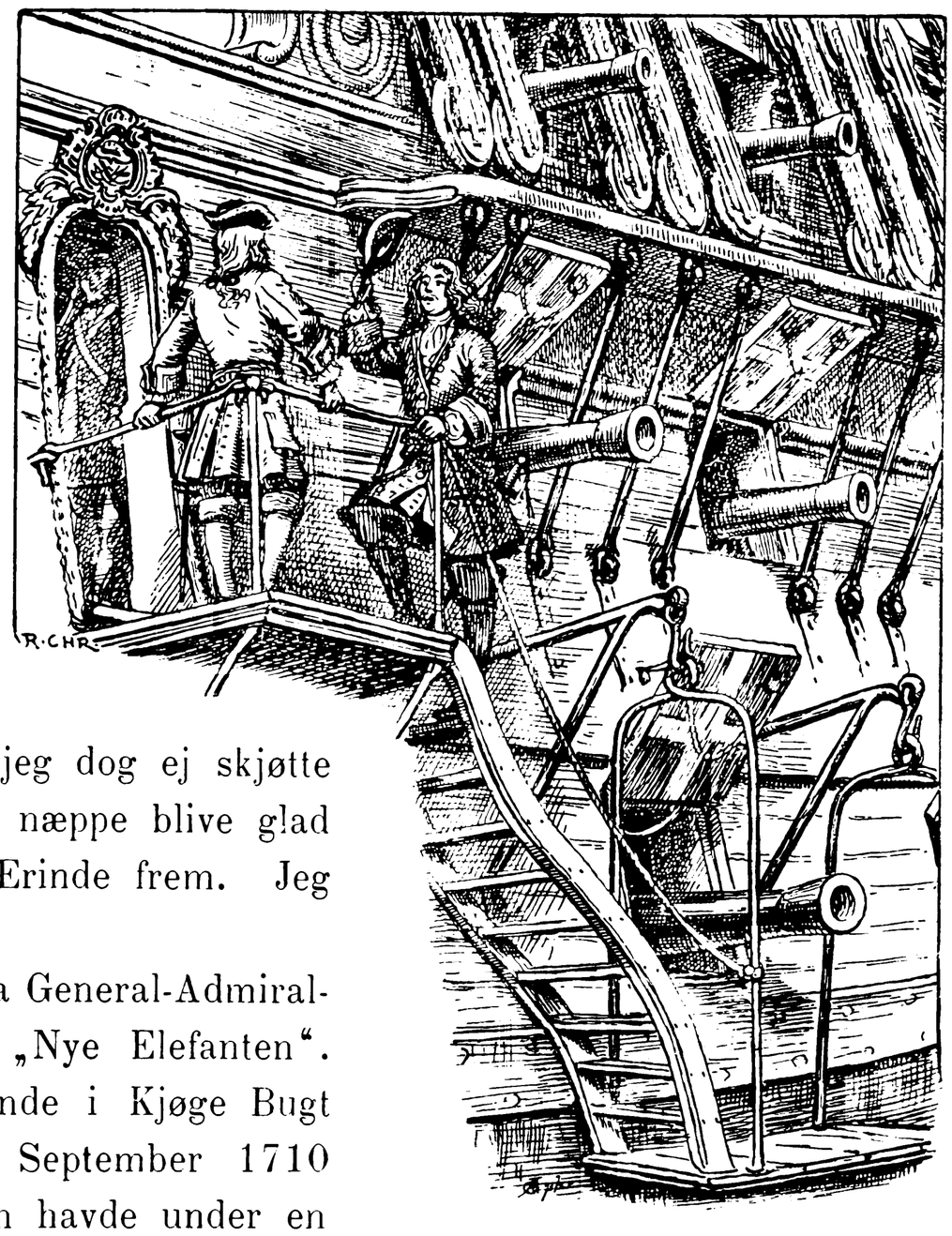

„Jeg kommer fra Kommandørkaptajn Wilhelm Reesen paa „Prinds Frederik“ for at bede om Tilladelse til at gaa til Kjøbenhavn. Vil I meddele General-Admiralen det?“

„Takker mangfoldigst, det skal jeg dog ej skjøtte synderlig om, thi Herr Gyldenløve vil næppe blive glad derved. Bring I heller selv Eders Ærinde frem. Jeg skal nu lade Eder melde.“

Denne Samtale førtes ombord paa General-Admiral-Lieutenant Gyldenløves Admiralskib „Nye Elefanten“. Den danske Flaade laa til Ankers inde i Kjøge Bugt langs Nordsiden af Stevns. Sidst i September 1710 havde den krydset i Østersøen, men havde under en voldsom Storm lidt saa stor Skade, at den Natten mellem den 1ste og 2den Oktober var tyet ind paa den aftalte Samlingsplads.

Den ene af de Talende var, som vi have hørt, sendt over fra Orlogsskibet „Prinds Frederik“, den Anden var Admiralskibets vagthavende Officer.

Kort efter stod den unge Lieutenant for General-Admiralen i dennes Kahyt. Da Lieutenanten havde fremført sit Ærinde, rejste Gyldenløve sig og sagde:

„Det gaar sandelig lystigen, maa jeg sige. I August døde Claus Wordeman paa „Engelen“, senere Kalneyen, som var Næstkommanderende paa „Dannebroge“ og igaar den brave Magnus Sehestedt paa „Fyen“. Ret nyssens maatte vi sende baade „Jylland“, „Prinds Vilhelm“ og „Prinds Carl“ masteløse til Kjøbenhavn, og „Mercurius“ maatte skikkes did som fast ubrugelig. Nu vil ogsaa „Prinds Frederik“ afsted. Hvad har obligeret Kommandør Reesen til sligt Forlangende.“

„Vor Stormast er skjøret helt igjennem, saa den truer med at gaa overbord, hvad Stund det skal være. Desuden er Skibet svarligen læk og trækker over fire Tommer i Timen. Vi have de sidste Par Døgn maattet holde alle vore Pumper uafladelig i Gang. Saa kommer dertil, at vi have en stor Hoben Syge.“

„Hvi er Kommandør Reesen ej selv kommen hid?“ spurgte Gyldenløve.

„Kommandøren er lidet upasselig og er i sin Køje. Søen gaar temmelig højt, og han bød da mig fare herover.“

„Vel! Sig til Kommandøren, at naar ej Andet kan være, han da imorgen ved Dagens Gryende letter og styrer ad Kjøbenhavn til. Sig ham endvidere fra mig, at han skal berette til de høje Herrer i Admiralitetet, at de fleste af Skibene i Flaaden ere udi meget skrøbelig Forfatning, og at intet af Skibene har sit fulde Mandskab ombord, ej engang „Elefanten“ her. Over tusinde Mand ere syge her paa Flaaden og atten hundrede Mand ligge i Land. Dertil mangle vi Øl og have knap med Barberere ombord, og de, der findes, ere tilmed saare ukyndige, saa mangen brav Mand af den Grund har maattet lade Livet. Husk, at alt dette bliver nøje indberettet!“

„Har Herr General-Admiral videre at byde og befale?“ spurgte Officeren.

„Naar I farer tilbage til Eders Skib, da kan I lægge ombord ved „Dannebroge“ og bede Chefen umage sig hid over til mig.“

Dermed gik Lieutenanten afsted. Et Kvarters Tid efter var Chefen for Tredækkeren „Dannebroge“ ombord i „Elefanten“.

„Vel mødt, Kommandør Huitfeldt,“ sagde General-Admiralen. „Jeg har bedet Eder om at komme over til mig, da jeg har Et og Andet at sige Eder. Tag nu Sæde, og lad mig først høre, hvad Stand Eders Skib er i efter Stormen.“

„Der er at melde, at „Dannebroge“ har faaet en slem Skjøre i sin Fokkemast. Vi have dog nu lagt forsvarlige Skaaler om den, saa den skal vel kunne tage en Tørn.“

„Bravt,“ sagde Gyldenløve. „Nu vil jeg kun sige Eder, at der er Bud om, at Greve Wachtmeister er løben ud med sin Flaade, dog er han sagtens langt borte endnu. Skulde Svenske Flaaden imidlertid komme hid, da skal I med „Dannebroge“, saasnart vi lette, søge frem i Spidsen af Linien og staa ud paa Bugten NØ. i, saafremt Vinden bliver staaende SSØ. som nu. Saasnart I er naaet midt imellem Stevns Land og Amager, da drejer I til Vinden, og derefter vender I, saasnart Kommandør Trojel her paa „Nye Elefant“ lader løsne et Skud. Det er da min Mening at tage mod Slag midt paa Bugten. Har I nu tilfulde forstaaet dette?“

„Fuldkommen! Har Herr General-Admiral ellers fornummet Noget om Troppekonvojen fra Danzig?“

„Vi maa kunne vente den hid snarlig, maaske allerede imorgen. Den har jo havt god og føjelig Vind.“

„Det har Svenske Flaaden ogsaa havt,“ bemærkede Iver Huitfeldt.

„Dog vil den næppe kunne ventes saa snart til disse Farvande,“ sagde Gyldenløve. „Den er sikkerlig først gaaet ad Danzig til for at opsnappe Konvojen, men der vil Herr Wachtmeister blive slemt narret.“

„Saa ville vi nok faae hans Besøg her, og han skal være velkommen.“

„Værst er det, at vi have saa mange Folk syge. Hvor staar det til hos Eder, Herr Iver?“

„Jeg har igaar faaet endel nye Folk ombord, dog har jeg ialt kun lidet over 500 ombord og fattes saaledes endnu over hundrede.“

„Ilde er det og, at vi have ingen Penge faaet hid og mangle nødvendig Forplejning. Imidlertid maa vi jo tage Sagerne, som de ere.“

Endnu i nogen Tid fortsattes Samtalen, hvorefter Iver Huitfeldt atter gik ombord

paa sit Skib, vel fornøjet med det ærefulde Hverv, han havde faaet, at sætte sig i Spidsen for Flaaden.

Det var ogsaa et stolt Skib, han førte, en Tredækker paa 94 Kanoner. „Dannebroge“ var det første Skib, som var bygget paa Nyholm, hvor det løb af Stabelen i Oktober 1692. —

Den næste Dag, den 4de Oktober, oprandt med smukt og klart Solskinsvejr, men stadig kulede det rigtig stivt. Vinden stod fremdeles SSØ. og satte en temmelig høj Sø ind paa Bugten; dog laa Flaaden jo godt skjærmet under Kysten af Stevns.

Tidlig paa Dagvagten lettede „Prinds Frederik“, saluterede Admiralskibet og stod NØ. i; ogsaa Fregatten „Raa“ havde faaet Ordre om at gaa til Kjøbenhavn.

Strax paa Formiddagen vare alle Flagmændene ombord i „Nye Elefanten“. Der var Vicedmiralerne N. L. Barfod fra „Dronning Lovisa“, P. Raben fra „Wenden“ og K. Reetz fra „Christianus Quintus“ samt Schoutbynachterne C. T. Sehested fra „Havfruen“ og C. Gynthelberg fra „Justitia“. General-Admiralen satte dem ind i Sagernes Stilling, for at de kunde være rede til at slaa løs. Dog mente han jo, som vi have hørt, at der næppe var nogen Grund til at vente Svenskernes Komme.

Den første Del af Dagen forløb da ogsaa roligt. Vinden trak sig efterhaanden om til ØSØ. med en stiv Mærssejls Kuling, hvorfor Søen nu begyndte at blive ret generende, da Landet ikke længere afgav noget Læ for Skibene.

Sent paa Formiddagen kom en Mængde Sejlere i Sigte i SØ., oppe til Luvart. Det maatte, saa mente Gyldenløve, være den længselsfuldt ventede Konvoj. Nærmere og nærmere kom Skibene, med rask Fart satte de Kursen midt ind paa Bugten. Imidlertid syntes man dog, at deres Rejsninger vare temmelig høje og svære, saa Gyldenløve blev noget betænkelig derved. Snart dukkede Skrogene op over Vandet, og nu var der ingen Tvivl om, at det var Krigsskibe. Det kunde ikke være Andet end den svenske Hovedflaade.

Saasnart dette stod klart for Gyldenløve, kaldte han paa sin Flagkaptajn, Kommandør Frantz Trojel.

„Der har vi Svenskerne, og det gjælder om, at vi skynde os, thi det vil ikke

være heldigt for os at tage mod Kampen til Ankers. Lad derfor strax gjøre Signal om, at Skibene skulle kappe deres Touge, sætte Sejl og falde Nord over. Derefter Signal om, at alle skulde krydse paa af yderste Evne. Svensken skal dog ikke tro, at vi ville løbe for ham."

Ordren blev hurtig udført, og der blev stor Travlhed paa de danske Skibe, saasnart de bemærkede det ventede Signal, der kom lige ved Middagstid.

Snart vare alle Skibene let, men det kunde ikke undgaas, at denne Hastværksmanøvre bragte adskillig Uorden i den danske Flaade. Nogle af Skibene faldt ganske vist den rigtige Vej Nord over med Styrbords Halse. Andre faldt derimod Sønder over ind mod Landet og maatte halse rundt for at komme over den rigtige Boug, atter andre vare drevne meget ad Læ til, førend de havde faaet deres Sejl satte kant. Det varede derfor nogen Tid, inden Flaadens tre Eskadrer kunde samles, hver for sig: 1ste Eskadre var længst til Luvart, de andre mere ad Læ til, altsaa længere inde i Bugten.

„Dannebroge", hvis Ankerplads i Linien havde været østligst, var bleven fortrinlig manøvreret af sin dygtige Chef, om hvem Niels Juel og Henrik Span allerede tyve Aar tidligere havde udtalt, at han noksom meriterede at føre et Orlogsskib. Han var strax kommen over den rigtige Boug og under Pres af Sejl krydsede han sig nu op blandt de forreste Skibe i 1ste Eskadre.

Man kunde nu tydelig tælle Skibene i den svenske Flaade. Der var 21 svære Orlogsskibe, paa hvilke man foruden General-Admiral Wachtmeisters Flag tillige talte to Admiralsflage, tre Viceadmiralsflage og to Schoutbynachtsflage. Udenfor den svenske Linie saae man endelig 4 Fregatter, 2 Brigantiner, 2 Brandere og 2 Bombarderer. Gyldenløve havde 26 Orlogsskibe, altsaa flere end Wachtmeister; men de danske Skibe vare meget svagt bemandede, flere af dem vare stærkt havarerede efter Stormene, medens de svenske Skibe vare større, i god Forfatning og havde frisk Mandskab ombord. Partiet var derfor ikke synderlig ulige, og Svenskerne havde desuden Luven.

Da den svenske Flaade var naaet ind omtrent midt paa Bugten, drejede den SV. hen imod den danske Flaade. Svenskerne vovede sig dog ikke helt ind i den for saa stor en Flaade forholdsvis snevre Bugt, hvorfra de, hvis de havde Uheld med sig, vilde have Vanskelighed ved at krydse sig ud igjen mod den østlige Kuling.

Kort derpaa vendte de derfor alle paa en Gang, saaledes at deres Arrièregarde kom forrest, og holdt derefter i sluttet Linie NØ. over, samme Vej som de Danske, men endnu langt til Luvart af disse. De syntes aabenbart ikke meget begjerlige efter at angribe.

Ombord i „Dannebroge" stod Iver Huitfeldt paa Skandsen for at være klar til selv at kommandere Manøvrerne. Det prægtige Skib hev dygtigt over og gjorde god Fart gjennem Vandet, hvorved det alt var kommet godt op forbi flere af de andre Skibe. Da lød Signalskuddet fra „Elefanten".

„Klar til at vende!" kommanderede Iver Huitfeldt. „Roret i Læ!"

Langsomt luvede Skibet op, saaledes at Sejlene bleve levende. I den høje Sø tabte Skibet dog snart Farten, Søen slog det tilbage, det var ikke muligt at faae Skibet gjennem Vinden.

„Saa maa vi vende for Vinden," sagde Iver Huitfeldt. „Skift Roret!"

Hurtig drejede Skibet bort fra Vinden og luvede saa til over den anden Boug. Det var ved denne Manøvre kommet noget ad Læ til.

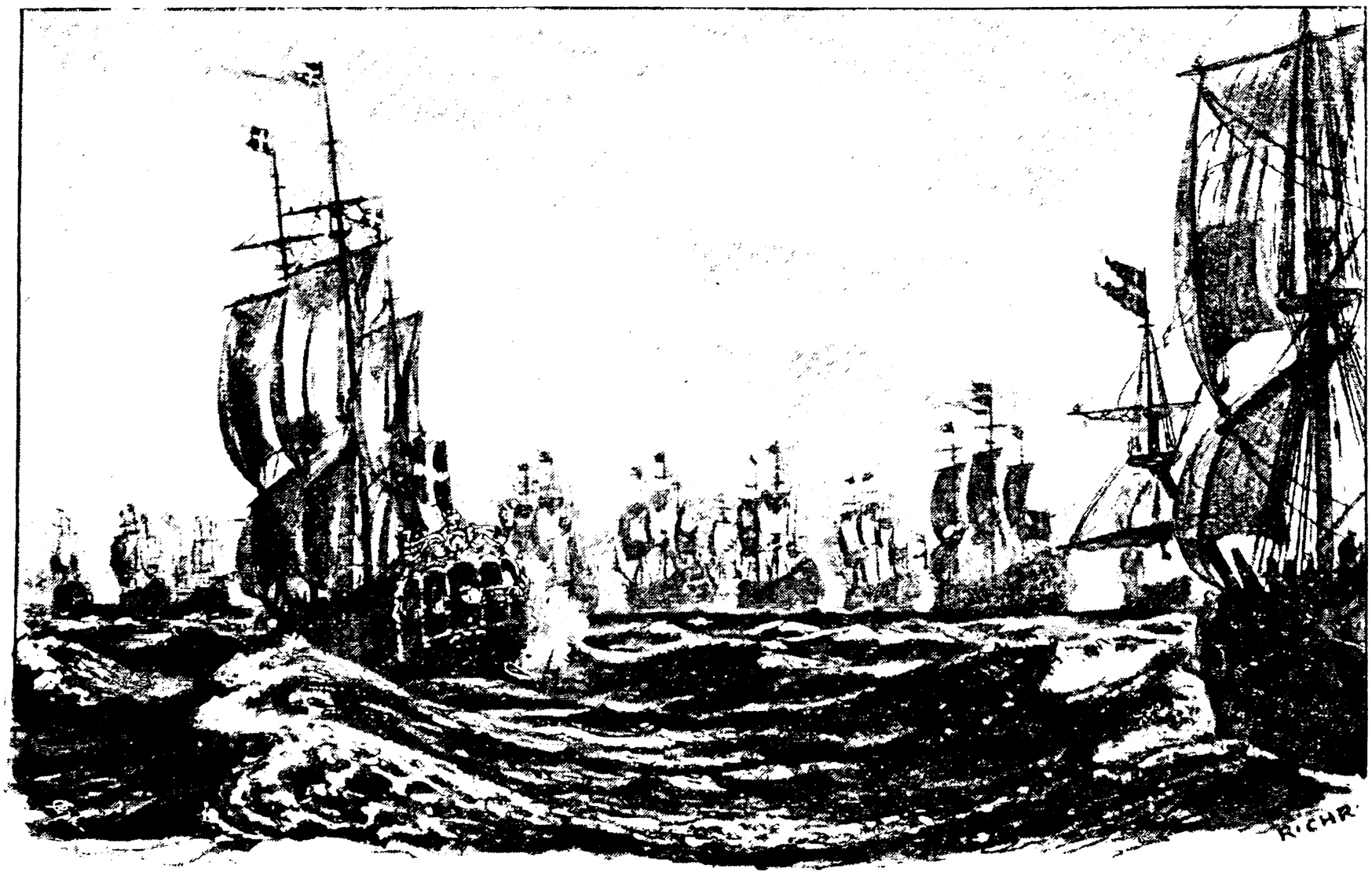

Heller ikke for de andre Skibe lykkedes det at komme igjennem Vinden, de maatte ligeledes kovende.

Flere Gange blev der saaledes vendt for at komme nærmere op til Svenskerne. Det havde jo staaet i disses Magt at begynde Kampen, naar det skulde være, men ogsaa de vendte flere Gange og beholdt stadig Luven.

Under dette Kryds var „Dannebroge“ endelig naaet op i Spidsen for 1ste Eskadre, og det var desuden lykkedes Iver Huitfeldt at arbejde sig lidt mere op til Luvart, fulgt af „Mars“, Kommandør Liebedantz, og „Beskjermeren“, Kommandør Wilster. Nærmest efter disse Skibe kom „Christianus Quintus“ med Viceadmiral Reetz og derefter „Havfruen“ med Schoutbynacht Sehested. De øvrige Skibe vare adskilligt mere ad Læ til. Flaaden var saaledes langtfra i nogen bestemt Orden; det gjaldt kun om at krydse paa for at komme paa Livet af Svenskerne.

Disse vare under en Bout Nord over komne tæt op ved Aflandshage, den Grund, der skyder et langt Stykke ud fra Amagers Sydspids. De maatte derfor hurtigt vende og stod nu ned samme Vej som de danske Skibe, idet de efterhaanden kom disse nærmere.

Klokken var nu bleven lidt over $2^1/_2$, da faldt der et Par skarpe Skud fra Wachtmeisters Flagskib „Gøta Lejon“.

„Se, se,“ sagde Iver Huitfeldt til sin Næstkommanderende, der netop var kommen op for at melde, at Alt var klart til at begynde Skydningen, „nu bliver den gode Herre nok utaalmodig.“

Han sprang op paa Vagtsbænken.

„Kuglerne vander deroppe et godt Stykke til Luvart af os. Afstanden er altfor stor.“

„Saa er det vel ikke værdt, at vi svare?“ bemærkede Næstkommanderende.

„Vel opnaa vi næppe stort derved, men de skal dog ej sige, at vi ikke give Svar paa Tiltale. De kunde ellers tro, at vi frygte Kampen.“

Den Officer, der kommanderede det underste Batteri, blev nu kaldt op, og Iver Huitfeldt spurgte ham da:

„Mener I, at vi kunne række den nærmeste Svensker, som vi har lidt agtenfor tværs, med vore sværeste Stykker?“

„Næppe, Herr Kommandør! Men vi kunne jo prøve et Par Skud med de agterste Kanoner paa Batteriet, de forreste kunne ikke bære. Mine Folk dernede længes saare derefter.“

„Lad gaa, men kun nogle enkelte Skud ad Gangen. Endnu er der ikke stor Aarsag til at brænde vor Krudt op.“

Lidt efter begyndte Skydningen fra „Dannebroge“s underste Batteri. Det var jo imidlertid op mod Luvart, at der skulde skydes, og Følgen deraf var, at den stive Kuling drev Røgen og Ilden fra Skuddene ind over Skibet, ligesom de brændende Forladninger røg ind over Skandsen.

Der var næppe gaaet en halv Snes Minutter, i hvilke der var faldet 6 à 7 Skud, førend det begyndte at ryge ude i det Bagbords Mesansrøst. En Stump Forladning havde tændt Ild i de Køjer, som vare surrede udenpaa Vant-Tallierebene her for at beskytte dem mod de fjendtlige Kugler. Snart sloge Flammerne i Vejret op langs det luv Mesansvant.

Hurtig oversaae Iver Huitfeldt Situationens Alvor.

„Hold inde med Skydningen!“ kommanderede han. „Alle Mand i Gang med Pøse og Ballier!“

Der blev nu travlt paa Skandsen med at slukke Ilden.

Flere af Officererne vare komne til for at yde Hjælp. Huitfeldt satte dem strax alle i Arbejde.

„I, Lieutenant, sørger for, at Vandlangningen ikke standser; Næstkommanderende bliver ved Branden. Vil I, Lieutenant Ogilbye, gaa forud og tilse, at Ankeret er klart til at falde. Send Bud efter Cheferne nede paa Batterierne!“

Da disse kom op, beordrede Huitfeldt dem til at lukke de agterste Porte til Luvart, men være klar til at betjene de forreste Kanoner.

De fyldte Vandpøse bleve nu langede hen til Mesansrøstet og bleve heldte ud over dette. Dog, det forslog ikke, Ilden havde faaet for godt fat. Snart blev Røgen saa tæt og kvælende. og Flammerne saa heftige, at det ikke var muligt for Folkene at nærme sig Ilden, der slikkede op langs det luv Mesansvant, hvor det tjærede Tougværk afgav en let fængelig Næring for Flammerne.

Voldsommere og voldsommere blussede Ilden op, snart stod hele Mesansrejsningen i Flammer.

Ved Iver Huitfeldts Side stod Etatsraad Ole Hansen, der som Deputeret for General-Kommissariatet var sendt ned for at undersøge Tilstanden i Skibene, og som den Dag netop var ombord i „Dannebroge“.

„Ilden agter tager Overhaand, Herr Kommandør,“ sagde Etatsraaden. „Er ingen Hjælp mulig?“

„Efter hvad jeg kan skjønne, er vort Skib redningsløst fortabt. Det er ej længere muligt at slukke Ilden.“

„Kunde man da ikke forsøge at naae ind til Land?“ spurgte Etatsraaden.

„Vi kunde vel prøve paa at holde af for Vinden og sætte Skibet ind paa Grunden, hvis Masterne ej falde forinden. Men kast Blikket ud i Læ, Herr Etatsraad! Seer I, hvorledes der er fuldt af vore Skibe hele Bugten over? Vi maatte tværs ind imellem dem, og det vilde da næppelig kunde undgaas, at vi tændte Ild i nogle af dem og de igjen i andre, saa en stor Del af Flaaden gik op i Luer. Riget vilde da ligge aabent og ganske uden Værn mod Fjenden. Skulde vi redde os selv og derved bringe Landet i Fordærvelse? Det vilde jo være en skammelig Fremfærd. Hvad det nu gjælder om, er netop at forhindre, at vi drive ned paa Flaaden.“

Med disse Ord ilede Huitfeldt forefter og raabte ned paa Batteriet: „Klar ved Touget“. Derefter kommanderede han til den Officer, der stod oppe paa Bakken:

„Lad falde Anker!“

Det svære Anker greb fat i Bunden, og det næste Øjeblik svajede „Dannebroge“ op med Stævnen mod Vinden. Skibet laa nu fast henved $2^1/_2$ Mil Østen for Kjøge By, midt imellem Amager og Nordsiden af Stevns Landet.

Næppe var Skibet svajet op, førend Mesansmasten faldt overbord. Det luv Vant var brændt over, men da Staget endnu holdt, faldt Masten uheldigvis forover, hvorved der i et Nu gik Ild i Storrejsningen.

Imidlertid var Etatsraad Hansen atter kommen hen til Iver Huitfeldt.

„Er det Eders Agt at stryge? Mulig kan da Fjenden sende et Skib herned i Nærheden og bjerge Folket!“

„Nej, Herr Etatsraad! Ikke skal Svensken kunne sige, at vi have halet vort Flag ned for ham. Dertil skal det ej komme, saa længe jeg er i Live. Kun Et er nu at gjøre. Vi slaa mod Fjenden, medens vi evne, og befale saa vor Sjæl Gud i Vold!“

„Gud velsigne Eder!“ sagde Etatsraad Hansen. „I er en brav dansk Mand, Iver Huitfeldt!“

„Og norsk tillige! Men I er ikke Krigsmand; vi have vor Baad slæbende agter, og endnu kan I naae hen over Dækket. Gaa ned i den og red Eders Liv.“

„Nej, Herr Kommandør! Ej skal det kunne siges om mig, at jeg svigtede Eder i Farens Stund. Jeg bliver her ved Eders Side.“

Uden at svare trykkede Iver Huitfeldt hans Haand.

Dernæst vendte han sig til en af Folkene, der stod i Nærheden:

„Albert Jochumsen, gaa ned i Skibet og sig Officererne, at de efterhaands skulle drage sig forefter med deres Folk, men skyde, saa længe de er i Stand dertil. Tager Ilden Overhaand, da skulle de sende Folkene op paa Dækket!“

Snart var hele Agterskibet et eneste Flammehav, med ustandselig Magt bredte Ilden sig ud over hele Skroget. Nu faldt ogsaa Fokkemasten.

Endnu vedbleve Folkene dog ufortrødent at fyre med de forreste Kanoner. Selv agterude gik der af og til et Skud, idet Kanonerne bleve glødende i den stærke Varme, saa de selv tændte Ild i Krudtladningen.

Forude paa Bakken stod Iver Huitfeldt og opmuntrede sine Folk til at kæmpe. Det stod klart for ham, at længe kunde der ikke være tilbage, før Ilden vilde naae

Krudtmagasinet. Ogsaa Folkene maatte vide dette, og det havde sandelig været meget tilgiveligt, om de vare sprungne i Søen og havde søgt at redde sig ned i Læ til de nærmeste Skibe. Men opildnede af deres brave Chefs Exempel, paavirkede af hans store Ro og Koldblodighed vedbleve de at betjene deres Kanoner mod Fjenden lige til det Sidste. —

Lad os imidlertid se lidt til de andre danske Skibe. „Mars“ og „Beskjermeren“ havde ligeledes begyndt Skydningen mod Svenskerne; de havde efterhaanden naaet nærmere hen ad „Dannebroge“ til, dog vare de for langt i Læ til at kunne yde nogen Hjælp. Noget senere kom ogsaa „Christianus Qvintus“ forbi, løsnende nogle Skud, og endelig, omtrent Kl. $3^3/_4$, strøg „Havfruen“ ned imod den brændende Tredækker.

„Jeg tænker paa, Kaptain Koningh,“ sagde Schoutbynacht Sehested til sin Flagkaptajn, „om der ikke skulde være nogen Mulighed for at bringe Hjælp til Huitfeldt. Det er haardt ganske og aldeles at skulle lade ham i Stikken.“

„Det vil næppe være muligt at sætte Baadene ud i denne Sø, ej heller er det rimeligt, at de kunne vage længe.“

„Desværre har I vistnok Ret. Desuden kunne vi ej nærme os „Dannebroge“ mere, ellers løbe vi stor Fare for at dele dens Skjæbne.“

Sagen var den, at Gnister og Brande fra det brændende Skib røg ned imod „Havfruen“. Med tungt Hjerte blev Sehested nødsaget til at holde noget af for Vinden, ellers var ogsaa „Havfruen“ geraadet i Brand.

„Stolt er det at se,“ udbrød Schoutbynachten, „hvorledes Huitfeldt endnu trods Alt bliver ved at slaa. Sandelig, han vil faae et skjønt Eftermæle.“

Han blev afbrudt af et Par vældige, dundrende

Brag, en Ildsøjle skød op mod Himlen, en tæt Røgsky fulgte efter, Splinter og Brande regnede ned rundt omkring, og da Vinden havde fejet Røgen bort, var „Dannebroge“ med Iver Huitfeldt og hans tappre Mænd forsvunden fra Havets Overflade.

Klokken var lidt over 4, da „Dannebroge“ sprang i Luften.

Et Par Chaluproere, der havde ligget nede i den Baad, som „Dannebroge“ havde havt paa Slæb, havde i Tide faaet Slæberen kappet og vare drevne indefter med Chaluppen. Desuden vare 3 Mand sprungne ud i Søen i det afgjørende Øjeblik og fik fat i Huitfeldts Fiskerjolle, der uskadt var bleven slynget overbord. Det var de Eneste, som slap derfra med Livet.

Det maa have været et forfærdeligt Øjeblik for Huitfeldts Kammerater. For ingen af dem havde det været muligt at komme ham til Hjælp, de vare jo alle langt i Læ og kunde kun langsomt krydse sig op i den stive Kuling og høje Sø. Det maatte staa klart for dem, at det var for deres og for Fædrelandets Skyld, at Iver Huitfeldt offrede sig.

Medens den danske Flaade holdt krydsende lige til Solnedgang, ankrede den svenske Flaade allerede Kl. 5 et Stykke udenfor Bugten. Samtidig med, at „Dannebroge“ kom i Brand, havde Svenskerne havt det Uheld, at to af deres største Skibe, nemlig „Tre Kroner“, Viceadmiral Ruuth, og „Prinsessan Ulrika“, Schoutbynacht von Løwen, under Vendingen ved Aflandshage vare komne for nær ved Grunden og havde rendt sig fast. Det viste sig umuligt at faae dem flot. Svenskerne maatte selv den næste Morgen stikke Ild paa dem, for at de ej skulde blive de Danskes Bytte, og op ad Formiddagen sprang de begge i Luften.

Anden Dagen efter lettede Svenskerne og krydsede Øster paa. De havde aabenbart ikke vovet at angribe den danske Flaade for Alvor. Gyldenløve, der i Mellemtiden havde havt den Ærgrelse, at den ventede Transport løb lige i Armene paa Svenskerne, lettede ligeledes og forfulgte, men de Svenske vare for langt til Luvart og kom ved en heldig Bout Falsterbo forover, hvorved de snart kom ud af Sigte. Gyldenløve vedblev at krydse paa i nogle Dage, men maatte endelig gaa til Ankers, da Pesten stadig tyndede svært ud i Besætningerne, der desuden vare udmattede, da de manglede det Nødvendigste. Linieskibet „Fyen“ under Kommandørkaptajn Ulrik Kaas var sendt Øster paa og vendte den 11te Oktober tilbage med Melding om, at det havde været ved Ystad, og da var den svenske Flaade ganske af Sigte. Dagen efter fik Gyldenløve Ordre til at gaa med Flaaden til Kjøbenhavn.

De paafølgende Dage drev adskillige Lig i Land Nord for Kjøge.

Tæt ved Stranden i den nordvestlige Del af Kjøge Bugt laa dengang Kjøge Kro; en Gaard af dette Navn ligger endnu paa det samme Sted, nedenfor Landsbyen Hundige i Kildebrønde Sogn. Her fandt man nogen Tid efter Kampen et Lig, der var drevet ind i Strandkanten. Det var helt forbrændt og i en ganske ukjendelig Tilstand, men ved at se nærmere efter fandt man paa dets Haand en Ring, og derved blev det godtgjort, at det var Iver Huitfeldts dødelige Levninger, man havde for sig.

Liget blev ført til Kjøbenhavn, bragtes senere op til Norge og hviler nu i den ikke langt fra Gaarden Throndstad liggende Hudrum Kirke, i Slægtens gamle Gravkapel.

Som en anden Winkelried havde Iver Huitfeldt offret Livet for Fædrelandet, men til Gjengjæld staar hans Minde blandt Danmarks og Norges Folk omstraalet af Berømmelsens Glorie, og med Taknemmelighed imod ham hedder det endnu, naar vi synge til Flaget:

Og flyver Du mod Himlen
I stolte Luers Favn,
Da nævn for Stjernevrimlen
Din høje Huitfeldts Navn.

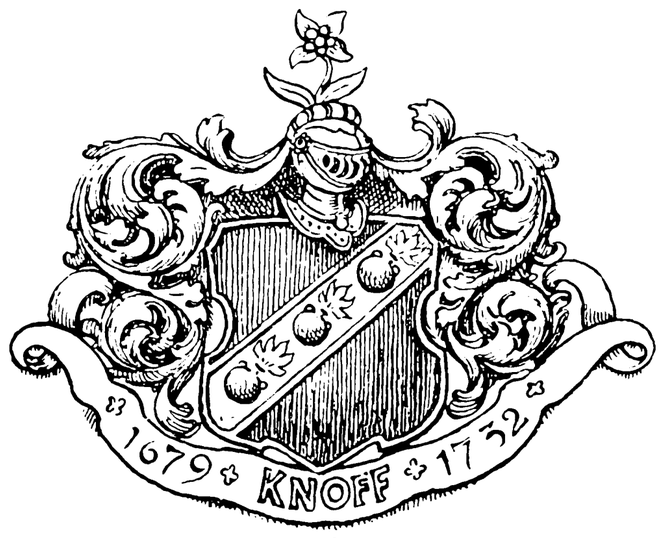

Hans Knoff.

I Vinteren mellem 1711 og 1712 blev der jævnlig overført Konvojer mellem Danmark og Norge. Af Hensyn til den svenske Flaade i Gøteborg under Viceadmiral Grev Lewenhaupt maatte disse Konvojer stadig sejle under Bedækning af Krigsskibe.

I Kattegat førte Schoutbynacht D. J. Wilster Kommandoen over den derværende dansk-norske Søstyrke, og de første Dage af April sendte han Kommandørkaptajn Hans Knoff med en lille Deling ned mod Gøteborg for at rekognoscere den svenske Flaade. Efter de Oplysninger, som Knoff kunde skaffe sig, havde Svenskerne ikke deres Skibe klare til at stikke i Søen. Da han havde meldt dette til Wilster, blev der samlet en større Handelskonvoj sidst i April, og i de første Dage af Maj 1712 gik den fra Frederiksværn over til Jylland.

Med sin lille Styrke fik Knoff Ordre til at beskytte Konvojen, thi selv om den svenske Flaade laa rolig inde ved Gøteborg, saa sværmede dog svenske Kapere paa en mærkelig uhindret Maade rundt om i Farvandet. Foruden sit eget Skib, Orlogsskibet „Fyen“ paa 50 Kanoner, raadede Knoff kun over de to Fregatter „Søridderen“ og „Leoparden“ samt den lille Snau „Lindormen“.

Efter at Konvojen lykkelig og vel var kommen ned under den jydske Kyst, sendte Knoff den 7de Maj Handelsskibene ind paa Fladstrands Rhed, medens han selv med Krigsskibene ankrede op udenfor Hirtsholmene. Her skulde han foreløbig blive liggende for at være klar til atter at overføre Skibe til Norge.

Om Eftermiddagen den 9de Maj saaes et Par Krigsskibe nede ad Læsø Rende til, kommende op Sønder fra. Halvvejs ventede man, at det var Svenskere, som vilde falde ind i Konvojen, og allerede gjorde Knoff klar til at lette for at vise dem af. Da opdagede man, at de førte dansk Flag. Snart efter ankrede det første af Skibene. Det var Fregatten „Raa“, hvis Chef strax kom ombord paa „Fyen“.

„Velkommen, Kaptajn Paulssen,“ sagde Knoff, „hvad fører Eder hid?“

„Jeg har faaet Ordre til at melde mig til Eder, Herr Kommandørkaptajn. Da jeg for fjorten Dage siden efter Schoutbynacht Wilsters Ordre havde rekognosceret for Gøteborg, gik jeg til Kjøbenhavn. Nu kom der nys Beretning om, at Svenskerne have faaet deres Skibe i Gøteborg fuldt rustede og klare til at løbe ud. Derfor gav Admi-

ralitetet mig Befaling til skyndsomst at støde til Eder, og ligeledes kommer nu Gerhard Sivertz hid med „Lossen“. Han vil strax være til Ankers.“

„Det er jo meget rart at faae Forstærkning, dog tror jeg næppe, det behøves. Svensken bliver nok inde i sit sikkre og lune Hul. Om nogle faa Dage ere vi vel ogsaa nok borte herfra igjen. Har I ellers noget Nyt at berette fra Kjøbenhavn?“

„Viceadmiral Barfod er med „Justitia“ og ti andre Orlogsskibe gaaet ned til Østersøen for at hindre de Svenske i at føre Tropper over til Pommern. Saa har og Viceadmiral Sehested faaet Kommando ved Rygen i de indre Farvande dernede. Ellers forlød det, at man i Admiralitetet er saare misfornøjet med Schoutbynacht Wilsters Forhold i disse Farvande.“

„Det undrer mig sandelig ikke,“ bemærkede Knoff. „Her bliver fast Intet udrettet, og Svenskerne have ved flere Lejligheder faaet Lov til at spille Mester. Dog har jeg ingen Ret til at tale derom og skal derfor ikke komme nærmere ind herpaa. Imidlertid vilde det ikke komme mig uventet, om Herr Wilster blev kaldet til Kjøbenhavn for at forsvare sin Adfærd.“

Strax efter meldte ogsaa Kaptajn Sivertz sig til Delingschefen, der saaledes havde faaet to Fregatter til.

Knoff havde dog gjort Svenskerne Uret, naar han mente, at de Intet vilde udrette. De havde havt deres Spejdere ude og vare saaledes komne under Vejr med, at der ikke fandtes andre danske Krigsskibe i Nærheden. Knoffs lille Eskadre syntes dem derfor et velkomment Bytte, og for at være sikkre paa at overmande ham udsendte de en Styrke paa hele 7 Linieskibe under Kommando af Schoutbynacht Sjøblad. Dette, mente de, maatte være tilstrækkeligt, hvad det jo ogsaa skulde synes. I Göteborg glædede man sig paa Forhaand baade til Laurbær og til Prisepenge.

Om Eftermiddagen den 10de Maj forlod Sjøblad Göteborg og var inden Mørkets Frembrud udenfor Fjorden. Det var Hensigten at overrumple Knoffs Eskadre i Løbet af Natten, men dette Anslag mislykkedes, thi Vinden holdt sig hele Natten saa svag, at Sjøblads Skibe, som stod tværs over Kattegattet Norden for Læsø, kun gjorde et Par Miles Fart; da det blev lyst, vare de endnu 3 Mile fra Hirtsholmene. I Dagningen bleve de opdagede af Knoffs Eskadre.

Det var jo en temmelig ubehagelig Overraskelse, thi en Kamp mod en saadan Overmagt kunde næppe føre til noget heldigt Resultat. Knoff var dog ikke den Mand, der vilde give sig uden først at bide alvorlig fra sig.

Et stort Held havde han strax. Den Smule Vind, der blæste, døde nemlig fuldstændig hen. Vandet laa som et Spejl, og Strømmen satte Svenskerne Nord efter. Disse maatte derfor gaa til Ankers for ikke at drive helt bort. De vare da henved halvanden Mil fjernede mod Øst, og Knoff fik saaledes en saare velkommen Lejlighed til at tage sine Forholdsregler.

Han kaldte strax Skibscheferne ombord til sig. Da de alle vare mødte og samlede i hans Kahyt, sagde han til dem:

„Det bliver en alvorlig Dag for os, thi saa snart der kommer blot en liden Hatfuld Vind, have vi Svenskerne over os. Vi ere jo kun maadelig forsynede med Officerer, saa det vil næppe under Bataille være muligt for os at manøvrere vore Skibe paa rette Maade.“

„Det er altsaa Herr Kommandørens Mening at slaas," bemærkede den ældste Officer efter ham, Chefen for „Leoparden", Kaptajn Christian Sahlgaard.

„Har I tænkt Eder Andet?" spurgte Knoff ham forbauset.

„Paa ingen Maade," svarede Sahlgaard. „Men det bliver en alvorlig Sag."

„Naturligvis slaas vi," yttrede nu Chefen for „Søridderen", Kaptajn Søren Hansen Lange. „Det kan der kun være en Mening om. Vort Krudt kan vel være ligesaa godt som Svenskens."

Baade Kaptajn Sivertz og Kaptajn Paulssen gave deres Bifald til Kjende.

„Altsaa, som jeg før sagde," tog nu Knoff til Orde, „vi tør ej forudsætte at faae vore Skibe manøvrerede saaledes, som det er nødvendigt imod Overmagten. Yderligere udsætte vi os for, naar vi under Kampen ere let og under Sejl, at blive dublerede af Fjenden. Jeg vil da hellere tage imod Kampen til Ankers."

„Da vil dog Fjenden ogsaa kunne dublere os og det paa værre Maade, naar han har sine Skibe i Gang, medens vore ligge stille," bemærkede Kaptajn Paulssen.

„Ganske vist!" sagde Knoff. „Det er derfor min Plan, at vi varpe os saa tæt op til Grunden, at de svenske Skibe ej kunne komme indenfor os, og at lægge vore Skibe ganske klos sammen. Paa denne Maade vil Svensken ej faae Lejlighed til at bruge hele sin Magt paa samme Tid."

Skibscheferne bifaldt fuldstændig denne Plan, og man gik strax i Værk med at udføre den. Baadene bleve satte i Vandet, Varpankere udførtes, og Skibene haledes efterhaanden saa tæt ind mod Stenrevene, som det paa nogen Maade kunde lade sig gjøre. „Fyen" lagde sig i Midten, med to Fregatter foran og to agtenfor, hvorefter man med Varpankere og Spring bragte Bredsiderne til at bære ud mod Farvandet. Derefter halede man med Varp Skibene tæt sammen, saa de dannede en sluttet Linie. Indenfor denne lagdes „Lindormen" tværs paa Linien, saaledes at dens Kanoner kunde skyde ud til begge Sider og derved forhindre Svenskerne i at angribe Linien bagfra med deres Baade, hvis de skulde faae Sligt i Sinde.

Der var god Tid til at faae Alt i Orden, thi hele Dagen vedblev det at være fuldstændigt Havblik.

Allerede inden Middag var Knoff klar til at tage mod Fjenden, saaledes at Folkene i Ro og Mag kunde skaffe.

Folkene havde jo slidt svært i det hele Formiddagen, og det var med en sand Fornøjelse, at de nu sloge sig ned paa Dækket rundt om deres Skaffebakker med en Sorgløshed, som om der ikke forestod en alvorlig Kamp.

Imellem to af Bakskanonerne paa „Fyen“ havde et Par Stykker af Mandskabet fundet sig en hyggelig Plads, hvor de nu langede til de gule Ærter med en glimrende Appetit.

„Stop lidt, bitte Jørgen Slughals,“ sagde pludselig en af dem. „Du hugger løs paa Ærterne som en forsulten Svensker. Levn dog lidt til os Andre!“

„Enhver er sig selv nærmest, Kristen Skeløje. Det er maaske de sidste Ærter, jeg kommer til at smage i dette Liv. Du er nu altid saa misundelig.“

„Aa, saamænd!“ svarede Kristen. „Heldigvis kan Du da ikke sluge de graa Ærter, som ligger parat hist henne til Svenskerne.“

„Ja, dem længes jeg svært efter at traktere. Der er ingen Fornøjelse ved at ligge og sejle Vandet tyndt mellem Norge og Jylland. Nej, saa var det lysteligere ombord paa „Lindormen“, da Peder Wessel førte den ifjor som ung Kadet. Da havde vi mangen god Spas for.“

„Men megen Ro havde I nok heller ikke.“

„Nej, det skal Vorherre vide. — Aa, lang mig lidt af Flæsket, Du, Kristen. — Vi maatte hænge i fra Morgen til Aften.“

„Med Flæsket?“

„Sludder, med Svensken. Vi var inde i alle Smuthuller i Svenske Skærgaard for at snuse efter, hvad de foretog sig derinde. Men der var heller Ingen, der som Wessel vidste Besked og kunde bringe Melding om Alt. Jeg har selv hørt ham, General Løvendal, der jo er Kongens Fætter, sige, at Wessel var hans bedste Snushane. Wessel kan vist ogsaa takke ham for, at han allerede er bleven Lieutenant. I skal se, han bliver til noget Stort engang med Tiden!“ —

Endelig vare Folkene klare med Skafningen; endnu i nogle Timer skulde de dog have Ro.

Først Kl. 6 om Eftermiddagen kom der en lille Luftning. Sjøblad lettede strax og nærmede sig langsomt ind mod den danske Eskadre. Allerede paa lang Afstand begyndte de Svenske at skyde. Knoff lod dem dog i Begyndelsen spilde deres Krudt til ingen Nytte.

„Lad os bare vente,“ sagde han tørt. „Saa længe de svenske Kugler ikke naae os, kunne vore heller ikke række Fjenden, og er det da til liden Gavn, at vi løsne vore Stykker.“

Rolig stod han og saae, hvorledes Fjenden nærmede sig. Da slog pludselig en svensk Kugle igjennem Skandseklædningen paa „Fyen“.

„Nu kan det nok være paa Tiden at hilse paa dem,“ udbrød Knoff. „Klar overalt og tag godt Sigte paa den forreste Svensker . . . . Brænd paa!“

Hele Laget fra „Fyen“ dundrede løs, og strax efter knaldede ogsaa Laget fra de fire Fregatter.

Denne Velkomsthilsen syntes at være mere, end den svenske Eskadres Formand kunde taale. Den drejede ud af sin Kurs og holdt væk fra de Danske. De andre

Svenskere fortsatte imidlertid deres Kurs, idet de nu drejede ned paa Knoffs Skibe, medens de skød med deres Bougkanoner. Knoff benyttede den gode Lejlighed til at sende dem flere langskibs Lag forind, hvorved de sikkert maa have lidt betydeligt. Ikke desto mindre gik de støt og tappert frem og nærmede sig tæt ind til de danske Skibe.

Paa ganske klos Hold lagde nu fire svenske Linieskibe sig tæt sammen op til „Fyen“. Af de danske Fregatter vare „Søridderen“ og „Raa“ yderst, og ved hver af dem lagde der sig et svensk Linieskib.

Skuddene knaldede lystig løs fra begge Sider. I den næsten stille Luft kunde Krudtrøgen ikke drive bort, og snart vare alle Skibene indhyllede i en tæt Damp.

„Det er en lummer Dag,“ sagde Knoff til en af sine Officerer. „Jeg har det saa varmt, at Sveden triller ned ad mine Kinder.“

Officeren, der havde travlt ved Kanonerne, vendte sig om, da han blev tiltalt af sin Chef.

„Undskyld, Herr Kommandør. Jeg ser først nu, at I er saaret. Blodet rinder ned over Eders Ansigt.“

„Ja, min Sandten er jeg saa,“ udbrød Knoff, idet han tørrede sig med Haanden. „Syntes jeg ikke nok, jeg nyssens fik et Knips af en liden Splint. Dog, det har mindre at betyde, saa I skal ej bekymre Eder derom. Hold blot Eders Stykker i livlig Gang og læg kun dobbelt Skarp for.“

„Skal ske, Herr Kommandør!“

I det Samme kom Næstkommanderende til og meldte, at baade „Lossen“ og „Leoparden“ havde faaet deres Spring skudt over og svajede ud af Linien.

„Da kan vi ej undvære dem. Send strax Bud over til Lieutenant Crälbech paa „Lindormen“, at han skikker sin Baad med Varpanker ud og bringer nyt Spring til begge Fregatterne, at de kunne hale sig op i Linien igjen. Hvorledes staar det til nede i Skibet?“

„Vi have kun faaet en halv Snes Saarede,“ svarede Næstkommanderende, „og Folket gjør sin Skyldighed bravt. Ej heller have vi faaet noget Grundskud. Svenskerne skyde for højt.“

Der var nu gaaet en Time, siden Kampen begyndte. Da maatte to af „Fyen“s Modstandere fortrække. De braste fuldt og holdt til Søs. Derimod var det syvende Skib, nemlig det, som i Begyndelsen havde maattet vende Næsen udefter, atter kommet til efter at have sundet sig ovenpaa den første Forskrækkelse. Det indtog et af de bortgaaede Skibes Plads og gav sig til at beskyde „Fyen“.

„To fra og en til,“ sagde Knoff, „saa bliver Regnestykket dog til Gunst for os. Lad os nu hilse pænt paa vor nye Modstander. Det vilde være en svær Uhøflighed, om vi ikke tog lidt Notits af ham.“

Trods den livlige Ild fra Svenskernes Side, var det imidlertid nu lykkedes „Lindormen“s Baad at faae Spring ombord i Fregatten „Lossen“, og Kommandør Knoff blev svært fornøjet, da han hørte Kaptajn Sivertz praje over:

„Nu er jeg i Værk med at hale Bredsiden til. Om fem Minutter skal jeg være klar til at slaa igjen.“

Kort efter kunde ogsaa Kaptajn Sahlgaard paa „Leoparden“ paany gribe ind i Kampen og hjælpe „Fyen“.

„Søridderen“ og „Raa“, der jo, som vi ovenfor have hørt, dannede Liniens to Fløje, havde imidlertid kæmpet saa bravt med deres Modstandere, at disse havde lidt betydelig Skade, ja efter nogen Tids Forløb maatte vige deres Plads.

Nu var der kun fire svenske Skibe tilbage, mod hvilke de fem danske kunde rette hele deres Ild. Fra Svenskerne blev Skydningen langsommere og langsommere, hvilket havde til Følge, at man i de danske Skibe tog fat med fornyede Kræfter. De Danske havde ogsaa havt et mærkværdig ringe Tab.

Sjøblad maatte sluttelig erkjende, at det vilde være umuligt for ham at faae Bugt med den tappre Knoff. Dagen led mere og mere, intet Resultat var endnu naaet, tværtimod vare flere af hans Skibe dygtig forskudte. Endelig henad Kl. 9 om Aftenen opgav Sjøblad Kampen. Han stod Øster paa med alle sine Skibe.

Nu fik man travlt i den danske Eskadre. Ankrene bleve hevne hjem, „Lindormen“ fik Ordre til at bjerge alle Varpene, medens de øvrige Skibe satte Sejl og fulgte efter Svenskerne. Natten faldt dog snart paa, hvorfor Knoff vendte om og atter ankrede ved Hirtsholmene. Den næste Morgen vare Svenskerne forsvundne.

I Gøteborg havde man med Spænding gaaet og ventet Sjøblads Tilbagekomst. Endelig rygtedes det, at han var under Opsejling, og Folk strømmede ned til Havnen for at se paa de ventede Priser. Man blev dog noget lang i Ansigtet, da Eskadren kom nærmere, og man kun kunde tælle de syv Skibe. Hvor vare Priserne henne, dem, man saa sikkert havde gjort Regning paa? Sagen var, at man havde gjort Regning uden Knoff. Nu fik man kun at se de mange Saarede, som bleve bragte i Land fra de svenske Skibe.

Ved sin tappre Modstand havde Knoff bjerget baade sin Eskadre og Konvojen, med sine 158 Kanoner havde han slaaet Sjøblad paa Flugt, uagtet denne havde kunnet møde op med 288 Kanoner.

Det var et smukt Blad, Knoff havde flettet ind i den dansk-norske Flaades Sejerskrands. Allerede fjorten Dage efter Kampen blev han da ogsaa forfremmet til Kommandør. I Beretningerne fra den senere Del af Krigen finder man hyppigt hans Navn anført. Saaledes deltog han paa en hæderlig Maade i Rabens Slag ved Jasmund 1715, hvor han kommanderede Linieskibet „Sophia Hedevig“, med hvilket Skib han var Viceadmiral Jost Juels Sekundant.

Hans Knoff, der var født i Norge 1679, var saaledes kun 33 Aar gammel, da han blev Kommandør. I sit 41de Aar blev han Schoutbynacht, og som saadan døde han den 12te Oktober 1732.

GEHEIMERAAD, STIFTAMTMAND, ADMIRAL
CHRISTIAN CARL GABEL
TIL GIESEGAARD, BREGENTVED OSV.
f. 1679 † 1748.

Christian Carl von Gabel.

Tidlig paa Aaret i 1715, inden der endnu var kommet større danske Krigsskibe i Søen, var en lille svensk Eskadre løben ud fra Carlskrona. Den bestod af 4 større Orlogsskibe og 2 Fregatter med ialt 326 Kanoner og blev kommanderet af Schoutbynacht Greve Hans Wachtmeister paa 74 Kanonskibet „Hedevig Sophia".

Med denne lille Eskadre havde Svenskerne foruroliget Østersøen og de danske Kyster, havde brandskattet Femern og bragt stor Forstyrrelse i den danske Søhandel.

Man havde derfor i Kjøbenhavn skyndt sig med at faae en Eskadre udrustet. Den bestod af 8 smaa Linieskibe og 3 Fregatter med ialt 496 Kanoner. Kommandoen førte Schoutbynacht Gabel ombord paa „Prinds Christian".

Den 10de April afsejlede denne Eskadre fra Kjøbenhavn. Gabel, der ikke vidste, hvor Svenskerne befandt sig, søgte dem først ovre under Bornholm. Medens han laa til Ankers her, ankom den 19de Kaptajn Gerhard Sivertz paa Fregatten „Raa" med et Brev fra Admiralitetet, der underrettede Gabel om, at de svenske Skibe sidst vare sete udenfor Traven, hvor der laa to danske Fregatter. Disse vare vel saa godt beskyttede

her, at Svenskerne ikke havde angrebet dem. Det paalagdes dog Gabel hurtigst muligt at opsøge Fjenden.

Han lettede ogsaa strax, men da Vinden var vestlig, gik det kun langsomt med at krydse sig frem. For ikke at tabe Fjendens Spor sendte han derfor den lille letsejlende Fregat „Løvendahls Galej“ forud for at opsøge Svenskerne. Denne Fregat førtes af en ganske ung Kaptajn, om hvem man allerede vidste, at Ingen saaledes som han var i Stand til at finde Fjenden; han hed Peder Jansen Wessel.

Allerede den 22de kom han da ogsaa tilbage til Flaaden, som nu var naaet ned ad Gjedser til, og meldte Gabel, at der laa 6 svenske Skibe til Ankers under Sydsiden af Femern.

Den danske Flaade krydsede stadig paa og var sent om Eftermiddagen den 23de nede SØ. for Femern, men Fjenden var ikke til at opdage. Under Wessels Fraværelse var nemlig Wachtmeister, der havde faaet Nys om den danske Flaades Nærmelse, lettet og staaet om til Nordsiden af Femern. Han ventede nemlig Forstærkning, som fra Gøteborg skulde søge ned gjennem Store Bælt, og han havde derfor taget Post nærmere oppe ad dette Farvand til.

Hen paa Aftenen fik de Danske et Orlogsskib i Sigte i NØ. Kommandørkaptajn Paulssen fik da Ordre til med Orlogsskibet „Island“ og Fregatten „Raa“ at jage, men da det fjendtlige Skib, der havde krydset frem og tilbage, nu havde set den danske Flaade og kunnet tælle Skibene i denne, holdt det af for Vinden, der var bleven svag nordøstlig, satte alle Sejl til og var snart forsvundet i Mørket, hvorfor Jagten maatte opgives.

Man havde dog nu faaet Vished for, i hvilken Retning man skulde søge Fjenden, som jo næppe kunde være langt borte.

Gabel kaldte derfor om Aftenen alle sine Skibchefer ombord paa „Prinds Christian“ til Krigsraad.

„Vi ere nu sikkre paa, hvor Svenskerne ere,“ sagde Schoutbynacht Gabel, „og det skulde undre mig, om vi ej imorgen sejler dem ind. Min Agt er da strax at aabne Kampen; under denne skal I, Kommandør Paulssen, føre, saaledes at I bliver Agtermand, om Flaaden kommer i omvendt Orden. Den næste Plads i Rækken tager Kaptajn Søren Heyer med „Laaland“. Dernæst kommer I, Kaptajn Hoppe, med „Prinds Christian“ her. Vor Agtermand og Sekundant skal være Deichmann med „Prinds Carl“. Sluttelig kommer Hagedorn med „Prinds Vilhelm“, Schindel med „Fyen“, Mikkel Bille med „Delmenhorst“ og agterligst Kaas med sit „Nældeblad“. Og agter jeg det nu for bedst, at vi under Kampen ej splitte vor Styrke, men holder denne udi tæt og sluttet Orden sammen paa en enkelt Linie, og falder et Skib ud af denne, da maa Agtermanden strax slutte op. Anden Ordre skjønner jeg ej nødvendig, jeg er fuldelig forvisset om at kunne stole paa Eder alle! Nu gjælder det blot at klemme paa for Natten. Skulde en af Eder falde i Læ, saa han ej er i Nærheden, naar vi tage Slagorden, da maa han hurtigst muligt tage Post som Agtermand!“

Efter dette korte Krigsraad krydsede Flaaden videre for Natten. Endnu ved Daggry saae man Intet til Svenskerne. Gabel gav da Ordre til, at Flaaden skulde danne Slaglinie, hvorefter han satte Kursen NV. op ad Lolland til for ikke at sejle sig for langt i Læ.

Kort efter fik man ogsaa den svenske Flaade i Sigte forude, lidt i Læ. Denne var nemlig i Løbet af Natten staaet Nord paa, var derefter vendt oppe under Lolland og holdt nu SØ. ud med Bagbords Halse. Wachtmeister drejede strax tæt til Vinden for om muligt at vinde Luven fra de Danske. Dette lykkedes dog ikke, thi Gabel drejede ligeledes tæt til Vinden.

Man maa beundre det dristige Mod, hvormed Wachtmeister gik imod de Danske. Trods sin Styrkes Underlegenhed faldt det ham ikke ind at unddrage sig Kampen. Endnu paa dette Tidspunkt kunde han mulig have undgaaet den ved at søge op i Store Bælt. Om end Vinden her ikke vilde være gunstig for ham, saa vilde han dog derved have faaet et Forspring, som han vel skulde kunne benytte sig af med sine velsejlende Skibe. Dog, han vilde ikke flygte, og hans behjertede Skibschefer delte hans Mening.

Flaaderne nærmede sig nu stærkt hinanden. Gabel gjorde Signal for Angreb, holdt af for Vejret og stod ind paa Svenskerne, idet han dannede sin Linie parallelt med deres og stadig til Luvart.

Svenskerne havde allerede begyndt Skydningen paa temmelig lang Afstand. Gabel havde om Morgenen givet Ordre til, at der fra de danske Skibe ikke maatte skydes, førend man kunde se ind gjennem Fjendens Kanonporte. Da Gabel var kommen op paa Siden af Wachtmeisters Skib „Hedevig Sophia", aabnede han Ilden, og i samme Nu tordnede Kanonerne løs fra alle de danske Skibe.

Gabel gav Kaptajn Frederik Hoppe Ordre til at lade Kanonerne dels med Kugler og Knipler, dels med Skraasække. De svenske Skibe tilføjedes derved stor Skade baade paa Rejsningerne og Besætningerne. Allerede ved de første Lag fra „Prinds Christian" blev „Hedevig Sophia" højst ilde tilredt og fik endog adskillige Grundskud. Den heltemodige Wachtmeister svarede af al Kraft, og i en Times Tid var Kampen staaende mellem begge Linier, idet Flaaderne kun bevægede sig smaat fremad.

„Det maa man lade, at min gode Kammerat Wachtmeister fægter som en brav Karl," sagde Gabel til sin Flagkaptajn, der stod ved hans Side paa „Prinds Christian"s Hytte.

„Ja sandelig, det er os en værdig Modstander," yttrede Kaptajn Hoppe. „Dog skulle vi vel nok faae Bugt med ham."

„Men han bliver en haard Nød at knække," svarede Gabel. „Se nu der! Der fik vi en net Hilsen!"

„Hedevig Sophia" havde sendt et samlet Lag ind over „Prinds Christian" med en voldsom Virkning. Flere Kugler vare slaaede gjennem Skibssiden og sendte en Regn af Splinter ind over Skandsen. Lidt fra Gabel faldt en Officer om paa Dækket, det var Lieutenant Bruun, der havde faaet begge sine Ben knuste. Ligeledes laa flere af Folkene døde og kvæstede. Begge Mærssejlene raslede ned, thi Faldene vare skudte over.

„Hurtig, ned med Roret!" kommanderede Gabel, „ellers løber „Laaland" op i os!"

Flaaderne vare nemlig vendte, saaledes at „Prinds Christian" nu var kommet foran „Laaland".

„Der er ikke Andet for," vedblev Gabel, henvendt til Kaptajn Hoppe, „vi maa holde ud af Linien for ej at bringe denne i Uorden."

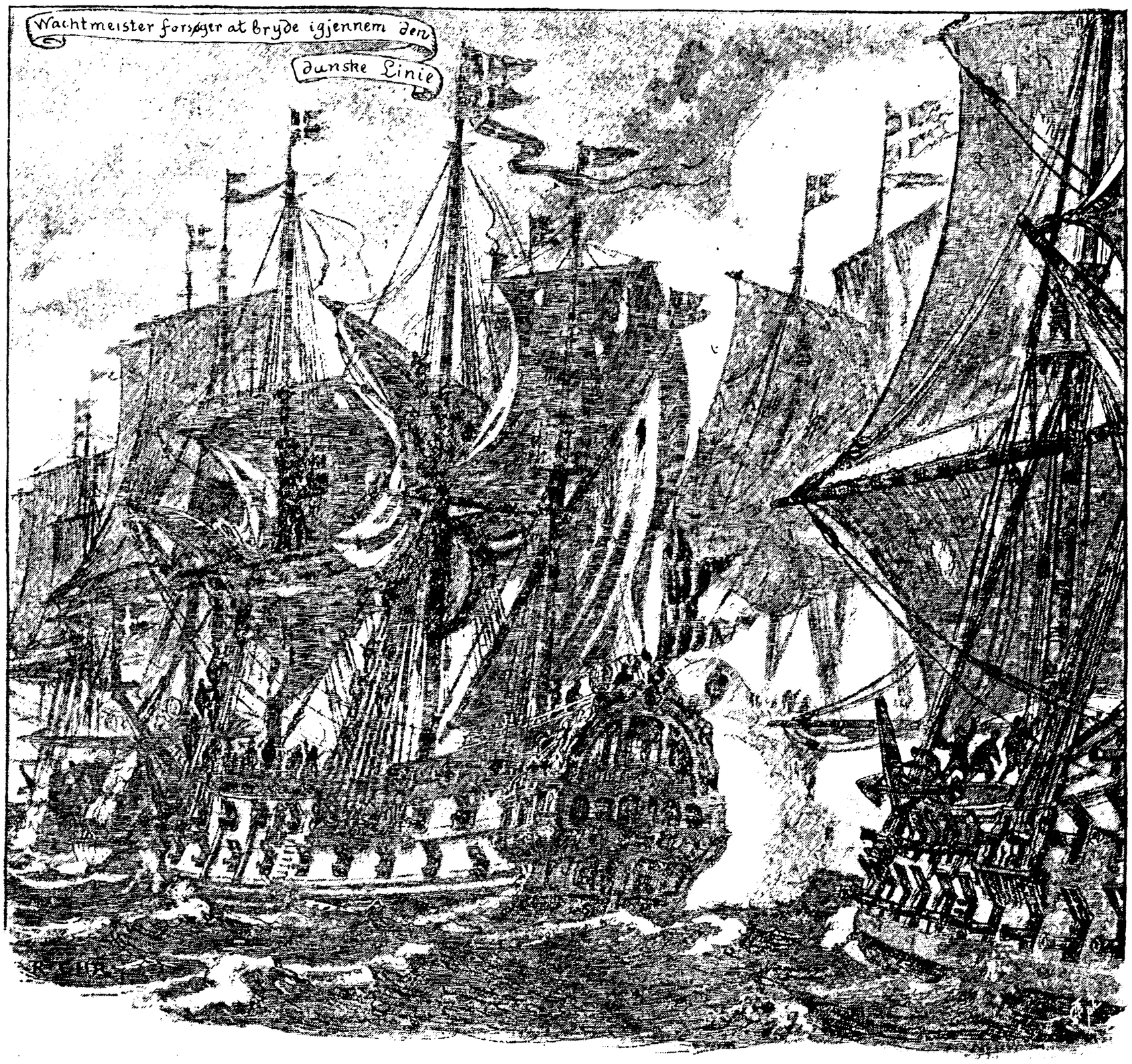

Kaptajn Ho pe udførte strax den befalede Manøvre, og det lykkedes ham at luve saa højt op med Skibet, at „Laaland“ kunde komme klar.

Der opstod derved en Aabning i den danske Linie, og Wachtmeister vilde da forsøge en meget dristig Manøvre, idet han vendte for med sin Eskadre at prøve paa at bryde gjennem den i den danske Linie opstaaede Aabning. „Laaland“ og „Island“ forcerede dog strax Sejl og sluttede paa deres Formænd. Gabels Flagskib sendte derhos et Lag langskibs ind over „Hedevig Sophia“. Wachtmeister maatte opgive den paatænkte Manøvre og vendte paany; derpaa vendte ogsaa den danske Linie og atter stod Flaaderne jævnsides, i nordvestlig Retning.

Længe varede det ikke, førend „Prinds Christian“ atter havde faaet sine Mærsesejl hejst og igjen indtog sin Plads i Linien.

Under Kampen holdt Fregatterne sig paa den Side af deres Eskadre, som var længst fra Fjenden. Den svenske Fregat „Hvita Ørnen“ havde da taget en saadan Stilling, at den gjennem Mellemrummet i Linien mellem „Hedevig Sophia“ og dette Skibs Agtermand kunde beskyde Gabels Flagskib paa en temmelig generende Maade.

Gabel gav da Signal til „Løvendahls Galej“, som var tæt til Luvart af ham, om at nærme sig; Kaptajn Wessel løb strax tæt hen langs Siden af „Prinds Christian“.

„Kaptajn Wessel,“ prajede Gabel over til ham, „kan De se den Fregat, som er tæt agtenfor den svenske Schoutbynachts Skib?“

„Javel!“ svarede Wessel.

„Vil De saa, min gode Kaptajn, sørge for at faa den næsvise Svensker jaget af Vejen!“

„Skal være mig en Fornøjelse, Herr Schoutbynacht. Hvor langt skal jeg jage ham?“

„Saa langt og saa længe De lyster,“ svarede Gabel.

Wessel luvede lidt op, braste bak et Øjeblik og lod „Løvendahls Galej“ sakke ned langs den danske Linie. Da han var klar af denne, braste han fuldt, lagde Roret op, stod ned agtenom den svenske Linie og drejede derefter til Vinden, idet han nu stod i Læ af Svenskerne.

Disse sendte ham flere Kugler, idet han passerede tæt langs deres Linie. Dem ændsede han dog ikke, men holdt sin Kurs uforstyrret. Snart var han naaet op i Nærheden af „Hvita Ørnen“. Dennes Chef, Kaptajn Printz, havde hidtil ikke lagt Mærke til „Løvendahls Galej“, da Krudtrøgen var dreven ned over denne og helt havde skjult den. Nu opdagede han pludselig en dansk Fregat tæt ved sig. I sin Befippelse bemærkede han ikke, at hans Modstander var langt mindre end „Hvita Ørnen“. Dette Skib førte 32 Kanoner, Wessel havde kun 18, men dem brugte han tilgavns. „Hvita Ørnen“ satte flere Sejl og luvede klos til Vinden, saaledes at den kom tæt op til de svenske Linieskibe, under hvis Beskyttelse den holdt sig. Gabel blev saaledes fri for Ilden fra den; men det ærgrede Wessel, at han ikke kunde faae fat i „Ørnen“.

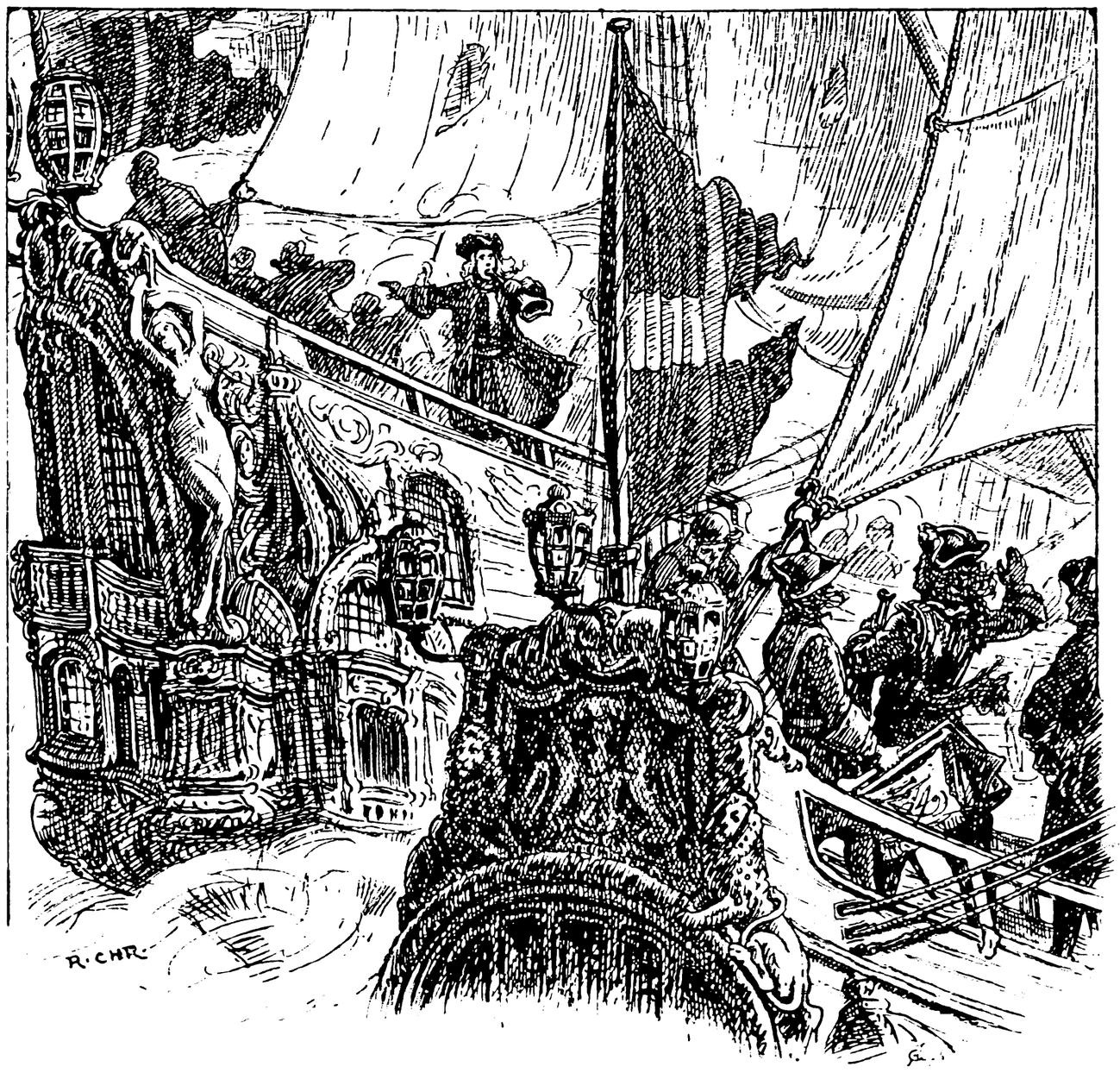

„Tvi Dig an,“ raabte Wessel over til sin Modstander. „Hedder Du Prinds? Du burde hedde Patteglut, slig Du kryber i Skjul under Din Moders Skjørter.“

Det lykkedes dog ikke Wessel at faae sin Modstander lokket ud fra dennes

sikkre Plads. Derimod maatte han selv fortrække, da det svenske Linieskib spillede løs paa ham. Dog skulde det ikke vare længe, førend Wessel skulde faae sit Ønske opfyldt om at faae Fingre i „Hvita Ørnen“.

Kampen gik stadig sin Gang; det var allerede godt hen paa Eftermiddagen, og endnu bed Svenskerne bravt fra sig. Da havde de det Held, at Orlogsskibet „Södermanland“ ved et Lag fra „Prinds Carl“ mistede sin Forstang, og samtidig fik Skibets Chef, den tappre Kaptajn Åberg, Benet skudt af, hvorhos en stor Del af Besætningen blev dræbt eller saaret. De Tiloversblevne tabte fuldstændig Modet, Skibet holdt væk fra Linien. Da Wachtmeister saae dette, blev han saa forbittret, at han sendte flere skarpe Skud efter det for at tvinge det til atter at søge sin Plads. Forgjæves! „Södermanland“ havde faaet nok.

Denne Forringelse af deres Styrke kunde Svenskerne ikke taale, den danske Overmagt blev derved altfor knusende. Under den lange og voldsomme Kamp paa nært Hold var der faldet saamange Folk ombord i de svenske Skibe, at der ikke var nok tilbage til at betjene Kanonerne. For hvert Lag fra de Danske kunde Svenskerne kun svare med enkelte Skud. Videre Kamp var nu haabløs. Wachtmeister maatte snart efter med sine andre Skibe holde af for Vinden, Vester efter, satte alle Sejl til og søgte bort fra de Danske.

Disse fulgte efter og vedligeholdt stadig Skydningen, lige til Klokken var bleven 9 om Aftenen; det var da blevet saa mørkt, at man ikke mere kunde skimte Modstanderne. Gabel var med sin Flaade naaet midtvejs mellem Langeland og Femern; her krydsede han frem og tilbage og ankrede endelig Kl. 12 om Natten midt i Farvandet, idet han var vis paa herfra at kunne forhindre Fjenden i at undslippe op gjennem Store Bælt, hvis denne skulde vove et saadant Forsøg.

Wachtmeister var gaaet længere Vester efter. Da han havde faaet Vished for, at de Danske foreløbig ikke forfulgte ham videre, gik han til Ankers og kaldte strax efter sine Skibschefer ombord i „Hedevig Sophia“.

Det var just ikke nogen lystelig Beretning, disse havde at bringe ham. Takkeladsen var aldeles ødelagt, alle Skibene havde faaet Grundskud, „Hedevig Sophia“ alene 17, af hvilke de 5 vare saa langt under Vandlinien, at det var umuligt at faae dem tætnede, hvorfor Pumperne stadig maatte holdes i Gang af det iforvejen udmattede Mandskab; henved 700 Mand vare døde eller saarede, deriblandt flere Officerer; Ammunitionen var næsten opbrugt, og endelig havde Folkene fuldstændig tabt Modet, hvad man ikke kan undre sig over.

Wachtmeister var kommen saa langt Vester paa, at det ikke var muligt for ham at krydse sig op til Store Bælt og saaledes slippe den Vej bort. Paa den anden Side vilde det være en Umulighed at fortsætte Kampen den næste Dag i den Tilstand, hvori Skibene befandt sig, det vilde være det Samme som at give Skibene i de Danskes Vold. Saa hellere ødelægge dem selv. Vi skulle strax faae at se, hvorledes Wachtmeister udførte dette.

Heller ikke de danske Skibe vare gaaede Ram forbi, de havde faaet de svenske Kugler at føle. Den danske Eskadre havde ialt 66 Faldne og 220 Saarede, blandt disse, foruden Lieutenant Bruun, Kommandørkaptajn Paulssen paa „Island“; han havde faaet en Musketkugle gjennem Kinden, hvorfor Gabel strax sendte Kaptajn Rosenpalm

til hans Assistance. „Prinds Christian“ havde faaet 6 Grundskud, som dog nu bleve tætnede med Tællepropper og Blyplader. Rejsningerne havde ogsaa lidt meget, dog vare alle Skibene atter klare den næste Morgen tidlig paa Dagvagten.

Allerede inden Flaaden om Aftenen var gaaet til Ankers, havde Gabel kaldt Kaptajn Wessel ombord til sig. Da denne mødte ombord i „Prinds Christian“, gik Schoutbynachten op og ned ad Dækket i en ivrig Samtale med sin Flagkaptajn Frederik Hoppe.

„Naar vi nu holde gaaende her den første Del af Natten i smaa Slag mellem Femern og Langeland, da vil Herr Wachtmeister næppe driste sig til at søge denne Vej,“ bemærkede Gabel.

„Men vil han mulig ej forsøge at salvere sig op ad Lille Bælt,“ sagde Kaptajn Hoppe.

„Det vilde være for stort et Vovestykke for ham at binde an med Batterierne oppe i det Smalle af Bæltet, ad Middelfart til,“ svarede Schoutbynachten. „Wachtmeisters Skibe ere sikkerlig ej i Forfatning til megen Kamp. Han maa visselig blive her inde paa Bugten, og naar det bliver lyst imorgen, da kunne vi jo tales ved paa ny.“

„Men det gjælder da at have Øje med ham for Natten.“

„Netop af den Grund har jeg ladet den unge Kaptajn Wessel kalde. Ingen vil som han vide at holde et vaagent Øje.“

Netop i dette Øjeblik gik Wessel over Falderebet og meldte sig til Schoutbynachten.

„I forstaar sandelig altid at komme i den rette Stund,“ sagde Gabel. „Lige nu talte jeg netop med Hoppe om Eder. Jeg har været vel tilfreds med Eders Bravoure idag, men I vil ikke faae nogen rolig Nat.“

„Saameget des bedre, Herr Schoutbynacht,“ svarede Wessel. „Til at sove kan der altid blive Stunder.“

„Det er da min Ordre til Eder, at I tager Brandvagt mellem Flaaderne for Natten og navnlig ej lader den svenske Flaade ud af Syne. Sikkerlig behøver jeg ej at give Eder den Formaning at passe vel paa, det Fjenden ej ved Nattens Tid skal kunne echappere af den Fælde, han er udi. De to andre Fregatter skulle snarest blive sendte efter. Dermed ønsker jeg Eder en god Nat!“

„Takker skyldigst,“ svarede Wessel, „skal nok sørge for, at den ej bliver altfor rolig.“

Snart var „Løvendahls Galej“ paa Vej forud for den øvrige Flaade. Klokken var da 10, og et Par Timer senere, som vi have hørt, gik Gabel til Ankers, medens vi ville følge Wessel paa hans natlige Færd.

Da Wachtmeister om Aftenen var ankret, vare dog ikke alle hans Skibe hos ham. Den velsejlende Fregat „Hvita Ørnen“ var bleven skilt fra Flaaden og søgte i Nattens Løb at krydse sig Nord paa. Det varede imidlertid ikke længe, før Wessel havde opdaget den og krydsede efter den af alle Kræfter. Chefen for den svenske Fregat, Kaptajn Printz, søgte nu at narre Wessel, idet han pludselig forandrede Kurs og holdt over mod Ærø, men Wessel passede paa og fulgte efter. Da det lysnede, var „Hvita Ørnen“ allerede naaet næsten midt imellem Als og Ærø. Ved en heldig

Vending var „Løvendahls Galej“ imidlertid kommen tæt op under Ærø, hvorved den havde faaet bedre Højde end „Hvita Ørnen“.

Da Kaptajn Printz saae, at han stadig blev forfulgt, vendte han og stod over mod Kysten af Sønderjylland. Han var ellers en tapper Mand, han havde kort Tid forinden efter en Kamp paa $2^1/_2$ Time nede under Rygen erobret den danske Fregat „Ørnen“ paa 20 Kanoner. Han vilde derfor sikkert have bidt fra sig, men nu opdagede han Øster ude Fregatten „Raa“ komme op. Wessel begyndte da at skyde for at vække dennes Opmærksomhed; det var snart umuligt for Printz at undslippe. Der var da intet Andet for ham at gjøre end at benytte sit Forspring til at søge ned mod den svenske Hovedstyrke.

Det lykkedes ham, men til sin Forfærdelse saae han, at alle de svenske Skibe vare satte paa Grund inde under Bülk, „Hedevig Sophia“ med kappet Stormast og med et hvidt Flag vajende. Han var strax klar paa Sagernes Stilling; da han naaede sin Eskadre, løb han derfor sit Skib fast lidt indenfor Wachtmeisters Flagskib.

Wessel var fulgt efter og braste bak tæt udenfor „Hedevig Sophia“. Han saae, at Svenskerne vare i Færd med at ødelægge deres Rejsninger, og at man i Admiralskibet skød med Kanoner ned i Lasten for at ødelægge Skibets Bund. Det maatte forhindres. Han sendte da strax Lieutenant Ferry som Parlamentær over til Wachtmeister og lod denne vide, at naar han havde hejst hvidt Flag som Tegn paa Overgivelse, saa var han ikke berettiget til at ødelægge Skibene, som nu vare danske Priser. Hvis han vedblev med denne retsstridige Fremfærd, da lovede Wessel ham dyrt og højt, at ikke en eneste Mand paa den svenske Eskadre vilde faae Pardon, selv om Svenskerne flygtede i Land.

Denne Trudsel gjorde den ønskede Virkning, Wachtmeister lod strax Skydningen standse. Han lod sin Baad gjøre klar og gik ned i denne sammen med sin Flagkaptajn Falck. Idet han tog Plads i Baaden, spændte han sin Kaarde af og kastede den i Vandet med de Ord:

„Eftersom Du har tjent mig saa daarlig, skal Du ikke tiere bæres, hverken af mig eller nogen anden Mand.“

Saa roede han ombord til Wessel og overgav sig til denne som Krigsfange. Wessel, der jo kunde være Høfligheden selv, modtog Wachtmeister med Kanonsalut.

Imidlertid var Fregatten „Raa“ kommen til og løb tæt forbi „Løvendahls Galej“.

Wessel prajede da over til Kaptajn Sivertz:

„Kjære Ven, gjør mig den Tjeneste at blive her og pas paa, at Svenskerne ej ødelægge deres Skibe mere, end de alt have gjort. Jeg har Greve Wachtmeister her hos mig og bringer ham nu ombord til vor Schoutbynacht!“

Lad os imidlertid et Øjeblik vende tilbage til den danske Hovedstyrke.

Strax om Morgenen lod Gabel Alt gjøre klart til fornyet Kamp, hvorefter han lettede og stod Vester paa med den svage nordlige Brise for atter at søge de Svenske. Det varede ikke længe, før man kunde se disse nede under Bülk ved Indløbet til Kieler Fjord.

Da Gabel kom nærmere, saae han, at de svenske Skibe vare satte paa Land, havde strøget deres Kongeflag, og at den svenske Schoutbynacht havde hejst hvidt Flag agter. Tillige saae han, at „Løvendahls Galej“ laa tæt udenfor de svenske Skibe.

„Sagde jeg ikke nok," henvendte Gabel Ordet til Kaptajn Hoppe, „min unge Ven Wessel skulde nok være Manden for at holde Svensken fast."

Gabel gik nu med den danske Eskadre til Ankers en lille Fjerdingvej udenfor de svenske Skibe, idet han afventede nærmere Melding fra Wessel.

Snart efter ankrede „Løvendahls Galej" paa Sideń af „Prinds Christian". Wessel roede strax ombord til Schoutbynachten medbringende Greve Wachtmeister og Kaptajn Falck.

Gabel modtog sin slagne Fjende med al mulig Honnør, idet han gik denne i Møde ved Falderebet og rakte ham Haanden med de Ord:

„Vel tør jeg ej byde Eder velkommen ombord paa mit Skib, thi det kunde lyde som Spot og Haan, men vær forvisset om, at jeg agter Eder højt efter Kampen igaar, hvor I slog som en tapper Mand. Dog, hvi bærer I ej Eders Kaarde ved Siden?"

„Intet sømmer det sig for en fangen Mand at bære Værge," svarede Wachtmeister mørkt.

„Slig som I har brugt Eders, bør I ej være det foruden. Jeg vilde skjønne mig hædret, om I for Eftertiden vilde bære min!"

Med disse Ord spændte Gabel sin sølvbeslaaede Kaarde af og rakte den til Wachtmeister.

„Vær vis paa, Herr Schoutbynacht, at Eders ædle Fremfærd mildner min Kvide. Stedse skal jeg herefter bære Eders Kaarde som et Minde om en ædel og højmodig Fjende!"

Peder Wessel maatte nu aflægge Beretning om sit natlige Kryds efter „Hvita Ørnen". Da han var færdig, sagde Gabel til ham:

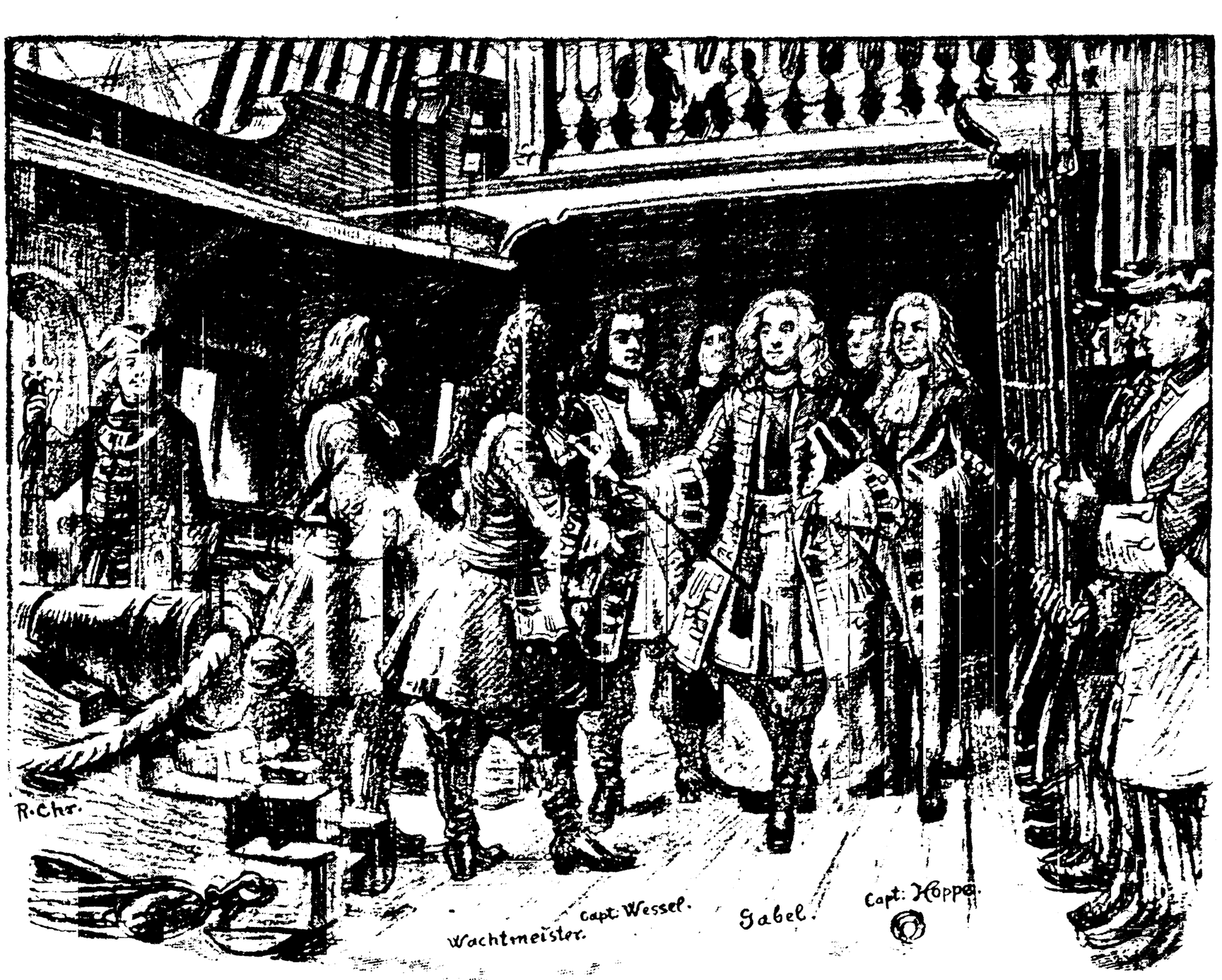

„Jeg er højlig tilfreds med Eder, Kaptajn Wessel. Nu haver I strax at bringe „Hvide Ørn“ af Grund og hurtigst muligt faae en ny Stormast i den og gjøre den sejlklar for derefter at eskortere den til Kjøbenhavn. Saa overdrager jeg Eder det hæderfulde Hverv at bringe de høje Herrer i Admiralitetet mit Budskab om den Sejer, hvormed Gud har forlenet vore Vaaben.“

Allerede den 12te Maj var Wessel med „Løvendahls Galej“ og „Hvide Ørn“ til Ankers paa Kjøbenhavns Rhed. Snart efter fik han som Belønning Kommandoen af „Hvide Ørn“, der jo var et langt større Skib end hans tidligere lille Fregat.

De følgende Dage var der travl Virksomhed med at redde de erobrede svenske Skibe. Det viste sig snart, at „Hedevig Sophia“ var saa forskudt og ødelagt, at den ikke stod til at bjerge. Derimod fik man „Nordstjernen“, „Södermanland“ og „Göteborg“ samt foruden „Hvita Ørnen“ tillige Fregatten „Hvita Falken“ bragte af Grund og tog strax fat paa at istandsætte dem. De 1800 fangne Svenskere bleve fordelte paa de danske Skibe og maatte selv arbejde med paa at faae deres tidligere Skibe bragte flot.

Den 18de Maj var der stor Stads paa Flaaden, thi Kong Frederik den Fjerde var kommen der ombord, havde beset saavel Eskadrens Skibe som de svenske Priser og holdt derefter Taffel ombord hos Gabel.

Ved Taffelet hævede Kongen sit Glas og sagde:

„Vi ville hermed have Eder, Herr Gabel, udnævnt til Viceadmiral og til Vor Kammerherre. Ligeledes ville Vi lykønske Eder, Herr Deichmann, som Schoutbynacht. Saa ville Vi ogsaa have, at alle Cheferne paa Orlogsskibene skulle forfremmes en Grad for Eders beviste Bravoure. Dertil skulle I og alle bære en Guldmedaille som et Naadestegn for denne gloriøse Victorie!“ —

Endnu skulle vi tilføje, at Svenskerne havde havt et Par Snauer liggende inde under Femern. Disse bleve Dagen efter selve Slaget angrebne af Kaptajn German Lund paa Fregatten „Sophia“. Den ene af Snauerne blev brændt, den anden erobret.

Saaledes undslap ikke et eneste Skib af Wachtmeisters Eskadre; dog skal det erkjendes, at han havde kæmpet bravt og tappert imod den store Overmagt.

* * *

Iden senere Del af Krigen var Gabel ligeledes virksom. I 1715 førte han en Del af Flaaden under Rabens Overkommando, og efter Slaget den 8de August havde han en Tid, under Rabens Sygdom, den højeste Kommando. Aaret efter var han Eskadrechef i Kattegattet. I 1717 blev han udnævnt til den vigtige Post som Overkrigssekretær, altsaa baade Marine- og Krigsminister, hvilken Post han beklædte til 1725.

Der var her nok at varetage, navnlig efter Krigen, da der var Megét, som skulde bringes i Orden. Det faste Mandskab havde i lang Tid ikke faaet deres Lønning udbetalt, herfor sørgede nu Gabel. Han bragte efterhaanden Orden i Personnellet, blandt hvilket der fandtes adskillige uduelige Personer, som nu bleve afskedigede. Han bevirkede, at der i Marinen indførtes Uniformer, sørgede ogsaa for Materiellet ved heldige Indkjøb af Tømmer og Andet, drog Omsorg for Indførelsen af mere tidssvarende Rettergang og var paa alle Maader virksom for at bringe Krigsmagten paa Fode.

Den store Magt og Indflydelse, Gabel havde faaet, skaffede ham imidlertid ligesaa farlige som indflydelsesrige Fjender. De beskyldte ham for at have taget mod Bestikkelser og for paa egen Haand at have ført Underhandlinger med Udlandet. Vel bleve disse Beskyldninger ikke beviste, men Gabels Stilling var dog bleven rokket derved, og i 1725 blev han afskediget fra sin Stilling som Overkrigssekretær. Dog blev han allerede Aaret efter udnævnt til Stiftamtmand i Ribe, og her blev han da lige til sin Død den 3die August 1748. Han var født den 10de November 1679.

Søheltene
fra Kampene om Rygen.

Den langvarige Krig, som i hele 11 Aar, fra 1709 til 1721, rasede i Norden, gav Flaaden rig Anledning til at øve Bedrifter, hvis Minder endnu leve i Folket. Medens Lykken af og til svigtede os til Lands, fulgte den os næsten altid paa Søen. Som et talende Bevis herpaa kunde vor Flaade efter Krigen pege hen paa ikke mindre end 45 erobrede større og mindre svenske Krigsskibe som Trophæer, hvorimod Antallet af de danske Skibe, der faldt i svensk Haand, var langt mindre, nemlig kun 5. Det var da ogsaa en lang Række af Helte, som vor Flaade under denne Krig kunde opvise. Af disse have vi allerede i en særlig Skildring dvælet ved Gabel, hvis Sejer paa Kolbergerhejde staar som en Begivenhed for sig. Ogsaa Tordenskjold ville vi behandle særskilt. Derimod ville vi tage de andre fremragende Førere, nemlig Kong Frederiks Halvbroder Ulrik Christian Gyldenløve, Christen Thommesen Sehested og endelig Peter Raben og Jost Juel i ën samlet Skildring, da deres Optræden i Østersøen og navnlig i Farvandene omkring Rygen danner saa at sige et Afsnit for sig under Krigen.

Paa en smuk Sommerdag med en fin nordlig Brise stod en lille Eskadre Sønder efter langs Østkysten af Rygen. Det var en mærkelig Blanding af de forskjelligste Skibe, hvoraf denne Eskadre bestod. Der var et Linieskib, men af en løjerlig bred Form, det var det i Neumühlen 1704 byggede fladbundede „Ditmarsken“, der førte 50 Kanoner og dog kun stak 11 Fod i Vandet. Paa dette Skib vajede Viceadmiral Christen Thommesen Sehesteds Flag. Desuden var der af egentlige Skibe 2 Fregatter og 5 Snauer. Disse Skibe havde nogle Pramme og armerede Barkasser paa Slæb; endvidere var der nogle Brandere, et Bombarderskib og nogle andre Fartøjer, kort sagt en mærkelig Sammenblanding af Skibe.

Denne Eskadre havde de sidste Dage af Juli 1712 forladt Kjøbenhavn. Over Østersøen var den bleven eskorteret af en Deling af Flaaden under Viceadmiral Barfods Kommando. Hensigten med denne Expedition var at hjælpe den forenede dansk-russisk-polske Hær ved Belejringen af Stralsund. Hidtil havde Svenskerne nemlig kunnet holde Adgangen fri fra Søsiden, og Belejringen havde derfor ikke havt nogen rigtig Art. Allerede Aaret iforvejen havde Sehested ført Belejringsskyts derned, dog havde den svenske Hovedflaade snart efter gjort sig til Herre i denne Del af Østersøen, og et

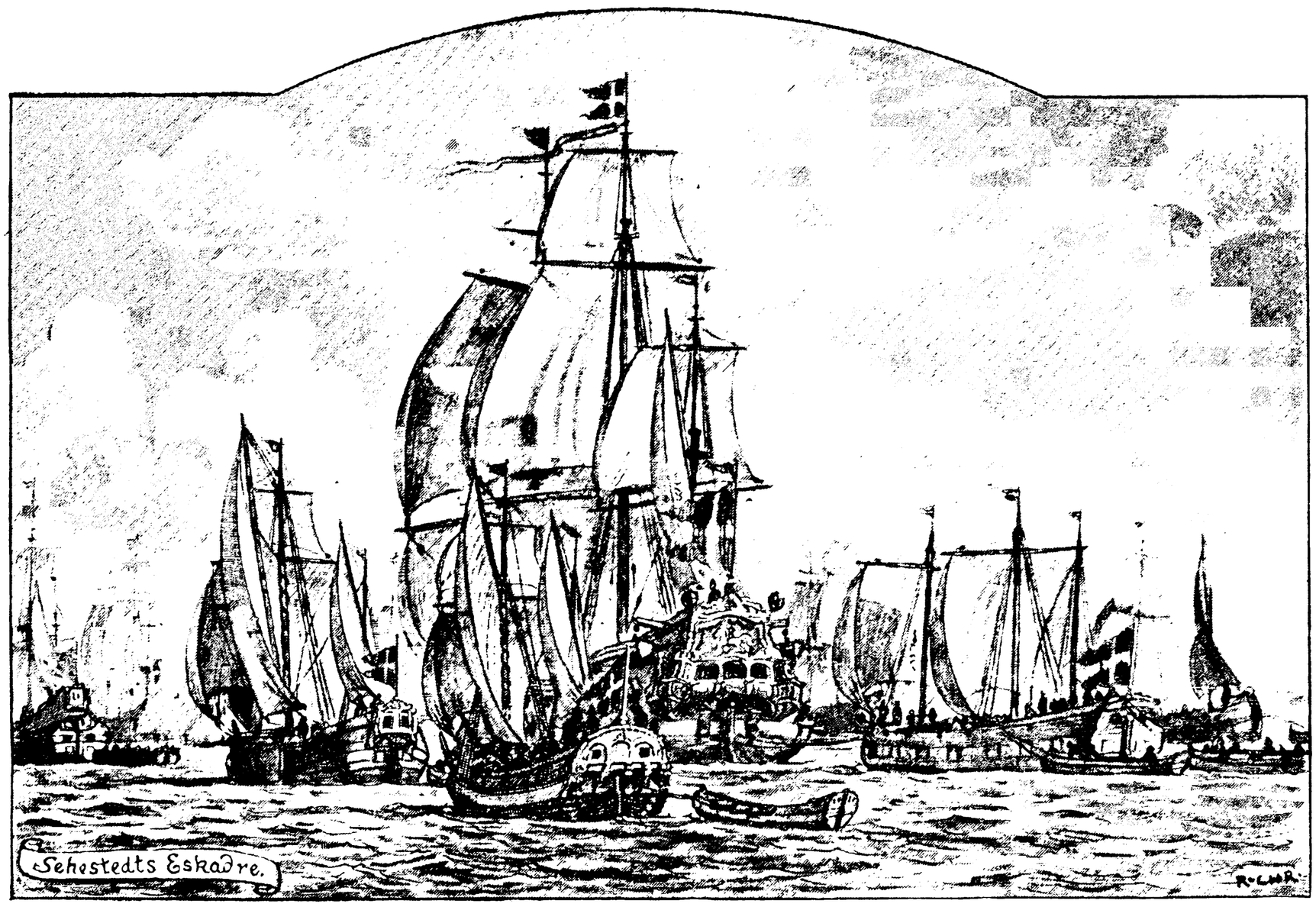

virksomt Angreb fra Søsiden var derved blevet umuliggjort. Nu skulde det da fornyes for Alvor, og atter var Sehested bleven valgt til det vanskelige Hverv at drive de svenske Skibe bort, som holdt Farvandene indenfor Rygen besatte.

„Hidtil kan man da sige, at vi have havt Lykken med os," bemærkede Sehested til sin Flagkaptajn, Kommandørkaptajn Carl.

„Det skal Hr. Viceadmiralen sandelig have Ret i," yttrede denne. „At staa over Østersøen med saadanne Fartøjer som disse Pramme og Baade er hartad et Vovestykke. Heldigt er det, at Vejret har holdt sig saa roligt."

„Og at vi have havt Hjælp af Barfod. Nu kan han rolig staa Nord efter, thi i Farvandene dernede kan han dog ikke være os til nogen Nytte."

„Hvad er Herr Viceadmirals Mening nu for Aftenen?"

„Vi holde ned til Greifswalder Øje, og derfra saa langt vi uden Hindring kunne naa indefter, saaledes at vi kunne finde lidt Læ bag Grundene, om det skulde friske i fra den Kant, vi nu have Vinden. Imorgen er det da min Agt at undersøge Forholdene lidt nøjere. Før det er sket, kunne vi dog ikke lægge nogen Plan for, hvorledes vi skulle fange an med Angrebet."

I Overensstemmelse med denne Ordre stod da Eskadren ind i det grunde og vanskelige Farvand, der Øster fra fører ind Sønden om Rygen. Inden Mørket faldt paa, naaede man næsten ned til Rudø, hvor de smalle Løb begynde, og her maatte Eskadren ankre op. Noget Læ havde den dog her af Rygen.

Strax Dagen efter blev Kommandør Carl sendt ind for at undersøge Forholdene i Nydyb. Det var en temmelig besværlig Sag, saa meget mere som Svenskerne sendte adskillige Kugler efter ham. Inden Middag mødte han dog atter ombord og meldte sig til Viceadmiralen.

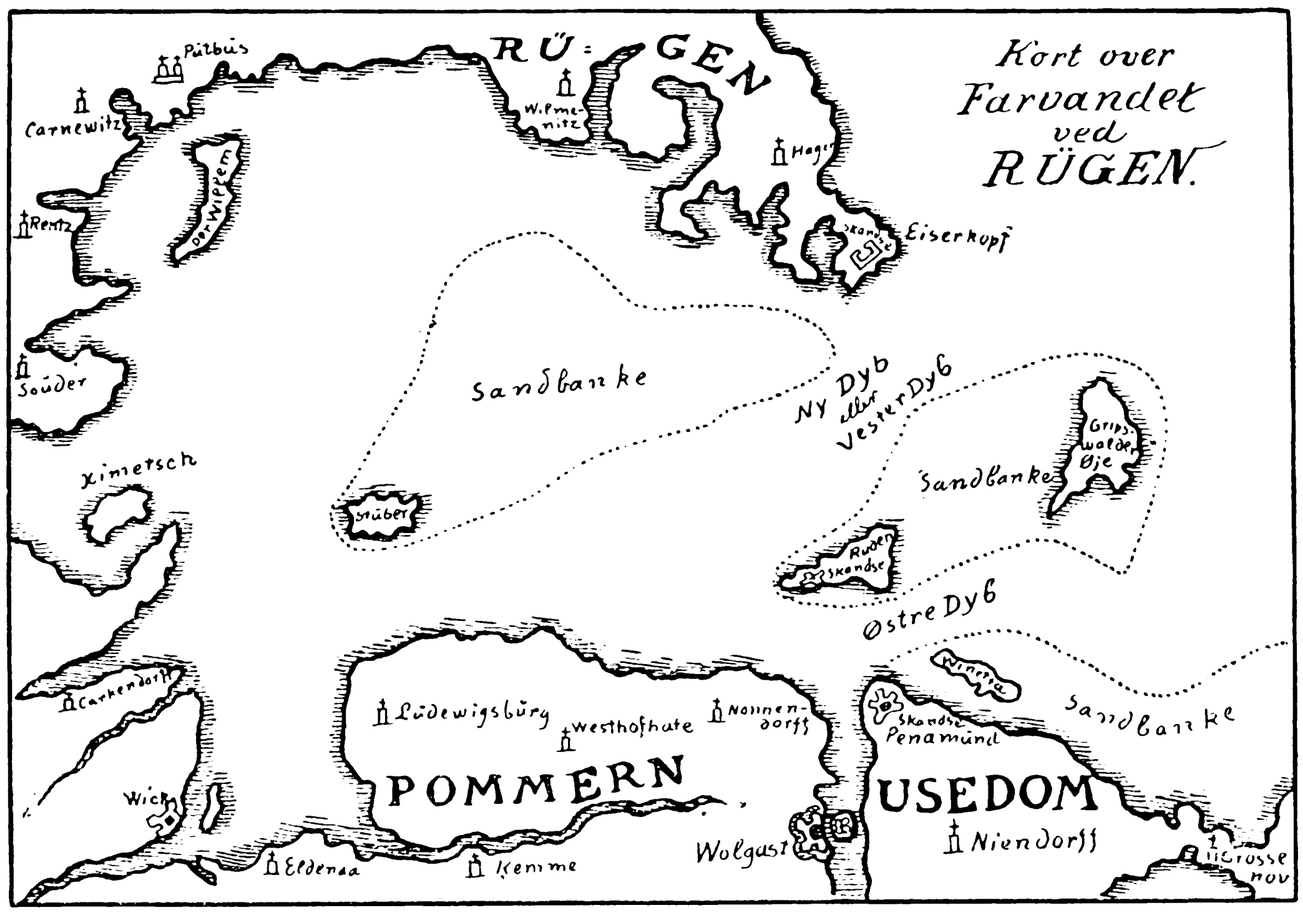

For nu ret at kunne følge med Begivenhederne vil det være nødvendigt at vide lidt Besked med det temmelig indviklede Farvand, hvoraf vi derfor skulle give en ganske kortfattet Beskrivelse.

Sundet mellem Rygen og den pommerske Kyst er i den vestlige Del temmelig smalt, Øster ud derimod bredere. Det er for begge Ender lukket med Sandbanker og Grunde. Over disse føre et Par Smaaløb ud Øster paa, adskilte ved den lille Ø Rudø eller Ruden, der ligger omtrent en Fjerdingvej Norden for Nordpynten af Øen Usedom, som ved Peene Sund er skilt fra Fastlandet. Løbet Østen og tæt Sønden om Rudø, egentlig kun en ganske smal Rende, kaldes Østerdyb, medens Løbet NV. om Rudø, omtrent midt imellem denne Ø og Rygen benævnes Vesterdyb eller Nydyb.

Baade paa Rudø og paa Nordpynten af Usedom ved Peenemünde saavelsom paa Sydsiden af Rygen havde Svenskerne opkastet Skandser.

Peene Sund, der danner Forbindelsen mellem Stettiner Haff og de indre stralsundske Farvande, munder ud lige indenfor Rudø og er paa sine Steder kun omtrent 1000 Alen bredt. Herfra gaar det bredere, men med en Mængde Grunde opfyldte Farvand hen til Sydspidsen af Rygen, Palmerort (nær ved Souder), hvorfra et snevrere, bugtet Løb fører op til Stralsund.

Udenfor Rudø ligger der store og flade Sandbanker næsten hen til Greifswaldø eller Greifswalder Øje, som den lille Ø hyppig benævnes.

Endnu skulle vi nævne, at paa Rygen ligger Overfartsstedet Altfähr lige overfor Stralsund; inde i Bunden af den store Bugt mellem Palmerort og Syd Peerd (eller Eiserkopf) ligger, ikke langt fra Putbus, Landsbyen Stresow, der ligeledes kom til at spille en Rolle i Begivenhederne.

Det var, som man ser, et ret vanskeligt Farvand at færdes i, men Sehested var godt kjendt dermed fra Aaret iforvejen. Kommandør Carl oplyste ham nu om de Foranstaltninger, som Svenskerne havde truffet.

„Fjenden kan møde os med en ret antagelig Styrke derinde," sluttede Carl sin Beretning. „Kommandør Michael Henck har 6 Fregatter og 4 Stykpramme, hvad man jo kan se herude fra. Jeg naaede saa langt ind, at jeg havde Farvandet bag om Rudø aabent, der talte jeg 15 eller 16 armerede Fartøjer, som nok skal gjøre os Helvede hedt. Længere ind kunde jeg ej vove mig, om jeg ikke skulde løbe Fare for at blive afskaaren."

„Hvad vi nu have faaet at vide, er ogsaa fuldt tilstrækkeligt," sagde Sehested. „Medens I har havt en lystig Morgenstund, have vi havt travlt med at faae vore Stykker paa Plads i Prammene. Endnu imorgen blive de næppe færdige alle, dog vil jeg derfor ikke ligge ledig. Vi maa helst strax give Svenskerne lidt at bestille."

Tidlig paa Morgenstunden den 31te Juli skulde da det første Angreb gaa for sig paa Nydyb. Forholdene vare imidlertid ikke gunstige for Sehested, thi det blæste en frisk sydlig Vind, som det næsten ikke var muligt at varpe Skibene op imod. Heller ikke ved at spænde Fartøjer for Skibene kunde det lykkes at slæbe dem frem, de maatte lade deres Ankre falde igjen for ikke at drive helt udefter.

Nogle af Prammene, deriblandt den kraftige „Arche Noæ", der førtes af Maanedskaptajn Bach, vare dog naaede ind paa Skudvidde, saaledes at de op paa Formiddagen kunde aabne Ilden paa Svenskerne. Sehested gik selv der ombord for at lede Kampen, der blev baade haard og blodig, thi den tappre og ufortrødne Henck værgede sig som en Løve og kunde derhos bringe de fleste af sine Skibe i Ilden, saaledes at Sehested havde en stor Overmagt at slaas med. De danske Skibe led da ogsaa svære Tab, dog holdt de ud lige til Aften. Først da trak Sehested sig tilbage, thi han saae, at der Intet var at stille op. En af sine Stykpramme lod han blive liggende lige udenfor Løbet paa Forpost, med de øvrige ankrede han tæt ved sine andre Skibe, der laa en lille halv Fjerdingvej længere ude.

Ogsaa Svenskerne havde paa denne Dag havt store Tab, Kommandør Henck selv var endog bleven saaret, dog havde han ikke derfor villet forlade sin Post.

Den næste Dag vare Forholdene omtrent de samme, kun blæste det endnu friskere. Sehested maatte derfor blive liggende, hvor han var.

Hen paa Morgenstunden fik han Melding om, at Svenskerne kom ud. I en Fart var han paa Dækket.

„Vil Henck herud, da skal han være hjertelig velkommen. Han kunde sandelig ikke gjøre mig nogen bedre Tjeneste."

„Det vil han dog næppe vove," bemærkede Kommandørkaptajn Carl. „Det er sagtens kun hans Mening at drive vor Pram bort fra dens Post."

„Ganske rigtig! Nu stopper Svenskerne op," sagde Sehested. „Det er nok bedst at bringe Prammen derinde lidt Hjælp. Vil De ro over til Barkasserne, kjære Kommandør, og prøve at komme ind med dem."

I Hast var Carl afsted for at udføre Viceadmiralens Ordre.

Den paa Forpost liggende Pram blev nu angreben af de Svenske. Den gav imidlertid Svar paa Tiltale og lod ikke til at ville flygte, hvad den jo heller ikke behøvede strax, eftersom den havde god Vind udefter og saaledes kunde komme ud til Hovedstyrken i et Øjeblik.

Det kneb dog svært for den, thi der kom mange Fjender ud om den. Saa kom imidlertid Kommandørkaptajn Carl til med Barkasserne. Folkene i disse havde slidt ved Aarerne for at komme deres Kammerat til Hjælp. Da Carl nu kunde aabne Ilden, maatte Svenskerne opgive deres Forehavende. De krydsede sig indefter et Stykke forbi Ruden, hvor Farvandet var noget bredere, og lagde sig saa her. Dermed var denne Dags Kamp forbi, endnu var det ikke lykkedes Sehested at gjøre noget Fremskridt.

De nærmest paafølgende Dage holdt begge Eskadrer sig rolige, idetmindste lod

de ikke deres Kanóner høre. Dog var denne Ro kun tilsyneladende, thi paa begge Sider blev der arbejdet ivrigt med et bestemt Formaal for Øje.

Henck havde faaet fat i nogle gamle Skibe inde paa Rheden ved Byen Greifswald. Dem sænkede han nu i det smalle Vesterdyb eller Nydyb. Han var da sikker paa, at de danske Krigsskibe ikke kunde komme ind ad denne Vej.

Paa den danske Eskadre havde man imidlertid opdaget dette, og Sehested lagde da en ny Plan derefter.

Med Kaartet foran sig sad han og hans Flagkaptajn inde i Kahytten paa „Ditmarsken".

„Vi ere altsaa afskaarne fra at benytte den Vej," sagde Sehested, idet han pegede paa Nydyb. „Vi maa saa se at finde en anden, og mener jeg da, at vi skulle prøve os frem ad Østerdyb ind Sønden om Ruden, thi fra den Kant vil Henck næppe vente os."

„Det er et smalt og vanskeligt Løb, Herr Admiral, og vil føre os tæt ind under Ruden, hvor Svenskerne muligen have Poster eller Batterier, hvad vi ej vide".

„Sandt nok," svarede Sehested. „Men er der Batteri paa Ruden, da maa det ligge paa den nordvestre Pynt af Øen og kan ikke beskyde vore Fartøjer Øster ud."

„Derhos vil det tage lang Tid at faae vore svære Pramme frem, saalænge vi have denne Kuling."

„Nu har det blæst i et Par Dage, saa Vinden vil sikkerlig snart lægge sig. Skulle vi have ret Gavn af vort Værk, da maa vi ganske overraske Henck. Det kunne vi gjøre, om vi ved Nattetide kunne faae Prammene rundt. Heldigvis er Natten lys nok til at kunne finde Vej, naar vi blot nogenlunde kjende den. Vi maa derfor ved Dagens Lys lade en Jolle gaa om og lodde Farvandet."

„Om Herr Admiral Intet haver derimod, da kunde jeg vel have Lyst til selv at begive mig ud. Egne Øjne ser bedst!"

Med Glæde tog Admiralen imod Tilbudet. Kort efter roede Carl bort med Kaptajn Bach, Kaptajnlieutenant Handtberg, der var Chef for Bombarderskibet „Hekla", og med Maanedskaptajnlieutenant Windtholdt, som førte Prammen „Helleflynderen". Først roede de et Stykke Vej Nordøst ud; da de saa vare komne et godt Stykke udefter, holdt de ind mod Rudø, og det lykkedes dem i Skumringen at finde Løbet, hvor det drejede ind Vester i og ganske tæt Sønden om Øen. Uden at blive opdagede af Svenskerne naaede de derefter tilbage til „Ditmarsken", efter at de havde udlagt forskjellige Mærketønder.

Atter den næste Dag, 3die August, laa begge Eskadrer stille. Henck var nu saa temmelig sikker paa, at de Danske havde opgivet videre Forsøg paa at trænge ind gjennem det Løb, han næsten havde faaet spærret for dem.

Da det var blevet mørkt, blev der imidlertid Travlhed i Sehesteds Eskadre. En efter en bugseredes Prammene afsted, idet de bevæbnede Barkasser hjalp med. Alle havde faaet Ordre til at være saa stille som muligt, og ikke en Lyd hørtes, undtagen den sagte, regelmæssige Pladsken af Aarerne i Vandet.

Utydelig viste Øen Ruden sig i den lyse Sommernat, dog nok til, at Baadene kunde finde Vejen. Inde paa Øen mærkede man ikke til det Ringeste.

Heller ikke den øvrige Eskadre var ledig. Sehesteds Formodning om, at Vinden

vilde lægge sig, havde viist sig ganske rigtig. I Løbet af Natten trak den sig desuden noget østligere, hvilket var til Fordel baade for Prammene, hvis Kurs nu gik ind i det vestgaaende smalle Løb Syd om Ruden, og for Sehesteds større Skibe, som vare lettede og med al Forsigtighed stode tæt ind til Renden i Nydyb.

Da det begyndte at lysne, aabnede Sehested efter Aftale en kraftig Ild paa Hencks Eskadre, som netop kunde skimtes i den graa Morgendis. Svenskerne bleve noget forundrede, thi det var kun knebent, at de danske Kugler kunde række dem. De syntes dog, at de maatte besvare Ilden, og Følgen heraf var da, at de svenske Skibe indhylledes i en tæt Røg, som kun langsomt drev bort. Inde midt i Eskadren laa Hencks Kommandoskib.

Solen stod nu op og belyste Kamppladsen. Et Øjeblik efter kom en Baad ilsomt roende hen til Hencks Skib.

„Herr Kommandør", blev der i nogen Afstand prajet fra den, „Herr Kommandør, de danske Ræve angribe os Øster fra!"

„Snak!" svarede Henck. „I se nok Syner. Hvorledes skulde de være komne derind?"

„Vi have set dem komme op gjennem Østerløbet. Om et Øjeblik have vi dem paa Halsen."

Virkelig hørte man nu Skydning fra den Kant. Det var de danske Pramme, som nu heldig vare komne ind gjennem Østerdyb og aabnede deres Ild paa de svenske Skibe.

„For tusind Djævle!" udbrød Henck. „Nu er vor Stilling her uholdbar, og vi maa flux fort!"

Han gjorde strax Signal til sin Eskadre om at følge sig, kappede sit Ankertoug og stod Vester paa.

Sehested havde saaledes naaet sit første Maal, dog kun halvt, thi endnu kunde han jo ikke komme ind gjennem Nydyb. Strax gik man derfor i Værk med at bringe de i Løbet sænkede svenske Skibe bort. Det var et haardt Arbejde, og der maatte slides svært af Folkene. Men inden Aften laa hele Sehesteds Eskadre samlet indenfor Nydyb, hans dristige Plan var saaledes fuldstændig lykkedes.

Henck var altsaa staaet Vester efter og lagde sig nu med sin Styrke lidt indenfor Sydpynten af Rygen, Palmerort, i en meget gunstig Stilling.

Den paafølgende Dag undte Sehested sine Folk en Hvile, som de højlig trængte til. Han higede dog svært efter helt at drive Henck bort. Tidlig om Morgenen den 6te lettede han, og de 4 Mil, som skilte ham fra Svenskerne, vare snart tilbagelagte.

Med hele sin Styrke angreb han nu paany Henck. Efter et Par Timers haardnakket Kamp vare de svenske Skibe saa tilredte, at det var umuligt for dem at gjøre længere Modstand. Hvor nødig han vilde, saa maatte Henck trække sig tilbage, og med sin forskudte Eskadre søgte han Ly under Stralsunds Kanoner.

Med Omsigt og Tapperhed havde Sehested løst sin vanskelige Del af Opgaven, idet han havde gjort sig til Herre over Farvandene.

Det vilde nu have været en let Sag at tage Stralsund, der jo var indesluttet fra alle Sider. De Allieredes Landmagt gjorde imidlertid ikke Alvor heraf, men smølede Tiden bort, hvoraf Følgen var, at Sehesteds smukke Bedrift skulde blive uden Frugt.

Medens dette nu var gaaet for sig nede ved Rygen, havde man i Sverrig besluttet at sætte al Kraft ind paa at bevare de tydske Provindser. Den dygtige Feltherre Magnus Stenbock fik en Hær paa 10,000 Mand samlet, medens Wachtmeister stak i Søen med den svenske Hovedflaade, der talte 24 kraftige Linieskibe.

Med denne Flaade skulde Wachtmeister gjøre Søen ryddelig, og det lykkedes ham kun altfor godt.

Den danske Flaade var ligeledes løben ud under Befaling af Kongens Halvbroder *Ulrik Christian Gyldenløve.* Denne Mand, der var født den 24de Juni 1678, var i en Alder af knap 20 Aar bleven udnævnt til General-Admiral-Lieutenant, dog havde Kong Frederik den Fjerde stillet den kloge Jens Juel over ham som General-Admiral. Men Jens Juel døde allerede den 23de Mai 1700, og saaledes stod nu Gyldenløve i Spidsen for Marinen.

Vel var det som Kongesøn, at han i saa ung en Alder var bleven stillet paa denne vigtige Post. Dog havde han af yderste Evne søgt at uddanne sig saaledes, at han kunde beklæde sin Stilling ikke alene af Navn, men ogsaa af Gavn. I Udlandet havde han med Iver sat sig ind i Søtaktik og Flaadeføring. Senere havde han her hjemme afholdt hyppige taktiske Øvelser og derved fremmet baade sin egen og Skibschefernes Dygtighed.

Nu laa han først i September nede under Bornholm, da Wachtmeisters Flaade kom ud. Gyldenløves Flaade talte kun 16 Linieskibe, og han vilde derfor ikke indlade

sig i Kamp. Han trak sig da tilbage til Drogden og indtog her en fordelagtig Stilling for at afvente Wachtmeisters Angreb.

Denne fulgte vel efter, men da han saae, hvor stærk Gyldenløves Stilling var, gik han allerede næste Dag, den 7de September, atter bort, thi han var for klog til at lade sig lokke altfor langt væk fra de Farvande, som det for ham særlig gjaldt om at holde ryddelige. I en Fart fik han saa Transportflaaden ud, og det lykkedes saaledes Magnus Stenbock at komme uhindret i Land paa Rygen med sin Hær. Ved Efterretningen herom trak de Allierede deres Hær tilbage, hvorved Sehested kom i en meget farlig og ubehagelig Stilling, eftersom Fjenden nu besatte alle Kysterne rundt om ham. Ud paa Søen kunde han ikke gaa, thi der laa jo den svenske Hovedflaade.

Dog skulde Hjælpen ikke udeblive. Da man i Kjøbenhavn erfarede, hvilken farlig Vending Sagerne havde taget, fik man i en Hast flere Skibe udrustede og nogle Skibe kaldte hjem fra Nordsøen, saaledes at Gyldenløves Flaade i den sidste Halvdel af September var bragt op til 22 Linieskibe. Nu mente han sig stærk nok til at gribe ind i Begivenhederne, og den 23de September lettede han for at gaa Sønder paa. Hans Flag vajede paa Tredækkeren „Elefanten“; under ham kommanderede Viceadmiral N. L. Barfod, som paa „Justitia“ førte Avantgarden, i hvilken ogsaa var Viceadmiral Reedtz paa „Fredericus Qvartus“. Arrièregarden førtes af Viceadmiral Raben paa „Wenden“ samt Viceadmiral Jost Juel paa „Havfruen“ og Schoutbynacht Trojel paa „Prinds Carl“.

Gyldenløve vidste dog ikke, hvor han skulde finde den svenske Flaade, og gik derfor til Ankers mellem Stevns og Falsterbo, hvorefter han udsendte sine Fregatter for at udspejde Wachtmeisters Stilling. Blandt disse Fregatter var den lille fra Norge nedkomne „Løvendals Galej“, der førtes af Lieutenant Peder Wessel. Denne kom næste Dag tilbage og meldte General-Admiralen, at han nede paa Nordvestsiden af Rygen havde set den svenske Flaade tilligemed den store Transportflaade, som nu skulde bringe Magnus Stenbock de Krigsfornødenheder, han behøvede til et Felttog i Pommern.

Gyldenløve lettede strax med Flaaden og stod videre. Tæt paa Siden af „Elefanten“ sejlede den lille „Løvendals Galej“. Vinden var temmelig flov af NNV., og de store Skibe gjorde derfor ikke megen Vej.

Utaalmodig efter at faae mere at vide om Svenskerne, sagde Gyldenløve nu til sin Flagkaptajn, Kommandør Thambsen:

„Giv Lieutenant Wessel et Praj om, at han løber forud for Flaaden og tager Svenskerne i Øjesyn igjen. Han skal derefter finde os paa Højden af Møen.“

Kommandøren sprang nu op paa Hytten, prajede over til Wessel og gav ham General-Admiralens Ordre.

„Skal ske, Herr Kommandør“, svarede Wessel. „General-Admiralen skal snarligst høre fra mig igjen.“

Under Pres af Sejl stod nu den lille velsejlende Fregat Syd paa, medens Flaaden atter ankrede NØ. for Møen.

Efter at Gyldenløve den næste Dag havde faaet Rapport fra Wessel og havde formanet alle Skibscheferne til at gjøre deres Yderste, lettede han den 28de. Vinden var stadig NNV. Ved Middagstid raabte Udkiggene oppe fra Toppen, at de kunde se den svenske Flaade, hvorfor Gyldenløve holdt ned imod den. Wachtmeister, der laa

imellem Rygen og Tornebusken, lettede strax og krydsede Nord paa. Dog indlod han sig ikke i Kamp, thi han turde ikke fjerne sig fra sin Transportflaade, der var i travl Virksomhed med at udskibe Godset. Heller ikke denne Dag blev det derfor til Noget; om Aftenen stod Wachtmeister atter ned mod Kysten af Rygen.

Vinden syntes imidlertid nu at ville trække sig vestligere, og Gyldenløve satte derfor Kursen noget Vester ud, idet han om Natten holdt gaaende under smaa Sejl. Hans Plan viste sig rigtig, thi hen paa Morgenstunden sprang Vinden om til SV., og nu havde Gyldenløve fuldstændig Overtaget. Wachtmeister havde holdt sig Norden for sin Flaade, nu var han altsaa i Læ af den og kunde ikke naae op til den. Til yderligere Uheld for ham faldt det ind med Regntykning, saaledes at han ikke kunde se de Danske.

Gyldenløve derimod benyttede strax Lejligheden til at sætte Kursen Øster hen lige ind mod Rygens NV. Pynt, hvor Transportskibene laa. Vel var det umuligt for ham med sine store Skibe at komme ind paa det læge Vand, hvor Transportflaaden befandt sig. Han sendte da sine Fregatter og Smaaskibe derind, og disse anrettede en syndig Ødelæggelse mellem de svenske Skibe. Endel af dem slap vel bort; thi Wachtmeister havde strax om Morgenen ladet sine sydligste Fregatter signalere ind for at give Transporten Ordre til at flygte. Dog havde kun faa Skibe været i Stand til at følge denne Ordre. Størsteparten maatte blive liggende derinde, da Besætningerne tildels vare i Land. Nu var der ikke Andet for dem at gjøre end at sætte Skibene ind paa Stranden og selv stikke Ild paa dem, for at de ikke skulde blive et let Bytte for de Danske. Disse naaede dog at redde adskillige Priser, men de fleste af Transport-

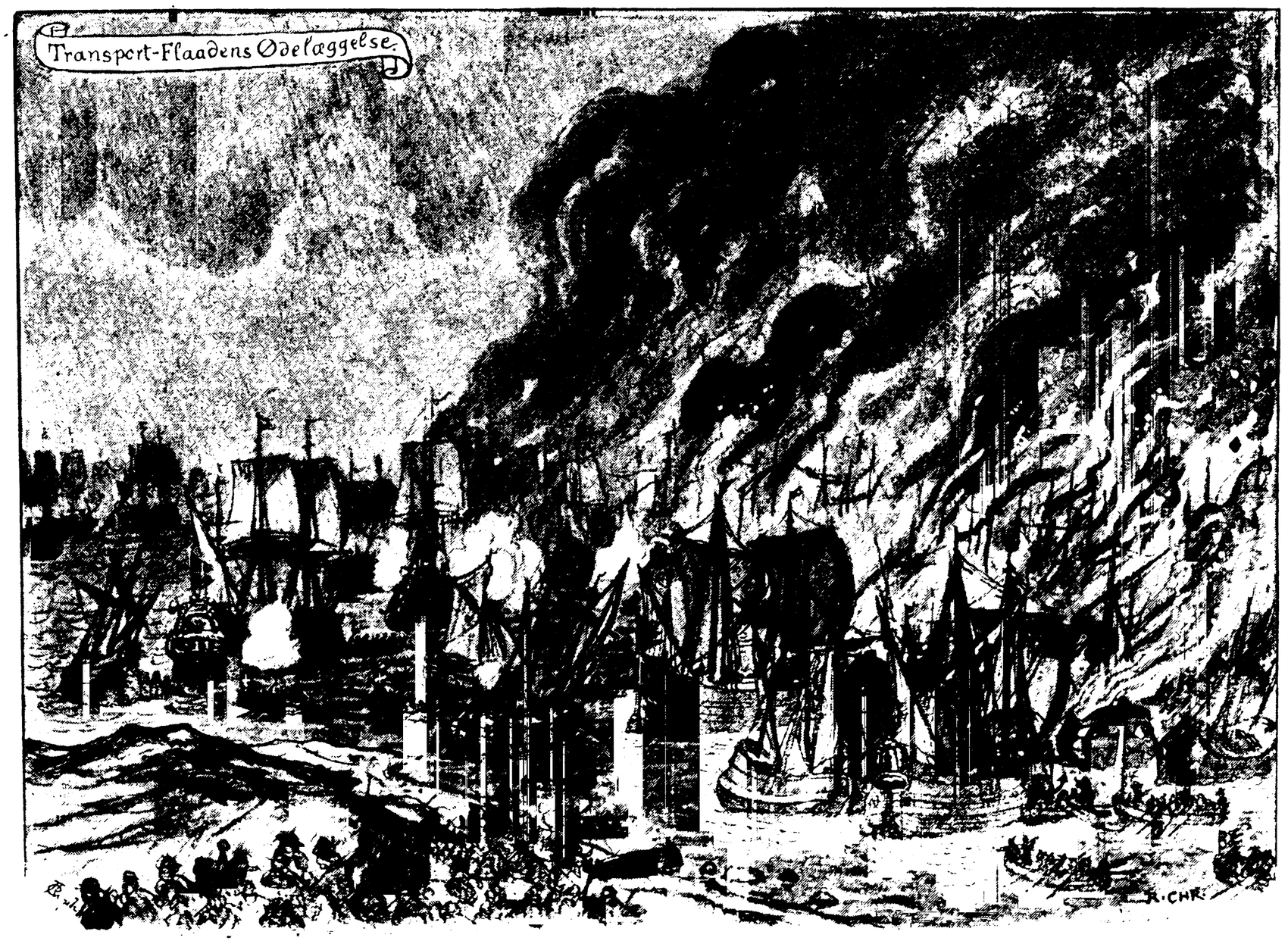

skibene gik op i Luer, og langs hele Kysten stod der fuldt af brændende Skibe, fra hvilke en sort Røg drev Nord i ud over Søen. Henved 80 Skibe bleve saaledes ødelagte eller tagne.

Det var ikke lykkedes Wachtmeister at forhindre dettė Nederlag. Han holdt gaaende i Nærheden Natten over, og den næste Dag, den 1ste Oktober, holdt Gyldenløve ned imod ham. Det kom dog ikke til nogen egentlig Kamp, kun enkelte af de forreste danske Skibe, deriblandt Viceadmiral Rabens Skib, naaede at vexle nogle Lag med Fjenden. Wachtmeister indsaae nu, at hans Tog var mislykket. Om Aftenen drejede han bort fra de Danske, stod i Løbet af Natten Øster paa og vendte saa hjem til Karlskrona.

Ved sine kloge og dygtige Manøvrer, uden at have lidt noget Tab eller mistet saa meget som en Baad, havde Gyldenløve naaet et Resultat, der vel kunde sættes ved Siden af en tilkæmpet Sejer. Han lagde sig da atter ind paa Kjøge Bugt og holdt sin Stilling her til ind i December.

Det var en værdifuld Hjælp, han havde bragt Sehested. Magnus Stenbock kunde nemlig ikke blive ved Stralsund, da han gik glip af de Forsyninger og navnlig den Ammunition, som Transportflaaden skulde have tilført ham. Han tiltraadte derfor den eventyrlige Marche Vester paa, under hvilken han ganske vist tilkæmpede sig Sejeren

ved Gadebusch, men som dog endelig førte ham til Fordærvelse, da han maatte kapitulere i Tønningen.

Sehesteds Eskadre fik saaledes atter Luft. Da den russiske Tsar imidlertid ikke vilde være med til at gjøre Landgang paa Rygen, og da de Allierede stadig ikke vilde gjøre Alvor af Stralsunds Belejring, blev der kun nogle enkelte Skibe nede i Farvandene om Rygen Vinteren over, medens Resten gik hjem.

Sehesteds sejerrige Expedition var saaledes ikke bleven udnyttet paa rette Maade. Deri var han imidlertid uden Skyld, og hans Fortjeneste ikke mindre derfor.

Krigen fortsattes, dog forefaldt der i de nærmest paafølgende Aar ikke nogen Begivenhed, som der her er Anledning til at dvæle ved, før man i Foraaret 1715 paany for Alvor vilde gjenoptage Belejringen af Stralsund, som Svenskerne stadig holdt besat.

I April gik *Peter Raben,* der Aaret iforvejen var bleven Admiral, i Søen med Hovedflaaden, efter at Gabel ved Slaget paa Kolbergerhejde havde renset Søen for den svenske Eskadre, som havde gjort den usikker. Gyldenløve kunde paa Grund af Sygdom ikke overtage Kommandoen.

Atter blev der nu dannet en fladgaaende stralsundsk Eskadre under Sehesteds Befaling. Saasnart den var sejlklar, afgik den fra Kjøbenhavn den 9de Juli og blev af Rabens Flaade eskorteret over til Nydyb, som først maatte renses for Fjenden. Rabens Flaade var undervejs bleven forstærket med nogle Skibe af Gabels Eskadre, som i Mellemtiden havde blokeret Gøteborg, men som var bleven kaldt tilbage herfra, da man havde faaet Vished for, at Besætningerne paa de derværende svenske Krigsskibe vare førte til Karlskrona.

Raben havde derved faaet en Styrke paa 16 Linieskibe at raade over. Han ankrede den 18de Juli paa Østsiden af Rygen, sendte strax Sehesteds Eskadre ind i Nydyb og blev selv liggende udenfor, klar til at understøtte Sehested, saasnart denne var i Stand til at begynde sine Operationer.

Kun en eneste Dag kunde Raben dog holde sin Station her, han fik nemlig, som vi nedenfor skulle se, strax Underretning om, at en svensk Flaade paa 21 Linieskibe under General-Admiral Claes Sparre havde forladt Karlskrona i Begyndelsen af Juli for at drive den danske Flaade bort og bringe Undsætning til Svenskerne paa Rygen.

Raben var saaledes Svenskerne underlegen, og dertil kom, at hans Skibe vare i en temmelig maadelig Forfatning. Det kneb med Pengemidler, og Skibene vare derfor kun tarvelig udrustede. De vare desuden komne temmelig hovedkulds ud og manglede Mandskab, saaledes at det var hændet, at det ene Skib maatte laane Folk fra det

andet, naar Sværankeret skulde lettes. Heller ikke Materiellet var i ordentlig Stand. Viceadmiral Jost Juel, der var ombord paa Linieskibet „Justitia“, maatte saaledes gjentagne Gange skrive hjem til Kjøbenhavn for at faae Ankertouge sendt, eftersom han engang i en svær Storm havde maattet kappe sit Toug for at undgaa at blive raget ombord af et andet Skib, som var kommet i Drift.

Samme Dag Raben var gaaet til Ankers ved Rygen, havde han øjeblikkelig sendt Fregatterne „Højenhald“, Kaptajn C. Günthelberg, og „Hvide Ørn“, Kaptajn Peder Wessel, ud paa Rekognoscering Øster efter. Allerede om Aftenen bragte de ham Melding om, at de havde set den svenske Hovedflaade Sønden for Bornholm, styrende Vester paa. Admiral Raben, der ikke vilde tage mod Kamp til Ankers, lod derfor strax lette.

Den danske Flaade holdt smaat Nord efter og fik om Natten den svenske i Sigte. Denne, der jo ikke var saa lidt større end den danske, havde tilmed Fordelen af at være til Luvart, og Situationen var saaledes ret mislig for den danske Flaade, hvor Alt blev gjort klart til Kamp Kl. 5 om Morgenen den 19de Juli.

Viceadmiral Jost Juel lod Chefen paa „Justitia“, Kommandørkaptajn Statius Becker, kalde Folkene sammen og tiltalte dem derefter saaledes:

„Nu kommer Svensken, Folk, og vi skulle strides med ham. Jeg haaber, at enhver af Jer vil erindre sin Ed og Pligt til Kongens og Landets Tjeneste. Jeg veed, at I alle skyde godt, thi jeg har jævnlig ladet Eder drille ved Kanonerne. Brug dem nu ligesaa godt mod Fjenden, og dermed Gud befalet!“

Lidt efter Kl. 8 begyndte de Svenske at skyde, dog holdt de sig paa Afstand. De danske Skibe svarede, men til nogen egentlig Kamp kom det ikke. Thi ved Admiral Rabens gode Manøvrer bragtes den svenske Avantgarde i Fare for at blive afskaaren; Kl. 12 vendte derfor hele den svenske Flaade og holdt bort for at undgaa Kamp.

I sin Dagbog skrev Jost Juel herom saaledes i Datidens ejendommelige Sprog:

„Efter alle Omstændigheder var det at dømme, at det den Dag ufeylbarligen skulle have kommet til Bataillen, eftersom Fiendens Flode var fem Skibe af Linie stærkere end den Danske Flode; derforuden var iblant Fiendens Skibe langt fleere svære Skibe, end vi havde; saa havde Fienden ogsaa Vinden, tilmed laae vi alt tæt ved Vinden, uden at holde det ringeste af for Fienden; men at det ey skeede at vi kom i Bataille sammen, dertil var 2de Ting udi Fiendens Manæuvre Aarsag; den første Aarsag var, at han om Morgenen tiilig, da han saae os, i Stæden for at holde strax af, laa længe opbrasset, hvorved vi skiød forud, som alt seylede frem tæt ved Vinden. Den anden Aarsag var, at da Fienden holdt af paa os, at slig Afholdning skeede alt for lauvt, hvorved det skeede, at naar Fienden ville ret attaquere, om det havde kommet dertil, saa havde Fiendens fremmeste Skib i det høyeste kunde forfalde paa vores det femte Skib; hvilket om det havde skeet, saa havde Fienden derved givet i Attaquen vores Avant-Garde Leylighed at seyle ham for over, helst efterdi vores Admiral Raben, for at profitere af Fiendens længe Liggende til Luart, og hans alt for lauvt Afholdning, strax forcerede Seyl, saavel for at faae Fordelen fra Fienden, (om det havde været mueligt), som og for at temporisere med god Contenance. om mueligt var, og for at opholde Slaget, som ikke efter Menneskelig Skiønsomhed og Dom ellers kunde have udfaldet til vores Fordeel, som vare udi Læe, tilmed fem Skibe ringere i Tallet, hvor-

iblant vare fleere lætte Skibe, end blandt Fiendens Flode. At Fienden saaledes vendte fra os, skeede formodentlig, fordi han kunde ey efter begangne Forseelse bringe sit Hoved lige op med vores, og frygtede for at komme i en dobbelt Ild. og saa tabe Slaget, som uden Tvivl og havde skeet, om vi havde naaet det vi ønskede." —

Det kom altsaa ikke til Kamp den Gang, men det var, som vi have set, ikke de Danskes Skyld, det var tværtimod den overlegne svenske Styrke, som unddrog sig Kampen.

Dog ansaae Admiral Raben det ikke for raadeligt at blive nede ved Rygen, hvor han med sin ringere Skyrke let kunde blive afskaaren, og Dagen efter kaldte han derfor alle Admiralerne og Schoutbynachterne ombord paa „Elefanten" for at holde Krigsraad.

Det var en Samling af stolte Søkrigere, der vare forsamlede i „Elefanten"s Kahyt. Der var først Admiral Peter Raben selv, en klogt udseende Herre med et tilbageholdende, noget beregnende Væsen; han var den Gang 54 Aar gammel, endnu kraftig og rørig. Ved hans højre Side sad Viceadmiral Jost Juel, en pyntelig Skikkelse, baade Hofmand og Sømand. Som Hofmand havde han jo maattet øve sig, da han fra 1709 til 1711 havde været den danske Konges Afsending hos Tsar Peter den Store, ved hvis Hof det dog ikke altid gik ganske hofmandsmæssigt til, og sit Væsen som Sømand havde han faaet fra sin Uddannelse i den hollandske Flaade, i hvis Tjeneste han sammen med Iver Huitfeldt som Adelborst havde gjort flere Rejser i Middelhavet og paa Levanten i Aarene 1684—1688.

Ved Rabens venstre Side sad Viceadmiral Frantz Trojel, længere nede Schoutbynachterne Otto Jacob Thambsen og Edvard Deichmann og endelig Kommandør L. C. Ulfeldt, der under Viceadmiral Gabels Sygdom havde overtaget Kommandoen af Orlogsskibet „Prinds Christian". Gabel, der var stødt til Flaaden den 15de Juli, maatte nemlig strax efter som syg gaa i Land paa Stevns.

„Jeg har kaldet Eder sammen, I gode Herrer“, tog Admiral Raben til Orde, „for at adspørge Eder om Eders Mening om Sagerne, og hvad I i Betragtning af Fjendens store Overmagt formener raadeligst kunde være at foretage. Ikke frygter jeg for at gaa i Kamp, men heller ej tør jeg lade ude af Syne, at skulde den Flaade, som Kongen har anfortroet mig at føre, vorde ødelagt, da vil det være til stor Skade for Aktionen mod Stralsund og vor gode Sehested synderlig ilde stedt, thi da vil han være som i en Musefælde. Siger mig nu Eders Mening herom efter Eders Pligt og Samvittighed.“

Alle Admiralerne vare af den Anskuelse, at man skulde staa op paa Kjøge Bugt, indtil der var kommet Forstærkning, som hver Dag kunde ventes. Desuden trængte flere Skibe haardt til Folk, og enkelte vare i en yderst maadelig Forfatning.

Sidst kom Turen til Jost Juel at sige sin Mening, da han var den ældste næst efter Admiralen.

„Jeg formener saalunde,“ sagde han, „at naar svenske Admiralen Herr Claes Sparre ej har villet lade det komme til Slag, saa maa det være, fordi Tilstanden i hans Skibe ikke er bedre end i vore. Derfor mener jeg det rigtigst at angribe, saa snart gunstig Lejlighed byder sig frem, og det jo før jo heller.“

„Sligt tykkes mig nu ikke,“ sagde Admiral Raben. „Den svenske Flaade er lige løben ud, og dens Folk er endnu ved friske Kræfter, medens vore nu have ligget i Søen siden April og gaaet gjennem mange Strabadser. Raadeligst skjønner jeg det da at vente, til vi med bedre Magt kunne møde Fjenden.“

„Vore Folk ere dog bedre i Øvelse og synderlig skibsvante. Hvert Skib i Flaaden har jo skudt til Maals, og Folket viist sig bravt derved.“

„I minder mig der om, at end ikke vore Stykker kunne vi stole paa, som vi burde. Hvor nær var I ikke selv bleven kvæstet, Herr Jost, da Kanonen sprang ombord i „Jylland“ den 21de Maj, og ti Mand bleve skamslaaede derved, medens I selv stod hos.“

„Det er kun den eneste Gang, Sligt er hændet, og dog har jeg senere ladet skyde mange Gange i mit nye Skib, det gode „Justitia“, som jeg nu er ombord paa.“

„I er saare kamplysten, Herr Jost, og jeg agter Eder vel derfor,“ svarede Raben. „Men alle de andre gode Herrer mene dog, at vi bør se Tiden an, og deres Raad agter jeg nu at følge. Da vi nu ere samlede, vil jeg dog minde om, at skulde Noget tilstøde mig, naar det kommer til Kamp, da har Herr Jost Juel at overtage Kommandoen i mit Sted.“

„Saadant vil ikke indtræffe, tværtimod vil det være mig, der bliver paa Pladsen. Det er blevet mig spaaet, at paa Østersøen skal jeg ende mine Dage, og det bæres mig for, at den tilstundende Kamp vil være min sidste. Endnu maa jeg dog føje til, at vor Ven Sehested vil være slemt deran, om vi nu forlade ham!“

„Værre vil det være for ham, som jeg nys sagde, om vi fuldstændig blive slaaede,“ bemærkede Raben. „Han er visselig Mand for at kunne holde sin Stilling inde, til vi med Guds Bistand snart kunne vende herned igjen med større Magt. Min Beslutning er nu tagen!“

Krigsraadet blev da hævet, og efter Admiral Rabens Ordre gik Flaaden Nord paa for at søge Kjøge Bugt. Svenskerne holdt en kort Tid krydsende mellem Møen

og Falsterbo uden dog at opsøge den danske Flaade, hvorefter de atter gik ned til Rygen.

Medens Raben laa paa Kjøge Bugt, blev hans Flaade efterhaanden forsynet med Mandskab og nødvendigt Gods fra Kjøbenhavn, medens flere Skibe stødte til ham, den 2den August 1, den 4de 4 Linieskibe.

Nu mente Raben at være stærk nok til at gaa angrebsvis tilværks. Af Hensyn til Sehested var ingen Tid at spilde, og allerede den 5te lettede Raben efter først at have formanet alle Cheferne til Troskab og Nidkjærhed for Kongens Tjeneste, da de nu skulde søge Fjenden.

De to næste Dage var det imidlertid saa stille, at Flaaden flere Gange maatte gaa til Ankers, og vi ville benytte dette Ophold til at se, hvorledes de to Flaader, der snart skulde mødes i alvorlig Dyst, vare sammensatte.

Den danske Flaade talte 21 Linieskibe med 1330 Kanoner. Raben paa „Elefanten“ (90) førte selv Kommandoen over Flaadens midterste Eskadre. Avantgarden førtes af Viceadmiral Trojel paa „Lovise“ (76), og under ham kommanderede Schoutbynacht Deichmann paa „Wenden“ (72). Arrièregarden kommanderedes af Viceadmiral Jost Juel paa „Justitia“ (90), og under ham stod Schoutbynacht Thambsen paa „Ebenetzer“ (64).

Vi have nævnt de danske Admiraler og skulle ligeledes omtale de svenske, hvis Flaade talte 20 Linieskibe med 1366 Kanoner. General-Admiral, Baron Claes Sparre var ombord paa „Gøta-Lejon“ (100). I hans Eskadre var endvidere Schoutbynachterne Carl v. Løwen paa „Carl Fredrik“ (80) og Wilster paa „Stockholm“ (74). Avantgarden førtes af Viceadmiral Lillie paa „Prins Carl“ (90) og Schoutbynacht Hans Ankerstjerna paa „Bremen“ (74). Arrièregarden endelig stod under Befaling af Admiral Michael Henck paa „Enigheten“ (96) og Schoutbynacht Edvard Taube paa „Wenden“ (72).

Paa begge Sider var der endvidere nogle Fregatter, Brandere og andre Smaaskibe.

Den svenske Admiral havde altsaa et Linieskib mindre end de Danske, til Gjengjæld vare hans Skibe kraftigere og førte flere Kanoner.

Hvorledes var det imidlertid gaaet Viceadmiral Sehested nede ved Rygen i den Tid, han havde været overladt til sig selv?

Da Raben havde anset det for nødvendigt foreløbig at forlade Farvandene dernede, var Sehested kommen i en saare mislig Stilling. Svenskerne kunde uhindret foretage deres Transporter, og de vare ligeledes i Stand til at spærre Udgangen Øster paa

ved Greifswaldø, idet de her havde posteret 5 Linieskibe. Indenfor Sehested i selve det vanskelige Farvand laa den svenske Kaptajn Theodor Christophers (senere adlet under Navn af Anckarkrona) med 7 stralsundske Fregatter og en stor Mængde bevæbnede Smaaskibe og Fartøjer. Svenskerne havde besat baade Rygen og Usedom, hvor de havde opkastet Skandser ved Kysten. Kong Karl den Tolvte var endog selv kommen til Stede for at lede Angrebet paa Sehested, saa vigtigt ansaae han det at faae denne knust.

Sehested havde 13 Skibe og Stykpramme samt 10 Smaafartøjer med ialt omtrent 250 Kanoner. Hans Flag vajede paa hans gamle Skib „Ditmarsken“, endvidere havde han ogsaa denne Gang „Arche Noæ“ og „Helleflynderen“ tilligemed flere af de Skibe, han for tre Aar siden havde havt med sig hernede. Ikke alene han, men ogsaa mange af Officererne kjendte saaledes Farvandene ud og ind. Dog savnede han sin gamle brave Flagkaptajn, Kommandør Carl. Denne var nemlig i 1713 falden i en Duel med en russisk General. I hans Sted var nu Kommandør Andreas Rosenpalm Chef paa „Ditmarsken“.

Da Sehested saaledes paa alle Sider var omringet af Modstandere, lagde han sig med sine Skibe ind paa de Grunde, der skyde ud fra Usedom og Ruden, her kunde nemlig Fjendens større Skibe ikke komme paa Livet af ham.

Først søgte nu Kaptajn Christophers at drive ham bort, idet han inde fra Østerdyb aabnede en voldsom Ild paa ham. Sehested lod dog ogsaa høre fra sig, idet han vedligeholdt en jævn og støt Ild; kun naar Christophers søgte nærmere ud i Løbet, gav Sehested ham en saa kraftig Tiltale, at han maatte trække sig ind igjen.

Dette gjentog sig et Par Dage. Karl den Tolvte blev da utaalmodig og gav Ordre til, at Linieskibene, som laa udenfor Grundene, skulde angribe Sehested. Da Skibscheferne forestillede ham, at det var umuligt at komme ind paa Skudvidde med de store Skibe, blev Kongen opbragt og svarede, at kunde ikke de, saa skulde han. Selv gik han ombord paa Linieskibet „Øland“, hvis Chef, Kaptajn Arent Sjøstjerna, fik Ordre til strax at lette og gaa iforvejen, hvorefter de andre Skibe skulde følge.

Det lykkedes virkelig Kongen at komme saa langt ind, at han kunde række Sehesteds Skibe, som vare forhindrede fra at staa længere ind, eftersom de da vilde komme lige ind under de svenske Skandser paa Rudø og ved Peenemünde.

Det var den 22de Juli, at Kong Karl aabnede Ilden paa Sehested, medens Christophers samtidig angreb ham inde fra, ligesom ogsaa de svenske Landbatterier beskød ham. Sehested værgede sig det Bedste, han kunde, og det lykkedes ikke Svenskerne at vinde nogen Fordel over ham. Ved Mørkets Frembrud maatte Skydningen indstilles.

Næste Dags Morgen tog Kong Karl fat igjen med fornyede Kræfter. Lige lidt hjalp det, Sehested kunde ikke bringes til Taushed, Skydningen gik sin Gang hele Dagen.

Forbittret stampede Kong Karl i Dækket.

„Den danske Æsel skal dyrt undgjælde, at han vover at staa imod mig! Skyd hurtigere!“ vedblev han heftig, henvendt til Chefen. „For tusind Djævle, sover Eders Folk?“

„Eders Majestæt“, svarede Sjøstjerna, „umuligt kan vore Folk betjene deres Stykker snellere, end de gjøre.“

I det Samme røg en Kugle fra „Ditmarsken“ ind gjennem „Øland“s Skandseklædning. Den dræbte en af Kongens Ledsagere, General Meyerfeld, som stod ved hans Side.

Kongen sprang op paa Rælingen og truede med knyttet Haand ud mod de danske Skibe.

„I Slyngler og Hallunker!“ udbrød han. „Imorgen skal det blive hævnet!“

Atter denne Aften maatte Skydningen indstilles, uden at der var naaet det ringeste Resultat.

I Løbet af Natten sendte Kongen Ordre ind til Christophers, at han om Morgenen skulde entre de danske Skibe med sine Baade.

Da Morgenen brød frem, begyndte de svenske Linieskibe atter deres Ild. Lidt efter opdagede Sehested en hel Baadflotille komme ud inde fra.

„Holder inde med Skydningen overalt!“ kommanderede han.

Ordren gik fra Skib til Skib. Til Svenskernes store Forbauselse standsede nu Ilden fra alle de danske Skibe. Allerede glædede Kong Karl sig til, at Fjendens Modstand endelig var brudt. Dog vajede jo endnu Flagene paa de danske Skibe, de havde havde altsaa endnu ikke overgivet sig, og Kongen lod derfor Skibene fyre videre af al Magt.

Stadig vare de danske Skibe tause, stadig roede de svenske Baade nærmere og nærmere. Nu vare de kun paa et lille Bøsseskuds Afstand.

Da kommanderede Sehested: „Fyr!“ Fra alle de danske Skibe knaldede Kanonerne, de ombordværende Soldater overdængede Baadene med Musketkugler. Denne Velkomst kunde Svenskerne ikke staa for. De vendte om og roede i vild Flugt tilbage med Baadene fyldte af Døde og Saarede. Angrebet var afslaaet fra den Kant. Saa optog Sehested atter Kampen med Linieskibene.

I flere Dage vedblev nu denne Artillerikamp. Kong Karl kunde ingen Vegne komme. Christophers søgte flere Gange at komme nærmere ind mod de danske Skibe. Forgjæves! Med en kraftig Ild holdt Sehested ham paa Afstand.

Sehesteds Stilling blev dog efterhaanden mere og mere fortvivlet. Nu havde han maattet kæmpe hver eneste Dag i elleve Dage. Om Natten maatte Folkene sove ved deres Kanoner, selv fik Sehested kun af og til en kort Hvile, han kunde jo ikke

vide, om Svenskerne vilde forsøge en natlig Entring. Dertil kom, at han under sin Indespærring ikke havde kunnet forsyne sig med fersk Vand, og dette var nu sluppet op. Heldigvis var Vandet i Søen herinde ikke saltere, end at det jo til Nød kunde drikkes. De fleste Andre vilde under slige Forhold have opgivet Evret. Derpaa tænkte Sehested dog ikke. Hans Tab havde hidtil været mærkværdig ringe, og endnu, mente han, kunde man vel holde ud en Stund, til der kunde komme Hjælp, skjøndt han ikke kunde øjne, hvorfra en hjælpende Haand skulde rækkes ham.

Den 31te Juli om Morgenen ventede Sehested som sædvanlig et nyt Angreb. Ombord paa „Ditmarsken“ var Alt klart til at tage mod Fjenden. Den 11 Dages Kamp havde jo nok trættet Besætningen, men derfor havde den ikke tabt Modet. De skulde nok holde ud, havde Folkene sagt, saalænge Admiralen vilde slaas.

Nu stod Sehested oppe paa Skandsen og spejdede ud efter Fjenden. Denne lod dog ikke til at ville indfinde sig. Inde paa Usedom kunde Sehested derimod se Svenskerne i travl Bevægelse, der maatte være noget særligt paafærde, tilmed da der begyndte en heftig Skydning langt inde paa Øen. De svenske Linieskibe havde trukket sig et Stykke udefter ad Greifswaldø til.

Nærmest inde ved Land laa Kaptajnlieutenant Albert Daniel med den lille Fregat „Leoparden“. Sehested gav ham da Ordre til at søge med Fregatten saa nær ind til Landet, som det kunde lade sig gjøre, og da om muligt selv gaa i Land for at udfinde, hvad der gik for sig.

Et Par Timer senere var Skydningen ophørt. Snart efter kom Daniel ombord paa „Ditmarsken“, hvor Sehested utaalmodig gik op og ned ad Skandsen.

„Naa, hvad Nyt bringer I saa?“ spurgte han, da Daniel gik over Falderebet.

„Gode Efterretninger, Herr Admiral! Preusserne have imorges attakeret Usedom, og de Svenske have nu maattet forlade Øen.“

„Herligt, saa have vi altsaa Ro fra den Kant, nu maa Herr Christophers komme, naar det lyster ham, dog det gjør han næppe. Nu kan jeg forstaa, hvorfor han har trukket sig længere ind ad Stralsund til.“

„Men Ruden og Skandsen ved Peenemünde have Svenskerne beholdt,“ tilføjede Kaptajnlieutenanten.

„Gjør Intet! Jeg vil nu lægge vore Skibe saa tæt ind til Land som muligt. Vi trænge svært til fersk Vand, det kan vi nu faae hentet derinde. Tilmed kunne vore Folk faae en rolig Nat, det have de haardt Behov til.“

Sehesteds Stilling var i Virkeligheden bleven meget bedre. Endnu var det vel umuligt for ham at slippe ud, thi de 5 svenske Linieskibe laa stadig udenfor. Han nærede imidlertid intet Ønske om at forlade sin Post, snart skulde han desuden ogsaa faae Hjælp fra Søen, thi nu var Rabens Flaade under Opsejling.

* * *

Vi forlode Raben paa hans Fart Sønder efter, hvor han et Par Gange var bleven opholdt af Stille. Endelig den 7de August om Aftenen begyndte det at lufte lidt fra NV., og Raben undlod ikke strax at benytte den gunstige Lejlighed. For fulde Sejl stod Flaaden SØ. hen ned mod Rygens Nordspids. Fregatterne vare sendte iforvejen for at spejde, og som sædvanlig var Peder Wessel forrest med sin „Hvide Ørn“.

Ombord paa de store Skibe var Alt klart til Kamp, dog vare saa mange af Folkene som muligt sendte ned for at udhvile sig, da den næste Dag jo nok vilde lægge Beslag paa alle deres Kræfter. De store Kampagnelanterner oppe paa Hytten vare tændte overalt, det var jo ikke Meningen at skjule sig for Fjenden.

Paa den prægtige Tredækker „Justitia“, hvor Jost Juels Flag vajede, var Stemningen imidlertid noget trykket; thi Admiralen var pludselig bleven syg; noget efter Midnat var han vaagnet ved en forfærdelig Smerte lidt over den højre Hofte, og det var ham næsten ikke muligt at røre sig.

„Kan nu vor Admiral ej lede os imorgen“, sagde den ene af Skildvagterne udenfor hans Dør, Hans Larsen fra Stege, „saa vil der ingen Lykke være for os“.

„Lad os nu ikke tabe Modet derfor“, sagde den anden Skildvagt. „Vor Kommandør er jo ogsaa en flink Mand, og jeg hørte Admiralen i Aftes sige til ham, at han var vis paa, vi vilde sejre, selv om han skulde lade Livet. Nu da Barberen har været inde hos ham og gnedet ham med varme Klæder, gaar det vel ogsaa bedre.“

„Vorherre holde sin Haand over ham, vi kan dog nødig savne ham“, svarede Hans Larsen. „Naa, der har vi jo Barberen. Hør Du Plastersmører, hvordan gaar det vor Admiral?“

„Naada, Du Tjærekost, kommer Du med Skoser, saa . . .“

„Godt Ord igjen, lille Ven. Jeg mener det jo ikke saa slemt.“

„Du spurgte mig om Admiralen. Nu har han det rigtig godt, og han bød mig sige Jer, at I godt kunde faae syv og tyve paa Rygstykkerne, hvis I længtes meget derefter!“

Og med disse venlige Ord forsvandt den lille vevre Barber forefter, medens Skildvagterne fortsatte deres Samtale.

„Jeg veed nok, hvem jeg kunde unde en lille Tampetur, hvis vi kunde faae fat paa ham!“ sagde Hans Larsen.

„Naa, hvem skulde det vel være?“

„En Schoutbynacht, Du!“

„Tys, Hans, er Du fra Sands og Samling. Hvis Nogen hørte Dig tale saaledes om vore Befalingsmænd, vilde det komme Dig dyrt at staa!“

„Hvem siger, at det er om vore egne Befalingsmænd, jeg taler. Jeg mener naturligvis ham, Daniel Wilster, den Slyngel, som endnu forrige Aar ved Gøteborg tjente under vort eget Flag, men som nu er gaaet over til de svenske Djævler.“

„Ja, den Forræder, der bærer Vaaben mod sit eget Fødeland, kunde jo nok trænge til et Livfuld Hug. Han burde hales under Kjølen, burde han!“

Her blev deres Samtale afbrudt, da de bleve afløste, og snart efter begyndte Dagen at gry.

Strax paa Dagvagten den 8de August 1715 opdagedes to svenske Krydsere i

ØSØ; de fyrede Skud paa Skud som Signal for, at den danske Flaade var under Opsejling.

Det blæste en frisk NV. Kuling, altsaa den bedste Vind, de Danske kunde ønske sig. Flaaden holdt tæt rundt om Arkona og SØ. efter ned ad Jasmund til.

Kort derpaa, Kl. 10 Formiddag, kom Fregatten „Hvide Ørn“ op mod Flaaden. Den drejede op paa Siden af „Elefanten“, og Kaptajn Wessel prajede over til Admiralen:

„Svensken ligger nede ad Peerd til. Han er nu ifærd med at lette, Herr Admiral. Jeg har taget en Linieskibsbarkas med en Officer og 20 Mand, som jeg bringer med.“

„Det er godt, Kaptajn Wessel“, raabte Admiralen til Svar. „Vil I tage Eders Post om Bagbord af Linien tværs af „Svanen“ og holde Eder der.“

Derefter beordrede Raben et Par Mand op i Stortoppen. Da Flaaden rundede om Jasmund, kunde Udkiggene tydelig se den svenske Flaade, som sejlede NØ. paa nede ved Greifswaldø. Sagen var, at Admiral Sparre, der havde ligget til Ankers i Prorer Vig, først var løbet ned for at hente de 5 Linieskibe, som blokerede Nydyb. Uden dem kunde han ikke indlade sig i Slag.

Den danske Flaade drejede nu i omvendt Orden — d. v. s. med Avantgarden agterst — ned langs med Fjendens Linie, der ligeledes var i omvendt Orden, og som nu var drejet til Vinden.

Omtrent Kl. 1 begyndte Sparre Skydningen, men uden Virkning, da Afstanden var for stor. Den danske Linie nærmede sig uden at løsne et Skud; først henad Kl. $1^1/_2$ var Raben sikker paa, at han kunde have Nytte af sit Krudt, da hejsede han det røde Flag paa Stortoppen som Signalet til at begynde Angrebet; alle Admiralerne fulgte strax hans Exempel.

„Justitia“ var kommen til at ligge udfor Admiral Hencks Flagskib „Enigheten“, der tilligemed sine to Sekundanter, de nærmeste Skibe foran og agtenfor, aabnede en levende Ild mod Juels Skib.

Juel svarede det Bedste, han kunde. Af og til var han nede paa Batteriet for selv at stille Kanonerne og opmuntre Folkene, medens Kommandør Becker blev oppe paa Dækket.

Efter en kort Tids Skydning indtraadte der en Standsning i Ilden fra „Enigheten“, og der syntes at være nogen Forvirring der ombord. Grunden hertil var, at den tappre Admiral Henck havde fundet Heltedøden. Men det varede kun et Øjeblik, saa tog „Enigheten“ paany fat, og „Justitia“ led meget under den voldsomme Ild.

Admiral Juel var netop nede paa det øverste Batteri, hvor han gav Ordre til nogle af Kanonbesætningerne om at skyde lavt mod Fjendens Vandlinie, da der kom Melding til ham fra Kommandør Becker om, at deres Trommel-Stok (nemlig den øverste Stang paa Stortoppen) tilligemed Vimpel og Blodflag var skudt ned.

„Lad os strax faae Flaget hejst igjen“, sagde Admiralen. „Nu skal jeg komme paa Dækket!“

Admiralen gik op ad Storlugen og agter ud, hen paa Hytten til Kommandør Becker, der allerede havde givet de fornødne Ordrer. Fra „Enigheten“ havde der lydt et jublende Raab, da Juels Flag blev skudt ned, men nu svarede „Justitia“s Besætning, da Flaget blev hejst i Stængevantet.

„Bravt, Folk, bravt!“ raabte Admiral Juel, „men glem ej at skyde for at raabe. Skyd væk lige til . . . . . .“

I det Samme styrtede han om paa Dækket ramt af en tolvpundig Kugle, der havde truffet ham lige over den højre Hofte, netop der, hvor han den foregaaende Nat havde følt de heftige Smerter. Kuglen gik tværs igjennem ham og stødte saa mod et af Jernscepterne om Hytten, hvor den faldt mat ned.

Klokken var netop 4, da Admiralen faldt. Der blev strax med Fregatten „Lossen“ sendt Melding til Schoutbynacht Thambsen om at tage Kommandoen over Arrièregarden.

Raben selv havde imidlertid været i heftig Kamp med „Göta-Lejon“, Sparres Admiralskib. Begge de mægtige Skibes tre Batterier spyede Ild, begge fik de Kjærligheden at føle, mest dog „Göta-Lejon“, thi Rabens to Sekundanter, Kommandørerne Lars Ulfeldt paa „Prinds Christian“ og Ulrik Kaas paa „Havfruen“ stod deres Admiral bi som ærlige Mænd.

Skib mod Skib kæmpedes der hele Linien igjennem. Det svenske Linieskib „Øsel“, Kaptajn Sjöstjerna, hvis Modstander var Kaptajn Christian Boysen paa „Svanen“, blev saa ilde tilredt, at den maatte forlade Linien. „Svanen“ havde ogsaa skudt saa ihærdig, at Boysen for en Stund maatte gaa ud fra sin Post for at fylde Karduser.

Dog blev hans Plads strax indtagen af Wessels lille Fregat, saa der ikke opstod nogen Aabning eller Forstyrrelse i Linien.

Linieskibet „Gotland“, Kaptajn Nymann, der laa lige overfor „Oldenborg“, Kommandør Wecke, gik det ikke bedre. Den fik ligeledes et saadant Traktemente, at den maatte falde ud fra Linien. Baade den og „Øsel“ vare saa ynkelig tilredte, at Sparre strax under selve Slaget gav dem Ordre til at sætte Kurs efter Karlskrona.

Endnu i et Par Timer vedblev Slaget, dog blev Ilden svagere og svagere fra de Svenske, og efterhaanden drejede disse mere og mere ad Læ til. Lidt efter Kl. 6 indtraf for den svenske Avantgarde, der jo var agterst i Linien, den Ulykke, at Viceadmiral Lillie, som havde kæmpet tappert med Viceadmiral Trojel, blev ramt af en Kanonkugle. Hans Skib „Prins Carl“ faldt da plat af for Vejret, bort fra den danske Linie; de øvrige Skibe af hans Eskadre fulgte med, idet de saaledes opgav Kampen. Et Øjeblik efter strøg Sparre sit Blodflag og gjorde Signal til alle sine Skibe om at staa Øster paa.

Af den danske Flaade var „Justitia“ værst medtaget, den havde faaet saa betydelig Skade paa sin Rejsning, at den en kort Tid ikke kunde styre, saaledes at den drev ned paa den svenske Linie. Den kom derved i en ret farlig Stilling, udsat for at blive afksaaren. Det lykkedes imidlertid Kommandør Becker i yderste Øjeblik at luve op og derved komme ind i den danske Linie igjen. Da „Justitia“ luvede op, benyttede „Enigheten“ sig heraf til at sende sit Lag langskibs ind i „Justitia“, der paa sin Side sendte 6 Kugler ind i Bougen paa „Enigheten“. Dette vare de sidste Skud, der faldt i Kampen, Svenskerne vare nu alle i fuld Flugt Øster paa.

Paa de svenske Skibe var der kæmpet bravt og tappert, og vor Sejer var kjøbt dyrt. Den danske Flaade havde 127 Døde og 485 Saarede; deraf havde „Justitia“ det største Tab, nemlig 19 Døde og 43 Saarede, og blandt de Faldne var foruden Admiral Juel tillige Lieutenant Rotkerhuus. Ogsaa flere af de øvrige Skibe havde lidt meget, dog ikke mere, end at Skaden kunde istandsættes i Søen. I sin Rapport til Kongen beklagede Raben sig iøvrigt over, at flere Kanoner vare sprungne under Kampen, hvorved mange Folk vare blevne kvæstede. I enkelte Skibe havde det været nødvendigt at flytte Kanoner over fra den anden Side af Skibet for at erstatte dem, der vare sprungne.

Men var saaledes de Danskes Tab stort, saa var Svenskernes heller ikke ringe. Det hed sig, at de havde 165 Døde og 360 Saarede, men disse Tal ere sikkert altfor lave. Blandt de Faldne var Admiral Henck og Viceadmiral Lillie, blandt de Saarede Schoutbynachterne Hans Ankarstjerna og Wilster; denne mistede sit ene Ben, en velfortjent Straf for hans landsforræderiske Optræden. I sin Rapport siger Raben om Wilster: „og Slog hand for de Svenske som en Soldat og tilføyede os her paa Skibed megen Skade“.

Enkelte af de svenske Skibe naaede med Nød og næppe tilbage til Karlskrona. „Øsel“ maatte sænkes her, „Småland“, „Gotland“, „Pommern“ og endnu et Orlogsskib vare ogsaa næsten helt sønderskudte og synkefærdige.

Svenskerne flygtede altsaa. Raben fulgte efter dem, indtil de tabtes af Syne i Mørket. Han vedblev dog sin Kurs med Flaaden; den næste Morgen vare Svenskerne et Par Mile forude med alle Sejl til, Sønden for Bornholm. Snart vare de ude af Sigte, først da vendte Raben, krydsede sig tilbage til Rygen og lagde sig med Flaaden inde paa Prorer Vig, paa den Ankerplads, Svenskerne havde havt inden Slaget.

Kaptajn Wessel havde med sin „Hvide Ørn“ fulgt Svenskerne videre og havde endog om Natten faaet Lejlighed til at give Linieskibet „Øsel“ en alvorlig Hilsen med paa Vejen, idet han gav den flere Lag agterind. Han kunde ved sin Tilbagekomst melde Raben, at Fjenden var sejlet hjem efter. Og virkelig viste den svenske Flaade sig ikke mere det Aar, saa medtagen var den af Kampen.

Raben havde saaledes fuldstændig naaet det Maal, han navnlig maatte stræbe efter, nemlig at hæve den Blokade, der havde holdt Sehested indestænget. Det var derfor velfortjent, at Kongen gjorde ham til Hvidridder.

Den 10de August blev Jost Juels Lig under stor Højtidelighed bragt fra „Justitia“ over paa en Dæksbaad, der skulde bringe det til Kjøbenhavn, hvorfra det førtes til Roskilde Domkirke. Paa hans Gravmæle hænger endnu den Kugle, der voldte hans Død.

Et over Jost Juel forfattet Gravskrift slutter saaledes:

Troeskab og Hælte-Mod, Forstand, aarvaagent Øye,
Forsigtighed og hvad en Søe-Hælt ziire kand,
Vor Vice-Admiral Just Juel har agtet nøye,
For kun at tiene sit det kiære Føde-Land.

Endnu i nogen Tid efter Slaget blev Raben liggende i Prorer Vig, hvorfra han sendte sine Fregatter helt op udenfor Karlskrona; her opdagede de da, at i flere af de svenske Skibe vare Rejsningerne strøgne, medens mange af dem bare alvorlige Mærker efter Kampen. Da Raben saaledes fik Melding om, at Østersøen kunde være sikker for den svenske Flaade, lagde han sig op paa Kjøge Bugt for at faae de Saarede i Land og Flaaden atter bragt i fuldstændig Orden.

Nu var det let at sende yderligere Forstærkning ned til Sehested. Man havde et Platskib ved Navn „Støren“, der blev ombygget og døbt om til at hedde „Hjælperen“. Dette blev klargjort til ham tilligemed 3 Galejer, og senere blev der overført 150 ganske lavtstikkende Transportbaade, med hvilke Admiral Reedtz havde ligget klar i Grønsund. Nu var det endelig Hensigten at gjøre Landgang paa Rygen og fravriste Svenskerne denne Ø.

De indre Farvande forsvaredes endnu af Kaptajn Christophers, der stadig havde holdt sin Post lige indenfor Nydyb. Desuden laa Kaptajn Unbehawen (der senere fik Adelsnavnet Kronhawen) inde paa Stettiner Haff med 7 kraftige stralsundske Fregatter.

Først var det nu Sehested om at gjøre at faae Ryggen fri, saaledes at han kunde være i uhindret Forbindelse med de preussiske Allierede, som havde deres Hovedkvarter i Stettin. Han sendte derfor, da Havet var frit for ham, endel af sine fladgaaende Fartøjer gjennem Swine Løbet ind paa Haffet, hvor de angreb Unbehawen. Denne, der ligesom Sehested indsaae, hvor vigtigt det var at kunne afskære Forbindelsen mellem sine Modstandere til Lands og paa Søen, værgede sig tappert og haardnakket. Men de Danske gjorde ham det efterhaanden for hedt. Tomme for Tomme maatte han vige, og efter flere Dages gjentagne Kamp stod det ham klart, at han ikke kunde holde sin Stilling. Ud paa Havet kunde han ikke komme, der spærrede de danske Fartøjer ham Vejen. Han maatte da prøve paa at gaa igjennem det 3 Mile lange og ganske smalle Peene Sund, hvor begge Kysterne vare besatte af Preusserne.

Heldigvis var Vinden om end svag saa dog gunstig for ham. En farlig Sejlads var det lige godt og kun langsomt gik den. Dækkede bag Buske og Hegn beskøde Preusserne ham hele Vejen, uden at han kunde tilføje dem videre Skade. Endelig, efter et meget stort Mandefald, slap han igjennem og naaede op til Peenemünde, hvor hans Landsmænd endnu havde Skandsen inde. Her kunde han dog ikke blive liggende, thi fra den modsatte Bred vedligeholdt Preusserne en levende Ild paa hans Skibe. Han gik da videre ud i Farvandet inden om Rudø og forenede sig med Christophers Eskadre ved Nydyb. Peenemünde Skandse blev forresten erobret nogle faa Dage derefter.

Nu havde Sehested alle sine Modstandere samlet foran sig, og nu var det hans Tour at angribe. Langsomt og forsigtigt, men sejgt og udholdende gik han frem. Den Tid, han havde ligget i Ro udenfor Rudø og Usedom havde han benyttet til grundig at undersøge alle Forholdene og havde derefter lagt sine Planer til Angrebet paa Christophers.

Endelig lettede han den 17de September, lagde en mindre Styrke ind ved Østerdyb for at bevogte dette, medens han selv med Hovedstyrken gik udenom Greifswaldø om til Nydybs Indløb.

Herfra sendte han de følgende Dage Baade ind for at oplodde Farvandet. Det viste sig, at de sænkede Skibe vistnok maatte spærre Vejen for hans største Skib „Dit-

marsken", derimod kunde „Hjælperen" og Stykprammene netop knibe sig indenom Spærringen tæt langs Grunden. Ind paa denne lod han sine Transportbaade lægge sig under Beskyttelse af armerede Fartøjer.

Nu mente han, at det kunde være Tiden at falde an. Det var imidlertid stille, han maatte derfor varpe sine større Skibe indefter, og det gik kun langsomt frem. Først den 23de September om Aftenen var han med „Ditmarsken" og de øvrige Skibe naaet helt op til Forsænkningerne, hvor de maatte standse. Her kaldte han Chefen for „Hjælperen", Kaptajn Jan van Untzen, ombord til sig.

„Har I Alt klart til at gaa paa imorgen?" spurgte Admiralen ham.

„Javel!" svarede Kaptajn Untzen. „Folkene længes efter at gaa til Kanonerne, de ere snart kjede af at slide i Varpene."

„Endnu maa de dog finde sig lidt deri. Imorgen tidlig, saasnart det lysner, begynder I at varpe ind. Der er sat Mærker, hvor I skal holde Eder. „Hjælperen" gaar forrest, derefter Prammene og Galejerne. Selv om Svensken skulde skyde, bliver I ganske rolig ved at varpe, til I er paa Livet af Fjenden. Lad bringe Ordre til de andre Skibe, at de have at følge Eder." —

Næste Morgen begyndte Indvarpningen paany. Et for et slap Skibene forbi Spærringen til stor Ærgrelse for Svenskerne. Allerede Kl. 9 begyndte disse en voldsom Ild, hvad de Danske dog ikke ændsede, uagtet Kuglerne regnede ned om dem, og flere Folk bleve saarede. Rolig og sindig vedbleve de at hale deres Skibe indefter. Admiralen var selv i sit Fartøj gaaet ind for at lede det Hele.

Endelig Kl. 3 vare Skibene bragte i Slagorden. Med Jubel modtog Folkene Sehesteds Ordre om at gaa til Kanonerne, og nu gik det løs for Alvor.

Da Sehested saae, at Alt var i god Gang, roede han tilbage til „Ditmarsken", hvor Folkene vare ved at gaa ud af deres gode Skind, fordi de ikke kunde være inde hos deres Kammerater.

„Klar til at lette!" kommanderede Sehested. Næppe nogensinde er hans Ordre bleven hurtigere adlydt.

Snart var Ankeret oppe. Sehested vilde dog forsøge, om han ikke kunde slippe ind med „Ditmarsken". Farligt var det, men prøves skulde det.

Det lykkedes over al Forventning. Flere Gange rørte Skibet Grunden, hvilket ikke var nogen Spøg med den flade Bund, men hver Gang blev det dog halet flot igjen. Engang kom Skibet uklar med et af de sænkede Fartøjer, ogsaa denne Hindring blev dog overvunden, og om Aftenen var Linieskibet kommet klar af Spærringen. Det maatte da for Mørket lade Ankeret falde; samtidig hørte Skydningen op fra de to kæmpende Flottiller inde i Løbet.

Ved Daggry den 25de viste det sig, at Svenskerne vare gaaede længere ind til den snevreste Del af Farvandet, hvor det var endnu vanskeligere at angribe. Galejerne bleve da spændte for „Hjælperen", bragte først denne og derefter de større Skytskibe ind paa klos Hold, og Kampen begyndte paany.

„Ditmarsken" varpede sig langsomt frem, Kl. 11 kunde den lade sine Kanoner tordne, og dette gjorde Udslaget. Ved Middagstid kom der lidt sydlig Brise, Svenskerne satte da Sejl og flygtede. Unbehawens Flottille slap gjennem Østerdyb tæt ind under de svenske Skandser paa Rudø, hvor den kunde ligge beskyttet under disses Kanoner.

Christophers, som var vestligst i Farvandet, kunde derimod ikke naae hertil, han satte derfor Kursen op mod Rygen. De Danske fulgte ham, det var ham umuligt at undslippe, og hen paa Eftermiddagen var han nødt til at sætte sine Skibe ind paa Land i Bugten paa SØ. Siden af Rygen. Da Sehesteds Skibe nærmede sig, stak Christophers sine Skibe i Brand og reddede sig i Land med Besætningerne.

Sehested havde sprængt Modstanden, han var Herre over Farvandet. Baade Kong Frederik den Fjerde og Frederik Wilhelm den Første af Preussen havde med Utaalmodighed ventet herpaa, de higede efter at komme over paa Rygen, og Sehested havde været dem for langsom og forsigtig. Nu erkjendte de, at Viceadmiralens sindige og rolige Fremgang havde været fornuftig, og Kongen udnævnte ham til virkelig Admiral.

Dog, det var jo kun Begyndelsen, der var gjort, en alvorlig Ting stod endnu tilbage, nemlig selve Landgangen paa Rygen, der havde været umulig, saalænge Farvandet ikke var frit. Der var i Mellemtiden blevet samlet en Hær paa 18,000 Mand, deraf over 5,000 Ryttere, og det var ikke noget ringe Arbejde at faae denne Styrke indskibet.

Først maatte man have alle Transportbaadene og de Fartøjer, man ellers kunde faae fat paa, bragte ind til Kysten. Saa faldt det ind med Storm og Uvejr; som Følge heraf hengik der hele 8 Dage, før man havde faaet Hæren indskibet og kunde komme afsted, hvilket endelig skete den 12te November. Kongerne af Danmark og Preussen fulgte med, hver paa sin Galej.

„Ditmarsken“ var med nogle andre Skibe posteret ved Palmerort for at skjærme

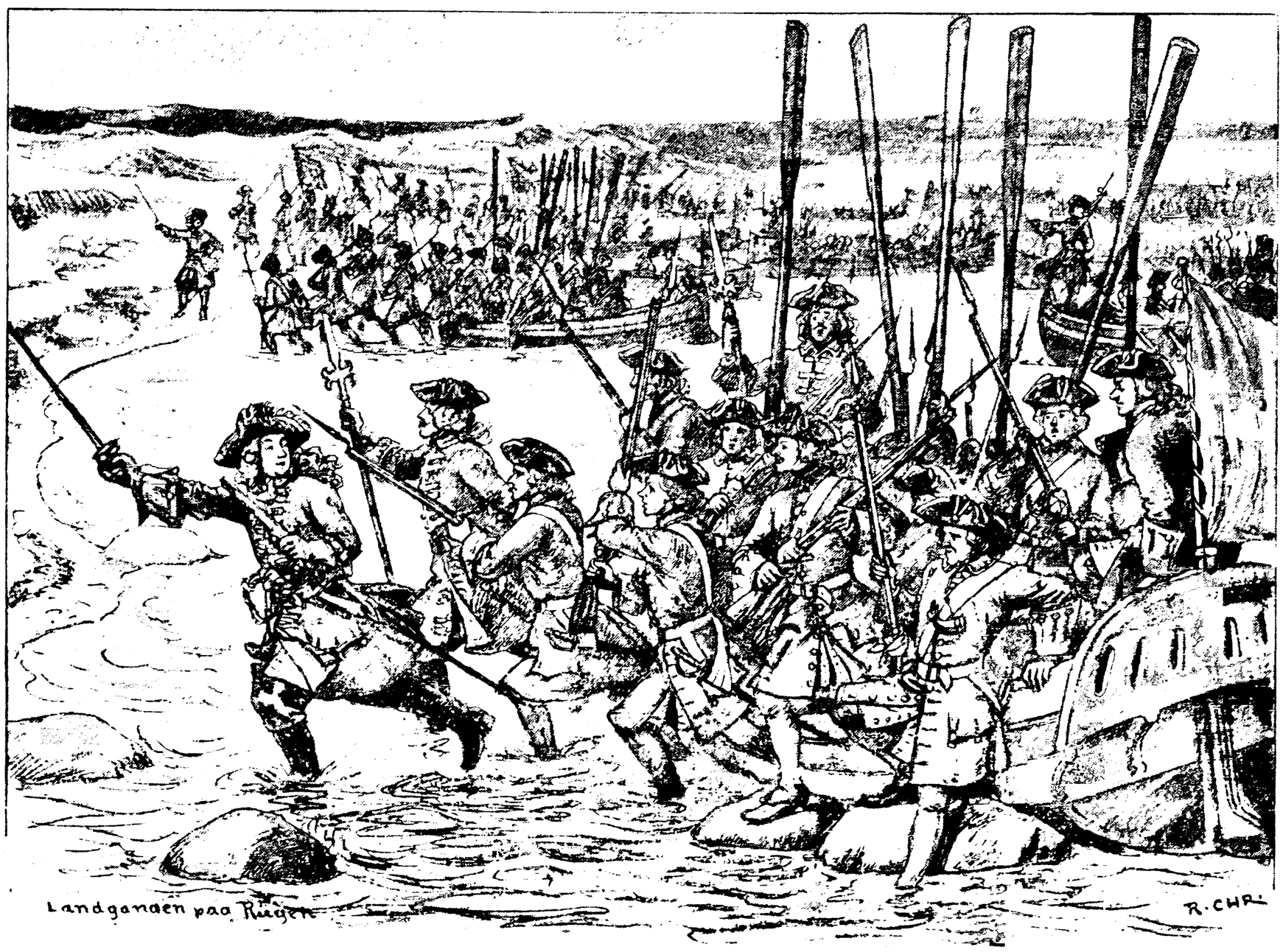

Transporten mod de svenske Skibe, som endnu laa ved Stralsund, medens Kaptajn Untzen med Skytskibene „Hjælperen“, „Ebenetzer“ og „Helleflynderen“ blev sendt mod Ruden for at passe paa Unbehawens Flottille. En Nat søgte 3 af dennes Fregatter at snige sig ud for at falde over Transporten, men de bleve eftertrykkelig viste tilbage.

Stadig stormede det af SSØ., og der var ingen Mulighed for at komme frem. Flere Smaabaade dreve i Land og bleve slaaede i Stykker, man begyndte efterhaanden at mangle Mad til Folkene og Foder til Hestene, kortsagt, det saae meget bedrøveligt ud. Schested opgav dog ikke Ævret.

Endelig den 15de om Morgenen gik Vinden vestlig med jævn Kuling; nu roede Schested med alle Baadene afsted i Retning mod Palmerort, som om han havde til Hensigt at løbe ind i det snevre Sund og gjøre Landgang ved selve Stralsund. Da drejede han, inden han naaede Palmerort, pludselig NØ. i ind mod Rygen, satte Baadene ind paa Kysten i Bugten ved Landsbyen Grosser Stresow bag den lille Ø Vilm, var selv en af de Første, der sprang i Land, og ledede sammen med Viceadmiral Gabel, som var kommen herned, Landgangen paa en saadan Maade, at Kongerne kunde se, at han ikke altid var langsom af sig.

Inden Aften var Størstedelen af Fodfolket inde, hvor de strax forskandsede sig; om Natten kom saa Rytteriet i Land.

Først Kl. 3 om Morgenen naaede den svenske Hær under Kong Karls egen Kommando til Landingsstedet. Strax angreb han, men efter en Times hidsig Kamp, ved hvilken hans Hest blev skudt under ham, maatte han saa ilsomt trække sig tilbage, at han endog maatte efterlade de 8 Kanoner, han havde havt med sig. I største Hast gik han Vester efter til Altfähr lige overfor Stralsund, fik Baade samlet og Hæren bragt over det smalle Sund.

Rygen var saaledes erobret, først og fremmest ved Schesteds Dygtighed, selv Karl den Tolvte havde ikke kunnet staa sig imod ham. Det var først og fremmest Schesteds Skyld, at den svenske Heltekonge en Maanedstid derefter maatte flygte over til Sverrig og lade sine tydske Provindser i Stikken.

Kong Frederik den Fjerde belønnede da ogsaa Schested ved at gjøre ham til Hvidridder. Dog blev Admiralen mærkelig nok afskediget, inden Krigen var til Ende, medens der endnu, saa skulde man synes, vilde have været Brug for en Mand som Schested. Det var navnlig en særlig Stilling, hvorfra man vilde have Schested fjernet, den, han maaske selv havde kjærest. Han var nemlig bleven den første Chef for det i 1701 oprettede Søkadetkorps, for hvilket han nærede den varmeste Interesse. Det blev nu bestemt, at ingen Officer af den gamle Adel maatte beklæde denne Post, og Kongen udtalte selv om ham, at han var et raffineret, maliciøs og intrigant Menneske, der bibragte Ungdommen slette Grundsætninger. Dog fjernedes Schested ingenlunde af Statstjenesten. Han blev udnævnt til Gehejme-Konferentsraad og til Statholder eller Overlanddrost i Oldenburg og Delmenhorst, og denne Stilling beklædte han med Hæder indtil sin Død den 13de September 1736.

Havde end saaledes Bagvaskere været i Stand til at forgifte Kong Frederik den Fjerdes Sind imod ham, saa have de dog ikke formaaet at fordunkle hans Eftermæle. Om hans stolteste Sejer hed det den Gang og hedder endnu:

„Han haver den Skæbne, han aldrig skal dø!“

Baade Gyldenløve og Raben vedbleve derimod at beklæde høje Stillinger i Marinen lige til deres Død. Gyldenløve døde i en forholdsvis ung Alder den 8de December 1719, altsaa inden Krigen var forbi. Blandt Gyldenløves Fortjenester bør det fremhæves, at han altid holdt en beskyttende Haand over den Mand, hvis Navn fremfor alle andre mindes fra den store nordiske Krig, Tordenskjold.

Raben, der var født i 1661, var efter Gyldenløves Død bleven Stiftsbefalingsmand paa Island og Færøerne ved Siden af sin Stilling som Admiral. Han døde den 29de September 1727.

Ulrik Kaas.

Fordømt ogsaa, at det skulde blive saa tykt! Vi kunne knap se fra for til agter, og det er dog af Vigtighed, at vi holde Skibene samlede."

„Ja, Taagen er ogsaa svært tæt, Herr Schoutbynacht. Men nu lader der til at komme et lidet Blaf fra Nordøst, og mulig vil da Vinden jage Taagen bort."

„Det vilde virkelig være at ønske, Kaptajn Brun, thi efter alt at dømme, maa Svensken nu være i Søen, og Wilster, den Skjelm, ønsker intet hellere end at gjøre sine Landsmænd saa stort et Afbræk som muligt. Kommer han uforvarende over os, da ere vi om en Hals, thi han er os for stærk."

„Skade, at vi ej kunne magte ham, thi han fortjente sandelig et ordentligt Livfuld Hug."

„Det maa nu denne Gang blive ved det fromme Ønske. Værst er det, at vi ikke vide, i hvilken Retning vi have Falsterbo Rev, ellers vilde jeg holde did, at vi kunde holde Vejen aaben for os op ad Drogden." —

Den 1ste Maj 1716 havde Schoutbynacht Ulrik Kaas med en lille Eskadre forladt Kjøbenhavn. Foruden Linieskibet „Wenden", hvor han selv var ombord med Kaptajn Boldevin Brun som Flagkaptajn, havde han under sig Linieskibene „Jylland", Kommandør Wilhelm Reesen, „Havfruen", Kommandør Seneca Christoffersen Hagedorn, og endelig „Justitia", Kommandørkaptajn Christian Koningh, foruden 3 Smaafartøjer. Han havde Ordre til at holde gaaende under Sydsiden af Skaane, dels for at iagttage, om den svenske Flaade skulde nærme sig, dels for at sikkre Tilbagevejen for den Eskadre, der efter Pommerns Erobring var bleven nede i Farvandene ved Rygen Vinteren over under Schoutbynacht Rosenpalms Kommando. Man havde allerede i April sendt de to Linieskibe „Nordstjernen", Kommandør Wiglas von Schindel, og „Island", Kommandør

Statius Becker, samt Fregatten „Lossen“, Kaptajnlieutenant Henrik Günthelberg, ned i Østersøen for at dække Rosenpalms Eskadre. Kort efter havde man i Kjøbenhavn faaet Underretning om, at en større svensk Styrke var løben ud fra Karlskrona, hvorfra flere Skibe kunde ventes snart at følge efter. Man havde derfor i stor Hast faaet endnu 4 Linieskibe rustede og sendte afsted under Schoutbynacht Kaas, som derefter havde forenet sig med Schindels Skibe.

Af Handelsskibe, som vare blevne overhalede, havde Kaas faaet at vide, at en større svensk Flaade, ført af Viceadmiral Wilster, var set i Østersøen. Kaas var da ovre under Bornholm, men efter denne Underretning havde han trukket sig mere over ad Falsterbo til og krydsede nu her med sin Eskadre under smaa Sejl, da han pludselig den 7de Maj blev overfalden af en voldsom Taage.

Det var, som man kan tænke sig, ikke nogen behagelig Stilling for ham at være i, uden sikkre Meddelelser om Fjendens Styrke, uden at kunne se Land, ja end ikke sine egne Skibe. Glad var han just heller ikke derved.

Imidlertid gik det, saaledes som Kaptajn Brun havde ventet. Den nordøstlige Vind friskede mere og mere i, ved Middagstid brød Solen igjennem. Landet traadte snart tydeligt frem.

„Der har vi Trelleborg Kirke“, sagde Brun til Eskadrechefen. „Efter Peilingen at dømme ere vi halvanden Mil Østen for Revet.“

„Lad os da saa sætte Kursen Vester over, vi faae jo nok Falsterbo Pynten i Sigte, saa vi kunne holde godt uden om Revet!“

I det Samme rullede Taagen fuldstændig væk. Det var sandelig ogsaa i rette Øjeblik; thi i knap en halv Mils Afstand Sydøster ude opdagede man den svenske Flaade, 18 store Skibe stærk. Her var ikke lang Tid til Betænkning.

„Alle Sejl los!“ kommanderede Kaas strax og tilføjede derefter, idet han henvendte sig til Flagkaptajnen:

„Lad vise Signal til de andre Skibe, at de gjøre som „Wenden“. Saasnart Sejlene ere satte, holde vi rumskjøds hen uden om Revet. Forhaabentlig kunne vi naae det inden Svensken.“

Alle Skibene stode nu for fulde Sejl Vester paa for at gaa uden om det farlige Falsterbo Rev. Ulrik Kaas lod derefter Trommen røre for at kalde Folkene til Kanonerne; i samme Nu hørtes Trommehvirvlerne fra alle de andre Skibe.

„Det er haardt at skulle løbe for Fjenden“, sagde Schoutbynachten til Kaptajn Brun, „dog her er intet Valg os levnet. Det vilde være gal Mands Værk, om vi kastede os ind i Kamp her. Men langer Svensken op til os, da ville vi dog bide fra os, saa længe vi evne. Ingen skal kunne beskylde mig for at være fejg og give mig uden Sværdslag.“

„I kæmpede saa tappert under Admiral Raben ved Jasmund ombord paa „Havfruen“, hvor I laa Admiralen næst, at Ingen vil kunne skylde Eder for Fejghed. Og næppe ville vi kunne undgaa at slaas idag. Herr Wilster, den Forræder, vinder godt ind paa os.“

Saaledes forholdt det sig i Virkeligheden ogsaa. De svenske Skibe sejlede langt bedre og nærmede sig langsomt, men sikkert de Danske. Længe varede det ikke, førend det var ganske tydeligt, at Svenskerne maatte være ved Revet paa samme Tid som den lille danske Styrke, og da var dennes Skjæbne vis.

Flaaderne skjønsede efterhaanden sammen. I Spænding kiggede Folkene ud ad Kanonportene paa de svenske Skibe, der paa Bagbords Laaring halede mere og mere ind.

I nogen Tid havde Kaas staaet og grundet, da sagde han pludselig til Brun:

„Det er tydeligt nok, at dette gaar ikke. Dog skal den Skjelm endnu ikke være sikker paa at nappe os. Jeg vil prøve paa at staa ind over Revet.“

„Over Revet?“ udbrød Brun med en forbauset Mine. „Det er umuligt, der ligger jo Sten paa Sten.“

„Men der er Løb imellem dem, det veed jeg. Har I en paalidelig ung Mand, der er rede til at offre Livet, om det skulde gjælde?“

„Det har jeg,“ svarede Brun. „Jeg skal flux lade en af vore flinke Kadetter kalde.“

Et Øjeblik efter stod en ung Mand foran Schoutbynachten.

„Ej, ej — er det Eder, Bernhardt Grodtschilling! Veed I, hvad det drejer sig om?“

„Javel, Herr Schoutbynacht! At lede op et Løb mellem Grundene.“

„Mener I at være kapabel dertil?“

„Jeg har jævnligen krydset her paa Revet og kjender det saa godt som Nogen. Om jeg faar et mindre Fartøj, da skal jeg vel finde Renden.“

„Godt, I tager Jagten, som er her tværs til Luvart af os, løber forud og lægger Eder inde i Renden. Saa viser I et Flag ud paa den Side, vi skulle passere, og bliver der, til sidste Skib er kommet igjennem, selv om der bliver skudt paa Eder. I maa ej betænke Eder paa at offre Eders Fartøj, om det skulde gjøres nødigt. Lad saa en Baad gjøre klar! Herren være med Eder!“

I de andre danske Skibe blev man noget forbauset, da „Wenden“ pludselig brasede bak. De Svenske troede, at Kaas havde opgivet Ævret og vilde standse for at overgive sig.

Dog varede det kun et Øjeblik. Efter at Schoutbynachten havde trykket Kadettens Haand, gik Grodtschilling ned i Baaden, roede over til Jagten, lod Baaden drive af, satte Alt, hvad trække kunde, og som en Pil foer nu den lille Jagt afsted op mod Revet. „Wenden“ braste atter fuldt, satte Kursen op efter Jagten, de andre Skibe ligesaa.

Hvor kort dette Ophold end havde været, saa vare dog Svenskerne derved komne saa nær, at de nu kunde begynde Skydningen. De vilde imidlertid ikke tro deres egne Øjne, da de saae den danske Eskadre styre lige løs paa Revet, strax kom de paa den Tanke, at Kaas vilde sætte sine Skibe paa Grund og ødelægge dem.

De danske Skibe havde ogsaa begyndt deres Ild, begge Flaader sejlede nu rask afsted under livlig Kamp, stadig kom dog Svenskerne nærmere og nærmere.

Sammen med Kaptajn Brun gik Kaas op og ned ad Dækket ombord paa „Wenden“.

„Jeg vilde foretrække, naar vi nu flygte fra Fjenden, at være sidst i Linien“, sagde Kaas. „Dog er det jo det farligste Øjeblik, medens vi staa over Revet, og da bør jeg være foran og vise de Andre Vejen.“

„Det er en stor Hasard og et voveligt Spil“, bemærkede Brun. „Løbe vi os fast, da er Skibet fortabt.“

„Derfor skal I og have Alt rede til strax at stikke det i Brand. Nu maa vi snart være oppe ad Revet til. Lad os faae Lodhivere ud paa begge Sider.“

„Herr Schoutbynacht!“ udbrød Brun. „Nu viser Grodtschilling Flag. Vi skulle holde lidt nordligere!“

„Saameget desbedre“, sagde Kaas, idet han sprang op paa Vagtsbænken. „Rigtig! Luf lidt! . . . . . Saadan, støt saa! Gjør endnu en Gang Signal til de Andre om at følge ganske nøje i vort Kjølvand. De maa jo nu kunne forstaa, hvad det gjælder!“

Imidlertid vare Lodhiverne komne ud. Imellem Skuddene kunde man høre, hvorledes de sang Dybden ud.

„Fem Favne! — — Fem Favne! — — Fire Favne og en halv!“

„Nu er vi paa Revet!“ raabte Kaptajn Brun, der var entret op i Fokkevantet. „Jeg ser tydelig Stenene paa begge Sider.“

„Tre Favne og en halv!“ lød det fra Røstet, hvor Lodhiverne stod.

„Kun sex Tommer Vand under Kjølen,“ mumlede Schoutbynachten ved sig selv.

„Det grunder op forude!“ prajede strax efter Kaptajn Brun. „Luf! Luf!“

„Luf er!“ lød det fra Rorgængeren.

Et Øjeblik skurede „Wenden“ hen gjennem Stenene, dog uden at blive hængende. Skibet var da tæt paa Siden af Mærkejagten. Kadet Grodtschilling prajede nu over til „Wenden“:

„Her er det lægeste Sted, nu er Herr Schoutbynacht strax over det Værste!“

„Det var bravt!“ svarede Kaas. „I er en flink ung Mand.“

„Fire Favne!“ sang Lodhiveren ud.

Snart dybnede det mere og mere til. En halv Snes Minutter efter vare alle Skibene over Revet. „Jylland“ og „Havfruen“, der stak halvanden Fod dybere end „Wenden“, havde vel faaet nogle slemme Bums, men vare dog slupne heldige fra Vovestykket.

„Gud være lovet!“ udbrød Kaas. „Nu dreje vi klos til Vinden med Styrbords Halser. Vil Wilster nu efter os, da maa han uden om Revet og vil da falde langt i Læ, saa han ikke kan gjøre Drogden i et Slag, medens vi kunne lægge det op herfra. Der narrede vi den Hallunk!“

Medens dette var gaaet for sig, havde Svenskerne opdaget den vovelige Plan, Kaas udførte. De dristede sig dog ikke til at følge efter, dertil vare deres Skibe for store, og de vare desuden ikke saa kjendte med Revet, at de turde forsøge at løbe over. De maatte derfor dreje lidt ud efter og gave sig samtidig til at overdænge Grodtschillings lille Jagt med deres Kugler. Kadetten brød sig dog ikke derom, rolig blev han liggende til Ankers paa sin vigtige Plads. Da endelig „Lossen“, der var agterst i Linien, var sluppen over, kappede Grodtschilling sit Toug og satte efter Eskadren. Lykkelig og vel slap han derfra, kun med et Par Saarede.

Wilster vendte om og stod atter Øster paa, da han indsaae Umuligheden af at naae de Danske. Ved sin Snarraadighed havde Ulrik Kaas frelst sine Skibe, med hvilke han tog Post foran Drogden for her at tage imod Fjenden. Dennes forventede Angreb udeblev imidlertid, og i Begyndelsen af Juni løb Wilster atter ind til Karlskrona uden at have udrettet det Ringeste.

Ulrik Kaas, der var født i 1677, traadte i 1732 ud af Flaaden som Admiral og var derefter nogle Aar Stiftamtmand i Bergen; han døde den 28de December 1746.

Den raske Kadet Grodtschilling var født den 2den Maj 1697. Han blev Lieutenant i 1719, Kommandørkaptajn i 1763, var fra 1764 til 1769 Søtøjmester, idet han var den første Søofficer, der beklædte denne vigtige Post, og døde den 2den August 1776.

Tordenskjold
som ung.

Peder Janssen Wessel Tordenskjold.

Henimod Midten af Juni Maaned 1712 kunde man se en Fregat holde krydsende udfor den norske Kyst imellem Arendal og Kragerø.

Trods det stolte Navn af Fregat, var det dog ikke noget videre stort Skib. Dets Navn var „Løvendahls Galej“, det førte kun 20 Kanoner af temmelig ringe Kaliber og havde ikke mere end 100 Mands Besætning. Nu vilde man have kaldt den for en lille Korvet.

Dette Skib var blevet udrustet af Statholderen i Norge, Grev Løvendahl, som havde stillet det til Kongens Raadighed og betroet Kommandoen af det til en ganske ung Officer, Peder Wessel, der Aaret iforvejen var bleven udnævnt til Sekondlieutenant. For en knap 22 Aar gammel Officer — Wessel var nemlig født den 28de Oktober 1690 — var det dog en ganske smuk Kommando.

Som Kadet havde han gjort nogle Rejser paa Ostindien og Vestindien. Ved sin Hjemkomst 1710, da Krigen var i fuld Gang, havde han henvendt sig til Grev Løvendahl,

der strax var bleven indtagen i den djerve unge Sømand og havde givet ham en lille Snau „Ormen“ at føre, hvormed Wessel havde gjort adskillige Priser. Da nu Løvendahl udrustede et større Skib, fik Wessel dette at føre, og det var Grunden til, at vi se en Sekondlieutenant som Fregatchef.

Sidst i Maj 1712 var han løben ud med Ordre til at underlægge sig Schoutbynacht Wilster og slutte sig til dennes Eskadre udfor Gøteborg. Wessel gav imidlertid Ordren en god Dag, det var jo langt fornøjeligere at krydse paa egen Haand, og han vidste desuden, at under Wilsters Kommando vilde der ikke blive noget for ham at gjøre.

Han havde da ogsaa strax havt det Held at erobre en stor svensk Kaper „Svenska Wapen“, som havde voldet megen Fortræd i Kattegat. Den havde han nu bragt op til Staværn, var strax staaet til Søes igen, og nu finde vi ham altsaa krydsende udfor Norges Sydkyst.

Vinden var sydvestlig, det blæste frisk, og der havde rejst sig en temmelig svær Sø. Bramsejlene vare allerede blevne bjergede, thi det saae truende ud i Vejret, og en sort Skybanke ude i SV. spaaede intet Godt.

Efterhaanden friskede det mere og mere i. Wessel gik imidlertid nok saa fornøjet op og ned paa den lille Hytte agter. Næst efter Kuglernes Fløjten var der ingen lifligere Musik for ham end at høre Vinden pibe i Tougværket.

Hans Styrmand havde imidlertid gjentagne Gange kastet nogle betænkelige Blikke hen paa den unge Chef. Endelig tog han Mod til sig og sagde:

„Undskyld, Herr Kaptajn, vilde det ikke være rigtigt at tage et Par Reb i Mærssejlene. Vi hugger svært i Søen, og Stængerne taaler næppe de fulde Sejl.“

„Lad gaa,“ svarede Wessel. „Det kan der være Noget i. Tag to Reb ind i Mærssejlene og lad os bjerge Storsejlet. Fokken kan vi nok beholde paa.“

Ordren blev udført, og Fregatten laa nu lidt mageligere i Søen. Mere og mere blæste det dog op, og ved Middagstid var det en fuldstændig Storm. Af og til slog en vældig Sø op mod den luv Boug, saa Fregatten rystede derved; værre var det, at Søerne undertiden slog helt op over Skibssiden, og da Fregattens midterste Del var helt aaben, tog den en svær Mængde Vand ned paa Batteridækket.

„Det er nok ligesaa godt, at vi bjerger Mærssejlene, inden Vejret bliver altfor overhændigt, saa kan vi ligge og dogge for Fok og Mesan alene,“ sagde Wessel til Styrmanden.

Næppe havde han udtalt, før der lød et Skrald som et Kanonskud. Det var Store Mærssejl, som var skøret fra Underliget lige op til Raaen.

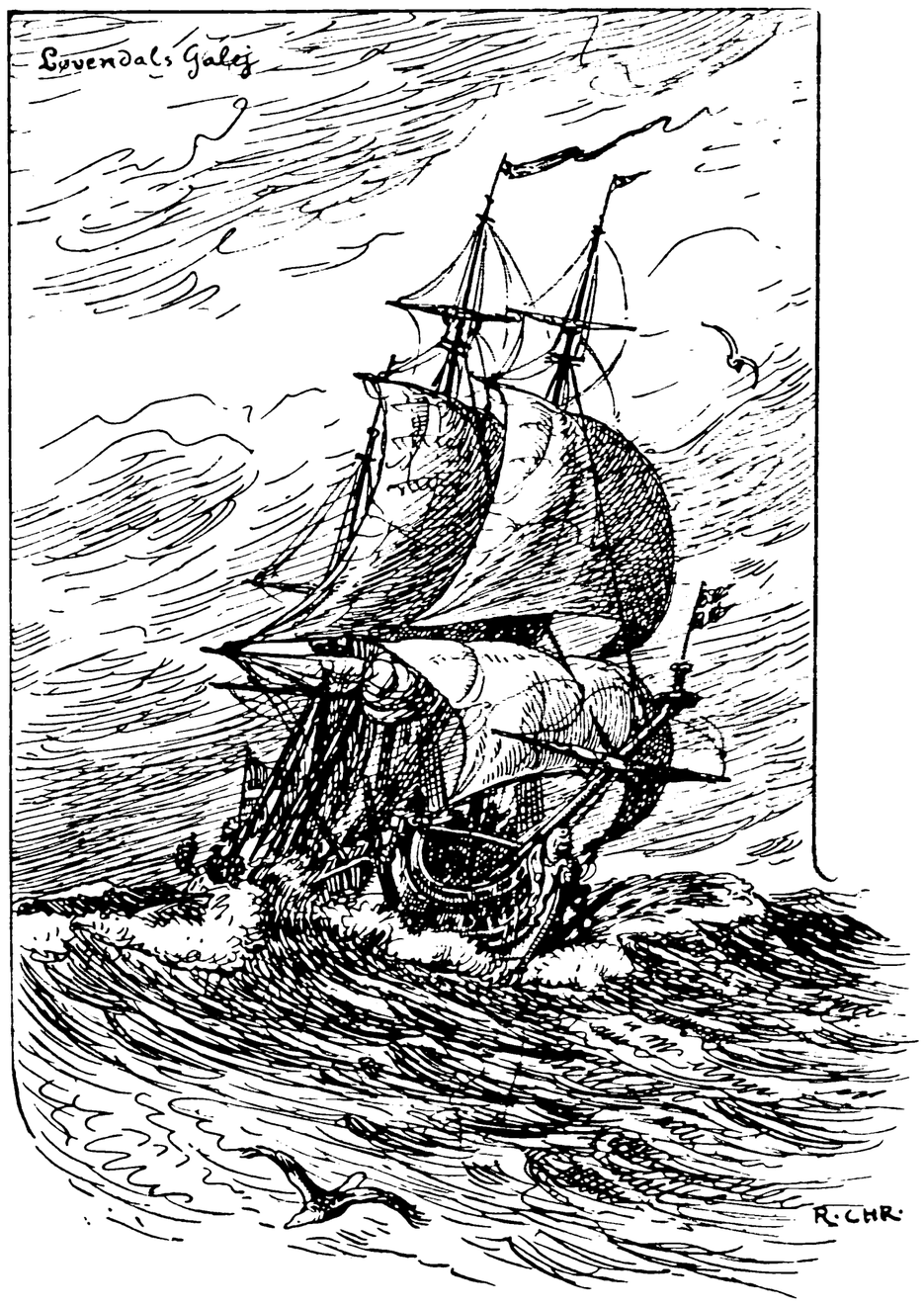

„Mærssejlsgasterne tilvejrs at bjerge Store Mærssejl," raabte Wessel. „Klar ved Mærseskjøder og Givtouge!"

Det var imidlertid for sent, thi i næste Øjeblik knækkede baade Storstang og Forstang lige over Æselhovedet. Vant og Barduner sprang som Sytraad, Stængerne faldt ned i Læ og gik overbord, man maatte i Hast se at faae dem kappede klar af Skibet.

To Mand, der allerede vare naaede op paa Store Mærseraa, gik overbord med denne.

„Gud være deres Sjæl naadig," sagde Wessel, „i denne Sø er det umuligt at bjerge dem!"

Fregatten laa nu i nogen Tid og drev for Fokken alene. Da gik ogsaa Fokkemasten overbord og tog Sprydet med sig.

„Naa, det gaar jo glædeligt," sagde Wessel.

Man havde nu en kort Tid ingen Styr paa Skibet. Da kom der Melding op til Wessel om, at en Sø havde slaaet ind under Gillingen og knust Kahytsvinduerne agter. Folkene vare efterhaanden blevne ganske modløse, de mente, at Skibet var fuldstændig fortabt.

„Saadan kan vi ikke blive liggende," sagde Wessel til Styrmanden. „Lad os hale Mesanen sammen og prøve at falde af for Vejret. Saa sætter vi Storsejlet med Raaen firkant og prøver paa at lændse væk. Bare munter, Folk, der er Ingenting at være forknyt for!"

Det lykkedes endelig at falde af, og Fregatten løb nu med nogenlunde god Fart ned ad Læ til, ind mod Land.

Det var ogsaa paa høje Tid, hvis man skulde finde ind, thi det begyndte allerede at skumre. Forude kunde man dog endnu skimte Landet.

„Det maa være Fjeldene nede ad Langesund til, som vi har der forude. Skjønner jeg ret, er det Fuglø og Arø, vi har der," sagde Wessel, idet han pegede ind.

„Rimeligt nok, at I har Ret, Herr Kaptajn," svarede Styrmanden. „Men inden vi naaer derind, bliver det Nat!"

„Bliver det end saa sort som i en Beggryde, maa vi se at finde derind. Det er nu vor eneste Udvej. Vi kan ligesaa godt sejle paa Klipperne som drive paa dem. Lad os forresten holde lidt østligere. Efter Landet at dømme sætter Strømmen os Vester paa."

Snart faldt Mørket paa, man kunde nu ikke se en Haand for sig. Fregatten fortsatte sin Kurs ind efter. Naar man undtager Vindens Susen i Rigningen, hørtes ikke en Lyd. Folkene stode tause og ængstelige. De vare paa det Rene med, at det gjaldt et Enten—Eller.

Wessel havde stillet en Mand paa Udkig ved hver Kranbjælke, og de stirrede Øjnene ud af Hovedet.

„Kan I ikke se Noget?" sagde Wessel, der selv var gaaet forud.

„Ikke et Øje, Herr Kaptajn!"

Atter forløb en Stund under dyb Taushed. Da hørtes der pludselig en underlig drønende Lyd, og i samme Nu raabte den ene af Udkiggene:

„Braad og Brand for om Styrbord!"

Man saae virkelig en hvid Skumstribe ikke ret langt fra Fregatten.

„Haardt Styrbord med Roret. Hal ud Mesanen!“ kommanderede Wessel.

„Vi løber lige paa!“ raabte nogle af Folkene rædselsslagne.

„Stille overalt! Pas Jer Dont og ikke et Ord!“

Fregatten drejede op og løb lige tæt forbi et Skær, hvis Omrids tegnede sig utydeligt mod den mørke Himmel.

„Det er Fuglø“, sagde Styrmanden.

„Nu er vi klar af den. Lad os styre NV. lige over paa Langø. Nu har vi rent Farvand paa en god Kvartmil“, bemærkede Wessel.

Fugløen forsvandt, paany sejlede Fregatten i det dybeste Mørke, indtil man nogen Tid efter kunde høre Brændingen et Stykke ude om Styrbord.

„Det er Gjeterø, vi har der,“ sagde Wessel. „Det gaar godt, som det skal.“

Kort efter saaes Braad forude. Det var Langøen.

„Se saa“, yttrede Wessel. „Nu er vi i Salveten. Vi holde klos langs med Østsiden af Langø, hvor der er rent Farvand, saaledes at vi ikke underløbe Skæret Vest for Gjeterø. Op med Roret og hal Mesanen sammen, men vær klar til at sætte den igjen!“

I et Par Hundrede Alens Afstand skimtedes nu Omridsene af Langø. Det gjaldt om at komme ind imellem denne og Gjeterøens Vesterskær. Farvandet er her knap 800 Alen bredt, saa man maatte holde Tungen lige i Munden.

Snart efter kunde man se det omtalte lille Skær. Wessel lod holde ned efter det, idet han gav Ordre til at være klar ved Ankeret og ved Sejlene.

Nu havde man Skæret tværs om Styrbord.

„Hiv Loddet!“ raabte Wessel, og et Øjeblik efter kommanderede han:
„Giv op Storsejl, hal ud Mesanen. Roret haardt i Læ!“
Fregatten drejede om Skærets Nordside op mod Vinden.
„Tolv Favne!“ sang Lodhiveren ud det næste Øjeblik.
„Lad falde!“ kommanderede Wessel.
Ankeret faldt, Touget raslede ud, Fregatten drev endnu et Stykke, men sang saa op for Ankeret og laa nu sikkert ved Nordvesthjørnet af Gjeterø.

„Puh, det lettede,“ sagde Wessel. Ogsaa for Folkene faldt en Sten fra Hjertet, de havde ikke ventet Andet end at forlise redningsløst paa Skærene.

Det kan nu ganske vist heller ikke nægtes, at det fra Wessels Side havde været et temmelig letsindigt Vovestykke at holde ind mellem Skærene midt om Natten. Her var Lykken bedre end Forstanden, men Wessel stolede blindt paa sit Held.

„Lad os saa komme til Køjs efter den Historie, Styrmand!“ sagde Wessel tørt.

Hvorledes Peder Wessel tumlede sig i de nærmest paafølgende Aar, have vi allerede tidligere omtalt.

Vi have jo set, hvorledes han i Østersøen idelig og ufortrøden var paa Færde, uden at unde sig selv eller sine Folk nogen Ro, naar det gjaldt om at skaffe sikker Underretning om Fjenden.

Det er egentlig Synd at sige, at hans Folk elskede ham. De klagede endog en Gang over ham, men det eneste Udbytte, de havde deraf, var en ordentlig Portion Tamp.

Vi have hørt, hvorledes han paa Colberger Hejde med „Løvendahls Galej“ og senere ved Rügen med „Hvide Ørn“ lagde sin Iver for Dagen. Ved den sidstnævnte Lejlighed havde han endog under Svenskernes natlige Flugt angrebet to Linieskibe, ja vilde endog have entret det ene, hvis hans Folk havde turdet følge ham.

Han blev da ogsaa Kaptajnlieutenant 1712, Kaptajn 1714 og den 24de Februar 1716 ophøjet i Adelsstanden under Navnet Tordenskjold.

„Nu skal jeg, Fanden annamme mig, tordne saaledes for Svenskens Øren, at Deres Majestæt snart skal fornemme det!“

Det var disse lidet hofmandsmæssige Ord, hvormed Tordenskjold bragte Kongen sin Tak for denne Naadesbevisning, og det skulde snart spørges, at det ikke var tomme Ord, men at Gjerningen fulgte derpaa.

Det var jo Tordenskjolds berømmeligste Heltegjerninger, der nu skulde komme, og det er da dem, hvorved vi fortrinsvis ville dvæle.

En smuk Sommeraften, den 7de Juli 1716, kastede en lille Eskadre paa 7 Skibe Anker udfor Hvaløerne, der ligge paa Grændsen mellem den norske og svenske Skærgaard. En let vestlig Brise krusede Vandet, men døde helt hen, da Solen sank ned bag de mørke Klippeskær, hvis Graner tonede sig skarpt mod den klare Himmel. Alt var saa sommerskjønt og fredeligt, inde fra den største af Holmene kunde man høre Køerne brøle, Havet laa som et Spejl, hvor Fiskene hist og her spillede i Overfladen, et Par Fiskere laa ude i en Baad for at røgte deres Garn. Saa roligt saae det imidlertid ikke ud paa Fastlandet lige overfor, der rasede Krigen i al sin Vildhed. Carl den Tolvte laa udenfor Frederiksstens Fæstning, der endnu spærrede ham Vejen. Naar han blot fik den ventede Sending af Skyts og Ammunition, saa vare Fæstningens Dage talte, og Norge vilde da ligge aabent for ham. Længe kunde dette ikke vare, thi

Transportflaaden, der saaledes paa en vis Maade havde Norges Skjæbne i sin Haand, var allerede naaet frem til den sikkre Havn i Dynekilen; herfra var der kun fire Mil op til Svinesund ved Frederikshald, en Vejlængde, som med Lethed kunde tilbagelægges i ligesaa mange Timer, naar Vinden blot vilde føje sig lidt.

Den lille Eskadre, vi nys have omtalt, var netop sendt op fra Kjøbenhavn for at forhindre dette. Dens Chef, den unge Kaptajn Peder Tordenskjold, skulde søge den Højstbefalende paa Stationen, Viceadmiral Gabel, for at indhente hans nærmere Ordre med Hensyn til et Angreb paa den svenske Transportflaade. Endnu vidste Tordenskjold dog ikke, at denne var saa nær ved sit Maal.

Særlig stærk var Tordenskjolds Eskadre just ikke; en større Styrke havde man vel heller ikke betroet saa ung en Mand. Selv var han ombord paa sin gamle, fra Svenskerne erobrede Fregat „Hvide Ørn“ paa 30 Kanoner. Saa havde han under sig det fladbundede Skytskib „Hjælperen“ (46 Kan.), hvis Chef var Kaptajnlieutenant Wilhelm Lemvig, Stykprammene „Arche Noæ“ (24 Kan.) under Kaptajnlieutenant Hendrik de Letang, „Vindhunden“ under Premierlieutenant Peder Grib og endelig 3 Galejer, nemlig „Prinds Christian“, Premierlieutenant Michael Tønder, „Lovise“, Lieutenant Christian Tønder, og „Charlotte Amalie“, Lieutenant Dahl. Det var det Hele.

Fiskerbaaden, vi ovenfor have omtalt, roede nu hen til „Hvide Ørn“. De to Mand entrede ombord og forlangte at tale med Chefen, da denne i det Samme kom ud fra sin Kahyt.

Det var en støt og ungdommelig Mand, han var jo ogsaa kun 26 Aar. Hans muntre Smil, det af Frejdighed og Lune straalende Blik, det tætte brune Haar, der i lange Krøller faldt ned over Nakken, hans frie, ukunstlede Sømandsvæsen, Alt hos ham virkede saa vindende og bedaarende, at man ved første Øjekast kunde forstaa, hvorledes han kunde faae sine Folk til at gaa i Ilden, naar det først gik løs for Alvor.

„Hvad er I for to Fyre, og hvad vil I?“ spurgte han Fiskerne.

„Vi høre til Viceadmiral Gabels Skib og er sendt ud paa Forpost. Admiralen ligger et Par Mile Nord paa, og han længes vist svært efter Eder, for nu er Svensken her i Nærheden.“

„Veed I Noget om, hvor Fjenden er henne?“ spurgte Tordenskjold videre.

„Vi talte igaar med en Mand inde fra Dynekilen, som var ude paa Fangst. Han sagde, at nu var Svenskeflaaden naaet op dertil, og om et Par Dage vilde den sikkerligen ligge for Frederikshald.“

„Guds Død, saa er jo ingen Tid at spilde. Har I nogen Kundskab om Fjendens Styrke?“

„Nej, Herr Kaptajn. Vi vide kun, at han ligger vel skjærmet med Skandser og med Soldater langs hele Fjorden, saa det er ej at tænke paa at falde ham an inde i den Sæk. Vi hørte igaar Admiralen sige, at der maatte ventes, til Svensken kom ud.“

„Det er godt. Nu kan I gaa ombord til Herr Gabel og sige ham, at jeg med hans Tilladelse agter at blive her og ved første gunstige Lejlighed ryge Ræven ud af dens Hule. Farvel!“

Med denne Besked gik de to Matroser fra Borde og roede Nord paa ud fra Skærene.

Selv sendte Tordenskjold et Par Baade ud paa Forpost, medens han lod Alt gjøre klart til den forestaaende Kamp. I „Hjælperen“ og „Arche Noæ“ blev der

Travlhed med at hejse Kanonerne op fra Lasten, hvor man maatte have dem liggende under Sejlads i aaben Sø, eftersom disse fladbundede Skibe eller rettere sagt Pramme, der nærmest vare byggede til de grunde Farvande udenfor Stralsund, hvor vi jo have set deres Virksomhed, vare saa ranke, at man under Sejl ikke kunde have Kanonerne staaende paa deres rette Plads oppe paa Dækket.

Enhver Anden vilde vel først have holdt Krigsraad eller indhentet den Højstkommanderendes Ordre, men Sligt laa nu engang ikke for Tordenskjold. Det var hans Natur imod at snakke i Stedet for at handle. Lejligheden til nu at indfrie sit Løfte om at tordne for Svenskens Øren var altfor fristende til, at Tordenskjold vilde lade den slippe sig af Hænderne.

Imidlertid kom lidt efter hans gode Ven Peder Grib fra „Vindhunden“ over paa „Hvide Ørn“ for at høre lidt om Sagernes Stilling. Peder Grib var bleven Lieutenant over et Aar før Tordenskjold, men var jo bleven forbisprungen af denne; dog var han vedbleven at være hans gode Ven og førte ofte Frisprog lige overfor ham, hvad Gribs senere Foresatte ikke kunde taale, og dette i Forbindelse med forskjellige Misligheder og mindre heldige Forhold bevirkede, at Grib fire Aar efter blev degraderet.

„Naa“, sagde han til Tordenskjold, idet han gik over Falderebet, „nu vil Du nok paa egen Haand føre Krig, min Kammerat!“

„Rigtig gjættet, min brave Peder. Jeg kunde nok have Lyst til at gjøre en liden Svip ind i Dynekilen, for der ligger Kong Carls Transportflaade allerede.“

„Død og Pine! Saa ser det galt ud for Frederikssten!“

„Derfor vil jeg ogsaa gaa paa saa snart som muligt.“

„Jeg mente ellers, at Du havde Admiralitetets Ordre for at melde Dig til Kammerherren.“

„Vel har jeg det, men naar jeg nu ikke kan finde ham, hvad saa? Faar vi blot lidt vestlig Vind, saa skal vi snart være over Svensken.“

„Men med den vestlige Vind vil det knibe at komme ud igjen.“

„Er vi først derinde og har faaet gjort rent Bord, saa er det tidsnok at tænke paa at komme ud igjen. Det gjælder jo dog først og fremmest om at lange derind.“

„Bevares, her har Du jo Kommandoen.“

„Forresten maa jeg jo ogsaa først vide lidt nærmere om Svenske Styrken, førend vi falde an.“

„Aa hvad, naar Du og jeg, naturligvis, og saa Lemvig og begge Tønderne spytte i Næverne, saa skulde jeg vel mene . . . .“

„Fartøj tilborde!“ prajede Udkiggen i det Samme.

Det var en af Forpostbaadene, som lagde til. Den bragte med sig en svensk Fisker, som man havde overrumplet og nu førte ombord til Tordenskjold.

„Ak, strenge Herr Tornskøld,“ sagde Fiskeren. „Spar mit Liv, jeg sidder med Kone og Børn. Eders Folk sagde, at I vilde klynge mig op, fordi de troede, at jeg laa ude for at snuse efter Danske Skibene.“

„Kan Du tydelig og nøjagtig give mig Besked om, hvad der ligger af Skibe inde ved Dyne, da skal Du blive sparet. Men vogt Dig for at føre mig bag Lyset, griber jeg Dig i en Usandhed, saa faar Du en Kugle lige tværs igjennem Skallen, forstaar Du!“

Fiskeren meddelte nu under Rysten og Bæven, at der inde i Fjorden laa Stykprammen „Stenbocken“ paa 24 Kanoner, 5 hele og 6 halve Galejer, 29 Proviant- og Ammunitionsskibe samt nogle mindre Fartøjer. Paa en Holm inde i Bunden af Fjorden var anlagt et stærkt Batteri, der kunde bestryge Indløbet. Paa Fjeldene om Byen og langs Fjorden var der opstillet 5000 Soldater. Styrken kommanderedes af den nys adlede Schoutbynacht Strømstjerna, hvis egentlige Navn var Knabbe. Han var ombord paa Galejen „Wreden“; under ham kommanderede Schoutbynacht Sjøblad paa „Stenbocken.“

„Soldaterne bryder vi os nu ikke om,“ sagde Tordenskjold. „Lad mig se, Svensken har altsaa kun 12 Krigsfartøjer mod vore 7. Det kan jo være meget passende. Veed Du ellers mere? Naa, ud med Sproget!“

„Herr Strømstjerna skal netop imorgen,“ svarede Fiskeren „holde stort Gilde paa Flaaden, og idag er de alle til Bryllup i Land.“

„Hvad siger Du dertil, Peder Grib?“ sagde Tordenskjold, idet han fornøjet gned sig i Hænderne. „Kan man finde bedre Lejlighed, end naar Fjenden kun tænker paa Fjas. Imorgen tidlig, inden Gossarne faar sovet Bryllupsrusen ud, maa vi bringe dem en varm Morgengave, saa de kan komme fra Dynen i Halmen!“

„Du er ogsaa altid svineheldig, Peder,“ udbrød Grib. „Kan Du for Dine Ordres, da fattes mig sandelig ikke paa Lyst.“

„Mine Ordres regner jeg fornemmelig at være det, at gjøre Svensken saa stort Afbræk som gjørligt. Kan vi nu ødelægge hans Transport, saa er Norriges Land reddet for denne Gang. Far nu rundt til Skibene og siig til dem alle at være rede til at lette, saa saare Dagen gryer.“ —

Da det lysnede den næste Morgen, den 8de Juli, blæste der en jævn sydvestlig Brise. Den danske Eskadre lettede og stod ind mod Fjorden. Dog gik det kun langsomt, Klokken blev 6, førend Mundingen af Fjorden var naaet. Tordenskjold gik da over paa en af Galejerne og roede et Stykke op ad Fjorden, efter at et Par svenske Galejer, der havde ligget paa Forpost, vare jagne ind. Han undersøgte Forholdene inde paa Fjorden, da hverken han selv eller hans Officerer kjendte Stedet, roede saa tilbage og tog selv Kommandoen af „Hjælperen“, der jo var Eskadrens kraftigste Skib, medens han lod Kaptajnlieutenant Lemvig overtræde paa „Hvide Ørn“, som paa Grund af sit Dybgaaende ikke kunde komme saa langt ind.

Skibene avancerede imidlertid jævnt indefter. Allerede Kl. $7^1/_2$ begyndte Svenskerne en levende Ild, men de Danske svarede ikke. Tordenskjold vilde gjemme sit Krudt, indtil det kunde bruges med Virkning. Endelig Kl. 8 havde han naaet et lidt bredere Sted i Fjorden, hvor Skibene kunde lægge sig i Slagorden, saa Kanonerne kunde komme til at bære. Sydligst og nærmest Fjenden lagde „Hjælperen“ sig, saa kom „Arche Noæ“ og „Hvide Ørn“, lidt udenfor tog „Vindhunden“ Post, medens Galejerne foreløbig holdt sig dækkede langs Klippepynterne paa Siden af Fjorden og skød ind over disse.

I hele tre Timer førtes der nu en livlig Kanonade. Med den svage sydvestlige Brise drev Krudtrøgen ind over de svenske Skibe og tilhyllede dem ganske, hvad der naturligvis gjorde deres Skydning usikker, medens de danske Skibe havde godt Sigte. Kl. 11 syntes Svenskernes Ild at blive noget langsommere, og nu mente Tordenskjold, at Øjeblikket var kommet til at gaa ind paa Livet af Fjenden.

Han lod en Baad gjøre klar og kaldte paa Kadet Sivertsen.

„Du ror først til Galejerne og lader to af dem komme hid til „Hjælperen“ for at give os Slæber; den tredie skal spænde sig for „Arken“. Saa farer Du videre til Kaptajn Lemvig og siger ham, at han skal kappe sit Anker fra sig og staa indefter med „Ørnen“, saa langt han kan række for Grunden. Du lader Dine Folk trække paa Aarerne, saa Blodet springer ud af Neglerødderne. Har Du forstaaet?“

„Til Tjeneste, Herr Kaptajn“, og afsted var den flinke Kadet. Snart havde han overbragt de forskjellige Ordrer, og de danske Skibe avancerede indefter.

Forrest var Tordenskjold selv med „Hjælperen“. Svenskerne overdængede Skibet med en Regn af Kugler, saa det peb Folkene om Ørerne, og Rejsningen blev dygtig forskudt.

„Hoho!“ sagde Tordenskjold, „naar Herr Strømstjerna fløjter for os, saa maa vi sætte Bas til hans Musik. Klem paa, Børn, med Eders Brumbasser.“

Folkene skød og ladede og skød igjen, saa Sveden haglede dem ned over Panden. Endnu ivrigere bleve de, da de mærkede, hvorledes Fjendens Ild efterhaanden blev svagere. Lige tæt ved sig havde de „Stenbocken.“

Tordenskjold sprang forud paa „Hjælperen“ og raabte over til Galejerne:

„Træk paa Aarerne derovre, og lad os komme længere ind, lige agtenom Svenske Admiralskibet!“

Imidlertid havde Lemvig kappet sit Anker og kom nu indefter med „Hvide Ørn“, dog gik det kun smaat, thi Vinden var næsten døet helt bort. Ogsaa „Arche Noæ“ avancerede frem slæbt af en Galej, alt imedens Kanonerne stadig dundrede løs.

De svenske Galejer vare flygtede ind i Fjordens inderste Del bag den lille Klippeø, hvis Batteri gjorde de Danske ikke ringe Skade, da det blev udmærket godt og tappert betjent.

„Hjælperen“ var naaet næsten hen til „Stenbocken“, da strøg denne sit Flag. Samtidig kappede den imidlertid sit Ankertoug og drev ind mod Stranden. Tordenskjold lod dog sit Skytskib følge efter, men kom med Forenden paa Grund paa den lille Holm, og fra Batteriet her blev der nu fyret løs af alle Kræfter, saa Stillingen virkelig et Øjeblik saae kritisk nok ud.

„Lieutenant Tønder“, prajede Tordenskjold over til Galejen „Prinds Christian“, „det Batteri derinde maa vi have stoppet Munden paa. Tag Eders Broder og hans Soldater ind med og lad dem storme Skandsen. Men hastig!“

Sligt lod Michael Tønder sig ikke sige to Gange, thi det var en ung Mand med Hjertet paa rette Sted. Aaret iforvejen havde han nede ved Rygen mistet sit ene Ben, var da bleven Premierlieutenant og havde nu i en Alder af 24 Aar faaet en Galej at føre. Da han nu fik denne Ordre af Tordenskjold, lod han sine Folk ro væk af alle Kræfter, og et Øjeblik efter havde han sat Forenden af begge sine Galejer lige op i Stenene, sprang selv trods sit Træben først i Land og fulgtes af sin Broder, Landkaptajn Andreas Tønder, med et Par Hundrede Soldater, der havde været fordelte paa Galejerne. Over Stok og Sten gik det løs under vældig Skraalen. Endel Matroser vare imidlertid løbne langs Stranden og faldt pludselig ind i Skandsen bag fra. Svenskerne bleve aldeles forfærdede og forlode deres Kanoner; nogle af dem lykkedes det i Baade at slippe bort, Resten maatte overgive sig, hvorefter Batteriets Kanoner bleve fornaglede.

„Se saa!“ sagde Tordenskjold, da han ombord i „Hjælperen“ saae, at Batteriet var taget, „det lettede, nu er Dagen vores. Resten er kun Leg og Plaser. Skyd løs paa de andre Galejer derinde, saa vi kan drive Svenskerne fort, inden de faar Ild sat paa deres Fartøjer. De begynder alt at ryge. Fald nu i Baadene og ind efter dem!“

Et Par dundrende Salver fra alle de danske Skibe tvang virkelig de svenske Besætninger paa Flugt, medens de danske Chalupper allerede vare i Færd med at ro ind mod de fjendtlige Fartøjer.

Det første Skib, som entredes, var Admiralskibet, Galejen „Wreden“. Men næppe var Kadet Sivertsen kommen op paa det med nogle af sine Folk, før det sprang i Luften. Han slap dog heldig og uden mindste Skade fra sit Himmelspræt.

Omtrent samtidig bemærkede Lieutenant Michael Tønder, at en svensk Lastdrager laa

Michael Christian Ludewig Ferdinand Tønder
Kongl. Dansk Vice Admiral
Stykket gjør en Original Maleriet, som findes hos hans forladte enke Frue.

lige inde bag Holmens Skær. Han roede ombord i den og saae, at der stod en stærk Røg op fra Lasten. Dog lod han sig ikke afskrække herved, med et Par Mand gik han ned gjennem Lugen og opdagede strax en brændende Tjæretønde.

„Hejda, et Par Trøjer om den i en Fart! Saadan! Forsigtig! Nu op med den gjennem Lugen. Halloj paa Dækket! Tag imod deroppe og kast Bæstet overbord!“

Et Par Mand bar forsigtig Tønden hen til Rælingen og kastede den i Vandet.

„Saa, for Pokker,“ sagde en af Folkene. „Der gik min bedste Trøje, og iforvejen havde Svenskerne flænget den med en Kugle. Det er en sørgmodelig Dag for mig!“

„Passiar“, sagde en af Kammeraterne, „Du kan jo faa Dig en svensk Trøje, den er ganske nybanket!“

Imidlertid rodede Tønder Lasten igjennem.

„Her lugter svedent, der maa være mere Ild hernede!“

„Ja, Svenskerne er nogle svedne Rade,“ sagde Tønders Kvartermester, „her lugter ogsaa fælt. — Halloj, se her, Herr Lieutenant, en brændende Lunte. Red Jer, vi springer strax!“

Med disse Ord løb Kvartermesteren hen til Lugen, men Tønder sprang forbi ham, idet han raabte:

„Din fejge Slubbert! Vil Du lade Din Chef i Stikken? Hvor er det? Viis mig det!“

„Der, der, Herr Lieutenant. I kan se Luntebranden lyse!“

„Saa i Guds Navn da!“ sagde Tønder, løb frem og greb Lunten, idet han med et rask Ryk rev den til sig, bort fra den aabne Krudttønde, hvori den var anbragt.

Skamfuld var Kvartermesteren løben hen ved Siden af Lieutenanten.

„Naa, nu kjender jeg Dig igjen. Tag Lunten her og verf den overbord!“

Kvartermesteren langede Lunten videre, ind gjennem Kahytsskoddet til en Mand, som snusede rundt derinde, og som nu forsigtig bragte Lunten op paa Dækket. Nede i Lasten fandtes endnu et Par aabne Krudtfade og en hel Mængde lukkede Fade med løst Krudt strøet ovenpaa. Svenskerne havde aabenbart kun faaet Tid til at aabne et Par Tønder og anbringe den ene Lunte, thi trods omhyggelig Søgen fandtes ikke flere.

Hukkerten var reddet. At faae bragt et Varp ned i Baaden var et Øjebliks Sag, og saa roede Tønder ud med Prisen.

Da han kom forbi „Hjælperen“, raabte han op til Tordenskjold:

„Her bringer jeg en herlig Hoben Krudt, 250 Tønder. Nu gaar jeg ind efter den næste Ladning.“

Overalt var der Travlhed med at bugsere Priserne hen udenfor de danske Skibe. Det var dog ikke noget let Arbejde, thi inde paa Kysten var der samlet en hel svensk Hær, der sendte en Regn af Flintekugler ned over Baadene. Dog fik de Danske det ene Skib bragt bort efter det andet; paa enkelte af Priserne lykkedes det rigtignok ikke at slukke Ilden.

Fregatten „Vindhunden“ kom netop forbi „Hjælperen“. Tordenskjold raabte da over til dens tappre Chef:

„Derinde staar „Stenbocken“ endnu. Bring den ud, Peder, om Du kan!“

„Vel kan jeg det!“ svarede Peder Grib. „Lad mig faa et Par Chalupper her over, saa skal jeg nok lægge Tøjr paa Bukken. Den stanger ikke mere!“

Grib lod sit Anker falde lidt udenfor „Stenbocken" og stak saa paa Touget, til han kom ned i Nærheden af den. Imidlertid kom Tordenskjold selv over med et Par Kabeltouge til Grib. Da denne forklarede ham sin Plan, faldt Tordenskjold ham om Halsen, idet han sagde:

„Peder, Du est en brav Gut!"

Alt var nu klart. Grib kaldte paa en Kadet og sagde til ham:

„Kadet Ferry. Du gaar i den ene Baad, jeg selv i den anden!"

„Javel, Herr Lieutenant. Men pas paa, der er fuldt af Svenskere tæt inde bag „Stenbocken".

„En varm Hilsen faar vi. Saa Folk, tag imod Varpet der. Træk paa Aarerne, Manne, nu gjælder det!"

En vældig Kugleregn modtog Baadene. Ferry faldt, og flere Folk bleve saarede. Dog kun et Øjeblik, saa vare Baadene inde i Læ af „Stenbocken", hvor de vare skjærmede mod den svenske Geværild. Grib og hans Folk entrede op paa det svenske Skib. Netop som de satte Foden paa Dækket, kom en svensk Lieutenant op fra Lasten og løb hen mod Skibssiden for at flygte. Grib var dog hurtigere. Med et rask Tag greb

han Svenskeren i Kraven, spændte Ben for ham, saa han faldt, og raabte med det Samme:

„Har I lagt Ild til Krudtet? Hvis I ikke viser mig Stedet, skyder jeg Jer ned paa Pletten. Op med Jer og ned i Lasten!“

To af hans Folk greb den svenske Officer og slæbte ham hen til den aabne Luge.

„Nu ned med Jer. Springer vi, skal I min Sandten og Salighed springe med!“

Svenskeren maatte falde til Føje. Han gik ned ad Trappen og greb en Lunte, som han rakte til Grib, idet han mumlede:

„Er I nu fornøjet?“

„Nej, min Sandten, om jeg er. Der ser jeg en anden Galej ligge her tæt ved. Hvad er det for en?“

„Ulysses“, svarede den svenske Officer.

„Godt. Saa fører vi et Varp over i den!“ sagde Grib til sine Folk. „Vær saa venlig, min kjære Herre, at gaa med ned i Baaden og stil Jer op i Stævnen.“

Den svenske Lieutenant maatte atter lystre og gik ned i Fartøjet, som nu roede over mod „Ulysses“. Da de inde paa Land opdagede den svenske Uniform i Baaden, holdt de inde med at skyde.

Hurtig fik man nu et Varp fast paa „Ulysses“ og ligeledes paa en Stykpram, som laa ved Siden af den. Derefter prajede Grib ud til „Vindhunden“, hvor Tordenskjold selv var gaaet ombord:

„Læg nu Varpet til Spils. Alle Mand i Spillet og hiv rundt, naar I kan!“

Strax efter løb Folkene under lystig Opsang rundt i Spillet. Rolig og støt gled de tre Priser udefter, snart vare ogsaa de bragte i Sikkerhed.

Hele Eftermiddagen gik hen paa denne Maade. De svenske Soldater vedbleve ganske vist at skyde ud over Fjorden, selv skjærmede bag Klipperne. Viste de sig, blev der sendt nogle Kugler ind fra Skibene. Folkene i Baadene ændsede næppe mere de svenske Flintekugler, med Liv og Lystighed bleve Varpene roede ombord i de svenske Transportskibe og disse slæbte ud. Da Klokken var 9 om Aftenen, vare de fleste svenske Fartøjer bragte ud, medens Resten stod i Flammer inde paa Kysten.

Heldet fulgte Tordenskjold til det Sidste. Netop som der Intet mere var at udrette herinde, rejste der sig en let østlig Brise, som den svenske Flaade dejlig havde kunnet benytte til at gaa om til Svinesund med. Nu kom den ganske vist ogsaa ud af Fjorden, men rigtignok paa en anden Maade, end den havde ønsket.

Det gik dog kun langsomt frem, og inde paa Land, paa begge Sider af Fjorden, fulgte de svenske Soldater med, idelig skydende paa de danske Skibe, der svarede efter bedste Evne. „Hjælperen“ var i Spidsen, derefter kom Galejerne og Transportflaaden; „Hvide Ørn“ og „Arche Noæ“ dækkede Siderne, „Vindhunden“ sluttede.

Hele den lyse Sommernat igjennem varede denne varme Sejlads. Først Kl. 2 om Morgenen var Eskadren ude af Fjorden, og op paa Formiddagen gik den til Ankers ved Magø, en lille Mils Vej Norden for Fjordens Indløb; her ved Magø laa Kommandør Wibe med 3 Linieskibe. Han havde jo nok hørt Skydningen, men paa Grund af den flove Brise havde det ikke været muligt for ham at krydse sig op. Desuden vilde Linieskibene næppe have været til nogen Nytte inde i den trange Fjord.

Tordenskjold meldte sig strax ombord hos Kommandør Wibe og underrettede

ham om, at han medbragte det svenske Admiralskib, Stykprammen „Stenbocken“, endvidere 3 Galejer, 5 Halvgalejer, 2 Smaafartøjer og 19 Transportskibe; 15 svenske Skibe vare ødelagte, ikke et eneste Skib var undsluppet. Hans eget Tab var 19 Døde og 57 Saarede, men han havde ikke mistet et eneste Fartøj.

Allerede Dagen efter kom der Underretning om, at Kong Carl var i fuldt Tilbagetog, saa hurtigt havde Nederlaget virket. Angrebet paa Frederikssten var blevet afslaaet i Dynekilen.

Hvad sagde imidlertid Gabel? Det kan jo ikke negtes, at Tordenskjold havde forbigaaet ham paa en meget respektstridig Maade, og da Gabel et Par Dage senere ankom til Magø, var Tordenskjold lidt spændt paa at se, hvorledes Admiralen vilde tage Sagen.

Strax efter sin Ankomst gik Gabel selv ombord i „Hvide Ørn“ til Tordenskjold. Denne modtog Admiralen ved Falderebet.

„Jeg maa ydmygeligst bede Herr Kammerherren pardonere mig, at jeg saaledes fordristede mig til at handle paa egen Haand og ej indhentede Eders Ordre. Det tyktes mig uforsvarligt ej at benytte slig gunstig Lejlighed til at lægge Fjendens Anslag øde.“

„I er Eder altsaa fuldelig bevidst, at I haver handlet mod Eders Skyldighed og militære Pligt?“ spurgte Gabel.

„Visselig, Herr Kammerherre!“ svarede Tordenskjold. „Dog haaber jeg gunstigst, at . . .“

„En slig Forseelse kan ej vorde ustraffet,“ afbrød Gabel ham smilende. „Foreløbig vil jeg ikke have Eder ved Flaaden her. I afgaar derfor imorgen med Eders Skib og „Hjælperen“, som have lidt mest i Kampen og bedre kunne istandsættes ved Kjøbenhavn. I kan da selv faae Lejlighed til at rapportere Eders Sejer til Kongelig Majestæt. Det turde mulig ej blive til Skade for Eder. Saa spiser I til Middag hos mig idag ombord paa „Prinds Christian“, og vi kunne da aftale det Nærmere om Eders Beretning!“

Saaledes var den Hævn, som Gabel tog. Han var klog nok til at se igjennem Fingre med Tordenskjolds umilitæriske Fremgangsmaade, nu, da Heldet havde fulgt denne. Men han skrev det ikke i Glemmebogen, hvad Tordenskjold ofte senere fik at mærke.

Da Tordenskjold ti Dage senere ankom til Sundet, den 18de Juni, fik han strax Meddelelse om, at Kongen havde udnævnt ham til Kommandør og tildelt ham den Guldmedaille, der var bleven præget efter Gabels Sejer paa Kolberger Hejde.

Ogsaa Lemvig, Grib og Michael Tønder bleve kort efter forfremmede.

Uagtet Tordenskjold nu var naaet op i de højere Officerers Klasse, varede det dog noget, inden han fik nogen større selvstændig Kommando. Endelig i Efteraaret 1716 fik han dette Ønske opfyldt, idet han blev udnævnt til Eskadrechef og Højstkommanderende i Kattegat.

Her havde Svenskerne jo deres vigtigste Tilflugtssted i Gøteborg, hvor deres Flaadestation var. Kongen havde ofte yttret Ønske om at foretage et alvorligt Skridt mod denne Station, havde endog befalet Admiralitetet at udkaste en Plan til et Angreb herpaa, og dette vidste Tordenskjold. Han fattede da den Plan at forekomme Kongens Ønske, uagtet han ikke havde nogen direkte Ordre i denne Retning.

I Begyndelsen af Maj 1717 samlede han derfor en Styrke ved Fladstrand. Selv var han ombord i Linieskibet „Laaland“, hvor hans Broder Caspar Wessel var Næstkommanderende. Desuden havde han Linieskibet „Fyen“ under Kommando af den tappre Kaptajn Gerhard Sivertz, Skytskibene „Hjælperen“, Kaptajnlieutenant de Letang, „Arche Noæ,“ Kaptajnlieutenant Grib, 11 hele og halve Galejer og Snauen „Jepta“. Med disse Skibe var det nu hans Agt at overrumple Gøteborg i Nattens Mulm og Mørke. Fra Fladstrand over til Mundingen af Fjorden udenfor Gøteborg er der kun 11 Mile, og naar man med lidt gunstig Vind lettede om Aftenen, kunde man inden Daggry vise sig paa Fjorden.

Det var imidlertid en slem Omstændighed, at „Arche Noæ“, der var et af de til Angrebet bedst egnede Fartøjer, kun havde en meget lille Rejsning og derfor sejlede yderst slet, hvorfor det maatte slæbes over. Nu laa heldigvis paa Fladstrands Rhed Fregatten „Søridderen,“ der var et af Flaadens hurtigste Skibe og altsaa særlig egnet til at give „Arche Noæ“ en Slæber. Tordenskjold gav da Fregattens Chef, Kaptajn Christian Vossbein, Ordre herom. Vossbein havde ved forskjellige Lejligheder viist en høj Grad af Opsætsighed mod Tordenskjold, der jo var sprungen ham forbi, hvad Vossbein ikke havde kunnet glemme. Heller ikke denne Gang lystrede Vossbein. Hvor mærkeligt det end lyder, saa unddrog han sig Ordren ved uden videre at sejle bort, uagtet Tordenskjold sendte et Par skarpe Skud efter ham.

Kaptain Chr: Vossbein.

Det var om Aftenen den 12te Maj. Tordenskjold var allerede da lettet med sin Eskadre, og han vilde nu ikke vente yderligere, thi det blæste netop da en frisk, vestlig Vind, der altsaa var ham

gunstig. Inden Daggry var han til Ankers ved Rifvøfjord i Gøteborg Fjordens Munding. „Arche Noæ“ var imidlertid endnu ikke naaet op. Uden den vilde Tordenskjold ikke begynde Angrebet, og han maatte derfor foreløbig blive liggende stille. Først højt op paa Dagen naaede Grib over. Tordenskjold ventede derfor til om Aftenen, thi kun i Nattens Skjul havde Foretagendet Udsigt til at lykkes.

Da det om Morgenen lysnede, blev man fra Ny Elfsborg opmærksom paa de danske Skibe. Strax blev der skudt Varselsskud til Signal for Gøteborg. Her fik man travlt. Guvernøren, Grev Mørner, lod opkaste Skandser lidt udenfor Fæstningen Gammel Elfsborg, der laa inde ved selve Havnen, hvorhos han tilkaldte et Par Regimenter, der besatte Fjordens Sider. Viceadmiral Strømstjerna lod 5 Linieskibe og den stærke Galej „Wreden“ lægge sig udfor Havnen i en tæt sluttet Linie tværs over Farvandet, og dette blev desuden spærret med Bomme og andre Hindringer. Der blev arbejdet ivrigt, og inden Aften var man klar til at tage mod Tordenskjolds Angreb.

Da Mørket var faldet paa, lettede denne og stod ind i Fjorden. „Arche Noæ“ var forrest, naaede, skjøndt heftig beskudt, forbi Ny Elfsborg og lagde sig til Ankers et Stykke udenfor den svenske Linie, hvorefter den begyndte Kampen. Den vestlige Vind løjede imidlertid mere og mere af, hvorfor det varede længe, inden de næste Skibe kunde komme ind. I halvanden Time udholdt Grib alene den ulige Kamp mod alle de fjendtlige Skibe og Batterier. Naturligvis led „Arche Noæ“ svært, dog den kjække Grib veg ikke fra sin Post.

Endelig Kl. $1^1/_2$ vare Galejerne, „Hjælperen“ og „Jepta“ paa Post. De to Linieskibe havde Tordenskjold ladet blive udenfor, det vilde være for voveligt at lade dem gaa ind i det snævre Farvand om Natten. Derimod gik Linieskibenes Fartøjer ind med for at stikke Ild paa de fjendtlige Skibe, hvis det lykkedes at faae Spærringerne ryddede bort.

Selv gik Tordenskjold ind for at lede Kampen. Inden han forlod „Laaland“, var dog Chefen for „Fyen“, Kaptajn Sivertz, kommen over til ham.

„Det er mig højlig imod at skulle blive liggende stille herude, medens vore Kammerater slaas. Jeg vilde takke Eder, hvis I gunstigst tillod mig at følge med.“

„Det skjøtter jeg dog ej rigtig om,“ yttrede Tordenskjold. „Skulde Noget ramme mig, da er I den Næste til at tage Kommandoen.“

„Det forbyde Gud!“ sagde Sivertz. „Men skulde det ske, da vil det jo netop være godt, om jeg er paa Pletten. Derfor beder jeg endnu en Gang om at maatte følge med Eder og være ved Eders Side.“

„I Guds Navn da! Dog vilde det være bedre, om I blev her. Jeg kan iøvrigt saa godt forstaa Eders Tanker.“

Sivertz fulgte da sammen med Tordenskjold ind paa en af Galejerne. Da de kom forbi Ny Elfsborg under levende Skydning fra begge Sider, kunde man tydelig se det svenske Flag paa Fæstningen aftegne sig paa den lyse Nattehimmel. Pludselig forsvandt Flaget. Folkene brøde allerede ud i et jublende Raab, da blev Flaget atter viist derinde.

„Det har sagtens ikke været Andet end, at Flagstangen blev nedskudt,“ bemærkede Tordenskjold.

„Da tager jeg dette som et godt Varsel,“ svarede Sivertz.

Tordenskjold [illegible] Gøteborg.

Saasnart alle Galejerne vare paa Plads i en Linie lidt udenfor den svenske, aabnede de deres Ild. Kampen blev nu holdt gaaende hele Natten igjennem, men det var en varm Dyst. Indenfor de danske Skibe laa de svenske Linieskibe og „Wreden“, i Siden bleve de beskudte af Gammel Elfsborg og de to nedenfor denne Fæstning anlagte Skandser, i Ryggen havde de Ny Elfsborg.

Tordenskjold gik nu sammen med Sivertz i en Baad og roede rundt til de danske Skibe for at opmuntre Folkene. Rundt om Baaden sloge Kuglerne ned, et Par af dem gik tværs igjennem Baaden, heldigvis var der en anden Baad i Nærheden til at optage de Synkende. Kort efter blev Tordenskjolds anden Baad ramt af en Kugle, der borttog alle Aarerne paa den ene Side. Splinterne dræbte og saarede flere af Folkene, Sivertz faldt død om ved Tordenskjolds Side. Kommandøren maatte gaa over i den tredie Baad, men vedblev med at færdes rundt mellem de kæmpende Skibe.

Hen paa Natten var et af de svenske Skibe saa forskudt, at det synkefærdigt maatte hale bort og sættes paa Grund. Senere hen maatte endnu to Skibe fortrække, men erstattedes hurtig af to inde fra Havnen. Ligeledes blev der jævnlig sendt friske Folk ombord paa de svenske Linieskibe, hvis Ild derfor ikke tog af i Styrke.

Henad Morgenstunden blev det mere og mere klart for Tordenskjold, at det vilde være umuligt at gjennemføre Angrebet. Galejen „Lovisa“ havde da faaet saa mange Grundskud, at den maatte kappe sit Toug og søge ind mod Kysten af Hisingen.

Inden den naaede helt ind, sank den dog; Besætningen reddedes af Linieskibenes Fartøjer, der havde Post i Nærheden.

Klokken var bleven $6^1/_2$, da Tordenskjold endelig besluttede sig til at gaa tilbage. Det var i Sandhed et Held, at der netop med det Samme rejste sig en jævn nordøstlig Brise, der snart bragte alle Skibene udenfor Skudvidde fra Svenskerne.

Under Udsejlingen kom Galejen „Lucrètia“ paa Grund lige under Batteriet paa Käringberg. Baade fra dette og de svenske Musketerer blev Galejen saa voldsomt beskudt, at Besætningen maatte lade den i Stikken og søge bort i Baadene. Folkene forsøgte vel at stikke Ild paa den; dog mislykkedes det, hvorfor de maatte nøjes med at ødelægge den saa grundigt, at Svenskerne ikke fik stor Glæde af denne Prise.

Ogsaa „Arche Noæ“ var det nær gaaet galt. Omtrent en Fjerdingvej udenfor Ny Elfsborg ragede den paa et blindt Skær og blev staaende. Den svenske Galej „Wreden“ og et Par andre svenske Skibe, der vare fulgte ud efter de Danske, kom til for at entre „Arken“. Tordenskjold, der bemærkede den Fare, hvori Grib svævede, sendte to Galejer til Undsætning. Inden de imidlertid vare naaede hen til „Arken“, havde Grib givet de angribende Svenskere saadant et Lag, at de hurtigst muligt gjorde omkring. Lidt efter kom „Arche Noæ“ med de andre Galejers Hjælp flot igjen og gik videre ud.

Tordenskjold gik derefter til Ankers ved Rifvøfjord. Hans Skibe var dygtig medtagne, de havde 50 Døde og 119 Saarede. Dog vedblev han at holde Blokaden for Gøteborg, gjorde endog adskillige værdifulde Priser, deriblandt et Skib, ombord paa hvilket der var to forklædte svenske Søofficerer, der maatte navngive sig som Kommandør og Kaptajn Utfall og bleve beholdte som Fanger. Det var iøvrigt, som vi skulle faae at se, ikke sidste Gang, at Tordenskjold og Kaptajn Utfall traf sammen.

At en Mand som Tordenskjold, hvem Lykken hidtil stedse havde fulgt selv paa hans mest forvovne Bedrifter, havde mange Misundere og Avindsmænd, er jo saare forklarligt, og ligesaa forstaaeligt er det, at de strax benyttede sig af det Uheld, som denne Gang havde ramt den unge Helt. Saaledes sendte Admiralitetet, vistnok paa Gabels Anstiftelse, ham et meget haardt Brev, Kongens Øren bleve tudede fulde af Beskyldninger mod Tordenskjold, og denne fik et alvorligt Paalæg om ikke oftere at indlade sig paa den Slags dumdristige Foretagender uden bestemt Ordre enten fra Admiralitetet eller fra den i Norge kommanderende General Wedel.

Endnu maa det dog nævnes, hvorledes Sagen med den opsætsige Vossbein endtes. Tordenskjold havde naturligvis indberettet den og forlangt Vossbein alvorligt afstraffet. Nogen Tid efter kom saa Vossbein ind til Laurvig med „Søridderen“; han kom dog ikke alene, med sig havde han en svensk Fregat, „Islandsfareren“, der endog havde et Par Kanoner mere end „Søridderen“. Han havde truffet den i Søen og erobret den efter en hidsig Kamp. Tordenskjold blev henrykt derover, tilmed var Vossbein saa klog at indrømme sin tidligere Uret og bede om Undskyldning for den. Følgen deraf var, at Tordenskjold ikke alene selv tilgav den tappre Vosbein, der strax efter sin Ankomst til Laurvigen var sat fra sit Skib og arresteret efter Admiralitetets Ordre, men han udvirkede, at Vossbein blev løsladt og fritagen for Straf. Tordenskjolds Indberetning om Erobringen af „Islandsfareren“ var endog affattet i saa varme Udtryk, at Vossbein blev forfremmet til Kommandørkaptajn Maaneden efter.

Uagtet Tordenskjolds Hænder nu vare stærkt bundne, kunde han dog ikke lade være at pønse paa en Lejlighed til at faae Oprejsning for det lidte Nederlag, og snart skulde Lejligheden komme. Rigtignok maatte han forlade Stationen ved Gøteborg, da man undlod at sende de nødvendige Forsyninger til hans Skibe, saa disse led Mangel paa Vand, Proviant og andet Gods. Han gik da op til Norge, hvor han fik at vide, at Kong Carl den Tolvte atter vilde forsøge paa et Indfald i Norge.

For at have et sikkert Støttepunkt for et saadant Angreb, havde Kong Carl givet Ordre til at befæste Byen Strømstrad, saaledes at man her kunde samle en Transportflaade ligesom i sin Tid i Dynekilen. En erfaren og tapper Kriger, Generalmajor Gjerta, var udset til at sætte dette i Værk.

Strømstad ligger ved en lille og smal Fjord, 3 Mile Sønden for den norske Grændse. Et Par langstrakte Klippeholme, et Stykke ude i Fjorden, indsnevrer det dybeste Indløb til en Brede af 400 Alen, medens det i hele sin Længde kunde bestryges af Batteriet „Carolus“, paa 14 Kanoner, der var anlagt paa den lille, med Fastlandet ved en Bro forbundne Laholm inde i Bunden af Fjorden. Paa begge Sider af Laholm var paa Kysten opført to Smaabatterier, „Prinds Carl“ og „Prindsesse Ulrica“, hvert paa 3 Kanoner. Desuden raadede General Gjerta over en Styrke paa 2000 Soldater.

Tordenskjold mente, at det vilde være heldigt i Tide at forhindre, at denne Stilling blev yderligere befæstet, og han fattede derfor den Plan at angribe den. Han skrev dog forinden til Kongen, men udtalte rigtignok tillige, at der ikke var Tid for ham til at vente paa Svar, ellers vilde Fjendens Stilling let blive ham for stærk. Ogsaa til General Wedel meddelte han sin Plan, men fik kun det Svar, at han ej maatte risikere Noget.

En Anden vilde vel herefter have ladet Sagen fare, Tordenskjold derimod ikke. Hans hele Sind var opfyldt af den dristige Plan, den skulde og maatte udføres.

Dertil kom, at han netop i de Dage fik en meget velkommen Forstærkning, idet Linieskibet „Gøteborg“, Kaptajn A. Daniel, var stødt til hans Eskadre. Desuden havde han sine to andre Linieskibe „Laaland“ og „Fyen“, der nu kommanderedes af Kaptajn Rostgaard, endvidere sine gamle Skytskibe „Hjælperen“ og „Arche Noæ“ samt 9 Galejer.

Den 14de Juli lettede han med denne Styrke fra Frederiksstad og stod Sønder efter. Vejret begunstigede ham ikke. Det var næsten stille, kun af og til et lille Blaf snart fra den ene, snart fra den anden Kant. Desuden løb der en rivende Strøm. Baade Galejerne og Stykprammene vare meget slette Sejlere, det varede derfor ikke længe, førend Eskadren var splittet ad. Kun Linieskibene vare naaede ud, de øvrige Skibe maatte ankre ved Hvaløerne, 3 Mile Norden for Strømstad, medens Linieskibene stoppede op i Mundingen af Fjorden ind til Strømstad.

I et Par Dage ventede Tordenskjold nu paa sine Galejer, idet han benyttede Ventetiden til at rekognoscere Stedet. Han trængte med sine Fartøjer ind i Fjorden til et lille Kanonskuds Afstand fra Batteriet „Carolus“, og det lykkedes ham at bortjage de svenske Soldater, der havde besat Skærene ved Indløbet. Det var jo allerede en god Begyndelse.

Endelig den 18de Juli kom „Arche Noæ“ og 4 Galejer, hvorimod „Hjælperen“

og de resterende 5 Galejer atter vare drevne af. Tordenskjold, der under Ventetiden havde holdt et Krigsraad, hvori han havde fremsat sine Planer, vilde dog nu ikke tøve længere, thi for hver Dag der gik, blev Fjendens Stilling kraftigere. Han besluttede altsaa at begynde Foretagendet, saasnart det var blevet mørkt.

Lidt efter Midnat bugserede Galejerne „Arche Noæ“ ind mod Batteriet „Carolus“. Det gik jævnt fremefter, Kl. $1^1/_2$ havde Skytprammen taget Post udfor Batteriets sydvestlige Hjørne og aabnede Ilden. Allerede forinden havde imidlertid Svenskerne begyndt Skydningen, og denne blev snart saa heftig, at Galejerne ikke kunde blive liggende, men maatte ro om bag nogle Klipper inde i Fjorden for at skjærme sig mod de fjendtlige Kugler. „Arche Noæ“ maatte saaledes ene kæmpe mod de svenske Batterier, og i et Par Timer holdt Grib Stand paa den mest uforfærdede Maade. Da kunde han ikke længere. Paa det øverste Dæk vare omtrent alle Folkene nedskudte, nede paa Batteriet laa der fuldt af Døde og Saarede. Heldigvis var der et højt Klippeskær tæt agtenfor Prammen. Ved at stikke ud paa Ankertouget bragtes Prammen ned i Læ af dette.

Men hvor vare Linieskibene blevne af? De havde vel begyndt at søge indefter, ligesom Grib var roet afsted. Det var imidlertid ganske stille, deres Sejl hjalp intet, de maatte møjsommelig varpes ind, hvilket kun gik langsomt med de svære Skibe. Dertil kom, at de under Indvarpningen maatte vende Forstævnen lige ind mod Batteriet paa Laholmen, der med nogle af sine Kanoner sendte en ødelæggende, langskibs Ild mod de danske Skibe, som derved led et betydeligt Mandefald. Flere Gange hændte det ogsaa, at Varpene bleve overskudte, hvorved Farten jo ofte standsede. Da Skibene endelig naaede ind paa deres bestemte Poster i kun et Bøsseskuds Afstand fra „Carolus“, begyndte det allerede at dages. Endnu stod det vanskelige Arbejde tilbage at føre Varp ud for at bringe Skibenes Bredsider til at bære mod Svenskerne. Da var det imidlertid, at „Arche Noæ“ maatte trække sig ud af Kampen, saaledes, at „Carolus“ kunde vende hele sin Ild mod Linieskibene, der led forfærdeligt, især Standerskibet „Laaland“, der først var kommet ind.

Tordenskjold og Grib ved Strömstad

Tordenskjold kunde ikke forstaa, at Grib havde forladt sin Post. Det lignede ham ikke. Da kom han selv, trods Kugleregnen, roende ud til „Laaland“. Tordenskjold tog imod ham ved Falderebet.

„Ja, Du, nu kunde jeg Pinedød ikke længere. Over Halvdelen af mit Mandskab ligger med Næsen i Vejret!“

„Du maa ud igjen, Peder,“ sagde Tordenskjold, idet han faldt Grib om Halsen. „Ellers faar vi aldrig „Laaland“ svajet.“

„Skal ske, min Ven. Men jeg har ikke Folk nok til at betjene alle mine Kanoner.“

„Saa tag friske Folk over fra Galejerne. Jeg stoler paa Dig.“

„Javel! Du skal snart høre fra mig igjen.“

Grib roede da over til Galejerne, bragte dem Eskadrechefens Ordre til strax at sende Folk over paa „Arken“, og et Øjeblik efter halede denne frem igjen og aabnede paany en heftig Ild.

Batteriets Sydpynt rettede nu atter hele sin Ild paa „Arche Noæ“, som blev overdænget med Kugler. Rundt om Grib, der stod oppe paa Dækket, faldt Folkene som Fluer. Pludselig segnede han selv. Ikke mindre end 3 Skraakugler havde ramt hans højre Arm, der blev fuldstændig knust. Uden at ændse Smerterne sprang han dog paa Benene igjen.

„Alle Mand i Touget! Vi maa hale os nærmere ind mod Fjenden!“

Virkelig halede „Arche Noæ“ sig længere frem mod Batteriet og fortsatte Skydningen, medens Grib idelig opmuntrede sine Folk. Snart blev dog Blodtabet for stort, bevidstløs segnede han om paa Dækket og maatte bæres ned i sin Kahyt.

Da han kort efter kom til sig selv igjen, gav han Ordre til at kalde Næstkommanderende ned. Strax mødte denne, og Grib sagde da til ham:

„Alt afhænger af, at vi holde ud. Derfor maa I ej kvittere Posten og forlade Kommandøren, saalænge „Arken“ kan flyde paa Vandet. Har I forstaaet?“

„Tilfulde!“ svarede Næstkommanderende og ilede atter op paa Dækket.

Han blev da ogsaa ved en Stund endnu, men henad Kl. 4 var det umuligt at blive liggende længere. „Arche Noæ“ havde da faaet 5 Grundskud, en Planke i Vandgangen havde tilmed løsnet sig, saa Vandet strømmede ind i Skibet. Man maatte i største Hast lempe alle Kanonerne over i den anden Side for at faae Lækken over Vandet, men havde da ingen at skyde med. „Arken“ maatte atter hale ind i Læ af Skærene.

Endnu havde „Laaland“ ikke faaet Bredsiden til, og nu kneb det haardt. Tordenskjold gav da sin Adjutant, Kaptajnlieutenant Ulrik Frederik Lillienskjold, Ordre til at gaa ombord i „Arken“ og høre, hvad der var i Vejen. Lidt efter kom han tilbage og meldte, at Grib laa haardt saaret i sin Kahyt, at næsten alle de andre Officerer ligeledes vare saarede, og at Folkene havde tabt Modet.

„Gaa strax derover igjen, antag Eder Kommandoen og bring „Arken“ frem igjen!“

„Skal ske, Herr Kommandør!“ svarede Lillienskjold og løb hurtig hen mod Falderebet. Inden han havde naaet det, styrtede han om paa Dækket, en Kugle havde næsten revet ham midt over.

Dækket laa da fuldt af Døde og Saarede. Foruden Tordenskjold selv og hans

Næstkommanderende, Broderen Caspar Wessel, var der kun en eneste Mand tilbage paa Skandsen.

Endelig kunde dog Linieskibene begynde at tale med. De rettede hele deres Ild mod „Carolus“, og nu var det Svenskernes Tur at føle Kuglernes Virkning.

To Gange bleve Batteriets Kanonbesætninger skudte ned, begge Gange blev der dog bragt friske Folk frem over Broen. Svenskerne trykkede sig svært derved, General Gjerta maatte fugtle sine Soldater over Broen.

Lidt efter Kl. 6 sprang Krudtmagasinet paa „Carolus“ i Luften, Batteriet maatte standse sin Skydning.

Øjeblikkelig fattede Tordenskjold den Beslutning at storme. Havde han først „Carolus“ i sin Magt, da vilde Dagen være hans.

Hurtig roede han over til Galejerne, gav Oberstlieutenant Grambov, der var Højstkommanderende for Soldatesken, Ordre til, at 300 Mand under Major Rosenkrantz skulde storme Batteriet. Galejerne skulde ro lige ind til Stenene, og Soldaterne da strax springe i Land.

Strax efter roede de 4 Galejer løs paa Laholmen. Selv stod Tordenskjold i Stævnen paa den forreste af dem, „Sophia“. To af Galejerne, der begge førte Navnet „Fredericus Qvartus“, kom dog paa Grund. „Sophia“ og „Prinds Carl“ fortsatte derimod Roningen. Netop da raabtes der over til Tordenskjold, at „Hjælperen“ med 5 Galejer var under Opsejling.

Nu stødte de to Galejer paa Stenene. Tordenskjold skulde lige til selv at springe i Land, da hørtes en Stemme kommandere: „Fremefter! Fyr!“

En hel Bataillon Grenaderer, der havde ligget i Skjul bag Klippeblokkene, brød nu frem, førte af Gjerta selv, og sendte en dødbringende Salve ud mod Galejerne, hvor en Mængde Folk styrtede om, medens Resten blev aldeles fortumlet og lamslaaet ved det pludselige Angreb. Tordenskjold selv faldt bagover, han havde faaet en Kugle tværs igjennem den venstre Overarm, en anden gjennem det højre Laar. Major Rosenkrantz var saaret, Chefen for „Sophia“, Maaneds-Kaptajnlieutenant J. Dam, var dræbt. De Folk, der ikke vare saarede, tyede ilsomt ned under Dækket. Et Par Mand havde dog

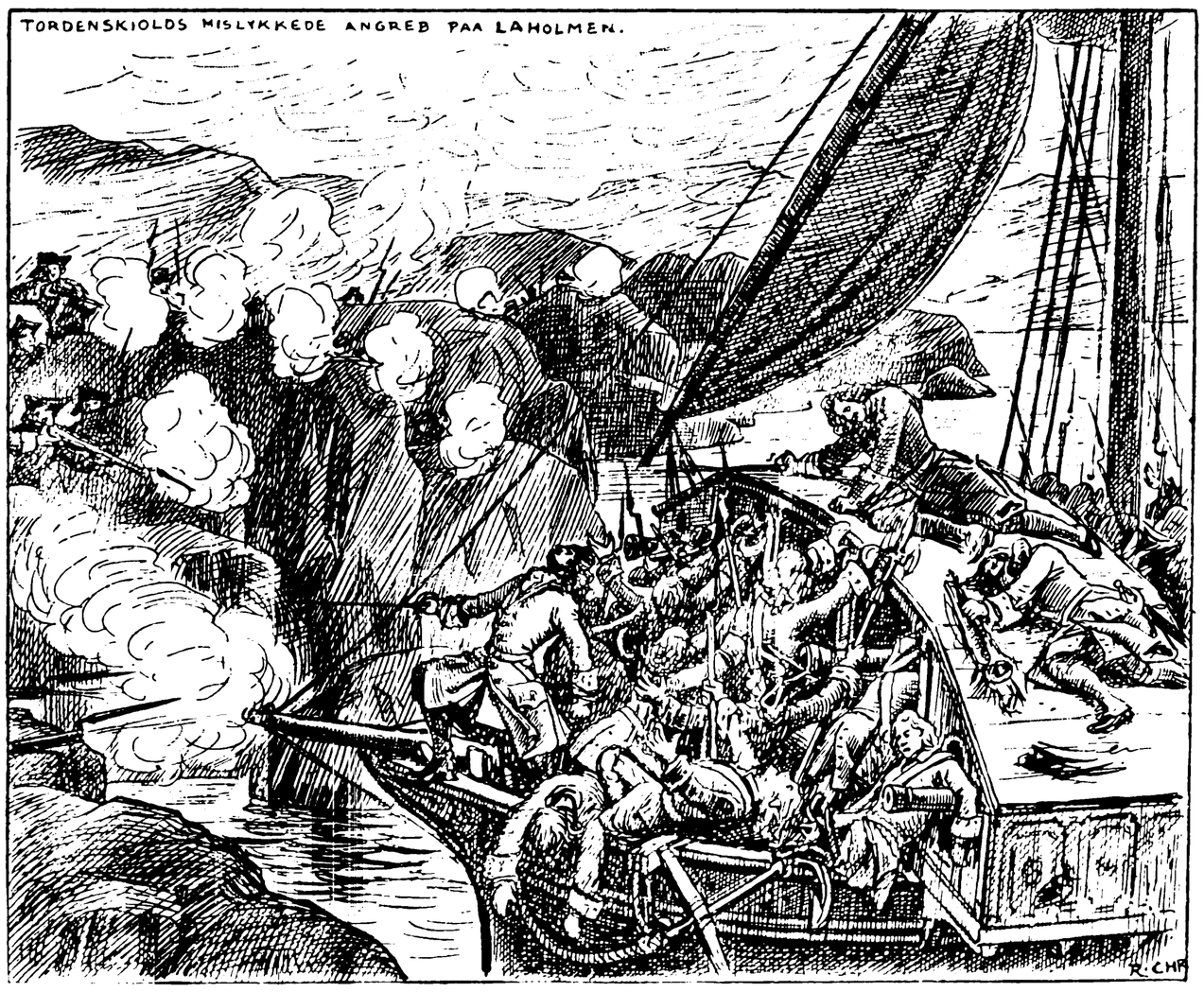

faaet Tordenskjold, der var besvimet, bragt ned i en Baad og roede med ham over til „Laaland“, hvor han blev baaren ned i sin Kahyt.

Snart kom han dog til sig selv igjen.

„Galejerne, Galejerne!“ udbrød han. „Bring dem ud. Lad dem ikke falde i Fjendens Haand!“

At faae dem ud var dog lettere sagt end gjort. De svenske Grenaderers Kugler fejede som en Hagelbyge væk over Galejerne, i den morderiske Ild turde Ingen vove sig ind.

Endelig sprang en ung Kadet, Henrik Julius Wodroff, frem.

„I Guds Navn! Hvis to Mand vil følge mig, da vil jeg prøve derpaa!“

Flere af Folkene tilbøde da at gaa med paa den vovelige Fart. Wodroff fik en Trosse bragt ned i Baaden, roede indefter, naaede virkelig Galejen „Sophia“, bag hvis Agterende han foreløbig var dækket, gjorde Trossen fast her og gjorde Tegn til „Laaland“, at de skulde hale ind paa Varpet. Lidt efter gled Galejen ud, medens Wodroff med sin Baad stadig holdt sig dækket bag Galejens høje Agterspejl. Snart efter var „Sophia“ bjerget.

Endnu stod „Prinds Carl“ derinde. Ikke en Mand var at se paa Dækket. Chefen, Maaneds-Lieutenant Helmich, og en Matros vare tyede ind i Kahytten agter, Resten af de usaarede Folk havde søgt Ly under Dækket. Svenskerne mente allerede, at Galejen var deres sikkre Bytte. Nogle Grenaderer løb ned til Stranden for at tage den, en enkelt af dem vadede ud med et Toug for at gjøre det fast paa Forenden og dermed hale Galejen højere op. Da sprang Lieutenant Helmich med et Gevær ud fra Kahytten og fældede den dristige Grenader. Saa sagde han til sin Matros:

„Laan mig Din Kniv, saa vil jeg entre op og kappe Sejlet los!“

„Lad mig, Herr Lieutenant!“ svarede Matrosen og ilede forefter. Som en Kat entrede han tilvejrs og ud paa Raaen, idet han saavidt muligt holdt sig dækket bag denne, medens han kappede Beslaasejsingerne.

Sejlet faldt. Helmich ilede forefter og halede Skjødet. Idet Matrosen kom ned, fik han en Kugle gjennem Benet. Det lykkedes dog baade ham og Helmich atter at skjule sig i Kahytten, trods Svenskernes heftige Ild.

Der kom netop da et lille Vindpust fra Land. Sejlet bakkedes, og Galejen gled et lille Stykke ud. Da døde Vinden atter bort, Galejen blev liggende stille. Nu kom der dog Hjælp.

Skipper Elias Wulff var roet ombord paa Galejen „Pollux“, der lige var kommen ind, og bad Chefen, Maaneds-Lieutenant von Printzen, om at ro ind og gjøre en Slæber fast paa „Prinds Carl“. Lieutenanten gav strax Ordre til at ro væk, men Folkene vilde ikke lystre. At vove sig derind vilde jo være den visse Død.

Da fandt Elias Wulff paa Raad. Han afførte sig alle sine Klæder, greb en Huggert, stillede sig op paa Hytten agter paa „Pollux“ og gav sig til at fægte ind mod Svenskerne. Disse bleve rasende over denne Haan og rettede deres Ild udelukkende mod den forvovne Skipper.

„Saa“, raabte han ned til Folkene. „Nu skyder de alle mod mig og ikke paa Jer, nu tør I vel nok!“

Trods Situationens Alvor kunde Folkene ikke lade være at le. De roede rask afsted, og hastig nærmede Galejen sig ind mod „Prinds Carl!“

„I Fæhoveder!“ raaabte Elias Wulff ind til Svenskerne. „I skyder som gamle Kjærlinger. Er der ingen af Jer, som kan ramme mig, I Stympere!“

Kuglerne susede omkring ham, dog ramte ingen, han syntes virkelig skudfri.

Snart var „Prinds Carl“ naaet. En Slæber blev fastgjort i den, Folkene skoddede ved Aarerne, begge Galejer fjernede sig udefter, snart vare de i Sikkerhed uden at have mistet en eneste Mand. Selv Elias Wulff kom godt fra sit dumdristige Vovestykke. Da Tordenskjold havde faaet Melding om, at alle Galejerne vare i Sikkerhed, gav han Ordre til, at Eskadren skulde varpe ud af Fjorden. Skibene havde lidt for meget til, at Kampen kunde fortsættes. Man maatte være glad ved, at intet af dem var gaaet tabt.

Tidlig paa Formiddagen ankrede Eskadren lidt udenfor Indløbet.

I Løbet af Dagen lod Tordenskjold undersøge Eskadrens Tilstand. Den havde 96 Døde og 246 Saarede. „Laaland“ og „Arche Noæ“ vare svært beskadigede.

Hele Dagen var der travl Virksomhed med at istandsætte den værste Skade. Først ud paa Aftenen kunde Mandskabet faae lidt Ro.

Træt og mødig af Dagens Besvær var Kadet Wodroff just gaaet tilkøjs, da en af hans Kammerater purrede ham ud med de Ord:

„Naa, Henrik, nu skal Du strax væk fra Skibet. Kommandøren vil ikke mere have Dig her ombord!“

„Mig!“ udbrød Wodroff halvvaagen. „Hvad skal det sige? Hvad er der nu i Vejen.“

„Ikke Andet, Du, end at Kommandøren har udnævnt Dig til Lieutenant og gjort Dig til Chef for „Sophia“. Rejs ud hurtig, Kommandøren vil tale med Dig!“

I en Fart var Wodroff i Klæderne og stod snart inde ved Tordenskjolds Køje.

„Kom nærmere!“ sagde Tordenskjold, idet han rakte Wodroff Haanden.

„Jeg takker skyldigst, Herr Kommandør, for den store Naade, I haver bevist mig, hvilket nys er blevet mig berettet.“

„I ser, kjære Ven“, svarede Tordenskjold, „jeg ligger her med min Blessure, men har dog havt Eders Forhold i Betragtning. Stræb at blive ved, som I forhen og nu haver begyndt og viist, og tjener stedse tro, saa haver I at vente Guds og Kongens Naade og mit Venskab, om jeg lever!“ —

Tordenskjolds Fjender hævede nu atter Hovedet og denne Gang med Held. Kongen blev vred over, at Angrebet paa Strømstad var foretaget uden hans eller Admiralitetets Tilladelse, Tordenskjold mistede sin Kommando og maatte tjene som simpel Skibschef under sin Afløser, Schoutbynacht Rosenpalm. Det var ogsaa en Krænkelse for ham, at Admiralitetet ikke anerkjendte Wodroffs Udnævnelse til Lieutenant; der hengik over to Aar, før denne endelig blev stadfæstet.

Tordenskjold maatte høre saa meget om sine sidste Uheld, at han sluttelig blev kjed deraf og bad om Tilladelse til at afgaa til Kjøbenhavn for at faae sit Forhold undersøgt ved en Krigsret. Rosenpalm tillod ham at rejse, og med en lille Hukkert forlod han da Laurvigen henimod Midten af December. I Kattegattet mødte han en svensk Kaperfregat, der sejlede Hukkerten op. Svenskerne mente i en Haandevending at kunne tage Hukkerten og lykønskede sig allerede til at bringe Tordenskjold som Fange ind til Gøteborg. Da fældede Tordenskjold Kaperkaptajnen ved et Bøsseskud, Fregattens Besætning tabte Modet og flygtede. Hukkerten strandede dog samme Nat Sønden for Kullen og Tordenskjold maatte gaa videre til Helsingør i en lille Baad.

Efter at Tordenskjolds Sag var bleven undersøgt, gav Admiralitetet den Erklæring, at han havde handlet som en brav Krigsmand og Sømand, ja, han havde snarere fortjent Tiltale, hvis han havde undladt at angribe Strømstad.

Nogen større Kommando fik han dog foreløbig ikke, han maatte nøjes med Kommandoen af Linieskibet „Ebenetzer“, der hørte til Admiral P. Rabens Flaade i Østersøen.

Flere Gange fremkom han med Forslag om nye dristige Foretagender. Kongen syntes vel derom, og da der engang blev gjort ham Modforestillinger, ytrede han: „Da kunde Vi dog nok have Lyst til at lade ham forsøge sig, thi Vi finde dog ellers ej synderlig Nogen, som gider gjøre Noget!“

Det begyndte da ogsaa nu at lysne igjen for Tordenskjold. I Oktober 1718 fik han Kommandoen over en rigtignok beskeden Eskadre, hvormed han ifølge sit Forslag skulde krydse udenfor Karlskrona og holde Svenskerne her i Aande. Selv var han ombord paa sit gamle Skib „Laaland“ med Premierlieutenant Budde som Næstkommanderende. Inden han kom afsted, dukkede der imidlertid Rygter op om, at Kong Carl gjorde Anstalter til et nyt Indfald i Norge. Snart viste det sig, at Rygtet talte sandt. Det blev nødvendigt at sende Tropper derop til Forstærkning, og Tordenskjold blev beordret til at konvojere dem. Nogen Tid gik hen med at faae dem samlede. Endelig i December Maaned naaede han at komme afsted.

Lykken var ham huld. Vi skulle strax se, hvorledes han ved sin snilde og kloge Beregning forstod at vinde Admiralsværdigheden.

Paa Rejsen gjennem Kattegattet havde han baade Modvind og Storm, saa det gik kun smaat fremad. „Laaland“ kom endog paa Grund ved Læsø. Først den 17de December naaede han ind til Sandesund, rejste selv den næste Dag til Moss, og her

Tordenskjold paa Vej til Kristiania.

blev han modtagen med den vigtige Efterretning, at Kong Carl var falden udenfor Frederikstens Fæstning allerede den 11te.

Det stod strax klart for ham, hvor vigtig denne Meddelelse vilde være for Kong Frederik. Øjeblikkelig sendte han Ordre til Budde om at gjøre „Laaland“ sejlklar og fylde dygtig Ballast i den, da det gjaldt om at sejle paa Livet. For dog at være ganske sikker i sin Sag, kastede han sig paa en Hest og sprængte i hastig Ridt de 8 Mile op til Christiania.

Her fik han Sikkerhed i sin Sag. Men han fik dernæst en Ordre, der aldeles ikke smagte ham, nemlig at bringe Oberst Møsting med til Kjøbenhavn, da denne skulde overbringe Kongen en officiel Meddelelse. En foreløbig Efterretning var allerede sendt med Kommandør Paulsen, som for nogle Dage siden havde forladt Norge med Linieskibet „Fyen“.

Ligesaa hurtig han var kommen, forlod Tordenskjold igjen Christiania, tog tilbage til „Laaland“ og lod strax lette Anker. Vinden var sydlig, og under Force af Sejl krydsede han paa. Han naaede da ogsaa Kjøbenhavn den 28de, inden Paulsen endnu var kommen.

Da Kongen modtog Efterretningen om Kong Carls Død, vilde han ikke ret tro derpaa. Tordenskjold bemærkede da, at han kun vilde ønske, at Hans Majestæt saasandt vilde gjøre ham til Schoutbynacht, som det forholdt sig rigtig dermed. Kongen gav ham da strax Løfte herom, og da Sagen hurtig bekræftedes, blev Tordenskjold den 30te December 1718 udnævnt til Schoutbynacht.

Allerede i Januar 1719 fik Tordenskjold Ordre til at klargjøre en Eskadre, hvormed det var Hensigten at operere nede i Østersøen.

I April lettede han fra Kjøbenhavn, men Kursen blev sat Nord paa. Han havde nemlig faaet en hemmelig Ordre, som skulde aabnes paa Højden af Læsø. Den gik ud paa, at han skulde overtage sin gamle Kommando i Kattegattet og foreløbig blokere de svenske Krigsskibe i Gøteborg, da det var Kongens Hensigt at samle Tropper i Norge for at gjøre Indfald i Sverrig.

Hele Forsommeren holdt Tordenskjold nu denne Blokade, men han længtes efter at udrette noget mere, og der var nok at tage fat paa. I Gøteborg laa en svensk Eskadre; ved Marstrand havde 5 svenske Linieskibe og nogle Skytskibe under Kommandør Sjøblad søgt Skjul. Dem mente han nok at kunne faae Fingre i.

Først gjorde han dog et Angreb paa Gøteborg. Her havde Svenskerne imidlertid spærret Løbet ved indenfor Ny Elfsborg at sænke flere af deres Skibe, saaledes at Tordenskjold ikke kunde komme derind. Til Gjengjæld kunde heller ikke Resten af de svenske Skibe komme ud, og Tordenskjold var altsaa foreløbig sikkret fra den Kant.

Hans Styrke bestod af 7 smaa Linieskibe, 2 Fregatter, 6 Skytskibe, af hvilke nogle vare forsynede med Morterer, og endelig et Par Galejer. Svenskerne kunde ikke tro, at han med denne Styrke vilde vove at angribe deres Skibe i Marstrand, hvor de laa beskyttede under stærke Fæstningsværker og Skandser. Men de toge højligen fejl.

For Tordenskjold maatte den første Begyndelse være at undersøge Forholdene rigtig grundig, for at han derefter kunde fordele sin Styrke paa rette Maade. Gjennem Breve og ad anden Vej havde han ganske vist faaet Meddelelser om, hvorledes det saae ud i Marstrand, men han vilde dog helst med egne Øjne overbevise sig derom.

En Morgen midt i Juli 1719 kom en lille Fiskerjolle med tre Fiskere roende inde fra Fjorden; den lagde til ved Marstrands Havnebrygge, hvor den ene Fisker sprang i Land med en Kurv Fisk, medens de to andre gik i Gang med at rense og rede deres Garn.

„Hvad koster Fisken, Bror?“, spurgte en Borgermand.

„En Skilling for et Skaalpund“, svarede Fiskeren paa godt Svensk.

„Ha, ha, Du er grov dyr med Dine Varer. Gaa Du hellere op til Obristen, han tinger ikke.“

„Hvilken Obriste?“ spurgte Fiskeren.

„Ham Danckwardt deroppe paa Kastellet, han holder nok af en god Ret Fisk.“

„Jeg kjender ikke Vejen did“, sagde Fiskeren og saae dum ud.

„Gak Du blot op ad Klippestien hist henne, saa løber Du med Næsen lige mod Kastellets Port.“

Saa gik Fiskeren da derop med sin Kurv paa Nakken. Til Skildvagten sagde han, som sandt var, at han var viist op til Kommandanten, der nok vilde have Fisk. Skildvagten viste ham Vejen, Fiskeren gik videre.

„Nej, stop lidt!“ raabte Skildvagten efter ham, „der gaar Du fejl, ikke langs Bastionen, men ad Vejen tilhøjre.“

Den gode Fiskermand lod dog ikke til at være videre kløgtig, thi snart var han paa Vildspor igjen, idet han slog Svinkeærinder rundt om mellem Bastionerne, indtil endelig et Par skikkelige Soldater hjalp ham til at finde Kommandantens Bolig. Fiskeren

spurgte dem, om han ikke kunde faae lidt Fortjeneste ved at levere Fisk til Garnisonen. Ja, det kunde jo nok være.

„Men saa maa jeg vide, hvormange Folk jeg skal skaffe Fisk til!“

„Aa, vi er saadan en 200 Mand!“

„Kors bevares, saamange, saa er I da nok til det Par Kanoner, I har!“

„Vi har da vel et hundrede Stykker, om ikke flere!“

Fiskeren fik derefter solgt lidt af sine Varer til Kommandanten og begav sig atter ned til Byen, men var ligesaa dum som før til at finde Vej, idet han paany foer vild, denne Gang inde mellem Skandserne ved Stranden. Endelig lykkedes det dog for ham ved gode Menneskers Hjælp at komme paa rette Vej.

„Du er nok ikke kjendt her i Staden,“ sagde en af hans Vejvisere.

„Nej, det er første Gang, jeg er her, men om føje Tid kommer jeg nok hid igjen.“

„Hvor hører Du hjemme?“

„Inde i Fiskerlejet Høvik paa Tjørnø oppe ved Hake Fjord. Tidligere var jeg oppe i Dynekilen, og der havde jeg god Fangst.“

„Hvad hedder Du?“

„Per. Oppe i Dynekilen kaldte de mig vesle Peder eller Peder vesle. Men nu skal I have Tak, der ser jeg Bryggen og min Jolle.“

Nede paa Bryggen stod en svensk Officer. Paa Uniformen kunde man se, at det var en højere Søofficer.

Fiskeren viste ham den gode Fisk, og efter lidt Tingen fik han da ogsaa her en lille Handel slaaet af.

„Men Du maa selv bringe Fisken ombord paa „Stettin“, som ligger derude. Siig, Du kommer fra Chefen! Pas at ro indenom Spærringerne!“

Fiskeren roede afsted med sin Jolle, var ogsaa oppe paa de andre Skibe, men

havde ikke megen Glæde af sin Gang, thi hans Priser vare for høje. Han havde dog undret sig over, hvor faa Folk der var i Skibene.

Heldigere var han, da han atter gik rundt i Byen og falbød sine Varer, saa han om Eftermiddagen kunde ro hjemefter op ad Fjorden med tom Baad.

Tause roede hans Kammerater afsted. Først da de vare komne et godt Stykke bort, sagde vor Ven, der havde handlet inde i Byen:

„Puh, det var et drøjt Stykke Arbejde, det skal gjøre godt at faae lidt af Snavset væk af Fingrene.“

„Vi sad i en Dødsens Angst, Herr Schoutbynacht. Sæt Svenskerne havde faaet fat i Eder! Vorherre har sandelig holdt sin Haand over Eder.“

„Det har jeg ogsaa stolet paa,“ sagde Tordenskjold leende. „Men træk nu godt paa Aarerne! I har hvilet Jer længe nok!“

Ombord i Flagskibet, Linieskibet „Laaland“, havde Chefen, Premierlieutenant Ole Budde, ventet paa Schoutbynachten med let forklarlig Længsel.

„Saa“, sagde Tordenskjold, da han stod paa Skandsen, „nu veed jeg Besked med Sagerne, og vi ville tage fat for Alvor. De Skibe derinde skulle vi nok faae Ram paa. De har næsten ingen Besætning ombord.“

Uden Ophold traf Tordenskjold sine Dispositioner. Hans to Fregatter bleve lagte udenfor det sydvestlige Løb, Linieskibene skulde spærre Adgangene til Bahus Elven og Gøta Elven inde ved det faste Land for at forhindre, at Svenskerne skulde sende Forstærkning fra Gøteborg til Marstrand med mindre Fartøjer. Selv tog han med Skytskibene Post foran Marstrand.

Det er imidlertid nødvendigt med et Par Ord at give en lille Beskrivelse af de naturlige Forhold paa Stedet.

I Udkanten af Skærgaarden lidt nordligere end Göta Elvens Udløb ligge de to Øer Kløverøen og tæt Norden for denne Koøen, adskilte ved et smalt og meget grundt Sund. De danne paa Vestsiden en lille Bugt og midt i denne ligger den lille, knap en Fjerdingvej lange Marstrands Ø; paa dennes Østside ligger Byen og Havnen, der har Indløb baade NV. og SV. ud. Tæt Vest for Byen ligger den høje Klippefæstning Carlsten. Paa Stranden var anlagt Batterier. I Havnen laa de svenske Skibe fortøjede, og baade Norden og Sønden for dem var der spærret med Bomme og Trosser.

Tordenskjold havde lagt sine Stykpramme og de to Bombarderskibe „Langemaren“ og „Spydstagen“, hvilket sidste lige var stødt til Eskadren, tæt ind under Koøens Nordside. Her var han selv skjærmet af Klipperne og kunde over disse med Morterer bombardere Fæstningen, Byen og Skibene. Den 19de begyndte han derfor paa et livligt Bombardement, som Fæstningen besvarede uden dog at kunne gjøre de danske Skibe nogen synderlig Skade.

Snart indsaae Tordenskjold dog, at paa denne Maade kunde han ingen Vegne komme. Skulde der naaes et Resultat, da maatte det ske, inden Fæstningen kunde faae Hjælp, og han maatte derfor nærmere ind paa Livet af Fjenden.

Blandt de Landofficerer, der var fulgte med Eskadren op fra Kjøbenhavn, var ogsaa et Par Artilleriofficerer. Tordenskjold gav dem nu det Hverv at anlægge et Par Batterier inde paa Koøen. Hvor mærkværdigt det lyder, saa vægrede de sig imidlertid

ved at efterkomme denne Anmodning, idet de gave til Grund, at de ikke havde nogen Ordre til at underlægge sig Tordenskjolds Befaling.

Han mente dog nok at kunne klare sig uden deres Hjælp. Den 21de gjorde han derfor Landgang paa Koøen, trængte over til dennes Sydside lige ved Havnen og tog strax fat paa at opkaste nogle Jordskandser her.

Tværs over Koøen gaar en Sænkning mellem Klipperne, og dette Dalstrøg var den eneste farbare Vej. De i Havnen liggende svenske Skibe beskøde ham heftigt, Svenskerne forsøgte endog at gjøre Landgang for at drive ham bort, men de Soldater, han havde faaet ind med under Kommando af Kaptajnerne Kleve og Kaas, joge Svenskerne tilbage, medens hans Matroser uforstyrret vedbleve med det for dem noget uvante Arbejde at grave Skandser.

Selv krøb Tordenskjold ikke i Læ. Han lod sit Middagsmaaltid dække paa Grønsværet midt i Dalen og satte sig tilligemed nogle Officerer til at spise midt i Kugleregnen. En Kugle slog da ned i Jorden lige foran det Sted, hvor Officererne havde lejret sig, og overdængede baade dem og Maden med Jord uden dog ellers at gjøre nogen Skade.

„Saa, for Pokker!“ udbrød Tordenskjold. „Kan de ej engang unde En lidt Madro. Gaar de ikke der hen og ødelægger al vor gode Mad. Det skal de sandelig faae betalt!“

Imidlertid havde man fra Skibene slidt svært med at bringe Skyts i Land, og ved Mørkets Frembrud havde man faaet 4 svære Morterer og 40 Haubitzer ind. Mortererne vare blevne anbragte paa nogle i Hast forfærdigede Blokvogne. Nu gjaldt det om at faae dem over til Skandserne paa Sydsiden af Øen, et Arbejde, som dog ikke var ganske let.

Svenskerne havde nemlig lagt en Galej lige ud for Dalen, og da Mørket var faldet paa, beskød den idelig Dalen i hele dennes Længde.

Der var imidlertid Liv og Humør i Matroserne. De spændte sig for Blokvognene, og saa gik det fremad under Sang og Lystighed, om end noget langsomt. Tordenskjold lod sine Folk slæbe Vognene i Zigzag gjennem Dalen, saa havde de dog af og til lidt

Ly af de fremspringende Klipper. Han mistede da heller ikke en eneste Mand ved denne Lejlighed. Hvad det kneb mest med, var at undgaa de mange Huller og Revner i Jorden, i hvilke Blokvognene jævnlig kjørte fast. Det lykkedes dog stedse hurtig at faae dem i Gang igjen.

Inden det var blevet lyst Søndag Morgen den 23de, var det lykkedes Tordenskjold at faae sit Skyts bragt i Batteri. Svenskerne havde ikke anset et saadant Foretagende for muligt. De bleve derfor højlig overraskede og forfærdede, da Tordenskjold tidlig om Morgenen lod sine Morterer kaste ind mod Fæstningen, medens han med Haubitzerne først fik den generende svenske Galej jaget bort og derefter aabnede en livlig Ild paa de svenske Skibe, som nu skyndsomst maatte hale over til Byens Side. Samtidig gik nogle af hans Skytskibe og Galejerne løs paa de Batterier, der vare anlagte paa Nordsiden af selve Marstrands Øen. Batterierne bleve snart bragte til Taushed, Chefen for Galejen „Prinds Carl", Lieutenant Peter Helmich, gik derefter i Land og tog dem, saaledes at Modstanden her var brudt.

Et Øjebliks Standsning i Kampen var dog indtraadt, idet Tordenskjold havde sendt Kaptajnlieutenant Conrad Ployart ind som Parlamentær for at lade Kommandanten vide, at hvis Tordenskjold kunde faae Halvdelen af de svenske Skibe udleveret, vilde han gaa bort og navnlig undlade at bombardere Byen. At Forslaget vilde blive forkastet, var han vel temmelig vis paa, men dette Pusterum havde han benyttet til at samle en lille Landgangsstyrke og nogle Baade paa Sydvestsiden af Koøen. Da saa Kampen begyndte igjen, gik han med denne Styrke over til Marstrand, kappede de Bomme, som spærrede Adgangen, indtog Byen og var inden Aften Herre over Alt undtagen selve Carlstens Fæstning.

Svenskerne havde været belavede herpaa. Skibenes Besætninger flygtede op til Fæstningen, efter at de selv havde boret deres Skibe i Sænk. Kaptajn von Untzen og Sekondlieutenant Christian Peter Flensborg bleve da strax sendte ind med Fartøjer for om muligt at bjerge Skibene. Det lykkedes at faae Linieskibet „Warberg" halet ud trods Fæstningens levende Ild, ved hvilken Lejlighed Untzen fik det ene Ben skudt af, saaledes at han døde nogle Dage derefter. Ligeledes bleve Fregatten „Wilhelmine Galey", Galeasen „Prinds Frederik af Hessen" og Skytprammen „Gif paa" bragte i Sikkerhed. Resten af de svenske Skibe vare sunkne.

Den svenske Eskadre var altsaa nu tagen eller ødelagt. Den Hensigt, Tordenskjold havde havt med sin Expedition, var egentlig dermed naaet. Han havde imidlertid faaet Blod paa Tanden. Hvorfor ikke faae Fingre i selve Carlsten og berøve Svenskerne dette gode Tilflugtssted?

Fra Spørgsmaal til Svar var der hos Tordenskjold ikke langt, Svaret var paa Forhaand givet.

Fra sine Skibe fik han bragt saamange Folk i Land som muligt, ogsaa fra de borteværende Linieskibe lod han hente Forstærkning af Søfolk og Soldater. Byen blev besat, det Gods, der fandtes i Regjeringens Magasiner, blev bragt i Sikkerhed, Indvaanerne fik Hjælp til at drage bort over til Kløverøen med deres Ejendele.

I de Batterier, der vare erobrede, havde Svenskerne vel fornaglet Kanonerne; det var dog gjort i Hast, saa det lykkedes at bringe flere af dem i brugbar Stand igjen og vende dem mod Fæstningen. Bombarderskibene bleve lagte saaledes, at ogsaa de kunde bekaste denne med Virkning, og snart begyndte atter Bombardementet af Carlsten.

I et af Byens Huse havde Tordenskjold strax opslaaet sit Hovedkvarter. Samme Aften, som Byen var erobret, sad han i et Værelse her for at tage et Øjebliks Hvil, som han haardt trængte til. Da traadte en Landofficer, Kaptajn Kleve, ind til ham.

„Hvad har I paa Hjerte, Herr Kaptajn?“ spurgte Tordenskjold.

„Jeg vil blot ærbødigst melde Herr Schoutbynacht, at jeg nyssens i Mørkningen har været inde under Fæstningens Mure.“

„Hille Død! Det var ellers voveligt nok.“

„Vel ikke dristigere, end da Herr Schoutbynacht selv agerede Fisker.“

„Naa, hvad fik I saa opdaget?“

„Jeg sneg mig tæt ind under Muren og laa godt gjemt der i nogen Tid. Saa hørte jeg et Par af Posterne tale sammen deroppe. Det er jo mestendels Sachsere, saa Samtalen gik paa Tydsk, men jeg har jo selv været i tydsk Sold og kunde derfor godt forstaa dem; de lod til at være svært kjede af det derinde. Den Ene sagde, at nu kunde de kun vente Sult og Nød, og den Anden føjede dertil, at hellere maatte de tvinge Herr Danckwardt til at give sig som snarest. Saavidt jeg kunde udfinde, er der omtrent 120 Sachsere og 200 Matroser, men disse vil nok kun lyde deres egne Officerer. Der er kun 80 svenske Soldater, og det er egentlig de eneste, som Danckwardt ret kan stole paa. Jeg tænker, man kunde benytte sig lidt heraf.“

„Det mener jeg og,“ sagde Tordenskjold. „Vil I gaa ud og samle sammen saa mange Folk som muligt, der ere kapable at skrive paa Tydsk.“

„Skal ske, Herr Schoutbynacht!“

Inden en Times Forløb mødte Kaptajn Kleve med en Snes Personer.

Der var endel Officerer og nogle Underofficerer fra Holsten, som vare nogenlunde skrivekyndige, og endelig havde han en fire, fem Kjøbmænd med fra selve Byen.

„Nu alle Mand klar til Skrivning," sagde Tordenskjold. „Kaptajn Kleve, vil I diktere et Brev om, at jeg ingenlunde vil abandonnere min Post her, før Kommandanten overgiver sig. Tal lidt om min formidable Magt, som jeg endnu ej har anvendt, fordi jeg har Medfølelse med de arme, fredelige Borgere her. Hvis Kommandanten stikker Byen i Brand, vil jeg forsikkre Alle og Enhver i Kastellet om, at jeg strengt vil fuldføre mine Hensigter efter Kongelig Majestæts Befaling. Den, som vil overtale Kommandanten til at falde til Føje, vil jeg derimod love en passende Belønning. Har I det — saa skriv løs."

Kaptajn Kleve forfattede nu Brevet, medens de Andre skrev. Tordenskjold gik op og ned ad Gulvet, hvergang der kom et eller andet Kraftudtryk, gned han sig fornøjet i Hænderne.

Kaptajn Kleve dikterede altsaa følgende Brev, dog med adskillige Afbrydelser.

„Indem ich gesonnen bin, diesen Posten nicht zu verlaszen, ehe ich den Commandanten auf der Citadelle zwingen seine Vestung zu übergeben, wie auch dasz einem jeden bekandt sey, die formidabele Macht, so ich bey mir habe, ..."

„Smør kun lidt tykkere paa, Kaptajn," afbrød Tordenskjold den dikterende Kleve. „Spar ikke paa Krudtet . . . . Halløj! Ser I, det gjør Svensken heller ikke."

En Kugle slog netop i det Samme mod Muren, saa Vinduerne klirrede. Et Par af de Skrivende fore forskrækkede op.

„Bare rolig, Godtfolk!" sagde Tordenskjold. „Klemmer blot paa!"

„Det er vel bedst, jeg nævner lidt om alle Herr Schoutbynachts Kanoner og Morterer?" spurgte Kaptajnen.

„Javel!" svarede Tordenskjold. „Og tilføj: alle mine andre Maskiner; det gjør sin Virkning."

„Altsaa: so ich bey mir habe, sowohl von Leuten, Canonen und Mortiers, als anderen Machinen, so dasz ich schon könte meine Force angebracht haben, und unfehlbar reussiret, wenn es nicht wäre die Campassion, so ich für die armen Bürger habe, dasz sie das Ihrige dabey verliehren; Solte aber der Commandant in seine Intention fortfahren, die Stadt in Brandt zu setzen, so versichere ich allen und einen jeden, so sich in der Citadelle befinden . . . ."

„Stop lidt," sagde Tordenskjold, „nævn Desertørerne derinde og tal lidt om de andre Nationer i Kastellet, det kan Sachserne netop tage sig af."

„Vel, Herr Schoutbynacht . . . allen und einen jeden, so sich in der Citadelle befinden, sowohl von Deserteurs als andere Nationen, dasz ich meine Intention stricte exeqviren werde, nach meines allergnädigsten Herrn und Königs Befehl, wo sie aber ihren Fleis anwenden, und den Commandanten persvadiren, die Stadt Marstrand für Feuer zu menagiren, ich diejenigen welche dazu contribuiren, verspreche eine resonable Recompence, wie auch andere Freiheiten, welche sie von meinen allergnädigsten Herrn und Könige geniessen werden. Marstrand den 24. Julii 1719. P. Tordenskjold."

„Godt!" sagde Tordenskjold. „Nu lukker vi Brevene sammen, og saa skulle vi have dem op i Fæstningen."

Det var allerede over Midnat. En paalidelig Mand fik nu Brevene at besørge i

en Pakke, hvori der var lagt en Sten. I Nattens Mulm og Mørke listede han sig op til Fæstningen, hvor Brevpakken blev kastet ind over Muren.

Den næste Dag, den 24de, blev Skydningen fra begge Sider fortsat en kort Tid. De Danske havde det Held, at en af deres Bomber faldt midt i en Krudtkasse, som man uforsigtig havde stillet frem i en Materialbod. Krudtkassen sprang og antændte et nærliggende Kornmagasin. Ellers blev der kun skudt meget lidt fra begge Sider.

Den Dag fik Tordenskjold ellers en ikke ganske behagelig Efterretning. Chefen paa „Laaland“, Premierlieutenant Budde, sendte nemlig Meddelelse om, at Svenskerne havde faaet en Mængde Smaafartøjer samlede inde paa Bahus Elven med en Mængde Mandskab. Det var tydeligt, at der var Noget i Gjære, og det var ikke umuligt, at de kunde slippe igjennem i Nattens Skjul. En stor Mængde Folk vare jo tagne bort fra de danske Skibe, saa det kneb med at holde Vagten gaaende. Det lød jo ikke rigtig rart; men Tordenskjold vidste, at var der Nogen, han kunde stole paa, saa var det paa sin brave Skibschef Budde. Schoutbynachten gav saa strax Ordre til, at Tønder skulde lægge sig med „Stralsund“ udenfor Elven. Desuden skulde han tage Flaadebatteriet „Spydstagen“ med sig. Det havde rigtignok ingen Folk ombord, saa Budde skulde just ikke have megen Gavn af den Forstærkning. Tordenskjold mente dog, at Flaadebatteriet godt kunde ligge som Bussemand lidt udenfor Elven, saa dristede Svenskerne sig næppe derud.

Tordenskjold sendte altsaa Meddelelse herom til Budde, hvem han tillige satte ind i Sagernes Stilling i Marstrand. Han skrev bl. A., at han havde ingen Ro, hverken Nat eller Dag, saa han havde Aarsag nok til at ønske sig, at han havde blot den halve Budde hos sig. Lad os tilføje, at Budde passede saa godt paa udenfor Bahus Elven, at ikke en eneste svensk Baad dristede sig ud.

Tordenskjold havde imidlertid omtrent indstillet Skydningen, da denne ikke gjorde videre Nytte mod Fæstningens Mure. For ikke til ingen Nytte at udsætte sine Skibe og Pramme, havde han ladet dem hale om i Læ af Klipperne, tæt op til Stranden, hvor man fra Kastellet ikke kunde faae Ram paa dem. Danckwardt sendte derfor kun af og til nogle Kugler ned i Byen. Til Gjengjæld blev der fra de danske Morterer kun kastet faa Bomber, og den eneste af disse, der gjorde Skade, var den, der faldt i Krudtkassen og tændte Kornmagasinet i Brand.

Tordenskjold havde netop været ude ved et af Batterierne og var paa Vej ind til Byen sammen med Kaptajnlieutenant Ployart, da han saae Ilden oppe i Kastellet.

„Det vil maaske hjælpe lidt til at gjøre Herr Danckwardt myg. Kunde man nu blot faae et lille Bud op til ham fra En eller Anden her i Byen og yderligere sætte Skræk i ham!“

„Da har jeg hørt, at der netop der, hvor Herr Schoutbynacht er tagen ind, bor en Enke, hvem Danckwardt ofte har besøgt, og som jævnligen kommer op i Fæstningen.“

„Ypperligt!“ sagde Tordenskjold. „Om end Herr Danckwardt næppe er nogen Samson, kan hun vel være god for en Dalila. Lader os træde ind hos hende.“

Enken blev meget forfærdet ved at se Tordenskjold selv komme ind til sig. Af Skræk gjorde hun et Knix saa dybt, at hun nær var gaaet bagover, saa Tordenskjold kom til at le derved.

„Min gode Madame," sagde han. „I kjender jo Oberst Danckwardt ret nøje."

„Ja, Eders Højærværdighed," sagde Enken, stadig rystende og skjælvende. „Han beærer undertiden mit ringe Hus med et Besøg."

„Hvis I har Godhed for ham, da hør nøje efter. Hans Stædighed nu kan komme ham dyrt at staa. Om føje Tid venter jeg 20,000 Mand hertil. Ere de først komne, da er min Mildhed forbi, Ingen i Kastellet vil da blive skaanet, hvis han fortfarer og skyder den stakkels By i Brand. Endnu kan han slippe for godt Kjøb. I vil derfor gavne baade ham og Eders Bysbørn ved at bringe Obersten dette mit Brev og formaa ham til Raison. Endnu i denne Aften skikker I Eder paa Vejen didop. Glem nu Intet af, hvad jeg har sagt Eder."

„Det skal Alt blive overbragt, som Eders Højærværdighed har sagt det."

„Godt!" Tordenskjold vendte sig saa til Ployart. „Sørg for, at Konen faar sikkert Gelejde op til Kastellets Port."

Derefter gik de to Officerer deres Vej, smilende over det Puds, som skulde spilles Herr Danckwardt.

Lad os imidlertid kigge lidt indenfor Carlstens Mure.

I Kommandantboligen sad henad Aften den stakkels Oberst Danckwardt sammen med Sjøblad og flere Officerer, drøftende Stillingens Alvor. Han havde faaet Beretning om, at de sachsiske Soldater paa en temmelig tydelig Maade havde lagt deres Misfornøjelse for Dagen. Tordenskjold havde netop nu ladet Skydningen begynde paany. Kuglerne regnede ned i Fæstningen.

Pludselig gik Døren op, og Kommandantens Søster styrtede ind.

„Henrik, Henrik!" raabte hun. „Vi forgaa alle herinde. Nys slog en af de djævelske og ugudelige Danskes Bomber lige mod Muren og slog et stort Hjørne bort. Kan Du da ikke se, at vi ere Dødsens, hvis det bliver ved med denne forfærdelige Kanonade. Husk paa dine to uskyldige Smaapiger. Hold dog inde for Guds Skyld. Saa, der kommer igjen en Kugle!"

Ganske rigtig, en saadan var gaaet ind gjennem Vinduet og slog mod Muren, saa Værelset fyldtes med Kalkstøv. Med et hvinende Skrig styrtede den fortvivlede Dame ud gjennem Døren.

„End staa dog Murene om Bastionerne," sagde Kommandanten. „Jeg kan da ikke forsvare for Ære og Samvittighed at opgive Kampen."

De andre Officerer vare af samme Mening. Da blev Danckwardts Veninde, Enken nede fra Byen, ført ind. Under stride Taarer fortalte hun Alt, hvad Tordenskjold havde sagt hende.

Adskillige af Officererne bleve nu noget betænkelige og raadede Danckwardt til idetmindste at underhandle. Dog holdt han sig endnu brav, uagtet han saaledes fra alle Kanter blev bestormet med Bønner om at give efter. Enken maatte gaa med uforrettet Sag.

Saa mente Tordenskjold det bedst, at han selv henvendte sig til Kommandanten. Næste Morgen, Tirsdag den 25de, lod han derfor Ployart overbringe et Brev, hvori han underrettede Danckwardt om, at de 20,000 Mand, han ventede, allerede vare undervejs. Selv uden disse, tilføjede Tordenskjold, var han dog stærk nok til, at hans Forehavende skulde lykkes; koste hvad det vilde, var det ej hans Intention at forlade sin Post, før

han havde faaet sine Planer førte igjennem. Trods al den Tapperhed, som Kommandanten paa saa hæderfuld en Maade havde lagt for Dagen, vilde det dog være ganske umuligt i Længden at holde Fæstningen. Vilde Danckwardt sende en Officer, der selv kunde overbevise sig om, hvor stærk den danske Magt var, da skulde Tordenskjold med Fornøjelse vise ham de Anstalter, der vare trufne.

Dette Tilbud kunde Danckwardt ikke modstaa.

„Er vor Modstander virkelig saa stærk, som han siger, saa maa jeg vel give tabt," sagde han til de omstaaende Officerer. „Rigtigt er det dog at være sikker derpaa. Vil I, Kaptajn Utfall, strax begive Eder ned i Staden og brug Eders Øjne vel."

Kaptajn Utfall blev modtagen af Tordenskjold som gammel Bekjendt og med al mulig Honnør. De danske Officerer viste sig henrykte over at se deres svenske Kammerat, de bøde ham strax til Frokost, og her gik det livligt til. Bægrene tømtes flittig, og Stemningen var saa lystig, at man ikke skulde tro sig midt under en Belejring.

Med alle de danske Officerer maatte Utfall drikke Skaaler. Der var Chefen for Fregatten „Stralsund", Kaptajnlieutenant Michael Tønder, hvis Træben ikke hindrede ham i at være med til Spadsen, ligeledes Ployart, der var Chef for Stykprammen „Frederikshald", endvidere Kaptajn Mogens Raben, som kommanderede Stykprammen „Hjælperinden", Kaptajn Jan Jansen Bach, Chef for Stykprammen „Prinds Jørgen", Kaptajnlieutenant Henrik Günthelberg, der førte Fregatten „Højenhald", med hvilken han havde ligget paa Forpost udenfor Marstrands sydvestlige Indløb, Premierlieutenant Lars Bille, som var Chef for Stykprammen „Kronprindsen" og adskillige flere Officerer. Man kan

gildet for Kaptain Utfall

nok tænke sig, at Stemningen var lystig hos de Danske, og at Vinen efterhaanden gik Utfall til Hovedet.

„Nu var det vel snart paa Tide, at jeg saae Eders store Krigsmagt, hvad I jo har lovet Oberst Danckwardt," bemærkede endelig Utfall til Tordenskjold.

„Ganske vist!" svarede denne. „Jeg har givet Ordre til at lade alle Matroser og Soldater stille op paa den Vej, ad hvilken I begiver Eder tilbage til Fæstningen, saa kan I nøjagtig se, hvor mange der er. I veed jo desuden, at jeg snart venter Forstærkning."

„Derom talte ellers Kaptajnlieutenant Hoeg paa „Prinds Christian" Intet, dengang vore for en halv Snes Dage siden tog Galejen oppe i Göta Elven," bemærkede Utfall.

„Dertil kjendte han Intet. Nu haaber jeg snart at faae rigelig Erstatning for den Galej, I overrumplede og fratog os."

„I kan da ellers ikke klage, Herr Schoutbynacht," bemærkede Utfall. „Det er jo ikke saa længe siden, at Eders Fregat „Stralsund" tog Hukkerten „Hvide Ørn" fra os."

„Det kan I have Ret i!" svarede Tordenskjold. „Skaal, Tønder, det var bravt gjort."

„Saa ville vi endnu drikke en Skaal for vor kjære Gjæst idag og derpaa begive os afsted," sagde Tordenskjold, idet han rejste sig fra Bordet.

Efter Frokosten blev Utfall ført rundt om i Byen, hvor Tordenskjold havde ladet sine Folk stille op saaledes, at det maatte gjøre Indtryk af, at der var mange flere, end det virkelig var Tilfældet. Det kan jo ogsaa nok være, at Kaptajn Utfall saae dobbelt, kortsagt, ved sin Tilbagekomst berettede han, at Schoutbynacht Tordenskjold havde en saare stor Magt at raade over.

Med Utaalmodighed ventede Tordenskjold hele Eftermiddagen paa at faae Bud fra Carlsten; der kom intet. Saa om Aftenen brændte han paany af alle Kræfter løs paa Fæstningen, som ikke undlod at svare. I nogen Tid holdtes Kampen gaaende, da lød der pludselig et tordnende Brag, et Krudtmagasin oppe i Carlsten var fløjet i Luften.

Hermed var Kommandantens sidste Modstand brudt. Han lod strax Skydningen standse og kaldte de højere Officerer sammen til et Krigsraad.

„Lad nu høre, hvad I mene om Sagerne, og hvad vi bør gjøre," begyndte Danckwardt.

„Jeg kan kun bemærke, at mine Folk ere meget modvillige," bemærkede en af de sachsiske Officerer. „Inden føje Tid gjøre de sikkert aabenlyst Mytteri, og da turde det tage en Ende med Forskrækkelse. Derfor er det raadeligst, at vi snarest muligt kapitulere."

„Og hvad siger I, Kommandør Sjøblad," sagde Danckwardt.

„Det har jo ikke været muligt for Fæstningen at værge vore Skibe. De ligge nu paa Havsens Bund. Hvorfor da nu gjøre en længere Modstand, som dog synes ganske haabløs. Kapitulere vi nu, da er der dog endnu Udsigt til at opnaae hæderlige og fordelagtige Betingelser."

De øvrige Officerer vare af samme Mening.

Efter et Øjebliks Betænkning yttrede endelig Danckwardt.

„Da alle I Herrer synes saa, maa jeg vel i Guds Navn falde til Føje. Jeg

nedskriver nu dette og beder Eder alle sætte Eders Navne derunder, at jeg dermed kan retfærdiggjøre min Handlemaade.“

Da dette var sket, sendte Danckwardt en Officer ned til Tordenskjold, for at forhandle med denne om de nærmere Betingelser for Overgivelsen. Efter nogen Snakken frem og tilbage, blev man enig om, at Besætningen skulde tilstaas fri Afmarche med flyvende Faner og klingende Spil, og at den skulde have Tilladelse til at tage al privat Ejendom med, hvorimod alle Sager, der tilhørte den svenske Regjering, skulde betragtes som Krigsbytte.

Hermed var Dagen gaaet hen, og først den næste Formiddag Kl. 10 mødte Kaptajn Utfall hos Tordenskjold med Kommandantens Indvilligelse i de opstillede Betingelser, blandt hvilke der fandtes en Bestemmelse om, at Fæstningen skulde rømmes samme Dag Kl. 3, og at de Danske paa samme Tid skulde rykke ind. En Styrke paa 100 Mand stod da ogsaa parat paa den fastsatte Tid. Klokken blev imidlertid 3, uden at Nogen i Fæstningen rørte sig.

Tordenskjold, der længtes efter at faae en Ende paa Legen, blev vred, maaske frygtede han ogsaa for, at Kommandanten skulde fortryde sin Kapitulation. Han lod derfor sine 100 Mand rykke op til lige udenfor Porten, hvorefter han dundrede løs paa denne og forlangte at blive indladt. Der blev virkelig lukket op for ham. Saa traadte han ind i Fæstningen med Ployart og Lieutenant Grodtschilling tilligemed to Matroser. Han gik lige op til Kommandantens Bolig, fra sit tidligere Besøg heroppe kjendte han jo Vejen. Med sin Sabel bankede han paa et af Vinduerne; det blev strax lukket op, og Oberst Danckwardt viste sig.

„Hvad Djævelen nøler I efter? Har I glemt Akkorden, Klokken er langt over 3.“

„Strax, Herr Schoutbynacht, nu skulle vi komme. Det har taget Tid, inden Folkene har kunnet faae deres Tøj samlet.“

„Da lad det hurtig blive til Noget, at ej min Taalmodighed forgaar mig. Den er stærkt paa Veje dertil. Opfylder I ej de fastsatte Betingelser strax, da gjør jeg det Pinedød heller ikke, og det vil I komme til at fortryde, saa bandte jeg!“

„Det er haardt, Herr Schoutby-

nacht, at skulle overgive sig. Nu skal jeg strax lade de af Garnisonens Folk, der ere færdige, træde an.“

Kort efter stillede de 120 Sachsere med deres Tøj til Udrykning. De bleve efterhaanden raabte op og mønstrede, men dette gik Tordenskjold for langsomt. Saa drog han sin Sabel og kommanderede:

„Rechts um! Heraus!“

Forundrede saae de tyske Soldater paa ham; da han gjentog Kommandoen, lystrede de dog uvilkaarlig, og med Sablen drev han dem ud gjennem Porten, hvorefter han lod nogle af sine egne Folk rykke ind og stille op lige indenfor Fæstningsmuren.

I Mellemtiden havde da Oberst Danckwardt faaet hele Fæstningens Besætning stillet til Udrykning fra den indre Gaard. Tordenskjold gik med sine Ledsagere hen til Kommandanten, der stod sammen med en Klynge af svenske Officerer.

„Det vilde være mig kjært, om Herr Obersten i et Par Dage vilde være min Gjæst, medens vi sørge for, at alt Eders private Gods bliver bragt rigtig over. Men se, der træffer jeg jo en gammel Bekjendt,“ tilføjede Tordenskjold, idet han vendte sig mod en af de svenske Søofficerer.

„Hvorfra kjender Herr Schoutbynacht Kaptajn Wesling?“ spurgte Danckwardt.

„Jeg har saamænd solgt Fisk til ham ligesom og til Eder. Kaptajn Wesling sendte mig selv ombord i „Stettin“. I gav mig der en god Lejlighed til at bruge mine Øjne.“

Svenskerne saae helt betuttede ud ved denne Oplysning. Heldigvis meldte en Officer i det Samme, at Alt var rede til Afmarche. Paa et givet Tegn fra Danckwardt svingede nu Besætningen ud af Fæstningsgaarden. Det maa have været med blandede Følelser, at de marcherede forbi de opstillede hundrede Danske, der præsenterede Gevær, medens Svenskerne med Trommer og Piber i Spidsen rykkede ud gjennem Porten.

De Danske besatte nu Fæstningen, hvor det danske Flag blev hejst. Tordenskjold havde sandelig Grund til at være tilfreds; en Uge iforvejen havde han næppe drømt om at skulle erobre den stærke Fæstning. Hans hele Tab ved denne Lejlighed beløb sig kun til en Snes Mand døde og saarede.

De svenske Matroser og tydske Soldater bleve nede ved Stranden fordelte i forskjellige Smaafartøjer, med hvilke de under Bedækning af armerede Baade bleve bragte over til den svenske Kyst.

Efter at Tordenskjold havde været rundt i Fæstningen og undersøgt, at Alt var i Orden, gik han henimod Aften sammen med Oberst Danckwardt ombord paa Stykprammen „Frederikshald“, hvor han lod Ployart hilse Kommandanten med stor Salut og militære Æresbevisninger. Næste Dag var der ombord paa Flagskibet „Laaland“ stor Middag for Danckwardt, Sjøblad og de svenske Skibschefer. Tordenskjold tilbød Danckwardt at gaa i dansk Tjeneste eller idetmindste tage med til Kjøbenhavn. Herom vilde Obersten dog Intet høre. Han havde været uheldig, men hans Samvittighed var ren, og Forræder vilde han ikke blive. Desuden kunde han jo fremlægge skriftligt Bevis for, at han selv havde holdt længst ud og først havde givet efter, da de andre Officerer indstændig tilraadede det. Han gik derfor med de Andre tilbage til Sverrig i Tillid til sin gode Sag. Her blev han dog strax stillet for en Krigsret, som dømte den ulykkelige Mand til at bøde med Livet.

Kong Frederik opholdt sig paa denne Tid ved Hæren, hvormed der fra Norge skulde gjøres Indfald i det vestlige Sverrig, det var jo, som vi have hørt, Hensigten at angribe Gøteborg. Hæren var naaet ned til Strømstad, hvor Svenskerne havde ødelagt og sænket de derliggende Skibe. Den talentfulde Admiral Olaus Judichær, som tidligere havde været Student, men i 1700 var udnævnt til Eqvipagemester og senere til Fabrikmester, hvorhos han i 1718 tillige blev Holmens Chef, var da bleven kaldet op til Strømstad for at hæve de sunkne Skibe.

Dagen efter Carlstens Kapitulation sendte Tordenskjold Kaptajnlieutenant Ployart op til Kongen, der med Glæde modtog Efterretningen om hans Yndlings Bedrift. Judichær blev beordret ned til Marstrand, hvor han ankom den 26de August, for ligeledes her at tage de svenske Skibe op. Enkelte af disse vare saa ødelagte, at man maatte lade dem ligge; men det lykkedes dog Judichær at faae løftet Galeaserne „Mørner“ og „Staa braf“, Fregatten „Charlotta“ og nogle Koffardiskibe, af hvilke Kongen senere skjænkede Tordenskjold det ene, der havde en meget værdifuld Ladning. Af de erobrede

Skibe, der indlemmedes i den danske Flaade, blev Orlogsskibet „Warberg“ den første danske Kinafarer.

Der var nu, saa skulde man synes, god Grund for Tordenskjold til at hvile paa de vundne Laurbær. Det mente han dog ikke selv. At ligge ledig paa en Station kunde ikke tilfredsstille hans rastløse Aand.

Hæren skulde jo som omtalt rykke ned mod Gøteborg. Det vilde jo mægtig støtte dens Operationer, om man kunde tage Øen Hisingen og Fæstningen Ny Elfsborg. Hvorfor ikke prøve derpaa? Var det lykkedes saa nemt med Carlsten, saa kunde det vel ogsaa lykkes med Ny Elfsborg. Tordenskjold traf da strax Dispositioner til et Angreb paa denne Fæstning, og allerede 5 Dage efter Marstrands Fald begyndte han paa sit nye Foretagende, idet han lod Linieskibene „Prinds Wilhelm“, Kaptajn Thomas Frederik Brandt, og „Nye Delmenhorst“, Kaptajn Boldevin Brun, samt Fregatten „Stralsund“ lægge sig i Rifvøfjord et Stykke udenfor Ny Elfsborg, dækkede af Skærene. Dagen efter fulgte han selv med de øvrige Skibe. Saasnart han havde faaet hele sin Styrke samlet, lod han om Aftenen Galejerne slæbe Flaadebatterierne „Spydstagen“ og „Langemaren“ tæt ind til Fæstningens Vestside, hvor de kunde ligge tildels skjulte af nogle smaa Klippeholme. Endvidere bleve Bombarderskibet „St. Johannes“ og den i Marstrand erobrede Galeas „Prinds Frederik af Hessen“ sendte i Ilden. Trods Svenskernes Ild lykkedes det disse Skibe at indtage deres Poster uden synderligt Tab.

Ved Midnatstid begyndte de Bombardementet, understøttede af et lille Batteri, som Tordenskjold havde faaet opkastet paa en lille Holm og bestykket med nogle lette Morterer.

Hele Natten vedblev Skydningen. Næste Formiddag sendte Tordenskjold flere Skibe i Ilden, idet han lod Stykprammen „Frederikshald“ lægge sig ind til Fæstningens Sydside, medens først Stykprammen „Hjælperinden“ og Fregatten „Stralsund“, senere desuden Orlogsskibene „Tumleren“, Premierlieutenant Christian Christiansen Bruun, og „Sværdfisken“ tage Post paa Nordsiden.

Alle Skibene beskøde nu Kastellet paa det Livligste. Flere Gange i Løbet af Dagen sendte Tordenskjold frisk Mandskab ombord i de kæmpende Skibe, hvilket ogsaa gjordes nødigt, thi de led efterhaanden svære Tab. Ombord i „Sværdfisken“ indtraf den Ulykke, at to Kanoner sprang, hvorved ikke alene flere Folk bleve kvæstede, men selve Skibet, der var 37 Aar gammelt og derfor temmelig mørt, led saa meget, at det krængede helt over, og Chefen, Kaptajn Rudolph Cruys, maatte sende Bud til Tordenskjold om at faae Hjælp af Fartøjer til at bugsere Skibet ud af Ilden. Ombord paa „Hjælperinden“ fik Kaptajn Mogens Rabe sit ene Ben skudt over, saa han døde 4 Dage efter.

„Stralsund“ blev en Tid meget heftig beskudt. Kaptajnlieutenant Tønder stod paa Skandsen og ledede Skydningen, da han pludselig blev ramt af en Kugle og styrtede om. Folkene sprang til for at bære deres Chef ned, da han atter rejste sig op.

„Er Herr Kaptajnen ikke saaret?“ spurgte en af Matroserne.

„Jovel er jeg det!“ svarede Tønder. „Men heldigvis behøver jeg ingen Doktor. Kald paa Tømmermanden, at han kan lave mig en Pind til at støtte mig paa. De Gavtyve derinde har skudt mit gode Træben i Stykker.“

En Lieutenant, der var kommen til, bemærkede nu, at det var heldig sluppet; Chefen havde vel næppe engang følt Noget derved.

„Der tager I Pokkers fejl“, svarede Tønder. „Dette gjorde Skam meget mere ondt, end da jeg mistede mit rigtige Ben ved Rygen.“

Havde de Danske saaledes lidt meget, saa var heller ikke Kastellet gaaet fri. Allerede ved Middagstid var et Krudtmagasin sprunget i Luften, og henad Aften sagtnedes Fjendens Ild i en kjendelig Grad. Kl. 8, da Skydningen fra begge Sider var standset, saae man pludselig et hvidt Flag blive stukket ud fra et af Kastellets Skydeskaar. Da Tordenskjold bemærkede det, blev han svært fornøjet og gav strax Lieutenant Flensborg Ordre til at gjøre sig klar til at gaa ind som Parlamentær. Han var fuldt overbevist om, at Kommandanten derinde nu havde faaet nok.

Medens Fartøjet blev gjort klart, gik Tordenskjold ned i sin Kahyt og opsatte i stor Skynding et Brev, hvori han lod Kommandanten vide, at der endnu var Tid for ham til at nyde en honnet Kapitulation, men fandt han fremdeles Behag i at spilde mere Blod paa begge Sider, da skulde det gaa ham ilde, samt andet mere i samme Toneart. Dette Brev paalagde han saa Flensborg at overlevere Kommandanten og i det Hele prøve at indjage denne saa stor en Skræk som muligt.

Med denne Besked roede Flensborg afsted, medens Tordenskjold utaalmodig gik op og ned ad „Laaland“s Dæk for at afvente hans Tilbagekomst. Længe skulde han dog ikke vente, thi knap en halv Time efter kom Flensborg tilbage.

„Naa, hvad Nyt bringer I saa?“ spurgte Tordenskjold.

„Intet, der er værd at tale om, Herr Schoutbynacht,“ svarede Flensborg. „Først maa jeg give Eder Eders Brev tilbage.“

„Hvad skal det sige,“ foer Tordenskjold op. „Har I ikke afleveret det, saaledes som jeg befalede.“

„Det nyttede mig Intet. Kommandanten, Oberst Lillie, lod mig vide, at det rent ud var ham forbudt at tage mod Breve fra Eder.“

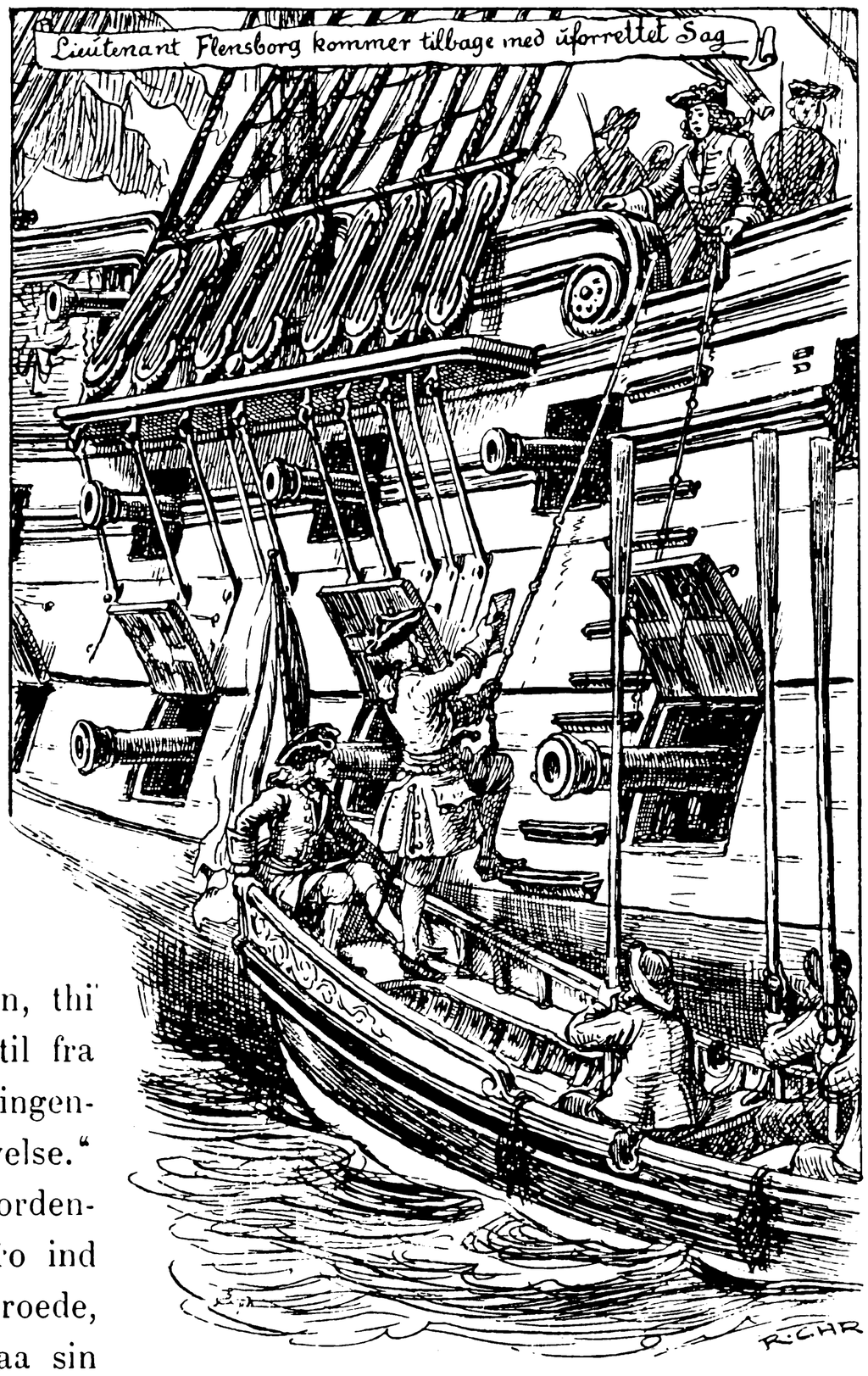

„Se, se," sagde Tordenskjold. „De kloge Svenskere ere nok bange for at læse flere af mine Skrivelser. Men hvorfor har han da stukket hvidt Flag ud, naar det ikke er for at parlamentere?"

„Det spurgte jeg ogsaa om," svarede Flensborg, „hvortil Oberst Lillie bemærkede, at det gjaldt ikke os. Det hvide Flag betød kun, at han ønskede yderligere Assistance fra Gøteborg."

„Sagde I da ikke til ham, at jeg vel skulde hindre, at saadan Hjælp naaede ud til ham?"

„Det og mere til, Herr Schoutbynacht, men det nyttede Intet, hvad jeg saa end krammede op med. Sluttelig bemærkede han, at jeg kunde gjerne gaa ombord igjen, thi uden at han fik bestemt Ordre dertil fra Guvernøren i Gøteborg, saa var det ingenlunde hans Agt at tænke paa Overgivelse."

„Naa, det sagde han," yttrede Tordenskjold ærgerlig. „Hør, Flensborg, ro ind igjen og sig ham fra mig, at jeg troede, han førte selvstændig Kommando paa sin Fæstning og ikke behøvede at lyde Ordrer inde fra Gøteborg, hvor de dog umulig kan vide, hvor slet hans Stilling er."

„Skal ske, Hr. Schoutbynacht. Men jeg er sikker paa, det fører til Intet, Oberst Lillie lader til at være anderledes Karl for sin Hat end Danckwardt, han lader sig ej skræmme."

Flensborg fik Ret i sin Formodning. Da han atter naaede ind til Ny Elfsborg, raabte Kommandanten til ham:

„Vend kun strax om igjen og siger til Eders Schoutbynacht, at jeg ej tager mod flere af hans Parlamentærer. Kommer I igjen, da lader jeg skyde paa Eder. Og hils saa Herr Tordenskjold og lad ham vide, at saa længe jeg har Krudt og Lod i Fæstningen, stryger jeg ikke mit Flag, hverken for ham eller nogen Anden, om han saa sendte mig tusinde Djævle paa Halsen!"

Dette djerve Svar maatte saa Flensborg overbringe Tordenskjold.

Dermed var altsaa denne Parlamenteren til Ende. Tordenskjold maatte nu være betænkt paa at fortsætte Kampen. For at hans Skibe dog ikke i Nattens Løb skulde blive beskudte, lod han dem efterhaanden varpe udenfor Skudvidde fra Fæstningen, idet kun „Langemaren", „Spydstagen" og „St. Johannes" beholdt deres Poster, da de stadig laa nogenlunde dækkede.

Derefter gik han i en Baad og roede rundt til alle Skibene for selv at efterse, i hvilken Forfatning de vare. Endvidere lod han 4 svære Morterer bringe ind til det af ham opkastede Landbatteri og gav saa Ordre til, at disse og de 3 ovenfor nævnte Skibe atter skulde begynde at bombardere Fæstningen.

Da han endelig noget efter Midnat kom tilbage til „Laaland", forefandt han her Kaptajnlieutenant Ployart, som lige var ankommen fra Strømstad og medbragte den Efterretning, at Kong Frederik selv vilde ankomme til Marstrand, hvor han haabede at finde Tordenskjold. Kongen kunde ventes hvert Øjeblik.

Tordenskjold maatte følgelig anse det for nødvendigt uden Ophold at forlade Ny Elfsborg. Han kaldte derfor den ældste tilstedeværende Officer, Chefen for „Fyen", Kommandørkaptajn Frederik Hoppe, ombord til sig, overdrog ham Kommandoen, gav ham Ordre til at fortsætte Kampen af al Magt og sejlede saa selv med en Chalup tilbage til Marstrand.

De to paafølgende Dage vedblev nu Hoppe at beskyde Fæstningen. Da indsaae han, at det var umuligt for ham at faae Bugt med denne, ophørte med Skydningen og gik tilbage til Ankerpladsen ved Rifvø. Eskadren havde i denne Kamp havt et Tab af 60 Døde og 73 Saarede. Endvidere tabtes de 4 svære Morterer, der sidst vare bragte i Land, thi det var umuligt at faae dem ombord igjen, idet Svenskerne gjorde Landgang paa Øen og jagede Besætningen bort.

Kongen udnævner Tordenskjold til Viceadmiral.

Kongen var imidlertid ikke kommen til Marstrand. Han var vel ombord paa Linieskibet „Pommern“ afsejlet fra Strømstad, men Modvind og Uvejr havde tvunget ham til at vende om. Først den 17de August naaede „Pommern“ ind til Marstrand, hvor Kongen modtoges med en dundrende Salut fra Carlstens Fæstning.

Tordenskjold gik nu ombord til Kong Frederik for at give denne en mundtlig Beretning om de forefaldne Kampe. Da Kongen, der med stor Interesse fulgte Tordenskjolds Meddelelse, havde faaet Alt at vide, ogsaa om det uheldige Foretagende mod Ny Elfsborg, sagde han:

„I haver indlagt Eder stor Hæder, og jeg har al Aarsag til at være højlig tilfreds med Eder. Derfor ønsker jeg Eder til Lykke som Viceadmiral!“

I Kongens Følge befandt sig ogsaa Viceadmiral Gabel, der i sin Egenskab af Overkrigssekretær, altsaa Krigsvæsenets øverste Styrer, havde ledsaget Kongen op til Hæren. Kongen vendte sig om til ham, idet han sagde:

„Herr Kammerherre! I bærer der paa Brystet mit Billede. Vil I overlade mig det, skal et andet blive Eder skjænket, saasnart jeg kommer til Kjøbenhavn.“

Gabel maatte naturligvis gjøre gode Miner til slet Spil.

Kongen fæstede derefter selv det med Diamanter rigt besatte Billede paa Tordenskjolds Bryst.

Kort efter gik Kongen i Land, hvor han lod Tordenskjold vise sig rundt i Fæstningen, og deltog dernæst i en Festmiddag, som Tordenskjold havde ladet anrette i Kommandantboligen.

Under Maaltidet blev der naturligvis talt adskilligt om Fæstningens Indtagelse. Pludselig hørte man en Stemme sige temmelig højt:

„Ja, her var Heldet sandelig bedre end ved Ny Elfsborg, hvor vi kun høstede liden Hæder!“

Der indtraadte et Øjebliks pinlig Pause. Da vendte Kongen sig til Tordenskjold med de Ord:

„Jeg takker Gud, at Han haver benyttet Eder som et Instrument til at tage Carlsten. Den Hæder, I her haver indlagt Eder, skal Intet fordunkle!“

Paa denne Maade stoppede Kongen Munden paa Tordenskjolds Misundere, der nu ikke mere vovede at sætte Ondt for ham.

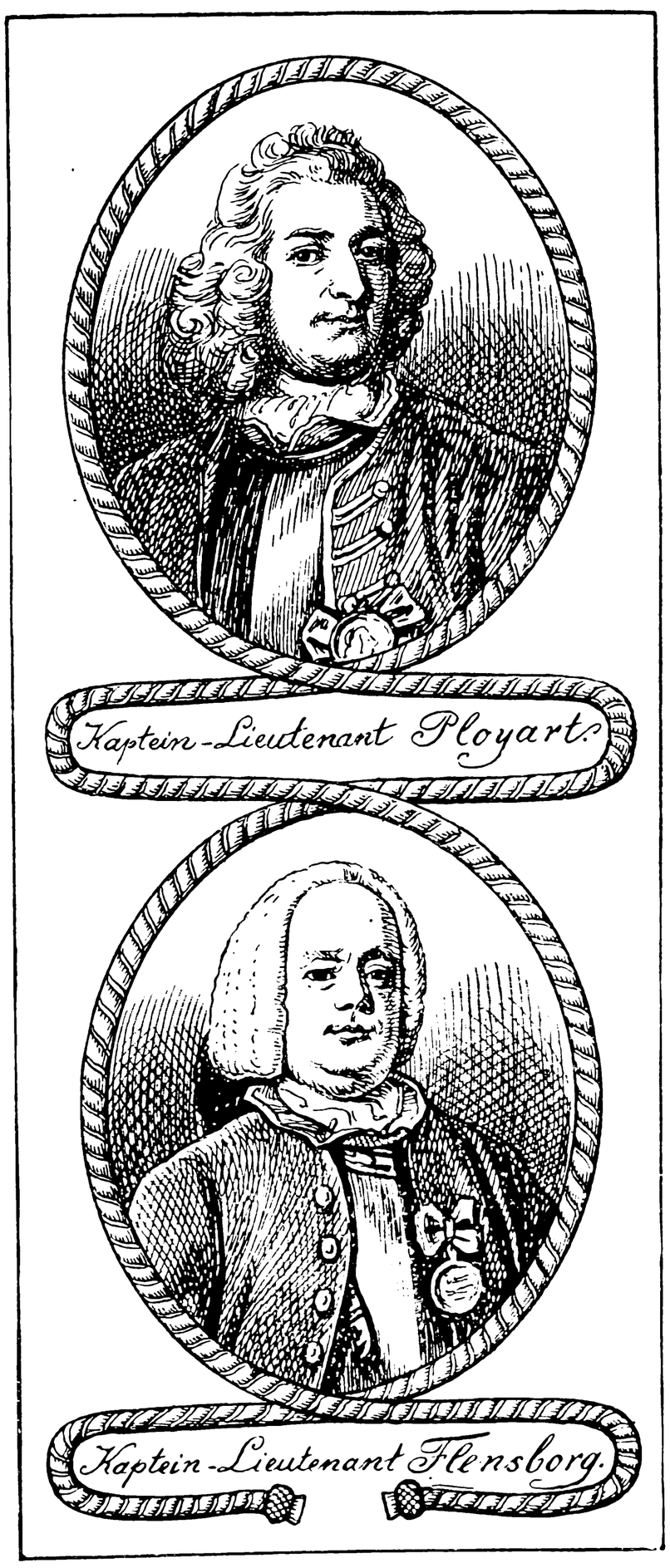

Kongen lod derefter Tordenskjold vide, at der nu var Udsigt til, at den langvarige Krig vilde blive endt. Der var aabnet Underhandlinger med Sverrig, Hæren var allerede paa Vej over til Jylland, og det var nu ogsaa Meningen efterhaanden at afruste Skibene. Tordenskjold fik derfor Ordre til at sende en Del af sin Eskadre tilbage til Kjøbenhavn.

Efter Taflet bleve flere af Tordenskjölds Officerer forfremmede. Ployart havde Kongen allerede udnævnt til Kaptajn, Budde og Lars Bille bleve Kaptajnlieutenanter, Flensborg blev Premierlieutenant, og flere Kadetter gjordes til Officerer. Senere paa Aaret avancerede ogsaa Tønder, Günthelberg og flere andre af Tordenskjolds Skibschefer.

Allerede den næste Dag tog Kongen atter bort, idet han havde Hast med at komme hjem til Hovedstaden. Her lod han præge en Medaille til Minde om Marstrands Erobring. Tordenskjold og alle Skibscheferne fik den tilstillet i Guld, de øvrige Officerer i Sølv.

I Overensstemmelse med de Ordrer, som Tordenskjold havde modtaget, begyndte han nu paa at gjøre nogle af sine Skibe klar til Hjemsendelse. Af de to Flaadebatterier bleve Kanonerne udtagne, og det meste Mandskab taget bort. Allerede samme Dag, Kongen var rejst, afgik 3 af Linieskibene til Kjøbenhavn. Efterhaanden sejlede flere af Skibene hjem, midt i September havde 4 af hans Linieskibe og begge Fregatterne forladt Eskadren.

Ved Grøtø udenfor Bahus Elven laa Bombarderskibet „St. Johannes“ tilligemed Batterierne „Langemaren“ og „Spydstagen“, Galejen „Prinds Carl“ og 4 mindre Transportskibe. De vare som sagt klargjorte til Hjemrejsen og ventede blot paa gunstig Vind til at blive slæbte bort. Galejen „Charlotte Amalie“ havde Ordre til at holde Vagt ved Skibene. Imidlertid stod jo Freden for Døren, mente man, og der blev derfor ikke passet paa saaledes, som man burde.

Denne Sorgløshed skulde hævne sig. Svenskerne havde faaet Nys om, at de omtalte Skibe næsten ingen Besætning havde ombord. De vilde være et let Bytte, kunde de blot overrumples.

Om Aftenen den 12te September gik Schoutbynacht Ørnfelt ud fra Gøteborg med 5 Galejer og endel armerede Baade. I Nattens Mørke sneg han sig indenskærs om til Bahus Elven, uden at han blev opdaget. Ligesom det lysnede om Morgenen, faldt han over de danske Skibe. „Charlotte Amalie“ fik lige Tid til at gjøre et Par Skud for at bringe Folkene paa de andre Fartøjer paa Benene. Det lykkedes derefter „Charlotte Amalie“ at slippe bort, de andre danske Besætninger reddede sig ind paa

Klipperne, hvorefter Svenskerne bemægtigede sig de forsvarsløse Skibe og slæbte dem ind til Gøteborg.

Chefen for „Charlotte Amalie“, Maanedslieutenant Lemmich, har næppe været rigtig vel tilmode, da han maatte melde sig hos Viceadmiralen. Han fik da ogsaa Løfte om, at Sagen skulde blive indberettet til Admiralitetet, og at han ikke vilde blive skaanet for Straf for sin Mangel paa Aarvaagenhed. Den tappre, men uheldige Chef for „Prinds Carl“, Lieutenant Peter Helmich, udtraadte kort efter af Marinen og ansattes til Tjeneste i Hæren.

Hvad hjalp imidlertid det? Svenskerne havde dog faaet Skibene i deres Magt, og denne Tort maatte hævnes paa en eller anden Maade. Det Bedste vilde da være at ødelægge dem, hvis man ikke kunde tage dem tilbage; dette var imidlertid vanskeligt nok, thi de laa jo tæt inde ved Gøteborg, dækkede af Batterier og skjærmede ved Bomme.

Jo mere Tordenskjold tænkte over Sagen, jo mere tiltalte den Tanke ham at aflægge et Besøg oppe i Gøteborg. Det maatte gjøres om Natten og med ganske smaa Fartøjer. Skulde Planen lykkes, maatte Svenskerne fuldstændig overraskes. Tordenskjold omtalte derfor ikke til Nogen, hvad han pønsede paa; ikke engang til Judichær, som dog var hans Overordnede, nævnede han et Ord derom.

Da Planen endelig var modnet hos Tordenskjold, maatte han dog betro sig til sin trofaste Flagkaptajn Ole Budde, der blev saa henrykt over den, at han bad Tordenskjold om at maatte gaa i Spidsen. Budde samlede nu efterhaanden Eskadrens Chalupper sammen. Det maa imidlertid erindres, at paa hine Tider havde Orlogsskibene langtfra saa mange Fartøjer som nu til Dags. Budde henledte da Viceadmiralens Opmærksomhed paa, at Admiral Judichær ombord i sit Skib, Fregatten „Hvide Ørn“, havde en udmærket dobbelt Chalup, som der vilde være glimrende Brug for. Det mente Tordenskjold med, og han gik da strax ombord til Judichær.

Først talte Tordenskjold med Chefen, Kaptajnlieutenant Wodroff, som dog strax erklærede, at han ikke kunde sende Chaluppen bort uden Admiralens Tilladelse. Tordenskjold gik da ned i Kahytten til Judichær og fortalte denne, at han agtede sig paa et lidet Togt med nogle Baade.

„Naa, hvad pønser I nu paa, min unge Herr Viceadmiral?“ spurgte Judichær.

„En liden Rekognoscering, Herr Admiral.“

„Ad hvilken Kant?“

„Som det nu vil føje sig,“ sagde Tordenskjold. „Det kunde dog være rart at vide, hvor det staar til hos de Svenske.“

„Jeg raader Eder dog til ikke at begaa nogen Ubesindighed. I kan vel være tilfreds med, hvad I hidtil har naaet!“

„Det bliver og kun en ganske liden Lystsejlads. Herr Admiral har her ombord en smuk Chalup, den vilde jeg gjerne laane i Aften!“

„Hvortil vil I da bruge den? spurgte Judichær.

„Som jeg har sagt, en liden Udflugt. Imorgen skal jeg levere den tilbage.“

„Nej! Naar I ej kan sige mig hvortil, da faar I den ikke. Desuden har jeg selv Brug for den ved Arbejdet med de sunkne Skibe.“

Tordenskjold forsøgte i nogen Tid at omstemme Admiralen, men maatte dog gaa med uforrettet Sag.

Den vagthavende Officer ombord fulgte ham til Falderebet. Idet han gik over dette, hvidskede han til den unge Lieutenant:

„Jeg bruger i Eftermiddag en armeret Chalup, kommer ombord til mig med samme Kl. 2, men, for Alting, lader Admiralen eller Eders Chef ej vide Noget herom!“

Til den fastsatte Tid gav virkelig Lieutenanten Møde med Chaluppen. Inden Aften den 8de Oktober havde Tordenskjold samlet 10 vel bemandede og armerede Fartøjer. Landkaptajn Kleve med 30 Soldater var med i Baadene. Budde roede nu strax afsted, lagde sig ind under Grøtø, til det var blevet mørkt, hvorefter han roede Sønder paa, gik et Stykke udenom nogle her liggende svenske Galejer og sneg sig saa op ad Gøta Elven tæt langs dennes sydlige Side. Tordenskjold gik selv med Galejerne „Ulysses“, „Proserpina“ og „Charlotte Amalie“ ned til Elven og lagde sig udenfor, saaledes at han kunde optage Baadene, hvis disse skulde blive bemærkede af de Svenske og jagne tilbage.

Det var ganske mørkt, endnu var Maanen ikke oppe. Budde sneg sig med sine Baade frem langs Klipperne, saa det var umuligt at øjne dem.

Lige overfor Ny Elfsborg ligger paa Sydsiden et Fjeld, Käring Berg, hvorpaa Svenskerne havde et Batteri paa to 18 pundige Kanoner. Der var her posteret en Skildvagt. Noget før Kl. $11^1/_2$, da det var ganske mørkt, hørte han lidt Støj af Aaretag ude over Vandet. Han raabte da an og fik strax Svaret: „Goda Svenska!“ Den kommanderende Korporal Orre sendte da strax Bud op til Kaptajn Hård, der havde sit Kvarter paa den nærliggende Gaard Pålund. Men inden han kom til Stede, var Budde forlængst ude af Sigte og roede uforstyrret videre.

Noget længere inde, ved Carlsberg, var der ligeledes et Batteri paa 6 Kanoner og 2 Mørsere. Ogsaa her hørte Skildvagten Roningen, men ogsaa han troede, at det var svenske Fartøjer. At fjendtlige Baade kunde være komne saa langt ind i Fjorden, kunde han ikke tænke sig Muligheden af, og den Kommanderende her, Rustmester Johan Biorck, var af samme Tro.

Maanen var nu staaet op, og den hjalp Budde prægtig til at finde Vej. Forude kunde man tydelig skjelne Hjørnet af Bryggen ved selve Havnen. Noget indenfor skimtedes de mørke Rejsninger af Skibene, hvor Alt var roligt og tyst.

Inden vi følge Budde videre paa hans vovelige Færd, maa vi dog høre, hvilke Skibe der fandtes i Havnen. Først var der Fregatten „Greve Mørner“, Galeasen „Carolus XII“ og Galejen „Wreden“, endvidere laa der de danske erobrede Fartøjer „Spydstagen“ og „Langemaren“, som Svenskerne havde rigget af, „Prinds Carl“, „St. Johannes“ og endelig et med Krudt ladet Transportskib. Det var jo navnlig de sidste Skibe, som Tordenskjold enten vilde have fat i eller ødelægge.

Budde naaede nu helt ind til Bolværket, hvor der ikke var en Sjæl at øjne. Her laa der to Batterier, Billingens, det nedre paa to 24 pundige, fire 18 pundige og fire 12 pundige, altsaa ret svære Kanoner, det øvre paa sex 8 pundige og to 6 pundige. De syntes at ligge ganske uden Bevogtning.

Med saa lidt Støj som muligt gik Budde i Land. Kaptajn Kleve samlede sine Soldater. Disse havde alle blaat Underfoer i deres Munderinger, Kleve havde derfor undervejs ladet dem vende deres Frakker. I Maaneskinnet kunde de nu nok antages for Svenskere i deres blaa Dragt.

Et Stykke borte fra Bryggen kunde man se en Bygning, i hvilken der brændte Lys. Kleve antog den for at være Vagthuset nedenfor Gammel Elfsborg, hvilket ogsaa viste sig rigtigt; han gik derfor med sine Folk op imod det. En Snes Skridt fra Huset blev han imidlertid anraabt af en Skildvagt.

Kleve svarede strax paa Svensk: „Raab dog ikke saa højt, kjære Bror. Vi ere gode Venner og bringer her nogle fangne Jütter fra Båhus Elv, som vi skulle aflevere her!“

„Har Herren Jütter med,“ udbrød Skildvagten. „Det var jo bra!“

„Men det har været en haard Tur at ro den lange Vej hid og forbandet koldt. Kan vi ej varme os lidt ved Ilden i Vagtstuen, det vilde være ganske roligt?“

„Det kan Herren saa godt. Nu skal jeg vise Vej!“

Da de naaede op til Vagten, gav Kleve sine Folk et Tegn. Øjeblikkelig omringede de Vagthuset, stak deres Bøssepiber ind gjennem Vinduerne, to Mand greb Skildvagten bagfra, Kleve selv traadte med en spændt Pistol i Haanden ind i Vagtstuen.

Svenskerne her inde havde ligget og sovet. Nu sprang de op aldeles forvildede, idet de hørte Ruderne klirre paa begge Sider.

„Kast strax Eders Vaaben, om I vil have Kvarter!“ raabte Kleve med tordnende Stemme.

Vagtkommandøren var sprungen op. Det var en ganske ung Fændrik ved Navn Frank. Rasende trak han sin Kaarde og styrtede løs paa Kleve, idet han raabte:

„Hvad, Kvarter?“

Mere fik han ikke sagt. Kleve havde med et Pistolskud fældet ham og kommanderede derpaa: „Fyr!“

En Salve tordnede ind gjennem Vinduerne. De rædselsslagne svenske Soldater gav sig uden videre Modstand.

Kleve kastede endnu et medlidende Blik paa den unge Fændrik, som laa dræbt paa Gulvet. „Stakkels unge Mand!“ udbrød han. „Og nu hurtig ned til Havnen igjen. Tag Fangerne mellem Jer!“

I Løb gik det tilbage til Bryggen. De svenske Fanger, der var ialt 14 Mand, bleve beordrede ned i en af Baadene, Kleve tog med sine Folk Post paa Bolværket, ved hvilket han havde et Par Baade liggende til sit Tilbagetog.

Af Vagtmandskabet var dog Fureren Johan Fisker undsluppen, da han havde været ude at patrouillere. Han havde endog anraabt Fartøjerne, men faaet det samme Svar som Skildvagten, at de kom med danske Fanger.

En Soldat, Martin Kønig, havde ligget og sovet udenfor Vagthuset, vaagnede ved Skydningen og flygtede hort, og endelig undslap Haandlangeren Sven Bergstrøm paa Vejen ned til Baadene.

Disse tre Mand løb nu strax ind til det nye Værft for at allarmere her.

Strax, da Budde var kommen i Land, havde han opdaget det nedre Billingens Batteri paa 10 Kanoner lige ved Havnen. I en Haandevending havde hans flinke Folk faaet dem alle fornaglede. Derefter roede han ud mod Skibene og entrede dem et efter et. De faa Folk, der vare ombord, vare blevne aldeles fortumlede ved Larmen og Skydningen inde i Land, det var dem umuligt at begribe, hvad der gik for sig. De havde derfor kastet sig i deres Baade og vare roede indefter, ovenfor Bryggen. Det var derfor en let Sag for Budde at bemægtige sig alle Skibene.

Imidlertid havde Tordenskjold ligget med sine 3 Galejer udenfor Fjorden, idet han efterhaanden havde nærmet sig ind ad Ny Elfsborg til og saaledes kun var en lille halv Mils Vej fjernet fra Havnen. Med stigende Utaalmodighed spejdede han ind mod denne. Der var dog stadig Intet at opdage.

„Den ventende Stund falder altid lang,“ bemærkede Chefen for „Proserpina“, Lieutenant Diderich Gerdes. „Jeg tænker dog ikke, at Kaptajn Budde er gaaet tilbage!“

„Saa kjender I ikke min brave Budde ret,“ svarede Tordenskjold. „Han er ikke den, der griber til Harens Gevær.“

Atter stirrede de i Taushed indefter. Da udbrød Gerdes pludselig:

„Hvad er det der? Det maa være Glimt af Skud!“

„Ja sandelig! det kan ikke være Andet. Nu gaar det lystig til derinde!“

Endnu et Øjeblik gik. Da var det umuligt for Tordenskjold længere at holde sig rolig. Naturen gik over Optugtelsen.

„Lad hastig en Baad gjøre klar!“

„Herr Viceadmiral vil da vel ikke selv . . . .“

„Gaa derind? Jo, det er netop det, jeg vil. Det er ej at holde ud at være ledig her, medens Budde slaas.“

Et Par Minutter efter roede Tordenskjold ind i et lille Fartøj. Da han kom tværs udfor Ny Elfsborgs maanebelyste Mure, opdagede han et Fartøj, der kom ud fra Fæstningen. Da det var kommet i Nærheden af hans Baad, raabtes der: „Wer da?“

„Tordenskjold!“ svarede denne. „Hils Oberst Lillie og sig ham, at jeg nu agter at aflægge et lille Besøg i Gøteborg. En anden Gang bør han passe bedre paa.“

Fartøjet vendte strax om, medens Tordenskjold fortsatte sin Vej, idet Folkene trak paa Aarerne af alle Kræfter. Snart var han oppe ved Havnen, midt inde mellem de danske Baade.

„Hvor er Kaptajn Budde?“ raabte Tordenskjold.

„Halloj!“ svaredes der fra en af Baadene. „Er det Herr Viceadmiral selv?“

„Javel! Hvorledes gaar det?“

„Glimrende!“ svarede Budde. „Alle Skibene ere tagne, og vi ere nu i Færd med at varpe dem ud. „Wreden“ og „Kong Carolus“ ere dog komne til at staa fast paa de Skibe, som Svenskerne have sænket i Indløbet, og vi kan ikke rokke dem af Stedet.“

„Lad os ikke spilde Tiden dermed. Sætter strax Ild paa dem, saa kan de lyse op for os. Jeg tænker ej, der er videre af Krudt ombord i dem.“

Tordenskjolds Ordre blev fulgt. Snart blussede begge de svenske Skibe lystig op, og ved Hjælp af Skæret fra dem lykkedes det at faae Galejen „Prinds Carl“ og Fregatten „Grev Mørner“ halede klar af Spærringerne.

De danske Baade vare stadig i travl Virksomhed. Pludselig lød der to øredøvende Brag. Det var „Wreden“ og „Carolus XII“, der begge sprang i Luften. Træstumper og Jernstykker fløj gjennem Luften og faldt i Vandet rundt om imellem Baadene. Det var et rent Vidunder, at ikke en eneste af disse blev ramt.

„Lad os nu i Hast gjøre Sejl los baade paa Galejen og Fregatten, at de kunne søge udefter til vore Skibe paa Fjorden!“ kommanderede Tordenskjold.

Paa „Prinds Carl“ blev man først klar med Udførelsen af denne Ordre. Nogle faa Folk bleve efterladte der ombord, og snart gled Galejen ned gjennem Fjorden. Vel blev den heftig beskudt fra Ny Elfsborg, hvor man nu var bleven vaagen, men ingen Kugle ramte den. Havde Svenskerne været dristige og sendt et Par Baade ud mod den, kunde de let have taget den tilbage. Men de kunde jo ikke ane, at der næsten ingen Besætning var ombord. Snart efter var den i Sikkerhed blandt sine gamle Kammerater.

Saa heldigt gik det ikke med „Grev Mørner“. Det varede nogen Tid, inden Mærssejlene vare los, og i Mellemtiden havde Vinden drejet sig saaledes, at den kom lige op ad Fjordens inderste Del. Det var ikke muligt at krydse ud, og til at bugsere den afsted var der ikke Fartøjer nok og heller ikke Tid. Saa gav Tordenskjold Ordre til ogsaa at stikke den i Brand.

Imidlertid havde Lyden af de to voldsomme Explosioner, da „Wreden“ og „Carolus XII“ sprang i Luften, kaldt hele Gøteborgs Befolkning paa Benene. Samtidig var ogsaa den fra Billingen undslupne Furer Fisker kommen ind til Holmmajoren Ernbild, hos hvem ogsaa Skipperen fra „Carolus“ indfandt sig med Melding. Allarmtrommen blev nu øjeblikkelig rørt, Garnisonen blev kaldt til Vaaben og ilede ned mod Havnen. Kaptajn Kleve maatte da forlade Bolværket med sine Folk, hvorefter han lagde sig et Stykke udenfor, klar til at give Ild, hvis Svenskerne skulde skyde. Disse vare ilede ned til Havnebatteriet; her fandt de jo dog alle Kanoner fornaglede, og de kunde derfor kun skyde med de smaa Kanoner paa det øvre Billingens Batteri, hvis Ild ingen synderlig Virkning gjorde. Et Par Kompagnier, Kaptajnerne Bøckmanns og Sackens, vare nu komne til, men det var jo umuligt for dem at gjøre Noget, thi Budde havde bragt de ved Bryggen liggende Baade bort.

Ogsaa Byens Borgere vare i Mængde strømmede ned til Bryggen, hvor de med Rædsel og Forbittrelse saae, hvad der gik for sig.

„I Skurke! I danske Tyvepak!“ raabte de ud til Baadene. „Gid Djævelen annamme Eders lumske Sjæle alle i Hob!“

„Tak for de gode Ønsker, I Søvnetryner!“ raabte de danske Matroser ind til Svar. „Prøv paa at holde Jere Øjne lidt mere aabne en anden Gang!“

„Slyngler! Mordbrændere!“ lød det atter inde fra Bryggen. „Hvem falder paa slig Røvervis over ærlige Folk midt om Natten!“

„Det gjør Admiral Tordenskjold, kan vi sige Jer. I stjal jo ogsaa vore Skibe forleden midt om Natten. Nu henter vi dem barestens tilbage.“

Paa denne Maade røg Skjældsordene frem og tilbage mellem Svenskerne paa Bryggen og de danske Matroser og Soldater ude i Baadene.

Skraal kun dygtig op, Folk!“ sagde Tordenskjold. „Lad Svenskerne tro, at vi ere dobbelt saa mange.“

Det lod Folkene sig ikke sige to Gange. Ellers hører det jo til Orlogsskik, at et Arbejde skal udføres saa stille som muligt. Nu kunde Folkene ret slaa Gjækken løs. De støjede, raabte og sang, saa Svenskerne troede, at der allermindst maatte være et Tusinde Mand derude. De vovede derfor heller ikke at angribe, men blève staaende som ørkesløse Tilskuere. Budde var imidlertid roet hen til Tordenskjold.

„Baade i „Langemaren“ og „Spydstagen“ have Svenskerne taget Sejlene bort. „Vi kunne ikke faae dem ud.“

„Saa stik Ild paa dem og paa Resten med!“ svarede Tordenskjold.

Begge disse Skibe bleve nu antændte, ligeledes „St. Johannes“, sidst det med Krudt ladede Transportskib.

„Saa!“ bemærkede Budde, da han atter traf Tordenskjold. „Nu er der gjort rent Bord. Der findes ikke flere Skibe derinde.“

„Det var bravt! Lad os saa komme afsted. Nu haver vi vel hævnet Svenskernes sidste Overfald!“

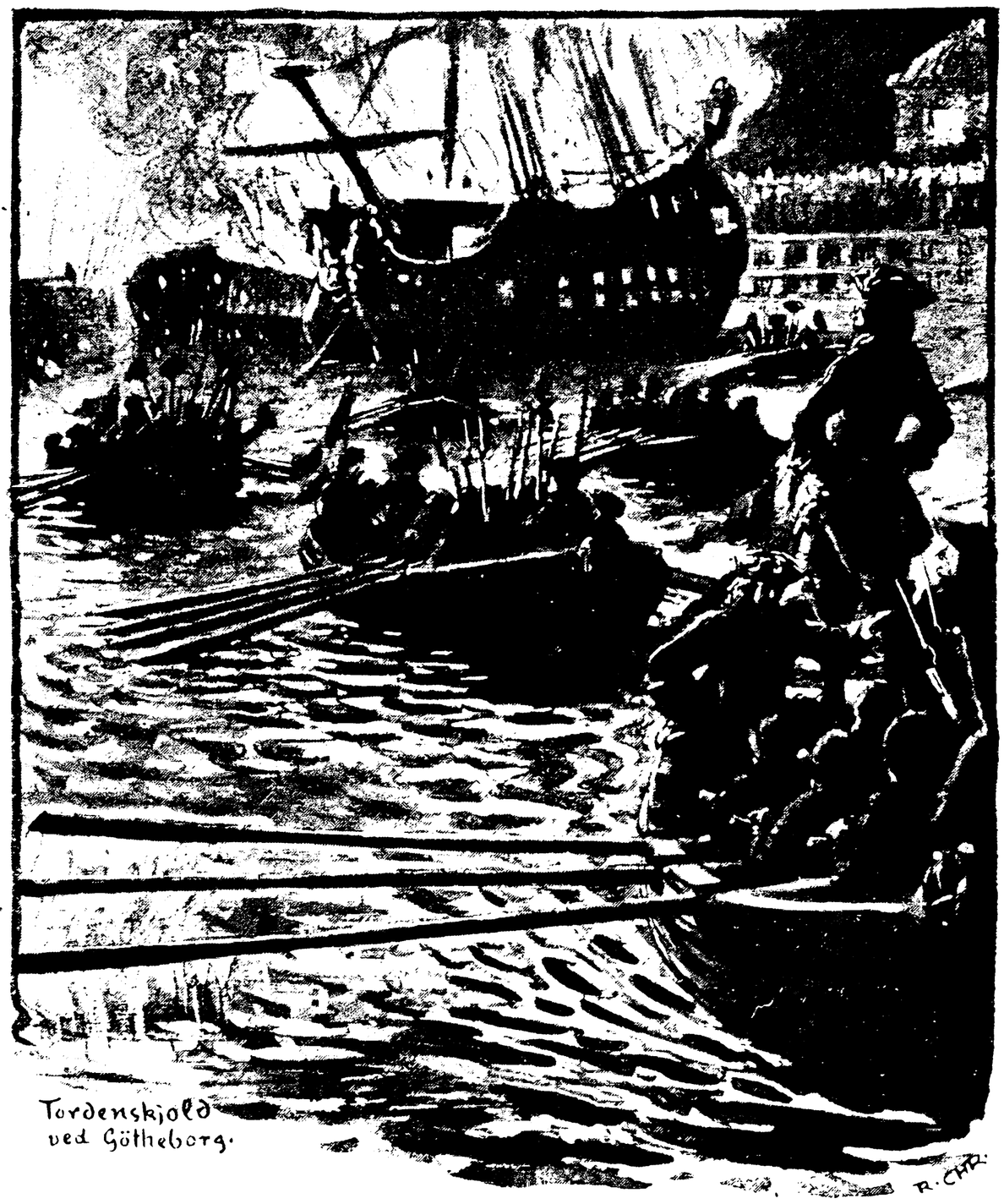

Tordenskjold ved Götheborg.

„Farvel, Godtfolk!“ raabte saa Matroserne. „Tak for godt Selskab i Aften!“

„Gid vi kunde stege Eder alle ved en langsom Ild!“ svarede Svenskerne.

De danske Baade roede nu udefter. Tordenskjold havde dog den Ærgrelse at se, at Ilden ikke havde fænget i „Langemaren“ og i „Spydstagen“. Derimod slog Flammerne højt i Vejret fra „St. Johannes“, og Krudtskibet sprang snart efter i Luften.

Imidlertid var en svensk Søofficer ilet ud til Carlsberg Batteri, hvor hele Mandskabet var kommet paa Benene, og hvor ogsaa Kaptajn Hårds Kompagni var blevet samlet. De kunde ikke ret forstaa, hvad der gik for sig inde ved Værftet.

Sølieutenanten fik nu fat i Kaptajn Hård og spurgte ham:

„Veed I, hvad det var for Baade, der roede ind til Havnen. De maa være komne her forbi.“

„De raabte, at de vare goda Svenska,“ svarede Kaptajnen.

„Det var Djævelen heller,“ sagde Lieutenanten. „Det var dansk Rakkerpak, og nu har den fordømte Snaphane Tordenskjold gjort en Helvedes Ravage derinde. Nu kommer han ret strax her forbi, lad ham saa faae en varm Hilsen.“

Virkelig saae man nu de danske Baade komme roende. Der aabnedes en heftig Ild paa dem med Kanoner og Musketter, men ingen af Baadene blev ramt, og snart vare de ude af Skudvidde.

Kl. 3 om Morgenen kom Tordenskjold forbi Ny Elfsborg, hvis Skydning imidlertid gjorde ligesaa ringe Virkning.

Uden Uheld naaede Tordenskjold snart efter sine Galejer. Han gav dem Ordre til at ro tilbage til Marstrand. Selv roede han iforvejen med en hurtig Baad.

Da han om Formiddagen Søndag den 9de Oktober kom tilbage til Marstrand, gik han lige op til Kirken, hvor han tog Plads ved Siden af Admiral Judichær. Denne tilkastede ham et spørgende Blik, Tordenskjold svarede ikke, men trak kun paa Skuldrene.

Da de saa gik ud af Kirken, bemærkede Judichær:

„Jeg tænkte jo nok, at I havde en eller anden dumdristig Streg for, der vel nu er gaaet galt!“

„Herr Admiral!“ sagde Tordenskjold smilende. „Vil I ej behage at kaste Blikket ned paa Havnen, hvor mine Galejer just nu komme ind!“

„Guds Død! I gik kun ud med tre, og nu er der jo fire!“

„Den fjerde har jeg i Nat hentet fra Gøteborg. Det er „Prinds Carl“, som Svenskerne tog fra os forleden. Den kunde jeg dog ikke godt lade dem beholde! Dertil kommer, at jeg ej haver mistet en eneste Mand.“

„I har sandelig Held med Eder, maa jeg sige.“ —

Freedsunderhandlingerne gik imidlertid deres Gang, og der var nu Intet mere for Tordenskjold at gjøre heroppe. Dagen efter den sidste Bedrift ved Gøteborg forlod han da ogsaa Marstrand og rejste hjem til Kjøbenhavn.

Efter at Freden var sluttet den 3die Juli 1720, blev der for trangt i Kjøbenhavn for Tordenskjolds urolige Aand. Han maatte ud at røre sig, det sagdes ogsaa, at han i England agtede at hente sig en rig Hustru. Han naaede dog ikke længere end til Hamburg. Her kom han i Strid med den svenske Obert Stahl, blev udfordret af denne og dræbt i Duellen, som fandt Sted den 12te November 1720.

Tordenskjold havde været Folkets Helt og Yndling. Med ligesaa stor Jubel, som han var bleven modtagen ved sin Hjemkomst fra Dynekilen og Marstrand, med ligesaa stor Sorg modtog nu Kongen og Folket Budskabet om hans Død. Han stod som et lysende Meteor, som dukkede frem mellem de sorte Skyer, der truende hang over Fædrelandet, og som slukkedes, da Fædrelandet ikke mere trængte til hans Daad. Derfor synge vi om ham:

O Nordhav, Glimt af Wessel brød
Din mørke Sky!
Da tyede Kæmper til Dit Skjød,
Thi med ham lyned Skræk og Død,
Fra Valen hørtes Vraal, som brød
Din tykke Sky.
Fra Danmark lyner Tordenskjold,
Hver give sig i Himlens Vold
Og fly!

Mathias Bille.

Næppe mange af vore Læsere have hørt denne Mands Navn omtale eller kjende nogen Heltebedrift fra hans Side. Og dog kan det vel kaldes for en Heltegjerning Uger igjennem at kæmpe mod de rasende Elementer for ved Opbydelsen af alle Kræfter at bringe sit Skib i Havn og saa bagefter maatte lade Livet af Overanstrengelse. En saadan sejg Udholdenhed er sikkert ligesaa værdig til Berømmelse som det Mod, der varer nogle Timer under Kampens Ophidselse og Kanonernes Torden.

Hvad vi altsaa her ville skildre, er ikke en enkelt glimrende Kamp, men et Stormvejr, hvis Mage sjelden er set.

I December 1781 blev Kaptajn M. Bille beordret til med Fregatten „Bornholm“ at afgaa til Vestindien. Han skulde tillige konvojere et Par Skibe ned over Spanske Sø.

Allerede inden Afrejsen indtraf et Uheld, idet Barkassen forulykkede paa Kjøbenhavns Rhed med hele dens Besætning, ved hvilken Lejlighed den unge, haabefulde Lieutenant, Greve Wedell tilsatte Livet.

Den 13de December forlod Bille Kjøbenhavn med sine to Konvojskibe, og den 15de passerede han Kullen. Strax efter løb et af Konvojskibene „Schack-Rathlou“ op paa Fregatten og tog med sit Bougspryd dennes Flagspil og Flaget bort, hvilket naturligvis af Mandskabet betragtedes som et daarligt Varsel.

Allerede den næste Dag blæste det op til en trerebet Mærssejls Kuling af ONO., tillige faldt det ind med et saa voldsomt Snefog, at Konvojskibene tabtes af Sigte, og siden den Tid saae Fregatten dem ikke mere.

Kulingen tog efterhaanden til, og den 20de blæste det en fuldstændig Storm. Det var Billes Hensigt at gaa Sønden om Shetlands Øerne, men da han ikke fik Sigte af Land, maatte han under stadig Storm holde Nord efter. Skibet slingrede og arbejdede voldsomt.

Endelig den 23de blev Stormen lidt mindre heftig, og om Formiddagen fik man i Tykningen et højt Fjeld at se. Men da det ikke vidstes, om det var Nordenden eller Sydenden af Færøerne, var det nødvendigt under Pres af Sejl at prange Landet fra sig.

Næste Dag saaes Færøerne 8 Mile Sønder ude, og Bille søgte nu at komme Vester hen. Men da blæste det op til en Storm af SV., saa Fregatten drev stærkt Nord i op mod Island.

Første Juledag stillede det lidt af, men der gik stadig en meget høj Sø. Man benyttede nu Lejligheden til at lufte ud om Læ, rengjøre Skibet og stænke med Eddike paa Banjerne for at friske Luften lidt. Allerede nu var der henved 40 Mand paa Syge-

listen; Takkeladsen havde endnu Intet lidt, men Skroget havde under de voldsomme Overhalinger givet sig saameget, at Fregatten trak 4 à 5 Fod Vand i Døgnet, saa der jævnlig maatte pumpes. Stormen begyndte dog igjen og vedblev lige til den 30te, den eneste Dag, da det var nogenlunde Magsvejr, og der blev nu Travlhed med at faae Rejsningen i Orden, thi allerede nu begyndte den at slække af under de svære Overhalinger.

Nytaarsdag begyndte med en flyvende Storm, og Skibet hev saadan over, at læ Ræling og læ Rundholter idelig kastedes i Vandet.

I hele den paafølgende Tid, saalænge Skibet var i Søen, rasede den forfærdelige Storm saa godt som uden Afbrydelse, snart fra den ene Kant, snart fra den anden, og der rejste sig derved en voldsom og uregelmæssig Sø, der tumlede om med Fregatten, som var det en lille Nøddeskal, da det næsten var umuligt at føre Sejl. Søvn eller blot lidt Hvile var der ikke til at tænke paa. Ved jævnlig at give Mandskabet Øl og af og til en Extrasnaps, tilsidst af Chefens egen Beholdning, lykkedes det Bille at holde Modet vedlige hos Folkene for en Tid; men efterhaanden vare 50 Mand af Besætningen utjenstdygtige, deriblandt alle Underofficererne paa 2 nær. Hvem det mest gik ud over, var dog Bille selv, thi uafbrudt maatte han være paa Færde, og søgte han sig lidt Hvile, blev han stedse afbrudt med Meldinger om nye Havarier. At Bille kunde taale denne overmenneskelige Anstrengelse, er næsten ufatteligt. Hvad der holdt ham oppe, var Følelsen af hans Ansvar, Visheden om, at hvis han ikke holdt sammen paa det Hele, vilde Skib og Mandskab være redningsløst fortabt. En heltemodigere Kamp mod de rasende Elementer kan næppe tænkes.

Rejsningerne begyndte nu efterhaanden at give efter for de voldsomme Paavirkninger af Slingringerne. Den 5te sprang saaledes nogle Røstskinner, den 6te et Par af Stængebardunerne; dertil kom, at Rorbrogen var skøret, saaledes at Vandet strømmede ind i Skibet, hver Gang det satte Spejlet ned.

Om Morgenen den 7de kom der en svær Styrtesø, der slog Stræberne bort fra Pligtankeret og knækkede Surringerne paa Dagligankeret, saaledes at dette faldt ned for Bougen, hvor det hang og slog mod denne. Først den næste Dag lykkedes at faae et Kabeltoug ned om Ankeret, hejse det op og faae det surret fastere tilligemed Kranbjælkerne, der havde givet sig ud fra Siden. Men allerede den 9de slog det sig løst igjen, saa Fokkerøstet gik i Stykker, og kun med yderste Besvær lykkedes det atter at faae Ankeret surret.

Den 8de skørede Store Mærssejl, den 9de først Storsejlet, senere paa Dagen atter Store Mærssejl. Vaterstaget sprang, hvorfor Fokke-Sidetakler maatte sættes forefter for at støtte Masten.

Den 11te Januar maatte først Fokken opgives, senere Storsejlet, der i Mellemtiden var blevet repareret. Det blæste den Dag en fuldstændig Orkan, der medtog Skibet paa den forfærdeligste Maade.

I sin Rapport til Admiralitetet beskriver Bille denne Dag saaledes:

„Saavidt, I høje Herrer! (jeg kan ikke undlade at bemærke det) saavidt kan jeg uden Gysen føre Pennen for at stile Eder min skyldige, min underdanige Rapport: maaske mange vil holde det for overdreven, naar jeg siger: at hidtil har Skjæbnen været mig meget god. Men, I høje Herrer, I skulle selv indse det, at disse Storme med alle deres Ubehageligheder — med alle deres græsselig visse Spaadom om vores Undergang,

ere intet imod de voldsomme Scener, jeg i sex samfulde Etmaal siden oplevede. Ja, dette skulle I indse, saafremt det er mig muligt for Sjælens Rørelse at beskrive med levende Farver Guds vældige Arm over os i den yderste Nød stedte, men nu ved den sjeldneste Lykke udfriede Mennesker. Folkene havde næppe ligget et Kvarter paa Storraaen, før en overmaade stærk Overhaling knækkede de luv Baads-Kraber paa vores Barkasse, og den tilligemed den agterste Baadsklampe foer helt ned i Læ og stødte mod Kanonerne frem og tilbage, saa vi alle Øjeblikke maatte frygte, at læ Borde blev udslaaet. Vi maatte strax kalde Folkene ned fra Storraaen, lade Storsejlet, Fok og Aben hænge i den svære Storm, hvilken pidskede dem rent i Stykker; efterat vi med stor Møje, efter at have lagt svære Surringer rundt om Barkassen, havde nogenledes bjerget den, gik vore udmattede Folk, som havde nu (som saa ofte før) vaaget i et helt Etmaal, op igjen paa Raaen, og næppe var de opkomne, før en af Stængevinde-Gierne, som vi havde sat til Støtte under Bougsprydet for, sprang; Bougsprydet bevægede sig forfærdelig, Forstangen dinglede, som om den vilde hvert Øjeblik falde. Vi halede strax et Kabeltoug op for at ville støtte den med, men næppe var dette kommet halvt op paa Dækket, førend det farligste og pludseligste Fænomen kom hovedkulds over os; Vinden sprang i et blot Øjeblik fra en svær Storm af SV. til en Storm af NV.; Skibet vred sig græsselig om efter Søen, og en svær Styrtning slog agter ind, fyldte Kahytten, brækkede de to Vinduer rent ud med Træ og Alt i Sønder, saa ej en Splint af dem var tilbage, i hvilke ej var Lænsporte, og brød igjennem Rorbrogen ind i Arkeliet. Ved den stærke Vriden, det gav i Skibet, tog

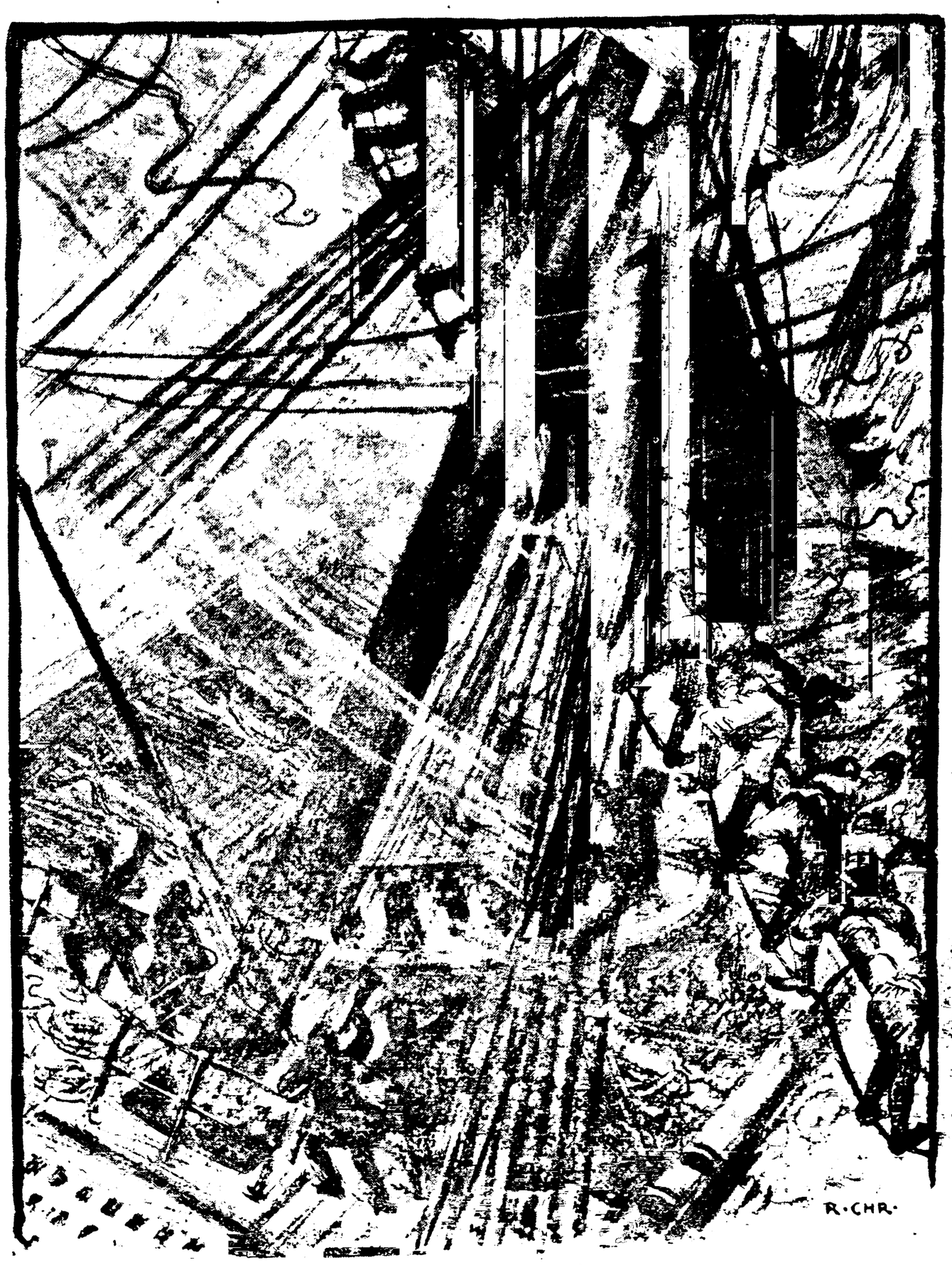

Bougsprydet en svær Gir til Styrbord, en svær Gir igjen til Bagbord, den 3die igjen til Styrbord med saadan Kraft, at det sprængte Gien under sig, knak tvært over ved Vulingen, slog Læ-Kranbjælken rent af, og gik i Søen, og et Øjeblik efter ved en svær Opduvning, knak Fokkemasten med forfærdelig Bragen tværs af lige over Storestag-Brog, faldt direkte agter over, men tørnede af paa Styrbords Storetoplent, knak den og gled langs med Storraaen, som kajede sig, da Toplenten sprang; den faldt igjennem Chefs-Chaloupen, hvilken den knuste, ned paa Dækket, i hvilket den slog et Hul af 16 à 20 Kvadratfods Størrelse, slog en Dæksbjælke og et Knæ rent i Stykker, slog Stokken af vort Pligtanker rent af og blev liggende i Skibet, hængende ved alle sine Vant og anden Takkelage; 5 Mand vare i Foremærs, da den faldt, hvilke laa ynkelig begravede under dens Ruiner. Lieutenant Sneedorff og v. Thun løb strax hen for at redde disse Ulykkelige, og næppe vare de komne paa Kobryggen, førend Storstangen faldt lige over deres Hoveder og paa den forunderligste Maade i Faldet tog en Gir agterud, saa den netop undgik dem; de 4 Mand bleve bjergede, en af dem havde knust Skulderen, men de 3 havde ej faaet synderlig Skade; den 5te saae vi slet intet til. Imidlertid laa vi i den græsseligste Situation i stormende Vejr med hul Himmelsø, Bougsprydet i Søen for Styrbords Boug, Forstangen halvt udenbords, Fokkemasten skøret med hele sin Masse inde i Skibet, Fokkeraaen og Foremærseraaen hang indenbords ved den og slog mod Siden, Storstangen hang langs ned ad Storvantet med sin Mærseraa, og Storraaen, skjøndt den hang i Borgen, som holdt, stod næsten paa sin Ende. Med de svære Overhalinger røg Masten i Skibet og de andre Rundholter paa Siden og indenfor Skibet frem og tilbage med en Knagen og en vild Støden, som truede os alle Øjeblikke med at slaa Skibet i Stykker. Men i alt dette maa jeg prise Himlen og de kjække danske Sømænd, jeg havde inden Borde. I et Øjeblik havde hver Mand sin Øxe, sin Entrebil eller sin Kniv, og med en uforfærdet Hurtighed kappede alle Mand, med Ufortrødenhed vovede mange deres Liv ved at gaa op paa de brøstfældige Steder.

Efter en Time var Bougsprydet løst, noget efter var Fokkemasten ligeledes løs og med en Overhaling rullede den ud over Rælingen, blev hængende uden-

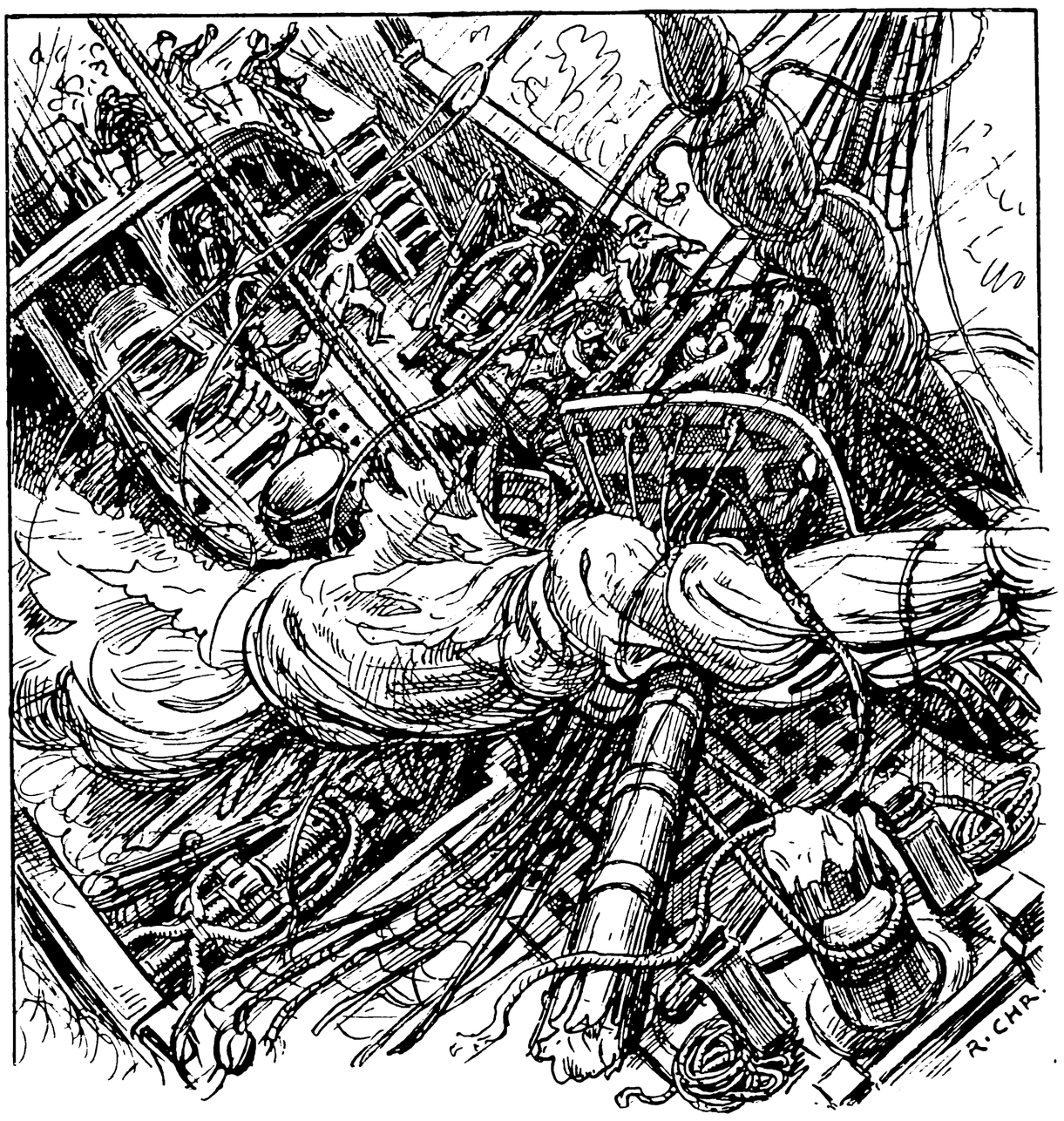

bords i en Kanon, hvorved den dumpede samme saa stærkt, at Batteridækket hævede sig og havde revnet, dersom vi ej ufortøvet havde faaet dens Surringer kappede; Kanonen røg adskillige Gange med svære Stød, snart mod Barkassen og snart imod Borde, men den blev lykkelig standset. Nu var Fokkemasten rent løs, men laa endnu noget og stødte i Læ af Skibet; derpaa skilte vi os ved begge Forræerne. Men Storstangen havde nær gjort os Faren værst, idet den laa skraat ned i Vandet, under Skibet, ret i Plan med Dæksbjælkerne, og den stødte ved Overhalinger saa haardt, at det dundrede i hele Skibet; endelig, inden $2^1/_2$ Time var udløbet, blev vi fri for disse farlige Fjender; den ene Fare var ovre, men gyselig og stor stod den anden op for vore Øjne. Vi laa med et Vrag, som vi aldrig kunde gjøre sejlbart i den Himmelsø; de evige, vanskelige Storme, som bestandig havde forfulgt os, saae vi forud, maatte inden faa Dage sønderslaa os paa Irlands havneløse Kyst. Vort eneste Haab var, at vort Skib var lovlig tæt, og at jeg ligesom af en Anelse havde bestandig knebet Vester efter, saa jeg efter Bestikket var 40 à 50 Mile vester for Irland; men en stor Del af vore Folk (og det, som var det Værste, de bedste af dem) vare syge, de andre vare fast hensmægtede af Fatigue, Vaagen, den evige Regn og Sne samt de kolde, haarde Storme. Vore tvende andre Master slingrede nu i et Vrag, som om de skulde følge strax efter den første. Vores Storraa, som vi havde gjort os al mulig Umage for at skaane, og som vi og skaanede, slingrede uophørligt fra den ene Side til den anden og truede at brække Masten; den rev Rakken rent løs, saa den fik alt større og større Spillerum, og havde vi ej faaet Borgen hurtig kappet samt grebet til den Nød-Resolution at lade den gaa som en Lynild ned for de overhalede Kordeler, skulde den vist have kastet Masten overbord, da Krydsstangen ufejlbarlig og uden Tvivl Mesanmasten var gaaet med; da vi havde faaet den ned, surrede og forbandt vi den, saa godt vi kunde, at den ej skulde gaa overbord, da Skibet tog svære Overhalinger og kastede af og til dens Nokker i Vandet. Skibet tog meget Vand af Rorbrogen, hvilket vi ej kunde hjælpe; holdt bestandig Pumperne i Gang, gjorde Storestagsejl klart og underslog det, da vi nu med et saa luvgjerrigt Skib maatte stræbe at skaffe nogle Forsejl, og i den høje Sø var det umuligt at rejse noget til Fokkemast. Var bestandig i Værk med at forstøtte vore Master, hvilke huggede stærkt i Fiskene; halede et Kabeltoug op om Mesantoppen og førte det forud, ansatte det med Gie til Støtte for Staget; ansatte Staget ligeledes, satte Tallier tæt oven for Fiskene paa begge Sider af begge Masterne og halede dem stive for at svække de haarde Stød, Masterne tog i Fiskene, hvilke baade aad dybt i Masterne samt brød haardt i Dækket; ansatte Krydsstængestag og Vant, saa godt som vi kunde, lagde en svær Nedsurring paa vores Storestagbrog, at den ej skulde forskyde sig op over Stumpen af Fokkemasten.“ —

Dette er kun Beretningen om en enkelt Dag, vi have uddraget af Billes Rapport; ingen Skildring vil bedre end Billes egne Ord kunne give en Forestilling om de Ulykker, der væltede ind over Fregatten paa dette forfærdelige Togt. Og de Dage, der nu fulgte paa, gave ikke den ovenfor omtalte noget efter i Rædsler.

Skibet drev nu med den vestlige Storm tværs ad Læ til, uden Styr, altsaa lige ind mod Irland. Man søgte at klare lidt op paa Dækket, der jo laa fuldt af Vragstumper af Rejsningen. Ligeledes blev det stadig forsøgt at sætte lidt Sejl for at støtte

paa Skibet, men hver Gang maatte man atter for Stormen bjerge Sejlet, om det da ikke strax var blæst i Stykker.

Kanonportene bleve efterhaanden slaaede ind af Søen, saaledes at Vandet vældede ind paa Batteriet. Tømmermanden havde nok at gjøre med at faae Portene tætnede, saa godt det lod sig gjøre.

Hver Dag blev der arbejdet paa at forstøtte den halvt ødelagte Rejsning, og Folkene havde ikke et Øjebliks Ro. Trods de uafladelige Anstrengelser saaes dog intet frygtsomt Ansigt undtagen paa nogle ganske faa af Folkene og Betjentene, men Bille forbød strengelig disse at vise sig.

Den 15de Januar forsøgtes det at takle en Forebramstang og rejse den som Fokkemast. Et større Rundholt var det umuligt at tumle med under de idelige, svære Overhalinger. Efter et voldsomt Slid lykkedes det at faae den rejst og surret til

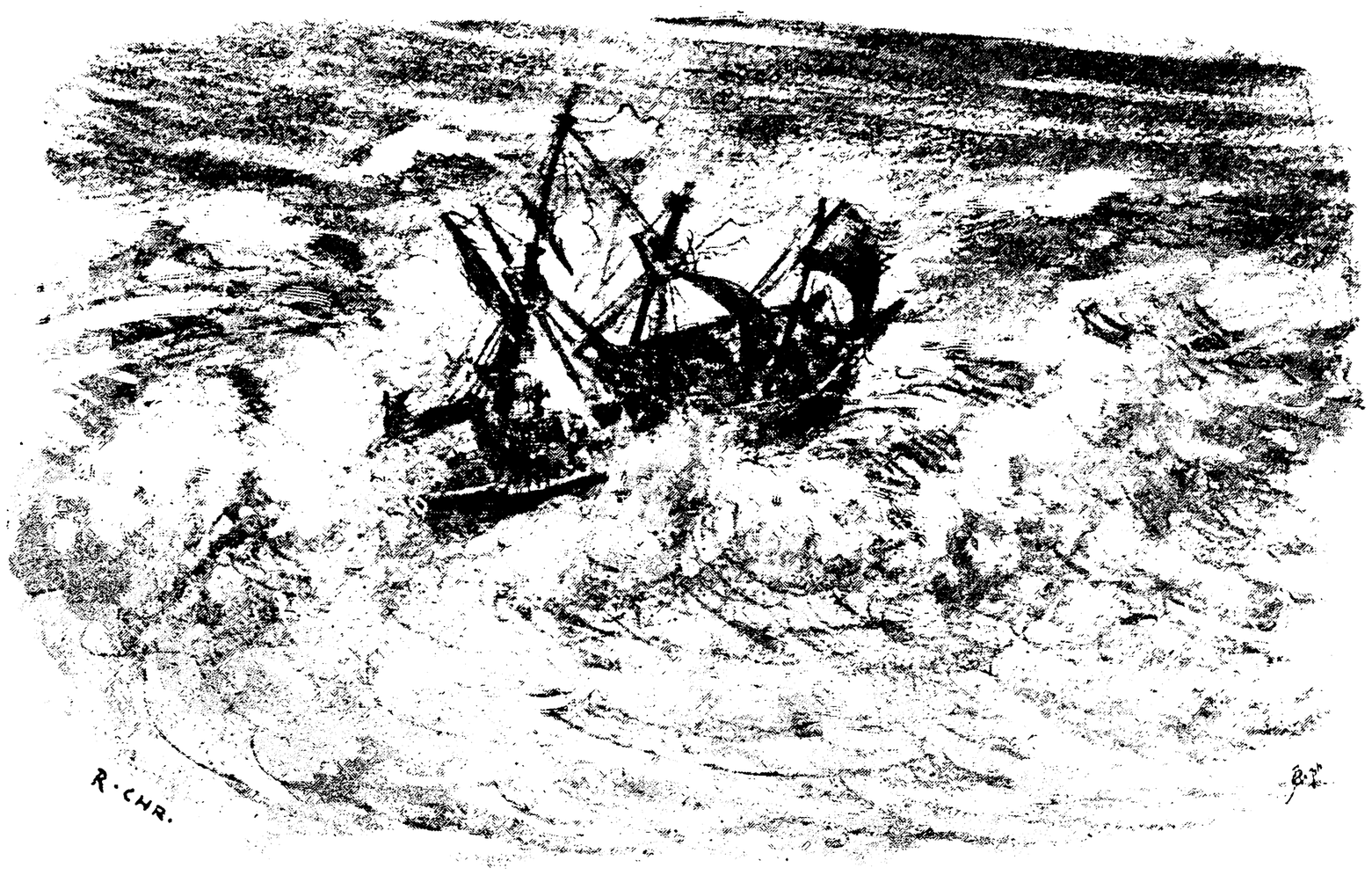

Stumpen af Fokkemasten. Det var Billes Haab, at han ved at faae nogle Forsejl tilsatte kunde bringe Skibet til at falde og saaledes faae Fart nok til, at det vilde lystre Roret. Man kunde da i det Mindste sejle ad Læ til i Stedet for at drive villieløst tværs i Søerne, og man kunde maaske da, naar man fik Land i Sigte, benytte en heldig Chance til at styre ind i en Bugt og finde Læ.

Forebramsejl og Storestagsejl bleve satte, Mesanen bjerget, og med Spænding ventede Bille og Officererne, der vare samlede agterude paa Skandsen, Resultatet. Skibet rørte sig ikke af Stedet for disse nye Sejl, de havde ingen Magt over det, det hele Arbejde havde været omsonst.

I dette Øjeblik var Bille lige ved at fortvivle. Nu vidste han ingen Udvej, intet Raad mere. Det eneste Haab var, at Vejret dog en Gang maatte lægge sig. Tværtimod! Om Natten blæste det op til en aldeles rasende Storm og med et saadant Hagelvejr, at alle Folkene maatte sendes ned under Dækket, saaledes at Skibet drev som et

magtesløst Vrag, der uophørlig overskylledes af de vældige Bølger, og den næste Morgen, den 16de, slog en forfærdelig Styrtesø med et saadant Bulder og Rysten paa hele Siden af Skibet, at Alle ombord troede, at nu var det sidste Øjeblik kommet. Den slog alle Kanonporte ind, fyldte Kulen og Barkassen, bortrev den luv Lønning, knækkede alle Jernscepterne, som var det Straa, og slog helt hen over Store Mærs. Vandet strømmede ind allevegne, i en Fart kom Folkene til Pumperne og fik atter Magt over Vandet.

Bille havde imidlertid samlet sine Officerer paa Skandsen for at holde Raad med dem og navnlig for at høre deres Mening om, hvorvidt det var rigtigt at kalde Folkene sammen til Nødbøn. Officererne var imidlertid enige med deres Chef i, at dette mulig vilde gjøre for stor Virkning paa Folkene og nedslaa deres Mod og Frejdighed, der ofte afhænger af smaa Omstændigheder. Officererne holdt da Bøn alene, men viste sig lige overfor Folkene, som om der ingen Fare var paa Færde. Imidlertid lod Bille, der forudsaae, at de snart maatte være inde paa Kysten, Ankertouget hale paa Dækket og lod tillige Dagligankeret gjøre saavidt klart, som Søen vilde tillade det.

Natten gik med det samme forfløjne Uvejr, nu var det den anden Nat, at ingen af Folkene havde faaet sovet. Skibet drev tværs ad Læ og slingrede Rælingerne i Vandet paa begge Sider.

Endelig den 17de om Morgenen saae Bille det Syn, han i saa mange Dage havde gruet for, nemlig et højt Fjeld nede i Læ, af og til skjult af Tykning. Det kunde være omtrent 4 Mile borte. Atter blev det nu forsøgt at faae Styr paa Skibet. Forebramsejl og Storestagsejl bleve igjen tilsatte. Ligeledes Barkasklyveren og andre Smaasejl helt forude, medens Mesanen haltes sammen. Endelig begyndte Skibet at lystre Sejlene, og da det fik lidt Fart, blev der vendt SV. ud for saa længe som muligt at undgaa Landet. Men et Øjeblik efter blev der varskoet for Skær og Brænding ret forude, altsaa mod SV.

Det stod da strax klart for Bille, at han var kommen ind i en Bugt. Det høje Land, han først havde set, lod til at være en Ø. Han vendte da Øster over igjen for at prøve paa at komme ind i Læ af denne og maaske der finde Ankerbund, hvorfor han lod Ankrene gjøre helt klare.

Mørket faldt imidlertid paa, de havde da den høje Ø lidt agtenfor tværs, omtrent i N. t. V. Hvilken Sejlads maa det ikke have været, i Mulm og Mørke, mellem ukjendte Klipper, med et Skib, der næppe nok styrede, medens Søen stod ret ind fra det vilde Hav. Stadig blev der loddet, men der var ingen Bund paa 100 Favne. Bille lod nu skyde Skud i Skud for mulig at tilkalde en Lods, men der kom ingen.

Endelig saaes et Lys, og Bille troede, at det var Lodsen, hvorfor han lod sætte Lanterner op langs Storvantet. Men det viste sig at maatte være et Lys i Land, og flere Lys opdagedes efterhaanden rundt om.

Sejladsen fortsattes nu O. t. S. hen, i hvilken Retning man, inden det var blevet mørkt, havde bemærket, at der var frit Farvand længst indefter. Stadig loddedes der, og endelig Kl. 6 om Aftenen fik man Lodskud paa 30 Favne Vand med Sandbund.

Næppe kan Nogen forestille sig den Glæde, som disse saa haardt prøvede Mennesker følte, da Ankeret nu endelig kunde falde. Vel laa de ingenlunde paa noget sikkert Sted, Søen vældede ind mod dem og jævnlig rullede Kanonerne i Vand paa begge Sider. Og dog var det et Himmerige imod de foregaaende Dages udstandne

Rædsler. For faa Timer siden den visse Død for Øje, nu dog nogen Udsigt til at komme i sikker Havn!

Det Første, Kaptajn Bille gjorde, efter at Ankeret var faldet, var at kalde Mandskabet sammen agter, hvorefter han forestillede dem Guds besynderlige Naade imod dem og holdt en Taksigelsesbøn for de overstandne Farer.

Da det lysnede om Morgenen den 18de, saae Bille strax, at paa den Plads var det umuligt at blive liggende, thi det var midt i det mod Oceanet aabne Indløb til Clew Bugten, hvor Vind og Sø stod lige ind. Mærkeligt var det, at Touget havde holdt Natten over.

Der blev nu affyret et Skud efter Lods, og nogen Tid efter kom en Baad ud med 4 Irlændere, der meddelte, at Fregatten laa ved Clare Island, og at den høje Ø, som først var bleven set, var Achil Island. De tilbøde at lodse Fregatten op til Newport Prat, en lille By inderst inde i den lange Bugt.

Kaptajn Bille ønskede naturligvis intet hellere end at komme afsted, men Irlænderne vare ikke billige. I Lodspenge forlangte de en Fjerdedel af Skibets Værdi, mindre kunde ikke gjøre det, ellers vilde de strax gaa fra Borde igjen. Bille forstod imidlertid ikke Spøg. Han erklærede, at de skulde aldrig slippe fra Skibet, førend det var bragt op til Havnen, og hvis de under Vejs satte Skibet til, saa skulde Øxen ligge klar paa Dækket til dem. Det kunde de gode Irlændere ikke staa for, og snart var Bille kommen overens med dem om en rimelig Betaling.

Hele Formiddagen var imidlertid gaaet hen, først ved Middagstid kunde man begynde at lette. Da Bille frygtede for, at Fregatten ikke vilde falde af for de smaa Forsejl og derved let kunde drive ind paa Klipperne, satte han Spring paa Touget, kappede saa dette, lod Fregatten svaje rundt for Springet og Forsejlene, kappede derefter Springet og holdt ind i Bugten. Efter kun en halv Mils Sejlads erklærede

Lodserne, at man maatte ankre igjen, da det var Lavvande, og der derfor ikke var Vand nok paa en Barre, som skulde passeres.

Her blev Fregatten nu liggende i to Dage, da Vinden først faldt østlig og senere flovede helt af til Stille. Bille sendte et Fartøj med en Officer ind for at lodde Farvandet op, thi de Lodser, han havde faaet, viste sig temmelig uduelige. Endelig kom der et kongeligt Fartøj ud fra Newport med Lods ombord, og om Eftermiddagen den 20de naaede „Bornholm“ ind paa en sikker Ankerplads.

Allerførst lod nu Bille hele Mandskabet sove ud, det trængte ogsaa haardt dertil. Selv var han maaske den, som havde det mest nødig, men han gik uopholdelig i Land for at træffe de nødvendige Foranstaltninger til at faae de Syge bragte ind i god Pleje, som det var umuligt at yde dem i det halvt ødelagte Skib, hvor der nu vilde blive Arbejde nok med de nødvendige Istandsættelser. Han fik da lejet et Hus til Hospital inde i Byen.

Imidlertid var det atter blæst op med en flyvende vestlig Storm. Gjentagne Gange prøvede Bille paa at komme ud med Chaluppen, men det blæste for haardt, han maatte efter flere haarde Roture atter vende om, først den 26de om Aftenen lykkedes det ham at komme ombord.

Her fandt han, at de Syges Antal i Mellemtiden var steget til over 70, flere af dem vare gaaede fra Forstanden, saaledes havde Strabadserne taget paa dem. Blandt disse sidste var Overlægen, 2den Læge, en Kadet, Resten Matroser og Soldater. Hele Bagbords Side af Batteriet var indrettet til Syge-Lukaf.

Saasnart Vejret havde bedaget sig, gik Bille i Gang med at faae de Syge bragte i Land, hvilket var et besværligt Arbejde, da flere af dem vare helt vilde. Bille maatte selv være med allevegne.

Saa traf han de nødvendige Aftaler om Skibets Istandsættelse og sendte den 29de en udførlig Rapport til Admiralitets-Kollegiet.

I hele 30 Dage havde det kun en eneste Dag været nogenlunde Magsvejr, men dog med en himmelhøj Sø. I samfulde 5 Uger, skrev Bille i et Brev til sin Hustru, havde hverken han eller Officererne været af Klæderne. Iøvrigt fremhævede han i Brevet den Enighed, der havde hersket ombord, det var den, der havde givet dem Styrke til at betragte alle Farer med Foragt. Man skulde synes, at slige Strabadser maatte have slaaet et Menneske fuldstændig ned.

Efterhaanden indtraadte da ogsaa nu Reaktionen med en umaadelig Slappelse, der bevirkede, at alle Officererne med Undtagelse af Sekondlieutenant Wessel-Brown kastedes paa Sygelejet. Ogsaa de fleste Kadetter, navnlig Soelberg, Rothe, Mac Dougall og Boldt vare meget syge. Billes egen Søn Michael Johannes Petronius, der som 12aarig Kadet gjorde sit første Togt, holdt sig derimod tappert.

Sluttelig bleve ogsaa Proviantforvalteren og begge Skriverne syge. Bille maatte alene besørge alle Forretninger, men hans allerede stærkt medtagne Kræfter strakte nu ikke mere til. Den 8de Marts blev han angreben af en heftig Nervefeber, og han maatte indlægges paa Hospitalet.

Den 9de Marts afsendte Admiralitets-Kollegiet en Skrivelse til ham, hvori det udtalte Kongens særdeles Tilfredshed med Chefens, Officerernes og Mandskabets udviste gode Sømandskab, hvorhos Kongen som Belønning lod sende 500 Rigsdaler til Uddeling

blandt Officerer og Kadetter, 400 Rigsdaler til Bille selv, ligesom ogsaa Mandskabet blev betænkt paa forskjellig Maade.

Denne Skrivelse naaede dog aldrig Bille, thi den 17de Marts, netop Maanedsdagen efter, at han havde fyldt sit 46de Aar, havde han draget sit sidste Suk som et Offer for sin ihærdige Pligttroskab, dybt begrædt af sine Officerer og af Fregattens Mandskab, der i Farens Stund havde set op til ham som til et Forsyn.

Det var en Sorg for de Officerer, der laa paa Hospitalet, at de ikke kunde bevise deres Chef den sidste Ære. En af dem, Lieutenant v. Thun, stod dog op fra sit Sygeleje og fulgte Bille til hans sidste Hvilested.

Premierlieutenant H. C. Sneedorff overtog nu foreløbig Kommandoen. Senere blev Kaptajn Raphael Tønder sendt over til Newport for at overtage Fregatten, og han bragte i August 1782 „Bornholm“ tilbage til Kjøbenhavn.

Naar man nu har læst denne Skildring, vil man da ikke erkjende, at det er fuldstændig berettiget at give Mathias Bille Heltenavnet, uagtet det ikke var paa Valpladsen, at han kæmpede sin haarde Kamp og satte Livet til?

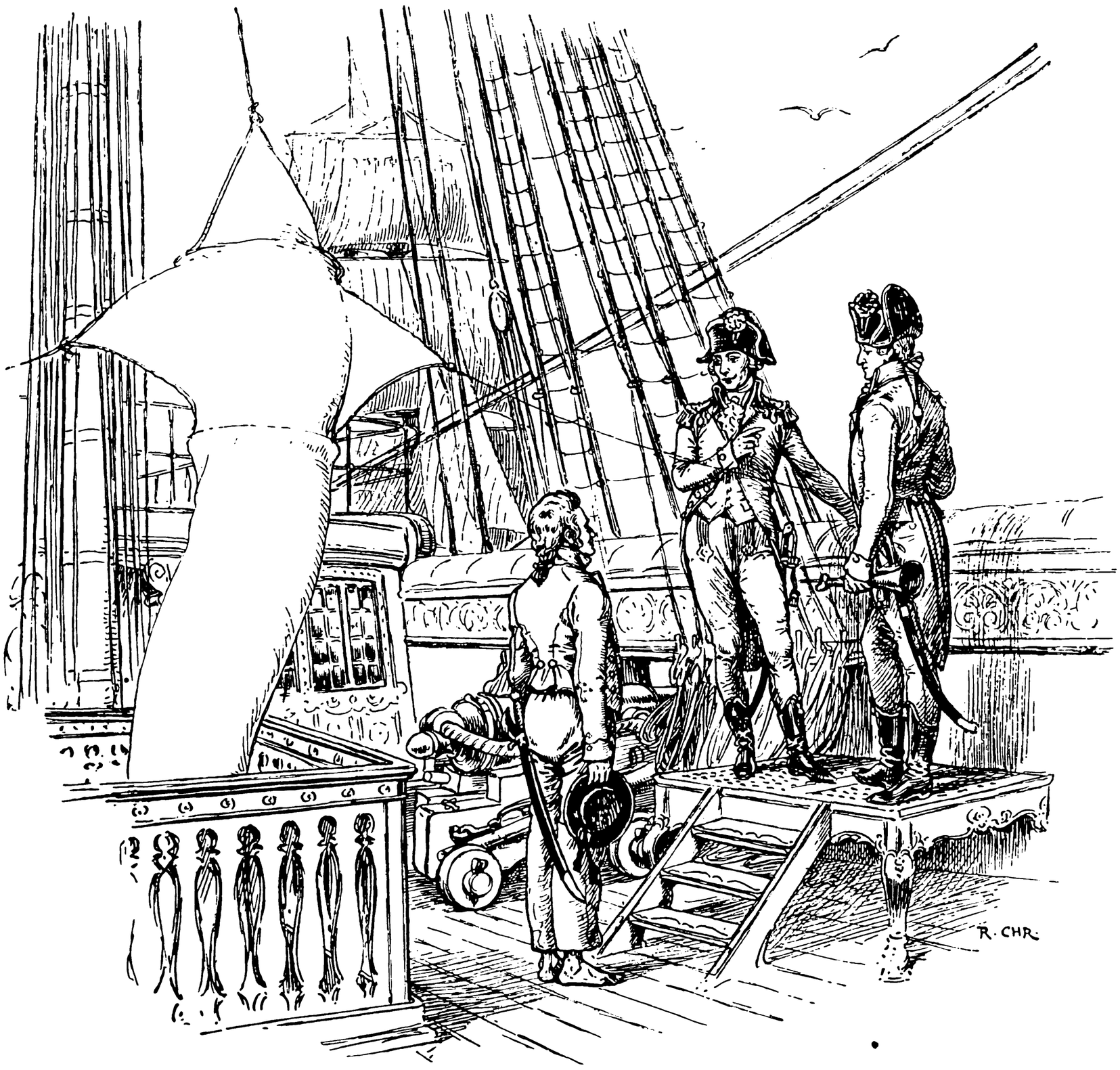

Steen Andersen Bille.

Inde i den store Bugt paa Afrikas Nordkyst, ved hvilken Tripolis ligger, saaes en lille dansk Eskadre styrende Sønder efter for en frisk nordlig Brise. Det forreste Skib var en Fregat ved Navn „Najaden“, saa kom Briggen „Sarpen“ og sluttelig en Chebeque. Med strygende Fart gik det hen over Middelhavets blaa Bølger.

Det var hen paa Eftermiddagen den 15de Maj 1797, Vejret var klart og dejligt, og Nordenvinden kølede Luften paa en behagelig Maade, saa man ikke mærkede Saharas Nærhed, der i disse Farvande virker som en Bagerovn, naar den glødende Scirocco stryger ud fra Ørkenen.

Paa Skandsen ombord i Fregatten spadserede to Mænd frem og tilbage. Den højeste af dem havde skarpe, markerede og bestemte Ansigtstræk, det var Chefen, Kaptajn Steen Andersen Bille. Den Anden var den vagthavende Officer.

„Der er altsaa klart overalt?“ spurgte Chefen.

„Javel, Herr Kaptajn! Folkene ere klare med Skafning, vi kunne holde ind, naar det skal være!“

„Godt. Jeg glæder mig til at give disse vantro Korsarer en varm Hilsen. I veed jo, at denne opblæste Dej vil have større Presenter af os end forhen. Nu mener jeg, vi passende kan forære ham nogle Kanonkugler.“

„Vore Kammerater ombord i „Thetis“, som vi forlod igaar ved Lampedusa, sagde, at Paschaen har opbragt flere danske og norske Skibe.“

„Stille, hvad var det?“ afbrød Chefen ham. „De begynder nok at skyde derinde!“

Baade han og Lieutenanten sprang op paa Vagtsbænken. Man kunde nu tydelig se de hvide Mure inde i Tripolis og Fæstningsværkerne, der vare indhyllede i Krudtrøg. Tæt inde under Land, i Læ af et langt Klipperev, saae man Mastetoppene af endel Skibe.

„Skal vi svare dem, Herr Kaptajn?“ spurgte Officeren.

„Nej, Afstanden er for lang, og med denne Paalandsvind er det lidet raisonnabelt at holde synderlig længere ind. Lad mig faae fat i en Mand, der ser rigtig godt!“

„Frederik Thygesen!“ raabte Lieutenanten.

En vever Konstabel kom springende hen paa Skandsen og tog den blanke Hat af.

„Frederik, gaa op paa Fortoppen og praj ned til mig, hvad Du ser derinde af Skibe. Rap Dig!“

„Som en Kakkelak, Herr Kaptajn!“ Og en, to, tre, var Frederik oppe paa Fokkeraaen, hvorfra han spejdede ind mod Land. Lidt efter raabte han ned:

„Der ligger tre Fregatter med en halv Snes Porte og en bitte Koffardifregat med Kanoner paa Dækket, saa er der en Polakker og en Latiner foruden noget Smaakravl. Og derinde paa Muren ser jeg en Mængde Folk. Han i Midten maa være Paschaen, for der staar et Par Svabergaster med Hestehaler paa en Pind. Kan I ikke se dem derinde, Herr Kaptajn, nu logrer de med Halerne!“

Bille havde faaet at vide, hvad han vilde. Tyrkerne vedblev at skyde, men kunde ikke række Fregatten, uagtet den, som man kan tænke sig, var ret nær inde under Land. Bille drejede saa til Vinden med Fregatten, idet han gav Signal til sine andre to Skibe om at følge sig. I nogen Tid holdt han nu gaaende langs Kysten for rigtig at undersøge Batteriernes Stilling, stod hen paa Eftermiddagen atter til Søes, og da han var kommen en Mils Vej fra Land, lod han mindske Sejl for at holde gaaende Natten over.

Næste Morgen, den 16de Maj, var det løjet helt af. Sejlene hang døde ned langs Master og Stænger, Skibene vilde knap lystre Roret, der var Intet at stille op. Engang imellem kom der et lille lummervarmt Pust ud fra Land, for det næste Øjeblik at dø fuldstændig hen igjen. Saasnart Sejlene kunde fylde, søgte de danske Skibe indefter, men det havde selvfølgelig ingen Art med Sejladsen. Utaalmodig gik Bille frem og tilbage paa Dækket, af og til sprang han op paa Vagtsbænken for at se, om der dog ikke skulde komme lidt Vind. Forude stode Folkene og fløjtede sagte, Nogle kløede Masten paa Agterkant, en Enkelt listede sig agterefter for at stikke en Stoppenaal i Mesanen, men alle disse ellers saa ufejlbarlige Midler til at skaffe Vind hjalp ikke det Ringeste.

Nogle af de tyrkiske Skibe havde forladt Havnen derinde og vare komne et

Stykke udenfor. De vare imidlertid blevne kjede af at ligge uden Skibsmagt og havde ladet sig bugsere af deres Baade tilbage til Havnen.

Endelig ved Middagstid begyndte der at sætte en lille østlig Brise op langs med Landet. De tre danske Skibe vare da drevne ganske tæt sammen, saa Kaptajn Bille kunde praje over til sine underhavende Skibschefer.

„Kaptajnlieutenant Holck, I bliver liggende her med Briggen og venter, til jeg kommer ud igjen, og I ligeledes, Lieutenant Munk, med Eders Chebeque. Jeg gaar nu indefter med „Najaden“ for at hilse paa Tyrkerne.“

I Fregatten bleve alle Sejl satte til, idet Kursen sattes mod Land. Loddet blev holdt gaaende, stadig sang Lodhiveren ud.

„Ti Favne, ingen Bund!“

Bille var gaaet forud paa Bakken, hvorfra han havde fri Udsigt mod Land. Ved hans Side stod den bekjendte Mand, der skulde lodse Fregatten ind mellem Skærene. Bille var jo for kun nogle Dage siden kommen ned i disse Farvande for at afløse Kaptajn Lorentz Fisker; han var derfor ikke selv kjendt med Grundene og maatte lade den bekjendte Mand raade.

„Er Du nu ganske vis paa Dine Sager?“ spurgte Bille.

„Ja, det vil sige, jeg . . . .“

„Syv Favne og en halv!“ lød det i det Samme fra Lodhiveren i Fokkerøstet.

„Kaptajn, vi tør ikke gaa længere ind. Om lidt grunder det pludselig helt op, der er ikke Vand nok til Fregatten. Vi maa strax vende!“

„Aa Snak, der er jo langt ind til Stenene endnu!“

„For Guds Skyld, Herr Kaptajn, læg Roret i Læ, ellers staar vi om et Øjeblik.“

„Naa! Klar til at vende! — I Pokkers Skind og Ben, Roret i Læ!“ kommanderede Bille, idet han harmfuldt stampede i Dækket. „Du er en Pjalt,“ tilføjede han, henvendt til den bekjendte Mand.

Som en Top snurrede Fregatten gjennem Vinden og stod nu bidevind udefter mod de to Smaaskibe. Bille havde dog faaet Lejlighed til paa nærmere Hold at se de fjendtlige Skibe, ialt var der en halv Snes Stykker, der laa tæt sammenpakkede inde i Havnen.

Bille løb nu agten om „Sarpen“ og Chebequen og raabte i Forbifarten over til dem:

„Den Kanaille af en Lods blev bange, da det kom til Stykket. Er der ingen af Eder, som kan skaffe mig en bekjendt Mand, men hurtig.“

Fregatten braste bak. Lidt efter prajede Lieutenant Munk:

„Jeg har blandt mine Maltesere en Mand, der vil paatage sig at lodse Fregatten helt ind i Havnen, om det skal være.“

„Prægtig! Send ham strax her ombord!“ svarede Bille tilbage.

Et Øjeblik efter bragte et Fartøj fra Chebequen en lille, sortsmudset Italiener ombord i „Najaden“. Bille sendte Bud tilbage med Fartøjet, at baade Briggen og Chebequen rolig skulde blive liggende, vilde han have Hjælp af dem, skulde han nok give Signal.

Derefter braste Fregatten fuldt og stod paany ind mod Land. Den nye Lods var mere sikker i sin Sag. Paa Billes Spørgsmaal, om han nu dristig kunde tage Fregatten ind, svarede han:

„Si, si, Excellenza, jeg kjender hver Sten paa Kysten her. Excellenza kan stole paa mig.“

„Godt! Jeg er fornøjet, naar jeg blot har en Tomme Vand under Kjølen. Sørger Du derfor, skal Du faae en god Ducør øg en Flaske af min bedste Marsala!“

„Jeg kan allerede smage den, Excellenza,“ sagde Malteseren grinende.

Snart var Fregatten tæt inde ved Kysten.

„Hvor langt vil Excellenza ind?“ spurgte Lodsen.

„Helt ind i Havnen, min Ven!“

„Skal ske! Bagbord lidt! Vi skal tæt om det Stenrev, vi har forude i Læ!“

Folkene stode klare ved Kanonerne, Resten var paa Plads ved Braserne. Det næste Øjeblik gled „Najaden“ rolig ind i Havnen, lige midt imellem de ti fjendtlige Skibe.

For Tyrkerne kom denne dristige Manøvre ganske uventet, og da Bille nu gav dem det glatte Lag, kunde man se, hvorledes den store Masse Mennesker, der var ombord i Korsarerne, løb forvirrede om mellem hverandre. Inden Tyrkerne havde sundet sig efter den første Salve, vendte Bille midt i Havnen, gav Modstanderne atter et Lag fra den anden Side, medens Fregatten sagte gled udefter. Tyrkerne begyndte nu en heftig Skydning, ogsaa Fæstningen sendte en Masse Kugler ud over „Najaden“; deres Ild havde dog ikke den ringeste Virkning, da alle Kuglerne gik for højt.

Da Bille var kommen vel klar udenfor Stenrevet, braste han bak for at vente paa Fjenden. Saasnart Tyrkerne vare komne til sig selv igjen, satte de Sejl og holdt ud efter Bille, idet de aabenbart troede, at han vilde flygte for den store Overmagt, saasnart denne kunne faae Plads til at udfolde sig. Bille oppebiede dem imidlertid med stor Ro. Snart vare de klos paa Siden af „Najaden“ i en tætsluttet Linie og aabnede Ilden, som Fregatten besvarede. Stadig skød dog Tyrkerne for højt, hvorfor deres Kugler kun gjorde lidt Skade paa „Najaden“s Rejsning. De danske og norske Konstabler skød betydelig sikkrere, saa der var et stort Mandefald blandt de i Skibene sammenpakkede Tyrkere.

Henved en Time blev der saaledes kæmpet; da fik Bille Melding om, at Briggen „Sarpen“ og Chebequen nærmede sig under Force af Sejl. Bille, som ellers var af en blid og venlig Karakter og altid afmaalt og værdig i sin Optræden, blev ved denne Lejlighed saa heftig, at han slog sin Raaber ned i Vagtsbænken, idet han udbrød:

„Hvad Pokker vil nu de Smaatingester her, uden at jeg har forlangt deres Hjælp. Nu har jeg blot dem ogsaa at passe paa. Vi havde været bedre faren uden dem!“

Næstkommanderende, der stod ved hans Side, saae forbauset paa ham.

„Vilde Kaptajnen virkelig have, at vore Kammerater skulde være blevne liggende rolig derude som ledige Tilskuere?“

„Aa Snak! Havde jeg været i deres Sted, var jeg naturligvis ogsaa kommen til. Jeg fortænker dem ikke deri, men de generer mig blot.“

„Herr Kaptajn, pas paa!“ udbrød Næstkommanderende. „Nu falder alle Tyrkerne over os!“

Ganske rigtig! Paa engang vare fem af Korsarerne faldne af og stævnede i sluttet Linie lige ind paa „Najaden“. De raabte og brølede som besatte, man kunde tydelig høre deres „Allah, Allah!“ Langs Rælingen i Skibene og helt ud paa Boug-

NAJADEN.

sprydet var der opstillet en Masse Folk, som med deres lange Bøsser sendte en hel Regn af Geværkugler mod „Najaden“, mod hvis høje Bastingage de dog for Størstedelen prellede virkningsløst af, medens Resten susede hen over Rælingen.

„Se, se,“ sagde Bille, „en rigtig lille Hagelbyge. Aa, Frederik Thygesen, Du skyder jo godt. Ret Din Kanon mod Skandsen af Polakren der og pil mig de næsvise Karle væk. Klar ved Agterbraserne! Bras 'fuldt overalt!“

Fregatten løb nu et Stykke fremefter, hvorved Tyrkernes Angreb mislykkedes. Det lod desuden til, at Thygesens Skud havde gjort sin Virkning, thi Polakren drev af, hvilket fremkaldte nogen Forstyrrelse i Tyrkernes Linie, og deres Ild ophørte et lille Øjeblik.

Det begyndte allerede saa smaat at skumre; for ikke at komme for langt bort fra de fjendtlige Skibe, braste Bille nu bak igjen, da han mente, at Korsarerne ikke havde faaet tilstrækkeligt. Han sakkede da ned tværs for dem og gav dem atter et Par velrettede Lag. Tyrkernes Ild ændsede Fregattens Besætning slet ikke mere.

Da opdagede Bille pludselig, at bag de andre tyrkiske Skibe var en stor Tremaster løbet frem mod Briggen „Sarpen“, som næppe vilde kunne klare sig ene mod denne overlegne Modstander. Ved en rask og behændig Manøvre brød Bille da tværs igjennem Korsarernes Linie og kastede sig med „Najaden“ ind imellem „Sarpen“ og dennes Modstander. Den fjendtlige Fregat blev derved nødt til at luve op, hvorved hans Store Mærssejl bakkede, saa Skibet mistede Farten. Medens han laa i denne uheldige Stilling, løb „Najaden“ klos agten om ham og gav ham et langskibs Lag, saa det knagede og bragede i hans Agterspejl. Hans Krydsstang gik overbord, Krydsraaen faldt ned i Mærset, og man kunde høre de Saaredes Hvinen. „Sarpen“ var imidlertid løbet et Stykke frem, saa ogsaa den kunde give den tripolitanske Fregat et Lag med den Virkning, at dennes Klyverbom gik overbord og tog med sig en Mængde Tyrkere, der vare krøbne ud paa den for at skyde herfra.

I det Samme kom en fjendtlig Chebeque op mod „Najaden“s Bagbords Laaring, idet den sendte en Geværsalve mod Fregatten, hvis Besætning svarede baade med Geværkugler og Pistoler. Den raske Frederik Thygesen var sprungen op paa Hakkebrættet med en Pistol i hver Haand. Midt imellem en Klynge Folk paa Chebequens Fordæk stod en tyrkisk Bey, svingende sin Krumsabel. Thygesen tog Sigte paa ham, men fik ikke skudt, thi pludselig styrtede han ned paa Dækket; han havde faaet en Flintekugle tværs igjennem Livet og døde strax efter, at han var bleven forbundet.

Idet „Najaden“ nu luvede tæt til Vinden, kom den klos op paa Laaringen af den fjendtlige Fregat, saa man med Lethed kunde række den med et Stenkast.

„Store Mærs!“ raabte Bille.

„Halløj!“ svarede en af Topsgasterne.

„Har I Haandgranater deroppe?“

„Javel, Hr. Kaptajn, og Lunte har vi ogsaa!“

„Kast saa et Par Granater ned paa Tyrkens Dæk!“

Et Par Topsgaster entrede nu ud langs Storraaen. Indenfor Trøjen havde de stukket et Par Granater og mellem Tænderne havde de en brændende Lunte. Ude paa Nokken af Raaen, hvorfra de med Lethed kunde række Tyrken, svingede de Lunten et Par Gange rundt, tændte Granaterne og kastede dem ned paa Fjendens Dæk, hvor

der blev en voldsom Skrigen og Raaben, da Granaterne sprang. Tyrkerne vare ganske ukjendte med Virkningen af Granaterne. Da de saae, at en enkelt Granat dræbte 18 Mand, bleve de slaaede af Rædsel, tabte fuldstændig Modet og flygtede. De andre tyrkiske Skibe vare allerede da drejede til Vinden og holdt under Force af Sejl ind mod Kysten.

Bille fulgte efter dem med „Najaden“. Snart faldt dog Mørket fuldstændig paa, Fjenden tabtes af Sigte, Forfølgelsen maatte ophøre.

Saaledes endte denne for Bille saa ærefulde Træfning. Af „Najaden“s Besætning var kun en Mand død og en anden let saaret, hvorimod Tyrkerne havde flere Hundrede Døde og Saarede.

De følgende Dage holdt Bille gaaende tæt udenfor Tripolis for at vise, at han var rede til at slaas paany, om Tyrkerne skulde ønske det.

Disse havde dog faaet nok af den ene Gang; trods deres store Overmagt dristede de sig ikke til atter at binde an med de Danske.

Imidlertid havde den danske Konsul Luckner ved den engelske Konsuls Mægling indledet Underhandlinger med Paschaen, og den 2den Juni blev der sluttet en fredelig Overenskomst, hvorved Paschaen rigtignok fik omtrent Alt, hvad han havde ønsket sig, men dog maatte love ikke at forulempe danske og norske Handelsskibe. Bille var opbragt over, at hans Sejer ikke var udnyttet bedre.

Saasnart Freden var sluttet, gik „Najaden“ til Ankers paa Rheden ved Tripolis. Atter løsnedes Korsarernes Kanoner, men denne Gang til en Æressalut for „Najaden“. Bille blev modtagen i højtidelig Audients af Paschaen, og det lykkede ham ved denne Lejlighed at skaffe 22 danske og norske Fanger Friheden, hvorhos Paschaen som et Tegn paa den Agtelse, den tappre Søkriger havde aftvunget ham, forærede Bille en smuk, juvelbesat tyrkisk Sabel.

Stem. Billes Besøg hos Pashaen i Tripolis

Endnu i nogle Aar til ind i 1800 havde Bille Kommandoen over de dansk-norske Skibe i Middelhavet, hvor han med stor Dygtighed og Bestemthed hævdede Flagets Anseelse under de forviklede Forhold, som ofte medførte Rivninger med de krigsførende Magters Orlogsskibe, særlig de engelske, der jævnlig optraadte med stor Hensynsløshed mod de neutrale Magters Handelsskibe.

Senere fik Bille en stor Indflydelse paa Marinens Udvikling, da han allerede som Kommandørkaptajn i 1803 blev Admiralitets-Deputeret. I 1829 blev han virkelig Admiral, i 1831 desuden Gehejme-Statsminister.

Endelig skal det nævnes, at Bille og Winterfeldt vare de Eneste, som i Krigsraadet i September 1807 ikke vilde tiltræde den forsmædelige Kapitulation, da han erfarede Englændernes Fordring om at faae hele den dansk-norske Flaade udleveret. Han foreslog at gjøre et sidste fortvivlet Udfald med Alt, hvad der fandtes i Kjøbenhavn af væbnet Magt. Sagtens havde det ikke nyttet, men værre var det i hvert Fald ikke blevet.

Bille skrev saaledes herom til Kronprinds Frederik:

„Jeg indsaae imidlertid meget vel, at mit Forslag ikke nyttede til Andet end til at skaffe mig og mine Søkrigere, som fulgte mig, en ærefuld Død. Imidlertid kunde man have benyttet Mellemtiden til at tilintetgjøre Skibene.“

Bille, der var født i Assens den 22de August 1751, opnaaede en høj Alder, thi han døde først den 15de April 1833.

Joost van Dockum.

Var der Noget, som krævede baade Besindighed og Bestemthed, maatte det vel være at føre en Konvoj over Havet og skjærme denne mod at blive visiteret af de krigsførende Magters Skibe. Hvor hæderfuldt Joost van Dockum udførte dette Hverv, skulle vi nu berette lidt om. Vel kom det, takket være hans bestemte Optræden, ikke ligefrem til Kamp; men dog var hans Færd saaledes, at hans Navn ikke bør forbigaas.

Allerede i 1798 havde han ved Helsingør udfriet en norsk Slup „Haabet“, der var bleven beslaglagt af en engelsk Eskadre, fordi den tidligere havde været engelsk Ejendom. Nær var det kommet til Kamp; van Dockum havde posteret sine tre Fregatter tværs over Sundet for at stoppe „Haabet“, hvis den skulde blive sendt bort af Englænderne. Den engelske Højstkommanderende, Kaptajn Brisack, der foruden tre Fregatter tillige havde tre mindre Krigsskibe, gav da sit Æresord paa, at naar de danske Fregatter vilde lade Vejen fri, vilde han af Agtelse for det danske Flag udlevere „Haabet“.

Senere kom van Dockum ned til Middelhavet som Chef for Fregatten „Havfruen“.

I December 1799 laa van Dockum i Malaga for her at samle en Konvoj, der skulde ledsages ud igjennem Gibraltar Strædet. Den 23de lettede han med 12 Skibe. Næste Morgen Kl. 6, da han var et Par Mile Østen for Gibraltar Klippen, fik man fra „Havfruen“ en engelsk Eskadre paa 4 Skibe i Sigte. Det viste sig at være Fregatterne „Phoenix“, „Emerald“ og „Flora“ samt en Kutter.

Det blæste en rebet Mærssejls Kuling med østlig Vind. „Havfruen“ førte kun smaa Sejl for ikke at løbe bort fra Konvojen. Nu pressede Englænderne Sejl for at naae op; kort efter løb Fregatten „Phoenix“ agten om „Havfruen“, idet der i en bydende Tone blev prajet, at den danske Fregat strax skulde sende et Fartøj ombord.

„Har De Noget at meddele mig,“ gav van Dockum til Svar, „kan De selv sende Fartøj til mig.“

Dette Svar havde Englænderen aabenbart ikke ventet sig. Der hengik et Øjeblik, før han i en noget høfligere Tone anmodede van Dockum om at dreje til Vinden, saa skulde der komme en Officer til ham.

Kort efter roede da ogsaa et Fartøj fra „Phoenix“ over til „Havfruen“. Den engelske Officer spurgte i en temmelig uforskammet Tone, hvorfra Konvojen kom. Da van Dockum havde svaret herpaa, idet han bevarede hele sin Ro, vedblev Englænderen:

„Vel — og hvorhen?“

„Det kan De jo selv se, Strædet ud,“ svarede van Dockum.

„Det kommer vel an paa os. Jeg vil lade Dem vide, at det er Hensigten at visitere Deres Konvoj.“

„Ikke paa nogensomhelst Maade taaler jeg Visitation. De skal faae Skibenes Papirer at se her ombord, og jeg indestaar for, at der i intet af Skibene findes Kontrabande. Men en direkte Visitation vil jeg afværge til det Yderste. En slig Krænkelse af mit Flag vil jeg ikke finde mig i. Farvel!“

Med den Besked maatte Englænderen gaa. Kort efter kom han dog tilbage med Underretning om, at hans Chef havde bestemt sig til at bringe Konvojen ind til Gibraltar, saa kunde den engelske Admiral der tage Bestemmelse om Visitationen.

„Undskyld,“ sagde van Dockum, „det er mig og ikke Deres Chef eller Admiral, der bestemmer, om mine Skibe skulle visiteres. Meget rimelig løber jeg med denne favorable Vind ikke ind til Gibraltar. Men kommer jeg derind, da skal jeg der ligesom her af yderste Magt modsætte mig en saadan Krænkelse af de Rettigheder, der tilkommer Danmark som neutral Magt.“

Atter gik Officeren bort. Da van Dockum kort efter saae, at Fartøjet blev hejst ombord i „Phoenix“, mente han, at Englænderne havde opgivet deres Hensigt. Han gav da Konvojen Ordre til paany at holde Kurs, idet han fulgte efter med „Havfruen“, hvor han dog lod Mærssejlene løbe paa Rand og stak Skjøderne op, saaledes at han holdt sig agten for sine Skibe, mellem disse og de engelske Krigsskibe.

En halv Times Tid forløb, Englænderne bleve liggende stille, van Dockum lykønskede sig allerede til at have klaret sig ud af denne vanskelige Situation.

Imidlertid var der blevet holdt Krigsraad hos Englænderne, som aabenbart havde tabt Næse og Mund ved van Dockums uhørte Dristighed. Nu satte de flere Sejl og holdt efter ham.

Strax lod van Dockum slaa Klarskib, hejste sine Mærssejl, drejede til Vinden igjen og hejste Signal til Konvojen, at den skulde holde sig i hans Nærhed.

De tre engelske Fregatter lagde sig tæt op ad „Havfruen“, en paa hver Side og en ret forude; fra dem alle tre blev der firet Fartøj i Vandet.

Da kaldte van Dockum paa en af sine Officerer.

„Lieutenant Wulff, vil De gaa ombord i „Phoenix“ og sige til Chefen, at jeg forundrer mig meget over hans Manøvrer, eftersom der er Fred mellem vore Regjeringer. Er det hans Agt at optræde paa fjendtlig Maade, da skal mit Svar ikke udeblive.“

Wulff var dog næppe naaet Halvvejen, før de engelske bevæbnede Baade satte af og roede hen mod Konvojen. Skulde de forhindres i at borde vore Handelsskibe, maatte det ske strax.

„Tag Sigte paa de engelske Fartøjer,“ sagde van Dockum til Batterichefen, „og brænd paa, naar De kan!“

Strax efter gav „Havfruen“ Ild. Det ene af Fartøjerne blev ramt og et Par

Mand saarede. De vendte da strax om til deres Skibe. Fartøjet fra Fregatten „Flora“ maatte derved ro tæt forbi „Havfruen“.

Efter van Dockums Ordre prajede nu den vagthavende Officer, at Fartøjet strax skulde lægge paa Siden af „Havfruen“, ellers vilde det blive skudt ned. Englænderne maatte adlyde, og van Dockum sagde da til den Officer, der førte Fartøjet, at han foreløbig maatte finde sig i at blive ombord i „Havfruen“ som Gidsel, da man havde holdt Wulff tilbage i „Phoenix“.

Derefter gav van Dockum Ordre til at rette Kanonerne paa begge Sider mod de engelske Fregatter. Saasnart disse gave Ild, skulde der øjeblikkelig svares.

Til hans store Forbauselse forholdt de engelske Fregatter sig dog ganske uvirksomme. Lidt efter kom der Bud ombord til ham, at han øjeblikkelig skulde udlevere det engelske Fartøj. Herpaa svarede da van Dockum:

„Maaske løber jeg ind til Gibraltar og skal da udlevere Fartøjet til Admiralen. Indtil videre faae altsaa Officeren og Folkene at blive her ombord i Fregatten.“

Da Englænderne imidlertid kort efter lod Lieutenant Wulff forlade „Phoenix“, vilde van Dockum ikke staa tilbage i Høflighed og frigav det engelske Fartøj.

De engelske Fregatter sejlede nu et Par Gange forbi „Havfruen“ i Pistolskuds Afstand og sigtede paa den med deres Kanoner. Det blev dog ved den tomme Trudsel; uhindret fortsatte „Havfruen“ sin Rejse med Konvojen. Om Aftenen ankrede van Dockum ved Gibraltar.

Den engelske Admiral her, Lord Keith, havde allerede fra „Phoenix“ faaet Meddelelse om det Passerede. Han erklærede da til van Dockum, at det var hans Hensigt at arrestere ham, forlangte senere, at han i alt Fald skulde stille Sikkerhed for, at han vilde give Møde for en engelsk Domstol for at forsvare sin Adfærd og tillige yde en Skadeserstatning til de saarede Englændere. Forgjæves prøvede han dog at bøje van Dockums Modstand. Enden blev, at Admiralen med hele sin Flaade forlod Gibraltar, og to Dage efter bragte van Dockum uhindret sin Konvoj ud gjennem Gibraltar Strædet.

I sit sidste Brev til van Dockum havde Lord Keith ladet ham vide, at for Fremtiden vilde alle engelske Skibschefer faae Ordre til at visitere ethvert dansk Skib, hvad enten det var under Konvoj eller ikke. Han maatte altsaa være belavet paa en Gjentagelse, og denne udeblev da heller ikke.

Den 8de Juni 1800 traf „Havfruen“, der havde en Brig under Konvoj, ved Cap de Gata sammen med tre engelske Fregatter „Sheerness“, „Sensible“ og „Resource“. For at fremskynde Rejsen havde van Dockum givet Briggen Slæber, og det var derfor en let Sag for de tre engelske Fregatter at naae op til ham. Fra den ene kom strax den sædvanlige Ordre om at sende Fartøj ombord, hvilket selvfølgelig negtedes. En anden Fregat, „Resource“, løb agten om Briggen og prajede denne, men fik intet Svar, da van Dockum havde forbudt Skipperen at sige et eneste Ord som Svar paa Spørgsmaal fra engelske Orlogsskibe. Da van Dockum var klar paa, at Englænderne ogsaa denne Gang vilde forsøge at sætte Fordringen om Visitation igjennem, sendte han Lieutenant Rasch med en Underofficer og 17 Mand ombord i Briggen. Samtidig sendte imidlertid „Sheerness“ et armeret Fartøj afsted. Det var allerede naaet saa langt, at Aarerne bleve lagte ind for at borde Briggen. Da lod van Dockum skyde et Skud med

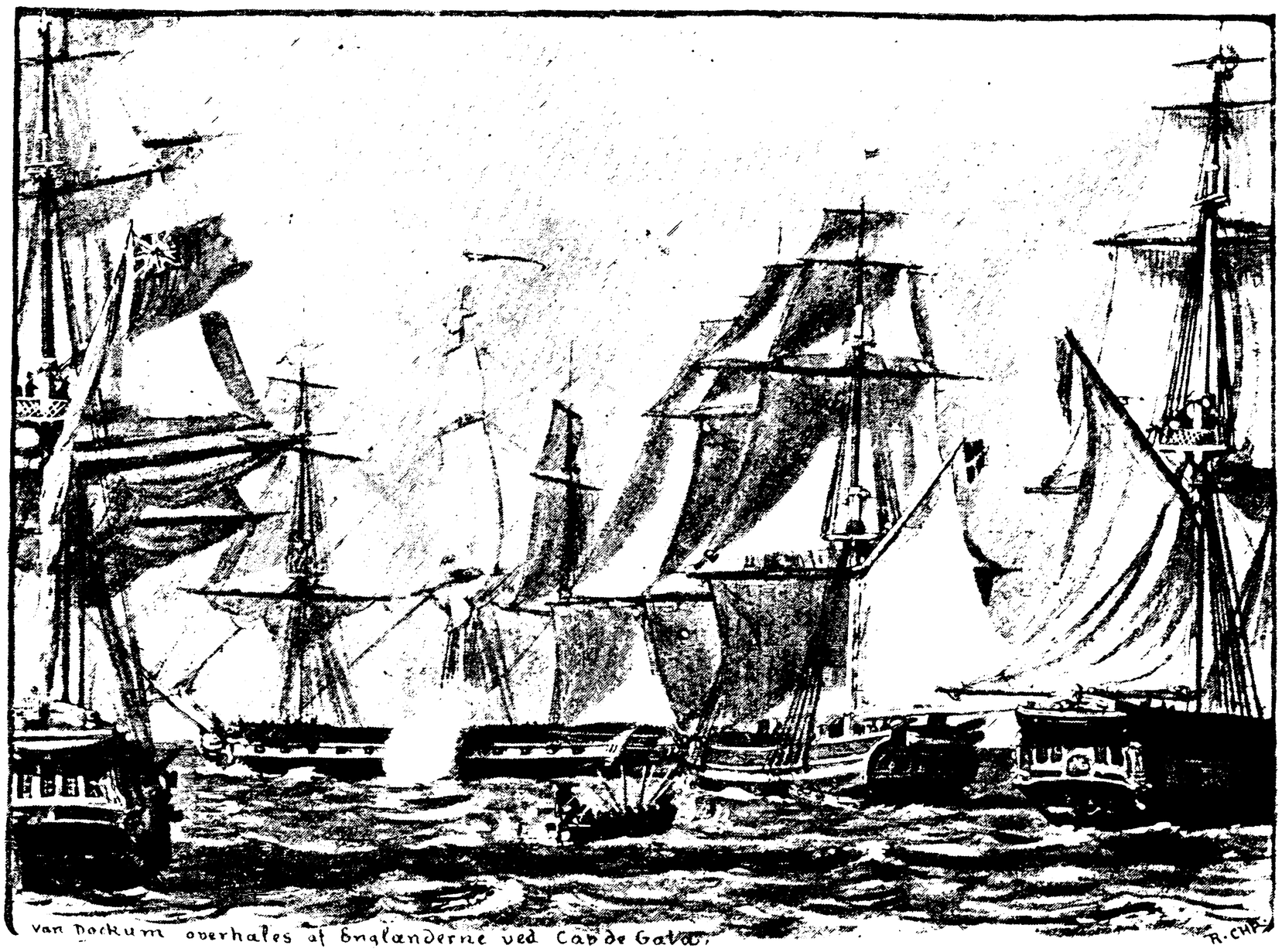

Skraasæk mod Fartøjet, hvis Besætning blev saa forfærdet, at de strax greb Aarerne. Man kunde i Fregatten se, hvorledes den engelske Officer tog Rorpinden i Haanden, stampede og truede ad Folkene, ligesom man kunde høre, at Lieutenant Rasch raabte:

„Enhver, der vover at komme her ombord, bliver skudt ned. Gaa ombord i Fregatten, hvis De vil Noget!“

Lieutenant Wulff blev nu sendt ombord i „Sheerness“ for at forlange nærmere Forklaring og protestere mod dette Overfald, hvilket havde til Følge, at den engelske kommanderende Officer, Kaptajn Carden, strax efter kom ombord til van Dockum for at konferere med ham.

Kaptajn Carden var nu meget myg. Han erklærede, at han blev bragt i en slem Forlegenhed, da han havde faaet en Parlamentsakt, der paabød ham at visitere alle Handelsskibe.

„Kan jeg ikke idetmindste faae Lov at gaae ombord i Briggen alene for at spørge Skipperen, hvorfra han kommer og hvorhen han gaar?“

„Nej. Det vil da hedde sig, at De har visiteret den!“

„Da vil det gjøre mig meget ondt at se uskyldigt Blod flyde. Vi ere jo dog venskabelige Magter!“

„Netop!“ svarede van Dockum. „Derfor er jeg ogsaa højlig forbauset over Deres Fremfærd. Naar Nogen fornærmer min Nation, da opoffrer jeg Alt for at hævne det!“

Endelig fik Kaptajn Carden Lov til i et dansk Fartøj at nærme sig Briggen og rette et Par Spørgsmaal til Skipperen. Hermed maatte han lade sig nøje. Kort efter

fjernede de tre engelske Fregatter sig. Ogsaa denne Gang havde van Dockum ved sin resolute Optræden viist dem Vintervejen.

Saa stor Respekt fik Englænderne for van Dockum, at han ikke oftere blev forulempet af dem. Ja, da han kort Tid efter i Livorno traf sammen med Lord Keith, der laa her med sit Flagskib, modtog denne selv van Dockum ved Falderebet, omfavnede ham og viste ham den største Høflighed.

Samme Aar fik van Dockum iøvrigt Lejlighed til paa en smuk Maade at hævne sig paa Englænderne, idet han bragte en engelsk Fregat, „Santa Teresa“, flot igjen, da den havde løbet sig fast tæt udenfor Livorno.

Senere blev der betroet van Dockum et ligesaa ærefuldt som vanskeligt Hverv, hvis Udførelse maaske mere end noget Andet har bragt van Dockums Navn til Efterverdenen.

Det var Kejser Napoleons Plan at grundlægge en stor Flaadestation i Antwerpen for herfra at kunne holde den engelske Flaade i Skak. Værfter, Beddinger, Arsenaler og Dokker vare blevne anlagte, flere Linieskibe byggede, men det kneb med at faae Besætninger til disse. Napoleon fik da udvirket, at et Par af disse nybyggede Skibe skulde bemandes med danske Officerer og Besætninger.

Det blev „Dantzik“ og „Pultusk“, hvor de Danske kom ombord under Kaptajnerne Rosenvinge og Holsten.

Forholdene vare imidlertid meget vanskelige, Folkene fik ikke deres Lønning i rette Tid, Bespisningen var utilstrækkelig og i alt Fald uvant for danske Maver, hvortil kom, at de danske Chefers militære Forhold ikke var klart ordnet. Folkene gjorde flere Gange Mytteri, mellem Cheferne og de franske Myndigheder kom det til idelige og ubehagelige Rivninger, saaledes at det endte med, at de to Chefer bleve arresterede og hjemsendte.

Andre Chefer bleve sendte ud; det blev van Dockum og von Berger, som da, det var i 1809, vare Kommandørkaptajner.

Under van Dockums Overledelse bleve efterhaanden de danske Besætninger til de bedste i hele Flaaden. Ikke alene den franske Admiral Missiessy, men endog Kejseren, der flere Gange besøgte de danske Skibe, vare meget tilfredse og viste van Dockum al mulig Velvillie. Vel kom Flaaden ikke i Kamp, da den engelske Blokadestyrke udenfor Schelden var for overlegen. Derimod fik van Dockum Lejlighed til ombord i „Pultusk“, som han kommanderede, at vise, hvad en flink Skibsbesætning er i Stand til at udrette under en dygtig Chefs Kommando.

Kejseren havde anmeldt sit Besøg ved Antwerpen. De store Skibe laa endnu i Vinterleje, en beskyttet Ankerplads nogle Mile fra Byen. „Pultusk“ gik strax op til Antwerpen; dets Kanoner laa endnu inde i Arsenalet. Det er jo intet ringe Arbejde at bringe 84 Kanoner i Pramme, hejse dem op og lægge dem i deres Raperter. Intet Øjeblik blev spildt, Arbejdet blev tilendebragt om Natten, den næste Dag laa „Pultusk“ med alle sine Batterier paa Plads. Det var det første Skib, som kom i Orden.

Ved en anden Lejlighed vare endel Linieskibe til Ankers i Scheldens Munding. Det blæste en Storm, et for et sprang Ankertougene, og Skibene drev indefter. Da „Pultusk“ kom i Drift og maatte forlade sine Ankre, blev Rejsningen, som havde været strøgen, strax sat op, Skibet sejlede under fuldstændig Kommando op ad Floden, løb

agten om „Charlemagne“, hvor Kejseren var ombord, gav ham tre danske Hurraer og ankrede saa med en flot Manøvre. Et Par Dage efter kom Kejseren ombord og spurgte blandt Andet van Dockum, hvilken Assistance Skibene maatte have fra Land for at faae de tabte Ankere ombord igjen.

„For vort Vedkommende,“ bemærkede van Dockum, „behøves ingen Assistance. Vi have allerede fisket Ankrene op.“

„Hvor er de?“ spurgte Kejseren forundret.

„Paa deres Plads!“ svarede van Dockum.

„Jeg vil se dem!“ udbrød Kejseren.

Ledsaget af van Dockum gik han forefter. Da han havde seet, at det virkelig forholdt sig rigtigt, udbrød han:

„Man maa tilstaa, at Kongen af Danmark har en højst aktiv Marine.“

Kejseren var saa tilfreds med van Dockums Tjeneste, at han i 1812 udnævnte ham til fransk Kontreadmiral og skaffede ham Udnævnelse til samme Grad i den danske Flaade. Kong Frederik den 6te tillod ham at vælge mellem Frankrig og Danmark. Intet Øjeblik vaklede van Dockum. Skjøndt en stor Marine som den franske kunde byde ham ganske andre Fremtidsudsigter, vilde han ikke svigte sit Fædreland, til hvilket han i Foraaret 1813 vendte tilbage. Hvad dette Skridt fra hans Side egentlig betød, kan ses af, at han først i 1820 naaede at komme paa Kommandørs Lønning.

Joost van Dockum var født den 30te April 1753; han døde som Viceadmiral den 10de December 1834.

Peter Greis Krabbe.

Det var sent paa Eftermiddagen den 25de Juli 1800, da en lille Samling Skibe stod ind i Kanalen efter at være rundede om Goodwin Sands og nu for en laber, men gunstig Brise stode Vester paa. De høje, stejle Kalkklinter ved Foreland og hen ad Dover til laa i Skygge, medens Kanalens smudsiggrønne Vande krusedes let af Østenvinden.

Af de syv Skibe, der holdt tæt sammen, var det forreste aabenbart en Orlogsmand efter dens høje, slanke Rejsninger at dømme; ogsaa Splitflaget under dens Gaffel betegnede den som saadan. Det var Fregatten „Freja“, som under Kaptajn Krabbes Kommando skulde konvojere 6 til Middelhavet bestemte Handelsskibe ud ad Spanske Sø til.

Rejsen over Nordsøen var gaaet godt og uden Hindringer. Om en Dags Tid eller to kunde man haabe at have passeret den engelske Kyst.

Ombord paa „Freja“ gik to yngre Officerer op og ned ad Dækket samtalende om de gode Udsigter for Rejsen.

„Det er heldigt, at vi have Strømmen med netop her paa det Smalleste,“ sagde den Ene. „Heller ikke er der mange Sejlere til at genere os!“

„Aa nej, saamænd,“ bemærkede den Anden. „Nu vil jeg blot haabe, at vi ikke falder ind med engelske Orlogsmænd. De storsnudede Rade kunde vel nok forlange at visitere Konvojen.“

„Det gaar den Gamle aldrig i Evighed ind paa. Han vil sikkert bære sig ad ganske paa samme Maade som Kaptajn Joost van Dockum ifjor.“

„Ja, det var rask gjort, Du. Men van Dockum er ogsaa en glimrende Karl!“

„Tror Du da ikke, at Krabbe vilde bære sig ligedan ad?“

„En Sejler forude!“ prajede nu Udkiggen paa Bakken.

Den vagthavende Officer saae ud i sin Kikkert og kaldte derefter paa en Underofficer.

„Spring ned og meld Chefen, at vi har sex Orlogsmænd i Sigte forude. De staar bidevind ud fra Kysten med Bagbords Halser.“

Strax efter kom Kaptajn Krabbe op paa Dækket.

„Det er Englændere. Nu faae vi at se, om de har Ondt i Sinde. Pib alle Mand op!“

Konvojen nærmede sig mere og mere til Englænderne. Snart passerede „Freja“ dem i kort Afstand. Strax efter braste de engelske Skibe bak, og fra den ene af Fregatterne blev der firet et Fartøj af.

„Lad os saa pibe Folkene til Kanonerne og aabne i Magasinerne,“ sagde Krabbe til Næstkommanderende.

„Det er ikke værdt at røre Trommen til Klarskib for ej at udæske. Men paa den anden Side maa vi dog være belavede paa alle Eventualiteter. En kan ikke vide, hvad de Englændere kan finde paa.“

Et Øjeblik efter stode Folkene klare ved Kanonerne, medens „Freja“ rolig fortsatte sin Kurs.

Nu vare Handelsskibene naaede op til tværs for den engelske Eskadre, vi havde nær sagt den fjendtlige Eskadre, men det var jo ikke rigtigt, thi der herskede Fred og god Forstaaelse mellem Danmark og England.

Da satte Fartøjet af fra den engelske Fregat og roede ned mod Handelsskibene, men forandrede strax efter Kurs og stævnede hen mod „Freja“. Krabbe sagde saa til den vagthavende Officer:

„Drej til Vinden over Styrbord og lad Sejlene paa Stortoppen blive staaende!“

„Vel, Herr Kaptajn! — Bagbords Krydsgods, Styrbords Forbraser! — Styrbord med Roret! Hal ud Mesanen! — Bras! Gir og gaarder Fok!“

„Freja“ laa nu opbrast samme Vej som de engelske Skibe. Fartøjet fra disse lagde strax efter til ved „Freja“s Faldereb, en engelsk Officer entrede ombord og blev viist hen til Chefen.

„Jeg er sendt fra Chefen for Hans Majestæts Fregat „Nemesis“, Kaptajn Thomas Baker, for at meddele Eder, at det er hans Agt at visitere Skibene i Eders Konvoj, hvad han anser sig for berettiget til. Findes der Krigskontrabande i et Skib, da maa I finde Eder i, at det bliver opbragt.“

„Vil De hilse Kaptajn Baker fra mig og sige ham, at jeg indestaar for Skibene i min Konvoj, og at de ere dækkede under mit Flag. For imidlertid at vise ham al mulig Imødekommenhed, skal jeg erklære mig villig til at lade ham se Skibenes Papirer, som ere her ombord i min Varetægt. Længere kan jeg ikke strække mig.“

„Da maa jeg dog bemærke“ . . .

„Der er Intet videre at bemærke,“ afbrød Krabbe Englænderen roligt og bestemt. „Jeg skal tilføje, at hvis nogen engelsk Baad prøver paa at borde min Konvoj, betragter jeg det som en fjendtlig Handling, hvorfor jeg vil vise Saadant af med Magt. Farvel!“

Med denne fyndige Besked maatte Englænderen forføje sig bort. Kaptajn Baker følte sig imidlertid overbevist om, at Krabbes store Ord ikke vare alvorlig mente. Baker havde jo foruden sin egen Fregat „Nemesis“ endvidere Fregatterne „Prevoyant“, Kaptajn Seater, og „Terpsichore“, Kaptajn Gage, Korvetten „Arrow“, Kaptajn Batton, samt endelig en Brig og en armeret Lugger. Krabbe vilde sikkert med sin ene Fregat betænke sig paa at optage en Kamp med sex Fjender. Derfor gav Baker strax Ordre til, at hans Fartøj skulde gaa ombord i det nærmeste af de danske Handelsskibe.

Ombord i „Freja“ havde Folkene hele Tiden staaet klare ved Kanonerne. Da nu det engelske Fartøj satte Kursen ind paa Handelsskibene, gik Krabbe hen til en af de agterste Kanoner om Bagbord paa Skandsen.

„Du skyder jo godt, Lars,“ sagde han til Kanonkommandøren. „Sæt en Kugle lige foran Bougen af Engelskmandens Baad.“

Skuddet drønede ud over Søen. Kuglen vandede lige foran Fartøjet, saa dette blev oversprøjtet af Vandet, men i samme Nu vendte „Nemesis“ Bredsiden til og gav „Freja“ hele sit Lag, som dog ikke gjorde videre Skade.

„Op med Roret!“ kommanderede Krabbe strax. „Klar ved Kanonerne om Bagbord og brænd paa, naar I kan holde paa Fregatten!“

Som en Top drejede „Freja“, saa den vendte Bredsiden mod Englænderne og sendte dem strax efter en lydelig Hilsen som Tak for Høfligheden.

Dermed var Spillet gaaende. Medens „Nemesis“ og „Terpsichore“ kneb tæt op i Læ af „Freja“, gik „Prevoyant“ og „Arrow“ over Stag, holdt klos agtenom „Freja“, gav denne i Forbifarten hver deres langskibs Lag og lagde sig saa tæt paa dens Styrbords Side til Luvart.

Til Uheld for Krabbe blev det nu henad Solnedgang saa flovt, at han ikke kunde manøvrere, men maatte blive liggende midt inde mellem de fire engelske Fregatter, medens Briggen og Luggeren søgte ned mod Konvojen.

Krabbe tabte dog derfor ikke Hovedet.

„Lad os nu klemme paa med Kanonerne,“ sagde han til Premierlieutenant Ulrich Schønheyder. „Lad Folkene sigte lavt. Der er jo ingen Raison i at skyde paa Rejsningerne, de gjøre dog ingen Nytte alligevel, saa længe der ikke er mere Luft.“

Schønheyder lod Ordren gaa videre; selv ilede han fra Kanon til Kanon, gav Anvisninger til Folkene, tog engang imellem selv Sigte, og uafbrudt gik nu Skydningen sin Gang fra begge Sider.

Snart var „Freja“ ganske indhyllet i Krudtrøg. Det var da umuligt at tage nøjagtigt Sigte, hvilket Schønheyder meldte til Krabbe, der havde taget Plads oppe paa Hytten.

„Gjør Intet til Sagen, Lieutenant Schønheyder," bemærkede Krabbe. „Skyd vaterpas Skud til begge Sider, saa gaar Kuglerne ikke for højt. Lad de midtskibs Kanoner paa begge Sider skyde ret tværs, de forreste lidt forefter og de agterste lidt agterefter. Saa skulde det være mærkeligt, om vi ikke ramme."

Englænderne skød i Begyndelsen for højt, saa deres Kugler gik væk over „Freja"s Skrog, hvorimod Rejsningerne bleve svært forskudte. Blandt Andet blev Mesansgaffelen skudt ned, og Flaget, der vajede under den, fulgte med. Englænderne gave et vældigt Hurraraab, da de saae Flaget falde. I en Fart fik imidlertid Krabbe en Flagstang rejst agter paa Hakkebrættet; da Flaget saa blev hejst under denne, var det de danske og norske Matrosers Tour at raabe Hurra.

Ved Hjælp af den svage Vind lykkedes det endelig et af de engelske Skibe at lægge sig ret agtenfor „Freja", der nu fik denne Modstanders Ild agterind. Flere Kanoner bleve derved demonterede. Krabbe indsaae da, at fortsat Modstand vilde være unyttig. Han havde jo ogsaa tilstrækkelig viist, at han ikke godvillig vilde finde sig i Visitationen.

I en hel Time havde han kæmpet mod den firdobbelte Overmagt. Mærkelig heldig var han sluppen derfra, thi han havde kun 2 Døde og 5 Saarede. Skibet selv havde flere Grundskud og trak meget Vand. Han gav da Ordre til at hale Flaget ned, idet han samtidig holdt inde med Skydningen.

Strax efter kom en engelsk Officer ombord fra Baker.

Mit første Ærinde til Eder," sagde Englænderen til Krabbe, „er at udtrykke min Chefs Beundring for Eders heltemodige Kamp, hvornæst jeg skal anmode Eder om atter at hejse det Flag, De saa hæderfuldt har forsvaret. Om De ønsker Assistance, skal den strax blive sendt ombord!"

„Vil De sige til Deres Chef, at jeg gjør ham ansvarlig for den Skade, som mit Skib har lidt. Vil han sende mig nogle Tømmermænd, vilde jeg nok have Brug for dem; thi „Freja" er halvvejs synkefærdig. Har De ellers nogen Besked til mig?"

„Vi gaa nu ind paa Downs Rhed, og Kaptajn Baker beder Dem følge med."

„Det er netop ogsaa mit Ønske at komme derind og faae Sagen nærmere undersøgt."

Ved Englændernes Hjælp blev der nu sat Tællepropper i Hullerne i Vandlinien og spigret Blyplader ovenpaa. Man kunde da holde Skibet paa Pumperne. Kursen blev sat ind mod Downs, hvor der ankredes sent paa Aftenen. Den paa Rheden kommanderende Viceadmiral Lutwidge gav strax Ordre til, at „Freja" skulde beholde sit danske Flag vajende, men dog have en engelsk Vagt ombord.

Efter en Maaneds Forhandlinger mellem den danske og den engelske Regjering, mellem hvilke det nær var kommet til Krig, blev det endelig bestemt, at den danske Regjering foreløbig ikke vilde lade sine Handelsskibe sejle under Konvoj, indtil der var truffet nærmere Bestemmelse om, hvorvidt det skulde være tilladt at visitere Skibe, der sejlede under Bedækning af Krigsskibe.

Medens disse Forhandlinger stode paa, laa „Freja" stadig til Ankers ved Downs. Englænderne viste Krabbe og hans Officerer megen Høflighed, ligesom de besørgede

„Freja“ fuldstændig istandsat. I Begyndelsen af September kunde han endelig fortsætte sin Rejse.

Ved sin Hjemkomst fik han fra den danske Konge tilstillet en guldbeslaaet Æressabel.

Peter Krabbe, som var født den 22de November 1755, døde som Kommandørkaptajn den 24de Januar 1807.

Peter Greis Krabbe

De Dansk-Norske i Vestindien.

Indtil helt ind i dette Aarhundrede bleve Farvandene i Vestindien gjorte usikkre af Sørøvere, der først optraadte i store organiserede Bander under Navn af Flibustierer eller Boucanierer; da disses Magt henimod Aar 1700 var bleven brudt, dreve Sørøverne enkeltvis deres indbringende Uvæsen. Under de store napoleonske Krige og senere under de amerikanske Frihedskampe mod Spanien var der desuden i de vestindiske Have fuldt op af Kapere, som ikke altid toge det saa nøje med de neutrale Handelsskibe. Var der ingen Krigsskibe i Nærheden, hændte det ofte, at de uden videre opbragte de Skibe, de kunde faae fat paa, og de vare saaledes ikke stort Andet end autoriserede Sørøvere, som ofte ikke gave de virkelige Pirater stort efter i Retning af Plyndring og Grusomhed.

Det var derfor nødvendigt til Handelens og Skibsfartens Beskyttelse stadig at holde et eller flere Krigsskibe ved vore vestindiske Øer. Altid maatte Stationsskibene være paa Færde, og hyppig havde de Sammenstød baade med Sørøvere og Kapere.

I Aaret 1799 havde Fregatten „Freja“, Kaptajn P. C. Wessel-Brown, Station derude. Tillige havde han under sin Kommando to i Vestindien kjøbte Skonnerter, der vare blevne armerede hver med 12 smaa Kanoner, nemlig „den Aarvaagne“, der førtes af Premierlieutenant Bernhard Ulrich Middelboe, og „Iresine“, Premierlieutenant Peter Carl Lillienskjold. Disse benyttedes navnlig til at konvojere Skibe imellem vore Øer.

I April laa „Den Aarvaagne“ til Ankers paa Vestenden af St. Croix ved Frederikssted, da en dansk Skipper kom ombord til Middelboe for at anmode ham om Ledsagelse over ad St. Thomas til.

Den 1ste Maj lettede de to Skibe, stode Nord paa langs Kysten af St. Croix og krydsede derefter op mod den friske Nordostpassat. De vare naaede over Trediedelen af Vejen, da et stort fuldrigget Skib kom Øster fra og holdt rumskjøds ned imod de to danske Skibe. „Den Aarvaagne“, der var en fortrinlig Sejler, var da et Stykke til Luvart af den danske Koffardibrig. Den fremmede Fregat løb tæt forbi „Den Aarvaagne“. Man kunde se, at den førte 18 Kanoner, og paa dens Spejl læstes Navnet „Experiment“. Under Gaffelen vajede engelsk Flag.

Middelboe kjendte den godt, det var en særlig næsvis Kaper, der allerede ofte havde været meget nærgaaende mod danske Handelsskibe, som jævnlig havde ført Klage over den. Endnu var det dog ikke lykkedes at attrapere den paa fersk Gjerning.

Lidt efter, at den var passeret den danske Orlogsskonnert, sendte den et Skud mod Briggen. Øjeblikkelig lod Middelboe Roret lægge op, Skonnerten faldt af for Vinden, og et Øjeblik efter var den paa Siden af „Experiment“.

Middelboe sendte strax et Skud foran om Kaperen og raabte:

„Vil I strax sende Fartøj ombord til mig og forevise mig Eders Papirer!“

„Tror I, jeg stikker op for slig en Pjalt Skonnert,“ svarede Kaperkaptajnen. „Har I Noget at tale med mig om, da kan I komme ombord til mig, hvis I lyster.“

„Ser I ikke, det er en Orlogsmand, I har for Eder. Skipperen skal strax møde hos mig.“

„Jeg er ligesaa god en Orlogsmand som I, og jeg er ikke Skipper. Mit Navn er Kaptajn Parker Koppelmann.“

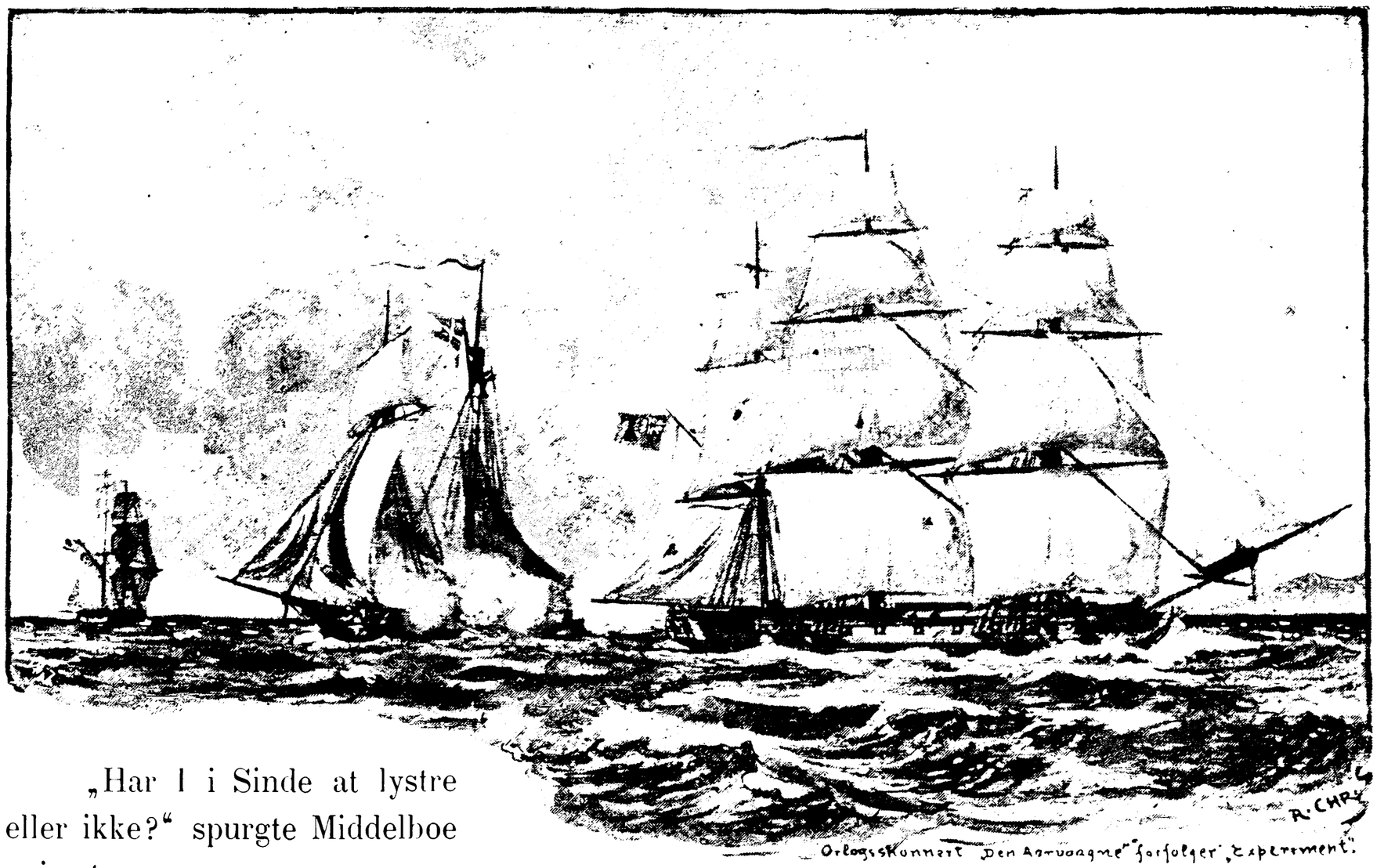

Orlogsskonnert „Den Aarvaagne" forfølger „Experiment".

„Har I i Sinde at lystre eller ikke?" spurgte Middelboe opirret.

„Nej!" svarede Kaperskipperen i en haanlig Tone.

Middelboe gav da Ordre til at sende et skarpt Skud foran om Kaperen og et andet tæt agten om ham. Det havde imidlertid ikke anden Virkning, end at Kaperen raabte over til ham:

„Tror I virkelig, at jeg lader mig skræmme af Eders Nøglebøsser?"

Kaptajn Koppelmann havde aabenbart ikke troet, at Middelboe vilde binde an for Alvor med en Modstander, der var en halv Gang stærkere end „Den Aarvaagne". Stor var derfor hans Overraskelse, da han pludselig fik det glatte Lag fra den danske Skonnert.

„Experiment" drejede strax til Vinden og flygtede bort for fulde Sejl. Middelboe holdt efter ham, idet han girede snart til den ene Side, snart til den anden for at give „Experiment" Laget. Kaperen sejlede imidlertid for godt, det var umuligt for Middelboe at naae ham. Da Jagten havde varet i over 2 Timer, fik Middelboe Melding om, at der kun var en Snes Karduser tilbage. Han maatte da opgive Forfølgelsen. „Experiment" havde sendt nogle Skud med sin agterste Kanon, dog uden den ringeste Virkning.

Medens „Experiment" snart efter forsvandt i østlig Retning, holdt Middelboe tilbage til Briggen, hvorefter begge Skibene krydsede ind til St. Thomas.

Skonnerten „Iresine" havde imidlertid været ovre ved St. Jan og havde derefter begivet sig ud paa et Kryds Øster ude. Lieutenant Lillienskjold kjendte Intet til Middelboes Affaire.

Da han den 29de Maj var 5 Mile Nordøst for St. Croix, opdagede han, at et dansk Koffardiskib blev overhalet af en Kaper. Uagtet der var en engelsk Orlogskorvet i Nærheden, gjorde den ikke Mine til at ville forhindre Kaperen i at tage det danske Skib. Lillienskjold holdt derfor strax ned paa Kaperen og gav ham et skarpt Skud. Den engelske Korvet drejede imidlertid strax af, løb agten om „Iresine" og prajede over for at spørge, hvorfor denne havde skudt. Lillienskjold svarede da:

„Jeg har sendt en Kugle efter Kaperen. Vil De være saa god at sørge for, at det danske Koffardiskib faaer Lov til uhindret at sejle videre.“

Lillienskjolds bestemte Optræden havde til Følge, at Korvetten gav Kaperen Ordre til at lade det danske Skib gaa, og Lillienskjold fulgte tæt efter dette for yderligere at beskytte det.

Kaperen — det var atter „Experiment“, som var paa Spil — vilde imidlertid tage Revanche for det Nederlag, han tidligere havde lidt. Han troede, at det var „Den Aarvaagne“, han havde for sig, thi denne og „Iresine“ lignede hinanden som to Draaber Vand. Nu, da han havde en engelsk Orlogsmand i Nærheden, var han bleven modigere og vedblev derfor i flere Timer at sejle lige i Kjølvandet paa „Iresine“; ogsaa Korvetten fulgte med.

Dette blev efterhaanden Lillienskjold for kjedeligt. Han gav da sin Styrmand Troholdt Ordre til med et Fartøj at gaa ombord i „Experiment“ for at sige, at det var uforskammet af ham at følge „Iresine“ lige i Hælene. Hvis han ikke strax drejede af, vilde han faae det glatte Lag.

Kaptajn Koppelmann svarede, at han syntes Lejligheden var for god til ikke at tage Hævn over den Tort, han forleden havde. Da Troholdt svarede, at han ikke kjendte Noget hertil, og at „Iresine“ aldrig havde mødt „Experiment“, blev Koppelmann høflig, bad om Undskyldning for sin Fejltagelse og drejede bort, hvorefter den engelske Orlogskorvet ligeledes holdt inde med sin umotiverede Forfølgelse.

Atter holdt nu Lilienskjold krydsende i Farvandene, og allerede den 2den Juni om Morgenen fik han paany „Experiment“ i Sigte. Nu var der en gunstig Lejlighed for ham til at drage Kaperen til Regnskab for hans næsvise Opførsel. Han holdt lige ned paa „Experiment“ og gav denne et glat Lag.

„Kom strax ombord til mig,“ prajede Lillienskjold, „og viis af Eders Papirer, at I har Eders Kaperpatent og ikke er nogen Sørøver.“

Kaperen svarede ikke, og Lillienskjold gav ham da paany et Lag, hvorefter „Experiment“ løb sin Vej. „Iresine“ fulgte efter. Endelig efter en Times Forløb besluttede Koppelmann sig til at holde Stand. Han drejede til Vinden, vendte og lagde sig paa Siden af „Iresine“.

Klokken var da 10, og i hele sex Timer vedblev nu de to Skibe at kæmpe. Lillienskjold maatte da standse med Skydningen, thi næsten alt hans Krudt var skudt bort.

Han kaldte da paa sin Styrmand.

„Troholdt,“ sagde han til denne, „gaa ombord med Sluppen i „Experiment“ og sig til Skipperen, at naar jeg har standset Ilden, da er det ikke, fordi jeg vil opgive Kampen, men fordi mit Krudt er sluppet op. Hvis han vil driste sig til at entre, da er jeg rede til at møde ham med blanke Vaaben. Men hvis ikke, da bed ham vente, til jeg har hentet Krudt inde i Christianssted, da kunne vi begynde forfra, saafremt han ikke har tabt Modet.“

Med denne Besked roede da Troholdt ombord til „Experiment“. Ikke saasnart var han kommen op paa Kaperskibets Dæk, før han blev greben og bagbunden. Ogsaa Fartøjets Besætning blev overmandet.

Koppelmann lod nu to Fartøjer fire af, bemandede dem og roede løs paa „Iresine“. Her var man imidlertid klar til at tage imod ham.

De engelske Fartøjer hagede sig fast ved Skonnertens Side, og en heftig Kamp paafulgte med Huggerter og Pistoler. Det lykkedes flere af de engelske Matroser at bane sig Vej op paa Dækket, hvor de dog strax bleve huggede ned. Ogsaa Kaptajn Koppelmann vilde svinge sig over Rælingen. Da greb en dansk Matros ham under Armene og kastede ham i Vandet.

Englænderne tabte nu Modet og roede tilbage til deres Skib, idet de ikke engang gave sig Tid til at fiske Kaptajn Koppelmann op. Fra „Iresine“ kastede man imidlertid en Ende ud til ham, hvormed han haledes op; derefter bleve han og hans saarede Folk bragte ned under Dækket.

Ombord i „Experiment“ blev man rasende over det lidte Nederlag. Kaperskibet holdt lige ned paa „Iresine“ og gav Skonnerten det glatte Lag, hvorefter den engelske Næstkommanderende raabte:

„Hvis I ikke stryger Flaget strax, da bliver I skudte i Sænk!“

„Jeg stryger ikke mit Flag for Nogen,“ svarede Lillienskjold tilbage. „I veed, at jeg intet Krudt har, derfor er der ingen Tapperhed ved at skyde mig i Sænk. Tør I vove en Entring igjen, da skal I vel faae at fornemme, at endnu har I ikke gjort mig til Fange. Saalænge der er en eneste Dansk i Live her ombord, skal I faae Lov til at lade mit Flag blive vajende.“

Dette kjække Sprog imponerede Englænderne. „Experiment“ holdt et Stykke væk fra „Iresine“. Lidt efter kom to Fartøjer roende fra Kaperen; allerede troede Lillienskjold, at Englænderne atter vilde entre. Da opdagede han, at i det ene Fartøj sad Styrmand Troholdt, og at det var hans egne Folk, der roede i det.

Englænderne bade nu meget ydmygt, om de maatte faae deres Kaptajn og deres Kammerater tilbage, saa skulde de afstaae fra videre Kamp. Lillienskjold, som jo ikke mere kunde bruge sine Kanoner, fandt det raadeligst at indvillige i dette Forslag, hvorefter Skibene skiltes ad.

„Iresine“ havde under Kampen faaet 3 Mand dræbte og 9 saarede. Dens Sejl og Rejsninger vare endel ramponerede, hvorimod Skroget ingen Skade havde lidt, saaledes at den med Lethed kunde søge tilbage til Frederikssted.

„Experiment“ havde havt et Tab af 4 Døde og henved en Snes Saarede, og Pumperne maatte uafladelig holdes gaaende, saaledes at den havde megen Besvær med at naae ind til Tortola.

Efter den Lære, Kaptajn Koppelmann saaledes havde faaet, holdt han for Fremtiden sine Fingre fra de dansk-norske Handelsskibe, som uforstyrrede kunde sejle mellem Øerne.

P. C. Lillienskjold. B. U. Middelboe. F. M. Dodt.

De to ovenfor omtalte Orlogsskonnerter havde stadig Station ude i Vestindien, dog bleve Besætningerne af og til skiftede. I September 1799 blev saaledes Lillienskjold afløst af Premierlieutenant Thomas Fasting, Middelboe af Premierlieutenant Hans Fædder. Sidst i Juni 1800 blev Briggen „Lougen“ paa 18 Kanoner sendt herud fra Danmark under Kommando af Kaptajnlieutenant Carl Wilhelm Jessen for at afløse Stationsfregatten. Denne var da „Thetis“, som var kommen derud i Stedet for „Freja“.

Den 31te August 1800 ankrede „Lougen“ ved Christianssted, hvor Jessen skulde melde sig til Generalguvernør Lindemann. Inde i Bassinet, som Havnen ved Christianssted sædvanlig kaldes, laa Skonnerten „Den Aarvaagne“. Chefen, Lieutenant Fædder, gik strax ombord til Jessen, dels for at hilse paa sin nye Foresatte, dels for at melde denne, at han om to Dage skulde fratræde Kommandoen af Skonnerten, som skulde overtages af Premierlieutenant H. Munk, den Samme, som i sin Tid havde ført Chebequen ved Billes Kamp med Tripolitanerne.

Dagen efter Jessens Ankomst sad han og Fædder sammen nede i Kahytten paa „Lougen“, hvor Fædder satte Jessen lidt ind i Forholdene herude.

„Man kan jo ikke negte,“ bemærkede Fædder sluttelig, „at Planterne herude ere storartet gjæstfrie og vise os al mulig Venlighed. I Længden bliver det jo dog lidt ensformigt, og Varmen er jo noget generende. Nu har jeg været her i over et Aar, og jeg maa ganske ærlig tilstaa, at jeg glæder mig svært til at komme hjem til Danmark igjen.“

„Ja, kjære Fædder, nu kan De jo snart faae Deres Ønske opfyldt.“

I det Samme traadte Næstkommanderende, Premierlieutenant Stephansen, ind i Kahytten.

„En Mils Vej ude til Søs ligger der en engelsk Kaper paa Siden af et dansk Skib. Det ser mig noget mistænkeligt ud.“

„Det har De Ret i,“ svarede Jessen. „Det er nok bedst, Fædder, at De gaar ud strax og piller lidt ved den Englænder.“

„Med Glæde,“ sagde Fædder og rejste sig. „Om fem Minuter skal jeg være let!“

„God Fornøjelse!“ bemærkede Stephansen. „Jeg havde sandelig ikke Noget imod at gjøre Dig Følgeskab.“

Fædder roede strax ombord i sit Skib, hvor hans Næstkommanderende, Sekondlieutenant Christoffer Lütken, tog imod ham ved Falderebet.

„Gjør strax klar til at lette,“ sagde Fædder. „Vi skal ud og se lidt paa, hvad den Englænder derude finder paa. Saa faar jeg da lidt Morskab endnu, inden min Vimpel gaar ned. Saasnart vi har Ankeret oppe, lad saa Folkene gaa til Kanonerne.“

„Vel, Hr. Lieutenant!“ svarede Lütken.

Sejlene bleve satte, Ankeret hevet hjem, Skonnerten krydsede ud forbi Koralrevet, der skjærmer Bassinet mod Nord, og holdt saa ud mod Kaperen, som den snart naaede.

Fædder gav nu Kaperskipperen Ordre til øjeblikkelig at komme ombord med sine Papirer.

„Javel! Nu skal jeg strax være der!“ lød Svaret.

Imidlertid lod de ikke til at have videre Hastværk ombord i Kaperskibet, som aldeles ikke gjorde Mine til at fire noget Fartøj i Vandet.

holde de Par Englændere fra Livet. Saavidt jeg nu kan skjønne, er den ene af dem vor gamle Bekjendt „Experiment“.

„Den anden er sikkert Fregatten „Arab“ paa 26 Kanoner, som er kommanderet af Kaptajn John Perkins. Vi har mødt den tidligere et Par Gange under Øerne.“

Efter en lille Pause bemærkede Jessen:

„Jeg tror, vi gjør for megen Fart endnu, hvis Englænderne skulle naae op. Luf lidt op og stævn lige paa Fugleklippen. Lad os saa tillige bjerge Bramsejlene.“

Fugleklippen er en lille høj Klippe, der hæver sig stejlt op af Havet, henved et Par Mile Sønden for St. Thomas.

Farten var nu mindsket, Englænderne kom rask ned paa „Lougen“, der rolig holdt sin Kurs. Idet „Arab“ passerede „Lougen“, sendte den tre skarpe Skud mod den danske Orlogsbrig.

Jessen prajede over til Englænderen, hvad dette skulde betyde, men fik intet Svar.

„Det er for galt, at man skal lade sig lumpe af det Pak,“ sagde Jessen. „Giv ham et skarpt Skud, saa svarer han vel!“

Det gjorde Englænderen ogsaa, thi ligesom „Lougen“ havde løsnet det ene Skud, gav „Arab“ sit glatte Lag.

„Saa, nu veed vi, hvad vi har at holde os til. Lad os nu kile løs paa dem, saasnart vi kan faae Sigte!“

„Arab“ var imidlertid drejet til Vinden og var derefter knebet agter fra op til Luvart af „Lougen“, idet den nu lagde sig tæt paa dennes Styrbords Side, medens „Experiment“ endnu holdt sig i nogen Afstand.

Baade paa „Lougen“ og „Arab“ blev der nu holdt en livlig Skydning i Gang. „Lougen“ havde jo 9 Kanoner i Laget, „Arab“ 13, saa dennes Overmagt var jo ikke saa overvældende.

Strax efter Kampens Begyndelse blev Jessen opmærksom paa, at „Den Aarvaagne“ stadig fulgte med, idet den øjensynlig vilde gjøre sit Bedste for at kunne tage Del i Kampen. Dette var imidlertid, som vi have set, imod Jessens Ønsker og Planer. Han lod da hejse et iforvejen aftalt Signal, der betød, at Skonnerten strax skulde gaa tilbage til St. Croix og melde, at Englænderne havde begyndt Fjendtlighederne.

Lieutenant Munk maatte da meget imod sin Lyst vende om og styre mod Christianssted, hvor han bragte Melding om det Passerede.

Dog gjorde han derved Jessen den Tjeneste en kort Tid at drage „Experiment“ bort, idet denne Fregat søgte at afskære „Den Aarvaagne“. Da dette ikke lykkedes, vendte „Experiment“ om, naaede snart Kamppladsen og lagde sig nu paa Bagbords Side af „Lougen“.

Man maa nu erindre, at i Sejlskibenes Tid kunde man ikke have saa stor Besætning ombord, at man kunde betjene alle Kanoner og desuden have Folk nok tilbage til at manøvrere Sejlene. Man maatte derfor nøjes med kun at have Bemanding til Kanonerne paa den ene Side; skulde man da skyde med begge Sider paa samme Tid, „dublere“ som det kaldtes, da maatte de halve Kanonbesætninger gaa over paa den anden Side, hvoraf Følgen da var, at kun hveranden Kanon kunde bruges.

Da nu „Experiment“ begyndte at engagere „Lougen“, gav Jessen strax Ordre til „Dublering“.

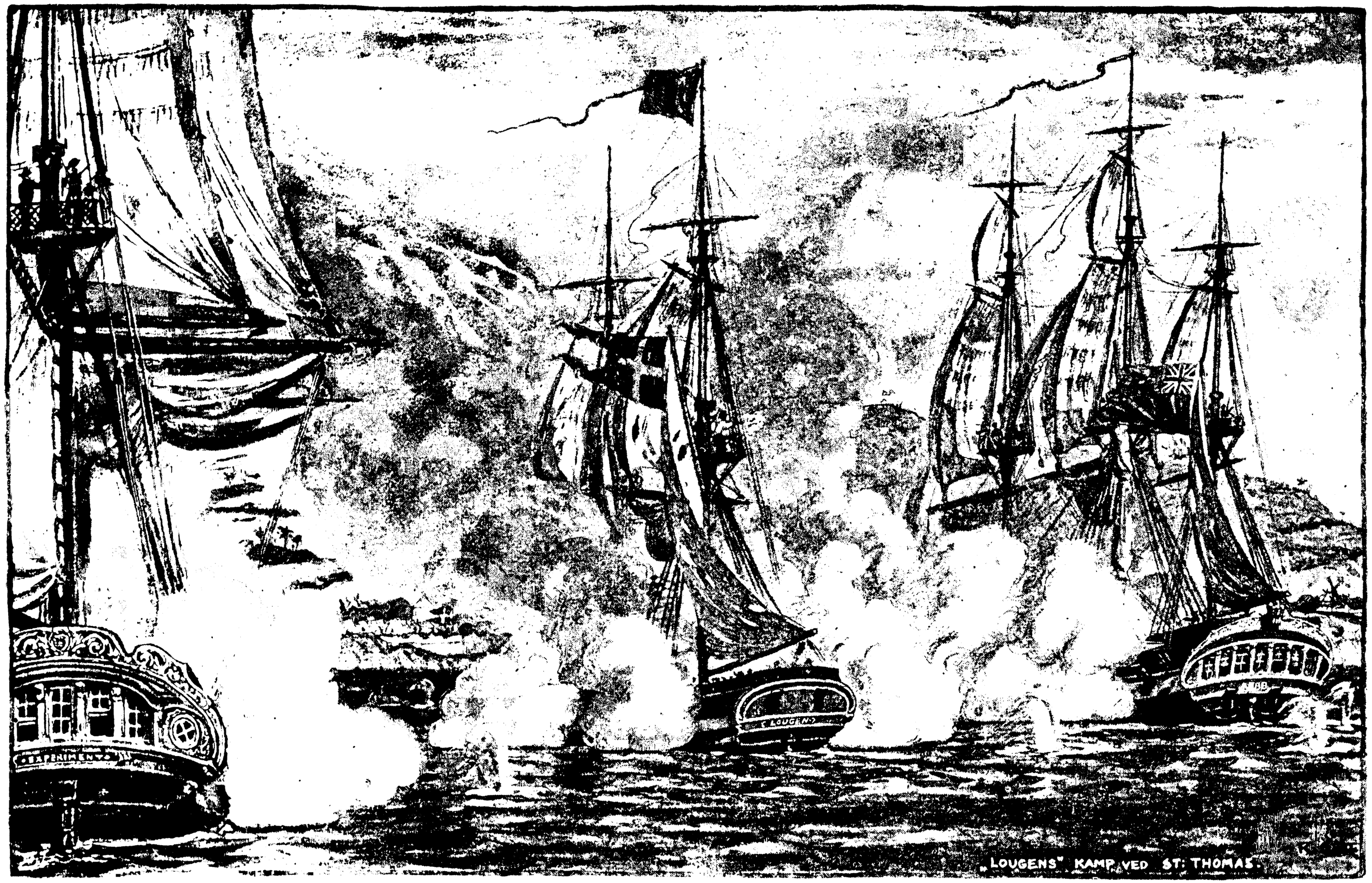
„LOUGENS" KAMP VED ST: THOMAS.

Da kom Næstkommanderende, Lieutenant Stephansen, hen til ham og sagde:

„Tillader Chefen, jeg maa gjøre en Bemærkning?“

„To, om De vil, min Kjære! Hvad har De paa Hjerte?“

„Hvis vi nu dublere, saa faar vi kun 5 Kanoner imod „Arab“s 13, og det er dog den stærkeste af vore Modstandere. „Experiment“ er ikke saa meget værd, at vi behøve at ændse den videre. Derfor er mit Raad, at vi lade Folkene blive ved det Styrbords Batteri og besætte et Par Kanoner om Bagbord med Folk fra Sejls Regjering.“

„De har fuldstændig Ret, Stephansen, og jeg takker Dem for det gode Raad, som jeg ogsaa strax vil følge.“

Jessen kaldte nu den yngste Officer hen til sig.

„Lieutenant Tordenskjold, vil De tage de 19 Mand, der ere ved Sejls Regjering, lade dem gaa til 4 af Kanonerne om Bagbord, og skyd saa løs paa „Experiment“. Men De maa være klar til strax at lade Folkene springe til Braserne igjen uden mindste Ophold, naar jeg varskoer!“

Den unge Lieutenant Tordenskjold, hvis Bedstefader var en Broder til vor berømte Søhelt, gav nu „Experiment“ en saadan Modtagelse, at dette Skib holdt lidt længere bort, dog stadig vedligeholdende sin Ild, som dog ikke gjorde nogen nævneværdig Skade.

„Lougen“s Besætning var strax bleven lidt betænkelig, da den saae sig angreben af to Fregatter. Nu steg dog atter Modet hos Folkene, eftersom disse bemærkede, at de ikke behøvede at ændse „Experiment“.

Naar Jessen, som vi ovenfor have set, lagde Vægt paa, at Folkene hurtig skulde springe til Braserne, da havde dette sin bestemte Grund. En Artillerikamp, selv paa nært Hold, frygtede han ikke. Derimod maatte han for enhver Pris undgaa en Entring, som let kunde blive skjæbnesvanger, eftersom „Arab“ alene havde en Besætning, der var mere end dobbelt saa stor som „Lougen“s. For at undgaa en Entring, hvis Englænderne skulde forsøge derpaa, var det nødvendigt at kunne manøvrere Briggen hurtigt, hvorfor man ogsaa maatte passe paa, at Rejsningen stedse holdtes i Stand.

Dette var imidlertid ikke saa let en Sag. Mange af Englændernes Skud gik for højt, hvorved de ramte Rejsningen, og idelig bleve da Fald og Braser skudte over. Stedse bleve de dog spledsede sammen igjen.

Ved dette farlige Arbejde var der især tre Mand, som særlig udmærkede sig, nemlig Overstyrmand Peter Hee, anden Styrmand Niels Esben Tømmer og endelig Skibmand Kulberg Svendsen, en Normand fra Trondhjems Distrikt. Flere Gange hændte det, at de Touge, hvori de sad, medens de arbejdede i Rejsningen, bleve overskudte, saaledes at de faldt ned fra en ikke ubetydelig Højde. Dette hændte saaledes tre Gange for Peter Hee, og den sidste Gang slog han sig ganske alvorlig. Med utrolig Sejghed, men med stort Besvær slæbte han sig dog op for fjerde Gang, og det lykkedes ham da virkelig at faae sit Arbejde udført.

Midt under Kampen indtraf der en Begivenhed, som let kunde have ført til en Katastrofe, hvis ikke de Nærmeststaaendes Koldblodighed i Tide afværgede Faren.

Skydningen foregik naturligvis saa hurtig som muligt, ogsaa Krudtlangningen maatte følgelig ske i al Hast. Det var da et Par Gange hændet, at en Kardus var gaaet i Stykker, idet den langedes op gjennem Lugen, og ved denne var der da blevet

spildt noget Krudt. Vel var Dækket inden Kampen gjort vaadt, men Krudtet var dog ikke blevet tilstrækkelig fugtigt derved.

Ved et Skud fra den nærmeste Kanon drev Vinden uheldigvis en Gnist ind igjennem Kanonporten. Gnisten faldt lige ned i det løstliggende Krudt, som fængede og tændte lld i en Bunke Forladninger, der jo bestode af gammelt, tjæret Værk. Hurtig blussede disse op, ogsaa noget Laderedskab begyndte at brænde, det Hele saae temmelig farligt ud.

Da sprang Underkanoner Lars Olsen og Underkanonersmath Niels Petersen til. Sammen med Kanonkommandøren, der hed Erik Hendriksen Hoff og var fra Bergen, traadte de tæt sammen om Ilden, sprang saa op i denne og fik den paa denne Maade kvalt, uden at Skydningen fra de andre Kanoner led nogen Standsning.

Lieutenant Dodt, der var Batterichef, havde gjentagne Gange givet Ordre til at lade hurtig, at ingen Tid skulde gaa tabt. Jessen blev da opmærksom paa, at en af Laderne, Matros Søren Christensen, blev siddende ude i Kanonporten, medens Kanonen blev affyret, idet han blot bøjede Hovedet og Overkroppen indenfor Skibssiden, saalænge han ikke skulde bruge Vidsker og Ansætter.

Jessen gik nu hen til ham og sagde:

„Hør, Søren, Du behøver sandelig ikke at vise saa stor Ilfærdighed. Spring kun indenfor mellem Skuddene, da er Du dog saa længe dækket for Englændernes smaa Skyts!“

„Undskyld, Herr Kaptajn, men det er nu min Lyst, at min Kanon skal gjøre størst Virkning.“

„Ja, ja, Søren! Nu har jeg advaret Dig, og derefter retter Du Dig!“

Søren gik vel et Par Gange ind fra Porten, men kort efter blev han atter siddende i den. Det gik da heller ikke godt, han fik en Musketkugle tværs gjennem Kroppen. Stor var Jessens Sorg, da han saae den tappre Søren Christensen blive bragt ned som dræbt.

Nu havde Kampen varet i 5 Kvarter, da begyndte Ilden fra „Arab“ at blive noget svagere. Jessen havde hele Tiden med jævn Fart holdt ind mod St. Thomas Havn, i det Haab at lokke Englænderne ind under Rækkevidde af det yderste Forts, Pyntbatteriets Kanoner. Inden han imidlertid naaede saa vidt, havde han det Held, at Pertyrlinen paa „Arab“s Bagbords Krananker blev skudt over. Ankeret faldt derved, Ankertouget løb ud og tog Sur, inden det kunde stoppes. Vel var der for dybt til, at Ankeret kunde naae Bund, men som det hang der for Bougen og maatte slæbes gjennem Vandet, hindrede det i den Grad Skibets Manøvrer, at „Arab“ maatte opgive Kampen. Den gik igjennem Vinden, stod bidevind Sydøst ud og satte derefter flere Sejl til for at undkomme. Havde Kaptajn Perkins havt Lyst til at fortsætte Kampen, kunde han jo have kappet Ankeret fra sig, men han lod ikke til at være oplagt dertil.

„Saa,“ yttrede Jessen. „Nu har vi kun „Experiment“ tilbage. Lad os nu tage ham under alvorlig Behandling.“

Ogsaa Kaptajn Koppelmann havde dog tabt Modet. Næppe havde han faaet et Lag fra „Lougen“, førend han holdt af og flygtede ned mod „Arab“.

Begge de engelske Skibe havde lidt en betydelig Skade. De havde faaet saa mange Grundskud, at Pumperne uafbrudt maatte holdes i Gang; det var med Nød og

Jessen advarer Matros Søren Christensen.

næppe, at de naaede ind til Tortola. „Arab“ havde mistet en Snes Mand; hvor mange „Experiment“ havde mistet, vides ikke.

„Lougen“ var selvfølgelig ogsaa endel forskudt, men naaede dog i god Behold ind til St. Thomas. Kun en Mand, Søren Christensen, var falden; Premierlieutenant Dodt og to Mand vare saarede.

Imidlertid samlede Englænderne en saa betydelig Søstyrke ved vore Øer, at disse knap tre Uger efter Jessens smukke Kamp ved Fugleklippen maatte overgive sig. Ogsaa de danske Stationsskibe toge Englænderne i Besiddelse, dog bleve Besætningerne hjemsendte.

Ved sin Tilbagekomst fik Jessen fra Kongen en guldbeslaaet Æressabel som Paaskjønnelse for hans tappre Færd.

Endnu skulle vi omtale de Officerer, der særlig havde indlagt sig Berømmelse paa den vestindiske Station. *Peter Carl Lillienskjold* fødtes den 29de September 1766, forlod Tjenesten 1815, blev senere Overlods i Vestindien og døde i Fredensborg den 7de Juli 1839. *Hans Fædder* var født den 21de Marts 1768 og fandt Heltedøden den 1ste September 1800. *Bernhard Ulrich Middelboe* fødtes den 16de November 1768, forlod Tjenesten i 1815 og døde som Kommandørkaptajn den 25de Oktober 1825. *Hans Stephansen* var født den 10de Januar 1773, gik af som Viceadmiral i 1848 og døde den 3die Maj 1851. *Frantz Martin Dodt* var født den 10de Maj 1776, forlod Tjenesten i 1818 og døde som Kaptajnlieutenant den 13de December 1819. *Johan Christian Tordenskjold* var født den 30te Oktober 1778; allerede i 1804 maatte han forlade Tjenesten paa Grund af en uhelbredelig Sindssygdom.

Om C. W. Jessen skulle vi senere faae mere at høre.

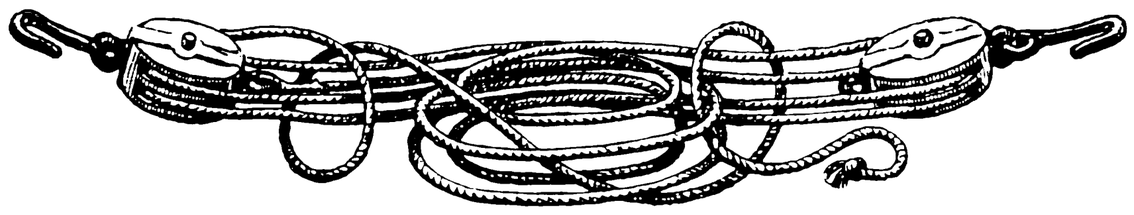

Som vi tidligere have nævnet, dreve Sørøvere deres Uvæsen ved vore Øer i Vestindien helt ind i dette Aarhundrede. Den sidste Gang, da der blev Lejlighed til at komme i Kast med dem, skulle vi nu meddele lidt om, uagtet vi ganske vist derved komme til at gjøre et lille Spring frem i Tiden, nemlig til Aaret 1825, da Korvetten „Najaden“ under Kommando af Kaptajn Wolfgang Kaas havde Station ved vore vestindiske Øer.

Paa denne Tid laa Spanierne i Krig med de ny oprettede Republikker herude, der tidligere havde været spanske Kolonier, deriblandt Venezuela og Columbia, hvis Præsident, den berømte General Simon Bolivar, havde udstedt adskillige Kaperbreve for paa denne Maade at komme den spanske Søhandel tillivs. Blandt disse Kapere, der gjorde det karaibiske Hav usikkert, var der en i Bordeaux født Kaptajn Laforcada, som førte en udmærket velsejlende og velbemandet, med en 8-pundig Drejekanon armeret Skonnert ved Navn „Adolfo“, med hvilken han havde gjort adskillige gode Forretninger. Han var imidlertid optraadt paa en saa raa og grusom Maade, at den columbiske Regjering negtede at fornye hans Kaperbrev, da dettes Gyldighed udløb den 1ste Juli 1825. Laforcada brød sig imidlertid ikke herom, han vedblev nu at sejle rundt for egen Regning, hvad der vil sige det Samme som, at han blev slet og ret Sørøver, uden Skalkeskjul af noget Kaperbrev.

Den 10de Juli 1825 laa Korvetten „Najaden“ til Ankers indenfor Buck Island, en lille Ø paa Nordsiden af St. Croix, 5 Kvartmil Østen for Bassinet, da ganske tidlig om Morgenen den lille Paketskonnert „Vigilant“ kom fra St. Thomas og bragte Efterretning om, at „Adolfo“ havde taget tre danske Skibe, hvorfor Guvernementet anmodede

Chefen om at opbringe eller ødelægge Sørøveren. I St. Thomas havde man arresteret 4 Mand af dens Besætning, der rimeligvis vare komne dertil for at afsætte noget af det gjorte Bytte. Af disse 4 Mand havde man sendt 2 med, af hvilke den ene skulde forblive i „Vigilant“, den anden afgives til Korvetten for at kunne paavise „Adolfo“. Endelig havde man sendt 25 Soldater fra Fortet i St. Thomas ombord paa „Vigilant“ under Kommando af Lieutenant Baron Bretton. Det var Meningen, at Soldaterne om nødvendigt skulde sættes i Land paa Culebra.

Kaptajn Kaas var hurtig paa Dækket. Da han havde hørt den ovennævnte Beretning, gav han strax Ordre til at gjøre klar til Letning og sendte samtidig Bud efter en af de unge Officerer, nemlig Korvettens 5te Kommanderende, som et Øjeblik efter var i Klæderne og meldte sig til Chefen.

„Lieutenant Irminger,“ sagde Kaptajn Kaas. „De har vel allerede hørt Nyhederne fra St. Thomas?“

„Javel, Herr Kaptajn!“

„Saa veed De altsaa, hvad det drejer sig om. Vil De tage Kommandoen af „Vigilant“ og følge med Korvetten op til Culebra. Ad den Kant er „Adolfo“ sidst bleven set.“

„Vel,“ svarede Irminger. „Jeg skal strax være klar. Dog vil jeg gjerne bede om at maatte faae et Par Falkonetter ombord paa „Vigilant“ og nogle Matroser. „Adolfo“ er jo armeret, og ombord paa „Vigilant“ er der, fraregnet Soldaterne, kun Føreren og en sex, syv Negre, som ikke ere meget værd.“

„Det er slet ikke Hensigten, at De skal slaas med Sørøveren“, bemærkede Kaptajn Kaas. „Naar vi kommer op til Culebra, skal De blot løbe ind i Havnene for at finde, hvor „Adolfo“ ligger, og saa strax bringe mig Melding derom. Saa løber jeg selv ind med „Najaden“ og tager Sørøveren. Er der ikke Vand nok for Korvetten, sender jeg vore armerede Fartøjer ind. De behøver altsaa ingen Armering ombord i „Vigilant“. Jeg maa nu bede Dem skynde Dem at komme afsted, vi have allerede manet Kabellaringen.“

Irminger ilede nu ned i sit Lukaf, fik fat i sin Huggert og sine Pistoler, sendte Bud til Overkanoneren om skarpe Patroner, hvorefter han atter kom op, netop som Kommandoen lød fra Næstkommanderende, Kaptajnlieutenant Havn:

„Bommene i Spillet — Hiv rundt!“

To Matroser fik Irminger dog Lov til at tage med, Arnold Knippel og Conrad Hansen.

„Vigilant“ var snart let og stod foran Korvetten Nordvest i. Endnu prajede Kaptajn Kaas over til Irminger:

„Vil De sætte Kurs lige paa Sydsiden af Culebra og holde Dem en Kvartmil forud for „Najaden“. Gjør saamegen Fart, De kan!“

Skibene holdt nu deres Kurs. Ved at føre begge Forstagsejl og kun at sætte Store Bramsejl, ved at stikke lidt paa et Skjøde hist og her, ved at hale Kanonerne ind og ved hele sin Manøvrering søgte Korvetten at ligne en almindelig Koffardimand for saaledes at gjøre sig ukjendelig for Sørøveren.

Med den friske Passat var „Vigilant“ Kl. 5 om Eftermiddagen inde under Sydsiden af Culebra, da man saae en overordentlig smuk og slank Skonnert stikke ud fra

Land og sætte Kursen Vester efter. Den Sørøver, der var ombord paa „Vigilant“ erklærede strax, at det var „Adolfo“. Samtidig trak der en svær Tordenbyge op med stiv Kuling. Som Følge deraf kom Korvetten, hvorfra man havde opdaget Sørøverskonnerten, snart op paa Siden af „Vigilant“, og de to Skibe fulgtes nu tæt sammen lige til Sydvestpynten af Culebra.

Det var nu begyndt at skumre, snart vilde Mørket falde paa. Endnu kunde man dog skimte „Adolfo“, som under Pres af Sejl holdt Nord paa langs Vestkysten af Øen. Den havde aabenbart opdaget, at „Najaden“ var Orlogsmand, trods al Maskeringen.

Culebra ligger omtrent midt imellem St. Thomas og Portorico. Fra Culebra strækker der sig helt over til den sidstnævnte Ø i en Afstand af næsten 4 Mile en Række Skær og Koralrev, Cordilleras Revene, mellem hvilke der kun findes et Par smalle Løb, et meget vanskeligt Farvand.

„Vigilant ohoj!“ prajede nu Kaptajn Kaas. „Tør De paatage Dem at forfølge Skonnerten. Jeg kan ikke risikere Korvetten inde mellem Skærene i Mørket.“

„Javel, Herr Kaptajn,“ raabte Irminger til Svar. „Jeg skal gjøre mit Bedste.“

„Najaden“ drejede da til Vinden Sønder over, medens „Vigilant“ vedblev at holde Nord paa efter Sørøveren, op mod Skærene.

Irminger lod nu den Sørøver, han havde ombord, kalde hen til sig.

„Kan Du bringe mig gjennem Farvandet Nord efter?“

„Nej!“ svarede Fyren. „Det er nu altfor mørkt dertil.“

„Nu skal jeg sige Dig en Ting. Naar „Adolfo“ er løben Nord efter, saa maa vi ogsaa kunne gjøre det. Du har krydset her med Skonnerten i samfulde tre Aar, saa Du maa kjende Farvandene ud og ind. Jeg forlanger derfor, at Du skal lodse mig igjennem, thi i Nat vil jeg langs Siden af „Adolfo“.

Sørøveren vilde paany gjøre Indvendinger, men Irminger afbrød ham med den Bemærkning:

„Nu tager Du din Plads her ved luv Vant. Jeg staar ved Siden af Dig. Kan Du se denne Pistol? Den er ladt, og hvis „Vigilant“ støder, saa skyder jeg Dig strax ned, forstaar Du!“

Denne Trudsel hjalp, Sørøveren gav nu sine Ordrer til Roret.

Det var en spændende og tillige en højst ubehagelig Sejlads. Hyppig trak der svære Tordenbyger over, Regnen øsede ned i Strømme, saaledes som den kun kan i Troperne, Natten var kulsort, dog slap „Vigilant“ heldig igjennem.

Om Natten havde man selvfølgelig Intet set til „Adolfo“. Lidt før Solens Opgang den 11te Juli kunde man mod den lysnende østlige Himmel skimte den Øster ude paa Nordsiden af Culebra, omtrent 1 Kvartmil fra Land.

Irminger besluttede nu at prøve paa at overliste sin Modstander og komme tæt paa Siden af ham for at tage ham ved Entring.

Det var et temmelig voveligt Forsøg; hvis „Adolfo“ mærkede Uraad, vilde den med sin overlegne Sejlads kunne vælge sin Afstand og skyde „Vigilant“ ned, uden at denne med sin Haandarmatur kunde gjøre nogen Modstand.

Irminger tråk nu sin Uniformsfrakke af og blev staaende i Skjorteærmer. Kun et Par af Negrene beholdt han oppe hos sig, Resten af Besætningen tilligemed alle Soldaterne blev sendt ned under Dækket. Med Baron Bretton aftalte han, at denne

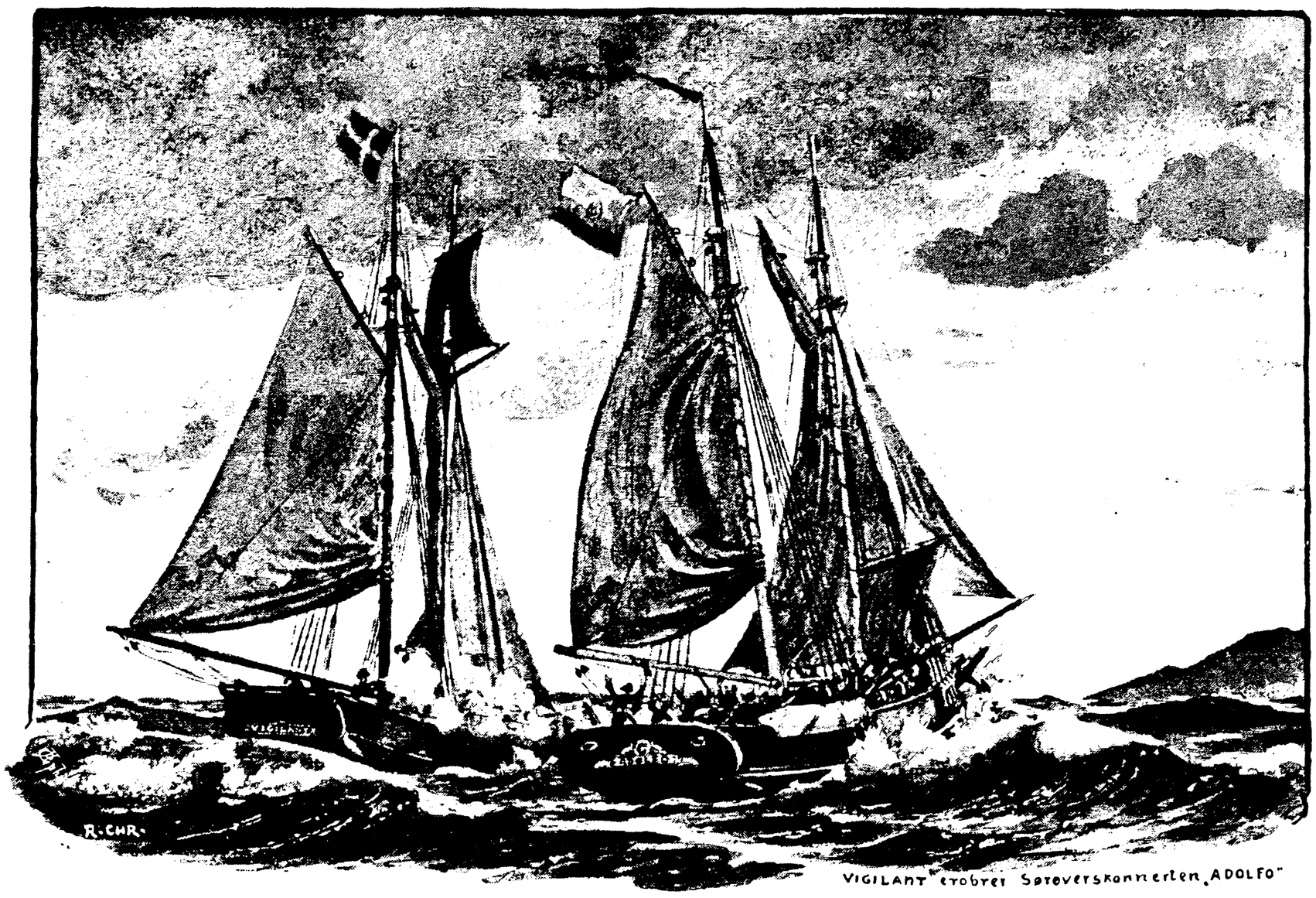

„VIGILANT" erobrer Søroverskonnerten „ADOLFO"

skulde fordele Folkene ved alle Lugerne, hvor de med skarpladte Geværer skulde være klare til strax at springe op paa given Kommando. Saasnart de kom op, skulde de sprede sig langs hele Rælingen, for at ikke altfor Mange skulde blive saarede, saafremt Sørøveren sendte et Kardæskskud.

Kursen var nu bleven sat lige paa „Adolfo". Snart efter opdagede den „Vigilant", affyrede et Skud og hejste columbisk Flag under Gaffelen. Irminger lod et gammelt dansk Koffardiflag hejse paa Stortoppen og fortsatte sin Kurs.

Snart var han paa Prajehold af „Adolfo"; fra denne blev der nu raabt over: „Kom ombord med Deres Papirer."

Irminger svarede: „Lige strax!" Samtidig søgte han dog at komme helt op paa Siden af „Adolfo", der imidlertid havde kastet bak for at vente paa Fartøj fra „Vigilant".

Endelig var Irminger lige paa Siden af „Adolfo", saa tæt, at Skibene i den temmelig høje Sø netop kunde slingre klar af hinanden. Ombord paa Sørøveren stode flere af Folkene temmelig ligegyldige rundt om paa Dækket.

Nu var Øjeblikket kommet. I en Hast trak Irminger sin Uniform paa, greb sine Pistoler, der havde ligget skjulte bag Rælingen, og kommanderede:

„Alle Mand op!"

Medens Soldaterne nu som Raketter fore op fra Lugerne og gjorde sig færdige til at skyde, raabte Irminger:

„Jeg har Ordre at bringe Dem ind til St. Thomas!"

„Jeg vil være fordømt, om jeg gjør," svarede Kaptajn Laforcada.

Nu blev der Røre paa „Adolfo". Folkene grebe deres Vaaben, Nogle ilede hen

for at gjøre Kanonen klar, et Par Geværskud affyredes mod „Vigilant“, dog uden at ramme Nogen.

„Vil De overgive Dem?“ raabte Irminger endnu en Gang.

„Jeg vil være fordømt, om jeg overgiver mig,“ prajede Laforcada tilbage.

„Fyr!“ kommanderede nu Irminger.

Paa det nære Hold, kun en halv Snes Alen, gjorde Salven en frygtelig Virkning, adskillige af Sørøverne styrtede om dræbte eller saarede. Irminger, der var en god Pistolskytte, tog med begge sine Pistoler Sigte paa Kaptajn Laforcada og trykkede løs. Med et Skrig styrtede Sørøveren om.

Ogsaa „Adolfo“s Lieutenant, saavelsom den Mand, der lige skulde til at affyre Kanonen, vare ramte. Der herskede en almindelig Forvirring der ombord. Allerede skulde Soldaterne give en ny Salve, da blev det columbiske Flag og ligeledes Vimplen strøgne.

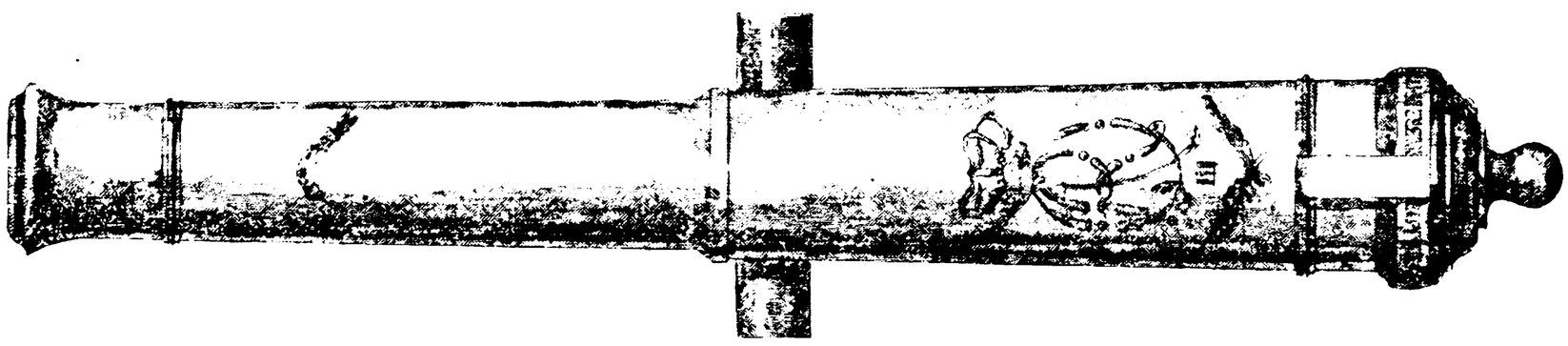

• Kanon erobret fra den columbiske Sørøverskonnert „Adolfo“.

Irminger lod nu strax „Vigilant“s Baad fire af og gik sammen med Arnold Knippel og Conrad Hansen samt nogle Soldater ombord paa „Adolfo“, hvor de to Matroser efter Irmingers Ordre strax løb hen agter for at stikke et dansk Flag paa Flaglinen under Gaffelen. Øjeblikket efter gik det danske Flag til Vejrs under et tredobbelt Hurra.

Besætningen fra „Adolfo“ blev nu strax bragt over paa „Vigilant“, hvor de fik Ordre til at lægge sig i en Kreds paa Dækket. Udenom stilledes der en Vagt af Soldater med skarpladte Geværer og med Paalæg om øjeblikkelig at skyde enhver af Røverne, der ikke forholdt sig rolig.

Samtidig lod Irminger de Saarede bringe ned. Kaptajn Laforcada havde faaet et Skud i Underlivet og et Skud i Brystet; han døde et Kvarter efter. Lieutenanten var død strax. En Matros, en ualmindelig stor og stærk Mulat, havde faaet to Kugler, den ene gjennem Anklen. Han døde nogle Dage senere i St. Thomas, efter at Benet var sat af.

En af Folkene, en forvoven og rask Karl at se paa, der var Baadsmand i „Adolfo“, blev tagen i Forhør af Irminger. Han forklarede da, at han havde gjort Kaptajn Laforcada opmærksom paa, at „Vigilant“ var den samme Skonnert, de igaar havde set i Følge med den danske Korvet. Men Kaptajnen vilde ikke tro det, han saae ikke ganske klart, eftersom han saa tidlig paa Morgenen endnu ikke havde faaet sin Grog.

Ombord i „Adolfo“ fandtes 13 spanske Fanger i Lænker. Irminger lod dem strax løse og forbinde, idet Lænkerne paa flere af dem havde gnavet Hul paa Haandled og Ankler. Man kan tænke sig disse ulykkelige Menneskers Glæde over at se sig befriede.

Skipperen fra „Vigilant“ blev nu sat ombord i „Adolfo“ tilligemed de to danske Matroser og nogle af Negrene. Ligeledes gik Baron Bretton der ombord med nogle Soldater. Selv blev Irminger i „Vigilant“ og styrede efter St. Thomas, da han ikke kunde se noget til „Najaden“. Det var frisk Kuling, og „Vigilant“ havde alle Sejl til,

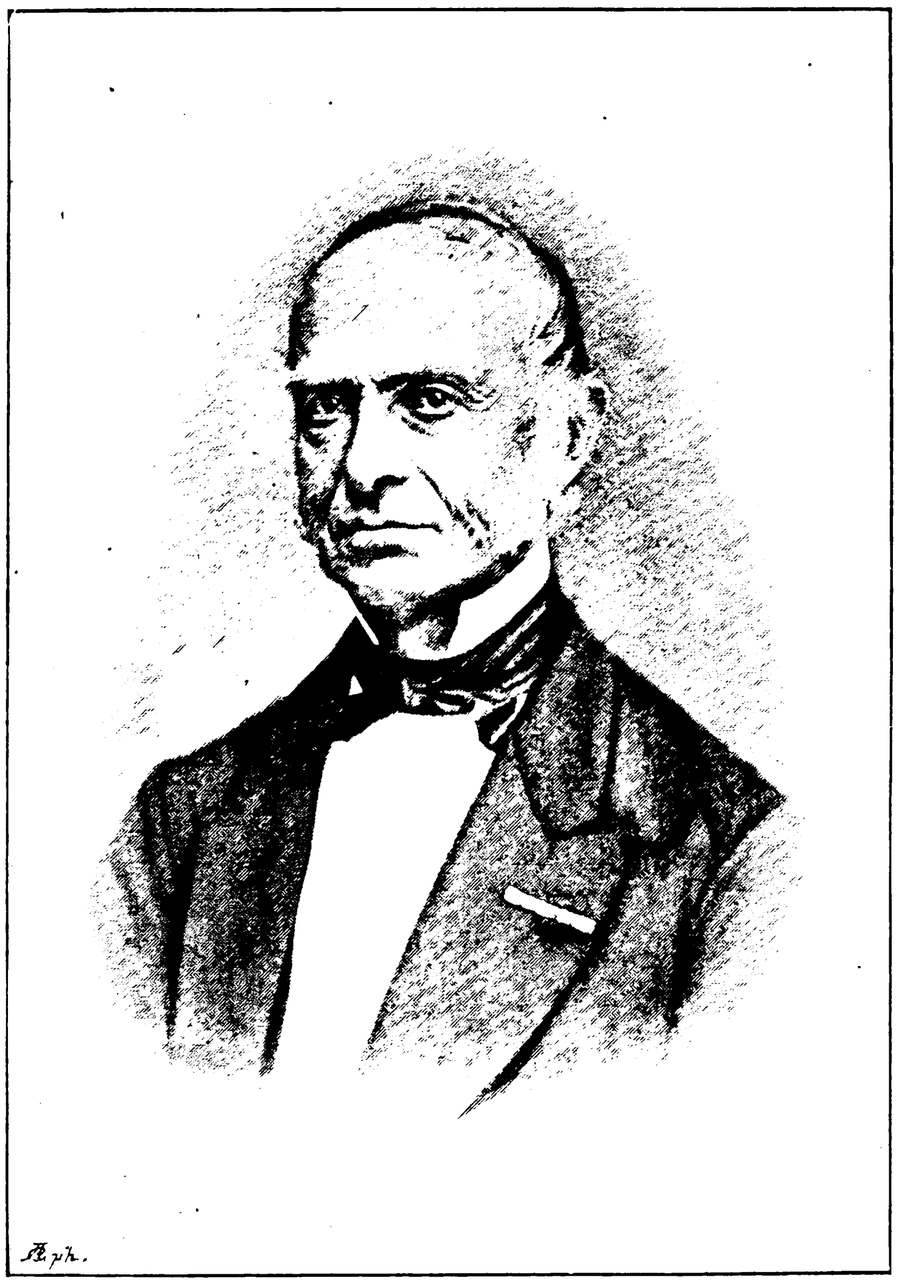

Irminger som ældre.

som kunde trække; dog løb „Adolfo“ jævnlig forbi, uagtet den flere Gange kun førte Storsejl og Klyver. Lidt før Solens Nedgang løb de to Skibe ind i St. Thomas Havn, hvor deres Ankomst vakte stor Begejstring.

Skonnerten blev Dagen efter aftaklet og losset. Der fandtes ombord en Mængde Kister med Krepshawler og andre værdifulde Sager, deriblandt et stort Kræmmerhus, fyldt med Ørenringe og andre Damesmykker af Guld. Selve Kræmmerhuset var plettet af Blod. Det viste sig senere, hvorfra dette Bytte hidrørte.

Nogle Dage førend Irminger tog „Adolfo“, havde denne været nede paa Sydsiden af Portorico. Lidt Syd for Byen Ferhardo ligger her en Plantage, hvor der netop om Aftenen var Bal. Sørøverne gik da i Land, omringede Plantagen, trængte ind i

Balsalen og røvede Damernes Smykker paa den mest raa og brutale Maade. De havde saaledes ikke givet sig Tid til at løsne Ørenringene, men havde revet dem ud af Ørerne.

Da Ladningen blev tagen ud af Kanonen, viste det sig, at den bestod af et henved en Fod langt Paphylster, der var fyldt med Smaakugler, en Mængde større rustne Søm og endel Glasstumper. Det var, som Irminger selv bemærkede, virkelig en Ladning passende for en Sørøver. Nu ligger denne Kanon paa Søetatens Tøjhus.

Lad os imidlertid et Øjeblik vende tilbage til „Najaden“. Denne var jo drejet Sønder over og var den næste Morgen flere Mile Sønden for Culebra. Da den ikke saae noget til „Vigilant“, krydsede den rundt om Øen for at lede efter den, havde forgjæves havt armerede Fartøjer inde i flere af Havnene, og Irmingers Kammerater vare derfor overbeviste om, at „Vigilant“ var bleven kapret af „Adolfo“. Stor var derfor deres Glæde, da de ved Ankomsten til St. Thomas saae begge Skonnerterne til Ankers her.

Det var en rask og forvoven Daad, som den den Gang 23aarige Sekondlieutenant Irminger havde udført.

Carl Ludvig Christian Irminger var født den 3die April 1804; han var senere Generaladjutant for Søetaten, en kort Tid i 1850 Marineminister, traadte i 1865 som Kontreadmiral ud af Tjenesten og døde som Viceadmiral den 7de Februar 1888.

Søheltene
fra 2den April 1801.

Efter at Storbritannien havde tilkæmpet sig Herredømmet paa Havene, var dets Anmasselse lige overfor de neutrale Magters Søhandel steget i en utaalelig Grad. Vel havde Kejserinde Katharina af Rusland i 1780 oprettet den saakaldte „bevæbnede Neutralitet“, hvortil de andre nordiske Magter sluttede sig, i den Hensigt om fornødent med Vaabenmagt at værne om deres Handelsskibes Rettigheder og holde det engelske Overmod i Tømme. Kun faa Aar stod dog dette Forbund ved Magt. Kejserinden havde Brug for Englands Velvillie under Udførelsen af sine Planer med Polens Deling, og denne Velvillie tilkjøbte hun sig ved at ophæve den bevæbnede Neutralitetsakt.

Strax benyttede Englænderne sig heraf til at optræde med deres gamle Hensynsløshed. Der fremkaldtes derved adskillige Rivninger og Sammenstød paa Søen, som opstode ved, at Englænderne fordrede at visitere Handelsskibe, selv om disse vare under Konvoj af Krigsskibe, uagtet disses Chefer indestode for, at Handelsskibene ikke medførte Krigskontrabande. Af disse Sammenstød havde jo det, der fandt Sted i Kanalen

med „Freja“ under Peter Krabbe, ført til en alvorlig Kamp og derefter til langvarige diplomatiske Forhandlinger, hvis Resultat dog kun blev at skyde Spørgsmaalets Afgjørelse ud, idet den danske Regjering i August 1800 forpligtede sig til foreløbig ikke at konvojere.

England maatte nu være lidt forsigtig. Kejserinde Katharinas Efterfølger Kejser Paul var nemlig fra Englands Allierede bleven om ikke dets ligefremme Fjende, saa dog dets Uven, og der var dukket Rygter op om, at han vilde fornye den bevæbnede Neutralitet.

Dette viste sig ogsaa snart at være rigtigt, og det endte med, at den danske Regjering, paavirket af truende Udtalelser fra den russiske Afsending, den 16de December 1800 sluttede sig til det nye nordiske Forbund, dog kun betingelsesvis, da der fandtes Artikler i dette, som stred mod den med England nys sluttede Overenskomst.

Den danske Regjering var derved kommen i en temmelig tvetydig Stilling lige overfor England, men det maa dog erindres, at den blev presset paa begge Sider af mægtige og farlige Naboer. Stadig søgte man derfor herhjemme at holde Forhandlingerne gaaende og saaledes vinde Tid. Dog udviklede Begivenhederne sig med en uventet Hurtighed. Kejser Paul greb snart til den voldsomme Forholdsregel at lægge Beslag paa de i russiske Havne værende engelske Skibe. Storbritanniens Regjering svarede med at beslaglægge alle russiske, dansk-norske og svenske Handelsskibe, der fandtes i engelske Havne. Den danske Regjering svarede herpaa ved at stadfæste Neutralitetsakten den 27de Februar 1801.

Allerede forinden havde England dog udstedt en Befaling, der maatte betragtes som en Krigserklæring, nemlig at besætte de danske Øer i Vestindien. De første Skud løsnedes mod Briggen „Lougen“, hvis heltemodige Kamp bidrog til at løfte Stemningen.

England havde imidlertid besluttet at føre et alvorligt Stød mod de forbundne „neutrale“ Magter, og det samlede derfor en mægtig Flaade ved Yarmouth. At det første Stød vilde blive rettet mod Danmark, var jo indlysende, og Englands Harme mod Danmark var desuden ikke uden Berettigelse, da den danske Regjering jo ikke havde overholdt sine indgaaede Forpligtelser.

Ogsaa i Danmark rustede man sig derfor af alle Kræfter, men der var ikke megen Tid, thi allerede den 12te Marts forlod den engelske Flaade Yarmouth.

Under den langvarige Fred, som vort Fædreland havde kunnet glæde sig ved, var Flaaden imidlertid gaaet i Forfald. Man havde vel endnu ikke saa faa Linieskibe, men de vare gamle og udslidte, enkelte vare saaledes over 40 Aar. De vare ikke mere skikkede til virkelig Sejlads, og man bestemte sig derfor til at udlægge dem som Blokskibe paa Yderrheden i en Linie langs Refshalegrunden fra Trekroner Sønder efter. Uden Værn her vilde Hovedstaden have ligget aaben for et Bombardement.

Efterhaanden, som Skibene fik deres Kanoner og Ammunition ombord, bleve de nu udlagte paa Rheden og fortøjede med Ankere baade for og agter, saaledes at de stedse kunde holde Bredsiden ud mod Farvandet. De lagdes derhos saa tæt op til Grunden, at de fjendtlige Skibe ikke kunde bryde gjennem Linien og angribe denne fra Indersiden.

Paa denne Maade blev der efterhaanden udlagt 2 Linieskibe og 5 Blokskibe, 1 raseret Kinafarer, 3 smaa Fregatter, 3 saakaldte Kavalleripramme, 3 Stykpramme og 1 Flaadebatteri.

Kun Linieskibene og to af Fregatterne havde Rejsningerne opsatte, Linieskibene dog uden Sejl underslaaede. Kavalleriprammene, der vare lavtstikkende brede Fartøjer, havde et Par Master med Sejl paa. De øvrige Skibe havde kun en lille Signalmast.

I saa stor Skynding vare flere af Skibene blevne udlagte, at f. Ex. Blokskibet „Wagrien“ vel havde faaet sine Kanoner ombord, men ikke havt Tid til at lægge dem alle i deres Raperter. Kanonerne paa Styrbords Siden, den mod Land vendende Side, af underste Batteri laa endnu under Slaget paa Strøer eller Bjælker paa Dækket.

„Prøvestenen“, der tidligere som Linieskib havde ført Navnet „Christian den Syvende“, var i 1799 bleven raseret til Blokskib. Nu var det 37 Aar gammelt og viste sig strax saa lækt, at Pumperne idelig maatte holdes i Gang. Skibet blev derfor lagt saa langt indefter, at det kun havde et Par Fod Vand under Kjølen. Skulde det synke, vilde det da i alt Fald blive staaende fast paa Grunden i oprejst Stilling, eftersom det var forsynet med tre Kjøle.

Defensionslinien, hvis Stilling tilligemed Skibenes Rækkefølge vil ses af Oversigtsbilledet S. 368, var ialt bemandet med 5063 Mand og førte 640 Kanoner.

Overkommandoen var betroet til Kommandør Johan Olfert Fischer, hvis Stander vajede paa Blokskibet „Dannebrog“.

Denne Mand, der skulde stilles overfor Verdens største og navnkundigste Søhelt, havde aldrig havt Lejlighed til at vise, hvad han duede til i en Kamp. Derimod havde han viist sig som en dygtig og dristig Sømand, der ikke var vegen tilbage for at tage en alvorlig Beslutning, hvilket havde indbragt ham et vist Ry, uagtet han derved havde tilsat sit Skib. Hermed var det gaaet saaledes til:

For at beskytte Handelen paa Ostindien var Linieskibet „Oldenborg“ under Fischers Kommando udsendt fra Kjøbenhavn den 29de Juni 1799. Skibet var naaet ned til Kap og laa til Ankers i Tafelbay, da det den 5te November blev overfaldet af en frygtelig Orkan. Det laa her sammen med et engelsk Linieskib „Sceptre“ og 4 Koffardiskibe. De andre Skibe kappede efterhaanden Rejsningerne for at kunne holde sig fast paa deres Ankerplads. Fischer beholdt derimod Fokkemasten staaende. Alle Ankrene vare efterhaanden faldne, men de formaaede ikke at holde Skibene fast. De dreve mere og mere ind mod Klipperne. Da lod Fischer alle Ankrene kappe fra sig, satte Fokken og styrede ind mod Land paa et Sted, hvor der var Sandbund, paa hvilken han satte Skibet fast. Det lykkedes ham paa denne Maade at bjerge hele Besætningen, hvorimod Skibet forliste. Alle de andre Skibe dreve hjælpeløse ind mod Klipperne. Kun ganske faa Mand af deres Besætninger bleve reddede.

Endnu skulle vi tilføje, at Fischer var født den 4de August 1747. Han døde som Viceadmiral den 18de Februar 1829.

Indenfor Trekroner, i Kroneløbet, var derhos posteret de to Blokskibe „Mars“ (64), Kaptajn Gyldenfeldt, og „Elefanten“ (74), Kaptajn von Thun. Dette sidste Skib gjorde tillige Tjeneste som Vagtskib. Hverken disse Skibe eller en paa Inderrheden under Kommandørkaptajn Billes Kommando, til Norge bestemt Eskadre paa 2 Linieskibe, 1 Fregat og 2 Brigger kom imidlertid til at tage synderlig virksom Del i Kampen. Her laa ogsaa en Division paa 11 Kanonbaade; men disse havde kun Chefer og Regnskabsførere, derimod ingen Besætning ombord. Inde i Flaadens Leje laa dernæst endel Linieskibe under Udrustning.

Endnu maa bemærkes, at Skibene gjennemgaaende vare meget svagt bemandede, baade hvad Officerer og Menige angaar. Blokskibene havde saaledes kun omtrent de to Trediedele af deres normerede Bemanding. Vel behøvede de jo ingen Folk til Manøvrering af Skibet, dog var Misforholdet alligevel temmelig stort. Sagen var den, at man ikke i saa stor Hast kunde faae Mandskab, navnlig Søfolk, indkaldt. Man udstedte da Opraab til Folket om at lade sig hverve frivillig. Endel Skippere og Styrmænd toge Tjeneste som Maanedslieutenanter, ogsaa Almuen viste stor Begejstring og Fædrelandskjærlighed, og i Hobetal strømmede de Frivillige til, Fiskere, Haandværkssvende, Daglejere, Bønderkarle, Tjenestefolk. De havde ganske vist ikke Begreb om at behandle en Kanon, men saasnart de vare komne ombord i Skibene, blev der exerceret Dagen igjennem, og snart skulde der jo blive Lejlighed til at vise, hvad disse „Træskohelte“ — der havde ikke været Tid til at uniformere dem — eller, som de ogsaa kaldtes, „Femtendalerskarle“, den Sum fik de nemlig i Haandpenge, kunde udrette under tappre og dygtige Officerers Kommando. Tilmed skulde de kæmpe med en Flaade, hvis Matroser gjennem aarelang Krig vare blevne baade skibsvante og krigsvante, og hvis Fører var den glimrende Søhelt, der for knap tre Aar siden ved Abukir fuldstændig havde slaaet og ødelagt den stærke og velorganiserede franske Flaade.

Først den 18de Marts var den engelske Flaade naaet over under Kysten af Norge, hvor den blev splittet paa Grund af Storm. Den arbejdede sig derefter ned gjennem Kattegattet, og den 21de ankrede Admiral Sir Hyde Parker, der førte Overkommandoen, udfor Kullen for her at samle hele sin Styrke, der talte ialt 2 Tredækkere paa 98 Kanoner, 11 Linieskibe paa 74, 5 paa 64 og 1 paa 50, foruden endel Fregatter og Korvetter samt 8 Bombarderskibe. Under Parker kommanderede Viceadmiral Lord Horatio Nelson og Kontreadmiral Sir Thomas Graves.

Parker, der var af en temmelig forsigtig Karakter, kunde ikke ret bestemme sig, paa hvilken Maade han skulde angribe. Den engelske Afsending, der havde forladt Kjøbenhavn, havde givet ham de nøjagtigste Oplysninger om den danske Defensionslinies Styrke og Opstilling, men havde tillige bibragt ham temmelig overdrevne Forestillinger om Fæstningen Kronborgs Styrke. Nelson, der higede efter Kampen, havde raadet ham til dristig at løbe forbi Kronborg for strax derefter at angribe Defensionen eller ogsaa

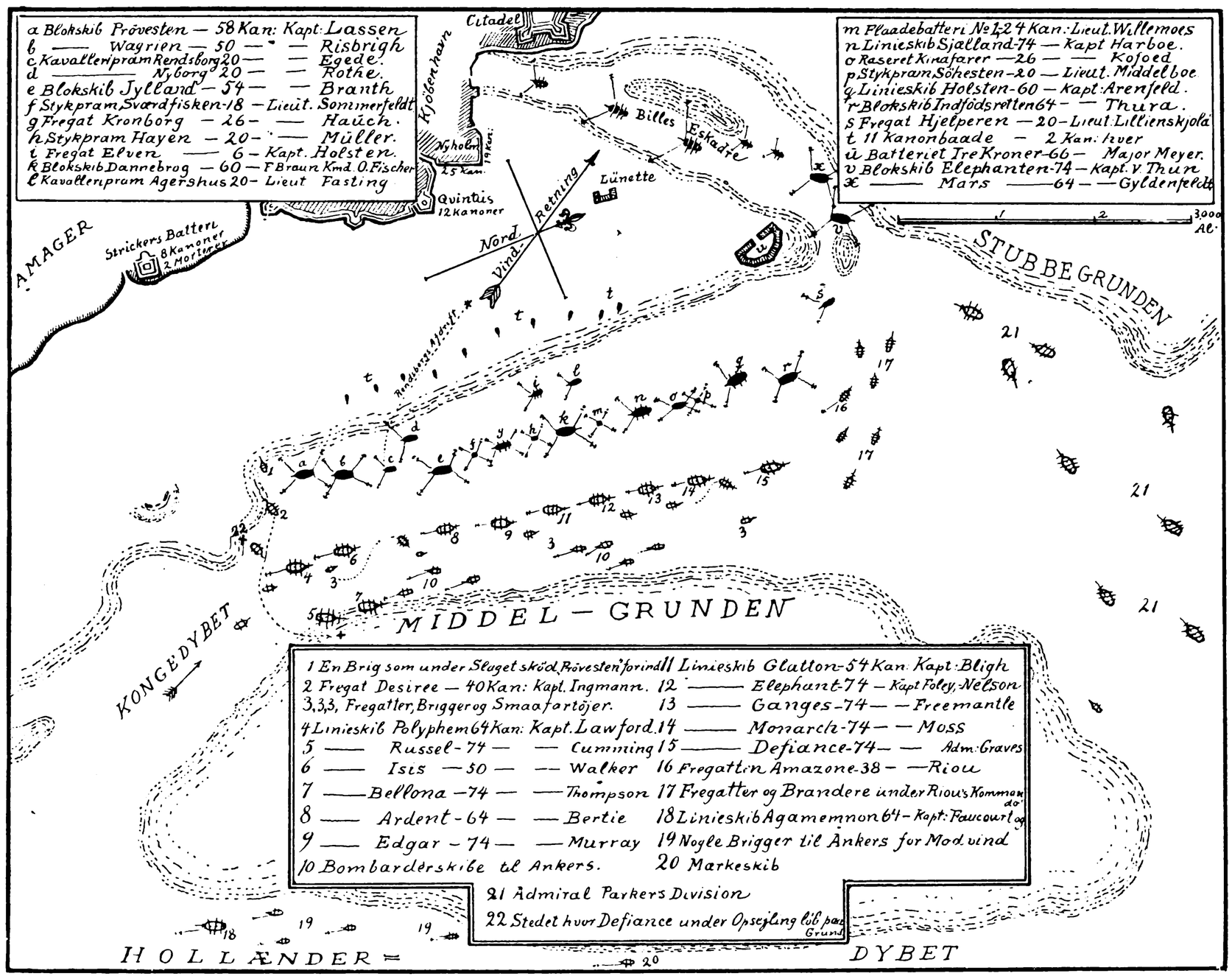

Plan over Slaget paa Rheden d. 2den April 1801.

til hurtigst muligt at søge ned gjennem Store Bælt og løbe op gjennem Drogden Sønder fra. Det sidste Raad besluttede Parker at følge og stod den 23de Marts Vester efter. Det blev imidlertid Modvind; dertil kom, at hans Flagkaptajn Robert Otway, der var Chef for Tredækkeren „London“, anvendte al sin Overtalelse til at faae Admiralen til at følge Nelsons første Raad. Admiralen gav efter, vendte om, og den 29de Marts lod han Linieskibet „Edgar“ tilligemed Bombarderskibene indtage en Stilling tæt Norden for Kronborg. Kommandanten her, Oberst Stricker, blev af Parker forespurgt, om der vilde blive tilstedet den engelske Flaade fri Gjennemsejling. Han lod svare, at enhver Flaade, hvis Hensigter ikke vare ham bekjendte, vilde han beskyde, saafremt den vilde prøve paa at løbe ind i Sundet. Parker sendte derefter en Skrivelse ind, hvori han udtalte, at han maatte anse Strickers Brev som en Krigserklæring.

Tidlig den næste Morgen lettede hele den engelske Flaade; den holdt strax over under den svenske Kyst, hvor Kronborgs Kanoner ikke kunde række den. Bombarderskibene skød imidlertid paa Kronborg og kastede nogle Bomber ind i Byen. Her skete dog ingen anden Skade end, at den engelske Konsuls Hus blev ødelagt. Snart lettede ogsaa Bombarderskibene, fulgte efter Flaaden, og denne var saaledes kun med Tabet af nogle faa Døde og Saarede naaet ind i Sundet.

Drønene fra Skydningen Nord paa bragte i den tidlige Morgenstund Folk paa Benene i Kjøbenhavn, og Alle strømmede ud paa Kastelsvolden, Langelinie, Kalkbræn-

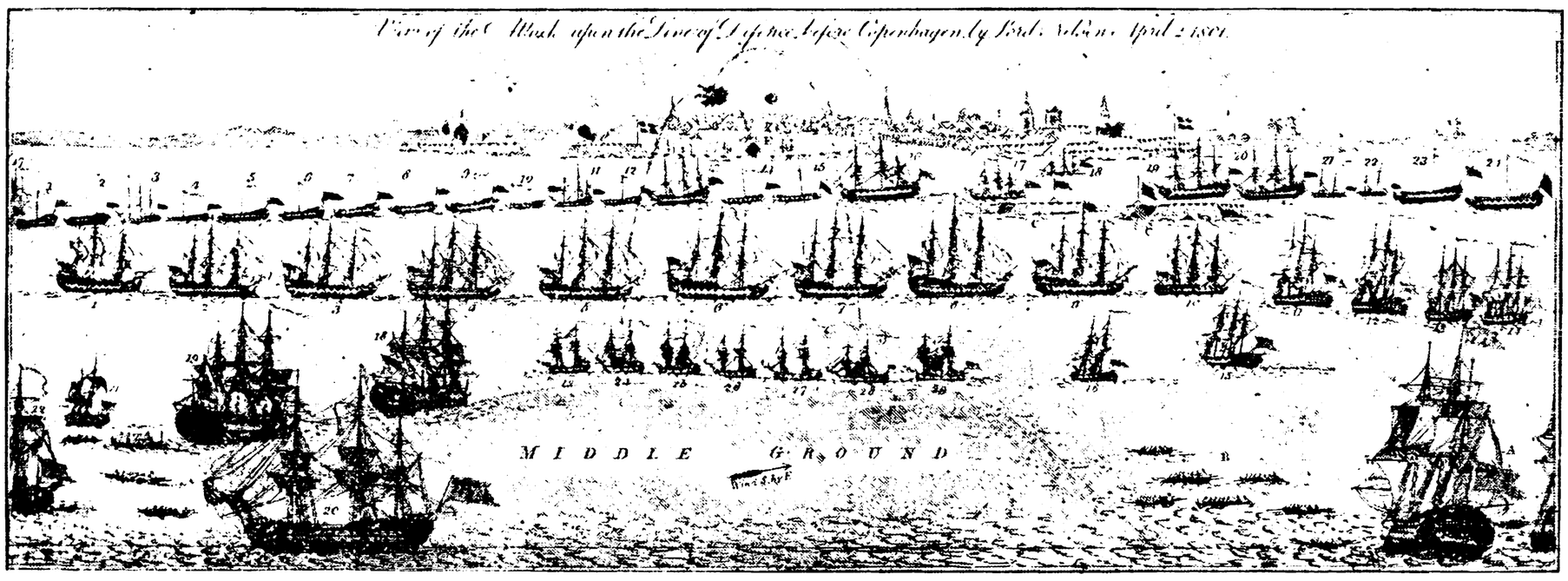

1. Polyphemus 64 Kan.
2. Isis . . . . . 50 —
3. Edgar . . . . 74 —
4. Ardent . . . . 64 —
5. Glatton . . . 54 —
6. Elephant . . 74 —
7. Ganges . . . 74 —
8. Monarch. . . 74 Kan.
9. Defiance . . . 74 —
10. Amazon . . . 38 —
11. Blanche . . . 36 —
12. Alcmene . . . 32 —
13. Dart . . . . . 30 —
14. Arrow . . . . 30 —
15. Otter . . . . . 14 Kan.
16. Zephyr . . . 14 —
17. Desirée . . . 40 —
18. Bellona . . . 74 —
19. Russel . . . . 74 —
20. Agamemnon 64 —
21. Harpy . . . . 18 Kan.
22. Cruiser . . . 18 —
23—29. Bombarderskibe.
A. Sir H. Parkers Reserve.
B. Hjælpebaade.

Den engelske Flaade for Kjøbenhavn.

derierne og længere udefter for at spejde efter den mægtige Fjende, som nærmede sig. Snart dukkede det ene Sejl efter det andet op over Horisonten, allerede ventede man, at Kampen vilde begynde samme Dag. Allarmtrommen gik, Alle ilede paa deres Post, Defensionen gjorde Klarskib, Kysten besattes af Jægere og frivillige Korps, overalt var man rede til at tage mod Fjenden.

Da bemærkede man, at den engelske Flaade gik til Ankers i en Linie mellem Hveen og Taarbæks Rev. Der vilde altsaa blive Fred og Ro den Dag. Man kunde gaa hjem igjen, kun ombord i Defensionens Skibe vedblev man hele Dagen at exercere paa Kraft.

Admiral Parker var standset med sin Flaade, da han ansaae det for nødvendigt med egne Øjne at undersøge de danske Forsvarsforanstaltninger. Stadig nærede han desuden Betænkeligheder. Et Angreb frembød altfor stor en Fare, syntes han. At de danske Skibe vare i en saa maadelig Forfatning, som Tilfældet var, havde han jo ikke nogen Anelse om. Om Eftermiddagen den 30te gik de tre engelske Admiraler med et lille Fartøj Sønder efter for selv at rekognoscere. Da de nærmede sig Trekroner, bleve de dog beskudte herfra, hvorfor de vendte tilbage til Flaaden. Ligeledes sendtes et Fartøj ind mod Kysten ved Skovshoved for at undersøge Forholdene her, men Ilden fra de ved Stranden posterede Jægere drev det strax tilbage. Endnu samme Aften blev der afholdt et Krigsraad ombord i Flagskibet „London“. Meningerne vare her stærkt delte, det syntes umuligt at opnaae Enighed om Angrebet. Nelson, der var klar over, at hvert Minut, der gik, var til Fordel for de Danske, blev mere og mere utaalmodig.

Endelig kunde han ikke styre sig længere. Han sprang op og henvendte følgende Ord til Admiral Parker:

„Dette kan jo ikke føre til Noget. Hvis De vil overlade mig 10 Linieskibe og

de mindre Fartøjer, saa forpligter jeg mig til i Løbet af en Time at bringe Fjenden til Taushed!“

Dette Forslag gik Admiral Parker ind paa. Han tilføjede endvidere, at han vilde stille 12 Linieskibe til Nelsons Raadighed.

Da Nelson saaledes havde faaet Kommandoen over Angrebsstyrken, var han i sit rette Element. Nu traf han selv alle Forberedelser uden at spørge Parker til Raads og uden at lade et Minut gaa til Spilde.

Hans Flagskib „Royal George“ paa 98 Kanoner var for stort til at gaa ned i de snevre og vanskelige Farvande. Han flyttede derfor sit Flag over paa Linieskibet „Elephant“, hvorhen ogsaa hans Flagkaptajn Thomas Hardy fulgte ham.

Endnu samme Nat gik Nelson og Hardy selv med et lille Skib ned i Hollænderdybet og oploddede her. Næste Dag den 31te Marts var han atter inde i Nærheden af Trekroner ombord paa Fregatten „Amazon“, Kaptain Henry Riou. Det havde nemlig været hans første Plan at angribe den danske Linie Nord fra. Nu opdagede han, at dette Angreb vilde blive for farligt, da Batteriet Trekroner her kunde gribe virksomt ind i Kampen. Derfor bestemte han sig til at gaa ned igjennem Hollænderdybet og derefter først angribe den danske Defensionslinies sydligste og svageste Fløj.

Om Eftermiddagen den 31te Marts lettede hele den engelske Flaade og stod Sønder paa. Atter ventede de Danske Angrebet, atter standsede dog den engelske Flaade. Nelson var kun gaaet nærmere ned for at kunne afmærke Hollænderdybet, Parker var fulgt med for at ligge i Reserve. Begge Divisionerne ankrede atter en lille Mils Vej Norden for Middelgrunden. Om Eftermiddagen fortsatte Nelson Oplodningen af Hollænderdybet, saaledes at han den næste Dag kunde sende nogle af sine smaa Skibe derned for at lægge sig som Mærkeskibe paa Østsiden af Middelgrunden, et enkelt paa Vestsiden af Grunden Ryggen.

Saasnart Nelson havde set, at Mærkeskibene vare paa deres Plads, gav han Signal til sin Division om at lette. Selv gik han med „Elephant“ i Spidsen; med en frisk nordlig Brise sejlede derefter alle hans Skibe ned gjennem Hollænderdybet og ankrede i Svælget tæt Sønden for Middelgrunden, lige som Mørket faldt paa. Et enkelt Skib, nemlig Linieskibet „Agamemnon“ paa 64 Kanoner, naaede dog ikke helt igjennem Hollænderdybet, hvorfor det heller ikke kom til at tage Del i Kampen den næste Dag.

Naar vi altsaa ikke regne „Agamemnon“, Mærkeskibene og nogle Smaabrigger, som heller ikke naaede ned gjennem Hollænderdybet, med i Tallet, bestod Nelsons Styrke af 11 Linieskibe, 7 Fregatter og Korvetter, 8 Brigger, 2 Brandere og 7 Bombarderskibe. Hans Division førte ialt 1192 Kanoner og 14 Morterer, foruden et større Antal Karronader, korte, men ret kraftige Kanoner, der med Lethed kunde anbringes i ledige Kanonporte, i Falderebene osv. De kunde ikke skyde langt, men gjorde paa nært Hold samme Virkning som egentlige Kanoner og vare derhos tildels af svært Kaliber (68 pundige). Ialt har Nelson vel nok havt over 1300 Stykker Skyts, dobbelt saa mange som de dansk-norske Skibe. Ved Hjælpemandskab fra Parkers Division vare Besætningerne bragte op til en Størrelse af henved 10,000 Mand, alle dygtige og veløvede Folk, som jo i en Haandevending maatte kunne gjøre det af med Fischers 5000 Mand, hvoraf Størstedelen aldrig tidligere havde havt deres Fod paa et Skibsdæk. Intet

Under, at Nelson havde anset en Time for fuldkommen tilstrækkelig til at bryde den Modstand, som saadanne Folk kunde gjøre.

Paa Østkysten af Amager lidt sydligere end „Prøvestenen“ laa Strickers Batteri. Da man herfra inden Mørkets Frembrud havde set, i hvilken Retning man havde den til Ankers gaaede fjendtlige Flaade, begyndte man om Natten at kaste Bomber ud imod denne. Efter nogen Tids Forløb kom uheldigvis Chefen for Artilleriet, General Mecklenburg, derud; han mente, at Afstanden var for stor, hvorfor han lod Batteriets Chef, Kaptajn Johansen af det borgerlige Artilleri, standse med Skydningen. Desværre viste det sig, at man havde gjort urigtigt deri, thi Bomberne faldt ned midt imellem de engelske Skibe og frembragte endel Forstyrrelse, ligesom de ogsaa hindrede den Oplodning af Farvandet, hvormed den utrættelige Hardy strax var gaaet i Værk. For at vildlede de Danske havde Englænderne kastet nogle Bomber ind, men med en meget ringe Ladning, saa de ikke naaede Batteriet, og denne List hjalp. Nu kunde Kaptajn Hardy uforstyrret fortsætte og fuldføre sit vigtige Arbejde, idet han roede hele Kongedybet igjennem, ja endog uantastet loddede op indenom „Dannebrog“. Nelson selv var hele Natten i Virksomhed med at lægge sine Planer og udstede sine Ordrer. Først hen paa Morgenstunden undte han sig et Øjebliks Hvile.

Saa oprandt da endelig hin 2den April, hvis Minde bringer enhver dansk og norsk Mands Hjerte til at banke af Begejstring.

Her, som ved saa mange tidligere Lejligheder, var Lykken Nelson god. I Løbet af Natten var Vinden gaaet om, saa den nu blæste af Sydost med en jævn Bramsejlskuling, den bedste Vind for de engelske Skibe til at staa op igjennem Hollænderdybet. Nelson havde iforvejen anviist hvert af sine Skibe, hvilken Post det skulde indtage, og da Signalet for Letning Kl. $9^1/_2$ gik til Vejrs, vare alle de engelske Skibschefer paa det Rene med, hvad de havde at gjøre.

„Kun „Agamemnon“ kunde ikke komme med. Den var jo ikke naaet helt ned til Sydenden af Middelgrunden. Nu havde den baade Vind og Strøm imod, det var umuligt for den at krydse eller varpe sig op, den maatte atter lade Ankeret falde.

Dog kunde Nelson jo bringe 11 Linieskibe i Ilden i Stedet for de 10, han havde ønsket sig.

Vi ville nu se, i hvilken Orden de engelske Skibe indtoge deres Poster.

Først stod „Edgar“, Kaptajn George Murray, frem, løb langs den danske Linie, firede sine Mærssejl ned og lagde sig tværs for „Kronborg, idet den lod et Anker med Spring falde agterfra. I Stedet for „Agamemnon“, der skulde have været Nr. 2, gled „Polyphemus“, Kaptajn John Lawford, frem og stoppede op tværs for „Prøvestenen“, altsaa sydligst. Derefter kom „Isis“, Kaptajn James Walker, der lagde sig udfor „Wagrien“ og „Rendsborg“. Saa fulgte „Bellona“, Kaptajn Thompson, og „Russell“, Kaptajn William Cumming. Deres engelske Lodser vildledte dem imidlertid, saaledes at de begge kom til at staa fast paa Sydvestsiden af Middelgrunden. Et Held for dem var, at de kom til at staa med Bredsiden mod Farvandet, saaledes at de med Virkning kunde bruge deres Kanoner mod den danske Linie. „Ardent“, Kaptajn Thomas Bertie, kom derimod heldig paa Plads tværs for „Jylland“. Nu kom Nelson selv paa „Elephant“, Kaptajn Thomas Foley. Vejledet af sine to faststaaende Formænd, holdt han Vesten om disse og lagde sig ved Olfert Fischers Flagskib „Dannebrog“.

Lidt efter „Elephant“ fulgte „Glatton“, Kaptain William Bligh, der stoppede op lige Sønden for Flagskibet, saaledes at han kunde tage baade „Dannebrog“ og „Hajen“ under Behandling. Saa kom „Ganges“, Kaptajn Thomas Fremantle, der tog Post overfor „Sjælland“ og „Charlotte Amalie“, „Monarch“, Kaptajn James Moss, der stoppede ved „Holsten“, og endelig Sir Thomas Graves Flagskib „Defiance“, Kaptajn Richard Retalick, som engagerede „Indfødsretten“.

Hele Angrebslinien var dermed formeret, hvilket trods de Danskes Ild var udført med den mest glimrende Præcision og Hurtighed. Manøvren var dog ikke vanskelig, blot ved at lade et Anker falde agter bleve Skibene af Strøm og Vind holdte med Bredsiden mod deres Modstandere.

Det maa dog bemærkes, at de her nævnte Poster ikke alle strax indtoges af de engelske Skibe. I Begyndelsen af Kampen strakte Englændernes Linie sig ikke længere

LORD NELSON

KAPT: HARDY

end til udfor „Sjælland“. Kontreadmiral Graves paa „Defiance“ tog saaledes først fat paa „Prøvestenen“. Det var nemlig Nelsons Plan med hele sin Styrke først at overvælde de sydlige to Trediedele af Defensionslinien. Da disse vare ødelagte, overvældedes den nordlige Trediedel, og det var først da, at de engelske Skibe naaede de Poster, der ere angivne paa Oversigtsbilledet.

Strax, da de engelske Skibe begyndte at lette, gjorde Olfert Fischer Signal for Klarskib, og da de første fjendtlige Skibe begyndte deres Opmarsch og vare naaede indenfor Skudafstand, heistes Kl. 10 paa „Dannebrog“ Signalet: „Begynder Skydningen!“ „Edgar“ blev derfor modtaget af en kraftig Ild først fra „Prøvestenen“, dernæst fra de andre Skibe, den passerede, medens den selv gav Svar paa Tiltale. Det var derfor under Defensionsliniens heftige Ild, at de engelske Skibe indtoge deres Poster.

Fregatten „Désirée“, Kaptajn Henry Inman, og en lille Brig lagde sig tæt op til Grunden Sønden for „Prøvestenen“, fra hvilken Stilling de kunde sende en morderisk

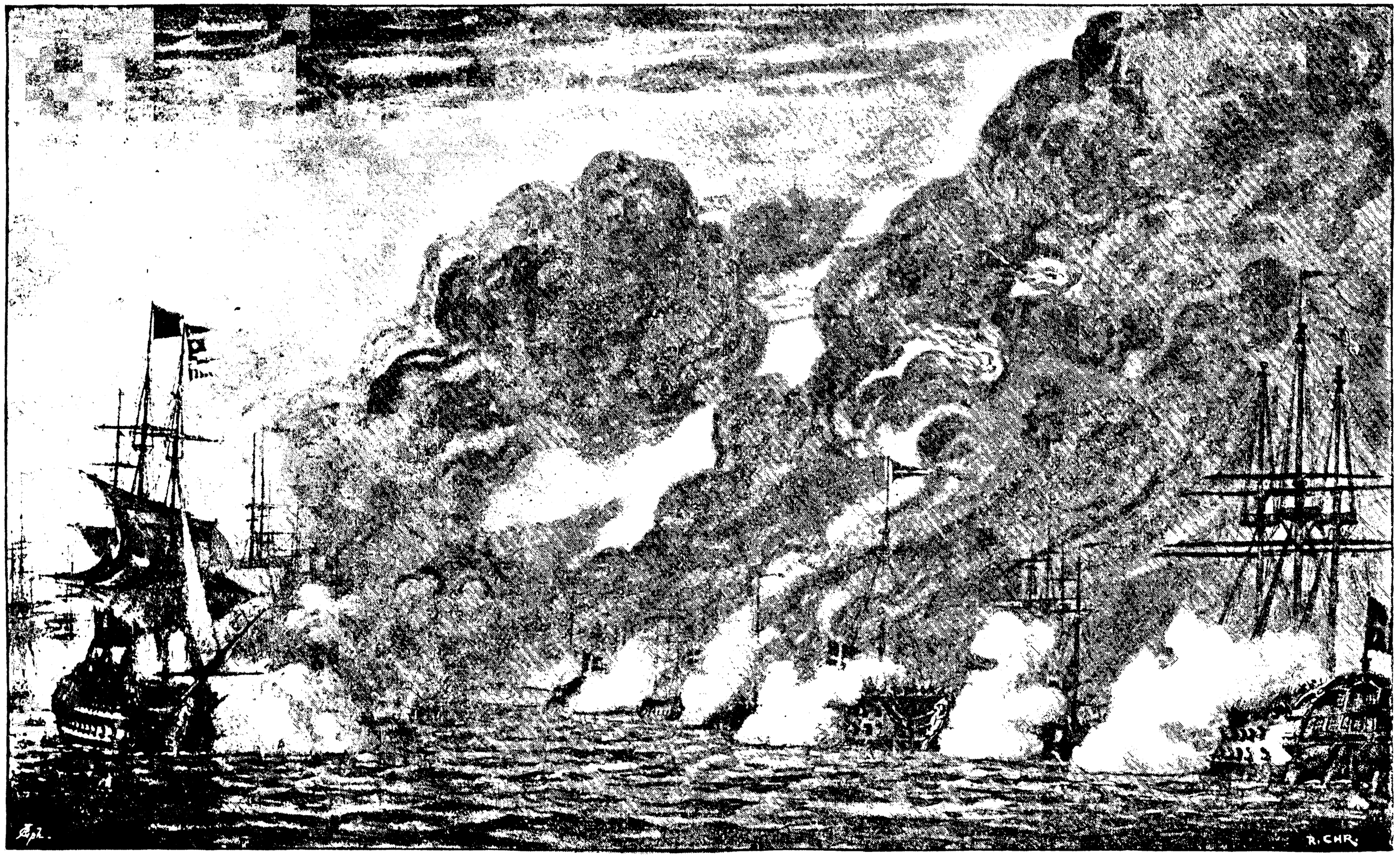

Nelsons Flagskib „Elephant“ under Opsejling.

Blokskibet Dannebrog (Olfert Fischer).

Flaadebatteri Nr. 1.

Fregatten Elven.

Orlogsskibet Sjælland.

SLAGET PAA RHEDEN DEN 2DEN APRIL 1801.

langskibs Ild ind over dette Blokskib. De andre engelske Brigger holdt gaaende udenfor Linien, idet de skød ind mellem Aabningerne i denne. Bombarderskibene toge Post noget længere borte, tæt op til Middelgrunden, og kastede herfra Bomber ind mod de Danske. Disse Bomber gik imidlertid for langt og gjorde ingen Virkning.

Af de engelske Fregatter var der dannet en særlig Division under Kommando af Kaptajn Henry Riou paa „Amazon“. Denne Division sluttede Opmarschen, idet den lagde sig Norden for Linien og engagerede baade „Indfødsretten“ og „Hjælperen“.

Vi have ovenfor omtalt de engelske Skibschefer, senere skulle vi faae Lejlighed til at nævne de danske, idet vi ville gjøre en lille Runde mellem de danske Skibe for at se, hvilke Tildragelser Kampen havde medført. Derfor indskrænke vi os til først at give en Oversigt over Slagets almindelige Gang.

Kampen var altsaa nu i fuld Gang over hele Linien. Kanontordenen rullede hen over Kongedybet, medens Vandet pidskedes til Skum af Kuglerne. I Begyndelsen skød Englænderne for højt, dog varede det ikke længe, førend de fik Fejlen rettet. Mærkelig nok skød vore uøvede Folk i Begyndelsen bedre end Englænderne, idet Officererne fortrinsvis havde lært dem at skyde vaterpas Skud, da de jo havde forudset, at Kampen vilde blive ført paa nært Hold.

Strax var Mandefaldet derfor ikke videre stort i de danske Skibe. Dog saasnart Englænderne satte Skuddene lavere, bleve vore Skibe overdængede med Kugler, og nu fik Folkene at føle, hvad det var for Modstandere, de havde for sig. De gamle møre Skibssider gjennemhulledes som et Sold, Splinterne spredte Død og Fordærvelse rundt om inde paa Batterierne. Dertil kom, at der ombord i de engelske Skibe var en Mængde Marinere, udmærkede Geværskytter, som med deres Kugler paa det nære Hold pillede en Mængde Folk væk baade paa de aabne Dæk og ind gjennem Kanonportene. Mandefaldet blev større og større, den største Del af Kanonerne blev efterhaanden demonteret.

Da den engelske Flaade havde medført Brandere, hvad man havde faaet at vide, havde man forinden taget Forholdsregler derimod ved at have bemandede Baade liggende klare bag Blokskibene for at kunne bugsere Branderne bort, saafremt disse skulde blive sendte ind mod vore Skibe. Ganske vist benyttede Englænderne ikke de medbragte Brandere imod de danske Skibe; alligevel kom de i Rede holdte Baade dog til god Nytte, idet de efterhaanden bleve sendte ind med de Saarede; som kunde taale at bringes ned, hvorefter Baadene kom tilbage med friske Folk. Det var dog kun 170 Mand, som paa denne Maade bragtes ud, altsaa ikke nogen Forstærkning af Betydning, og disse Folk vare endnu mere uvante end dem, de skulde erstatte.

Kort Tid efter Kampens Begyndelse havde Kommandørkaptajn Bille fra sin Eskadre sendt Mandskab ombord i de paa Inderrheden liggende 11 Kanonbaade, hvorefter disse under Kommando af Kaptajn C. Walterstorff roede ud og lagde sig bag Mellemrummene i Defensionslinien, hvorfra de aabnede Ilden mod de engelske Skibe. Snart indsaae dog Olfert Fischer, at den Hjælp, de kunde yde, ikke var af nogen Betydning, medens Baadene selv hurtig vilde blive ødelagte, og han gav dem derfor ved Signal Ordre til at trække sig tilbage.

Inde paa Kysten havde Hovedstadens Beboere samlet sig for at betragte Kampen. Gaderne vare næsten menneskетomme, Alle vare søgte ud til Steder, hvorfra de kæm-

pende Skibe kunde ses. Fra Taarnene paa Rosenborg iagttog den kongelige Familie Slagets Gang, dog kunde Kronprinds Frederik ikke ret længe holde ud at være saa langt borte, han ilede derfor ud paa Nyholm, hvor han tog Plads paa Batteriet Sextus med sit Følge, i hvilket fandtes to af Generaladjutanterne, Kaptajnerne Johan Christian Schrødersee, som i 1796 paa Grund af Sygdom var udtraadt af Etaten, og Hans Lindholm. Kort efter, at Kronprindsen var kommen herud, bragtes der Melding om, at Chefen for „Indfødsretten", Kaptajn Thurah, var falden. Strax meldte Schrødersee sig til Tjeneste for at overtage Kommandoen af „Indfødsretten" og begav sig der ombord

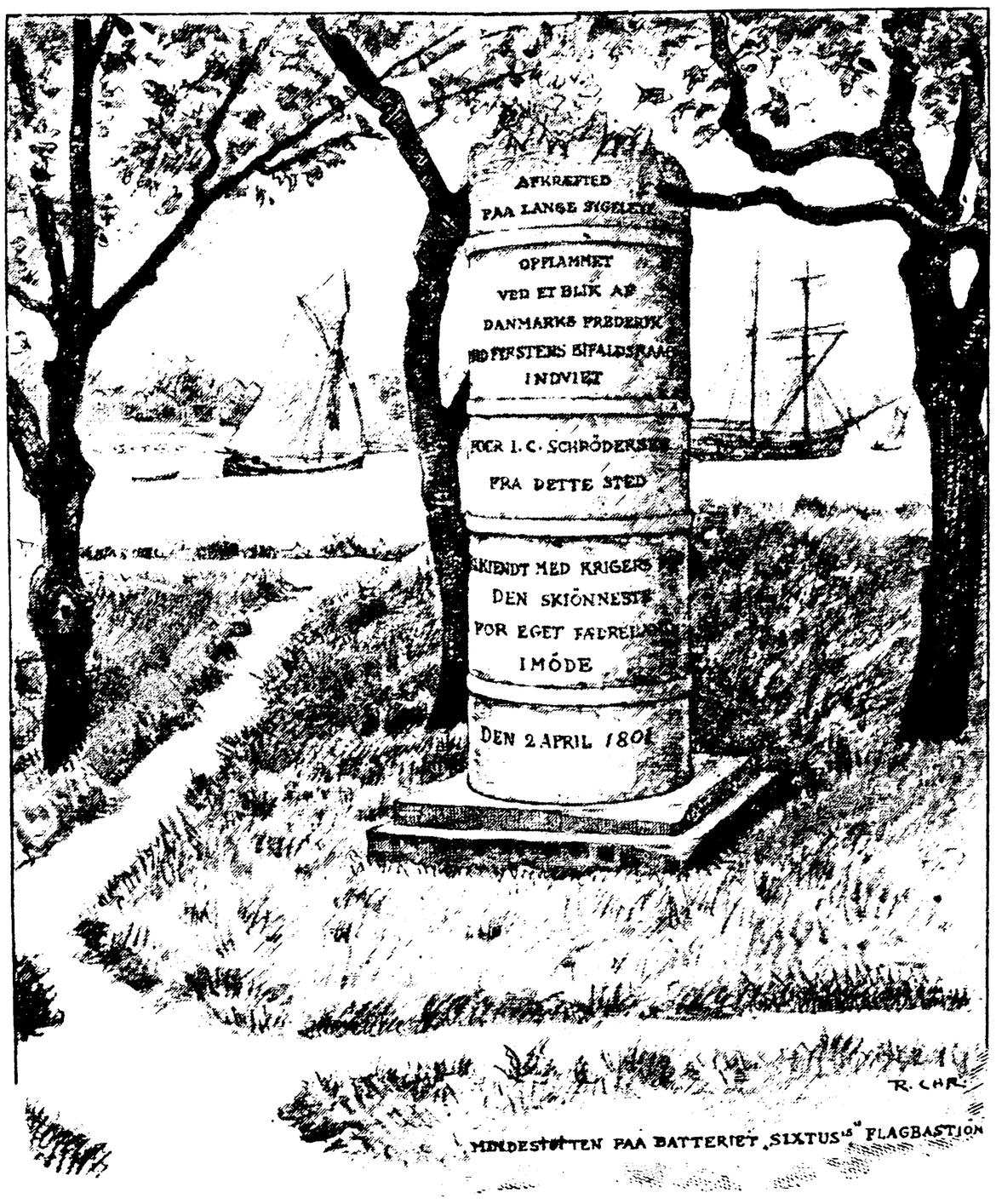

for øjeblikkelig at finde Heltedøden. En Mindestøtte paa „Sextus" betegner det Sted, hvor Schrødersee gjorde sit heltemodige Tilbud.

Omtrent Kl. $11^1/_2$ bemærkede Tilskuerne, at en sort Røg væltede op fra Blokskibet „Dannebrog". Der var gaaet Ild i Skibet, og denne tog snart saa stærkt fat, at det viste sig tvivlsomt at kunne faae den slukket. Fra det brændende Skib kunde Olfert Fischer ikke have det nødvendige Overblik, og han forlod derfor Kl. 12 „Dannebrog". Fischer gik nu med sin Adjutant, Premierlieutenant J. Uldall, ombord paa Linieskibet „Holsteen" hos Kaptajn Arenfeldt, der jo laa noget nordligere. Allerede paa dette Tidspunkt var det nemlig tydeligt, at Liniens sydlige Fløj snart vilde være ødelagt. Kampens Fortsættelse vilde da komme til at hvile paa den nordlige Fløj, derfor hejste Fischer sin Stander her.

I over 2 Timer vedblev Fischer nu at lede Kampen herfra. Ilden Sønder paa sagtnedes mere og mere; et for et maatte Skibene paa den sydlige Fløj enten overgive sig eller søge bort. Nelson rettede da et voldsomt Angreb paa „Holsteen“, det nye Kommandoskib, og Kl. $2^1/_2$ var det ikke muligt for dette Skib at gjøre længere Modstand. Endnu var dog Batteriet Trekroner urørt, dette kunde saaledes lægge et alvorligt Lod i Vægtskaalen. Inden „Holsteen“ endnu havde strøget, gik Fischer over paa Trekroner for at føre Kommandoen herfra.

Kort efter indtraadte da en Begivenhed, der maatte fylde Fischers Hjerte med Stolthed, Nelson hejste nemlig Parlamentærflag.

Efter Ordre fra Kronprindsen maatte Fischer samtidig standse Skydningen. Dermed var Slaget endt. Nelsons Bevæggrund til at hejse det hvide Flag skulle vi senere erfare. Vi ville nu først høre lidt om, hvorledes de enkelte Skibe havde holdt sig under Kampen, og ved samme Lejlighed meddele lidt om de mange stolte og heltemodige Episoder, der vare forefaldne under Slagets Gang, idet vi gjennemgaa Skibene i deres Rækkefølge Sønder fra.

Først komme vi da ombord i *„Prøvesteen“*. Det kommanderedes af Kaptajn *Lorentz Fjelderup Lassen* (født 1759; afgaaet som Kontreadmiral 1815, død den 27de Juli 1837). Han var den, der aabnede Slaget, idet Premierlieutenant Michael Johan Petronius Bille, der kommanderede paa underste Batteri, affyrede det første Skud mod „Edgar“. Til Gjengjæld fik „Prøvesteen“ Laget af alle de engelske Skibe, efterhaanden som disse kom op.

Overkanoner Casper Johansen var bleven beordret ombord for at hjælpe til med at indexercere Folkene. Han hørte saaledes ikke til Skibet, og da Englænderne lettede, gav Chefen ham Ordre til at gaa i Land.

„Du har Kone og Børn,“ sagde Lassen til ham, „derfor gjør Du bedst i at forlade Skibet for Din egen og Din Families Skyld og gjøre Din Pligt, naar Du bliver opfordret dertil.“

„Nu ser det jo ud til at blive Alvor,“ svarede Johansen hertil, „og jeg vil da nødig forlade Skibet. Mulig faar jeg aldrig senere Lejlighed til at kæmpe med i et Slag, og det har jeg dog altid ønsket.“

Lassen lod ham da blive ombord og anviste ham en Post, som han ikke under hele Kampen forlod, idet han foregik de Menige med et glimrende Exempel.

Ved en af Kanonerne vare alle Folkene bortskudte undtagen Johan Gorel, der var Menig i 1ste jydske Regiment. Skjøndt saaret i Hovedet greb han en Lunte, passede paa, naar han kunde faae Sigte med Kanonen, og affyrede den da. Han fik derefter et Par Mand til at hjælpe sig med at lade og holdt ud til det Sidste.

Uagtet Lassen maatte udholde Ilden fra et Par engelske Linieskibe, nemlig „Polyphemus“, „Defiance“ og de agterste Kanoner fra „Russell“ samt endvidere blev beskudt langskibs af „Defence“ og en Brig, holdt han dog ud i henved 4 Timer, længst af Defensionens sydligste Fløj. Tre Gange var der Ild i Skibet, Lassen fik den slukket. Tre Gange blev Vimpelen skudt ned, Lassen lod den atter hejse. Maanedslieutenant Jensen var falden. Først da alle Kanonerne paa to nær vare demonterede, medens Fjenden havde 200 Kanoner i Ilden mod „Prøvesteen“, maatte han opgive Kampen, idet han forlod det sønderskudte Skib med saa mange Folk, som Baadene kunde tage.

Flaget blev da strøget, hvorefter Næstkommanderende, Kaptajnlieutenant Rasmus Rafn, strax lod Krudtet kaste overbord, medens Lieutenant Bille fornaglede de ubeskadigede Kanoner.

„Prøvesteen“ havde 33 Døde, deriblandt 1 Officer, 40 Saarede, hvoraf ligeledes 1 Officer, og 29 Savnede. Da Englænderne besatte det, gik de strax i Værk med at bjerge Fangerne og de Saarede, hvorefter de stak Ild paa det ødelagte Vrag.

Lorenz Fjelderup Lassen.

Lassen var en af de Officerer, som blev mest populær i Kjøbenhavn efter Kampen. Det fortælles, at naar han kom forbi Gammelstrand, rejste alle Fiskerkonerne sig op og nejede for ham. —

Ombord paa *„Wagrien“* førte Kaptajn *Frederik Christian Risbrich* Kommandoen (født 13de Juli 1754, afgaaet som Kontreadmiral 1815, død som Viceadmiral den 29de September 1835). Han skulde mærkelig nok her kæmpe mod tidligere Kammerater, thi han havde i 5 Aar været i engelsk Tjeneste og ved denne Lejlighed udmærket sig i flere Kampe under den nordamerikanske Uafhængighedskrig.

Tidlig om Morgenen den 2den stod han oppe paa Dækket, idet han med sin Kikkert spejdede ud mod de engelske Skibe i Sydøst. Da han opdagede, at disse begyndte deres Forberedelser til at lette, vendte han sig om til de nærmeste Officerer under ham, Sekondlieutenanterne Henne og Hagerup, og sagde:

„Vi faae en varm Dag for os. Lad os derfor først gaa ned og spise Frokost.“

Ved Bordet taltes der naturligvis om den forestaaende Kamp. Risbrich bemærkede da, at denne sikkert vilde blive alvorlig, da de havde Verdens største Søhelt, Sejerherren fra Abukir, for sig.

En af Officererne, som foruden de ovennævnte bestod af Maanedslieutenanterne Groth og to Brødre Stæger samt de to Landofficerer Premierlieutenant Rønner og Sekondlieutenant Adeler, bemærkede da:

Kapt. Risbrich.

„Ganske vist er Nelson en stor Admiral. Men han har dog sat en styg Plet paa sit Navn, da han imod sit givne Ord for to Aar siden udleverede den neapolitanske Søofficer Francesco Caracioli til Kong Ferdinand og ikke forhindrede, at denne lod ham hænge.“

„Dertil lod han sig jo tilskynde af sin Elskerinde,“ bemærkede en Anden, „denne Lady Hamilton, der jo ikke er Andet end en gemen Skjøge, som er gaaet fra Haand til Haand.“

Under Kampen var „Isis“ den værste Modstander for „Wagrien“, paa hvis Skandse der udbrød Ild, som dog blev slukket. Risbrich lod da nogle Kanoner lade med Brandgranater, og det lykkedes ham at tænde Brand i „Isis“, som dog ligeledes fik Ilden slukket. Hvor godt „Isis“ blev behandlet, kan ses af, at der efter Slaget

taltes over 200 Kugler i dens Skrog. Den paa Grund staaende „Bellona“ kunde bruge hele sit Batteri mod „Wagrien“, der saaledes havde en stor Overmagt imod sig.

Fjendens Musketteri voldte „Wagrien“ megen Skade, idet Størstedelen af Laderne efterhaanden bleve bortskudte. I kort Tid fyldtes Dækkene af Døde og Saarede, snart var Lazarethet fyldt, saa de Saarede ikke kunde bringes ned. Risbrich færdedes hele Tiden rundt om i Skibet, de saarede Stakler bønfaldt ham da om Hjælp, hvad han dog ikke kunde yde dem, men maatte indskrænke sig til at trøste dem paa bedste Maade.

Kapt. C. F. Egede.

Da Klokken var $2^1/_2$, viste det sig umuligt at gjøre længere Modstand. Flag og Vimpel vare da nedskudte, Skibssiden var næsten helt skudt ind, henved en Fjerdedel af Besætningen var ukampdygtig, kun 3 Kanoner vare uskadte. Risbrich lod da disse og Kanonerne paa Landsiden fornagle, kastede Krudtet overbord og forlod Skibet med saamange friske Folk og Saarede, som Baadene kunde rumme. Englænderne skød efter disse, da de roede ind, dog ramte de kun nogle af Aarerne i den ene Baad.

Maanedslieutenant Groth tilligemed Lægerne bleve ombord for at tilse Resten af Folkene og de Saarede. Da disse vare bragte fra Borde af Englænderne, blev Skibet stukket i Brand.

„Wagrien“ havde ialt 61 Døde, 48 Saarede, hvorimellem 2 Officerer, og 8 Savnede. —

Lige Norden for „Wagrien“ laa Kavalleriprammen *„Rendsborg“*, Kaptajnlieutenant *Christian Thestrup Egede* (født 20de November 1761, udtraadt af Tjenesten 1802 og død 17de Oktober 1803). En halv Time efter Kampens Begyndelse havde „Rendsborg“ det Uheld, at dens Agterfortøjninger bleve overskudte, hvorved Skibet svajede saa uheldigt, at det kom til at vende Agterenden lige mod Fjenden og udsattes for en morderisk Ild. I denne Stilling kunde „Rendsborg“ ingen Nytte gjøre, tilmed var den udsat for at drive ned paa Skibene Norden for og genere disse. Resolut kappede derfor

Kapt. Rothe.

Egede sine Fortouge, satte Sejl og løb Skibet fast paa Grunden indenfor, saaledes at det kom til at staa fast med Bredsiden mod Fjenden. I denne Stilling kæmpede Egede uforsagt i over 4 Timer.

Blandt Folkene ombord var en Snedkersvend Stub, der var ansat ved en af Kanonerne. En Kanonkugle slog ind gjennem Siden lige udfor Kanonen og sendte en Regn af Splinter ind, der dræbte eller saarede hele Kanonbesætningen. Stub blev haardt saaret i Skulderen. Han gik da ned og lod sig forbinde, hvorefter han atter mødte ved sin Kanon, fik nogle Kammerater med, tog selv Kommandoen af Kanonen og betjente denne, lige til den blev demonteret.

Kl. $3^1/_2$ havde Egede kun 49 Karduser tilbage, Skibet havde faaet 20 Grundskud, saa Vandet strømmede ind i det. Fjerdeparten af Mandskabet var ukampdygtig,

de fleste Kanoner demonterede. Egede sendte de friske Folk i Land, hejste ikke det nedskudte Flag og overgav sig med de Saarede. Ogsaa dette Skibs sønderskudte Rester brændtes af Englænderne. „Rendsborg“ havde 25 Døde, 43 Saarede, deriblandt 1 Officer, og 3 Savnede. —

Lidt indenfor Linien laa her Kavalleriprammen „*Nyborg*“, Kaptajnlieutenant *Carl Adolph Rothe* (født 8de December 1768, død som Kontreadmiral den 12te Juli 1834). Da „Rendsborg“ maatte forlade sin Post, kom „Nyborg“ i en højst uheldig Stilling,

Kapt. Branth.

idet de nærmeste Fjender kunde samle deres Ild imod den. Lige til Kl. $1^1/_2$ vedblev Rothe dog Kampen, men paa dette Tidspunkt havde han kun 1 brugbar Kanon tilbage, Bougsprydet og den ene Mast vare bortskudte, Skibssiden helt søndret, Skibet synkefærdigt. Rothe vilde dog ikke overgive sig. Modstand kunde han ikke længere gjøre, han prøvede da paa at redde Skibet fra at falde i Fjendens Haand. Han fik de sidste Stumper af Sejlene tilsatte, kappede Tougene og satte Kursen Nord paa indenom Defensionslinien. Englænderne skød vel paa det flygtende Skib, der kun kom langsomt afsted, men Rothe fortsatte støt sin Kurs. Undervejs indhentede han Kavalleriprammen „Aggershuus“, som i en endnu ynkeligere Forfatning ligeledes søgte at bjerge sig ind, men som næppe kunde styre. Rothe vilde ikke forlade en Kammerat i Nøden. Han fik derfor hurtig bragt en Slæber over i „Aggershuus“, og det lykkedes ham derefter at

bjerge begge Prammene ind paa Inderrheden, hvor Bille sendte Hjælp af Baade til at slæbe dem videre. „Aggershuus“ var da lige ved at synke, hvorfor den i Hast maatte sættes ind paa Grunden udfor Kalkbrænderiet, hvor den sank. Selv naaede Rothe med „Nyborg“ ind til Toldboden, hvor Prammen sank. „Nyborg“ havde 18 Døde, 40 Saarede, hvoriblandt 1 Officer, og 10 Savnede.

Det næste Skib i Linien var Blokskibet *„Jylland“*, Kaptajn *Erik Otto Branth* (født den 14de Marts 1756, død som Kommandør den 6te August 1825). Længe kæmpede han

Kapt. Hauch.

tappert mod „Russell“ og „Ardent“ og tilføjede Fjenden, navnlig det sidstnævnte Skib, megen Skade. Da „Rendsborg“ maatte opgive Kampen og „Nyborg“ forlade sin Post, benyttede nogle engelske Brigger sig af Lejligheden til at lægge sig tæt foran „Jylland“ og beskyde den langskibs. Mandefaldet blev da meget stort, men Folkene kæmpede lige uforsagt, og Branth fremhævede flere af de Menige, af hvilke vi skulle nævne enkelte. Alexander Lindquist og Daniel Nielsen gik, saasnart deres Kanon var demonteret, til den næste og holdt saaledes ud ved flere Kanoner under Kampen; det Samme var Tilfældet med en Jøde Melchior Heymann, der havde Post paa underste Batteri. Rasmus Rasberg blev haardt saaret, men vilde dog ikke forlade sin Post, som han atter mødte paa, da han var forbunden. Blandt Officererne udmærkede sig Maanedslieutenant Johansen, der ivrig opmuntrede Folkene, indtil han fandt Døden for en engelsk Kugle.

Endelig havde Branth ikke en eneste brugelig Kanon tilbage. Først da strøg han Flaget og blev selv ombord. „Jylland“ havde 28 Døde, deriblandt Lieutenant Johansen, 43 Saarede og 31 Savnede. Efter at Englænderne havde taget Skibet i Besiddelse, stak de det i Brand. —

Vi komme nu til den lille Stykpram „*Sværdfisken*“, Sekondlieutenant *Søren Simesen Sommerfeldt* (født den 19de April 1771, afgaaet som Kommandørkaptajn i 1827 og død den 27de Juni s. A.). I flere Timer sloges han med „Edgar“ og „Ardent“,

Lieutn. Müller.

men maatte sluttelig stryge, da næsten alle hans Kanoner vare demonterede. „Sværdfisken“ havde 18 Døde, 19 Saarede og 14 Savnede. Skibet var saa sammenskudt, at Fjenden maatte brænde det. —

Derefter kom Fregatten „*Kronborg*“, Premierlieutenant *Jens Erik Hauch* (født den 23de November 1765). Med Tapperhed kæmpede han imod 3 engelske Fregatter og et Par Brigger, foruden „Edgar“ og „Ardent“. Selv fandt han Heltedøden, og kort efter faldt ogsaa Maanedslieutenant Bohne. Premierlieutenant Søren Adolph Bille var bleven saaret i det højre Knæ. Skibet overgav sig da med 18 Døde, deriblandt 2 Officerer, 9 Saarede, hvoraf 1 Officer, og 13 Savnede, hvorefter det brændtes. —

Stykprammen „*Hajen*“ kommanderedes af Normanden, Sekondlieutenant *Jochum Nicolai Müller* (født den 1ste Februar 1775, død som norsk Viceadmiral den 2den

Januar 1848). Han havde først Dagen iforvejen faaet sit Mandskab ombord, men havde klemt saaledes paa med Exercitsen, at han nu kunde vedligeholde en Ild, som endog aftvang Nelson Beundring. Fra „Hajen“ lykkedes det saaledes at skyde „Elephant“s Ror i Stykker. Til Slutningen maatte han dog efter 4 Timers Kamp stryge med 10 Døde og 6 Saarede og Savnede. Han fornaglede Kanonerne, kastede Krudtet overbord og gik i Værk med at danne en Flaade til at bjerge Besætningen, eftersom Prammens eneste Baad

Kapt. Braun.

var skudt i Stykker. Under dette Arbejde entrede imidlertid Englænderne og standsede ham. Müller selv blev bragt ombord i „Elephant“, hvor Nelson i smigrende Ord udtalte sig om hans beundringsværdige Tapperhed. „Hajen“ blev af Englænderne boret i Sænk. —

Midt i Linien laa Kommandoskibet, Blokskibet *„Dannebrog“*, Kaptajn *Ferdinand Albrecht Braun* (født den 10de September 1757, afgaaet 1802, død som Kommandørkaptajn den 19de December 1813). Imod dette Skib rettede Englænderne et voldsomt Angreb ikke alene af Nelsons eget Skib „Elephant“, men ogsaa af „Glatton“ og „Ganges“, hvortil „Edgar“ senere sluttede sig. Det blev overvældet af Kugler, men gjorde selv en tapper Modstand. Efter en Times Kamp mistede Braun den højre Haand, der blev skudt bort af en engelsk Kugle. Ogsaa Olfert Fischer blev saaret i Hovedet af en Splint. Kl. $11^1/_2$ gik der Ild i Skibet, som blev antændt ved Granater fra „Glatton“. Ilden tog

Overhaand, hvorfor Fischer Kl. 12 forlod Skibet, idet han gav Ordre til, at hans Stander skulde nedhales, saasnart den var bleven hejst paa „Holsteen“.

Kampen fortsattes nu. Idet Standeren saaes paa „Holsteen“, blev en Mand sendt op for at hejse Vimpelen paa „Dannebrog“ og tage Standeren ned. Da han efter at have udført dette, entrede ned, blev han dræbt og faldt paa Dækket med Standeren i sin Favn. Senere fordrede Nelson, at Fischer skulde udleveres som Fange, fordi hans

Lieutn. Willemoës.

Stander endnu vajede paa „Dannebrog“, da dette Skib strøg. Dette var imidlertid en Usandhed.

Næstkommanderende, Kaptajnlieutnant Hans Lemming, havde imidlertid overtaget Kommandoen. Det lykkedes for en kort Tid at dæmpe Ilden, men den udbrød paany. Desuagtet vedblev Lemming Kampen, indtil der kun var 3 brugelige Kanoner. Mandefaldet var stort, Sekondlieutenant Rasmus Wulff og Lieutenant Ebel af 3die jydske Regiment bleve dræbte, et Par andre Officerer saarede.

Lemming fornaglede nu Kanonerne og sendte saa mange Folk fra Borde, som Baadene kunde rumme. Derpaa strøg han Flaget. I det Samme bleve Tougene overskudte, saaledes at det brændende Skib drev Nord efter.

Da Englænderne kom ombord, maatte de efter at have bjerget Resten af Besæt-

ningen, i største Skyndsomhed atter forlade Vraget. Dette drev forbi „Holsteen“ og „Hjælperen“, ned mod Stubben, hvor det sprang i Luften kort efter Slagets Ophør.

Under Kampen havde „Dannebrog“ havt et Tab af 53 Døde, hvoriblandt 2 Officerer, 51 Saarede, hvoriblandt 4 Officerer, og 19 Savnede. —

Tæt ved „Dannebrog“ laa *„Flaadebatteriet Nr. 1“*, Sekondlieutenant *Peter Willemoës* (født den 11te Maj 1783, død den 22de Marts 1808). Denne unge Skibschef, der

Kapt. Holsten.

kun i 8 Maaneder havde baaret Epauletterne, skulde her vise en Tapperhed, der vakte Nelsons Forbauselse. Han blev angreben af flere Fregatter og Brigger, men han blev dem ikke Svar skyldig. Ligeledes rettede han en heftig Ild mod „Elephant“s Boug, hvorved han generede Nelsons Flagskib i høj Grad. I Begyndelsen havde man fra „Elephant“ ikke videre ændset det lille, lavtliggende Batteri, men efterhaanden fik man mere Respekt for det og skød ned paa det baade med Skraa og Musketteri. Kl. $2^1/_2$ kunde Willemoës ikke længere gjøre Modstand, men give sig vilde han ikke. Han kappede da sine Touge og lod Batteriet drive Nord paa. Uheldigvis viste det sig umuligt for ham at drive klar af „Sjælland“, hvilket medførte, at ogsaa dette Skib maatte kappe Fortøjningen. Samlede drev de videre, hvorom vi senere skulle høre nærmere. Endelig slap Willemoës fri, men han var nu kommen op udenom Trekroner. Her blev han

beskudt af Parkers Division, men han naaede dog at faae Batteriet varpet ind paa Inderrheden. Det havde 12 Døde, 34 Saarede og 3 Savnede.

Hans Tapperhed i Forbindelse med hans Ungdom gjorde ham til Folkets Yndling og vakte store Forhaabninger om ham. Dog skulde hans Løbebane blive kort, kun 7 Aar efter offrede han sit Liv for Fædrelandet. —

Indenfor Liniens Centrum laa den lille Fregat *„Elven“*, Kaptajnlieutenant *Hans*

Lieutn. Fasting.

Baron *Holsten* (født den 17de November 1759, død som virkelig Admiral den 13de April 1849). Denne lille Fregat, eller rettere Korvet, var udlagt for at gjøre Tjeneste som Repetitør, det vil sige gjentage den Kommanderendes Signaler, saaledes at disse kunde ses over hele Linien. Holsten brugte dog sine faa Kanoner af yderste Evne. I Begyndelsen af Kampen faldt en fjendtlig Granat ned i en Ammunitionskiste, hvor der laa 24 Granater. I Hast sprang en af Officererne og nogle Folk til og fik Granaten kastet overbord. De saae da, at Brandrøret i nogle af de andre Granater var antændt; ogsaa disse fik de da kastede overbord, saa ingen af dem sprang.

Da de nærmeste Skibe havde maattet opgive Kampen, nærmede „Edgar“ sig og lod sine Kugler hagle ned over „Elven“. Denne fik et Grundskud, saa den begyndte at trække Vand. Da lod Overtømmermand Knud Jacobsen sig fire udenbords og fik Grund-

skuddet stoppet. Uagtet „Edgar“ laa temmelig tæt ved, slap han dog godt fra dette Vovestykke, men kort efter blev han ramt i Hovedet af en Kugle, som dræbte ham.

Efterhaanden var Takkeladsen meget forskudt, men ogsaa Skroget var stærkt beskadiget. Holsten indsaae, at han ved at holde ud længere kun vilde offre Skibet til ingen Nytte. Han fik sat Sejl og slap lykkelig ind paa Inderrheden bag Trekroner. „Elven“ havde faaet 9 Døde og 7 Saarede. —

Kapt. Harboe.

Ligeledes indenfor Linien laa Kavalleriprammen *„Aggershuus“*, ført af den kjække Normand, Premierlieutenant *Thomas Fasting* (født den 25de Februar 1769, død som norsk Kommandør den 21de November 1841). Han kæmpede længe baade med „Elephant“ og „Glatton“, men da Prammen Kl. $1^1/_2$ var ganske sønderskudt, Rejsningen falden, næsten alle Kanoner ubrugelige, mellem Trediedelen og Halvdelen af Besætningen dræbt eller saaret, maatte han opgive Kampen. Han kappede sine Fortøjninger og drev Nord efter. Dog kom han saa langsomt afsted, at Englænderne sikkert havde taget Prammen, hvis ikke Rothe med „Nyborg“ paa en saa glimrende Maade havde hjulpen ham ind og derved reddet „Aggershuus“ fra at falde i Fjendevold. Prammen havde 19 Døde, 54 Saarede og 9 Savnede. —

Det næste Skib i Linien var Linieskibet *„Sjælland“*, Kaptajn *Frederik Carl*

Ludvig Harboe (født den 21de Januar 1758, død som Kommandørkaptajn den 29de September 1811). Dette Skib blev heftig engageret af Linieskibet „Ganges“ og nogle mindre Skibe. Folkene viste en saa stor Grad af Koldblodighed, at de i Begyndelsen af Slaget flere Gange bad Harboe efterse, om der var taget rigtig Sigte, ganske som var det ved en almindelig Exercits. Særlig udmærkede sig en Soldat af norske Livregiment Peder Nielsen Wedersløv, der frivillig overtog Kommandoen af en Kanon paa

Kapt. Koefoed.

underste Batteri i Stedet for en Anden, der var bleven syg. Senere blev Skibet ogsaa angrebet af „Monarch“. Kl. $2^1/_2$ var Skibet næsten ødelagt, de fleste Kanoner vare demonterede, alle Raperter mere eller mindre ødelagte, Masterne faldefærdige, Underræerne nedskudte, Bagbords Side og Bougen helt forskudte, en Trediedel af Besætningen ude af Stand til at slaas, Maanedslieutenant Wædelee falden. I dette Øjeblik kom tilmed Flaadebatteriet Nr. 1 drivende ned for Bougen, ragede ombord i Skibet og svajede dette saaledes, at Agterenden vendte mod Fjenden.

Enhver Anden vilde under slige Forhold have strøget, det gjorde den tappre Harboe ikke. Han kappede sine Touge og drev sammen med Flaadebatteriet Nord paa i det Haab at drive udenom Trekroner. Da han saae, at det ikke vilde lykkes ham, og da han havde faaet Flaadebatteriet gjort klart af Skibet, lod han sit Pligtanker falde

for ikke at drive ned mod Trekroner og maskere dettes Ild. I nogen Tid vedblev han nu Kampen, snart var dog Skibet saa ødelagt, at det var umuligt at gjøre længere Modstand, hvorfor han lidt før Kl. $3^1/_2$, efter næsten 5 Timers Kamp, strøg Flaget. Lige efter gik Parlamentærflaget op hos Nelson, Harboe strøg derfor ikke Vimpelen, og da en engelsk Officer kort efter kom ombord, lod han sig afvise med den Besked, at Vimpelen vajede endnu. Skibet havde faaet 27 Grundskud, det havde 39 Døde, hvoriblandt Lieutenant Wædelee, 125 Saarede, derimellem ogsaa 1 Officer, og 18 Savnede. Det var fra dette Skib, at det sidste Skud i Slaget blev løsnet. Under Kampen havde Premierlieutenant Johan Christopher Hoppe og Normanden, Sekondlieutenant Gabriel Grubbe Dietrichson i særlig Grad udmærket sig ved deres dødsforagtende Tapperhed.

Lieutn. Hoppe.

Harboe lod nu strax Krudtet kaste overbord, Kanonerne fornagle og sendte Dietrichson ind efter Baade, hvormed de Døde og Saarede samt endel af den friske Besætning sendtes i Land. Skulde Kampen fornyes, vilde der jo være mere Brug for dem inde paa Trekroner end ombord i det ødelagte Skib.

Først den næste Dag, altsaa midt under Vaabenhvilen, lod Nelson Skibet besætte. Da Englænderne bordede det paa den ene Side, forlod Harboe med Resten af Besætningen det paa den anden. Et Par Nætter senere lode Englænderne det gaa op i Flammer. —

Posten i Linien Norden for „Sjælland“ indtoges af Blokskibet „*Charlotte Amalie*“, Kaptajn *Hans Henrik Koefoed* (født 1759, død 1809). „Charlotte Amalie“ var en forhenværende, raseret Kinafarer og ikke noget videre stærkt Skib, men Koefoed forstod at bruge det. Han tilføjede Englænderne saa megen Skade, at disse i deres Forbittrelse vedbleve at skyde paa Skibet nogen Tid efter, at Koefoed havde maattet stryge. Blandt Officererne havde særlig den unge Sekondlieutenant Johan Frederik Bardenfleth udmærket sig ved sin store Ro og Koldblodighed.

Med alle de friske Folk gik Koefoed ind paa Trekroner medtagende Flag og Vimpel. Herfra blev Maanedslieutenant Simon Willems sendt ud for at hente de Saarede, hvilket Hverv han, uagtet han var saaret, udførte paa den smukkeste Maade midt under Fjendens Ild; selv mistede han Livet.

„Charlotte Amalie“ havde 24 Døde, deriblandt 1 Officer, 49 Saarede og 7 Savnede. For Englænderne var der ikke Andet at gjøre end at brænde det ubrugelige, forskudte Skib. —

Derefter komme vi til Stykprammen „*Søhesten*“, Premierlieutenant *Bernhard Ulrik Middelboe*, hvis Navn vi jo tidligere have hørt fra Vestindien. Han sloges tappert, saalænge han havde en brugelig Kanon. Omringet af nogle Fregatter og Brigger maatte

han endelig stryge. Prammen var da et fuldstændigt Vrag, havde 12 Døde, 21 Saarede og 14 Savnede. Den blev snart efter brændt af Englænderne. —

Lige Norden for den laa Linieskibet *„Holsteen“*, Kaptajn *Jacob Arenfeldt* (født den 30te September 1755, død som Kontreadmiral den 17de Februar 1820). Længe kæmpede han med „Ganges“ og „Monarch“, en kort Tid ogsaa med „Defiance“. Kl. $12^1/_4$ kom Kommandør Fischer ombord og lod under Folkenes Hurra sin Stander

Kapt. Arenfeldt.

hejse. Efter 4 Timers Kamp havde „Holsteen“ 20 Døde, 29 Saarede, hvoriblandt 1 Officer, og 15 Savnede. Arenfeldt maatte da Kl. $2^1/_2$ stryge Flaget, efter at Fischer havde forladt Skibet.

„Holsteen“ var den eneste Trofæ, som Englænderne vare i Stand til at føre med sig. De fik Skibet saa vidt udbedret, at det kunde føres over Nordsøen. Det blev derefter istandsat, og under Navnet „Nassau“ skulde det senere komme til at deltage i Kampen mod Linieskibet „Prinds Christian“ ved Sjællands Odde 1808. —

Blokskibet *„Indfødsretten“*, Kaptajn *Albert de Thurah* (født den 1ste Marts 1763), var det nordligste af Liniens svære Skibe. Det udholdt en blodig Kamp med „Defiance“ og en Tid ogsaa med Kaptajn Rious Fregatdivision, der ofte kunde beskyde Blokskibet langskibs.

I Begyndelsen af Slaget blev Axlen skudt over paa en Rapert, og Kanonkommandøren, en Mariner Andreas Wessel, saaredes alvorligt. Inden en ny Axel var anbragt, mødte han atter paa sin Post og betjente Kanonen, lige til den var fuldstændig demonteret.

Efter en Times Kamp blev Kaptajn Thurah dræbt, kort efter ogsaa Næstkommanderende, Maanedslieutenant Cortsen. Der blev strax sendt Melding ind herom. Som vi have hørt, tilbød da Kaptajn *Schrødersee* (født 1754) at overtage Kommandoen. Han

Kapt. Thurah.

roede strax ud til Skibet; i samme Øjeblik han satte Foden paa Dækket, gik en Kanonkugle tværs igjennem ham. Ogsaa Maanedslieutenant Møller var falden. Endnu et Par Timer gjorde Skibet dog Modstand, indtil det endelig maatte overgive sig med 21 Døde, deraf 4 Officerer, 43 Saarede og 12 Savnede. Ogsaa dette Skib blev brændt. —

Allernordligst laa den lille Fregat *„Hjælperen“*, Premierlieutenant *Peter Carl Lillienskjold*, der jo ogsaa var bekjendt fra Vestindien. Standhaftig holdt han ud mod Rious Division, lige til denne trak sig tilbage. Efterhaanden kom de sydligere engelske Linieskibe op, og da det stod ham klart, at den egentlige Linies Modstand var brudt, gjaldt det for ham at bjerge sit Skib. Han kappede, satte Sejl og kom heldigt indenfor Stubben med 5 Døde og 22 Saarede, derimellem en Officer, Maanedslieutenant Christian Møller, som døde kort efter. —

Naar der fra hvert Skib meldes om ikke faa Savnede, kan dette have sin Grund i, at mange af Laderne under deres Arbejde bleve skudte af de engelske Geværskytter, saaledes at de faldt udenbords og bleve borte.

Vi have nu set, hvorledes den danske Linie efterhaanden var bleven ødelagt, og hvilke Tab den havde lidt under den morderiske Kamp. Heller ikke Englænderne vare gaaede Ram forbi. Vi ville derfor kaste et Blik ombord i de engelske Skibe, navnlig i Admiralskibet, Linieskibet „Elephant“.

Kapt. Schrødersee.

Den Modstand, Englænderne mødte, vakte deres største Forundring. Mindst af Alle havde vel Nelson ventet at faae en saa varm Modtagelse. De engelske Linieskibe overvældede ganske vist den sydlige Del af Defensionslinien, dog først efterhaanden, og de lede et forfærdeligt Mandetab, ligesom ogsaa Skibenes Skrog og Rejsninger toge svær Skade. Time efter Time gik, utaalmodig gik Nelson op og ned paa Skandsen, af og til opmuntrende Folkene til at skyde hurtigere. Lige meget hjalp det, endnu kunde han ikke faae Bugt med sine Modstandere. Kaptajn Foley, der nok kjendte Nelsons Løfte om den ene Time, bemærkede da:

„Det er en temmelig lang Time, der er gaaet, og lige vidt ere vi.“

„Saa maa vi lægge en Time til,“ svarede Nelson. „Jeg har ikke gjort Regning paa, at de Danske vilde holde det ud saa længe. Havde det været Franskmænd eller Spaniere, de havde ikke i en Time kunnet staa mod denne Ild.“ —

Ogsaa Sir Hyde Parker blev nu greben af Utaalmodighed og Ængstelse. Han var strax, da Slaget begyndte, lettet med sin Division for at krydse Sønder paa til Hjælp for Nelson, men han havde Vind og Strøm imod, hvorfor han kun vandt meget langsomt frem. Først lige mod Slutningen af Kampen naaede han at vexle nogle Skud paa lang Afstand med Blokskibet „Elefanten“, der jo laa i Kroneløbet, og med Batteriet Trekroner, ligesom han ogsaa sendte nogle virkningsløse Kugler efter Flaadebatteriet og „Hjælperen“.

Omgiven af sine Officerer stod Parker og betragtede i sin Kikkert Slagets Gang. Endelig udbrød han:

„Nelson lovede at gjøre det Hele af paa en Time, men denne Time forekommer mig djævelsk lang!“

Lidt efter tilføjede han:

„Denne Ild er saa levende, at Nelson umuligt kan holde den ud ret længe endnu. Hvis han nu maa trække sig tilbage, vil jeg dog ikke vælte Ansvaret derfor over paa ham. Det vilde være elendigt af mig, selv om mit eget Rygte vil kunne lide derunder. Hvor er Signalofficeren?“

Denne traadte frem.

„Hejs Signal Nr. 39 om at afbryde Kampen!“

Lidt efter gik Signalet op paa Stortoppen. Da der var gaaet nogle Øjeblikke, kunde man i Kikkerten se, at det blev besvaret nede fra „Elephant“.

Til Parkers Forundring gjorde dette dog ingen Forandring i Kampen, der vedblev at rase lige vildt. Lad os da se, hvad der videre gik for sig paa Nelsons Skib.

Sammen med Oberst Stewart, der kommanderede den med Flaaden sendte lille Landgangsstyrke, gik Nelson frem og tilbage paa Skandsen, medens Kuglerne hvinede omkring dem. Netop som de kom hen ved Stormasten, gik en Kugle gjennem denne, saaledes at Splinterne røg omkring dem. Nelson standsede og bemærkede til Stewart:

„Det er en hed Kamp, og hvad Øjeblik det skal være, kan denne Dag blive vor sidste!“

Idet han sammen med Stewart gik hen til Falderebet for at kaste et Blik ud over Kampen, tilføjede han:

„Men mærk Dem vel, ikke for Alt i Verden vilde jeg nu befinde mig noget andet Sted end netop her.“

I det Samme kom Signalofficeren løbende.

„Jeg melder Herr Admiralen, at „London“ har hejst Nr. 39.“

Nelson svarede ikke et Ord, men gik rolig agterefter. Officeren fulgte efter ham og gjentog sin Melding, idet han tilføjede:

„Skal jeg gjentage Signalet?“

„Nej!“ svarede Nelson. „Hejs blot Svarflaget.“

Og han fortsatte rolig sin Gang tilligemed Obersten.

Lidt efter kaldte han dog atter Signalofficeren hen til sig.

„Er Signalet for Kamp stadig hejst hos os?“

„Javel, Herr Admiral!“

„Det er godt, lad det blive derved.“

Derefter henvendte han sig til Oberst Stewart:

„Har De set, at Nr. 39 er hejst hos Sir Hyde Parker?“

„Hvad betyder det Signal?“ spurgte Obersten.

„At afbryde Kampen,“ svarede Nelson. „Forstaar De, at afbryde Kampen. Men Fanden skal tage mig, om jeg gjør det.“

Chefen for „Elephant“, der ogsaa havde faaet Melding om Signalet, var imidlertid kommen til.

„Hør Foley, De veed, at jeg kun har eet Øje,“ bemærkede Nelson smilende. „Derfor har jeg sandelig Lov til at være blind en Gang imellem.“ — Idet han derpaa med venstre Haand satte Kikkerten for det blinde Øje, vedblev han: „Jeg ser virkelig ikke noget Signal!“

Nelson fortsatte altsaa Kampen. Vel begyndte de Danskes Ild nu at blive svagere og af og til at standse i enkelte af Skibene, men Nelson kunde ikke skjule for sig selv, at det Samme var Tilfældet med de fleste af hans egne Skibe. Virkelig blev Englændernes Stilling mere og mere kritisk. Ombord i flere af Linieskibene vare en Mængde Kanoner demonterede, selv havde „Elephant“ kun nogle faa brugelige Kanoner tilbage. „Monarch“ havde lidt et Tab af mindst 210 Mand, det største Tab, et engelsk Linieskib nogensinde har havt. Dertil kom yderligere, at „Ganges“ fik sit Spring skudt over, saaledes at det drev lige ned paa „Monarch“ og ragede sammen med dette Skib, hvis Spring ikke kunde standse de to Skibe. Samlede dreve disse nu videre og ragede ombord i „Defiance“. I en uordentlig Klump laa nu de tre Skibe udsatte for Ilden fra Trekroners Batteri.

Stillingen blev stadig mere fortvivlet. Vind og Strøm forbød Nelson at trække sig tilbage Sønder paa, hvor de Danskes Ild nu kun var svag. At gaa Nord paa vilde føre alle Skibene lige forbi Trekroner, som sammen med Billes Eskadre let kunde give dem deres Rest. Desuden vare Rejsningerne i den sørgeligste Forfatning, og endelig stode „Russell“ og „Bellona“ endnu fast paa Middelgrunden. De kunde ikke efterlades som et Bytte for de Danske.

Her vare gode Raad dyre, men Nelson fandt paa Raad. Det var hverken fint eller ridderligt, dog det brød Nelson sig ikke om, det gjaldt om at redde sig ud af Klemmen, og Nelsons Plan viste sig desværre af god Virkning.

Nelson gik ned i sin Kahyt, hvor han lod Skibssekretæren, Mr. Wallis, kalde.

I selve Kahytten var alt Møblementet fjernet under Kampen. Nelson fik da et Stykke Papir, lagde dette paa Rorkoppen, og staaende skrev han da følgende besynderlige Brev:

„Lord Nelson har Befaling til at skaane Danmark, naar det ikke længere gjør. Modstand, men hvis Skydningen vedbliver fra dansk Side, nødes han til at sætte Ild paa alle de flydende Batterier, han har taget, uden at han formaar at redde de tappre Danske, som have forsvaret dem.

Ombord paa Hans Britiske
Majestæts Skib „Elephant“
Kjøbenhavns Rhed
den 2. April 1801.

Nelson & Bronte.

Til Englændernes Brødre, de Danske.“

At Nelson havde Befaling til at skaane Danmark, var jo en ligefrem Usandhed, ligesom Intet berettiger til at tro, at han virkelig vilde skride til en saadan Niddingsdaad som at opbrænde Skibe med Folk ombord, der havde overgivet sig.

Medens han skrev dette Brev, havde Sekretæren taget en Afskrift deraf, hvorefter han vilde forsegle Brevet med en Oblat.

„Nej, stop lidt," bemærkede Nelson, „Brevet skal ordentligt forsegles med Lak, det maa ikke faa Udseende af, at vi have Hastværk."

Nelsons Brev til Kronprindsen.

Skibssekretæren sendte da Bud efter et Lys. Det varede længe, før det kom, og da endelig en Mand traadte ind med det, udbrød Admiralen utaalmodig:

„Hvad Fanden er det for en Tid for at hente et Lys?"

„Undskyld, Herr Admiral," svarede Manden. „Men han, som skulde bringe det, blev skudt undervejs."

Endelig var Brevet da færdigt. Det gjaldt nu om at faae det bragt i Land. Til Fischer vilde Nelson ikke sende det, thi saa var han overbevist om at faae det tilbage uden andet Svar end Krudt og Kugler.

Til Held for Nelson havde han ombord en Mand, der var godt kjendt i Kjø-

benhavn, og som var det danske Sprog mægtig. Det var Kaptajn, Sir Frederik Thesiger, der som Frivillig havde faaet Tilladelse til at følge med Nelson ind til Kampen.

Thesiger roede altsaa afsted. Hans Ærinde maatte naturligvis tage lang Tid. Utaalmodig gik Nelson frem og tilbage, næppe har hans Tanker været lystelige, thi med hvert Øjeblik der gik, bleve Udsigterne mørkere og mørkere. Vel maatte nu et efter andet af de danske Skibe stryge Flaget eller søge ind fra deres Post; men hver Sejer var dyrekjøbt, og stadig kom der Hjobsposter ombord i „Elephant“. „Glatton“ havde nu kun 9 Kanoner tilbage, Mandefaldet forøgedes, endnu kæmpede Defensionsliniens nordligste Fløj. „Elephant“ selv fik Varpet overskudt og drev paa Grund. Hvad skulde dog Enden blive? Et Tilbagetog kunde let medføre en fuldstændig Tilintetgjørelse.

Værst saae det ud Nord paa, hvor Rious Fregatdivision kæmpede. Den havde lidt saameget, at dens tappre og ædle Chef saae sig nødsaget til at følge Parkers Signal, snart efter at dette var blevet hejst. Ikke alene „Indfødsretten“ og „Hjælperen“, men ogsaa Trekroner og senere hen „Elefanten“ havde rettet en saa heftig Ild paa de engelske Fregatter, at de nu ikke længere kunde udholde Kampen. „Amazon“ kappede da sit Anker og hejste sine Sejl.

„Vi have jo ingen anden Udvej“, sagde Kaptajn Riou til sin Skriver, der var ved hans Side. „Hvad vil Nelson dog tænke om os, men det er umuligt at blive her.“

Skibet faldt af for Vinden, Sejlene bleve braste fulde. For at komme bort maatte „Amazon“ imidlertid vende Agterenden ind mod Trekroner, som benyttede Lejligheden til at sende Fregatten en morderisk langskibs Ild, der sønderflængede Agterspejlet og sendte en Masse Splinter ind over Skandsen. Hans Skriver blev dræbt, selv fik Riou en Splint i Hovedet, saa han maatte sætte sig paa en Kanon. Lidt efter bleve flere af Matroserne, der halede i Storbrasen, revne om af de danske Kugler. Der blev en almindelig Forvirring.

„Kom Drenge,“ sagde Riou, „lad os alle dø i Forening!“

I samme Nu faldt han bagover ned fra Kanonen. En dansk Kugle havde dræbt ham. —

Lad os nu følge Kaptajn Thesiger paa hans Vej ind med Nelsons Brev. Man havde af de danske Fanger faaet at vide, at „Elefanten“ var Vagtskib paa Rheden. Thesiger roede derfor med hvidt Flag i Stævnen forbi Trekroner og ind til „Elefanten“, hvor han forlangte at faae Skibets Chef, Kaptajn Philip Gebhard von Thun i Tale og anmodede ham derefter om at maatte blive ført ind til Kronprindsen.

Thun kom derved i en meget vanskelig Stilling. Som Chef for et Skib, der hørte til Defensionen, var han underlagt Kommandør Fischer, som Vagtskibschef sorterede han derimod direkte under Admiralitetet og Kronprindsen. Dertil kom, at Fischer netop paa dette Tidspunkt forlod „Holsteen“, hvor hans Stander var halet ned, inden den blev hejst paa Trekroner. Thun vidste derfor ikke, hvor Kaptain Thesiger skulde finde Fischer, og han valgte derfor den Udvej at henvise det engelske Sendebud til Kronprindsen selv. En Baad blev strax sendt ind for at melde Thesigers Ankomst, og strax efter roede denne selv ind, ledsaget af Maanedslieutenant Lundby. De gik i Land paa Langelinie og traf Kronprindsen lige indenfor Jernporten ved Grønningen.

Da Kronprindsen læste Nelsons Trudsel om at opbrænde de erobrede Skibe uden at redde Fangerne, blev han heftig greben deraf. Dog kunde han ikke ret fatte Me-

ningen af Nelsons underlige Brev, hvad der jo ikke er saa besynderligt. Han gav derfor sin Generaladjutant Kaptajn Lindholm Ordre til sammen med Thesiger at gaa ombord til Nelson for hos denne at udbede sig Forklaring om Brevets egentlige Betydning.

De roede altsaa ombord til „Elephant“, som de naaede Kl. $3^1/_2$. I det Øjeblik, Lindholm satte Foden paa „Elephant“s Dæk, lod Nelson hejse Parlamentærflag. Nu kunde han jo give det Udseende af, at de Danske havde søgt ham. Det var, som man ser, ganske snildt regnet ud.

Strax efter var det, at Kronprindsen sendte Ordre til Fischer om at holde inde med Skydningen. Ogsaa Nelson gav Signal herom til sine Skibe. Dermed var altsaa

Slaget paa Rheden endt. De engelske Skibe kunde nu redde sig ud af deres fortvivlede Stilling, de Skibe, som stode paa Grund, kunde i Ro og Mag bringes flot.

Underhandlingerne begyndte under mange Vanskeligheder. Dagen efter var Nelson i Land for at hilse paa Kronprindsen og ved denne Lejlighed var det, at Kronprindsen, da Nelson havde fremhævet baade Willemoës og Müller og udtalt, at de burde være Admiraler, gav det bekjendte Svar:

„Skulde jeg gjøre alle mine tappre Officerer til Admiraler, saa beholdt jeg ingen Lieutenanter tilbage.“

Generalmajor Waltersdorff og Lindholm beordredes nu til at føre Underhandlingerne med Parker og Nelson. Resultatet heraf skulle vi strax faae at se.

Olfert Fischer var forbleven paa Trekroner efter Kampens Slutning. Da hans

Saar i Hovedet var blevet ordentlig forbundet, gik han strax i Værk med at nedskrive sin Rapport, som han næste Dag indsendte til Kronprindsen.

Denne Rapport er saa smuk og værdig, at den vel fortjener at blive bekjendt. Uagtet dens egentlige Indhold i Hovedsagen jo kun kan være en Gjentagelse af vor foregaaende Fremstilling, betænke vi os derfor ikke paa ordret at gjengive den. Den lyder saaledes:

„Den 1ste April, om Eftermiddagen Kl. $3^1/_2$, lettede to Divisioner af den engelske Flode, under Vice-Admiral Nelson og en Contra-Admiral, gik tæt østen om Middel-

Kapt. Lindholm ombord hos Nelson.

grunden og ankrede strax synden for den. Denne Force bestod af 12 Linieskibe, endel svære Fregatter, Bombarderere og mindre Fartøier, i alt nogle og tredive Seilere.

Den 2den April, om Formiddagen Kl. $9^3/_4$, Vinden S. O., Bramseils Kuling, lettede saavel denne syden for Middelgrunden liggende Force, som den norden for samme værende, under Admiral Parkers Kommando. Linieskibene og de svære Fregatter, under Admiral Nelson, holdte rumt hen ind i Kongedybet, for at tage successive Plads paa Siden af den mig anfortroede Defension; Bombardererne og de mindre Fartøier posterede sig nærmere til Byen, og Admiral Parkers Division af 8 Linieskibe og nogle mindre Fartøier, krydsede sig med Force af Seil syd hen mod Defensionens

nordre Fløi. Kl. $10^1/_2$ passerede de forreste Skibe af Vice-Admiral Nelsons Force de sydligste Skibe af Defensionen. Jeg gjorde Signal for de Skibe, som vare paa Skud nær, at begynde Slaget. Blokskibene Prøvesteen og Vagrien, og strax efter Jylland, imellem hvilket og Dannebroge, det første af de Engelske (et 74 Kanonskib) stoppede for et Anker agter fra — adløde strax dette Signal med en velstyret og fortreffelig souteneret Ild. Efterhaanden opkom nu de øvrige, og ved deels at forbiseile den først ankrede, deels stille sig agter for den, formerede en tæt Linie, som, da den ei strakte sig længere Nord end til Orlogsskibet Sjelland, kun engagerede omtrent to Trediedele af den mig anfortroede Defension, da Trekroners Batteri og Blokskibene Elefanten og Mars ikke, og Fregatten Hjelperen kun lidet kom i Ilden. Slaget var inden en halv Time almindeligt. Tolv Linieskibe, hvoriblandt eet paa 80 og de fleste øvrige paa 74 Kanoner, og 6 til 8 Fregatter paa den ene Side; paa den anden Side 7 Blokskibe, hvoraf ikkun eet førte 74 Kanoner, de øvrige 64 og derunder, 2 Fregatter og 6 mindre Fartøier. — Saaledes vare Kræfterne fordeelte i det Hele. Fienden havde allesteds to, hvor vi havde een, og Blokskibet Prøvesteen havde foruden Contra-Admiralen og et Linieskib, to Fregatter, som skjød det hele Tiden ret for ind, uden at det kunde besvare disse med et eneste Skud. Naar jeg altsaa blot historisk melder, hvad D. K. H. Kronprindsen selv har seet, og med Dem saa stor en Deel af Dannemarks og Europas Borgere, at denne — jeg tør vel kalde den saa — højst ulige Kamp, rasede og vedligeholdtes med en uforlignelig Tapperhed $4^1/_2$ Time, at den superieure Magts Ild, een Time før Slagets Ende, allerede var saaledes svækket, at adskillige af de engelske Skibe, hvoriblandt Admiral Nelsons, kun skjød med enkelte Kanoner, at denne Helt, i dette Øjeblik, midt i Slagets Hede, sendte en Parlementair, for at foreslaae Vaabenstilstand; naar jeg tillægger, at det er meldt mig, at tvende engelske Linieskibe allerede havde strøget, men ved Opsejling af friske Skibe bleve soutenerede, og hejste igjen — saa er det vel tilladt at sige, tilladt at troe, at Fienderne selv ville tilstaae, at Dannemarks gamle Søkriger-Ære den Dag lyste i saa utrolig Glands, at jeg takker Himmelen at have havt Europa til Vidne derpaa. Endnu hang Seierens Vægtskaal, om ikke lige, dog langtfra ikke sjunken til Skade for Dannemark; selv de først og haardest attaquerede sydlige Skibe, selv den omringede, med al min høie Idee om dansk Tapperhed ubegribelige *Prøvesteen* sloge endnu en Stund, til næsten alle Kanonerne vare demonterede. Omsider maatte disse vige for Overmagten, og den danske Ild ophørte derpaa efterhaanden sønder fra og nord efter. Allerede Kl. $11^1/_2$ blev Blokskibet Dannebroge, paa Siden af hvilket Vice-Admiral Nelson laae, skudt i Brand. Jeg begav mig med min Stander paa Orlogsskibet Holsteen af nordre Fløj. Men Dannebroge stred længe under den strax istedetfor hejste Vimpel. Den havde ved Enden af Affairen 270 Mand

Kapt. Lindholm.

døde og saarede. Kl. $2^1/_2$ var Orlogskibet Holsteen saa forskudt, havde saa mange Døde og Blesserede, og saa mange Kanoner demonterede, at jeg atter omskiftede min Stander der med Vimplen, og da Sjelland, hvis Touge vare overskudte, allerede var i Drivt, begav jeg mig til Trekroners Batteri, hvorfra jeg kommanderede den nordre Fløi, som var i let Engagement med Admiral Parkers Division, indtil jeg Kl. 4 modtog Deres Kongelige Høiheds Ordre, at ophøre Slaget.

Defensions-Linien syden for Tre-Kroner kom saaledes i Fiendens Vold, undtagen Fregatten Hjelperen, som, da den tilsidst alene havde at stride med en altfor overlegen Fiende, kappede og holdt ind til Stubben; Repetiteuren Elven, som, efter at have faaet adskillige Grundskud, Master og Takkelage forskudt, endeel Døde og Saarede, holdt inden for Tre-Kroner; Skjøtsprammen Nyborg og Aggershuus, som, den sidste taget paa Slæbetoug af den første, holdt synkefærdige ind til Kysten; og det Gernerske Flaadebatteri, som var meget ilde tilredt; endelig Blokskibet Dannebroge, som kort efter Slaget sprang i Luften. Foruden det Tab, Fienden synlig har lidt, er jeg vis paa, han, saavel paa Mandskab som Skibe, har lidt betydeligt; ogsaa er Fordelen af Seiren kun ubrugelige Skibe, med for det meste fornaglede Kanoner, og Krudtet overbord kastet. Bestemt kan Antallet paa Døde og Saarede ei angives, men jeg anslaaer det for 16 til 1800. Paa de førstes Liste maae jeg med Sorg anføre Cheferne af Blokskibet Indfødsretten og Fregatten Kronborg, Capitain A. de Thura, og Premier-Lieutenant E. Hauch, samt adskillige andre brave Officerer. Paa de sidstes staaer først Chefen af Dannebroge, Capitain Ferdinant Albrecht Braun, som foruden adskillige andre Saar har mistet sin høire Haand. Til Officerernes og Mandskabets mageløse Mod har jeg intet Udtryk. Slaget selv kan kun beskrive det.

O. Fischer."

Naar Rapporten anslaar Tabet til mellem 1600 og 1800 Mand, er dette dog for højt. I Virkeligheden var det 428 Døde og 682 Saarede, altsaa 1110 samt 208 Savnede. Dertil kom imidlertid 1779 Fanger, som dog kort efter bleve tilbagegivne. Nøjagtige Indberetninger kunde jo Fischer paa det Tidspunkt, Rapporten blev skreven, endnu ikke have. Dertil kom, at flere af de frivillige Folk strax, da de vare komne i Land, gik til deres Hjem, saaledes at man først senere fik Oplysning om, at de vare i god Behold.

Fischers Rapport var, som man ser, holdt i rolige og værdige Udtryk, han kaldte Nelson for en Helt og talte udtrykkelig om Englændernes Sejer. Det kan jo heller ikke negtes, at de Danske havde lidt et Nederlag, om end et hæderligt. Tvivlsommere er det dog, om man kan kalde Kampen for en Sejer for Englænderne. Det er dog ikke Sejerherren, der ved Parlamentair og hvidt Flag beder om Kampens Standsning, og i alt Fald var det kun et vissent Blad, som Nelson her føjede til sin ellers saa glimrende Sejerskrands. Vare Fischers Hænder ikke ved Kronprindsens Ordre blevne bundne, havde han maaske som Napoleon ved Marengo kunnet sige: Slaget er tabt, men der er Tid til at vinde et nyt!

I sin Rapport fremsatte Nelson en Mængde haandgribelige Usandheder. Blandt Andet angav han sit Tab til 943 Mand. Sir Hyde Parker oplyste senere, at det i Virkeligheden var 2237 Mand, en lille Forskjel. I en senere Korrespondance med Lindholm omtales Fischer af Nelson paa den mest haanende og ligefrem plumpe

Maade. Nelson spotter over, at Fischer har talt om Sejer, hvad der jo maa bero paa en fuldstændig Misforstaaelse. Han siger, at Folk af Fischers Kaliber ikke kjende til Menneskelighedsfølelse. Det var jo ved at fremhykle en naragtig Frase herom, at Nelson reddede sig ud af Forlegenheden. Endelig haaner han Fischer, fordi denne forlod sit Skib og, som Nelson sagde, bragte sit Skrog i Sikkerhed. Men Sandheden er den, at Fischer tilbragte Natten efter Slaget paa Trekroner, hvor hans Stander vajede, hvorimod Nelson forlod „Elephant“, medens dette Skib endnu stod paa Grund, og gik ombord paa „St. George“. Først den næste Morgen, da „Elephant“ var bleven flot, kom han atter der ombord.

Vi skulle her tilføje, at Linieskibene „Monarch“ og „Isis“ vare saa ødelagte, at de ikke kunde deltage i den engelske Flaades paafølgende Tog ind i Østersøen. De maatte begge kort efter Slaget sendes tilbage til England.

I England vakte den første Sejersefterretning en umaadelig Jubel. Da man imidlertid snart efter fik at vide, af hvilken Beskaffenhed Sejeren var, at Nelson kun slap fri ved en mindre hæderlig Krigslist, slog Stemningen om. I Parlamentet blev der nogen Tid efter forhandlet om et Lovforslag angaaende Matrosernes Beklædning. Et Medlem bemærkede da, at man jo kunde anvende den Trøje, som Nelson havde faaet saa grundig banket i Kjøbenhavn. Lige til sin Død søgte dog stadig Nelson at bilde sig selv og Andre ind, at det udelukkende var af Menneskekjærlighed, at han søgte at faae Slaget standset. Hvorfor da i det Hele begynde paa et Slag?

Underhandlingerne om en fortsat Vaabenhvile gik imidlertid deres Gang, men det var ikke let at komme til Rette. Den 8de April førtes Underhandlingerne inde paa Amalienborg, hvor Nelson derefter var til Taffels hos Kronprindsen, ved hvilken Lejlighed han bemærkede til sin engelske Ledsager, hvor dejligt brændbart Alt i Slottet saae ud til at være, hvis man skulde blive nødt til at skride til et Bombardement. Underhandlingerne fortsattes atter ombord paa „London“. De engelske Admiraler optraadte snart smigrende og eftergivende, snart anmassende og overmodige. De fordrede, at Danmark skulde slutte ikke alene Fred, men Forbund med England mod de øvrige Magter, der havde sluttet sig til den bevæbnede Neutralitet. Hertil bemærkede Lindholm øjeblikkelig, at en for Danmark saa vanærende Betingelse vilde man ikke gaa ind paa, saa vilde man hellere strax afbryde Underhandlingerne.

Derefter yttrede saa de engelske Admiraler, at de frygtede for, at de Skibe, der udrustedes paa Værftet, kunde benyttes til at hindre Englændernes frie Afsejling eller falde dem i Ryggen, naar de nu gik ned i Østersøen, hvorfor disse Skibe maatte afrustes.

Da der hertil svaredes, at Danmark jo i saa Fald vilde være værgeløst i Øjeblikket, udtalte Nelson, at England nok skulde beskytte det. Da sagde Lindholm med Værdighed:

„Vi forlange ingen Beskyttelse, men vi ville værne for os selv. Den, som bærer Kaarde, Mylord, forpligter sig ikke til at bruge den til Forsvar for at kaste sig ind under Andres Beskyttelse.“

I det Hele taget optraadte baade Waltersdorff og Lindholm med stor Bestemthed og Fasthed, saa de engelske Admiraler efterhaanden sloge af paa deres Fordringer. Det lod dog næsten til, at Underhandlingere ikke skulde føre til Noget, og man traf derfor i Kjøbenhavn alle Forberedelser til at gjenoptage Kampen, idet man haabede paa Hjælp fra Sverrig.

Kronprinds Frederik.

Den svenske Konge havde ved alle Lejligheder lagt for Dagen, at han ønskede at staa ved Danmarks Side i Kampen mod England. Han havde tilbudt at opkaste Batterier ved Helsingborg for at hindre Englændernes Gjennemsejling. Dette havde den danske Regering dog ikke ønsket, da den heri havde set et Forsøg paa at tilvende sig en Del af Overhøjheden over Øresund. Da Parkers Flaade derefter var sejlet forbi Helsingborg, hvor den svenske Konge netop opholdt sig, havde denne strax sendt Ilbud til Karlskrona med Ordre om, at Flaaden øjeblikkelig skulde løbe ud for i Sundet at kæmpe ved de Danskes Side. Desværre faldt det ind med Modvind, saaledes at det var umuligt for Svenskerne at løbe ud. Medens Kanonerne tordnede over Kongedybet, maatte Svenskerne til deres store Ærgrelse ligge uvirksomme inde ved Karlskrona.

Da indtraf der en Efterretning, som gjorde det nødvendigt for Danmark at optræde med den yderste Forsigtighed og ikke sætte Alt paa Spidsen. Kejser Paul var

bleven myrdet, og det vidstes, at hans Efterfølger, Kejser Alexander, nærede engelske Sympathier eller i alt Fald var stemt for at bevare Freden. Endnu vidste man paa den engelske Flaade Intet herom. Ved gjensidige Indrømmelser kom man da overens om en 14 Ugers Vaabenstilstand, under hvilken Forhandlingerne om en endelig Fred skulde føres i London. I Løbet af Sommeren blev Neutralitets-Akten ophævet, og Freden kom derved i Stand. —

Endnu kun nogle faa Bemærkninger om et Par af Deltagerne i Slaget.

Vi have allerede tidligere omtalt Premierlieutenant *Johan Frederik Bardenfleths* tappre Optræden ombord i „Charlotte Amalie“ (født den 19de August 1772, udtraadt af

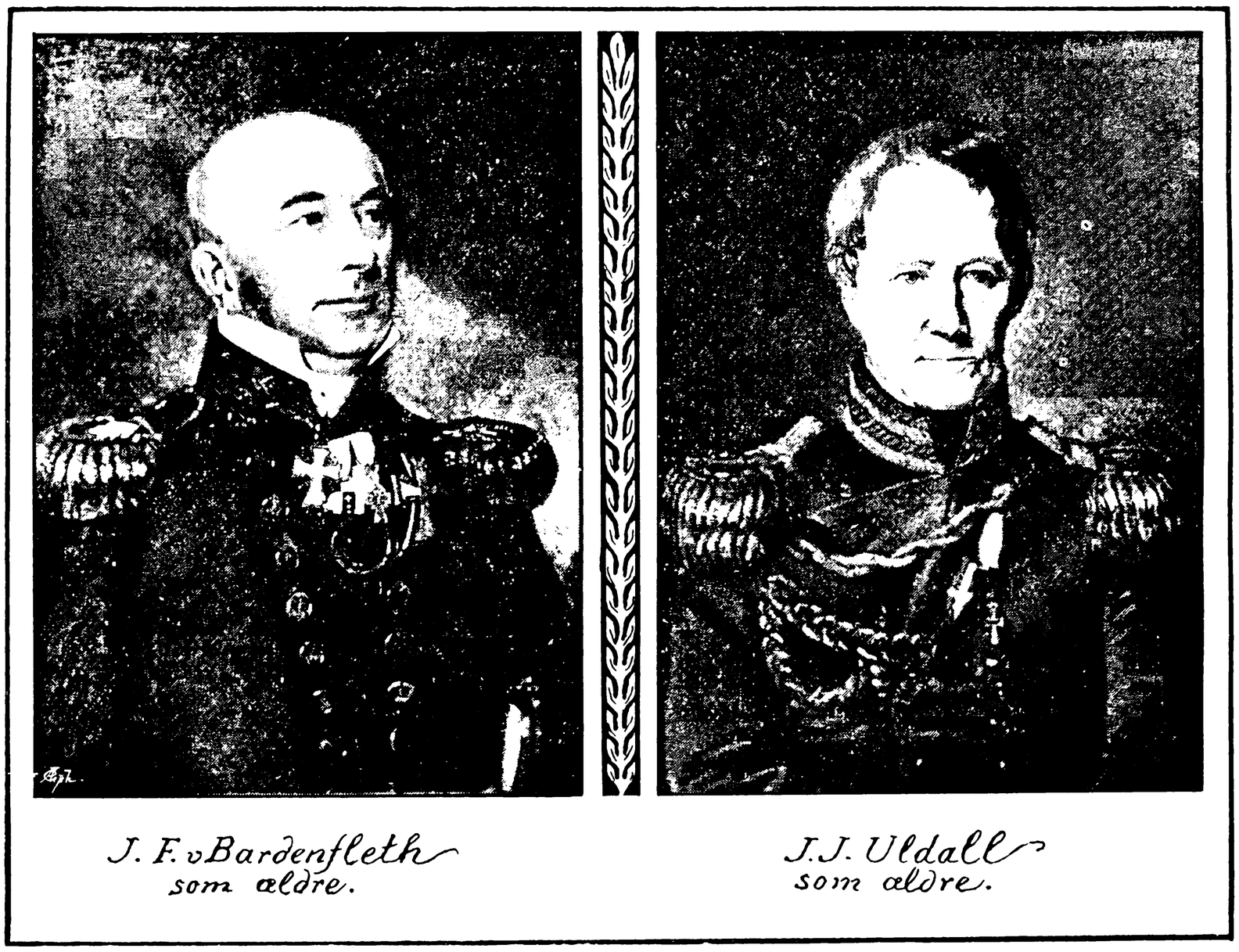

J. F. v Bardenfleth som ældre.

J. J. Uldall som ældre.

Etaten i 1815, senere Hofchef hos Prinds Ferdinand, derefter Generalguvernør i Vestindien og sluttelig Ordens-Ceremonimester, død som Kontreadmiral den 3die Februar 1833). Han skrev kort efter Slaget en Fremstilling af dettes Gang, som vi tildels have benyttet ved vor Skildring.

Premierlieutenant *Johan Joachim Uldall* (født den 18de April 1777, død som Kommandør og Admiralitets-Deputeret den 28de April 1839), fulgte som Olfert Fischers Adjutant denne under hele Slaget og stod trofast og støt ved sin Chefs Side.

Deltagerne i Slaget bleve herhjemme hædrede paa mange Maader. Der blev saaledes tildelt dem alle en Medaille; den, Olfert Fischer fik, var paa Øskenen besat med Diamanter. Og uoverskueligt var det Følge, som første Paaskedag ledsagede de faldne Krigere, da disse jordfæstedes i den store Fællesgrav ude paa Søetatens Kirke-

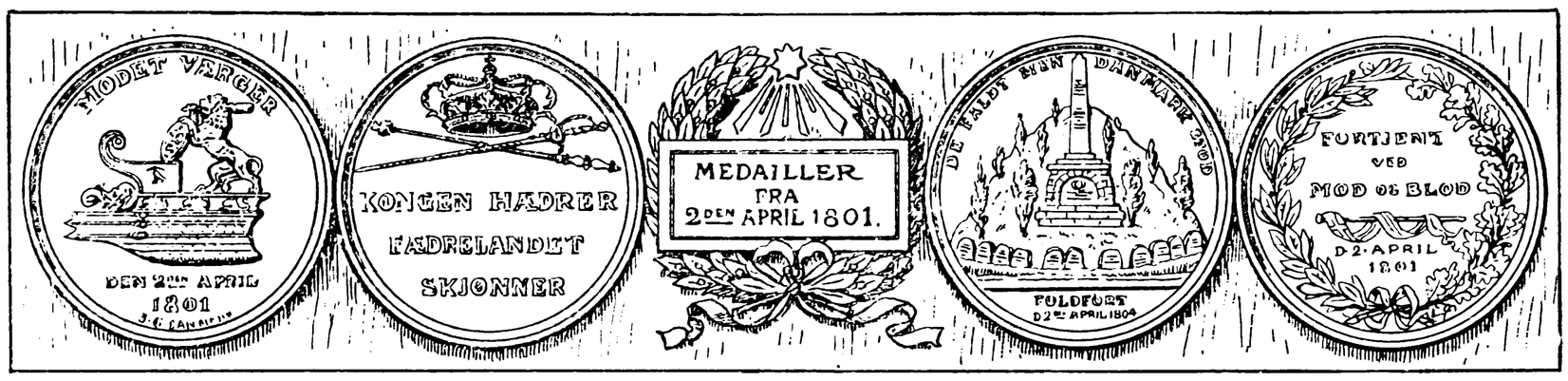

gaard. Paa den over Graven opkastede Kæmpehøj, ved hvis Fod der blev opstillet Bautastene med de faldne Officerers Navne, er rejst en Obelisk, hvorpaa er indhugget de simple og dog saa talende Ord:

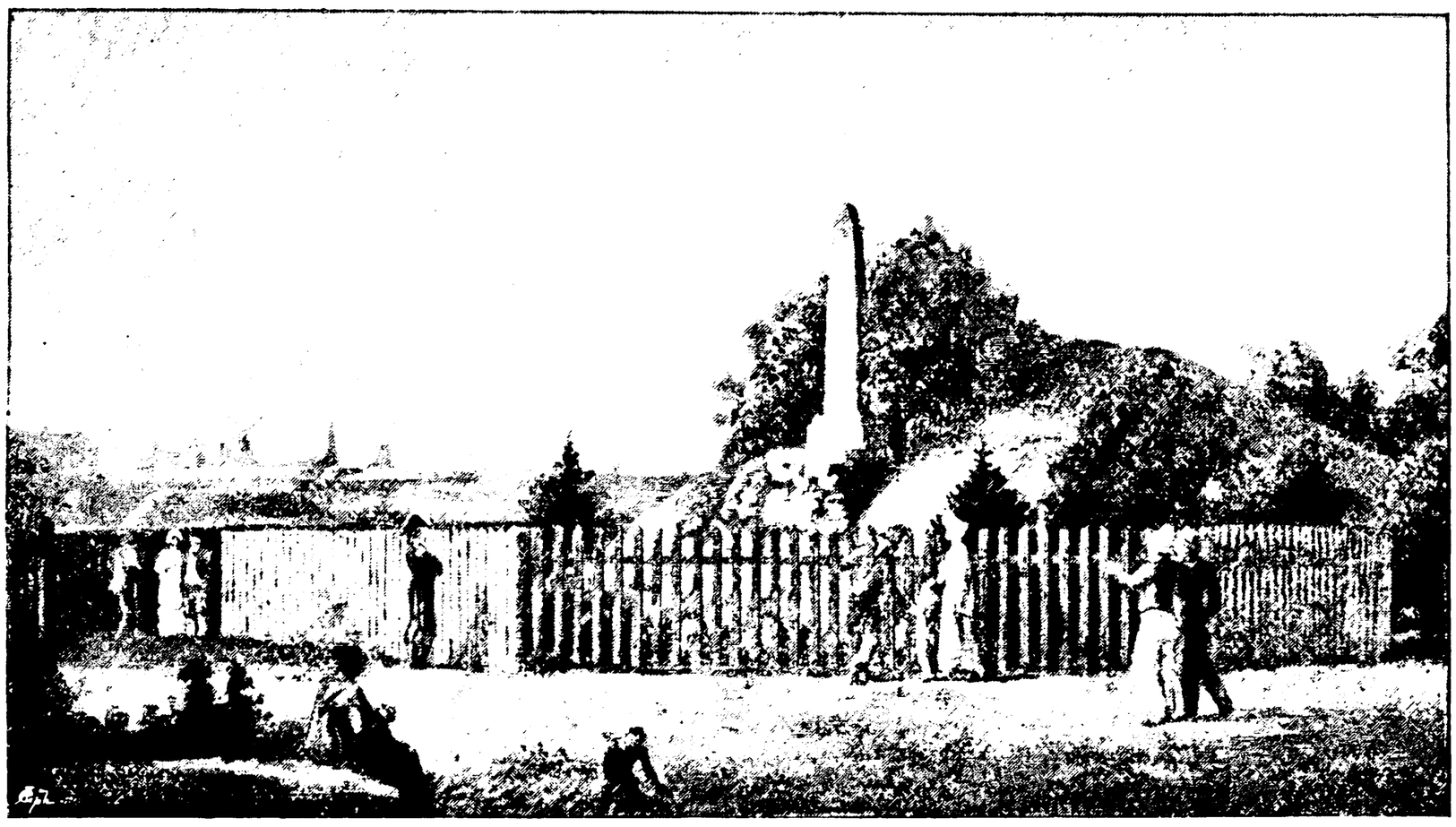

DEN KRANDS SOM FÆDRELANDET GAV
DEN VISNER EI
PAA FALDEN KRIGERS GRAV

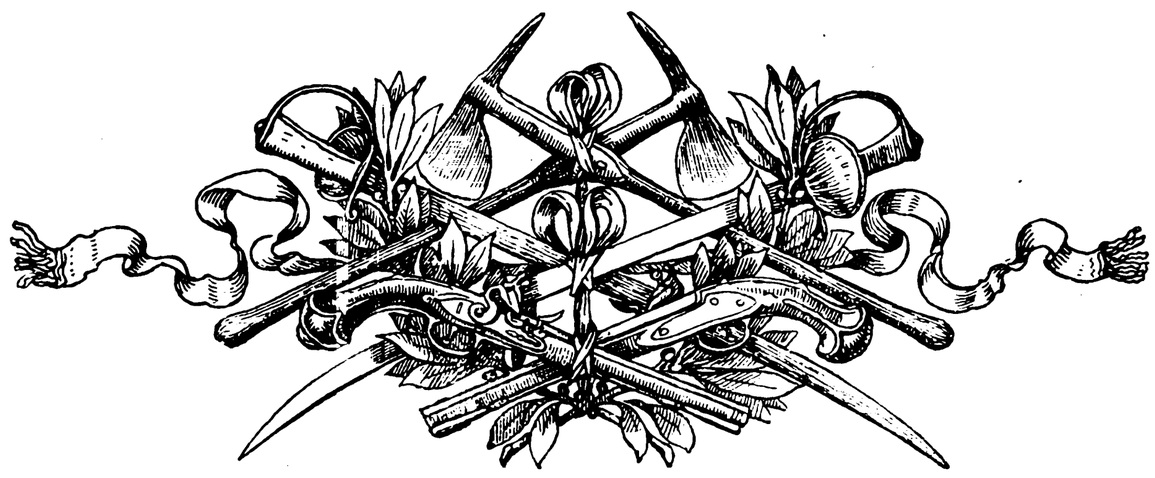

Peter Willemoës.

Under vor Beretning om Slaget paa Rheden have vi jo omtalt, hvorledes den attenaarige Chef paa Flaadebatteriet Nr. 1 havde vakt baade sine Landsmænds og Fjendernes Beundring ved sit Heltemod og sin Tapperhed paa denne mindeværdige Dag.

Næsten halvsyvende Aar vare forløbne, da vi atter træffe Willemoës i Fædrelandets Tjeneste under alvorlige Forhold, og om han end ved denne Lejlighed kæmpede ikke med Fjenden, men med Elementerne, saa var hans Optræden dog saa eventyrlig og dristig, at den ikke bør forbigaas. —

Det var en mørk September Aften i 1807, Himlen var bedækket af tunge Skyer, Alt tydede paa en urolig Nat. Fra de oplyste Vinduer i Tranekjær Slot kastedes dog et klart Lysskær ud over Haven; der var nemlig stor Fest paa Slottet, hvortil alle Omegnens Honoratiores vare indbudne sammen med en Mængde Officerer. Thi Slottet var nu Grev Ahlefeldt-Laurvigs Hovedkvarter, idet han som Generalmajor havde faaet Overkommandoen paa Langeland. Alle de Tropper, der efterhaanden bleve indkaldte for at forsvare Hovedstaden og Sjælland mod Englænderne, bleve nemlig dirigerede over Langeland, for derfra at føres over til Lolland; ad denne Vej kunde man nemlig bedst undgaa de engelske Krydsere, der sværmede om i Bæltet.

I et Hjørne af Salen var en Gruppe unge balklædte Damer samlede om en ung Mand, der rigtignok var alt Andet end festklædt, idet han var iført en tyk Overkappe og høje Søstøvler.

„Nu maa De virkelig fortælle os lidt om Deres Ophold i Rusland, Lieutenant Willemoës," sagde en af de unge Damer.

„Det er der virkelig meget lidt at fortælle om, højstærede Frøken," svarede Willemoës. „Det var jo i Maj Maaned, at jeg rejste derover, og saa maatte jeg jo

begynde med at lære den russiske ABC, inden jeg kunde faae nogen Udkommando derovre. Men før jeg naaede saa vidt, kom Efterretningen om Englændernes Landgang paa Sjælland. Da havde jeg ingen Ro til at blive, men tog strax hjem og meldte mig til Kronprindsen i Kiel. Hans kongelige Højhed gav mig da Ordre til at lede Transporterne herfra over til Lolland, og nu er jeg atter her."

„Hvor kan De nu finde Vej, naar De saadan i Mulm og Mørke skal over Bæltet med alle Deres Baade?"

„Aa, det er ikke saa vanskeligt. Ovre paa Taars tændes der et Par Lanterner, og de har mangen Gang lyst for mig som de klareste Pigeøjne."

Grev Ahlefeldt traadte netop nu hen til den lille lystige Gruppe. Da han saae Willemoës, udbrød han:

„Naa, der har vi jo vor unge Sølbjørn. Saa kom De alligevel herop iaften, Herr Premierlieutenant, og jeg ser," tilføjede han smilende, „at De er paaklædt til Dands."

„Til Tjeneste, Deres Excellence, det vil sige, til Dands ude paa Bæltet. Jeg kom nu herop for at spørge, om der er videre Ordre, men jeg har ikke hidtil kunnet finde Lejlighed til at faae Deres Excellence i Tale."

„Hvorledes gaar det med Indskibningen?"

„Jeg kommer lige nede fra Stranden, og Lieutenant Cederfeld mener at have alle Folkene ombord inden Midnat; til den Tid er Maanen nede, og Kl. 2 mener jeg at lette. Jagterne skulle hver tage et Par Baade paa Slæb. Saa haaber jeg at være ovre under Taars Kl. 5, eftersom den nordvestlige Vind lader til at holde sig. Paa den Maade benytte vi den mørkeste Del af Natten til at komme over Bæltet."

„Det er godt, og jeg tænker, at De som sædvanlig bringer Folkene over i god Behold. Hvormange Mand har De med denne Gang?"

„Jeg har 574 Mand af Oberst Kardorphs Regiment. Obersten er selv med, han bad mig formelde Herr Greven sin Kompliment. Hvis der ellers ingen Ordre er, saa vil jeg nu gaa ned til Stranden igjen for at se Alt klart."

„Jeg vil kun ønske Dem en god Rejse, naar De nu har taget et Glas Vin paa Falderebet, Herr Lieutenant. Saasnart De kan, kommer De jo over med Baadene igjen."

Greven forlod dermed Willemoës efter at have trykket dennes Haand. Willemoës spurgte nu de unge Damer, om ingen af dem kunde have Lyst tit at tage en lille Tour med til Lolland.

„Var det blot passende," sagde en ung Pige, „saa skulde jeg ikke have Noget imod en lille rask Sejlads, men Papa vilde vist gjøre store Øjne, hvis jeg bad ham derom."

Lidt efter forlod Willemoës Salen, ledsaget af beundrende Blikke fra Damerne, hvis Afgud han var.

Willemoës var slaaet ind paa en Markvej, der førte ned til Stranden; da hørte han En komme efter sig med raske Skridt.

„Willemoës, vent lidt og tag mig med."

„Aa, er det Dem, Grundtvig!"

„Javel! Jeg foretrækker at følges et Stykke Vej med Dem, fremfor at kvæles oppe i de varme Stuer. De veed jo, jeg er her med Fru Steensen-Leth fra Egelykke."

„Ja vil De med, Grundtvig, saa maa De tage Benene paa Nakken. Jeg længes efter at komme ned til Stranden og se, hvorledes det gaar."

I rask Gang fortsatte de to Venner nu Vejen. Grundtvig, som den Gang var Huslærer paa Egelykke, havde fattet stort Venskab for den unge, kjække Søofficer.

„Nu er De vel glad ved, at De opgav Deres Beslutning om at gaa ud af Tjenesten?“ spurgte Grundtvig.

„Ja, det er sikkert nok. Men da jeg begyndte at studere Jura, var der ikke stor Udsigt til at faae Noget at bestille herhjemme. Juraen blev jeg forresten snart kjed af, og saa var det jo, jeg gik i russisk Tjeneste.“

Snart havde de to unge Mænd tilbagelagt de tre Fjerdingvej ned til Stranden. Her var der stor Travlhed med at faae Folkene bragt i Baadene ud til Jagterne.

„Hvor er Lieutenant Cederfeld henne?“ spurgte Willemoës en af Folkene.

„Han var her lige nyssens og gik vistnok hen til de næste Baade Sønder i.“

Willemoës fulgte den angivne Retning og fandt strax efter Cederfeld, lige som denne lod en Baad gaa ud.

„Naa, hvad siger Du, Andreas?“ spurgte Willemoës.

„Aa, er Det Dig, Peter. Alt gaar, som det var smurt, om en lille Time ere vi klare.“

„Det var rart. Vil Du nu gaa ned til alle Baadene Sønden for og sende Ordre ud, at der skal lettes paa Slaget 2. Jeg gaar saa Nord efter og siger samme Besked til Baadene der. Saa samles vi her igjen, der er jo god Tid. Husk at sige, at der ingen Lanterner maa vises.“

„Kan jeg ikke være til nogen Hjælp,“ spurgte nu Grundtvig. „Det er lidet lysteligt at gaa her med Hænderne i Lommerne, medens I Vikinger bereder Eder til Eders natlige Færd.“

„De kunde gjøre mig den Tjeneste at finde Oberst Kardorph og saa lede ham herhen, under den høje Skrænt der. Den nærmeste Jagt derude gaar jeg ombord paa og vil bede Obersten følge med mig!“

Alt blev nu udført efter den lagte Plan. Kl. 1 roede Willemoës tilligemed Obersten ud til en af Jagterne, Lieutenant Cederfeld til en anden.

Det var en kulsort Nat, men netop saadanne Nætter maatte vælges til disse Expeditioner, naar man skulde undgaa at blive opdaget af de fjendtlige Krydsere.

I ingen af Jagterne eller Baadene, som havde hængt sig fast ved dem, var der tændt noget Lys. For at kunne se paa Kompasset var der rundt om dette stillet en Krands af Sildehoveder, der gave et svagt Lysskær fra sig. Ved Lysningen herfra saae Willemoës af og til paa sit Uhr, og ligesom dette viste 2, gav han et kort Stød i sin Pibe. I samme Nu kunde man høre, hvorledes Ankeret blev hevet hjem i alle Jagterne og Sejlene hejste.

Med den gunstige Vind blev Kursen nu sat Sønder paa langs Kysten, hvis mørke Omrids hindrede, at Fartøjerne kunde ses ude fra Bæltet. Det var ikke nogen hurtig Sejlads, da hver Jagt havde flere Baade paa Slæb.

Lidt efter Kl. 3 var man naaet et Stykke Sønden for Spodsbjerg til et Sted, hvor der paa Kysten var tændt et Lys, som kastede en smal Lysstribe ud i østlig Retning. Her gav Willemoës atter et Stød i sin Fløjte, drejede Øster ud, og de øvrige Fartøjer fulgte hans Exempel.

Nu fulgte der en Time fuld af Spænding. Alle stirrede næsten Øjnene ud af Hovedet for at opdage, om der skulde vise sig noget Mistænkeligt. Mørket dækkede imidlertid fuldstændig den lille Transportflaade, saa den naaede lykkelig over til Kysten af Lolland.

Snart viste sig her Lysene inde fra Taars. Ved disses Hjælp kom man ind imellem Grundene her, netop som det begyndte at lysne, og kort efter vare alle Fartøjerne samlede inde ved Taars Færgegaard, hvor Udskibningen gik for sig.

Af den Slags natlige Toure havde Willemoës adskillige. Altid slap han heldig over, uagtet det flere Gange kunde se galt nok ud.

En Aften var han gaaet ud, skjøndt Vejret var temmelig stormende. Da han var kommen et Stykke ud fra Langeland, gik Søen saa højt, at det næsten var umuligt for de smaa Baade at vage. Flere af dem toge meget Vand ind, og 6 Baade maatte vende om for at søge Læ under Langeland. De bragte Meddelelse om, at de andre Baade, der vare gaaede videre, sikkert maatte være sunkne. I tre Dage blev Stormen ved, man hørte paa Langeland Intet fra Willemoës og begræd ham allerede som tabt for Fædrelandet. Men saasnart Stormen havde lagt sig, kom Willemoës tilbage med Melding om, at de øvrige Baade i god Behold vare komne over.

Den 23de September gik han atter over med en Trans-

Peter Willemoës.

port paa 400 Mand. Midtvejs i Bæltet opdagedes to Sejlere et lille Stykke til Luvart, og de kom saa nær, at man i Mørket tydelig kunde skjelne, at det var Orlogsbrigger, altsaa Englændere. Det blæste kun ganske svagt, og Baadene roede afsted saa lydløst som muligt. Efter at Briggerne havde fulgt Baadene næsten tre Fjerdingvej, vendte de og stode Nord i. De havde vel næppe opdaget Baadene, som saaledes undgik den truende Fare.

Disse mange natlige anstrengende Toure i Forbindelse med, at man om Dagen havde nok at gjøre med at træffe Anstalter til den næste Transport, bevirkede efterhaanden, at Willemoës blev temmelig afkræftet. Sidst i Oktober saae han sig derfor nødsaget til at indsende Andragende om at blive afløst, idet han udtalte sin Beklagelse over, at han ikke saae sig i Stand til at fuldføre det Hverv, der var blevet ham betroet.

Efter at han nu havde tilbragt nogen Tid i Ro i Kjøbenhavn og var kommen til Kræfter igjen, fik han den 24de December 1807 Ordre til at forrette Tjeneste ombord i Linieskibet „Prinds Christian Frederik“ under Kaptajn Jessens Kommando.

Dette blev hans sidste Togt, paa dette var det jo, at han fandt Heltedøden. Om Enkelthederne ved den Kamp, der afsluttede hans korte, men glimrende Løbebane, skulle vi nu berette.

Carl Wilhelm Jessen.

Da Englænderne i 1807 røvede Danmarks Flaade, havde de gjort rent Bord inde paa Værftet. Hvad de ikke kunde medføre af Rovet, blev ødelagt; et Linieskib, der stod i Spant paa en af Beddingerne, blev væltet, det er næsten til at undre sig over, at de ikke stak Ild paa Magasinerne.

To Linieskibe undgik dog den Skjæbne at falde i Englændernes Hænder, eftersom de den Gang befandt sig oppe i Norge. Det ene af dem var ganske vist ikke meget værdt, det var det brøstfældige 24 Aar gamle „Prindsesse Lovisa Augusta“. Det andet, „Prinds Christian Frederik“, var derimod nyt, kun 3 Aar, og et i alle Henseender fortræffeligt Skib. Det gjorde netop det Aar Tjeneste som Kadetskib og skulde derefter afløse „Lovisa Augusta“, som skulde til Kjøbenhavn for at underkastes den nødvendige Reparation.

Da Englænderne angreb Kjøbenhavn, fik man netop Tid til at sende et lille hurtigsejlende Fartøj op til Norge for at standse de to ovennævnte Skibe. Nu blev der i Hast truffet alle Forholdsregler til at gjøre Modstand, hvis Englænderne ogsaa skulde

angribe Norge. Kommandørkaptajn Hans Christian Sneedorff, den saa højt ansete Kadetchef, der var Chef for „Prinds Christian Frederik“, overtog Ledelsen og Ordningen af Søforsvaret, hvilket han udførte paa en glimrende Maade. Selv overtog han tillige Kommandoen af „Lovisa Augusta“, medens Meddommeren paa „Prinds Christian Frederik“, Kaptajn C. W. Jessen, udnævntes til Chef for dette Skib.

Jessen havde jo tidligere havt Lejlighed til at vise, at han ikke frygtede for at binde an med Overmagt. Intet Under derfor, at den flinke og skibsvante Besætning saae op til ham med Tillid og Beundring.

Da Efterretningen om Kjøbenhavns Kapitulation naaede Christianssand, hvor Linieskibet da laa, kaldte Jessen Besætningen sammen og meddelte Folkene den sørgelige Tidende. Han sluttede saaledes:

„Nu vil jeg lade Eder vide, at det er min faste Beslutning aldrig at lade dette Skib falde urørt i Fjendens Hænder. Jeg kjender mit tappre Mandskab og stoler fast paa, at hver Mand her ombord tænker som jeg!“

Besætningen svarede ham med et enstemmigt, af Harme glødende Hurraraab. At det var alvorlig ment, skulde de snart faae Lejlighed til at vise deres Chef.

Foreløbig maatte begge Linieskibene blive i Norge, indtil den engelske Hovedstyrke havde forladt Farvandene. Englænderne sendte ganske vist en Parlamentær ind til Christianssand og fordrede dem udleverede, idet de paastode, at disse Skibe vare indbefattede i Kapitulationen. Jessen svarede imidlertid hertil, at han ikke havde modtaget nogen Ordre derom; han vilde som Chef forsvare sit Skib til det Yderste, og med den Besked maatte Englænderne fortrække.

Endelig sidst i November kunde begge Skibene forlade Frederiksværn. Efter et kort Kryds i Kattegat ankrede de ved Kjøbenhavn den 8de December, men sendtes strax ned i Østersøen for at konvojere nogle Skibe hjem fra Christiansø og Bornholm. Den 25de December vare de atter ved Kjøbenhavn.

I Løbet af Vinteren var „Prinds Christian Frederik“ idelig paa Konvojering i Skagerrak og Kattegat, var flere Gange i Norge og ankrede endelig ved Helsingør den 12te Marts 1808. Her var det, at Jessen modtog den skjæbnesvangre Ordre, som førte til Tabet af Skibet. For at man kan forstaa denne Ordre, er det imidlertid nødvendigt at dvæle et Øjeblik ved de politiske Forhold.

Kejser Napoleon havde ladet et fransk-spansk Hjælpekorps under Bernadotte rykke ind i Danmark, og en Del af dette Korps var allerede overført til Fyen. Nu var det Planen, at den danske Hær sammen med dette Hjælpekorps skulde gjøre et Indfald i Skaane, samtidig med, at Frankrigs daværende Allierede Russerne rykkede ind i Finland. Man haabede allerede paa, at man udenfor Stockholm skulde kunne diktere Sverrig Fredsbetingelserne.

Nu gjaldt det først om at faae den franske Hærafdeling over paa Sjælland, og Øjeblikket syntes gunstigt dertil. I de danske Farvande fandtes nemlig ingen svære engelske Skibe, kun en enkelt Fregat var set i Store Bælt. Dennes Tilstedeværelse var dog tilstrækkelig til at hindre en større Troppetransport, og man maatte derfor faae den jaget bort. Nogle engelske Linieskibe vare vel oppe i Kattegattet; dem behøvede man dog ikke at frygte for, thi de laa endnu indefrosne ved Vinga.

Det blev nu besluttet at sende „Prinds Christian Frederik“ fra Helsingør om til

Kommandør Jessen.

Bæltet for at drive den engelske Fregat bort. Jessen modtog den 18de Marts Ordre herom, men kunde ikke strax komme afsted, da der hele Vinteren havde været stor Sygelighed blandt Besætningen, hvorfor han i Helsingør strax havde maattet sende en Mængde Syge i Land, og han maatte nu have andre Folk i deres Sted. Han fik dem ogsaa ombord, men det var uøvede og tildels usøvante Folk, der kun vare en daarlig Erstatning for den Trediedel af Besætningen, som Sygdommen havde berøvet ham.

Vi ville med det Samme høre, hvilke Officerer der gjorde Tjeneste i „Prinds Christian Frederik“ paa dette Skibets sidste Togt. Næstkommanderende var Kaptajnlieutenant C. A. Rothe, „Nyborg“s tappre Chef fra 1801; efter ham fulgte Premierlieutenanterne Hans Top, Christian Lorentz Ferry og Peter Willemoës; Sekondlieutenanterne Johan Wilhelm Cornelius Krieger, Jens Wilhelm Dahlerup, Hans Birch Dahlerup og Otto Ferdinand Lütken, Kadet-Maanedslieutenanterne Robert Braag og Hans Peter Tostrup; Kadetterne Ferdinand Anton Wulff, Joachim Godske Weideman og Frederik Lütken.

De ombordværende Soldater kommanderedes af Premierlieutenant Soland af norske vesterlehnske Regiment.

Ferry, Weideman og Soland vare Normænd.

Hvad der ligeledes sinkede Skibet, var, at man maatte tage endel Proviant og Vand ombord, saaledes at man dog havde Beholdning for 8 Dage.

Det Ophold, som herved foranledigedes, skulde blive af skjæbnesvanger Betydning. Ovre i Helsingborg havde man lagt Mærke til Linieskibets Forberedelser og sendte Ilbud Nord paa op til de engelske Skibe, der laa i Vingasund.

Paa et af sine Kryds i Kattegattet først i Februar havde „Prinds Christian Frederik“ jaget en svær Sejler, der søgte ind til Gøteborg. Det var den engelske Fregat „Quebec“, som overbragte en stor Pengesum til Sverrig. Der blev strax sendt Melding til den engelske Højstkommanderende i Nordsøen, Lord Saumarez, og han beordrede strax 3 Linieskibe over for at tage vort Linieskib. Det var „Stately“ (68), Kaptajn George Parker; „Nassau“ (vort gamle „Holsteen“) (68), Kaptajn Robert Campbell, og endelig „Vanguard“ (84), Kaptajn Frazer.

Disse Skibe bleve imidlertid, som vi have hørt, indefrosne i Vingasund, og de saae herfra „Prinds Christian Frederik“ sejle forbi Sønder efter, da den gik fra Norge til Helsingør. De satte nu al Kraft paa for at blive isede ud, og Landshøvding Carpelan ydede dem Bistand med Folk hertil. Først kom en Fregat ud, den blev sendt ned mod Bæltet. Da kom Efterretningen om, at „Prinds Christian Frederik“ lod til at ville

forlade Helsingør. Arbejdet med Isningen blev nu drevet med forøget Iver, og tidlig den 21de Marts lykkedes det Linieskibene at komme fri, hvorefter de strax satte Kursen mod Sundet.

Netop samme Dag om Morgenen var Jessen endelig klar til at sejle. Han havde frit Valg mellem at gaa Norden eller Sønden om Sjælland. Den sidste Vej var den sikreste, og da Vinden var østlig, valgte han den. Men allerede ved Hveen trak Vinden sig om til Sydost. Jessen vendte derfor og stod Nord ud. Ved denne lille Omvej skulde et Par kostbare Timer gaa tabt.

Paa Vejen Vester efter forbi Hesseløen benyttedes Tiden til at indvie de nyankomne Folk i de første Begyndelsesgrunde af Kanonexercitsen. Da man endelig naaede Sjællands Rev, opdagedes et Par Orlogsmænd, der flygtede ad Bæltet til. Om Aftenen gik Jessen til Ankers mellem Sejerø og Refsnæs. Vel havde Jessen en bekjendt Mand ombord, men denne ansaae det ikke for tilraadeligt at sejle om Natten med det store Skib i dette urene Farvand. Den Gang var Officererne ikke som nu saa fortrolige med vore egne Farvande, at de kunde undvære Lods. Det skulde Dagen efter vise sig, hvor uheldigt det var, at Jessen maatte være afhængig af denne bekjendte Mand.

Lieutenant R. Braag.

Et Par Timer efter, at Jessen var passeret Kronborg for Udgaaende, ankom de 3 engelske Linieskibe Nord fra og ankrede udfor Høganæs. Her fik de at vide, at „Prinds Christian Frederik“ var gaaet Vester paa. Øjeblikkelig lettede „Stately“ og „Nassau“ for at forfølge Jessen, medens „Vanguard“ blev liggende for at afskære ham Tilbagevejen. Der blev strax sendt et Bud efter Jessen, og nogle Hornbæk Fiskere roede endog ud mod „Prinds Christian Frederik“ for at advare Skibet; men det var for silde, Linieskibet forsvandt for dem og skulde saaledes gaa sin Skjæbne i Møde.

Tidlig om Morgenen den 22de lettede „Prinds Christian Frederik“ og ligeledes de to engelske Fregatter, der havde ligget nede ved Refsnæs om Natten. Disse søgte at undkomme Nord ud, og Jessen fulgte dem, da det for ham gjaldt om at drage Fjenden bort fra Store Bælt. Formaalet for hans Expedition var jo at gjøre dette frit til Troppeoverførselen. Ved Middagstid opdagedes endnu en Fregat, og Kl. 2 fik man i Nordost to svære Skibe i Sigte. Jessen var strax klar paa Situationen. Hans første Tanke var da at løbe indenom Sejerø ind i Nexelø Bugten, hvor han mente, at Fjenden ikke vilde driste sig ind. Da han nu gav den bekjendte Mand Ordre hertil, svarede denne, at det var umuligt for ham at løbe med det dybtstikkende Skib ind i det snevre Løb. Jessen maatte altsaa desværre opgive denne Plan.

Da „Prinds Christian Frederik“ var en god Sejler, haabede han endnu at kunne

undkomme Øster over, thi ned i Bæltet vilde han for ingen Pris drage Fjenden. Han satte derfor Kursen udenom Sjællands Rev, men Vinden faldt efterhaanden noget østligere, saaledes at han ikke kunde holde Kurs.

„Stately“ og „Nassau“, thi dem var det, der kom op, kunde nu afskære „Prinds Christian“, idet de rumskjøds skjønsede ned paa den. Kampen var uundgaaelig, men endnu haabede Jessen at kunne holde dem Stangen og under en løbende Fægtning, begunstiget af det indfaldende Mørke, at naae tilbage under Kronborg Fæstnings Kanoner, saameget mere, som han nu allerede var naaet forbi Englænderne.

Disse sejlede imidlertid bedre end „Prinds Christian Frederik“ og nærmede sig agterfra. Jessen lod derfor sine agterste Kanoner flytte hen i Spejlportene, og Kl. 7, da det nærmeste fjendtlige Linieskib var paa Skudhold, aabnede Jessen Ilden paa dette. Han var saa heldig at nedskyde dets Fore-Bramstang og at beskadige Fokkeraaen. Havde det blæst frisk, kunde denne Skade have været af stor Betydning for Sejladsen, men i den temmelig svage Kuling havde det ikke stort at sige. Begge Fjenderne nærmede sig mere og mere.

Lidt før Kl. $7^1/_2$ løb den forreste af Fjenderne op paa Styrbords Laaring og gav „Prinds Christian Frederik“ Laget. Faa Øjeblikke efter var det andet Linieskib tæt oppe paa Bagbords Laaring og aabnede ligeledes Ilden.

Jessen affyrede sit Lag fra begge Sider, og dermed var Kampen i fuld Gang, idet Jessen girede snart til den ene Side, snart til den anden Side, for at hans Kanoner kunde bære. Samtidig holdt han stadig nærmere ind mod Land for at have den Udvej at kunne sætte Skibet paa Grund, hvis Redning var umulig. Man var kommen forbi Sjællands Rev og Kursen kom saaledes til at gaa næsten langs med Revet.

Kampen var haardnakket fra begge Sider, og den førtes paa Pistolskuds Afstand, saa næsten alle Kugler maatte ramme. Begge Parter lede derfor store Tab. Man skulde nu tro, at den dobbelte Overmagt snart maatte have faaet Bugt med „Prinds Christian Frederik“. Dette var imidlertid saa langt fra at være Tilfældet, at tværtimod begge de engelske Linieskibe Kl. 9 maatte opgive Kampen og lade sig sakke agterud for at istandsætte den lidte Skade.

Ogsaa „Prinds Christian Frederik“ havde lidt meget. Rejsningen var aldeles sønderskudt, og to Kugler vare gaaede gjennem Rorstammen, saaledes at det var vanskeligt at styre; adskillige af Kanonerne vare demonterede; endelig var der en Mængde Døde og Saarede. En af Topsgasterne i Storemærs havde faaet Laaret overskudt. Han havde Styrke nok til selv at fire sig i Hænderne ned paa Dækket, hvorfra han saa blev bragt til Lazarettet.

Paa Skandsen vare flere Folk blevne saarede ved, at en Karronadekoggers, hvori der var flere Ladninger, blev antændt og sprængtes.

„Prinds Christian Frederik“ fortsatte imidlertid sin Vej ind mod Landet. Da der var gaaet en Snes Minutter, kom Fjenderne op igjen og fornyede Kampen. De danske og norske Matroser modtoge de fjendtlige Skibe med et rungende Hurraraab, der viste, at de ikke havde tabt Modet.

Mørket var nu faldet paa, hvilket bidrog til at forøge Kampens Rædsel. Idelig oplystes dog Skibene ved Glimtene fra Kanonerne. Dertil kom, at de tre engelske Fregatter nu naaede op og kunde tage Del i Kampen. Det var nu kun Jessens Haab at kunne holde ud, til han kunde faae Skibet sat paa Grund.

Lieutenant Willemoës var ansat som Adjutant hos Chefen og havde tillige Kommandoen over Skandsekanonerne. For bedre at se Fjenden var han sprungen op paa en Karronadeslæde ved Falderebet, da i det Samme en Kanonkugle ramte ham i Hovedet. Med det Udraab: „Aa, mit Hoved“, sprang han ned paa Dækket og greb Rothe om Armen. Rothe førte ham hen ad Dækket til Trappen, medens Blodet strømmede ned, den halve Hjerneskal var borte. Idet han naaede Trappen, segnede Willemoës om og udaandede sin Heltesjæl.

Vi ville her omtale et meget besynderligt Tilfælde. Den samme Aften sad Willemoës' Familie samlede i deres Dagligstue i Kjøbenhavn. I denne Stue fandtes et Taffeluhr, som Willemoës havde foræret sin Søster. Pludselig hørtes der fra Uhret en underlig skurrende Lyd, uden at det var muligt at opdage, hvad der havde foranlediget denne besynderlige Lyd.

Dette indtraf mærkelig nok netop i det Øjeblik, da Willemoës segnede død om paa „Prinds Christian“s Dæk.

Agter ude fandtes der et lille Ruf med en aaben Gang omkring. Heroppe var Lieutenant Soland posteret med nogle af sine Soldater, hvorfra de vedligeholdt en livlig Geværild mod Englænderne. Det var imidlertid en meget udsat Post, den ene efter den anden af hans Folk faldt, snart stod han alene tilbage. Han gik da ned paa øverste Batteri og sagde her til Lieutenant W. Dahlerup.

„Saa, nu har alle mine Karle sagt Farvel til mig, jeg har Ingenting mere at gjøre deroppe. Giv mig Noget at bestille hos Eder.“

Han tog da fat ved en Kanon og betjente denne. Lidt efter blev han ramt af en Skraasæk, der knuste begge hans Ben og sønderflængede Underlivet.

Ogsaa de Menige gave mange Beviser paa Mod og Dødsforagt. Der var ombord en ung norsk Sluproer ved Navn Peter Heldal fra Øster Risøer, som egentlig ikke var rigtig lidt af Officererne, fordi han altid var temmelig pralende og stortalende. Nu fik de et andet Syn paa ham. Han var ansat som Kanonkommandør paa øverste Batteri, og Ingen kunde som han holde Humøret oppe blandt sine Folk. Under Spøg og Kommers tumlede han med Kanonen. Hver Gang en Mand blev saaret, sørgede han strax for at faa fat i en anden; hans Skud fejlede ikke, og han vedblev at slaas, lige indtil henimod Kampens Slutning en fjendtlig Kugle fældede ham. Han tog Officerernes Beundring med sig i Døden.

Saasnart det begyndte at mørknes, havde det været nødvendigt at tænde Lanternerne paa Batterierne, for at Folkene kunde se at betjene Kanonerne. Ved den voldsomme Skydning hændte det imidlertid hyppig, at Lanternerne gik ud, enkelte bleve slaaede ned af Kugler og Splinter. Det var af Vigtighed hurtig at faae dem tændt igjen, og dette Hverv var overdraget Kadet Lütken, der sammen med et Par Lærlinge var paa Færde hele Tiden fra for til agter uden at ændse den morderiske Ild. Denne unge heltemodige Kadet var kun 12 Aar gammel. Han slap helskindet fra selve Kampen; men under Fangenskabet i Gøteborg kom han ulykkelig af Dage, idet et svært Rundholt væltede ned over ham og knuste ham. Havde han levet, da vilde han visselig have ladet høre fra sig under den paafølgende Kanonbaadskrig.

Da Klokken var $9^3/_4$, kunde man endelig et Stykke forude skimte Kysten som en mørk Stribe. Det gjaldt om at holde ud en lille Stund endnu. Vinden var løjet

mere og mere, Skibet gjorde kun 2 Miles Fart. Kunde man blot naae Grunden, var der Haab om, at ogsaa Fjenden kunde løbe sig fast.

Som omtalt vare ogsaa de engelske Fregatter komne op, den ene af dem, „Quebec“, lagde sig nu paa Bagbords Laaring, medens „Stately“ løb frem paa Bagbords Boug. Det saae næsten ud, som om Fjenden vilde entre. Et saadant Angreb havde det været umuligt at slaa tilbage; Jessen fik dog drejet klar.

Nu havde „Prinds Christian Frederik“ tre Fjender tæt omkring sig. Fra „Stately“ blev der raabt over, at de Danske skulde overgive sig. Jessen svarede med et kraftigt Nej.

Da sendtes der paa en Gang fra alle de engelske Skibe et voldsomt Lag ind over „Prinds Christian Frederik“, hvor det gjorde en morderisk Virkning. Paa alle tre Dæk faldt eller saaredes en Mængde af Folkene.

Oppe paa Skandsen, hvor Kaptajn Rothe havde sin Post for at kommandere Skibets Manøvrer, blev han ramt af en svær Splint, der slog den venstre Arm over paa to Steder, ligesom han fik nogle haarde Slag i Siden. Han kunde dog selv gaa ned til Lazarettet for at blive forbunden. Her fandt han den ulykkelige Soland, som endnu levede, men døde et Par Timer efter Kampen.

Paa øverste Batteri blev Lieutenant W. Dahlerup ramt af en Kugle, der tog hele Hovedet bort undtagen Underkjæben. Under den tidligere Pause i Kampen havde han talt med de øvrige Officerer og paa en oprømt Maade sagt: „Idag føler jeg mig rigtig oplagt til at slaas!“

Nede paa underste Batteri havde Lieutenant Top Kommandoen. Den langskibs Ild fra „Stately“ og „Quebec“ gjorde det nu næsten umuligt at være paa Batteriet. Det var derfor hans Hensigt at gaa op til Jessen for at foreslaa ham at lade Folkene gaa ned fra Batteriet, indtil man var kommen klar af „Stately“. Han havde allerede sat den venstre Fod paa Trappen, da en Kanonkugle bortrev den højre, saaledes at han faldt om. Han krøb da hen til den nærmeste Krudtlangningsluge og pressede sig igjennem den ned til Banjerne. Her bragte et Par Mand ham hen til Lazarettet, hvor det højre Ben strax blev amputeret.

Endelig Kl. $10^1/_2$ mærkede Jessen, at Skibet rørte Grunden. Sjeldent har vel en Skibschef saaledes som her glædet sig ved at mærke sit Skib grundstøde. Nu var Hensigten naaet, det var til ingen Nytte at offre flere Folk. Jessen lod derfor Flaget hale ned og raabte, at han overgav sig.

Englænderne havde imidlertid passet godt paa, de have aabenbart havt deres Lodhivere ude, thi i samme Nu vendte alle de tre engelske Skibe. Til Jessens Ærgrelse lykkedes det dem trods den svage Brise at komme igjennem Vinden, hvorefter de ankrede omtrent 1000 Alen længere fra Land.

Et Øjeblik efter kom Næstkommanderende fra „Stately“, Lieutenant Sloan, ombord og gav strax Ordre til at lade Ankeret falde. Skibet var da atter flot; men idet det svajede op for Ankeret, tog Agterenden Grunden, og da der satte noget Dønning ind, begyndte Skibet strax at hugge stærkt i Stenene.

Jessen, der ligesom Lieutenanterne Ferry og Tostrup havde faaet lettere Saar, blev strax ført ombord paa „Stately“. Han bad øjeblikkelig, om der maatte blive sendt Læger ombord paa „Prinds Christian Frederik“, da de danske Læger ombord ikke endnu havde kunnet overkomme at faae alle de Saarede forbundne. Kaptajn Parker svarede da, at hans egne Læger havde saa fuldt op at bestille, at han ikke kunde undvære en eneste af dem.

Hele Natten igjennem maatte derfor de danske Læger Martini, Nørgaard og Betzler fortsætte deres anstrengende Arbejde.

De usaarede danske og norske Folk bleve strax om Aftenen førte bort fra Skibet.

Da Solen stod op den 23de, belyste dens Straaler det sønderskudte Vrag, hvortil det stolte Linieskib nu var forvandlet. Men denne Forvandling var først sket efter en henved tre Timers ærefuld Kamp imod Overmagten. „Prinds Christian Frederik“ havde 72 Døde og 137 Saarede, deriblandt 84 Haardtsaarede, af sin 576 Mand stærke Besætning, hvoraf endda de 36 var syge af den smitsomme Feber, der længe havde hærget Skibet; af Officererne vare over Halvdelen faldne eller saarede.

Ogsaa Englænderne havde lidt meget. Deres Rejsninger vare saa forskudte, at de vare næsten faldefærdige, og „Stately“ maatte kort efter sendes til England, da den ikke kunde holde sin Station. „Stately“ angav sit Tab til 4 Døde og 28 Saarede, deriblandt Lieutenant Cole, „Nassau“ til 2 Døde og 16 Saarede. Der er dog al Grund til at tro, at disse Tal ikke ere rigtige. Efter hvad de fangne danske Officerer lagde

Mærke til, har Englændernes Tab været langt større. De engelske Angivelser ere meget ofte upaalidelige.

Strax om Morgenen den 23de begyndte man at overskibe de Saarede fra „Prinds Christian Frederik“ til de to engelske Linieskibe. Dette gik imidlertid meget langsomt fra Haanden, thi næsten alle Baadene vare ødelagte. „Prinds Christian Frederik“ havde ikke et eneste brugeligt Fartøj, i „Stately“ var kun den Styrbords Jolle ubeskadiget.

Kystmilitsen havde imidlertid samlet sig inde paa Land. Havde der været Feltartilleri i Nærheden, kunde man have rækket de engelske Skibe. Disse lagde sig derfor noget længere ud, samtidig med, at Kaptajn Parker sendte en Parlamentær ind for at tilbyde at landsætte de saarede Danske og Norske mod Løfte om at frigive et lignende Antal engelske Fanger. Tillige skulde Parlamentæren foreslaa en Vaabenhvile, medens de Saarede landsattes. Der stod imidlertid en saa stærk Brænding paa Stranden, at det var umuligt for Parlamentæren at komme i Land.

Kaptajn Rothe var bleven bragt ombord paa „Stately“. Det var hans Sorg, at han som Næstkommanderende ikke kunde lede de Saaredes Transport. Uagtet hans Saar voldte ham store Smerter, glemte han dog ikke sine Pligter, men sendte jævnlig Bud op med Anvisninger om Et og Andet, og ved sin Omtanke reddede han Lieutenant B. Dahlerups Liv.

Denne unge Officer var inden Kampen bleven haardt angreben af Feberen og var bleven anbragt i et Sygelukaf nede i Skibet paa et temmelig afsides Sted. Rothe gav da Overstyrmand Birck Ordre til at gaa tilbage paa „Prinds Christian Frederik“ og hente Dahlerup. Adgangen til det nævnte Lukaf var næsten spærret af nedskudte Skodder og Trapper, en Mængde Lig laa udenfor det, og det er næppe sandsynligt, at Englænderne havde fundet paa at lede efter Nogen paa dette Sted, da de undersøgte Skibet, inden der blev sat Ild paa det.

Den omtalte Mangel paa Fartøjer bevirkede, at Englænderne ikke kunde bjerge noget Gods fra Skibet. Da derfor Kl. 7 om Aftenen alle de Saarede endelig vare overførte, stak Englænderne Ild paa Skibet paa flere Steder. Snart blussede Flammerne i Vejret, og et Par Timer efter sprang „Prinds Christian Frederik“ i Luften.

Først den 26de vare de engelske Skibe saa vidt istandsatte, at de kunde lette og søge op til Gøteborg, hvor Fangerne landsattes.

Disse bleve i Gøteborg behandlede med stor Mildhed, og der vistes dem alle mulige Hensyn. De Saarede bleve senere sendte til Kjøbenhavn og udvexlede. Derimod bragtes de friske Fanger til England, hvor de anbragtes paa en af de berygtede Pontoner, og her maatte mange af dem tilbringe flere Aar i et haardt og umenneskeligt Fangenskab.

Endnu et Par Ord om Jessen. Han steg efterhaanden til Kommandør, dog rigtignok kun med Kaptajns Lønning og for at forbedre sine økonomiske Forhold tog han da i 1822 Afsked som Kontreadmiral for at overtage Posten som Viceguvernør i Vestindien. Kun kort skulde han dog nyde godt heraf, thi allerede den 30te Marts 1823 udaandede han herude, saaledes at de Egne, der havde været Vidne til hans første Bedrift, skulde komme til at gjemme hans Støv.

Af de Døde fra „Prinds Christian Frederik“ drev flere ind paa Stranden, deriblandt Willemoës og Dahlerup. De jordedes alle i en Fællesgrav paa Oddens Kirkegaard, hvor den patriotiske Godsejer, Infanterikaptajn Lorentz Fribert til Anneberggaard rejste et

smukt Mindesmærke, der nu ligesom selve Graven vedligeholdes af Sølieutenant-Selskabet, der ejer et hertil bestemt saakaldet „Willemoës-Fond“.

Vor Beretning om den heltemodige Kamp ved Sjællands Odde, hvor Hæderen trods Nederlaget fulgte vort gamle Flag, kunne vi ikke slutte paa nogen bedre Maade end ved at gjengive de smukke Ord af Grundtvig, der ere indhuggede saaledes paa Monumentet:

DE SNEKKER MØDTES I KVELD PAA HAV
OG LUFTEN BEGYNDTE AT GLØDE
DE LEGED ALT OVER DEN AABNE GRAV
OG BØLGERNE GIORDES SAA RØDE.

HER ER IEG SAT TIL EN BAUTASTEEN
AT VIDNE FOR SLÆGTER I NORDEN
DANSKE DE VARE HVIS MØRE BEEN
UNDER MIG SMULDRE I IORDEN
DANSKE AF TUNGE AF ÆT OG AF ID
THI SKAL DE NÆVNES I LØBENDE TID
FÆDRENES VÆRDIGE SØNNER.

Hans Peter Holm.

Iden lille lukkede Havn, der kaldes Haven, laa den 6te Juli 1812 en lille dansk-norsk Eskadre til Ankers, bestaaende af Fregatten „Najaden“, Kaptajn H. P. Holm, tilligemed Briggerne „Lolland“, Kaptajnlieutenant Anthonius Krieger, „Samsøe“, Kaptajnlieutenant Frederik Grodtschilling, og „Kiel“, Kaptajnlieutenant Otto Frederik Rasch.

Man havde længe i Norge ønsket at faae et større Skib op fra Danmark til at forstærke Sødefensionen, da de engelske Fregatter, som jævnlig viste sig udenfor Kysten, vare vore Smaabrigger langt overlegne. Da den i Efteraaret 1811 af Stabelen løbne Fregat „Najaden“ paa 36 Kanoner var bleven færdig, blev den derfor i Marts 1812 sendt op til Norge.

Det var dog ikke Alle, der i Norge vare glade ved at se dette Skib komme derop. Englænderne havde nemlig hidtil set igjennem Fingre med den norske Søfart, og man frygtede nu, og som det skulde vise sig med Rette, at „Najaden“s Tilstedeværelse i Farvandene skulde lokke flere engelske Krigsskibe til og bevirke, at Englænderne bleve mere nøjeregnende overfor Handelsskibene.

Lige fra Begyndelsen syntes „Najaden“ heller ikke at have Held med sig. Kort efter dens Ankomst satte Lodsen den paa Grund i Nærheden af Christianssand, hvor den maatte kjølhale, og senere, da den forfulgte en engelsk Fregat og to Brigger, den

7de Juni, mistede den sin Forstang og Store Bramstang, saaledes at Fjenden, med hvem der allerede var vexlet nogle Skud, kunde unddrage sig Kampen.

Nu havde, som sagt, den lille Eskadre søgt en sikker Ankerplads udfor Haven By paa Nordvestsiden af Sandø, mellem denne og Borø, omtrent udfor Oxefjord, nogle Mile Østen for Arendal. Man vidste, at der var flere engelske Orlogsmænd i Farvandet, det var endog rapporteret, at et engelsk Linieskib havde viist sig. Imidlertid havde man paa et Kryds i Søen de tre foregaaende Dage ikke øjnet noget fjendtligt Skib, og herinde mente man at ligge godt gjemt bag Skær og Klipper, saa det vilde være umuligt for Fjenden at opdage vore Skibe. Og selv om dette skete, vare Indløbene saa vanskelige og saa opfyldte af blinde Rev, at der skulde et ganske særligt Kjendskab til for at finde Vej herind, hvilket man derfor troede ganske ugjørligt for Fjenden.

Man mente altsaa, at der var Fred og ingen Fare, og Kaptajnlieutenant Frederik Grodtschilling havde derfor benyttet Lejligheden til at byde de øvrige Skibschefer til Middag ombord i „Samsøe“.

Stor Plads var der rigtignok ikke i Briggens lille Kahyt, men ombord forstaar man at knibe sig sammen. Foruden Cheferne vare Lieutenant Georg Grodtschilling, Briggens Næstkommanderende den unge Sekondlieutenant Hartvig Christie og endnu et Par Officerer med ved Bordet.

Efter at Middagen var forbi, foreslog Værten, at man skulde røre Benene lidt inde paa Sandøen, og kort efter roede da hele Selskabet i Land.

I en oprømt Stemning løb de yngre Officerer iforvejen gjennem den lille By og op ad Klipperne, medens de Ældre under mere alvorlig Samtale fulgte efter.

De vare dog næppe gaaede mere end en halv Snes Minutter, førend Lieutenant Christie aandeløs kom løbende tilbage.

„Der er fire Orlogsmænd i Sigte tæt udenfor Skærene“, meldte han. „Det lader næsten til, at de skønse ind her imod.“

„Umuligt“, sagde Kaptajnlieutenant Krieger. „Hvordan skulde de kunne sætte ind her uden Lods?“

„Det er dog bedst, at vi ser lidt nøjere efter dem,“ bemærkede Kaptajn Holm. „En kan aldrig vide, hvad de kunne finde paa.“

Kort efter vare alle Officererne samlede oppe paa Øens højeste Punkt, fra hvilket man ud over Skærene kunde se Skagerakket udbredt for sig.

Ganske rigtig! Et Stykke ude til Søes saaes et Linieskib og tre Brigger, der krydsede Vester efter op mod en Mærssejls Kuling af vestlig. De stode nu med Bagbords Halse Nord i ind mod Kysten og vare næsten inde ved de yderste Skær. Hvert Øjeblik ventede de

A. Krieger.

danske Officerer, at de engelske Skibe vilde vende, men de vedbleve at holde Kurs ret ind mod Sandøen.

„Han maa jo være fuld eller gal," bemærkede Kaptajn Holm, „hvis han vover sig herind med det store Skib mellem Skærene."

De engelske Skibe vedbleve imidlertid stadig deres Kurs indefter.

„Det lader sandelig til, at han vil gjøre Forsøget, og i saa Fald kunne vi ikke blive liggende her. Lad os derfor hurtig komme ombord. Vi maa være klare til at kappe og gaa Sejl. Jeg skal give nærmere Ordre, naar jeg har talt med Lodsen ombord."

Som Følge af disse Kaptajn Holms Ord gik det nu i Løb ned til Fartøjet. Alle gik ombord paa deres Skibe og gjorde klar til Letning.

F. Grodtschilling.

Saasnart Holm gik over Falderebet i „Najaden", gav han Ordre til at kalde paa Lodsen.

Næstkommanderende, Premierlieutenant Christopher Lütken, var mødt ved Falderebet for at tage imod sin Chef.

„Veed De, kjære Lütken, at der er et Linieskib her udenfor. Vi maa se at komme bort herfra, thi det lader Pinedød til, at Englænderne ville gjøre Forsøget. Send Folkene til Vejrs at gjøre los paa Sejlene og vær klar til at kappe Touget. Fartøjet bliver liggende, for at jeg kan sende Ordre til Briggerne!"

Lodsen var imidlertid kommen springende til.

„Hør, Lods, kan Du opgive mig et Sted her i Nærheden, hvor Fregatten kan løbe hen, og hvor et større Skib ikke kan følge?"

„Javel, Herr Kaptajn, en Mils Vej Øster i kan vi lægge os mellem Lyngør og Steinsø. Vejen derover indenskærs kjender jeg grejt, saa Dere kan stole paa mig. Paa et Par Steder er der ikke Vand nok for et Linieskib til at flyde."

Kaptajn Holm besluttede nu at følge dette Raad, da Lodsen var saa sikker i sin Sag. Han sendte strax Ordre til Briggerne om at gaa forrest indenom den lange Asker Ø og ind gjennem det nordvestre Indløb til Lyngør. Selv vilde han med Fregatten holde sig agtenfor Briggerne.

Lad os nu imidlertid høre lidt om den Fjende, der saa uventet havde viist sig.

Linieskibet „Dictator" paa 68 Kanoner var blevet sendt ind i Skagerrak for at opsøge „Najaden". I nogen Tid havde Skibet været inde ved Göteborg, hvor Chefen var bleven syg og havde maattet gaa i Land, efter at han havde indsat sin unge Næstkommanderende, James Patteson Stewart, som Interimschef. Stewart, der var en ærgjerrig

ung Mand, vilde ikke lade Lejligheden gaa ubenyttet hen til at indlægge sig Hæder. Han gik strax til Søes og forenede sig med Briggerne „Calypso“ (18 Kan.), Kaptajn Henry Weir, „Podargus“ (14 Kan.), Kaptajn William Robilliard, og „Flamer“ (14 Kan.), Lieutenant Thomas England.

Vi have tidligere omtalt, at Englænderne saae gjennem Fingre med den norske Kystfart, idet de havde givet adskillige Handelsskibe Licens til uforstyrret Fart. Dette gjorde dog Englænderne ikke omsonst, thi de fik nemlig paa denne Maade jævnlig Underretning om de norske Krigsfartøjers Bevægelser og Forehavender, og saaledes havde da ogsaa Kaptajn Stewart faaet Nys om, hvor han omtrent skulde søge „Najaden“.

Medens nu den lille engelske Eskadre krydsede Vester paa langs Kysten udenfor Skærene, opdagedes vor Fregats høje Topper over Sandøen. Det var disse, som havde forraadt Fregatten.

Kaptajn Stewart satte strax ind mod Land. Man kan ikke negte ham sin Beundring for det kjække og dristige Mod, med hvilket han vovede sig ind i det farlige, klippebesaaede Farvand. Det er blevet paastaaet, at han havde faaet en norsk Lods ombord, idet en engelsk Matros, der efter Kampen var bleven tagen til Fange, havde udtalt dette i et Krigsforhør. Det er imidlertid fuldstændig godtgjort, at dette ikke har været Tilfældet, og at ingen Normand er optraadt som Forræder, hvilket jo ogsaa vilde stemme saare lidt med den norske Nationalkarakter. Derimod fandtes der ombord paa „Podargus“ en engelsk Matros, der tidligere havde faret paa Norge, og som fra et Ophold i Lyngør var nogenlunde kjendt med de nærliggende Skær og Løb. Han paatog sig at lodse „Podargus“ ind, Kaptajn Robilliard prajede dette over til Stewart, som da lod „Podargus“ gaa foran, medens Linieskibet fulgte tæt efter. Derfra kan den Tro være opstaaet hos den ovennævnte engelske Matros, at „Podargus“ havde havt norsk Lods ombord.

Der gik ogsaa strax efter Kampen det Rygte, at en svensk Skomager Christian Hansen, der boede i Lyngør, havde vejledet „Dictator“. Han blev arresteret, og det viste sig, at han havde stjaalet en Mængde af det fra „Najaden“ ilanddrevne Vraggods og ligeledes plyndret i de under Kampen forladte Huse i Lyngør. Men der kom Intet op om, at han havde lodset Linieskibet ind.

Det var saaledes ikke videre bevendt med den farvandskjendte Hjælp, som Kaptajn Stewart havde, og det var et dumdristigt Vovestykke, han paatog sig. Det er ogsaa blevet paastaaet, at han næppe har været ganske ædru.

Paa Borøen, lige overfor Haven Havn, var anlagt et lille Kystbatteri, som Kaptajn Holm til en vis Grad havde stolet paa. Da nu de forreste engelske Brigger kom ind, skød den kommanderende Kystværnsofficer paa dem, men da de svarede, flygtede han med nogle af sine Folk ind i Skoven. Saa kom en tapper Skibsfører Axel Jensen til, tog Kommandoen og skød paa de engelske Skibe, men den ringe Ammunition, der fandtes ved Skandsen, var snart opbrugt, og de engelske Skibe kunde saaledes uhindret fortsætte deres Kurs. Den Hjælp, som Kystværnet kunde have ydet vore Skibe, udeblev saaledes ganske. Havde det været bedre organiseret, kunde det have gjort Fjenden ikke ringe Skade paa hans indenskærs Sejlads.

Klokken var bleven over $7^1/_2$, da „Najaden“ og Briggerne lettede og stode ud fra Ankerpladsen ved Haven, hvorefter de holdt op Norden om Asker Øen, idet Fregatten

holdt sig agtenfor Briggerne for at dække disse. Englænderne nærmede sig efterhaanden mere og mere, da kom „Podargus“ paa Grund, kort før den naaede Haven, udfor Borøkilen. Kaptajn Stewart lod „Flamer“ blive tilbage for at assistere „Podargus“, selv sejlede han videre med „Dictator“ og „Calypso“, idet han fulgte i Kjølvandet paa „Najaden“, der med sine Agterkanoner aabnede Ilden paa Fjenden. „Dictator“ skød med sine Bougkanoner, men Afstanden var for stor, Skuddene gjorde i den smukke Aften ingen anden Virkning end at fremkalde et tusindfoldigt Ekko inde mellem Fjeldene, der paa sine Steder gik saa tæt ud til Sejlløbet, at „Dictator“ maatte hale sine Læsejlsspir ind for at gaa klar.

Den spændende Sejlads fortsattes Norden om Steinsø, men inden vi gaa videre med vor Beretning, er det nødvendigt til Forstaaelse af Situationen at give en ganske kort Beskrivelse af Forholdene ved Lyngør.

Nordvest for Steinsø, adskilt fra den ved et ganske smalt Sund, ligger Øen Holmen, Sydost for den Lyngør. Imellem de tre Øer findes Ankerpladsen, hvorfra der foruden det nordvestlige Indløb mellem Steinsø og Holmen, findes et sydvestligt Løb mellem Steinsø og Lyngør ud til Søes. Et tredie Løb fører endelig ud Øster efter mellem Lyngør og de to Smaaøer Holmen og Odden.

Lodserne erklærede nu, at der ikke vilde være Vand nok for Linieskibet til at løbe ind her, hvorfor Kaptajn Holm tog den skjæbnesvangre Beslutning at søge Ankerplads herinde. Havde han havt Lejlighed til selv at lære Farvandet at kjende, vilde han sagtens være vedbleven at løbe Øster efter for saa længe som muligt at unddrage sig Kampen med det overlegne Linieskib og maaske slippe bort, naar det blev mørkere.

Lyngør Havn har kun en meget ringe Udstrækning, knap 400 Alen paa den længste Led og 150 Alen bred. Der var derfor ikke stor Plads til de fire Skibe, og dertil kom, at der allerede laa to Koffardiskibe derinde, et paa Nordsiden og et paa Sydsiden af Havnen, saa de tildels spærrede Vejen for Krigsskibene.

Klokken var over $8^1/_2$, da Briggerne kom ind og ankrede. Først lagde „Samsøe“ sig helt østlig i Havnen, „Lolland lod sit Anker falde lige op til Grunden paa Lyngør Siden, medens „Kiel“ holdt sig helt nordligt oppe under Holmen. „Najaden“ kunde derfor sætte sit Anker midt i Havnen; men med den vestlige Vind svajede den saaledes, at den vendte Stævnen næsten ud mod det Farvand, ad hvilket Fjenden kunde ventes ind, hvis han vilde vove Forsøget.

I denne Stilling kunde Fregatten ikke blive liggende. Holm gav sig derfor ikke Tid til at beslaa Sejlene, men satte Fartøjerne i Vandet, førte et Varp op paa det nordligste Koffardiskib og halede strax ind paa Varpet. Fregatten svajede imidlertid derved med Forenden indenfor „Lolland“. Denne Brig førte da strax et Varp ind paa Pynten af Odden Ø og halte sig tværs over Havnen, indtil den stod paa Grund med Agterenden. Dog blev der endnu ikke Plads nok for Fregatten, og denne kunde ikke faae Bredsiden lige mod Indløbet. Kun de forreste Kanoner om Styrbord kunde komme til at bære. „Kiel“ laa jo ganske tæt op ad Grunden fra Holmen og kunde ikke svaje for denne, uden at Forenden kom i Vejen for „Najaden“. Kun „Samsøe“, der havde ført Agtervarp ind paa Odden, lykkedes det at faae Bredsiden vendt til. Men den laa maskeret af „Najaden“ og „Lolland“ og kunde ikke skyde, da den frygtede for at overskyde „Najaden“s Varp, hvorved Fregatten vilde være svajet tilbage i en endnu uheldigere Stilling.

Inde ved Lyngør var stationeret to Kanonbaade under Kommando af Maanedslieutenanter. Strax, da „Najaden“ var kommen til Ankers, lod Holm Sekondlieutenan Zahrtmann kalde op.

„Gaa strax i Land og tag Kommandoen over de to Kanonbaade derinde. Ro saa over til Holmen og læg Dem der saaledes, at De kan bestryge Indløbet. Men hurtig!“

„Om en Minut skal jeg være der,“ svarede Zahrtmann og forlod Fregatten.

Skibene vare endnu ikke klare med deres Varpning, da man Kl. 9 saae „Calypso“ og strax efter „Dictator“ dreje om Nordsiden af Steinsø. Kort efter løb imidlertid

Kaart over Havnen ved Lyngør.

„Calypso“ paa et Skær udenfor Holmen og blev stäaende. „Dictator“ derimod fortsatte rolig sin Kurs. Den firede Mærssejlene paa Rand og gled sagte ind mellem Steinsø og Holmen.

Hvert Øjeblik ventede Lodserne, at den skulde røre Grunden, men stadig fortsatte den sin Kurs indefter.

„Der har Du narret os lumsk, Lods“, sagds Holm. „Du var dog saa sikker i Din Sag, men det skal blive Dig en dyr Historie. Brænd paa ved Kanonerne, naar I kan faae Sigte!“

Den samme Ordre sendte Holm ned til Batterichefen, Premierlieutenant Georg Grodtschilling, og kort efter aabnedes Ilden mod „Dictator.“

Kaptajn Stewart besvarede ikke Ilden, foreløbig havde han nok at gjøre med den farlige, dumdristige Sejlads. Han havde gjort et Anker med et Spring klart agterfra; udfor Sydvestpynten af Holmen lod han dette falde, gav Sejlene helt op og gled med sagte Fart lige ind paa Kysten af Lyngør, hvor han løb Linieskibet fast. Saa tæt kom han ind med Skibet, at dettes Klyverbom tog Taget af et lille Lodshus, der laa lige ved Stranden. Derpaa sendte han med den største Koldblodighed Folkene til Vejrs for at beslaa Sejlene, medens han samtidig lod sin Næstkommanderende, Lieutenant William Buchanan, føre et Varp fra Styrbords Laaring over paa Steinsø, saaledes at han kunde hale Agterskibet saa meget op mod Vinden, at hele Bredsiden kunde bære lige paa „Najaden." Samtidig lod han nogle Delinger Marinere gaa i Land saavel paa Lyngør som paa Steinsø og Holmen, saaledes at de kunde beherske Farvandet og forhindre Baade fra at færdes i det.

Først nu aabnede Stewart Ilden, og han gik da frem paa den Maade, at han hver Gang sendte Linieskibets hele Lag over Fregatten, der kun med 6 à 8 Kanoner kunde svare Englændernes 34. Vore Brigger kunde kun skyde med nogle ganske faa Kanoner, og dertil kom, at „Calypso" var raget paa Grund i en saa heldig Stilling, at den over Holmen kunde beskyde vore Skibe. Den kom iøvrigt snart efter af Grund og sejlede da indefter, hvor den ankrede lige agtenfor „Dictator".

Afstanden fra dette Skib til „Najaden" var kun lidt over 100 Alen, og dets Ild maatte derfor gjøre en forfærdelig Virkning. Rejsningen var snart helt ødelagt, Skroget gjennemhullet af Kugler, adskillige Kanoner demonterede. Et Par Gange blev Flaget skudt ned, den tappre Holm lod det strax hejse igjen. En Mængde af Folkene vare døde eller saarede, lige ufortrødent betjentes de faa Kanoner, der kunde bære paa Fjenden. Flere Gange kom der Ild i Skibet, den blev strax slukket.

Snart kom „Najaden" i en endnu uheldigere Stilling, thi dens Varp blev skudt over. Holm forsøgte at faae et andet Varp ført ud, men det viste sig umuligt, thi de paa Holmen posterede Marinere overøste Baadene med deres Musketkugler. Af samme Grund var det ganske umuligt for Zahrtmann at komme ud med de to Kanonbaade.

Staaende oppe i Falderebet paa „Dictator" ledede Stewart Ilden. Saasnart der blev prajet op fra Batterierne, at der var ladt overalt, kommanderede han selv „Fyr!" Det maa have været et forfærdeligt Øjeblik i „Najaden", naar de hørte dette skrækkelige Ord og vidste, at i det næste Sekund vilde det regne med Kugler og Splinter om Ørerne paa dem. Den unge Sekondlieutenant Peter Buhl faldt, ramt af en fjendtlig Kugle, idet han saaledes afsluttede sin korte Heltebane, som der senere vil blive Lejlighed til at omtale. Selv fik Holm et Slag af en Splint over det venstre Øje.

I henved $1^1/_2$ Time udholdt „Najaden" denne ulige og fortvivlede Kamp. Da indtraadte endelig henad Kl. $10^3/_4$ en Katastrofe, som afgjorde det ulykkelige Skibs Skjæbne. Ved et Lag fra „Dictator" gik alle Fregattens tre Master overbord. Idet de faldt, rev de det øverste Dæk op, saaledes at dette bogstavelig faldt ned paa Batterisdækket, knusende Alt hernede. Fregatten krængede Bagbord over, hvorved Vandet strømmede ind igjennem Batterisportene. Samtidig gik der Ild i Skibet paa flere Steder. De, der var oppe paa Dækket, reddede sig ved at springe i Søen. Enkelte lykkedes det ogsaa at slippe ud gjennem Batterisportene. Premierlieutenant Georg Grodtschilling gik ned med Skibet, ligeledes Proviantforvalter Nørregaard og to af

Fregattens Læger, Bjørnholm og Jacobsen, der nede i Lazarettet vare beskjæftigede med at forbinde de Saarede, og som saaledes offrede Livet under Udøvelsen af deres menneskekjærlige Kald. Den tredie Læge, Sorgenfrei, antoges ogsaa for at være omkommen; men det viste sig senere, at han i sidste Øjeblik havde reddet sig ud gjennem en Kanonport, var bleven optagen af en engelsk Baad, bragt ombord paa „Dictator“ og landsat ved Skagen to Dage efter.

Idet Kaptajn Holm, som ikke selv kunde svømme, maatte springe i Vandet, raabte han: „Er der Ingen, som vil redde sin Chef!“ Strax svømmede en af Folkene hen til ham, greb ham under Armene og svømmede med ham ind mod Land. De bleve imidlertid et Øjeblik efter indviklede i den fra „Najaden“ nedfaldne Takkelads og vilde være druknede, hvis ikke den brave Lieutenant Christopher Lütken var kommen dem til Hjælp og havde faaet dem bjergede op i et Fartøj. Skibssekretær H. F. Weichler svømmede i Land.

Saasnart de vare komne ind paa Stranden, tænkte Holm øjeblikkelig paa Kampens Fortsættelse. Først gav han Lütken Ordre til at samle alle de Baade, han kunde faae fat i, og gaa i Gang med at bjerge „Najaden“s Besætning. Lütken udførte under den stadige Kugleregn dette sit Hverv med den største Koldblodighed, gik selv atter ombord i det halvsunkne og tildels brændende Vrag og fik reddet en stor Del af Folkene.

Holm traf derimod sine Dispositioner til en fornyet Dyst med Fjenden. Sekondlieutenant Poul Sandholt, der havde reddet sig ud gjennem en af Fregattens Arkeliporte, meldte sig atter til Holm og blev strax sendt Vester efter over Land for at hidkalde de nærmeste Kanonbaade fra Arendal.

Linieskibet, der nu havde besejret sin største Modstander, vendte derefter sin Ild mod Briggerne. „Kiel“ laa i den uheldigste Stilling, tæt under „Dictator“s Bagbords Laaring, saaledes at den kunde beskydes langskibs, medens den selv kun kunde skyde med sin Bagbords Bougkanon. Maanedslieutenant Rolfsen faldt, Sekondlieutenant Frederik Chr. Dichmann mistede sin venstre Arm. Efter nogen Tids Kamp, da endelig Bougkanonen var bleven demonteret, maatte Kaptajnlieutenant Rasch stryge. Da alle hans Fartøjer vare sønderskudte, og den nærmeste Ø, Holmen, var besat af engelske Marinere, blev han ombord med sin Besætning.

Ogsaa „Lolland“ laa jo i en meget uheldig Stilling. Dog vedblev Kaptajnlieutenant Krieger endnu i nogen Tid den ulige Kamp, uagtet han havde den brændende „Najaden“ lige tæt ved sig. En Fortsættelse af Kampen var dog ganske haabløs. Krieger satte da Ild paa Briggen, lod Flaget blive vajende og gik med sine Folk ind paa Odden, hvor han lod dem blive under Kommando af Næstkommanderende, Sekondlieutenant Chr. Fr. Kraft, og Briggens to andre Officerer, Sekondlieutenanterne Gabriel Hesselberg og Johan Chr. Duntzfelt, der alle havde udmærket sig under Kampen. Selv gik Krieger med Baadsmand F. Block over til Lyngør og bragte de Reddede af „Najaden“s Besætning over paa Odden, for at ikke de engelske landsatte Soldater skulde gjøre dem til Fanger. Derefter opsøgte han Kaptajn Holm og fik Ordre til at ro Øster efter for at kalde Kanonbaadene fra Portør til Hjælp. Han traf dem vel under Vejs, men naaede ikke tilbage saa betids, at han kunde være med til at drive Englænderne bort.

„Lolland“ blev nu besat af Lieutenant James Wilkie fra „Dictator“. Han fik snart Ilden slukket, heldigvis, som vi skulle faae at se. „Kiel“ blev besat af Lieutenant

Benjamin Hooper fra „Calypso“, og herfra blev der strax ført et Varp ombord i „Kiel“ for at kunne slæbe den ud.

Ombord i „Samsøe“ havde Chefen, Kaptajnlieutenant Fr. Grodtschilling, faaet sin højre Arm haardt kvæstet; dog vedblev han at føre Kommandoen. Under den almindelige Forvirring, der opstod, da „Najaden“s Master faldt, kappede han først Ankertouget, satte Sejl, stak saa Agtervarpet fra sig, og det lykkedes ham at undslippe gjennem det østre Løb, hvor han bragte Briggen til Ankers i en sikker Vig. Først da overleverede han Kommandoen til Sekondlieutenant Christie og roede saa med Briggens Saarede til Øster Risøer, hvor han strax traf Anstalter til Modtagelsen af de Saarede, der snart kunde ventes fra de øvrige Skibe. Kaptajn Holm kom kort efter ombord i „Samsøe“ og traf den i fuldstændig Forsvarsstand.

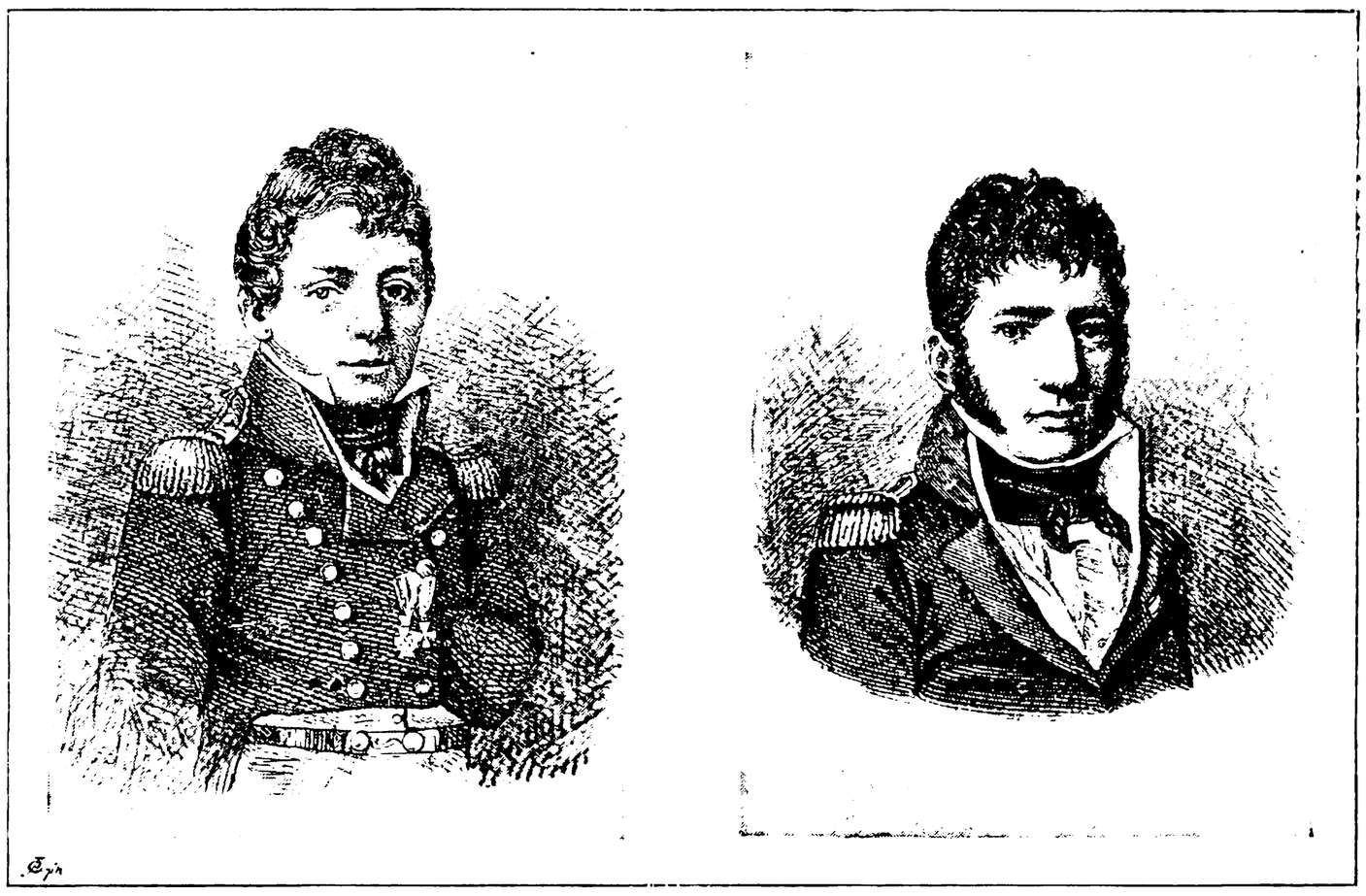

P. Buhl. G. J. Grodtschilling.

Kampen var saaledes forbi, men det varede ikke længe, førend en ny Kamp skulde begynde. Vi maa dog først høre, hvorledes det gik med de til Undsætning ventede Kanonbaade.

I det $1^1/_2$ Mil Østen for Lyngør beliggende Øster Risøer var der stationeret 3 Kanonjoller under Sekondlieutenant H. G. Mechlenburg. Kl. 9 om Aftenen fik han Signal om, at Stationen Lyngør behøvede Hjælp. I Hast lod han sine Joller gjøre klare og roede uden Ophold afsted. Snart kunde man høre den voldsomme Kanontorden fra Lyngør. Med opildnende Tilraab opmuntrede Mechlenburg Folkene til at trække paa Aarerne af alle Kræfter. Det var en fuldstændig Kaproning mellem de tre Joller, det gjaldt jo om at komme de betrængte Kammerater til Hjælp. Men der stod en temmelig betydelig Sø ind mellem Skærene; man havde baade den og Vinden imod, og Jollerne vare jo i sig selv ikke letroende.

Med kraftige Aaretag roede imidlertid de sejge og støtte norske Mænd videre.

De syntes ikke at føle nogen Træthed, thi Lyden af den vedholdende Skydning opflammede dem. Endelig henad Midnat vare de naaede udfor Snerte, en Fjerdingvej Østen for Lyngør. Her saae de i Mørket to Kanonbaade tæt ved sig. Mechlenburg prajede dem. Der blev svaret: „Lieutenant Zahrtmann med Lyngørs Baade!“

Strax efter var Zahrtmann paa Siden af Mechlenburgs Baad.

„Hvordan gaar det derinde?“ spurgte Mechlenburg.

„Daarligt, Du! „Najaden“ er ødelagt, det er den, som brænder derinde. Englænderne har taget baade „Kiel“ og „Lolland“. Kaptajn Holm længes svært efter Dig. Naar Du kommer, vil han tage fat igjen. Jeg tror nok, at vi kunne angribe den engelske Brig derinde. Jeg er roet Dig i Møde for at hente Dig.“

„Godt! Nu følges vi ad alle 5 Baade!“

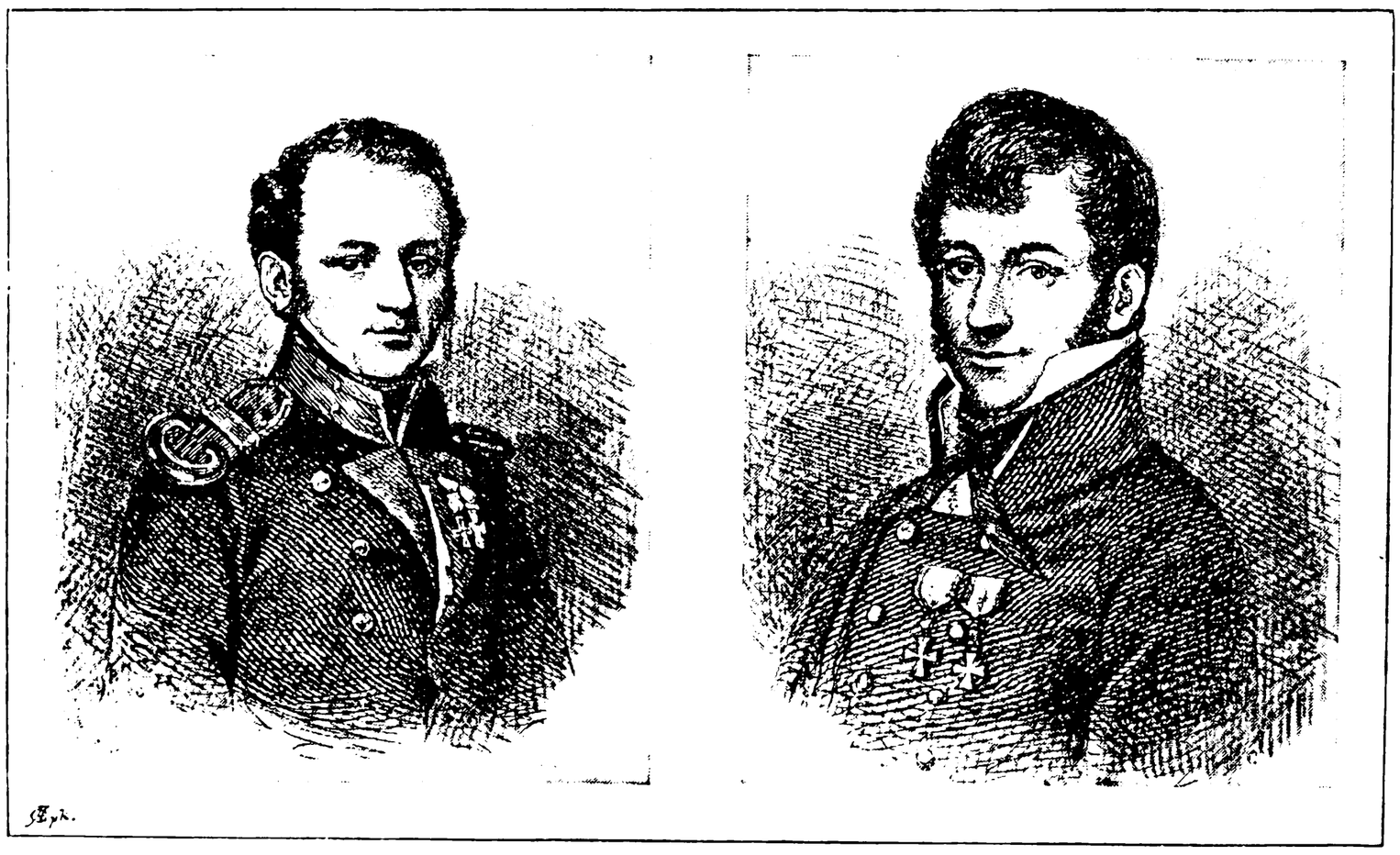

C. C. Zahrtmann. C. Lütken.

Mechlenburg vendte sig saa om til Folkene.

„Nu har I hørt, at der bliver Noget at tage fat i. Lad os hævne vore Kammerater. Ro væk overalt!“

Et enstemmigt Hurra var Svaret. Kanonerne bleve gjorte klare. Snart laa Lyngør Havn for dem med hele Ødelæggelsens Vederstyggelighed.

Kaptajn Holm var med en Baad roet Jollerne i Møde. Han gav dem nu Ordre til at ro langs Lyngør Siden for at tage Briggen under Behandling. De bleve imidlertid modtagne med en voldsom Musketild fra de engelske Soldater paa Lyngør og fra „Dictator“s Mærs. De maatte derfor gaa tilbage igjen.

Ad en Omvej blev nu Mechlenburg med sine 3 Joller sendt over under Steinsø for herfra at beskyde Fjenden. Ogsaa dette Forsøg mislykkedes, thi de paa Steinsø posterede Marinere beskøde Jollerne saa heftigt og paa saa nært Hold, at disse maatte trække sig tilbage uden at kunne skyde igjen, eftersom Marinerne stode dækkede bag Klipper eller Huse. Tillige indtraf det Uheld, at en Kugle fra „Dictator“ bortskød den

ene Sidevinge med alle Rogaflerne paa Kanonjollen „Gamle Nr. 1“, saaledes at Chefen, Maanedslieutenant Thiis, maatte praje over om Assistance til at slæbe Jollen.

Holm lod derfor Mechlenburgs Baade tage en dækket Stilling inde bag en Pynt af Steinsø, hvor Marinerne ikke kunde naae dem.

Ogsaa Zahrtmanns to Kanonbaade havde fundet en skærmet Stilling, hvorfra de sendte Linieskibet Skud paa Skud.

Englænderne havde været ivrigt beskjæftigede med at faae vore to Brigger gjorte sejlklare. Nu kom baade „Dictator“ og „Calypso“ i en ret mislig Stilling, da Kanonbaadene begyndte Ilden fra deres nogenlunde dækkede Stillinger.

Imidlertid vidste Stewart at klare sig. Den store Nelson havde jo givet ham et godt Exempel paa, hvorledes man kniber ud, naar det lader til at ville gaa galt. Nu brugte Stewart det samme Kneb, idet han hejste Parlamentærflag.

Holm gav strax Zahrtmann Ordre til at ro ombord i „Dictator“ og høre, hvad det skulde betyde. Lidt efter kom Zahrtmann tilbage.

„Kaptajn Stewart lader vide, at hvis Herr Kaptajnen vil lade ham gaa umolesteret bort med sine Skibe og Priser, da vil han strax frigive de Fanger, han har taget!“

„Hils Kaptajn Stewart og sig ham, at hans Kneb ikke vil hjælpe ham Noget, og at han gjerne kan hale sit Parlamentærflag ned igjen, thi nu aabner jeg Ilden paany. Naar Parlamentærflaget benyttes som et lumpent Skalkeskjul, da respekterer jeg det ikke.“

Sagen var, at Kaptajn Holm hvert Øjeblik kunde vente den Division paa 6 Kanonbaade, som under Kaptajnlieutenant Diethrichsons Kommando havde Station i Arendal, der ligger henved 4 Mil Vest for Lyngør.

Den kortvarige Standsning i Skydningen havde Englænderne imidlertid benyttet paa bedste Maade. Stewart havde jo, inden han satte „Dictator“ paa Grund, ladet et Anker falde agterfra. Alle Mand bleve nu satte til at hale i Varpet, de sled og sled, og endelig gled Linieskibet af Grund. Da Stewart havde halet sig op under Ankeret, hvorved han rigtignok var lige ved at komme uklar af „Calypso“, satte han Sejl, og netop i samme Øjeblik rejste der sig en temmelig frisk Landbrise. Stewart, som tillige havde benyttet Tiden til at tage alle de landsatte Marinere ombord igjen, lod nu Agtervarpet kappe, og „Dictator“ gled udefter gjennem det sydvestlige Indløb, fulgt af „Calypso“, der ligeledes hurtig havde faaet sine Sejl sat og strax havde kappet den paa „Kiel“ fastgjorte Slæber.

„Dictator“ havde hele Tiden havt Parlamentærflaget vajende for under dettes Skjul at kunne arbejde paa at slippe bort og faae de landsatte Folk ombord. Men denne List lykkedes ikke, thi naar Englænderne misbrugte Flaget paa en saa uærlig Maade, fandt Holm som ovenfor nævnt ingen Anledning til at respektere det. Først da Stewart var i Sikkerhed, halede han det hvide Flag ned.

Holm forfulgte nu strax den flygtende Fjende med sine 5 Kanonbaade, der uafladelig beskød „Dictator“, som svarede med sine Spejlkanoner. Uagtet det lykkedes at faae „Calypso“s Store Mærssejl skudt ned, sejlede dog Skibene med den friske Vind agter ind langt hurtigere, end Baadene kunde ro, og efter en halv Times Forfølgelse maatte Holm opgive denne, da hans Kanoner ikke mere kunde række. At de engelske Skibe havde lidt endel paa Flugten, fremgik af, at man flere Gange kunde se dem kaste Døde ud gjennem Kanonportene. Ligeledes bemærkedes det, at da „Dictator“ var kommen

ud til Søes, blev den krænget over først til den ene Side, saa til den anden, aabenbart for at tætne de mange Grundskud, den havde faaet.

Ved det sidste Skud fra den uheldige Kanonjolle „Gamle Nr. 1“ sprang ved Smældet en Planke op af Pontonen, der løber et Stykke ud fra Jollens Agterende lige i Vandskorpen for at forøge Bæreevnen og sætte Fartøjet i Stand til at føre den svære Kanon. Vandet løb ind i Pontonen, og Jollen begyndte strax at synke. Mechlenburg var selv ombord paa Jollen og roede strax ind mod Skærene, men inden han naaede disse, gik Jollen ned. Folkene bleve dog alle bjergede, og Mechlenburg gik strax i Værk med at faae Jollen tagen op igjen.

Holm roede nu indefter for at tilbageerobre de to Brigger. Dette skulde imidlertid ikke behøves; da han fik Lyngør Havn aaben, saae han Dannebroge vaje fra dem begge.

F. C. Dichmann.

C. F. Kraft.

Som vi erindre, var Kaptajnlieutenant Rasch bleven ombord i „Kiel“, da han havde overgivet sig, og Englænderne vare komne ombord. Rasch stod paa Dækket sammen med sin Næstkommanderende, den flinke Sekondlieutenant P. Chr. Petersen, lidt fra dem stod Overstyrmand Schytte, Kanoner Hansen og Baadsmandsmath Chr. Pedersen.

Da Holm begyndte Skydningen med Kanonbaadene, fik Englænderne jo travlt med at komme afsted, og Stewart sendte Ordre over til Briggerne, at hans Folk skulde komme tilbage til „Dictator“. Rasch lagde Mærke til, at Fjenderne bleve urolige, han hviskede da til Lieutenant Petersen:

„Lad os være klare til at falde over Englænderne, naar jeg raaber „Fald an!“ Lad Ordren gaa videre til Schytte og lad ham og Underofficererne hviske det rundt til Folkene.

Dette skete. Et Øjeblik efter lød Kommandoen fra Rasch, og i samme Nu faldt Matroserne over Englænderne, vristede Vaabnene ud af Haanden paa flere af dem og

overraskede dem saa fuldstændig, at de i Hui og Hast flygtede ned i deres Baade og satte af, et Par Stykker bleve endog tagne til Fange. Derefter sendte Rasch Folk over paa „Lolland“, som Englænderne lige forlod efter paany at have sat Ild paa Briggen. Ogsaa „Lolland“s egen Besætning kom nu roende, og det lykkedes i Hast at faae Ilden slukket.

Kampen var endt, Klokken var bleven henad 6 om Morgenen, først nu ankom Kaptajnlieutenant Diethrichson og meldte sig strax til Holm.

„Hvor Pokker har De været henne, Diethrichson, siden De først kommer nu? Havde De været her tidligere, saa havde det maaske nu set anderledes ud.“

„Jeg har gjort, hvad jeg kunde, Herr Kaptajn, men vi har havt en haard Kamp under Vejs“.

Med faa Ord meddelte nu Diethrichson, hvad han havde udrettet.

Strax om Aftenen havde han faaet et Signal fra Jetmertangens Station, paa Østenden af Tromøen, om de tre engelske Skibes Nærmelse. Hen ad Borøen til havde Maanedslieutenant Conrad Parnemann Station med Kanonbaaden „Kjøgebugt“, og han sendte kort efter Bud til Dietrichson om, at Fjendens Bevægelser forekom ham mistænkelige. Dietrichson gik strax ud med de tre Kanonfartøjer, han havde ved Arendal, tog under Vejs et fjerde, der havde Post ved Rævesand, med sig og styrede under forceret Roning Øster efter. Snart kunde han høre Skydning, og da han nærmede sig Borø, saae han, at Parnemanns Kanonbaad understøttet af en Kanonjolle under Maanedslieutenant Poul Ring var i en levende Kamp med to fjendtlige Orlogsbrigger, af hvilke den ene stod paa Grund. De ankommende Baade under Maanedslieutenanterne Harboe og H. Berg greb nu ind i Kampen, den første paa meget nær Hold, idet Dietrichson ikke mente at kunne forsvare at lade disse to Fjender blive staaende i Ro, uagtet Parnemann underrettede ham om, at de to andre fjendtlige Skibe havde forfulgt „Najaden“ og vore Brigger i østlig Retning indenskærs.

J. Chr. Duntzfelt.

I henved $2^1/_2$ Time kæmpede nu Dietrichson med de to Brigger, hvis Kugler alle gik hen over Kanonbaadene, medens disses Ild var bedre rettet. Saaledes blev paa den ene Brig Store Mærseraa nedskudt, dog blev den snart hejst igjen. Under selve Kampen lykkedes det „Podargus“ at komme flot, efter at den havde kastet nogle Kanoner overbord, og da det nu friskede i, kappede de Ankrene fra sig i begge Briggerne, hvorefter de slap til Søes.

Dietrichson havde imidlertid faaet Meddelelse om, at Kampen ved Lyngør var begyndt. Han forfulgte derfor ikke de to flygtende engelske Brigger, men

lod derimod sit Mandskab hvile lidt for at samle Kræfter efter den anstrengende Roning og den lange Kamp. Derefter roede han videre Øster efter, men naaede desværre kun tidsnok til at se „Dictator“ og „Calypso“ forsvinde ud gjennem det sydvestlige Løb.

Dietrichson sluttede sin Beretning med de Ord:

„Jeg havde sandelig havt mere Lyst til at følge mine to Brigger til Dørs, men jeg haaber, Herr Kaptajnen vil erkjende, at jeg har gjort, hvad der kunde og burde gjøres.“

„Det indrømmer jeg“, svarede Holm. „Jeg har Intet at bebrejde Dem, tværtimod. Men lad nu Deres Folk faae lidt Hvile efter den lange Roning“.

Man gik derpaa i Værk med at bjerge saameget som muligt fra „Najaden“. Selve Skibet var naturligvis redningsløst fortabt; det brændte ned lige til Vandgangen, hvorfor Briggerne halede bort fra det, for det Tilfælde, at det skulde springe i Luften.

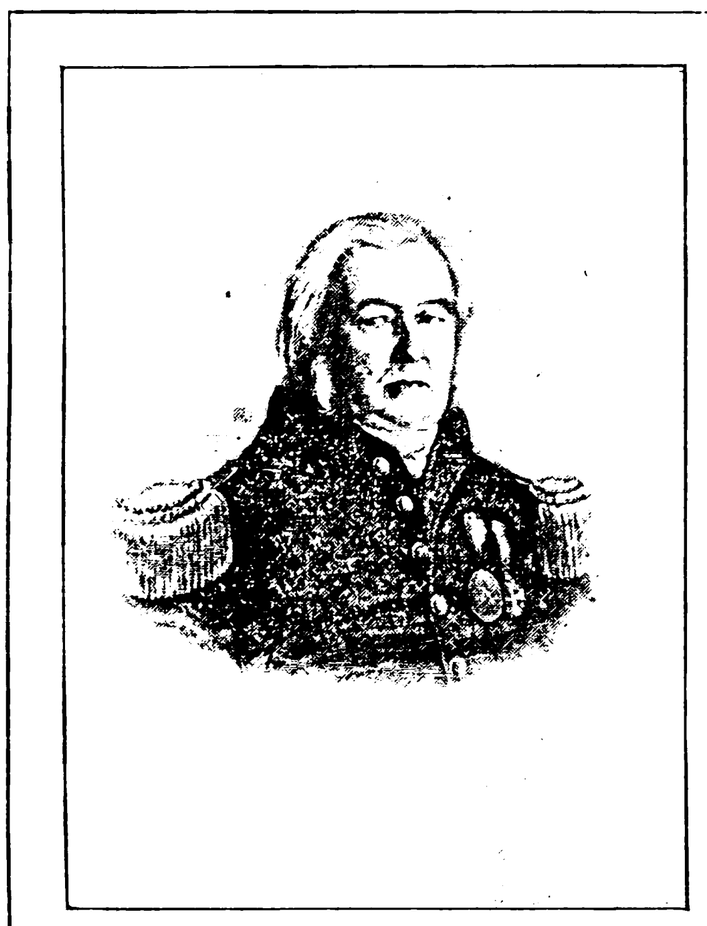

G. G. Dietrichson.

J. C. Smith.

Vort Tab havde ikke været ringe i denne saa sørgelige, men dog hæderfulde Kamp, nemlig ialt 131 Døde eller Savnede, deriblandt 7 Officerer, og 102 Saarede, hvoraf 2 Officerer. Det største Tab falder naturligvis paa „Najaden“, nemlig 125 Døde eller Saarede, af hvilke de fleste tilsatte Livet, da Fregatten kæntrede og fyldtes af Vand, og 88 Saarede. Englændernes Tab var langt mindre, kun 9 Døde og 35 Saarede, rigtignok efter deres egen Opgivelse, saa adskillig større har det nok været. En norsk Skipper havde den 8de Juli set Linieskibet komme ind til Winga med to af Briggerne. Det var meget forskudt, og Briggerne saae nærmest ud som Vrag.

Vore Saarede bragtes strax til Øster Risøer, hvor Befolkningen kappedes om at pleje dem. Til Chef paa „Samsøe“ blev Lieutenant Lütken ansat i Stedet for den saarede Grodtschilling; Sekondlieutenant Sandholt fik Ordre til at forestaa Bjergningen af Gods fra „Najaden“.

De Faldne begravedes i en stor Fællesgrav ved en lille Bugt paa Asker Øen. Paa

Graven har den norske Stat sat et smukt Mindesmærke, som afsløredes den 18de August 1847.

Dagen efter Kampen skrev Kaptajn Stewart et ligesaa latterligt som uforskammet Brev, hvilket den engelske kommanderende Admiral Saumarez sendte videre til Admiral Lütken. I dette Brev forlangte Stewart, at „Kiel“ og „Lolland“ skulde udleveres til ham, da de danske Kanonbaade kun ved at krænke en indgaaet Vaabenstilstand havde forhindret ham i at tage Briggerne med sig. Ligeledes paastod han, at Kaptajnlieutenant Rasch havde brudt sit Ord ved at overfalde de Englændere, der vare ombord paa „Kiel“. Stewart erklærede, at den danske Officer, som kom ombord paa „Dictator“, havde lovet, at Kanonbaadene ikke skulde angribe Linieskibet, og at de desuagtet overfaldt det, medens Vaabenstilstandsflaget vajede.

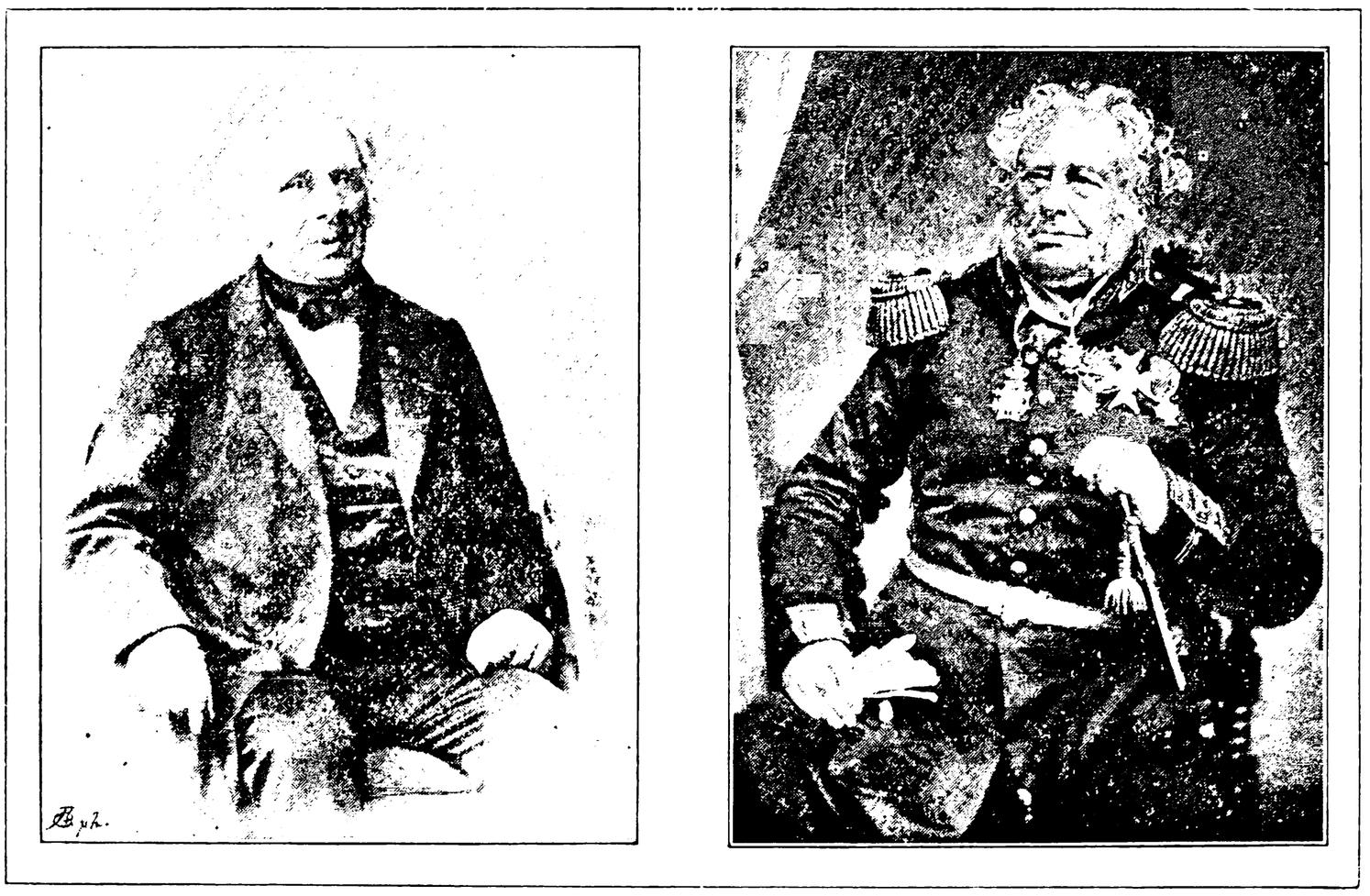

Mechlenburg og Hesselberg som ældre.

Denne Sag blev nu nøje undersøgt, og det viste sig da, at Stewarts Brev var fuldt af de mest haandgribelige Usandheder helt igjennem. Lütken svarede derfor Admiral Saumarez, at naar denne holdt paa Erobringsretten, saa maatte han ogsaa anerkjende Gjenerobringsretten. Den danske Parlamentær havde ikke givet det af Stewart paastaaede Løfte, og da Rasch befriede sig, vare Englænderne allerede i Begreb med at forlade hans Brig.

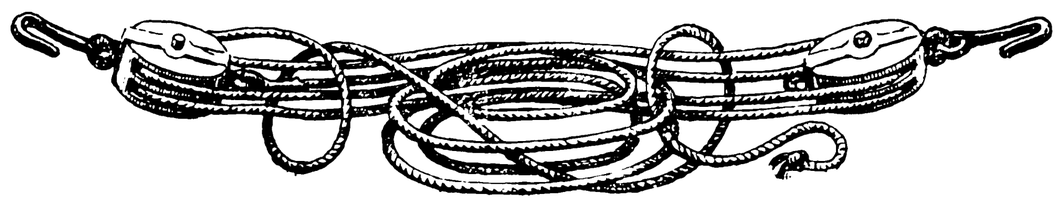

Allerede tidligere havde Kaptajn Holm udmærket sig ved flere Lejligheder, saaledes da han den 2den September 1811 med Briggen „Lolland“ erobrede den engelske Brig „Manly“, I sin Indberetning til Norges Vice-Statholder, Prinds Frederik af Hessen, angaaende Kampen ved Lyngør sagde ogsaa Admiral Lütken om Holm: „Overalt skjønnes en Aandsnærværelse hos denne Mand, som fortjener Opmærksomhed.“

Under Kampen havde han stadig været der, hvor det gik hedest til, men ingen fjendtlig Kugle havde Ærinde til ham. Kort efter skulde han dog tilsætte Livet.

Under en Sejlads paa en Kommandoskøjte, hvorpaa der medfulgte et Par Damer med en Tjenestepige og et Barn, havde han om Natten til den 26de Oktober 1812 ligget ved Havsund. Om Morgenen stod han ud og holdt Øster efter for at komme ind i Helgeraaen og saa fortsætte Rejsen til Frederiksværn over Land. For ikke at komme Langesundstangen for nær, maatte man vende, men da der stod en høj Sø af SØ., negtede Fartøjet at gaa igjennem Vinden. Det kom da ind i Braaddet, huggede paa Tangen og blev kastet saa voldsomt ind paa Skæret, at det kæntrede rundt med Bunden i Vejret og sank.

Inde paa Langesunds Brygger stode flere Folk, der saae Ulykken, og en Baad blev strax sat ud for at redde de Skibbrudne. Kun den bekjendte Mand og en Matros bleve reddede, de Andre fiskedes op som Lig.

Holms Død i hans kraftigste Alder — han var født den 17de Juni 1772 — vakte almindelig Sorg. Den franske Admiral Missiessy, under hvem Holm havde tjent, fældede Taarer ved Efterretningen herom. Der blev senere af hans Vaabenbrødre og Venner sat et Mindesmærke ved hans Grav paa Langesunds Kirkegaard.

I et Mindedigt over ham sang Ingemann saaledes:

Saa segned Du, Najadens Kæmpe!
Saa sank Du, Holm, i Dødens Grav.
Og derfor kan Din Bardes Sang ej dæmpe
Den Sorg, som toner over Land og Hav.

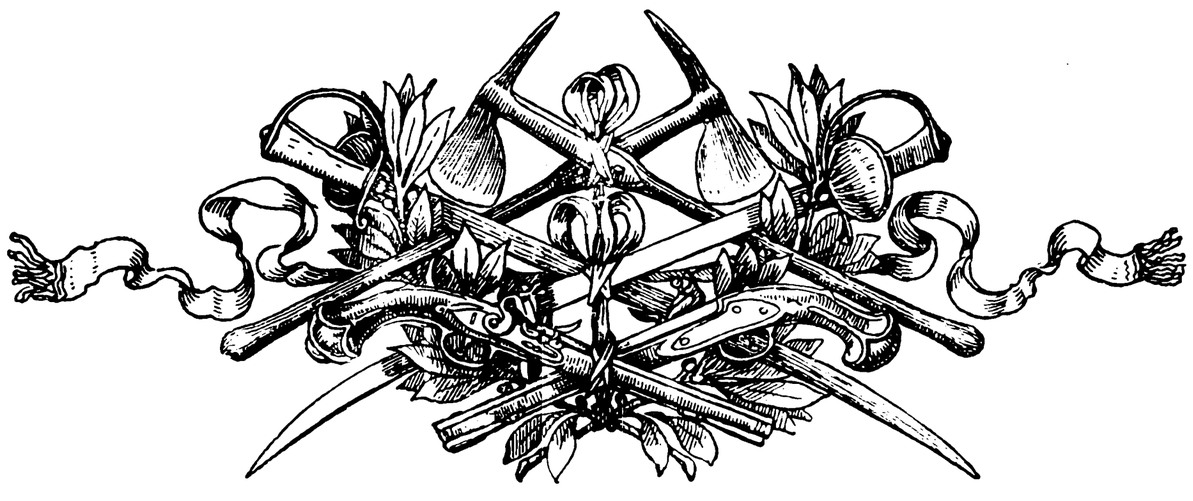

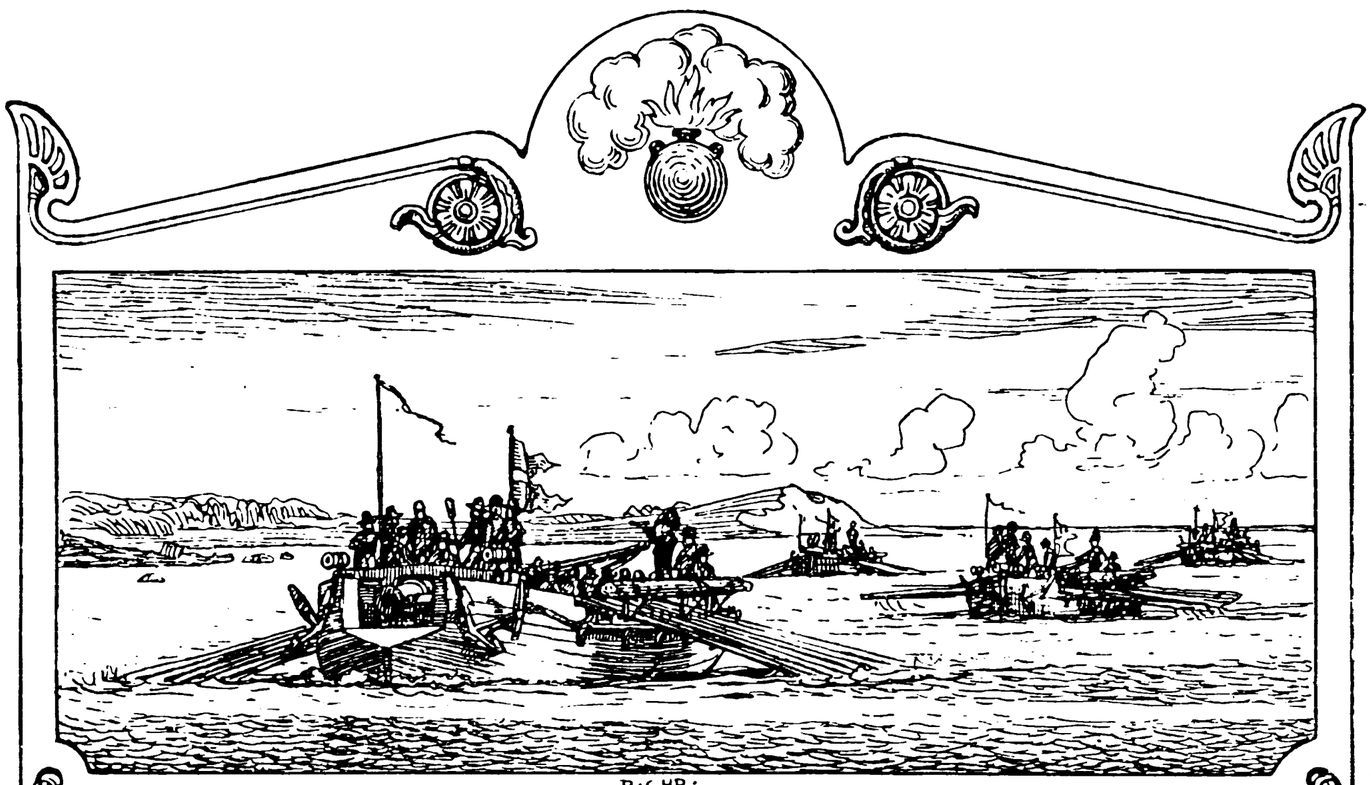

KANONBAADSKRIGEN
1807 - 1814

INDLEDNING.

Da England i 1807 havde overfaldet Danmark midt under den dybeste Fred, havde bombarderet Kjøbenhavn, røvet og bortført vor Flaade, Brødrefolkenes Stolthed, da var det ikke underligt, at det danske og norske Folk et Øjeblik følte sig som lamslaaet og tilintetgjort.

Dog varede denne Slappelse kun kort, snart rejste begge Folk sig til fornyet Kamp mod Røverne. Var det nu politisk klogt? Nej, visselig ikke! Vor Kamp mod England, vor Vedhængen ved Napoleon bragte os kun smertelige Tab. Men naar en Mand paa Landevejen overfaldes af Stratenrøvere, da spørger han ikke altid, om det er klogt af ham at sætte sig til Modværge.

Det er jo imidlertid ikke Meningen her at komme for dybt ind paa politiske Betragtninger. De ovenstaaende Linier ere kun skrevne for at vise, hvorledes Stemningen den Gang var, for at forklare det Had, hvoraf Alle da følte sig grebne mod Englænderne, og som bragte Alle til at rejse sig i fælles Stræben for atter at skaffe Danmark og Norge et Søværn.

At skabe en virkelig Flaade paa bar Grund, en Flaade, der kunde tage Kampen op mod Storbritanniens overlegne Sømagt, var umuligt. Det vilde tage Aar at bygge Linieskibe og Fregatter. Man valgte da at bygge Kanonbaade til Fordeling rundt om paa Kysterne, de kunde bygges hurtig, og de kunde give Englænderne nok at bestille. Bemandede med dygtige og tappre Officerer, med flinke og utrættelige Besætninger, satte de sig snart i Respekt hos Fjenden, aldrig vare de fjendtlige Krigsskibe eller Konvojer i Sikkerhed.

Store Kampe kunde der naturligvis ikke være Tale om, det var en Guerillakrig, der blev ført, og vi skulle nu høre lidt om de forskjellige Tildragelser under denne.

Som Regel stode de forskjellige Affairer ikke i nogen indbyrdes Forbindelse. Derfor ville vi for hvert enkelt Krigsaar først tage Begivenhederne i de danske Farvande under Behandling for sig efter deres Tidsfølge, og derefter Kampene oppe ved Norges Kyster for sig. Ved Skildringen af Overfaldet paa Kjøbenhavn i 1807 dvæle vi hovedsagelig kun ved de Episoder og Begivenheder, hvor Flaaden spillede en Rolle, eller som særlig vedrørte denne.

* * *

1807.

Da der den 9de Juli dette Aar sluttedes Fred i Tilsit mellem Rusland og Frankrig, fandtes der i Fredstraktaten enkelte hemmelige Punkter, og mellem disse var der efter Sigende en Bestemmelse om, at man skulde tvinge Danmark til at stille sin Flaade til Raadighed imod England, om nødvendigt skulde man endog bemægtige sig den dansk-norske Flaade. Dette vilde England forekomme. Strax lagde den engelske Regjering sine Planer, og saa hurtig handlede den, at der allerede den 27de Juli afgik en Flaade paa 18 Linieskibe, 7 Fregatter og 22 Brigger og Smaaskibe fra Yarmouth under Befaling af Admiral Gambier, hvis Ordrer lød paa at gaa til Sundet; 5 Dage efter afgik yderligere 5 Linieskibe, 2 Fregatter og en Transportflaade, der skulde overføre en Hær paa omtrent 30,000 Mand. Man havde endnu i England 1801 i frisk Minde, og man mente derfor, at et Angreb paa Kjøbenhavn fra Søsiden ikke vilde føre til noget Resultat; Byen maatte indesluttes og om nødvendigt bombarderes ogsaa fra Landsiden.

Flaaden havde en heldig Rejse over Nordsøen. Saasnart Gambier var kommen ned i Kattegat, sendte han en Eskadre paa 5 Linieskibe, 2 Fregatter og 10 Brigger ned i Store Bælt i den Hensigt at afskære Forbindelsen mellem Sjælland og Fyen, og det uagtet der endnu var fuldkommen Fred, saaledes at Gambier endog den 3die August gik ind forbi Kronborg, vexlende venskabelig Salut med Fæstningen; den engelske Flaade lagde sig derefter til Ankers i Sundet, hvor de engelske Officerer de paafølgende Dage ofte gik i Land, stadig under Venskabs Maske.

Imidlertid var en engelsk Afsending kommen til Kjøbenhavn. Man vilde dog, idetmindste for Syns Skyld, underhandle lidt, og man stillede da Fordring om, at Danmark skulde udlevere sin Flaade, som skulde oplægges i en engelsk Havn for senere at tilbagegives igjen, naar dette kunde ske uden Fare for Englands Sikkerhed. Denne Fordring mødtes med et bestemt Afslag som uforenelig med Statens Værdighed. Forsvarsforanstaltninger bleve trufne, men for sent, Kronprinds Frederik overdrog Befalingen i Kjøbenhavn til den gamle ukrigsvante General Peymann, under hvem Kommandør Steen Bille førte Overkommandoen over den paa Rheden udlagte Søstyrke, der bestod af nogle Blokskibe, Kanonbaade og mindre Fartøjer. Paa selve Rheden kommanderede Kommandørkaptajn J. C. Krieger over 2 Blokskibe, 3 Stykpramme og Kanonbaadsflotillen, der var inddelt i 3 Delinger og bestod ialt af 16 Kanonbaade, 11 Skærbaade og 4 Morteerfartøjer. Kommandørkaptajn Joost von Dockum kommanderede over Prøvestens Batteri, 3 Blokskibe, 1 Stykpram og et Flaadebatteri. Det var en ringe Styrke at stille op mod den mægtige engelske Flaade, og dog gjorde denne Styrke stor Nytte.

Fra Englændernes Side bleve Underhandlingerne, der ikke havde været alvorlig mente, og hvis eneste Formaal havde været at søge at tilvejebringe en Retfærdiggjørelse af Overfaldet, snart afbrudte, og Dagen efter, at dette var sket, iværksatte Englænderne den 16de August den iforvejen vel forberedte Landgang ved Vedbæk, hvorfra de med stor Hurtighed gik mod Kjøbenhavn, thi allerede den næste Eftermiddag var Byen saa godt som indesluttet baade fra Landsiden og Søsiden.

Inden dette var gaaet for sig, vare dog allerede de første Skud blevne vexlede mellem danske og engelske Skibe.

Ved Helsingør laa den gamle Fregat „Frederiksværn“ som Vagtskib under Kaptajn

Henrik Sigismund Gerner. Da det begyndte at se truende ud, fik han fra Kjøbenhavn Ordre til at søge herop, og hvis han ikke var i Stand dertil, da at opbrænde det temmelig brøstfældige, 24 Aar gamle Skib.

Gerner vilde imidlertid forsøge paa at redde sit Skib. Det vilde næppe blive ham tilladt at gaa igjennem den engelske Flaade op til Kjøbenhavn, og han vilde derfor prøve paa at undslippe til Norge. Den 12te August om Aftenen lettede han fra Helsingør for at staa Sundet ud. Tidlig den næste Morgen opdagede Englænderne, at Fregatten var borte. Uagtet Fjendtlighederne endnu ikke vare udbrudte, besluttede Admiral Gambier dog at bemægtige sig Fregatten. Linieskibet „Defence“, Kaptajn Charles Ekins, og Fregatten „Comus“, Kaptajn Edmund Heywood, fik da det Hverv at opjage og erobre „Frederiksværn“. De stode altsaa Nord paa, da de nok kunde tænke sig, hvilken Vej „Frederiksværn“ havde taget.

Det blæste en temmelig laber Kuling, og „Defence“ sejlede ikke videre godt. Kaptajn Ekins gav derfor Ordre til Fregatten „Comus“ at løbe iforvejen. Denne satte alle Sejl, og om Aftenen, omtrent midt imellem Anholt og Læsø, opdagedes den danske Fregat forude.

Kaptajn Gerner gjorde strax Klarskib, da han bemærkede, at han blev forfulgt, uagtet der jo endnu ikke var Krig. Udsigterne vare rigtignok ikke lyse for ham. „Frederiksværn“ var som sagt et gammelt og mørt Skib, derimod var dens Besætning ung nok, altfor ung, thi Størstedelen var Lærlinge og Drenge, der tilmed ikke havde nogen videre Øvelse. Men uden Kamp vilde Gerner dog ikke give sig.

Henad Midnat, omtrent paa Højden af Gøteborg, var „Comus“ endelig naaet op paa Siden af „Frederiksværn“.

„Fregat ohøj!“ prajede nu Kaptajn Heywood.

„Hvad er Meningen med dette?“ raabte Gerner tilbage.

„Jeg har Ordre til Dem om at kaste bak og afvente Linieskibet „Defence“, som kommer op agter ude.“

„Ikke paa nogen Maade. Hvorledes kan De bringe Ordre til mig? Er der Krig mellem Danmark og England?“

Paa dette Spørgsmaal, der jo var temmelig ubehageligt for den engelske Chef, svarede han da heller ikke, men lod en Mand fyre et Geværskud af ind over „Frederiksværn“s Skandse.

Gerner lod da en Kanon affyre. Øjeblikkelig faldt „Comus“ af, strøg tæt agten om „Frederiksværn“ og gav den sit Lag agter ind, hvorefter den atter luvede op og holdt sig noget paa Laaringen af den danske Fregat.

I omtrent tre Kvarter blev der nu fra begge Sider vedligeholdt en levende Ild, hvoraf Følgen var, at „Frederiksværn“s Rejsning blev ganske ødelagt. Den kunde derfor ikke manøvreres, og „Comus“ fik saaledes Lejlighed til at give sin Modstander først et Lag for ind, hvorefter den vendte, løb langs Siden af „Frederiksværn“ og derpaa gav den Laget agter ind. Da vor Fregat nu havde faaet 12 Døde og 20 Saarede, nogle Kanoner demonterede og Rejsningen ødelagt, var det umuligt at gjøre længere Modstand, hvorfor Gerner strøg sit Flag. Lige efter ragede „Comus“ sammen med „Frederiksværn“, og Kaptajn Heywood lod sit Mandskab entre under Lieutenanterne Watts og Knight. Gerner prajede da, at han jo havde strøget, saa deres Entring var temmelig overflødig.

Kort efter kom „Defence“ til. Nu blev „Frederiksværn“ taget paa Slæb, hvorefter Kursen sattes tilbage til Sundet, hvor den danske Fregat blev lagt midt ind i den engelske Flaade: Selv engelske Forfattere kalde dette et ulovligt Angreb.

Kjøbenhavns Belejring og Beskydning tog altsaa nu sin Begyndelse. Englænderne rykkede stadig nærmere og nærmere, flere og flere Batterier opkastedes, medens de Belejrede ved hyppige Udfald søgte at standse Fjendens Fremgang. Ved flere af disse Udfald medvirkede ogsaa Søværnet, men der var ikke altid den rette Samvirken, Udfaldene foretoges ogsaa med for ringe en Styrke, og de førte derfor ikke til noget videre Resultat. Kanonbaadene deltoge ialt i 11 Udfald, og vi skulle dvæle lidt ved de vigtigste af disse.

Englænderne havde strax ladet hele deres lette Eskadre lægge sig i Svanemølle Bugten og havde bugseret nogle Bombarderfartøjer herind. Allerede den 17de August gik Kommandør Steen Bille ud med hele Kanonbaadsstyrken og angreb Fjenden Kl. 6 om Eftermiddagen, understøttet af Trekroner og Defensionsskibene „Mars“, Kaptajn C. Wleugel, og „St. Thomas“, Kaptajnlieutenant H. Stephansen. I tre Timer vedligeholdtes der en levende Ild mod Fjenden. I et Fartøj roede Bille selv rundt til Kanonbaadene og opmuntrede Folkene. I Kanonbaaden „Holbek“ blev Chefen, Premierlieutenant *Johan Georg Boll* (født den 28de September 1781), dødelig saaret; han døde 9 Dage efter, den 26de. Stykprammen „Sværdfisken“ fik et Grundskud, saaledes at Vandet løb ind i Krudtmagasinet og gjorde alt Krudtet vaadt; den maatte derfor strax hale ind paa Værftet, men var allerede den næste Dag klar igjen. Kl. 9 holdt Bille inde og lod Kanonbaadene gaa tilbage. Fjenden havde imidlertid lidt saa meget, at ogsaa han trak sine Skibe længere ud fra Rheden.

J. C. Krieger.

Englænderne vedbleve imidlertid at sætte flere Tropper i Land, hvorfor Kommandør Krieger den 18de August atter gik ud med alle Kanonbaade for at forstyrre Landgangen. Det lykkedes dog ikke, eftersom Englænderne sendte en betydelig Styrke ind, og da ligeledes Svanemølle Batteriet kunde sende en velrettet Ild ud over vore Baade, maatte disse gaa tilbage.

Det af Englænderne ved Svanemøllen anlagte Batteri havde allerede viist sig at genere de Belejrede i en betydelig Grad. Det blev derfor besluttet at gjøre et alvorligt Udfald for at ødelægge det, og den 20de August tidlig om Morgenen rykkede 1800 Mand ud fra Byen. Billes Næstkommanderende, Kaptajn Hans Baron Holsten, gik ud med 9 Kanonbaade for at angribe Batteriet fra Søsiden og samtidig dække Udfaldsstyrkens højre Fløj. Efter en god Times Kamp lykkedes det Kanonbaadene at bringe Svanemølle Batteriet

til Taushed; men atter denne Gang manglede det paa den tilstrækkelige Samvirken, selv mellem de enkelte Afdelinger i Land. Englænderne bragte en overlegen Styrke frem og drev Udfaldet tilbage. Ogsaa til Søes sendte de en betydelig Eskadre ind, og vore Kanonbaade maatte derfor trække sig ind paa Rheden igjen med et Tab af 3 Døde og 6 Saarede.

Englænderne vilde nu ogsaa beskyde Byen fra Sydsiden og havde i den Anledning begyndt paa at opkaste et Batteri ved Kallebodstrand i Haven til det saakaldte gamle Pesthus. Den 21de August gik derfor nogle faa af vore Kanonbaade ud for at angribe dette Batteri. Efter nogen Tids Kamp lykkedes det ogsaa at bringe det til Taushed. Kaptajn P. Wleugel forsøgte at bringe Briggen „Mercurius“, der havde en Besætning af frivillige Styrmænd og Navigationselever, ned i Kallebodstrand for at understøtte vore Kanonbaade her; desværre viste det sig, at Briggen var for dybgaaende.

De fleste af Kanonbaadene, baade i Kallebodstrand og paa Rheden, vare iøvrigt bemandede med frivillige Folk, som med deres tappre Officerers Exempel for Øje kæmpede bravt og mandigt, hver Gang de vare i Ilden.

Den 23de August blev der atter forsøgt et Angreb paa Svanemølle Batteriet fra Søsiden. Kl. 10 om Formiddagen aabnedes Ilden fra vore Bombarderchalupper, understøttede af de to Stykpramme „Kæmpen“, Kaptajnlieutenant J. S. Ackeleye, og „Sværdfisken“, Kaptajnlieutenant S. D. Kruse. Svanemølle Batteriet blev overdænget af Kugler og Bomber, og det saae temmelig broget ud for det. Englænderne sendte da deres lette Eskadre ind til Hjælp, men nu ilede til Gjengjæld Kommandørkaptajn J. C. Krieger ud med Kanonbaadene. Ogsaa fra Trekroner og Citadellet rettedes der en heftig Ild med Bomber og gloende Kugler ud mod de fjendtlige Skibe. Kl. 1 sagtnede Ilden fra disse, og Kl. 2 trak Englænderne sig tilbage, idet vore Baade forfulgte dem et Stykke Vej. Flere af deres Skibe maatte slæbes ud af Fartøjer; fra Trekroner kunde man se, at det brændte lystigt i et af dem. Paa vor Side var Tabet 8 Døde og 12 Saarede, hvoriblandt Sekondlieutenant A. Holsten paa Kanonbaaden „Nysted“; Englænderne havde 4 Døde, deriblandt Lieutenant John Woodford, og 13 Saarede, hvoriblandt en Officer.

Den 25de August forsøgte Kanonbaadene atter at forstyrre Englændernes Arbejder ved gamle Pesthus, hvilket dog kun tildels lykkedes for en kort Tid.

Den 26de August gjordes der fra Landsiden et stort Udfald i Classens Have, hvor Englænderne strax dreves tilbage, men efterhaanden fik Forstærkning, saaledes at vor Udfaldsstyrke under Major v. Holstein atter efter en tapper Kamp maatte rømme Haven. Først da Englænderne igjen havde besat denne, kunde vor Kanonbaadsflotille under Kaptajn H. Holstens Kommando gribe ind i Kampen og ved dens levende Ild tvinge Fjenden tilbage anden Gang. Under denne Kamp blev Kanonbaaden „Stubbekjøbing“ ramt af en Granat fra Englændernes Batteri ved Kildevæld. Der gik Ild i Kanonbaaden, og den sprang i Luften, hvorved 31 Mand tilsatte Livet og 12 saaredes. Chefen Sekondlieutenant *P. U. Bruun* blev til det Sidste ombord paa Baaden, men reddedes ved, at en af Folkene skubbede ham overbord, idet Baaden sprang i Luften.

Trods alle vore Anstrengelser for at forhindre det, havde Englænderne nu endelig faaet deres Batteri ved gamle Pesthus færdigt, og den 27de August om Morgenen aabnede det Ilden paa vore Kanonbaade i Kallebodstrand. Disse bleve ikke Svar skyldig, og i flere Timer vedligeholdtes nu en heftig Kamp. Paa Kanonjollen Nr. 5 blev Chefen,

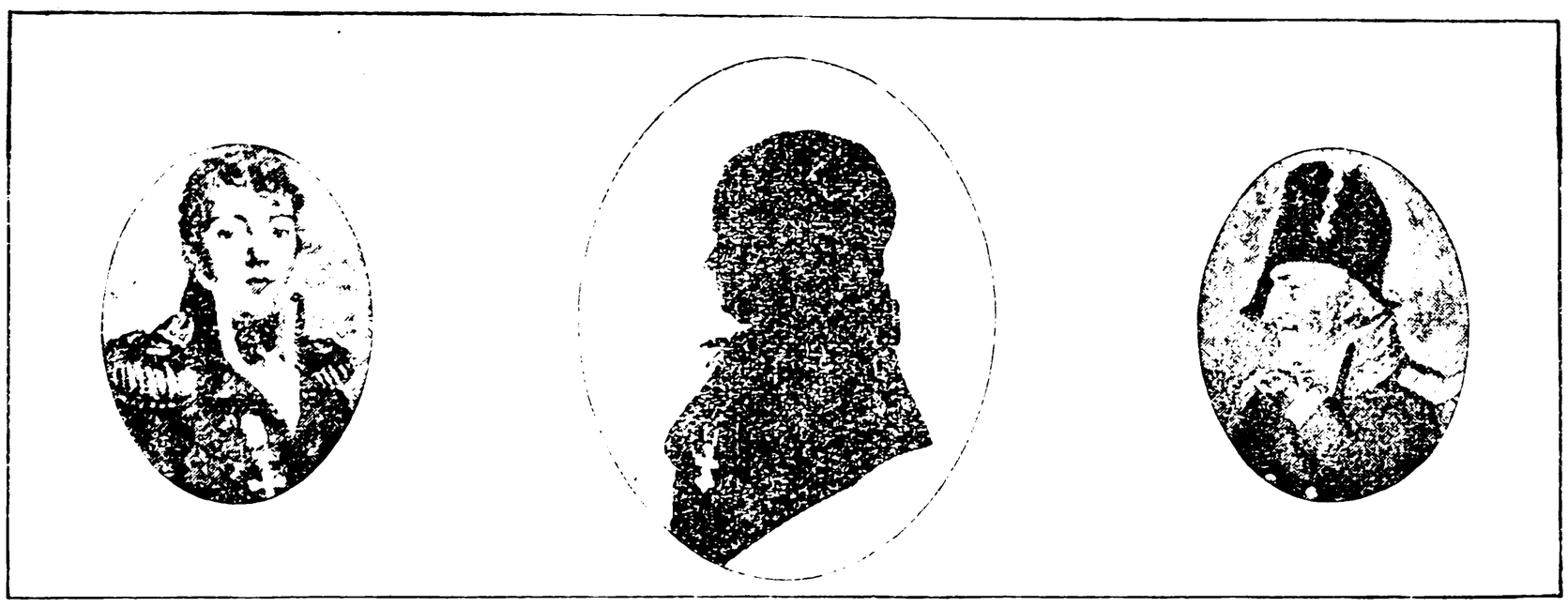

P. Urban Bruun. P. J. Wleugel. St. A. Bille.

Sekondlieutenant *Philip Julius Zeuthen* (født den 22de September 1790) dræbt af en fjendtlig Kugle. Chefen paa Kanonbaaden „Nakskov“, Premierlieutenant Christian Wulff, blev saaret, dog ikke mere end, at han inden Kapitulationen atter meldte sig til Tjeneste. Endelig mistede den 18aarige Kadet Peter Buhl den ene Arm, dog blev han paa sin Post indtil Kampens Slutning. Kanonbaadene vedbleve Kampen, lige indtil de havde opskudt al deres Ammunition; først da gik de tilbage indenfor Langebro.

Der indtraadte nu en kort Vaabenhvile, og denne blev af Englænderne benyttet til at forstærke deres Strandbatterier Norden for Byen. Krieger opdagede strax, hvor farligt dette var, og efter hans Forslag blev der efter Vaabenhvilens Ophør gjort et nyt Udfald i Classens Have den 31te August. Nogle Kanonbaade dækkede Udfaldsstyrkens Flanke mod Søen. Efter nogen Kamp maatte vore Tropper gaa tilbage, derimod gik nu hele Kanonbaadsflotillen ud mod Fjendens lette Eskadre, samtidig med, at man fra

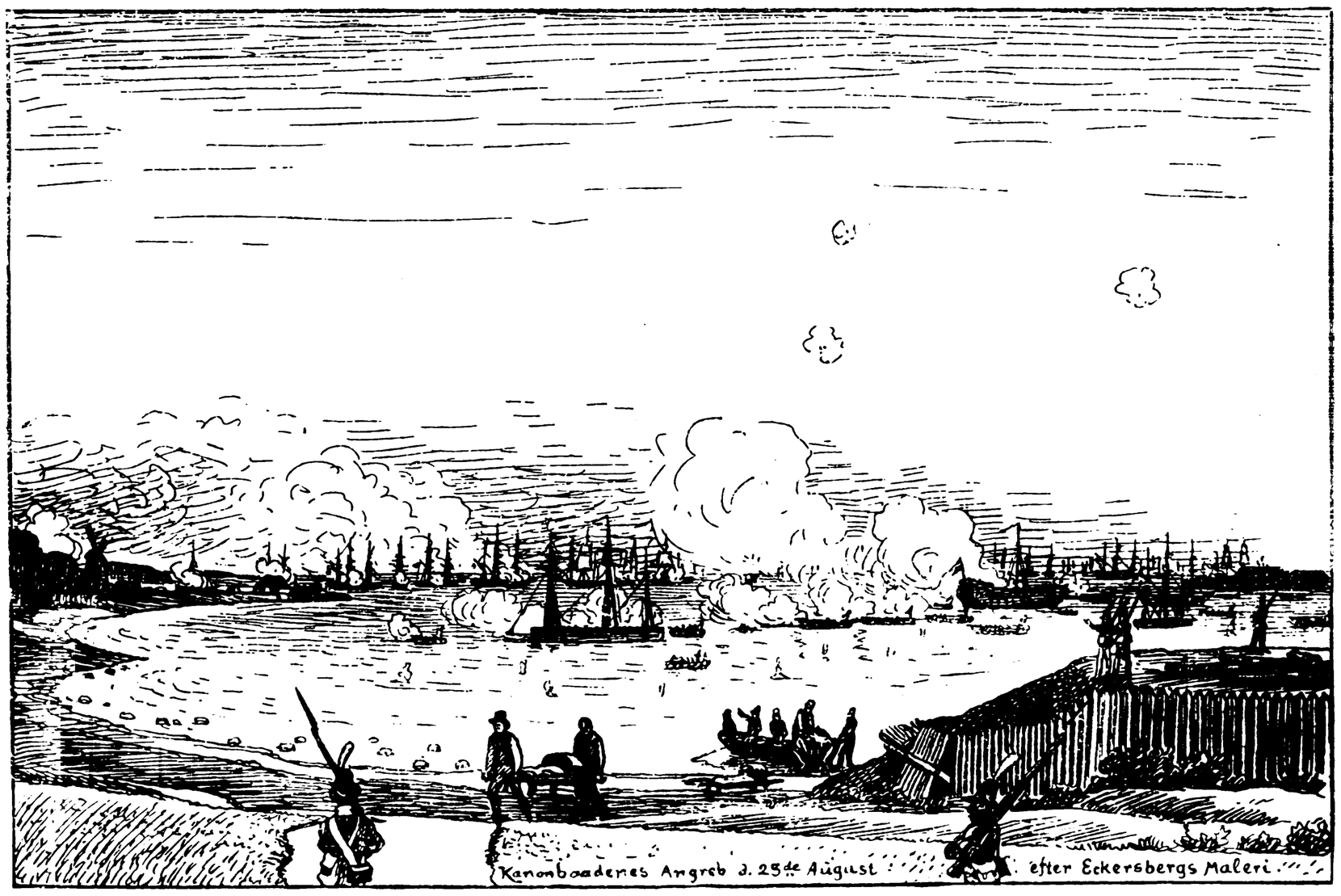

Udfaldet i Classens Have.

Trekroner, Sextus, Citadellet og Bombarderchalupperne begyndte en levende Beskydning af Batterierne ved Svanemøllen og Kildevæld. Fjendens lette Eskadre led ikke saa lidt herved. Bombarderskibet „Charles Kirkaldy“ blev ramt af en Bombe fra en Morteer, anbragt paa en Spilpram, der blev kommanderet af Tøjhuslieutenant Andreas Høyer; det sprang i Luften og havde faaet 10 Døde og 21 Saarede. Fra en anden lignende Pram blev en engelsk Brig skudt i Sænk, og Fjendens Linie gik da tilbage. Paa vor Side var Tabet 1 Død og 4 Saarede.

Imidlertid vare Sagerne til Lands gaaede deres meget uheldige Gang. Trods alle Udfald, der ganske vist ikke vare førte med tilstrækkelig Kraft, var det efterhaanden lykkedes Englænderne at faae alle deres Batterier anlagte og træffe alle Anstalter til et alvorligt Bombardement. En ny Opfordring til at udlevere Flaaden blev afslaaet, og den 2den September om Aftenen aabnede Englænderne Bombardementet baade fra Landsiden og fra Søsiden. Paa denne Kant maatte de dog atter kort efter standse Skydningen, idet 11 af Kanonbaadene hurtig drev dem tilbage.

Under hele Bombardementet bleve ingen Bomber kastede mod Byen fra Søsiden, thi vor Kanonbaadsflotille var stadig paa Færde og holdt hele Tiden de fjendtlige Bombarderskibe paa Afstand. Ogsaa paa Landjorden havde iøvrigt vore Matroser viist sig flinke. Et Par Hundrede Søfolk og Tømmermænd fra Holmen havde sluttet sig til Brandkorpset for at slukke Ilden rundt om i Byen, og da Brandmajoren var bleven saaret, havde Kontreadmiral Otto Lütken overtaget Kommandoen over Brandkorpset og gjorde de største Anstrengelser for at bringe Hjælp, hvor det var muligt.

De ved Ny Kalkbrænderi, Svanemøllen og Kildevæld anlagde engelske Batterier

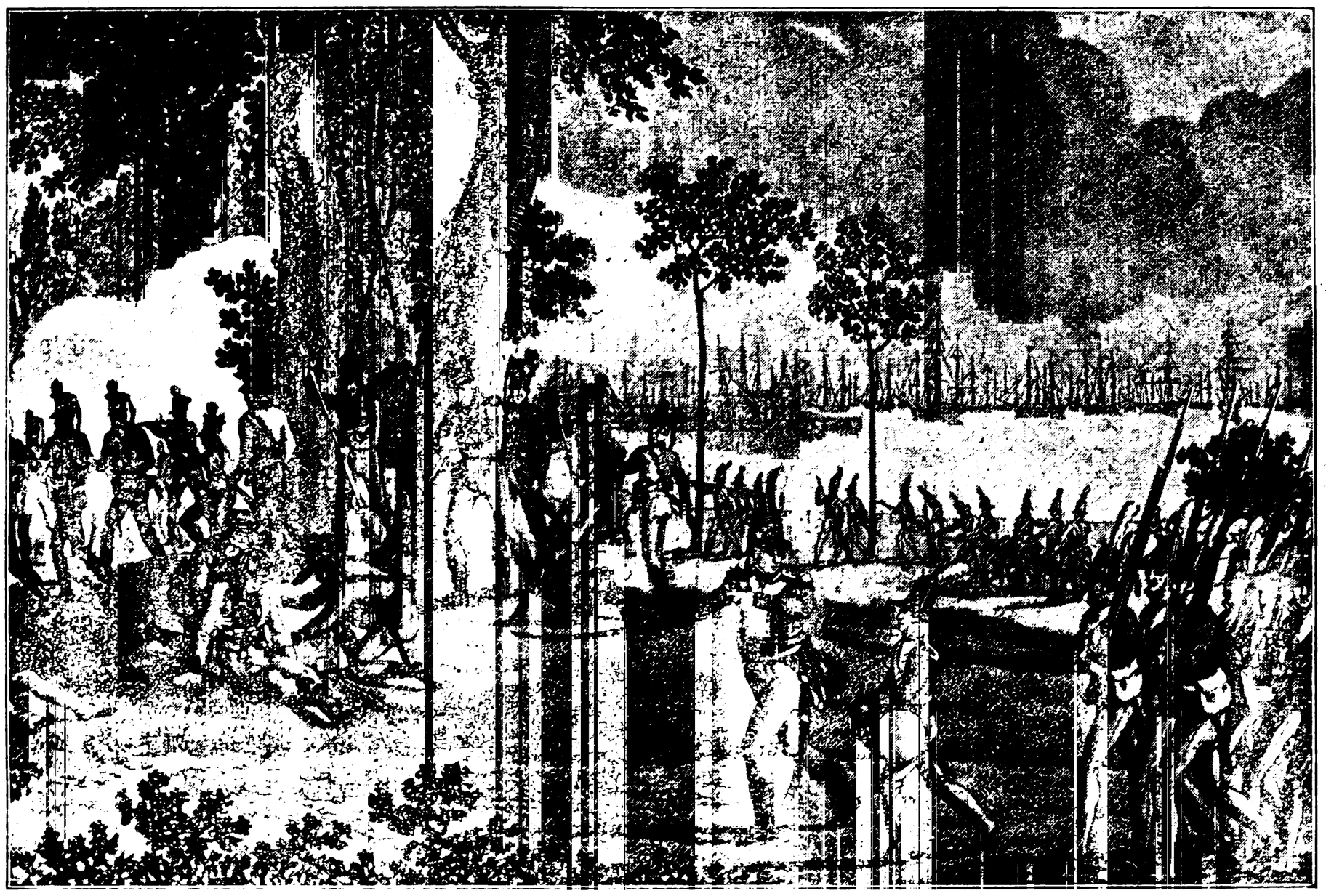

Udfald i Classens Have.

generede stadig i betydelig Grad de paa Rheden liggende danske Kanonbaade. Officererne paa disse indgave derfor et Andragende om at faae Tilladelse til at storme disse Batterier og fornagle Kanonerne. General Peymann afslog imidlertid dette Andragende, da hans Mod var bleven brudt. Personlig havde han viist Tapperhed og Koldblodighed, havde opholdt sig paa de farligste Steder, hvor de fjendtlige Kugler susede om ham, var selv bleven saaret og laa nu i sit Kvarter, hvorfra han ledede Byens Forsvar, om man kan kalde det saaledes, da de fleste af Forsvarerne havde forladt Voldene for at redde deres Ejendele fra de brændende Huse. Som sagt, Peymanns Mod var brudt, og der var visselig heller intet Andet at gjøre end at kapitulere.

Man havde gjort Alt klart til at ødelægge Krigsskibene, havde aftaget Roret paa Skibene og samlet Tømmermænd til at hugge Hul i Skibenes Bund og sænke dem. Dette blev imidlertid ikke fuldført og havde vel heller ikke været til nogen Nytte, da de Engelske sikkert vilde have taget Repressalier paa anden Maade.

Den 5te September indledede Peymann Forhandlinger med General Cathcart, der imidlertid fordrede en ubetinget Underkastelse og Flaadens Udlevering. Bombardementet fortsattes, om end kun svagt. Atter denne Dag prøvede Englænderne paa at bombardere fra Søen og sendte en ret betydelig Styrke ind. Men Krieger gjorde et saa kraftigt Angreb, at Englænderne maatte søge bort igjen. Den 6te September fortsattes Underhandlingerne, ved hvilken Lejlighed den engelske Udsending Sir Home Popham optraadte paa den mest anmassende, raa og ubehøvlede Maade. Englænderne havde hele Tiden kun talt om, at den dansk-norske Flaade skulde tages i Forvaring af England og senere tilbageleveres. Nu havde Piben faaet en anden Lyd, Flaaden skulde overgaa til at blive

engelsk Ejendom. Derved var dog Intet at gjøre, man maatte finde sig i det Uundgaaelige, og den 7de September underskreves Kapitulationen, hvori det blandt Andet hed, at „Skibene, samt Krigsfartøjerne af enhver Benævnelse, tilligemed alle hans danske Majestæt tilhørende Skibs-Sager og Sø-Inventarium, skulde overgives o. s. v.“, hvorimod al anden offentlig eller privat Ejendom skulde respekteres.

Det blev overdraget Ekvipagemestrene paa Nyholm og Gammelholm, Kaptajnerne A. Grove og Rosenvinge at udlevere Skibene og deres Inventarium til den engelske Delegerede, Kaptajn Popham, hvorhos Admiralitetet gjorde opmærksom paa, at ifølge Kapitulationen skulde ubevæbnede Fartøjer ikke udleveres.

Det var for de to danske Officerer et tungt Hverv, og Sir Home Popham, der ikke viste sig som Gentleman, gjorde det ikke lettere for dem. Han paastod saaledes, at de danske Officerer forsætlig skjulte Sager, der nu var engelsk Ejendom — med Tyvens Ret —, og optraadte i det Hele paa en saadan Maade, at Rosenvinge sendte ham en Udfordring. Sagen blev dog bilagt, idet Kaptajn Popham blev tvungen til at gjøre Rosenvinge Afbigt i flere engelske Officerers Overværelse. Men Englændernes Færd blev ikke bedre derved. Hvad de ikke kunde medføre, blev ødelagt. Et under Bygning staaende, halvt færdigt Linieskib væltedes under Hurraraab ned fra Stabelklodserne, andre under Bygning værende Skibe sønderhuggedes, Linieskibet „Ditmarsken“, der var henlagt i Dokken paa Christianshavn, blev ødelagt, kort sagt, Englænderne optraadte med en saadan Raahed og Plumphed, at selv adskillige af deres egne Landsmænd skammede sig derved; 1807 satte paa det engelske Skjold en Plet, som vanskelig kan afvadskes.

Ialt bortførte Englænderne 17 Linieskibe, 16 Fregatter, 7 Brigger og 28 mindre Skibe og Kanonbaade. Da Englænderne vare dragne bort, savnedes endvidere 155 Rofartøjer, Lorger, Flaader og Pramme, uagtet disse ikke vare indbefattede i Kapitulationen. Var den øvrige Del af Flaaden røvet, saa vare disse Fartøjer altsaa ligefrem stjaalne. Det eneste Skib, som blev efterladt, var en lille Lystfregat paa 10 Kanoner, der i sin Tid var bleven foræret Kronprindsen af den engelske Konge. Denne Fregat blev udrustet, bemandet med engelske Fanger og sendt tilbage til England, da man ikke vilde beholde nogen engelsk Gave.

Det var en tung Dag for Kjøbenhavns Indvaanere, ja for hele Folket, da Flaaden den 21de Oktober forlod Rheden under engelsk Flag. Haardest maatte Tabet føles af Søofficererne og af Nyboders Folk, der jo vare saa at sige voxede op sammen med denne Flaade og med Minderne om, hvad den havde været for dem. Man frygtede da ogsaa for, at denne deres Fortvivlelse skulde give sig Luft i oprørske Excesser, og tog Forholdsregler derimod, hvilket dog viste sig unødvendigt.

Der blev nu strax for Alvor taget fat paa Skabelsen af et nyt Søværn. Allerede den 9de November blev der givet Ordre til Bygningen af 2 Brigger, 36 Kanonbaade og 12 Morteerchalupper, som bleve færdige tidlig det næste Aar. Stadig blev der fortsat med Bygning af Krigsfartøjer. Alt Tømmer i Statsskovene stilledes til Raadighed, private Skibsværfter baade i Kjøbenhavn og rundt om i Danmark og Norge toges i Brug, og Folket selv viste paa mange Maader sin Villighed til at bringe Offre. Adskillige Byer byggede for egen Regning Kanonbaade, ogsaa flere Privatmænd skjænkede Staten saadanne eller andre Fartøjer. Urtekræmmerlauget lod en Kanonbaad bygge, endel Sølieutenanter sammenskød en Sum til en Kanonbaad, der fik Navnet „Sejer eller Død“, Holmens Haandværkere tilbøde at arbejde uden Betaling i deres Fritid, Sejlmagerne tilbøde at sy Sejl til 8 Kanonbaade, der var kortsagt den mest fædrelandssindede Stemning blandt alle Stænder.

Ialt blev der under Krigen bygget 1 Linieskib, 4 Fregatter, 9 Brigger, 1 Skonnertbrig, 20 Skonnerter og Kanonsnekker, 4 Kuttere, 25 Luggere, Stykpramme og Skjøtbaade, 25 Morteerchalupper og endelig ikke mindre end 158 Kanonbaade og 68 Kanonjoller. Under de vanskelige Forhold, som Krigen medførte, blev der altsaa tilvejebragt 315 større og mindre Skibe og Fartøjer. Nogle af disse bleve ganske vist tagne af Fjenden, men til Gjengjæld maatte det engelske sejervante Flag adskillige Gange falde for vore Kanonbaades og Briggers Ild.

Ogsaa i Norge blev der under Prinds Christian Augusts Overkommando taget fat for Alvor. Der udnævntes en Sødefensions-Kommission, bestaaende af Kommandørkaptajn H. C. Sneedorff og Kaptajn J. S. Fabricius, men da man ikke var helt tilfreds med den ellers saa dygtige og højtbegavede Sneedorffs Virksomhed overfor Fjenden, skjøndt sikkert med Urette, blev han allerede i Oktober 1807 afløst af Kommandør *Lorentz Henrik Fisker* (født den 5te Oktober 1753, død som Kontreadmiral den 1ste Januar 1819), der snart bragte den norske Sødefension op til en ret anseelig Størrelse.

Norges Indvaanere gave ikke Danmarks noget efter i Retning af Fædrelandssind. Paa alle Værfter sattes ogsaa her Kanonbaade i Bygning, ogsaa her ydedes der rige Gaver, stilledes Tømmer til Disposition eller skjænkedes Koffardiskibe, der i Hast bleve armerede. Ved flere Jernværker støbtes Kanoner, mange af disse vare rigtignok ikke af den bedste Slags; det hændte flere Gange, at de sprang og derved tilføjede deres eget Betjeningsmandskab mere Skade end Fjenden. Der var den Gang netop 5 unge Officerer i Norge paa en videnskabelig Rejse, nemlig Lieutenanterne J. N. Krag Hensler, A. Schifter, C. Grove, C. C. Lous og Peter Mandrup Tuxen. Disse sattes strax i Virksomhed af Sødefensions-Kommissionen, idet de paa de forskjellige Værfter skulde føre Tilsyn med

Kanonbaadenes Bygning, med Kanonernes Anbringelse o. s. v. Kommandør Lorentz Fisker selv rejste uafbrudt rundt, ledsaget af sin flinke Adjutant, den unge Sekondlieutenant Knud Herløw, for at skynde paa og sætte det Hele i Trit.

Ved Krigens Udbrud fandtes der i Norge kun 5 Kanonchalupper og 3 Kanonjoller, det næste Aar kunde der allerede mødes op med 35 Kanonchalupper og 53 Kanonjoller, foruden et Par Brigger og Defensionsskibe. Det kneb noget med Officerer; endel bleve sendte op gjennem Sverrig, de ældste Kadetter — Kadetskibet, Linieskibet „Lovisa Augusta“ var netop den Gang oppe i Norge — udnævntes til Officerer, og endelig antoges Koffardiskippere og Styrmænd til Maanedslieutenanter, hvilket naturligvis ogsaa nede i Danmark havde været nødvendigt. Lorentz Fisker viste sig i det Hele som en udmærket Organisator.

Længe varede det ikke, førend Kanonerne lode sig høre oppe ved Norges Kyster. Allerede i Begyndelsen af September lagde den engelske Kaptajn Robert Stopford sig udenfor Christianssand med Linieskibet „Spencer“ og en Fregat. Han havde Ordre til at forlange udleveret de to Linieskibe „Lovisa Augusta“ og „Prinds Christian Frederik“, da Englænderne paastode, at disse Skibe maatte anses som indbefattede i Kjøbenhavns Kapitulation blandt dem, der skulde afstaas. Han fik det Svar, at vilde han have dem, saa kunde han jo prøve paa at hente dem.

De 5 Kanonbaade, som endnu stode i deres Skure i Frederiksværn, bleve i Hast udrustede og under Kommando af Kaptajnlieutenant Michael Johannes Petronius Bille sendte om til Christianssand. Her havde man truffet alle Anstalter til at tage imod Fjenden. Linieskibet blev lagt med Bredsiden ud mod Indløbet, et Par temmelig tarvelige Flydebatterier fortøjedes foran og agten for det, nogle Kystbatterier anlagdes.

En Dag stode de engelske Skibe indefter, allerede var man klar til at begynde Skydningen imod dem, da vendte de pludselig og gik atter ud. De havde nemlig opdaget, at Billes Kanonbaade kom roende, dem havde Englænderne ikke gjort Regning paa. Kaptajn Stopford gik da til Ankers i Indre Flekkerø Havn og besatte her et lille rømmet Fort. Atter sendte han Skrivelse ind om Linieskibets Udlevering, men fik stadig det samme Svar.

Søndag den 27de September var det et prægtigt, fint Efteraarsvejr, Vinden var VSV., laber Kuling. Kl. 3 EM. opdagede man, at de to engelske Skibe vare lettede og stode ind mod Odderøen udenfor Christianssand. Strax gik vore Kanonbaade ud og lagde sig i Linie tværs over Havnen. Linieskibet „Spencer“ stod for smaa Sejl indenom Odderøen, hvor det strax blev modtaget med en saadan Hilsen, at det drejede til. I Løbet af en Time sendte det Lag efter Lag mod Kanonbaadene, men Skuddene vare sigtede for højt. Derimod anrettede Kanonbaadenes Ild ikke ringe Skade paa Linieskibet, der jo frembød et godt Maal for dem.

Vinden begyndte imidlertid at lægge sig. Hvis det blev helt stille, vilde „Spencer“ være meget ilde faren, da Kanonbaadene, naar det store Skib ikke kunde styre, kunde beskyde det langskibs. Medens det endnu var Tid, satte Kaptajn Stopford alle Sejl til, holdt ud efter Fregatten, og kort efter stode Englænderne til Søes.

Den Gang fik de altsaa ikke „Prinds Christian Frederik“. Næste Aar skulde de være heldigere.

Borgerne i Christianssand, der under en fornyet Kamp vilde være udsat for

Ødelæggelse, bade nu Linieskibets Chef, Kaptajn Jessen, om at lægge sig paa et bedre Sted. Et Par Dage efter gik han da tilligemed Kanonbaadene om til Frederiksværn, hvor hele Norges Søstyrke var samlet.

Endnu en lille Affaire forefaldt i dette Efteraar. Sidst i Oktober var en engelsk Brig „Nightingale“ gjentagne Gange bleven set udenfor Frederiksværn. Den havde blandt Andet viist sig under svensk Koffardiflag og med Signal for Lods. Chefen for Frederiksværns Værft, Kaptajn Fabricius, der jo nok syntes, at Briggen saae noget fordægtig ud, og mente, at det kun var dens Hensigt at lokke nogle Lodser ud for at opsnappe dem, sendte alligevel en Lodsbaad ud for at lokke Briggen nærmere. Samtidig sendte Fabricius 3 Kanonbaade ud under Kaptajnlieutenant M. Bille for at overraske Briggen. Da det imidlertid hen paa Aftenen kulede op, holdt Briggen igjen bort.

J. C. Grove. A. P. v. Bertouch. J. S. Fabricius.

Et Par Dage efter, den 23de Oktober, saaes Briggen paany styrende ind mod Frederiksværn med SØ. Vind. Da Vinden trak sig østligere, kunde Briggen ikke lægge Frederiksværn op, men holdt en vestligere Kurs ad Langesund til.

Om Eftermiddagen kom der Ilbud om, at den engelske Brig var løben ind Øst for Langesund, havde lagt sig til Ankers tæt Vest for Arøen, hvor den havde ført et Varp i Land, og nu var i Færd med at oplodde Farvandet.

Bille blev strax sendt afsted Vester over med sine 5 Kanonbaade. I Nevlunghavn fik han 50 af Oberst Staffeldts Jægere ombord under Kommando af Sekondlieutenant Norgreen. Derefter sendte han 3 af sine Baade Sønden om Arøen under Premierlieutenant H. E. S. Dorn, medens han selv roede Norden om Øen med Kanonbaaden „Kjøge“, Kadet J. C. Grove, og Kanonjollen „Nr. 2“, Kadet von Bertouch.

Skjult af Klipperne naaede han nu tæt ind under Arøen, hvor han satte Jægerne i Land.

„Briggen ligger jo klos ind til Vestpynten“, sagde Bille til Lieutenant Norgreen, da denne skulde forlade Baaden. „Naar De nu sniger Dem forsigtig op paa Toppen af Fjeldet og ind gjennem Skoven, saa maa De kunne komme lige oven over Briggen, uden at Englænderne mærke det. Naar vi saa begynde at skyde fra Baadene, vil Englænderne

jo nok sende Folk tilvejrs for at gjøre Sejl los. Lad saa Deres Jægere pille Folkene ned fra Ræerne, da vil Briggen sikkerlig være vor.“

Jægerne gik afsted, Bille roede videre med sine 2 Baade. Folkene vare imidlertid temmelig trætte og vaade, Roningen gik derfor ikke videre hurtig, uagtet Folkene lagde alle Kræfter i og ikke vilde give sig. Det blev derfor mørkt, inden man naaede ned ad Briggen til. Det var imidlertid en ganske klar Himmel og en temmelig lys Nat, og man kunde nu ganske tydelig se Briggens Topper.

Bille, der var ombord hos Kadet Grove, gav denne Ordre til at ro hen paa Siden af „Nr. 2“ og kalde paa Bertouch. Da de vare samlede, sagde Bille til dem:

„Nu er det jo blevet helt mørkt, og det er mine Følelser imod at falde over en Fjende midt om Natten. Der er noget uridderligt derved. Jeg vil derfor vente med at angribe Briggen, til det begynder at lysne.“

Denne mærkelige Meddelelse vakte naturligvis de to Kadetters Forbauselse. De forestillede i al Ærbødighed deres Chef, at naar Fjenden var saa dum at lægge sig lige i Løvens Gab, saa maatte han virkelig tage Følgerne. Desuden kunde Englænderne efter deres Optræden ved Kjøbenhavn sandelig ikke gjøre Krav paa at behandles paa ridderlig Vis, — forgjæves, Bille havde nu faaet den Ide ikke at ville angribe i Nattens Skjul.

Oppe paa Toppen af Arøen laa Lieutenant Norgreen med sine Jægere, skjult i Yderkanten af Skoven, lige over Briggen, hvis Dæk man tydelig kunde se. Han ventede og ventede, Natten gik, det var ham umuligt at forklare sig Billes Udeblivelse. Endelig begyndte det at dages, den østlige Himmel lysnede. Nu kom Billes Baade endelig roende om Pynten, og to Kanonskud rungede ud over Fjorden. Men lige i samme Øjeblik rejste der sig en frisk nordlig Landbrise. Englænderne kappede strax deres Varp ind til Øen, stak Ankeret fra sig og gled udefter. Jægerne begyndte da en livlig Musketild mod Rejsningerne. Det lykkedes dog de engelske Matroser, om end med Tab, at faae Beslaasejsingerne paa Sejlene kappede, Briggen kom længere og længere bort, fik sine Sejl sat kant og aabnede først da Ilden paa vore to Baade, som dog nu ikke kunde indhente den letsejlende Brig. Inde paa Fjeldet fulgte Norgreens Jægere med i Løb, sendende deres Kugler ud til Englænderne, indtil disse snart vare udenfor Skudvidde.

Dog skulde den engelske Brig faae endnu en varm Afskedshilsen, thi Dorns tre Baade kom frem fra Sydsiden af Arøen og sendte Briggen deres Skud. Denne svarede med sit Lag, men dette gik virkningsløst over Kanonbaadene. Disse lede ikke det ringeste Tab, hvorimod „Nightingale“ blev dygtig forskudt. Fra Kanonbaadene kunde man under deres Forfølgelse se en Mængde Splinter, der flød i Briggens Kjølvand.

„Nightingale“ førte 16 svære Kanoner, saa man kan jo ikke sige, at de 5 Kanonbaade vare den videre overlegne. Dog vilde den sikkert være bleven tagen, hvis ikke Billes misforstaaede Ridderlighed havde bragt ham til at opsætte Angrebet. Var det sket om Natten, da det var ganske stille, havde Briggen efter al menneskelig Beregning været fortabt.

* * *

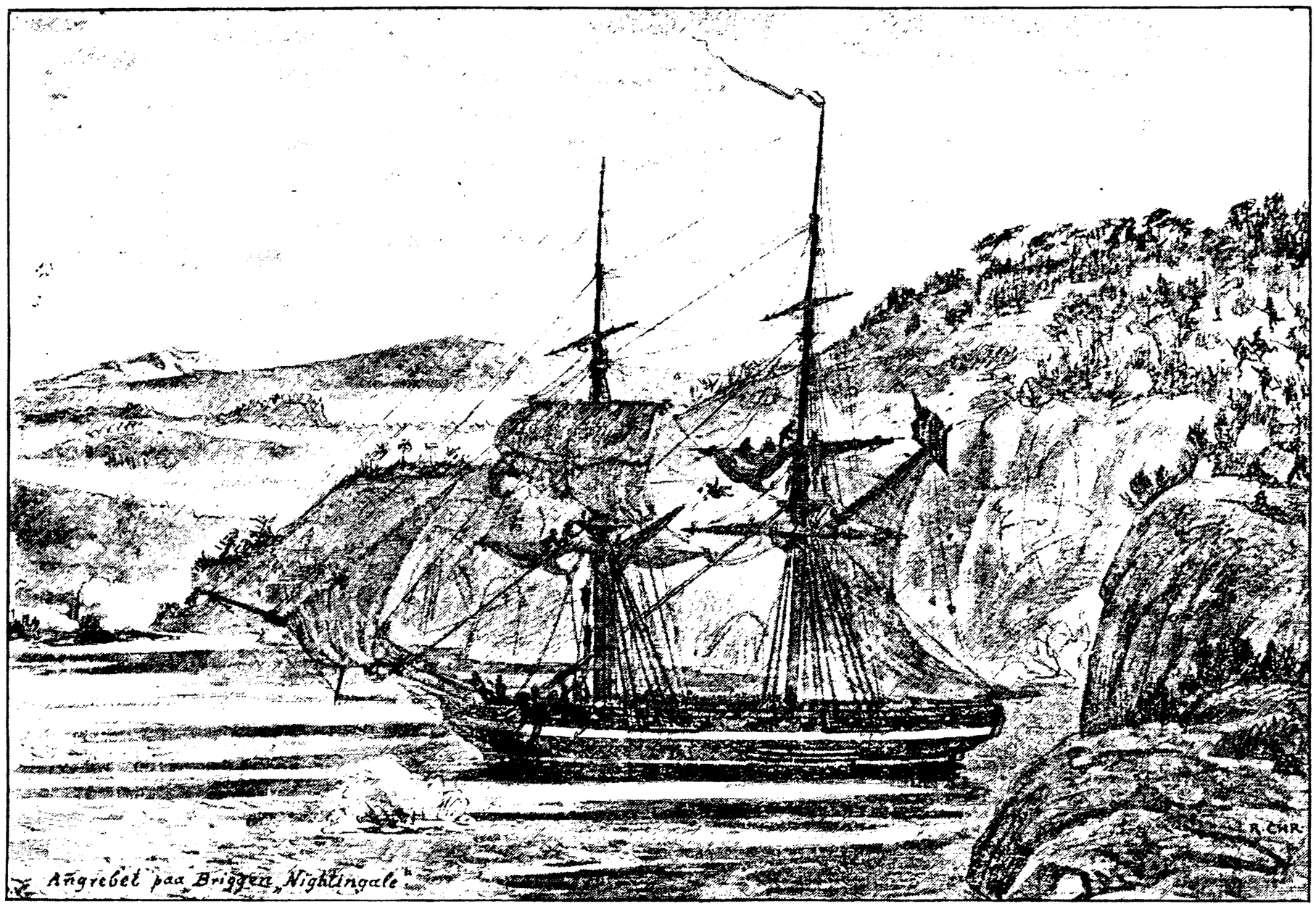

Angrebet paa Brigen „Nightingale".

I November Maaned 1807 havde Sekondlieutenant *Ove Christian Pedersen* (født den 10de Februar 1786, død i Vestindien som Kaptajn den 25de Juli 1821) Station i Kallebodstrand med Kanonbaaden „Faaborg". Han var her saa heldig at gjøre et engelsk Koffardiskib til Prise ude paa Kjøge Bugt. Da der imidlertid var et Par engelske Orlogsbrigger i Farvandet, kunde han ikke bringe Prisen til Kjøbenhavn op igjennem Drogden, hvorfor han bragte den ind Vesten om Amager, hvor han lagde den tæt op til Grunden for at losse noget af Lasten, eftersom den stak for dybt til at gaa ind gjennem Løbet i Kalleboderne. Medens han var i Værk hermed, blev han den 15de November angreben af to engelske Brigger, den ene paa 22, den anden paa 20 Kanoner. Med en frisk Kuling af NNØ. krydsede Briggerne op imod ham og aabnede en livlig Ild paa „Faaborg", idet de holdt sig en paa hver Side af Kanonbaaden. Pedersen manøvrerede saaledes, at han snart beskød den ene Brig med sin forreste Kanon, snart den anden med sin agterste. Englændernes Kugler gik for højt og ramte derfor ikke den lavtliggende Kanonbaad, hvis Kugler vare bedre sigtede. Efter nogen Tids Forløb havde den ene af Briggerne faaet nogle saa alvorlige Grundskud, at den fandt det raadeligst at holde Sønder i. Den anden Brig vedblev derimod Kampen, og da denne havde varet en Time, fik „Faaborg" et Grundskud ret forind. Vandet strømmede ind i Baaden. Pedersen lod nogle af Folkene øse, medens han, brugende sin agterste Kanon roede ind mod Grunden for ej at synke paa dybt Vande, og det lykkedes ham at sætte Baaden fast. Den kom imidlertid i en saa uheldig Stilling, at den ikke kunde bruge sine Kanoner, og det blæste saa frisk, at det var umuligt at faae den svajet. Paa Grund af den ringe Dybde kunde Briggen

dog ikke nærme sig Baaden. Englænderne gave vel et Par Lag, men uden Virkning, hvorfor de holdt inde med Skydningen.

Pedersen lagde nu Mærke til, at Briggen firede sine Fartøjer af, halede dem op langs Siden og bemandede dem. Han ventede derfor, at Fjenden vilde forsøge at entre Kanonbaaden; heldigvis var der nogle danske Fartøjer, deriblandt nogle bevæbnede Kapere, i Nærheden, og han gjorde nu Signal til dem om at sende Folk ombord. Nu mente han nok at kunne tage imod Fjenden, men denne havde aldeles ikke tænkt paa Entring. Briggen havde kun firet sine Fartøjer af for fra disse at stoppe fiere af de Grundskud, den havde faaet, hvorefter Briggen fulgte ud efter sin Kammerat.

Kampen var saaledes til Ende, uden at Pedersen havde faaet en eneste Mand dræbt eller saaret. Han gik strax i Gang med at tætne Baaden, øste den derefter læns, halede den af Grunden og lagde sig lige udenfor sin Prise for at forhindre, at Fjenden i Løbet af Natten skulde skære den ud med sine Baade.

Ved Hjælp af de i Nærheden værende Fartøjer fik han nu saameget af Prisens Ladning udlosset, at han tidlig den næste Morgen kunde begynde at bugsere den ind til Staden.

Saasnart det lysnede om Morgenen, saaes begge Briggerne i nogen Afstand Sønder ude, aabenbart for at forhindre ludbugseringen. Det var nu imidlertid blevet ganske stille, Briggernes Sejl kunde ikke hjælpe dem, og et Par Timer efter havde Pedersen bragt baade sin Kanonbaad og Prisen velbeholdne ind til Langebro.

O. C. Pedersen.

* * *

Det var imidlertid ikke alene Orlogsmarinen, som under Krigen viste Tapperhed og Kamplyst. Ogsaa fra Handelsflaadens Side blev der ved mangfoldige Lejligheder viist en Snarraadighed og Dristighed, som reddede adskillige Handelsskibe fra at falde i Fjendevold eller udfriede dem deraf.

Allerede i September 1807 finde vi et Par Exempler herpaa.

En kjøbenhavnsk Skipper, Peder Knudsen, havde fra Kønigsberg faaet Fragt til Arendal. Det engelske Overfald var endnu ikke bekjendt, han anede derfor ikke, at han løb nogen Fare ved at begive sig paa denne Rejse. Ved Falsterbo blev han imidlertid overhalet af en engelsk Krydser, der underrettede ham om, at hans Skib nu var engelsk Prise, han selv og Folkene Fanger. En engelsk Prisemester og nogle engelske Matroser kom ombord for sammen med en Konvoj at bringe Skibet til England.

Konvojen skulde samles ved Kjøbenhavn, og Skibet gik derfor til Ankers i Renden, hvor den engelske Flaade endnu laa.

„Der kan I se, hvad det vil sige at sætte sig op imod os. Nu ligger Eders Flaade derinde under Udrustning, for at vi kan tage den med os. Havde I godvillig udleveret den, saa havde Røgen nu ikke staaet inde fra Brandtomterne."

Knudsen saae med slet skjult Foragt paa den uforskammede Englænder. Pludselig udbrød han:

„Du gode Gud, hvor er Frue Spir henne?"

„Det ligger nedstyrtet og i Grus. Saaledes skal det gaa Englands Fjender!"

„I ødelægger Guds Hus og kalder Eder dog for Kristenfolk. Frygter I ikke for, at Vorherres Vrede en Gang vil ramme Eder?"

I det Samme kom en Baad ud til Skibet med Underretning til Peder Knudsen om, at hans Kone stod inde paa Toldboden og inderlig gjerne vilde tale med ham. Prisemesteren sagde imidlertid Nej hertil, og først da de engelske Matroser lagde et Ord ind for Skipperen, fik denne Lov til at gaa ind med en Baad til Toldboden, dog under Bevogtning af et Par Englændere.

Det har næppe været nogen glædelig Samtale, at Knudsen har ført med sin Hustru, der berettede ham om alle de udstandne Rædsler og med Taarer i Øjnene fortalte ham, at nu skulde deres Flaade snart bort.

„Og nu ere vi tilmed selv forarmede. Vort Hus er brændt, og nu miste vi vort Skib. Hvad skal der blive af os?"

„Du skal ikke tabe Modet, lille Kone. Jeg har ikke opgivet Haabet om at faae Skuden lokket fra dem igjen, de forbandede Tyve."

„Vær blot forsigtig, Peder, og gjør ingen dumme Streger. Husk paa, at vor Dreng er ombord. Du maa ikke udsætte hverken Dig eller ham for maaske at miste Livet!"

„Saa, nu kan det være nok for den Gang", raabte en af de engelske Matroser op fra Baaden. „Lad os nu komme ombord igjen!"

I Hast maatte Peder Knudsen tage Afsked med sin Hustru og roede tilbage til sit Skib. Kort efter lettede Konvojen og stod Nord paa op igjennem Kattegat.

Da de vare paa Højden af Skagen, spurgte Peder Knudsen den engelske Prisemester:

„Har De nogensinde gjort Sejladsen herfra Vester ud langs Jydske Kyst?"

„Aldrig. Jeg kjender den aldeles ikke."

„Jeg spørger Dem blot, fordi den Kurs, de andre Skibe nu holde, gaar altfor

sydlig. Det vil ikke vare mange Timer, før de har rendt sig fast paa Revlerne, og saa kommer de ikke levende derfra. De, der bjerger sig i Land, bliver ufejlbarlig slaaede ihjel, for mine Landsmænd derinde ere sikkert nok forbittrede over al den Ulykke, I har bragt over os!"

„Men hvad skal jeg da gjøre? De kjender jo Farvandet bedre end jeg."

„Hold blot noget nordligere. Oppe langs Norske Kyst faar vi Strømmen med, og saa komme vi hurtigere afsted."

Prisemesteren, der næppe stak dybt i Styrmandskunsten, fulgte Knudsens Raad. De fjernede sig derved mere og mere fra Konvojen, men da Mørket nu faldt paa, blev der ikke lagt Mærke hertil.

Nu kaldte Knudsen paa sin halvvoxne Søn, der stod paa Dækket.

„Dreng!" sagde han. „Gaa ned i mit Kammer og tag de tre Flasker Rom, der ligger gjemt bag Køjen. Gaa med dem ud til de engelske Matroser og spørg dem, om de ikke kan gjemme dem for Dig. Men lad ikke Prisemesteren se det."

Snart efter gik Flaskerne fra Mund til Mund, og inden Midnat vare Englænderne døddrukne.

Det var imidtertid blæst svært op, og for at stive sig af var ogsaa den engelske Prisemester af og til gaaet ned i Kahytten for at kigge i Flasken. Knudsen havde benyttet sig heraf til at sætte Kursen endnu nordligere.

Hen paa Morgenstunden raabte pludselig Knudsen ned til Prisemesteren:

„Kom paa Dækket i en Fart. Vi ere lige inde under de norske Skær. Nu ere vi allesammen om en Hals."

Bleg af Skræk styrtede Prisemesteren op.

„Hvad skal vi gribe til? Det er ude med os!"

„Vil I lade mig tage Kommandoen, kan jeg maaske frelse Jer. Ellers ligge vi paa Skærene om en halv Time."

„Javel, javel! Gjør, hvad I vil, naar I blot redder os!"

Knudsen holdt nu ind mod Hellesund og gav sin Søn Ordre til at hejse Lodsflag. Kort efter kom en norsk Lods ombord, der bragte Skibet i Havn. Det engelske Prisemandskab maatte gaa i Land som Fanger, medens Peder Knudsen havde bjerget baade Skib og Ladning. —

I Kattegattet blev samme Maaned et Skib, der var bestemt til Aalborg med en Ladning Salt, taget af en engelsk Fregat. Skipperen med tre af de danske Matroser sattes ombord i Fregatten, medens en engelsk Lieutenant Longchamp tilligemed tre Matroser fra Fregatten bleve satte ombord paa Prisen for at føre den ned til Kjøbenhavn, hvor en ny Konvoj skulde samles. Tre danske Matroser vare blevne ombord.

Englænderne havde imidlertid begaaet en mærkelig Uforsigtighed. Blandt de Matroser, de havde sat over paa Prisen, var der en Normand ved Navn Monrad, som for nogen Tid siden, da Fregatten skulde have Mandskab i England, var bleven voldelig presset til at gaa i engelsk Tjeneste. Han higede efter at slippe fri igjen, og nu tilbød der sig en ypperlig Lejlighed dertil.

Han fik nu, en efter en, fat i de tre danske Matroser. Til den ene af dem sagde han:

„Saasnart jeg varskoer for en Sejler ret for, springer Du strax ned i Kahytten, ligesaa snart Lieutenanten er kommen paa Dækket. Dernede staar en Kasse, hvori Ammunitionen til vore Geværer ligger. Den bringer Du op og kaster den overbord!“

De to andre fik Ordre til at overmande de to engelske Matroser, af hvilke den ene stod forude, den anden var til Rors.

Lidt efter prajede Monrad ned i Kahytten:

„Sejler ret for!“

Lieutenant Longchamp kom springende op, netop tidsnok til at se den ene af sine Folk blive kastet overbord forude.

„Ha, hvad er dette!“ raabte han og vilde springe forefter, da Monrad i det Samme spændte Ben for ham. Rorgængeren slap Roret og ilede sin Lieutenant til Hjælp. Denne raabte da til ham:

„Spring ned i Kahytten, lad et Gevær og skyd paa de Hunde, hurtig!“

Inden den engelske Matros imidlertid naaede Kahytslugen, kom den danske Matros springende op ad Trappen og slyngede Ammunitionskassen overbord.

En kort Kamp paafulgte, men de to Englændere bleve snart overmandede og bundne. Lieutenant Longchamp lukkedes inde i Kahytten, hans Matros blev indespærret i Folkelukafet.

Kursen blev nu sat Nord i, og et Par Dage efter løb Skibet ind til Langesund til stor Glæde for Befolkningen.

1808.

Sverrigs Optræden lige overfor Danmark havde i Vinteren 1807—1808 været af en temmelig tvetydig Natur, og Følgen deraf blev da, at der den 29de Februar 1808 blev udstedt en Krigserklæring mod dette Land. Saaledes vare vi nu i Krig baade med England og Sverrig.

Til Lands blev Krigen ført paa den norske Grændse, til Søes var det derimod, hvad man kunde kalde „spredt Fægtning.“ England havde jo egentlig Intet mere at opnaae ved en Krig med Danmark, og de engelske Krigsskibes Virksomhed bestod fornemmelig i at beskytte deres Handelskonvojer mod de danske Kanonbaade og mod de danske Kapere. Af disse udrustedes der efterhaanden et ret betydeligt Antal, thi det var jo en ganske lønnende Forretning. Det var ikke altid de hæderligste Elementer, der valgte denne Haandtering, men paa den anden Side var der ikke faa Kaperførere, som udmærkede sig ved Mod og Snarraadighed. Nu til Dags vilde dette kaldes for slet og ret Sørøveri, eftersom Kaperiet ikke mere er anerkjendt af Folkeretten, men den Gang var Forholdet anderledes. Ogsaa Englændere og Svenskere sendte naturligvis Kapere ud, og flere af disse optraadte paa en Maade, der selv paa hin Tid maatte stemples som Sørøveri og stærkt mindede om Tilstandene i Middelalderen, da Rov, Plyndring og Strandhugst hørte til Dagens Orden. Vi maa dog tilføje, at det var ikke Kaperne alene, der opførte sig saaledes. Vi ville faae at høre, at Besætningerne fra de engelske Krigsskibe ofte optraadte paa Røvervis paa de norske Kyster, saa man kan ikke undre sig over, at Kaperne fulgte Exemplet.

Vi skulle nævne et enkelt Tilfælde. Kaptajn Norin, som førte den svenske Kaper „Lykkelig“, sendte den 26de Maj Folk i Land paa Sejerø og Dagen efter paa Nexelø, hvor de opbrøde Bøndernes Gjemmer, røvede Penge, Sølvtøj, Korn, Kreaturer osv., indtil de bleve fordrevne af et Kommando Soldater, der sendtes over paa Øen. Den Lieutenant, Gustav Sjøsted hed han, der var sendt ind fra Kaperen, opførte sig saa brutalt, at han bl. A. skød et Skud løst Krudt ind i Øjet paa en gammel Bondekone, der ikke kunde skaffe ham Penge nok. —

Idet vi nu skulle berette om de forskjellige Kampe, ville vi altsaa først holde os til de danske Farvande.

* * *

Den første Kamp, der er at omtale, er ikke af stor Betydning, men paa Grund af den engelske Chefs Opførsel, ville vi dog ikke forbigaa den. Udenfor Bornholm krydsede den engelske Orlogskutter „Swan“ paa 10 12pundige Karronader under Kommando af Lieutenant Mark Robinson Lucas. Ved at hejse hollandsk Lodssignal lokkede han den 24de Maj en dansk Kaperkutter ud. Da denne var kommen i Nærheden af „Swan“, tonede Lucas engelsk Flag og gav den danske Kutter Laget; uagtet denne var meget mindre, optog den dog Kampen. Efter 20 Minutters Forløb kom der imidlertid Ild i Krudtkammeret, og Kaperkutteren sprang i Luften. Flere af dens Besætning fik fat i nogle Vragstumper og flød omkring paa disse. Lieutenant Lucas gjorde imidlertid

ikke det mindste Forsøg paa at redde dem, han lod dem alle drukne. Selv blandt Barbarer er en saa umenneskelig Optræden sjelden. Vi skulle senere atter møde denne Lucas under andre Forhold. —

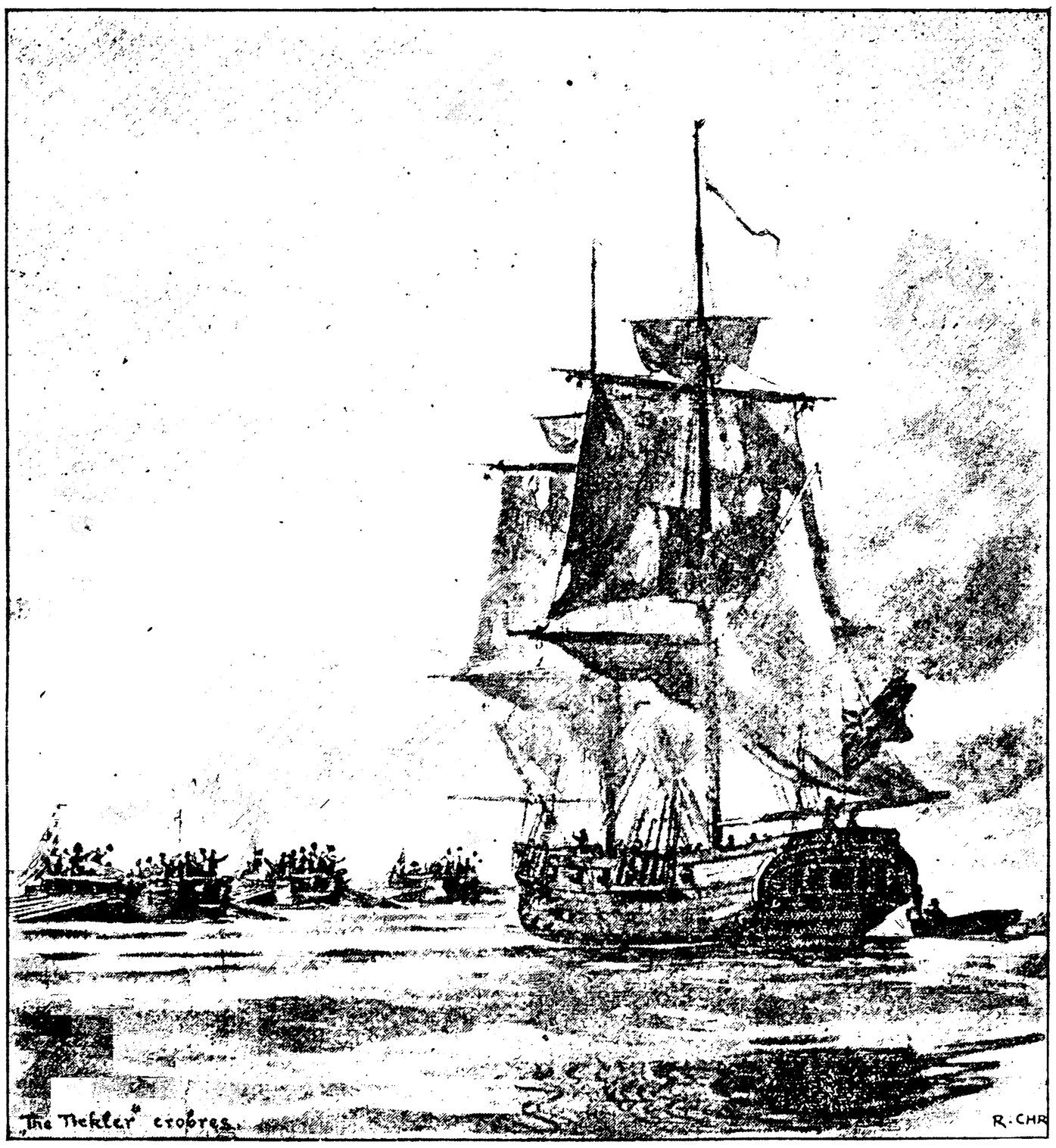

Rundt om i Øresund, Smaalandsfarvandene og Store Bælt var der stationeret Kanonbaadsdelinger for ved given Lejlighed at falde over Fjenden.

Premierlieutenant Christian Wulff (født den 21de Februar 1777, død som Kontreadmiral den 17de Marts 1843) laa inde ved Fejø med 4 Kanonbaade. Fredag den 3die Juni Kl. 7 om Morgenen lettede han med disse og stod under Sejl ud mod Bæltet paa et lille Kryds. Efter et Par Timers Sejlads fik man en Sejler i Sigte, staaende Sønder i, og man kunde snart skjelne, at det var en Orlogsbrig. Wulff holdt nu tæt ned langs med Kysten af Lolland for at afskære Briggen. Da Klokken var bleven 3 om Eftermiddagen, var denne endnu henved 3 Mile fjernet i Retning af SSV., medens Kanonbaadene da vare omtrent tværs af Taars. Det blev da ganske stille, Briggen laa ubevægelig, og Wulff lagde derfor Aarerne ud for at komme Fjenden paa Livet. Samtidig kom Sekondlieutenant L. de Coninck med 2 Kanonbaade ud fra Taars, men uagtet hans Folk spændte i af alle Kræfter, kunde han ikke naae Wulffs Baade. Kl. $5^1/_2$ vare

disse naaede ind paa Skudvidde af Fjenden, og Wulff begyndte nu Angrebet, uagtet der kun 2 Mile Sønder ude laa en Fregat, med hvilken Briggen vexlede Signaler. Wulff formerede Frontlinie med sine 4 Baade og roede i denne Orden ind mod Briggen, der hele Tiden ved Hjælp af Aarer søgte at vende Bougen mod Fjenden, da den her var kraftigst armeret og stærkest bygget. Der gik nogen Dønning, og denne gjorde i Begyndelsen Kanonbaadenes Skud noget usikkre, men da Wulff efterhaanden var naaet ind paa ganske kort Afstand, blev Baadenes Ild mere velrettet.

Efter $1^1/_2$ Times Kamp, under hvilken Briggen øjensynlig led meget, begyndte der at vise sig Tegn til, at det vilde friske op. Der var saaledes Fare for, at Briggen kunde undslippe eller faae Hjælp af Fregatten. Dette maatte forhindres. Wulff raabte derfor over til de andre Baade:

„Lad med Skraa overalt og vær klar til at ro ind paa Briggen. Klar til Entring!“

Christian Wulff.

Paa den ene af Fløjene laa Sekondlieutenant Georg Grodtschillings Baad, hvis unge Chef havde viist den modigste Aktivitet. Netop i dette Øjeblik fik han en Skraakugle igjennem den højre Arm, men vedblev dog at føre Kommandoen.

Cheferne paa de to øvrige Baade, Maanedslieutenanterne Stælir og Fisker, raabte nu over, at de havde deres Kanoner ladte.

„Saa ro væk overalt!“ kommanderede Wulff.

Under et lydeligt Hurra roede Baadene frem, idet de alle affyrede deres forreste Kanoner. Skjulte af Røgen vare de et Øjeblik efter inde paa Geværskuds Afstand. Da blev der raabt fra Briggen, at den havde overgivet sig.

Wulff gik strax der ombord. Briggen var forfærdelig medtagen, Master og Rejsninger havde lidt meget, Bougen var i Splinter, det ene Anker bortskudt. Chefen, Kaptajn John Watson Skinner, var dræbt af en Skraakugle i Hovedet, 14 Mand vare faldne, 22 saarede.

Briggen, hvis Navn var „Tickler“, og som var armeret med 12 Karronader og 2 lange Kanoner, blev nu tagen paa Slæb af alle Baadene, der bugserede den ind ad Albuen til og videre ind paa Nakskov Fjord.

Det blev dog mørkt, inden man naaede selve Fjorden, hvis Indsejling er ret vanskelig.

At blive udenfor var ikke raadeligt af Hensyn til den engelske Fregat „Euryalus“, som var i Nærheden. Da traadte en af Folkene hen til Lieutenant Wulff.

„Undskyld, Herr Lieutenant, jeg er hjemmehørende inde paa Taars og kjender Løbet her paa en Prik. Hvis De tør betro mig det, skal jeg lodse os ind.“

„Er det Dig, Johan Andres!“ svarede Wulff. „Javel, min Gut, tag Du nu Kommandoen!“

Snart efter havde Johan Andres, der under hele Kampen havde været blandt de Tappreste, bragt Briggen til Ankers indenfor Enerhøje.

Wulff havde havt det Held kun at faae en eneste Mand saaret, nemlig Lieutenant Grodtschilling.

Briggen blev strax istandsat, og som Belønning fik Wulff den at føre. Vi maa imidlertid tilføje, at Englænderne nogle Dage senere fik Hævn for Briggens Tab. Sent om Aftenen den 11te Juni sendtes 4 Fartøjer ind fra „Euryalus“, Kaptajn Dundas, og fra Briggen „Cruizer“, Kaptajn Mackenzie. Lige indenfor Albuen laa Kanonchaluppen E. Nr. 3. Det lykkedes Englænderne at overrumple den; efter en kort og heftig Kamp, i hvilken vort Tab var 7 Døde og 12 Saarede, medens Englænderne kun havde et meget ringe Tab, blev Kanonbaaden erobret og slæbt bort, hvorhos Englænderne fik stukket Ild paa et Par Transportfartøjer. —

Paa Kjøbenhavns Rhed førte Kommandørkaptajn Johan Cornelius Krieger (født den 7de Juli 1756, død som Kontreadmiral den 9de Juli 1824) Kommandoen over 21 Kanonbaade og 12 Morteerchalupper; selv var han ombord i det gamle Linieskib „Lovise Augusta“.

Til bedre Forstaaelse af den paafølgende Kamp vil det være af Interesse at se, hvorledes Krieger havde inddelt sin Styrke, nemlig i 2 Bataillioner, hver paa 2 Divisioner, og endelig en Reservedivision og en Bombarderdivision; 1ste Bataillon kommanderedes af Kaptajnlieutenant Lars Fabricius med Sekondlieutenanterne Christopher Hedemann og Poul Sandholt som Divisionschefer; 2den Bataillon førtes af Sekondlieutenant Thomas Lütken, der selv havde den ene Division, medens den anden kommanderedes af Sekondlieutenant Christian Gran. Sekondlieutenant Ove Chr. Pedersen var Chef for Reservedivisionen, Premierlieutenant Jean André Suenson for Bombarderchaluppерne.

For de engelske Krigsskibe og Handelsskibe, der skulde til og fra Østersøen, var Vejen gjennem Øresund den nærmeste. Lige forbi Kjøbenhavn kunde de dog ikke gaa, de maatte lægge Vejen gjennem Flinterenden Østen om Saltholmen, og desuden maatte Handelskonvojerne sejle under stærk Bedækning af Krigsskibe.

Krieger lod nu holde skarpt Udkig for at se, om der ikke skulde tilbyde sig en Lejlighed til at anfalde Konvojerne, og en saadan frembød sig i Begyndelsen af Juni Maaned, da en Flaade paa 73 Sejlere gik til Ankers paa Malmø Rhed. Den blev ledsaget af et Bombarderskib, tre Brigger og nogle mindre Krigsfartøjer.

Den 9de Juni Kl. 2 EM. lettede Konvojen fra Malmø Rhed med en laber nordlig Brise. Krieger gik strax med sin Styrke Sønder efter og lagde sig paa Saltholmsgrunden, med Reserven støttet til Sydpynten af Saltholmen, Bombarderdivisionen lidt nordligere.

Briggerne „Charger“ og „Piercer“, der vare forrest i Konvojen, saa vel som Handelsskibene sejlede imidlertid bedre end Kanonbaadene. Konvojens forreste Del var derfor allerede saa langt fremme, at den ikke kunde indhentes; heller ikke den midterste Del under Dækning af Bombarderskibet „Thunder“ kunde sejles op, dog kunde Bombarderерne kaste nogle Bomber efter den. Krieger kastede sig derfor med sine Kanon-

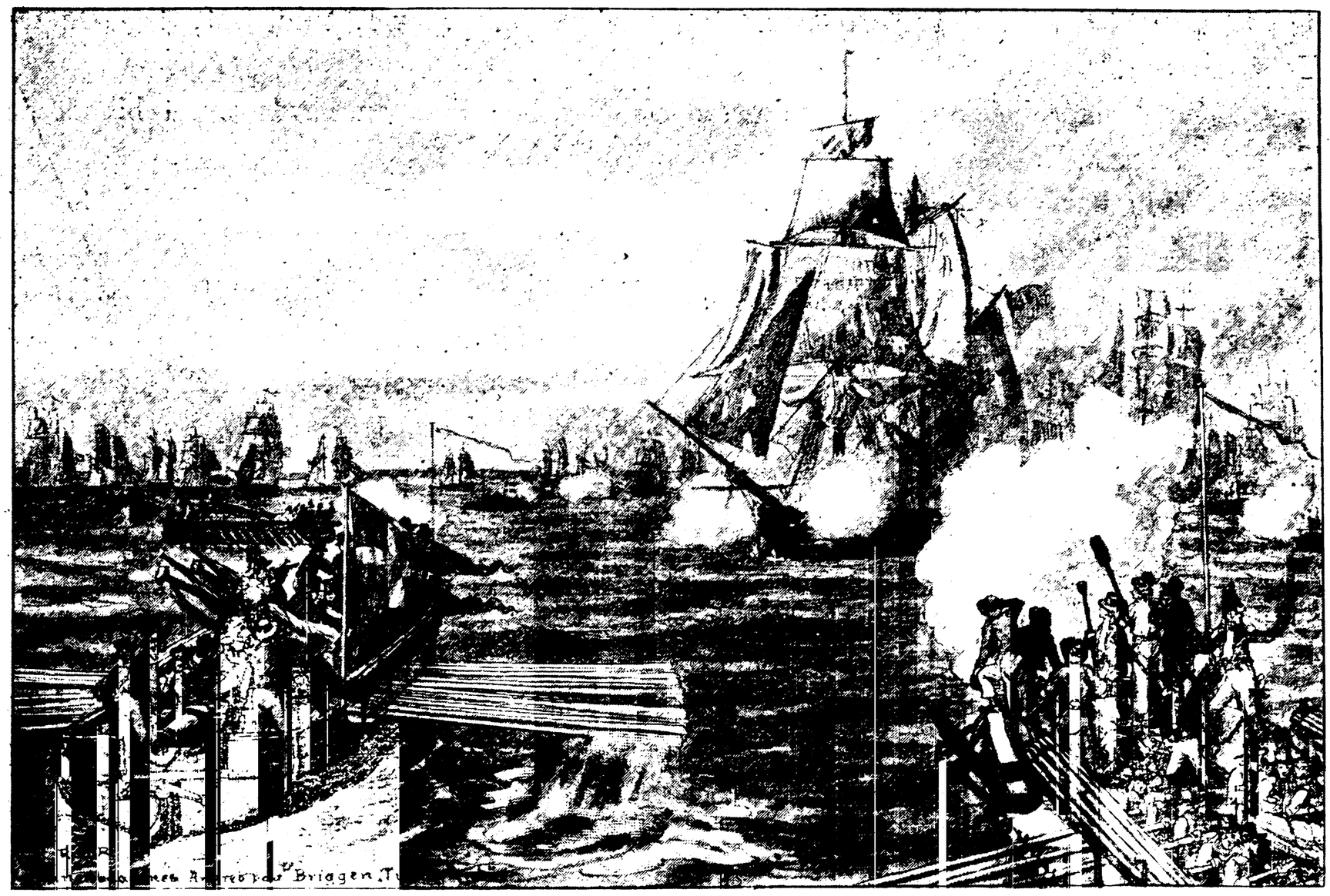

baade ind midt i Konvojens agterste Del, og det lykkedes ham derved at afskære 11 Skibe, der vare under Bedækning af Orlogsbriggen „Turbulent“, som var armeret med 12 Karronader og 2 lange Kanoner og kommanderet af Lieutenant George Wood. Krieger lod Fabricius angribe Briggen og de armerede engelske Fartøjer; disse sidste toges under Behandling af Lieutenant Sandholt, medens Lieutenant Hedemann engagerede Briggen. Lieutenant Lütken sluttede sig strax efter. til ham med Sekondlieutenanterne Magnus Bøeg og Jens Seidelin, der hver kommanderede en Kanonbaad.

„Turbulent“ værgede sig tappert. Den kunde maaske være undsluppen, men den vilde ikke forlade de Handelsskibe, den skulde beskytte. Efterhaanden blev dog dens Skrog betydelig forskudt, dens Storstang splintret, den kunde ikke manøvrere, og Kl. 6 strøg den Flaget, hvorefter Lieutenant Lütken tog den i Besiddelse. De to unge Officerer Magnus Bøeg og Jens Seidelin havde viist sig særlig flinke. Bøeg, der var født den 8de Marts 1783, gik ud af Tjenesten 1815 og døde 1837 eller 1838. Jens Seidelin fødtes den 28de Maj 1790, han døde som Viceadmiral den 22de Juli 1863.

Sandholt havde imidlertid kæmpet med de engelske armerede Fartøjer. Han havde det Uheld, at hans Kanon sprang, da han havde gjort 30 Skud. Englænderne undslap derved.

Brisen havde under Kampen lagt sig meget, der var endnu Haab om at kunne indhente Konvojen, og Krieger sendte da 8 Kanonbaade efter den under Lieutenanterne Pedersen, Hedemann, Gran og Malthe Conrad Mühlensteth (født den 13de April 1786, afgaaet 1819, senere Kommandant i Nyboder, død som Kommandørkaptajn den 24de Januar 1852). Kl. 6 vare de paa Skudvidde af „Thunder“ og kæmpede nu med dette Skib til Kl. 11 om Aftenen. Dets Agterspejl blev skudt helt sønder, to af dets Fartøjer

skudte ned og tagne, og det var efterhaanden ret ilde stedt. Da friskede Kulingen atter i, og det lykkedes derved for „Thunder"s Chef, Kaptajn Caulfield, at undslippe med sine Skibe.

Kanonbaadene vare nu to Mile Sønden for Dragør, altsaa helt ude paa Kjøge Bugt. Krieger lod derfor Baadene vende om, saa meget mere, som der inde i Malmø laa 21 svenske Kanonbaade, hvilke let i Nattens Mørke kunde komme ud og afskære nogle af vore Baade.

Imidlertid bugseredes „Turbulent" og 6 af Priserne ind til Dragør, hvortil Kanonbaadene efter en anstrengende Roning naaede ind Kl. 2 om Natten. I 12 Timer havde Folkene været i uafbrudt Aktivitet.

De øvrige 5 Koffardiskibe vare komne paa Grund, og Besætningerne vare med Baadene flygtede ind til den svenske Kyst. Disse 5 Skibe bleve derfor stukne i Brand.

Der blev ialt gjort 85 Fanger, hvoriblandt 2 Officerer og 3 Kadetter. Krieger havde ikke mistet en eneste Mand. Han blev fra samme Dag udnævnt til Kommandør.

Efter et Par Maaneders Forløb var „Turbulent" atter i kampberedt Stand; den indlemmedes i Flaaden, og Lieutenant Lütken udnævntes til dens Chef. —

I Kieler Fjord havde en Deling Kanonbaade Station under Kommando af Sekondlieutenant Peder Rosenstand (født den 10de September 1783, afgaaet som Kaptajnlieutenant 1816). Den 14de Juni stod han ud af Fjorden Kl. 9 Aften med tre Kanonbaade, nemlig foruden hans egen Baad to andre, der førtes af Sekondlieutenant Knud Linde og Maanedslieutenant Johansen. En fjerde Baad under Maanedslieutenant Schmidt blev posteret ved Frederiksort.

Vinden var gunstig, og Rosenstand kunde benytte Sejlene. Da han var naaet udfor Bülck, opdagedes en Brig i ØtN., omtrent 2 Mile ude til Søes. Den var gaaet til Ankers, og Rosenstand haabede derfor snart at kunne naae den. Han gjorde da Signal til de andre Baade om at indtage Frontorden og være klar til Entring. Vinden løjede imidlertid af, man maatte gribe til Aarerne, Mørket faldt paa, og Briggen tabtes da af Sigte.

For ikke at komme bort fra Fjenden, blev Rosenstand nu liggende stille for at afvente, at det dagedes. Kl. $1^1/_2$ om Morgenen den 15de fik man da atter Briggen i Sigte lidt i Læ.

Rosenstand satte strax Sejl, og med disse og Aarerne til Hjælp arbejdede Baadene sig saaledes op, at de vandt Luven fra Briggen, hvis Kanonporte nu tydelig kunde skjelnes, saaledes at man kunde tælle 9 Kanoner i Laget. Briggen lettede Kl. 3 og krydsede op mod Baadene.

Kl. $3^1/_2$ begyndte Briggen at skyde paa temmelig stor Afstand, idet den krydsede forbi Baadenes Linie med smaa Slag.

Baadene søgte nu at komme nærmere, men det kulede mere og mere op, og der begyndte at rejse sig saamegen Sø, at Roningen blev temmelig vanskelig. Endelig Kl. 6 havde Briggen faaet nok; den faldt af og flygtede Øster paa for fulde Sejl. Det var umuligt for Baadene at forfølge den; de havde nok at gjøre med at ro tilbage til Frederiksort.

Vore Baade havde 2 Mand haardtsaarede, 2 lettere saarede, blandt disse sidste

Lieutenant Linde. Dennes Baad havde faaet Agterspejlet splintret af en Kugle, og alle Kanonbaadenes Fartøjer vare sønderskudte. Ellers havde Baadene Intet lidt, hvorimod Briggen havde faaet en temmelig betydelig Skade. —

I Farvandene ved Svendborg Sund laa Sekondlieutenant P. U. Bruun med nogle Kanonbaade. Den 20de Juni Kl. 7 om Morgenen krydsede han ud i Lille Bælt mellem Lyø og Skjoldnæs, Nordpynten af Ærø. Det blæste ret frisk af NV., og der gik endel Sø. Foruden hans egen Baad var Maanedslieutenant Pedersens Baad med ham. Kl. $8^1/_2$ saae han ovre under Kysten af Als 4 Sejlere, af hvilke de to kjendtes at være Orlogsbrigger. De holdt strax ned imod vore Baade, og da Skydningen fra disse vilde være for usikker paa Grund af den ret høje Sø, holdt Bruun ind mellem Øerne og lagde sig ved Bjørnø for her at tage imod Fjenden, hvis denne vovede sig ind. Briggerne krydsede sig imidlertid Nord paa, og endelig henad Kl. 4 EM. havde de Højde nok til at staa ind imellem Grundene paa en ret dristig Maade.

Da den forreste Brig var en halv Mil forud for den anden, mente Lieutenant Bruun, at Øjeblikket nu kunde være gunstigt til at angribe. Han roede altsaa ud med sine to Baade; netop som han kom paa Skudvidde af den forreste Brig, løb denne under en Vending sig fast paa Østenden af Knasgrunden mellem Lyø og Bjørnø, og Bruun kunde nu med god Virkning beskyde den langskibs. Snart kom dog ogsaa den anden Brig ind; den gik til Ankers i Nærheden af sin Kammerat, og de to Kanonbaade havde da hver sin Brig at kæmpe med.

For Englænderne var Situationen jo højst ubehagelig, men man maa lade dem, at de kæmpede med den største Tapperhed, samtidig med, at de strax begyndte paa at losse Gods ud af den grundstødte Brig for åt bringe den flot. Vore Baade gave dem imidlertid ikke noget efter, de sendte Briggerne Skud paa Skud. At forsøge paa en Entring var umuligt, dertil var det fjendtlige Mandskab Kanonbaadenes altfor overlegent i Antal. Et af Fjendens med Gods ladede Fartøjer blev skudt i Sænk, et andet fik Forstævnen knust, Briggen selv blev dygtig forskudt.

Kl. 9 om Aftenen havde Lieutenant Bruun kun 15 skarpe Skud tilbage til hver Kanon, og der fandtes ikke i Nærheden noget Sted, hvor han kunde faae ny Forsyning. Helt at skyde sig læns var ikke raadeligt, og da det nu tilmed begyndte at skumre, holdt Bruun ind til Bjørnø for her at afvente Forstærkning fra Svendborg, hvortil der strax var sendt Bud over Land. Den næste Morgen haabede han da paany at kunne faae Englænderne i Tale.

Disse arbejdede nu hele Natten for at faae deres Brig af Grunden. Klokken 3 om Morgenen havde de det Held, at Vandet steg, Briggen kom flot, og begge Briggerne tilligemed en i Løbet af Natten tilkommen Kutter gik da strax ud i Bæltet.

Først den næste Morgen Kl. 8 ankom Premierlieutenant Cederfeld de Simonsen med to Kanonbaade fra Svendborg. Han havde roet hele Natten, men havde havt en haard Strøm imod, ligesom han ogsaa var bleven sinket af en meget tæt Taage. Han kom netop tidsnok til at skimte de flygtende Fjender, men der gik for høj Sø ude i Bæltet til, at Baadene kunde forfølge.

Under Kampen havde Bruun kun faaet en enkelt Mand saaret, som mistede den venstre Arm. Den ene af Baadene havde faaet et Grundskud lige i Forstævnen, ellers

havde de ingen Skade lidt i denne smukke Kamp, hvis Resultat var, at Englænderne ikke oftere vovede sig ind imellem Øerne her, da de nu havde set, hvor farligt dette var. —

Den 25de Juni forefaldt i Sundet en ganske pudsig lille Træfning, hvor ogsaa vore Jægere kom til at spille en Rolle.

Kaperskonnerten „Mandal“, ført af den dristige og flinke Kaperkaptajn Caspar Wulffsen og armeret med 8 Stykker 4 Tdige Kanoner, var den Dag ude i Sundet, da den udfor Smidstrup blev jaget af en engelsk Kanonbaad og 4 armerede Barkasser. Det var temmelig flovt, og Wulffsen søgte derfor ved Hjælp af Sejl og Aarer at komme Nord paa op under Batteriet ved Humlebæk. De fjendtlige Fartøjer halede imidlertid stærkt ind paa ham: da de vare udfor Nivaa, kunde Kanonbaadene allerede begynde at skyde paa Skonnerten. Fra et engelsk Orlogsskib, der laa til Ankers udfor Ramløse paa Kysten af Skaane, blev der desuden udsendt en Kanonbaad og 3 armerede Barkasser for at afskære Skonnerten.

Wulffsen indsaae, at det vilde være umuligt for ham at naae op til Humlebæk. Han holdt derfor tæt ind under Land og gik til Ankers udfor den høje saakaldte Telegrafbakke ved Sletten, knap 200 Alen fra Land, i det Haab, at Landtropperne vilde staa ham bi. Heri blev han da heller ikke skuffet. Thi Major von Scholten, der laa i Nivaa, havde strax sendt den derværende Deling af Sjællandske Jægerkorps op mod Sletten under Kommando af Kaptajn von Kleist. Samtidig ankom hertil Artillerilieutenant von Scholten med en Haubits og en 3pundig Kanon fra Humlebæk; kort efter indtraf ogsaa endel Skarpskytter under Lieutenant von Hoffmann, der posterede sine Folk i Gravene mellem Bakkerne, hvorfra de med deres Riffler kunde række Skonnerten.

Denne syntes nu at ligge ret godt sikkret, hvis Fjenden vilde forsøge paa at entre den og bringe den ud. Wulffsen kunde saaledes meget vel have forladt den og ladet Kanonerne paa Land forsvare den. Men dette faldt ikke i den tappre Kaperkaptajns Smag, og hans Folk vare ligesaa flinke. Han spurgte dem, om der blandt dem var Nogen, som ønskede at gaa i Land; men Alle som En svarede de, at de vilde staa ved deres Kaptajns Side. Wulffsen begyndte da en livlig Ild med sine smaa Kanoner imod de 2 fjendtlige Kanonbaade og 7 armerede Fartøjer, der havde lagt sig i en Halvkreds et godt Stykke Vej udenfor. Omtrent tre Kvarter efter Kampens Begyndelse kom Lieutenant von Ewald med 2 Stykker 3pundige Kanoner fra Vedbæk og greb ind i Kampen.

Blandt andre Tilstedeværende i Land var ogsaa den tidligere Sølieutenant Ernst David von Recke, der i Januar Maaned 1808 var traadt over i Hæren (født den 1ste Januar 1785, død den 8de August 1836). Han kunde ikke modstaa Fristelsen til at komme ud paa sit gamle Element, hvorfor han fik fat i en Baad og roede ud til Skonnerten for at staa Kaptajn Wulffsen bi med Raad og Daad. Han tog selv Kommandoen af en Kanon og sendte blandt Andet Englænderne et saa velrettet Skud, at den ene Kanonbaad fik Agterstævnen skudt ind og maatte trække sig ud af Ilden.

Da der var gaaet nogle Timer, havde Wulffsen opbrugt alle sine Karduser. Han sendte da 8 Mand ned i Lasten, lod dem skære nogle Flag i Stykker, sy Karduser og fylde disse, efterhaanden som de vare færdige.

Englændernes vedholdende Ild — de skød vel henved 200 Skud — gjorde dog ingen videre Skade, da de gjennemgaaende vare sigtede for højt. Kuglerne susede imellem Skonnertens Master og anrettede endel Ødelæggelse paa Rejsningen, men Skroget blev ikke ramt. Adskillige Kugler fandtes siden i Telegrafbakken, men de fleste gik ogsaa væk over denne; en enkelt gik ind igjennem det længere borte liggende Skolehus.

Wulffsen var imidlertid belavet paa, at Englænderne vilde entre; han holdt derfor Alt i Beredskab til at fornagle Kanonerne og til at bore Huller i Skibet, saaledes at Fjenden ikke kunde føre det med sig.

Dertil skulde det imidlertid ikke komme. De engelske Fartøjer havde faaet vore Kugler at føle, især var Wulffsens Ild rettet godt. Ogsaa Batteriet oppe ved Humlebæk havde beskudt Englænderne. Her indtraf imidlertid det Uheld, at en 24pundig Kanon

M. C. Mühlensteth. Magnus Bøeg. J. Seidelin.

sprang, hvorved en Artillerist dræbtes og en anden saaredes. Ved Fjendens Ild led vore Folk intet Tab, hverken ombord i „Mandal“ eller blandt Jægerne paa Kysten.

Englænderne maatte derimod trække sig tilbage, da Kampen havde varet i over 3 Timer, nemlig fra Kl. $10^3/_4$ FM. til Kl. 2 EM. De havde saa sikkert ventet at faae Fingre i Kaperskonnerten, men de havde gjort Regning uden den tappre Wulffsen og de flinke Artillerister i Land. Strax efter Kampen lettede Wulffsen og lagde sig med Skonnerten tæt inde under Humlebæks Batteri, hvor den var i Sikkerhed. —

Netop samme Dag, den 25de Juni, forlod Premierlieutenant Jean Jacques Suenson (født den 28de December 1774, død som Kaptajn den 2den Juni 1821) Kjøge om Aftenen Kl. $9^1/_2$ med 6 Kanonbaade, som skulde om til Store Bælt for at tage Station der. To af Baadene vare under Kommando af Sekondlieutenant Christian Gran, to andre under Kommando af Sekondlieutenant Gustav Adolph Varendorff. Det var en smuk og klar Aften, der var ikke megen Vind, og Baadene roede derfor tæt langs med Stevns Landet for ved Daggry at gaa igjennem Bøgestrømmen. Da Suenson var naaet udfor Mandehoved Huk, Kl. $1^1/_2$ om Morgenen den 26de, opdagede han et

engelsk Linieskib omtrent $1^1/_2$ Mil ude til Søes. Ogsaa Linieskibet havde bemærket Baadene og holdt strax ind imod dem. Suenson lod da sine Baade formere Frontorden tæt inde under Land, hvor han var sikker paa, at Linieskibet maatte holde sig i nogen Afstand, saaledes at Baadene kun frembød et lille Maal for Fjenden, medens Linieskibets store Skrog let kunde rammes. Han havde imidlertid det Uheld, at hans Baad, idet han med denne vilde svinge ind midt i Linien, kom til at hænge paa en stor Sten, netop som Linieskibet i Daggryet var nær nok til at aabne Ilden fra begge sine Batterier. Midt under den fjendtlige Ild fik imidlertid Suenson begge Ankrene ført ud med Varp i, og medens Kuglerne røg om Baaden, halede Folkene snart denne af Grund igjen.

I over en Time blev Kampen holdt gaaende; da det saa begyndte at flove, blev den engelske Chef betænkelig. Hans Skib havde allerede lidt betydeligt, og hvis Vinden

E. D. Recke.

J. Suenson.

C. Wulffsen.

døde helt bort, vilde Situationen let blive noget uhyggelig. Han opgav derfor Kampen, satte alle Sejl til og holdt udefter.

Da Folkene paa Kanonbaadene saae Fjenden flygte, gave de et kraftigt Hurraraab. Suenson fulgte strax efter den flygtende Fjende, men da der atter kom lidt Brise, slap Linieskibet bort fra Kanonbaadenes Ild.

En af vore Baade maatte dog blive tilbage, nemlig Maanedslieutenant Conrad Vilhelm Schansgaards, der havde faaet et svært Grundskud, saaledes at den begyndte at synke. Lieutenant Schansgaard fik imidlertid i Hast Baaden sat ind paa Land og gik strax i Værk med at istandsætte den. Ogsaa Suensons egen Baad saavelsom Maanedslieutenant Andreas Clemmensens Baad havde faaet nogle Kugler i Skroget, dog hindrede dette dem ikke i at forfølge Fjenden.

Da Suenson havde fulgt Linieskibet omtrent en halv Mil paa Vej, og dette flygtede saa hastigt, at Baadene ikke kunde naae det, vendte Suenson atter om og stod ind til Land igjen.

Kl. 6 om Morgenen var endelig Lieutenant Schansgaard atter klar. Suenson

fortsatte da sin Rejse om til Korsør. Han havde under Kampen ikke faaet en eneste Mand saaret.

Baade Officererne og Mandskabet havde under Affairen viist det største Mod, særligt havde Lieutenanterne Gran og Varendorff udmærket sig ved deres koldblodige Kommando. Christian Gran var født den 20de Februar 1788 og døde den 4de Oktober 1839 som Kaptajnlieutenant. Gustav Adolph Vilhelm Varendorff var født den 13de December 1788, afgik som Kommandørkaptajn i 1854 og døde den 11te Oktober 1879. —

I Store Bælt havde Kaptajnlieutenant Ulrich Anton Schønheyder Kommandoen (født den 22de Juni 1775, afgaaet i 1851 som virkelig Admiral, død den 21de April 1858). Han havde under sig ikke saa faa Kanonbaade, der vel vare spredte om i forskjellige Havne, men ved given Lejlighed kunde han dog samle dem, og han skulde da komme til at vise, at han forstod at bruge dem.

Den 25de Juli laa Schønheyder med nogle Kanonbaade inde bag Agersø, da en stor svensk Konvoj kom op Sønder fra med en frisk sydlig Brise. Strømmen var nordgaaende, saa Skibene kom rask afsted. De vare under Bedækning af en Fregat og en Brig, der imidlertid begge vare i Spidsen af Konvojen. Oppe under Sprogø laa flere engelske Krigsskibe.

Der var her en god Lejlighed til at gjøre Priser. Da de to konvojerende Krigsskibe vare vel passerede, brød Schønheyder frem med sine Kanonbaade og kom midt ind i Konvojen, af hvilken det lykkedes ham at udskære en Brig og tre Galeaser. Der blev strax sat Prisemandskab ombord paa dem, og de bragtes velbeholdne over til Fyen.

Da den svenske Orlogsbrig saae, hvad der gik for sig, drejede den strax til Vinden og aabnede Ilden mod Kanonbaadene. Afstanden var dog for stor, dens Skydning var ganske ørkesløs. Den søgte vel at krydse sig op mod vore Baade, men Strømmen var for haard, den maatte atter opgive det.

De engelske Krigsskibe sendte deres Barkasser og nogle andre armerede Fartøjer ned mod Kanon-

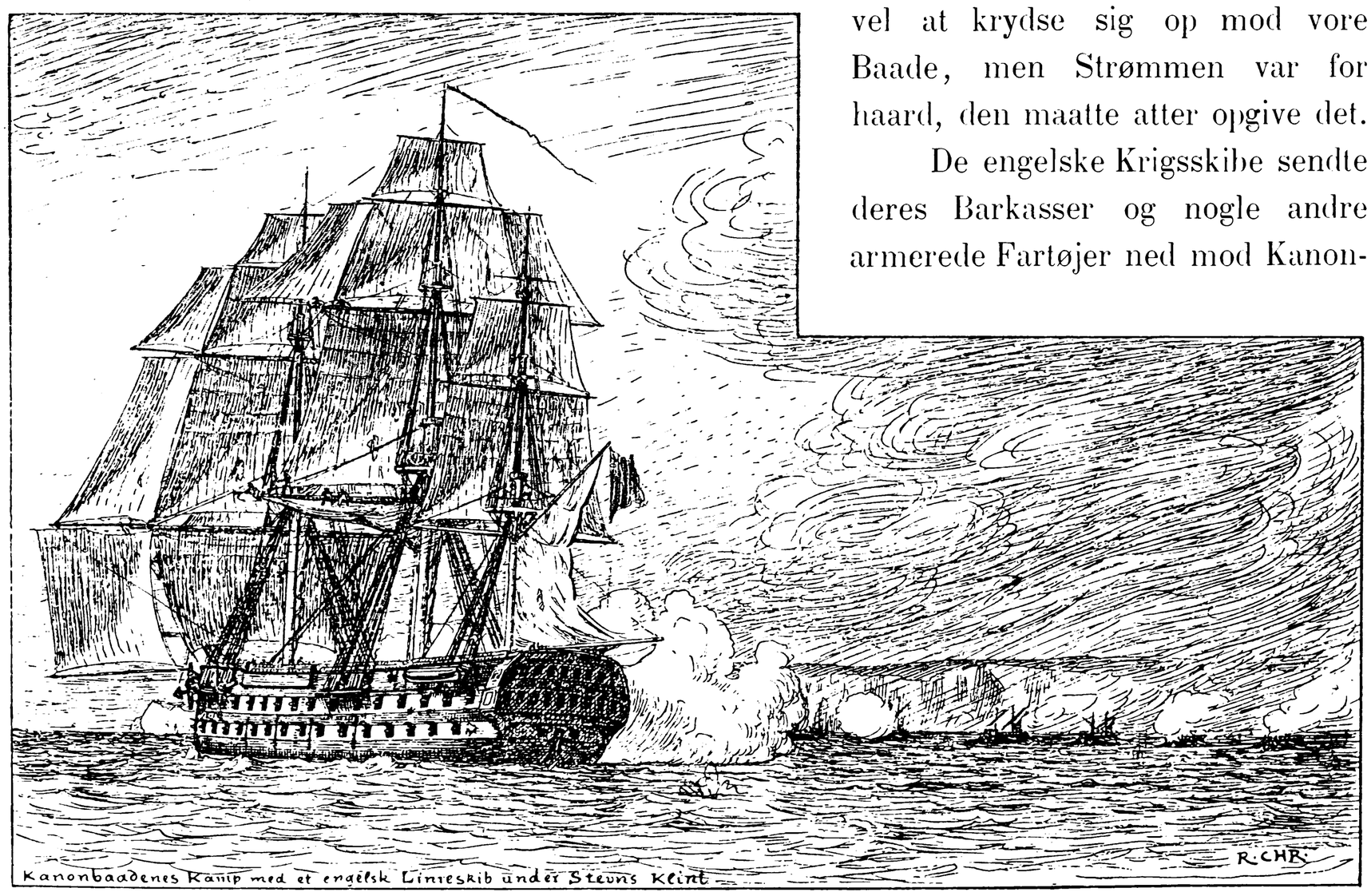

Kanonbaadenes Kamp med et engelsk Linieskib under Stevns Klint.

baadene. Da Schønheyder opdagede dette, gjorde han strax Front med sine Kanonbaade. Englænderne tabte da Lysten til at indlade sig i Kamp, de vendte strax om og søgte tilbage til deres Skibe.

Naa, det var jo for saa vidt ikke nogen Heltebedrift at skære nogle Koffardiskibe ud af en Konvoj, hvis skjærmende Krigsskibe ikke kunde naae Kanonbaadene. Men det var paa den anden Side et højst ubehageligt Afbræk, som Fjendens Søhandel led derved, og det hændte adskillige Gange, at Schønheyder saaledes pludselig faldt ud og hentede sig nogle Priser.

Snart skulde han dog vise, at han ogsaa var i Stand til at binde an med selve de fjendtlige Krigsskibe.

I den sidste Halvdel af Juli Maaned samledes i Store Bælt en engelsk Eskadre under Kontreadmiral Sir Richard Keats i Anledning af de spanske Troppers paatænkte Flugt, som vi senere skulle faae Lejlighed til at dvæle ved.

Schønheyder mente det da bedst at holde hele Bæltstyrken samlet. Selv havde han 8 Kanonbaade, i Korsør laa 4 under Jean Jacques Suenson, der nu var forfremmet til Kaptajnlieutenant, og nede ved Lolland havde Premierlieutenant Christian Wulff Station med 4 Baade. Alle disse 16 Kanonchalupper bleve nu samlede, og Schønheyder var da rede til at udføre et eller andet Kup.

Den engelske Eskadre, deriblandt 3 Linieskibe, havde taget Post udenfor Nyborg Fjord, ved Knudshoved. Om Formiddagen den 2den August opdagedes det, at en Brig blev sendt fra Eskadren Sønder efter. Det var en laber Bramsejls Kuling, Briggen gjorde ikke videre Fart, og endelig hen paa Eftermiddagen blev det saa løjt, at Briggen maatte ankre imellem Omø og Langeland.

Om Eftermiddagen lettede dernæst det engelske Linieskib „Edgar“, Kaptajn Macnamara, rimeligvis for at beskytte Briggen mod de danske Kanonbaade, som man vidste vare i Nærheden. Linieskibet naaede imidlertid ikke længere end til tværs af Agersø, hvor det ankrede Kl. $5^1/_2$ EM., en Mils Vej fra Øen.

Schønheyder gjorde nu klar til at løbe ud fra Korsør, da han forudsaae, at Vinden henad Aften vilde lægge sig fuldstændig, hvilket ogsaa slog til. Omtr. Kl. 7 gik han med sine Baade ud fra Korsør og roede Sønder paa tæt langs Agersø. Vejen førte ham altsaa forbi „Edgar“, der strax gav Signaler til Briggen, som laa henved $1^1/_2$ Mil sydligere, men disse Signaler bleve mærkelig nok ikke forstaaede. Selv laa Linieskibet magtesløst og kunde ikke yde Briggen nogen Hjælp. Det sendte vel sine Fartøjer ud, men disse dristede sig ikke til at nærme sig vore Kanonbaade.

Netop som Mørket faldt paa, blev man endelig fra Briggen opmærksom paa Kanonbaadenes Nærmelse. Øjeblikkelig kappede den sit Anker fra sig, firede begge sine Fartøjer af og lod dem tage Slæber forude for mulig at bugsere Briggen bort i Mørket. Men dette skulde ikke lykkes, thi nu var Schønheyder, Kl. 10, paa Skudhold, og fra de i Frontorden lagte Baade aabnedes der en vedholdende Ild paa Briggen, som idelig oplystes ved Glimtene af Skuddene. Briggen svarede og holdt sig tappert, uagtet det jo ikke kan negtes, at den havde en betydelig Overmagt imod sig.

Efter tre Kvarters Kamp havde Briggen faaet sin Stormast gjennemskudt, saa den truede med at falde, Fokkeraaen var overskudt, Skroget splintret paa flere Steder; 2 Mand vare faldne, 8 saarede. Chefen indsaae, at det vilde være ham umuligt at

undslippe, saa en Fortsættelse af Kampen var aldeles haabløs. Kl. $10^3/_4$ strøg han Flaget.

Da Schønheyder kom ombord, erfarede han, at det var Briggen „Tigress“, kommanderet af Lieutenant Edward Greenswood og armeret med 10 18pundige Karronader og 2 68pundige Morterer.

Lieutenant Greenswood overleverede nu sin Sabel til Schønheyder, hvorefter denne spurgte:

„Hvad var Deres Bestemmelse?“

„Vi skulde have været ned i Østersøen med noget Tougværk og Varegods til vor Flaade der.“

U. A. Schønheyder.

„Saa har De sagtens Depecher med til Admiral Saumarez. Vær saa venlig at aflevere dem.“

„Jeg har ganske rigtig havt Depecher ombord, men jeg giver Dem mit Æresord paa, at de ikke findes her mere. De ligge nu paa Bunden af Havet. Vil De have dem, maa De lede efter dem der.“

„Hvor er Deres Baade, som bugserede Briggen?“

„Den ene ligger endnu for Bougen. Min Midshipman, der var i den anden, har kappet Slæberen og er roet afsted i Mørket.“

„Se, se!“ svarede Schønheyder. „Den unge Mand har sandelig baaret sig ganske fornuftig ad. Jeg er jo nødt til at lade ham løbe.“

Der var imidlertid ingen Tid at spilde, thi det var nu begyndt at friske op af sydlig Vind; ogsaa Strømmen førte Briggen rask Nord paa op i Retning af Linieskibet.

Schønheyder vilde derfor ikke bringe sin Prise ind til Korsør, thi kom der mere Vind, saa Linieskibet kunde lette, vilde det vel nok forsøge paa at erobre „Tigress“ tilbage.

Han spændte derfor 4 Baade for Briggen og bugserede den Sønder efter. Det gik dog kun langsomt frem imod Vinden, og Baadene kunde ikke slæbe Briggen hurtigere end med et Par Miles Fart. Da det lysnede Kl. 3, var man ikke naaet længere end til midt imellem Omø og Lolland, uagtet de bugserende Fartøjer jævnlig vare blevne afløste. Man kunde da endnu se Topperne af Linieskibet omtrent $2^1/_2$ Mile Nord ude. Først Kl. 11 FM. kunde Briggen under vore Folks Hurraraab lade Ankeret falde inde paa Nakskov Fjord. I 16 Timer havde de roet uafbrudt, saa de vare dygtig udmattede.

Det viste sig nu, da Schønheyder havde faaet Divisionscheferne tilkaldt, at ikke en Mand var bleven saaret, og at ingen af Baadene havde taget nogen Skade.

Briggen blev snart istandsat og gjorde god Tjeneste senere hen under Krigen. I 1809 tjente den som Kadetskib i Sundet under Premierlieutenant Bagger. —

For at forstaa den Episode, vi nu komme til, maa vi forudskikke nogle faa Bemærkninger om, hvorledes Forholdene havde udviklet sig til Lands.

Det var Kong Frederik den Sjettes Plan at gjøre Landgang i Skaane, og han havde i den Anledning faaet et fransk Troppekorps under Marchal Bernadotte til Hjælp. Stor Glæde havde vi dog ikke heraf, thi det franske Korps naaede foreløbig ikke længere end til Store Bælt, hvor det standsedes af de engelske Skibe; det Udbytte, Danmark havde af denne Hjælp, indskrænkede sig til, at vi maatte forpleje dette Korps, saa længe det opholdt sig i Danmark. Et Par spanske Regimenter naaede dog over til Sjælland, hvor de indkvarteredes i Roskilde.

Bernadottes Armekorps bestod af en fransk, en spansk og en hollandsk Division. Medens Franskmændene, der jo vare vante til at optræde som Sejerherrer i fremmede Lande, viste sig temmelig fordringsfulde og overmodige, vare derimod Spanierne mere omgængelige og kom snart til at staa paa en meget venskabelig Fod med Befolkningen.

Den spanske Højstbefalende, Generallieutenant, Marquis de la Romana, havde sit Hovedkvarter i Nyborg. Han havde med Glæde hilset Efterretningen om, at Napoleons Broder Joseph var sat paa den spanske Throne, thi han haabede, at dette skulde medføre mere frisindede Regjeringsprincipper. Imidlertid havde en stor Del af den spanske Nation rejst sig mod den dem paatvungne Hersker. Uagtet Bernadotte søgte at holde de spanske Tropper i Uvidenhed herom, fik Romana dog ad Omveje Nys om, hvad der var foregaaet. Englænderne spillede ham yderligere Efterretninger i Hænde, og Følgen blev da, at Romana besluttede med sine Tropper at slutte sig til Opstanden hjemme i Fædrelandet, idet hans Armekorps skulde føres hjem paa engelske Skibe.

I denne Hensigt sendte Admiral Saumarez, der kommanderede den engelske Østersøflaade, en Eskadre op til Store Bælt under Kontreadmiral, Sir Richard Keats, saaledes som vi allerede ovenfor have hørt. Linieskibet „Brunswick“, Kaptajn Thomas Graves, fik Station udenfor Nyborg Havn. Sir Richard Keats fik aabnet Underhandlinger med Romana, og disse førte da til, at de spanske Tropper skulde samles dels i Nyborg for her at indskibes, dels i Svendborg for herfra over Langeland at komme ombord paa den engelske Flaade.

I Nyborg laa der en lille dansk Søstyrke. Den bestod af Letbriggen „Fama“ paa 2 6pundige Kanoner og 12 12pundige Karronader, kommanderet af Premierlieutenant Otto Frederik Rasch (født den 15de Juni 1780, død som Kaptajn den 21de August 1817); Kongejagten „Søormen“ paa 8 4pundige Kanoner og 4 12pundige Haubitser under Sekondlieutenant Tøger Emil Rosenørn (født den 15de Maj 1787, druknet i Atlanterhavet som Kaptajnlieutenant den 20de August 1819) samt endelig den armerede Lodsbaad „Laurvig“. Endvidere var her samlet 57 mindre Koffardiskibe, hvormed det var Hensigten ved første givne Lejlighed at føre de spanske Tropper over til Sjælland.

Efter at nu Romana havde faaet samlet en ret anselig Styrke i Nyborg, var det første Skridt, han foretog sig, at underrette den danske Kommandant, Baron Gülden-

crone, om, at han havde Bernadottes Ordre til at tage Nyborg med alle nærliggende Strandbatterier i Besiddelse. Den danske Kommandant maatte adlyde, da han aldeles ikke raadede over den ringeste Styrke til at modsætte sig denne Befaling.

Marquis de la Romana gav dernæst om Morgenen den 9de August Lieutenant Rasch Ordre til at holde alle Koffardiskibene klare, da de spanske Soldater skulde overføres enten til Langeland eller Sjælland. Rasch gav strax det Svar, at en saadan Overførsel var umulig, da Bæltet var fuldt af engelske Krigsskibe. Han tilføjede, at han af sin nærmeste Chef, Kaptajnlieutenant Schønheyder, havde faaet Ordre til at lade Koffardiskibene blive liggende i Nyborg indtil videre. Uden Ordre fra denne vilde han Intet foretage.

Romana fornyede da sit Forlangende, ja formaaede endog Baron Güldencrone til at sende Rasch en ligefrem Ordre til at lade de spanske Tropper uhindret indskibe sig og forlade Havnen, idet Kommandanten tilføjede, at han havde en kongelig Ordre for, at Krigsskibene i Nyborg Havn skulde adlyde Kommandantens Befalinger.

Det blev nu klart for Rasch, hvorledes Sagerne stode. Han svarede strax, at han ikke kjendte en saadan Ordre, han havde kun at lyde sin Chef, Kaptajnlieutenant Schønheyder, og det var hans Hensigt til det Yderste at forsvare sine egne Skibe og de Koffardiskibe, han skulde passe paa. Samtidig gjorde han Alt klart til at slaa fra sig. Koffardiskibene bleve lagte udenfor Skudvidde, og der udførtes Varp baade fra „Fama“ og „Søormen“, saa at de vendte Bredsiden ud mod Fjordens Munding.

Imidlertid havde Romana faaet sendt Bud ud til Admiral Keats, der med „Superb“ laa ved Knudshoved, om den uventede Modstand, han havde fundet fra den lille danske Søstyrke paa Nyborg Fjord. Admiral Keats besluttede da strax at angribe denne. Han sendte en Angrebsstyrke ind under Chefen for Linieskibet „Edgar“, Kaptajn Macnamara, bestaaende af Briggen „Kite“, Kaptajn James, Bombarderskibene „Hound“, Kaptajn Lockyer, og „Devastation“, Kaptajn Smith, tre Kanonbaade under Kaptajn May og endelig endel armerede Fartøjer. Kl. $6^1/_2$ om Eftermiddagen den 9de August stode de engelske Skibe ind paa Nyborg Fjord, idet tillige Linieskibet „Brunswick“ lagde sig lige udenfor. Englænderne mente, at den blotte Nærmelse af denne Styrke vilde være nok til at bringe Lieutenant Rasch til at falde til Føje. De sendte derfor et Fartøj ind med Parlamentærflag.

Da Rasch saae dette, lod han strax sit Fartøj gjøre klart og roede Parlamentæren i Møde.

„Fra Kaptajn Macnamara,“ sagde denne til Rasch, „har jeg Ordre til at anmode Dem om strax at overgive Dem!“

Rasch svarede kun med det ene Ord: „Nej!“ Han roede derefter strax ombord igjen.

Englænderne aabnede nu en heftig Ild mod de to danske Skibe, der ikke bleve dem Svar skyldig. I henved en halv Time udholdt de den ulige Kamp, under hvilken de fra den ene Side bleve beskudte af de engelske Skibe og Kystbatteriet paa Avernakke, paa den anden Side af Nyborg Fæstning, agter ind af „Hound“ og et spansk Feltbatteri.

Endelig vare Skibene saa medtagne, at det var umuligt at gjøre længere Modstand. Paa „Fama“ vare flere Kanoner demonterede, Stormasten overskudt; Skibet

havde faaet tre Grundskud, saa det trak meget Vand, Pumperne vare sønderskudte, og flere af Mandskabet saarede, deriblandt den unge Kadet F. C. Dichmann, der havde faaet en Skraakugle i Hælen. Rasch strøg da Flaget, og kort efter maatte Rosenørn, der paa Pistolskuds Afstand havde kæmpet med de engelske Kanonbaade, følge hans Exempel.

De danske Skibe havde ialt 2 Mand dræbte og 14 saarede. Englænderne havde faaet 1 Officer, Lieutenant Harvey, og 10 Mand dræbte; Antallet paa deres Saarede vides ikke.

Spanierne kunde nu uhindret indskibe sig. De havde havt til Hensigt ogsaa at bemægtige sig Kanonbaadene i Svendborg og Faaborg, men dette Anslag opdagedes i Tide, og Kanonbaadene bragtes i Sikkerhed.

Kampen ved Nyborg var saaledes et Nederlag, men selv Englænderne udtalte deres Beundring for det Heltemod, hvormed Rasch og Rosenørn havde forsvaret deres Skibe og hævdet Flagets Ære. Ved sin Hjemkomst fra Krigsfangenskabet fik Rasch da ogsaa en Tilkjendegivelse af Kongens Tilfredshed med hans Forhold. —

J Midten af August Maaned laa Kaptajnlieutenant Lars Fabricius (født den 15de Januar 1770, død som Kommandør den 11te September 1830) i Dragør med en Styrke af 12 Kanonbaade og 4 Morteerchalupper samt nogle Skytpramme. Ude paa Kjøge Bugt laa et engelsk Linieskib til Ankers.

Den 18de August lettede Linieskibet og stod Nord efter. Da det var naaet op i Nærheden af Aflandshage, vendte det og stod Vester i, men kort efter døde Vinden helt bort, og Linieskibet laa uden Skibsmagt.

Kaptajnlieutenant Fabricius besluttede da at vise Englænderne, at man ikke ustraffet kunde nærme sig Kysterne. Han lod først Skytprammene gaa ud og bugsere Sydøst over, for at de, liggende paa Sydenden af Saltholms Flakket, kunde dække Flotillens Flanke. Selv roede han derefter med Baadene og Morteerchalupperne ud imod Linieskibet.

Efterhaanden kom der imidlertid lidt Brise, som Englænderne benyttede til at vende Øster over hen imod Flinterenden. Kl. 12 om Middagen var Kanonbaadsflotillen paa Skud og aabnede nu en heftig Ild paa Linieskibet, imod hvilket der tillige kastedes nogle Bomber. Englænderne paa deres Side begyndte da ogsaa Ilden, men skød som sædvanlig for højt, hvorimod Kanonbaadenes Kugler med stor Sikkerhed ramte deres Maal. Allerede haabede Fabricius at tvinge Fjenden til Overgivelse; da kom der pludselig en frisk Brise, saa Linieskibet kunde gjøre god Fart. Man skulde nu have troet, at Englænderne vilde benytte sig af Lejligheden, som satte dem i Stand til at manøvrere, til at angribe Kanonbaadene med deres overlegne Artilleri, idet de jo afvexlende kunde benytte deres Batterier paa begge Sider. Men Linieskibet havde allerede faaet en saadan Medfart, at det nu for fulde Sejl flygtede op mod Flinterenden.

I over $1^1/_2$ Time forfulgte Fabricius Linieskibet, der ogsaa fik nogle Skud fra Skytprammene. Englænderne fik adskillige Skud agter ind, men med den stadig opfriskende Kuling fjernede de sig mere og naaede endelig ind paa Malmø Rhed. Fabricius maatte da, uden Tab af Folk, vende om igjen og gaa ind til Dragør. Men han havde paany indbragt Fjenden en alvorlig Frygt for vore tilsyneladende saa uanselige Kanonbaade. —

Lars Fabricius.

Atter vende vi tilbage til Store Bælt, hvor Kaptajnlieutenant, Greve Frederik Christopher Trampe (født den 9de April 1774, afgaaet 1815, død som Kommandør den 4de Februar 1848) havde en rask lille Affaire den 25de August.

Det blæste den Dag en frisk sydlig Brise, og endel fra Holsten kommende Baade og Jagter, ladede med Provisioner, benyttede Lejligheden til at staa Nord paa langs Kysten af Langeland. De anede ikke, at der var engelske Skibe i Nærheden. Inde ved Nyborg laa der imidlertid to engelske Brigger, og da disse opdagede Jagterne ude i Bæltet, sendte de en Baad ud efter dem.

Den Fare, hvori Smaaskibene befandt sig, blev imidlertid ogsaa bemærket i Korsør. Kanonbaadene vare netop fraværende, men Trampe fik hurtig samlet en Snes Mand med Rifler, anbragte dem i Postjagten og løb ud med denne, over mod det engelske Fartøj. Dette havde allerede kapret en lille smørlastet Baad.

Da Postjagten kom op, ændsede Englænderne den ikke videre, de troede ikke, at den var armeret, men ventede tværtimod at faae en ny Prise i den. Stor var derfor deres Overraskelse, da Postjagten strøg forbi deres Fartøj og gav dem en Riffelsalve. Endnu en Salve knaldede, hvorpaa Englænderne raabte, at de overgav sig. Det engelske Mandskab, nemlig 1 Master, 1 Underofficer og 8 Mand, blev strax taget ombord i Postjagten, som med det engelske Fartøj paa Slæb stod tilbage til Korsør, efter at Trampe først havde givet Jagtskipperne Ordre til at holde over langs Sjællands Siden, hvor de engelske Brigger ikke kunde afskære dem. —

I Store Bælt lod ogsaa Schønheyder paany høre fra sig den 2den September.

Den engelske Hovedstyrke i Bæltet laa da oppe under Sprogø, medens to Brigger, nemlig „Kite“ og „Minx“, havde lagt sig til Ankers paa Nordsiden af Sprogø.

Da det ved Solnedgang blev ganske stille, gik Schønheyder sammen med J. J. Suenson og Chr. Wulff ud fra Korsør. I den stille, maaneklare Aften roede Kanonbaadene over under Østsiden af Sprogø og brød derfra pludselig ud mod de to Brigger. Kl. $10^1/_4$ vare Baadene paa Skudvidde og begyndte Skydningen.

Briggerne bleve fuldstændig overraskede. I en Fart kappede de deres Touge, tog Besætningen fra en i deres Nærhed liggende engelsk Kanonbaad ombord og flygtede nu Nord efter, da der til Held for dem kom en lille Brise fra VSV. Medens et Par af vore Kanonbaade bemægtigede sig den engelske Baad, forfulgte Schønheyder Briggerne med Resten, idet han gav dem Skud paa Skud agterind og navnlig lod sigte paa deres Rejsning; denne blev vel endel beskadiget, dog ikke mere, end at Briggerne, da Vinden

Kl. $10^1/_2$ friskede meget i, kunde løbe fra Kanonbaadene. Schønheyder vendte derfor om, tog paa Vejen den erobrede Kanonbaad med sig og gik saa ind til Korsør.

En af Kanonbaadene havde under Kampen faaet 2 Døde og 2 Saarede, paa en anden vare nogle af Aarerne og Bredfokkeraaen skudt over.

Den tagne Kanonbaad, som Englænderne havde forladt i saa stor Hast, at de ikke havde gjort noget Forsøg paa at ødelægge den eller stikke den i Brand, viste sig at være ganske ny og kobberforhudet; den førte en 24pundig Kanon og en Karronade af samme Kaliber. Den fik Navnet „Priis Nr. 1“, men blev forøvrigt i 1811 tilbageerobret af Englænderne. —

Den 1ste Oktober vare nogle armerede Fartøjer ude paa et Kryds mellem Læsø og Svenske Kyst, da de i en temmelig frisk Brise bleve indhentede af Briggen „Cruizer“ paa 18 Kanoner, Lieutenant Thomas Wells. Da Briggen kunde manøvrere rundt om Fartøjerne, havde den derved Overtaget, saaledes at de maatte flygte over under Læsø. Under denne Flugt led Kutteren „Lykkelig“ saa megen Skade, at den maatte overgive sig. Den førtes af Maanedslieutenant Tollef Andersen.

De engelske Beretninger sige, at der ved denne Lejlighed var 20 danske Kanonbaade, Luggere, Kuttere osv. i Ilden, hvilket viser, at man kun kan benytte disse Kilder med stor Kritik. —

Den smukkeste, men ogsaa blodigste Kamp i dette Krigsaar forefaldt den 20de Oktober i Kjøge Bugt.

Som vi erindre, førte Kommandør J. C. Krieger Kommandoen over den kjøbenhavnske Kanonbaadsflotille.

Krieger havde faaet at vide, at en stor fjendtlig Konvoj paa 137 Skibe, der under Bedækning af Linieskibet „Africa“, Kaptajn John Barrett, og nogle mindre Krigsskibe var afsejlet fra Karlskrona, den nævnte Dag var under Opsejling Sønder fra. Han gik da strax ud med sine Kanonbaade, 19 i Tallet, og nogle Marteerchalupper ned til Dragør, hvor han saae, at den største Del af Konvojen allerede var naaet op i Flinterenden tilligemed de mindre engelske Krigsskibe, hvorimod „Africa“ holdt gaaende Sønden for Flinterenden for at dække Konvojens agterste Skibe.

Samtidig var den i Malmø stationerede svenske Kanonbaadsflotille løben ud for at beskytte 5 af Konvojens Skibe, der vare komne paa Grund i Flinterenden. Krieger sendte 7 af sine Baade og Morteerchalupperne imod Svenskerne, selv gik han videre Sønder paa med sine øvrige 12 Kanonbaade.

Da Kaptajn Barrett saae de danske Baade komme, vendte han strax Sønder over for i den temmelig svage Brise at slippe bort. Han kunde imidlertid ikke lægge Lillegrunden foroven, maatte vende for denne Kl. 3, og derved lykkedes det Krieger at komme ham paa Skud. Kort efter blev det blikstille, og henad Kl. 4 kunde Krieger angribe Fjenden med hele sin Styrke.

Krieger lagde sig nu i en Halvkreds med sine 12 Baade agten for „Africa“, der saaledes blev beskudt med en ødelæggende langskibs Ild paa temmelig nært Hold. Englænderne søgte vel ved Hjælp af deres Baade at bringe Bredsiden til, men det store Skib drejedes kun langsomt, saaledes at Kanonbaadene stedse kunde flytte sig saa meget,

at de kunde holde sig agten for det fjendtlige Skib, idet de efterhaanden nærmede sig dette mere og mere.

Efter at Kampen havde varet i over en Time, gik det engelske Flag pludselig ned. Krieger kunde ikke tro Andet, end at Fjenden havde strøget. Under Folkenes Hurraraab lod han Baadene ro imod Linieskibet for at tage det i Besiddelse, men da vore Baade vare komne ind paa Riffelskuds Afstand, gik det engelske Flag atter til Vejrs, og i samme Nu sendte de engelske Marinere en morderisk Musketild ned over Baadene, paa hvilke en Mængde Folk bleve dræbte eller saarede. Krieger lagde sig da atter paa

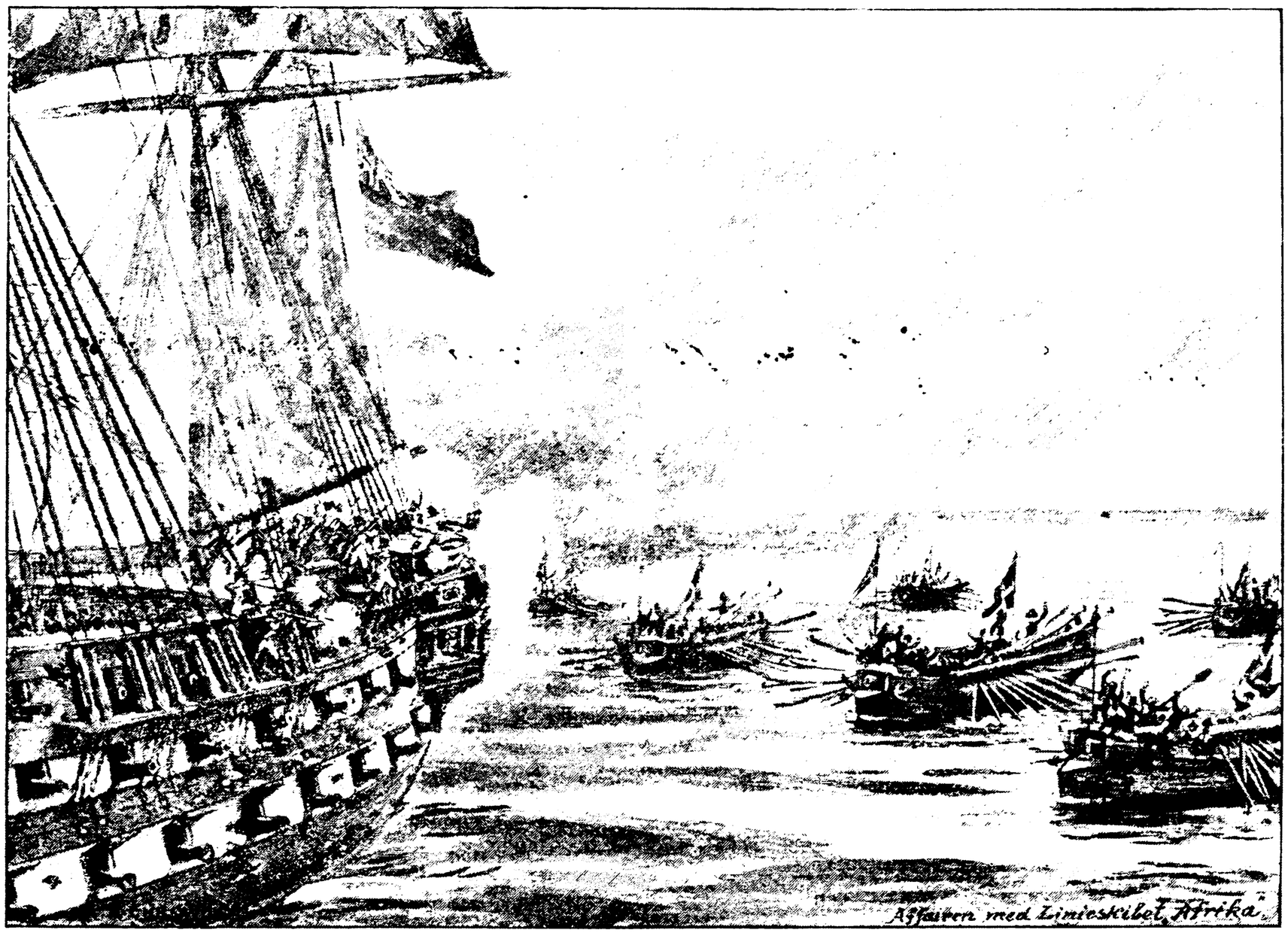
Affæren med Linieskibet „Afrika".

længere Afstand og fortsatte Artillerikampen. Efter nogen Tids Forløb blev „Africa"s Flag atter nedskudt, men denne Gang var Krieger forsigtigere, han ventede lidt, og ganske rigtig — Flaget hejstes atter.

Kl. $6^1/_2$ begyndte Mørket at falde paa; „Africa"s Ild blev svagere og svagere, allerede haabede Krieger, at Linieskibet snart maatte overgive sig. Da skete det som saa ofte i disse Kampe: en Brise sprang op, Linieskibets Sejl kunde endelig fylde, og det svære Skib, der hidtil havde ligget ganske magtesløst, kunde nu faae Fart. Det holdt strax Sønder efter, bort fra Baadene, thi det havde faaet nok. Krieger forfulgte det et Stykke Vej, men da det nu blev helt mørkt, maatte han vende om. En Grund hertil var ogsaa, at han ikke vidste, om den svenske Kanonbaadsflotille vilde forsøge paa at afskære ham med en overlegen Styrke.

Lad os imidlertid et Øjeblik vende os til Flinterenden og høre, hvad der her i Mellemtiden havde tildraget sig.

Endel af vore Kanonbaade havde jo lagt sig udenfor Flinterenden for at holde de svenske Kanonbaade tilbage, saaledes at disse ikke kunde komme „Africa“ til Hjælp. Kommandørkaptajn J. Fisker, der havde Kommandoen over Amagers Landbatterier, fik da Øje paa et Konvojskib, der stod fast et Stykke nordligere. Han sendte strax sin Adjutant, Maanedslieutenant Hans Sonne, med Ordre til Sekondlieutenant Christie om at gaa ud med et Par Kanonbaade for at brænde det, thi selv om det kunde være taget af Grund, var der ikke Vind nok til at bringe det ind.

De svenske Kanonbaade laa skjulte bag Koffardiskibene. Da nu Christie nærmede sig, brød de pludselig frem og beskød ham, men paa saa lang en Afstand, at han ikke fandt det Umagen værd at svare. Desuden opdagede han, at Svenskerne selv havde sat Ild paa det omhandlede Skib, saa de sparede ham Ulejligheden. Han vendte derfor om og roede tilbage til Amager. Havde Svenskerne været lidt mindre hidsige og have ladet ham komme nærmere, vilde han let være kommen i en slem Knibe.

De svenske Kanonbaade vare ligeledes vendte og gik tilbage til Malmø, idet deres Anfører, Oberstlieutenant Diederichs, vilde, som han selv siger i sin Rapport, raadslaa med Konvojens Chef. Denne Raadslagning førte til, at han atter løb ud for at brænde de grundstødte Skibe. Et Skib var dog blevet taget af vore Kanonbaade.

Mørket var nu faldet paa. Man kunde høre, at Kampen ude mod „Africa“ var ophørt, og med en vis Ængstelse ventede man paa Kriegers Komme. Endelig Kl. 11 om Aftenen opdagedes hans Baade komme roende ind, og hele Flotillen lagde sig nu ved Dragør for at vente paa, om Svenskerne vilde komme. Men disse vare atter gaaede ind til Malmø.

Ved Optælling viste det sig nu, at Kriegers Deling havde 28 Døde og 36 Saarede; blandt disse vare Maanedslieutenanterne Otto Frederik Kjerulff og Octavius Gedde, hvilken sidste aldrig kom sig efter sine Saar; han døde den 31. Juli 1811.

Hvad endelig „Africa“ angaar, da havde den faaet sine Skibssider gjennemskudte, saa at de paa flere Steder lignede et Sold; gjennem Agterspejlet alene var der gaaet 70 Kugler. Sejlene vare aldeles gjennemhullede, Rejsningen halvvejs ødelagt, Master og Ræer stærkt forskudte, alle Fartøjerne splintrede. Det havde 9 Døde og 53 Saarede, hvoriblandt Chefen og 2 Mariner-Lieutenanter. Paa Grund af de mange Skud i Vandgangen var det halvt synkefærdigt, dog naaede det paa Pumperne tilbage til Karlskrona. Her blev det istandsat saameget, at det kunde gaa hjem til England, men dette var dets sidste Rejse. Skibet var saa ødelagt, at det var umuligt atter at sætte det i kampdygtig Stand, og det blev derfor liggende i England som et talende Vidnesbyrd om, at de danske Kanonbaade ikke vare gode at bides med. —

Den sidste Kamp i dette Aar i de danske Farvande forefaldt egentlig kun halvt paa Søen, men det var dog Flaadens Mandskab, der kæmpede, og vi ville derfor her ikke forbigaa den.

I Østersøen paa de smaa Klippeøer Ertholmene var der i sin Tid (1684) anlagt en Fæstning Christiansø til Beskyttelse for de danske Krigsskibe, som kom herned. Nu var den jo imidlertid til Nytte for vore Handelsskibe, der flere Gange vare tyede herind. Den engelske Admiral Saumarez besluttede derfor at ødelægge Fæstningen.

Dennes Kommandant var Kaptajnlieutenant Johan Henrik August Kohl, født den 2den September 1764 netop paa selve den lille Klippeø, han nu skulde forsvare. Han havde tidligere faret til Søes, var derefter bleven Landofficer og var senere traadt i Marinens Tjeneste, idet han var bleven udnævnt til Kommandant paa Christiansø, en Post, som hans Fader ligeledes havde beklædt. Han døde 1812 som Kaptajn.

Som Kommandant havde Kohl gjentagne Gange gjort sig bemærket ved at redde Menneskeliv under farlige Omstændigheder. Exempelvis skulde vi omtale et enkelt saadant Tilfælde.

I September 1803 havde der næsten i fjorten Dage raset en uafbrudt Storm, og en Mængde Skibe vare efterhaanden søgte ind i den lille Nødhavn mellem Klippeøerne. En Eftermiddag kom en Flensborgerjagt drivende ind mod Havnen. Lodserne erklærede, at det var umuligt at gaa ud, Jagten drev nærmere og nærmere, indtil den endelig stødte paa et Skær $1^1/_2$ Kabellængde udenfor Havnen. Skipperen klyngede sig fast til et af Sidetaklerne med sin halvvoxne Søn i Armen, de to Matroser søgte op i Vantet, Skibsdrengen var kommen op paa Bakken.

Kohl.

En Mængde Mennesker havde samlet sig nede ved Havnen, og fire Mand gik nu i en Baad for at ro ud til Jagten. De bleve imidlertid slaaede tilbage af Søen og vendte derfor om.

Netop i dette Øjeblik kom Kaptajnlieutenant Kohl ned til Havnen. Øjeblikkelig sprang han i en Baad og raabte, om Nogen vilde dele den Glæde med ham at redde de Skibbrudne. Fire Mand af Fæstningens Besætning sprang til, og Kohl roede nu ud. Netop som han naaede Vraget, kom en svær Braadsø rullende. Den fyldte Baaden, slog Aarer og Aaretolle i Stykker og rev Skibsdrengen overbord. Da Folkene i Land saae den Fare, hvori deres afholdte Kommandant svævede, kastede otte af dem sig strax i to Baade, og det lykkedes dem at naae ud til Vraget. Her havde en svær Sø revet Sønnen bort fra Skipperens Arme, idet de begge slyngedes i Søen, men Kohl havde været saa heldig at bjerge dem op i sin synkefærdige Baad. Ogsaa de to Matroser bleve reddede. Kohl blev belønnet med Medaillen for ædel Daad, som ogsaa tilkjendtes Folkene af hans Besætning, der havde taget Del i Redningen. — .

Efter denne lille Afbrydelse vende vi tilbage til Begivenhederne i 1808.

Om Morgenen den 24de Oktober, netop som det begyndte at lysne, fik Kohl Melding om, at der var fjendtlige Skibe i Sigte i SØ., og at de med den sydvestlige Vind holdt bidevind ind mod Øen.

Kohl var hurtig paa Benene og ilede op paa Fæstningstaarnet, hvorfra han nu

kunde overse Fjendens Styrke, nemlig 2 Linieskibe, af hvilke det ene var en Tredækker, 1 Fregat, 1 Brig, 1 Kutter og 3 Bombarderfregatter, der, som det senere viste sig, hver førte 2 svære Morterer.

Øjeblikkelig lod Kohl Trommen røre, og Alle indtoge deres Poster, klare til at tage imod Fjenden.

Kl. 7 lagde de tre Bombarderskibe sig til Ankers i en Linie omtrent 4000 Alen Øst for Fæstningen, og Kl. $7^1/_2$ begyndte de Bombardementet. Kohl lod da ogsaa Skydningen begynde med Fæstningens svære Kanoner og Morterer, der kunde række Fjenden.

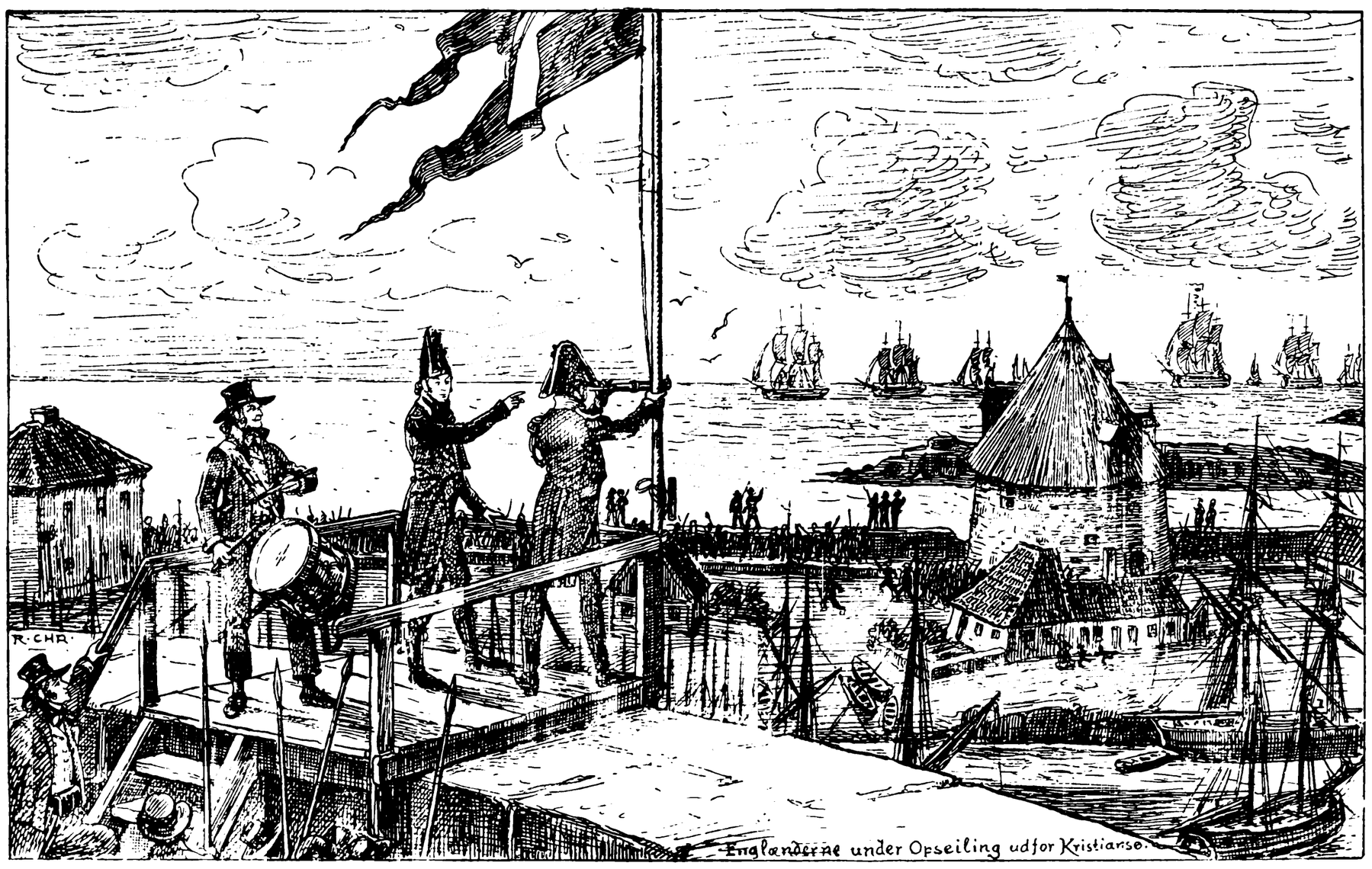

Snart efter, at Kampen var begyndt, sprang en Bombe i Nærheden af det Sted, hvorfra Kohl ledede Kampen. Et Stykke af Bomben ramte Kohls venstre Ben, saa han faldt omkuld. Han rejste sig dog strax igjen, men kunde ikke støtte paa det haardt saarede Ben, hvorfor han, da han havde faaet en foreløbig Forbinding lagt paa, lod sig bære op paa Møllebakken, hvorfra han havde den bedste Oversigt, og her forblev han lige til Kampens Slutning, idet han erklærede, at han hellere vilde sprænge Fæstningen i Luften fremfor at overgive sig.

De øvrige 5 fjendtlige Skibe havde hidtil ligget opbrast noget Sønden for Fæstningen. Kl. 9 brøste de fuldt og stode i Linie op Østen om Øen, idet de under Forbifarten gav det glatte Lag, hvorefter de vendte og gjentoge denne Manøvre flere Gange.

De fleste af Fjendens Bomber faldt paa Klipperne, hvor de revnede, inden de sprang, og de gjorde derved kun ringe Skade. Endel af dem ramte dog Husene eller Skibene i Havnen; disse sidste bleve vel noget molesterede, dog sank intet af dem.

Et Bud kom under Kampen ilende op paa Møllebakken for at melde Kohl, at en Bombe var falden i Fangehuset, hvor den havde dræbt 6 svenske Krigsfanger. Ligeledes berettede Budet, at en Kone, der vilde bringe sin Mand noget Mad ude paa hans Post, var bleven dræbt af et Bombestykke.

Kort efter hørtes pludselig et voldsomt Knald oppe paa Møllebakken. Det var en af de her staaende Morterer, der var sprungen, idet den blev affyret. Heldigvis kom Ingen til Skade derved. Derimod blev Underkanoneer Hans Ude, der betjente en af Kanonerne, haardt saaret i sin venstre Arm af en fjendtlig Kugle. Han vilde dog ikke staa tilbage for sin Kommandant, men blev paa sin Post til Kampens Ophør.

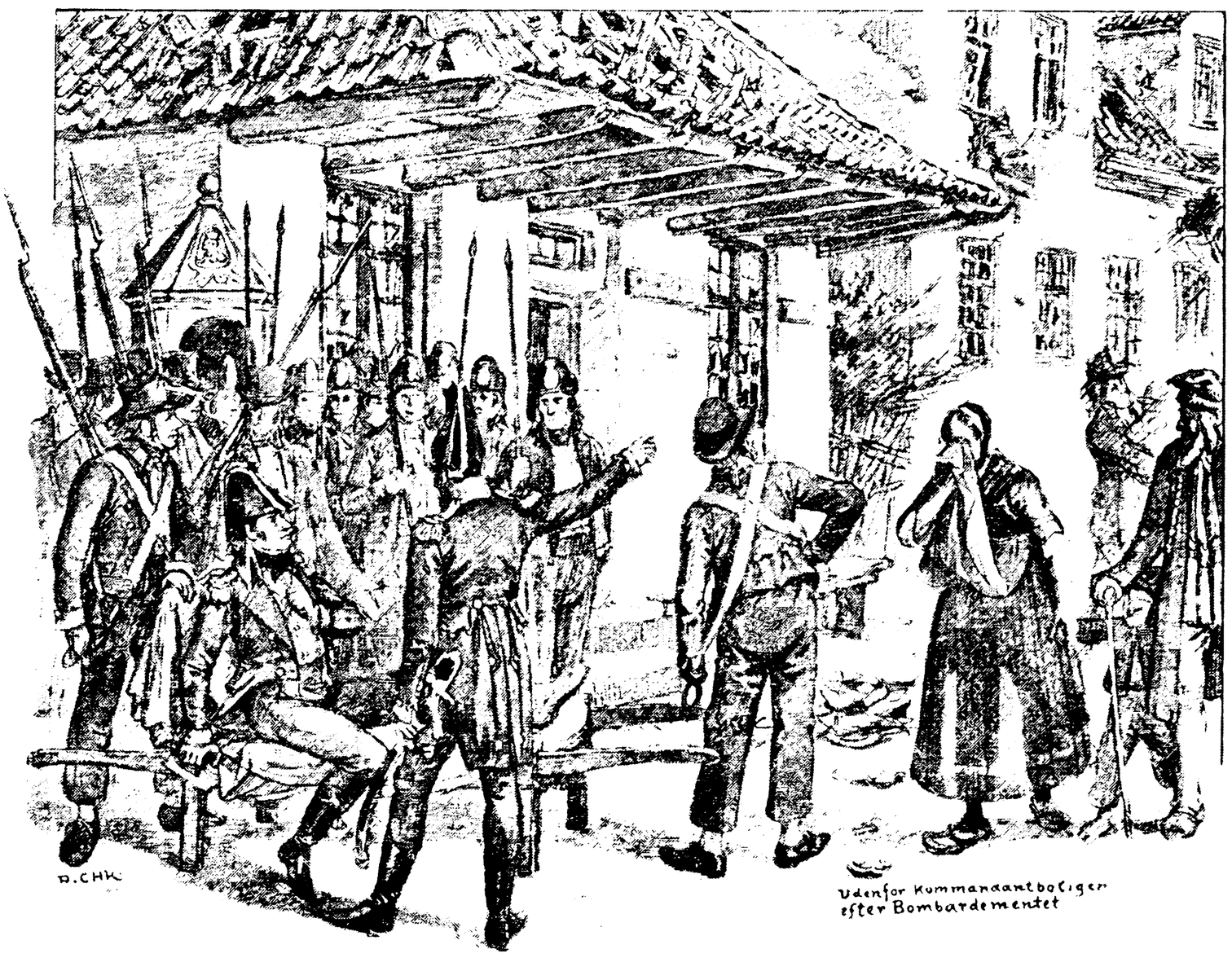

Vinden gik nu sydlig, og den fjendtlige Hovedeskadre, som da netop var kommen Norden for Fæstningen, faldt derved i Læ og kunde ikke komme op; den stod da Øster ud, bort fra Fæstningen.

Klokken var da $11^1/_2$. Nu lettede ogsaa de tre Bombarderskibe og stod ud til deres Kammerater. De havde ialt kastet mellem 250 og 300 Bomber ind mod Øen.

Nu først lod Kohl sig bringe hjem, men her saae det sørgeligt ud. Hans Hus og hans Bohave var omtrent fuldstændig ødelagt.

Af Saarede fandtes der foruden Kohl og Ude endvidere Underkanoneer Niels Petersen, 4 Mand af det fra Bornholm engagerede Mandskab, en Skipper ved Navn Bruus, en svensk Matros og en Skipperkone. Ialt havde Fæstningen saaledes efter det 4 Timers heftige Sammenstød kun 7 Døde og 10 Saarede.

Det er ikke oplyst, hvor stort et Tab Fjenden havde. Men det har dog

næppe været ganske ringe, siden Englænderne efter 4 Timers Kamp indstillede deres Angreb.

I nogle Timer bleve de liggende NØ. for Øen. Hen paa Eftermiddagen gik det ene af Linieskibene, Kutteren og de 2 Bombarderfregatter Vester efter og passerede Hammershus i Mørkningen. De øvrige Skibe stode Nord paa.

Kohl havde saaledes afslaaet Angrebet paa en saadan Maade, at det ikke oftere blev fornyet. —

Vi forlade nu de danske Farvande for at se, hvorledes Aaret var gaaet oppe under Norges Kyster.

Det var jo af stor Vigtighed at beskytte Farten mellem Jylland og Norge for at kunne tilføre dette Land de nødvendige Forraad, navnlig af Korn. Til Udførelsen af dette Hverv havde man i Norge kun et eneste Skib, nemlig Briggen „Lougen“, armeret med 20 18pundige Kanoner og kommanderet af Premierlieutenant Peter Frederik Wulff (født den 26de November 1774, senere i lang Tid Kadetchef, død som Kontreadmiral den 2den Februar 1842).

Da Chefen for den norske Sødefension, Kommandør Lorentz Fisker, havde faaet Meddelelse om, at en engelsk Brig krydsede paa Sydvestsiden af Norge, hvor den havde taget flere Priser, gav han Wulff Ordre til fra Christianssand at gaa Vester efter og søge at lokke den fjendtlige Brig ind til Hitterøen, hvor en Deling Kanonbaade vare posterede.

Medens Wulff nu holdt krydsende udenfor Lindesnæs, blæste det op med stiv Kuling af SØ., og da tillige Strømmen satte ham udefter, besluttede han at løbe ind i Rasvaags Havn paa Hitterøen, hvor han ankrede den 14de Marts Kl. 1 EM.

Samme Dag Kl. 5 opdagedes den engelske Brig udenfor. Den var i Færd med at opjage en Galease, og Wulff besluttede da strax at løbe ud.

Den engelske Brig hed „Childers“, førte 14 12pundige Karronader og var saaledes „Lougen“ noget underlegen i Styrke. Den kommanderedes af Kaptajn William Henry Dillon.

Inden Wulff var naaet ud til Fjenden, havde han den Ærgrelse at se, at Galeasen blev tagen inde under Land af „Childers“s Fartøjer og sendt til Søes. Endelig Kl. 7 var „Lougen“ paa Skud og aabnede sin Ild, og i 4 Timer holdtes nu Kampen gaaende, idet de to Modstandere ved jævnlig at vende søgte at faae Luven fra hinanden, medens de

under Forbifarten vexlede Lag. Englænderne skød temmelig højt, saaledes at „Lougen“s Sejl snart bleve dygtig sønderrevne. Sagtens har den engelske Chef havt til Hensigt først at ødelægge „Lougen“s Rejsning for derved at sætte den ud af Stand til at manøvrere. Dette lykkedes dog ikke. Det viste sig forresten, at Englænderne skød ikke alene med Kugler og Skraa, men ogsaa med Søm og Jernstumper.

„Lougen“s Ild var derimod bedre rettet, og „Childers“ blev efterhaanden godt tilredt.

Ombord i „Lougen“ var Stemningen efterhaanden bleven helt lystig, da ikke en eneste Mand var saaret. Lægen, Doktor Hoffmann, kom jævnlig op paa Dækket og morede Officererne ved at synge lystige Viser for dem.

P. F. Wulff.

„Jeg har jo intet Andet at bestille,“ sagde han. „Ikke saa meget som en lumpen Arm eller et Ben at sætte af!“

„Ja, Tak skal De have for Deres Venlighed, Doktor,“ bemærkede Næstkommanderende, Sekondlieutenant Wigelsen, „men jeg foretrækker dog at høre Dem synge.“

Endelig, henad Kl. 11 om Aftenen, da „Lougen“ atter var vendt og „Childers“ ligeledes, stode Briggerne over hver sin Boug mod hinanden, og det var umuligt at afgjøre, hvilken af dem der skulde være heldig nok til at gaa foran om Modstanderen. Det blæste jo stivt, og man førte derfor kun Mærssejlene og Undersejlene.

Wulff stod tilligemed Officererne agter ude og passede paa. Snart tog „Lougen“ lidt, snart Englænderen lidt, det var ret spændende.

„Kunde vi blot faae lidt mere Fart,“ bemærkede Wigelsen, „saa skulde vi nok faae Overtaget.“

Ved den agterste Kanon var Wulffs yndede Hovmester Kanonkommandør. Halvhøjt sagde han til Folkene ved Kanonen: „Hvorfor sætter vi ikke ogsaa Bramsejlene, saa gaar vi ham nok forover!“

Dette hørte Wulff. Han greb strax Vinket, idet han udbrød: „Det har Fyren min Sandten Ret i! Bramsejl los!“

I en Haandevending var Ordren udført. „Lougen“ hev dygtig over under dette Pres af Sejl, men den gik nu rask frem, og en halv Snes Minutter efter løb den klos foran om „Childers“.

I „Lougen“ stod man klar ved alle Kanonerne, og idet man nu passerede Fjenden, fik denne hele Laget ret forind med en saadan Virkning, at „Childers“ øjeblikkelig faldt af for Vinden, satte alle Sejl og flygtede NV. i med Vinden ret agterind.

Wulff fulgte nu efter Fjenden, men „Childers“ sejlede bedre, og Afstanden mellem Skibene forøgedes mere og mere. Endelig Kl. $1^1/_2$ var „Childers“ naaet ud til

en svær Orlogsmand, der forgjæves havde søgt at krydse sig op. Da først drejede Wulff til Vinden og holdt ind mod Havnen.

„Lougen“ havde hverken Døde eller Saarede, derimod havde den faaet baade staaende og løbende Gods temmelig beskadiget, hvilket dog snart atter var istandsat. Alle Officererne, Sekondlieutenanterne Wigelsen og Havn og Kadet-Maanedslieutenant Schmidten fremhævedes af Chefen for deres Mod og Aandsnærværelse.

„Childers“ var derimod i en sørgelig Forfatning; 2 Mand vare faldne, 9 haardt saarede, deriblandt Chefen, som havde mistet det ene Ben. Master og Rejsning vare meget ødelagte, Briggen havde faaet 8 Grundskud, hvorved den trak saameget, at der

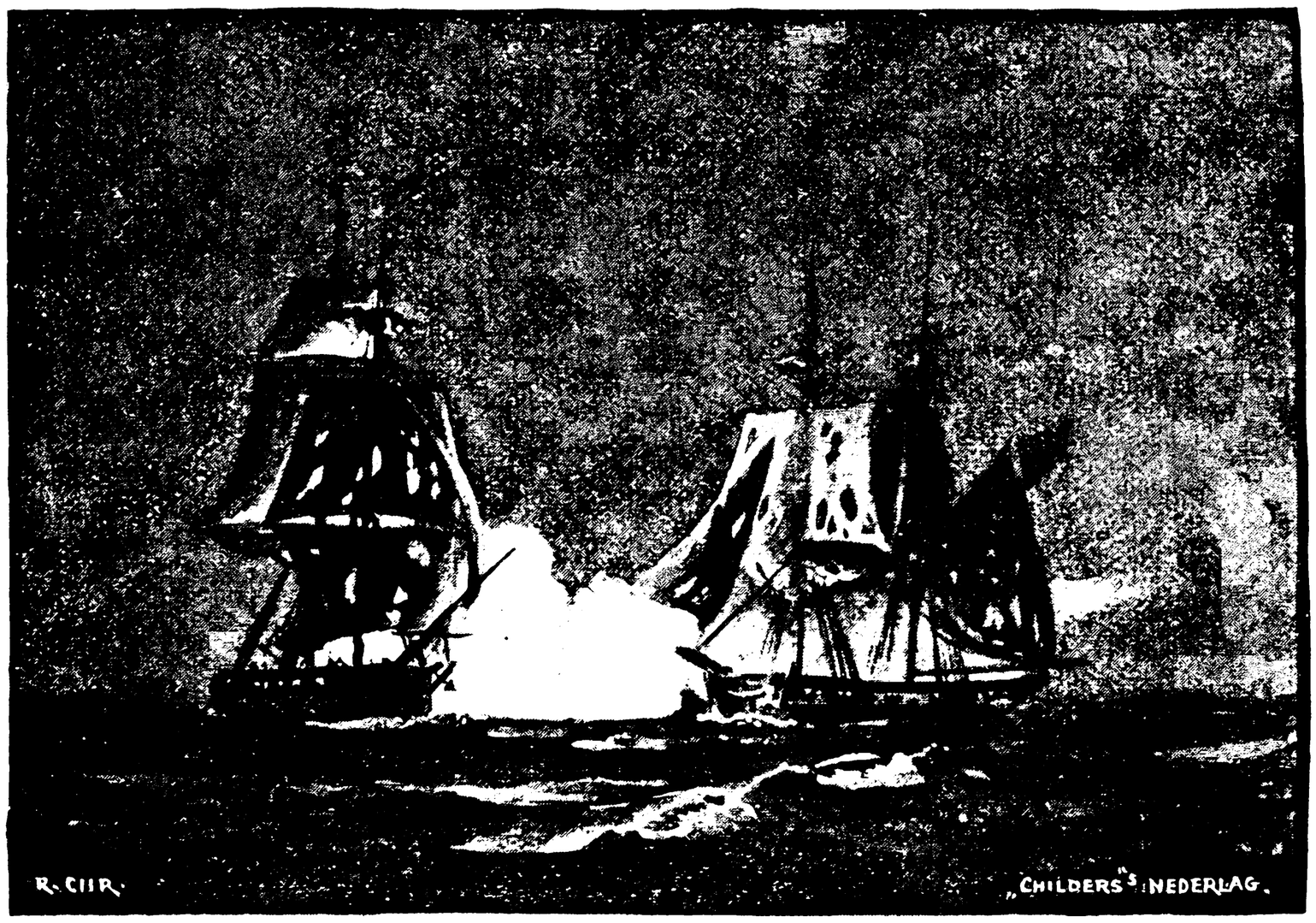

stod 5 Fod Vand i Lasten, saaledes at Alt dernede flød rundt. Det var kun lige netop, at den kunde naae over til Leith, og den viste sig aldrig mere under Norge.

At Chefen havde gjort en tapper Modstand, er sikkert. Men han plettede selv sit Rygte ved at indgive en ganske usandfærdig Rapport, i hvilken han meddelte, at han havde jaget „Lougen“ paa Flugt helt ind til de norske Skær, og han opnaaede derved at blive forfremmet. —

Den norske Sødefensions Hovedstyrke var i Begyndelsen af Aaret samlet i Frederiksværn. Den havde da blandt Andet den Opgave at forhindre, at den svenske Hær skulde støtte sin venstre Flanke til Havet og til de Kanonbaade, som i denne Anledning vare samlede i Strømstad og i andre nær den norske Grændse liggende svenske Skærgaardshavne.

For at rekognoscere, hvorledes den svenske Søstyrke var fordelt her, gik den 27de April Kommandør Lorentz Fisker selv ud med 24 Kanonbaade fra sin Station i Grævlingesund mellem Hvaløerne. Han roede over mod Strømstad, men i det smalle

Indløb her blev han modtagen af en levende Ild fra 4 svenske Kanonbaade og et Bombarderfartøj, som under Befaling af Kaptajn Norberg havde indtaget en særdeles heldig og dækket Stilling bag Skærene ved Furuholm. I $1^1/_2$ Time holdtes Kampen vedlige, men det var ikke muligt at bryde Kaptajn Norbergs tappre Modstand, uagtet et Par af hans Kanonbaade bleve saa beskadigede, at de maatte bugseres bort, og da Fisker nu havde faaet Vished om Fjendens Styrke paa dette Sted, trak han sig tilbage til Hvaløerne med et Tab af 7 Døde og 4 Saarede.

Henved en Maaned senere laa Premierlieutenant Jochim Lund (født den 5te Juli 1779, død som norsk Kaptajn den 9de April 1841) med en Division paa 6 Kanonbaade ved Hvaløerne, da han blev angreben af 30 svenske Kanonbaade. Denne Gang laa de norske Baade godt dækkede, medens de svenske Fartøjer vare mere udsatte. Efter $1^1/_2$ Times Kamp maatte Svenskerne trække sig tilbage med uforrettet Sag og med et ret betydeligt Tab, medens Lunds Division ikke havde lidt noget videre.

Iøvrigt kom det ret jævnligt til Smaakampe mellem de norske og svenske Kanonbaade i disse Farvande, uden at disse Kampe dog frembøde synderlig Interesse. —

Ved Kjærringvigens Havn mellem Sandefjord og Laurvig forefaldt i dette Foraar en rask lille Begivenhed.

I nogle Dage havde fjendtlige Skibe viist sig udenfor Kysten her, og den 7de Maj om Morgenen vare to Fregatter tæt inde under Land. Den ene af dem jagede en lille Brig fra Drammen, der havde lastet Korn i Laurvig og nu stod Øster efter tæt langsmed Skærene. For at undgaa Fjenden søgte Briggen ind i Kjærringvigens Havn, men Fregatten sendte to armerede Fartøjer ind efter den, og da disse nærmede sig Briggen, flygtede dennes Mandskab i Land for at skjule sig i Skoven.

Imidlertid vare Rodeformændene Anders Hovland og Peter Hovland komne til med 6 Mand af Kystværnet. Til dem sluttede sig Lodsen i Kjærringvigen Ole Larsen. De bleve strax enige om, at Englænderne ikke uden videre skulde faae Lov til at tage Briggen, og de toge da en dækket Stilling inde mellem Klipperne i Nærheden af Briggen.

Det ene engelske Fartøj var nu lige tæt ved Briggen, og Ole Larsen vilde allerede skyde. Da sagde Anders Hovland:

„Vi bør først raabe dem an! Vi vil ikke skyde dem paa Snigmordervis!“

Med disse Ord traadte han frem foran Klipperne og prajede ud til Englænderne:

„Vend om, ellers skyder vi!“

Englænderne svarede kun ved at slaa en høj Latter op. De to Officerer og Kvartermesteren agter i Baaden trak deres Sabler, og Fartøjet lagde da til paa Siden af Briggen.

Anders Hovland vendte sig nu om til sine Folk og sagde:

„Saa, nu har vi varet dem. Nu faar vi gjøre vort Bedste!“

Dermed blev der givet Ild paa Englænderne. Anders Hovland og Ole Larsen skød hver sin Mand ned, et Par andre bleve saarede. Ved denne uventede Hilsen bleve Englænderne saa konsternerede, at de strax toge Flugten. De sendte vel nogle Skud ind mod Kystværnsfolkene, men uden Virkning, da disse vare dækkede bag Stenene. Ogsaa det andet engelske Fartøj, som var længere ude, vendte om og søgte

tilbage til Fregatten. Englænderne have aabenbart troet, at der var en langt større Styrke posteret i Land.

Ole Larsen og de to Brødre Hovland gik nu strax med Lodsbaaden ombord i Briggen og fik denne bragt længere ind i Havnen, klare til atter at modtage Englænderne. Men disse vendte ikke tilbage, Fregatten stod strax efter til Søes, og Briggen var reddet. —

Divisionen ved Bergen, bestaaende af Kanonskonnerten „Odin“ og 4 Kanonjoller, blev kommanderet af Premierlieutenant Johan Christian August Bjelke (født den 14de August 1781, død som Kommandørkaptajn den 25de November 1846).

De første Dage af Maj kom den hollandske Fregat „Gelderland“ under Havari ind til Bergen, hvor den vilde istandsætte en Læk. Den var nogle Dage tidligere afgaaet fra Texel for at konvojere nogle hollandske Koffardiskibe over Nordsøen. Englænderne havde faaet Nys herom, og de havde strax truffet Anstalter til at faae fat i den hollandske Fregat, idet de den 10de Maj sendte Fregatten „Tartar“ paa 32 Kanoner, kommanderet af den unge og dristige Kaptajn George Bettesworth, fra Leith over til Farvandene udenfor Bergen.

Da den engelske Fregat viste sig her den 12te, traf man strax alle Forberedelser til at tage imod den. I Indløbene mellem Skærene blev der lagt Patrouillefartøjer for at passe paa. „Gelderland“ var da allerede afgaaet med sin Konvoj til Ostindien.

Ved at hejse hollandsk Flag havde Bettesworth lokket nogle Fiskere ud, og han tvang dem nu til at lodse „Tartar“ ind til Bjørøen, der ligger henved 2 Mile Sønden for Bergen.

Om Aftenen gik han selv med 3 bevæbnede Fartøjer fra Fregatten og roede ind imod Bergen, idet han haabede at overrumple de Norske og da kunne tage „Gelderland“. Tillige havde Kaptajn Bettesworth været saa snild at ødelægge Signalstationen paa Klepholmen.

Ude paa Gjeltefjorden laa et Patrouillefartøj med 4 Soldater. I den stille og taagede Nat kunde de ikke se ret langt bort, men derimod hørte de tydelig Aareslagene fra de fjendtlige Fartøjer. Pludselig dukkede tre Baade frem i Taagen. Normændene raabte dem an, og da der intet Svar kom, skød de paa Baadene. Disse sendte da strax en Salve, hvorved en af de norske Soldater dræbtes. Englænderne roede nu løs paa Patrouillebaaden og lagde sig rundt om den. De tre norske Soldater værgede sig tappert, men de vare snart saa forhuggede og saarede, at de maatte give sig.

Inde i Byen havde man imidlertid hørt Geværskuddene, og Alt var nu klart til at modtage Englænderne. Kaptajn Bettesworth roede dog videre, uagtet han kunde tænke sig, at en Overrumpling nu ikke kunde finde Sted. Ved Indgangen til Havnen stødte hans Fartøjer paa en Jernkjætting, der var trukken tværs over Farvandet. Det var umuligt at komme over denne Hindring, og Bettesworth maatte derfor med uforrettet Sag vende tilbage til „Tartar“, der nu et Par Dage blev liggende ude paa sin Ankerplads ved Bjørø for at afvente en bedre Lejlighed.

Da man nu i Bergen blev kjed af at se den fjendtlige Fregat i Nærheden, fik Lieutenant Bjelke Ordre til at angribe og fordrive den.

Den 16de Maj Kl. $2^1/_2$ om Morgenen roede han da afsted med Kanonskonnerten

og de 4 Kanonjoller. Det var stille Vejr og noget taaget. Da han var kommen tværs af Qvarven, opdagede han inde under Stangen en Barkas, der aabenbart var fjendtlig. Han styrede da ned imod den og sendte den et Skud, hvorpaa den strax flygtede ud efter, og da den roede bedre, var det umuligt at indhente den med de tungt roende Kanonbaade. Det viste sig imidlertid herved, i hvilken Retning man skulde søge Fregatten, og da det hen paa Morgenstunden klarede af, fandtes da ogsaa „Tartar“ imellem Bjørø og Bartholmen. Bettesworth havde aabenbart ogsaa søgt at komme i Kast med Kanonbaadene, thi hans Fartøjer vare spændte for Fregatten for at bugsere denne ind ad Fjorden.

Nu aabnede Bjelke Ilden paa „Tartar“, som foreløbig kun kunde svare med sine Bougkanoner. Den forsøgte vel ved Fartøjernes Hjælp at svaje Bredsiden til, men Bjelke

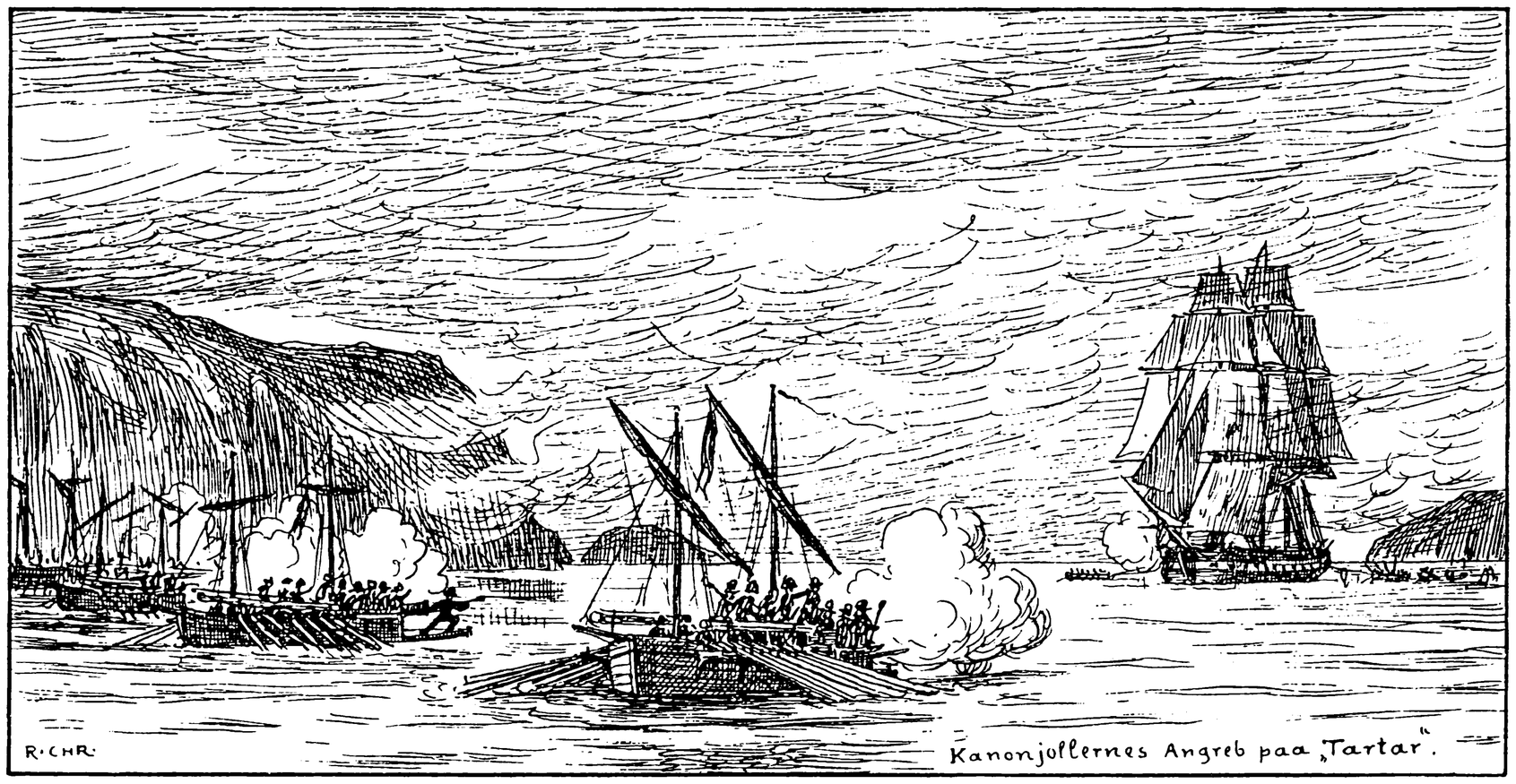

Kanonjollernes Angreb paa „Tartar“.

lod da strax skyde paa de bugserende Baade, og en af disse ramtes af en Kugle, saaledes at den gik tværs over.

Fregatten var nu i en temmelig mislig Stilling og fik flere Gange Kanonbaadenes Ild ret forind. Englænderne skøde temmelig højt, dog lykkedes det dem at bortskyde nogle af Kanonbaadenes Aarer. Selv led „Tartar“ derimod betydeligt, strax i Begyndelsen af Kampen blev den tappre Kaptajn Bettesworth dræbt, netop som han var i Færd med selv at rette en Kanon; en Kadet faldt ved hans Side. Kommandoen blev nu overtagen af Fregattens Næstkommanderende, Lieutenant Caiger.

Endelig, efter at der var kæmpet i henved 1 Time, kom der en sydlig Brise, saaledes at Fregatten kunde faae Fart. Den satte nu Kursen op Norden om Gjeltefjorden for at slippe ud denne Vej. Det var umuligt for Bjelke at standse den, og han roede derfor indenskærs for at lægge sig saaledes, at han ved Fregattens Udsejling atter kunde beskyde den. Ogsaa ved denne Lejlighed led Fregatten endel, hvorimod dens Ild ikke anrettede nogen Skade paa Kanonbaadene.

Først Kl. 4 EM. slap „Tartar“ ud forbi Herlø, efter at Englænderne forinden havde

sat de saarede norske Soldater i Land. Med en frisk Bramsejls Kuling af SSV. fjernede Fregatten sig hurtig fra Kysten.

Foruden sin brave Chef havde den mistet Trediekommanderende, to andre Officerer, en Kadet og saa mange af Folkene, at det kun var med stort Besvær, at dens Sejl kunde manøvreres. Den havde flere Kugler i Skroget, og Rejsningen var ogsaa noget forskudt.

Kanonbaadene havde kun et meget ringe Tab, 4 Døde, og alle Baadene vare i kampdygtig Stand.

Kampens Udfald vakte saa stor Begejstring i Bergen, at Byens Borgere strax besluttede at sætte et Par Kanonbaade under Bygning. —

Svenskerne havde efterhaanden samlet Hovedstyrken af deres Sødefension inde i Dynekilen, hvor der foruden endel Kanonbaade laa nogle Fregatter og Brigger. Disse vovede sig dog kun af og til ud fra deres Smuthul. Saaledes gik sidst i Maj Fregatten „Freja“ paa 40 Kanoner ud og krydsede indtil 6 Mil udenfor Skærgaarden i den Hensigt mulig at opbringe nogle norske Fartøjer.

Da der kom Melding herom til Frederiksværn, sendte Kommandør Fisker en lille Styrke ud, bestaaende af 1 Kanonchalup og 4 Kanonjoller under Kommando af Premierlieutenant Johan Nicolai Krag Hensler (født den 23de April 1780, død som Kaptajn den 25de September 1822).

Den 23de Maj ved Middagstid naaede Hensler, der selv førte Kanonchaluppen „Næstved“, ud under Svenø. Han opdagede da Fregatten ude til Søes; med en laber Kuling af SØ. styrede den ØNØ. hen, bidevind med Styrbords Halse. Fregatten gjorde da ret god Fart, hvorfor Omstændighederne ikke kunde tilraade Hensler at gaa ud med Baadene. Han blev derfor rolig liggende ved Svenø, da det lod til, at Vinden vilde flove.

Dette slog ogsaa til, Kl. $1^1/_2$ var det helt stille, og Hensler roede derfor ud med sine 5 Baade, uagtet Fregatten var over 2 Mile til Søes.

Det var en ret anstrengende Roning, men Folkene hængte i af alle Kræfter. Endelig Kl. $3^1/_4$ vare de nær nok til at aabne Ilden, idet de havde lagt sig saaledes med Baadene, at de kunde beskyde „Freja“ agterfra.

Fregatten firede nu tre af sine Fartøjer af for at svaje saaledes, at den kunde vende Bredsiden til. Det lykkedes den ogsaa nogle Gange, saaledes at den kunde give Baadene sit fulde Lag, som dog gik virkningsløst hen over dem, medens de norske Kugler flere Gange ramte Fregattens Skrog.

Lidt efter Kl. 4 kunde man imidlertid skimte en blaa Stribe paa Vandet ude i NV. Hensler prajede til Baadene om at skyde saa hurtig som muligt, i det Haab at tvinge Fregatten til Overgivelse, inden Brisen naaede den. Dette skulde dog ikke lykkes. Kl. $4^1/_2$ begyndte Fregattens Sejl at fylde, den hejste sine Fartøjer og holdt derefter SØ. hen, bort fra Baadene. Mere og mere friskede det i, Fregatten fjernede sig hastig over ad Dynekilen til. Det var omsonst at prøve paa at forfølge den, men Hensler, der nu havde faaet Forstærkning af 3 Kanonbaade under Premierlieutenant Spørck, roede dog en Mils Vej efter den og blev liggende til Kl. 6 for at vise, at han var rede til at optage Kampen igjen, hvad „Freja“ dog ikke viste nogen Lyst til.

Baadene havde ikke lidt noget Tab, derimod havde Fregatten sikkert nok faaet Kuglernes Virkning at føle, ellers havde den vel næppe opgivet Kampen.

Paa en af Henslers Baade kommanderede den unge Sekondlieutenant Johan Christian Grove (født den 4de November 1789, død som Kaptajn den 4de Juni 1834). Han havde under hele Kampen selv betjent sin Kanon, og Hensler fremhæver den Hurtighed og Sikkerhed, hvormed han sendte sine Kugler mod Fjenden. —

Den 14de Juni blev Maanedslieutenant Pentz Smith sendt ud fra Arendal med en Kanonjolle for at rekognoscere langs Kysten. Tidlig paa Morgenen den 15de opdagede han en Fregat tæt inde under Kysten, og Smith roede da strax uforsagt imod den. Da han kom nærmere, bemærkede han, at den førte fransk Flag saavel under Gaffelen som paa Fortoppen. Inde under Land sejlede to Joller nok saa fredelig i Færd med at dørge Makrel. Fregatten sendte nu nogle skarpe Skud efter Fiskerne og begyndte at jage dem saa langt ind, at den selv kom indenfor de yderste Skær ved Nærestø. Nu var imidlertid Smith kommen indenfor Skudvidde og sendte 3 skarpe Skud efter Fregatten, som paa sin Side, dog uden Virkning, sendte nogle Kugler efter Kanonjollen. Denne roede stadig fremad, hvorimod Fregatten strax drejede Sønder over, satte sine Bovenbramsejl og stod til Søes ud mellem de blinde Skær og Rev rundt om, saa at den sikkert maa have havt en bekjendt Mand ombord. Da den var kommen en halv Mil fra Landet, drejede den pludselig Nord over og gav Undersejlene op, og Lieutenant Smith troede allerede, at den nu vilde tage mod Kamp. Men faa Øjeblikke efter satte den atter Kurs Sønder over, og med den stive Kuling af SV. var den ude af Sigte Kl. 9 FM. Her havde man altsaa det Særsyn, at en enkelt Kanonjolle fordrev en Fregat, paa hvilken man kunde tælle 12 Kanoner i Laget. —

Vi møde nu atter vor gamle Bekjendt Briggen „Lougen“ under Kommando af den tappre Premierlieutenant P. F. Wulff, der midt paa Sommeren havde Station ved Christianssand.

Han var den 19de Juni gaaet ud Kl. 2 om Morgenen paa et Kryds udenfor Flekkerø, da han i vestlig Retning fik en Orlogsbrig i Sigte, som senere viste sig at være Briggen „Seagull“ under Kaptajn Robert Cathcart, armeret med 14 24pundige Karronader og 2 6pundige Kanoner, og bemandet med 99 Mand. Vinden var vestlig, den fjendtlige Brig altsaa til Luvart, og Wulff satte nu alle Sejl til for at krydse op til Englænderne, idet han dernæst gjorde Klarskib.

Kaptajn Cathcart, der efter Kaptajn Dillons Rapport fra „Childers“ maatte antage, at „Lougen“ den Gang var bleven ødelagt, troede, at det var en Koffardibrig, der kom krydsende op nede i Læ. Han holdt derfor Kl. 3 af for Vejret for at hente sig denne Prise. Han skulde blive slemt skuffet.

Da Wulff saae „Seagull“ nærme sig, gav han sine Undersejl op og braste sit Store Mærssejl bak. „Seagull“ nærmede sig mere og mere, samtidig med, at det løjede stærkt af. Wulff laa nu i en saa heldig Stilling, at han kunde give „Seagull“ et Par Lag ret forind med en stor Virkning.

Det var Kl. 5, at Kampen begyndte, og samtidig døde Vinden helt bort. Begge Briggerne lagde da deres Bunkeaarer ud og søgte ved Roning at komme hinanden

nærmere, indtil de endelig vare paa Geværskuds Afstand. „Lougen“ kom imidlertid flere Gange ved Wulffs gode Manøvrer i en heldig Stilling, og snart var det øjensynligt, at „Lougen“ havde Overtaget, thi baade Skrog og Rejsning paa „Seagull“ havde lidt en slem Medfart, og de fleste af dens Aarer vare bortskudte.

Da Klokken blev 6, kom „Seagull“ i en endnu uheldigere Stilling, thi da kunde 4 norske Kanonbaade gribe ind i Kampen.

Ved Flekkerø var Kanonchaluppen „Holbæk“ posteret under den unge Sekondlieutenant Jørgen Martinus Ring Fønss (født den 24de Juni 1790, afgaaet som Kaptajnlieutenant 1819, død den 1ste Juni 1870); i Ny Hellesund laa Kanonchaluppen „Tordenskjold“ under Kadet-Maanedslieutenant J. Cl. Smith og en Kanonjolle under Maanedslieutenant Reymert. Disse roede nu indenskærs til Flekkerø og forenede sig her med Fønss, som strax lod Masterne lægge og gik ud til Fossevigen, hvor han foreløbig lagde sig i Skjul med sine 3 Fartøjer, da han frygtede for, at den engelske Brig vilde undgaa en Kamp, hvis den bemærkede, at „Lougen“ kunde faae Assistance. Kaptajn Cathcart var af den Formening, at der ikke fandtes Kanonbaade paa Kysten, ellers var han næppe staaet ind til kun en Fjerdingvej fra Skærene.

Saasnart nu Fønss opdagede, at Kampen var begyndt, og det var blevet saa stille, at „Seagull“ ikke kunde undkomme, roede han ud med sine Baade, hvortil nu Kanonjollen „Thygesen Nr. 3“ under Maanedslieutenant F. Aabel sluttede sig. Kl. 6 greb han da, som ovenfor nævnt, ind i Kampen, idet han posterede 2 Baade paa hver Laaring af Briggen, medens „Lougen“ havde lagt sig paa dens Bagbords Boug.

Endnu i tre Kvarter værgede dog Cathcart sig som en Løve, men endelig Kl. $7^1/_2$ maatte han stryge for Overmagten. Baade han selv og hans Næstkommanderende, Lieutenant Villiers Hatton, vare haardt saarede, den sidste havde mistet den højre Arm og havde faaet det ene Knæ svært kvæstet; 2 Officerer, Lieutenant White og Masteren Mr. Martin, vare faldne, alle de øvrige Officerer lettere saarede. Af Besætningen vare 6 Mand faldne, 13 saarede.

Saasnart det engelske Flag var gaaet ned, hilst med et Hurraraab fra „Lougen“, sendte Wulff strax sin Næstkommanderende, den tappre Lieutenant Wigelsen, der ombord for at tage Briggen i Besiddelse. Vandet i Lasten stod da næsten op til Banjerdækket. Wigelsen fik strax nogle Tømmermænd over for at stoppe Hullerne i Vandgangen, medens andre Folk sattes til Pumperne. Enkelte af Hullerne, baade i Siderne og navnlig i Bougen, vare imidlertid saa uregelmæssige, eftersom flere Kugler havde ramt paa det samme Sted, at det var umuligt at faae dem stoppede, og Vandet vedblev derfor at stige.

Heldigvis var der jo ikke langt til Land. Wulff lod alle Kanonbaadene spænde for „Seagull“ og bugserede den saaledes indefter, idet Folkene opmuntredes til at ro til af alle Kræfter. Det lykkedes at faae den bragt ind i Fosholmsbugten, hvor den blev sat paa Grund og strax fortøjet med Touge ind til Land.

Chefen for Christianssands Distrikt, Kaptajnlieutenant Michael Bille, kom strax efter ombord. Paa Dækket her saae han de Døde og Saarede liggende i en blodig Dynge, thi Vandet i Lasten var nu steget op over Banjerdækket, saa de Saarede ikke kunde være dernede. Bille fik strax „Lougen“s Læge samt nogle Læger fra Land ombord, og da kort efter Værftschefen i Christianssand, Kaptajnlieutenant J. P. Stibolt, kom til,

sørgede denne strax for Baade til at bringe de Saarede i Land ind til Byen, hvor et Hus var gjort i Stand til at modtage dem. Ligeledes bleve 6 Kvinder, der vare ombord i Briggen, strax førte i Land.

Endvidere lod Stibolt nu strax Folk gaa i Værk med at fraslaa Briggens Sejl, medens der stadig østes og pumpedes. Vandet vedblev dog at stige. Briggen lagde sig mere og mere paa Siden, og pludselig kæntrede den om, saaledes at kun Bagbords Ræling var over Vandet.

De, der vare ombord, maatte redde sig ved Svømning. Kanonbaadene, der laa ved Briggen, fik de Fleste bjergede, dog savnedes senere 6 af Flotillens Mandskab. Det kneb haardt med at faae den saarede engelske Chef reddet. Han laa paa Dækket og vilde ikke lade sig flytte, uagtet Briggen hev mere og mere over. Da blev han i yderste Øjeblik greben af et Par norske Matroser, som sprang i Søen med ham og fik ham bjerget hen til en Kanonbaad.

Hvad nu „Lougen“ angaar, saa havde den i Kampen faaet 1 Mand dræbt, en flink Matros ved Navn Hans Udby. Der var 13 Saarede, derimellem Sekondlieutenant Peter Wolrath Jensen Havn (født den 26de September 1788, død som Kaptajnlieutenant den 5te November 1827). Baade han og flere af de andre Saarede vare stærkt forbrændte paa Ansigt og Hænder; rimeligvis er der under Kampen gaaet Ild i en Kardus. De Saarede kom sig imidlertid snart. Wulff fremhævede iøvrigt alle sine Officerer, ogsaa den unge Lieutenant Ulrich Christian Schmidten (født den 8de Januar 1792, afgaaet 1815, død den 24de August 1820).

Flere Kugler fandtes stikkende i „Lougen“s Skrog, og dens Stormast var saa forskudt, at den maatte tages ud. Det viste sig ogsaa nødvendigt at udtage dens Kanoner og Skarp for at lette den og faae Hullerne i Vandlinien tætnede. Dog var den atter sejlklar 14 Dage efter.

Kaptajnlieutenant Stibolt tog strax fat paa at løfte „Seagull“. Det lykkedes, Briggen blev istandsat, og endnu samme Efteraar kunde den under Kommando af Premierlieutenant Budde indlemmes i den norske Eskadre.

Kort efter Kampen blev Wulff udnævnt til Kaptajnlieutenant og fik endvidere Ridderkorset.

Kaptajn Cathcart blev for sit tappre Forsvar forfremmet, saasnart han var vendt tilbage fra Fangenskabet. —

Udenfor Christianssund paa Norges Vestkyst havde to engelske Fregatter i nogen Tid holdt krydsende, nemlig „Tartar“, som efter Bettesworths Død kommanderedes af Kaptajn Joseph Baker, og „Signate“ paa 33 Kanoner, Kaptajn Dick. Det var Bakers Hensigt at ødelægge de Skibe, der laa inde ved Christianssund, og i denne Hensigt holdt han den 7de Juli ind mod Land. Det blev imidlertid stille, først om Morgenen den 8de naaede han gjennem Aarsundsfjorden ind til Mundingen af Markus Sundet.

Lige ved Havnen var der opkastet to Batterier, Tønders paa 5 og Kaasbøls Brygge paa 4 Spundige Kanoner. Desuden havde man faaet Tid til at varpe et Flaadebatteri ud paa 10 Kanoner under Maanedslieutenant Brechan.

Da Fregatterne nu viste sig, aabnede Brechan Kl. $9^1/_4$ Ilden imod dem, og saa velrettet var den, at Englænderne stoppede op. De overdængede derefter det lille Flaade-

batteri med Kugler, men disse gik for højt og gjorde kun lidt Skade paa Husene indenfor. Lieutenant Brechans Ild gjorde bedre Virkning, og uafbrudt holdt han den vedlige i henved 2 Timer. Da var imidlertid al hans Ammunition bortskudt, og han halede da med Batteriet ind til Land for at faae ny Ammunition ombord.

Nu havde de to faste Batterier frit Skud og kunde saaledes optage Kampen mod de to engelske Fregatter. Da gik der Kl. 11 et hvidt Flag op paa „Tartar“, og Skydningen standsedes.

Kaptajn Baker sendte nu et Fartøj i Land med en Parlamentær, der overbragte en Skrivelse, hvori han udtalte, at videre Modstand kun vilde have Byens Ødelæggelse til Følge; han ønskede kun at faae alle Fartøjerne udleverede.

Dette Forlangende vakte ikke ringe Munterhed. Den Højstbefalende paa Stedet, Major von Bruun svarede, at saa længe man i Christianssund havde Normænd, Krudt og Kugler, tænkte man aldeles ikke paa at overgive sig.

Der førtes nu i nogen Tid gjensidige Forhandlinger, ved hvilken Lejlighed Sektionsfører i Kystværnet, Kjøbmand Nicolai Knudtzon var ombord i „Tartar“ som Parlamentær. Kaptajn Baker havde efterhaanden nedstemmet Tonen. Han erklærede nu, at da han havde erfaret (Gud veed hvorledes), at Skibene i Havnen ikke vare af den Vigtighed, som han havde forestillet sig, saa vilde han nu med den første føjelige Vind begive sig bort og lovede ikke at skyde paa Byen, saafremt der ikke blev skudt paa ham. Da der derefter stilledes som Betingelse, at han skulde udlevere nogle norske Fanger og et Par Smaajagter, han havde taget den foregaaende Dag, gik han øjeblikkelig ind herpaa. Kl. 4 forlode begge Fregatterne Fjorden.

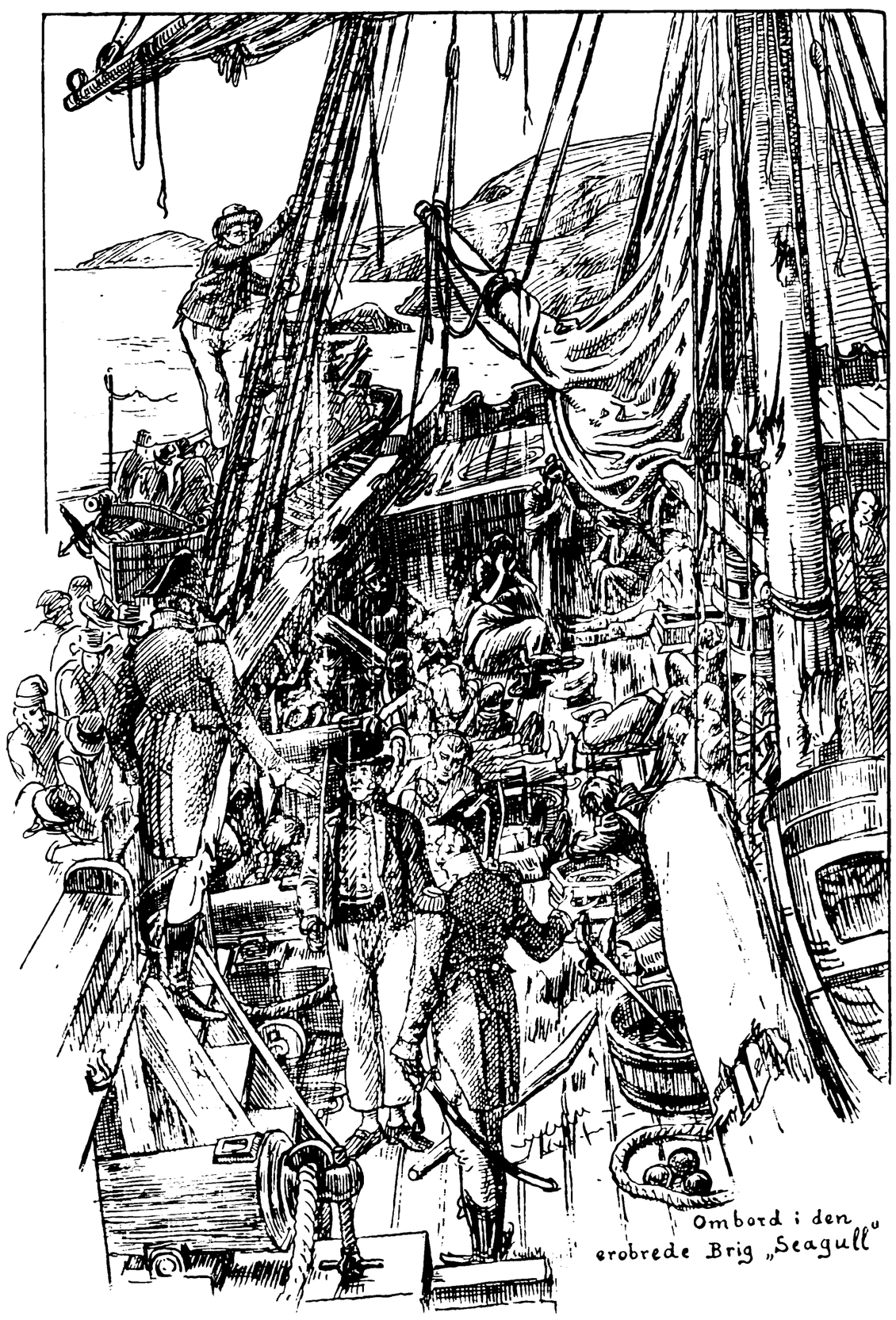

Ombord i den erobrede Brig „Seagull“

Paa norsk Side var der kun faldet en Landeværnsmand paa et af Batterierne. Englænderne havde derimod et større Tab. Den ovennævnte Herr Knudtzon berettede saaledes, at han ombord i „Tartar“ havde set to

Kanoner demonterede og betydelige Mærker af Kugler gjennem Skibssiden. Officererne forsikkrede, at de hverken havde Døde eller Saarede ombord. Da Herr Knudtzon gik forbi Sygelukafet, fik han imidlertid ikke Lov til at gaa derind; dog lagde han Mærke til, at Lægerne havde meget travlt, og at en stor Mængde Folk vare samlede ved Lukafet. Iøvrigt fik han Lejlighed til at sige de engelske Officerer sin Hjertensmening om Overfaldet 1807. Officererne kunde ikke give noget Svar herpaa, men de lode ham forstaa, at ligesaa gjerne de kæmpede mod Franskmændene, ligesaa nødigt vare de gaaede i Kamp mod de Danske og de Norske.

Ombord i „Signate“ var et Stykke af Storrøstet skudt bort og ligeledes et af Ankrene, som Normændene senere fiskede op.

Det var jo navnlig eller rettere udelukkende det lille Flaadebatteri, der havde tilredt de to fjendtlige Fregatter saaledes, at de med Skam og Skade maatte gaa bort. Maanedslieutenant Brechan blev da ogsaa kort efter Dannebrogsmand. —

Den 28de Juli om Eftermiddagen stod en engelsk Fregat ind mod Yderskærene udenfor Stavanger for at erobre 5 Jagter, der vare komne til Ankers ved Tananger. Øjeblikkelig gik Sekondlieutenant J. C. Grove ud med 2 smaa Kanonjoller, og da Kystværnet ved Tananger havde viist de engelske Baade af, søgte Grove nu at afskære dem Tilbagevejen til Fregatten. Det lykkedes at komme dem paa Skud, men Fregatten holdt nu med den vestlige Vind rumskøds ned mod sine Baade og naaede at faa dem hejst.

Grove beskød nu Fregatten, men denne drejede strax til Vinden og stod SV. i, ud fra Landet. Grove forfulgte den og skød, indtil han var kommen over 3 Fjerdingvej udenfor Skærene. Fregatten var da udenfor Skudvidde, uden at den en eneste Gang havde løsnet sine Kanoner mod de to Joller. Da Mørket var faldet paa, vendte Grove om og løb ind i Havnen paa Rotøen.

For Fregatten var denne Flugt ikke synderlig hæderlig. Men endnu uhæderligere opførte dog dens Mandskab sig, da et Par Baade fra den nogle Dage senere gjorde Landgang paa en af Smaaøerne, hvor de engelske Matroser røvede og plyndrede en Mængde Privatgods og paa en raa Maade ødelagde, hvad de ikke kunde føre med sig. —

Et Par af de armerede Smaafartøjer, som brugtes til at overføre Provisioner fra Jylland til Norge, havde først i August en Affaire med en engelsk Fregat. Det var den lille Skonnert „Activ“ under Maanedslieutenant Edvard Andersen og Kutteren „Tjap“ under Maanedslieutenant Søeberg.

De vare gaaede ud fra Norge den 4de August og havde den 5te set en engelsk Fregat udfor Lillesand, hvorfor Lieutenant Andersen gik ind i Homborgsunds Havn for at indtage noget mere Ballast, da Skonnerten var altfor rank og ikke kunde føre sine Sejl. Den 7de, da det blæste frisk af vestlig Vind, gik begge Smaaskibene atter ud og satte Kursen noget Vesten for Skagen. Om Morgenen den 8de saaes en svær Sejler forude, men et godt Stykke i Læ, og kort efter kom en Kutter i Sigte til Luvart. Den tonede først svensk, men strax derefter engelsk Flag, hvorpaa den holdt af for Vinden, ned paa de to norske Skibe.

Da den kom i Nærheden af „Activ“, gav Lieutenant Andersen den et Lag fra sine Styrbords Kanoner, hvorefter ogsaa Søeborg sendte den nogle Kugler. Uagtet den

engelske Orlogskutter var stærkere armeret end de to norske Skibe tilsammen, holdt den dog strax ad Læ til ned mod Fregatten, idet den hejste Signal om Assistance.

Begge de norske Skibe søgte nu at naae ind til Landet, som kunde ses i sydøstlig Retning omtrent 3 Mile borte. De sejlede imidlertid yderst slet, navnlig „Activ". Kl. 11 havde Fregatten krydset sig op, saaledes at den kunde begynde at skyde. Snart var „Activ" indhentet, og Fregatten beskød den nu med Skraa. I over 1 Time brugte Andersen sine Agterkanoner, men hans Rejsninger vare da saa forskudte, at alt Haab om Frelse var ude. Han maatte da stryge sit Flag.

„Tjap" blev imidlertid forfulgt af den engelske Kutter, men Kl. 12 lykkedes det Lieutenant Søeberg at sætte sit Skib paa Land. Det tililende Kystværn forhindrede Fjenden i at ødelægge „Tjap".

„Activ" blev bragt ind til Gøteborg af den engelske Fregat, hvis Chef var meget opbragt over, at et saa lille Fartøj havde vovet at skyde paa ham! Andersen havde dog ikke Lyst til at blive der som Fange, han fik den 4de September fat i en aaben Baad og sejlede med denne over til Fladstrand.

Det lykkedes at faae Kutteren „Tjap" bragt af Grund. Den kom ind til Fladstrand, blev her istandsat og kunde midt i September bringe en Ladning Korn over til Norge. —

I Begyndelsen af September laa inde under Vixø 4 ladede Kornskibe, som ventede paa en gunstig Lejlighed. En stor svensk Kaper, der havde listet sig herind, opdagede dem, holdt ind imod dem og havde allerede sendt Fartøj ud for at tage dem, da den i Nærheden liggende Kaperkaptajn Flørner bemærkede det.

Vel var hans Fartøj betydelig mindre end Svenskeren. Dog betænkte han sig ikke, gik uforsagt imod denne og aabnede Ilden. Den svenske Kaper blev saa forbløffet over denne Dristighed, at han strax kaldte sit Fartøj tilbage og skyndsomst tog Flugten, saaledes at Flørner skaffede Kornskibene Tid til at søge en sikkrere Ankerplads. —

Hen pea Efteraaret dannedes der en lille Eskadre bestaaende af Briggerne „Lougen" og „Seagull" samt den armerede Skonnertbrig „Hemnæs". P. Wulff paa „Lougen" var Eskadrechef, „Seagull" førtes af Premierlieutenant Ole Christopher Budde (født den 18de December 1774, død 1849 som norsk Kommandørkaptajn) med Sekondlieutenant Havn som Næstkommanderende og Maanedslieutenanterne Troy og Obelitz. Paa „Hemnæs" var Maanedslieutenant Wahrendorff Chef med Maanedslieutenant R. Knap som Næstkommanderende.

For at holde Eskadrens Besætninger i Aande blev der jævnlig foretaget Krydstoure ud langs Kysterne. Saaledes gik Eskadren sidst i November Maaned ud paa et ret dristigt Kryds helt ud i Skagerrakket.

Den 25de November Kl. 2 EM. lettede Eskadren fra Frederiksværn. Det blæste en laber Kuling af NNØ, og Eskadren styrede om Eftermiddagen og Natten en sydlig Kurs med 3 Miles Fart. Om Morgenen den 26de i Dagningen var Eskadren 4 Mile Norden for Skagen, og da det lysnede, opdagedes en Mængde Sejlere forude, omtrent $1^1/_2$ Mil borte. Det var en stor fjendtlig Konvoj paa 49 Skibe, i hvis Spidse gik 3 Fregatter. Wulff gav nu Signal til at dreje til Vinden Nord over. Vinden var gaaet

østlig, og oppe til Luvart saaes nu en Fregat og 3 Brigger, der vexlede Signaler med en fjerde Brig Sønder ude, som atter sendte Signalerne videre til Konvojen. Den lille norske Eskadre var saaledes omringet af 4 Fregatter og 4 Brigger. Der blev gjort Klarskib, men mærkelig nok gjorde Englænderne ikke Mine til at angribe, det har aabenbart været dem mere magtpaaliggende at bringe den kostbare Konvoj i Sikkerhed ud af de danske Farvande.

Kl. 10 saaes forude to Fartøjer, af hvilke det ene syntes at være en Orlogskutter. Den førte dansk Flag paa Toppen og skød adskillige Skud. Da dette forekom Wulff noget mistænkeligt, hejste han Signal til „Seagull“, der var Eskadrens bedste Sejler, at denne skulde jage ved Vinden med Styrbords Halse og overhale de to Sejlere.

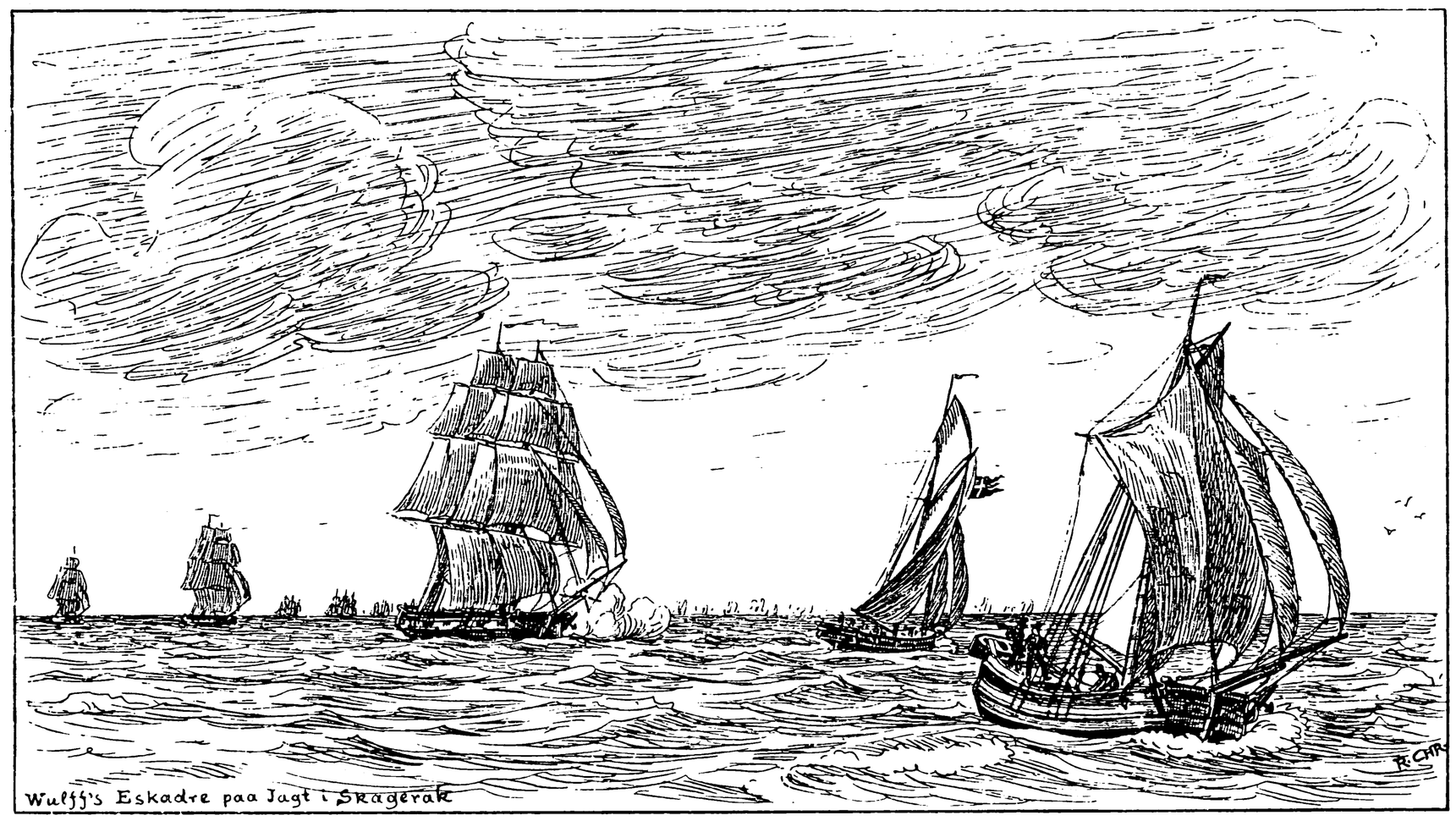

Wulff's Eskadre paa Jagt i Skagerak

Budde var ikke længe om at faae Alt til, hvad trække kunde. Som en Pil skød „Seagull“ forbi „Lougen“, og en halv Time efter var den paa Siden af Orlogskutteren, som nu tonede svensk Flag og Vimpel. Budde sendte den nogle Skud, den svenske Kutter svarede med 4 Skud, hvorefter den strøg. Budde opjagede nu ogsaa den anden Sejler, en Jagt, der ikke var ret langt borte, som derfor snart blev indhentet og tvungen til at kaste bak.

Imidlertid var Wulff selv kommen til. Han lod Maanedslieutenant Troy gaa ombord i Kutteren for at tage den i Besiddelse. Det viste sig at være den ganske nybyggede Kutter „Gripen“, armeret med 4 3 pundige Kanoner, 4 Karronader og 1 Morteer, 40 Mands Besætning og kommanderet af Lieutenant Molberg. Kun 6 Dage før var den første Gang løben ud fra Gøteborg og havde netop gjort en dansk tranlastet Jagt til Prise, idet den, som vi have hørt, under dansk Flag havde narret Jagten til sig. Den danske Skipper fik nu sit Fartøj tilbage.

Det var jo for saa vidt ikke nogen Heltegjerning at erobre den lille svenske Kutter. Men det var dristigt at gjøre det omringet af Fjender paa alle Kanter.

Eskadren holdt nu samlet Nord efter. Hen paa Aftenen blæste det op til en en flyvende østlig Storm med tæt Snefog. Skibene bleve derved skilte ad, men i Løbet af den 27de kom de et efter et ind til Hesnæs Havn, lidt Vesten for Arendal.

„Gribben“, som den nu kaldtes, blev kort efter udsendt med Premierlieutenant Jochim Lund som Chef. Den sejlede imidlertid saa slet, at den inden ret lang Tid igjen blev oplagt. —

Aaret endte med et Par raske Bedrifter af baade danske og norske Koffardifolk.

I de sidste Dage af December havde en svensk Kaper i Kattegat taget en i Odense hjemmehørende Galease. Kaperføreren havde taget Galeasens Skipper og en Matros ombord til sig, idet han havde sat en svensk Prisemester og fire Matroser ombord paa Galeasen, hvor Styrmanden Niels Pedersen fra Stige og to af Folkene vare blevne efterladte.

Kaperen og Galeasen satte nu Kurs op til Marstrand. De kunde imidlertid ikke slippe ind i Havnen, da Indløbet var fuldt af Is, og de maatte derfor ankre op udenfor, afventende en gunstig Lejlighed.

Nytaarsaften kom, og Niels Pedersen fik da en lys Ide. Der var ombord et lille Anker Vin, og dette lagde han nu frem paa en saadan Maade, at Svenskerne maatte finde det, hvad de da ogsaa gjorde.

Nu var der baade Anledning og Drikkevarer til at drikke det gamle Aar ud, og det gjorde de fem Svenskere ogsaa ganske bravt. De tre Danske maatte jo med i Drikkelaget, men Niels Pedersen havde i Tide advaret sine to Landsmænd, og de holdt derfor Maade, medens Svenskerne drak den ene Skaal efter den anden. Efterhaanden fik Vinen Magt over dem, og En efter En bleve de hjulpne til Køjs af de Danske. Matroserne bragtes ned i Forrummet, Prisemesteren ned i Skipperens Kahyt, og snart sov de de Retfærdiges Søvn.

Det blæste en frisk østlig Kuling. Saasnart Mørket var faldet paa, og Alt rundt omkring var roligt, lod Niels Pedersen sine to Matroser lægge Lugen over Forrummet, medens han selv laasede Kahytsdøren af. Derefter hejste han saa stille som muligt Forsejlene, kappede Ankertouget, og Galeasen gled nu udefter. Snart fik de saa sat flere Sejl og med rask Fart holdt de NV. hen op ad den norske Kyst til.

Ved Midnatstid vare de midt ude i Skagerrak, der gik endel Sø, og Galeasen slingrede temmelig meget. Den ene af de danske Matroser stod forude ved Lugen, den anden var til Rors, og Niels Petersen stod ved hans Side.

Ved Skibets Rullen vaagnede nu den svenske Prisemester. Han sprang ud af Køjen for at se, hvad der var paa Færde. Da han fandt Kahytsdøren lukket, gav han sig til at dundre løs paa den af alle Kræfter, medens han raabte, at der skulde lukkes op. Niels Pedersen løb da ned og bad ham blot forholde sig rolig.

„Luk op i Djævelens Skind og Ben,“ raabte Svenskeren, „lad mig komme ud!“

„Bliv I hellere rolig i Køjen og sov Rusen ud“, svarede Pedersen.

„Luk op og det strax! Her kommanderer ingen Andre end jeg!“

„Undskyld, kjære Ven. Nu har Du kommanderet i det gamle Aar, og det faaer Du nøje Dig med. Nu vil jeg blot i al Venskabelighed bede Dig tillade, at jeg kommanderer i det nye! Glædelig Nytaar, lille Ven!“

Endnu i nogen Tid vedblev Prisemesteren at larme og støje, men endelig slog han sig til Ro. Først Nytaarsdags Morgen blev der lukket op for ham, og han stormede op paa Dækket. Men da laa Galeasen til Ankers ved Kragerø, og Kystvagten var allerede ombord for at bringe de fem Svenskere i Land som Fanger. —

De første Dage af December gik en trælastet Brig, ført af Skipper Søren Nielsen af Kragerø, ud fra denne Havn for at gaa ned til Danmark. Flere Gange maatte han dog søge tilbage til den norske Kyst. Snart var det Modvind, saa det var umuligt at komme frem, snart vrimlede Søen af fjendtlige Krigsskibe eller Kapere, som Briggen maatte flygte for. Endelig om Morgenen paa Nytaarsaften var Lejligheden gunstig, med en frisk nordøstlig Kuling gik Briggen ud og naaede tidlig paa Eftermiddagen ned ad jydske Kyst til.

Her blev Briggen imidlertid indhentet af en svensk Kaper, der løb langs Siden, sendte et Par Skud og prajede, at Briggen skulde brase bak. Søren Nielsen maatte bide i det sure Æble og overgive sig. Der blev nu sat nogle svenske Folk over paa Briggen, medens Søren Nielsen og fem af hans bedste Folk bragtes over paa Kaperen.

Snart efter kom endnu en Brig i Sigte. Den blev hurtig opjaget og maatte ogsaa give sig; det var en norsk Brig fra Laurvig. Dens Skipper og fire af dens Matroser kom ombord paa Kaperen.

Det var imidlertid frisket mere i, den svenske Kyst var over en halv Snes Mile ret til Luvart, og Kaperføreren mente, at det vilde knibe med at krydse sig op, hvorfor han satte Kursen Vester ud.

„Hvor agter De Dem nu hen?“ spurgte Søren Nielsen.

„Jeg mener at gaa over til England. Der kan jeg med denne Vind komme ligesaa hurtig som til Svenske Kysten, og den Vej er der desuden sikkrere for mig. Der risikerer jeg ej at møde de djævelske norske Brigger.“

„Ja, det er sandt nok. Jeg er forresten gammel Englandsfarer, og baade jeg og min Kammerat vil gjerne yde Dem al mulig Bistand. Maa jeg give Dem et godt Raad.“

„Det siger jeg Tak for“, svarede Kaperen.

„Nuvel, saa bør De tage en god affarende Plads ved at faae Kjending af Norske Kysten. De bør derfor først styre Nordvester i.“

„Aa ja, saamænd, det kan der være Noget i.“

Kursen blev da sat op ad Norge til. Sent paa Eftermiddagen fik man de norske Fjelde i Sigte.

„Naa, hvad er det nu, vi se her?“ spurgte Kaperføreren.

„Paa den Afstand er det mig umuligt at gjøre det ud. Vi maa nærmere ind. Om en Times Tid eller saa skal jeg nok kjende Landet.“

Søren Nielsen benyttede nu Tiden til at aftale med Laurvigskipperen, at de skulde prøve paa at overmande Svenskerne, og de fik i al Stilhed deres Matroser indviede i Planen. Disse vare alle som En villige dertil.

Det begyndte efterhaanden at skumre. Endel af de svenske Matroser vare gaaede ned for at sove. Pludselig raabte Søren Nielsen:

„Nu falder vi an!“

Selv greb han den svenske Prisemester og kastede ham om. Et Par af de

norske Matroser lagde Lugen over Folkelukafet, Resten kastede nogle af de svenske Matroser omkuld og fik dem hurtig surrede. Enkelte svenske Matroser greb deres Vaaben, men Normændene havde nu ogsaa faaet fat i nogle Huggerter, og efter en kort Modstand vare alle de Svenskere, som befandt sig paa Dækket, bastede og bundne. Saa blev Lugen tagen af, og de Svenskere, der havde været nede, stormede nu op for at komme deres Kammerater til Hjælp. Efterhaanden som de kom op, bleve de dog strax grebne og maatte dele deres Kammeraters Skjæbne. De 11 norske Mand havde saaledes overmandet alle de ombordværende 21 Svenskere, som nu, stadig bundne, bleve bragte om Læ og spærrede inde.

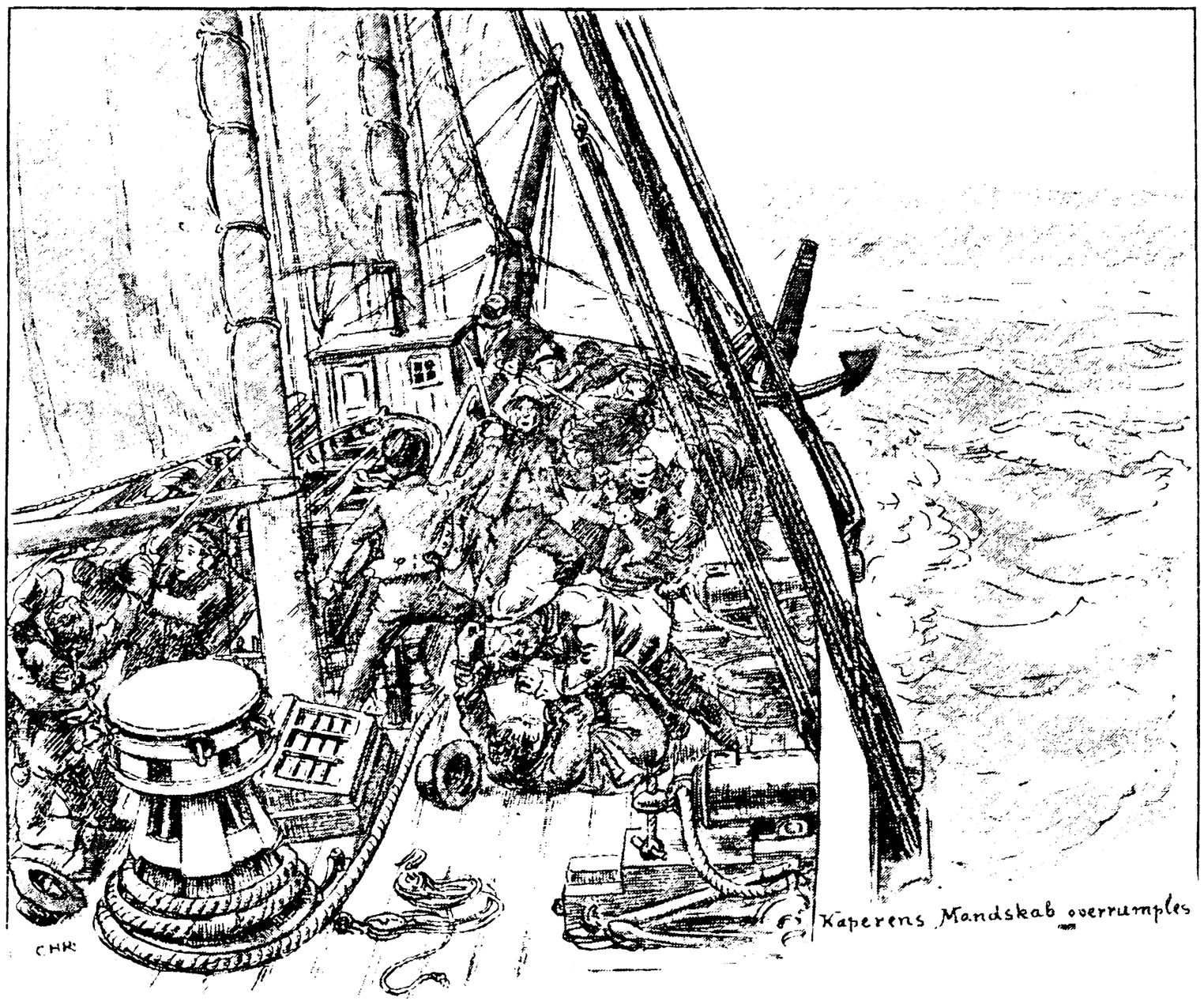

„Saa!“ sagde Søren Nielsen. „Det var en snil Spads den. Det gik jo grejt. Blot vi nu kunde finde et dansk Flag!“

En af Normændene rodede Flagkisten igjennem og fandt virkelig et dansk Flag, som nu blev hejst over det svenske som Sejerstegn.

„Nu er det vel bedst, at vi sætter Kurs for nærmeste Havn i gamle Norge,“ sagde Skipperen fra Laurvig.

„Ja, naturligvis,“ svarede Søren Nielsen. „Men hvorfor skulde vi ikke forsøge at tage vore egne Skibe tilbage?“

„Det har Du, Fanden hakke mig, Ret i. Det var da Forsøget værdt!“

Kaperen drejede nu til og holdt ned mod begge Briggerne. Da disse saae det danske Flag vaje over det svenske, kunde de nok mærke, at der var Ugler i Mosen.

De flygtede derfor, men bleve snart indhentede. Heldigvis vare Kaperens Kanoner ladte. Søren Nielsen sendte da et Par Skud efter Briggerne, disse maatte brase bak og bleve uden videre Modstand besatte. Laurvigskipperen gik med tre af sine Folk ombord paa sin egen Brig, hvor Prisebesætningen maatte finde sig i at blive indespærret. Tre Matroser sendtes ombord paa Søren Nielsens Brig, hvor den samme Forholdsregel blev tagen, selv blev han med de tre tilbageværende Normænd ombord paa Kaperen.

Takket være Søren Nielsens Snildhed var man jo ikke langt fra den norske Kyst. Kursen blev sat ind mod en af Udhavnene Østen for Lillesand. Der kom hurtig Assistance ud, og inden Aften vare begge Briggerne og Kaperen bragte i Havn, hvor den Sidstnævnte strax blev besat af Kystvagten. —

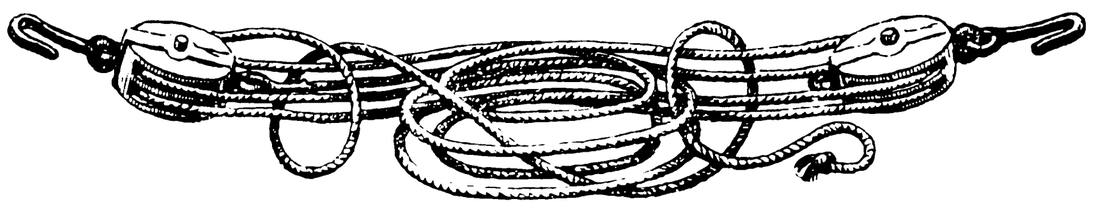

Inden vi afslutte vor Beretning om Aaret 1808 skulle vi bemærke, at der den 7de December blev afsluttet en Vaabenstilstand paa ubestemt Tid imellem de to kommanderende Generaler ved den norsk-svenske Grændse, nemlig Prinds Christian August og General Cederstrøm. Vaabenstilstanden gjaldt imidlertid kun for Grændsehærene, paa Søen derimod gik Krigen sin Gang fremdeles.

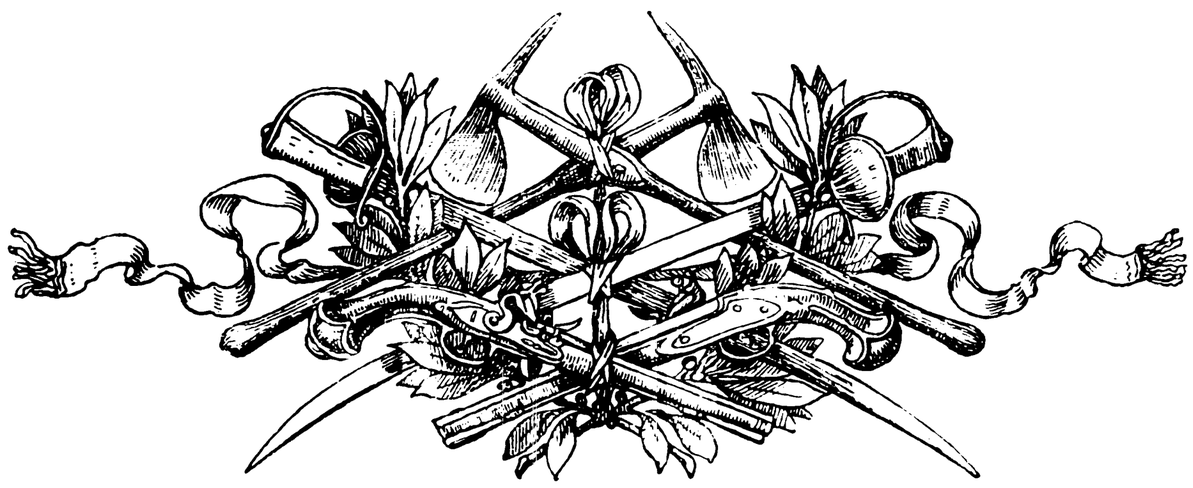

1809.

Vinteren mellem 1808 og 1809 havde været meget streng, og Nøden i Norge var efterhaanden voxet i en betænkelig Grad. Englænderne holdt Vinteren igjennem 5 Fregatter krydsende i Skagerrak med det Formaal at afskære alle Tilførsler til Norge, ligesom ogsaa en Mængde mindre engelske Fartøjer og svenske Kapere gjorde Farvandene usikkre. Det var derfor et ligesaa vigtigt som vanskeligt Hverv for Søværnet at bringe Kornskibene over fra Jylland, hvor Ordningen af Korntransporterne var overdraget Kaptajn F. C. Risbrich, „Wagriens" Chef den 2den April. Det var ikke alene Fjenden, men ogsaa Isen, man havde at kæmpe imod; iøvrigt var Isen heller ikke blid for de fjendtlige Smaaskibe, og flere af disse sattes af Isen ind paa de norske Skær, hvor Kystvagten erobrede dem.

Den 1ste Marts havde nogle kornlastede danske og norske Smaafartøjer forladt Fladstrands Rhed og stode Nord efter. De bleve konvojerede af den lille Kongejagt „Aalborg", armeret med 6 smaa 4pundige Kanoner og ført af Sekondlieutenant Georg Fog (født den 10de Maj 1780, død som Kaptajnlieutenant den 28de December 1817). Ombord paa Jagten var der endvidere to Landofficerer, Lieutenanterne Riis og Top.

Hen paa Eftermiddagen blev Konvojen indhentet af en engelsk Korvet og en Kutter. At undslippe var umuligt. Fog gjorde derfor Signal til Kornfartøjerne, at de skulde flygte Nord i, medens han selv med sin lille Jagt gik Fjenden i Møde, og uagtet dennes store Overmagt optog han dog uforsagt Kampen. I over en Time sloges man nu paa nært Hold. Kugler og Skraa haglede ned over den lille Jagt, men Fog holdt Stand, indtil han endelig blev haardt saaret. Jagten var da saa forskudt, at den var ganske ubrugelig, først da lod Fog Flaget stryge. Den Glæde havde han imidlertid, at Kornfartøjerne alle vare undslupne.

Ved sin Udvexling fra Fangenskabet fik Fog Tilkjendegivelsen af Admiralitets-Kollegiets Bifald med hans udviste Tapperhed. Vel kunde han fremdeles gjøre Tjeneste under hele Krigen, men hans Saar lægtes dog aldrig fuldstændig og voldte hans tidlige Død. —

De engelske Krigsskibe kunde jo finde Tilflugt i svenske Havne, saaledes laa i Marts en engelsk Orlogsbrig i Landskrona.

Om Aftenen den 13de Marts sendte den to bevæbnede Fartøjer over under den danske Kyst for at bortsnappe de Fartøjer, som de her kunde faae fat paa.

Om Natten kom de over under Rungsted, hvor der laa endel Nordbaade. Englænderne toge tre af disse og førte dem bort med sig.

Trods Mørket blev det imidlertid opdaget fra Land, hvor der strax blev allarmeret. I Nærheden befandt sig tilfældig Sekondlieutenant August Diderich Schultz (født den 12te Maj 1788, afgaaet som Kommandørkaptajn 1838, død som Toldinspektør i Vejle den 5te April 1862). I Hast kom han paa Benene, løb ned til Stranden, fik fat i nogle Fiskere og lod en Baad gjøre klar. Samtidig kom Premierlieutenant Beichmann af Landetaten til. Han overlod Schultz's Baad nogle Geværer, selv gik han i en anden Baad med nogle Folk af de sjællandske Skarpskytter.

Nu blev der roet afsted af alle Kræfter. Snart mærkede Englænderne, at de bleve forfulgte; de vilde nødig give Slip paa deres Priser, og de trak svært paa Aarerne.

A. D. Schultz.

P. Mandrup Tuxen.

W. Møller.

Endelig vare Schultz og Beichmann naaede tæt op til de engelske Baade og sendte en Geværsalve mod disse. Englænderne skød nu ogsaa, men efter en fornyet Salve fra de sjællandske Skarpskytter holdt den ene engelske Baad inde med Roningen, idet Folkene i denne raabte, at de overgav sig. Den anden Baad slap sin Prise og flygtede bort. Det nyttede ikke at forfølge den.

Man roede nu tilbage med Fangerne, som landsattes, medens de tre Nordbaade atter bleve lagte paa deres Plads efter denne lille Udflugt. —

Ved Helsingør var stationeret 4 Kanonchalupper under Premierlieutenant Wilhelm Møller (født den 16de Januar 1779, afgaaet 1815, død som Kommandørkaptajn, Generalkrigskommissær og Postmester i Nyborg den 22de Oktober 1842). Hans Baade laa endnu lænkebundne i Isen, og han stod netop nede ved Stranden i Samtale med Sekondlieutenant Schultz, som var kommen til Helsingør, da de ude mod Nord saae en engelsk Orlogsbrig komme ind mod Sundet med en Galease paa Slæb.

Hurtig løb de begge ned til Havnen. Møller fik sine Folk samlede, lod hente Isøxer, og snart vare alle Baadene i Gang med at ise sig ud. Det var et haardt Ar-

bejde, thi Isen laa temmelig tyk og fast indtil to Kabellængder udenfor Havnen. Folkene huggede og huggede, Isen røg omkring, Briggen nærmede sig mere og mere, aabenbart stolende paa, at de Danske ikke kunde komme ud. Efterhaanden var der dog dannet en Rende, Baadene halede sig ud gjennem denne, de naaede endelig aabent Vande, og med et Hurra greb Folkene til Aarerne. Nu gik det rask afsted; i den ene Baad var Lieutenant Schultz gaaet frivillig med. Snart var man kommen paa Skud, og Møller aabnede da en velrettet Ild mod Briggen. Denne svarede, men dens Kugler gik for højt, og efter en kort Kamp kappede Briggen Galeasen fra sig. Møller lod nu en af sine Baade ro løs paa Galeasen for at besætte den. Det engelske Prisemandskab kastede sig da i en Jolle og flygtede over ad Sverrig til. Med sine andre tre Baade vendte Møller sig mod Briggen; denne havde imidlertid faaet god Fart, da det blæste en ret frisk Kuling, og den havde jo nu ikke Galeasen at slæbe paa. Saalænge Baadenes Kugler kunde naae Briggen, vedblev Møller dog med Forfølgelsen, hvorefter han med Galeasen paa Slæb stod tilbage til Helsingør. —

Stationschef ved Fladstrand var i dette Aar Premierlieutenant Peter Mandrup Tuxen (født den 11te August 1783, død som Kommandørkaptajn den 22de Marts 1838). De ham underlagte Baade bleve førte af Maanedslieutenanterne Erik Eriksen Magnussen, Ole Grøn, Peter O. Beck og Franciscus Maro Tetens, hvilken sidste senere blev fast Officer et Par Aar.

Paa den lille Ø Deget, der skjærmer Rheden mod Øst, var anlagt en lille Skandse, ved hvilken Kanonbaadene kunde ligge i Sikkerhed. Et Stykke udenfor laa nogle Proviantskibe til Ankers.

Den 5te April kom en Korvet Nord fra, gik udenom Hirtsholmene og holdt derfra ind mod Fladstrands Rhed. Da der fra Skandsen paa Deget blev løsnet et Skud, hejste Korvetten dansk Flag og Vimpel, den holdt da videre indefter og ankrede udenfor Skudvidde fra Skandsen, men i Nærheden af de ovennævnte Proviantskibe.

Fra Deget blev der nu sendt et Fartøj ud for at høre, hvad det var for en Korvet, og hvad dens Hensigt var. Fartøjet lagde uhindret tilborde, men Besætningen blev beordret op og tagen til Fange. Saasnart Korvettens Anker var faldet, blev der sat fire Fartøjer i Vandet, og disse roede med bevæbnet Mandskab hen mod Proviantskibene.

Tuxen var strax paa det Rene med, at det ikke kunde hænge rigtig sammen med Korvetten. Han lod to Kanonbaade og en Kanonjolle, hvilke netop laa ved Deget, gjøre Klarskib, og med de ovenfor omtalte Officerer roede han ud mod de Fartøjer, der havde til Hensigt at borde Proviantskibene. Da han var kommen tilstrækkelig nær, sendte han dem et Par Skud, og øjeblikkelig vendte de da om mod Korvetten. Denne, som stadig laa med dansk Flag hejst, gav nu de danske Kanonbaade det glatte Lag, Afstanden var dog for stor, Kuglerne vandede langt udenfor Baadene.

„Den Slubbert!“ udbrød Tuxen. „At skyde under falsk Flag hører ellers ikke med til ærligt Skibsbrug.“

Tuxen roede nu løs mod Fjenden, og der aabnedes en livlig Kamp mellem Korvetten, som førte 24 32pundige Kanoner, og de tre danske Baade. Først noget efter Træfningens Begyndelse halede den engelske Chef det danske Flag ned og hejste engelsk Flag, da han saae, at hans List ikke havde nyttet ham noget.

Der forløb imidlertid ikke ret lang Tid, førend Korvetten havde faaet saa meget, at den maatte vige. Den satte Sejl, kappede Ankeret fra sig og flygtede til Søes.

Tuxen havde nu naaet sit egentlige Formaal, nemlig at bjerge Proviantskibene; han nøjedes dog ikke hermed, men forfulgte i $1^1/_2$ Time den fjendtlige Korvet med sine tre Baade, indtil endelig Mørket faldt paa, ved hvis Hjælp Korvetten slap bort.

Man saae altsaa her 24 engelske Kanoner flygte for 5 af vore.

Korvetten havde faaet 3 Grundskud og sine Rejsninger svært beskadigede.

Dagen efter kom det fra Deget udsendte Fartøj tilbage, idet den engelske Chef havde frigivet det. Han sendte Hilsen ind med, at han snart skulde vende tilbage med forøget Magt og hævne sit Nederlag. Det viste sig imidlertid at være en tom Trudsel, Fladstrand blev ikke oftere hjemsøgt af slige næsvise Besøg.

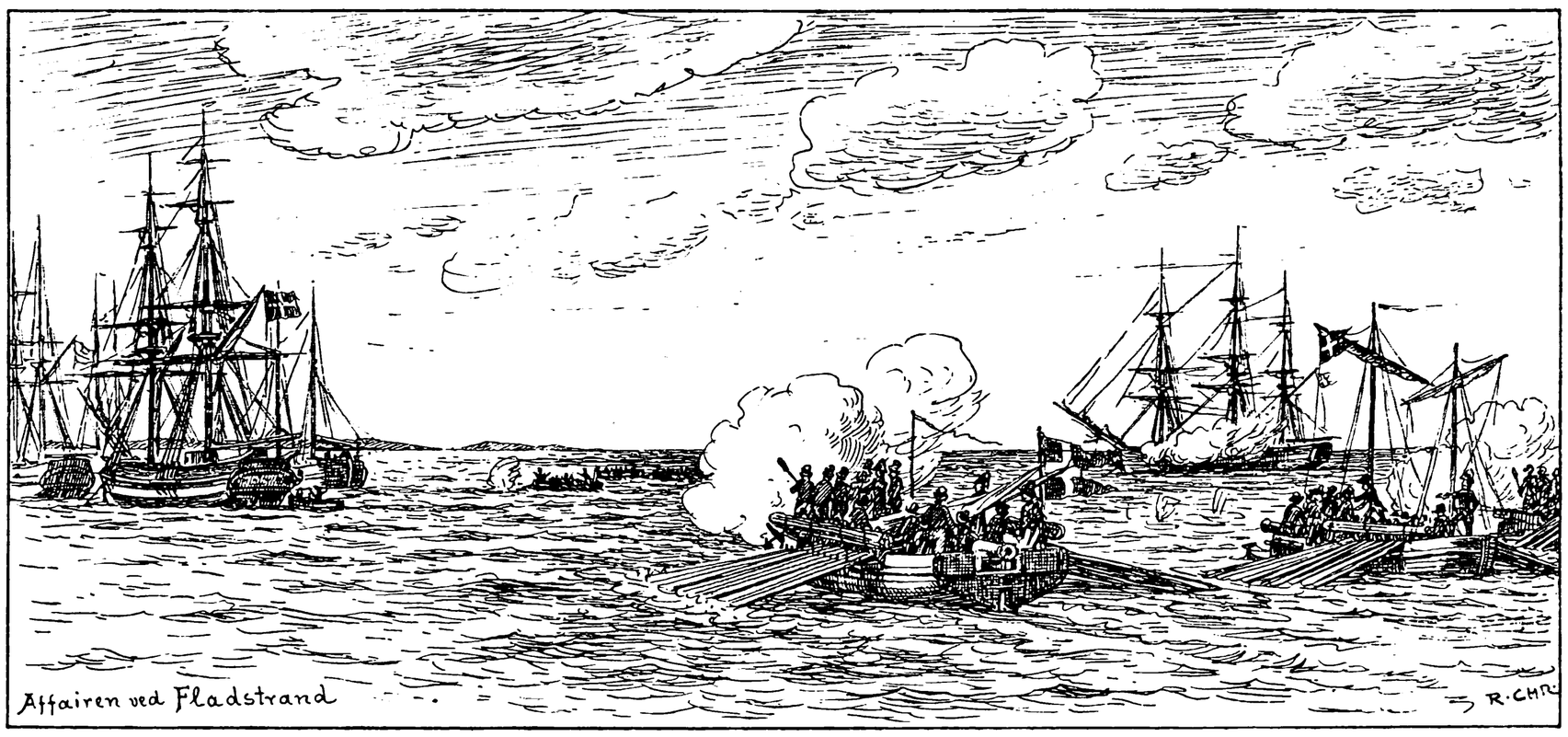

Folkene paa den tilbagesendte Baad meddelte iøvrigt, at Korvetten havde faaet ikke saa faa Saarede, hvormange vidste de ikke. —

Vi komme nu ned til Store Bælt, hvor Kaptajnlieutenant Schønheyder ogsaa dette Aar førte Kommandoen over de der posterede Kanonbaadsdivisioner.

I Begyndelsen af Maj var en meget stor Konvoj kommen Nord fra ind i Bæltet. Den havde en betydelig Orlogsstyrke med som Bedækning, nemlig 5 Linieskibe, 2 Fregatter, 3 Brigger, 1 Kutter og 4 Kanonbaade. Konvojen havde imidlertid mødt Vindstille og havde derfor maattet gaa til Ankers udfor Romsø, hvor den laa i flere Dage.

Englænderne sendte flere Gange Folk ind paa Øen, og da Schønheyder netop laa inde i Kjerteminde med nogle Kanonbaade, besluttede han at belære Englænderne om, at de ikke ganske ustraffet kunde betræde dansk Jord.

Schønheyder satte sig i denne Hensigt i Forbindelse med Kaptajn, Greve Wedel, der havde Kommandoen i Kystdistriktet her. Han stillede strax til Schønheyders Raadighed 54 fyenske Jægere under Kaptajn Das og Lieutenant Linde og 24 beredne Jægere under Ritmester Juels Befaling. Selv lod Schønheyder 100 Matroser fra Kanon-

baadene gjøre sig klare under Kommando af Premierlieutenanterne F. Grodtschilling og A. Cederfeld.

Om Aftenen den 18de Maj blev denne lille Styrke overført til Romsø. Øen blev først omhyggelig undersøgt, og da det viste sig, at der ingen Fjender var paa den, lagde Detachementet sig i Skjul inde i Skoven i nogen Afstand fra Kysten.

Kl. 7 næste Morgen kunde man se, at der paa et Par af Linieskibene blev gjort Fartøjer klare. Kort efter satte 4 store Baade af fra Skibene og roede ind mod Land, fulde af Folk. De Danske inde i Skoven passede nøje paa Baadenes Kurs, og da man efter deres Retning at dømme var kommen paa det Rene med, hvor de vilde lande, snege vore Matroser og Jægere sig gjennem Skoven og toge skjult Post paa begge Sider af Landingsstedet.

Endelig lagde Fartøjerne ind til Stranden, Folkene sprang i Land og søgte i Smaaklynger op ad Skoven til, ganske ubekymrede og sorgløse. Det var deres Hensigt dels at skove Brænde, dels at sprede Vadsketøj til Tørring. Nede ved Baadene var der kun efterladt en ganske lille Vagt.

Pludselig brød nu de Danske frem fra Skoven. En Deling løb ned mod Baadene, men Posterne her opdagede i Tide Faren, satte fra Land og gav sig til at raabe og skrige af alle Kræfter. Herved bleve de landsatte Englændere advarede. I Løb ilede de ned mod Stranden og kastede sig i Vandet for at naae deres Fartøier, dog blev den største Del af dem omringet og tagen til Fange.

De engelske Baade gik ud fra Kysten, forfulgt af de Danskes Ild, hvorved adskillige Englændere bleve saarede. Fartøjerne naaede endelig ud til Skibene, hvor man strax besluttede at angribe den danske Styrke paa Romsø, i hvilken Hensigt 10 store Fartøjer bleve armerede og sendte ind for at forhindre de Danske i at bringe deres Fanger bort fra Øen.

Medens dette foregik, havde Schønheyder selv ligget i Skjul inde bag Staverhoved paa Nordsiden af Kjerteminde Bugten med en Mand paa Udkig oppe paa Klinten. Nu prajede Udkiggen, at der blev gjort Signal ovre paa Romsø, hvilket betød, at Kanonbaadene skulde komme ud.

Schønheyder gik altsaa ud med sine Baade for at dække Fangernes Overførsel. De engelske Barkasser vare imidlertid naaede ind under Romsø, men modtoges her af en levende Geværild fra de fyenske Jægere, saa de maatte vende om, medens de med deres Haubitser sendte en Regn af Skraakugler ind mod Stranden, dog kun med det Resultat, at en enkelt Jæger blev saaret. De fjendtlige Barkasser vilde nu søge inden om Romsø for at afskære vore Folk. Men her mødtes de af Schønheyders Baade, som viste dem tilbage med en heftig Ild, hvorved Englænderne lede et stort Tab. Paa en af Barkasserne var der kun to Usaarede tilbage, saa den maatte slæbes ud af Ilden, og alle Baadene søgte nu tilbage til deres Skibe. Et af Linieskibene lettede og stod ind mod Øen, imod hvilken det sendte et Par Lag. Men Øens Landgrund forhindrede det i at komme tilstrækkelig nær, saa dets Kugler vare spildte.

Under Dækning af Kanonbaadene førtes nu de engelske Fanger over til Fyen. Det viste sig, at man ialt havde taget 2 Underofficerer, 81 Mand og 9 Kvinder; disse sidste bleve dog ved første givne Lejlighed sendte tilbage.

I de paafølgende Dage arbejdede Konvojen sig jævnt Sønder efter. Det gik dog

kun langsomt, thi som oftest var det stille. Schønheyder fulgte med langs Kysten og sendte Bud til de i den sydlige Del af Bæltet liggende Kanonbaade. Ved Lohals laa en Deling under Premierlieutenant J. Uldall, ved Taars en anden under Christian Wulff, og disse holdt sig nu rede til at løbe ud og forene sig med Schønheyders Division.

Konvojens forreste Skibe var efterhaanden naaede ned forbi Sprogø. Lige tæt Sønden for dem laa to engelske Linieskibe. Allersydligst laa den engelske Fregat „Melpomene“, paa 38 Kanoner under Kaptajn Frederick Warren. Den havde maattet ankre i Nærheden af Omø, omtrent 3 Kvartmile Sønden for de to Linieskibe.

Det var den 23de Maj om Aftenen, Bæltet laa som et Spejl. Baade Uldalls og Chr. Wulffs Divisioner vare komne til, Schønheyder havde saaledes 20 Kanonbaade.

Han roede nu ud imod „Melpomene“ og angreb den om Aftenen Kl. $11^1/_2$, idet han bestrøg Fregatten langskibs. Næsten intet af Skuddene fejlede paa det nære Hold, og snart kunde man se, hvorledes Splinter og Stumper af Fregattens Skrog og Rigninger flød rundt om den.

Englænderne gjorde imidlertid en tapper Modstand. Lige i Begyndelsen af Kampen lykkedes det dem at give en af de danske Kanonbaade et alvorligt Grundskud. Dennes Chef var Sekondlieutenant Ole Christian Lange (født den 26de Oktober 1788, død i Vestindien som Premierlieutenant den 3die December 1819). Hans Baad begyndte at trække Vand, men han vilde ikke opgive Kampen og vedblev tappert at betjene sin Kanon, indtil Vandet stod halvt op i Baaden. For at denne ikke skulde synke, maatte en Baad surre sig paa hver Side af den og bringe den ud af Ilden til Langes store Ærgrelse.

Efter at Skydningen havde varet en Timestid, sprang der pludselig en sydlig Brise op. Kaptajn Warren kappede strax sit Anker fra sig, fik sat Sejl trods de danske Baades heftige Ild og søgte nu op under de to Linieskibe. Schønheyder havde næret det største Haab om at tage Fregatten, nu saae han sit Bytte slippe sig ud af Hænderne.

De engelske Linieskibe havde sat endel Barkasser ud for at angribe Langes Baade, men Schønheyder viste dem snart tilbage ved et Par velrettede Skud.

Da det stadig friskede mere i, kunde Schønheyder ikke angribe Linieskibene. Han søgte nu ind under Land, idet han under Vejs fiskede en Jolle op, der var skudt bort fra „Melpomene“.

Kanonbaadsflotillen havde under Kampen ikke faaet en eneste Mand saaret, hvorimod „Melpomene“ havde et Tab af 5 Døde og 29 Saarede. Fregatten selv blev efter en foreløbig Istandsættelse sendt hjem til England. Den var imidlertid saa ødelagt, at den ved en Besigtigelse efter Hjemkomsten blev erklæret for ubrugelig til videre Tjeneste. —

Tidligere have vi omtalt, at vore Kaperførere ved mange Lejligheder viste et Mod og en Tapperhed, der ikke stod tilbage for de faste Officerers. En Mand, hvis Navn man gjentagne Gange støder paa, er Caspar Wulffsen (født den 16de December 1781, død som Toldinspektør i Rønne den 29de November 1836). Vi ville nu høre lidt om hans Bedrifter i 1809, i hvilket Aar han førte den lille Kaperskonnert „Danneskjold“.

Han krydsede langs den jydske Kyst, da han den 17de Maj paa Aalborg Bugten kom ind imellem nogle engelske Krigsskibe. Det lykkedes en Fregat at komme mellem ham og Landet, saaledes at han blev afskaaren fra dette, og hans Stilling syntes derfor ret mislig. Til Held for ham blev det stille, saaledes at Fregatten ikke kunde naae op til ham. Den udsatte derfor sine Fartøjer, og til disse stødte kort efter endel armerede Baade fra de andre engelske Skibe. Wulffsen blev nu angreben af 2 Kanonbaade, der førte 24pundige Kanoner, 6 Barkasser med 18pundige Karronader og 2 lange Chalupper. Ialt havde Englænderne sendt 600 Mand i Ilden, deriblandt en Mængde Marinere, der som bekjendt vare gode Geværskytter. I henved 2 Timer kæmpede nu Wulffsen med denne overvældende Styrke. Kaperskonnertens Kanoner anrettede et stort Blodbad paa de aabne Baade, men disse fik idelig Forstærkning fra de engelske Skibe. Det er ganske ubegribeligt, at Englænderne ikke gjorde noget Forsøg paa at entre „Danneskjold".

O. C. Lange.

Endelig kom der en lille let Brise, og Wulffsen benyttede denne til at trække sig nærmere ind mod Land. For de svære engelske Skibe var der ikke Vind nok. De fjendtlige Baade forfulgte ham under stadig Skydning, dog var „Danneskjold" snart kommen udenfor Skudvidde. Kl. 8 om Aftenen friskede det mere i, Skonnerten gjorde god Fart, og Wulffsen holdt da atter ud mod Baadene, med hvilke han Kl. 9 begyndte Kampen, idet han sejlede hen langsmed Linien af de engelske Baade.

Endelig begyndte det at skumre, og Englænderne bleve da kjede af den frugtesløse Kamp. Den nærmeste Fregat kom til, tog alle de engelske Baade paa Slæb og bragte dem ud til de andre Skibe. Wulffsen stod derefter ind til Hals. Han havde i Kampen ikke mistet en eneste Mand, medens Englændernes Tab var ret betydeligt.

Den Skade, Skonnerten havde faaet under denne Kamp, blev nu udbedret paa Rheden ved Hals. Den 6te Juni var Wulffsen klar hermed, og han gik da til Søes for at indhente den spildte Tid og gjøre nogle Priser, i hvilken Hensigt han krydsede Øster over for at komme ind under den svenske Kyst.

Den næste Formiddag, da han var mellem Læsø og Skagen, hørte han Kanonskud i en lang Afstand, og han satte strax Kurs efter Lyden. Efter en Times Forløb fik han to smaa danske Kapere i Sigte, hvilke forfulgtes af en engelsk Kanonbaad. Kaperne holdt nu ned imod „Danneskjold", der gik løs paa Kanonbaaden, som dog strax flygtede. „Danneskjold" forfulgte den; efter en Jagt paa næsten fire Timer blev Englænderen indhentet, og en Kamp begyndte, der varede i henved en Time. Da strøg

den engelske Kanonbaad sit Flag. Wulffsen tog den nu i Besiddelse. Dens Besætning, bestaaende af 1 Lieutenant, 1 Underofficer og 21 Mand, bragtes ombord paa „Danneskjold“, efter at Wulffsen havde sendt Mandskab over paa Kanonbaaden. Lieutenanten meddelte, at han havde bragt danske Fanger fra Anholt til Gøteborg. Da han atter var gaaet ud herfra, havde han faaet Øje paa de to Smaakapere og havde sikkert opbragt dem, om ikke Wulffsen var kommen til.

Hverken „Danneskjold“ eller den engelske Kanonbaad havde faaet Døde eller Saarede under Kampen.

Kanonbaaden blev tagen paa Slæb og bragt ind til Fladstrand. Den førte en 18pundig Kanon og en 18pundig Karronade. Efter at Wulffsen havde faaet dens Værdi udbetalt, blev den under Navn af „Priis Nr. 2“ indlemmet i Flaaden. —

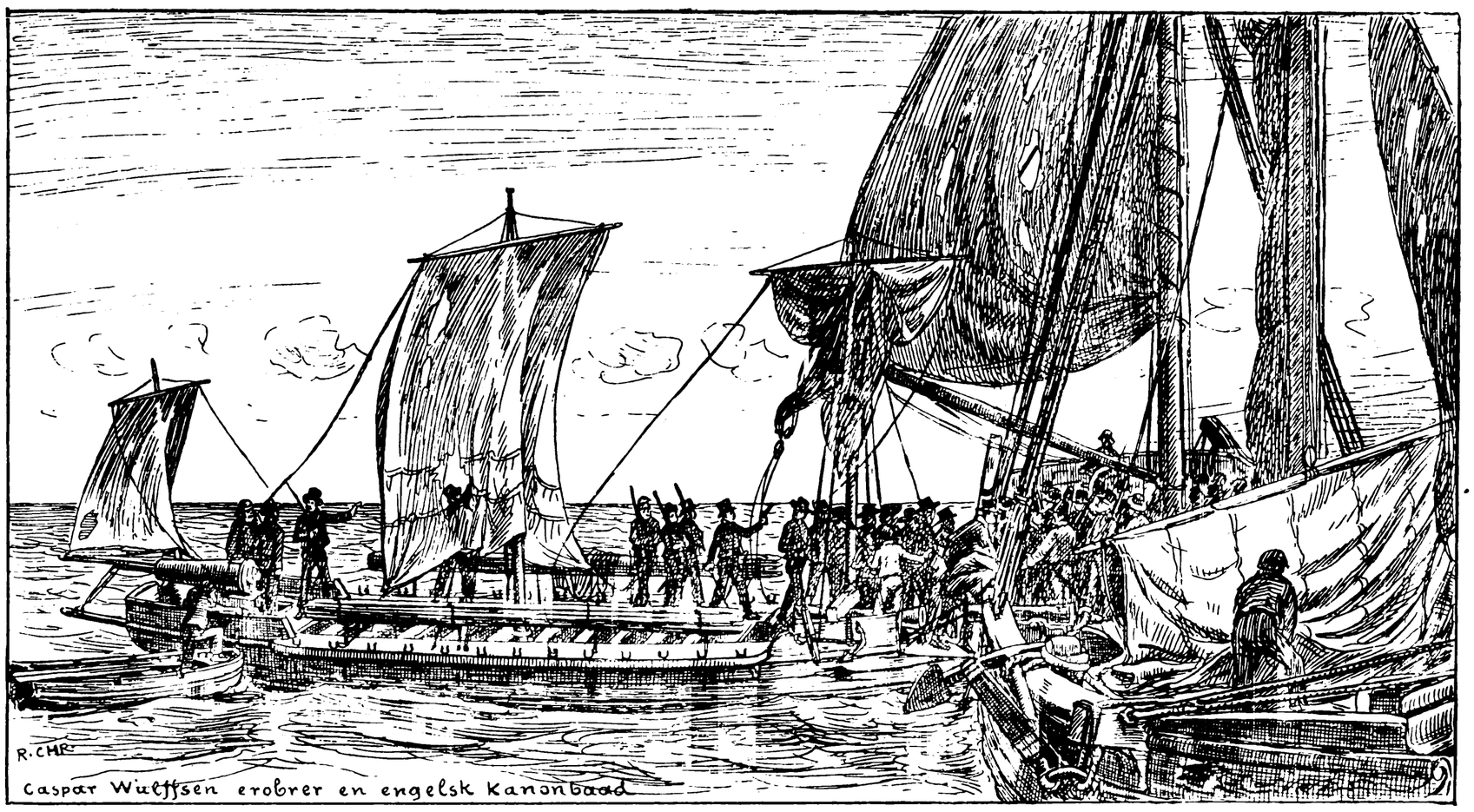

Wulffsen krydsede nu i nogen Tid i det nordlige Kattegat. Da han sidst i Juli kom ind til Fladstrand meddelte Stationschefen her, Premierlieutenant Henne, ham, at der i Skagerrak i nogen Tid havde huseret en engelsk Brig og en Kutter, som havde gjort megen Forstyrrelse i Farten paa Norge. Hver Middag plejede de to engelske Skibe at komme sammen, hvorefter de atter hver holdt deres Kurs. Med Skagens Fyrtaarn, hvorfra man ofte havde set disse Skibe, var der aftalt Signaler, hvormed der kunde tilkjendegives, i hvilken Retning de maatte søges.

Wulffsen gik nu strax til Søes, fik ved Skagen fornøden Underretning, og den 3die August opdagede han Kutteren.

For at narre Fjenden havde Wulffsen strøget Storstangen, saaledes at „Danneskjold“ kom til at se ud som en almindelig Galease. Da den engelske Kutter fik „Danneskjold“ i Sigte, troede derfor den engelske Chef, at det var et Handelsskib, og holdt ned imod Wulffsen. Denne holdt strax af for ved en tilsyneladende Flugt at lokke Fjenden til sig. Hans List lykkedes, Kutteren kom nærmere og nærmere, og da

den var kun en Kabellængde borte, gav Wulffsen den sit Lag. Øjeblikkelig svarede Englænderen, og der blev nu kæmpet i over tre Kvarter. Det var da temmelig flovt, Skibene gjorde ikke videre Fart og drev lidt bort fra hinanden.

Kutteren, der havde faaet sin Næstkommanderende og 7 Mand saarede, strøg nu Flaget. Wulffsen havde allerede sat sit Fartøj ud for at ro ombord til Kutteren, da Vinden pludselig tog til i Styrke. Nu hejste Kutteren atter sit Flag og flygtede bort med alle Sejl til. Det varede noget, inden Wulffsen havde faaet sit Fartøj hejst, hvorved Kutteren fik et betydeligt Forspring. Wulffsen satte da efter den, men Kutteren sejlede fortrinligt, og den kastede tilmed sine Kanoner overbord dels for at komme hurtigere afsted, dels for at faa de Grundskud, den havde faaet, bragt op over Vandet.

Til langt ud paa Natten forfulgte Wulffsen sin Fjende. Det blev imidlertid saa taaget i Vejret, at han tabte Kutteren af Sigte, og denne slap derved ind til Gøteborg.

Selv vendte Wulffsen om til Fladstrand, hvor han fik sin Skonnert istandsat, thi den havde faaet endel Skud i Skroget, og dens Dækshaad var skudt over. Saarede havde han ingen af.

For sin tappre Færd i dette Krigsaar blev Wulffsen belønnet med Ridderkorset. Han fik Tilbud om at træde ind i Marinen som Maanedslieutenant, men foretrak at sejle fremdeles paa egen Haand med sin Kaper. —

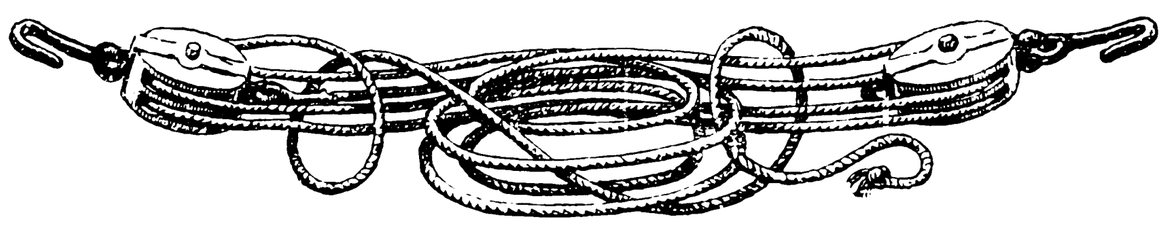

Den kommanderende Søofficer paa Vestkysten af Holsten var Kaptajn Hans Mossin (født den 9. Juli 1765, afgaaet som Kommandørkaptajn 1815). Blandt hans Officerer udmærkede sig gjentagne Gange Sekondlieutenant Martinus Christian de Klauman (født den 5te Februar 1784, død som Kaptajn den 9de Marts 1837).

Fra Elben var der en ret livlig Skibsfart langs Kysterne; men Englænderne sværmede om udenfor, og det var derfor nødvendigt at ledsage Handelsskibene med Kanonbaade. Det kom derfor gjentagne Gange til Træfninger, af hvilke vi nu skulle beskrive de vigtigste.

Den 4de Juni gik Mossin og Klauman med en Konvoj fra Glückstadt op til Ejderen. Tre engelske Kanonbaade nærmede sig Konvojen, men ved det første Skud fra vore Kanonbaade flygtede de strax. Konvojen bragtes saaledes lykkelig op til Ejderen. Udenfor Vatterne laa en stor Kaper fra Altona, og for at komme ind over Grundene havde den maattet udtage sine Kanoner. Klauman dækkede den nu, til den var kommen i Sikkerhed. Imidlertid var der samlet 6 Koffardiskibe, som skulde bringes ned til Elben. Det overdroges Klauman at konvojere dem derned med 3 Skytbaade, og Alt gik i Begyndelsen meget fredeligt. Da opdagede Klauman, at de ovenfor nævnte tre engelske Kanonbaade nærmede sig hans Konvoj. Da han nok havde Lyst til at maale

sig med Fjenden, men paa den anden Side antog, at denne ikke vilde angribe, naar Styrken var ens paa begge Sider, maskerede han sine Skytbaade saa godt som muligt ved at hale Kanonerne ind og skjule sit Mandskab. Englænderne løb nu dristig ned mod Konvojen i det Haab at gjøre et let Bytte. Da de vare komne ganske nær, lod Klauman sine Folk springe op og sende Fjenden en Geværsalve, hvorefter han lod Kanonerne, der vare ladte med Kartæsker, sætte til Borde og gav saa Fjenden et Lag med dem. Englænderne tabte Næse og Mund; efter nogle faa Skud flygtede de med en Mængde Saarede. Den ene Baad havde faaet alle sine Aarer skudt bort, saa den maatte slæbes ud af de Andre. Klauman havde svær Lyst til at følge efter dem. Men lige udenfor laa 8 engelske Brigger, og da han først og fremmest maatte bringe sin Konvoj i Sikkerhed, maatte han blive ved denne, som ogsaa lykkelig og vel kom ind paa Elben.

I Begyndelsen af August havde tre engelske Brigger og en Kanonbaad lagt sig i Elbens Munding for at blokere Floden. De vare gaaede til Ankers tværs af Byen Otterndorf paa den hannoveranske Side. Inde i den lille Flod Oste, der falder ud i Elben omtrent overfor Brunsbüttel, laa Klauman med 4 Kanonbaade.

Den 7de August fik Klauman Ordre af Kaptajn Mossin til at angribe Briggerne. Han stod derfor ned ad Oste Floden, og da Briggerne over det lave Land kunde se ham komme, lettede de og stod med en frisk NV. Vind op ad Elben, saaledes at de vare lige udenfor Oste Floden, da Klauman viste sig i dennes Munding. Uagtet Englænderne havde Luven og desuden kunde stille 52 Kanoner mod Klaumans 8, tøvede han dog ikke med at angribe dem, idet han holdt foran om og beskød dem. Af Frygt for Grundene vovede Englænderne sig ikke længere ind, og de gik derfor til Ankers. Klauman roede da i Frontlinie ud mod Briggerne og angreb dem agter fra. De fik dog svajet saaledes, at de kunde give vore Kanonbaade deres fulde Lag, som imidlertid gik virkningsløst hen over dem, hvorimod disses Ild anrettede megen Skade paa de fjendtlige Skibe. Nu fandt Englænderne det ikke mere raadeligt at blive liggende til Ankers. De lettede derfor igjen og begyndte at krydse sig udefter under en livlig Skydning fra begge Sider.

Under deres Kryds kom Briggerne tæt op under Brunsbüttel. Her laa en Skytbaad under den flinke Maanedslieutenant Georg Fridrich Wriedt. Han roede strax ud og sendte dem nogle velrettede Skud. Denne Hilsen kunde Englænderne ikke staa for, de vendte og pressede Sejl for at komme bort. Men Klauman fik dem atter paa Kornet og forfulgte dem, saalænge hans Kugler kunde række.

I næsten $2^1/_2$ Timer varede denne Træfning. Briggerne led meget, inden det lykkedes dem at slippe til Søes. Vore Baade havde Intet lidt, de havde kun faaet nogle Strejfskud.

Sidst i August Maaned var der ved Brunsbüttel samlet ikke mindre end 83 Koffardiskibe, som skulde om til Ejderen. Det blev overdraget Premierlieutenant William Halling (født den 2den December 1774, afgaaet som Kaptajn 1815) at føre denne Konvoj, hvilket ikke var et ganske let Hverv; thi ved Cuxhafen laa en engelsk Fregat, fem Brigger og en Kanonbaad.

Den 29de August gik Konvojen under Sejl. I Spidsen gik Lieutenant Klauman med 4 Kanonbaade. Paa Siden af Konvojen var Maanedslieutenant Wriedt posteret med 3 Skytbaade, medens Halling selv med 3 Kanonbaade sluttede.

Med temmelig flov Kuling stod nu Konvojen ud mod Mundingen af Elben, og saasnart Englænderne opdagede den, lettede de og holdt ind efter, aabenbart i den Hensigt at afskære de agterste Skibe af Konvojen. Paa Grund af den temmelig uregelmæssige Strøm og den flove Kuling var det umuligt at holde Konvojen samlet, og da det snart viste sig, at Halling med den Styrke, han havde til sin Raadighed, ikke kunde dække de adspredte Skibe, gav han Signal til, at Konvojen skulde vende og gaa tilbage. Tillige gav han Klauman Ordre til med 2 Kanonbaade at dække Tilbagetoget, medens han selv med 5 Kanonbaade og 3 Skytbaade gik Fjenden i Møde.

Englænderne opdagede nu, at deres Anslag var mislykket. Fregatten og den ene af Briggerne gik derefter atter til Ankers, hvorimod de andre engelske Skibe, der allerede vare komne længere ind, fortsatte deres Kurs ned mod Hallings Styrke, idet de herved fik Lejlighed til at afskære Klaumans 2 Baade.

Saasnart Konvojen Kl. $1^1/_2$ var i Sikkerhed, og Halling derved var bleven mere fri i sine Bevægelser, aabnede han Ilden paa den nærmeste af de engelske Brigger, og snart var Kampen almindelig. Det varede dog ikke længe, førend Fjenden angrede at have vovet sig saa langt ind, thi snart gjorde de danske Kugler en ødelæggende Virkning. Briggerne drejede derfor til Vinden og begyndte at krydse ud efter. Halling forfulgte dem, og nu, Kl. 4 EM., kunde Klauman atter slutte sig til Halling. Under Krydset kunde den engelske Kanonbaad ikke følge med Briggen. Den faldt mere og mere i Læ, og da vore Kanonbaade kom op imod den, var det øjensynligt, at den ikke kunde undgaa sin Skjæbne. Endelig lykkedes det Maanedslieutenant Wriedt ved en rask Roning at afskære den med Skytbaadene. Den strøg derfor Flaget, og dens Besætning kastede sig i et Fartøj, med hvilket den ved Anspændelse af alle Kræfter naaede at bjerge sig ud til den nærmeste Brig.

Kanonbaaden blev nu besat. Den viste sig at være armeret med 2 12pundige Metalkanoner, og i saa stor Hast var den bleven forladt, at Englænderne end ikke havde givet sig Tid til at fornagle Kanonerne.

Samtidig kom to Kanonbaade ud fra Brunsbüttel og sluttede sig til Halling, som nu fortsatte Jagten. Tre af Briggerne havde allerede arbejdet sig godt op til Luvart, hvorimod den fjerde Brig havde faaet Rejsningen saa ødelagt, at den ikke kunde følge med. Den hejste derfor Nødsignal, og da de andre Brigger opdagede den Fare, hvori deres Kammerat svævede, holdt de af ned imod den, idet de atter optoge Kampen, medens den havarerede Brig fik Lejlighed til at istandsætte den værste Skade.

Det saae ikke rigtig lyst ud for Englænderne. Men nu friskede det i, og ved Briggernes overlegne Sejlads lykkedes det dem endelig at slippe udenfor Skudvidde. Klokken var da bleven $7^3/_4$, saaledes at Kampen havde varet i over 6 Timer.

Den danske Styrke havde ikke mistet en eneste Mand, men kunde derimod bringe den engelske Kanonbaad som Sejerstrofæ ind til Brunsbüttel. Englændernes Tab maa have været ikke ubetydeligt, navnlig den ene Brig var meget ødelagt; hvor stort deres Tab var, vides ikke. Konvojen blev kort Tid efter i Sikkerhed bragt om til Ejderen. —

Atter i Oktober Maaned var der ved Brunsbüttel samlet en Konvoj paa 70 Skibe. Englænderne havde da ved Cuxhafen posteret to Brigger for om muligt at forhindre Konvojens Fart om til Ejderen.

Tidlig om Morgenen den 2den Oktober lod Kaptajn Mossin Konvojen gaa ud,

idet Maanedslieutenant Wriedt fik Ordre til at dække den med 4 Skytbaade. Selv gik Mossin med 8 Kanonchalupper ud for at holde de to engelske Brigger i Aande. Da han kom hen imod dem, opdagede han, at der tæt ved dem laa et tredie Skib, en Koffardibrig.

Disse tre Skibe gik under Sejl, da Kanonbaadene nærmede sig, og der udspandt sig nu en Kamp, som efter en halv Times Forløb endte med, at begge Orlogsbriggerne toge Flugten. Med Sejl og Aarer søgte Mossin at følge efter dem, men Kulingen friskede, og Briggerne slap derved bort. Den langsomme Koffardibrig kunde imidlertid ikke holde Trop med Orlogsbriggerne. Mossin indhentede den, besatte den og lod den bringe ind til Glückstadt.

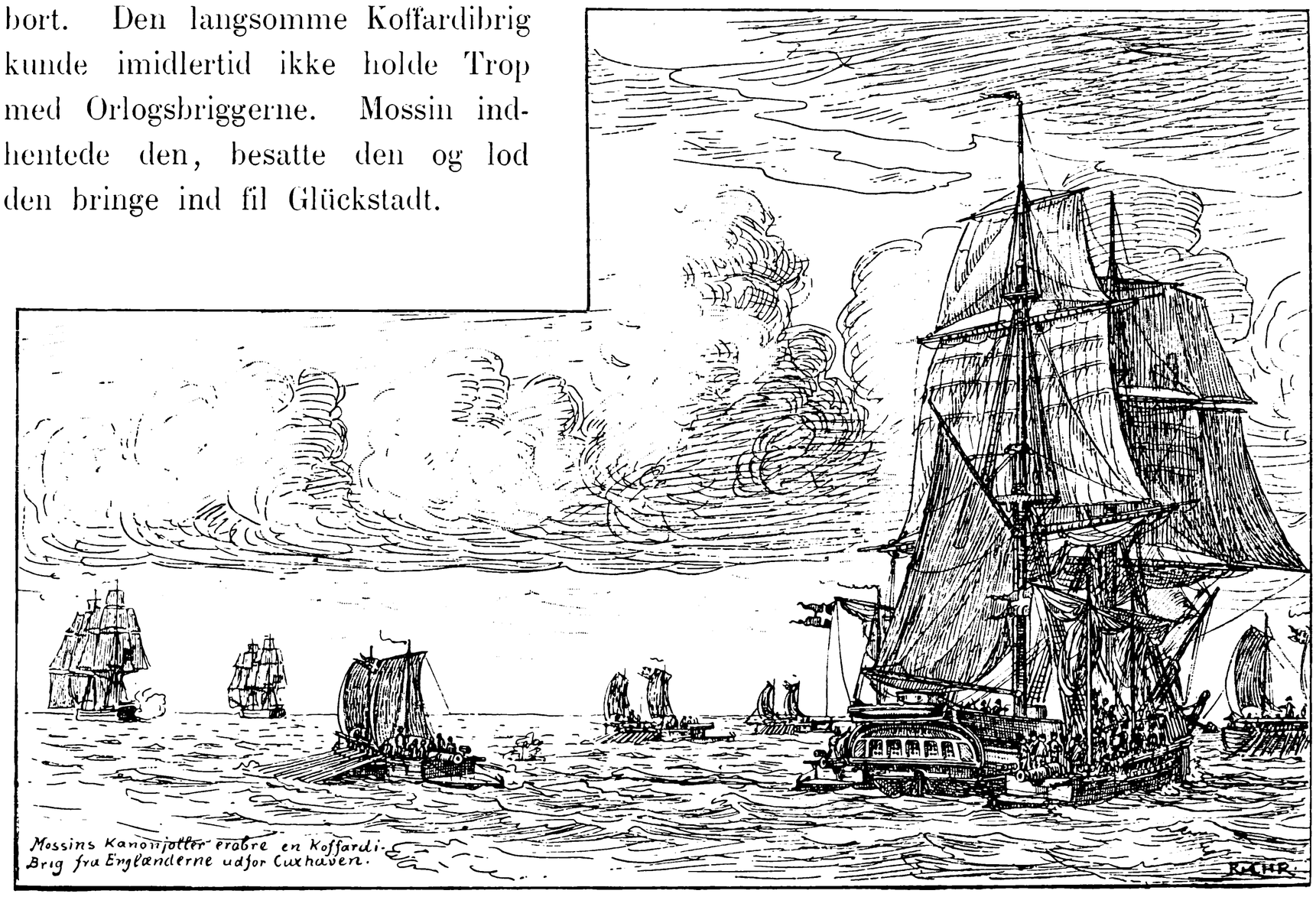

Medens denne Kamp stod paa, var det lykkedes vor Konvoj at komme i Sikkerhed inden om Grundene op til Ejderen. Det var sidste Gang i dette Aar, at Englænderne forsøgte at forulempe vor Skibsfart i disse Farvande. —

Engang i dette Efteraar havde Premierlieutenant Chr. Wulff atter Lejlighed til at vexle Kugler med Fjenden. Hvorvel denne Affaire ikke var af stor Betydning, ville vi dog for Fuldstændigheds Skyld medtage den.

Han laa med sin Division en Morgenstund inde paa Nakskov Fjord. En stor engelsk Konvoj var paa Vej gjennem Bæltet Nord fra under Beskyttelse af en Fregat og en Brig. Det blæste ret frisk, Konvojen gjorde derfor god Fart, og der syntes saaledes ikke at være Lejlighed til at udrette Noget imod den. Wulff holdt sig dog klar, hvilket viste sig meget heldigt. Pludselig kom nemlig et stort fuldrigget Skib til at staa paa Albu Triller. Fregatten og Briggen kom strax til for at faae Skibet flot, idet de sendte Folk ombord, lode udføre Varp og begyndte at kaste overbord af Ladningen.

Wulff mente dog, at de ikke skulde have Lov til ganske uforstyrret at arbejde ved Losningen. Med nogle af sine Kanonbaade gik han ud mod det grundstødte Skib, medens han lod Resten af sin Division blive liggende paa Nordsiden af Albuen som Reserve. Det blæste ret stivt af nordlig Vind, og der gik endel Sø; med en Fregat og en Brig lige i Nærheden var det derfor ret dristigt af ham at gaa ud med de aabne Baade.

Han sendte nu strax et Par Skud efter Skibet; øjeblikkelig forlod de engelske Fartøjer det, og man saae da en stærk Røg staa op gjennem Lugerne. Fregatten og Briggen havde imidlertid nærmet sig Grunden saa tæt, som de turde, og de sendte gjentagne Gange deres Lag ind mod Kanonbaadene, som ligeledes aabnede deres Ild. Wulff gik nu selv ombord paa den strandede Fuldrigger med nogle af sine Folk. Det opdagedes da, hvor nær det havde været ved, at Englænderne havde faaet den flot igjen. Roret var frit af Grunden, der var udført flere Varp, Ankrene vare kappede bort for at lette Skibet, da Wulff havde forstyrret Arbejdet. Englænderne havde saa i Hast stukket Ild paa flere Steder, og i en saadan Skynding havde de forladt Skibet, at to Mand vare blevne efterladte ombord. Var Wulff ikke kommen til, vilde de være blevne Offre for Luerne.

Wulff prøvede nu paa at faae Ilden slukket, men det viste sig umuligt, den greb mere og mere om sig. Snart stod hele Rejsningen i lys Lue, og da den hvert Øjeblik kunde falde, mente han det ikke forsvarligt at lade sine Folk blive længere der ombord. Endnu lod han dog udføre et Varp, som han gjorde fast nede paa Vaterstagene, hvorpaa han forlod Skibet og gik tilbage paa en Kanonbaad. Derpaa gav han fra denne Skibet to Grundskud, for at Lasten ved det indstrømmende Vand skulde løbe fuld, hvilket

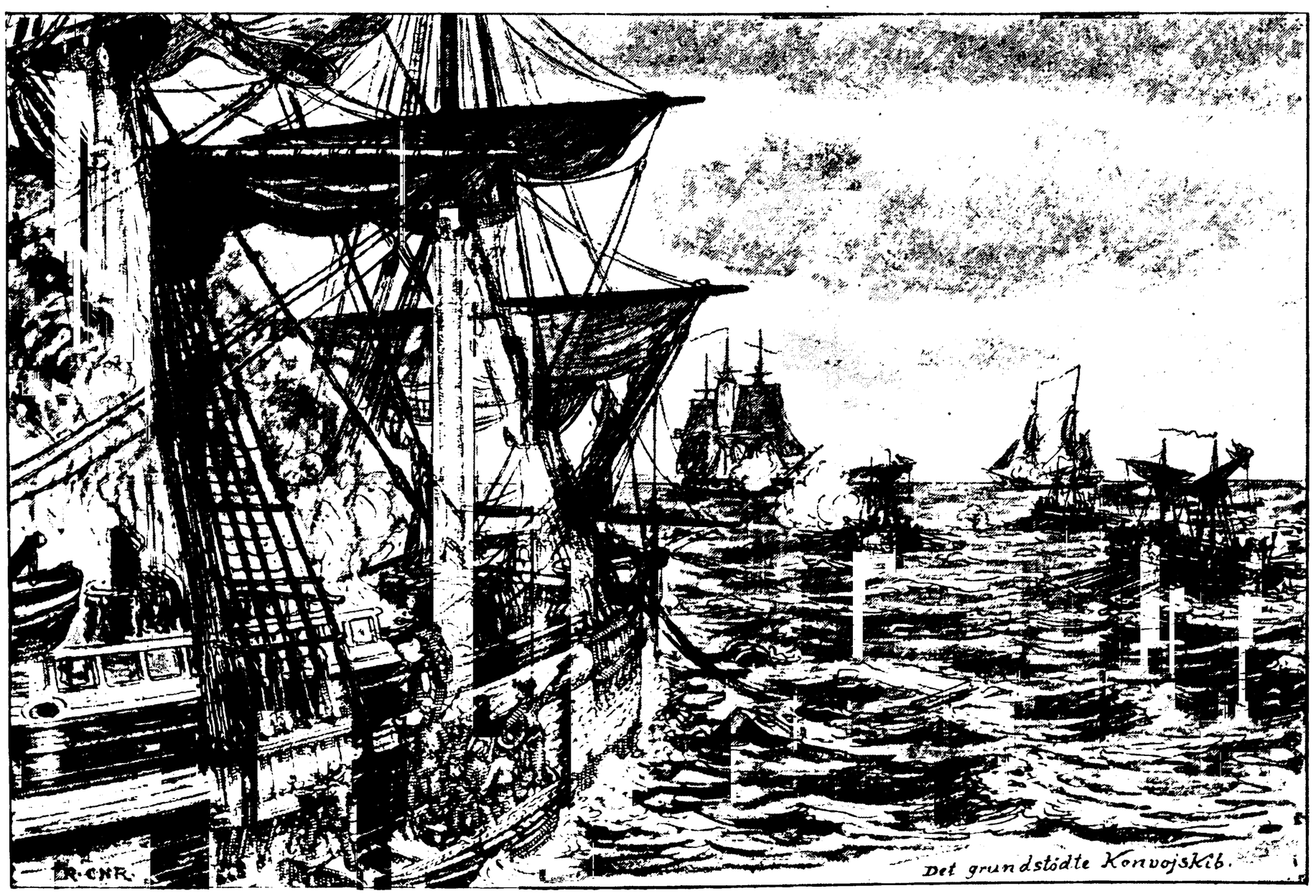

Det grundstødte Konvojskib.

dog ikke lykkedes, da Skibet, efterhaanden som det brændte bort oven om, lettede sig. Hans Hensigt med at grundskyde Skibet havde været den at forhindre Fjenden fra at bringe det bort, hvis Wulff mulig skulde blive tvungen til at forlade Skuepladsen.

Denne Forsigtighed viste sig imidlertid overflødig. Fjenden saae, at Skibet uigjenkaldelig var tabt. Det var vigtigere at benytte den gunstige Lejlighed til at komme gjennem Bæltet; Fregatten og Briggen holdt derfor af efter Konvojen, og snart vare de af Sigte.

Ved Middagstid faldt Rejsningerne, Wulff gik da atter ombord, og det lykkedes ham at faae Ilden dæmpet paa den agterste Halvdel af Skibet. Men ved Solnedgang brød Ilden ud igjen med en saa stor Heftighed, at alt Haab om at slukke maatte opgives.

I Løbet af Natten brændte Skibet ned til Vandgangen, Ilden slukkedes da af sig selv. Om Morgenen saaes Vraget drivende i Bæltet. Wulff gik da ud med 4 Baade, slæbte det ind paa Grund, og her sank det, dog med lidt af Skibssiden over Vand, saaledes at endel af den rige Ladning, Salt og Kolonialvarer, kunde bjerges. Ligeledes bleve Ankrene optagne. —

Enhver Sømand vil vide, hvor vanskeligt det maa være at færdes i Kattegat ved Nattetid, naar der intet Fyr er tændt, og naturligvis var der under Krigen givet Ordre til at holde alle Fyr slukkede.

For at hjælpe sig havde Englænderne udlagt flere Fyrskibe, og navnlig var et saadant nødvendigt paa et for Sejladsen saa farligt og vigtigt Sted som ved Skagen. At udlægge et almindeligt Fyrskib var imidlertid ikke tilstrækkeligt, det vilde snart være blevet ødelagt. Englænderne havde derfor to Mile Østen for Skagen lagt Orlogsbriggen „Minx“ til Ankers. Den blev kommanderet af Lieutenant George Le Blanc, havde 47 Mands Besætning, var armeret med 12 18pundige Karronader, 2 lange 18pundige Kanoner og 1 Haubits samt endvidere forsynet med to kraftige Fyrlanterner.

Lyset fra disse Lanterner skar naturligvis om Natten de Danske i Øjnene, og det blev da besluttet at forjage Briggen. Sidst i August blev derfor Premierlieutenant Nicolai Hendrik Tuxen (født den 29de August 1785, afgaaet som Kommandørkaptajn 1841, død den 17de December 1844, Broder til Peter Mandrup Tuxen) sendt ud fra Frederikshavn med 3 Dækskanonbaade og 3 Kanonjoller. Foruden Tuxen kommanderede følgende Officerer paa Baadene: Sekondlieutenant Knud Linde (født den 16de Februar 1789, død som Kommandørkaptajn og Indrulleringschef i Fyen den 11te April 1845), Maanedslieutenant Franciscus Maro Tetens (født den 18de November 1791, fast Officer 1813, afgaaet 1815 og død som Overtoldinspektør i Nørrejylland den 2den Marts 1862) samt endelig Maanedslieutenanterne Caspar Herman Trolle, Hollen Søeborg og P. O. Beck.

Kanonbaadene bleve ikke begunstigede af Vejret. Det blæste mere og mere op af østlig Vind, at ro op mod den høje Sø var umuligt, Baadene maatte endelig lægge sig til Ankers ved Skagen. Her var der imidlertid ikke noget Læ, Søen slog idelig op over Baadene, og navnlig i de aabne Kanonjoller var Opholdet alt Andet end behageligt, saaledes at Folkene i disse døjede temmelig meget.

Endelig om Morgenen den 2den September havde Vejret bedaget sig saameget, at Tuxen besluttede at begive sig ud paa sin Expedition. Folkene længtes ogsaa svært derefter, thi at ligge i otte Dage her paa den aabne Kyst afskaarne fra al Forbindelse

med Land og uden Noget at bestille, havde ikke været morsomt, saa hellere slide i Aarerne. De skulde sandelig nu faae deres Lyst styret.

Kl. 10 om Morgenen lettede Baadene og roede afsted. Det varede imidlertid ikke længe, førend man ude paa „Minx“ opdagede de danske Baade, der kom roende ud, og da Lieutenant Le Blanc fik Melding derom, var han naturligvis strax paa det Rene med, at de havde Ondt i Sinde. Han ansaae det for bedst at prøve paa at slippe bort. At lette Fortøjningen var der ikke Tid til, thi Briggen laa for et Par svære Linieskibsankre. Han kappede dem derfor fra sig og satte Sejl; men da det efterhaanden flovede mere og mere, lod han snart Aarerne lægge ud og søgte nu bort i nordøstlig Retning.

Da de Danske opdagede, at „Minx“ vilde flygte, fordoblede de deres Anstrengelser og trak paa Aarerne af Hjertens Lyst. Tuxen opmuntrede sine Folk til at hænge i, og disse længtes efter at komme i Kast med Fjenden. Til at skaffe var der ikke Tid, Folkene fik lidt Beskøjter, og Ølmukkerterne gik rundt. Men ogsaa paa „Minx“ anstrengte man sig af alle Kræfter, og det var derfor ogsaa kun yderst lidt, at Kanonbaadene halede ind paa Briggen, thi den svære Dønning, der endnu gik, stoppede ikke denne saameget som Baadene.

Klokken var bleven 5 om Eftermiddagen, nu havde man roet i syv Timer og var naaet 4 Mile ud fra Skagen, da lød der pludselig et Skud, det var fra den lange Agterkanon paa „Minx“. Kuglen dandsede hen over Søen og gik mellem Baadene. Nu lod Tuxen ogsaa sine Kanoner gjøre klare, men ventede dog lidt endnu, førend han begyndte at skyde, eftersom det var umuligt i den svære Dønning at tage nøjagtigt Sigte paa langt Hold.

„Træk nu paa Aarerne, Manne“, raabte Tuxen, „lad os komme ham lidt nærmere paa Livet, saa skal I snart faae Lov til at skyde“.

De enkelte Skud, der med lange Mellemrum kom fra Briggen, som jo kun kunde benytte sin ene Agterkanon, frembragte kun den Virkning, at de opildnede Kanonbaadenes Mandskab. Baadene vare snart paa saa nært Hold, at Tuxen kommanderede:

„Tag nu godt Sigte og brænd paa overalt!“

Sex Skud drønede løs, og man kunde se, at de havde ramt. Stadig søgte Briggen at komme bort, men det stillede mere og mere af. Kampen vedblev, men den høje Sø gjorde Skydningen temmelig usikker. Et Par Gange bleve enkelte af Briggens Aarer ødelagte. Lieutenant Le Blanc værgede sig som en Løve, og da han saae, at det var umuligt at undkomme, drejede han Siden til og gav Kanonbaadene Laget. Endnu i nogen Tid kæmpedes der, men da Lieutenant Le Blanc kom til den Erkjendelse, at videre Modstand var unyttig, strøg han Flaget Kl. $7^3/_4$ under de Danskes Hurra.

Tuxen gik strax ombord paa „Minx“. Briggen havde faaet tre alvorlige Grundskud foruden adskillig anden Skade; 2 Mand vare dræbte, 10 saarede. Kanonbaadene havde derimod intet Tab.

Der blev nu holdt Hvil i en Timestid, Fangerne fordeltes rundt om paa Baadene, og derefter roede disse indefter igjen, slæbende Briggen. Undervejs begyndte Briggen at trække Vand; Englænderne, som havde forstukket Pumperedskaberne, maatte tvinges til at skaffe dem frem. Tuxen satte Kursen mod Fladstrand; dog naaede man først derind den næste Morgen, thi der var hele 9 Mile at ro. Man maa beundre Folkene, der saaledes i næsten et helt Døgn uafbrudt havde været ved Aarerne; men Expeditionen havde

da ogsaa det Udbytte, at Englænderne ikke i hele dette Efteraar kunde faae noget Fyrskib udlagt ved Skagen.

„Minx“ blev foreløbig udbedret ved Fladstrand og derfra slæbt om til Hals. Den blev vel indlemmet i Flaaden, men den var for ødelagt til at kunne blive sat i ordentlig Stand, og et Par Aar efter blev den derfor solgt. —

I November Maaned forefaldt i Store Bælt en lille fornøjelig Historie.

Den 7de November stod en stor engelsk Konvoj ned gjennem Bæltet under meget stærk Bedækning. Det blev temmelig flovt henad Aften, hvorfor Konvojen gik til Ankers midt i Bæltet. Et lille Rekognoscerfartøj gik da ud under Kommando af Premierlieutenant Frederik Christian Holsten (født den 6te Oktober 1783, død i Tunis som Kaptajn i den norske Marine den 31te Oktober 1816). Det var nærmest Hensigten at udspejde,

Nicolai Hendrik Tuxen.

F. M. Tetens.

Knud Linde.

hvor stor Fjendens Krigsstyrke var, men da Holsten kom nærmere, fik han Lyst til at prøve, om han ikke kunde overrumple et eller andet Koffardiskib med det Samme, og heldigvis var hans Fartøj saa rigelig bemandet, at han kunde afse Folk til at føre en mulig Prise bort.

Det var nu imidlertid ikke ganske lige at løbe til, thi rundt omkring i Konvojen laa der Krigsskibe fordelt. Et Forsøg kunde man dog altid anstille, mente Holsten. Han roede hen til et af de nærmeste Koffardiskibe, der laa yderst i Konvojen. Natten var ganske mørk, fra Skibet havde man ikke lagt Mærke til Fartøjet. Holsten entrede derop med nogle af sine Folk, og inden Vagtsmanden ombord anede Noget, var han overmandet, kneblet og bunden, Lugerne over Folkelukafet lukkede, og Skibet saaledes i Holstens Magt. Han lod nu Ankertouget kappe, med Strømmen drev Skibet lidt bort fra Konvojen, uden at der fra de andre Skibe lagdes Mærke dertil, hvorefter Holsten lod sætte Sejl. Han efterlod da en 4 eller 5 Mand ombord med Ordre til at styre ind mod nærmeste Land.

Selv roede han derefter med sit Fartøj tilbage til Konvojen, og ganske paa samme Maade lykkedes det ham at overrumple endnu et Skib, der ligeledes blev sendt ind mod Kysten.

Holsten havde imidlertid faaet Blod paa Tanden. Han roede med sit Fartøj helt ind i Konvojen og opdagede her et stort tremastet Skib. Der maatte sikkert være en værdifuld Ladning i en saadan Skude, tænkte Holsten, og han roede derfor hen imod Tremasteren. Her var man imidlertid mere vaagen, Skipperen, en gammel Hollænder, var selv paa Dækket, og da Baaden i Mørket lagde til paa Siden, blev den prajet af Skipperen med et „Hvem der?“

„Patrouillebaaden!“ raabte Holsten paa Engelsk. „Jeg har Ordre til at gaa ombord i Skibene og efterse, at Alt er i Orden!“

„All right!“ svarede Hollænderen. Holsten entrede da med nogle Folk op paa Skibet.

I samme Nu trak de Danske deres Pistoler og holdt dem for Brystet af de faa hollandske Matroser, der vare paa Dækket, idet Holsten sagde til Skipperen:

„Ikke et Ord, eller Du er dødsens!“

Hollænderen og hans Folk bleve nu førte ned i Lasten og indespærrede her, Døren laaset til Folkelukafet, hvor Resten af Besætningen sov de Retfærdiges Søvn, og Holsten skulde nu til at overveje, hvorledes han skulde slippe afsted med Skibet.

Da kom en af hans Folk hen til ham og meldte, at lige tæt ved dem laa et engelsk Linieskib til Ankers.

„Død og Pine, nu ere gode Raad dyre“, sagde Holsten. „Vent lidt, nu har jeg det!“

Han ilede ned i Kahytten, hvor Skipperen var bragt ind, og bad meget høflig, om denne vilde være saa venlig at laane ham sin Paryk og sin Kavaj.

Saaledes udstafferet kom han op paa Dækket igjen og gav sine Folk Ordre til at hive Ankeret hjem.

„I maa gjerne skraale op med en rigtig Opsang“, tilføjede han.

„Men Gud bevare os naadigen vel, Herr Lieutenant, saa vil jo Englænderne strax . . .“

„Snak, lad mig blot raade. Gjør, som jeg siger.“

Et Øjeblik efter kunde man høre Spillet i Gang, medens den sædvanlige Opsang, der jo lyder saa temmelig ens hos alle Nationer, tonede ud i den tause Nat.

Det gik, saaledes som Holsten havde tænkt sig. Et Par Minutter efter kom en Patrouillebaad fra det engelske Linieskib for at spørge, hvad der var i Vejen.

Holsten lænede sig i Skipperens Forklædning ud over Rælingen og svarede paa Plattydsk:

„Jeg frygter for, at der er danske Krydsere inde i Konvojen. Jeg har set nogle mistænkelige Fartøjer og er bange for at blive liggende her i denne udsatte Stilling. Hvis De ikke har Noget derimod, vil jeg hellere lægge mig om paa den anden Side af Linieskibet, der ligger jeg mere sikkert.“

„I er en rigtig hollandsk Kujon“, svarede Englænderen leende. „Men synes I bedre derom, saa gaa I bare længere ind. Hvor har I forresten set de Fartøjer, som har gjort Jer bange?“ —

„Tværs Bagbord ude“, svarede Holsten. Det var naturligvis lige modsat den Retning, i hvilken han havde sendt de allerede tagne Skibe afsted.

Den engelske Patrouillebaad roede nu bort i den anviste Retning. Holsten hev derefter Ankeret hjem, satte Sejl i Ro og Mag og gik lige forbi Linieskibet. Da dette var forsvundet i Mørket, satte Holsten Kursen ud fra Konvojen, holdt ind mod Land og havde snart efter bragt sine tre Priser i Sikkerhed. —

Lad os nu vende Blikket til Norge og se, hvilke Begivenheder, store og smaa, som Aaret 1809 bragte med sig heroppe.

I Norge vogtede man endnu mere ængsteligt end i Danmark paa de Kornskibe og Proviantfartøjer, som sendtes op fra Jylland. For det udpinte Land var det jo en ligefrem Ulykke, naar et af disse Skibe faldt i Fjendehaand.

Defensionsskibet „Birgitha“ blev i Marts 1809 sendt ned fra Norge med Krigsfanger. Da det var Meningen, at Skibet skulde gaa tilbage med Proviant, havde man paa denne Rejse udtaget Kanonerne, for at Skibet kunde laste saa meget mere. Dets Chef var den dygtige Maanedslieutenant N. P. Wahrendorff, der tidligere havde gjort Tjeneste som Master ombord i engelske Krigsskibe.

Da han nu stod ud fra Fladstrand med sin Kornlast, bemærkede han, at der Nord ude laa flere fjendtlige Krydsere. For at undgaa disse stod han Øster efter. Kl. 8 fik han en Kutter i Sigte, og denne holdt strax ned efter „Birgitha“. Denne var ikke nogen særlig hurtig Sejler, og Kutteren havde derfor snart indhentet den.

Wahrendorff havde imidlertid gjort Alt klart til at give Englænderne en varm Modtagelse. Han fordelte de Geværer, han havde ombord, mellem sit Mandskab, men lod dette holde sig skjult, saaledes at Englænderne maatte tro, at der kun var nogle faa Mand paa „Birgitha“.

Da Kutteren nu strøg tæt forbi det norske Skib, prajedes der fra den, at „Birgitha“ strax skulde mindske Sejl, da man vilde sende et Fartøj ombord for at besætte den.

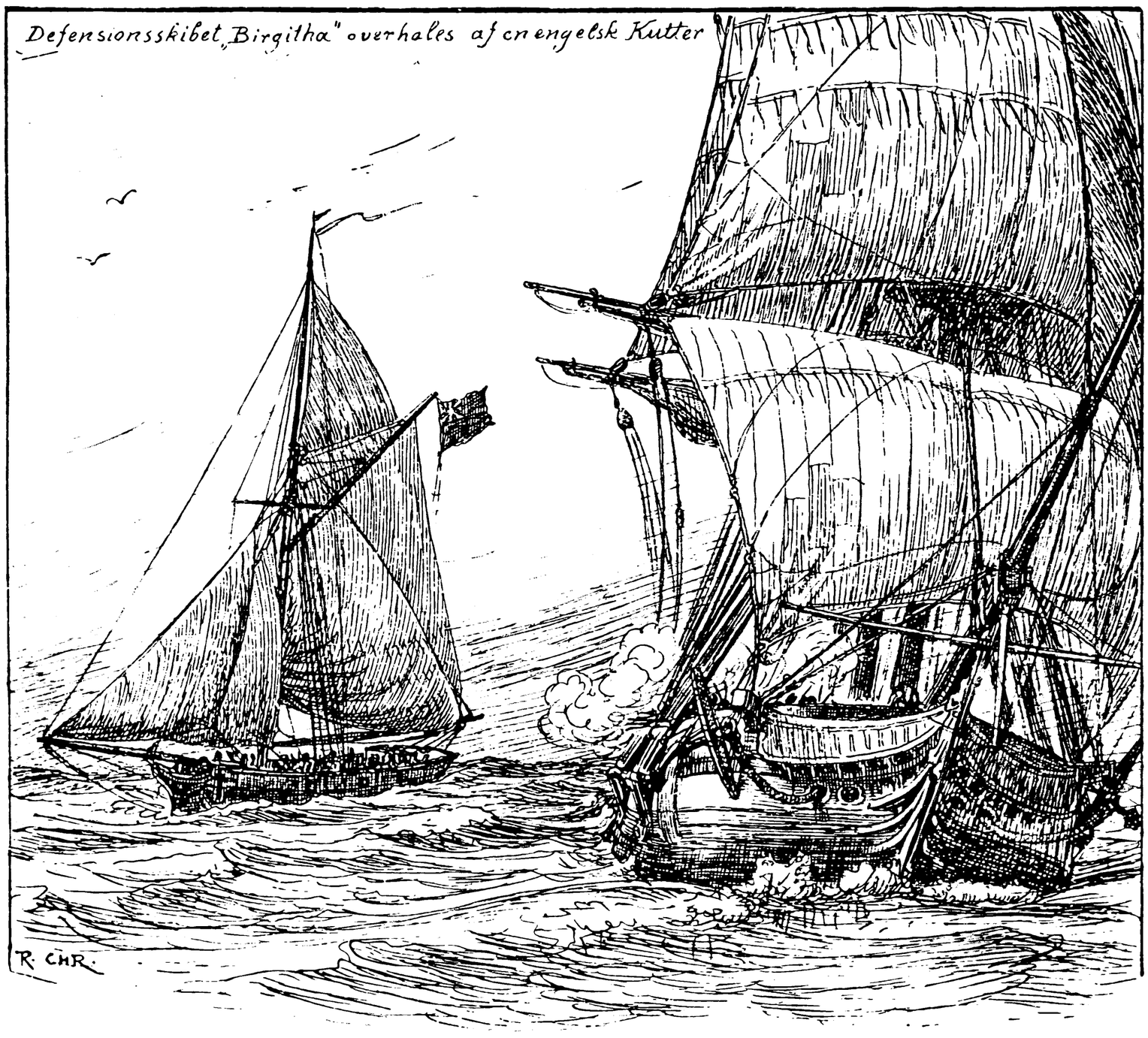

Kutteren var da kun 50 Alen borte. Wahrendorff svarede ikke, men lod sine Folk springe op og sende en Geværsalve mod Kutteren. Englænderne bleve noget forvirrede ved denne Modtagelse, men sundede sig snart og aabnede nu en levende Geværild mod „Birgitha“.

Saaledes sloges man til Kl. 10, da sakkede Kutteren saa langt agterud, at Normændenes Geværkugler ikke kunde naae den, medens Englænderne med deres Karronader kunde række „Birgitha“.

Wahrendorff maatte nu lade sig beskyde uden at kunne besvare den fjendtlige Ild. Men efter en halv Times Forløb drejede Kutteren mærkelig nok til Vinden og holdt SV. hen bort fra „Birgitha“. Sandsynligvis have de norske Geværkugler ryddet saaledes op blandt Kutterens Besætning, at den ikke kunde betjene sit Skyts i længere Tid. Nok sagt, den gik sin Vej; Wahrendorff kunde uhindret fortsætte sin Kurs og bragte lykkelig sin Kornlast ind til Frederiksværn. Han havde i denne Træfning kun faaet en eneste Mand saaret, men Sejl og Rigning vare noget forskudte.

Ridderkorset var Belønningen for Wahrendorffs tappre Færd ved denne Lejlighed. —

De to Orlogsbrigger „Lougen“, Kaptajnlieutenant P. Wulff, og „Seagull“, Premierlieutenant O. C. Budde, krydsede jævnlig udenfor Kysten for at jage altfor nærgaaende Kapere væk. Den 10de April lettede de fra Christianssand og krydsede langs Kysten Vester efter. Det blæste en Bramsejlskuling af Vest, og det var temmelig tykt i Vejret, hvorfor man ikke kunde se ret langt bort. Kl. 3 EM. vare de ikke naaede længere end til ud for Ny Hellesund, omtrent midt imellem Christianssand og Mandal. De gjorde netop et Slag ind efter mod Landet, som var 2 Mile borte, da Udkiggen varskoede for to Sejlere til Luvart. Wulff lod strax vende, og det lykkedes ham at komme dem paa en Kvartmil nær, førend de norske Brigger bleve opdagede i Tykningen. Wulff saae da, at den ene Sejler var Kaperskonnerten „Den norske Tøs“, som blev haardt jaget af en engelsk Orlogsbrig. Denne drejede nu strax til Vinden og krydsede paa, forfulgt af Wulffs Brigger. Englænderne kom dog snart af Sigte i Taagen.

Wulff holdt nu ind mod Hellesund, hvorfra netop 5 Fartøjer kom ud for at gaa ned til Danmark. De bleve stoppede og raadede til foreløbig at gaa ind igjen. Wulff gjorde nu atter et Slag ud efter, og Kl. $5^3/_4$ kom den engelske Brig i Sigte sammen med en anden Sejler, der stævnede lige ned paa vore Brigger. Wulff gjorde tre smaa Slag op imod de to Skibe, af hvilke det ene stadig holdt Stævnen lige paa Briggerne. De fjendtlige Skibe vare komne omtrent paa $^1/_2$ Mil nær, da den største af Sejlerne gjorde en Gir, og Wulff opdagede da, at det var en Fregat paa 40 Kanoner. At indlade sig i Kamp med en saadan Overmagt vilde være Daarskab. Wulff holdt derfor af, satte Kurs mod Flekkerøen og fik i en Fart alle Sejl til. Fregatten sejlede imidlertid betydelig bedre og halede svært ind paa de to norske Brigger. Da disse vare ved de yderste Skær, var Afstanden kun en lille Kvartmil, og Englænderne belavede sig allerede paa at skyde. Da smuttede Briggerne ind bag Flekkerø, hvor Fregatten ikke kunde følge dem. Havde Wulff staaet blot en Kvartmil længere til Søes, havde begge Briggerne sikkert været fortabte.

Vel kom det saaledes ikke ved denne Lejlighed til Kamp, men vi omtale dog denne lille Begivenhed for at vise, hvorledes de smaa norske Skibe maatte passe paa

for ikke at blive overrumplede, naar de vare ude paa deres farefulde Krydstogter, hvor Fjenderne sværmede om dem paa alle Kanter. —

Jævnlig søgte Englænderne at gjøre Strandhugst, naar de mente, at det ikke var forbundet med Fare. I April Maaned, da Sekondlieutenant Schmidten laa med sin Division ved Svinør, $1^1/_2$ Mil Vest for Mandal, krydsede en Fregat sig ind mod Landet med en Mærssejlskuling af NØ. Da den var en lille Mil fra Land, udsatte den to Fartøjer, som roede indefter. Lieutenant Schmidten gik da strax ud med en Kanonchalup og en Kanonjolle. Da han kunde række de engelske Baade, gav han dem nogle Skud, og i største Hast roede de tilbage til Fregatten, som nu stod ind for at optage dem. Kanonbaadene stode under Sejl udefter indtil $^1/_2$ Mil fra Land; her bjergede Schmidten Sejlene og lagde sig paa Aarerne for at tage imod Fregatten, idet han sendte den et Skud. Men saasnart Fregatten havde faaet sine Fartøjer hejst, holdt den øjeblikkelig ud til Søes, uagtet det maatte have været en let Sag for den at engagere de to Kanonbaade, hvis Skydning i den temmelig høje Sø ikke kunde være videre sikker. —

Den 6te Maj om Morgenen kom Kanonchaluppen „Prinds Christian August“ ind til Ulvesund, 1 Mil Øst for Christianssand Fjord, paa Vej Vester efter. Paa Grund af stiv Kuling og svær Sø var det umuligt at komme videre. Baaden førtes af Maanedslieutenant Hans Smith. Kort efter indkom ogsaa Kanonchaluppen „Mandal“ under Maanedslieutenant Beck fra Brekkestø.

Ved Middagstid kom en engelsk Fregat i Sigte krydsende udenfor. Det var, som man senere fik at vide, „Owen Glendower“ under Kommando af Kaptajn Selby. Kl. $7^3/_4$ EM. kastede den bak og udsatte et Par Fartøjer, som roede ind mod Land. Smith tog nu Post i det vestre, Beck i det østre Indløb til Havnen. Kl. 10 om Aftenen, da det allerede var mørkt, opdagede Smith pludselig to Barkasser paa Vej ind mod Havnen. Han skød efter dem, de vendte da om og vare snart forsvundne i den mørke, regntunge Nat. Beck kom til ved Lyden af Skuddene, og begge Baadene holdt nu roende udenfor Havnen. Men da der ikke blev opdaget Noget, gik de ved Midnat til Ankers midt i Havnen, hvorefter der blev udsendt Patrouillebaade.

Kl. $3^1/_4$ om Morgenen, netop som den østre Patrouillebaad kom ind for at skifte Mandskab, blev der gjort Allarm fra en Udkigspost, og strax efter saaes to stærkt bemandede Barkasser komme ud fra Oxevigen og gaa løs paa en Bergensjagt, der laa til Ankers i det østlige Løb, hvorefter de strax kappede Jagten los. Der blev da skudt paa dem, de forlode derfor strax Jagten og roede udefter. Kanonbaadene stak Tougene fra sig og forfulgte. Barkasserne sendte uden Virkning nogle Kartæskskud, og med Sejl og Aarer holdt de efter Fregatten, der nu i Dagningen saaes et Par Mile til Søes. Barkasserne vandt snart i Luven fra Kanonbaadene, der skød, saalænge Fjenden kunde rækkes. Derefter roede de til Bergensjagten, som var i Drift ud over og fik den slæbt ind i Oxevigen. Saa hurtig havde Fjenden forladt den, at han havde efterladt endel Haandarmatur paa dens Dæk.

De engelske Barkasser havde faaet 1 Mand dræbt og 3 saarede. —

Paa Justø udenfor Lillesand ligger den lille Brekkestø Havn. Her laa Maanedslieutenant Andersen, der nu førte en Kanonbaad i Lieutenant Fønss's Deling, paa For-

post, da han opdagede, at en fjendtlig Fregat kom lændsende Vester fra langs Kysten. Udfor Gamle Hellesund jagede den et lille Fartøj, der kom fra Danmark.

Andersen satte strax Sejl og stod til Søes. Da Fregatten opdagede Kanonbaaden, drejede den til og holdt indefter. Andersen begyndte nu at skyde, idet han sendte 4 Skud efter Fregatten, som øjeblikkelig vendte Bredsiden til og to Gange sendte Baaden det glatte Lag. Men derpaa holdt den pludselig udefter. Om den har faaet nogen Skade, vides ikke. Paa Kanonbaaden blev Lieutenant Andersen selv saaret i højre Haand. Den opjagede danske Baad kom lykkelig og vel ind til Gamle Hellesund. —

Tidlig om Morgenen den 14de Maj opdagede Rodeanfører Amund Abrahamsen paa Listerland, at en engelsk Orlogsbrig gjorde Jagt paa en norsk Skonnert og tre Smaajagter, som stode Vester hen langs Kysten. Det var Skonnerten „Den yndige Kone", Skipper Jens O. Pedersen, kommende fra Christianssand og bestemt til Egersund.

Abrahamsen gik strax ud med 3 stævnarmerede Lodsfartøjer, besatte med Kystværnsfolk. Han satte Kursen ud imod Briggen, der førte 16 24pundige Karronader. Da han var kommen nær nok, skød han paa den, hvorved han henledte dens Opmærksomhed paa sig. Briggen opgav nu Jagten paa Koffardiskibene, vendte sig mod Lodsbaadene og gav sig til at jage dem. Disse maatte da søge ind under Land, og da de ikke kunde lægge en af Pynterne her forover, maatte de søge ind til Jøllestød, der ligger $^1/_2$ Fjerdingvej fra den lille Nødhavn Snekkestø ved Lister.

Skipper Pedersen benyttede nu Lejligheden til at søge herind tilligemed de to af Jagterne. Her havde imidlertid Rodeanfører Lars Reinertsen faaet Kystværnet samlet. Han sendte strax sin Assistent Peter Christian Nielsen ud til Skonnerten med 8 Mand for at hjælpe med at bringe den til Ankers tæt op til Grunden, hvilket ogsaa lykkedes, uagtet den engelske Brig, der var fulgt efter, aabnede en heftig Ild paa Skonnerten, som derfor maatte forlades.

Det var imidlertid ikke Englændernes Mening at slippe deres Bytte. Fra Briggen blev der udsat to Fartøjer, som bleve armerede. Da Reinertsen opdagede dette, gik han med Christian Nielsen og Skonnertens Styrmand atter der ombord for at stikke paa Ankertouget, saaledes at Skonnerten kom til at staa fast paa Grunden.

De engelske Baade kom nu roende ind, dækkede af Briggens Ild. Reinertsen og Nielsen maatte da skyndsomst søge i Land, Styrmanden svømmede ind.

Imidlertid vare Kystværnsfolkene blevne fordelte bag Klipperne ved Stranden, idet Skipper Pedersen og hans Folk sluttede sig til dem; de aabnede derpaa en heftig Geværild mod de to engelske Baade. Disse roede dog videre, Folkene entrede op paa Skonnerten og gave sig strax i Værk med at bringe denne flot, uagtet de norske Geværkugler peb dem om Ørerne. Briggen kunde ikke mere skyde paa Skonnerten, den rettede derfor sin Ild mod Kysten, men Kuglerne prellede virkningsløst af paa Klipperne.

Efter nogen Tids Forløb fik Reinertsen imidlertid uventet Forstærkning. Fra Jøllestød havde Abrahamsen hørt Skydningen ved Snekkestø. Han bragte da sine 3 Smaakanoner i Land, slæbte dem med Raperter og Ammunition over Fjeldene og kunde endelig aabne Ilden mod den af Englænderne besatte Skonnert.

Disse kunde nu ikke længere modstaa Normændenes Ild. I 2 Timer havde de

arbejdet paa at bringe „Den yndige Kone“ flot, uden at det kunde lykkes dem, nu maatte de endelig forlade deres Prise.

Normændene roede strax ud til den. At Englænderne ikke uden Grund havde maattet vige, kunde ses paa Skonnertens Dæk, der hist og her var ganske blodigt, saa Fjenden har sikkert havt flere Saarede. Af Kystværnsfolkene var ingen ramt.

Da Briggen havde hejst sine Baade, holdt den til Søes, hvor det lykkedes den at kapre en af Smaajagterne, som ikke hurtig nok var naaet ind til Land.

„Den yndige Kone“ førtes endnu samme Aften om til Flekkefjord, idet den hele Vejen langs Kysten blev dækket af Kystværnet.

Baade Reinertsen og Christian Nielsen bleve dekorerede for deres tappre Færd. —

Med en lille Kutter paa 1 4pundig Kanon og 4 smaa Haubitser krydsede Kaperfører Osmund Torgersen langs Landet for at gjøre Priser. Han opdagede da en Skonnert under amerikansk Flag, gjorde strax Jagt paa den og havde snart sejlet den op, hvorefter han gav den et Par Skud. Da den havde brast bak, satte Torgersen sin Baad ud for at gaa ombord og undersøge dens Papirer.

Da gik pludselig det amerikanske Flag ned, engelsk Flag gik op, de hidtil maskerede Kanonporte aabnedes, og Skonnerten sendte sit glatte Lag tilligemed en Geværsalve mod Kaperen. Det viste sig at være en engelsk Orlogsskonnert paa 16 Kanoner. I en Fart fik Torgersen sit Fartøj hejst, drejede til Vinden og krydsede paa, heftig forfulgt af Skonnerten.

Torgersens eneste Haab var nu at naae ind til Svanevaag Havn, men det syntes umuligt, thi Skonnerten halede mere og mere ind paa ham, og samtidig beskød den ham saa heftig, at Kaperen led betydelig Skade. Skonnerten var nu saa nær, at den allerede gjorde klar til at entre. Endnu en Gang maatte den dog vende for Skærene. Da, i det afgjørende Øjeblik, negtede den at vende og for ikke at drive ind mellem Skærene, maatte den halse rundt. Derved sejlede den sig saa meget i Læ, at Torgersen, som endnu sendte den et Par Skud agter ind, kunde bjerge sig ind til Svanevaag. —

Vi komme nu til en Kamp med et sørgeligt Udfald, idet den kjække og brave Maanedslieutenant Edvard Andersen tilsatte Livet i denne.

Udfor Ryvingen krydsede den 28de Juli 5 smaa Kapere, da en Skonnert kom ind fra Søen med det befalede Kjendingssignal paa Toppen. Skonnerten kom midt ind imellem Kaperne, da den pludselig hejste engelsk Flag og aabnede Ilden paa en lille Kaperlugger, der snart maatte stryge. Det var den engelske Orlogsskonnert „Paz“ paa 12 18pundige Kanoner. Hastig flygtede nu de andre Kapere, og paa Grund af Skonnertens slette Manøvre lykkedes det dem at undkomme.

Inde under Udø var Maanedslieutenant Andersen posteret med Kanonchaluppen „Lister og Lyngdal“. Da han saae, hvad der gik for sig, var han i en Haandevending ude, og det lykkedes ham at komme Skonnerten paa Skud. Selv sigtede han og affyrede Kanonen, men ved det andet Skud sprang denne tværs over ved Fænghullet. Bunden røg bag ud, slog Andersens venstre Ben over ved Hoften, kvæstede 3 Matroser og røg helt forud til Stormasten.

Skonnerten undslap derved. Kanonbaaden søgte ind til Kleven, hvor den saarede Andersen bragtes i Land. Hans Liv stod imidlertid ikke til at redde, 24 Timer efter udaandede han. —

Var den ovennævnte Affaire sørgelig, saa var den næste til Gjengjæld saa meget glædeligere.

Den 10. August Kl. $9^1/_4$ om Morgenen blev der fra Udkigsvarden ved Frederiksværn gjort Signal for „fjendtligt Skib i Sigte“. Paa Stationen her kommanderede Kaptajnlieutenant Søren Adolph Bille (født den 4de Juni 1775, død som norsk Kommandørkaptajn under et Besøg i Kjøbenhavn den 12te September 1819). Han gav strax Ordre til, at 6 Kanonbaade samt Kanonjollen „Løven“ skulde gjøre sig klare, medens han lod sin Adjutant, Maanedslieutenant Peder Jensen Arbo ile op til Varden for at se efter, hvad det var for en Fjende. Snart kom Arbo tilbage og meldte, at det var en Orlogsbrig, som uden Flag paa stod ind mod Land. Vinden var sydlig, men temmelig flov.

Nu gik Bille ud med sine Baade; da han var kommen klar af Staværns Odde, kunde han langt ude til Søes se Briggen, der var drejet til Vinden Øster over med Styrbords Halse. Bille holdt lige imod den, og da han paa Vejen kom forbi Svenør, optog han den her posterede Kanonjolle Nr. 7, der strax var løben ud.

Medens Bille nu ror afsted til Kampen, ville vi meddele, hvilke Officerer der var med foruden Bille selv og hans Adjutant, der vare ombord paa Kanonchaluppen „Harald Haarfager“.

Premierlieutenanterne Conrad Grove (født den 20de Maj 1780, død som Kaptajn den 22de Februar 1829) og Jochim Lund (tidligere omtalt); Sekondlieutenanterne H. Bodenhoff og Nicolai Jacob Christian Grove (født den 8de September 1791, var i norsk Tjeneste fra 1814 til 1817, døde 1825); endelig Maanedslieutenanterne Henrichsen, Stibolt, S. Willumsen, Hallander, Tandberg, G. B. Lorange og M. Pettersen vare de Mænd, som paa denne Dag skulde indlægge sig Hæder.

Søren Bille.

Om Maanedslieutenant Henrichsen, som ved denne Lejlighed kommanderede Kanonjollen „Løven“, skulle vi bemærke, at han i 1812 kom af Dage ved en Kanonsprængning.

Bille holdt først sine Baade i Kjølvandslinie, men da han nærmede sig Briggen, lod han dem overgaa til Frontlinie. Briggen var imidlertid vendt Vester over, og Bille roede nu lige løs paa den. Endnu havde den ikke tonet Flag, hvorfor Bille, da han ved Middagstid var kommen nær nok, skød et skarpt Skud. Da gik det engelske Flag op, og paa Signal fra

Bille aabnede nu alle Kanonbaadene Ilden. Briggen svarede ved at sende Lag paa Lag efter Baadene. Paa Grund af den svære Dønning, der gik, var Skydningen dog temmelig usikker fra begge Sider, og Kampen holdtes saaledes gaaende i næsten en Time, idet Englænderne med beundringsværdig Tapperhed værgede sig mod Overmagten.

For nu endelig at faae en Ende paa Legen gav Bille sine Baade Ordre til, at de skulde ro ind mod Briggen. Samtidig lod han Flotillens venstre Fløj ro agten om Briggen, selv roede han med Chaluppen „Harald Haarfager“ og „Frederiksværn“ foran om Fjenden, og ved denne Lejlighed fik „Frederiksværn“ en blodig Hilsen. Da faldt

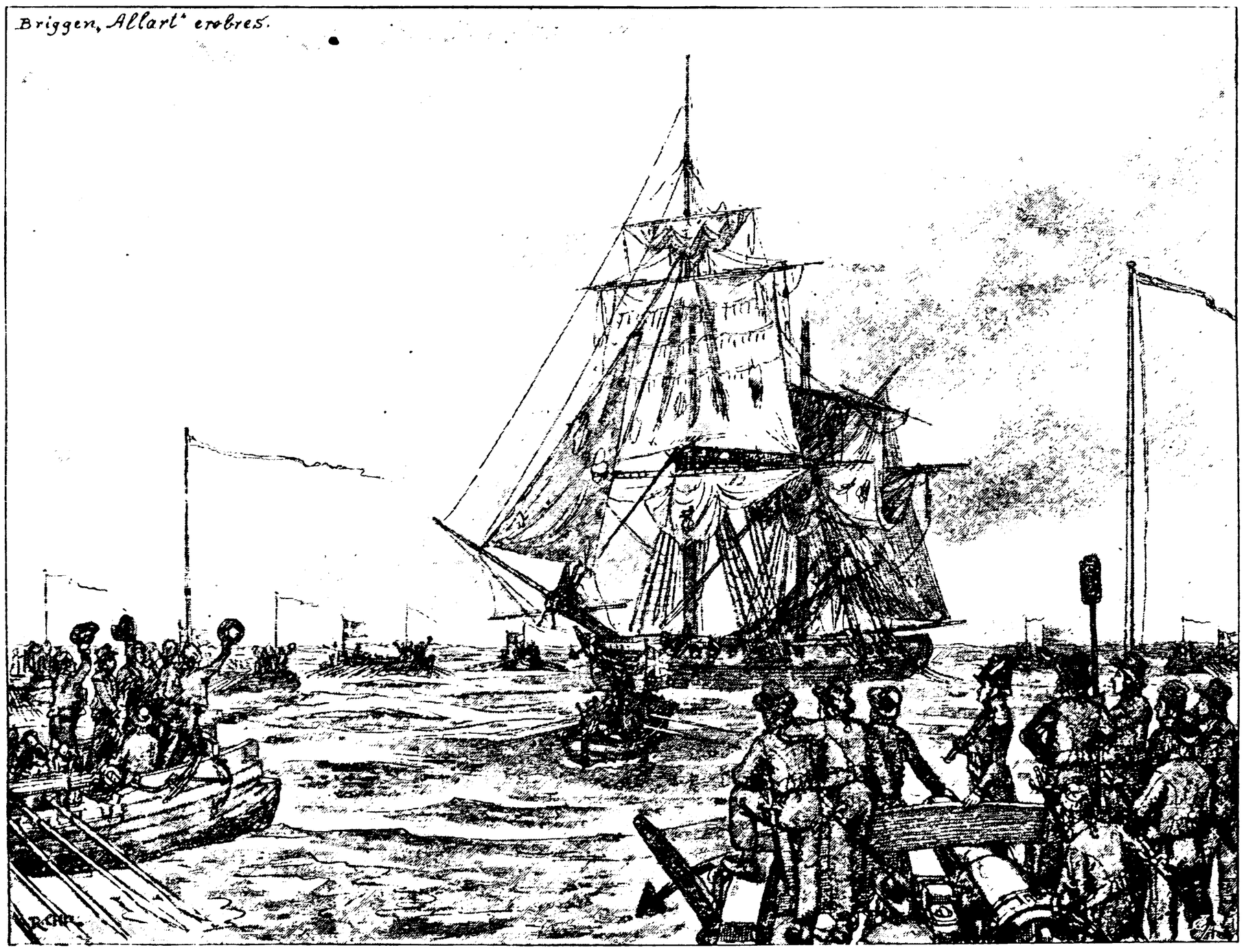

Briggens Storstang, hvorved dens Manøvrer hemmedes meget. Den søgte vel at faae Bredsiden vendt mod Flotillens midterste Del, som ogsaa fik Fjendens Lag, uden derved at lade sig standse. Da maatte Briggen endelig stryge Kl. $1^1/_2$.

Kanonbaadene lagde sig nu i en Kreds om Briggen, hvorefter Lieutenant C. Grove sendtes ombord for at afhente Chefen, som bragtes over paa „Harald Haarfager“. Bille fik da at vide, at det var den i 1807 røvede Brig „Allart“, der nu førte 16 24pundige og 1 12pundig Karronade, samt 2 6pundige Kanoner. Den havde 96 Mands Besætning, af hvilke 1 var dræbt, 4 saarede. Chefens Navn var Kaptajn James Tillard.

Man havde imidlertid Sønder ude bemærket en Skonnert, der havde vexlet Signaler med Briggen. Lieutenant C. Grove fik nu Ordre til at overhale den, og da Lieutenant Seidelin kort efter stødte til, blev han ligeledes beordret ud mod Skonnerten. Denne

Conrad Grove.

var snart indhentet. Det viste sig at være en svensk Skonnert „Wilhelmine Charlotte“, og da den havde Fripas ombord, fik den Lov til at passere, uagtet dens Færd havde været noget mistænkelig.

De øvrige Baade spændtes for „Allart“, som blev bugseret ind til Frederiksværn, hvor man ankom Kl. $7^1/_2$ om Aftenen.

Paa norsk Side havde kun „Frederiksværn“ lidt Tab, idet den havde faaet 1 Mand dræbt og 4 saarede.

„Allart“s Rejsning havde lidt meget, Skroget havde derimod ikke taget videre Skade. Den blev snart istandsat, og endnu samme Efteraar kunde den udsendes paa et Kryds under Kommando af Premierlieutenant G. Hagerup. —

Ret kjedelig var den næste Begivenhed, vi have at melde.

I September 1809 skulde endel engelske Krigsfanger udvexles, og i denne Anledning sendtes Galeasen „Favorit“ og Jagten „Neptunus“ med Fangerne fra Frederiksværn til Gøteborg.

Jagten, der førtes af Sekondlieutenant Bodenhoff, kom lykkelig og vel til sit Bestemmelsessted; dette var derimod ikke Tilfældet med „Favorit“.

Denne førtes af Sekondlieutenant Rasmus Rosing Bull (født den 28de August 1779, død som norsk Kaptajn den 5te December 1833); endvidere var Maanedslieutenant Arbo ombord. Besætningen bestod af 17 Matroser og 24 Soldater til Bevogtning af de 82 Krigsfanger, som vare satte ombord tilligemed en engelsk Lieutenant Rudell og et Par andre Officerer.

Om Aftenen blæste det op til en halv Storm. Næsten alle Soldaterne bleve saa søsyge, at de ikke kunde staa paa Benene. Regnen strømmede ned, og da de søsyge Soldater i høj Grad generede Matrosernes Arbejde ved Sejlenes Rebning, havde Bull sendt Halvdelen af dem ned. I Lasten, hvor Fangerne vare stuvede sammen, var der kvælende hedt, og Bull havde derfor tilladt 10 engelske Matroser ad Gangen at komme op paa Dækket for at trække frisk Luft. Nogle af de norske Matroser vare i Færd med at pumpe, andre af dem vare til Vejrs, da pludselig de paa Dækket værende Englændere aabnede Lugerne for deres Landsmænd, som styrtede op paa Dækket og anfaldt Normændene. Bull lod sine Folk gribe deres Geværer, men Fængkrudtet var blevet vaadt, saa Geværerne klikkede. Det blev da til et almindeligt Slagsmaal paa Næverne, men Englænderne vare for mange, snart laa 9 Normænd skamslaaede paa Dækket, dog maatte 5 Englændere dele Skjæbne med dem. Selv værgede Bull sig tappert mod fire rasende Englændere, men efter lang Tids Kamp blev han overmandet. De engelske Officerer søgte vel at stille deres Folk tilfreds, men disse vare blevne aldeles vilde og spærrede dem inde. De engelske Matroser satte nu Kurs for England.

Efter 3 Dages Forløb havde de imidlertid besindet sig og bade nu Bull om atter at overtage Kommandoen. Han vægrede sig herved, da han havde Ordre til at gaa til Gøteborg, ikke til England, Lieutenant Rudell førte nu Galeasen til Sheerness, hvor de engelske Matrosers Opførsel vakte almindelig Harme, da de jo netop skulde føres til Frihed.

Bull fik 100 danske og norske Matroser udleverede, blev forsynet med Proviant og fik Løfte om, at der skulde blive statueret et alvorligt Exempel, idet der skulde blive nedsat en Krigsret til Sagens Paadømmelse. Dog fik Bull ikke Tilladelse til at have Forbindelse med Land, hvorfor han snarest muligt afsejlede og naaede velbeholden Gamle Hellesund den 26de September.

Efter at Bull havde indsendt Rapport om det Forefaldne, blev der i December nedsat en Krigsret over ham. Han blev imidlertid hæderlig frikjendt. —

Kaptajnlieutenant P. F. Wulff, der som Chef for „Lougen“ havde vundet saa smukt et Navn, blev i Oktober beordret ned til Danmark, idet han var bleven udnævnt til Chef for Søkadetkorpset. Hans Eftermand paa „Lougen“ blev Kaptajnlieutenant J. N. Müller, hvis Navn vi jo allerede kjende fra 1801. Den ældste Brigchef, hvem de andre Chefer saaledes bleve underlagte, naar de krydsede sammen, var nu „Seagull“s Chef, Kaptajnlieutenant Budde, som allerede i November hentede sig nogle gode Priser.

Den 1ste November vare Briggerne „Seagull“, „Lougen“, og „Allart“ udenfor Flekkerø, da der Kl. 8 Morgen opdagedes en stor Konvoj 4 Mile Sønder ude. Budde gjorde strax Signal til de andre Brigger om at jage og styre SSV. plat for Vejret hen. Allerede var man temmelig nær ved Konvojen, da dennes Bedækning, 1 Linieskib, 2 Fregatter og 3 Brigger, blev opmærksom paa de norske Brigger og holdt ned imod dem. Med en saadan Styrke vilde det være meningsløst at indlade sig i Kamp, hvorfor Budde hejste Signal om at dreje til Vinden med Styrbords Halse. Kl. 6 EM. ankrede Briggerne inde ved Risø udenfor Mandal.

Budde gjorde imidlertid Regning paa, at Konvojen ikke kom synderlig hurtig afsted, hvilket jo altid er Tilfældet, naar mange Skibe følges ad, idet de hurtige maa vente paa de langsomme. Ved Daggry den 2den lettede han derfor og styrede atter med god Fart SSV. ud. Vinden var da østlig. Snart opdagedes ogsaa Konvojen forude, og ret Syd for Lindesnæs, næsten 8 Mile fra Land, indhentedes de agterste Skibe. I en Haandevending, og inden de engelske Krigsskibe kunde krydse sig op, bleve 4 Skibe besatte, og med disse naaede Budde ind til Norge, uden at Englænderne kunde forhindre det. —

Skipper Thoresen af Christiania gik den 15de November fra Frederiksværn med en lille Slup, bestemt til Aarhus. Allerede næste Aften blev han nede i Kattegat taget af en engelsk Orlogsmand, der satte 1 Officer med 5 Mand ombord i Sluppen. Efter at de i nogle Dage havde ligget til Ankers, rejste der sig en Storm af ØNØ., hvorfor begge Skibene maatte kappe og gaa Sejl, idet Orlogsmanden havde sat en Slæber over paa Sluppen. I flere Dage krydsede de paa, indtil endelig Slæberen sprang tidlig om Morgenen den 24de. Sluppen drev af, og den engelske Officer lod nu sætte Sejl for at krydse sig op til en svensk Havn.

Som sædvanlig i de Tider var Englænderen ikke videre stiv i Navigationen. Thoresen fik tilmed Kompasset forstyrret, og medens den engelske Officer troede, at de styrede efter Sverrig, gik Kursen i Virkeligheden op mod Norge, hvor de samme Aften Kl. 6 ankrede udenfor Levangen, $^1/_2$ Mil fra Portø.

Thoresen erklærede nu, at han maatte i Land for at høre, hvor de vare, og den engelske Officer gik med ham. Saasnart de kom ind paa Stranden, fik Thoresen Kystværnet allarmeret. Officeren blev tagen til Fange, med 4 Kystværnsfolk roede Thoresen ombord i sin Slup, overmandede den engelske Prisebesætning og førte dernæst sin Slup ind til Øster Risør. —

I Slutningen af December laa Sekondlieutenant Ludvig Ferdinand Klein (født den 25de Januar 1789, afgaaet 1829 som Kaptajnlieutenant) af Christianssands Division paa Forpost ude i Ulvesund for at passe paa en Kutter, der i nogen Tid havde gjort Farvandet usikkert. Den 27de blev den opdaget kommende ind mod Land. Klein gik strax ud med sin Kanonchalup og var omtrent $^1/_2$ Mil ude til Søes, førend han kunde række Kutteren. Denne havde intet Flag paa, hvorfor Klein først skød et løst Skud og derpaa et skarpt. Kutteren hejste nu engelsk Flag og gik imod Kanonbaaden. Klein vendte da om og roede indefter, idet han ved en forstilt Flugt vilde lokke Kutteren ind i smullere Vand, hvor Kanonbaadens Ild kunde blive sikkrere. Kutteren halede ind paa Kanonbaaden og sendte den nogle Lag, som Klein dog ikke besvarede.

Endelig var man naaet ind i smult Vande. Her vendte Klein og begyndte at skyde, ialt 6 Skud, der gjorde en saadan Virkning, at Kutteren efter at have givet et Par Lag vendte om og stod til Søes.

Nu var det Kleins Tour at forfølge. Men Kutteren havde faaet tilstrækkeligt, snart var den ude af Sigte og viste sig i lange Tider ikke paa denne Del af Kysten. —

Endelig ville vi kortelig omtale, hvad der forefaldt paa Norges nordligste Kyster, da dette fremkaldte en Expedition det følgende Aar.

Heroppe havde i Løbet af Sommeren de to Brigger „Nightingale“ og „Gallant“ huseret slemt paa Kysten, forstyrret Fiskeriet, plyndret og hærget, hvor de kunde komme til, i det Hele opført sig som rene Sørøvere, navnlig Mandskabet paa „Gallant“, hvis Chef senere blev kasseret.

For Fuldstændigheds Skyld maa vi endelig meddele, at den 10de December 1809 blev der i Jønkøping sluttet Fred med Sverrig. Krigens Udbytte var, at Sverrig lovede „saavidt muligt“ at holde de engelske Krigsskibe borte fra sine Kyster.

Nu skulde Krigen altsaa fortsættes mod Storbritannien alene.

1810.

P. N. Skibsted.

Paa Randers Fjord laa i Begyndelsen af April 8 Transportskibe, der skulde ned til Samsø. Premierlieutenant Peter Nicolai Skibsted (født den 12te Januar 1787, død som Kaptajn den 18de April 1832) fik det Hverv at eskortere dem over Søen, da engelske Krydsere allerede havde viist sig i Farvandene.

Om Morgenen den 13de April gik han ud fra Udbyhøj med 4 Kanonbaade og sin Konvoj. Da han var naaet omtrent udfor Fornæs, fik man tre Sejlere i Sigte ude i østlig Retning. De holdt Kurs ind imod Land, nærmede sig hurtig, og snart kunde man udfinde, at det var to danske Skibe, der bleve jagede af en engelsk Kanonbaad.

Skibsted kunde jo nok tænke sig, at Englænderen vilde vende Næsen den anden Vej, naar han bemærkede de 4 danske Kanonfartøjer. Af denne Grund lagde Skibsted hver af sine Baade paa Styrbords Siden af et af Transportskibene, som saaledes skjulte dem. Listen lykkedes, Englænderen kom nærmere og nærmere, medens de to jagede danske Skibe søgte ned til Konvojen.

Efterhaanden var Englænderen kommen saa nær, at Skibsted antog, at hans Modstander ikke kunde undgaa ham. Han lod da pludselig alle sine Baade ro frem og gik løs paa den engelske Kanonbaad. I Hast gjorde denne omkring og roede udefter, de danske Baade forfulgte, saa det blev en rigtig Kaproning. Vandet skummede for Bougen, for hvert Aareslag forkortedes Afstanden, og endelig efter $1^1/_2$ Times anspændt Roning var Skibsted nær nok til at aabne Ilden.

Englænderne svarede; men da de havde gjort to Skud, holdt de op med at ro, idet de gave sig til at raabe og skrige af alle Kræfter.

Endnu vajede imidlertid det engelske Flag, og Skibsted roede derfor ind paa den fjendtlige Baad, klar til at entre denne. Englænderne gjorde dog ingen Modstand, de vare alle grebne af Forfærdelse, saaledes at de endog havde glemt at hale deres Flag ned, hvad Skibsted nu strax lod gjøre, hvorefter han tog Kanonbaaden i Besiddelse. Den hed „Grinder“, førte 2 24pundige Kanoner og blev kommanderet af Lieutenant Esther. Den havde faaet 2 Mand dræbt og 2 saarede, medens ingen af vore Baade var ramt.

Skibsted bragte derefter baade sin Konvoj og sin Prise ind til Samsø. —

Først paa Aaret havde man ovre paa Vestkysten taget adskillige værdifulde Priser, der vare blevne bragte ind til Amrom. Her vare de tildels blevne udlossede, saaledes

at der fandtes et ret betydeligt Oplag af Varer og navnlig en stor Beholdning af Kaffe. Englænderne havde faaet dette at vide, og de besluttede at hente lidt deraf. Et Par større Krigsskibe, som krydsede udenfor, sendte derfor sent om Aftenen den 26de April 3 velbevæbnede Barkasser ind. I Nattens Mulm og Mørke listede de sig ind i Havnen. En Styrke blev sat i Land, snart vare de faa Indvaanere overrumplede, og de maatte give Englænderne de fornødne Oplysninger. Først bemægtigede Fjenderne sig 4 Smaafartøjer, som laa i Havnen, og dem ladede de saa med Kaffesække, hvorhos de tillige udplyndrede et lille norsk Fartøj, der laa i Havnen.

Inde ved Wyk paa Følir laa netop Premierlieutenant Andreas Holsten med 2 Kanonchalupper. Han havde været ude med sine Fartøjer om Dagen, men havde da ikke opdaget noget Mistænkeligt. Nu havde han ladet sine Folk gaa til Ro om Natten, selv var han dog bleven ombord paa sin Baad, uagtet han ellers havde sit Kvarter i Land.

Om Morgenen Kl. $3^1/_2$ kom en Vagtsmand ned og purrede ham med Melding om, at der var kommet en Fisker ind, som meddelte, at han havde set nogle mistænkelige Fartøjer inde ved Amrom.

„Pur ud overalt og praj det over til anden Baad!“ sagde Holsten strax. „Vi maa afsted for at se, hvad det betyder!“

Det varede ikke mange Minutter, førend Folkene sad ved Aarerne, Ankeret blev lettet og afsted gik det.

Snart begyndte det at dages, og i den graa Morgendæmring kunde man nu skjelne Signalmasten paa Amrom. Holsten fik sin Kikkert frem og kunde se, at der vajede Signal for „Fjender i Sigte“.

„Klem paa ved Aarerne! Klar ved Kanonerne!“ kommanderede Holsten.

Der gik nu ikke lang Tid, førend Havnen var naaet. Holsten roede derind og saae da, at Kystmilitsen var samlet; derimod var der intet fjendtligt Fartøj at opdage i Havnen.

„Hvad skal det Signal betyde?“ raabte Holsten ind. „Her er jo ingen Fjender at se. Hvor er de henne?“

Føreren for Kystmilitsen kom nu til og meddelte Holsten, hvad der var gaaet for sig i Løbet af Natten.

„Lidt før det blev lyst, luskede de af igjen, de Gavtyve, og med det Forspring, de har faaet, vil det være umuligt at indhente dem!“

„Man maa da i alt Fald prøve paa det“, svarede Holsten. „Vidste man blot, i hvilken Retning de ere gaaede ud!“

I det Samme kom en Mand løbende inde fra Øen.

„Jeg har set Englænderne“, raabte han. „De er ude i Retning af Hoppesand, der er tre svære Barkasser. Men de er over en Mil borte.“

„Skod Bagbord, ro væk Styrbord!“ kommanderede Holsten. „Vi maa ud efter dem . . . . . Saa, træk overalt!“

Og ud gik det af Havnen igjen. Da man var kommen klar af Landet, kunde man ganske rigtig se de fjendtlige Baade. De to danske Kanonchalupper roede nu afsted, Alt hvad Remmer og Tøj kunde holde. Snart opdagede Englænderne dem, ogsaa de lagde nu alle Kræfter i for at komme afsted. De engelske Baade roede hurtigere, dog opgav Holsten ikke Forfølgelsen.

Pludselig sagde Rorgængeren i Holstens Baad: „Med den Kurs kommer de ikke langt. De løber jo lige op paa Hoppesand. Se der, Herr Lieutenant, nu staar han.“

Ganske rigtigt! Den forreste Englænder havde roet sig fast paa Sandet, og inden de andre Fartøjer kunde faae drejet af, stode de fast ved Siden af deres Kammerat.

„Bravo!“ udbrød Holsten. „Nu har vi dem. Klar til Skud!“

„Klar til Skud er!“ svarede Kanonkommandøren.

Man kunde nu se, at Englænderne stagede i Bunden for at komme flot, ligesom de begyndte at kaste overbord af Ladningen.

„Saa for Pokker!“ sagde Holsten. „Skal de nu ødelægge vor gode Kaffe. Brænd paa!“

En Kugle foer i det Samme ind mod de engelske Baade, som ogsaa til Gjengjæld sendte et Karronadeskud mod Holstens Baad. Men Kuglen naaede den ikke.

Holsten nærmede sig nu mere og mere, idet han vedblev at skyde. Han maatte dog ro forsigtigt for ikke selv at løbe sig fast paa Sandet. Først da han kun havde en Fod Vand under Kjølen, stoppede han. Men han var da paa Prajehold af de engelske Baade. Fra en af disse blev der viftet med et hvidt Flag.

„Har De overgivet Dem?“ raabte Holsten paa Engelsk.

„Javel!“ blev der svaret.

Holsten sendte nu Jollerne fra begge Kanonbaade ind for at tage Englænderne tilbage som Fanger. Ialt tog man 2 Lieutenanter, Rogers og M'Egar, 2 Mastere og 25 Mand.

Der blev nu ført Trosser ombord paa de engelske Fartøjer. Kanonbaadene spændte i, og snart vare de tre engelske Baade halede af Grund, hvorefter de slæbtes ind til Amrom. Den Gang fik Englænderne ingen Kaffe. —

To Dage efter løde Kanonerne igjen, paa et andet Sted i vore Farvande.

En engelsk Korvet havde i nogen Tid gjort Farvandet omkring Skagen usikkert. Premierlieutenant Jørgen Conrad de Falsen (født den 20de August 1785, afgaaet som Kommandør 1838 og død i August 1849) laa her i Nærheden med 2 Kanonbaade og 2 Kanonjoller; han havde flere Gange været paa Jagt efter Korvetten, men stadig var det lykkedes den at slippe bort.

Den 27de April om Aftenen blev den atter set. Den var da i Færd med at staa rundt om Skagens Rev og satte Kurs Sønder efter. Da den havde fjernet sig noget, gik Falsen ud med sine 4 Baade, idet han antog, at Korvetten vilde staa Nord paa igjen den næste Morgen. For da at afskære den blev han liggende Natten over et Stykke til Søes.

Den næste Morgen saaes ganske rigtig et stort fuldrigget Skib omtrent 3 Mile fra Land. Det stod Nord paa, og da det var tværs udfor Revet, blev Vejret ganske stille.

Falsen besluttede nu at angribe og roede udefter. Snart opdagede han dog, at det ikke var Korvetten, han havde for sig, men en Fregat paa 36 Kanoner. Det var jo en betydelig Overmagt for hans 4 Baade, dog vilde han nu ikke vige.

Det var lige ved Middagstid, da Falsen aabnede Ilden, og i henved $1^1/_2$ Time blev Kampen vedligeholdt med stor Tapperhed baade fra Englænderne og fra de Danske. Efterhaanden bleve ogsaa Kanonbaadene noget forskudte, ombord paa Falsens Baad var

J. C. de Falsen.

Kanonbrogen sprungen, og det tog Tid at faae en ny Brog lagt paa. Endelig havde en Kugle taget de fleste af hans Styrbords Aarer bort.

Paa en af Kanonjollerne, der førtes af Maanedslieutenant Brandt, ophørte nu Ilden, hvorefter den gjorde Signal om, at al dens Ammunition var bortskudt. Falsen sendte da Maanedslieutenant Trolle i et lille Fartøj over til Brandt for at give ham Ordre til at søge Land. Netop som Trolle kom tilbage til Falsens Baad, blev hans Fartøj ramt af en fjendtlig Kugle, saa det gik midt over.

Folk havde man dog ingen mistet af, og Falsen vilde sikkert være vedbleven med Kampen, hvis der ikke havde rejst sig en let Brise. Endda havde han nok kunnet staa sig mod Fregatten, thi denne havde lidt stor Skade og havt et betydeligt Mandefald. Men et engelsk Linieskib var kommet i Sigte, og med den opkommende Brise nærmede det sig nu stærkt til Kamppladsen.

Falsen gik derfor med sine Baade ind mod Skagen og naaede dertil i god Behold, inden Linieskibet kunde afskære ham. Hverken hans Baade eller Folk havde lidt noget videre. Derimod fik man senere at vide, at den engelske Fregat var kommen ind til Winga i næsten synkefærdig Tilstand og med 24 Døde og 35 Saarede, blandt hvilke Chefen selv. Dens Storraa var nedskudt, Mesanmasten gjennemskudt paa to Steder, og den havde 5 svære Grundskud. Den var bleven lagt imellem to andre Fregatter og med Broge under Kjølen op til disse, for at den ikke skulde synke. Maaske vare dog disse Efterretninger lidt overdrevne, thi de Skippere, som bragte dem, vare muligvis ikke ganske paalidelige, og sagtens har deres Fantasi været vel livlig. Men Englænderne selv tie om denne Kamp, og dette turde vel nok tyde paa, at Fregatten ikke er sluppen helt godt fra Kampen. —

Atter den 23de Maj var Falsen i Aktivitet. Han laa nemlig oppe under Skagen med 2 Kanonchalupper, af hvilke han selv førte den ene, medens den anden kommanderedes af Lieutenant K. Linde. Endvidere havde han 4 Joller under Kommando af Maanedslieutenanterne P. O. Beck, H. Søborg, C. H. Trolle, alle tidligere nævnte, og Jens Jørgen Brandt.

Om Aftenen den 22de kunde man langt ude i NØ. se en stor engelsk Konvoj, og Falsen gik derfor strax ud med hele sin Styrke for mulig ved Daggry at kunne falde ind i Konvojen. Det luftede imidlertid endel om Natten, og da det blev lyst, kunde man se, at hele Konvojen var sluppen forbi og allerede naaet et Stykke ind i Kattegat med Undtagelse af en enkelt Brig, der iøvrigt saae ud til at være en Orlogsmand. Uagtet det blæste ret frisk, roede dog Falsen ud imod den. Det var en anstrengende Tour, thi det gik op imod Vind og Sø, og det varede hele 4 Timer, inden Briggen blev naaet. Tilmed viste det sig saa, at hele Umagen var spildt, det var nemlig en hamburgsk

Koffardibrig bestemt til St. Petersborg med Vin, og da dens Papirer vare i Orden, maatte den frit passere.

Heldigvis var Vinden gunstig indefter til Land, hvorfor Falsen lod sætte Sejl paa Baadene og styrede hjemad. Vinden tog mere og mere til, og inden Falsen var naaet halvvejs ind, blæste det en torebet Mærssejlskuling. Da kom en engelsk Orlogsbrig i Sigte og holdt ind mellem Landet og Kanonbaadene, saaledes at disse ikke kunde undgaa den.

Falsen gjorde derfor strax klar til Kamp, bjergede Sejlene og lod sine Baade lægge sig i Frontlinie imod Briggen. Der gik imidlertid saa høj en Sø, at Baadene jævnlig rullede Rælingen i Vand paa begge Sider, saa man stadig maatte holde Pumperne i Gang. Det var derfor temmelig farligt at surre Kanonerne los, og det var meget vanskeligt for Baadene at manøvrere og holde Linie.

Briggen nærmede sig mere og mere, og endelig lykkedes det den ved en behændig Manøvre at løbe agten om den danske Linie paa kun 150 Alens Afstand. Paa dette nære Hold sendte den sit glatte Lag over Baadene, som ogsaa tildængedes med en Regn af Geværkugler fra Briggens Dæk og Mærs. Paa den ene af Kanonjollerne blev Kanonen demonteret, en anden af dem mistede Roret. Falsen gav strax Signal til dem, at de skulde trække sig ud af Ilden.

Samtidig fik man en Fregat og et Par Kuttere i Sigte; hvis de naaede op, vilde Baadene sikkert være fortabte. Det gjaldt nu om at spænde Alt i for at jage Briggen paa Flugt, inden den fik Bistand.

Falsen gjorde derfor Signal til sine 4 Baade om at slutte tæt sammen. Derefter prajede han over til dem, at de skulde lade Kanonerne baade med Kugle og med Skraasæk for dernæst at ro ind mod Briggen.

Trods de for Kanonbaadene saa uheldige Omstændigheder gjorde deres Ild dog god Virkning. Briggens Sejl og Rejsning havde snart lidt betydelig Skade. I Bougen blev den ramt af tre Kugler, og den fik derved en saa svær Læk, at den engelske Chef fandt det raadeligst at fortrække, hvorfor han flygtede hen imod Fregatten, som nu kun var omtrent 3 Kvartmil borte, medens begge Kutterne vare nærmere endnu. Da de saae den Medfart, Briggen havde faaet, vovede de dog ej at angribe, og Falsen kunde uantastet trække sig tilbage til Kysten.

Det maa anses for et rent Vidunder, at ikke en eneste af vore Baade havde Døde eller Saarede, derimod havde alle Baadene taget mere eller mindre Skade; dog kunde de alle istandsættes ved Skagen, saa det ikke behøvedes at sende dem bort fra Stationen. —

Den 6te Juni havde Kaptajnlieutenant J. J. Suenson en lille Træfning nede i Store Bælt.

Med en jævn Brise stod en engelsk Orlogsbrig paa en Snes Kanoner op gjennem Bæltet, og Suenson, der var i Nærheden med 8 Kanonbaade og nogle Smaafartøjer, besluttede at angribe den.

Da Briggen saae Kanonbaadene nærme sig, tilsatte den alle Sejl for at undslippe; imidlertid opmuntrede Suenson sine Folk til at trække paa Aarerne, og det lykkedes ham at komme paa Skud.

I en halv Time blev der nu fra begge Sider vedligeholdt en meget heftig Ild.

Men det var da frisket saa meget i, at Briggen sejlede fra Kanonbaadene, og det var ikke muligt for disse at følge med.

Suenson skød saa længe, han kunde række Briggen. En Jolle blev bortskudt fra denne og opfisket. Ligeledes saae man, at der fra Briggen blev kastet en hel Del Gods overbord for at lette den.

Endelig var Briggen udenfor Skudvidde. Paa samme Tid saae man to Linieskibe og en Fregat holde for Vinden ned mod Briggen. Suenson roede derfor ind, ingen af hans Baade havde lidt noget Tab. —

Ogsaa i dette Aar havde Kaptajn Mossin Kommandoen paa Elben, og næst efter ham kommanderede Halling, der nu var bleven Kaptajnlieutenant.

I den yderste Del af Elben havde to engelske Brigger taget Post, og Halling fik da Ordre til at jage dem bort. Han havde 8 Kanonbaade, delte i 2 Divisioner, af hvilke han selv førte den ene, medens den anden kommanderedes af Premierlieutenant Christian Hartvig Leonhart Donner (født den 19de September 1780, død som Kommandør den 25de December 1840). Desuden havde han 2 Skytbaade under Maanedslieutenanterne Diderich Cornelisen og Georg Friederich Wriedt.

Halling havde flere Gange været ude efter Briggerne, men disse havde altid benyttet en gunstig Vind til at unddrage sig Kamp. Endelig om Eftermiddagen den 3die Juli faldt det i med nordlig Vind, altsaa Modvind for Briggerne. Halling gik da strax ud.

Donners Division roede bedst, og Kl. $6^3/_4$ havde han naaet den inderste af Briggerne. Han lagde sig agten for den og aabnede Ilden paa den baade med Kugler og Skraasække. Englænderen lettede da sit Anker, satte Sejl og søgte at krydse sig udefter. Han havde vel nogen Hjælp af Ebben, som løb ud af Floden, men det gik kun langsomt frem, og Donner kunde stadig sende ham en ødelæggende Ild. Imidlertid var Halling kommen til og havde taget den anden Brig under Behandling. Denne kappede strax sit Anker fra sig og flygtede ligeledes.

Da sprang Vinden pludselig om til Sydøst, Briggerne fik alle Sejl sat, Kulingen tiltog, og de fjernede sig hurtig. Kl. 8 vare de udenfor Skudvidde, hvorfor Halling og Donner ankrede, eftersom det var til ingen Nytte at forfølge Fjenden videre.

Briggerne sejlede noget længere ud, men ankrede derefter tre Kvartmile fra Baadene. Mellem Scharhørn og Hundeballien laa nemlig nogle engelske Koffardiskibe, som Briggerne vilde beskytte imod Kanonbaadene.

Da Ebbetiden snart var omme, og Halling antog, at det saa vilde blive stille, ventede han noget med at lette. Endelig roede han ud igjen, og Kl. $9^1/_4$ kunde han atter beskyde Briggerne. Disse lettede øjeblikkelig og flygtede paany, medens de danske Baade forfulgte dem indtil Kl. $10^3/_4$, da de vare udenfor Skudvidde. Sikkert har de lidt et ikke ringe Tab ved Baadenes velrettede og livlige Ild. Særlig sendte Kanoneer Christiani dem adskillige drøje Skud.

Ogsaa Koffardiskibene vare lettede og søgte udad. De agterste tre af dem bleve dog indhentede af Wriedt og Cornelisen og tagne, medens Resten undslap.

Paa Tilbagevejen gav Donner Maanedslieutenant Grove Ordre til at optage alle de Mærketønder, som Englænderne havde udlagt paa Grundene. —

I Begyndelsen af 1810 var der blevet bygget nogle hurtige luggerriggede Fartøjer, som vare armerede med 1 4pundig Kanon og 4 4pundige Haubitser og havde 24 Mands Besætning. Under Premierlieutenant N. Skibsteds Overkommando vare tre af disse Fartøjer, nemlig „Husaren“, „Flink“ og „Løberen“, sendte over til Jyllands Østkyst. De bleve førte af Sekondlieutenant N. H. Tuxen, Maanedslieutenanterne Hans Thaysen og Christen Mortensen. Det var navnlig deres Formaal at opbringe Handelsskibe.

Om Aftenen den 7de Juli stødte de paa de to engelske Linieskibe „Edgar“ og „Dictator“, som gav sig til at jage dem. De lagde sig derfor ind under Land tæt op til Grundene, idet de allarmerede Kystvagten. Fra Grenaa blev der strax udsendt et Kompagni Fodfolk og et Par Feltkanoner for at dække Luggerne. Da Skibsted saaledes mente, at de laa sikkre her, og desuden ventede paa endel i Grenaa bestilt Proviant, som skulde bringes ombord den næste Dag, blev han liggende ved Kysten.

De to engelske Linieskibe vare imidlertid gaaede til Ankers et Par Mile fra Land. De udsatte strax deres Fartøjer, armerede dem med Karronader, og i Mørkningen bleve de sendte ind, 10 i Tallet, med 200 Mands Besætning.

Tuxen var imidlertid ikke rigtig rolig. Han gik op og ned ad Dækket paa sin Lugger, da han pludselig hørte Lyden af Aareslag. Han roede da strax hen til Skibsted, varskoede denne og allarmerede Besætningerne paa alle Luggerne. Netop som han kom tilbage til sit eget Fartøj, dukkede de engelske Baade frem af Mørket, og saasnart Englænderne paa deres Side opdagede Luggerne, gave de Ild, idet ogsaa de Danske begyndte Skydningen. Hurtig vare de Engelske inde paa Livet af Luggerne; først entrede de Thaysens Fartøj, som blev erobret, efter at Thaysen var bleven haardt saaret, og gik derfor løs paa Tuxens. Soldaterne inde paa Land kunde ingen Understøttelse yde, da de ikke kunde skyde uden Frygt for at ramme deres egne Landsmænd.

En heftig Nærkamp paa Huggerter og Pistoler fulgte nu paa, men Englænderne vare for mange. Tuxen gjorde en fortvivlet Modstand og kæmpede som en Løve, men blev saaret af et saa voldsomt Hug over Armen, at han tabte Bevidstheden og faldt overbord. Det kolde Bad bragte ham dog til sig selv, han fik da fat i Siden af Luggeren. Englænderne vare imidlertid blevne aldeles rasende, snart havde de overmandet Besætningen, der var uden Fører; en engelsk Matros huggede endog efter Tuxen, da han opdagede denne i Vandet. Dog kom et Par andre Englændere til og fik Tuxen halet op. Derefter blev ogsaa Mortensens Lugger tagen, hvor Skibsted var ombord, dog ikke før efter en tapper Modstand mod Overmagten. Luggerne vare under Kampen komne paa Grund; de bragtes nu flot og førtes ud til de engelske Linieskibe, dækkede af Mørket. De danske Fanger, 65 i Tallet, bragtes ombord paa Linieskibet „Edgar“. Lige strax modtoges de paa en temmelig brutal Maade, thi Englænderne troede, at det var Kapere. Da det imidlertid oplystes, at det var Søofficerer, vistes der dem det største Hensyn. Navnlig vare Englænderne meget omhyggelige overfor Tuxen, der et Par Gange var besvimet paa Grund af Blodtabet. Han blev strax forbunden, og da Englænderne fik at vide, at han stod lige paa Nippet til at holde Bryllup, blev han allerede Dagen efter sendt i Land med en Parlamentær. Ogsaa de øvrige Fanger udvexledes snart efter. —

Udenfor Hals laa Premierlieutenant Falsen til Ankers med to Kanonchalupper, Litra E. Nr. 6 og 7, førte af Maanedslieutenanterne Erik Eriksen Magnussen og

Knudsen, samt 4 Kanonjoller under Sekondlieutenant Linde, da der ganske tidlig paa Morgenstunden den 12te September kom en Læsøbaad med Melding om, at et hollandsk Skib var strandet paa Nordsiden af Øen, og at en engelsk Orlogskutter var løben ind til Hollænderen. Det var jo en lang Vej at ro, men Falsen betænkte sig ikke. Selv gik han strax ud med de to Kanonbaade og gav Linde Ordre til at følge efter saa hurtig som muligt med Jollerne. Der gik imidlertid nogen Sø, snart vare derfor Jollerne langt agterudsejlede, og da Falsen var oppe ved Nordre Rønner, vare Jollerne ikke mere til at øjne.

Falsen havde nu faaet Kutteren i Sigte og roede løs paa den. Kl. $2^1/_2$ EM. var han paa Skud, og en livlig Kamp begyndte, thi den engelske Chef bed godt fra sig, uagtet Kutteren snart havde faaet flere ødelæggende Skud. Endelig Kl. $6^1/_4$ lykkedes det Linde, hvis Folk havde roet med en overmenneskelig Anstrengelse, at gribe ind i Kampen; men i samme Øjeblik, som Linde aabnede Ilden, strøg Kutteren sit Flag.

Det viste sig at være den hurtigsejlende Kutter „Alban“, bemandet ialt med 39 Mand. Dens Chef, Lieutenant Samuel Thomas, og 5 Mand vare faldne, 5 Mand saarede.

Efter at Falsen havde forvisset sig om, at det hollandske Skib ikke kunde bringes af Grund, spændte han alle sine Baade for Kutteren, og efter en haard Roning bragtes den ind til Fladstrand den næste Morgen. Folkene havde da i 26 Timer siddet uafbrudt ved Aarerne. Falsen havde under Kampen ikke mistet en Mand.

Vel havde „Alban“ faaet en haard Medfart, dog blev den snart istandsat og derefter sendt op til den norske Sødefension. —

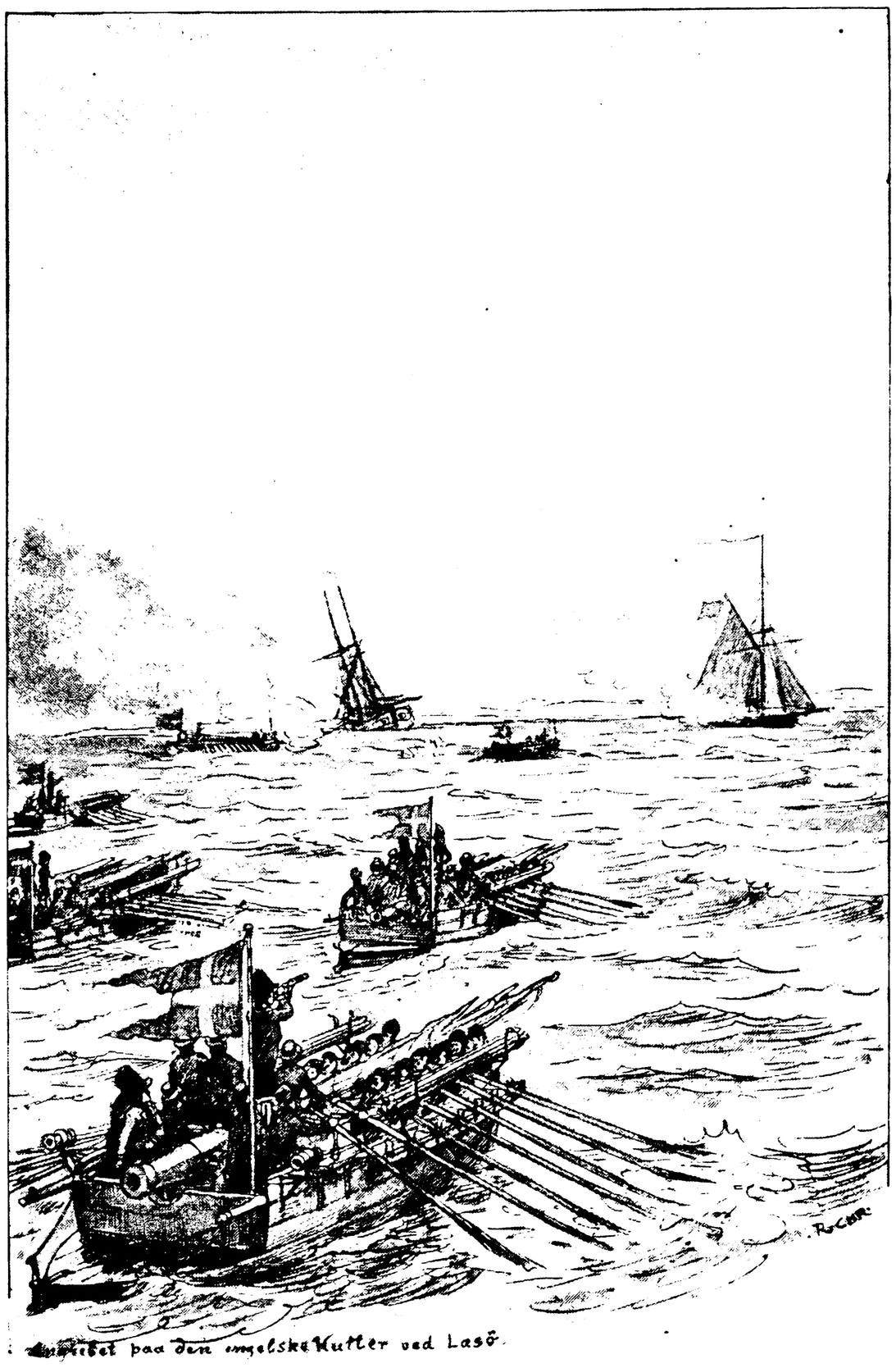

Enkelt paa den engelske Kutter ved Læsø.

En Gang sent hen paa Efteraaret var et svært tremastet Skib gaaet til Ankers i Bæltet, omtrent 1 Mil udenfor Asnæs. Inde i Kallundborg laa Premierlieutenant Lorck med 4 Kanonbaade. Under hans Kommando stod Premierlieutenant Claus

Lexou Sønderup (født den 17de Juni 1779, død i Vestindien som Kaptajnlieutenant den 18de Juli 1818).

Sønderup fik nu Ordre til med en lille Lugger at løbe ud for at bemægtige sig det ovennævnte Koffardiskib. Dette var dog armeret med 12 Kanoner, og da Sønderups Lugger kom i Nærheden af det, begyndte det at skyde paa ham. Sønderup lod sig imidlertid ikke afskrække. I samfulde 3 Timer sloges han, uagtet han kun havde 1 Kanon, som han selv uafbrudt betjente, og at han sigtede godt, maatte Fjenden bekjende.

Endelig kunde han ikke mere. Af hans 24 Mand stærke Besætning var omtrent en Trediedel dræbt eller saaret, Luggeren selv var saa forskudt, at den begyndte at trække Vand. At fortsætte Kampen under disse Omstændigheder vilde være Daarskab, og Sønderup satte derfor Kurs ad Kallundborg til. Det fjendtlige Skib havde dog ogsaa faaet en saadan Medfart, at det ikke prøvede paa at følge ham.

Nogen Tid efter havde Sønderup atter et farligt Eventyr. Den 22de November, da der allerede var endel Drivis i Bæltet, gik han ud fra Korsør med en Isbaad, som var bemandet med 9 Mand, i den Hensigt at opsnappe en eller anden Prise.

Ikke langt fra Sprogø laa et stort engelsk Koffardiskib. Sønderup naaede hen til det og lagde paa Siden af det, men Englænderne var imidlertid ikke til Sinds at give sig godvillig, de havde stillet sig op langs Rælingen med Øxer og Huggerter for at afslaa en Entring.

Sønderup greb imidlertid sin Pistol, sigtede paa dem og raabte: „Tilbage, eller jeg skyder!“

Uvilkaarlig vege Englænderne tilbage, Sønderup greb fat i Rælingen og sprang ombord. Hans Folk vilde følge ham, da fik uheldigvis Isbaadens Rigning, idet Fartøjet krængede over, fat i Skibets Vant, og da den atter slap fri, krængede Fartøjet saa pludselig over til den anden Side, at en Sø fyldte det, og det sank. Sex af Sønderups Folk druknede, de øvrige tre fik derimod fat i Røstet og klattrede ombord paa Skibet.

Det Hele havde kun staaet paa et Øjeblik. Nu mente den engelske Skipper, at den danske Officer vilde overgive sig, thi de tre danske Matroser, der vare slupne ombord, havde mistet deres Vaaben, da Baaden gik ned, og de vare tilmed dyngvaade. Sønderup var derfor saa godt som ene mod Englænderne.

Sønderup sprang imidlertid hurtig ud fra den Klynge Englændere, som allerede omringede ham, stillede sig foran Skipperen og udbrød koldblodig:

„Min gode Mand, nu er Deres Skib Prise!“

Forbauset saae Skipperen paa ham og sagde: „Goddam, I shall . . .“

Da løftede Sønderup sin Pistol og sigtede paa Skipperen med de Ord:

C. L. Sønderup.

„Nu skal jeg sige Dem, hvad De skal. De styrer øjeblikkelig Vest, ind mod Nyborg. Hvis ikke er De en død Mand det næste Sekund.“

Sandsynligvis har der ikke været Skydevaaben ombord, thi Skipperen blev aldeles forbløffet, og heller ikke Mandskabet prøvede paa at gjøre Modstand. Skipperen maatte selv tage Roret, medens Sønderup stillede sig ved Siden af ham med løftet Pistol.

Stor var Schønheyders Forbauselse, da Sønderup kom sejlende ind til Nyborg og prajede over til Kanonbaadene om at sende Prisemandskab ombord. Det var et rask Kup, Sønderup her havde gjort. —

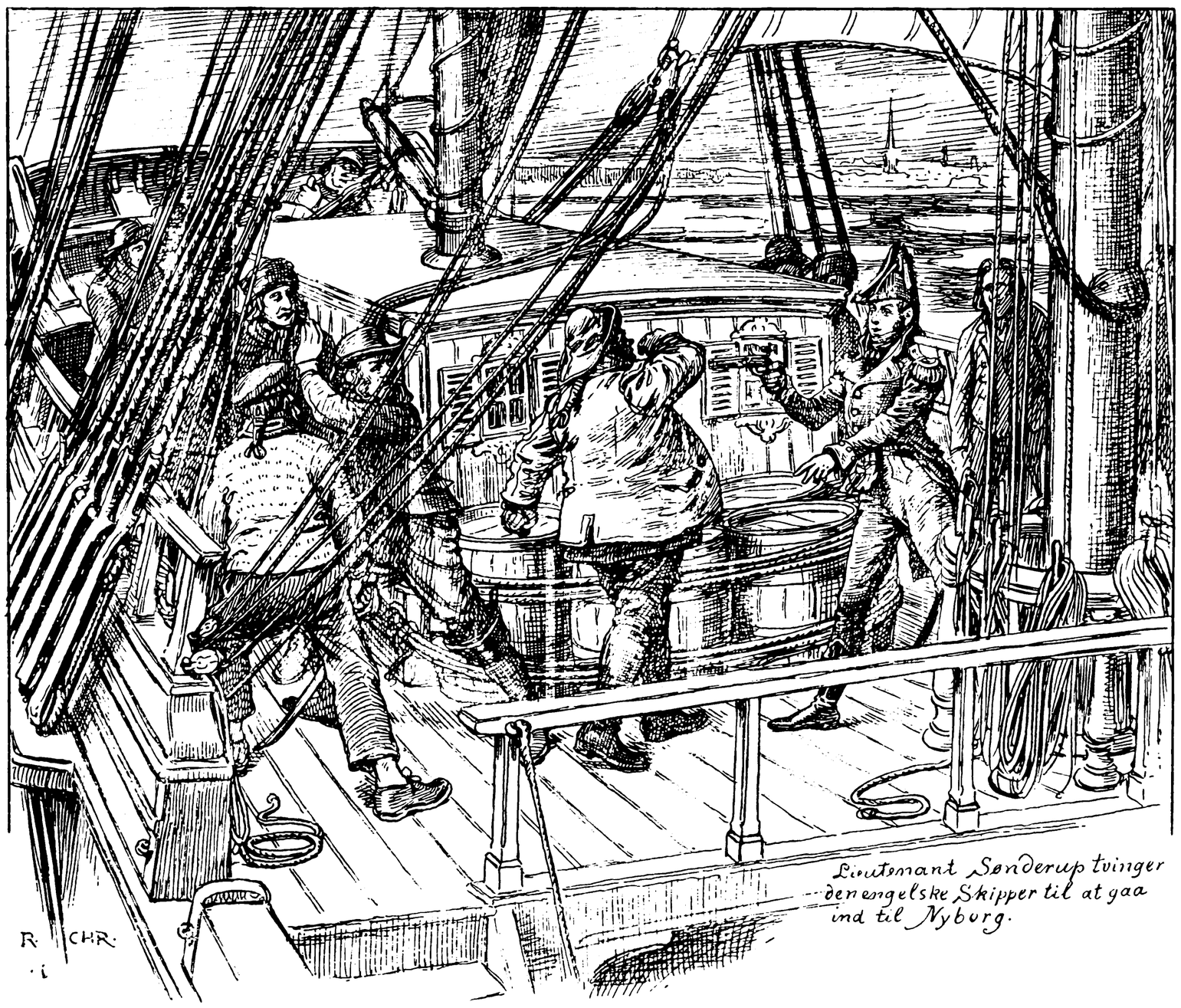

Lieutenant Sønderup tvinger den engelske Skipper til at gaa ind til Nyborg.

Vi gaa nu op til Norge. Her begyndte Aaret med, at den norske Sødefension blev ret betydelig forøget, idet Briggerne „Samsøe“, Kaptajn Johannes Krieger, „Kiel“, Premierlieutenant Otto Frederik Rasch, „Alsen“, Premierlieutenant Magnus Lütken, og „Langeland“, Premierlieutenant Thomas Joachim Lütken, vare sendte herop i Januar Maaned.

Vi have allerede omtalt, hvorledes Englænderne i 1809 havde huseret oppe paa Norges nordlige Kyster. For at forhindre en Fortsættelse heraf, bestemtes det at sende en lille Styrke herop, bestaaende af Briggerne „Lougen“ og „Langeland“ samt 3 Kanonskonnerter „Nornen“, „Valkyrien“ og „Axel Thorsen“, de 3 sidste under Premierlieutenant Wigelsen.

Briggerne sejlede den 30te April fra Frederiksværn, i Christianssund stødte Skonnerterne til, og derefter gik det Nord over til Hammerfest, hvor man ankom den 28de Juni. De to engelske Brigger bleve jagne bort, Müller, der var Chef for „Lougen“, sikkrede derved Handelen paa Rusland og Tilførselen af Fødevarer, ligesom han efterhaanden opbragte en Snes fjendtlige Koffardiskibe, der sendtes til Trondhjem.

Den 13de August tiltraadte den lille Eskadre, der i Mellemtiden havde været spredt rundt om paa Kysterne, Hjemrejsen. Kun to Dage efter kom et Par engelske Fregatter udenfor Hammerfest for at ødelægge den norske Søstyrke, men altsaa for sent.

Hjemtouren var yderst besværlig. „Lougen“ blev en Gang sat paa Grund af den bekjendte Mand, og allerede havde Müller tænkt paa at ødelægge den, da den ved umaadelige Anstrengelser kom flot. En anden Gang kom den i en bælgmørk Nat ind i en Bugt, hvor Müller maatte ankre. Da det blev lyst, viste det sig næsten umuligt at slippe ud fri af Skærene. Men ved en glimrende udført Manøvre lykkedes det dog Müller at redde sit Skib. Vel forefaldt der ikke nogen Kamp paa denne Expedition, men Müller havde faaet Lejlighed til at lægge sine fremragende Egenskaber som Sømand for Dagen. Den 20de November kom Skibene tilbage til Bergen. Indberetningen om dette Togt forskaffede Müller Tilkjendegivelsen af Kongens Tilfredshed. —

Den 12te Maj var Kaptajn J. Krieger ude i Skagerrak med „Samsøe“ og „Alsen“ og befandt sig Kl. $10^3/_4$ FM. 4 Mile i SSØ. fra Ryvingen udenfor Mandal, da han fik en svær Sejler i Sigte i SØ., styrende indefter mod Landet; den sendte en Barkas ind for at opjage en lille Slup, der var temmelig tæt inde ved Skærene. Krieger drejede da ind imod Sluppen for at bjerge den, hvorefter den engelske Fregat sendte et Lag efter Briggerne, dog uden Virkning, og holdt Sydvest hen.

Inde over Landet laa der en temmelig tæt Taage, saaledes at det herfra var umuligt at se, hvad der gik for sig paa Søen. I Kleven Havn laa de to Brigger „Seagull“ og „Allart“. Ved Middagstid lettede Taagen, og paa samme Tid hørte man nogle Geværskud udenfor. Oppe paa Fjeldet paa Stjernøen var der sat en Mand paa Udkig, og han prajede da, at en engelsk Barkas var inde efter en Slup; ude til Søes mente han at øjne en svær Sejler.

Det blæste en laber Bramsejlskuling af ØSØ., og for de to Brigger var det et Øjebliks Sag at komme let og staa ud fra Kleven. Klar af Skærene fik man nu „Samsøe“ og „Alsen“ i Sigte kommende op Vester fra.

Den engelske Barkas, der allerede havde sendt nogle Geværskud efter Sluppen,

opgav nu sit Forehavende og roede af alle Kræfter ud mod Fregatten, der imidlertid havde tonet engelsk Flag. Det var „Tribune“ paa 36 Kanoner under Kaptajn George Reynolds. Den laa da bi udefter for smaa Sejl for at vente paa sit Fartøj, som det ogsaa lykkedes at naae Fregatten; denne gav sig dog ikke Tid til at hejse det, men fortøjede det i en Slæber agter, satte derefter flere Sejl og holdt, som vi have hørt, udefter i sydvestlig Retning.

Kl. 3 vare vore 4 Brigger forenede, og Krieger lod dem da formere Kjølvandsorden med Bagbords Halse. Forrest var „Samsøe“, derefter „Seagull“, saa kom „Allart“ og sluttelig „Alsen“.

Imidlertid var Roflotillen fra Mandal under Premierlieutenant P. C. Spørck kommen ud og havde lagt sig som Reserve udenfor Ryvingen, eftersom baade Fregatten og Briggerne fjernede sig saa hurtig, at det var umuligt for Kanonbaadene at følge med.

Den engelske Fregat var efterhaanden kommen noget i Læ, hvorfor Briggerne holdt rumskjøds ned paa den. Da den var kommen et Par Mile fra Land, vendte den og holdt tappert ned imod sine Fjender. Da den endelig Kl. 4 var kommen paa Kanonskuds Afstand, vendte den atter og fik under Vendingen Lejlighed til at give „Allart“ sit glatte Lag, som dog ikke gjorde nogen Skade, da det var sigtet for højt.

Briggerne afgave nu ligeledes deres Ild, hvorpaa de forsøgte at komme op paa Siden af Fregatten, men denne holdt efterhaanden lidt af, hvorved kun de to forreste Brigger kunde skyde, medens „Allart“ og „Alsen“, der vare noget langsommere end de andre Brigger, sakkede noget agterud, og Kl. $4^3/_4$ blev det saaledes til en løbende Fægtning.

Snart blev Virkningen af de norske Kugler synlig paa Fregatten. Fartøjet, som den slæbte agter, blev skudt i Sænk, lidt efter faldt dens Store Bramraa. Kampen syntes nu at blive den for varm; Kl. 6 satte den flere Sejl for at komme bort, og Afstanden forøgedes derfor lidt efter lidt.

Fra „Samsøe“ og „Seagull“ var der blevet afgivet en saa vedholdende Ild, at Ammunitionen nu var bleven formindsket i en betænkelig Grad. En engelsk Brig saaes at komme op, og Kulingen aftog saa meget, at man maatte være belavet paa, at det blev helt stille; det var derfor ikke raadeligt at blive liggende henved 5 Mile fra Landet næsten uden Krudt. Det var desuden ikke umuligt, at der kunde være andre engelske Skibe i Nærheden, som kunde lokkes til ved Skydningen. Krieger holdt det derfor raadeligst at afbryde Kampen, hvorfor han Kl. 6 T. 20 M. sakkede lidt med „Samsøe“, holdt agten om „Tribune“ og gav den et langskibs Lag. Budde gjorde den samme Manøvre med „Seagull“, hvorefter alle 4 Brigger samlede holdt ind mod Land.

Nogen Tid efter vendte „Tribune“ atter og stod indefter. Men da Krieger var overbeviist om, at den strax vilde flygte igjen, hvis han paany gik ud imod den, vedblev han sin Kurs ad Landet til og ankrede om Natten ved Svinør.

Af vore Brigger havde „Samsøe“ og „Seagull“ faaet nogle Skud i Skroget, den førstnævnte et ret alvorligt Grundskud. „Samsøe“ havde 1 Død og 2 Saarede, de øvrige Brigger ingen.

Derimod havde „Tribune“ et større Tab, nemlig 9 Døde og 15 Saarede. Den havde faaet mange Grundskud, alle dens Fartøjer vare sønderskudte, ogsaa Rigningen havde lidt meget. Den gik ned til Anholt, begravede her sine Døde og fik Skaden udbedret. —

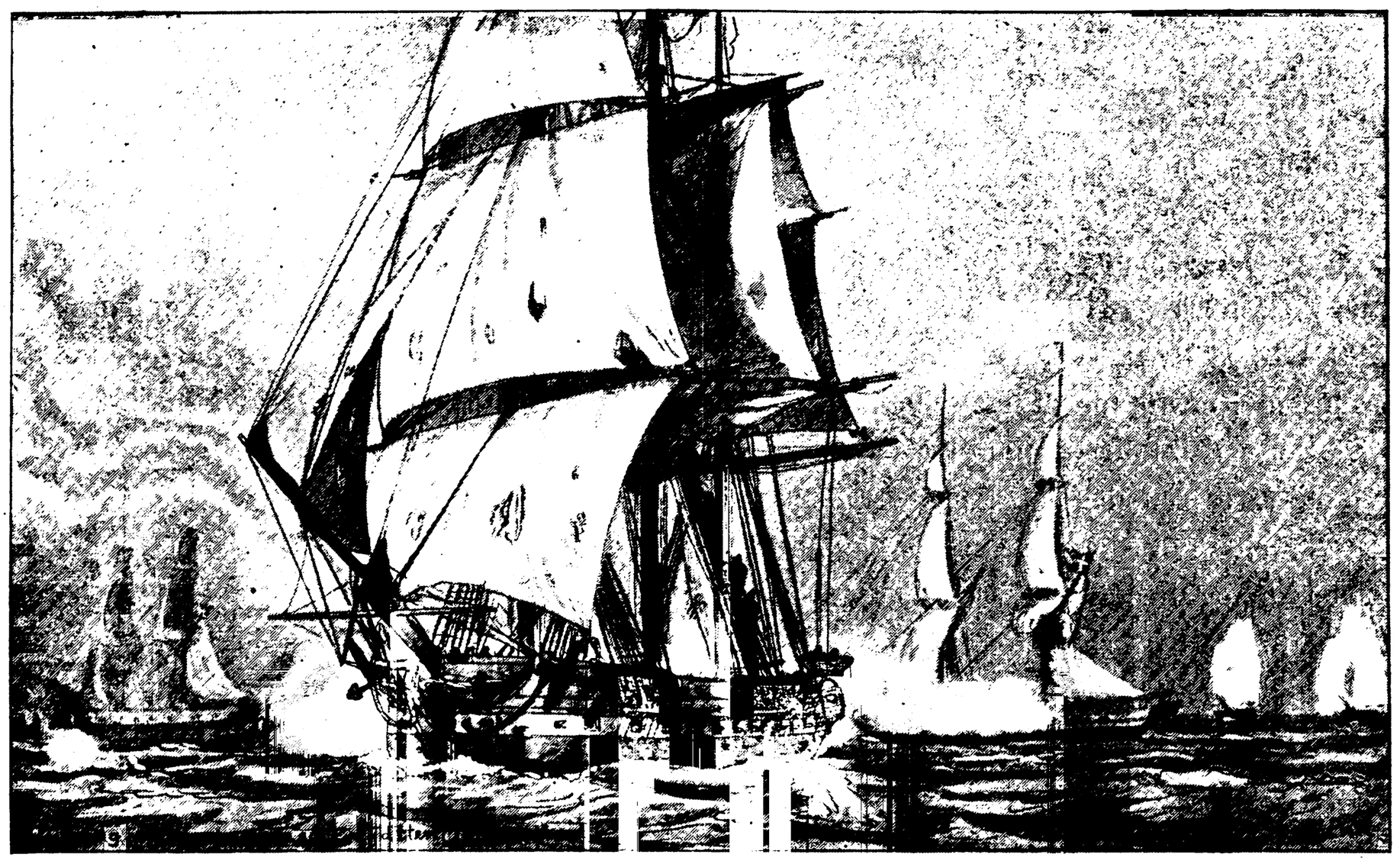

Havde Krieger saaledes ikke vundet meget ved denne Kamp, saa var han derimod heldigere næste Gang.

Admiral Fisker havde fra Gøteborg faaet Underretning om, at der i Midten af Juli Maaned vilde afgaa nogle engelske Konvojer derfra til England. Han sendte strax Meddelelse herom til Krieger, hvis Eskadre blev forstærket med Briggen „Kiel“, og der blev nu stadig holdt krydsende et Stykke udenfor Kysten.

Det blev imidlertid nødvendigt at fylde Vand, Eskadren løb derfor ind til Arendal og var atter klar til at løbe ud den 15de Juli om Morgenen. Den kom dog først afsted tidlig Tirsdag Morgen den 17de, thi de arendalske Damer havde besluttet at benytte de fem Briggers Nærværelse til at afholde et Bal Mandag Aften. Kun meget modstræbende gav Krieger sit Samtykke, dog kunde han ikke modstaa Bønnerne fra de norske Skjønne med hans egen Forlovede i Spidsen. Mærkelig nok skulde denne hans Eftergivenhed vise sig meget heldig, thi var hans Eskadre kommen afsted tidligere, vilde den efter al Sandsynlighed ikke have været saa heldig at falde ind med en af Konvojerne.

Ganske tidlig om Morgenen den 17de Juli lige efter Ballets Slutning forlod altsaa Eskadren Arendal og holdt først Øster efter, indtil den var ovre under den svenske Kyst ved Wäderøerne, hvorfra den atter styrede Vester i, var oppe under Norge udfor Lillesand og satte derefter Kurs ned mod Jydske Rev, hvor den var Kl. 10 Aften den 18de. Herfra holdt den atter op mod Lindesnæs; den havde hidtil ikke bemærket en eneste fjendtlig Krydser og kun nogle faa Koffardiskibe.

Midt paa Natten fik man imidlertid en Sejler i Sigte, som snart blev opjaget. Det var en fra Memel kommende preussisk Brig; vel vare dens Papirer i Orden, men den havde passeret Nyborg uden at erlægge den befalede Told, hvorfor den blev besat og sendt ind til Christianssand for her at betale Straffetolden. Dens Skipper fortalte, at han kort forinden havde passeret en stor Konvoj paa et halvthundrede Skibe.

Eskadren afventede nu Konvojens Komme. Snart var den i Sigte, og det varede ikke længe, før de norske Brigger vare midt inde i den. Til stor Forbauselse for Normændene viste det sig, at Konvojens hele Beskyttelse bestod af en lille Brig „Forward“, Lieutenant Bannes, der i største Hast fik sat alle Sejl til og flygtede bort, forfulgt af Krieger, medens de øvrige Brigger omringede Konvojen.

Det var dog ikke muligt for „Samsøe“ at indhente „Forward“, som fjernede sig mere og mere. Tilmed opdagede Krieger Sønder ude en anden større Konvoj paa over 200 Skibe, dækket af flere store Fregatter. Krieger vendte da tilbage til den allerede erobrede Konvoj for at faae denne bragt i Sikkerhed, inden Fregatterne kunde komme til. Det var imidlertid umuligt for disse at krydse sig op, thi Vinden var falden nordlig, og de vare saaledes for langt i Læ.

Nu blev der Travlhed i de norske Brigger. Alle Fartøjer bleve satte i Vandet, armerede og bemandede, og det gik Slag i Slag med at gaa fra det ene Skib til det andet for paa hvert af dem at sætte en 3 til 4 Mand. Det tog Tid, thi hver Brig havde en halv Snes Skibe at besørge, dog i Løbet af en halv Time var man klar, og hele den store Flaade tog nu Vejen op til Norge, omringet af de norske Brigger.

Af og til forsøgte vel et eller andet velsejlende Koffardiskib at liste sig bort, men en Kugle fra den nærmeste Brig fik altid Desertøren til at vende om.

Om Aftenen var man lidt udenfor Oxø, men det faldt da i med Stille. Her mødte en hel Sværm af Kanonbaade med en Mængde Lodser ombord for at hjælpe med til at bringe Priserne i Havn. Den næste Dags Morgen, da der kom en frisk NØ., kom Skibene ind i forskjellige Havne mellem Christianssand og Mandal; i hver Havn lagdes en af Orlogsbriggerne, og et Par Dage efter var hele Konvojen samlet i Christianssand.

Ialt var der taget 47 Skibe, som med deres kostbare og for Norge særdeles velkomne Ladninger bleve vurderede til over $7^1/_2$ Mill. Kr., saa det var en ganske god Forretning, Normændene havde gjort. —

Ikke saa glædelig var den næste Begivenhed, der forefaldt.

Oppe ved Stadtlandet Norden for Bergen havde Kysten hidtil ligget aaben for Fjenden, men i Forsommeren blev der stationeret en lille Styrke her, bestaaende af tre i Bergen 1808 byggede Fartøjer, nemlig Kanonskonnerten „Balder“, Sekondlieutenant Hans Birch Dahlerup (født den 25de August 1790, blev senere østerrigsk Viceadmiral, udtraadt af Tjenesten 1849 og død som Kontreadmiral den 26de September 1872), Kanonskonnerten „Thor“, Maanedslieutenant B. Rasmussen, og Kanonjollen Nr. 5, Maanedslieutenant E. Dietrichsen.

Paa Kysten udenfor krydsede sidst i Juli Maaned de to engelske Fregatter „Belvidera“, 36 Kanoner, Kaptajn Richard Byron, og „Nemesis“, 28 Kanoner, Kaptajn William Ferris. Disse havde ved at sende et Fartøj ind paa Stadtlandet faaet Nys om de nævnte norske Fartøjer og fattede nu den Beslutning at ødelægge dem.

Den 22de Juli stode Fregatterne ind mod Kysten og sendte et Fartøj ind for at rekognoscere. Det blev opdaget af de norske Fartøjer, der med et Par Skud tvang det til at søge ud, men Masteren, Mr. M'Pherson, havde dog faaet Tid til ret grundig at oplodde Farvandet.

Mandag den 23de Kl. 1 stode begge Fregatterne ind mod Ulvsvaagen, og Dahlerup

kunde jo nok tænke sig, at det gjaldt hans Fartøjer. Det var ham imidlertid umuligt at undslippe, da Fregatterne vare i Læ af ham, og hans Fartøjer vare ikke saa velsejlende, at de kunde krydse sig bort, thi da vilde Fregatterne snart have indhentet ham. Han krydsede da ind i en lille Bugt ved Navn Sydpollen, hvor der i Midten var saa dybt, at Fregatterne ikke kunde ankre, og tillige saa snevert, at de ikke vilde kunne bringe deres Batterier til at bære.

Englænderne vare dog ikke raadvilde. De udsatte 7 Fartøjer, af hvilke de 4 bleve armerede hvert med en 18pundig Karronade. Besætningen paa dem bestod ialt af henved 150 Mand. Den norske Styrke var ialt 110 Mand og bestod for Størstedelen af ganske uøvede Haandværksfolk og Fiskere.

Kl. $5^1/_2$ vare vore tre Fartøjer inde i Pollen, hvor de lagde sig tæt ved Land. Dahlerup havde haabet, at Kystværnet skulde yde ham nogen Understøttelse, men heri blev han sørgelig skuffet. Da de engelske Baade roede ind, kom de tæt under Fjeldet ved Osmundsvaag. Her var der vel forsamlet endel Kystværnsfolk, men de havde ingen Skydevaaben og kunde derfor Intet udrette. De engelske Fregatter vare imidlertid gaaede til Ankers i Ulvsvaagen og spærrede saaledes denne Vej.

Snart vare de engelske Baade paa Skud, og Kampen begyndte. Dahlerup havde da det Uheld, at ved det 2det Skud fra hans Agterkanon, blev Vidskerstagen brækket inde i Løbet, og man kunde ikke strax faae Vidskeren ud. Han svajede da Skonnerten rundt for at bruge den forreste Kanon, og i denne Mellemtid kom de Baade, der roede løs paa „Balder“, et godt Stykke nærmere. Endelig kunde Dahlerup faae Forkanonen til at bære, men ved det første Skud fra denne sprang Brogen, og dermed var ogsaa denne Kanon utjenstdygtig. Imidlertid havde man faaet den knækkede Vidsker ud, og atter blev Skonnerten svajet rundt, men da vare Englænderne allerede paa Pistolskuds Afstand, og i det næste Nu var Skonnerten omringet og blev, efter en Geværsalve, entret af Englænderne. Dahlerup søgte vel at samle sine Folk, men disse havde tabt Modet, og flere af dem kastede deres Vaaben fra sig. En Ting maa man dog holde dem til Gode, de Vaaben, som de havde, vare af den tarveligste Beskaffenhed, gamle kasserede Infanterisabler, Geværer og Pistoler, der klikkede ved hvert andet Skud. Dahlerup stod saaledes saa godt som ene mod den fremstormende, overlegne Fjende, han maatte derfor give sig efter en kort, men tapper Modstand.

Nu gik Englænderne løs paa „Thor“; Lieutenant Rasmussen gjorde vel Modstand saa længe som muligt, snart maatte dog ogsaa han stryge Flaget. Han havde faaet 4 Mand dræbte.

Da Lieutenant Dietrichsen havde set, hvorledes det vilde gaa, roede han med sin Kanonjolle helt ind i Vigen, huggede Hul i Bunden af den og satte den paa Grund, hvorefter han bjergede sig i Land med sine Folk, ligesom han ogsaa fik noget Gods bragt ind. Englænderne roede nu ind og besatte Kanonjollen, hvorefter de strax prøvede paa at bringe den flot. Den var imidlertid sat saa godt fast, at alle deres Anstrengelser vare forgjæves. De satte derfor Ild paa den, og Kl. 11 om Aftenen sprang den i Luften.

Om Aftenen Kl. 10 vare de norske Fanger bragte ombord paa „Belvidera“, og Skonnerterne vare lagte til Ankers i Ulvsvaagen. Dagen efter lettede Fregatterne, medens Skonnerterne bleve liggende paa Fjorden for at reparere. Da et Par norske Smaafartøjer to Dage senere søgte herind for at undgaa Fregatterne, hejste Skonnerterne dansk Flag:

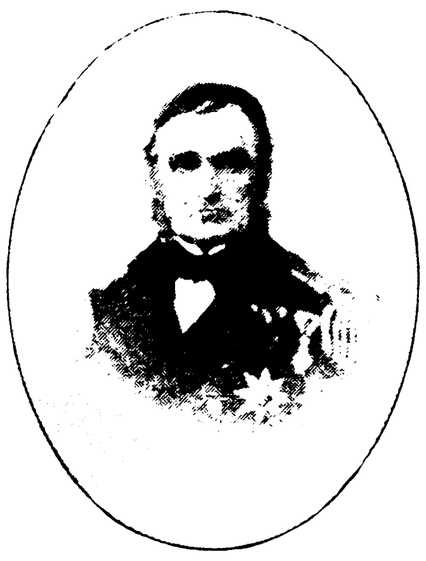

H. B. Dahlerup som ældre.

Smaafartøjerne holdt derfor i god Tro ind i Vigen, saaledes at de bleve tagne.

Der blev senere nedsat en Krigsret over Dahlerup, men Sagen mod ham blev hævet, da det blev beviist, at han havde gjort Alt, hvad der stod i hans Magt, for at forsvare sine Skibe. —

I Resten af Aaret indtraf der ikke nogen egentlig Krigsbegivenhed. Af og til indbragtes nogle Priser, til Gjengjæld erobrede ogsaa Englænderne adskillige norske Skibe. Det hændte dog undertiden, at disse bleve tagne tilbage af deres eget Mandskab; nogle Gange skete dette ikke uden Blodsudgydelse, hvad vi skulle fremføre et lille Exempel paa.

I August Maaned var den norske Brig „Colbjørnsvigen“ bleven opbragt af en engelsk Fregat i Finske Bugt. En Kadet blev sat ombord i Prisen med 5 Mand for at bringe den til England; Skipperen Henrik Jensen, Tømmermand Peder Hansen Ulevaag og en lille Skibsdreng Thor Nielsen, der kun var 11 Aar gammel, vare efterladte ombord.

Den 3die Oktober vare de passerede Skagen og stode Vester paa. Om Aftenen besluttede Skipper Hansen at prøve paa at tage sit Skib tilbage, da han jo nu ikke var langt fra den norske Kyst, vel en 9 Mile ude i Skagerrak. Han indviede Tømmermanden og Drengen i sin Plan, og disse gik villig ind derpaa.

Midt paa Natten overfaldt de pludselig de tre engelske Matroser, der havde Vagt. Efter en kort Kamp bleve de to af dem kastede overbord, den tredie blev haardt saaret. De andre Englændere, der vare nede, kom hurtig op, men bleve grebne og bundne. Baade Jensen og Ulevaag havde vel faaet nogle alvorlige Skrammer, men kunde dog bringe Briggen ind til Hesnæs Havn, hvorfra den under Beskyttelse af Kanonbaadene førtes om til Arendal. —

I Engvaag laa Kaperfører Knud Ellingsen med sin lille Kaper „Den vejvisende Paquet.“ Den 19de Oktober, da Vejret var byget og Luften temmelig tyk, gik han ud med sin Kaper for at gjøre Priser, og han var saa heldig i Taagen at støde paa en stor Tremaster, omtrent 6 Mile ude fra Kysten. Netop som han vilde til at borde den, lettede Taagen. I samme Øjeblik bemærkede Ellingsen, at der i knap et Kanonskuds Afstand laa en engelsk Orlogsbrig. Denne havde ogsaa strax opdaget Kaperen og sendte den nogle Kugler. Ellingsen maatte da opgive sin Prise og sætte Kurs for Landet. Briggen satte efter ham, og lige i Begyndelsen af Flugten havde Ellingsen det Uheld. at hans Topsejlsfald blev skudt over, saaledes at Topsejlet faldt ned. En af hans Folk blev skudt, da han vilde spledse Faldet.

Det var nu en let Sag for Briggen at indhente „Den vejvisende Paquet“. Idet Briggen løb forbi Kaperen, blev der prajet over, at denne skulde overgive sig, idet Englænderne samtidig sendte den nogle Skud baade med Kanoner og Geværer.

Knud Ellingsen var dog ikke den Mand, som uden Modstand vilde give sig. Vel havde han paa sin Kaper kun et eneste Stykke Skyts, en 12pundig Karronade, hvilket jo ikke var meget imod det, som Briggen kunde møde op med, men alligevel syntes han, at det var Synd og Skam, om ikke hans Karronade skulde lade sig høre. Han

fik den altsaa rettet mod Briggen, greb selv Lunten for at affyre den, men idet han vilde blæse paa den inden Skuddet for at faae den i god Glød, hvad der den Gang hørte med til Exercitsen, viste det sig, at Lunten var gaaet ud. Det gik i de Tider ikke saa hurtigt som nu med at faae Ild, saa det vilde vare længe, før Lunten atter kunde blive tændt.

For nu ikke at faae sit Mandskab skudt bort, gav Ellingsen Ordre til, at alle hans Folk skulde gaa ned i Lasten, medens han selv tog Roret. Dog vilde hans Førstestyrmand Anders Christophersen ikke forlade ham, men blev oppe hos ham for at staa ham bi, og de fik begge adskillige Geværkugler igjennem deres Pijækkerter.

Fra Briggen, som var lige klos paa, blev der nu prajet, at Kaperen skulde løbe agten om, hvilket ogsaa blev udført af Ellingsen; men da han derved kom om paa læ Side af Briggen, bemærkede han, at Batteriet paa denne Side ikke var klart til Skud. Samtidig braste Briggen bak for at sætte Fartøj i Vandet, og Ellingsen benyttede da

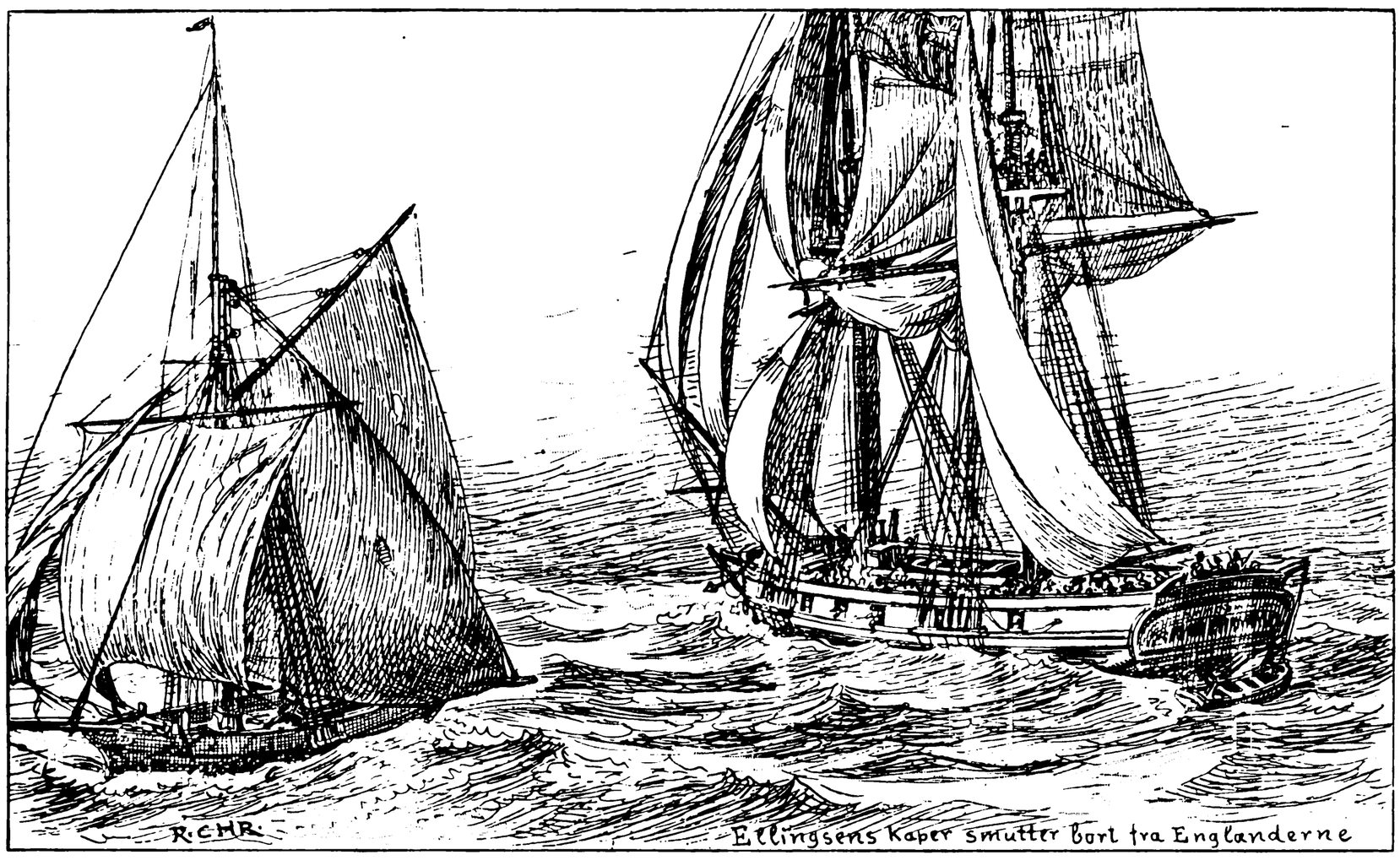

strax Lejligheden, idet han satte Kursen bort fra Briggen; med Christophersens Hjælp fik han i Hast sat flere Sejl.

Briggen maatte nu først hejse sit Fartøj, før den kunde forfølge Kaperen, hvorved denne fik et lille Forspring. Under idelig Skydning løb nu Briggen efter den lille Kaper. Dennes Klyver blev skudt ned, men hurtig fik Anders Christophersen Faldet knobet og Sejlet atter hejst, uagtet Kuglerne peb om Ørerne paa ham.

Da de nu vare naaede Landet $^1/_2$ Mil nær, opgave Englænderne Jagten. Briggen drejede til og sendte til Afsked sit hele Lag mod „Den vejvisende Paquet“, som kort efter var i Sikkerhed inde mellem Skærene. I 4 Timer var den bleven beskudt af Briggen, men havde kun mistet den ene Mand. Nogle Kugler havde den faaet i Skroget, noget Tougværk overskudt, men ellers ingen større Skade.

Baade Ellingsen og Christophersen bleve hædrede med Sølvkorset. —

En anden Kaper, der hed „Tak for sidst“, gik den 4de November fra Bergen ned i Nordsøen for at gjøre Priser. Den førtes af Johannes Jacobsen Røscher, Styr-

manden hed Frederik Ross: den havde 22 Mands Besætning, dog vare disse for en stor Del temmelig uøvede, flere endog ganske usøvante, saa det var egentlig temmelig dristigt af Røscher at løbe ud.

Den 9de November fik man et Skib i Sigte. Snart blev det indhentet; det hejste amerikansk Flag, men da det ved Visitationen fandtes, at dets Papirer ikke vare i fuldstændig Orden, og det desuden havde engelsk Fripas ombord, blev det erklæret for Prise. Af Besætningen bleve 7 Mand tilligemed Skipperen bragte ombord i Kaperen, og da Prisen var mere værdifuld end hans eget Skib, gik Røscher selv ombord paa Prisen med 10 af sine Folk. Kommandoen over „Tak for sidst“ blev overdragen Styrmand Ross, der altsaa beholdt 12 Mand ombord, deriblandt Baadsmanden Erik Fries.

Kursen blev nu sat op mod Bergen. De to Skibe fulgtes ad, og i Begyndelsen gik Alt godt. Men efter tre Dages Forløb bleve Amerikanerne opsætsige. De samlede sig forude og stormede pludselig agter efter for at overmande den norske Besætning. Baadsmand Fries havde imidlertid holdt Øje med dem, trak nu sine Pistoler frem, og med en Pistol i hver Haand, rettet mod Amerikanerne, stillede han sig rolig imod dem, idet han raabte:

„Den Første, der kommer agten for Masten, skyder jeg ned!“

Amerikanerne bleve imponerede og standsede uvilkaarlig. Fries benyttede sig af deres Skræk og tilføjede: „Øjeblikkelig ned i Lasten! Er I ikke alle nede inden et Minut, giver jeg Ild!“

De amerikanske Matroser lystrede, og saasnart de alle vare nede i Lasten, blev denne lukket forsvarlig til.

Ross og Fries bleve nu enige om, at det var bedst at fjerne sig fra det amerikanske Skib, for at deres Fanger ikke skulde faae Lyst til en ny Opstand for maaske at erobre deres eget Skib tilbage. Ross satte da Kursen noget østligere, og Dagen efter naaede han lykkelig og vel ind til den norske Kyst.

Ogsaa ombord i selve Prisen havde Amerikanerne besluttet at overmande Prisebesætningen. Der var 2 Styrmænd og 8 Matroser tilbage af Skibets Mandskab, saa de vare omtrent ligesaa mange som Normændene.

Røscher havde en kort Tid været nede, og da han kom paa Dækket, erfarede han, at Kaperen havde fjernet sig og snart var ude af Sigte. Han entrede da op i Fortoppen for at se ud efter den, medens en af hans bedste Folk, Johan Grøndahl, gik op i Stortoppen i samme Hensigt. Nu mente Amerikanerne, at Øjeblikket var kommet. Overstyrmanden greb en Haandspade og slog med denne Rorgængeren i Dækket, saa han faldt bevidstløs om. De andre Amerikanere overmandede de norske Matroser og kastede dem ned igjennem Forlugen, hvor de bleve indelukkede. En af de norske Matroser styrtede ned i Lasten og forslog sig saaledes, at han døde 8 Dage efter.

Da Grøndahl saae, hvad der gik for sig paa Dækket, prajede han over til Røscher:

„Kaptajn! Amerikanerne gjør Oprør dernede!“

Røscher entrede strax ned for at sætte sig til Modværge. En amerikansk Matros løb imod ham, og idet han sprang ned paa Dækket, satte Amerikaneren en Pistol for Brystet af ham og trykkede løs. Pistolen klikkede, hvorefter Amerikaneren gav Røscher et saadant Slag over Ansigtet, at Pistolskæftet knækkede over. Fortumlet af det voldsomme Slag segnede Røscher tilbage, blev hurtig overmandet og bragt ned til sine Folk.

Ogsaa Grøndahl maatte overgive sig. Efter nogen Tids Forløb fik dog Røscher Lov til at komme op paa Dækket for at faae sit Saar forbundet, og da han aabenbart var saa svag, at Amerikanerne ikke behøvede at frygte Noget fra hans Side, lode de ham blive oppe.

Der blev nu sat Kurs efter Leith, og om Aftenen den 15de var man kun 5 Mile fra Skotlands Kyst. Røscher havde imidlertid opdaget, at der mellem de amerikanske Matroser var en Svensker, som kaldte sig Jon. Han gav sig i Snak med ham, og lidt efter lidt havde han vundet ham ved at love ham en vis Andel i Byttet og uhindret Hjemrejse til Sverrig, naar han vilde være behjælpelig med at overmande Amerikanerne.

Den sidstnævnte Dag Kl. 6 vare alle Amerikanerne nede i Agterrummet for at spise til Aften, med Undtagelse af en Mand, der stod til Rors. Jon var gaaet forud og aabnede nu Forlugen, idet han prajede ned til Normændene om at komme op og hjælpe deres Skipper. Dette lode de sig ikke sige to Gange. I Hast kom de op og ilede agterud. Først lukkede de Agterlugen, Andre omringede og bandt Rorgængeren, Røscher selv løb ned og aflaasede Kahytten, hvor begge Styrmændene sad ved Aftensbordet.

Det gjaldt nu om at finde Vaaben. Paa Dækket fandt de to Øxer, en Trækølle og et Merlespiger. Derefter aabnede de Agterlugen og beordrede en Mand op, som da maatte bekjende, hvor Armaturen var gjemt. Da Normændene saaledes vare blevne ordentlig bevæbnede, maatte Amerikanerne En for En op paa Dækket og efterhaanden sattes de da i Arrest forude.

Røscher tog nu igjen Kommandoen over Skibet, der blev vendt Øster over. Efter 6 Dages Forløb kom han uden videre Eventyr ind til Langesund. —

Inden vi afslutte Beretningen om Aaret 1810, maa vi dog endnu tilføje, at der om Efteraaret skete en vigtig Forandring oppe i Norge.

Kontreadmiral Lorentz Fisker, der siden 1808 havde været Chef for den norske Sødefension, havde i denne sin Stilling ikke sparet sig selv. Med den største Nidkjærhed var han rejst rundt allevegne, havde tilset Bygningen af Kanonbaade og disses Udrustning, organiseret Forsvaret rundt paa Kysterne og selv ledet enkelte Krigsforetagender. Alle disse Anstrengelser havde nu taget saa stærkt paa hans Helbred, at han ansøgte om at blive afløst. Sidst paa Aaret kom derfor Kontreadmiral Otto Lütken op til Norge for at overtage Kommandoen med Kaptajnlieutenant J. J. Suenson som Flagkaptajn, hvorefter Fisker rejste ned til Danmark. Det var med Sorg, at Normændene toge Afsked med den dygtige Admiral, hvem de skyldte saameget.

1811.

Det var under Krigen af Betydning for Englænderne at have et eller andet fast Støttepunkt i vore Farvande, og hertil havde de udset Øen Anholt. I Maj 1809 havde derfor Admiral Saumarez sendt en ret anseelig Styrke mod Øen, nemlig Linieskibet „Standard“, Kaptajn Hollis, Fregatten „Owen Glendower“, 3 Korvetter og en Brig. Den 18de Maj blev et Korps sat i Land under Anførsel af Fregattens Chef, Kaptajn Selby; den lille danske Besætning paa Øen, 170 Mand, gjorde tapper Modstand, men maatte tilsidst bukke under.

Englænderne indrettede sig nu paa bedste Maade paa Øen. Det var jo først og fremmest af Vigtighed at kunne holde Fyret tændt. Derfor blev der rundt omkring Fyrtaarnet anlagt en hel lille Fæstning med Brystværn, Murværk og Grave. Selve denne Fæstning fik Navnet Fort Yorke, et Batteri paa Sydsiden anlagdes og blev døbt Massareene Batteriet. Ialt blev der opstillet 40 Kanoner og Karronader i Fæstningsværkerne.

Til Kommandant paa Øen blev udnævnt Kaptajn James Wilkes Maurice af Marinen. Besætningen bestod, foruden af endel Matroser, af 350 Marinere under Kommando af Mariner-Kaptajn Robert Torrens og 31 Marine-Artillerister.

Kanonbaaden „Grinder“ blev stationeret ved Øen for at være klar til at løbe ud strax ved Foraarets Begyndelse, hvad den dog ikke havde megen Glæde af, da den jo, som vi alt have hørt, meget snart blev erobret af Lieutenant Skibsted.

Paa selve Øen oprettede Englænderne et Depot, og de havde paa mange Maader betydelig Nytte af denne Erobring. Det maatte derfor ligge nær for den danske Regjering at drive dem bort herfra, og i Sommeren 1810 overdroges det Lieutenant Falsen at bringe en i denne Retning udkastet Plan til Udførelse. Falsen gjorde imidlertid gjældende, at hvorvel man nok kunde erobre Øen, selv om dette vilde koste nogle Offre, saa vilde man næppe være i Stand til at forhindre, at Englænderne ved at sende et betydeligt Antal Skibe op i Farvandene hurtig kunde tage Øen tilbage, og Foretagendet vilde da ikke have ført til Noget. Regjeringen fastholdt imidlertid Planen, men da Tiden nu var skreden frem, udsattes Expeditionen til tidlig paa Foraaret 1811, naar Isen var brudt op, og inden de engelske Skibe endnu vare ankomne.

I Løbet af Februar og Marts samledes nu den jydske Kanonbaadsflotille i Gjerrild

Bugten ved Fornæs, ialt 12 Kanonbaade, 12 Transportfartøjer, Luggeren „Svanen“ under Maanedslieutenant C. H. Trolle, Lodskutteren „Pilen“ under Maanedslieutenant Børger Malthe Hansen og 3 armerede Baade. Til Landgangskorps skulde anvendes 560 Mand under Major Ketil von Melsteds Befaling. Af de paa Kanonbaadene ansatte Soldater dannedes et Korps paa 120 Mand under Kaptajn von Prytz, og af Matroserne formeredes en Styrke paa 200 Mand under Premierlieutenant Carl August Holsten (født den 11te Maj 1787).

Den 24de Marts var Alt klart. Falsen vilde da først undersøge Forholdene paa Øen, inden han løb ud med sin Flotille, saa meget mere som han fra den i Jylland kommanderende Generalmajor von Telleqvist havde faaet Meddelelse om, at engelske Krydsere havde viist sig i Kattegat. Han sendte derfor Maanedslieutenant P. O. Beck med en armeret Baad over til Anholt, og ganske tidlig om Morgenen den 25de løb Beck rundt om Øen uden at blive opdaget. Inde ved Øen saae han kun en enkelt lille Skonnert, ellers ingen Skibe. Da han bragte Falsen Efterretning herom, besluttede denne strax at benytte disse gunstige Forhold. I Løbet af Dagen den 26de Marts bleve alle Landtropperne indskibede, og Kl. 6 EM. gik Expeditionen til Søes.

En af Betingelserne for, at Foretagendet kunde lykkes, var, at Angrebet vilde komme fuldstændig uventet for Englænderne. Falsen kunde ikke vide, at denne Forudsætning fuldstændig var bristet. Øens Guvernør, Kaptajn Maurice, havde sine Spioner ovre i Jylland, og allerede den 10de Februar havde han faaet Meddelelse om de Forberedelser, der bleve trufne imod ham. Han havde strax indberettet dette til det engelske Admiralitet og tillige organiseret en meget omhyggelig Udkigstjeneste rundt om hele Øen.

Allerede den 26de om Aftenen havde han faaet Melding om, at den danske Flotille havde sat sig i Bevægelse. Han sendte da ridende Piketter til forskjellige Steder af Kysten for strax at kunne blive underrettet om Landgangsstedet. Inde i selve Fort Yorke bleve alle Forholdsregler trufne til at tage imod Fjenden. Kaptajn Torrens stod rede til at rykke ud med en Afdeling paa 200 Marinere.

Lidt efter Midnat fik Falsen Øen i Sigte, og hen paa Morgenstunden blev det Taage, hvilket jo for de Danske var ganske heldigt. Kl. $2^1/_2$ ankrede Falsen inde under Land ved Pakhuset paa Sydsiden af Øen, midt imellem Byen og Fyrtaarnet, omtrent 1 Mil Vesten for dette; allerede Kl. 4 var den første Del af Landgangskorpset inde paa Stranden, nemlig Holstens 200 Matroser, der skulde danne Avantgarden, og som nu i rask Løb stormede op i Klitterne.

Melsteds og Prytz's Soldater bleve nu satte i Land, og snart var Udskibningen tilendebragt i største Orden. Et Par Felthaubitser vare ligeledes komne ind. Hele Landgangsstyrken rykkede strax frem mod Fortet.

Ubemærket var Landgangen dog ikke gaaet for sig. Taagen var lettet, og et Par engelske Ryttere opdagede Holstens Korps. I strakt Karriere sprængte de Øster paa. Flere andre engelske Poster søgte nu ogsaa til Hest og til Vogns tilbage til Fortet.

I den dæmrende Morgen stod Kaptajn Maurice oppe paa Fort Yorkes Brystværn, spejdende ud i sin Kikkert, da han opdagede de to Ryttere. Han anede øjeblikkelig, at der maatte være noget Galt paa Færde, hvorefter han gav Kaptajn Torrens Ordre til at rykke ud; selv fulgte han med.

Omtrent en halv Mil fra Fortet stødte han paa Holstens Korps; men samtidig

bemærkede han, at en dansk Afdeling rykkede frem langs Stranden, medens en anden havde valgt en Vej længere inde i Landet. Han løb saaledes Fare for at blive omgaaet paa begge Fløje, gjorde derfor hurtig omkring og trak sig i Hast tilbage mod Fortet, idet han allerede i Afstand gav et med dette aftalt Signal, hvorpaa Fortet strax hejste flere Signaler og skød nogle Skud.

Holsten, der forfulgte Kaptajn Maurice, kunde ikke ret forstaa, hvad denne Signaleren og Skyden skulde betyde. Da han kom op paa en af Højderne, blev imidlertid Gaaden løst, thi her mødte ham et Syn, der bragte ham til at studse. Uvilkaarlig lod han sine Folk gjøre Holdt.

Paa Nordsiden af Øen saae han nemlig en engelsk Fregat og en Brig ligge til Ankers, men allerede i Færd med at lette. Det var Fregatten „Tartar“ paa 32 Kanoner, Kaptajn Joseph Baker, og Briggen „Sheldrake“ paa 16 Kanoner, Kaptajn James Patteson Stewart, hvilke netop Aftenen iforvejen vare ankomne fra England.

Holsten indsaae strax, at det nu vilde være fornuftigst at søge tilbage til Baadene og komme bort fra Øen, inden de to engelske Krigsskibe kunde gribe ind. Han ilede derfor øjeblikkelig hen til Melsted, forklarede ham Sagernes Stilling og raadede til at opgive Angrebet.

Herom vilde den tappre Melsted imidlertid ikke høre Tale, og Holsten, der ikke vilde have, at hans Mod skulde drages i Tvivl, rykkede nu paany frem med sine Matroser.

Snart havde de naaet Fortet og stormede under Hurraraab løs mod Massareene Batteriet. Her var man imidlertid parat, en velrettet Salve strakte en Mængde af Angriberne til Jorden. Angrebet var afslaaet, Holsten maatte med sine Folk søge Læ bag nogle nærliggende Huse.

Da Melsted med Hovedstyrken kom til, forsøgtes en ny Storm, og det lykkedes denne Gang at tage et lille Batteri, hvori en enkelt Kanon var opstillet. Stormen paa selve Fort Yorke blev derimod afslaaet.

Saasnart Falsen havde faaet Landgangsstyrken ind, var han med sine 12 Kanonbaade roet Øster paa langs Kysten for at dække den højre Flanke. Han lagde sig nu Sønden for Fortet og aabnede med god Virkning en kraftig Ild mod dette. Endnu anede han ikke Noget om de engelske Skibes Nærhed.

Disse vare nu komne under Sejl. Kaptajn Baker havde to Veje at gaa, enten at krydse Vester paa langs Øens Nordkyst for at vinde Luven til at afskære de Danske Tilbagetoget eller ogsaa med den vestlige Vind holde rumskjøds hen udenom Anholts Knob, Revet fra Øens Østside, og derfra krydse op mod Kanonbaadene. Han valgte den sidste Vej, hvorved han hurtigst vilde vise sig for Angriberne og derved mulig demoralisere disse. Han gav derimod „Sheldrake“ Ordre til at holde gaaende paa Øens Nordside og dække denne.

Da Falsen saae „Tartar“ komme frem bag Øen, stod det ham strax klart, at Kampen var forgjæves. Han sendte Bud ind til Melsted om ufortøvet at gaa tilbage mod Landgangsstedet for at indskibe Soldaterne, men dette Bud kom desværre for sent, saaledes at Falsens Ordre ikke naaede Melsted. Selv roede Falsen med sine Baade Vester paa, men det gik kun langsomt, thi dels var det nu blæst op til en dobbeltrebet Mærssejls Kuling, som han havde lige imod, dels var over Halvdelen af Baadenes Mandskab i Land, saaledes at der ikke var Folk til alle Aarerne.

Endnu vilde Melsted ikke opgive Angrebet, uagtet Holsten paany raadede dertil. „Jeg vil sejre eller dø!“ udbrød han.

Atter beredte han sig til at angribe. Holsten havde faaet en Haubits bragt i Stilling i Massareene Batteriets Flanke og aabnede en generende Ild mod dette.

Melsted vilde nu forsøge en almindelig Storm. Med Dødsforagt gik baade Matroserne og Soldaterne løs paa Fortet, men ogsaa denne Gang standsedes de af dettes velrettede Ild. Snart laa over 30 Mand paa Sandet. Melsted faldt, da han kun var nogle faa Skridt fra Fæstningsgraven, kort efter ogsaa Holsten og Premierlieutenant Obel af Landetaten. Kaptajn Prytz fik begge Benene skudt bort. Samtidig var den lille engelske Stationsskonnert under Lieutenant Henry Baker kommen op Sønder fra og beskød de Danske i Flanken.

Disse, som vare berøvede deres Førere, bragtes i Forvirring, og de flygtede nu ind imellem Klitterne. Her lykkedes det dog Kaptajn Borgen at samle Resterne af Melsteds Korps, medens Sekondlieutenant Christian Tuxen Falbe (født den 5te April 1791, død som afgaaet Kommandørkaptajn den 19de Juli 1849) tog Kommandoen over Matroserne og Kanonbaadenes Soldateske.

Ad hver sin Vej søgte de nu Vester paa, Borgen gik nordligst. Da Kaptajn Maurice gav sig til at forfølge de Danske med næsten hele sin Styrke, deriblandt ridende Artilleri, viste Borgen hvidt Flag, og da en engelsk Officer kort efter kom til, overgav Borgen sig med sine Folk efter nogen Parlamenteren Kl. 10 FM., idet han desværre stod i den Formening, at Kanonbaadene havde maattet forlade Øen. Det maa dog tilføjes, at Soldaternes Ammunition næsten var opskudt.

Efter 5 Timers haard Roning var Falsen endelig naaet op til Landingsstedet. Her var Falbe ankommen med sine Folk. Kaptajn Maurice havde vel forfulgt ham, men Falbe havde med stor Tapperhed slaaet ham tilbage, og da nu Kanonbaadene toge Stil-

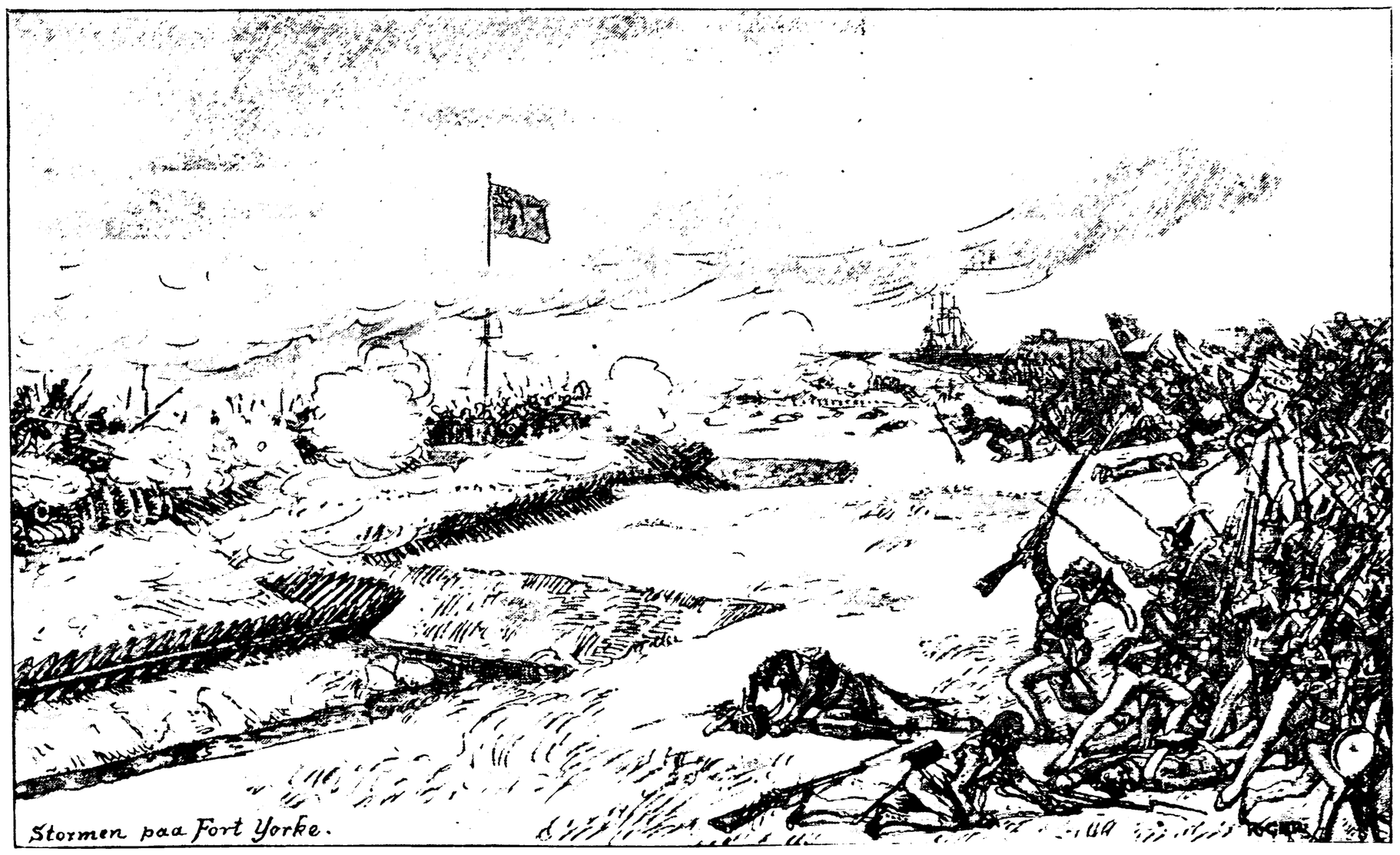

Stormen paa Fort Yorke.

ling tæt ved Stranden, vovede Maurice ikke at forhindre Indskibningen, der foregik i fuldkommen Ro. Selv forlod Falbe sidst Stranden.

Med Sorg hørte Falsen Beretningen om sine Kammeraters sørgelige Skjæbne. Selv maatte han nu se at komme afsted, thi „Tartar“ vedblev at krydse op imod ham. Han roede da til Anholt Nordvest Rev for her at søge Læ for Baadene mod den svære Sø, der havde rejst sig. Her laa han desuden saaledes, at „Tartar“ ikke kunde se Kanonbaadene bag Landet.

„Sheldrake“ havde imidlertid krydset sig Vester paa langs Nordsiden af Anholt, og det var øjensynligt, at den snart kunde lægge vore Baade op. Det blev derfor umuligt for disse at blive liggende her. Havde Vejret blot været noget roligere, kunde man sagtens have optaget en Kamp med Briggen, inden Fregatten kunde komme denne til Hjælp. Men med den Sø, der nu gik, var det ugjørligt, thi det vilde være altfor voveligt at surre Kanonerne los.

C. Tuxen Falbe.

Hvad det først og fremmest gjaldt om, var at bringe Kanonbaadene i Sikkerhed. Det havde ikke saa meget at sige, om Transportfartøjerne bleve tagne, thi disse kunde lettere erstattes. Af denne Grund gav Falsen Ordre til Transportfartøjerne om at holde Sønder efter med Styrbords Halse, klos til Vinden, saaledes at de holdt Luven fra „Tartar“. Da disse Fartøjer i nogen Afstand lignede Kanonbaadene, vilde „Tartar“ maaske derved lade sig forlede til at jage dem.

Denne List lykkedes ogsaa. Fregatten satte efter Transportfartøjerne og holdt altsaa Sønder paa, hvorefter Falsen med Kanonbaadene roede op mod Grundene Syd for Læsø i det Haab at naae disse førend „Sheldrake“.

Briggen kom dog nærmere og nærmere, og Falsen lod derfor Kanonbaadene sprede sig for at søge nærmeste Land. Selv var han ombord paa en tidligere engelsk Kanonbaad, der sejlede godt, og med denne gik han ned mod „Sheldrake“, som nu gav sig til at forfølge ham. Idelig forandrede han da Kurs, det lykkedes ham derved at faae Briggen til at følge efter, indtil denne endelig Kl. 5 opgav den unyttige Jagt. Falsen var derved kommen saa langt i Læ, at han ikke kunde naae Jylland. Han gik derfor Østen om Anholt. Her blev han vel beskudt fra de engelske Batterier, som dog ikke ramte hans Baad. Lidt Sønden for Anholt stødte han paa den engelske Skonnert, og paa Geværskuds Afstand kæmpede han med denne i over 3 Kvarter, da den holdt væk fra ham. Uhindret fortsatte han derefter sin Kurs og ankrede med den synkefærdige Baad den nævnte Dags Formiddag Kl. 10 paa Helsingørs Rhed. Kanonbaadens Chef var Maanedslieutenant Chr. J. Kock.

I den Tid, „Sheldrake“ spildte med at jage Falsen, havde Premierlieutenant Fog faaet samlet 8 Kanonbaade, med hvilke han roede ret op mod Vinden for at komme ind under den jydske Kyst.

Saasnart „Sheldrake“ havde opgivet Jagten paa Falsen, gav den sig atter til at krydse paa, og snart havde den velsejlende Brig indhentet Fogs Baade. Disse aabnede da Ilden, skjøndt det, som vi have bemærket, var temmelig farligt at have Kanonerne lossurrede, og deres Skydning kunde ikke være videre bevendt. Desuden kunde Baadene næsten ikke vage i Søen. Briggen vandt stadig ind paa dem, snart vilde den have indhentet dem. Da besluttede Lieutenant Peter Buhl at offre sig selv for at redde sine Kammerater. Han vendte om, roede løs paa „Sheldrake“ og sendte den et Par velrettede Skud. Briggen gav sig da i Lag med ham, og i henved en Time kæmpede Buhl uforsagt under højst uheldige Omstændigheder, thi Briggen kunde ved at lægge sig snart over den ene Boug, snart over den anden, uafbrudt give ham sit fulde Lag. Endelig var Buhls Baad saa forskudt, at han maatte opgive Kampen; tilmed var hans ene Kanon demonteret. Han strøg derfor Flaget.

Briggen løb nu agten om Buhls Baad og prajede over, at den skulde ro hen paa Siden af Briggen. Buhl svarede, at vilde de have ham, saa maatte de selv hente ham. Han lod sine Folk lægge sig ned under Tofterne, selv stillede han sig op ved Stormasten og blev rolig staaende der.

Forbittret herover lod Kaptajn Stewart sine Folk skyde med Geværer efter Buhl. Han løb om paa Dækket ude af sig selv af Raseri, idet han raabte: „Dræb mig den uforskammede Officer, saa faaer jeg nok Baaden til Borde!“

Uagtet Kuglerne peb om Ørerne paa ham, stod Buhl dog fast. Endelig lod Kaptajn Stewart Skydningen standse, satte et Fartøj ud og lod dette bugsere Kanonbaaden hen paa Siden af Briggen.

Stewart kunde ikke negte Buhl sin Beundring for hans urokkelige Mod, og da han havde hilst paa ham, spurgte han ham:

„Hvad er det for Fartøjer, vi have i Sigte Sønder ude?“

Buhl saae, at det var nogle af Transportfartøjerne. Han sagde imidlertid til Stewart: „Saavidt jeg kan skjønne, maa det være nogle af vore Kanonbaade.“

„Sheldrake“ gav sig da til at forfølge disse, men uden at kunne indhente dem. Buhl havde imidlertid naaet sin Hensigt, thi i den Tid, han havde opholdt Briggen, vare Fogs Baade komne saa langt til Luvart, at det nu var umuligt for Briggen at krydse dem op, og de naaede i god Behold ind til Jylland.

Et Par andre Baade, der strax vare faldne i Læ, havde søgt over mod Sverrig. Endnu kunde de øjnes, og Stewart holdt da efter dem under Pres af Sejl. Om Aftenen Kl. 8 indhentede han den ene Baad nede under Kullen. Den blev kommanderet af Sekondlieutenant Mühlensteth. Længe gjorde han tapper Modstand. Snart havde han dog faaet adskillige Saarede, og Baaden selv havde tilmed flere Grundskud, saa den var synkefærdig, da han endelig Kl. 9 maatte overgive sig. Englænderne besatte Baaden og bragte de Danske ombord paa „Sheldrake“, men da sank Kanonbaaden pludselig med en af de Saarede og tre engelske Matroser ombord.

Fregatten „Tartar“ havde jo forfulgt Transportfartøjerne. Et af disse blev indhentet og erobret, Resten undslap derimod, og ved Solnedgang opgav „Tartar“ Forfølgelsen.

En Kanonbaad var heldig sluppen ind under Sverrig, hvor Englænderne ikke kunde angribe den.

Til Gjerrild Bugten naaede en Kanonbaad under Maanedslieutenant P. A. H. Fæddersen samt Kutteren „Pilen“ og 5 Kanonbaade under Maanedslieutenanterne Jens Krag, Peter Frederik Ohm og Hans Anton Molbeck samt 6 Transportfartøjer og 2 armerede Baade. Til Hals endelig 4 Kanonbaade under Fog og Maanedslieutenant Adolph Sigfred Oldeland, Luggeren „Svanen“ og Maanedslieutenant Becks armerede Baad.

Selve Flotillen havde 47 Døde, 48 Saarede og 121 Fanger. Landgangskorpsets Tab vides ikke saa nøje, men det blev jo omtrent fuldstændig tilintetgjort. Englændernes Tab var meget ubetydeligt.

Det havde saaledes været en sørgelig Dag for os, og Expeditionen var fuldstændig mislykket paa Grund af de mange sammenstødende uheldige Omstændigheder, som Ingen havde kunnet forudse. Men at der var blevet kæmpet med Tapperhed, nægtede end ikke vore Fjender. I Breve til Generalmajor Telleqvist udtalte Kaptajn Maurice sin Beundring over det dødsforagtende Mod, med hvilket de danske Matroser og Soldater vare stormede løs paa de engelske Fæstningsværker, og i mange sympathetiske Udtryk meddelte han Kaptajn Prytz's Død. De faldne danske Officerer begravedes af Englænderne med fuld militær Honnør. —

Kort efter forefaldt en for saa vidt ubetydelig, men ret kuriøs lille Episode.

En Galease fra Fyen, ført af Skipper Henrik Anderskov, blev paa en Rejse fra Odense til Norge jaget i Kattegat af en engelsk Kutter. Der var 6 andre danske Skibe i Nærheden, og disse flygtede da ind i den svenske Skærgaard. Anderskov fulgte deres Exempel og lagde sig sammen med dem i en lille Bugt, der laa hele 3 Mile indenfor Yderskærene. Her mente de at ligge i Sikkerhed, men bleve slemt skuffede, thi om Formiddagen den 20de April opdagedes pludselig 2 engelske armerede Baade, der kom roende ind fra Søen med 12 Mands Besætning paa hver Baad.

Folkene paa de danske Koffardiskibe flygtede nu strax ind i Land, dog fik Anderskov forinden kappet Ankeret bort og Skibet sat paa Grund. Da han saa kom i Baaden med sine Matroser, vare Englænderne allerede temmelig nær, saa de sendte en Regn af Geværkugler efter ham, dog slap han og hans Folk uskadte ind og skjulte sig bag Klipperne.

Englænderne fik strax 4 af de danske Skibe bragte ud, hvorefter de ogsaa besatte Anderskovs Galease, som de fik halet af Grund. Men da de skulde ud med den imellem Skærene, kom den atter til at staa fast paa Stenene.

Nu mente Anderskov, at der var Lejlighed til at faae sit Skib tilbage. Det lykkedes ham at samle 14 Mand, og med disse, fordelte i to Baade, roede han ud mod Galeasen for at prøve paa at entre den. Da Baadene kom i Nærheden af Galeasen, bleve de imidlertid modtagne med en saa heftig Geværild, at de maatte vende om. Anderskov var desuden den eneste, der havde Gevær, og da han tilmed ingen Kugler havde til det, saa var det jo umuligt at tage en Kamp op paa Afstand.

Lige i Nærheden af Galeasen laa et temmelig højt Skær. Anderskov gik bag om det med sine Baade og steg op paa det med sine Folk, hvorefter han sneg sig frem saa langt, at han, selv skjærmet af Klippestykkerne, kunde beskyde Englænderne. Han lod sine Folk samle Smaasten, som han benyttede i Stedet for Kugler, og nu aabnede han Ilden. Englænderne bleve saa overraskede af dette Angreb, at de troede, der var langt

flere Fjender; da Anderskov havde skudt 7 Skud, forlode de Galeasen, gik i deres Baad og roede bort. Anderskov besatte saa sit Skib, fik det bragt af Grund og sejlede med det saa langt ind i Fjorden, at det var i Sikkerhed. Da Kutteren var gaaet bort med de andre Priser, slap Anderskov lykkelig og vel op til Norge. —

Det hændte ikke saa sjeldent, at engelske Skibe sendte Fartøjer ind paa Kysten for at gjøre Strandhugst, og da Lieutenant Falsen en Gang fra Grenaa havde faaet Melding herom, sendte han et Rekognoscerfartøj med 16 Mands Besætning ud fra Hals under Maanedslieutenant Christian Jacob Kock med Ordre om at afsøge Kysten Sønder efter.

Den 8de Juni ganske tidlig om Morgenen gik Kock ud og holdt ned langs Kysten. Noget efter Middag var han naaet ned til Gjerrild Bugten, da han opdagede en engelsk Brig, der holdt gaaende en Mils Vej udenfor Landet. Han vedblev imidlertid sin Kurs, og da han var kommen omkring Fornæs, saae han to store engelske Fartøjer, der kom op langs Kysten. Saasnart disse opdagede Kocks Fartøj, gjorde de Signaler ud til Briggen, hvorpaa denne strax holdt ind til Kysten Norden for den danske Rekognoscerbaad, for hvilken Tilbagevejen saaledes var afskaaren. Kock satte da sit Fartøj ind paa Stranden, hvorefter han opstillede sine Folk langs Rælingen, klar til at tage mod Fjenden.

De to engelske Baade kom nu roende løs paa Kocks Fartøj, men de fik paa ganske nært Hold en saadan Velkomsthilsen, at de roede bort igjen. Da Briggen opdagede dette, stod den langs Kysten, og idet den passerede den danske Baad, sendte den sit glatte Lag med Skraakugler ind over den, hvilket den gjentog flere Gange. Som saa ofte skød Englænderne imidlertid for højt, Kuglerne gik over Baaden og borede sig ind i Klitterne.

Briggen holdt nu ud til Søes, og Kock haabede, at Faren var overstaaet for den Gang. Kort Tid efter saae han imidlertid en større Sejler komme ind sammen med Briggen, og det viste sig snart at være et Linieskib, der satte flere Baade ud.

Kock maatte nu anse sit Fartøj for redningsløst fortabt. Saa hellere ødelægge det selv fremfor at lade det falde i Englændernes Vold. Han lod derfor hugge et Par Huller i Bunden paa det, dog vilde han ikke forlade det, men værge det saa længe som muligt.

Da nu de engelske Baade under en voldsom Skydning nærmede sig, besvarede Kock deres Ild med sindig Ro, og de danske Kugler vare aabenbart bedre rettede end de engelske, thi efter nogen Tids Forløb opgave Englænderne Kampen og roede ud igjen.

Skydningen var imidlertid bleven hørt i Grenaa. Kaptajn von Krey sprængte strax afsted med en Snes Dragoner langsmed Stranden, og Synet af dem har maaske ogsaa bidraget til Englændernes Tilbagetog. Kock sprang nu med sine Folk i Vandet, fik Dragonerne til Hjælp, og med forenede Kræfter blev Fartøjet halet paa Land. Her tog man strax fat paa at istandsætte det, og da de engelske Skibe den næste Dag vare borte, blev Fartøjet atter sat i Vandet og sejlede videre til Grenaa. For sit Forhold ved denne Lejlighed fik Kock Sølvkorset. —

I nogen Tid havde en engelsk Brig gjort Farvandet mellem Samsø og Jylland usikkert. Chefen for Udbyhøjs Roflotille var Premierlieutenant Broder Knud Brodersen Wigelsen (født den 29de Juli 1787, udtraadt af Tjenesten 1815, blev senere Told-

B. K. B. Wigelsen.

inspektør først i Kjøbenhavn, siden i Roskilde, død den 11te September 1867). Da han sidst i Juni fik at vide, at Briggen var i Nærheden, lagde han sig med Flotillen ved Fornæs og løb ud herfra Kl. 4 om Eftermiddagen den 29de, da det var blevet næsten stille. Hans Styrke bestod af 4 Kanonbaade. Kl. 5 EM. fik han Briggen i Sigte midtvejs mellem Fornæs og Anholt. Paa Grund af den svage Kuling var den gaaet til Ankers, men saasnart den opdagede Kanonbaadene, lettede den øjeblikkelig for at søge bort. Kort efter friskede det imidlertid op fra SØ., og den engelske Chef mente nu nok at kunne binde an med Baadene. Han styrede derfor lige imod dem, og Kl. $8^1/_2$ om Aftenen vare begge Parter paa Skud. Kampen begyndte nu; Kanonbaadene havde lagt sig i Frontlinie, og idet Briggen faldt af for Vinden, kunde den give Baadene sit glatte Lag. Kort efter havde Wigelsen det Held, at Vinden løjede mere og mere. Snart blev Kuglernes Virkning synlig paa Briggen, dog heller ikke Kanonbaadene gik Ram forbi. Flere af Aarerne bleve overskudte, en af Baadene mistede Masten, Sejl og Takkelads toge betydelig Skade. Imidlertid var det blevet fuldstændig stille, saa Briggen ikke mere kunde manøvrere, hvorved Baadene fik Lejlighed til at beskyde den langskibs.

I $3^1/_2$ Timer forsvarede den engelske Chef sig tappert, men Kl. 12 maatte han endelig stryge sit Flag, og Wigelsen tog da strax Briggen i Besiddelse. Den hed „Safeguard“ og var armeret med 10 18pundige Karronader, 2 6pundige Kanoner og 1 50pundig Morteer. Chefen var Lieutenant Thomas England; Besætningen bestod af 3 Officerer, 1 Læge, 1 Sekretær, 2 Styrmænd og 33 Mand. Briggen havde 1 Død og 7 Saarede, hvorimod Kanonbaadene kun havde 2 Saarede, af hvilke den ene havde mistet den venstre Arm.

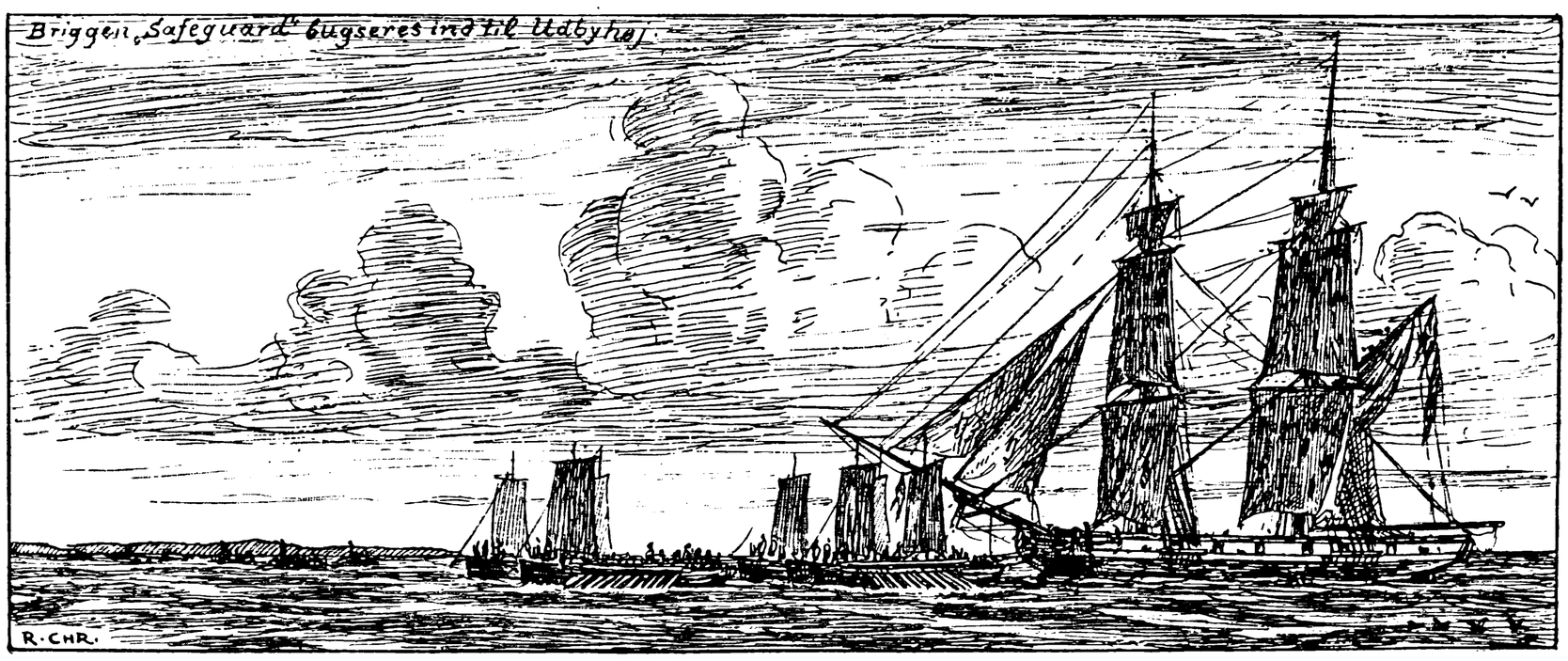

Wigelsen lod nu alle Kanonbaadene give Slæber ombord i Briggen, og denne blev saaledes bugseret ind mod Udbyhøj. Tidlig paa Morgenstunden mødtes Falsen, der med nogle Baade kom ud, da han havde faaet Melding om, at man havde hørt Skydningen ude paa Søen. Om Formiddagen blev Briggen bragt til Ankers inde ved Udbyhøj.

Wigelsen, der tidlig samme Aar var bleven Ridder, fik nu Sølvkorset for denne flinke Daad. —

Atter dette Aar gik jævnlig store engelske Konvojer gjennem Store Bælt under stærk Bedækning. Af og til bleve Skibe skaarne ud af vore Kanonbaade; ved et saadant Forsøg opstod der en for vore Baade meget hæderlig Kamp udenfor Kallundborg Fjord.

Flotillen her blev kommanderet af Kaptajnlieutenant Jean André Suenson (født den 16de Marts 1773, død som Kommandør den 15de Januar 1840 under Frederik den Sjettes Ligbegængelse).

Den 29de Juni kom en Konvoj Sønder fra, og Suenson gik derfor ud til Asnæs med sine 8 Kanonchalupper, blandt hvis Chefer særlig fremhæves Maanedslieutenanterne Frederik Ollendorff og Christian Weise. Det var Suensons Hensigt at benytte en eller anden gunstig Lejlighed til at bryde ud og gjøre Priser.

Den Dag lykkedes det imidlertid ikke, Konvojen slap forbi og ankrede om Aftenen 1 Kvartmil Vesten for Lillegrunden. Den bestod af 80 Koffardiskibe, som eskorteredes af 3 Linieskibe, 3 Fregatter og 3 Brigger. Om Morgenen den 30te lettede den og stod Nord paa. Den havde imidlertid en haard Strøm imod, og da det kort efter blev stille, maatte den atter ankre 3 Kvartmile NV. for Refsnæs. Det ene Linieskib og de 3 Brigger lagde sig sydligst i Farvandet.

Suenson roede nu over Fjorden op til Refsnæs og lagde sig Kl. 2 EM. paa Enden af Revet. Ved de engelske Skibe samledes nu en Mængde Rofartøjer, og da det Kl. 3 friskede lidt op fra NV., lettede Linieskibet for at holde ned mod Nordsiden af Revet. En Division paa 8 armerede Fartøjer roede ind mod vore Baade Nordvester fra, en anden ligesaa stor Division nærmede sig Sydvest fra, medens 2 af Briggerne holdt ind for at angribe Baadene Syd fra. Suenson lettede nu og stod i Frontorden ind langs Sydsiden af Revet for at lokke Fjenden nærmere.

Da Suenson saae, at Linieskibet ikke kunde komme længere ind, fordi Vinden igjen havde lagt sig, gjorde han pludselig omkring og roede løs paa de engelske Baade. Efter en hidsig Kamp paa henved $^1/_2$ Time maatte disse flygte hen til Briggerne og lagde sig mellem dem. Suenson angreb nu Briggerne, snart maatte ogsaa disse trække sig tilbage, idet de lode deres Baade slæbe dem hen til det nærmeste

Jean André Suenson.

Linieskib. Suenson forfulgte dem lige til Kl. $5^3/_4$ under en uafbrudt Ild, under hvilken en Kanon sprang i en af Baadene, hvorved en Mand dræbtes, en anden saaredes. Da Briggerne vare naaede op til Linieskibet, aabnede dette Ilden og gav vore Baade et Par Lag. Suenson, der saaledes havde afslaaet Englændernes Angreb, fandt det nu rigtigst at vende indefter og gik til Ankers under et paa Kysten anlagt Batteri.

I den sidste Del af Kampen deltog forøvrigt Kaperførerne Nielsen og Jürgensen, som med deres smaa Fartøjer løb ud, da det fra Land saae ud, som om de engelske Baade vilde entre vore Kanonchalupper.

Fjenden har sagtens lidt et ikke ringe Tab, Suenson indberettede, at han under Forfølgelsen saae en Mængde Stumper af Aarer og Splinter fra de fjendtlige Skibe drive forbi. —

Det var efter al Sandsynlighed den samme Konvoj, som faa Dage efter, da den havde arbejdet sig længere Nord paa, havde et Sammenstød med Falsen, som endte meget uheldigt for denne.

Falsen, der jo havde Kommandoen over alle de jydske Roflotiller, laa i Grenaa Havn med Samsø Flotillen, 4 Kanonbaade og 2 Joller. Den 2den Juli ankom Lieutenant Fog med Fladstrands Flotille, 3 Kanonbaade og 8 Joller; blandt Cheferne paa disse vare Lieutenanterne Blom og Linde. Denne Flotille skulde bringe endel Materialier til Grenaa Havn, der var under Udbedring.

Samme Dag kom der ved Kystsignaler Underretning om, at en stor fjendtlig Konvoj var set Østen for Samsø. Falsen løb strax ud med alle Kanonfartøjerne, idet han tillige medtog 10 Rekognoscerbaade, der vare forsynede med Brandsager.

Falsen stod ned til Hjelmen og opdagede herfra den næste Dag Konvojen liggende til Ankers $1^1/_2$ Mil SØ. for Øen. Saavidt det kunde skjønnes, var der 160 Koffardiskibe; det er jo muligt, at der var kommet flere til op fra Bæltet siden Suensons Møde med Konvojen, hvis Bedækning nu syntes at være 4 Linieskibe, 2 Fregatter, 2 Brigger og 1 Kutter. De fleste af Krigsskibene laa SØ. for Konvojen, da Fjenden vel rimeligvis har ventet Angreb fra den Kant. Konvojens nordlige Del var kun bevogtet af en enkelt lille Fregat, den ene af Briggerne og Kutteren.

Det luftede lidt den Dag, dog ikke saa meget, at de svære Skibe kunde arbejde sig op mod Strømmen. Falsen haabede, at det vilde blive helt stille, hvorfor ogsaa han blev liggende.

Den 4de Juli flovede det mere og mere af, efter Solnedgang blev det Havblik, og Kl. 10 Aften gik Falsen ud med hele sin Styrke.

Det var en klar og lys Nat, allerede i lang Afstand bleve Kanonbaadene sete fra den nordligste engelske Brig, vor gamle Bekjendt „Sheldrake“. Da Kanonbaadene Kl. $1^1/_4$ kom paa Skudhold, havde Briggen allerede lettet og drev med Strømmen Sønder efter ned mod Linieskibene, der laa over $^1/_2$ Mil længere borte. Fregatten og Kutteren vare derimod ikke saa heldige at slippe bort, de omringedes af Baadene og bleve overøste fra disse med Kugler og Kartæsker. Fregattens Modstand var kun meget svag, det var tydeligt, at den var bleven ganske overrasket. Den havde strax sat alle sine Sejl paa en Gang, saa der maatte være en forholdsvis stor Besætning, som dog kun i meget ringe Grad lod høre fra sig.

Medens nu Kanonbaadene saaledes holdt Tag i de to Krigsskibe, gik Rekognoscerbaadene ind i Konvojen for at ødelægge denne. Snart vare flere Skibe bordede og antændte, et Par Stykker af dem blussede lystig op, og Flammerne fra dem oplyste den natlige Scene. Navnlig vare Baadsmændene Kock og Poul Juul, som hver førte sin Baad, utrættelige med at anbringe deres Brandsager.

Henad Kl. 3 var Fregatten omtrent skudt til et Vrag, dens Stormast var falden, Forstang og Krydsstang ligeledes. Kutteren var allerede da skudt i Sænk. Ærgerligt maa det have været for de sydligere liggende Linieskibe ikke at kunne komme deres betrængte Kammerater til Hjælp. For nu at faae fuldstændig Bugt med Fregatten roede alle Baadene tæt ind paa den under en heftig Skydning med Kugler, Skraasække og Kartæsker. Denne Ild kunde Englænderne ikke modstaa; de engelske Matroser vinkede med deres Hatte og raabte om Naade. Der maa have været et betydeligt Mandefald der ombord, og sikkert maa flere af Officererne være blevne dræbte eller saarede.

Fire af de danske Kanonbaade roede nu hen til Fregatten for at besætte den og derefter enten slæbe den bort eller stikke Ild paa den.

Hidtil var jo saaledes Alt gaaet rigtig godt, og Falsen kunde nære det bedste Haab om at tilføje Englænderne et alvorligt Nederlag eller i alt Fald et betydeligt Tab. Da indtraadte der pludselig en Omvexling i Forholdene, hvorved hele Situationen med et Slag blev forandret.

Det havde hele Tiden været Havblik, ikke en Krusning havde der været at se paa Søens Flade, det var med andre Ord et rigtigt Kanonbaadsvejr. Nu ved 3 Tiden kom der nogle Smaapust, Søen begyndte hist og her at blaane, og inden der var forløbet 10 Minutter blæste det en stiv Bramsejls Kuling af NV. Fregattens Sejl fyldte, snart var den i Sikkerhed nede ved Linieskibene. Den Omstændighed, at den halvvejs erobrede Modstander undslap, var imidlertid ikke det Værste. Falsen indsaae strax, at nu maatte han selv være betænkt paa at redde sine egne Fartøjer, thi i rask Fart nærmede sig allerede tre af Linieskibene.

Hurtig samlede han da alle sine Baade; Kanonjollerne lod han strax ro ind ad Hjelmen til, lige op mod Vinden; thi han forudsaae, at det ikke vilde vare længe, førend Søen rejste sig. Af Kanonbaadene vare de 4 af dansk Bygning, ogsaa disse sendtes afsted med Aarer. Derimod var Falsens egen Chalup og to andre, der førtes af Peter Buhl og Maanedslieutenant Oldeland, tidligere engelske Priser; disse vare meget tungere, de havde saaledes Dæk helt over, og navnlig vare deres Master saa høje og svære, at det var forbundet med stor Vanskelighed at lægge dem. Falsen valgte derfor at søge bort under Sejl med disse tre Baade; med Styrbords Halse holdt han Vester i ind ad Kysten til. Rekognoscerbaadene roede ligeledes indefter; de bleve forfulgte af 5 engelske armerede Baade, men Baadsmændene Kock og Juul toge saaledes imod dem, at de vendte om, hvorved Rekognoscerbaadene slap bort.

Da der var gaaet $^1/_2$ Time, faldt det i med en tæt Taage. Øjeblikkelig vendte Falsen om med sine tre Baade og stod bidevind Nord efter. Da han saa antog, at han var kommen vel klar af Englænderne, vendte han atter og satte Kursen ind mod Land igjen. Pludselig opdagede han imidlertid „Sheldrake“ lige klos ved sig. Briggen havde allerede opdaget vore Baade og gav dem strax det glatte Lag paa Pistolskuds Afstand. Falsen mistede flere Folk, men det lykkedes ham at slippe bort i Taagen. Værre gik

det Buhls og Oldelands Baade. „Sheldrake“ lagde sig midt imellem dem og overdængede dem med Kugler og Skraa. Paa begge Baadene faldt eller saaredes en Mængde Folk, deriblandt Underkanoneer Lunøe, som, skjøndt han var haardt saaret, dog bad om vedblivende at maatte betjene sin Kanon. Endelig bleve baade Buhl og Oldeland saarede; Buhl fik en Skraakugle i Ryggen, Oldeland en Riffelkugle gjennem Laaret. Da Folkene saaledes vare uden Kommando, strøg de Flaget. De to Officerer bragtes ombord paa „Sheldrake“, hvor Kaptajn Stewart blev meget forbauset ved atter at mødes med Buhl, som jo tidligere var bleven hans Fange ved Anholt. Endnu en Gang skulde Buhl og Stewart støde sammen, nemlig ved Lyngør 1812, da Buhl fandt Heltedøden.

Falsen havde imidlertid fortsat Vejen, da han pludselig i Taagen løb lige paa et Linieskib, der sendte ham et Lag fra begge sine Batterier. Han slap dog agten om det op til Luvart og var snart igjen skjult af Taagen. Et Øjeblik efter traf han imidlertid paany paa et Linieskib, der ligeledes beskød ham heftigt og med mere Virkning end det første Skib, thi Masterne og Sejlene paa hans Baad bleve meget ødelagte. Han maatte derfor lægge Masterne og roede lige op i Vinden, en haard Tour, da der efterhaanden havde rejst sig endel Sø. Allerede troede han at være sluppen fri, da stødte han lige paa det tredie Linieskib, som ligeledes sendte et velrettet Lag mod Kanonbaaden. Ogsaa de to første Linieskibe kom nu til, ledede af den Støj, som Aarerne gjorde i Rogaflerne. Snart var Falsen omgiven af Døde og Saarede; selv blev han let saaret, han indsaae, at det var umuligt at gjøre længere Modstand. Efter at have hugget et Par Huller i Bunden paa Baaden, overgav han sig og førtes derefter ombord paa Linieskibet „Dictator“, hvor kort efter ogsaa Buhl og Oldeland kom ombord. De tre Kanonbaade havde ialt 7 Døde og 19 Saarede.

Linieskibet „Crecy“ var sat efter de Baade, som strax vare roede ind mod Land. Det krydsede dem op og afskar den agterste af Jollerne, som maatte overgive sig. Da det derefter kom op mod de andre Baade, modtog disse det med en saa kraftig Ild, at det opgav Forfølgelsen. Lieutenant Fog fik paa sin Baad 1 Død og 2 Saarede, i en anden Baad blev Kanonen demonteret, men ellers lede Kanonbaadene ingen Skade. De slap ind under Hjelmen, og da Vinden næste Dag blev sydlig, gik Fladstrands Flotillen tilbage til sin Station, medens Fog gik til Samsø med sin Deling.

Englænderne gik over til Anholt. Paa Vejen sank Falsens Baad; de andre erobrede Baade maatte sættes paa Land for at repareres. Af Konvojens Skibe havde 17 lidt betydelig Skade ved Brandsagerne, og Fregatten maa jo have havt et ret betydeligt Tab.

Falsen og de øvrige Officerer bleve snart udvexlede. Oldeland kom sig dog aldrig rigtig efter sit Saar; han døde den 5te April 1812. —

Atter i den næste Maaned skulde en meget stor Konvoj fra Østersøen op gjennem Store Bælt. Den bestod af ikke mindre end 250 Koffardiskibe, som bleve beskyttede af 3 Linieskibe, 2 Fregatter og 2 Brigger.

Den 4de August maatte den gaa til Ankers for Stille tværs af Albuen. Syd for Konvojen ankrede et Linieskib og en Fregat, medens en Brig holdt sig under Sejl mellem Konvojen og Kysten.

Premierlieutenant Christopher Lütken (født den 5te November 1782, afgaaet

1851, død som Viceadmiral den 9de Maj 1857), se S. 429, besluttede da at gaa ud med Nakskov Flotillen, bestaaende af 8 Kanonchalupper, for at bringe Forstyrrelse i Konvojen. Det var først hans Hensigt at angribe Fregatten, men da han kom udenfor Albuen, opdagede han, at Fregatten og Linieskibet laa tæt sammen; derfor vendte han sig med hele sin Styrke mod Briggen og angreb denne Kl. $4^1/_2$. I en Hast blev der nu fra de andre Skibe sendt Baade til Briggen for at bugsere den bort. Lütken forfulgte den under en kraftig Ild, der gjorde Briggen megen Skade. Endelig Kl. $5^1/_2$ var Briggen naaet saa nær Linieskibet og Fregatten, at disse kunde beskyde vore Baade. Samtidig lagde en Del engelske armerede Fartøjer sig Norden for Flotillen og beskød den med Granater. Lütken vedblev imidlertid Kampen, idet han navnlig rettede sin Ild mod Briggen og de sydligste Skibe af Konvojen.

Kl. $7^3/_4$ begyndte det at lufte op med sydlig Brise. De angrebne Skibe kunde nu trække sig op til Konvojens nordlige Del. Det friskede mere og mere i, og da Lütken var næsten midt ude i Bæltet, maatte han befrygte, at Linieskibet og Fregatten vilde benytte den gunstige Lejlighed til at afskære ham. Desuden vare to af hans Kanoner revnede, og han indsaae derfor, at det vilde være fornuftigst at gaa tilbage. Intet af de engelske Skibe forfulgte ham, og Kl. 10 om Aftenen ankrede han indenfor Albuen. Flotillen havde 1 Død og 1 Saaret, ingen af Baadene havde lidt noget.

Nord paa havde Kaptajn Johannes Krieger samlet alle Bæltflotillerne for at falde over Konvojen. Men til Held for denne holdt den sydlige Vind sig saa længe, at Konvojen kunde løbe gjennem Bæltet med rask Fart, og der blev derfor ingen Lejlighed for Krieger til at angribe den. —

Som man vil se, havde 1811 gjennemgaaende været uheldigt for vore Flotiller i de danske Farvande, naar man undtager „Safeguard“s Erobring. Ved Norges Kysten gik det derimod heldigere.

Den engelske Brig „Bellethe“, der holdt krydsende udfor Lindesnæs, sendte om Aftenen den 12te April et armeret Fartøj med 2 Officerer og 12 Mand ind mod Kysten for at tage nogle Smaaskibe, men denne Expedition faldt højst uheldig ud. Det blev nemlig kort efter Taage, Mørket faldt paa, og det begyndte at blæse op af SØ. Baaden søgte derfor tilbage til Briggen, men kunde ikke finde denne. Om Morgenen den 13de gik derfor Baaden ind til Sælør, tæt Vest for Lindesnæs, for at Folkene kunde

hvile ud. Kutteren Nr. 21 kom imidlertid til, Englænderne maatte bort og holdt langs Landet Øster paa. Det var en haard Sejlads, det blæste nu stivt, der gik en høj Sø, og det regnede stærkt. Imidlertid havde Maanedslieutenanterne M. Rolfsen og Olivarius, der laa inde i Korshavn, faaet Meddelelse om den engelske Chalup, og de løb ud med Kanonchaluppen „Barfoed“ og Jollen Nr. 12. De fandt ogsaa Englænderen og sendte den 3 Skud, hvorved den mistede nogle Aarer. Dog roede den bedre end Kanonbaadene og slap fra dem. Rolfsen gik da med nogle Lodsbaade ind paa Næsset, hvor han over Land gik til dettes Østside for at tage mod Englænderne, hvis de vilde lande her. Disse vare da ogsaa søgte herind, kom op til Gaarden Gousum, og her overgave de sig udmattede, vaade og forsultne. Det havde været en drøj Tørn for dem. —

Siden den 6te Januar 1810 havde Sverrig været i Krig med England og var saaledes vor Allierede. Stor Glæde eller Nytte havde vi dog ikke heraf. Ganske vist behøvede de norske Kanonbaade, der havde Station i Nærheden af den svenske Skærgaard, ikke nu at frygte for noget Overfald fra denne Side. Men nogen Understøttelse mod den fælles Fjende kunde de ikke faae, der fandtes ikke i Skærgaarden noget svensk Krigsskib eller blot en Kanonbaad. Det var fra Svenskernes Side en Skinkrig, ja ofte ydede f. Ex. svenske Lodser Fjenden en Haandsrækning, ligesom de engelske Smaakrydsere meget ofte lagde sig til Ro i de svenske Udhavne med deres Priser.

I Foraaret 1811 var der særlig en engelsk Kutter „Hero“, som gjorde Forbindelsen mellem Danmark og Norge i høj Grad usikker. Efterhaanden havde den og andre engelske Krydsere opbragt ikke mindre end 30 danske eller norske Skibe, ladede med Proviant, Korn, Brændevin osv. Stadig var den engelske Kutter paa Færde, snart her, snart der, det var ikke muligt at faae fat paa den.

I Sandøsund ved Færder laa Premierlieutenant Jochim Lund med 5 Kanonchalupper og 1 Kanonjolle. Den 15de April ankom Provideringsskonnerten Nr. 94, ført af Maanedslieutenant Trosvig, som indberettede, at han sammen med 7 andre til Norge bestemte Skibe var bleven jaget i Kattegat af en engelsk Kutter. Selv var han lykkelig undsluppen ved Mørkets Frembrud, hvorimod de øvrige Skibe vare søgte ind ad Kongshavn til, en lille Havn paa den svenske Kyst noget Sønden for Wäderøerne udenfor Uddevalla. Blev der ikke sendt hastig Hjælp, vilde disse Skibe sikkert blive et let Bytte for Fjenden, eftersom de svenske Lodser og Fiskere nok skulde give Englænderne Besked om dem.

Øjeblikkelig sendtes der Stafetter til Norges Statholder i Christiania og til Admiral Lütken i Christianssand med Forespørgsel, om nogle Kanonbaade maatte sendes ud i denne Anledning. Samtidig fik Maanedslieutenant Andreas Olaus Falch Ordre til at gaa ud med en armeret Lodsbaad for at undersøge Forholdene.

Den 21de løb han da ned langsmed den svenske Skærgaard og var næste Dags Eftermiddag nede ved Flæskø indenfor Wäderøerne, hvor han mødte en tydsk Styrmand fra en i Wismar hjemmehørende Galease, af hvem han fik at vide, at Galeasen og to Rostocker Jagter vare blevne tagne den 20de i Nærheden af Kongshavn, hvor der endnu skulde ligge 3 danske Skibe. Faa Timer før Falchs Ankomst til Flæskø var den engelske Kutter løben ud derfra med disse tre Prise, havde konvojeret dem til Søes og var derefter selv staaet Syd paa til Kongshavn, hvor den plejede at ligge om Natten.

Falch gik strax ud efter Priserne, som vel vare ude af Sigte, men da det var stille, haabede han at kunne indhente dem. Da det imidlertid begyndte at blæse op af NØ., satte Falch Kursen op mod Sandøsund og kom dertil ved Middagstid den 23de April. Paa samme Tid indløb der Ordre fra Kontreadmiral Lütken om, at Lieutenant Lund strax skulde sende nogle Kanonbaade ud for at jage Kutteren bort og om muligt redde de danske Skibe.

Som Følge heraf beordrede Lund Sekondlieutenant Klinck at tage Kommandoen over en lille Deling, som foruden hans egen Kanonbaad „Dragøe“ bestod af Kanonbaaden „Kjøge“, Maanedslieutenant Falch, og den nybyggede Kanonbaad „Frederiksstad“, Maanedslieutenant L., hvis fulde Navn vi ikke ville nævne.

Christian Frederik Klinck (født i Vordingborg den 20de Marts 1787, forblev i norsk Tjeneste 1814, død som norsk Kommandør den 28de Maj 1860) fortjener at omtales med et Par Ord. Han var en dristig og kjæk Officer, oplagt til alle forvovne Streger og lystige Eventyr. Jævnlig havde han under Krigens Begyndelse gjort Strejftog og Rekognosceringer ned i den svenske Skærgaard, hvor man efterhaanden nærede en ligefrem Rædsel for „Klincken“, der ofte ligesom Tordenskjold kom over Svenskerne, naar disse mindst ventede det, hvorom Mindet endnu lever oppe paa Kysterne af Båhus Lehn. Han var derfor som skabt for en Expedition som den forestaaende.

Med sine 3 Baade gik han Kl. 4 Tirsdag Eftermiddag den 23de, altsaa kun nogle faa Timer efter Ordrens Udstedelse, fra Sandøsund og ankrede Kl. 10 Aften under Aggerøen paa Østsiden af Christianiafjordens Munding. Det havde været Havblik, saa man havde maattet bruge Aarerne hele Vejen. Han vilde nu samme Aften træffe Aftaler med sine underlagte Officerer, men fandt til sin store Ærgrelse Chefen for „Frederiksstad“ i en temmelig beruset Tilstand.

Næste Morgen Kl. 3 lettedes der, og da det nu blæste lidt fra NØ., kunde Sejlene tages til Hjælp, saa det gik rask Sønder over mod den svenske Skærgaard. Det var et dejligt Vejr; Folkene vare i den prægtigste Stemning og sang lystige Viser, medens de roede i Takt til Sangen. Efter 5 Miles Roning naaede man Hafstenssund Kl. 2 EM. og fik her uden Vanskelighed svenske Lodser ombord, hvorefter man gik videre.

Omtrent 1 Mil sydligere opdagedes et mistænkeligt Fartøj, som under Sejl og Aarer stræbte Syd i. Klinck lod strax sine Folk trække paa Aarerne, snart kunde han sende et Par Kugler efter Fartøjet, som da bjergede sine Sejl og blev liggende stille. Det var en engelsk Chalup med en Styrmand og 7 Matroser, der forklarede, at de vare udsendte fra Kutteren „Hero“ for at opbringe norske Fartøjer, der ventedes ind til Strømstad og Pladserne Sønden for. Kutteren laa stadig i Kongshavn. Det var et Held for Klinck, at han fik taget denne Baad, som ellers kunde have bragt „Hero“ Meddelelse om, at der var norske Kanonbaade i Nærheden.

Kl. 6 EM. naaede Delingen ned til Flæskø, $2^1/_2$ Mile Sønden for Hafstenssund, hvor man skulde have nye Lodser. Disse vare imidlertid alle flygtede til Fjelds, Klinck antog, at de ligefrem vare i engelsk Sold og anede, hvad de norske Kanonbaade havde for. Klinck sendte Folk op efter dem, men det var hverken med det Gode eller Onde muligt at faae dem til at følge med eller gjøre dem begribeligt, at de som Allierede

C. F. Klinck.

burde hjælpe Normændene. De svarede, at de ikke kjendte noget til en saadan Alliance, og de havde ikke nogen Ordre fra Strømstad til at lodse for de Norske. Til alt Held kom der kort efter et Par Fiskerbaade ind, og Fiskerne mente nok, at de kunde lodse ned over den 5 Mile lange Sotefjord. Meget villige vare de dog ikke hertil, der maatte anvendes mange Overtalelser og Løfter om firdobbelte Lodspenge. Endelig lovede tre af dem at gaa med, dog ikke længere end til udenfor Kongshavn, da de ikke vilde risikere at komme med i Kampen. Dog vilde de følge ind med Chefen for at faae fat i den derboende Lods.

Folkene havde imidlertid faaet lidt Hvile, dog vare de blevne siddende klare ved Aarerne; de fik her lidt Smørrebrød og Brændevin, der var ikke Tid til at gaa i Land og koge varm Mad. Klinck selv gik op paa et højt Fjeld for at spejde Sønder i, og med sin Kikkert opdagede han da, at en stor engelsk Kutter stod Sønden om Sælø Baake ind mod Kongshavn. Han mente, at det var „Hero“, der havde været ude, men som vi snart skulde se, var dette en Fejltagelse.

Da Klinck kom ned igjen for at gaa ombord, bemærkede han, at Chefen for „Frederiksstad“ igjen var saa beskjænket, at han næppe kunde staa paa Benene. Klinck fratog ham da Kommandoen, arresterede ham i hans Kammer og gav Baadsmanden Svend Larsen Ordre til at føre Kanonbaaden.

Klokken var imidlertid bleven 7, den korte Hvile havde styrket Folkene lidt, og Klinck begav sig nu paany afsted.

Det var ogsaa paa høje Tid, thi det gjaldt om inden Mørkets Frembrud at naae forbi Klofskær ud paa Sotefjorden, hvor der var mere rent og aabent Farvand. Kl. 8 var man herude. Det var en dejlig, ganske stille Nat, de tindrende Stjerner spejlede sig i den blanke Havflade, medens Fjeldene inde paa Kysten dunkelt kunde skimtes. Der lød dog nu ingen Sang fra Folkene; om de end vare noget trætte, saa var dog Stemningen ingenlunde trykket, tværtimod, men Klinck havde givet Ordre til, at Alt skulde være saa tyst som muligt, thi man kunde jo ikke vide, om Englænderne mulig havde Baade paa Forpost.

Da Klokken var henad 3 om Morgenen, vare Baadene naaede til en lille halv Fjerdingvej fra Indløbet til Korshavn, og de svenske Lodser erklærede, at nu gik de ikke længere. Klinck lod da Folkene holde paa Aarerne i alle Baadene, hvorefter han sørgede for, at de fik sig en lille Hjertestyrkning. Selv gik han strax ombord paa „Frederiksstad“, lod Chefen kalde op og bebrejdede ham hans uværdige Opførsel. Klinck lovede da Lieutenant L., at om han nu vilde afholde sig fra Brændevinen, i det Mindste indtil Affairen var ovre, saa skulde Alt være glemt og tilgivet. Chefen gav

ogsaa Klinck Haanden herpaa og overtog nu atter Kommandoen over sin Baad, sikkert med de bedste Forsætter.

Derefter gik Klinck med sin Robaad, bemandet med 5 flinke Gutter, sammen med en af de svenske Lodser ind til Kongshavn By for her at faae fat i en Lods, der kunde vejlede Baadene det sidste Stykke Vej. Det kneb med at komme derind, thi mellem de mange Skær og Klipper var der endnu saa mørkt, at man knapt kunde se en Haand for sig; desuden vidste man jo ikke, hvor den engelske Kutter laa.

Endelig fandt de ind til Byen, og Klinck gik sammen med den svenske Lods og en af sine Matroser op til den Udkant af Byen, hvor Korshavnslodsen boede. Her bankede de paa Døren, og endelig blev der lukket op.

„Hvem er det paa denne Tid af Natten?“ spurgte en Stemme.

„Kan Du lodse mit Fartøj ind paa Fjorden strax?“ sagde Klinck. „Saa skal Du faae det firdobbelte af Taxten.“

„Nu skal jeg være der, jeg maa dog først klæde mig paa.“

Imidlertid vare Klinck og Matrosen traadte indenfor.

„Hvor er Dit Tøj?“ spurgte Klinck.

„Her har jeg det Altsammen. Jeg skal strax paa Minutten være færdig.“

„Her er ikke Tale om Minutter, men om Sekunder. Træk blot i Hoserne, saa tager vi Resten af Tøjet med os. Saa, nu afsted!“

Hurtig gik det ned til Baaden. Nu blev den svenske Lods nok lidt betænkelig, da han hørte, at det var „Klincken“, som han skulde lodse ind, og erfarede, hvad det drejede sig om. Men da vare de allerede lagte fra Land, og han tog derfor det fornuftige Parti at klæde sig paa. Han kunde jo nok tænke sig, at nu var det for sent at komme med Indvendinger.

Lodsen meddelte nu Klinck, at der laa to engelske Kuttere paa Havnen. Den største af dem var kommen ind Aftenen iforvejen; det var den, som Klinck havde set oppe fra Flæskø.

For at komme ud til Baadene, maatte Klinck ro tæt agten om begge Kutterne, der laa til Ankers tæt inde under et højt Fjeld. Englænderne laa heldigvis i den tryggeste Søvn, og Fartøjet blev ikke set fra dem. Klinck havde derefter Lejlighed til at orientere sig lidt, inden han roede videre.

Paa Vejen ud overtænkte han nu Situationen. Man havde jo kun ventet at finde en enkelt Kutter paa en halv Snes Kanoner, og de tre norske Baade med deres sex svære Kanoner kunde jo nok tage en Dyst op med den. To Kuttere vare derimod lovlig meget, men vende om nu — nej, derom kunde der ikke være Tale.

Han roede saa ombord til sine Baade, der laa tæt sammen, og for at Folkene ikke skulde blive overraskede, underrettede han dem om, at der laa to Fjender derinde. De svarede strax, at naar Klinck vilde slaas, saa vilde de følge. Dermed var den Sag jo i Orden. En sørgelig Skuffelse mødte imidlertid Klinck, Chefen for „Frederiksstad“ var atter døddrukken. Han maatte strax spærres inde, og Baadsmanden overtog paany Kommandoen.

Klinck roede nu indefter med Delingen, og Kl. $3^1/_2$ var han inde ved Havnen. Midt i denne laa der nogle Smaaskær, Hatteskærene, hvorved der dannedes to Udløb, et større sydligt og et smallere vestligt. Det var nu saa lyst, at man netop kunde skimte begge Kutternes Skrog, saa der kunde tages Sigte paa dem. Deres Mastetoppe kunde ses

op mod Luften. Nær ved dem laa en Provideringsskonnert og en Lodsbaad, som senere viste sig at være norske Priser.

Klinck gav nu Lieutenant Falch Ordre til, at han med „Kjøge“ skulde angribe den mindste af Kutterne, medens Klinck selv med de to andre Baade vilde tage sig af den største af Fjenderne. Da Alt saaledes var aftalt, begyndte Skydningen.

Nu blev der Røre paa begge Kutterne. Man kunde høre Englænderne raabe og skrige. Hurtig hentede de deres Mandskab fra den norske Skonnert, kappede saa deres Touge og satte Sejl. Netop paa dette Tidspunkt blæste det op med en ret frisk SØ. Brise lige ud af Havnen. Inde bag Fjeldet, hvor Kutterne laa, var der dog endnu stille, og det tog derfor temmelig lang Tid, inden Kutterne kunde falde af; denne Tid benyttede Baadene til at sende Kutterne adskillige langskibs Skud ret agter ind med god Virkning. Det syntes næsten, som om begge Kutterne vilde søge ud gjennem det større Løb, men ved en uheldig Manøvre faldt Lieutenant Falchs Modstander Bagbord over og maatte da søge ud gjennem det vestre Løb, hvor han i længere Tid blev beskudt langskibs forind, uden at han kunde svare med et eneste Skud. Den anden Kutter manøvrerede bedre, det lykkedes den at bringe sine Kanoner til at bære paa „Dragøe“ og „Frederiksstad“, som nu fik det ene glatte Lag fra den efter det andet. Englænderne skød meget hurtig, men de sigtede for højt, saaledes at Kuglerne susede hen over Kanonbaadene uden at ramme disse.

Det var efterhaanden lysnet mere og mere, og en halv Time efter Kampens Begyndelse, kom Solen op over Fjeldryggene. Der viste sig nu et ret besynderligt Skue. Rundt om Fjorden laa der en Mængde Huse, thi Kongshavn By bestaar af tre forskjellige Dele, Smøgen, Gravene og Strømmene, som ligge meget spredte. Man saae nu Indvaanerne styrte ud af deres Huse, Mændene bærende deres Ejendele, Konerne deres smaa Børn, idet de flygtede for de norske Kugler, der sloge ned rundt om; heldigvis anrettedes der ingen Skade i Land. Nu, da man kunde se Husene, blev Skydningen temmelig sinket derved, idet man maatte holde inde, naar Kutterne kom i Linie med Byerne. Snart vare Fjeldene rundt om besatte med Tilskuere, som betragtede Kampen, der havde revet dem ud af deres blide Morgensøvn.

Da Englænderne begyndte deres Skydning, havde Klinck strax en kjedelig Skuffelse. Han havde naturligvis sin Opmærksomhed rettet mod Fjenden; da han saa tilfældig kastede Blikket tilbage, opdagede han, at den svenske Lods var borte. Denne havde hidtil været nok saa kry; men da han hørte de engelske Kugler pibe, var han sprungen ned i Klincks Rofartøj, havde kappet Fangelinien og roede ind til Skærene, hvor han skjulte sig i en Kløft. Det var jo ikke ganske behageligt at være uden Lods i et fuldstændig ukjendt, med blinde Skær oversaaet Farvand.

Kutterne vare nu komne ganske nær til Baadene, „Kjøge“s Modstander endog paa Pistolskuds Afstand. Kanonbaadene kom derved under begge Kutternes Krydsild; Klinck lod imidlertid alle Baadene gjøre $^1/_4$ Vending, hvorved han med de forreste Kanoner kunde beskyde den største Kutter, medens de agterste Kanoner rettedes mod den mindre. Endvidere gav han Ordre til bruge dobbelt Ladning med et Par Skraasække foran Kuglen, og der anrettedes derved en frygtelig Ødelæggelse paa Fjenderne. Det var jo meget at byde Kanonerne; men disse vare ypperlige svenske Kanoner, ikke, som Klinck selv siger, det usle Tøj, som støbtes i Norge i Begyndelsen af Krigen.

Vi ville her indskyde en lille Bemærkning om Baadenes Udrustning. Haandarmaturen var saa slet, at Klinck af den Grund ikke kunde entre Kutterne, hvad han ellers havde gjort. Paa Kanonerne havde man faaet anbragt Flintestenslaase, men de klikkede idelig, saa man atter maatte ty til at bruge Lunter. Fængrørene vare saa slette, at der klikkede 4 eller 5 for hvert Skud. Det var altsaa ikke det bedste Materiel, man havde, og det fortnede jo ikke paa Skydningen.

Virkning gjorde dog Skuddene. Paa den største af Kutterne blev Sprydet bortskudt, om Bagbord var Skibssiden mellem to Kanonporte skudt helt bort, saa de gik i Et, Splinterne røg om den, Sejlene vare ganske gjennemhullede. Den holdt nu ned paa Kanonbaadene, og et Fartøj fra den roede lige løs paa disse. Klinck, der jo ikke vidste, hvad Hensigt dette havde, sendte et Par Skraaskud mod det, hvorved det blev gjennemskudt paa flere Steder. Heldigvis blev ingen af Folkene i det saarede, thi da det kom nærmere, raabtes der fra det, at det var Kutterens Næstkommanderende, der kom for at meddele, at den havde strøget, hvilket havde været umuligt at se i den tætte Krudtrøg. Tillige raabte han, at Kutteren var lige ved at synke. Ogsaa fra den anden Kutter raabtes der nu, at den havde overgivet sig.

Klinck og Falch roede strax med deres Baade hen til den største Kutter, efter at Klinck havde prajet over til „Frederiksstad“, at den skulde tage den anden Kutter i Besiddelse. Men uheldigvis kom nu, da Skydningen var ophørt, „Frederiksstad“s Chef op paa Dækket, tog selv Kommandoen og satte saa strax efter sin Baad fast paa et blindt Skær. Lige i samme Øjeblik kom der en frisk Brise, Kutteren hejste atter sit Flag eg slap ud igjennem Løbet til Søes.

Baade Klinck og Falch vare da ivrig beskjæftigede med at bjerge Besætningen fra den største Kutter, og næppe vare de færdige hermed, førend Kutteren sank paa 18 Favne Vand. Det lykkedes dog forinden at bjerge endel Pistoler og Sabler samt dens Flag.

Klinck satte derpaa saa hurtig som muligt efter den flygtende Kutter. Han forfulgte den Sønden om Sælø en Mils Vej til Søes, men hans Folk vare nu saa udmattede, at han maatte vende om tilbage til Kongshavn, hvor han mødte „Frederiksstad“, som endelig var kommen af Grund igjen. Kl. 9 FM. ankrede alle tre Kanonbaade tæt inde ved Bryggen.

Nu vare da ogsaa Folkenes Kræfter fuldstændig udtømte. I 30 Timer havde de roet, næsten uden Mad eller Søvn, de kastede sig derfor om paa Tofterne og sov ind.

Klinck forhørte nu de engelske Fanger og fik at vide, at den sunkne Kutter hed „Swan“, havde været armeret med 10 12pundige Karronader og havt 41 Mands Besætning, af hvilke dog de 12 vare sendte til England med Priser. Den havde under Kampen faaet 3 Døde, der gik ned med den, og 1 Saaret. Den anden Kutter var „Hero“, kommanderet af Lieutenant Forster. „Swan“s Chef navngav sig som Lieutenant Edward Mourilyan, under hvilket Navn han ogsaa omtales i de senere Beretninger. Baade han og hans Næstkommanderende vare næsten halvt nøgne, da de maatte overgive sig, saa fuldstændig vare de blevne overrumplede. Klinck hjalp dem derfor med Klæder fra sin egen Garderobe og sørgede for dem paa bedste Maade. Senere fik han imidlertid at vide, at den engelske Lieutenant slet ikke hed Mourilyan. Hans rette Navn var Mark Robinson Lucas, og det var ham, som den 24de Maj 1808 med „Swan“ havde havt

den S. 456 omtalte Affaire med en Kaper, hvis Besætning han undlod at bjerge. Han havde ogsaa efter Klincks Udsagn et afskyeligt Ydre. Rimeligvis af Frygt for, at hans lumpne Adfærd ved hin Lejlighed skulde bringe ham i Fortræd, har han da opgivet et falsk Navn. Om Efteraaret 1814 kom han med en engelsk Brig under Parlamentærflag ind til Frederiksværn. Han førte da sit virkelige Navn og blev af Chefen for Frederiksværns Værft gjenkjendt som Krigsfangen Mourilyan fra 1811.

Oppe fra Fjeldet blev der nu holdt skarpt Udkig efter „Hero“. Et langt Stykke til Søes kunde man se den ligge krænget Styrbord over for at stoppe Grundskud; Kl. 3 hørtes der et Par Nødskud fra den, og da den kort efter var forsvunden, antoges det, at den var sunken, hvilket dog ikke var Tilfældet, hvad vi senere skulle høre. Samtidig kom en stor engelsk Fregat i Sigte.

Ved Middagstid kunde Klinck endelig lade sit Mandskab faae et Maaltid varm Mad. Der var dog ikke lang Tid til Hvile. Fangerne, ialt 2 Officerer, 2 Styrmænd og 32 Matroser, skulde fordeles paa Kanonbaadene. Et Bud blev sendt op ad Fjorden for at meddele de 4 der liggende danske Koffardiskibe, at Farvandet var frit, og at de kunde faae Ledsagelse op til Norge. Endvidere bleve Provideringsskonnerten Nr. 40 og den norske Lodsbaad besatte og klargjorte. „Swan“s og „Hero“s frakappede Ankre bleve lettede, og nogle andre Sager fra „Swan“ bjergede. Endelig maatte der holdes Udkig med den engelske Fregat.

Denne havde nærmet sig Landet i et Par Miles Afstand og blev hele Eftermiddagen liggende opbrast udenfor. Klinck troede derfor, at den om Natten vilde sende sine Fartøjer ind for at angribe de norske Kanonbaade. Disse maatte derfor gjøres

kampfærdige; om Aftenen udsendtes der Patrouilleringsfartøjer, og Mandskabet maatte ligge ved Kanonerne med tændte Lunter. Natten forløb imidlertid rolig, og da det blev lyst, var Fregatten forsvunden.

Fredag Morgen den 26de Kl. 2 lettede Klinck fra Kongshavn og stod med god Vind op mod Norge. Udenfor Fjorden mødte han de 4 befriede Koffardiskibe, som nu fulgte med. Kl. 2 EM. udfor Hafstenssund kom Premierlieutenant Lund ham i Møde med nogle Kanonbaade, som vare løbne ud, da man i Sandøsund havde faaet at vide, at der var to engelske Kuttere i Farvandet. Om Aftenen ankom hele Flotillen til Sandøsund med alle Baade uskadte og uden en eneste Død eller Saaret.

Under Affairen havde Føreren af Provideringsskonnerten Nr. 40, Skipper Even Christensen, været ombord i „Hero". Han berettede senere, at „Hero" var bleven meget læk, men at en engelsk Fregat var kommen til og havde assisteret den ned til Udskærene ved Gøteborg, hvor Fregattens Tømmermænd havde istandsat den, saaledes at den kunde sendes til England. Undervejs var Christensen under Skagen bleven sat over i en dansk Jagt, som Kutteren lod passere, hvorimod 4 andre danske Skippere havde maattet blive ombord i „Hero".

Ad anden Vej er det senere oplyst, at „Hero" ved Indgangen til Kanalen fik en svær Storm, under hvilken Grundskuddene atter aabnede sig, saaledes at dens Besætning netop fik Tid til at gaa i Baadene, inden Kutteren sank. Folkene slap ind til Dover.

For den smukke Affaire i Kongshavn udtalte Kongen sin Tilfredshed med Officerer og Besætninger, ligesom han gav Ordre til, at der for Statens Regning skulde foranstaltes en Festlighed for dem med Dands og Musik, hvorved der ikke maatte spares paa Noget; den varede da ogsaa „tre heilige Dager til Ende".

Lieutenant Klinck blev udnævnt til Ridder, Lieutenant Falch og Baadsmand Svend Larsen fik Sølvkorset, hvorimod den uheldige Chef for „Frederiksstad" blev afskediget.

Det er navnlig efter Klincks egen Beretning i „Norsk Tidsskrift for Søvæsen", at vi have meddelt denne smukke og raske Affaire, der giver saa godt et Billede af en Kanonbaadskamp og af Livet paa disse Baade med alle dets Besværligheder. —

I Marts var Kaptajn H. P. Holm kommen op til Norge med Briggen „Lolland", der førte 16 18pundige Kanoner. Han overtog nu tillige Kommandoen over de 7 øvrige norske Brigger og konvojerede gjentagne Gange Koffardiskibe langs Kysterne.

Ved en saadan Lejlighed var han med nogle af Briggerne gaaet ind til Egersund, hvor nogle engelske Brigger et Par Gange sendte Fartøjer ind for at tage Priser, men dog hver Gang forjagedes.

Den 1ste Maj saaes 3 engelske Brigger Norden for Havnen, og Kl. 2 sendte de 5 armerede Fartøjer ind i det nordre Indløb. Desværre var det nordlig Vind, og det var saaledes ikke muligt for vore Brigger at komme ud, ellers havde der været Lejlighed til at afskære de engelske Fartøjer fra deres Skibe.

Holm samlede derfor 10 af vore Briggers armerede Fartøjer, og da „Lolland"s Næstkommanderende, Premierlieutenant Frederik Grodtschilling, var syg, overdroges Kommandoen over Fartøjerne til den efter ham ældste subalterne Officer, Premierlieutenant Niels Gerhardt Langemach (født den 8de Januar 1781, afgaaet 1814, død 1828).

N. J. C. Grove.

Han roede ud i det nordre Indløb, hvor han lagde sig bag et Skær i Løbets smalleste Sted. Paa selve Skæret posterede han 16 Soldater, som toge Post inde mellem Kløfterne og bag Stenene. Baadene delte han i to Divisioner, af hvilke den ene skulde ro udenom de fjendtlige Baade og om muligt afskære dem, den anden skulde derimod ro lige løs paa Fjenden.

Englænderne roede temmelig sorgløst ind, de anede ikke, at der var Krigsskibe i Nærheden. Da de Kl. 4 vare nær nok, gav Langemach et aftalt Signal. Englænderne vare da lige tæt ved Skæret, hvorfra nu Soldaterne aabnede en dræbende Ild, samtidig med at de norske Baade brød frem fra begge Sider.

Øjeblikkelig flygtede Englænderne udefter, vore Baade forfulgte dem. Fra begge Sider vedligeholdtes der en levende Ild baade med Haubitser og Geværer. Pludselig gik der ulykkeligvis Ild i en Krudtkasse i en af Baadene, og da den sprang, fremkaldtes der herved et Øjebliks Forvirring og Standsning. Englænderne vandt da et lille Forspring, dog blev et af deres Fartøjer indhentet af Sekondlieutenant N. J. C. Grove. Der opstod en hidsig Kamp mellem de to Baade, men snart maatte Englænderne overgive sig. De andre 4 Baade lykkedes det at undvige ved deres overlegne Roning, men det kunde ses, at de havde et ikke ringe Tab af Folk.

Kl. $5^1/_2$ vare vore Fartøjer saa nær ved de engelske Brigger, at disse kunde beskyde dem. Langemach holdt da inde med Forfølgelsen og vendte tilbage til Egersund.

Det erobrede Fartøj førte en 12pundig Karronade og var bemandet med 1 Officer og 17 Mand, hvoraf 1 var død og 3 saarede. Det hørte til den uheldige Brig „Bellethe“, hvilken jo, som vi erindre, kort forinden havde mistet et andet Fartøj. Det erfaredes senere, at de andre Brigger havde af deres Baadsbesætninger havt 25 Døde og Saarede. Det var navnlig gaaet ud over Briggen „Charity“, der maatte gaa hjem til England for at faae sit Mandskab kompletteret.

Vort Tab ved denne Lejlighed var 6 Saarede. —

Den i September f. A. erobrede Kutter „Alban“ var jo bleven sendt op til Norge. Den blev her kommanderet af Premierlieutenant Tøger Emil Rosenørn (født den 15de Maj 1787, som Kaptajnlieutenant druknet paa Hjemvejen fra Vestindien den 20de August 1819); hans Næstkommanderende var Sekondlieutenant Lauritz Christian Christensen (født den 1ste September 1793, død i Ostindien som Kaptajn den 14de Maj 1832). Kutteren førte 12 18pundige Karronader.

Da man mente, at der paa Østkysten af Skotland ingen engelske Krydsere var, blev „Alban“ sendt herover for at forstyrre den engelske Kysthandel, og i denne Hensigt forlod den Egvaag i Norge den 9de Maj.

To Dage efter var Kutteren tidlig paa Morgenstunden midt imellem Norges Vestkyst og Skotland, styrende VtS. med sydlig Vind og temmelig tyk Luft. Da det pludselig klarede et Øjeblik, saaes en Sejler en lille Kvartmil oppe til Luvart. Den styrede NØ. hen, men da den opdagede Kutteren, holdt den af lige ned paa denne. Det saaes

da, at det var en svær Orlogsbrig, nemlig „Rifleman“, Kaptajn Pears, paa 18 32pundige Karronader, som Dagen før var gaaet fra Leith med Depecher til Østersøflaaden.

Her var ikke Andet at gjøre end at flygte. Rosenørn holdt væk fra den og satte alle de Sejl, Kutteren kunde føre; det lykkedes ham da ogsaa at forøge Afstanden. Kl. 9 FM. vare imidlertid Kulingen og Søen tiltagne meget; Læsejlene blæste bort, og nu begyndte Briggen at vinde ind. Haardere og haardere blæste det op, snart kunde Stangen næsten ikke bære Topsejlet. Dog kunde Rosenørn ikke godt bjerge det, han forstøttede Stangen saa godt som muligt, men ved Middagstid gik den overbord, og Kl. $12^3/_4$ var Briggen paa Skud. Den hejste engelsk Flag og Vimpel og skød et skarpt Skud; Rosenørn hejste da dansk Flag, idet han gav Briggen sit Lag. Nu begyndte der en løbende Fægtning, under hvilken „Alban“ fik et Par af sine Karronader ubrugelige, da Brogene sprang paa dem, fordi de i den høje Sø og den svære Krængning vare meget urolige. Tillige mistede han et Par Mand, og da Briggen Kl. $1^1/_2$ var halet tæt ind paa ham, var Stillingen haabløs. Rosenørn og Christensen holdt da et kort Skibsraad, og de bleve enige om, at hvis Kutteren nu blev tagen i ubeskadiget Stand, kunde Englænderne strax sende den over under Norge, hvor den kunde gjøre megen Skade, inden der var kommen Efterretning om dens Erobring. Rosenørn huggede derfor Hul i Bougen, kappede de luv Vant, halte Flaget ned og drejede til. Da Kutteren fik Vinden tværs, gik Masten overbord. Det var saaledes kun som et ubrugeligt Vrag, at Englænderne erobrede „Alban“ tilbage. —

Ved Tananger laa Kanonskonnerten „Hother“ og 2 Kanonjoller under Premierlieutenant Frederik August Paludan (født den 11te December 1792, afgaaet i 1851, Overlods, død som Kommandør den 3die Januar 1872).

Tidlig om Morgenen den 24de Maj bemærkedes en Fregat ude paa Søen, omtrent i VSV., styrende ind mod Land med en laber Kuling af ØNØ. Da den kom nærmere ind, 1 Mils Vej fra Landet, blev det stille, og Paludan roede nu strax ud med sine tre smaa Fartøjer. Saasnart Englænderne saae de norske Baade komme ud fra Fjorden, satte de deres Fartøjer ud for at bugsere Fregatten bort. Strømmen løb imidlertid saa heftigt, at Fregatten ikke kunde komme klar af de nærmeste Skær, hvorfor den lod sit Anker falde.

Paludan posterede nu sine Kanonfartøjer saaledes, at de kunde beskyde Fregatten langskibs, og Kl. 11 aabnede han Ilden. Englænderne besvarede denne med de Kanoner, som de kunde bringe til at bære, men de skød for højt, hvorimod Paludans Ild gjorde bedre Virkning.

Det havde set galt ud for Fregatten, hvis der ikke til Held for den kom en nordvestlig Brise. Kl. $12^1/_2$ kappede den da sit Anker fra sig og flygtede med alle Sejl til.

F. Paludan som ældre.

Paludan forfulgte den i henved $^1/_2$ Time; da Fregatten saa var ude af Skud, gik han tilbage til Tananger.

At Fregatten har faaet de norske Kugler at føle, er højst sandsynligt, thi ellers havde den vel nok, da der kom Vind, fortsat Kampen og brugt sit i Antal langt overlegne Artilleri. Man kunde ogsaa i Kikkert se, at den havde firet Tømmermænd udenbords for at arbejde i Vandgangen, rimeligvis for at stoppe Grundskud.

Paludans Fartøjer havde Intet lidt. —

Den engelske Kutter „Algerine“, Lieutenant John Aitkin Blow, der krydsede i Kattegat, anrettede i dette Aar stor Forstyrrelse i Farten mellem Danmark og Norge og gjorde en Mængde Priser, som samledes i Skærgaarden udenfor Gøteborg, hvorfra de den 1ste Juni sendtes til England under stærk Bedækning. Et Par af disse Priser lykkedes det dog at frigjøre sig.

Paa Sluppen „Anne Marie“ af Christianssand var der sat en Midshipman ombord som Prisemester og en engelsk Matros. Skipperen Nikolai Smith var bleven paa sit Skib med sin Broder og en Dreng. Natten mellem den 2den og 3die Juni var det stormende Vejr, Konvojen var da omtrent 7 Mile Sønden for Lillesand, midt udfor Jammer Bugten; Smith fandt da Lejlighed til at spærre de to Englændere inde, satte saa Kursen Nord paa og kom om Morgenen den 4de ind i Hesnæs Havn ved Grimstad.

Den 6te Juni, da Konvojen var kommen noget Nordvester i, blev Jagten „Ebeneser“ af Rudkjøbing skilt fra Konvojen i Tykning. Der var en Prisemester og 2 Matroser ombord. Skipper Jørgen Rasmussen havde ligeledes beholdt 2 Mand; de vare altsaa ligesaa mandstærke som Englænderne, og det lykkedes dem derfor let at overmande disse. Samme Eftermiddag var „Ebeneser“ lykkelig i Havn ved Svinøer, mellem Mandal og Lindesnæs. —

Oppe mellem Sværholt og Nordkyn havde de to Kanonskonnerter „Nornen“ under Maanedslieutenant P. J. Fasmer og „Valkyrien“, Maanedslieutenant O. Fæster, det Hverv at konvojere Koffardiskibe langs Kysten. Der kom ikke saa faa Skibe denne Vej fra Archangelsk med Mel og Korn, altsaa en for Norge vigtig Tilførsel. Englænderne havde da ogsaa jævnlig Fregatter og Brigger heroppe.

Den 11te Juli eskorterede „Nornen“ en Galease forbi Nordkyn, da Fasmer fik en Brig i Sigte. Han stræbte Vester efter for at naae ind i Porsanger Fjord og jagede under Vejs nogle Fartøjer bort, der viste sig at være fjendtlige. Da det om Natten blev stille, besluttede han at angribe Briggen, roede om Morgenen ind i Kjelvig paa Magerø og angreb her Briggen med begge sine Kanonskonnerter. Men da der nogen Tid efter rejste sig en frisk nordlig Kuling, maatte Skonnerterne opgive Kampen paa Grund af deres slette Sejlads.

Den 1ste August Kl. 10 Aften, da de to Skonnerter laa inde i Havnen Tømmervigen, bleve de angrebne af en Fregat paa 44 Kanoner. For at kunne afslaa en mulig Entring vare Skonnerterne lagte tæt sammen. De bed imidlertid saaledes fra sig, at Fregatten efter en Times Forløb opgav Kampen og forlod Havnen.

Begge de nævnte Maanedslieutenanter bleve i den Anledning hædrede med Sølvkorset. —

Atter træffe vi paa en rask Skipper, der redder sit Fartøj ud af Fjendens Vold.

Den 12te Juli vare endel Nordlandsfarere blevne tagne under Stadt af Briggen „Cherokese“. Blandt disse var en Jægt, som blev besat med en engelsk Officer — Briggens Næstkommanderende — og 4 Matroser. Efter et Par Dages Forløb fik de en haard Storm af SV. Der var en enkelt Nordlænding bleven ombord i Jægten, som havde faaet en lille Læk. Denne fik han ganske hemmeligt gjort større, uagtet han jo derved satte sit eget Liv i Fare. Englænderne pumpede og pumpede, uden at det hjalp videre, det var dem umuligt at finde Lækken, tilsidst tabte de Modet og holdt ind mod Landet ved Stadt for at bjerge Livet. Her opdagede de en Galease 3 Mile fra Land. De holdt ned imod den og prajede, at Skipperen skulde komme ombord til dem. Da han ganske rolig fortsatte sin Kurs, skød de paa ham med deres Geværer, og han maatte da falde til Føje.

Englænderne gik nu alle ombord paa Galeasen, undtagen en af Matroserne, der var Normand og var bleven presset til Tjeneste i Briggen. Han fik Lov til at gaa ind med Jægten, hvorimod den engelske Lieutenant gav Skipperen paa Galeasen Ordre til at sætte Kurs mod England. Galeasen hed „Anna Brown“ af Christianssund, Skipperens Navn var H. Hansen.

Han pønsede imidlertid paa at faae sit Skib tilbage: om Eftermiddagen fik han Lejlighed til at aftale med sine Folk, at de skulde falde over de engelske Matroser, naar de saae, at han angreb Officeren.

Kl. 11 om Aftenen var denne alene agter ude, da Skipper Hansen faldt over ham. Han satte sig til Modværge, en kort Kamp opstod, under hvilken Skipperen greb et paa Dækket liggende Stykke Jern, hvormed han gav Lieutenanten et saadant Slag for Panden, at han styrtede død om. Forude vare Folkene imidlertid komne i Slagsmaal med Englænderne, hvilket endte med, at to af disse dræbtes, medens den Tredie løb ned i Lasten og skjulte sig. Da der altsaa ikke var noget at frygte fra hans Side, blev hans Liv skaanet. —

De Dræbte bleve nu kastede overbord, Kursen sattes for orge, og om Natten kom Galeasen lykkelig ind til Aalesund, hvortil ogsaa Jægten var naaet. Skipper H. Hansen fik senere Sølvkorset. —

Sidst i Juli laa Kaptajn Holm ved Frederiksværn med sin egen Brig „Lolland“ samt med „Kiel“, Premierlieutenant O. Rasch, og „Lougen“, Premierlieutenant Bjelke, hvem vi jo allerede tidligere have havt Lejlighed til at nævne (S. 483), og af hvem vi her bringe et Billede.

J. C. A. Bjelke.

Den 31te kom der Melding fra Signalvarden om, at man kunde se en Orlogsbrig og i dennes Nærhed en Galease omtrent 6 Mile til Søes.

Holm gjorde strax sejlklar, og Kl.

1 gik han med de 3 Brigger ud med en laber vestlig Kuling. Efter 6 Timers Sejlads opdagedes i SØ. en fjendtlig Brig og en Kutter. Det var den tidligere danske Brig „Brevdrageren“, Lieutenant Thomas Devon, og „Algerine“, Lieutenant Blow. De laa opbraste, da de havde deres Fartøjer ombord i en dansk Brig, som de dog strax forlode. Lidt derfra laa 2 Galeaser. „Algerine“ løb de norske Brigger i Møde for at hente sit Fartøj, fik fat i dette og vendte saa strax bort igjen, da „Lolland“ Kl. $8^1/_2$ sendte et Skud efter den.

Englænderne flygtede nu Sønder i, de norske Brigger efter dem og vandt ret godt ind. Men da de vare Fjenden omtrent 1 Kvartmil nær, blev det Blikstille. Begge Parter fik nu Aarerne ud, hele Natten blev der roet af alle Kræfter. Kl. $4^1/_2$ naaede „Lolland“ den ene Galease, Lieutenant N. Grove sendtes ombord i den og kom tilbage med Melding om, at Fjenden alt havde forladt den. Saa blev der roet videre, og Kl. 6 om Morgenen den 1ste August naaedes den anden Galease. Ogsaa her blev Grove sendt ombord; i det Samme forlode Englænderne den, og da den norske og engelske Baad passerede hinanden, vexlede de en Geværsalve. Englænderne flygtede strax tilbage til deres Skibe, som stadig roede videre. Fra „Kiel“ sendtes der en Baad under Sekondlieutenant Zahrtmann, fra „Lougen“ en Baad under Sekondlieutenant Hesselberg for at besætte Galeasen. Men da dette var unødvendigt, roede de frem og vexlede nogle Skud med „Algerine“.

„Lolland“s Besætning var nu temmelig mat af den lange Roning hele Natten igjennem. Holm mente det bedst at faae denne Eskadrens kraftigste Brig frem mod Fjenden, og han gjorde da Signal til de andre Brigger om at sende Fartøjer til Bugsering. Ved disses Hjælp og med hele „Lolland“s eget Mandskab ved Bunkeaarerne, lykkedes det denne Brig at hale ind paa „Brevdrageren“. Lidt før Middag begyndte denne at skyde, dog uden Virkning, og Kl. 12 aabnede ogsaa Holm Ilden.

Nu fortsattes Jagten under Skydning og Roning, men en halv Time efter ophørte Fjendens Ild, da han satte al Kraft paa Roningen. Kl. $1^1/_2$ standsede Holm ogsaa sin Skydning for ligeledes at sætte alle Folkene ved Aarerne.

Hele Dagen vedblev denne Roning, da Holm haabede, at der skulde komme Vind. Dette Haab slog imidlertid fejl, Fjenden kom noget længere bort, og da man om Aftenen Kl. 10 var 11 Mile Syd for Frederiksværn, ansaae Holm det ikke for raadeligt at gaa længere bort, thi han kunde let overraskes af overlegne fjendtlige Krydsere.

Han styrede da med Briggene Nord i under Sejl, da alle hans Folk vare aldeles udmattede af den anstrengende Roning. Meget Vind var der dog ikke. Næste Aften Kl. $10^1/_2$ den 2den August var han kun naaet en Mils Vej frem, og der saaes nu 5 Sejlere Sønder i, der syntes at sætte efter Briggerne.

Nu kom der dog lidt sydlig Vind, saa man kunde gjøre lidt mere Fart. Men de fjendtlige Sejlere havde faaet Vinden tidligere og vare næste Morgen saa nær, at man kunde se, at det var 2 Fregatter, 3 Brigger og 1 Kutter. Heldigt var det altsaa, at Holm var vendt om i rette Tid. Man var imidlertid nu kommen op ad den norske Kyst til. Kl. 4 om Morgenen skød Holm et Skud for at avertere Kanonbaadene i Frederiksværn. Kaptajn S. Bille løb strax ud; den nærmeste Fregat havde da allerede vexlet nogle Skud med „Lolland“, men nu vendte den og de øvrige engelske Skibe ud-

efter. Kl. 5 EM. vare vore Brigger i Havn ved Frederiksværn uden anden Skade end, at „Lolland“ havde faaet sine Sejl gjennemskudte.

Medens denne Kamp stod paa, havde Admiral Lütken fra Christianssand sendt et Parlamentærfartøj ud med nogle Krigsfanger. Dette Fartøj traf netop paa „Brevdrageren“, som havde sat Kurs for Helgoland, hvor den vilde istandsætte sin Skade. Den havde faaet 2 Døde og 3 Saarede, Fokkemasten var halvt gjennemskudt, Sejlene vare i Laser, Skroget gjennemskudt paa Kryds og Tværs, og Folkene vare saa udmattede, at de knap kunde staa paa Benene. „Brevdrageren“ viste sig da heller ikke mere det Aar.

Endnu et Par Ord om „Algerine“. Denne havde været i et kort Engagement med „Lougen“, hvorved den havde faaet 1 Mand dræbt. Den flygtede, og da den var mere letroende, fjernede den sig hurtig, idet den lod sin Kammerat i Stikken. Først da Holm standsede med sin Forfølgelse, vendte „Algerine“ om og sluttede sig til „Brevdrageren“. En Krigsret havde sikkert ventet Lieutenant Blow, hvis han ikke strax efter var bleven afskediget for Brud paa Disciplinen.

„Lolland“s Skade var snart istandsat, hvorefter den og de andre Brigger krydsede udenfor Kysten eller bragte Konvojer langs denne. Stedse holdt nogle af Briggerne sammen, og der blev i det Hele truffet saa gode Dispositioner, at de engelske Chefer klagede over, at de stedse paa Kysten her bleve angrebne af Overmagt, hvortil Admiral Lütken ret humoristisk bemærkede: „Jeg skal fremdeles som hidtil bestræbe mig for at give Anledning til samme Klage.“

Jævnlig krydsede altsaa Holm med sine Brigger langs Kysten. Den 1ste September om Morgenen løb han saaledes ud fra Arendal med „Lolland“, „Samsøe“ og „Alsen“. Han holdt gaaende under Kysten og holdt om Aftenen Vester hen for smaa Sejl med en laber Bramsejls Kuling af NØ. og svær vestlig Dønning. Kl. $1^1/_2$ saaes der nogle Natsignaler agterude til Luvart, og kort efter opdagedes nogle Sejlere, der maatte være fjendtlige Krigsskibe. Holm gjorde strax Signal for Klarskib, luvede op for at komme Kysten nærmere og faae smullere Vande, idet han samtidig lod Briggerne danne Kjølvandslinie. De engelske Brigger kom stadig nærmere; det var „Chanticleer“, 10 Kanoner, Kaptajn Richard Spear, og „Manly“, 12 Kanoner, Lieutenant Richard William Simmonds. „Chanticleer“ var forrest. Kl. $2^1/_2$ var „Samsøe“ den saa nær, at Kanonerne kunde række, og den gav da „Chanticleer“ sit Lag, hvilket Englænderne besvarede, og en kort Kamp begyndte da mellem disse to Skibe. „Lolland“ og „Alsen“ vendte nu for at komme deres Kammerat til Hjælp. Dette kunde „Chanticleer“ ikke staa for, den vendte og stod med Bagbords Halse SØ. hen, flygtende fra de Norske.

„Samsøe“ og „Alsen“ forfulgte, hvorimod Holm selv med „Lolland“ krydsede op mod „Manly“, der var noget til Luvart. Kort efter vendte denne Øster over, men „Lolland“ indhentede den og naaede Kl. $4^3/_4$ op paa dens Bagbords Side. „Manly“ var da allerede begyndt at skyde, men den høje Dønning gjorde Skuddene usikkre, Holm ventede derfor, indtil han var saa nær, at hans Ild ikke kunde fejle. I over en Time kæmpedes der tappert fra begge Sider, da lykkedes det Holm ved en dygtig Manøvre at løbe agten om „Manly“ og give den Laget agter ind med en saadan Virkning, at „Manly“ kort efter strøg sit Flag, Kl. 6.

Holm sendte strax sin Næstkommanderende, Sekondlieutenant Kraft, med Mand-

skab for at besætte Prisen, medens Lieutenant Grove afhentede Officererne. „Manly“ havde 1 Død og 3 Saarede, „Lolland“ 1 Død.

„Samsøe“ og „Alsen“ vare Kl. $3^3/_4$ komne „Chanticleer“ saa nær, at de kunde sende den nogle Skud. Imidlertid fik den flere Sejl paa, og det lykkedes den atter at undslippe. Da de to danske Chefer, Premierlieutenanterne Grodtschilling og M. Lütken, indsaae, at de ikke kunde vinde ind paa „Chanticleer“, vendte de og stode bidevind op for at afskære „Manly“; inden de naaede denne, havde den dog strøget for „Lolland“.

Englænderne udtalte selv, at der var mere Hæder ved „Manly“s Tab end ved „Chanticleer“s Redning.

„Manly“ havde lidt endel, navnlig paa Rejsningen. Den blev dog istandsat og indlemmet i Defensionen. Da det sent om Efteraaret faldt ind med svære Storme, og man i længere Tid ikke havde hørt noget fra Briggerne, blev „Manly“ sendt ud for at indhente Efterretninger om dem. Den kunde heldigvis meddele, at de alle vare i god Behold. Dette var imidlertid „Manly“s eneste Togt som norsk Brig; den viste sig som en saa slet Sejler, at den blev solgt i 1813. —

1812.

Fru Fortuna er et lunefuldt Væsen. I 1811 havde Lykken som oftest tilsmilet vore Vaaben oppe ved Norges Kyster, medens vore Krigsforetagender nede i de danske Farvande flere Gange ramtes af Uheld. I det efterfølgende Aar var Forholdet omvendt. Hernede vare vi gjennemgaaende ret heldige, hvorimod Norges Sødefension flere Gange hjemsøgtes af Ulykker. —

Vi begynde med Begivenhederne i de danske Farvande. En af de kjækkeste blandt vore Maanedslieutenanter var Gustav Grüner (født den 19de Juli 1791, Lieutenant fra 1809 til 1814, død som Generalkrigskommissær og Ejer af Kjærup Hovedgaard den 2den Februar 1869). Han havde først gjort Tjeneste som Kaperstyrmand, men særlig i 1812, da han blev kommanderet til Tjeneste ved den jydske Roflotille, gjorde han sig bemærket.

I April d. A. var han med et 16 Aarers Fartøj bleven sendt paa en Rekognoscering gjennem Store Bælt helt ned til Gjedser. Paa Tilbagerejsen laa han i Kallundborg, da den kommanderende Officer her, Kaptajn Sommerfeldt, indbød ham til en

Kjøretour ud til Refsnæs for herfra at undersøge en udfor Landet liggende stor engelsk Konvoj. Denne var saa stærkt beskyttet af Krigsskibe, at Officererne mente, at det var umuligt at foretage sig Noget imod den. Grüner havde imidlertid bemærket, at en armeret Koffardibrig laa lidt længere borte, og han fattede nu en Plan om at overfalde den. Efter Tilbagekomsten til Kallundborg roede han derfor med sin Chalup ud langs Kysten, trak Baaden paa Land paa Nordsiden af Refsnæs, lod Folkene hvile ud og satte saa om Aftenen, da det var blevet mørkt, Baaden i Vandet. Han spurgte da, om der blandt Folkene var Nogen, som ikke vilde med paa den farefulde Tour. Alle som En svarede de, at de vilde følge deres Chef, og saa roede han afsted.

Udenfor laa de engelske Krigsskibe i to Rækker, opsvajede for sydvestlig Vind. Vestligst laa en Række større Skibe, østligst en Række Brigger, og mellem disse to Linier maatte Grüner frem. Det lykkedes ham uset at slippe igjennem. Lige skulde han til at angribe den ovennævnte Koffardibrig, da Hanen paa en af de Pistoler, han bar i Bæltet, spændtes, idet han bukkede sig ned for at se bedre gjennem Mørket. Da han rejste sig, faldt Hanen ned og tændte Fængkrudtet. Vel brændte Skuddet for, men Glimtet var blevet set, og i det næste Øjeblik blev der fra den nærmeste Brig affyret et Kanonskud.

Hele Konvojen blev derved allarmeret, Angrebet var mislykket, og Grüner maatte vende om. Fra de engelske Skibe blev han heftigt beskudt, Maanen stod tilmed op og belyste Baaden, som maatte løbe en frygtelig Spidsrod. Ved et rent Guds Under slap han dog lykkelig og vel ind til Land, hvor et Feltbatteri nu var kjørt op. Hans dristige Vovestykke medførte vel ikke noget Resultat, men det bragte dog Grüners Navn paa Alles Læber som en dristig Vovehals. —

Grüner som ældre.

Oppe ved Fladstrand havde Falsen, som iøvrigt stadig førte Overbefalingen over den jydske Defension, Kommandoen over 8 Kanonchalupper, 1 Kanonbaad, 2 Kanonjoller og 3 Rekognoscerfartøjer.

Først i Maj Maaned laa der paa Fladstrands Rhed ikke mindre end 20 Kornskibe under Ladning til Norge. En temmelig stor engelsk Brig paa 20 Karronader, som krydsede i Kattegattet, havde faaet Nys om de mange Skibe ved Fladstrand og fik da i Sinde at ødelægge dem. I denne Hensigt kom Briggen den 6te Maj ind paa Fladstrands Rhed, hvor imidlertid Falsen ved dens Nærmelse havde lagt Kanonbaadene ud paa Kanten af Grundene. Da Briggen nærmede sig, blev den beskudt fra Skandsen paa Deget, dog uden Held, da Kuglerne gik langt over den. Den holdt nu lige ind mod Koffardiskibene, men standsedes af Falsen, der lod sin Flotille formere Frontorden og aabnede Ilden paa Briggen, dog paa temmelig lang Afstand, da han ikke mente at kunne fjerne sig fra Koffardiskibene. Efter $1^1/_2$ Times Artillerikamp stod Briggen atter

til Søes. Falsen gik nu i Værk med at forhale Koffardiskibene tæt ind under Batterierne. Men midt under dette Arbejde kom Briggen tilbage for paany at prøve paa at ødelægge Skibene. Nu roede Falsen ud og angreb Briggen saa heftigt, at den snart efter atter flygtede, denne Gang vistnok med ret alvorlig Skade, hvorimod Falsens Flotille ikke havde havt noget Tab. —

Naar vore Skibe ikke saa sjeldent kaprede engelske Handelsskibe, er det jo rimeligt nok, at Englænderne, som vare de Stærkeste paa Søen, søgte at gjøre Gjengjæld, naar Lejlighed gaves. Da de nu havde faaet at vide, at der i Forsommeren samledes en Konvoj paa 122 Skibe nede ved Møen for at gaa til Kjøbenhavn, saasnart Forholdene tillode det, sendte Englænderne en Styrke paa 1 Linieskib, 2 Fregatter og nogle mindre Skibe ad Møen til for at krydse i Farvandene her.

Vor Styrke paa Østsiden af Sjælland var ikke stor, nemlig 1 Flydebatteri, 8 Kanonbaade, 2 Barkasser, 3 Luggere og 3 Rekognoscerfartøjer, fordelte ved Kjøge, Præstø og Ulfshale under Kommando af Kaptajn Johan Christopher Hoppe (født den 2den Marts 1772, afgaaet som Kontreadmiral 1834, død den 23de November 1835). (Se S. 390).

Den 13de Juni holdt Hoppe gaaende med 6 af sine Baade paa Præstø Bugten. Konvojen laa samlet tæt inde under Møen; Vinden var vestlig og saaledes god nok, men Konvojen vovede ikke at løbe ud, da det engelske Linieskib og en Fregat krydsede sig op mod Stevns, medens en Brig paa 20 Kanoner krydsede ind paa Præstø Bugten. Ved Middagstid kunde den række vore Kanonbaade og gav dem Laget, som de besvarede. Da Linieskibet og Fregatten saae, at Briggen var kommen i Kamp med Kanonbaadene, kom de op under Force af Sejl og aabnede nu ligeledes Ilden Kl. $12^1/_2$. Hoppe lod sine Baade danne Frontorden og vedligeholdt en kraftig Ild. Det engelske Linieskib kom imidlertid paa Grund, Briggen søgte da ned til det, og ved denne Lejlighed lykkedes det Hoppe at manøvrere saaledes, at han kunde sende Baadenes Kugler langskibs agter ind paa Briggen, hvorved denne syntes at tage betydelig Skade. Linieskibet kom dog snart flot igjen, men Englænderne havde tabt Lysten til videre Kamp den Dag. De holdt samlede ud til Søes. Hoppe havde faaet Jollen til sin Baad skudt i Sænk. Maanedslieutenant Schansgaard var under Træfningen snublet og havde i Faldet brækket et Ribben, hvilket dog ikke forhindrede ham fra at føre Kommandoen under hele Kampen. Ellers havde Hoppes Baade Intet lidt. Ogsaa Maanedslieutenant Morten Qvistgaard havde særlig udmærket sig.

Englænderne holdt nu stadig krydsende udenfor. Den 20de var Hoppe med 3 af sine Baade inde paa Kjøge Bugt, medens de 3 andre Baade laa ved Stevns, kommanderede af Premierlieutenant Jacob Johan Lund (født den 12te Juli 1783, afgaaet 1815). Da en fjendtlig Fregat netop kom ind i Nærheden, opdagede den de 3 Baade og mente, at Lejligheden kunde være gunstig til at overvælde dem, hvorfor den aabnede Ilden paa Baadene. Lund var imidlertid ikke forsagt, han lod sine Baade lægge sig paa Linie og sendte den engelske Fregat flere Kugler i Skroget, saaledes at den temmelig hurtig blev kjed af Sagen. Skydningen havde imidlertid tilkaldt flere af de andre engelske Skibe; Fregatten holdt nu ud mod disse og fik kaldt et Linieskib og et Par Smaaskibe til Assistance. De fire engelske Skibe stode nu samlede ind mod

Lunds tre Baade. Nu fandt Lund, at han med Ære kunde trække sig tilbage, og han holdt derfor langs Kysten ind ad Kjøge Bugt til. Englænderne forfulgte ham vel, men da Hoppe kom ud med sine Baade, vendte de om og gik til Søes.

Nede i Ulfshale Løbet laa to Kanonbaade under Sekondlieutenant Henrik Bendt Thomsen (født den 10de August 1790, afgaaet som Kommandør 1850, død den 14de September 1865) og en Maanedslieutenant. Baadene skulde sørge for, at Fjenden ikke ad denne Vej kunde komme til at angribe Konvojen med sine bevæbnede Fartøjer. Imidlertid anstillede dog disse et Forsøg, da de opdagede, at der her kun laa to Kanonbaade. I Dagbrækningen den 21de Juni sendte de engelske Skibe 8 Barkasser ind, tildels armerede med Karronader og iøvrigt stærkt bemandede. De antoge, at de med denne Styrke snart kunde jage de to danske Kanonbaade bort. Men de bleve slemt skuffede. Thomsen oppebiede ikke en Gang Englændernes Angreb, men roede dem i Møde og sendte dem en saa velrettet Ild, at de standsede. I henved en halv Time blev der nu kæmpet; da havde Englænderne lidt saa meget, at Lysten var forgaaet dem til videre Kamp. De vendte om og søgte udefter mod deres Skibe. Uagtet Fjenden var ret overlegen, forfulgte Thomsen dog. Det lykkedes ham at skyde Aarerne bort fra en af de engelske Barkasser, saaledes at han kunde indhente og tage den. Nu var han imidlertid allerede et godt Stykke udenfor Grundene. Det begyndte at kule op, og da de større engelske Skibe søgte indefter for at bjerge deres Fartøjer, vendte Thomsen om og kom i god Behold ind i Ulfshale Løbet med sin Prise.

Efter denne lille Træfning søgte Englænderne bort, og nu mente Kaptajn Hoppe at burde prøve paa at føre Konvojen Nord paa. Med sine 6 Baade laa han nede ved Roneklint udenfor Præstø, sammen med Konvojen. Tidlig om Morgenen den 22de, da Lejligheden var gunstig, gik han derfor under Sejl, holdt Øster paa langs Landet op til Rødvig, forbi den her liggende Plus Skandse og videre tæt ind under Stevns. Den største af de engelske Fregatter havde imidlertid gjort et Slag Vester efter ind mod Kysten, og den opdagede nu Konvojen, hvorfor den satte Kurs lige paa Kanonbaadene for at drive disse bort. Hoppe holdt imidlertid rolig sin Kurs, idet han dog mindskede Sejl, saaledes at hele Konvojen kunde komme omkring Klinten under Dækning af Kanonbaadene, hvorefter Koffardiskibene holdt ind paa Kjøge Bugt.

Fregatten kom stadig nærmere; saasnart Konvojen var i Sikkerhed, lod Hoppe sin Division danne Frontorden og aabnede derefter Ilden paa den engelske Fregat. Denne fortsatte stadig sin Kurs, den vilde aabenbart tæt ind paa Livet af Baadene for at knuse disse med sin overlegne Ild; thi Fregatten førte 44 Kanoner, medens Hoppe jo kun havde 12. Det lykkedes imidlertid Lieutenant Lund at sende en Kugle ind i Bougen paa Fregatten, og da den engelske Chef ikke længer vilde udsætte sig for en langskibs Ild, drejede han Siden til og sendte sit glatte Lag ind mod Kanonbaadene.

Hoppe havde fulgt den samme Taktik som J. Suenson forleden Aar, nemlig at lægge sine Baade helt ind til Grunden, altsaa tæt op ad Land. Han holdt nu Kampen gaaende her, og Fregatten fik flere Kugler i Skroget. Skydningen havde imidlertid tilkaldt Major Zepelin med sine sjællandske Jægere. Han posterede disse langs Klinten, og da Fregatten efterhaanden var kommen nær nok, sendte Jægerne deres Musketkugler ned paa Fregattens Dæk, til stor Overraskelse for Englænderne. Efter tre Kvarters Kamp holdt Fregatten ud til Søes, Hoppe forfulgte den et Stykke Vej, men Fregatten slap

H. B. Thomsen.

snart udenfor Skudvidde. Hoppe standsede da Forfølgelsen og søgte ind til sin Konvoj. Et godt Stykke Øster ude saae man Fregatten ligge krænget over for at stoppe Grundskud, saa den har sikkert faaet betydelig Skade. Hoppe bragte derefter Konvojen i Sikkerhed ind til Kjøbenhavn. Fire Gange havde hans Styrke maattet kæmpe med Englænderne; mærkelig nok havde han under disse Kampe ikke faaet en eneste Mand saaret. —

Henimod Midten af Juni Maaned ventedes til Helsingør en ret betydelig Konvoj fra Isefjorden. Om Morgenen den 14de Juni fik Premierlieutenant Lorck, som kommanderede Flotillen i Helsingør, ved en Stafet Meddelelse om, at Konvojen var afsejlet og kunde ventes til Sundet henad Aften. Han sendte derfor strax Maanedslieutenant Hans Jacob Wittenberg ud med to smaa Rekognoscerfartøjer, der vare armerede hvert med 2 1pundige Falkonetter.

Henimod Aften fik han Konvojen i Sigte, dog naaede han den først, da Mørket var faldet paa; han var da omtrent midt imellem Nakkehoved og Gilleleje. Da han prajede, om alle Konvojens Skibe vare med, fik han det Svar, at en Galease var sakket agterud. Han lod da Konvojen gaa videre og fortsatte selv Vejen Vester paa for at finde Galeasen. Det lykkedes ham virkelig, men næsten samtidig kom en saa tæt Taage rullende, at den blev borte for ham. Han krydsede derfor rundt om for atter at faae fat paa den. Da dukkede pludselig 3 svære Fartøjer frem; snart opdagedes det, at det var fjendtlige Barkasser, som førte Karronader. Wittenberg var under sin Søgen efter Galeasen kommen lidt Østen for Nakkehoved. Da han vidste, at der inde ved Dronningemøllen laa to armerede Fartøjer, sendte han sin ene Baad derind for at hente Hjælp. Selv gik han uforsagt løs paa de tre engelske Baade og gav dem et Par Skud fra sine Falkonetter. Englænderne maa aabenbart have troet, at Wittenberg var langt stærkere, end virkelig var Tilfældet, thi de flygtede øjeblikkelig, hvorefter han fortsatte sin Kurs Øster paa. Noget senere kom Baadene fra Dronningemøllen ud; ogsaa de stødte paa 3 engelske Barkasser, maaske de samme, og atter denne Gang flygtede Englænderne strax. Om Morgenen den 15de kom Konvojen i god Behold ind paa Helsingørs Rhed. —

Midtsommers havde Falsen nogle smaa Affairer. Den 30te Juni laa han ved Grenaa med Fladstrands Flotille under ham selv, og Grenaa Flotille under Lieutenant Wigelsen, da man ude i nordøstlig Retning opdagede en Brig, der saae ud til at være en Orlogsmand. Falsen roede strax ud med Flotillerne for at angribe Briggen. Han naaede netop at komme den paa Skud, da det friskede i, og Briggen flygtede over

ad Anholt til. Falsen forfulgte den indtil 2 Mile fra Øen; da var det blæst saameget op, at han fandt det raadeligst at vende om, saameget mere, som flere Sejlere kom op fra begge Sider.

I Juli Maaned laa Falsen paa sin Station ved Fladstrand, hvor han den 13de fik Melding om, at en dansk Galease var kommen paa Grund ved Hirtsholmene, og at der ude til Søes var set en engelsk Orlogsbrig. Falsen antog nu, at Englænderne vilde benytte Natten til at bemægtige sig Galeasen, og han lagde derfor en Fælde for dem. Med et Par Smaabaade sendte han en af sine Maanedslieutenanter med 20 Mand ud til Galeasen, uden at Englænderne bemærkede det. Da Mørket faldt paa, gik han selv med sine Kanonbaade over ad Hirtsholmene til for at være klar til at tage mod Briggen.

Ombord i Galeasen stode Folkene rundt om med deres Musketter rede til at give Ild; da, henad Midnat, opdagedes pludselig to Fartøjer komme roende. Man lod dem komme ganske tæt, raabte dem an, og da der blev svaret paa Engelsk, sendtes en Musketsalve mod Baadene. Der blev en Raaben og Skrigen i de engelske Baade, en saa varm Modtagelse havde de ikke drømt om. I samme Nu vendte de og søgte tilbage til Briggen. Falsen, der havde hørt Skuddene, roede strax ud med Kanonbaadene; der gik imidlertid en saa høj Dønning, at Baadene huggede svært i Søen og derfor kun gjorde ringe Fart. Saa maatte han vende om, medens den engelske Brig undløb.

Nogen Tid efter kom der Rygter om, at en stor engelsk Konvoj skulde ned i Østersøen. Falsen samlede derfor hele sin Styrke, 16 Kanonbaade og 4 Kanonjoller, ved Østkysten af Samsø, kvor Konvojen maatte komme forbi. Den 6te August saaes en Mængde Sejlere Øster ude, og Falsen gik derfor ud. Konvojen var imidlertid dækket af 1 Linieskib, 1 Fregat og 7 Brigger. Saasnart Fjenden opdagede Falsens Baade, holdt alle Krigsskibene ned mod disse, som nu lagde sig i Frontorden. Saavel Englænderne som de Danske aabnede derefter Ilden; men da Kampen havde varet i 20 Minutter, holdt de engelske Krigsskibe ned ad Refsnæs til, hvorhen deres Koffardiskibe imidlertid vare naaede. Paa Grund af den friske Kuling kunde Falsen ikke forfølge Fjenden. —

Medens Falsen laa under Samsø, fik han Melding om, af man ovre fra Sletterhage havde sendt Signal om, at Englænderne havde besat nogle Skibe inde i Ebeltoft Vig. I Farvandet mellem Samsø og Helgenæs laa en engelsk Fregat og fire Brigger, og Falsen, som jo desuden ventede den store Konvoj, mente det derfor rigtigst selv at blive ved Samsø, hvorimod han gav Sekondlieutenant Knud Linde Ordre til at løbe derover med 5 smaa Rekognoscerfartøjer, idet han forudsatte, at disse Smaabaade lettest kunde snige sig over uden at blive bemærkede af de engelske Skibe. Linde førte selv det ene Fartøj; de andre kommanderedes af Maanedslieutenanterne Knudsen, Philip Ernst Nissen, Christen Mortensen og Daniel Casper Heitmann. Det lykkedes Linde at naae over ad Ebeltoft til, men ved Grunden Øreflakket blev han angreben af 6 engelske Chalupper, af hvilke de 3 vare armerede med Karronader. Linde bandt imidlertid frejdig an med Fjenden og sloges i henved $1^1/_2$ Time, paa Slutningen understøttet af et Par Feltkanoner, som vare kjørte op paa Kysten indenfor Øreflakket. Skydningen havde

imidlertid tilkaldt 3 engelske Brigger, som nu under Force af Sejl stræbte at komme deres Chalupper til Hjælp. Linde lod da alle sine Fartøjer paa en Gang ro løs paa Fjenden, hvoraf Følgen var, at de 6 engelske Chalupper skyndsomst trak sig tilbage.

Inden Linde var kommen til, havde Englænderne allerede besat en dansk Jagt; han roede nu løs paa denne, entrede den og gjorde det engelske Prisemandskab til Fanger, hvorefter han fik 5 andre Smaaskibe fat og bugserede dem alle ind i Sikkerhed, saaledes at Briggerne maatte holde bort med uforrettet Sag. Han havde under Affairen kun faaet et Par Mand let saaret, derimod havde hans Fartøjer lidt endel Skade. Englænderne ere dog næppe heller slupne ganske billigt derfra. —

I Midten af August laa Falsen ved Grenaa med 8 Kanonchalupper og 6 Kanonjoller. De under ham kommanderende Kanonbaadschefer vare Premierlieutenanterne Fog, Wigelsen og Emanuel Blom (født den 10de Februar 1788, død som Kommandør den 1ste Februar 1853), Sekondlieutenant Linde, Maanedslieutenanterne Grüner, C. Mortensen, Christian Tuxen, Polycarpus Andreas Henrik Fæddersen, H. Thaysen, P. E. Nissen, D. C. Heitmann, Knudsen og B. M. Hansen.

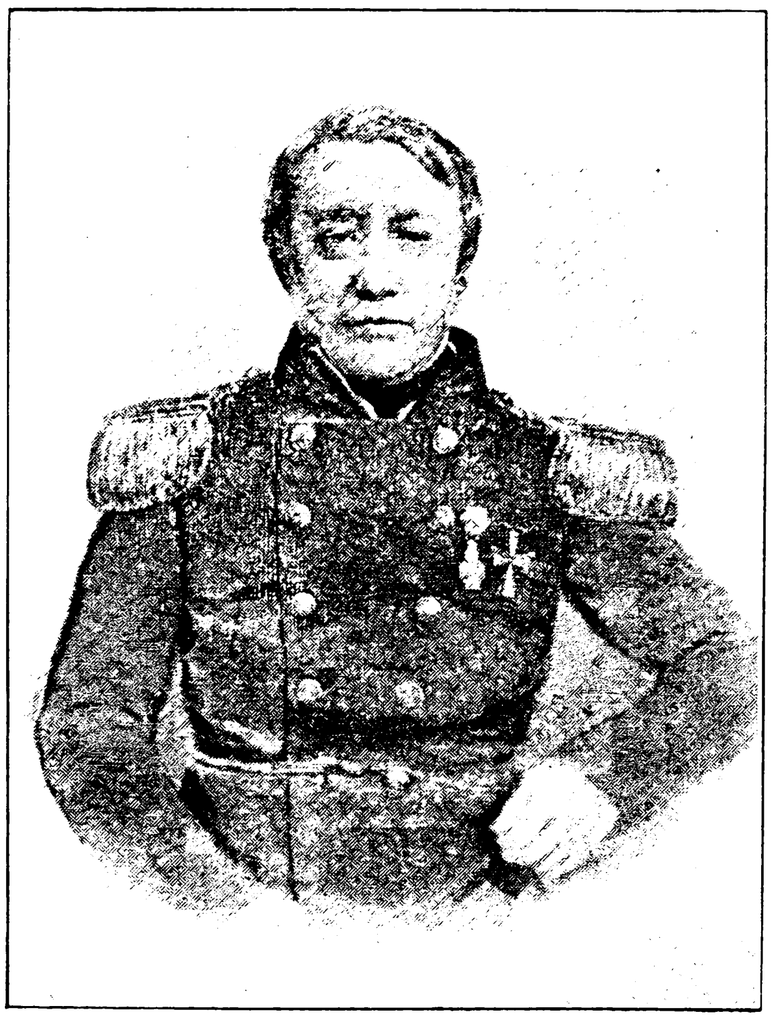

E. Blom.

Ved Solnedgang den 18de opdagede Lieutenant Grüner, som havde Inspektionsvagt, nogle Sejlere i nordøstlig Retning. Det saaes snart, at det var 2 Brigger, 1 Kutter og 2 Luggere. Med en østlig Bramsejls Kuling stode Skibene rask Sønder i. Falsen fik Melding herom og lod strax Flotillen gjøre klar til at løbe ud; da det Kl. 9 var løjet betydelig af, og man bemærkede et Blinkfyrsignal i NØ., sandsynligvis fra en af Briggerne, roede hele Flotillen ud i denne Retning.

Efter en forceret Roning naaede man Kl. $10^1/_2$ den ene af Briggerne, den anden saae man derimod Intet til. Falsen roede nu tæt ind paa Livet af Fjenden, som begyndte at rette en heftig Ild med Skraakugler mod Baadene. Disse svarede først, da de vare paa Geværskuds Afstand, saa tæt, at man tydelig kunde høre, naar Kuglerne tørnede mod Briggens Sider.

I $2^1/_2$ Timer holdtes Kampen gaaende, da blev Briggens Ild svagere og svagere, dog gjorde den ikke Mine til at flygte. Det var frisket lidt mere i, saaledes at den stadig kunde holde Bredsiden mod Baadene. Da dukkede pludselig i Mørket en Sejler frem, der for fulde Sejl holdt ind paa Kanonbaadsflotillen.

Lieutenant Grüner drejede strax lige paa denne nye Fjende og gav ham et langskibs Skud for ind, de andre Baade fulgte efterhaanden dette Exempel. Dette kunde den nyankomne Brig ikke staa for, den drejede til Vinden og vendte derved Agterenden mod Kanonbaadene; disse roede ind paa Pistolskuds Afstand, saaledes at man tydelig

kunde se ind gjennem de oplyste Kahytsvinduer. Med stor Heftighed kæmpedes der nu fra begge Sider. Det kulede imidlertid op, Briggen løb stærkere Fart, og uagtet dens Forstang blev nedskudt, var den dog efter tre Kvarters Forløb ude af Skudvidde og paa Flugt over mod Anholt.

Flotillen var da kommen over midtvejs mellem Jylland og Anholt, Falsen ansaae det derfor ikke for raadeligt at staa længere ud, eftersom der sikkert var andre engelske Orlogsmænd i Farvandet; da tilmed den Brig, man først havde kæmpet med, var tabt af Syne i Mørket, prajede han til Baadene, at de skulde søge ind ad Land til.

Grüners og Lindes Baade vare da tæt paa Siden af hinanden. Grüner raabte da over til Linde: „Er det Alt, hvad vi skal have for i Nat?“ — „Hvad skal vi gjøre“, svarede Linde, „vi maa gaa efter Ordre!“

Et Øjeblik efter prajede Grüner: „Jeg har Briggen ret Sønden for mig“. Falsen kjendte Stemmen og raabte da: „Hvor har De Briggen, Lieutenant Grüner?“ — „Tillader De, jeg styrer Kurs efter den, skal De se, hvor den er!“

Grüner saae nemlig slet ikke Briggen, han havde kun paa Fornemmelsen, hvor den maatte være. Uden at vente paa Svar fra Falsen, drejede han ud af Linien; Linde fulgte med sin Baad, hvorimod de øvrige Baade holdt deres Kurs.

Efter at have roet i henved en Time opdagede Grüner en sort Plet paa Søen. Det var Briggen, og snart vare de to Baade indenfor Skudvidde. Klokken var da lidt over 2. Paany blev nu Briggen angreben; den havde havt Tid til at sunde sig, og da den nu saae, at der kun var to Baade imod den, forsvarede den sig med den største Heftighed. Efter en Times Kamp var den saa forskudt, at den maatte give sig. Der vistes en Lanterne midtskibs paa den, hvorefter Linde roede ind paa den Styrbords Side, Grüner paa den Bagbords. De entrede da fra begge Sider og toge Briggen i Besiddelse.

Det viste sig at være Briggen „Attack“ paa 11 18pundige Karronader og 2 12pundige Kanoner, kommanderet af Lieutenant Richard W. Simmonds, som Aaret iforvejen havde maattet stryge „Manly“s Flag for Kaptajn Holm. Af den 49 Mand stærke Besætning vare 2 Mand døde, 12 saarede. Briggen selv var forfærdelig tilredt; Storbommen var nedskudt, Fokkemast og Bougspryd halvt ovre, Sejl og Rejsninger ødelagte, Skroget havde faaet en Mængde Grundskud.

De andre Baade, der strax, da Skydningen begyndte, vare roede imod „Attack“, kom nu til; de begyndte endog at skyde, men fik strax at vide, at Briggen var tagen. Falsen lod derefter Lieutenant Fog tage Kommando af Briggen og satte Grüner til Næstkommanderende.

Alle Flotillens Læger sendtes strax ombord i „Attack“ for at forbinde de Saarede. Der sattes Folk til at pumpe, enkelte af Hullerne i Vandlinien fik man stoppet, og saa kunde man bugsere Briggen indefter. Da dette gik temmelig langsomt, bleve de Saarede førte i Land i Barkasser.

Lieutenant Simmonds var bleven sat ombord hos Falsen, der udtalte sin Beundring for sin tappre Fjendes heltemodige Modstand. Falsen fik da at vide, at den anden Brig var „Wrangler“ under Lieutenant Crawford.

Alle Kanonbaadene vare nu efterhaanden samlede, og det viste sig da, at en af Jollerne var stødt paa en engelsk Lugger, som den havde erobret. Det var en Luggerchalup paa 14 Aarer, udsendt fra Fregatten „Hamadryad“.

Da det gryede ad Dag, saae man ovre ved Anholt Briggen „Wrangler“ med et større Skib paa hver Side. Ligeledes opdagedes tre Brigger og en Kutter, der nærmede sig Flotillen, hvorfor Falsen gjorde Alt klart til at tage imod dem. Englænderne viste dog ingen Lyst til at slaas; i ærbødig Afstand fulgte de med langs Kysten lige til udfor Treaa Mølle, hvor de vendte om, medens Falsen uantastet bugserede „Attack“ og Luggeren ind til Ankerpladsen ved Udbyhøj. Den næste Dag samlede han alle Flotillens Officerer og takkede dem for deres udviste Mod. Særlig fremhævede han Maanedslieutenant Grüner for dennes udviste Tapperhed og Konduite.

Næsten alle Falsens Baade bare tydelige Mærker af Fjendens Kugler, dog havde han ikke faaet en eneste Mand saaret, uagtet den store Nærhed, paa hvilken Kampen var bleven ført.

Hvad Lieutenant Simmonds angaar, da blev han ved sin Hjemkomst stillet for en Krigsret og hæderlig frikjendt.

„Attack“ blev vel indlemmet i Flaaden, men solgtes allerede Aaret efter. —

Den 30te August gik en fjendtlig Konvoj paa 30 Skibe, dækkede af 1 Linieskib, 1 Fregat og endel Brigger, til Ankers et Stykke Sønden for Refsnæs, da det var blevet ganske stille. Fregatten var ankret nordligst.

Inde paa Kallundborg Fjord laa en Deling Kanonbaade, 8 i Tallet, under Kommando af Kaptajnlieutenant Søren Siemesen Sommerfeldt (født den 19de April 1771, afgaaet som Kommandørkaptajn i 1827 og død den 26de Juni s. A.). Han roede strax ud med sine Baade og angreb Fregatten, som kom i en temmelig mislig Situation. Der løb imidlertid en stærk Strøm Nord efter; heraf benyttede Englænderne sig, idet Linieskibet og tre Brigger lettede og lode sig drive Nord i, hvorefter de ankrede

tæt ved Fregatten. I over tre Kvarter kæmpede nu Sommerfeldt med de 5 fjendtlige Skibe, som under Kampen fik adskillige Grundskud, medens deres Ild mod Kanonbaadene var rettet altfor højt. Da begyndte det at blæse op af vestlig Vind, de engelske Skibe gjorde Mine til at lette, samtidig med, at de sendte en Mængde svært bemandede Fartøjer ind mod Kanonbaadene for at entre disse. Mørket begyndte desuden at falde paa, og Sommerfeldt ansaae det nu for raadeligst at opgive Kampen. Han roede ind ad Fjorden og ankrede Kl. $1^1/_2$ om Natten under et af Kystbatterierne her.

J. G. P. Prytz som ældre.

Af sine underhavende Chefer fremhævede han i sin Rapport særlig Premierlieutenant Johan Carl Peter Prytz (født den 16de August 1789, afgaaet 1815, senere Admiral i brasiliansk Tjeneste, derefter dansk Chargé d'affaires i Rio Janeiro, død den 18de November 1862), Maanedslieutenant Jens Christian Warming og Underkanoner Frederik Sommerfeldt, der midlertidig kommanderede en af Kanonbaadene. —

Oppe ved Fladstrand laa Lieutenant Knud Linde med 6 Kanonjoller; den 14de September saaes en stor engelsk Fregat et Stykke til Søes. Det var stille, og Fregatten lod sit Anker falde. Linde besluttede nu at angribe den, roede ud med sine 6 Joller i Frontlinie og aabnede Ilden paa Fregatten. Denne kappede strax sit Anker fra sig, satte alle Sejl, firede dernæst sine Fartøjer af, spændte dem for og bugserede udefter. Linde fulgte efter den og beskød den langskibs agter ind i en Times Tid. Fregatten svarede ikke, den tænkte kun paa at slippe bort, hvorimod Kanonjollernes Ild gjorde betydelig Skade paa det store Skrog. Endelig kom der en vestlig Brise, Fregatten fik da sine Fartøjer hejst og løb sin Vej. Da den var ude af Skudvidde, roede Linde tilbage til Fladstrand. —

Ligeledes i September havde Lieutenant Prytz en lille Kamp. Han var med 4 Kanonbaade gaaet ud fra Korsør Sønder efter og var roet indenom Agersø, hvor netop en Konvoj paa henved 70 danske Smaaskibe kom op Syd fra. En engelsk Brig havde imidlertid ude fra Bæltet nærmet sig ind mod Agersø i Følge med 3 store Rofartøjer. Det var aabenbart dens Agt at bryde ind i Konvojen. Prytz roede nu strax med sine 4 Kanonbaade ud mod Briggen og lagde sig mellem denne og Konvojen. En levende Kamp opstod, under hvilken Briggen stadig manøvrerede for at splitte Konvojen. Men Prytz manøvrerede paa sin Side saa fortrinlig med sine Baade, at han stadig kom i Vejen for Briggen, samtidig med, at Underkanoner Johan Christian, der midlertidig gjorde Tjeneste som Officer paa Prytz's Baad, selv betjente Kanonen paa den fortræffeligste Maade. Endel af Konvojens Skibe søgte under Kampen ind til Skjelskør, medens Resten,

dækket af Prytz, fortsatte Vejen til Korsør. Da alle Koffardiskibene vare i Sikkerhed, stod Briggen bort, hvorefter Prytz gik tilbage til Korsør uden at have lidt det ringeste Tab. —

Vi komme nu til Beretningen om de Affairer, som Norges Søværn havde at bestaa i 1812, der, hvad vi tidligere have bemærket, blev et ret uheldigt Aar i disse Farvande.

Tidlig paa Morgenstunden den 13de Maj fik Sekondlieutenant Fr. Paludan, som med 3 Kanonbaade laa ved Stavanger, Melding om, at den paa Hellestø oprettede optiske Telegraf gav Signal om, at der paa Kysten ned mod Jædderen var observeret et fjendtligt armeret Fartøj. Paludan roede strax ud med sine 3 Baade; det var temmelig taaget og blæste en laber Kuling af SØ. Da han var roet $^1/_2$ Mil Sønder paa, opdagede han i Taagen en Orlogsbrig en lille Mil til Søes, hvorfor han strax roede ud imod den. Kort efter bemærkede Briggen, at den blev jaget. Ved at skyde nogle Varselskud fik den sit Fartøj kaldt ombord. Briggen lagde derefter sine Bunkeaarer ud, spændte to Baade for og fjernede sig derved med ret god Fart fra Kysten. Paludan vedblev dog Jagten i Haab om, at det vilde blive helt stille. I Begyndelsen halede han ogsaa lidt ind paa Briggen og var den næsten paa Skudhold, da der rejste sig en Brise fra SV., og Briggen løb nu snart fra Kanonbaadene, som derfor maatte opgive Jagten og vendte tilbage til Tananger, hvor de kom ind Kl. $3^1/_2$ EM. efter at have været 5 Fjerdingvej udenfor Yderskærene. Kort efter indkom to Smaafartøjer, som meddelte, at de havde maattet sætte op paa Land, da de bleve jagede af det ovenanførte engelske Fartøj, men atter vare komne heldig af Grund, saasnart dette ved Kanonbaadenes Nærmelse var blevet kaldt tilbage til Briggen. —

Premierlieutenant Peter Georg Aarestrup (født den 23de Maj 1781, afgaaet 1815) kommanderede den i Mandal stationerede Kanonbaadsdeling. Da han den 16de Maj bemærkede, at en engelsk Brig, som krydsede udenfor, om Eftermiddagen holdt helt ind under Gæslingerne, gik han med et Par Kanonbaade fra Stjernsund og Kleven Vester paa, idet han samtidig lod Kysttelegrafen signalere til Maanedslieutenant Rein, som laa i Svinør med en Kanonbaad, at han skulde støde til.

Rein løb strax ud og bemærkede da, at Briggen havde sendt et armeret Fartøj ind mod Land; ved hans Nærmelse vendte Fartøjet dog strax om. Rein forfulgte det og skød nogle Skud efter det; dog naaede det snart ombord til Briggen, hvorefter denne for Sejl og Aarer søgte ud fra Land, idelig beskudt fra Reins Baad, medens den selv kun svarede med et eneste Skud.

Aarestrup kom nu med de andre Kanonbaade rundt om Pynten af Hilø; her opdagede han Briggen og roede af alle Kræfter ud imod den, eftersom det nu var Blikstille. Endelig Kl. 10 om Aftenen var man naaet ind paa Skudvidde af Briggen, som var kommen $2^1/_2$ Mile fra Land. Uheldigvis kom der en Taagebanke, som skjulte Briggen; da Taagen snart efter lettede igjen, gav Aarestrup Ordre til at aabne Ilden. Idet Kanonchaluppen „Jernbarden" løsnede sit første Skud, sprang desværre Kanonen; 3 Mand saaredes saa haardt, at de døde $^1/_4$ Time efter, Chefen, Maanedslieutenant Knudsen, og 2 Mand saaredes mindre haardt. Aarestrup havde imidlertid Baade nok tilbage til at binde an med Briggen. Da rejste der sig pludselig en frisk nordlig Brise snart var Briggen forsvunden i Mørket. Ærgerligt maa det have været for Lieutenant Aarestrup at se sit sikkre Bytte slippe sig af Hænderne. Der var ikke Andet at gjøre end at vende om; efter en ret anstrengende Roning imod Vinden ankrede Baadene Kl. $3^1/_2$ indenfor Skærene. —

Efter at Schønheyder i 1811 havde været Kommandant paa Christiansø og i Januar 1812 var avanceret til Kaptajn, sendtes han op til Norge for at overtage Briggen „Allart". Sammen med Briggerne „Seagull", „Alsen" og „Langeland" sendtes han i Maj af Kaptajn H. P. Holm ud paa et Kryds i Skagerrak. Den 17de Maj om Morgenen kom en svær engelsk Fregat i Sigte i SSV., 3 Mile borte. Schønheyder jagede den strax med sine Brigger, men Fregatten holdt Sønder i, og da Schønheyder formodede, at dens Flugt kun var forstilt for at lokke Briggerne ud til de Krigsskibe, som man kunde øjne længere borte, ophævede han Forfølgelsen efter $1^1/_2$ Times Forløb og holdt atter Nord i. Nu vendte Fregatten og gav sig til at jage Briggerne, idet Touren nu kom til Schønheyder at lokke den nærmere. Kl. 10 FM. begyndte Fregatten Skydningen, men Briggerne svarede ikke, da Schønheyder vilde have Fjenden nærmere endnu. Endelig Kl. $10^1/_4$ lod han paa en Gang alle Briggerne bære af og sendte nu det glatte Lag mod Fregatten, hvorefter de under fortsat Skydning holdt ned paa Fjenden. Fregatten vendte øjeblikkelig og flygtede bort med alle Sejl til. Briggerne kunde ikke indhente den og maatte derfor lade den løbe. Schønheyder gik saa med sineSkibe der Intet havde lidt, ind til Hesnæs Havn. —

Sidst i Maj forefaldt i den svenske Skærgaard en ganske fornøjelig lille Historie.

En lille Jagt, tilhørende Handelshuset J. Kjelland og Søn i Stavanger og ført af Skipper Peter Netland, var paa en Rejse til Frederikshald bleven nødsaget til at gaa til Ankers mellem Skærene udfor Strømstad paa Grund af Modvind. Her blev Jagten den 25de Maj overrumplet af et engelsk Fartøj med 6 bevæbnede Matroser, der vare sendte ind fra en Kaper udenfor. Netland havde kun to Mand ombord, men ingen Vaaben, han kunde derfor ikke sætte sig til Modværge.

Til Forstaaelse af Forholdene maa vi her indskyde en lille Bemærkning om den politiske Situation. Sverrig havde maattet slutte sig til Frankrig og var endog bleven nødsaget til at erklære England Krig den 17de November 1810, en Krig, som vedvarede til ind i 1812, da Bernadotte sluttede sig til Frankrigs Fjender. Krigen med England var dog kun en Skinkrig, til nogen Kamp kom det aldrig. Kun de engelske Kapere benyttede Lejligheden til af og til at hente sig nogle svenske Priser.

I Nærheden af Netlands Jagt laa nu netop en svensk Brig, og Englænderne yttrede til Netland, at det var deres Hensigt at tage ogsaa denne Brig.

„Ja, den er Jer jo sikker nok“, bemærkede Netland. „Vil I dog ikke først have Noget at styrke Eder paa efter den lange Rotour. Jeg var lige i Færd med at dække Frokostbordet.“

Dette lode de sig ikke sige to Gænge. Snart vare de bænkede om et velbesat Bord, tømte adskillige Snapse, og sluttelig bryggede Netland dem en forsvarlig Grog. Snart havde de alle faaet en ordentlig Rus, hvorefter Netland underrettede dem om, at han vilde sende sine to Mand ind efter mere Ballast, hvilket Englænderne ogsaa mente, kunde være meget heldigt. De norske Matroser havde imidlertid faaet Besked fra Netland om, at de skulde advare Skipperen paa den svenske Brig og faae ham til at hente Assistance fra Land.

Lidt efter lagde Englænderne sig til at sove, og da den svenske Skipper kom paa Siden med sit Fartøj, bad Netland ham om at ro bort med den engelske Baad, som laa fortøjet agter, og derefter hurtigst muligt komme ud med nogle bevæbnede Folk.

Derefter gik Netland ned og lagde sig ganske rolig paa sin Køje. Da Englænderne efter en Times Tids Forløb vaagnede, opdagede de, at deres Fartøj var borte. De gik da ned til Netland for at spørge ham ud, men han anstillede sig som døddrukken, og det var ikke muligt for dem at faae ham rigtig vaagen eller til at svare sammenhængende paa deres Spørgsmaal.

„Hvor har Du gjort af vor Baad?“ spurgte den ene af Englænderne.

„Klar til at lette! Alle Mand i Spillet!“ svarede Netland snøvlende.

„Hvor er Fartøjet henne, Dit fulde Svin?“

„Saa, nu ripper Ankeret med. Hejs Fokken! Op med Roret!“

Englænderne ruskede nu dygtig i ham. Endelig sprang han op, gned sig i Øjnene og sagde:

„Halloj, Godtfolk! Hvad er der paa Færde? Nu sov jeg saa dejligt. Det var da ogsaa en fordømt stærk Grog.“

Nu snakkede de noget frem og tilbage. Netland vidste naturligvis ingen Besked, han og Englænderne gik da op paa Dækket og kom lige tidsnok til at se tre Baade med 17 bevæbnede Folk lægge til paa Siden af Jagten, idet de sendte en Geværsalve ind over denne. I en Haandevending vare Englænderne omringede og bundne. De bleve saa puttede ned i Lasten, hvorefter Netland lettede, eftersom Vinden nu var føjelig, og han bragte kort efter Englænderne som Fanger i Land i Frederikshald. —

* * *

Den 6te Juli var det, at den ulykkelige Kamp i Lyngør fandt Sted. Vi have jo allerede udførlig beskreven den; her skulle vi kun tilføje, at vi yderligere kunne bringe Billeder af to af Officererne, som viste sig saa flinke ved denne Lejlighed, nemlig Næstkommanderende paa Briggen „Samsøe“ Hartvig Casper Christie (født den 12te Juli 1788, afgaaet som norsk Kommandørkaptajn 1856, død den 22de Maj 1869) og Næstkommanderende paa „Lolland“ Peter Christian Petersen (født den 22de Juni 1791, død som norsk Kontreadmiral den 5te Juli 1853). —

H. C. Christie.

I Kongshavn, i Nærheden af Sandøsund, var en engelsk Orlogsbrig gaaet til Ankers og sendte et armeret Fartøj ud for at kapre Skibe langs Kysten.

Da Maanedslieutenant Trosvig, som var stationeret ved Hvaløerne med et Par Kanonjoller, fik Meddelelse herom Kl. 8 om Aftenen den 19de Juli, roede han strax ud for at drive det engelske Fartøj bort. Snart fik han det i Sigte og gav sig til at jage det. Englænderne flygtede øjeblikkelig, Kanonjollerne satte efter dem, men Folkene maatte trække svært paa Aarerne for at indhente det engelske Fartøj. Saasnart han var nær nok, sendte Trosvig dem nogle Skud, medens Englænderne svarede med deres Geværer. Kun en kort Stund varede dog denne ulige Kamp. Englænderne saae, at de umulig kunde undkomme og strøg derfor deres Flag; 1 Officer og 10 Mand bleve gjorte til Fanger. Paa ingen af Siderne var der lidt noget Tab. Den engelske Brig lettede kort efter og stod bort. —

Medens disse Begivenheder alle fandt Sted ved Norges sydlige Kyster, ville vi nu begive os op mod Nord, hvor der i September forefaldt en ligesaa hæderlig som ulykkelig Affaire.

Oppe i Nordlandene var under Premierlieutenant H. D. B. Seidelins Kommando stationeret en lille Styrke paa 8 Smaafartøjer, dels for at konvojere, dels for at gjøre den engelske Handel paa Archangel saa stort Afbræk som muligt.

Seidelin havde detacheret to af sine Skibe ind til Tromsø, nemlig Provideringsskonnerten Nr. 104 under Kommando af Sekondlieutenant Hans Carl Bodenhoff (født den 12te Juni 1791, afgaaet som Kommandør 1847, død den 31te Marts 1849) og Kutteren Nr. 97, ført af Maanedslieutenant Grøn. Næstkommanderende paa Skonnerten var Maanedslieutenant Koth. Hvert af Skibene var armeret med 3 3pundige Kanoner, Skonnerten havde en Besætning af 30, Kutteren af 22 Mand.

Bodenhoff havde udvist den største Aktivitet, han havde flere Gange skaffet Korntransporter i Sikkerhed ind til Tromsø, hvis Magasiner vare blevne fyldte, og han havde nu taget en stor Prise under amerikansk Flag, der var lagt udenfor Tromsø.

P. C. Petersen.

Den 30te Juli var Kutteren gaaet ud gjennem Kvalsund paa et lille Kryds udenfor; den 1ste August opdagede den et stort Skib, som snart viste sig at være en engelsk Fregat. Det var „Horatio“ under Kommando af Kaptajn, Lord George Stuart (tidligere Guvernør paa Helgoland), som var sendt herop dels for at ødelægge Magasinerne i Tromsø, dels for at angribe Vardøhus, som man antog for Samlingsstedet, hvor Kaperne holdt til.

Kutteren sejlede nu strax indefter, men fra Fregattens Topper var den bleven iagttaget, og „Horatio“ stod da efter den. Vel slap Kutteren bort, dog ikke uden at det var set, hvor den løb ind. „Horatio“ gik derefter til Ankers ved Risø, og Kaptajn Stuart traf her Forberedelser til en Baadexpedition ind imod Kutteren. Om Aftenen den 1ste August blev der klargjort 4 Fartøjer under Kommando af Fregattens Næstkommanderende, Lieutenant Abraham Hawkins, i de andre Baade var Lieutenant Thomas Masters, Marinerlieutenant George Syder og Mastersmath James Crip. Et Par af Baadene førte 12pundige Karronader.

Kutteren havde imidlertid fortsat sin Vej ind mellem Øerne, men først Søndag Morgen den 2den August, Kl. 6, naaede den Tromsø, hvor Lieutenant Grøn strax underrettede Bodenhoff om Fregattens Nærmelse. Bodenhoff antog ikke, at Englænderne vilde være saa dristige med deres Fartøjer at gaa op ad den lange Fjord. Dog traf han sine Forholdsregler, gav Lieutenant Koth Ordre til at gjøre en Baad klar for at gaa ud paa Rekognoscering, og gik selv med nogle Folk ombord i det amerikanske Skib, som han gav Ordre til at lette og med Strømmen lade sig drive Syd paa, da der ikke var synderlig Vind. Skipperen og Folkene negtede at adlyde; da satte Bodenhoff Pistolen for Skipperens Bryst, truende med at nedskyde ham, hvis han ikke strax lod Ankertouget kappe. Det hjalp, Amerikaneren satte Sejl, hvorefter Bodenhoff gik ombord paa sin Skonnert, idet han havde efterladt en norsk Lods og en Finnelods paa Amerikaneren.

Han lagde nu Skonnerten og Kutteren tættere ind til Land og førte Spring ud, saaledes at de vendte Bredsiden mod Fjorden. Alle sine smaa Kanoner anbragte han paa den Side, hvorfra Fjenden maatte komme.

Bodenhoff kunde med Lethed have undgaaet en Kamp ved at flygte Sønder paa indenskærs. Men det var af den største Vigtighed at dække Tromsø imod Plyndring, thi bleve Kornmagasinerne her ødelagte, vilde hele Omlandet være prisgivet for Hungersnød. Saa maatte han hellere offre sine Skibe, om galt skulde være. Altsaa blev han paa sin Post.

Netop som Lieutenant Koth skulde sætte fraborde paa sin Rekognosceringstur, opdagedes de 4 engelske Fartøjer komme roende ind ad Stor Leden mellem Ringvadsø og Kvalsø. Først troede Bodenhoff, at det var Kirkebaade, af hvilke der allerede var kommet flere forbi, da det jo var Søndag; men snart opdagedes Fejltagelsen.

Hjulpne af Strømmen kom de engelske Fartøjer hurtigt nærmere, og Kl. $7^1/_4$ begyndte Bodenhoff Skydningen. Under Hurraraab og Skydning med Karronaderne roede imidlertid 3 af de engelske Fartøjer løs paa Kutteren, som laa nordligst, medens det fjerde roede ind til de nærmeste Klipper, hvor det landsatte endel Marinere, som hurtig fordrev nogle Folk af Kystværnet, som havde taget Post der.

De engelske Fartøjer, som vare bemandede med 80 Mand, kom snart paa Siden af Kutteren og entrede denne paa tre forskjellige Steder. Lieutenant Grøn satte sig tappert til Modværge, men blev strax ramt af en Skraakugle i Knæet og segnede om

paa Dækket; en af Folkene fik et svært Sabelhug i Skulderen, Resten tabte Modet og strøg Flaget.

Med Harme bemærkede Bodenhoff dette og raabte til sine Folk, at ingen af dem maatte røre ved Skonnertens Flag. Folkene svarede med et kraftigt Hurra. Derefter kappede Bodenhoff Tougene og hejste et Forsejl, for at Skonnerten kunde sætte sig fast paa Skærene. Men det var jo næsten stille, og Landsætningen kunde derfor ikke lykkes.

Englænderne gik nu løs paa Skonnerten. Bodenhoff havde faaet sine Kanoner ladte med Skraa og gav de engelske Baade et Lag, som vel gjorde endel Skade, men dog ikke kunde standse dem. Det lykkedes Barkasserne at lægge til paa Siden af Skonnerten, hvor imidlertid Besætningen stod rede til at afslaa Entringen. To af de engelske Fartøjer laa ligesaa højt paa Vandet som den lille Skonnert, og da Englænderne havde en betydelig Overmagt, ventede de i en Haandevending at kunne trænge ind over Rælingen. Bodenhoff havde imidlertid vidst at indgyde sine Folk et saadant Mod, at alle Englændernes Anstrengelser vare forgjæves. Lieutenant Hawkins fik et svært Saar i den højre Haand, flere af hans Matroser bleve ligeledes saarede, efter et Kvarters Kamp maatte Englænderne sætte væk fra Skonnerten. Dog var der ogsaa saaret eller faldet nogle af de norske Matroser, men Resten havde ikke tabt Modet, de gjorde sig klare til atter at tage mod Fjendens Angreb.

Efter at Englænderne havde sundet sig lidt, roede de paany frem til Angreb. Dog heller ikke denne Gang gik det dem bedre. Efter en hidsig Kamp paa Rælingen maatte de atter trække sig tilbage. I den ene af de engelske Baade var der kun 3 Mand uskadte, Resten laa blødende paa deres Tofter. Bodenhoff skulde lige til at bemestre sig denne Baad, da de andre vendte tilbage for at hjælpe deres Kammerater. Tillige havde de nu faaet Crips Baad med Soldaterne kaldt til. Atter prøvede de paa at entre, men Bodenhoff fik ogsaa dette tredie Angreb afslaaet, med egen Haand dræbte han den engelske Marinerlieutenant Syder.

Bodenhoffs egen lille Helteflok var dog ogsaa svunden stærkt ind; da nu Englænderne for fjerde Gang angreb samtidig fra flere Sider, var det umuligt for Bodenhoff at forhindre, at de trængte ind over Rælingen. Lieutenant Hawkins blev under dette Angreb saaret i venstre Arm, men Bodenhoff fik et Hug over højre Haand, saa Tommelfingeren næsten blev afhugget. Han samlede nu sine Folk om sig og gjorde et rasende Angreb paa Englænderne. Under en morderisk Kamp Mand mod Mand med blanke Vaaben drev begge Parter hinanden gjentagne Gange fra for til agter paa Skonnertens Dæk. Bodenhoff fik et svært Sabelhug i Hovedet, hvilket havde den Virkning, at han fik ligefrem Bersærkergang. Han kastede sig midt ind imellem Fjenderne, huggede om sig som en Rasende og dræbte to engelske Matroser. Da sprang flere Fjender paa en Gang ind imod ham; endnu saarede han en kæmpestor Neger, men fik saa et Bajonetstød i venstre Albuled og et voldsomt Sabelhug i Hovedet. Han segnede halvt bevidstløs om; den rasende Neger satte allerede sin Fod paa ham og hævede Huggerten for at give ham hans Rest. Da kom den ædle Lieutenant Hawkins til; skjøndt selv svært saaret, kastede han sig dog imellem, det lykkedes ham at afbøde Negerens Hug og derved redde Bodenhoffs Liv.

Nu var det umuligt for de Norske at gjøre længere Modstand, de kastede Vaabnene; dog vare de engelske Matroser og Marinere efterhaanden blevne aldeles vilde og rasende

over den haardnakkede Modstand, de havde mødt. De vedbleve at hugge løs om sig, indtil endelig deres saarede Officerer fik dem standsede. Der var da kun 8 Mand tilbage af Skonnertens Besætning; 4 Mand reddede sig i sidste Øjeblik ved at springe overbord og svømme ind til de nærliggende Klipper. Skonnerten var altsaa erobret, — men dens Flag var ikke strøget.

Paa Dækket saae der forfærdeligt ud. Imellem hverandre laa der 5 døde og 13 saarede Normænd, 12 døde og 14 saarede Englændere. Bodenhoff havde havt 8 trondhjemske Soldater ombord, af disse vare kun 2 i Live, begge haardt saarede. Af Englænderne vare, foruden som allerede nævnt, Lieutenant Syder, 5 Underofficerer og en Marinerkorporal faldne. Lieutenanterne Hawkins og Masters, Mastersmath Crip og en Midshipman, kort sagt alle Officererne, vare saarede; værst var det, at den engelske Underlæge, som havde været med en af Baadene, var dødelig saaret, saaledes at han ikke kunde yde nogen Bistand. Han udaandede kort efter.

De engelske Matroser halede nu Skonnertens Flag og Vimpel ned og skar dem i Smaastykker, som de delte mellem sig og heftede paa Brystet som Sejerstegn. Derefter roede et Fartøj hen og bemægtigede sig det amerikanske Skib, som trods Bodenhoffs Paalæg atter var gaaet til Ankers i Nærheden; det blev nu bugseret hen paa Siden af

Skonnerten. En engelsk Matros havde imidlertid fundet et Brændevinsanker nede i Skonnertens Last. Englænderne gav sig til at drikke, uden at det var muligt for deres Officerer at forhindre det; derefter ransagede de Skonnerten og plyndrede Alt, selv Officerernes private Klæder.

Endelig fik dog Hawkins saamegen Orden tilvejebragt, at han kunde iværksætte Udfarten af Fjorden med de to norske Skibe og Amerikaneren. Det var imidlertid en drøj Rotur, af sine 80 Mand havde han jo mistet henved en Trediedel, og Resten var dygtig udmattet efter den haarde Kamp og tildels beruset. I samfulde 18 Timer maatte de Saarede ligge uden Forbinding, svømmende i deres Blod, hvortil kom, at de ogsaa døjede af Kulden i den kolde Nat. Bodenhoffs blodige Haar var frosset til Istapper.

Endelig Kl. 3 om Morgenen den 3die naaedes Fregatten, hvis Chef med Utaalmodighed ventede paa at høre Resultatet, som Lieutenant Hawkins nu berettede, idet han tillige afleverede Bodenhoffs Sabel. Lord Stuart blev greben af Beundring for de Norskes tappre Modstand. Da den halvt afmægtige Bodenhoff blev baaren op, gik Stuart ham i Møde og sagde til ham: „Tillad mig at tilbagelevere Dem Deres Sabel. De har brugt den saa godt, at det vilde være en Skam, om De ikke stedse skulde bære den.“

Stuart gav dernæst Ordre til, at Bodenhoff skulde lægges ned i den dræbte Lieutenant Syders Lukaf, og lod dernæst Bodenhoff først af Alle forbindes, endog før de engelske saarede Officerer.

Da Fregatten havde mistet saa mange Folk og navnlig saa mange af de dygtigste Officerer og Underofficerer, maatte Stuart opgive saavel Udplyndringen af Tromsø som Angrebet paa Vardøhus. Han satte strax Kurs for England, og den 13de August ankrede „Horatio“ paa Yarmouth Rhed. Her bleve de Saarede bragte paa Hospitalet; ogsaa her kappedes Alle om at vise Bodenhoff den omhyggeligste Pleje, ligesom de engelske Officerer under hans senere Fangenskab hædrede ham paa en Maade, som var til største Ære for dem selv. Men fremfor Alt bør den ridderlige Lord George Stuarts ædle Optræden mod en slagen Fjende ikke gaa af Glemme.

H. C. Bodenhoff.

Bodenhoff udvexledes midt i November; hans Saar var vel lægte, men han kom sig aldrig rigtig. Nær havde han mistet sin venstre Arm, men de engelske Lægers Dygtighed fik den dog reddet.

Trods Nederlaget havde Bodenhoffs Kamp ikke været forgjæves, det udgydte Blod havde ikke været uden Nytte. Tromsø og hele Nordlandet kunde under den kommende Vinter takke ham for, at Befolkningen undgik Hungersnødens Kvaler. Kystmilitsen heroppe havde sandelig

ikke bidraget hertil. Her som andre Steder viste det sig, at den var slet organiseret og daarligt ledet.

Vi have omtalt, at 4 af Skonnertens Besætning havde reddet sig ved at svømme i Land. Da de udspurgtes om Kampen, svarede de: „Det var en haard Strid, den, og hele Tiden var vor Chef i Spidsen; han værgede sig som en Løve, skjøndt de havde hugget ham næsten til Plukfisk!“ Siden den Tid fik Bodenhoff Hædersnavnet Løven fra Tromsø. —

I Skagerrakket krydsede hen paa Efteraaret den engelske Brig „Forward“. Den 6te November kaprede den en lille Slup fra Christianssand, „Den givendes Lykke“, Skipper Didrik Drengsen. Foruden denne var der kun en Matros Sivert Tønnesen af Hetland og en Dreng ombord. Sluppen havde nede paa den jydske Kyst indtaget en Ladning Byg, Flæsk, Kjød og Smør og skulde nu bringe denne op til Christianssand, da den blev tagen. Skipperen og Matrosen sattes ombord i Briggen, som bragte Sluppen ind under Norske Kyst, hvor den blev losset og indrettet til Kaper. Den blev besat med en Midshipman og 10 engelske Matroser. Sivert Tønnesen sattes ligeledes der ombord, hvorimod Drengen kom over i Briggen. Sluppen gik nu ud paa et Kryds, og allerede Dagen efter, den 8de, lykkedes det den at kapre en Skonnert, i hvilken 9 af de engelske Matroser sattes ombord, saaledes at kun en Midshipman og en Matros blev tilbage i Sluppen, hvorefter Skonnerten med Sluppen paa Slæb satte Kurs op mod „Forward“. Om Natten friskede det imidlertid saa meget i, at Slæberen maatte kastes los. Da saa den engelske Midshipman og Matrosen havde lagt sig til at sove, hejste Sivert Tønnesen Bredfokken, hvorefter han holdt bort fra Skonnerten og fra to engelske Orlogsbrigger, som krydsede i Nærheden. Om Morgenen den 9de var han omtrent 3 Mile fra Land, hvorfor han gik til Vejrs for at faae Landkjending. Medens han stod oppe i Vantet, kom de to Englændere op paa Dækket. De satte da strax Kursen Vester hen langs Kysten, men Sivert Tønnesen sprang ned paa Dækket, gav sig i Kamp med de to Englændere og fik dem kastet ned i Lasten, hvor han lagde Lugen over dem, saa de ikke kunde komme op. Derpaa satte han lige ind mod Land; kort efter fik han ved Udsire 6 Mand ombord, som hjalp ham med at bringe Sluppen til Ankers i Fæø Havn paa Vestsiden af Karmøen. Ganske ene havde han saaledes reddet Fartøjet ud af Englændernes Vold. —

Udfor Hvaløerne krydsede den engelske Orlogskutter „Hawk“ for at forstyrre Skibsfarten mellem Norge og Sverrig. Den 16de December havde den udsendt en Chalup med 1 Officer og 7 Mand paa Kaperi. Dette blev imidlertid bemærket af Maanedslieutenant A. O. Falch, som havde Station her. Han lod Chaluppen komme nærmere, men brød saa pludselig frem med sin Kanonjolle. Efter en hidsig Jagt, og efter at det engelske Fartøj havde faaet et Par Skud, maatte det overgive sig, hvorefter Fangerne sendtes op til Laurvig, medens „Hawk“ selv fandt det raadeligst at forsvinde fra disse Farvande. —

1813 1814.

Napoleons uheldige Tog til Rusland i 1812, hvor Moskvas Brand bragte hans Lykkestjerne til at dale, havde i Europa fremkaldt en almindelig Rejsning imod den store Erobrer. Kun Danmark holdt endnu fast ved Frankrig, tvunget af Omstændighedernes Magt, og det var vel navnlig Bernadottes Fordring om Norges Afstaaelse, der bragte Frederik den Sjette til ikke at bryde Alliancen med Napoleon. Man var dog paa den anden Side træt af den langvarige Krig med England, der havde været saa ødelæggende for Landets Handel og Skibsfart; England havde paa sin Side vigtigere Formaal end Guerillakrigen i vore Farvande. Følgen deraf var, at Aaret 1813 viste ligesom en Slappelse fra begge Sider, store eller interessante Begivenheder havde Aaret i alt Fald ikke at opvise indenfor det Omraade, paa hvilket vi her bevæge os. Den 23de Marts blev den diplomatiske Forbindelse med Sverrig afbrudt, hele Sommeren gik hen med frugtesløse Underhandlinger, og den 3die September erklæredes Krigen, dog havde Sverrig allerede forinden begyndt Fjendtlighederne.

* * *

Den 3die Marts laa Maanedslieutenant J. A. Gjelstrup med en Kanonbaad ved Skagen, da der opdagedes en engelsk Kutter. Kulingen var temmelig flov, Gjelstrup betænkte sig derfor ikke paa at løbe ud. Snart kunde han række Kutteren med sine Kugler og aabnede Ilden paa den, stadig roende nærmere, idet han sigtede efter Fjendens Rejsning, som ogsaa blev ikke saa lidt beskadiget, ligesom det lykkedes at skyde Kutterens Klyver ned. Da friskede det imidlertid svært i; dette benyttede Kutteren til at flygte, uagtet den førte 10 Kanoner. Trods Rejsningens ødelagte Tilstand lykkedes det den dog at komme udenfor Skudvidde, hvorfor Gjelstrup maatte vende om. —

I samme Maaned krydsede den engelske Brig „Snipe“ udenfor Grenaa. En Dag sendte den en Luggerchalup under Midshipman W. Graham ind mod Kysten for at gjøre Strandhugst, men denne Næsvished blev slemt straffet. Sekondlieutenant Christensen roede pludselig ud med en Deling paa 4 Kanonbaade under Maanedslieutenanterne Fæddersen, H. Søeborg og Joachim Otto Ingerslev. Det var Hensigten at angribe „Snipe“, men da Kanonbaadene nærmede sig, flygtede den strax, overladende sit Fartøj til dets Skjæbne. Efter en ivrig Jagt blev det da ogsaa taget og indbragt til Grenaa. —

Ligeledes i Marts havde vi nede paa Elben et Uheld. Englænderne havde bemægtiget sig Cuxhafen; Briggerne „Blazer“, Lieutenant Banks, og „Brevdrageren“, Lieutenant Devon, laa nu til Ankers ved denne By. Inde paa Elben, ved Brunsbüttel, laa to danske Fartøjer, nemlig Skytbaadene „Der junge Trautmann“, Premierlieutenant O. F. Lütken, og „Die Liebe“, Maanedslieutenant G. F. Wriedt, der vare udsendte fra Glückstadt for at hindre Smughandelen paa Elben.

Om Aftenen den 20de sendte de engelske Brigger nogle Fartøjer op ad Floden. Ved Daggry den 21de opdagede disse de to danske Skibe og roede løs paa dem i den Tro, at det var Koffardiskibe. De Danske vare imidlertid paa deres Post, Lütken lod rolig Fjenderne komme nærmere og sendte dem da paa klos Hold en Ladning Skraa.

Englænderne stoppede op i deres første Overraskelse; uheldigvis var der blevet sigtet for højt, de engelske Baade havde ikke taget nogen Skade, og de roede derfor af alle Kræfter ind paa de danske Skibe. Netop som Lütken atter skulde affyre sine to Kanoner, gik der Ild i nogle Karduser. De exploderede, saarede endel Folk, og under den herved opstaaede Forvirring kom Englænderne ombord og fik efter en kort og hidsig Kamp Besætningen ovrrmandet. Lieutenant Wriedt kappede strax Ankertouget, satte Sejl og flygtede op ad Floden. Der var imidlertid ikke megen Vind, de engelske Fartøjer havde snart naaet ham, bordede Skytprammen paa begge Sider, og efter en kort Kamp maatte Wriedt overgive sig. Begge de danske Fartøjer bragtes derefter ud til de engelske Brigger, Fangerne til Helgoland, hvorfra de allerede den 20de April bleve udvexlede. —

Til Wigelsens Styrke i Grenaa hørte den lille Lugger „Dragonen“ paa 1 4pundig Kanon og 24 Mands Besætning, under Maanedslieutenant Christian Hendrik Stricker. Den 12te April lykkedes det ham at komme ind i en engelsk Konvoj; allerede havde han besat et Par Koffardiskibe, da en engelsk Kutter paa 10 Kanoner opdagede den danske Lugger og satte efter den. Stricker maatte nu se at redde sig ved at søge ind ad Land til; Kutteren sejlede imidlertid bedre og var snart skjønset forbi „Dragonen“ for at afskære den fra Kysten. Ved en heldig Vending slap Stricker imidlertid klos foran om Kutteren; vel fik han Laget fra denne, dog gjorde dette ingen Skade, og Stricker vandt nu et lille Forspring. Hurtig fik Kutteren vendt og var snart tæt oppe ved „Dragonen“, som atter fik Kutterens Lag. Ogsaa Stricker bed fra sig og under stadig Kamp kom man endelig ind ved Land. Englænderne lagde i deres Iver med at skyde ikke Mærke hertil. Kort efter sejlede Stricker sig fast paa Landgrunden; i samme Øjeblik stødte ogsaa Kutteren, saaledes at begge Fartøjer nu stode paa Grund i hinandens Nærhed.

I over $1^1/_2$ Time blev der nu fra begge Sider skudt med Skraa og med Geværer. Uagtet Englænderne vare mere end dobbelt saa stærke, var det dem umuligt at faae Bugt med Stricker. Tværtimod var de Danskes Ild saa velrettet, at flere af Englænderne faldt eller saaredes. Endelig fandt de det raadeligst at opgive Kampen. Ved et ihærdigt Arbejde fik de langt om længe Kutteren flot og sejlede bort. Snart efter fik ogsaa Stricker sin Lugger flot og sejlede langs Kysten til Grenaa. „Dragonen“ havde i denne ulige Kamp kun faaet 1 Mand dræbt og 1 haardt saaret. —

Da Sekondlieutenant Otto Ferdinand Lütken (født den 26de Januar 1789, afgaaet 1846, død som Kommandørkaptajn den 1ste December 1862) havde Post udfor Støren med 3 Kanonbaade den 11te Juli, opdagedes det, at 4 engelske Kanonbaade og 5 armerede Chalupper kom op ad Elben. Fra Signalstationerne i Land vistes der strax Signal om, at Fjenden nærmede sig. Signalet bemærkedes af Premierlieutenant Christopher Johan Friderich Hedemann (født den 23de August 1786, død i Vestindien som Kaptajn den 19de Maj 1826), der laa højere oppe med 4 Kanonbaade. Han kom hurtig til, forenede sig med Lütken og roede Fjenden i Møde. Udfor Brockdorff, midtvejs mellem Glückstadt og Brunsbüttel, blev Fjenden angreben; efter en halv Times Kamp flygtede de engelske Kanonbaade og undslap paa Grund af deres overlegne Sejlads.

Den næste Dag saaes en ret betydelig engelsk Styrke komme ind paa Elben;

der var ialt 1 Brig, 11 Kanonbaade, 1 større og 4 mindre armerede Fartøjer. Den paa Elben højstkommanderende Søofficer var Kaptajn Stephan Dietrich Kruse (født den 10de December 1765, falden i 1813). Da han antog, at Englændernes Angreb fornemmelig gjaldt den ved Glückstadt liggende Brig „Femern", hvor han selv var Chef, lod han Kanonbaadene lægge sig i Frontlinie udenfor Briggen.

Udfor Støren laa Maanedslieutenant Andreas Hinrichsen Groot paa Forpost med Skytbaaden „Lasz ihm so". Da den fjendtlige Styrke nærmede sig, begyndte han Kl. $12^1/_4$ at beskyde den, kraftig understøttet af Kystbatteriet ved Støren, der kommanderedes af Maanedslieutenant Jørgensen. De danske Kanonbaade roede da ud og greb ind med i Kampen. Omtrent en Time varede denne, saa gik Englænderne tilbage til udfor Brunsbüttel, forfulgte et Stykke paa Vejen af den danske Flotille. Efter denne Affaire, hvor Englænderne havde lidt ret betydeligt, holdt de sig rolige i nogen Tid hernede. —

Om end Forholdet til Sverrig var meget spændt, saa var der jo dog endnu ikke i Juli Maaned Krig med denne Magt. Man blev derfor temmelig forbauset over, at en svensk Orlogsbrig „Vänta litet" viste sig i Farvandet mellem Bornholm og Christiansø, hvor den anholdt og opbragte de Fartøjer, som vedligeholdt Forbindelsen mellem Fæstningen og Bornholm.

Guvernøren paa Bornholm, Kommandørkaptajn C. A. Rothe, udsendte derfor en Parlamentær til Briggen for at forespørge om Grunden til dennes Optræden. Den svenske Chef svarede, at han havde Ordre til at opbringe de danske Fartøjer.

Da Guvernør Rothe fik dette Svar, sendte han strax Ordre til Kommandanten paa Christiansø, Kommandørkaptajn H. Munk, at han skulde sørge for at jage Briggen bort. Munk sendte strax 4 Kanonjoller ud under Kommando af Kaptajnlieutenant Hans Emanuel Wulff (født den 4de Marts 1776, senere Overlods, død som Kommandør den 1ste Maj 1857). Under ham kommanderede Maanedslieutenanterne Peter Kisbye Willerup og Erich F. Eller. Den 24de om Formiddagen roede Wulff ud imod den svenske Brig, som skød et løst Skud. Dette besvarede Wulff ved at skyde et skarpt Skud tæt foran om Briggen; denne gav da det glatte Lag mod Jollerne, af hvilke to bleve ramte, og nu begyndte ogsaa Wulff Ilden. I en Times Tid forsattes Kampen, da hejste Briggen Parlamentærflag og sendte et Fartøj for at forespørge, om der var Krig mellem Danmark og Sverrig. Wulff svarede da, at naar Briggens Chef selv havde erklæret, at han havde Ordre til at opbringe danske Skibe, saa maatte han finde sig i at blive jaget bort.

Saasnart den svenske Baad var kommen ombord igjen, holdt Briggen NØ. i for at komme bort. Den satte alle Sejl, lagde Aarerne ud, og da der kom en lille Brise, lykkedes den Kl. 2 at komme udenfor Skudvidde. Wulff opgav dog ikke Jagten; Kl. 3 flovede det igjen, Kanonjollerne roede til af alle Kræfter, og snart kunde Wulff paany begynde Ilden. Der blev saaledes kæmpet en halv Time, idet Briggen svarede tappert. Da friskede det i, Briggen slap bort og stod op ad Karlskrona til, medens Wulff vendte tilbage til Christiansø. Han havde vel faaet nogle Skud i Jollerne, men havde hverken Døde eller Saarede. —

Otto Ferdinand Lütken.

C. J. F. Hedemann.

Den 25de August Kl. 4 om Morgenen gik Lieutenant O. F. Lütken ud med 4 Kanonbaade ad Brunsbüttel til for at rekognoscere, da der laa en betydelig engelsk Styrke udfor Neufeldt. Lütken ankrede ved Brunsbüttel, da han havde set, hvad han skulde, og ventede nu paa Flodtiden for at vende tilbage. Det var en frisk Kuling af NV. Nu lettede 11 engelske Kanonchalupper og stod over imod Brunsbüttel for at angribe Lütken. Denne lettede strax, heftig forfulgt af de engelske Baade. Inde ved Glückstadt laa Lieutenant Hedemann med 3 Kanonbaade. Da han saae Lütkens Signal om at være forfulgt, lettede han øjeblikkelig og roede Lütken i Møde; dog kom han kun langsomt frem, thi han havde baade Vind og Strøm imod.

Kaptajn Kruse havde strax begivet sig ud til en ved Kysten anlagt Skandse Ibenfeldts Batteri. Det lykkedes Lütken at naae ind til dette, her gik Baadene til Ankers i Frontlinie, lagde Masterne og gjorde klar til Kamp. De 11 engelske Kanonbaade kom strax efter op og aabnede Angrebet; da de bleve beskudte fra Kystbatteriet, maatte de trække sig noget tilbage, men vedligeholdt dog en heftig Ild mod vore Kanonbaade, og i hele tre Kvarter holdt Lütken Kampen gaaende mod Overmagten. Endelig Kl. $12^1/_2$ naaede Hedemann op. Lütken lettede strax, og de 7 danske Kanonbaade roede nu dristig ind mod de 11 engelske, som trak sig tilbage. Vinden var imidlertid flovet, og Strømmen satte Englænderne ned mod Ibenfeldts Batteri, hvorfra Kruse nu sendte dem tre Lag, der sikkert har gjort god Virkning, thi Englænderne stræbte af al Magt Sønder over mod den anden Flodbred og søgte saa nær denne, at en af deres Kanonbaade kom paa Grund Kl. $1^1/_2$. To andre Baade lagde sig i dens Nærhed for at hjælpe den, medens de andre 8 dannede Frontlinie lidt længere ude for at dække den mod de Danske. Strømmen havde imidlertid drevet Hedemanns Baade op ad Floden, han roede derfor ind under Land paa Nordsiden for her atter at arbejde sig op; derpaa angreb han paany Englænderne, der bleve tvungne til at forlade deres Stilling ved den grundstødte Baad, hvorefter de samlede sig lidt længere Vester ude. Imidlertid var paa de danske Baade Ammu-

nitionen til de forreste svære Kanoner opbrugt. Hedemann ankrede da for at svaje Agterenden til, men det var umuligt at række Fjenden med Agterkanonerne, og da Vandet nu var faldet saameget, at man ikke kunde komme den engelske Baad nærmere, maatte Hedemann opgive Kampen. Han gik med sine Baade til Ankers mellem Størens Munding og Glückstadt.

Kl. 6 EM. kom en engelsk Brig ind og hen paa Natten endnu en Brig. De arbejdede hele Natten paa at faae deres Kanonbaad flot, hvilket lykkedes henad Morgenstunden. Englænderne gik da tilbage til Cuxhafen; de havde under Affairen faaet endel Døde og Saarede, en af deres Baade var saa forskudt, at den var lige ved at synke. Den maatte kaste sine Kanoner overbord og sætte sig fast paa Grunden ved Cuxhafen. Vore Baade havde Intet lidt. —

Trods Englændernes Blokade af Elben gik Skibsfarten dog ganske livligt langs Hertugdømmernes Vestkyst, især mellem Ejderen og Elben. Man maa jo erindre, at i hine Tider, da man ikke havde Jernbaner, var Søvejen det vigtigste Samfærdselsmiddel. De flade og grunde Farvande her gjorde det vanskeligt for de større engelske Skibe, Fregatter og Brigger, at komme vore Konvojer paa Livet. Englænderne havde derfor samlet en ret betydelig Kanonbaadsflotille, med hvilken de gjentagne Gange søgte at drive vore Kanonbaade bort, uden at det dog lykkedes dem.

For nu at forstærke vor Elbflotille sendtes i August Maaned Sekondlieutenant Rohde fra Dragør med 4 Kanonchalupper; i Store Bælt underlagde han sig Premierlieutenant M. Chr. Klauman, der kom fra Stationen ved Nyborg med 2 Kanonchalupper. Flotillen gik igjennem Ejderen og blev her forstærket med endnu en Kanonchalup under Maanedslieutenant Peter Petersen Sørensen, hvorefter Vejen fortsattes forbi Tønningen og ned langs Vestkysten. Her havde imidlertid en betydelig engelsk Styrke lagt sig, og Klauman ansaae det for rigtigst at se Tiden an. Han gik med sin Flotille ind ved Büsum og ankrede i det snevre Farvand her, idet han lagde sine Baade i Frontorden, saaledes at han var klar til at tage imod et Angreb.

Dette udeblev heller ikke. Den 3die September Kl. 11 FM. kom Englænderne ansættende med 10 store Kanonbaade og 4 armerede Chalupper. De roede ind imod Klaumans Baade, som de nærmede sig paa et halvt Kanonskuds Afstand. Her bleve de imidlertid modtagne med en saa voldsom Ild baade med Kugler og Skraa, at de maatte standse, og der førtes nu paa den korte Afstand en heftig Artillerikamp. Kort efter dennes Begyndelse bleve Englænderne yderligere forstærkede med 3 Kanonbaade, saa der var nu 17 engelske Fartøjer mod de 7 danske. Englænderne haabede derfor at kunne bryde Klaumans sejge Modstand, men de bedroge sig. Efter $4^1/_2$ Timers Kamp havde de faaet en saadan Skade, at de maatte fortrække i største Skynding. Kort efter

H. E. Wulff
som ældre.

sank to engelske Kanonbaade, Resten gik til Ankers $1^1/_2$ Mil Vester ude paa Kanten af Grundene for her at istandsætte den værste Skade, inden de søgte ud paa dybt Vande til de større Skibe, som laa klare til at beskytte dem. De maa sikkert have havt et betydeligt Mandefald. Paa dansk Side var der 7 Døde og 16 Saarede. To Smaajoller vare blevne skudte i Sænk, ogsaa Kanonbaadene havde lidt endel, dog vare de et Par Dage efter atter fuldstændig kampdygtige, og Klauman kunde nu uhindret fortsætte sin Vej til Elben.

Blandt sine Officerer fremhævede Klauman særlig Sekondlieutenant Levin Jørgen Rohde (født den 28de Oktober 1786, afgaaet som Kaptajn i 1821, derefter Havnekaptajn paa St. Thomas, død som Kommandørkaptajn den 2den August 1857) samt Maanedslieutenanterne Morten Quistgaard, Julius Christian Fugl, P. Sørensen og Christian Julius Jacobsen.

Klauman selv udmærkede sig ved sit kolde og rolige Mod. Mange Aar efter sagde en gammel Blankeneser Lods, der havde været med i denne Kamp: „De Klauman, dat was de eerste van Allen. Dat was en stramm Kriegsheld!“ —

Hen paa Efteraaret, da der ventedes flere store Konvojer paa Hjemrejse fra Østersøen, udsendte Falsen adskillige hurtige Rekognosceringsfartøjer fra Fladstrand for at benytte Lejligheden til at hente Priser. I et Par Dage havde Grüner krydset rundt om Læsø, havde saa trukket Baaden paa Land for at lade Folkene faae Hvile og indkvarteret sig i en Bondegaard, paa hvis Tag han posterede en Skildvagt, som over det flade Land havde en vid Udsigt til Søes.

Om Morgenen den 8de September bemærkedes en stor Konvoj, som var kommen temmelig nær til Landet og derfor nu stod Øster paa. I Løb skyndte Grüner og hans Folk sig ned til Stranden, satte Baaden i Vandet og roede ud.

Konvojen var da allerede bleven angreben af Lieutenanterne Tetens, Stricker og Søeborg. Disse havde indhentet en Skonnert, som de entrede. Grüner roede da forbi dem, og efter kort Tid indhentede han en Brig, der var armeret med en 6pundig Kanon. Grüner sad selv til Rors i sin Baad, han havde en stor Bøsse med, som hans Oppasser ladede, og med den besvarede han saa Englændernes Kanonskydning. Hverken han selv eller hans Folk, som alle frivillig vare gaaede ud med ham, brød sig om de engelske Kugler, de roede uforstyrret videre, og da den engelske Besætning opdagede dette, tabte den aldeles Fatningen, saaledes, at da Grüner entrede op, flygtede Englænderne i deres Baade. Endog Besætningen fra et nærliggende Skib flygtede bort.

Grüner bugserede nu sin Prise Vester paa, men det kneb, da den var svært lastet. Heldigvis kom der lidt Brise, saa han kunde sejle, og han satte nu Kursen ind ad Fladstrand til.

Imidlertid var ogsaa den først besatte Skonnert, fra hvilken Besætningen ligeledes var flygtet paa to Mand nær, som toges til Fange, kommen under Sejl, og de to Priser fulgtes nu ad. En engelsk Orlogsskonnert gjorde Jagt paa dem, halede mere og mere ind, og det saae ret farligt ud, thi dens Kugler vandede allerede paa Siden af Priserne.

Lieutenant Rosenørn, der var gaaet ud med Kanonbaaden „Prøven“, var imidlertid kommen nær nok til at yde Assistance. Han angreb Skonnerten, og da denne ikke kunde faa Hjælp fra sine Kammerater, maatte den flygte. De danske Fartøjer kom derefter uantastede ind til Fladstrand med deres to Priser.

Englænderne vilde dog forsøge paa at tage disse tilbage. Den næste Dag kom en engelsk Orlogsbrig og en Skonnert ind mod Fladstrand. Vore Kanonbaade lagde sig imidlertid i Linie paa Rheden, det var ikke muligt for Englænderne at faae Lejlighed til at angribe Priserne, og med Kanonbaadene vilde de ikke binde an; Kl. 9 om Aftenen holdt de bort igjen.

Et Par Dage senere gik Grüner atter ud, ogsaa denne Gang havde han Lykken med sig. Han kom ind i en Konvoj og angreb her en armeret Galease, der hed „Cathrine“, et tidligere dansk Skib. Englænderne forsvarede sig tappert, men Grüner gik som sædvanlig paa uden at ændse Kuglerne. Da han endelig var ganske nær ved Galeasen, blev dennes Besætning greben af Rædsel og flygtede paa to Mand nær, lige som Grüner entrede op over Rælingen. Prisen blev nu med Assistance af Lieutenant Heitmann, som var kommen til, bragt ind til Læsø og sat paa Grund her, for at Englænderne ikke skulde tage den tilbage. Den blev efterhaanden losset, og Ladningen solgtes senere for $2^1/_2$ Mill. Rdlr. Det var altsaa et godt Bytte, Grüner her havde gjort. Intet Under, at Flotillens Officerer paa mange Maader hædrede ham. —

Nede udfor Rone-Klint ved Indløbet til Præstøfjord laa paa Rheden ved Hesteskoen nogle Handelsskibe, der skulde op til Kjøbenhavn. For at dække dem mod de engelske Skibe, der krydsede udenfor, havde Kaptajnlieutenant O. F. Rasch, som havde Kommandoen paa Ulfshale Stationen, ladet Maanedslieutenant Erik Horn tage Post ved Hesteskoen med 2 Kanonjoller. Om Aftenen ved Solnedgang den 14de September kom nogle Rofartøjer i Sigte ude paa Grunden Normandshage. Kanonjollerne lettede strax og toge Post noget længere ude, hvorefter Lieutenant Horn sendte et Patrouillefartøj ud. Dette blev angrebet af en Chalup og maatte trække sig tilbage, medens Englænderne bleve viste af ved et Par Skud fra Kanonjollerne. I en halv Times Tid var Alt nu roligt, men da kom pludselig tre svære armerede Chalupper roende ind mod Kanonjollerne, som dog i Tide opdagede dem. Det havde aabenbart været Englændernes Hensigt at entre disse, men de fik nu en saadan Modtagelse fra Horns Kanoner, at de hurtigst muligt maatte fortrække med et betydeligt Mandefald, og snart vare de tabte af Syne i Mørket. —

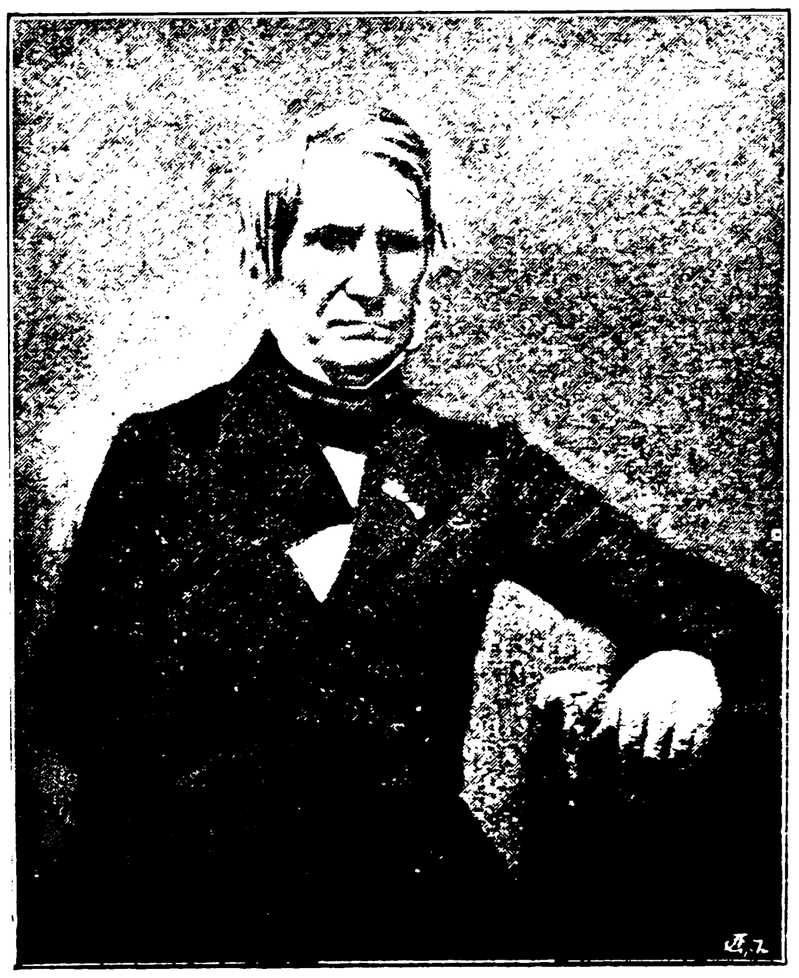

L. J. Rohde
som ældre.

Uagtet Krigen med Sverrig først den 3die September blev officielt erklæret, indtraadte dog Fjendtlighederne forinden, og der forefaldt saaledes ved Indgangen til Sundet enkelte Affairer, som vi nu skulle beskrive. Kommandoen paa Helsingørs Station førtes af Premierlieutenant Lorentz Lorck (født den 16de Februar 1781, død i Vestindien som Kaptajnlieutenant den 19de Juni 1820). Tillige laa her en saakaldet Raketdivision under Divisionsadjutant v. Schumacher. Den 1ste September kom en betydelig Konvoj

sejlende tæt langs den svenske Kyst. Lorck gik da ud med hele sin Styrke og lagde sig paa Lappegrunden, hvorfra han beskød Konvojen, der blev dækket af den engelske Fregat „Camilla“ og 3 svenske Kanonbaade. Afstanden var imidlertid for stor og Skydningen uden Virkning. At gaa ud med Kanonbaadene ansaae Lorck ikke for tilraadeligt, da det blæste frisk, og der gik en haard nordgaaende Strøm. Han sendte derfor nogle armerede Fartøjer afsted for at prøve paa at skære nogle Skibe ud af Konvojen. Disse Fartøjer vare allerede naaede godt over ad Sverrig til, da 3 svenske Kanonbaade gik imod dem, hvorfor Lorck sendte 3 af sine Baade og 2 Raketfartøjer ud mod Svenskerne. Efter en kort Kamp trak disse sig tilbage til deres Hovedstyrke, som 8 Baade i Tallet havde lagt sig i Linie lige Norden for Helsingborg. Under selve Kampen havde imidlertid den armerede Sejlbaad „Helsingør“ opjaget en svensk Galease, som for ikke at blive tagen satte sig fast paa den svenske Kyst. Besætningen paa „Helsingør“ entrede den og stak Ild paa den, saaledes at den brændte op, uden at Svenskerne prøvede paa at forhindre det. Konvojen var imidlertid sluppen forbi, der var ikke mere at udrette, Lorck gik derfor ind til Helsingør igjen.

Om Aftenen den 4de Oktober opdagede man ovre i Helsingør, at en svensk Kanonskonnert og 2 Kuttere vare gaaede ind i Höganæs Havn. Lorck mente, at han kunde overrumple dem om Natten, hvorfor han lod Lieutenant Skibsted løbe ud med 4 Kanonbaade og 4 armerede Smaafartøjer, medens Lorck selv fulgte efter med 8 Kanonbaade. Det var en kulsort Nat, og det kneb med at finde Vej. Endelig var man udenfor Höganæs, og saa tyst og stille som muligt roede nu de 4 Smaafartøjer ind ad Havnen til. Ikke en Lyd hørtes inde i denne, saa de Danske troede, at Svenskerne sov de Retfærdiges Søvn. Men disse havde tværtimod havt Øjnene med sig, og lige som Baadene kom ind i Havnemundingen, knaldede Svenskernes Kanoner og sendte en Regn af Kartæsker ud over Baadene, der skyndsomst maatte vende om. Overrumplingen var saaledes mislykket; Skibsted vilde da forsøge et aabent Angreb, men Lodsen erklærede, at han ikke kunde paatage sig at bringe Kanonbaadene igjennem det snevre Løb, saa længe han ikke kunde se et eneste Mærke paa Land. Skibsted roede derfor ud til Lorck, der havde taget Post en Fjerdingvej sydligere for at dække Skibsted mod de svenske Kanonbaade fra Helsingborg, hvis disse skulde finde paa at løbe ud.

Da det begyndte at dages, kom der virkelig 3 svenske Kanonbaade ud. Lorck angreb dem strax, de tyede da ind under Kystbatterierne, hvor de laa i Sikkerhed. Lorck satte nu Kursen hjem efter, idet han gik over under den danske Kyst, hvor Strømmen løb mindre haardt. Roningen var imidlertid anstrengende nok, først henad Kl. 2 havde Lorcks Baade tilbagelagt de to Mile ned til Hellebæk. Her lod Lorck Baadene ankre, for at hans Folk kunde hvile ud efter den anstrengende Nat og desuden faae lidt i Livet. Medens Folkene skaffede, kom nu hele den svenske Flotille, 16 Baade, ud fra Helsingborg og lagde sig i Linie et Stykke ude i Sundet, omtrent midtvejs i Farvandet og langt udenfor Skudvidde. Her aabnede de nu en heftig Ild, som Lorck imidlertid ikke ændsede; da han saae, at Svenskerne ikke kom nærmere, lod han sine Folk ganske rolig skaffe videre, og først, da de vare færdige, gav han Ordre til at lette. Klokken var da næsten 3, og nu roede han med sine 12 Baade ind mod Svenskerne. I omtrent $1^1/_2$ Time kæmpedes der fra begge Sider, men Kl. $4^1/_2$ havde Svenskerne faaet nok. De satte Sejl og flygtede Nord paa ind under Batterierne ved Wiken. Lorck

kunde nu uforstyrret fortsætte sin Hjemfart til Helsingør; hans Baade havde i Kampen faaet 1 Død og 2 Saarede.

Endelig havde han den 28de November en lille Affaire, idet han med sin Flotille beskød en engelsk Konvoj, der stod Sundet ud. Da Handelsskibene vare slupne forbi, ved hvilken Lejlighed flere havde faaet endel Skade, blev Lorck angreben af Konvojens Bedækning, 2 Fregatter og 3 mindre Skibe, hvortil havde sluttet sig 8 svenske Kanonbaade. Lorck maatte da gaa tilbage og lægge sig ind under Kronborgs Kanoner.

Det var jo for saa vidt ikke store Resultater, som Lorck naaede i disse Kampe. Men han holdt idelig Fjenderne i Aande, og disse vare ikke glade, naar de skulde bringe deres Konvojer forbi Helsingør, de vidste, at de herfra vilde faae en mindre behagelig Hilsen. —

I et Par Aar havde nu Premierlieutenant E. Blom kommanderet Stationen paa Samsø. I Begyndelsen af Oktober var han med et Rekognoscerfartøj gaaet ned i Store Bælt, hvor han traf en Konvoj, som han fulgte efter for at faae Lejlighed til at falde ind i den. Den havde lagt sig til Ankers under Fyenshoved, medens Blom havde lagt sig under Refsnæs for herfra at passe den op under Forbifarten. Den 8de lettede Konvojen og stod Nordøst i; ved Middagstid faldt det i med Tykning, og det lykkedes nu Blom at snige sig ind i Konvojen. Uheldigvis stødte han lige paa en Orlogsbrig, der strax gav sig til at jage ham. Blom bjergede da sine Sejl, roede lige op i Vindøjet og var snart borte for Briggen. Saa satte han atter Sejl og fik da fat paa en svensk Koffardibrig. Denne sendte ham et Par Falkonetskud; men Blom roede ind paa den, sendte den et Skud fra sin Falkonet og tillige en Geværsalve, hvorpaa Svenskerne raabte, at de overgave sig. Blom gik nu med Halvdelen af sit Mandskab over paa Briggen, medens han lod sin flinke Kvartermester, en Normand ved Navn Jens Jacobsen, tage Kommandoen af Rekognosceringsbaaden. Strax efter klarede det imidlertid op, Blom saae da, at den Orlogsbrig, han før var sluppen bort fra, laa lige tæt i Læ. Nu maatte Blom se at komme bort; han satte strax Kursen ind mod Land, men Briggen, som havde set, at det svenske Konvojskib var taget, sendte ham en heftig Ild baade med Kugler og Skraasække, hvilke dog gik for højt. Der blev da sendt 5 Barkasser ud efter ham, men Blom slap fra dem. Imidlertid kom der flere engelske Orlogsmænd til, og Blom havde da intet andet Valg end at sætte Prisen paa Land, lige under Kystbatteriet paa Refsnæs. Her var man klar til at tage mod Fjenden, og da den engelske Orlogsbrig kom nær nok, blev den modtagen af en saadan Ild fra Batteriet, at den skynd-

Lorenz Lorck.

somst søgte ud igjen. Samtidig havde nogle engelske Rofartøjer søgt at komme ind til Prisen, men de bleve i en Haandevending fordrevne af et opkjørt Feltbatteri. Englænderne maatte da lade Prisen blive staaende; et Par Dage efter blev den tagen af Grund og bragt ind til Kallundborg. Ved sine flinke Manøvrer havde Kvartermester Jacobsen bjerget Rekognoscerfartøjet. —

Sidst paa Aaret laa Kaperen „Grevinde Danneskjold“ i Helsingørs Havn. Dens tappre Fører, Jens Lind, fik derfor at vide, at der laa en svensk Konvoj til Ankers ovre under Landskrona. Han gik da sent om Aftenen den 19de December ud med en Baad med en Snes Mand i og søgte omkring Hveen ind i Konvojen. Et Par Gange blev han jaget bort af svenske Orlogsmænd, men endelig lykkedes det i Nattens Skjul at slippe ombord paa en Galease. Dens Besætning blev sendt ned om Læ, hvorpaa Lind tog hele sit Mandskab ombord paa Galeasen og satte Sejl paa denne, efter at han havde fortøjet sin egen Baad agter.

Allerede var han kommen et lille Stykke Vej bort fra Konvojen, da Galeasen blev indhentet af en svensk Barkas, bemandet med 2 Officerer og 40 Mand. De lagde til paa Siden af Galeasen for at entre, men Lind forsvarede sig tappert; tre Gange prøvede Svenskerne paa at komme ombord, ligesaa ofte bleve de slaaede tilbage. De lode sig da drive et Stykke agterud for at puste lidt; da de saa atter nærmede sig, kappede Lind Fangelinen paa sin egen Baad og lod den drive i det Haab, at Svenskerne vilde opholde sig med at tage den. De lode sig imidlertid ikke narre, men roede paany løs paa Galeasen. Længe blev der nu kæmpet baade med Huggerter og Geværer; fem Gange havde Svenskerne faaet Fodfæste paa Rælingen, ligesaa ofte bleve de drevne tilbage. Af Linds Mandskab faldt 3 Mand, deriblandt hans egen Broder; men 8 Svenskere faldt, og flere saaredes. I en hel Time holdtes denne Kamp gaaende, da opgave Svenskerne den og søgte tilbage. Lind bragte saa sin Prise ind til Helsingør.

Denne Mand havde iøvrigt tidligere gjort sig bemærket ved sin Tapperhed. En Gang havde han som Fører af Kaperskonnerten „Cort Adeler“, paa hvilken Gustav Grüner, den senere Maanedslieutenant, var Styrmand, paa Helsingørs Rhed afslaaet et Angreb af flere stærkt bemandede engelske Barkasser, der vilde entre Skonnerten. I Efteraaret 1808 gik Lind ud med en lille Færgejolle med 9 prøvede Folk, alle Skibsførere eller Styrmænd, deriblandt Grüner. De gik op til Læsø og kom her ind i en stor Konvoj, hvor Lind angreb en Brig, der var armeret med 6 12pundige Karronader og 4 Haubitser. Briggen sendte et Lag ud over den lille Jolle, som dog ingen Skade tog, da Skuddene gik for højt. Øjeblikket efter var Jollen paa Siden, 7 Mand entrede op, Lind selv med en Mand blev liggende i Jollen for at holde Tilbagevejen aaben.

Englænderne, bevæbnede med Haandpigge, hvis Jernspidser de havde glødet, stormede nu løs mod de entrende Danske. Da disse trak deres Pistoler, vege dog Englænderne tilbage, de Danske kom over Rælingen og gik nu løs paa Englænderne med deres Huggerter, med hvilke de fik Haandpiggene slaaet ud af deres Modstanderes Hænder, hvorefter de fik Briggens Besætning overmandet.

De engelske Orlogsskibe, der havde set, at det kun var en lille Jolle, som havde angrebet Briggen, havde ikke ændset dette Angreb. Men da nu Lind var kommen ombord og strax satte Kursen ind mod Land, saae de, at Briggen maatte være tagen.

En engelsk Orlogsbrig gjorde nu strax Jagt. Prisen sejlede imidlertid godt, snart var den inde under Grundene, hvor Orlogsbriggen ikke turde følge den. Dagen efter lykkedes det at bringe Briggen til Hals. —

Vi vende os nu til Norge. Galeasen „Lucia“, der var bleven tagen af den engelske Brig „Appelles“, havde den 2den Januar forladt Winga med en Lieutenant Claiton og 6 engelske Matroser ombord. Af sydvestlige Storme var den dreven op under Norske Kyst, og for at bjerge sig maatte Lieutenant Claiton søge Ly indenfor Sandøen, hvor han ankrede ved Solnedgang den 6te Januar. For sent opdagede han, at den norske Brig „Lougen“ laa til Ankers i Sandøsund.

En af de paa Galeasen efterladte Norske raabte nu om Hjælp. Chefen for „Lougen“, Kaptajnlieutenant C. Grove, sendte strax 2 armerede Baade derhen under Kommando af Sekondlieutenant N. Grove. Englænderne maatte naturligvis strax overgive sig. —

Forholdet til Sverrig blev mere og mere spændt. Man samlede derfor efterhaanden en forholdsvis betydelig Kanonbaadsstyrke ved Hvaløerne, hvor Kaptajn Fasting overtog Kommandoen i August. Fjendtlighederne medførte imidlertid kun nogle ubetydelige Skærmydsler.

Sekondlieutenant Løvenskiold laa paa Station ved Røed paa Søndre Sandø, da han den 18de September om Formiddagen bemærkede et svensk Rekognoscerfartøj styrende Vester ud mellem Koster og Langø. Han sendte derfor 2 armerede Lodsbaade ud under Maanedslieutenant Wilhelm Dahl for at jage Svenskeren bort. Da denne opdagede de norske Smaabaade, gjorde han strax Jagt paa dem, og Dahl holdt da hen mod Tislerne for at lokke Fjenden længere fra Landet. Imidlertid havde Løvenskiold faaet to andre Lodsfartøjer klare, selv gik han ud med det ene, Sekondlieutenant H. G. Sneedorff med det andet for at komme Dahl til Hjælp. De holdt over mod Tislerne og kom ind mellem Fjenden og Land, saaledes at et Tilbagetog blev afskaaret for ham. Dahl roede nu med sine to Baade løs paa Svenskeren, løb ham Kl. $1^1/_2$ agten om og begyndte en livlig Geværild, som af Svenskeren besvaredes med Kartæsker fra hans Falkonetter og med Geværer. Strax efter kom Løvenskiold og Sneedorff til, Svenskeren blev da entret og efter en kort Kamp tagen. Han havde 2 Saarede, medens de Norske havde 1 Mand haardtsaaret. I det Samme kom et andet svensk Rekognoscerfartøj ud fra Langøen. Strax blev der gjort Jagt paa det, og det flygtede da ind ad Strømstad til.

Det erobrede Fartøj bragtes nu ind til Røed, og da man kort efter fik at vide, at den anden Svensker atter havde viist sig i Farvandet, bleve Lieutenant Sneedorff og Maanedslieutenant Natvig den 20de September beordrede til at løbe ud med to

armerede Lodsbaade. Kl. $8^1/_2$ om Morgenen gik de ud med frisk nordlig Brise, og Kl. 11 opdagede de Svenskeren inde i Koster Sundet. Ved en forstilt Flugt lokkede Sneedorff ham ud; da han var langt nok ude, saaledes at Sneedorff kunde afskære ham fra Sundet, gik begge de to norske Fartøjer løs paa Fjenden under Geværsalver. Svenskeren svarede med Haubitser og Geværer, strax efter satte han imidlertid Kursen lige ind paa Landet, hvor Besætningen paa en enkelt Mand nær flygtede ind og op mellem Klipperne. De Norske besatte strax Rekognoscerfartøjet, men Svenskerne aabnede da en vedholdende Geværild fra deres dækkede Stilling oppe paa Fjeldet.

Sneedorff og Natvig gik da med de fleste af deres Folk ligeledes i Land. De stormede op ad Fjeldet og begyndte her at beskyde Svenskerne. Disse flygtede, idet de efterhaanden bleve drevne fra den ene Stilling til den anden, indtil de endelig joges fuldstændig paa Flugt.

Oppe fra Fjeldet havde imidlertid Sneedorff lagt Mærke til en Skonnert, som han først havde antaget for et Handelsskib, men da den havde krydset sig noget nærmere, syntes Sneedorff, at dens Udseende blev ham noget mistænkelig. I en Hast lod han nu sine Folk indskibe sig. Medens Kampen havde staaet i Land, havde de tilbageblevne Normænd faaet det landsatte erobrede Fartøj flot, og Sneedorff krydsede nu paa med alle tre Fartøjer. Da de vare naaede udenfor Kosterskærene, var Skonnerten allerede paa Skud og begyndte en vedholdende Ild, idet den samtidig med Sejl og Aarer forcerede ind paa de norske Baade. Da man inde fra Røed opdagede den Fare, hvori Sneedorff svævede, sendtes først Maanedslieutenant Falch ud med en armeret Lodsbaad og strax efter Lieutenant Løvenskiold med to Kanonchalupper. Under Aarer og Sejl skummede disse afsted, snart kunde de række Skonnerten, der allerede var saa nær ved Baadene, at den kunde beskyde disse med Skraa. Da Kanonchalupperne kom til, opgav den strax Forfølgelsen og holdt bort i østlig Retning; Normændene fik saaledes deres Prise ind, uden at de havde lidt det ringeste Tab, uagtet Skraakuglerne havde suset dem om Ørerne.

H. G. Sneedorff
som ældre.

I sin Indberetning fremhævede Kaptajn Fasting særlig Sekondlieutenant Hendrik Gerner Sneedorff (født den 23de Oktober 1793, afgaaet 1827, senere Inspektør ved Øresundstolden, død som Kommandørkaptajn den 7de Maj 1883) for hans udviste Tapperhed og Konduite. —

Den 25de Oktober krydsede Anders Christophersen med Kaperen „Den vejvisende Paket“ udfor Egersund. Her opdagede han en engelsk Koffardibrig, som han strax satte efter. Den flygtede udefter, men Kaperen kom nærmere og nærmere, indtil Christophersen pludselig opdagede, at Englænderen var en maskeret Orlogsbrig, der havde lokket ham i en Fælde. Han satte da strax Kurs for Landet, som nu var 7 à 8 Mile borte, Briggen forfulgte ham, den halede efterhaanden ind paa Kaperen, og 1 Mil fra Kysten begyndte

Englænderne Skydningen, først paa lang Afstand, men sluttelig paa Geværskuds Hold. Selv havde Christophersen taget Roret, alle sine Folk havde han sendt ned under Dæk, kun en enkelt Mand, Matros Michael Jakobsen, var bleven oppe hos ham for at haandtere Sejlene. Kaperen kneb tæt til Vinden, saaledes at Briggen et Par Gange maatte vende for at holde Luven. Det saae næsten ud, som om Christophersen skulde undslippe. Da blev pludselig paa en Gang Kaperens Klyverstander og dens Gaffel nedskudte. En af dens Folk, Abraham Jakobsen, sprang op fra Lasten for at hjælpe med til at faae Skaden udbedret, men blev strax saaret i Benet af en Geværkugle. I det næste Øjeblik var Briggen — det var „Lion“, Kaptajn Fernholt — paa Siden af Kaperen, som saa maatte overgive sig. Englænderne behandlede den fangne Anders Christophersen med den største Høflighed paa Grund af hans sejge Mod. Kaperen blev bragt over til Leith, men Christophersen og hans Folk bleve meget snart udvexlede. —

Sidst i November krydsede Kaptajnlieutenant Magnus Lütken (født den 15de November 1782, død som Kontreadmiral den 11te April 1847) med Briggen „Alsen“ udenfor Christianssand. Ved Daggry den 26de, da han var omtrent 4 Mile til Søes, Sønden for Flekkerø, opdagede han en fjendtlig Konvoj temmelig tæt ved, og samtidig saaes en Orlogsbrig oppe til Luvart, hvilken viste sig at være „Allart“, Kaptajnlieutenant Brinck-Seidelin. Vinden var ØNØ., Bramsejlskuling. Konvojens Bedækning, 1 Linieskib og 1 Brig, var allerede passeret og befandt sig nu $^1/_2$ Mil i Læ af de norske Brigger. Begge Briggerne styrede da ind i Konvojen. „Alsen“ naaede først et fuldrigget Skib „Headly Grove“, som strax strøg Flaget. Lütken sendte et Fartøj ombord med Prisebesætning, og da Fartøjet kom tilbage med nogle af det engelske Skibs Besætning som Fanger, fortsatte „Alsen“ sammen med „Allart“ Jagten, ved hvilken endnu tre Brigger bleve tagne. Priserne bleve beordredre til strax at sætte Kurs mod Land.

Imidlertid havde de to engelske Krigsskibe opdaget, hvad der gik for sig. De drejede strax til Vinden og under Pres af Sejl krydsede de op mod de norske Brigger, som nu satte Kurs indefter. Man blev da opmærksom paa, at „Headly Grove“ pludselig faldt af for Vinden ned i Retning af Konvojen. Der maatte være noget Galt paa Færde der ombord. Lütken, som kun var $^1/_2$ Fjerdingvej fra det, var snart paa Siden. Det maatte paany dreje til, og det viste sig nu, at det tilbageblevne engelske Mandskab, der var den norske Prisebesætning betydelig overlegen i Antal, havde overmandet denne, og Styrmanden havde endog med et Pistolskud saaret en norsk Matros. Snart var der bragt Orden til Veje, Kursen fortsattes saa ind ad Land til. Da den agterste af Priserne var $1^1/_2$ Mil fra Ryvingen, var Linieskibet endnu over en Mil længere ude. Det opgav nu Haabet

Magnus Lütken.

om at bjerge sine Skibe, hvorfor det holdt tilbage til Konvojen. Mørket faldt imidlertid paa, først den næste Morgen kom Briggerne med deres Priser ind til Kleven. —

Nøden og Elendigheden i Norge vare efterhaanden voxede i en betænkelig Grad. Det skortede paa Proviant til Briggernes og Kanonbaadenes Besætninger, det skortede paa Udredningsgjenstande, Ammunition, Penge, kortsagt Alt. Freden i Kiel, i Januar 1814, bragte jo ikke Fred for Norge, der ikke godvillig vilde finde sig i Afstaaelsen til Sverrig. Norges Regent, Prinds Christian Frederik, udraabtes til Konge og erklærede at ville fortsætte Krigen med Sverrig. Imidlertid tilbød han de Søofficerer, der ønskede det, at vende tilbage til Danmark, og som Følge deraf nedlagde Kontreadmiral Otto Lütken den 12te April 1814 den Kommando, han siden 1810 med saa stor Hæder og Dygtighed havde ført over Norges Søværn. Han havde havt store Vanskeligheder at kæmpe med og havde dog forstaaet at holde den lille norske Sømagt i en saadan Stand, at den ofte havde indgydt Fjenden Respekt. Lütken, der var født den 1ste December 1749, døde som virkelig Admiral den 21de December 1835. De videre Begivenheder i Norge, Christian Frederiks Frasigelse af Kronen, Norges Forening med Sverrig, ligge jo udenfor vort Emne. Derimod maa vi endnu en Gang vende os mod Syd, til Elben, hvor de sidste Krigsbegivenheder fandt Sted.

Otto Lütken.

Mere og mere vaklede Napoleons Throne. De mod Frankrig allierede Magter gjorde den sidste Anstrengelse for at knuse den mægtige Mand, for hvem Europa i Aarevis havde skjælvet. Et forenet svensk-russisk-preussisk Hærkorps trængte op mod Holsten for ogsaa at bryde Danmarks Modstand.

Holsten blev hurtig rømmet, kun Fæstningen Glückstadt holdt sig endnu, og da der den 13de December 1813 blev sluttet en 14 Dages Vaabenstilstand i Kiel med Kronprindsen af Sverrig, blev Glückstadt udtrykkelig undtagen herfra, da det var de Allierede om at gjøre at faae denne Fæstning i deres Magt inden Fredsslutningen.

Allerede i Begyndelsen af December var Fjenden begyndt at rykke imod Glückstadt. Den 5te December erklærede Kommandanten, Generalmajor H. J. von Czernichow, Byen i Belejringstilstand, og den 11te December var Byen fuldstændig indesluttet, fra Landsiden af 10.000 Mand under den svenske Generalmajor Gustav von Boye, medens fra Søsiden en engelsk Styrke under Kaptajn Arthur Farquhar, bestaaende af Fregatten „Désirée“, 4 Brigger og et betydeligt Antal Kanonbaade fuldstændiggjorde Indeslutningen.

Den Søstyrke, som General Czernichow raadede over, var altfor ringe til at kunne binde an med Englænderne. Foruden Briggen „Femern“ var der kun Kanonbaaden „Wardøehuus“, 5 Kanonchalupper og nogle Smaafartøjer. Vor Flotille blev derfor den 24de December lagt ind i Glückstadts smalle Havn, og Matroserne anvendtes derefter paa Fæstningens Volde, hvor de vare til større Nytte, da den Styrke, der var efterladt i Glückstadt, var yderst ringe og ikke af den bedste Beskaffenhed.

Som rimeligt var, bleve Søofficererne og Søfolkene anvendte ved de Kanoner, der vendte ud mod Elben. Kaptajn Kruse tog selv Kommandoen paa den vigtige Holstein-Bastion, som bestrøg Havneindløbet. Da han herfra den 27de December ledede Ilden imod Belejrerne, fik han Benet knust af en Kugle og døde tre Dage efter.

Fjendens heftige Bombardement bragte General Czernichow til at kapitulere den 5te Januar. Den 7de blev Kaptajn Kruse begravet med militær Honnør. General Boye og en Mængde svenske Officerer fulgte efter Kisten, der bares af svenske Underofficerer, og Svenskerne hædrede paa den smukkeste Maade deres faldne Fjende. Kruse var iøvrigt den eneste Officer, der saaredes under Belejringen. Efter Fredsslutningen bleve dog de i Havnen liggende Skibe den 26de Januar tilbageleverede sammen med selve Fæstningen.

I Kiel sluttedes Freden den 14de Januar 1814 baade med Sverrig og England. Til Sverrig afstodes alle Rettigheder paa Norge, hvorimod vi jo fik Svensk-Pommern og Rygen, der ved den senere Fred med Preussen byttedes mod Hertugdømmet Lauenburg, som Preussen saa tog tilbage et halvhundrede Aar senere. Ogsaa med Rusland sluttedes der Fred i Aarets Løb.

Saaledes var nu den ulykkelige Krig endt, ulykkelig i sin Begyndelse, ulykkelig i sin Slutning. Men selve Krigen havde dog viist, at den gamle Aand ikke var uddød i det dansk-norske Søværn, der med sine smaa Midler havde vidst at tilkæmpe sig Folkets Beundring og Fjendens Agtelse. I 4 Aarhundreder havde Danske og Normænd kæmpet under det samme Flag. Nu var det forbi, Norge havde vundet en selvstændig Stilling, fik nu et selvstændigt Søværn, og de fleste norskfødte og enkelte i Norge indlevede danskfødte Officerer sluttede sig til dette. Ved mange af disse, som ikke i Tide

kunde faae indhentet deres ligefremme Afsked fra den danske Marine, finde vi anført følgende Bemærkning: „Udslettet af Listen over de Kgl. danske Søofficerer“. Men hvad der ikke kan udslettes, det er den Hæder, hvormed de fleste af disse Officerer havde bedækket sig under Kanonbaadskrigen, og det er for at hædre deres Eftermælle, at vi saa udførlig have dvælet ved alle denne Krigs mange spredte Enkeltheder.

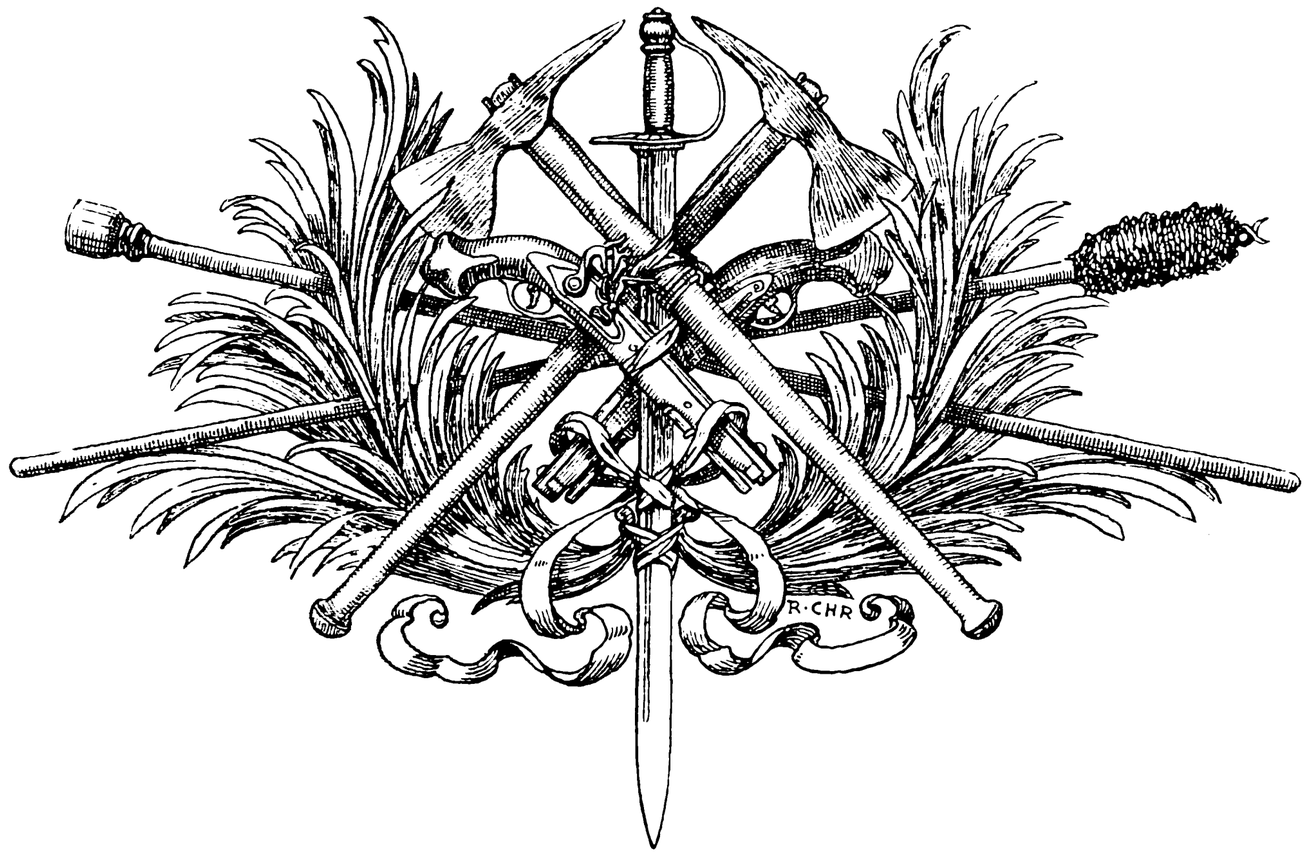

Iniada.

Paa Kysten af det Sorte Hav, ret Øst for Adrianopel og 15 Mile Nordvest for Indløbet til Bosporus ligger den lille tyrkiske Landsby Iniada. Der fandtes her under den russisk-tyrkiske Krig 1828—1829 et Kanonstøberi og et Hoveddepot, hvorfra de tyrkiske Havnestæder forsynedes med Skyts og Ammunition. For at beskytte dette Sted havde Tyrkerne anlagt 7 stærke Skandser langs Kysten, nogle nede ved selve Strandkanten, andre oppe paa Skraaningerne.

Admiral Greig, som kommanderede den russiske Sortehavsflaade, besluttede da at rette et Stød mod dette vigtige Punkt. Han landsatte derfor et Par Mil Norden for Iniada en Landgangsstyrke paa 1800 Mand med 2 Feltkanoner, som skulde angribe Iniada inde fra Land, medens Flaaden samtidig skulde bombardere de tyrkiske Skandser fra Søen.

Oberst Burnot, der kommanderede Landgangsstyrken, fandt imidlertid Vejene af en saa slet Beskaffenhed, at han maatte sende sine 2 Kanoner ad en betydelig Omvej, som var mere fremkommelig. Det viste sig da ogsaa, at disse Kanoner naaede ned til Iniada længe førend den øvrige Styrke.

Saasnart Admiral Greig havde faaet Tropperne i Land, var han selv lettet med Flaaden, stod derefter ned mod Iniada og ankrede her den 19de August 1829 om Morgenen. Han vilde her afvente Landtroppernes Ankomst, inden han begyndte Kampen.

Snart efter saae han Kosakker inde paa Højderne bag Iniada; det var Eskorten for de to Kanoner, og Admiralen antog derfor, at alle Landtropperne vare naaede frem, saaledes at Angrebet kunde foretages med forenede Kræfter.

Han lod nu en Fregat løbe tæt ind og ankre udfor den yderste Redoute, hvorefter Ilden blev aabnet mod denne. Et Par Bombarderskibe begyndte at kaste Granater ind i den næste Redoute. Lidt længere fra Kysten ankrede den øvrige Flaade paa Linie og beskød Skandserne.

Læserne ville maaske spørge: Hvad vedkommer dette egentlig os? De skulle strax faae Svaret paa dette Spørgsmaal.

Admiral Greig havde lagt Planen saaledes, at saasnart Landtropperne gik løs paa Skandserne inde fra, skulde Flaadens Fartøjer med et Landgangskorps søge at komme i Land, for at Tyrkerne kunde blive angrebne fra begge Sider paa en Gang.

Kommandoen over Landgangsfartøjerne var overdraget en dansk Søofficer, Premierlieutenant Ulysses Dirckinck-Holmfeld, som gjorde Tjeneste paa den russiske Flaade. Han havde allerede ved flere Lejligheder viist sig som en tapper og dygtig Officer, ellers havde vel heller ikke Admiralen valgt en Udlænding til et saa ærefuldt Hverv.

Angrebet fra Landsiden udeblev dog, thi endnu var, som vi jo vide, Oberst Burnot ikke naaet frem. I sin Utaalmodighed besluttede da Admiralen at vove Landgangen, hvorfor han lod hejse Signal herom.

Baadene havde allerede i nogen Tid ligget klare. Da nu Signalet fløj op, gav Lieutenant Dirckinck strax Ordre til at ro væk.

Selv roede han i Spidsen med sit Fartøj, hvori der var ialt 15 Mand. De øvrige Baade fulgte vel efter, men roede ikke saa hurtig, snart var han derfor langt foran de Andre.

Tyrkerne i den nordligste Skandse rettede nu hele deres Ild mod den forreste Baad, Kuglerne haglede ned omkring den, dog ramtes den ikke. Dirckinck roede uforsagt videre, satte Baaden lige op paa Stranden og sprang strax i Land med sine Folk, der nu med opplantet Bajonet og under et kraftigt Hurra stormede løs paa Skandsen.

Udenom Skandsen var der en temmelig dyb, men tør Grav. Uden at betænke sig sprang Dirckinck og hans Folk ned i den, hvorefter de entrede op ad Volden. Til deres Forbauselse bleve de ikke beskudte. Tyrkerne vare nemlig blevne saa imponerede over det dristige Angreb, at de, uagtet der var henved 200 Mand i Skandsen, havde forladt deres Kanoner og nu i vild Flugt styrtede ud af Skandsen. Da Dirckinck kom op paa Brystværnet, saae han netop de sidste af Tyrkerne forsvinde ud gjennem Porten.

Dirckinck halede strax det tyrkiske Flag ned, hvorved Tyrkerne i de andre Skandser bleve opmærksomme paa, at det nordligste Batteri var faldet i Russernes Hænder. De rettede da deres Ild mod dette Batteri; flere Granater sprang i det, af Dirckincks 15 Mand bleve de 5 saarede. Han fik dog nogle af Skandsens Kanoner rettede mod Tyrkerne og med sine 10 Mand besvarede han nu Ilden efter bedste Evne.

Nu vare dog de øvrige Fartøjer naaede ind. Da Dirckinck havde faaet alle sine Folk samlede, ordnede han dem til Angreb paa den næste Skandse. I vildt Løb gik det løs paa denne, ogsaa den blev stormet og tagen, hvorefter Kanonerne rettedes mod de flygtende Tyrkere.

Paa denne Maade gik det fra den ene Skandse til den næste. Blandt Tyrkerne var der opstaaet en vild Panik, i Løbet af et Par Timers Tid vare alle syv Skandser erobrede. Kun i den sidste, sydligste Skandse havde Tyrkerne givet sig Tid til at fornagle Kanonerne, dog var det gjort i saadant Hastværk, at Dirckinck strax fik enkelte Kanoner i brugbar Stand igjen, saaledes at han kunde give Tyrkerne en varm Afskedshilsen med paa deres vilde Flugt.

I Skandserne havde der været en Besætning paa 2000 Mand. Disse havde Dirckinck forjaget med sine 150 Mand og ved samme Lejlighed gjort et Bytte af 30 Kanoner og 2 Morterer. Han nøjedes ikke hermed, idet han endog forfulgte Fjenden et Stykke Vej ind i Landet, ved hvilken Lejlighed en Fane blev tagen.

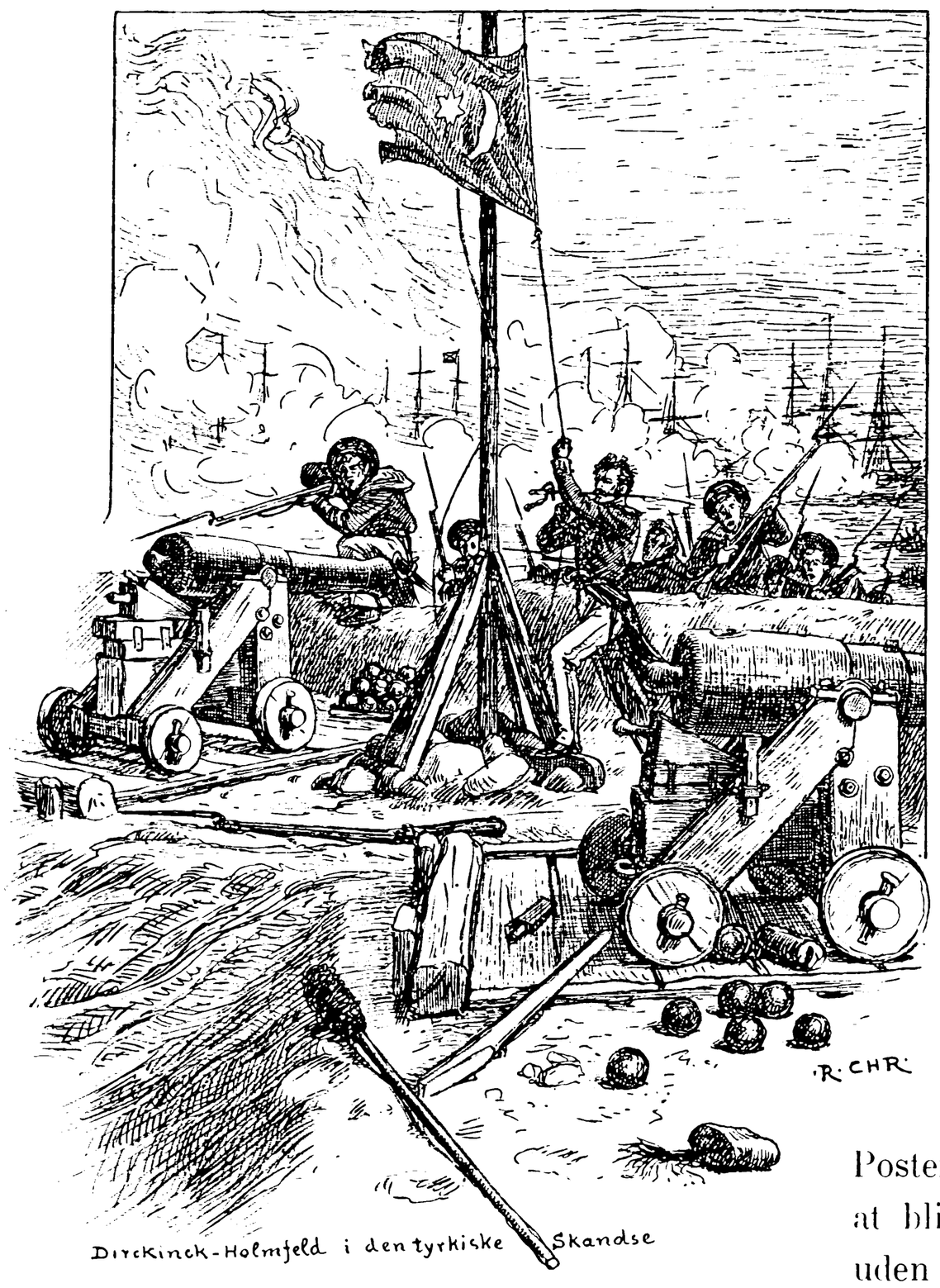

Dirckinck-Holmfeld i den tyrkiske Skandse

Dirckinck fordelte nu sine Folk i de syv Skandser, idet han tillige sendte Bud ombord efter Forstærkning: thi kun $1^1/_2$ Mil derfra, inde i Landet, var der en befæstet tyrkisk Lejr med en Besætning af 5000 Mand. Han maatte derfor være belavet paa, at Tyrkerne i Nattens Løb mulig vilde gjøre et Forsøg paa at tilbageerobre Værkerne.

Selv havde han taget Post i den midterste Skandse, som var vigtigst at holde, thi lige i dens Nærhed mødtes et Par Veje, af hvilke den ene førte ned til Landsbyen Iniada, den anden til Lejren inde i Landet. Da han ikke kunde bringe nogen af Kanonerne i Skandsen til at bære til denne Side, lod han et Par Kanoner bringe udenfor Skandserne og stillede dem saaledes, at de kunde bestryge begge Vejene. Endvidere udsatte han Poster et Stykke inde paa Vejene for ikke at blive overrumplet. Fartøjerne havde desuden bragt flere Folk ind, saaledes at han nu var belavet paa at tage imod Fjenden.

Solen var imidlertid gaaet ned bag Højderne, Natten faldt paa. Dirckinck, der naturligvis var noget træt af Dagens Arbejde, søgte nu Hvile ved Vagtilden inde i Skandsen, svøbte sig ind i sin Kappe og faldt snart i en tryg Søvn.

Det var en smuk, klar og stille Nat. Ikke en Lyd hørtes, undtagen af og til et Raab fra Skildvagterne. Ude paa Søen spejlede Lanternerne sig i Vandet, af og til kom en Baad roende, Alt var som i den dybeste Fred.

Det var lidt efter Midnat, Posterne vare lige blevne afløste, Dirckinck havde faaet Melding om, at Alt var i Orden, og var rolig slumret ind igjen. Da foer pludselig en Raket i Vejret inde i Landet. Skildvagterne vækkede strax Dirckinck og meddelte ham, at Tyrkerne kom. I en Fart var han paa Benene. Ganske rigtig! Nu kunde han allerede høre Geværilden ved de nordligste Skandser. Alle Mand bleve strax kaldte til Vaaben, man var belavet paa at forsvare sig til det Yderste.

Dirckinck gik ud til Kanonerne udenfor Skandsen og lod disse gjøre klare til Skud. Der var dog i Mørket Intet at se, man kunde kun høre Skydning og Larm i nordlig Retning. Han kaldte derfor paa et Par Bulgarer, som vare komne med ind i Skandsen, og gav dem Ordre til at undersøge Forholdene samt om muligt udspejde Fjendens Stilling og Styrke, hvorefter de uopholdelig skulde bringe ham Underretning om, hvad de havde opdaget.

Tiden gik, Bulgarerne vendte ikke tilbage, hvorved Uvisheden yderligere forhøjedes. Dirckinck sendte da et Par paalidelige Folk langs Stranden. Snart kom disse tilbage med Meddelelse om, at det Hele havde været blind Allarm.

Oberst Burnot var nemlig midt paa Natten endelig naaet frem med sin Styrke. Han gav strax det med Admiralen aftalte Raketsignel og belavede sig paa at storme Værkerne. Uheldigvis var der paa disse blandt det sidst ankomne Mandskab endel Rekrutter, der bleve saa forfærdede over Raketten, at de gave sig til at skyde i Blinde. Inden Fejltagelsen blev opklaret, havde de dræbt og saaret flere af deres egne Landsmænd.

Om Morgenen bleve Skandserne besatte af Tropperne, hvorefter Lieutenant Dirckinck kunde gaa ombord med sine Folk. Kanonstøberiet og Magasinerne bleve ødelagte, Formaalet med Angrebet var saaledes fuldstændig naaet. Som Belønning blev Dirckinck hædret med St. Georgs Korset.

Johan Daniel Carl Ulysses Baron Dirckinck-Holmfeld, der saaledes i Udlandet havde hævdet det danske Navns Hæder, var født den 26de Januar 1801. I 1838 traadte han som Kaptajnlieutenant ud af Marinen, blev først Amtsforvalter i Pinneberg, i 1856 Gesandt i Paris, senere ved Forbundsdagen i Frankfurt og døde den 22de Juli 1877.

U. Dirckinck-Holmfeld som ældre.

Eckernførde.

Om Morgenen den 4de April 1849 laa Linieskibet „Christian den Ottende“ til Ankers udfor Mommark paa Als. Det var afsejlet fra Kjøbenhavn den 31te Marts, var Dagen efter ankommet til Als og laa nu her for at blive en lille Smule organiseret. Da kom den nævnte Morgen Dampskibet „Hekla“, Kaptajn Aschlund, fra Sønderborg med Ordre til Linieskibets Chef, Kommandørkaptajn F. A. Paludan (se S. 567), at han skulde afgaa saa betids, at han endnu samme Aften kunde være udfor Eckernførde Fjord, hvor han foruden „Hekla“ vilde træffe Fregatten „Gefion“, Kaptajn J. A. Meyer, og Dampskibet „Gejser“, Kaptajnlieutenant P. Wulff, det sidste Skib med 3 Jagter paa Slæb, hvori et Kompagni Jægere. Han skulde da strax med disse Skibe allarmere Fjenden, landsætte Soldater for at vildlede denne, angribe og om muligt ødelægge de fjendtlige Strandbatterier, Alt for at iværksætte en Demonstration, som kunde være af Betydning for Hærens Operationer. De meget saarbare Hjuldampere maatte dog ikke udsættes formeget, da der under Krigen var stærk Anvendelse for dem til anden Tjeneste.

Linieskibet lettede kort efter og stod Sønder paa med østlig Brise. Blandt Officererne herskede der den prægtigste Stemning. Disse vare foruden Chefen: Kaptajnlieutenanterne Chr. Krieger og Marstrand; Premierlieutenanterne P. Chr. Albeck, Finn Wedel-Jarlsberg (norsk Frivillig), C. A. Obelitz; Sekondlieutenanterne A. T. Ulrich, H. J. V. Rambusch, F. L. Holbøll; Maanedslieutenant A. E. Boje; Kadetterne J. S. Hohlenberg, H. G. L. Braëm, O. Wolff; Lægerne G. Courlænder, R. Schmidt, C. L. Ibsen; Proviantsforvalter Myhre, Skibssekretær Ernst. Til Skibets Besætning hørte endvidere en Styrke paa 120 Soldater under Landkaptajn J. C. Hohlenberg.

J. A. Meyer.

Under Sejladsen Sønder efter blev der hele Dagen igjennem holdt Kanonexercits, for at Folkene dog kunde

faae lidt Begreb om at skyde. Der blev endvidere skudt med Løst, saaledes at Folkene kunde vænnes lidt til Knaldet af Kanonerne. Folkene vare jo ganske uøvede, det var næsten mere end voveligt at gaa i Kamp med en saadan Besætning, men en Ordre maatte selvfølgelig lydes.

Udenfor Eckernførde Fjord traf Paludan de andre Skibe, hvis Chefer gjordes bekjendte med Fxpeditionens Formaal. Ombord i „Gefion“ vakte Meddelelsen herom den største Begejstring, og i Officersmessen, hvor den paafølgende Kamps Muligheder bleve drøftede, var man af den Mening, at Skibene sagtens kunde staa sig imod nogle Strandbatterier. „Gefion“s Officersbesætning bestod foruden Chefen, Kaptajn Johan Anton Meyer (født den 12te April 1799, afgaaet 1864, død som Kommandør den 17de November 1875), af følgende Officerer: Kaptajnlieutenant C. A. Meyer, Premierlieutenant V. Skibsted, Sekondlieutenanterne T. V. Pedersen, W. Michelsen, J. C. Tegner; Kadetterne A. W. Schneider, L. A. Mourier, C. A. Garde, Lægerne C. W. Hornemann, J. G. Rübsahm; Proviantsforvalter Bøggild.

Inden vi beskrive selve Kampen, skulle vi oplyse, at Linieskibet førte 84, „Gefion“ 48 Kanoner. Ved Eckernførde var tæt Syd for Byen anlagt et Batteri paa 4 svære Kanoner. Paa Fjordens Nordside, nedenfor Louisenberg, var opkastet en Skandse med 6 svære Kanoner, og endelig fandtes i Byen et nassausk Feltbatteri paa 6 Kanoner, af hvilke 2 i Løbet af Natten mellem den 4de og 5te, da man havde bemærket de danske Skibe, bleve sendte om paa Nordsiden, 4 paa Sydsiden af Fjorden.

Det var imidlertid blæst svært op af østlig Vind, og der stod en saadan Brænding ind paa den aabne Kyst, at Landsætningen af Jægerne maatte opgives, saameget mere som disse vare halvdøde af Søsyge.

Om Aftenen gik de to Stationsskibe Korvetten „Galathea“ og Briggen „Mercurius“ til Ankers i Nærheden af Linieskibet. Disse to Skibe gik dog tidlig den næste Morgen tilbage paa deres Blokadestation, efter at de lige havde faaet Lejlighed til at sende et Par Skud ind mod Nordbatteriet.

Om Morgenen den 5te havde Vejret bedaget sig saameget, at Kommandørkaptajn Paludan besluttede at angribe. Linieskibet og Fregatten lettede, gjorde nogle Slag for at komme helt i Orden og holdt derpaa ind i Fjorden tæt til dennes Nordside, idet de under Forbifarten sendte deres Lag ind over Nordbatteriet. Dampskibene skulde holde sig udenfor, rede til at yde Assistance, om det behøvedes.

De to Sejlskibe ankrede derefter inde i Fjorden mellem begge Strandbatterierne og med Spring ude, saaledes at de kunde bruge Bagbords Side mod Nordbatteriet, Styrbords Side mod Sydbatteriet. Klokken var da 8, og en heftig Artillerikamp begyndte.

Snart var Nordbatteriet bragt til Taushed, idet de to eneste Kanoner i dette, som kunde bære paa Skibene, bleve demonterede.

Da indtraadte strax efter et Uheld, som desværre ikke skulde blive det eneste. Det friskede nemlig i, Fregatten kom i Drift, Springet kunde ikke holde den i Stilling, og den svajede med Agterenden ind lige mod Sydbatteriet, som nu kunde beskyde den langskibs, uden at den selv kunde svare med mere end et Par Spejlkanoner. Kaptajn Meyer hejste da Signal om, at „Gejser“ skulde komme ind for atter at bringe Fregatten i Stilling. „Gejser“ kom strax ind, fik en Slæber fra Fregattens Agterende for at bugsere denne op mod Vinden og gik an; da blev Slæberen skudt over. Kaptajnlieutenant

Wulff førte derpaa strax en Slæber over til Fregattens Forende for at bugsere „Gefion“ helt ud af Ilden, saaledes at Fregatten kunde faae sin værste Skade istandsat, inden den gjenoptog Kampen. Da fik „Gejser“ et Skud i Maskineriet, det var umuligt for den at slæbe Fregatten op mod den stive Kuling, Slæberen maatte kastes los, og kun med Nød og næppe kunde „Gejser“ selv klare sig ud af Ilden. At blive derinde havde kun været at offre Skibet til ingen Nytte.

Sydbatteriet vedligeholdt stadig en haardnakket Ild, ogsaa Linieskibet havde efterhaanden lidt betydeligt. Paludan hejste da Signal om, at „Hekla“ skulde give Slæber til „Christian den Ottende“. „Hekla“ stod strax ind, men da Fjenden opdagede dens Hensigt, lod den i Nordbatteriet kommanderende Officer, Kaptajn Jungmann, hele Ilden fra sine endnu brugelige Kanoner rette mod Dampskibet. Ulykkeligvis fik det et Skud i Rorstammen, Styringen blev derved saa vanskelig, at Aschlund ikke kunde nærme sig Linieskibet. Ogsaa „Hekla“ maatte søge udefter igjen.

Nu prøvede man paa at varpe Skibene ud, alt imedens Kampen fortsattes, under hvilken især „Gefion“ led et saa stort Mandefald, at Kaptajn Meyer maatte udbede sig Hjælp af Folk og en Læge. Paludan sendte da et Fartøj ombord i „Gefion“ med en Læge og 17 Mand. Udvarpningen gik imidlertid kun langsomt, thi det blæste nu meget stivt.

Det var blevet over Middag, kun en af Sydbatteriets Kanoner var demonteret, og Paludan indsaae, at han for enhver Pris maatte se at vinde Tid. Han hejste derfor Parlamentærflag og sendte Lieutenant Ulrich ind med en Skrivelse, hvori han truede med at bombardere Byen, hvis Kampen skulde fortsættes.

Skydningen standsede nu, Udvarpningen fortsattes, dog kun med ringe Fremgang. Endnu var der en Mulighed for, at „Christian den Ottende“ ved at sætte Sejl kunde slippe ud, men Paludan vilde ikke forlade Fregatten i dennes fortvivlede Tilstand med ganske ubrugelige Rejsninger, og hvem vil dadle ham derfor.

Lieutenant Ulrich blev imidlertid opholdt i Land, da Tydskerne trængte til at faae hentet ny Ammunition.

Endelig Kl. 4 kom der Svar fra Kaptajn Jungmann og et Par andre Officerer; det var, som man kunde vente sig, afslaaende, Sydbatteriet aabnede atter Ilden. Tydskerne havde i Mellemtiden glødet Kugler og beskød Linieskibet med disse. Det kunde nu indses, at „Gefion“s Skjæbne var afgjort, Paludan besluttede da at sætte Sejl for idetmindste at komme ud med Linieskibet. Det lykkedes ham at iværksætte denne Manøvre, men ligesom Skibet begyndte at bevæge sig udefter, bleve Storemærsebraser og andet løbende Gods overskudte, Sejlet kastedes bak, Skibet mistede Farten, faldt tilbage for Vinden, drev indefter og kom paa Grund lige udfor Strandbatteriet i en meget uheldig Stilling med Agterenden lige mod Land.

Ombord i „Gefion“ var da Tilstanden bleven saa haabløs, at en Fortsættelse af Kampen var aldeles umulig. Kaptajn Meyer strøg derfor Flaget og sendte Lieutenant Michelsen med Melding herom til Paludan. Tydskerne vedbleve dog endnu i nogen Tid at skyde paa „Gefion“, hvorfor Meyer lod alle Folkene gaa ned i Lasten. Selv blev han rolig paa Dækket sammen med Næstkommanderende og Kadet Garde. Først da han sendte Lieutenant Michelsen ind i Land med Underretning om, at Skibet havde strøget, holdt Tydskerne op at skyde paa „Gefion“.

Chr. Krieger.

Endnu vedblev Paludan Kampen, men Linieskibet led efterhaanden forfærdeligt. Paa flere Steder stak de gloende Kugler Ild i Skibet, og det var kun muligt at slukke den ved at tage alt Mandskab bort fra Kanonerne. En Mængde Folk vare faldne eller saarede.

Paludan kaldte derfor de to Kaptajnlieutenanter Krieger og Marstrand samt Premierlieutenant Wedel-Jarlsberg, som kommanderede Dæksbatteriet, sammen til et Krigsraad oppe paa Skandsen.

„Lieutenant Wedel“, sagde Paludan, „De er den Yngste og tilmed Udlænding, saaledes at De maaske mest uhildet kan dømme om vor hele Stilling. Derfor beder jeg Dem udtale Deres Mening først.“

„Herr Kommandør“, svarede Wedel-Jarlsberg, „de Ulykker, der ere væltede ned over os, har ingen menneskelig Magt kunnet afværge. Trods al den Tapperhed og alt det Mod, hvormed der er kæmpet, er Udfaldet jo givet. En fortsat Kamp vil kun bringe Landet endnu flere Enker og Faderløse. Hvor haardt det end er, ser jeg ingen anden Udvej nu end at stryge Flaget.“

Marstrand og derefter Krieger erklærede, at de maatte tiltræde denne Udtalelse. Paludan gav da med tungt Hjerte Ordre til at hale Flaget ned; først nogen Tid efter standsede Tydskerne Ilden. Man gik nu strax i Værk med at bekæmpe Branden ombord af Hensyn til de mange Saarede, der laa nede i Skibet. Vandhanerne i Bunden aabnedes, Krudtet bragtes fra Krudtmagasinet op paa øverste Batteri, hvorfra man begyndte at kaste det overbord. De Saarede bragtes op paa Dækket, og Baadene klargjordes for at bringe dem i Land. Med stor Ro ledede Paludan alle disse Arbejder bistaaet af sine brave Officerer. Da kom en tydsk Underofficer Preuszer, tidligere dansk Landkadet, ombord med Foregivende om at være sendt fra Hertugen af Sachsen-Coburg-Gatha, men selv tydske Forfattere paastaa, at Preuszer er gaaet ombord uden nogen som helst Bemyndigelse. Han udtalte, at han havde Ordre fra Hertugen om, at Paludan strax skulde begive sig ind, og at alle de friske Folk

Hohlenberg.

ligeledes øjeblikkelig skulde føres bort fra Skibet, da man ellers paany vilde beskyde det. De Saarede skulde derimod blive ombord til den næste Dag. Ligeledes gav Preuszer Ordre til at standse med Indladning af Vand i Skibet og med Krudtets Overbordkastning. En Masse Krudt blev saaledes staaende paa øverste Batteri. Forgjæves protesterede Paludan herimod, forgjæves gjorde han opmærksom paa, at han som Chef maatte lede Slukningsarbejderne, forgjæves udtalte han, at man dog altid først og fremmest plejer at bjerge de Saarede. Underofficeren holdt fast ved sin Ordre, og Paludan maatte altsaa forlade sit Skib.

Kaptajnlieutenant Christian Krieger (født den 14de Oktober 1809) tog nu Kommandoen, men det viste sig snart, at Ilden greb saa stærkt om sig paa flere Steder i Skibet, at det var umuligt at faae den slukket. Han ledede da med den største Ro Mandskabets Bjergning. Først skulde jo de usaarede Folk bringes ind, og Krieger erklærede da, at saalænge de Saarede ikke vare bragte i Sikkerhed, forlod han ikke Skibet; derimod sendte han Lieutenant Albeck ind for at udvirke Tilladelse til at bjerge de Saarede og for at samle Baade til dette Formaal. Inden dette blev naaet, var imidlertid Katastrofen indtraadt.

Efterhaanden som nu Skibets egne Fartøier sendtes ind med de friske Folk, maatte der selvfølgelig sendes Officerer med, men disse forlode kun nødig deres brave Næstkommanderende, og flere af dem bleve da ogsaa ombord, deriblandt Kaptajnlieutenant Osvald Julius Marstrand (født den 14de April 1812).

Som Adjutant hos Krieger fungerede Kadet Henrik Gerhard Lind Braëm (født den 7de Januar 1834): Krieger vilde sende det unge Menneske bort, men Braëm vilde ikke forlade sin Post. Ogsaa den knap 13aarige Kadet Jens Christian Otto Wolff (født den 13de August 1836) blev ombord. Landkaptajn Johan Christian Carl Hohlenberg (født den 8de Maj 1802) vilde ikke forlade sine saarede Soldater.

Krieger var et Øjeblik gaaet ned i sit Lukaf, hvor han havde hentet sin Hustrus Portrait. Med dette under Armen stod han nu paa Skandsen, ledende Arbejderne, medens han af og til kastede et Blik paa det for ham saa dyrebare Billede. Han vidste, at Ilden snart maatte naae Krudtet, han vidste, at dette for ham og de Andre betød den visse Død, dog stod han rolig og koldblodig paa sin Post som et ophøjet Exempel for de Undergivne, der heller ikke stode tilbage for ham i Pligtfølelse og Selvopofrelse.

Dagen led, Skumringen indtraadte, Luerne fra det brændende Skib kastede et klart Skær ind paa Strandbredden, hvor en Mængde Tilskuere inde fra Byen efterhaanden vare strømmede sammen for at betragte det imponerende Skue af det brændende Linieskib.

Lidt før Kl. 8 sendte pludselig Linieskibet en Mængde Skud ind over Stranden. Kanonerne vare nemlig blevne glødede saaledes, at de selv antændte Ladningen. Næppe vare Tilskuerne komne sig efter den Skræk, som denne uventede Salve satte dem i, før der lød et forfærdeligt Brag samtidig med, at en umaadelig Ildsøjle skød i Vejret — „Christian den Ottende“ var sprunget i Luften, ligesom det andet Skib, der tidligere havde baaret denne Fyrstes Navn, „Prinds Christian Frederik“ ved Sjællands Odde.

I vild Flugt styrtede Tilskuerne paa Stranden bort, men de gjennem Luften susende Træstumper og Jernstykker vare hurtigere, adskillige af Tilskuerne dræbtes eller saaredes.

Foruden Krieger, Marstrand, Hohlenberg og de to ovennævnte Kadetter omkom ved Skibets Sprængning Maanedslieutenant Boje, Skibslæge Rasmus Schmidt, Underlæge Ibsen, som begge trofast vare blevne hos de Saarede, og Skibssekretær Ernst, der havde travlt med at samle og bjerge Skibets Papirer; endvidere Overstyrmand Carl, Overkanoneer Gotfred og mange af Besætningen, deriblandt de ulykkelige Saarede; endnu var ingen af disse bleven bjerget, thi Explosionen kom tidligere end formodet.

Enkelte slap paa en ret vidunderlig Maade derfra med Livet. Lieutenant Wedel-Jarlsberg, som var fulgt i Land med Chefen og atter af denne sendt ombord, laa i et Fartøj paa Siden af Skibet og skulde lige gaa op over Falderebet, da en vældig Ildsøjle slog op ad Forlugen. Han sprang strax i Søen, men maatte et Par Gange dykke ned for at undgaa de gjennem Luften susende Vragstykker, hvorefter han svømmede i Land. For nogle af Folkene lykkedes det at springe overbord og svømme ind.

Fra „Gefion“ var Chefen bleven hentet i Land Kl. $7^1/_2$. Blandt dette Skibs Officerer var Premierlieutenant Viggo Skibsted (født den 5te September 1815) bleven haardt saaret, idet han havde faaet Benet knust; han døde den 19de April. Lieutenant Pedersen var bleven lettere saaret, men var desuagtet bleven paa sin Post.

Ialt havde de danske Skibe et Tab af 110 Døde, hvoraf 9 Officerer, og 51 Saarede, deraf 2 Officerer. Paa tydsk Side var Tabet ialt kun 4 Døde og 18 Saarede.

Endnu skulle vi nævne, at Sekondlieutenant Adolph Tobias Ulrich (født den 21de Marts 1821, afgaaet 1858, død den 30te November 1893) ved en dristig Flugt op igjennem Sønderjylland under mangehaande Farer og Eventyr unddrog sig Fangenskabet, slap gjennem de tydske Tropper, kom i en Baad til Sønderborg og derfra til Kjøbenhavn, hvor man allerede troede ham blandt de Faldne.

Det var et sørgeligt Nederlag, vor Flaade hin Dag led, et Nederlag, der greb hele Folket som en Landesorg; den gamle Admiral, Baron Hans Holsten døde af Græmmelse derover. Men tappert og modigt var der kæmpet, selv da alt Haab var ude, vor Ære led intet Skaar, saa vist som Ulykke ikke er det samme som Vanhæder.

Og ganske spildt var heller ikke det flydte Blod. Denne Kamp havde, om end paa en forfærdelig tung Maade, viist det Urigtige i at sende ganske uøvede Folk i Ilden, og dette havde til Følge, at vi senere, i 1864, havde langt bedre indøvede Besætninger, som ved Helgoland skulde vise, hvad de duede til. Der var ligesom en Profeti i Digterens Sang om hin sørgelige Dag:

End „er imorgen der atter en Dag“,
Det skal ej forglemmes i Nøden:
Luerne fra det synkende Vrag
Pege mod Morgenrøden.

Braëm.

Skibsted.

Marstrand.

A. T. Ulrich.

Episoder fra den første Krig om Sønderjylland.

Under denne Krig var der for vor Flaade kun ringe Lejlighed til aktiv Optræden. Tydskland havde kun faa Skibe at stille op imod vore, hvis Hovedvirksomhed var Blokaden, som imidlertid var af en indgribende Betydning. Det var en let Sag for os at hævde det Herredømme paa Søen, hvorved f. Ex. den glimrende Sejer ved Fredericia blev muliggjort. Ofte vare dog vore Kanonbaade i Kamp med Fjendens Landstyrke og støttede derved vor Hærs Flanke mod Søen, men af egentlige Kampe paa Søen fandt kun faa Sted. Et Par af disse Smaakampe ville vi dog ikke forbigaa.

Paa Stationen i Nordsøen, der kommanderedes af Kommandørkaptajn St. A. Bille, laa i 1849 Fregatterne „Thetis“, Kaptajn M. P. Secher, og „Rota“, Kaptajn J. Christmas, Korvetten „Valkyrien“, Kaptajn A. C. Polder, og Dampskibet „Gejser“, Kaptajnlieutenant P. Wulff. Inde i Bremerhafen havde Tydskerne dannet en lille Eskadre, bestaaende af 3 Dampskibe, deriblandt det ret store „Barbarossa“ paa 8 Kanoner, hvoraf et Par svære Bombekanoner. Kommandoen førtes af Admiral Brommy.

Korvetten „Valkyrien“, der havde Strækningen mellem Helgoland og Holsten at bevogte, laa om Eftermiddagen den 4de Juni i Stille omtrent 1 Kvartmil NØ. for Sandøen ved Helgoland. Vesten for Øen laa Fregatterne og „Gejser“.

Kl. 3 EM. saaes de tre tydske Dampskibe at komme op Sønder fra mod „Valkyrien“. De indtoge en temmelig spredt Stilling, idet et af dem lagde sig paa Korvettens Laaring, et af dem paa hver Boug, hvorefter de aabnede Ilden mod det magtesløse Sejlskib. De havde imidlertid valgt Afstanden saa stor, at kun en enkelt Kugle gik over Korvetten, medens dennes Kugler ikke kunde række Fjenden.

Denne virkningsløse Skydning vedligeholdtes i nogen Tid. Da kom der saa megen Vind, at Korvetten kunde styre, og den lagde sig da nær ved Sandøen, hvor den holdt gaaende, idet den derved forhindrede Fjenden i at angribe den fra begge Sider.

Efter en Times Forløb var det frisket saa meget i, at „Valkyrien“ kunde gjøre en 5—6 Miles Fart og komme Fjenden nærmere. Samtidig kom imidlertid Dampskibet „Gejser“, der nu havde faaet Dampen op, ilende til Hjælp, medens de to danske Fregatter for fulde Seil holdt SØ. hen, hvorved de afskar de tydske Dampskibe fra Weseren.

Da Brommy opdagede dette, tabte han Modet og flygtede ind til Elben, idet de tre tydske Dampskibe bleve forfulgte baade af „Valkyrien“ og „Gejser“, lige til i Nærheden af Cuxhafen.

Det er ikke til at forstaa, at Tydskerne ikke strax omringede „Valkyrien“ paa klos Hold; deres Optræden var i det Hele temmelig jammerlig. Kaptajn Polders Manøvrer vakte derimod megen Beundring.

Foruden af Chefen, Andreas Christian Polder (født den 21de Juli 1799, død som Orlogskaptajn den 5te November 1863), bestod „Valkyrien“s Officerer af Premierlieutenanterne C. H. Møller og A. R. Hedemann; Sekondlieutenant J. A. Garde; Kadetterne C. I. T. Carlsen og A. W. Buchwald; Læge E. Vøhtz og Proviantsforvalter J. J. Claessen. —

I Sommeren 1849 havde Korvetten „Galathea“, Kaptajn C. L. Prøsilius, og Briggen „St. Croix“, Kaptajnlieutenant P. C. Holm, en Søn af „Najaden“s Chef i 1812, Station paa Danziger Bugten.

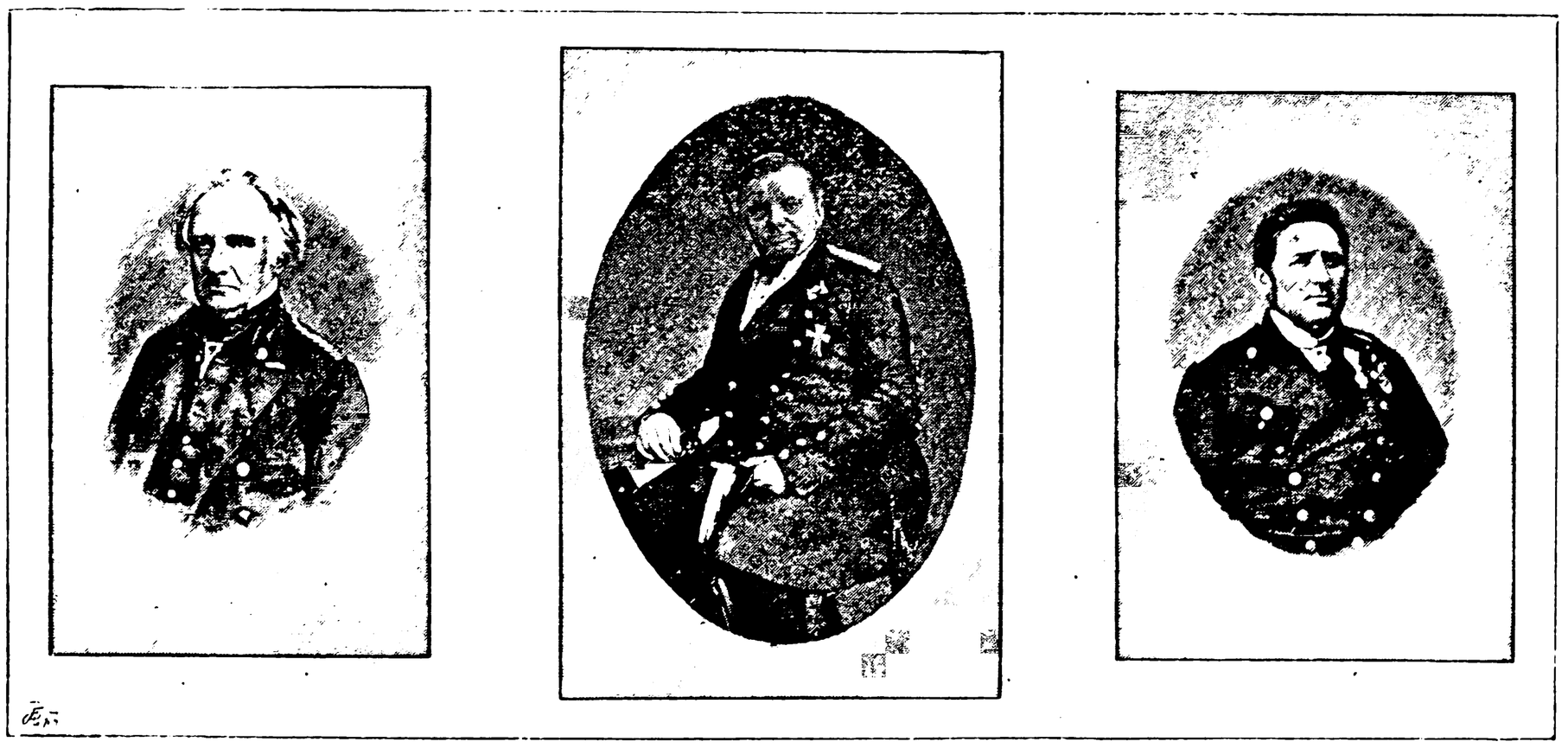

J. P. F. Wulff. A. C. Polder. O. C. Hammer.

Den 28de Juni laa Briggen omtrent 1 Mil ØNØ. for Hela, Korvetten var østligere i Farvandet, ovre ad Pillau til. Det var fuldstændigt Havblik og dejligt klart Sommervejr, hvorfor Dagen benyttedes ombord i Briggen til almindelig Tørring. Imellem Masterne hang Vadsketøj, paa Dækket var bredt Presenninger, hvorpaa Gryn og Ærter udluftedes. I det stille Vejr laa Briggen under dobbeltrebede Mærssejl, men Kanonerne vare, som altid under Blokaden, lige klare til Skud.

Kl. 5 EM. opdagedes en Damper i NV., noget udenfor Rixhøft, med Kurs lige ned mod Briggen. Dette vakte imidlertid ikke videre Opmærksomhed eller Mistanke, thi det hændte ret jævnligt, at der kom Dampskib fra Kjøbenhavn med Breve og Proviant.

Dampskibet kom nærmere og nærmere, det var imidlertid umuligt at kjende det, og Briggens Trediekommanderende, Sekondlieutenant L. C. Braag, der havde Vagt, blev

derfor noget mistænkelig. Han foreslog da Chefen, om det dog ikke for en Ordens Skyld var rigtigt at rydde Dækket for Provianten, bjerge Vadsketøjet, stikke Rebene ud af Mærssejlene og sætte Bramsejlene.

Nu blev der almindelig Travlhed ombord, de øvrige Officerer, nemlig Næstkommanderende, Premierlieutenant Georg Tuxen, og de to Kadetter J. U. A. Holm og C. S. Dorph kom paa Dækket, alt imedens Damperen stadig kom nærmere. Den viste intet Flag, hvilket jo var lidt besynderligt. Kaptajn Holm lod derfor affyre et løst Skud og Flaget hejse. Nu saae man det hvide Flag med den sorte Ørn gaa op under Damperens Gaffel, der lød et Skud, og en Kugle hvinede tæt forbi Briggen.

„Det er en Preusser, Guds Død!“ udbrød Holm. „Blæs Klarskib! Til Bagbords Kanoner!“

Briggens Mandskab var godt indøvet, og i en Haandevending vare Kanonbesætningerne paa Post, klare til at give Ild.

Den fjendtlige Damper, som viste sig at være „Preussischer Adler“, ført af Kommodore Schrøder, var imidlertid løben agten om Briggen og var drejet op paa dennes Bagbords Laaring i temmelig nær Afstand, 2 à 3 Kabellængder. Kaptajn Holm aabnede nu Ilden, idet han gav Dampskibet sit Bagbords Lag fra de 6 18pundige Kanoner paa denne Side. En af Kuglerne gik igjennem Maskineriet i „Preussischer Adler“, et Par andre sloge igjennem Skibssiden, hvorved Baadsmanden blev dræbt og et Par Mand saarede. Denne Modtagelse syntes Preusseren aabenbart slet ikke om, han drejede strax bort fra Briggen og først paa en Kvartmils Afstand fra denne, drejede han atter op, idet han aabenbart mente, at han herfra med de Par svære Kanoner, han havde, kunde række Briggen, medens dennes mindre Skyts ikke kunde naae saa langt.

„Preussischer Adler“ begyndte nu at løbe rundt om Briggen for at komme til at beskyde denne langskibs, men til alt Held rejste der sig et lille Blaf, hvorved Briggen fik saa megen Fart, at den kunde styre og kovende. Den var derfor hurtigere i Vendingen, end Damperen paa den lange Afstand kunde følge med, og vedblev nu at dreje rundt, idet Boug- og Spejlkanonerne vare blevne satte paa Plads. Briggen kunde derved stadig skyde paa Damperen. Nogle Kugler fra denne naaede vel Briggen, men de gjorde ikke videre Skade. Briggens korte Kanoner maatte dumpes helt ned for at faae den størst mulige Skudvidde, og man kunde tydelig se, at Kuglerne vandede i Nærheden af „Preussischer Adler“, som aabenbart derved afholdtes fra at komme nærmere.

I hele 4 Timer, fra Kl. 6 til Kl. 10, vedblev denne Fægtning. Mandskabet blev jo meget træt, men blev en Gang imellem styrket med en lille Snaps, som Proviantsforvalter Beck selv skjænkede for dem, idet han gik fra Kanon til Kanon, ledsaget af Smørstikkeren med Brændevinspøsen.

Af og til luftede det lidt mere op, og „Galathea“, der havde hørt Skydningen, saaes nu Øster ude, idet den saa smaat kom nærmere og nærmere. Endelig Kl. 10 kom der en rigtig frisk østlig Brise, snart var „Galathea“ i Nærheden under Pres af Sejl, og „Preussischer Adler“ flygtede da ind paa Bugten, ned ad Danzig til.

„Galathea“ løb nu tæt agten om „St. Croix“, og Kaptajn Prøsilius prajede over:

„Hvad Skade har De lidt?“

„Ikke en Døjt!“ svarede Holm tilbage, idet han tilføjede en lille lystig Sømandsed.

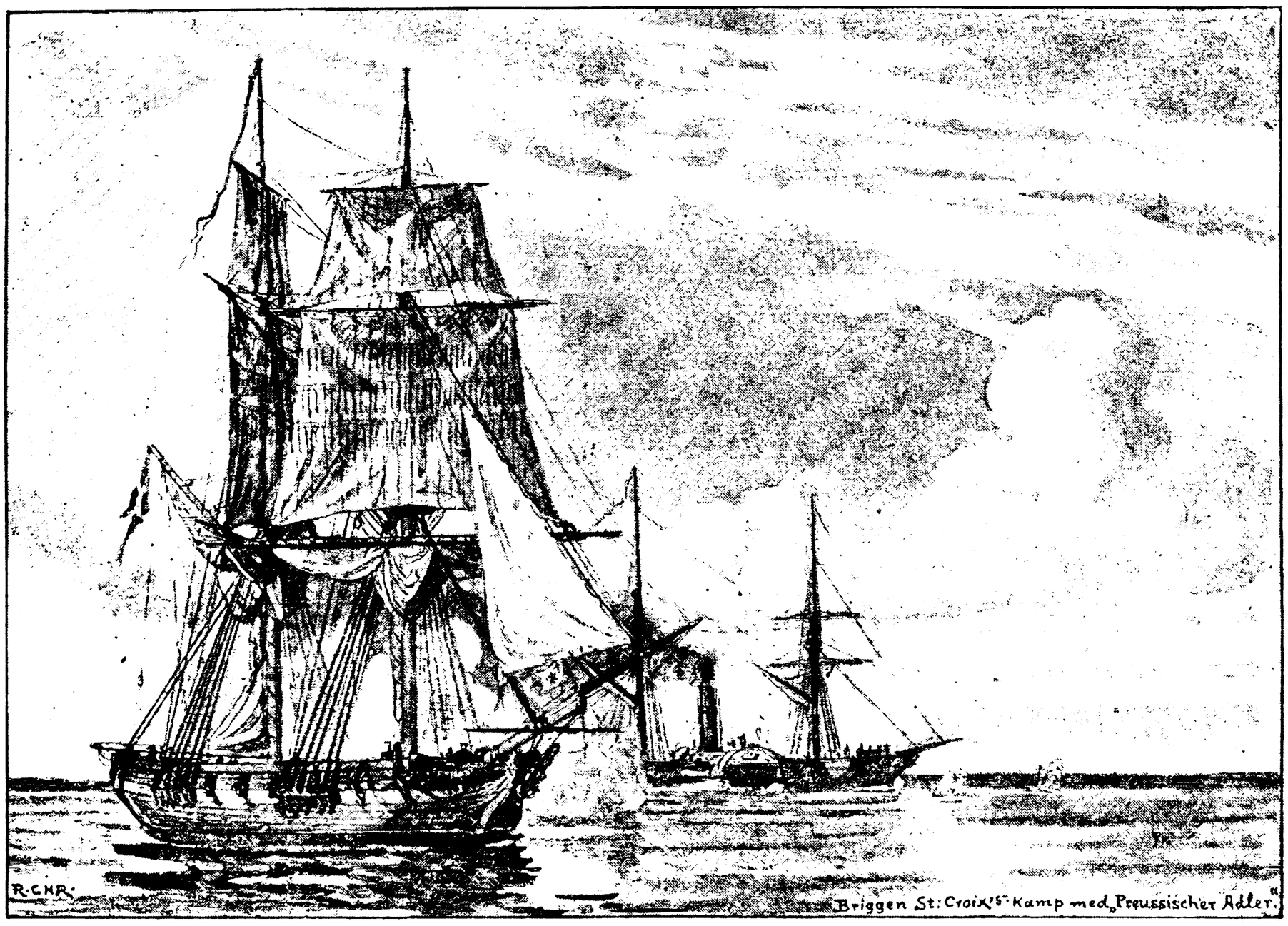

Briggen St: Croix's 5te Kamp med „Preussischer Adler."

Det var jo ret mærkeligt, at en lille Sejlbrig i stille Vejr kunde staa sig mod en Damper. —

I 1850 havde Slesvigholstenerne faaet sig en Skruekanonbaad „Von der Tann", som førtes af Lieutenant Lange, der i 1848 havde været Styrmand i dansk Tjeneste. Den havde havt Station i Kiel, men var derfra i Juli Maaned løbet om til Neustadt.

I Farvandet her omkring færdedes nemlig ikke saa faa danske Handelsskibe. Lübeck havde holdt sig neutral, og der var derfor en ikke ringe Skibsfart paa denne Plads. Lieutenant Lange mente, at han nu kunde gjøre nogle Priser, løb derfor ud fra Neustadt, men blev om Morgenen den 20de Juli opdaget af Dampskibet „Hekla", Kaptajn E. Suenson. Denne satte strax efter „Von der Tann", men inden „Hekla" kunde komme paa Skud, var den fjendtlige Kanonbaad naaet ind til Travemünde.

Her var man imidlertid ikke glad over dette Besøg, der let kunde bringe Lübeck i en vanskelig Stilling. Autoriteterne stillede derfor Lange Valget imellem at afruste Skibet eller forlade Havnen. Da Lange mente, at han nok i Mørket kunde slippe bort fra „Hekla", løb han derfor ud fra Travemünde sent om Aftenen den 21de Juli. Ved at knibe tæt langs med Landet haabede han at blive skjult af dette.

„Hekla" var imidlertid gaaet til Ankers midt i Neustadter Bugten, og der blev naturligvis holdt skarpt Udkig. Alt var klart til Kamp, Ankeret lige klart til at lettes, Folkene ved Kanonerne, den dybeste Taushed herskede over hele Skibet.

Sammen med Næstkommanderende, Premierlieutenant C. V. Schønheyder, stod Suenson oppe paa Broen, de øvrige Officerer, Sekondlieutenanterne W. Michelsen og

G. J. G. Mac-Dougall samt Maanedslieutenant J. Lund vare alle paa deres Poster. Ved Midnatstid hørte man pludselig en underlig hvæsende Lyd, og samtidig saae man en Dampsøjle inde under Land. „Von der Tann“ havde nemlig havt det Uheld at løbe paa Grund lige indenfor „Hekla“ og maatte derfor slippe Dampen.

„Lad os se, hvad det er for en Fyr“, raabte Suenson. „Lieutenant Michelsen, giv ham et løst Skud.“

Ordren blev udført, og i samme Nu sendte den fjendtlige Damper to Granater, af hvilken den ene ramte „Hekla“s Hjulkasse, medens den anden dræbte 1 Mand og saarede 3 ved den agterste Bombekanon.

„Hiv Ankeret hjem! Begynd Skydningen!“ kommanderede strax Suenson.

Et Øjeblik efter var „Hekla“ under Gang indefter og rettede nu en kraftig Ild mod „Von der Tann“ paa ret nært Hold, idet man dog kun med Forsigtighed kunde nærme sig Grunden. Efter henved en Times Skydning, der paa Slutningen ikke blev besvaret af den fjendtlige Kanonbaad, kom denne i Brand.

Suenson standsede nu Skydningen og sendte Lieutenant Mac-Dougall ind med et Fartøj for at undersøge Forholdene. Han kom kort efter tilbage med Melding om, at Kanonbaaden var i livlig Brand, stod paa Grund og var forladt af sin Besætning.

En Times Tid efter sprang „Von der Tann“ i Luften, og da det blev lyst, kunde man se, at den var brændt ned til Vandgangen.

Senere lykkedes det dog Slesvigholstenerne at faae det nedbrændte Vrag taget af Grund og slæbt ind, saaledes at de kunde istandsætte Skibet, der efter Fredsslutningen under Navnet „Støren“ blev indlemmet i den danske Flaade og ophugget i 1861. —

En Mand, der under denne Krig fik et Navn, var Sekondlieutenant Otto Christian Hammer (født den 22de August 1822, afgaaet 1854 for at overtage Posten som Krydstoldinspektør paa Vestkysten, gjorde atter Tjeneste 1864 som Kommanderende paa Vesterhavsøerne, død som Kaptajn den 9de Marts 1892).

I de to første Krigsaar var han dels i Fregatten „Thetis“, dels Fører af den lille Slup „Larsens Plads“; det var imidlertid navnlig i 1850, at man kom til at lægge Mærke til ham.

Han blev dette Aar ansat ved Vesterhavsflotillen under Kaptajn Ellbrecht. Her fik han Kommando over et lille Fartøj med et Par Haubitser og 15 Mands Besætning, og med dette krydsede han op og ned langs Kysten af Sønderjylland. Vor Hær havde ikke kunnet sende nogen Styrke Vester ud for ikke at sprede sig, og Hjemmetydskerne mente, at de nu ret kunde slaa sig løs. De rejste Landstormen, og da en Deling af Oprørernes Kanonbaade vare komne ind i Farvandene Norden for Pelworm, blev Hammer afskaaren fra Hovedstyrken. Det brød han sig imidlertid ikke stort om; det gjaldt for ham at afvæbne den oprørske tydsksindede Del af Befolkningen, og i dette Øjemed lejede han et Par Vogne, anbragte en Haubits paa hver af dem og kjørte saa med sine Folk fra By til By, var undertiden ogsaa til Hest; overalt satte han Slesvigholstenerne en ordentlig Skræk i Blodet, idet han dels ved Trudsler, dels ved at indbilde dem allehaande Historier imponerede dem. Et Sted bestilte han saaledes Kvarter til et Par Tusinde Mand, som kunde ventes hvert Øjeblik; et andet Sted stillede han sine 15 Mand ud i en meget lang Forpostkjæde, visende sig paa forskjellige Steder i denne. En Gang fik

han at vide, at der var fjendtlige Tropper i Nærheden; saa antændte han om Aftenen en større Vagtild og en lang Række mindre Blus, saa Fjenden ikke vovede at angribe, da de troede at have en ret anseelig Styrke for sig. Naar han havde bragt Skræk et Sted, var han borte igjen, og trods alle Anstrengelser fra Fjendernes Side, lykkedes det dem ikke at overrumple ham. Snart her, snart der jagede han Landstormen fra hinanden, overalt afsatte han de oprørske Embedsmænd og indsatte kongetro og dansksindede Mænd i deres Sted.

Forholdene paa Vestkysten vare imidlertid ikke de bedste. De større Skibe, vi havde paa Station i Nordsøen, kunde ikke komme ind i de grunde Farvande mellem Øerne, og endel Kanonbaade, der hjemmefra sendtes til Forstærkning af Ellbrechts Flotille, vare i lang Tid blevne opholdte i Limfjorden paa Grund af et vedholdende Lavvande, saa de ikke kunde slippe ud gjennem Aggerkanal. Slesvigholstenerne havde foruden deres Kanonbaade faaet Dampskibet „Kiel“ ind i Farvandene, de vare Ellbrecht langt overlegne og kunde med Lethed have angrebet hans Styrke. De indskrænkede sig dog til at holde Føhr, Pelworm og Nordstrand besatte. Ellbrecht blev imidlertid kjed heraf; han sendte da Hammer ind til Oberst Schepelern, der kommanderede Vestkorpset, og bad om at faae 100 Mand til Hjælp for at tage Øerne tilbage. Schepelern gik ind herpaa, Hammer fordrev da den 24de August Oprørerne fra Nordstrand og Pelworm, og da han paa den sidste Ø forefandt en 6pundig Kanon ombord i et strandet Insurgentfartøj, fik han denne anbragt i en lille Skandse. En Uges Tid efter angreb de fjendtlige Kanonbaade Pelworn, men med sin lille Kanon drev Hammer dem tilbage efter en kort Kamp.

Hærens Overkommando mente imidlertid, at den lille Styrke paa Øerne var altfor udsat for at blive tagen til Fange, Schepelern fik Ordre til at kalde de 100 Mand tilbage, og Hammer overførte dem derfor til Husum, hvorefter han ogsaa selv maatte rømme Øerne. Da han den 19de September forlod Pelvorm, kaldte han forinden Landraadet sammen og underrettede dette om, at da nu Alt var kommet i sin rolige Gænge, var det unødvendigt at holde Besætning paa Øerne. Han tilføjede, at hvis Nogen skulde tænke paa nye Optøjer, saa skulde han øjeblikkelig være der igjen. Denne Trudsel gjorde den forønskede Virkning. Samtidig vare imidlertid vore længselsfuldt ventede Kanonbaade ankomne, og den 17de September besatte Ellbrecht Føhr. De fjendtlige Kanonbaade trak sig da tilbage; de vare imidlertid blevne bemærkede af Dampskibet „Gejser“, hvis Chef var Kaptajnlieutenant Jørgen Peter Frederik Wulff (født den 6te April 1808, Søn af P. F. Wulff (se S. 480), afgaaet som Admiral 1873, død den 8de Marts 1881). Han lagde sig i Heverstrømmen, og da Dampskibet „Kiel“ kom ud med 3 Kanonbaade paa Slæb, gik „Gejser“ strax imod dem, løb rundt om dem og sendte dem en alvorlig Hilsen, som Slesvigholstenerne besvarede. Efter tre Kvarters Kamp blev uheldigvis Raperten til „Gejser“s 60pundige Bombekanon ituskudt, og samtidig blev en af dens andre Kanoner fornaglet, idet Stykboret blev brudt over i Fænghullet. „Gejser“ maatte derfor vende Bredsiden til og beskød de fjendtlige Fartøjer, saa længe de kunde rækkes. Da saa vore Kanonbaade kom ansættende, løb „Gejser“ dem imøde for at slæbe dem. Men Oprørerne fik derved et betydeligt Forspring, saaledes at de slap ind i Ejderen. „Gejser“ havde 10 Saarede, hvoraf en døde kort efter.

Hammer blev nogen Tid efter ansat ved Kysthevogtningen i Eiderstedt. Som

Adjutant hos den kommanderende Landofficer, Oberst Lemmich, fik han overdraget Ordningen af dette vanskelige Hverv, der havde sin store Betydning for Bevarelsen af de Danskes Stilling ved Frederiksstad. Under Hovedstormen paa denne By den 4de Oktober var Hammer kaldt herind og deltog med Hæder i Byens Forsvar. —

Endnu et Par Ord om en lille Affaire paa Østkysten i Oktober Maaned 1850.

Den 16de laa Linieskibet „Skjold“, Kaptajn Secher, og Dampskibet „Hekla“, Kaptajn E. Suenson, til Ankers i Stille en halv Mils Vej udenfor Kieler Fjord, da Dampskibet „Løven“ med 4 Kanonchalupper paa Slæb kom ud fra Kiel og lagde sig paa Linie et Stykke inde i Fjorden. Vore Skibe lettede strax, men da Linieskibet ingen Vej kunde gjøre, fik „Hekla“ Ordre til at løbe ind og angribe Oprørerne. Kl. $6^1/_4$ EM. aabnede Suenson Ilden, idet han holdt gaaende langs med den fjendtlige Linie. „Hekla“ fik nogle Kugler i Skroget, uden at disse dog gjorde nogen Skade. Derimod faldt en af „Hekla“s Granater lige ved Krudtkammeret i en af Kanonbaadene. Folkene styrtede sig rædselsslagne i Søen, men Granaten sprang ikke, og Besætningen blev fisket op igjen. Proviantsforvalteren paa „Løven“ var en meget modig Mand. Han raadede Chefen til at løbe ud mod „Skjold“ og løbe Linieskibet i Sænk, men Chefen vilde dog ikke følge dette lidt fantastiske Raad. Kl. 7 kom Dampskibet „Bonin“ ud fra Kiel for at hjælpe. Men det blev liggende i lang Afstand, og Kl. $8^1/_2$ trak „Løven“ sig med Kanonchalupperne ud af Ilden og søgte Beskyttelse indenfor Landbatterierne, hvorhen „Hekla“ ikke kunde følge.

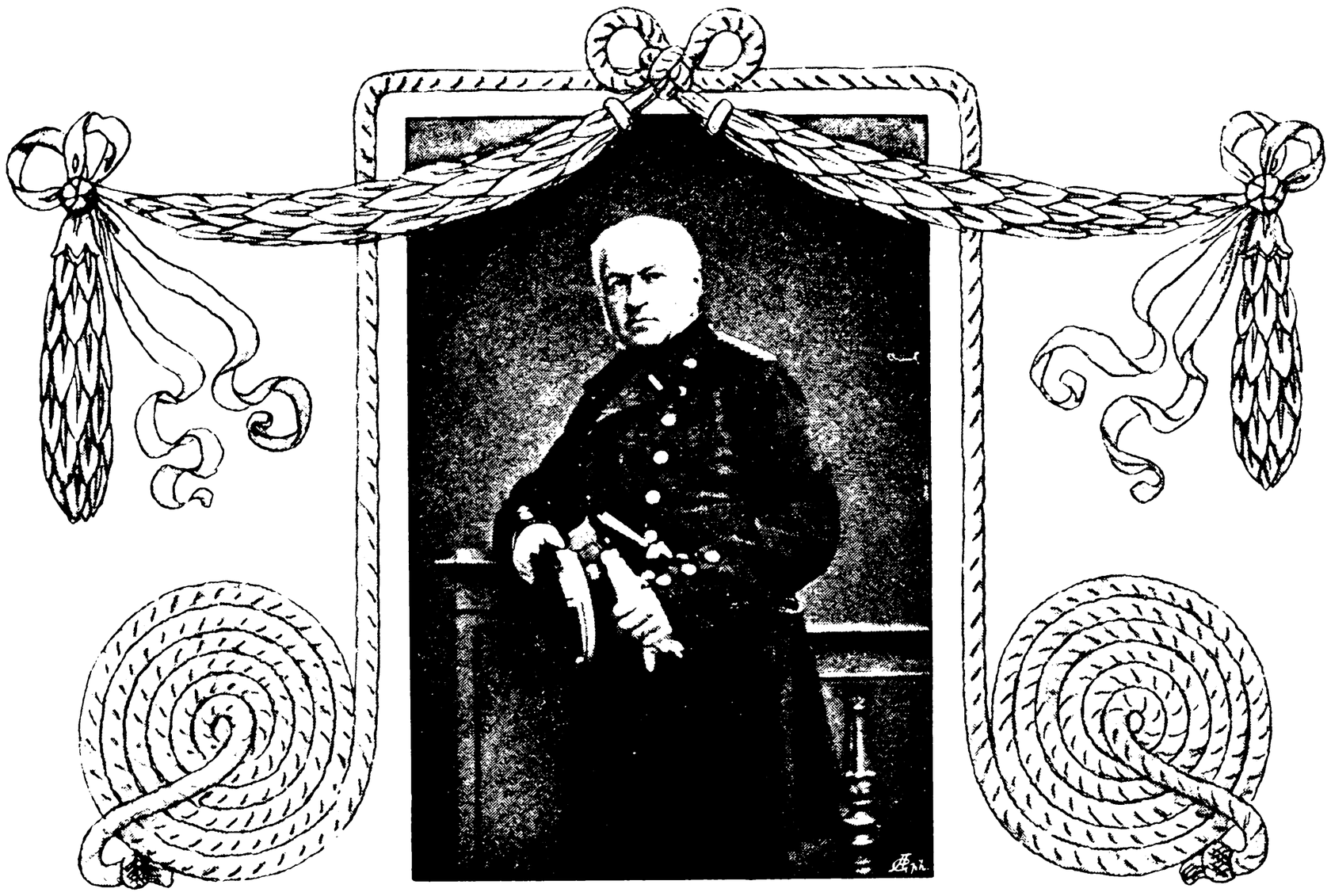

Edouard Suenson.

Kampene paa Søen 1864.

I de første Dage af Maj 1864 havde den danske Nordsøeskadre været oppe ved Christianssand for her at faae sikkre Efterretninger om Fjenden, hvis Skibe vare paa Vejen fra Middelhavet op mod Kanalen. Man havde ved Helgoland, hvor Eskadren hidtil havde havt Station, ikke kunnet faae paalidelige Meddelelser, nogle modtagne Chiffertelegrammer vare ganske ulæselige, og Eskadrechefen, Orlogskaptajn Suenson, havde derfor anset det for rigtigst at søge op til Norge. Her var hans Eskadre bleven forstærket med Fregatten „Jylland“, og om han end i dennes Sted maatte sende Korvetten „Dagmar“ hjem, var Eskadrens Styrke bleven ikke saa lidt forøget derved; han kunde derfor med Fortrøstning om et heldigt Udfald og efter at have faaet Ministeriets telegrafiske Ønske om en lykkelig Rejse, staa Sønder efter den 6te Maj for at gaa Fjenden imøde.

Lørdag Formiddag den 7de sad Eskadrechefen nede i sin Kahyt, da der kom Melding om, at „Hejmdal“ havde signaleret: „Bagbords Kjedel læk.“

„Det er grumme kjedeligt!“ sagde Suenson, „netop nu, da vi gaa mod Fjenden. Hejs Signal til „Hejmdal“ om at sende en Officer ombord!“

Kort efter mødte en af „Hejmdal“s Lieutenanter med Melding om, at Chefen haabede at have Skaden udbedret inden Aften.

H. P. Holm.

Sigvard Lund.

J. L. Gottlieb.

„Det glæder mig“, sagde Eskadrechefen. „Og sig saa, min Gode, til Kaptajn Lund, at han maa lade sin Maskinmester passe vel paa Fyringen og ikke spilde Damp til ingen Nytte. Den hvæser og hvæser ud af Damprøret, og vi har ikke saa grumme mange Kul liggende nede ved List!“

Dette med Kulforsyningen var jo en ret alvorlig Sag, som der maatte tages et stort Hensyn til.

Henad Aften kom der Signal fra „Hejmdal“, at Skaden var udbedret, og Skibene, som i Mellemtiden havde ligget og drevet for Smaasejl, kunde nu atter sætte Kurs Sønder efter for Damp. Medens Skibene haste afsted, ville vi kaste et Blik paa Officersbesætningerne.

Eskadrechefens Adjutant var Lieutenant William Carl Agathus Ferdinand Funch (født den 31te Januar 1837, senere Adjutant hos Hs. Maj. Kong Georg af Grækenland, afgaaet som Kaptajn 1868, død ved et Ulykkestilfælde ombord i den græske Damper „Amphitrite“ den 6te Juni 1872).

I „Niels Juel“ var Besætningen følgende: Orlogskaptajn J. L. Gottlieb; Kaptajnlieutenant F. Lund; Lieutenanterne W. de Coninck, F. H. Jøhnke, F. Irminger, E. Løitved; Reservelieutenanterne Køster, Rasch; Lægerne Beck, Reisz, Andersen; Proviantsforvalter Nissen (efterladt syg i Christianssand), Maskinmester R. Henriksen.

I „Jylland“: Orlogskaptajn P. C. Holm; Kaptajnlieutenant Groth; Lieutenanterne P. F. Giødesen, H. Koch, H. Marcher, Paulsen; Reservelieutenanterne Petersen, Bærentz, Nielsen; Lægerne Müllertz, Melchior og Eindhoven; Proviantsforvalter Aamodt; Maskinmester West.

I „Hejmdal“: Kaptajnlieutenant S. Lund; Lieutenanterne Wm. Carstensen, V. Hansen og Fischer: Reservelieutenanterne Kryger, Bentzen og Bennet; Lægerne Hagen og Schou; Proviantsforvalter Christensen; Maskinmester Jørgensen.

Ikke alene blandt Officererne, men ogsaa blandt Folkene herskede der den prægtigste Stemning. Af og til kunde der jo nok komme Øjeblikke, hvor en vis Alvor skinnede frem, thi man vidste, at traf man sammen med Østerrigerne, vilde det blive

W. C. A. F. Funch.

C. E. van Dockum.

H. H. S. Grove.

en haard Dyst. Men snart igjen lød der Sang og Latter fra Folkene, medens de ivrig drøftede de forskjellige Krigsbegivenheder.

Paa Bakken i „Hejmdal“ sad en Klynge Underofficerer i levende Samtale.

„Jeg fik igaar Brev med „Jylland“ fra min Broder“, sagde en af dem. „Han er jo ombord i „Rolf Krake“ og fortalte, hvorledes de den 18de April havde været inde i Vemmingbund og ordentlig kløet Preusserne igjennem i Flanken. Alle Preussernes Granater, som ramte Taarnene, sprang som Glas, men en af dem traf Dækket og bøjede en Plade ned, saaledes at den unge Lieutenant Jespersen fik hele Baghovedet skaaret af og var død med det Samme. Han var saadan en prægtig ung Mand!“

Vi bemærke her, at den unge haabefulde Lieutenant William Balduin Jespersen var født den 11te September 1840.

Efter en lille Taushed bemærkede en anden af Underofficererne:

„Denne Gang er det da heldigt, at vi har faaet „Jylland“ med. Den skulde vi have havt 17de Marts ved Rygen.“

Om denne lille Kamp ville vi her give en kort Beretning.

I Østersøens østlige Del førtes Kommandoen af Kontreadmiral Carl Edvard van Dockum (født den 6te Marts 1804, Søn af Joost van Dockum, afgaaet 1874, død den 29de Januar 1893). Han havde sit Flag hejst i Fregatten „Sjælland“, hvis Chef var Orlogskaptajn Hans Herman Stephen Grove (født den 27de December 1814, Søn af J. C. Grove (se S. 449), død som Marineminister den 18de August 1866). Ved Midten af Marts laa van Dockum paa Østsiden af Rygen for at blokere Swinemünde og havde da foruden „Sjælland“ de to Korvetter „Hejmdal“ og „Thor“.

Tidlig om Morgenen den 17de Marts løb den preussiske Kaptajn Jachmann ud med Letfregatten „Arcona“, Korvetten „Nymphe“, Dampskibet „Loreley“ og 5 større Skruekanonbaade. Med denne Styrke mente han nok at kunne binde an med de 3 danske Skibe, idet han kunde stille med 32 Kanoner i Laget mod de Danskes 35, men han fandt til sin Overraskelse, at Linieskibet „Skjold“ var kommet til i Løbet af Natten. At vende om uden idetmindste at gjøre et Skud vilde dog være for kjedeligt. Han stod derfor videre, medens van Dockum rolig blev liggende, thi han ventede, at

W. B. Jespersen.

den hurtige Fregat „Jylland“ skulde støde til Eskadren, og der var netop en Fregat i Sigte. Endelig viste det sig, at det var den langsomme „Tordenskjold“. Van Dockum gjorde nu Signal til Angreb og kastede sig med „Sjælland“ mod de fjendtlige Skibe; disse vendte strax og løb tilbage, forfulgte af „Sjælland“; hurtig fulgte „Skjold“ efter og ligeledes de to Korvetter. De fjendtlige Skibe bleve godt tildængede, „Nymphe“s Skorsten blev skudt i Stykker, den sakkede noget, saaledes at det et Øjeblik saae ud til, at den vilde blive indhentet, men hurtig havde den faaet Hullerne stoppede, saa der igjen kunde fyres under Kjedlerne med fuld Kraft.

De to preussiske Skibe fjernede sig mere og mere, medens „Loreley“, som dog ligeledes fik et Par Skud, og Kanonbaadene søgte ind under Land indenom Greifswaldø. Afstanden blev større og større, vore Skibe kunde ikke løbe Fjenden op, Tusmørket faldt paa. Man nærmede sig nu Swinemünde og bemærkede, at Fyret her var tændt. Da det noget efter slukkedes, omtrent Kl. 8, vare altsaa de tydske Skibe slupne ind, og Forfølgelsen blev derfor standset. Netop i dette Øjeblik kom Fregatten „Jylland“ til, desværre for sent.

Preusserne havde lidt et Tab af 5 Døde og 7 Saarede, og deres Skibe vare dygtig forskudte. „Sjælland“ kunde derimod vedblive at holde sin Station; den havde 3 Døde og 19 Saarede, hvoraf dog 3 kort efter døde. —

Efter denne lille Afstikker til Østersøen vende vi tilbage til Nordsøen og ville da først høre lidt nærmere om de Fjender, som vor lille Eskadre dampede i Møde.

Østerrigerne havde strax ved Krigens Udbrud begyndt at udruste endel af deres Skibe, et Par Pandserfregatter, et Linieskib, to Træfregatter, nogle Kanonbaade og et Par Dampere. Det gik dog kun langsomt; de første Skibe, som afsendtes, nemlig Fregatterne „Schwarzenberg“, Linieskibskaptajn Tegetthoff, der var hjemkaldt fra Levanten, og „Radetzky“, Linieskibskaptajn Jeremiasch, samt Kanonbaaden „Seehund“ vare i Begyndelsen af April først naaede Lissabon, hvorfra de i meget smaa Rejser vare gaaede videre.

I Middelhavet havde der om Vinteren været en lille preussisk Eskadre, bestaaende af Dampskibet „Preussischer Adler“, Korvetkaptajn Klatt, Kanonbaaden „Blitz“, Premierlieutenant Mac-Lean, og Kanonbaaden „Basilisk“, Premierlieutenant Schau. Den lille Eskadre havde ved Krigens Udbrud begivet sig Nord paa med stor Forsigtighed og var endelig naaet ind til Texel, hvor den havde set den danske Eskadre udenfor. Den 1ste Maj naaede Tegetthoff Texel, men havde i Ramsgate maattet efterlade „Seehund“, der havde lidt Havari ved at løbe paa Havnemolen. Den 3die Maj forlod den allierede Eskadre Texel, var den 4de ved Cuxhafen og fik her to Dage efter Melding om, at en dansk Fregat var set paa Helgolands Bugten. Tegetthoff løb strax ud og opdagede da, at det var den engelske Fregat „Aurora“, som var bleven sendt til Helgoland for at vaage over, at det engelske Søterritorium ikke blev krænket.

Da Tegethoff den 9de Maj om Morgenen løb ind til Cuxhafen efter dette lille Kryds, fik han strax et Telegram om, at den danske Eskadre var under Opsejling. Uden Tøven løb han derfor ud igjen, i den sikkre Tro, at hans Eskadre var stærk nok til at binde an med de Danske.

Disse havde den 8de været udenfor Vesterhavsøerne, hvor Orlogskaptajn Suenson traf forskjellige Aftaler med den Kommanderende her, Kaptajnlieutenant Hammer, om Farvandenes Afmærkning, Indretning af Lazareth osv. Om Morgenen den 9de Maj stod han derefter over mod Helgoland, og begge Eskadrerne ilede saaledes Kampen i Møde.

Den 9de Maj oprandt som en klar og smuk Foraarsdag med en laber Kuling af ØSØ. For Sejl alene stod vore Skibe over mod Helgoland. Man vidste, at det snart maatte gaa løs, thi fra „Aurora“, som Dagen iforvejen var bleven overhalet af „Jylland“, havde man faaet Underretning om Fjendens Nærhed og om hans Styrke. Vi vare vel 3 Skibe mod 5, men med 102 Kanoner mod 87. Fjenden havde dog endel kraftigere Kanoner end vi og tilmed Drejekanoner, dernæst større Hestekraft og større Besætning, saa Partiet maatte anses for at være omtrent lige. En stor Fordel havde vi dog overfor Fjenden, — vi kæmpede for en retfærdig Sag, medens der i de østerrigske Skibe vist ikke var Mange, som vidste, hvad de egentlig sloges for.

Formiddagen gik paa sædvanlig Vis. I „Jylland“ blev der exerceret med Kanoner, i de andre Skibe var der almindelige Skibsarbejder, men iøvrigt var Alt klart til Kamp. Omtrent Kl. 10 saaes der Røg af Dampskibe langt borte i SSV., Kl. 11 kunde man skjelne 5 Røgsøjler, der var ingen Tvivl om, at det var Fjenden. Dampen blev sat op, Sejlene beslaaede, og derefter blev der pebet til at skaffe, — det blev for Adskillige deres sidste Maaltid.

De to fjendtlige Eskadrer nærmede sig nu rask mod hinanden. Kl. 12 kunde man tydelig se de fjendtlige Skibe, lidt efter Kl. 1 blæstes der til Klarskib, og i en Haandevending vare alle de hertil hørende Arbejder udførte. Der var aabnet i Krudt- og Granatmagasinerne, Kanonerne vare lossurrede og ladte, Splintrenet hængte op over Skandse og Bak, Vandballier med Kølekoste satte frem, Kuglerammer og Kuglekrandse fyldte, Øltønderne ligeledes, Haandvaabnene lagte paa Plads, Lugerne lagte over, Køjer surrede om Talliereb og Rorstamme, medens nede i Lazarettet Madrasser vare lagte frem, og Lægerne parate med deres Instrumenter. Saa indtraadte der et Øjebliks Pause; Folkene kiggede gjennem Kanonportene ud mod de fjendtlige Fregatter, der vare lidt om Styrbord, men endnu langt borte. Eskadrechefen ledsaget af Orlogskaptajn Gottlieb gik da en kort Runde paa Batteriet for at se, at Alt var, som det skulde være. Suenson pegede nu ud gjennem en Kanonport og sagde: „Der har vi Fjenden, Folk! Det er dem, som har pint og plaget vore Kammerater i Land! Lad os nu give dem det tilbage!“

„Leve Kommandøren!“ hørtes der fra Folkene, men Suenson svarede roligt: „Hys, hys, Folk, det gjemme vi til siden!“

Da Suenson atter kom paa Dækket, lod han give Signal til „Jylland“ og „Hejmdal“ om at løbe den Kommanderende paa Siden. „Niels Juel“ mindskede Farten, kort efter vare Skibene tæt sammen, og Suenson, der var gaaet op paa Kommandobroen, raabte nu med en Stemme, der kunde høres over alle tre Skibe: „Der har vi

Østerrigerne, nu møde vi dem. Jeg stoler paa, at vi Alle ville slaas som vore tappre Kammerater ved Dybbøl!“

„Hurra!“ lød det fra alle Skibene. Saa satte Eskadren sig i tæt sluttet Kjølvandsorden, og frem gik det paany mod Fjenden. Denne havde ligeledes dannet Kjølvandsorden, og da Afstanden var bleven noget mindre, drejede „Schwarzenberg“ og i dens Kjølvand „Radetzky“ lidt Styrbord over, aabenbart i den Hensigt at beskyde vore Skibe langskibs forind. Men Suenson opdagede strax Tegetthoffs Plan. Ved en rask Drejning Bagbord over imødegik han Østerrigernes Manøvre, saaledes at disse nu selv løb Fare for at faae vor langskibs Ild. Tegetthoff maatte dreje tilbage, og inden der saaledes endnu var løsnet et Skud, havde Suenson opnaaet at afskære Fjenden fra dennes Tilbagetogslinie ind mod Elben. Paa modsatte Kurser løb nu de to Linier mod hinanden, idet Suenson efterhaanden drejede lidt tilbage Styrbord over. Preusserne vare dog strax søgte længere bort, saaledes at de laa et godt Stykke indenfor Østerrigerne.

Lidt før Kl. 2 faldt det første Skud fra „Schwarzenberg“. Afstanden var udmærket godt bedømt, Granaten slog ned lige imellem „Niels Juel“ og „Jylland“, den næste lige imellem „Jylland“ og „Hejmdal“. Derefter susede en Granat igjennem „Niels Juel“s Faldereb og kastede ved Lufttrykket Kadetunderofficer Grev Tramp omkuld. Hurtig var han oppe igjen, men da knuste en Kugle hans højre Ben. „Bær den Mand ned!“ lød Suensons Kommando, der var jo ikke Tid til lange Beklagelser.

Endnu havde vi ikke begyndt at skyde, vore Kanoner vare ikke saa langtrækkende som Fjendens. Da faldt endelig det første Skud fra „Niels Juel“, og i samme Nu dundrede Laget fra alle vore Skibe; medens Linierne passerede hinanden, blev Skydningen almindelig. Da vore Skibe vare komne et Stykke forbi Østerrigerne, kunde det ses, at der var et godt Mellemrum mellem disse og Preusserne. Suenson drejede da Styrbord over for at komme ind i dette Mellemrum og saaledes ved at afskære Preusserne splitte Fjendens Styrke. Det var et kritisk Øjeblik for Tegetthoff, som dog hurtig tog en modig Beslutning. Han drejede strax helt rundt, idet han med begge sine Fregatter stævnede lige ned mod vor Linie.

Der indtraadte nu et Tilfælde, som viser, hvad skarpt Sømandsblik har at betyde. Batteribetjeningerne i alle tre Skibe opfattede øjeblikkelig, hvad denne Manøvre vilde føre til. Uden at der var givet nogen Kommando dertil, hørtes fra alle tre Skibe Hornsignalet „Hold inde med Skydningen!“ Batteribetjeningerne havde set, at der under denne Manøvre vilde komme et Øjeblik, da deres Kanoner kunde bruges med største Virkning. Alle Kanonerne bleve ladte saa hurtig som muligt, og Kanonkommandørerne fik Ordre til at holde et nøjagtigt Sigte. De vare alle vel indexercerede og strax klare paa Situationen. Østerrigerne drejede mere og mere, der blev blæst „Færdig!“ Kanonkommandørerne toge deres Plads bag Kanonerne med Aftrækkerlinen i Haanden, stadig vinkende til Folkene ved Haandspaderne for at baxe Kanonerne og holde Fjenden i Sigtelinien. Der var dyb Taushed overalt, det var ligefrem et spændende Øjeblik. Heller ikke Østerrigerne skøde, de kunde under Drejningen ikke bringe deres Kanoner til at bære. Kun fra Preusserne faldt der nogle Skud, som dog paa Grund af den ærbødige Afstand, de holdt sig i, ingen Virkning gjorde. Da Suensons Adjutant, Lieutenant Funch, gjorde Eskadrechefen opmærksom paa Preussernes Skydning, svarede han tørt: „Tak, min Gode, men jeg bryder mig grumme lidt om de Smaatingester!“

Endelig vendte Østerrigerne Stævnen lige mod vore Skibe, først mod „Hejmdal“, som jo var det agterste Skib i Linien. I samme Øjeblik kommanderedes der „Fyr!“ Først fra „Hejmdal“, strax efter fra „Jylland“ og saa fra „Niels Juel“ tordnede det velrettede Lag lige ind i Bougen paa Østerrigerne. Man kunde se Kuglerne vande lige foran dem og slaa ind i Skibene, hvor denne morderiske Ild gjorde en knusende Virkning. Flere Kanoner demonteredes, en Mængde Folk dræbtes eller saaredes; et kort Øjeblik fortsatte dog Tegetthoff sin Kurs med den mest glimrende Tapperhed. Det var aabenbart hans Hensigt at bryde de Danskes Linie og afskære „Hejmdal“. Men vore Skibe sluttede saa tæt sammen, at denne Plan maatte opgives, og Østerrigerne kunde snart ikke udholde den langskibs Ild. Tegetthoff drejede da paany Styrbord over for at løbe parallel med vor Linie. Da Østerrigerne havde drejet tilstrækkelig, kunde de endelig skyde med deres Bagbords Batteri. Baade fra „Schwarzenberg“ og fra „Radetzky“ blev det glatte Lag sendt over „Hejmdal“. Den lille Korvet burde jo være bleven sendt til Bunds af Laget fra to Fregatter; men Østerrigernes Ild var ikke mere saa velrettet som i Begyndelsen af Kampen, de havde aabenbart glemt, at Afstanden var bleven mindre, og Følgen heraf var, at Kuglerne og Granaterne susede som en Hagelbyge mellem Korvettens Rejsninger, medens dens Skrog kun ramtes af et Par Stykker. Det øverste af Barktoppen faldt ned, nogle Touge overskødes, det var det Hele.

Grev Tramp.

Kampen overgik nu til at blive en løbende Fægtning, under hvilken „Niels Juel“ engagerede „Schwarzenberg“, „Hejmdal“ „Radetzky“, medens „Jylland“, der jo var i Midten, tog begge de fjendtlige Skibe under Behandling. Allerede nu var det kjendeligt, at Østerrigernes Ild var langsommere og svagere, men de havde ogsaa lidt store Tab.

En halv Times Tid forløb paa denne Maade, da begyndte det pludselig at ryge stærkt fra „Schwarzenberg“s Fortop. En Granat fra „Niels Juel“ var slaaet ind i Bugen af det beslaaede Foremærssejl, havde antændt dette, og med en rivende Hast bredte Ilden sig rundt til det tørre Tougværk. Ved Synet heraf bleve Folkene i de danske Skibe som ellevilde, de raabte „Hurra“ som besatte, og det var næsten vanskeligt for Officererne at styre dem. Hurtigt blev der dog bragt Ro til Veje, og Skydningen blev fortsat med endnu større Heftighed, idet man nu særlig rettede Ilden mod „Schwarzenberg“ for fuldstændig at bryde dens Modstand.

Ombord i det ulykkelige østerrigske Skib var Tilstanden ligefrem fortvivlet, og det allerede inden Ilden i Fortoppen var brudt ud. Selv uden dette Uheld havde det været umuligt for Tegetthoff at gjøre Modstand synderlig længe. Egentlig talt var den skjæbnesvangre Granat, som tændte Ild i „Schwarzenberg“, næsten snarere et Uheld for de

Danske, thi den gav Østerrigerne et velkomment Paaskud for deres Flugt. Adskillige Kanoner vare paa dette Tidspunkt demonterede, flere Steder var Skibssiden gjennemhullet af de danske Kugler, der taltes senere over 80 Træffere i selve Skroget, deraf 5 i Vandgangen. Nede i Skibet var der et Par Gange udbrudt Ild, den ene Gang i nogle Sejl, som laa i Nærheden af Krudtmagasinet. Da Tegetthoff fik Melding derom, sagde han kun: „Saa sluk!“ Nogle Matroser kastede sig ind over Ilden og kvalte den med deres Legemer. Rundt om paa Dækket laa der Døde eller Saarede, det var umuligt at bringe dem ned i Lazarettet saa hurtigt, som de faldt.

Saa kom endelig den voldsomme Brand i Forrejsningen, der snart efter stod i lys Lue fra Mærset opefter. At slukke den var umuligt, den eneste Sprøjte, som kunde naae derop, var Maskinsprøjten, men Slangen paa den var overskudt. Der blev sendt Folk op for at kappe Fokken fra Raaen, men dette nyttede ikke, Ilden gik ogsaa nedefter fra Mærset. En kvælende Røg slog hen over Skibet, det regnede ned med Gnister, Brande og glødende Tougender. Et Par af Topsgasterne, som vare flygtede til Vejrs i deres Forvirring, blev borte.

Dog vedblev Tegetthoff endnu en kort Tid Kampen. Men det var begyndt at blæse lidt mere op, Vinden drev Flammerne ind over Skibet. Der var kun Redning ved at holde af med Vinden agter ind, og denne Kurs bar heldigvis for „Schwarzenberg“ lige ind mod det neutrale Helgoland, der nu laa som et Fristed. Tegetthoff gav da Ordre til at falde af for Vinden, idet han selv drejede indefter med „Schwarzenberg“. Preusserne fulgte Signalets Bydende med militærisk Præcision, derimod fortsatte „Radetzky“ sin Kurs, idet den løb frem og dækkede „Schwarzenberg“ mod de Danskes Ild. Der maatte et fornyet Signal til for at faae „Radetzky“ til at følge den Kommanderende.

Hidtil havde Heldet fulgt de Danske, men netop i dette Øjeblik bleve de ramte af et kjedeligt Uheld. Suenson gav strax Ordre til at forfølge, og der blev hejst Signal herom til de andre Skibe. Lige i samme Nu signalerede „Jylland“, at Ratlinen var beskadiget, Skibet kunde ikke dreje. En Granat fra „Radetzky“ var nemlig sprungen i Chefens Kahyt og havde overrevet baade Ratline og Grundtallie. I en Fart sprang Reservelieutenant Petersen til og fik Grundtallien knobet sammen. Men hvor hurtigt dette Arbejde end blev udført, saa maatte det dog tage Tid, og saa længe laa Fregatten uden Styr.

Herved fik Østerrigerne et godt Forspring. Endelig kunde „Jylland“ signalere, at Skaden var udbedret, og nu gik det med fuld Fart efter den flygtende Fjende. Kanonerne sattes i Bougporten, og i nogen Tid fortsattes Skydningen; da vajede der pludselig, omtrent Kl. 4, fra „Niels Juel“ Signal om at holde inde. Det var ærgerligt nok, men desværre nødvendigt, thi Østerrigerne vare allerede naaede ind paa neutralt Territorium, og det kan en lille Magt ikke krænke. En Stormagts Skibe havde maaske ikke taget det saa nøje.

Allerede før Østerrigerne vare de preussiske Skibe naaede ind under Helgoland. Der er senere i Tydskland lavet en komisk Historie om, at en af de preussiske Kanonbaade skulde have standset de danske Skibe i deres Forfølgelse, hvilket imidlertid er fuldstændig grebet ud af Luften.

Da Signalet til at standse Skydningen var blevet hejst, meldte Signalofficeren i „Hejmdal“, Lieutenant Fischer, det til Chefen.

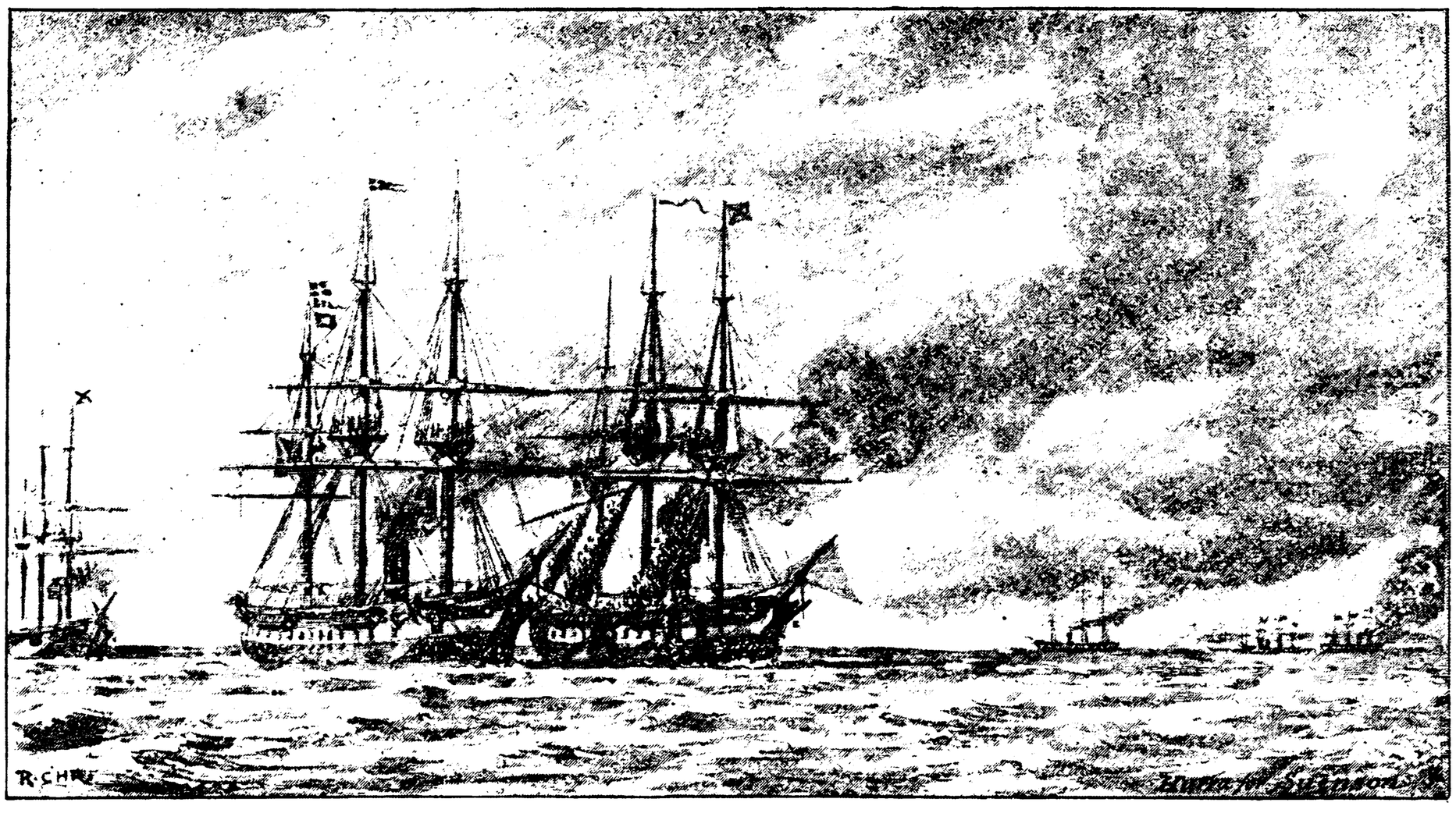

„Hør, min Kammerat!“ sagde Kaptajnlieutenant Lund, „læs det Signal af en Gang igjen!“

Derefter prajede han ned til Batterichefen: „Klar ved Bagbords Batteri! Brænd paa, naar De kan!“

Han skar da et Stykke ud til Siden. „Hejmdal“ sendte endnu et Lag. Da saa Lieutenant Fischer gjentog Meldingen, sagde Lund med et Smil: „Ja saa er det vel rigtigt! Lad os besvare Signalet!“

Inde under Helgoland ankrede nu de fjendtlige Skibe, kun „Schwarzenberg“ maatte blive under Gang for at holde Agterenden op mod Vinden, saaledes at Flammerne fra Forrejsningen kunde drive forefter. Den engelske Fregat „Aurora“, der hidtil havde ligget som Tilskuer inde under Helgoland, løb kort efter ud og lagde sig udenfor de tydske Skibe, hvorved den antydede, at det var dens Opgave at forhindre enhver Krænkelse af det engelske Søterritorium.

Lidt udenfor dette stoppede vore Skibe op. „Jylland“ benyttede Lejligheden til at løbe op paa Bagbords Side af „Niels Juel“, idet Kaptajn Holm lod Besætningen entre op i Vantene, hvorefter han raabte: „Leve vor tappre Eskadrechef!“ hvilket Besætningen ledsagede med tre kraftige Hurraer.

Suenson vinkede med Haanden til Tak og prajede tilbage: „Tak, Kaptain Holm, vil De være klar til at slaas igjen.“ Suenson havde imidlertid kastet Blikket over „Jylland“s Officerer, der alle vare komne paa Dækket for at hilse paa Eskadrechefen. Han vendte sig da om til den vagthavende Officer og udbrød: „Gud ske Lov, jeg ser dem alle!“ Lidt efter tilføjede han: „Vil De saa tage en Pejling og sætte den af i Kaartet nede i Kahytten.“

Da Suenson og Lieutenanten lidt efter kom ned for at afsætte Pladsen i Kaartet, var dette fuldstændig oversprøjtet med Blod. En Granat havde revet Hovedet af en Mand, der havde havt Post her, Hovedet laa inde i et Lukaf ved Siden af Kahytten.

Medens nu vore Skibe ligge stille udenfor Helgoland iagttagende Fjenden og be-

nyttende Lejligheden til at istandsætte den lidte Skade for i Overensstemmelse med Eskadrechefens Ordre at være klar til at slaas igjen, ville vi aflægge et Besøg ombord i Skibene og fremdrage nogle Enkeltheder fra Kampen.

„Niels Juel“ fik under Affairen 12 Skud i Skroget, men iøvrigt Rejsningen endel beskadiget, thi de fleste Skud gik over Fregatten. Denne havde kun 2 Døde og 23 Saarede. Midt under Kampen blev en Kanon gjort ubrugelig, men inden Kampen var til Ende, kunde den atter lade sig høre. Ialt blev der skudt 785 Skud, eller 37 Skud med hver Kanon i Laget. Folkene sled ogsaa godt i det; efterhaanden blev Varmen overvældende nede paa det lukkede Batteri. Et for et svandt de Klædningsstykker, der kunde undværes, og inden ret lang Tid stode adskillige af Folkene uden Huer, med op-

Niels Juels Batteri under Kampen.

smøgede Benklæder og bar Overkrop, men med Huggerten spændt om sig. Sveden trillede ned ad dem, men ufortrødent betjente de deres Kanoner.

Chefen paa „Niels Juel“, Orlogskaptajn Johan Ludvig Gottlieb, var født den 11te August 1809, afgik som Admiral 1874, døde den 18de November 1886.

Den danske Linie var saa tæt sluttet, at Nokken af Klyverbommen undertiden naaede næsten ind over Formandens Hakkebræt; kun dygtige Chefer kunde holde en saadan Linie. Eskadren dannede derved næsten et sluttet Hele, et samlet Maal, og det er rimeligt, at Fjenden mest rettede sin Ild mod dettes Midte, altsaa „Jylland“. Den fik 18 Kugler i Skroget, Rejsningen, særlig Krydstoppen, meget medtaget, Mesansbommen helt overskudt. En Granat gik igjennem Vandgangen og sprang lige over Krudtmagasinet, der heldigvis var dækket med Køjer. En anden Granat sprang lige foran Skorstenen og gjennemhullede denne paa 30 Steder. Den værste Skade anrettede en Granat, der slog gjennem Skibssiden lige over en af Batterikanonerne, og idet den i det Samme sprang og derved rev hele Midten ud af et Jerndæksknæ, dræbte eller saarede den hele Besætningen ved Kanonen og nogle andre i Nærheden værende Folk; 17 Mand laa blødende

rundt om Kanonen. Rædselsslagne flygtede Folkene ved de to nærmeste Kanoner over til den anden Side. I dette Øjeblik kom Lieutenant Giødesen, som kommanderede Batteriet, til og raabte: „Tag fat igjen og hævn Jeres Kammerater!“ Da sprang en ung Kjøbenhavner frem og udbrød: „Paa'en igjen, Ferdinand Ludvigsen!“ Det hjalp, Folkene sprang til med nyt Mod og toge atter fat paa Skydningen. „Jylland“ havde det største Tab af Folk, 12 Døde og 30 Saarede. Desuagtet holdtes Ilden vedlige under hele Kampen med usvækket Kraft; desuden blev ikke en eneste Kanon demonteret. Ialt afgav „Jylland“ 611 Skud, eller 28 fra hver Kanon i Laget. Uagtet den største Del af Underofficererne paa Batteriet saaredes strax i Begyndelsen af Kampen, gik det Hele sin sædvanlige Gang.

„Jylland“s Chef, Orlogskaptajn Peter Christian Holm, som vi jo erindre fra „St. Croix“s Kamp med „Preussischer Adler“, var født den 25de December 1807. Der var lidt af en gammel Viking i ham, støt og rolig stod han paa sin Kommandobro. Han døde, medens hans Vimpel endnu vajede paa „Jylland“, den 2den Oktober 1864.

„Hejmdal“ slap næsten uskadt derfra. Dens lave Skrog ramtes kun af en enkelt Kugle, og kun 2 Mand fik nogle ubetydelige Rifter. Den skød da ogsaa 351 Skud, eller 48 med hver Kanon.

Kaptajnlieutenant Sigvard Lund, „Hejmdal“s Chef, født den 3die November 1813, død som Orlogskaptajn den 9de November 1867, var en djærv Sømand og lidt af en Original. Under Kampen spadserede han rolig frem og tilbage paa Kommandobroen, rygende paa sin Pibe, som om der Ingenting var paa Færde. Engang imellem kaldte han paa „Thomas“, og saa mødte hans Hovmester med en frisk Pibe.

Ialt havde altsaa de danske Skibe 31 Skud i Skrogene, 14 Døde og 55 Saarede. Af disse sidste vare imidlertid de 39 saarede saa let, at Østerrigerne ganske sikkert næppe havde regnet dem med.

Derimod havde de to østerrigske Skibe over 130 Skud i Skrogene, 37 Døde og 92 Saarede. Disse Tal vise jo tydelig, hvor overlegen den danske Ild havde været.

En anden Sammenligning er heller ikke uden Interesse. I Slaget ved Lissa to Aar senere, hvor 31 italienske Skibe kæmpede med 26 østerrigske paa nært Hold, havde Østerrigerne kun et Tab af 214 Døde og Saarede, altsaa langt fra det Dobbelte af, hvad de 2 østerrigske Skibe havde mistet ved Helgoland.

Hvad Preusserne angaar, saa havde de intetsomhelst Tab, hvilket er let forklarligt, da de hele Tiden holdt sig forsigtig paa meget lang Afstand.

I en Times Tid blev den danske Eskadre nu liggende stille ved Helgoland, klar til paany at tage imod Fjenden. Man saae „Schwarzenberg“s brændende Fortop gaa overbord; da Fjenden ikke gjorde Mine til at komme ud igjen, satte Suenson Kursen op mod Føhr for her at landsætte de Saarede og derefter næste Morgen atter at løbe ned paa Helgolands Bugten.

Udenfor Smaldyb kom Kaptajnlieutenant Hammer ombord til Eskadrechefen, aftalte med denne det Fornødne om de Saaredes Ilandbringelse og gik atter ind for at ordne Alt hertil.

Midt paa Natten kom imidlertid en Helgolandsbaad „Prince Alfred“ paa Siden af „Hejmdal“ med Telegram og henvistes af den vagthavende Officer til Kommandoskibet, hvor den engelske Skipper Jacob Ralfs overleverede Suenson følgende Telegram fra Marineministeriet:

„Paa Grund af forventet Vaabenhvile skal Eskadren retournere til Norge.“

Dette Telegram var kommet til Helgoland midt under Kampen, men naaede først nu ombord i „Niels Juel“. Suenson landsatte derfor ikke de Saarede, men tog dem med sig til Christianssand, da han den næste Morgen efter Ordren satte Kurs Nord paa.

I Løbet af Natten havde imidlertid de tydske Skibe forladt Helgoland, idet de omhyggelig holdt alle Lys og Lanterner slukkede, et Bevis paa, at de just ikke ønskede at indlade sig i nogen ny Kamp. Om Morgenen naaede de ind til Cuxhafen.

Den 11te Maj ankom vor Eskadre til Christianssand, hvorfra en nøjagtig Meddelelse om den vundne Sejr strax afsendtes til Kjøbenhavn. Her havde man allerede Dagen iforvejen faaet nogle temmelig forvirrede Meddelelser, som fra Hamburg vare telegraferede til Stockholm. Da saa endelig Suensons Telegram ankom, vakte det den største Glæde i Kjøbenhavn og over hele Landet. Det var dog et lille Lysglimt under den haabløse Kamp mod Overmagten.

I Christianssand blev Eskadren modtagen med den hjerteligste Gjæstfrihed. Der blev strax indrettet Plads paa Hospitalet for de Saarede, og da disse vare bragte i Land, kappedes Alle om at pleje dem. Garnisonens Officerer skiftedes til at vaage over den saarede Kadet Christian Johan Frederik Greve Tramp, født den 7de September 1842, afgaaet 1867, som her modtog sin Udnævnelse til Lieutenant.

Om Eftermiddagen den 13de bleve de Faldne begravede paa Christianssands Kirkegaard under den største Deltagelse fra Befolkningens Side. Senere har Byen rejst et smukt Monument paa Graven.

Sent samme Aften forlod Eskadren Christianssand, og i den tidlige Morgenstund den 15de Maj passerede den Helsingør, hvor en Mængde Baade vare ude for at modtage den med Musik. Da den ankom til Kjøbenhavn, var en umaadelig Menneskemasse samlet paa Langelinie, paa Toldboden og Kastelsvolden, i Baade paa Rheden. Kort efter dens Ankomst gik Kong Christian ombord i „Niels Juel“, overrakte Suenson Storkorset og aflagde derefter Besøg ogsaa i de andre Skibe.

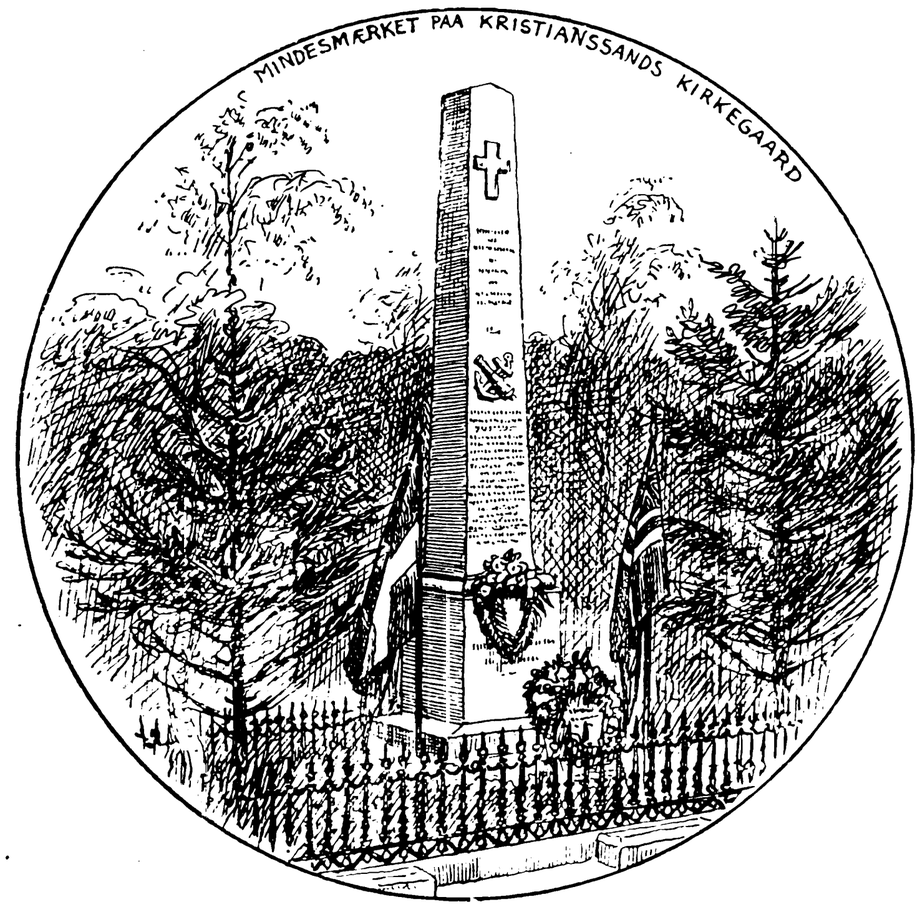

Skaden paa disse var snart udbedret, men der blev ikke oftere Lejlighed for dem til at maale sig med Fjenden.

Endnu kun et Par biografiske Notitser om Edouard Suenson, der var født den 12te April 1804, Søn af Jean Jacques Suenson (se S. 465). Som ung Officer var han i fransk Tjeneste og deltog da med Hæder i Slaget ved Navarino den 20de Oktober 1827. Vi have allerede hørt, hvorledes han i 1850 med „Hekla“ skød „Von der Tann“ i Brand. Fra 1850 til 1863 var han Kadetchef, tog sin Afsked i 1866 for at blive Overlods, hvilket han var til 1879, blev Viceadmiral i 1880 og døde den 16de Maj 1887.

Paa hans Mindesmærke, som den 9de Maj 1889 blev afsløret i Nyboder, nedlagde østerrigske Officerer, under en østerrigsk Eskadres Ophold ved Kjøbenhavn 1890, to pragtfulde Krandse. Paa Baandene ved den ene læstes paa Tydsk: „Fra den kejserlige og kongelige Marine 1890. Til den tappre Admiral.“ Og paa den andens Baand: „Til de vakkre danske Stridsmænd fra 1864.“

En smukkere og mere ridderlig Anerkjendelse kan vel næppe tænkes.

I sit skjønne Mindedigt om Edouard Suenson siger Digteren Ernst von der Recke om ham, at han er

Den Sidste, som har skjænket
Vort Land en Mindedag,
Den Sidste, som har lænket
Lykken til Danmarks Flag,
Den Sidste, som lod skrive
I Luer over Sø:
„Her vil de Danske blive
Og sejre eller dø!“

Den Sidste, som sin Fjendes
Jernhandske haardt har klemt,
Den Sidste, som skal mindes,
Naar denne Slægt er glemt,
Den Sidste, som vor Hæder
Lod tordne fra sin Stavn,
Saa Vesterhavet kvæder
Ved Helgoland hans Navn.

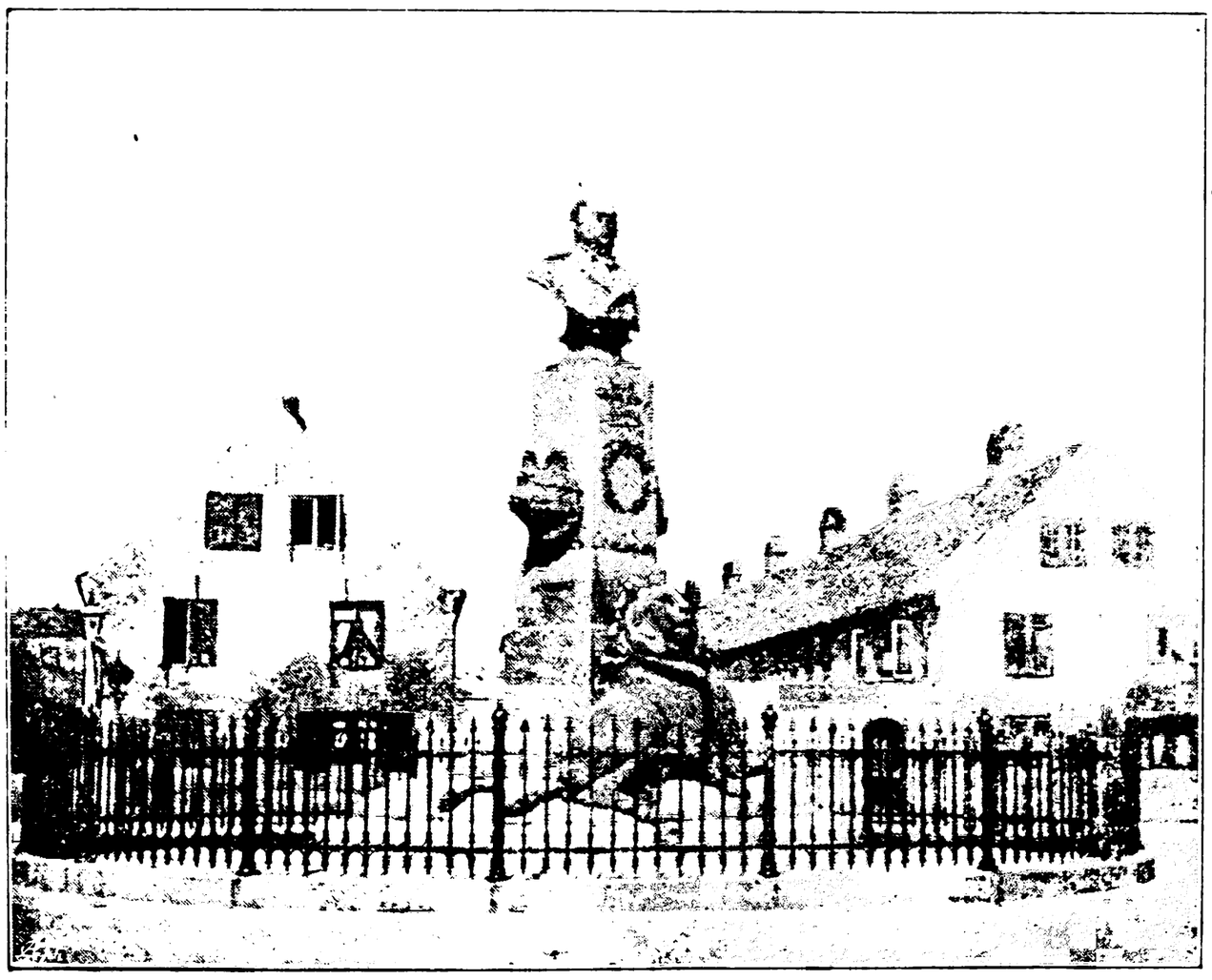

Tiderne ere forandrede, vor Flaade er ikke mere, hvad den var i Christian den Fjerdes og Niels Juels Dage. I den hidsige Kamp, som Europa nu i en lang Række af Aar har ført, og under hvilken der kæmpes ikke med Kugler og Krudt, Granater eller Dynamit, men derimod med Penge og atter Penge, har Danmark ikke kunnet følge med. Men skulde det en Gang atter komme til virkelig Kamp, skulde Dannebrog atter vaje paa Søen i Røg og Damp, lad os saa haabe, at Edouard Suenson ikke maa blive „den Sidste!“

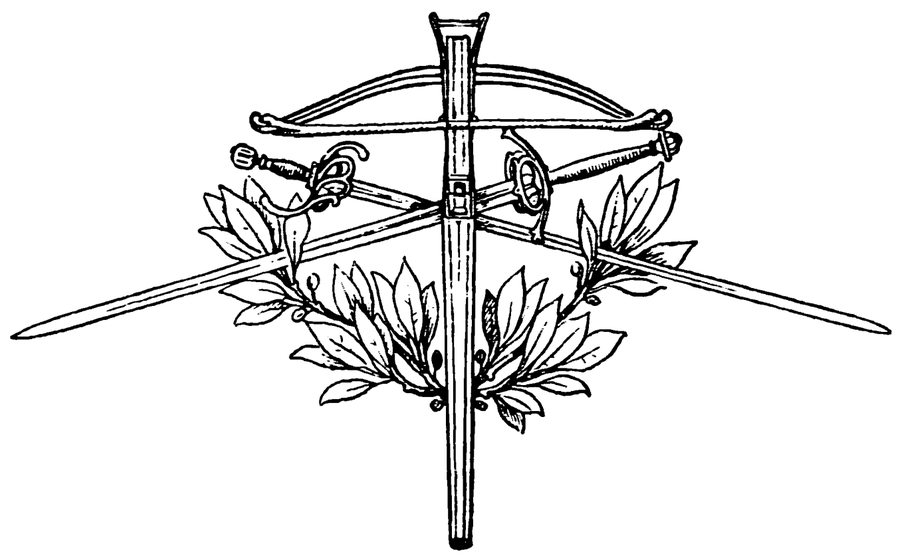

Fortegnelse over Portraiter.

	Side
Adelaer, C. S., General-Admiral	149
Arenfeldt, J., Kontreadmiral	391
Bardenfleth, J. F., Kontreadmiral	404
Bertouch, A. P. S., Kaptajnlieutenant	449
Bille, St. A., som Kaptajn	332
Samme, virkelig Admiral	443
Bille, Søren A., norsk Kommandørkaptajn	520
Bjelke, H., Rigsadmiral	112
Bjelke, J. C. A., Kommandørkaptajn	569
Blom, E., Kommandør	578
Bodenhoff, H. C., Kommandør	589
Braag, R., Kaptajn	413
Braëm, H G. L., Kadet	617
Branth, E. O., Kommandør	381
Braun, F. A., Kommandørkaptajn	384
Bruun, P. U., Kaptajn	443
Buhl, P., Premierlieutenant	428
Bøeg, M., Premierlieutenant	464
Christian den Fjerde	77
Christie, H. C., norsk Kommandørkaptajn	585
Dahlerup, H. B., Kontreadmiral	540
Dichmann, F. C., Kaptajnlieutenant	431
Dietrichson, G. G., norsk Kaptajn	433
Dirckinck-Holmfeld, J. D. C. U., Baron, Kaptajnlieutenant	610
Dockum, C. E. van, Viceadmiral	627
Dodt, F. M., Kaptajnlieutenant	348
Duntzfelt, J. C., Sekondlieutenant	432
Egede, C. T., Kaptajn	379
Fabricius, J. S., norsk Viceadmiral	449
Fabricius, L., Kommandør	472
Falbe, C. T., Kommandørkaptajn	548
Falsen, J. C., Kommandør	528
Fasting, Th., norsk Kommandør	387
Fischer, J. O., Viceadmiral	364
Flensborg, C. P., Schoutbynacht	305
Frederik den Fjerde	226
Frederik den Sjette	403
Funch, W. C. A. F., Kaptajn	627
Gabel, C. C., Viceadmiral	217
Gjedde, O., Rigsadmiral	71
Gottlieb, J. L., Admiral (Kontre)	626
Grodtschilling, F., Kaptajn	422
Grodtschilling, G. J., Premierlieutenant	428
Grove, C., Kaptajn	522
Grove, H. H. S., Orlogskaptajn	627
Grove, J. C., Kaptajn	449
Grove, N. J. C, norsk Premierlieutenant	566
Grüner, G., Maanedslieutenant	573
Gyldenfeldt, N. S., Kommandørkaptajn	398
Gyldenløve, U. C., General-Admiral-Lieut.	234
Hammer, O. C., Kaptajn	619
Harboe, F. C. L., Kommandørkaptajn	388
Hardy, engelsk Kaptajn	372
Hauch, J. E., Premierlieutenant	382
Hedemann, C. J. F., Kaptajn	594
Hesselberg, G., norsk Kontreadmiral	434
Hohlenberg, J. C. C., Landkaptajn	614
Holm, H. P., Kaptajn	420
Holm, P. C., Orlogskaptajn*)	626
Holsten, H., Baron, Admiral	386
Hoppe, J. C. Kontreadmiral	390
Huitfeldt, I., Kaptajn	210
Irminger, C. L. C., Viceadmiral	362
Jespersen, W. B., Lieutenant	628
Jessen, C. W., Kontreadmiral	412
Juel, Jost, Viceadmiral	250
Juel, Niels, som yngre	152
Samme, General-Admiral-Lieut.	184
Klinck, C. F., norsk Kommandørkaptajn	560
Koefoed, H. H., Kaptajn	389

*) Under Portraitet paa Side 626 staar H. P. Holm, skal være P. C. Holm.

Side

Kohl, J. H. A., Kaptajn 476
Krabbe, P. G., Kommandørkaptajn 343
Kraft, C. F., Kaptajnlieutenant 431
Krieger, A., Kontreadmiral 421
Krieger, Chr., Kaptajnlieutenant 614
Krieger, J. C., Kontreadmiral 441

Lange, O. C., Premierlieutenant 503
Lassen, L. F., Kontreadmiral 377
Lillienskjold, P. C., Kommandør 348
Linde, K., Kommandørkaptajn 512
Lindholm, H., Kontreadmiral 400
Lorck, L., Kaptajnlieutenant 599
Lund, S., Orlogskaptajn 626
Lütken, Chr., Viceadmiral 429
Lütken, M., Kontreadmiral 603
Lütken, Otto, Admiral 604
Lütken, Otto F., Kommandørkaptajn 594

Marstrand, J. O., Kaptajnlieutenant 617
Mechlenburg, H. G., norsk Kaptajn 434
Meyer, J. A., Kommandør 611
Middelboe, B. U., Kommandørkaptajn 348
Mühlensteth, M. C., Kommandørkaptajn ... 464
Müller, J. N., norsk Viceadmiral 383
Møller, W., Kommandørkaptajn 498

Nelson, engelsk Admiral 372

Paludan, F. A., Kommandør 567
Pedersen, O. C., Kaptajnlieutenant 452
Petersen, P. C., norsk Kontreadmiral 585
Ployart, C., Schoutbynacht 305
Polder, A. C., Orlogskaptajn 619
Prytz, J. C. P., Kommandør 581

Recke, E. D., Premierlieutenant 465
Risbrich, F. C., Viceadmiral 378
Rohde, L. J., Kommandørkaptajn 597
Rothe, C. A., Kontreadmiral 380
Schrødersee, J. C., Kaptajn 393
Schultz, A. D., Kommandørkaptajn 498
Schønheyder, U. A., Admiral 468

Side

Sehested, C. T., Admiral 237
Seidelin, J., Viceadmiral 464
Skibsted, P. N., Kaptajn 525
Skibsted, V., Premierlieutenant 617
Skram, P., Rigsadmiral 36
Smith, J. C., norsk Kommandørkaptajn 433
Sneedorff, H. G., Kommandørkaptajn 602
Suenson, E., Viceadmiral 625
Suenson, J. A., Kommandør 553
Suenson, J. J., Kaptajn 465
Sønderup, C. L., Kaptajnlieutenant 533

Tetens, F. M., Premierlieutenant 512
Thomsen, H. B., Kommandør 576
Thun, P. G. v., Kommandørkaptajn 398
Thurah, A., Kaptajn 392
Tordenskjold, P. J. W., som ung 260
Samme, Viceadmiral 314
Tramp, C. J. F., Greve, Lieutenant 631
Trolle, H., Rigsadmiral 42
Tromp, C., General-Admiral 157
Tuxen, N. H., Kommandørkaptajn 512
Tuxen, P. M., Kommandørkaptajn 498
Tønder, M. C. L. F., Viceadmiral 270

Uldall, J. J., Kommandør 404
Ulrich, A. T. Premierlieutenant 617

Vossbein, C, Schoutbynacht 275

Wessel, se Tordenskjold.
Wigelsen, B. K. B., Kaptajn 552
Willemoës, P., Sekondlieutenant 385
Samme, Premierlieutenant 409
Wind, J., Rigsadmiral 101
Wleugel, P. J., Kontreadmiral 443
Wulff, Chr., Kontreadmiral 458
Wulff, H. E., Kommandør 595
Wulff, J. P. F., Admiral (Kontre) 619
Wulff, P. F., Kontreadmiral 480
Wulffsen, C., Kaperkaptajn 465

Zahrtmann, C. C., Viceadmiral 429